

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ

၏

အမှတ် (၁၇) ကျမ်းစာ

ကင်္ဂါဘာသာဋီကာ

ဇုတိယအုပ်

[ကင်္ဂါဝိတရုဏီအဋ္ဌကထာကို နိဿယအဓိပ္ပာယ်
စုံလင်စွာဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားပါသည်။]

သာသနာ-၂၅၄၅

ကောစာ-၁၃၆၄

ခရစ်-၂၀၀၂

နယူးတားမားဇော့ပ်ဆက်ပိရုကပုံနှိပ်တိုက်
အမေရိကန်ပြည်

သုဒ္ဓပါစိတ်အဖွင့်

၁။ မုသာဝါဒ
သိက္ခာပုဒ်

ပါစိတ္တိယေသု-သုဒ္ဓပါစိတ္တိယသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ မုသာဝါဒ
ဝဂ္ဂဿ-မုသာဝါဒဝဂ်၏။ ပဌမေ-မ သိက္ခာပုဒ်၌၊ သမ္မဇာန
မုသာဝါဒေတိ-ကား၊ ပုဗ္ဗေပိ-မပြောမိရှေ၌လည်း၊ ဇာနိတ္တ-
သိပြီး၍၊ ဝစနက္ခဏေပိ-ပြောခြင်း၏ ခဏ၌လည်း၊ ဝါ-ပြောဆဲခဏ၌လည်း၊
ဇာနန္တဿေဝ-သိလျက်သာလျှင်၊ ဝါ-သိသော ရဟန်း၏သာလျှင်၊ မုသာဘဏေန-
မုသားပြောခြင်းကြောင့်၊ (ပါစိတ္တိယံ ၌စပ်) [အချို့စာ၌ “မုသာဝါဒဘဏနေ”ဟု
ဝါဒပါသည်ကား မကောင်း၊] ဘဏနဉ္စ နာမ-န မည်သည်လည်း၊ (တစ်နည်း)
စ-ဆက်၊ ဘဏနံ နာမ-န မည်သည်၊ (ဝိညာပနပုယောဂေါ ၌စပ်) ဣဓ-ဤ
သိက္ခာပုဒ်၌၊ အဘူတဿ-မဟုတ်မမှန်သော အရာဝတ္ထု၏၊ ဘူတတံ ဝါ-ဟုတ်မှန်
သည်၏ အဖြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဘူတဿ-ဟုတ်မှန်သော အရာဝတ္ထု၏၊
အဘူတတံ ဝါ-မဟုတ်မမှန်သည်၏အဖြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊
ကာယေန ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝါစာယ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ [တချို့
လိမ်ရာ၌ ပယောဂတစ်မျိုးသာ ရ၍ တချို့၌ ၂ မျိုးလုံးကိုပင် ရသောကြောင့်
ကာယေန ဝါ ဝါစာယံ ဝါ ၌ ဝါကို အနိယမတ္ထ ဟု ကြံ] ဝိညာပနပုယောဂေါ-
သိစေတတ်သော ပယောဂတည်း၊ ဝါ-သိစေကြောင်း ပယောဂတည်း။

ပုဗ္ဗေပိ ဘဏနေ။ ။ “ပုဗ္ဗေပိ ဝစနက္ခဏေပိ”တို့သည် သမ္မဇာနိအဖွင့်၊ မလိမ်မီကလည်း
“ငါလိမ်တော့မည်”ဟု သိခြင်း လိမ်နေတုန်းမှာလည်း “ငါလိမ်နေသည်”ဟု သိခြင်းအားဖြင့်
၂ မျိုး ပြားသည့်အားလျော်စွာ သမ္မ-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့်+ဇာန-သိသူ၊ ထိုသို့ သိလျက်
လိမ်၍ ပြောခြင်းသည် “သမ္မဇာနမုသာဘဏေန”မည်၏။ မုသာဘဏနေကို ကြည့်၍ “ဝဒနံ
ဝါဒေါ၊ မုသာ+ဝါဒေါ မုသာဝါဒေါ”ဟု ပြု၊ မုသာကား နိပါတ်ပုဒ်၊ သမ္မဇာနန္တဿ+မုသာဝါဒေါ
သမ္မဇာနမုသာဝါဒေါ။ [“သမ္မဇာနန္တမုသာဝါဒေါ”ဟု ဖြစ်သင့်လျက် နှစ် ကို ချေထားသည်။]

ဘဏနဉ္စ နာမ။ ။ “ဘဏန”ဟု ဆိုသောကြောင့် နှုတ်ဖြင့် ပြောမှု ဝစီပယောဂကိုသာ
ယူရမည်လောဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ဘဏနဉ္စ နာမ ကာယေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ ဝိညာပနပုယောဂေါ”
ဟု မိန့်၊ “သူတစ်ပါး သိစေဖို့ရန် နှုတ်ဖြင့် ပြောမှု ဝစီပယောဂ၊ ကိုယ်ဖြင့် လက်ပြ-ခေါင်းညိတ်
စသည်ကို ပြုမှု ကာယပယောဂသည် ဘဏန မည်၏”ဟုလို၊ ဤအဖွင့်သည် မုသာဝါဒ၏
သဒ္ဓတ္ထ (သဒ္ဓါနက်) မဟုတ်၊ (“မုသာဝါဒေ”ဟု ဟောတော်မူသော ဒေသကဘုရားရှင်၏
လိုလားတော်မူအပ်သော) အဓိပ္ပာယ်တူတည်း၊ ထိုသို့ လိမ်မှု ညာမှု ပယောဂ ပြုရာ၌
“မဟုတ်သည်ကို အဟုတ်၊ ဟုတ်သည်ကို မဟုတ်”ဟု ပြောဆို ပြုလုပ်၍ ပြရသောကြောင့်
“အဘူတဿ ဝါ” စသည် မိန့်။ [ဝိညာပေတီတိ ဝိညာပန-(ကိုယ်မှု နှုတ်မှု ပယောဂသည်
ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေတတ်သောကြောင့်) ဝိညာပန မည်၏။
တစ်နည်း-“ဝိညာပေတီ အနေနာတိ ဝိညာပန”ဟု ပြု၊ ဝိညာပနဉ္စ+တံ+ပယောဂေါ စာတိ
ဝိညာပနပုယောဂေါ။]

စ-ဆက်ဦးအံ့၊ ဧတံ-ဤသမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ နိမိတ္တတ္ထေ-
 နိမိတ်အနက်၌၊ ဘုမ္မဝစနံ-သတ္တမိဝိဘတ်ရှိသောသဒ္ဓါတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 (ထိုသို့ ဤသမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ဟူသော သဒ္ဓါ၏ နိမိတ်အနက်၌ သတ္တမိဝိဘတ်
 ရှိသော သဒ္ဓါ၏ အဖြစ်ကြောင့်) ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒ-
 ဒ ကို၊ ဝါ-မဆိုမိကာလ၊ ဆိုဆဲခဏ၌ 'ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိလျက်
 ချွတ်ယွင်းသော စကားကို၊ ဝဒတိ-ပြောဆို၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ တံနိမိတ္တံ၊
 တံဟေတု၊ တပုစ္စယာ-ထိုသမ္ပဇာနမုသာဝါဒဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
 ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဧတ္ထ-ဤသမ္ပဇာနမုသာဝါဒဟူသော
 ပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ အညေသု-အခြားကုန်သော၊ ဤဒိသေသု စ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်
 သော ပုဒ်တို့၌လည်းကောင်း၊ [ဩမသဝါဒေ၊ ဘိက္ခုပေသုညေ စသောပုဒ်တို့၌
 ဟူလို၊] အတ္ထော-နိမိတ်အနက်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို)
 သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဟတ္ထကံ-ဟတ္ထကမည်သော၊ သကျပုတ္တံ-သာကီဝင်မင်းသားကို၊
 အာရဗ္ဗ-၍၊ အဝဇာနိတွာ ပဋိဇာနနာဒိဝတ္ထုသ္မိ-ပယ်ပြီး၍ ဝန်ခံခြင်း အစရှိသော
 အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ-တည်း။

နိမိတ္တတ္ထေ စေတံ။ ။သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ဟူသောပုဒ်တွင် “သမ္ပဇာနမုသာဝါဒ”ဟူသော
 ပကတိ၏အနက်ဖြစ်သော အန္တတ္ထကို ဖွင့်ပြီး၍ သ္မိဝိဘတ်၏အနက်ဖြစ်သော ဗာဟုတ္ထကို
 ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “နိမိတ္တတ္ထေ စေတံ”ဟု မိန့်၊ [အန္တတ္ထော ဗာဟိရတ္ထော စ၊ ဒုဝိစော
 ဟောတိ သဒ္ဓတ္ထော၊ ပကတုတ္တတ္ထေ အန္တတ္ထော၊ ဗာဟုတ္ထော ပစ္စယာဗျတ္ထော=ပကတိလိင်
 ဓာတ်တို့၏ အနက်သည် အန္တတ္ထ(အတွင်းနက်) မည်၏၊ ပစ္စည်း ဝိဘတ်တို့၏ အနက်သည်
 ဗာဟုတ္ထ(အပနက်) မည်၏။]

တံနိမိတ္တံ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။မုသာဝါဒေ၌ သတ္တမိဝိဘတ်၏ နိမိတ်အနက်၌ သက်သော
 ကြောင့် “တံနိမိတ္တံ”ဟုလည်းကောင်း၊ ပုပ္ဖနိမိတ် စသည်၌ကဲ့သို့ အတိတ်နိမိတ်ဟူသော
 အမှတ်အသားအနက်ကို ယူမည်စိုး၍ “တံဟေတု”ဟုလည်းကောင်း၊ ဟေတုအရလည်း ဟိတ်
 ၆-ပါးစသော အနက်ကို ယူမည်စိုး၍ “တပုစ္စယာ”ဟုလည်းကောင်း “ပစ္စိမံ ပစ္စိမံ ပုရိမဿ
 ပုရိမဿ အတ္ထဝစနံ”နှင့်အညီ ဆင့်၍ ဆင့်၍ ဖွင့်ပြီးလျှင် နိမိတ္တံ၊ ဟေတုတို့၌ ပဌမာလည်း
 ဟိတ်အနက်၌ သက်ကြောင်းသိစေလို၍ “ပစ္စယာ”ဟု သ္မာဝိဘတ်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊ ဩမသဝါဒေ၊
 ဘိက္ခုပေသုညေ စသော အလားတူ သိက္ခာပုဒ်များ၌လည်း ဤ နိမိတ္တသတ္တမိချည်းတည်း။

အဝဇာနိတွာ ပဋိဇာနနာဒိ။ ။“အဝဇာနနံ”ဟူသည် အယူဝါဒတစ်ခုကို အောက်ချ၍
 အသိအမှတ် ပြုခြင်းတည်း၊ ထိုသို့ ပြုခြင်းကိုပင် “ပယ်ခြင်း”ဟု အဓိပ္ပာယ်နက် ပေးသည်၊
 “အဝညာ”ပုဒ်၌ကဲ့သို့ အဝ သည် ပရိဘဝနအနက်ဟောတည်း၊ [ပါစိကျာဒိယောဇနာ၌
 အဝသဒ္ဓါသည် ဝိယောဂအနက်ဟောတည်း-ဟု ဆို၍ ဝန်ခံခြင်းနှင့် ကင်းအောင်ပြုခြင်း”ဟု
 ကြံလေသည်၊] ပဋိဇာနနကား ရှေးရှု အသိအမှတ်ပြုခြင်း (ဝန်ခံခြင်း)တည်း၊ အာဒိဖြင့်
 ပါဠိတော်၌ လာသော “ပဋိဇာနိတွာ အဝဇာနန (ဝန်ခံပြီး၍ ပယ်ခြင်း)...အညေနညပဋိစရဏ

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာရောစနတ္ထံ-ဗ္ဗကို ပြောခြင်း အကျိုးငှာ၊ မုသာ-ချို့ယွင်းသော စကားကို၊ ဘဏန္တဿ-ပြောဆိုသော ရဟန်း၏၊ ပါရာဇိကံ-အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ-၏၊ စတုတ္ထပါရာဇိကတည်း၊) အမူလကေန-သော၊ ပါရာဇိကေန-ဖြင့်၊ အနုဒ္ဓံသနတ္ထံ-ငှာ၊ (မုသာ ဘဏန္တဿ) သံဃာဒိသေသော-သံဃာဒိသေသ် အာပတ် သည်၊ (ဟောတိ၊ ပဌမဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်တည်း၊) သံဃာဒိသေသေန-ဖြင့်၊ အနုဒ္ဓံသနတ္ထံ-ငှာ၊ (မုသာ ဘဏန္တဿ) ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ၊ သဟမေဓိကဝဂ်၊ ဆဋ္ဌ-အမူလကသိက္ခာပုဒ်) အာစာရဝိပတ္တိယာ-တ္တိ ဖြင့်၊ (ထုလ္လစ္စဉ်း စသော အောက်အာပတ် ၅-ဖုံဖြင့်) အနုဒ္ဓံသနတ္ထံ၊ (မုသာ ဘဏန္တဿ) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) ယော၊ ပေ၊ ပသတိ-၏၊ (သော-ထိုရဟန်းသည်၊ အရဟာ-ရဟန္တာတည်း၊) ဣတိ အာဒိနာ-ဤသို့အစရှိသော၊ ပရိယာယေန-ပရိယာယ်အားဖြင့်၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ ရောစနတ္ထံ-ငှာ၊ ပဋိဝိဇာနန္တဿ-ပြောအပ်သော အကြောင်းအရာကို နားလည်သူ အား၊ မုသာ-ချွတ်ယွင်းသော စကားကို၊ ဘဏိတေ-ပြောခြင်းကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ အပဋိဝိဇာနန္တဿ-ပြောအပ်သော အကြောင်းအရာကို နားမလည်သူအား၊ (မုသာ ဘဏိတေ) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ (ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာရောစန စသည်မဖက် သက်သက်)၊ ပေ၊ ဣဓ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ [ဤအာပတ် ၇-ချက်၏ ဆောင်ပုဒ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာမှာ ရှု၊ ၄-ချက်သည် ဒွေမာတိကာ၌ တိုက်ရိုက်လာ၏၊ ၃-ချက်ကား ပဒဘာဇနီမှာ လာသည်။]

အနုပဓာရေတွာ-မစဉ်းစား မဆင်ခြင်မှု၍၊ သဟသာ-အဆောတလျှင်၊ ဘဏန္တဿ-ပြောမိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (လိမ်မည်ဟု မကြံစည်ဘဲ အမှတ်တမဲ့ အလွဲပြောမိသော ရဟန်း၏-ဟူလို)၊ အညံ-စီဝရံစသော အခြား စကားကို၊ ဘဏိဿာမိ-ပြောဆိုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အညံ-စီဝရံစသော အခြား စကားကို၊ ဘဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ [ထိုင်းမှိုင်းတွေဝေသည့်အတွက် ရည်ရွယ်ချက် မရောက်ဘဲ အလွဲအမှား ပြောမိသော ရဟန်း၏။] ပေ၊ အနာပတ္တိ-မသင့်၊ ဝိသံဝါဒနပုရေက္ခာရတာ-ချွတ်ယွင်းစေခြင်းကို ရှေးရှုပြုသူ၏အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ (လိမ်လိုခြင်း-ဟူလို)၊ ဝိသံဝါဒနစိတ္တေန-ချွတ်ယွင်းစေကြောင်းစိတ်ဖြင့်၊ (ဝိညာပနပ္ပယောဂေါ-၌စပ်)၊ ယမတ္ထံ-အကြင်အကြောင်းအရာကို၊ ဝတ္တုကာမော-ပြောဆိုလို၏၊ တဿ-ထိုအကြောင်းအရာကို၊ (ဝိညာပန၌ ဓာတ်ကံ)၊ ပုဂ္ဂလဿ-နားထောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ (ကာရိတ်ကံ)၊ ဝိညာပနပ္ပယောဂေါ စ-သိစေကြောင်း ပယောဂလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ။... ပဌမသိက္ခာပုဒ် သမတ္ထံ။

စကားတစ်မျိုးဖြင့် စကားတစ်မျိုးကို ဖုံးခြင်းသည်...သမ္မဇာနမုသာဘဏန...သင်္ကေတံ ကတွာ ဝိသံဝါဒန (ချိန်းချက်ပြီး၍ ချွတ်ယွင်းစေခြင်း)တို့ကို ယူ။

၂။ သြမသဝါဒ သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ- ဌှိ၊ သြမသဝါဒေတိ- ကား၊ သြဝိဇ္ဇနဝစနေ- ထိုးဆွကြောင်း စကားကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-နှုတ်လှံ ထိုးခြင်းကြောင့်၊ (ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ-၌စပ်) ဇာတိ၊ ပေ၊ အက္ခောသေသု-အမျိုးဇာတ်၊ နာမည်၊ အနွယ်၊ အလုပ်၊ အတတ်ပညာ၊ အနာ ရောဂါ၊ အသွင်သဏ္ဍာန်၊ ကိလေသာ၊ အာပတ်၊ ဆဲရေးကြောင်းစကားတို့တွင်၊ ဘူတေန ဝါ-ဟုတ်မှန်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ အဘူတေန ဝါ-မဟုတ်မမှန်သည် မူလည်းဖြစ်သော၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အက္ခောသ ဝတ္ထုဖြင့်၊ ပါရာဇိကံ-က အာပတ်သို့၊ အာပန္နံ ဝါ-ရောက်သူမူလည်းဖြစ်သော၊ အနာပန္နံ ဝါ-မရောက်သူမူလည်းဖြစ်သော၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ (အက္ခောသနဝစနေ-၌စပ်)၊ ယာယကာယစိ-အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုသော၊

သြဝိဇ္ဇနဝစနေ။ ။သြမသဝါဒေတိ ခုံသနဂရဟဏဝစနေ-ဆဲရေးကြောင်းစကား၊ ကဲ့ရဲ့ ရှုတ်ချကြောင်းစကားကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ယသ္မာ ပန တံ (ထိုစကားသည်) နေဝ ကဏ္ဍသုခံ၊ န ဟဒယသုခံ-နားကိုလည်း မချမ်းသာစေတတ်၊ စိတ်နှလုံးကိုလည်း မချမ်းသာစေတတ်၊ တသ္မာ တေန (ထိုဆဲဆို ရှုတ်ချကြောင်းစကားဖြင့်) ကဏ္ဍဥစ္စဝ ဟဒယဥစ္စ ဝိဇ္ဇတီတိ အာဟ-သြဝိဇ္ဇန ဝစနေတိ၊ ဋီကာ။

မှတ်ချက်။ ။မသဓာတ်၏ ဟိံသာရောသန (ညှဉ်းဆဲခြင်း၊ ချုပ်ချယ်စော်ကားခြင်း) အနက်ကို ယူ၍ “ခုံသနဂရဟဏဝစနေ”ဟု ဋီကာ၌ ဓာတ်နက်ဖွင့်၏။ ထိုဆဲဆိုစော်ကား ကြောင်း စကားသည် နားလည်း မခံသာ၊ စိတ်နှလုံးလည်း မခံသာအောင် လှုံဖြင့် ထိုးသကဲ့သို့ ခံရခက်သောကြောင့် “သြဝိဇ္ဇနဝစနေ”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ သဘာဝတ္ထ (အစစ်အမှန်အနက်) ဖွင့်သည်။ [ပါစိတျာဒိယောဇနာ၌ကား-မသဓာတ်သည် ဝိဇ္ဇနအနက်ရှိ၏-ဟု ဖွင့်လေ၏။]

ဓာတိ ပေ၊ အက္ခောသေသု။ ။ဤ ၁၀-ပါးကို ဆဲခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၍ “အက္ခောသ ဝတ္ထ”ဟု ခေါ်၏။ တစ်မျိုး တစ်မျိုးလျှင် ဟိန-ဥက္ကဋ္ဌ(အယုတ်-အမြတ်)ဟု ၂-မျိုးစီ ပြား၏။ ခတ္တိယ၊ ဗြာဟ္မဏဇာတ်တို့သည် ဥက္ကဋ္ဌဇာတိ၊ စက္ကာလ စသောဇာတ်(အမျိုး)သည် ဟိနဇာတိ မည်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်မှာ အကျယ်လာသည်။ “အက္ခောသ”ဟူသည်... ဂေါဏောသိ-သင်ဟာ နွားပဲ(ဟိနအက္ခောသ), ပဏ္ဍိတောသိ-မင်းက ပညာရှိပေကိုး(ဥက္ကဋ္ဌ အက္ခောသ)တည်း၊ မေထုန်နှင့်စပ်သောအဆဲ၊ အင်္ဂါဇာတ်နှင့်စပ်သော အဆဲများလည်း အက္ခောသပင်တည်း။

ဘူတေန၊ အဘူတေန။ ။ခတ္တိယကို ခတ္တိယဟု ဆဲလျှင် ဘူတတည်း၊ ခတ္တိယကို စက္ကာလဟု ဆဲလျှင် အဘူတတည်း၊ မှန်သည် ဖြစ်စေ၊ မမှန်သည် ဖြစ်စေ ဆဲလိုသော စိတ်ဖြင့် ပြောဆိုလျှင် ဤ သိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်သင့်၏။

ပါရာဇိကံ ပေ၊ ဘိက္ခံ။ ။ဘိက္ခံကို ဆဲလျှင် ဤ သိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်သင့်၏။ ထို ဘိက္ခံကား ပါရာဇိကကျသူ ဖြစ်စေ၊ မကျသူ ဖြစ်စေ ဘိက္ခံအဖြစ်၌ တည်နေသူ၊ ဆဲသူကလည်း ဘိက္ခံဟု ထင်မှတ်ခံရသူတည်း။

နှုတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ ဝါ-လက်ချောင်းပြသဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အနညာပဒေသေန-အခြားသူကိုကဲ့သို့ မညွှန်ပြခြင်းဖြင့် (တိုက်ရိုက်အားဖြင့်)၊ အက္ခောသနဝစနေ-ဆဲရေးကြောင်းစကားကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အက္ခော၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေါ၊ အနာဏတ္တိကတည်း။ [မည်သည့်ဘာသာဖြင့် ဆဲဆဲ၊ လက်ပြ ခြေပြလုပ်၍ ဆဲဆဲ အဆဲခံရသူက ဆဲမှန်းသိလျှင် အာပတ်သင့်၏။]

ဒသဟိ-န်သော၊ တေဟိယေဝ အက္ခောသဝတ္ထုဟိ-ထိုအက္ခောဝတ္ထုတို့ဖြင့်ပင်၊ သန္တိ၊ ပေါ စက္ကာလာဘိအာဒိနာ-စက္ကာလာအစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ အညာပဒေသံ-အခြားသူကိုကဲ့သို့ ညွှန်ပြခြင်းကို၊ (စောင်းချိတ်မှုကို)၊ ကတ္တာ-၍၊ အက္ခောသန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ (ဒုက္ကဋ်၌ စပ်)၊ စောရော-သို့ခိုးသည်၊ အသိ-ဖြစ်၏၊ ဂဏ္ဍိဘေဒကော-အိမ်အစပ်ကို ဖောက်ဖြတ်သူသည်၊ အသိ-ဖြစ်၏၊ (စောရ၏ ပရိယာယ်တစ်မျိုး)၊ ဣတိအာဒိဟိ-ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ ပါဠိမုတ္တကပဒေဟိ-ပါဠိတော်မှ လွတ်သော ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ [“စောရောသိ” စသည်ကား ပါဠိတော်မှာ မပါ၊ ထို့ကြောင့် “ပါဠိမုတ္တက” ဟု ဆိုသည်။] အက္ခောသန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ယထာဝါ တထာဝါ-ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော စကားဖြင့်လည်း၊ [ပါဠိတော်မှာ တိုက်ရိုက်ပါသော စကားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ မပါသော စကားဖြင့် ဖြစ်စေ-ဟူလို]၊ အနုပသမ္ပန္နံ-ရဟန်းမဟုတ်သူကို၊ အက္ခောသန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဘိက္ခုနီပိ-ဘိက္ခုနီသည်လည်း၊ အနုပသမ္ပန္နသချီ-အနုပသမ္ပန္နဟူသော အရေအတွက်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ အနက္ခောသိတုကာမဿ-ဆဲရေးခြင်းငှာ အလိုမရှိသည် ဖြစ်၍၊ ကေဝလံ-ဆဲရေးလိုခြင်း မဖက် သက်သက်၊ ဒဝကမျတာယ-ပြောင်လှောင်လိုသူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝဒတော-ပြောဆိုသောရဟန်း၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံတို့၌၊ ဒုဗ္ဘာသိတံ-ဒုဗ္ဘာသိတအာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)။

အနညာပဒေသေန။ ။မိမိဆဲလိုသူကို တိုက်ရိုက်မဆဲဘဲ အခြားသူတစ်ယောက်ကို ညွှန်ပြသလို လုပ်၍ စောင်းချိတ်သည့် အနေအားဖြင့် “သန္တိ ဣဓ ဧကဓဇ္ဇ စက္ကာလာ-ဤအရပ်၌ တချို့ စက္ကာလများ ရှိကြတယ်” ဟု ဆိုလျှင် အညာပဒေသ မည်၏၊ ထိုသို့ အညာပဒေမဟုတ်ဘဲ ထိုသူကို တိုက်ရိုက် ဆဲဆိုခြင်းကို “အနညာပဒေသ” ဟု ခေါ်သည်။ [အညာ-အခြားသူကိုကဲ့သို့+န အပဒေသ=မညွှန်ပြခြင်း။]

သဗ္ဗတ္ထ ဒုဗ္ဘာသိတံ။ ။ပြောင်လှောင်လို ကစားလိုခြင်းကို “ဒဝကမျတာ” ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသို့ ပြောင်လှောင်မှုကို “ဒုဗ္ဗ+ဘာသိတံ ဒုဗ္ဘာသိတံ” နှင့်အညီ မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော စကားဟု ခေါ်၏၊ ဤနေရာ၌ကား ထိုစကားကို အကြောင်းပြု၍ အာပတ်ကိုလည်း ကာရဏူပစာရအားဖြင့် “ဒုဗ္ဘာသိတံ” ဟု (မူလလိင်အတိုင်း နပုလ္လိင်ဖြင့်) ဆိုထားသည်၊ ထိုသို့ ပြောရာ၌ ဥပသမ္ပန္နဖြစ်စေ၊ အနုပသမ္ပန္နဖြစ်စေ၊ ပါဠိတော်၌ လာသော စကားဖြင့် ဖြစ်စေ၊

အတ္ထပပုရေက္ခာရာနံ-အနက်ဖွင့်အဋ္ဌကထာကို ရှေးရှုပြုသူ၊ ပါဠိတော်ဓမ္မကို ရှေးရှုပြုသူ၊ အဆုံးအမဩဝါဒကို ရှေးရှုပြုသူတို့၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ယံ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အက္ခောသတိ-ဆဲရေး၏၊ တဿ-ထိုဆဲရေးအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနညာပဒေသေန-အခြားသူကိုကဲ့သို့ မညွှန်ပြသဖြင့်(တိုက်ရိုက်အားဖြင့်)၊ ဇာတိအာဒိဟိ-ဇာတ်အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ အက္ခောသနံ-ဆဲရေးခြင်းလည်းကောင်း၊ မံ-ငါ့ကို၊ အက္ခောသတိ-ဆဲရေး၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဇနနာ-သိခြင်းလည်းကောင်း၊ အတ္ထပပုရေက္ခာရတာဒိနံ-အတ္ထပပုရေက္ခာရ၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေါ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ-န်၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝေဒနာ-သည်၊ ဒုက္ခာ-ဒုက္ခဝေဒနာတည်း၊ [အဒိန္နာဒါနသိက္ခာပုဒ်ကား တိဝေဒနာတည်း၊] ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် သမတ္ထံ။

၃။ ပေသုည သိက္ခာပုဒ်   တတိယေ- ၌၊ ဘိက္ခုပေသုညေတိ- ကား၊ ဘိက္ခုဿ - ရဟန်း၏ (အထံသို့)၊ (ဥပသံဟဋေ-ပို့ဆောင်အပ်သော) ပေသုညေ-ချောပစ်ကုန်းတိုက်စကားကြောင့်၊ (ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ-၌ စပ်)၊ ဇာတိအာဒိဟိ-ဇာတ် အစရှိကုန်သော၊ အက္ခောသဝတ္ထုဟိ-

ပါဠိတော်မှာ မပါသော စကားဖြင့် ဖြစ်စေ အားလုံးတို့၌ပင် ဒုဗ္ဘာသိတုအာပတ်သင့်သည်။ [သဗ္ဗတ္ထာတိ-ဥပသမ္ပန္နာနုပသမ္ပန္နေသု စေဝ ပါဠိအာဂတာနာဂတပဒေသု စာတိ သဗ္ဗတ္ထာ-ဋီကာ။]

အတ္ထ၊ ပေါ ပုရေက္ခာရာနံ။ ။ “စက္ကာလောသိ”စသော ပါဠိတော်ကို မြန်မာနိဿယကဲ့သို့ အနက်ဖွင့်၍ ပို့ချသူ၊ ထိုပါဠိ၏ အဋ္ဌကထာကို ပို့ချသူသည် အတ္ထပပုရေက္ခာရ မည်၏။ “စက္ကာလောသိ”စသော ပါဠိတိုပင် ပို့ချသူသည် ဓမ္မပုရေက္ခာရ မည်၏။ “ယခုဘဝ၌ စက္ကာလဖြစ်ရသည်၊ နောင်ဘဝတို့၌ မဖြစ်ရအောင် မကောင်းမှုကို မပြုနှင့်”ဟု ဆုံးမစကားပြောသူသည် အနုသာသနီပုရေက္ခာရ မည်၏။

ဘိက္ခုဿ ပေသုညေ။ ။ “ဘိက္ခုဿ+ပေသုညံ ဘိက္ခုပေသုညံ”ဟု ဆဋ္ဌိတပျူရိသ် ပြုစေလိုသည်။ “ဘိက္ခုဿ”အရလည်း ကုန်းတိုက်စကားကို ပို့ဆောင်အပ်ရာ (ပြောဆိုအပ်ရာ) ရဟန်းကို ယူသင့်၏။ အဋ္ဌကထာ၌ “ယော အတ္ထုဋ္ဌော တဿ ဘိက္ခုဿ (ထိုအဆဲခံရသော ရဟန်း၏အထံသို့) ဥပသံဟဋေ ပေါ ဝစနေ”ဟူသော အဖွင့်ကို ထောက်ပါ။ ဤအလို “ဘိက္ခုပေသုညေ-ရဟန်း၏ (အထံသို့) ပို့ဆောင်အပ်သော ကုန်းတိုက်စကားကြောင့်”ဟု ပေ၊ ကုန်းတိုက်တတ် ပို့ဆောင်တတ်၍ အာပတ်သင့်သော ရဟန်းကိုကား ရှေးသိက္ခာပုဒ်များကဲ့သို့ “ဘိက္ခုနော”ဟု ထည့်ပါ။ [ဘိက္ခုဿ+ဥပသံဟဋံ+ပေသုညံ ဘိက္ခုပေသုညံ”ဟု ဝစနတ္ထပြု။] ပါစိတျာဒိ အဋ္ဌကထာ၌ “ဘိက္ခုနံ+ပေသုညံ၊ ဘိက္ခုတော သုတွာ ဘိက္ခုနာ ဘိက္ခုဿ ဥပသံဟဋပေသုညေတိ အက္ခော”ဟု တွေ့ရ၏။

တ္ထုတို့ဖြင့်၊ ဝါ-ဆဲရေးခြင်း၏ တည်ရာအကြောင်းတို့ဖြင့်၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အက္ခောသန္တဿ-ဆဲရေးသော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ (အက္ခောသဝစနံ-ဆဲရေးကြောင်းစကားကို) သုတ္တာ-ကြားရ၍၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်း၏၊ ဝါ-ရဟန်းသည်၊ ပိယကမ္ပတာယ ဝါ-ချစ်ခြင်းကို အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်း၊ ဘေဒါဓိပ္ပာယန ဝါ-ကွဲပြားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကွဲပြားစေလိုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ယော-အကြင် ရဟန်းကို၊ အတ္တုဋ္ဌော-ဆဲရေးအပ်၏၊ တဿ ဘိက္ခုဿ-ထိုအဆဲခံရသော ရဟန်း၏၊ (သန္တိကံ-အထံသို့) ကာယေန ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝါစာယ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဥပသံဟဋေ-ပို့ဆောင်အပ်သော၊

ဇာတိအာဒိဟိ၊ ပေ၊ အတ္တော။ ။ဤဝါကျကား “ဘိက္ခုဿ ပေသုညေ”ဟူသော အဖွင့်ကို ထင်ရှားအောင်ပြသော တပွားကဋီကရဏ၊ တစ်နည်း-ဝိတ္ထာရဝါကျတည်း။ ထိုတွင် “ဇာတိ၊ ပေ၊ အက္ခောသန္တဿ ဘိက္ခုနော”ဖြင့် ဆဲတတ်သော ပဌမရဟန်းကို ပြ၏။ ဘိက္ခုဿ၏ စပ်ပုဒ်ကို “အက္ခောသဝစနံ”ဟု ထည့်ပါ။ ဤ“ဘိက္ခုနော သုတ္တာ”နေရာဝယ် ပါစိတျာဒိ၌ “ဘိက္ခုတော သုတ္တာ”ဟု ရှိ၏။ ‘သဒ္ဒါသွား မတူသော်လည်း အဓိပ္ပာယ်တူပင်။

ထို့နောက် “ဘိက္ခုနော ပိယကမ္ပတာယ ဝါ”ဟု တွေ့ရ၏။ ဤအတိုင်း မှန်လျှင် ဘိက္ခုနော အရ ကုန်းတိုက်စကားကို ပြောရာ ရဟန်းကို ယူရလိမ့်မည်။ ထိုသို့ ယူလျှင် “တဿဘိက္ခုဿ”နှင့် အရချင်း တူနေလိမ့်မည်။ တစ်ဝါကျထဲ၌ အရတူပုဒ် ၂-ခု မရှိကောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဥပသံဟဋေ၌ စပ်ဖို့ရန် ဆဋ္ဌိကတ္တား ကြိပါ။ ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ၌ကဲ့သို့ “ဘိက္ခုနာ”ဟု ရှိလျှင် သာ၍ ရှင်း၏။ ထို“ဘိက္ခုနာ”အရလည်း ကုန်းတိုက်စကားကို ပို့ဆောင်တတ်သော ဒုတိယ ရဟန်း ရသည်။

ပိယ၊ ပေ၊ ဓိပ္ပာယေန ဝါ။ ။ဤစကားဖြင့် ကုန်းတိုက်သော ရဟန်း၏ အလိုဆန္ဒကို ပြ၏။ (ငါ့အား ဆဲသူကို လာ၍ ပြောဖော်ရပေသည်-ဟု ကျေးဇူးတင်၍) မိမိကို ချစ်ခင်စေလိုသောကြောင့် ဖြစ်စေ၊ ဆဲသူနှင့် အဆဲခံရသူ ၂-ဦးကို ကွဲစေလိုသောကြောင့်ဖြစ်စေ ကုန်းတိုက်သည်။ [ဘေဒေ+ပဝတ္ထော+အဓိပ္ပာယော ဘေဒါဓိပ္ပာယော။]

ယော အတ္တုဋ္ဌော၊ ပေ၊ ဥပသံဟဋေ။ ။အာပုဗ္ဗ ကုသဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့် “အတ္တုဋ္ဌော”ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊ ယခုတွေ့ရသော အတ္တုဋ္ဌေါ-အမျက်မထွက်”ကား ပါဠိပျက်သာတည်း။ အကြင် တတိယရဟန်းသည် အဆဲခံရ၏။ တဿ ဘိက္ခုနော-ထိုအဆဲခံရသော တတိယရဟန်း၏။ “သန္တိကံ”ဟု ထည့်၍ ဥပသံဟဋေ၌စပ်၊ ထိုအဆဲခံရသော ရဟန်း၏အထံသို့ လက်ပြခြေပြလုပ်၍ ကိုယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ “အို ဦးတိဿ -ကိုယ်တော်ကို ဦးဒတ္တက စဏ္ဍာလမျိုးဟု ပြောနေတယ်”စသည်ဖြင့် နှုတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ပို့ဆောင်အပ်သည်-ဟူလို။

တသ္မိံ၊ ပေ၊ ဝစနေ။ ။ပိသတိတိ ပိသုနာ၊ (ဝါစာ) ညှိညွတ်နေသူတို့ကို ကွဲသွားအောင် ကြိတ်ချေတတ်သောစကား၊ ပိသဓာတ်၊ ဥနန်ပစ္စည်းဟု ထောမနိမိ ဆို၏။ ပိသုနာ ဧဝ ပေသုည (ဇျာပစ္စည်း သွတ္တ)။ “တာယ ဝါစာယ ဝါ သမန္နာဂတော ပိသုနော၊ တဿ+ပေသုည”ဟု တေရသကဏ်၌ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။ ထိုအလို “ပိသတိတိ ပိသုနော”ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ရအောင်ပြု၍

တသို့ ပိယသုညကရဏာဝစနေ-ထိုမိမိ၏ ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ်၊ သူတစ်ပါး၏ အချစ်မှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော စကားကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ၊ ပေသုညဥပသံဟရဏာဝတ္ထုသို့-ချောပစ်ကုန်းတိုက်စကား ကို ပို့ဆောင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ- တည်း၊ ဝုတ္တနယေန-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ [ဇာတိအာဒိဟိ အက္ခောသ ဝတ္ထုတီတိ အာဒိနာ ဝုတ္တနယေန(ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်) အချို့စာ၌ ဝုတ္တနယေနေဝဟု ဧဝပါသည်ကား စာသွားထုံးစံမကျ၊ ပဌမညွှန်ရာ၌ ဧဝမပါရ၊ ဒုတိယညွှန်မှသာ ဧဝပါရမည်။] အညာပဒေသေန-အခြားသူကိုကဲ့သို့ ညွှန်ပြသဖြင့် (စောင်းချိတ်သဖြင့်)၊ အက္ခောသန္တဿ-၏၊ ဝစနုပသံဟာရေ ဝါ- စကားကို ပို့ဆောင်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပါဠိမုတ္တကအက္ခောသုပ သံဟာရေ ဝါ-ပါဠိတော်မှ အလွတ်ဖြစ်သော စောရောသိ စသော ဆဲရေးကြောင်း စကားကို ပို့ဆောင်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ (ဒုက္ကဋ် ဟောတိ)၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-ရဟန်းမဟုတ်သူ၏ အထံသို့၊ ဥပသံဟာရေ စ-ပို့ဆောင်ခြင်း ကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ဘိက္ခုနီ- နိသည်၊ အနုပသမ္ပန္နဋ္ဌာနေ-အနုပသမ္ပန္နအရာ၌၊ ဌိတာ-တည်၏။

“ပိသုနဿ+ကမ္မံ (ကုန်းတိုက်ခြင်းအလုပ်ဟူသော ကိုယ်မှု နှုတ်မှု) “ပေသည်”ဟု ကမ္မအနက်၌ ကျပစ္စည်း သက်။ [ကင်္ခါဝိကဋ်လည်း ဤသို့ပင် ၂-နည်းပြ၏၊ သို့သော် “ကာယ ဝါစာယ ဝါ”ဟု ဝါမပါသောကြောင့် တစ်နည်းထဲကဲ့သို့ ထင်ရသည်။]

မှတ်ချက်။ ။ “ပေသည်”အရ ပထမနည်းအလို စကားရသောကြောင့် “တသို့ ပေသုညေ- ထိုကွဲပြားအောင် ကြိတ်ချေတတ်သော စကားကြောင့်”ဟု ဆိုလျှင် ပြီးနိုင်ရကား “တသို့ ပေသုည ကရဏာဝစနေ”ဟု ဆိုဖွယ် မလိုပါ။ ထို့ကြောင့် “တသို့ ပိယသုညကရဏာဝစနေ”ဟု မူရင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်။ ပိယော စ+သည် စ ပိယသည်၊ ပိယသုညဿ-မိမိ၏ ချစ်အပ်သူ၏အဖြစ်၊ သူတစ်ပါး၏ အချစ်မှ ကင်းဆိတ်သူ၏ အဖြစ်ကို (ဘာဝပ္ပဓာန) + ကရဏံ-ပြုတတ်သော (ပြုကြောင်းဖြစ်သော) စကားတည်း၊ ပိယသုညကရဏံ-စကား၊ “ပိယသုညကရဏ”ဟု ဆိုလိုလျက် “ယ+ည+ကရ”တို့ကို ချေ၊ အာပစ္စည်းသက်၍ “ပိသုဏာ”ဟု ဖြစ်ပြီးမှ “ပိသုဏာ ယေဝ ပေသည်”ဟု သွတ္တအနက်၌ ကျပစ္စည်းသက်ဟု ကြံပါ။

အက္ခောသုပသံဟာရေ။ ။ “စောရောသိ” စသော ပါဠိမုတ္တကအက္ခောသစကားကို ဆောင်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်ဟု ဆိုသဖြင့် အက္ခောသ (ဆဲစကား) မဟုတ်သော “ဦးတိဿက ကိုယ်တော်ကို စာမတတ်ပါဘူးလို့ ပြောနေတယ်” စသော စကားကို မိမိကို ချစ်အောင် ပို့ဆောင်ရာ၌ ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်မသင့်ပါ။ သို့သော် ဒုက္ကဋ်အာပတ် ဖြစ်သင့်၏-ဟု ဝဒန္တိဝါဒ လာ၏။

ပိယကမ္ပတာယ-ချစ်ခြင်းကို အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န ဝဒန္တဿ-
 ပြောသူလည်း မဟုတ်သော၊ ဘေဒါဓိပ္ပာယေန-ကွဲပြားခြင်း၌ ဖြစ်သော အလို
 ကြောင့်၊ ဝါ-ကွဲပြားစေလိုခြင်းကြောင့်၊ န ဝဒန္တဿ-ပြောသူလည်း မဟုတ်သော၊
 ကေဝလံ-သက်သက်၊ (ပိယကမ္ပတာ ဘေဒါဓိပ္ပာယမဖက် သက်သက်)၊ ပါပဂရဟိ
 တာယ-ယုတ်မာသူကို ကဲ့ရဲ့ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ယုတ်မာသူကို ကဲ့ရဲ့
 လိုခြင်းကြောင့်၊ ဝဒန္တဿ-ပြောသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊
 ဇာတိအာဒိဟိ-တို့ဖြင့်၊ အနညာပဒေသေန-ဖြင့်၊ အက္ခောသန္တဿ-ဆဲရေးသော၊
 ဘိက္ခုနော-၏၊ (ဝစနံ-ဆဲရေးကြောင်းစကားကို)၊ သုတ္တာ-၍၊ ဘိက္ခုဿ-၏
 (အထံသို့)၊ ဥပသံဟရဏံ-ပို့ဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပိယကမ္ပတာဘေဒါဓိပ္ပာ
 ယေသု-ပိယကမ္ပတာ ဘေဒါဓိပ္ပာယတို့တွင်၊ အညတရတာ-တစ်ပါးပါး၏အဖြစ်
 လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုပို့ဆောင်အပ်ရာ ရဟန်း၏၊ ဝိဇာနနာ-သိခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ ပေ ... တတိယသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

**၄။ ပဒသောဓမ္မ
 သိက္ခာပုဒ်**

စတုတ္ထေ - ၌၊ ပဒသော ဓမ္မံ ဝါစေယျာတိ - ကား၊
 သင်္ဂီတိတ္ထယံ - သင်္ဂီယနာ ဥ-တန်သို့၊ အနာရုဠ-
 မတက်ရောက်သည်၊ (သဒ္ဒတ္ထ)၊ ဝါ - မတင်အပ်သည်၊
 (ဝေါဟာရတ္ထ)၊ (သမာနံ)ဝိ-သော်လည်း၊ [ဝိ-ဂရဟာဇောတက၊ ဂရဟာဇောတက
 ဟူသမျှလည်း သမ္ဘာဝနာသမုစ္စည်းတည်း၊] ရာဇောဝါဒ ၊ပေ၊ ကုလုမ္မသုတ္တ မဂ္ဂ
 ကထာဒိ ဓမ္မဉ္စ- (သုတ္တကို ရာဇောဝါဒ စသည်နှင့်တွဲ) ရာဇောဝါဒသုတ်၊ တိက္ခိန္ဒိယ
 သုတ်၊ စတုပရိဝတ္တသုတ်၊ နန္ဒောပနန္ဒသုတ်၊ ကုလုမ္မသုတ်၊ ဓမ္မကထာအစရှိသော
 ဓမ္မလည်းဖြစ်သော၊ သင်္ဂီတိတ္ထယံ-သို့၊ အာရုဠ-သော၊ ဝါ-သော၊ တိပိဋကဓမ္မဉ္စ-

ပါပဂရဟိတာယ။ ။တစ်ပါးက ဆဲနေသည်ကို အခြားတစ်ပါးက သည်းခံနေရာ၌ မြှောက်
 ပေးခြင်း မဟုတ်ဘဲ ဆဲသော ယုတ်မာသူကို ကဲ့ရဲ့သည့် အနေအားဖြင့် “ဪ... ဒီလို
 သည်းခံနေသူကို ထပ်ပြီး ဆဲရသလား”ဟု ပြောခြင်းသည် “ပါပဂရဟိနော+ဘာဝေါ ပါပ
 ဂရဟိတာ မည်၏။

ရာဇောဝါဒ ၊ပေ၊ တိပိဋကဓမ္မဉ္စ။ ။ရာဇောဝါဒစသော ပါဠိဖြင့် ပဒသောဓမ္မံ၌ ဓမ္မ၏
 အရကို သရုပ်ထုတ်၏၊ ရာဇောဝါဒသုတ် စသည်ကား ပထမ-ဒုတိယ-တတိယသင်္ဂီယနာ
 ဥ-တန် တင်ရာတွင် မပါဝင်သော ဓမ္မ၊ ပိဋက ဥ-ပုံကား သင်္ဂီယနာ ဥ-တန်တင်ရာတွင်
 ပါဝင်သော ဓမ္မတည်း၊ မဂ္ဂကထာဒိ၌ “အာဒိသဒ္ဒေန သီလူပဒေသ၊ ဓုတင်္ဂပဉ္စ၊ အာရမဏကထာ၊
 ဗုဒ္ဓိကဒဏ္ဍကညာဏဝတ္ထု၊ အသုဘကထာဒိနံ ဂဟဏံ”ဟု ဋီကာဖွင့်အတိုင်း ယူပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဓမ္မအရ၌ အဋ္ဌကထာဓမ္မကိုလည်း ယူ၊ [အတ္ထုပသံဟိတောတိ-အဋ္ဌကထာ
 သန္နိသိတော၊] မြန်မာဘာသာ စသည်ဖြင့် သံပြိုင်ပို့ချပါသော်လည်း အနာပတ္တိတဲ့၊ ဝိဝဋ္ဌ
 နိဿိတေဝိ နာနာဘာသာဝေနေ ဂါထာသီလောက ဗန္ဓနာဒိဟိ အဘိသင်္ခတေ အနာပတ္တိ-
 ပါစိတျာဒိ။

ပိဋက ၃-ပုံဓမ္မလည်းဖြစ်သော၊ ပဒံ ပဒံ-အစု အစုကို၊ ဝါစေယျ-ဆိုစေအံ့၊ ဝါ-
 ပို့ချအံ့၊ ပဒါ၊ ပေ၊ အနုဗုဒ္ဓနေသု-ပဒ၊ အနုပဒ၊ အန္တက္ခရ၊ အနုဗုဒ္ဓတို့တွင်၊
 ဧကေကံ-တစ်ခု တစ်ခုသော၊ ကောဋ္ဌာသံ-အဖို့အစုကို၊ (ဝါစေယျ-အံ့၊ ဝါ-အံ့၊)
 ဣတိ အတ္ထော-အနက်။

ပါစိတ္တိယံတိ-ကား၊ ဧတေသု ပဒါဒိသု-ဤပဒ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဘိက္ခုဉ္စ-
 ကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိဉ္စ-ရဟန်းမကိုလည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-၍၊ ယံကိဉ္စိ-
 အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ကောဋ္ဌာသံ-အဖို့အစုကို၊ အဝသေသပုဂ္ဂလေဟိ-
 ကြွင်းသောပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်(လူ့သာမဏေ စသော ကြွင်းပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်-ဟူလို) သဒ္ဓိ-
 အတူ၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဘဏန္တဿ-ရွတ်ဆိုသောရဟန်း၏၊ ပဒါဒိ
 ဂဏနာယ-ပဒ အစရှိသည်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊
 (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပဒသော-အစုစုဖြစ်သော၊ ဓမ္မံ-ပါဠိ အဋ္ဌကထာဓမ္မကို၊
 ဝါစနဝတ္ထုသ္မိ-ဆိုစေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-ပို့ချခြင်းဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ ဥပသမ္ပန္နေ-ရဟန်း၌၊ အနုပသမ္ပန္န
 သညိနော-လူ့ သာမဏေဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိ
 ကဿ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပဒသောဓမ္မံ ဝါစေန္တဿ) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။

အနုပသမ္ပန္နေန-လူ့ သာမဏေနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊
 ဥဒ္ဓေသဂ္ဂဟဏေ-သင်ယူအပ်သော ပါဠိ အဋ္ဌကထာကို သင်ယူခြင်း၌လည်း
 ကောင်း၊ (ဧကတော-တည်း၊...လိုက်စေ) သဇ္ဈာယကရဏေ-စာပြန်မှုကို ပြုခြင်း၌

ပဒံ ပဒံ ဝါစေယျ။ ။ “ပဒံ ပဒံ”ဖြင့် “ပဒသော”၌ “သော”ပစ္စည်းကို ဝိစ္စာအနက်ဟော
 ဟုလည်းကောင်း၊ ပဒသောပုဒ်နောင် ဒုတိယာဝိဘတ်ကျေသည်ဟုလည်းကောင်း သိစေ၏။
 ဝါစေယျ၌ ဝစဓာတ်၊ ကာရိတ်ဏေပစ္စည်းဖြစ်၍ “ဆိုစေ”ဟု သဒ္ဓတ္ထ၊ “ပို့ချ”ဟု ဝေါဟာရတ္ထ
 ပေးသည်။ စာပို့ချရာ၌ ပေစာ၊ စာအုပ် မပေါ်သေးသော ရှေးခေတ်က ဆရာကိုယ်တိုင် နှုတ်ဖြင့်
 ချပေးရ၏။ ထို့ကြောင့် ဆရာနှင့် တပည့် သာမဏေသို့ သံပြိုင်ဆိုမိလျက် ရှိတတ်သည်။

ပဒါနုပဒ ပေ၊ အတ္ထော။ ။ ပဒသော၌ ပဒသဒ္ဓါလည်း ကောဋ္ဌာသအနက်ဟောဟုလည်း
 ကောင်း၊ ထိုကောဋ္ဌာသမည်သော ပဒသည် “ပဒ၊ အနုပဒ၊ အန္တက္ခရ၊ အနုဗုဒ္ဓ”အားဖြင့်
 ၄-ပါးရှိ၏ဟုလည်းကောင်း သိစေလို၍ “ပဒါ၊ ပေ၊ ကောဋ္ဌာသန္တိ အတ္ထော”ဟု မိန့်သည်။ ထို
 ၄-ပါး၏ အကျယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကတော ဝါစန (သံပြိုင် ပို့ချပုံ) ကိုလည်းကောင်း
 ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ အဋ္ဌကထာကြီးမှ ယူ၍ ပြထားသည်။

ဥဒ္ဓေသဂ္ဂဟဏေတုာဒိ။ ။ သာမဏေနှင့် ရဟန်း အတူတွဲ၍ ဆရာဘုန်းကြီးအထံ စာသင်ယူ
 ခြင်းကို “ဧကတော ဥဒ္ဓေသဂ္ဂဟဏ”ဟုလည်းကောင်း၊ အတူတွဲ၍ စာအံခြင်း၊ စာပြန်ခြင်းကို
 “ဧကတော သဇ္ဈာယကရဏ”ဟုလည်းကောင်း၊ သာမဏ်၏အထံ၌ ရဟန်းက စာဆိုခြင်း-
 စာတတ်ခြင်းကို “တဿ သန္တိကေ ဥဒ္ဓေသဂ္ဂဟဏ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။ ဤပုဒ်များကို
 “ဧကတော ဘဏန္တဿာပိ”၌ စပ်။

လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုလူသာမဏေ၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ဥဒ္ဓေသဂ္ဂဟဏေ-
 ၌လည်းကောင်း၊ ယေဘုယျေန-များသောအားဖြင့်၊ ပဂုဏဂန္ထိ-လေ့လာအပ်ပြီး
 သော ကျမ်းစာကို၊ ဘဏန္တဿ-ရွတ်ဆိုသော လူ၊ သာမဏေကိုလည်းကောင်း၊
 ဩသာရေန္တဿ စ-ပရိသတ်အလယ်၌ ပါဠိတော်ကို သက်ရောက်စေသော လူ၊
 သာမဏေကိုလည်းကောင်း၊ ခလိတဋ္ဌာနေ-ချွတ်ချော်ရာအရပ်၌၊ ဧဝံ ဘဏာဟိတိ-
 ဤသို့ ဆိုလောဟူ၍၊ ဝစနေ စ-ပြောဆိုခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-ထောက်ပေးခြင်း
 လည်းကောင်း၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဝါ-သံပြိုင်၊ ဘဏန္တဿပိ-ရွတ်ဆိုမိ
 သော်လည်း၊ (အနာပတ္တိ ဟောတိ)၊ ပဗ္ဗတ္တကာဒိနဉ္စ-၏လည်း၊ အနာပတ္တိ(ဟောတိ)၊
 အနုပသမ္ပန္နတာ-လူ သာမဏေ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တလက္ခဏံ-ဆိုအပ်ပြီး
 သော လက္ခဏာရှိသော၊ (သံဂီတိတ္တယ အနာရုဋ္ဌ ရာဇေဝါဒ စသည်နှင့် အာရုဋ္ဌ
 တေပိဋကဖြစ်သော-ဟူလို၊) ဓမ္မံ-ပါဠိ အဋ္ဌကထာဓမ္မကို၊ ပဒသော-အစု အစု
 အားဖြင့်၊ ဝါစနတာ-ဆိုစေသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပို့ချသူ၏အဖြစ်လည်း
 ကောင်း၊ ဧကတော-တည်း၊ ဝါ-သံပြိုင်၊ ဩသာပနာ စ-ပြီးဆုံးစေခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ (တစ်နည်း၊ ဘဏနံ စ-ရွတ်ဆိုခြင်းလည်းကောင်း)၊ ပေ၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊
 ပဒသောဓမ္မသမုဋ္ဌာနံ-ပဒသောဓမ္မသမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊ နော
 သညာဝိမောက္ခံ-ဝီတိက္ကမသညာ မရှိသော်လည်း အာပတ်မှ လွတ်မြောက်ခြင်း
 မရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

ယေဘုယျေန ပေ၊ ဩသာရေန္တဿ စ။ ။ဩသာရေန္တဿ စ၌ စဖြင့် ဘဏန္တဿကို
 ဆည်းပါ၊ ဤ ၂-ပုဒ်ကို ဝစနေ စ၌ ဆဋ္ဌိကံစပ်၊ တစ်ဂါထာ၌ တစ်ပါဒသာ မရဘဲ၊ ၃-ပါဒရလျှင်
 “ယေဘုယျေန ပဂုဏဂန္ထိ”မည်၏၊ စုဏ္ဏိယ၌လည်း ဤနည်းမှီး၍ ယေဘုယျအဖြစ်ကို သိပါ။
 သာမဏေသည် ၄-ပုံလျှင် ၃-ပုံရပြီးသော ထိုစာကို ဆရာအထံ၌ ဆိုနေသည်ကို “ဘဏန္တ”ဟု
 ဆိုသည်။ ပရိသတ်အလယ်၌ အဓိပ္ပာယ်မပြောဘဲ ပါဠိတော်သက်သက်ကို ဟောရွတ်နေသည်ကို
 “ဩသာရေန္တ”ဟု ဆိုသည်။

ခလိတဋ္ဌာနေ ပေ၊ ဝစနေ။ ။ထိုသာမဏေများ၏ လွဲမှားသော နေရာဝယ် ထောက်ပေး
 သည်ကို “ဧဝံ ဘဏာဟိတိ ဝစနေ”ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ ထောက်ပေးရာ၌ သံပြိုင် ရွတ်ဆိုမိ
 သော်လည်း အာပတ်မသင့်၊ ဝစနေ စ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ဥဒ္ဓေသဂ္ဂဟဏေ စသော ရှေ့သတ္တမျှန္တ
 ပုဒ်များကို ဆည်းသည်။ ထို့ကြောင့် “ဝစနေန စ”ဟု မရှိစေရ “ဝစနေ စ”ဟု သတ္တမျှန္တသာ
 ရှိစေရမည်။ ဘဏန္တဿပိ၌ ပိကား ဂရဟာဇောတက၊ သံပြိုင်မဟုတ်လျှင် အနာပတ်ဖြစ်
 ကြောင်းမှာ ဆိုဖွယ်မလိုဟု သမ္ဘာဝနာပြု၊ ဘာကြောင့် အနာပတ္တိ ဖြစ်ရသနည်း၊ ဝါစေယျ-
 ပို့ချခြင်း မဟုတ်သောကြောင့်တည်း။

ဧကတော ဘဏနံ။ ။ဤအဋ္ဌကထာ၌ “ဩသာပနာ”ဟု တွေ့ရ၏။ “ရူပံ အနိစ္စံ”ဟု
 ရွတ်ရာ၌ “ရူ”ဟူသော အက္ခရာတစ်လုံးကို သံပြိုင်ရွတ်မိလျှင် အာပတ်သင့်၏။ ထိုသို့ “ရူ
 တစ်လုံးကို ရွတ်ရာ၌ “ဩသာပနာ-ပြီးစေခြင်း”မဟုတ်သေး၊ “ဧကတော ဘဏန-သံပြိုင်
 ဆိုခြင်း”သာ၊ ထို့ကြောင့် “ဧကတော ဘဏနံ”ဟု သာရတ္ထ-ဝိမတိဋီကာတို့ ရှိသည့်အတိုင်း
 ကောင်းသည်။

၅။ သဟသေယျ ပဉ္စမေ-၌၊ အနုပသမ္ပန္နေနာတိ-ကာ၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ထပေတွာ-
သိက္ခာပုဒ် ထား၍၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ပါရာဇိကဝတ္ထုဘူတေန-
 ပါရာဇိကဝတ္ထုဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ [ပါရာဇိကဝတ္ထု၏
 အပိုင်းအခြားကို၊ “အပဒါနံ အဟိမတ္တာ”စသည်ဖြင့် ပါရာဇိကခန်း၌ ပြခဲ့ပြီ၊]
 တိရတ္တာနဂတေနပိ-တိရတ္တာန်နှင့်သော်လည်း(သဟ-၌စပ်) ဥတ္တရိဒိရတ္တတိရတ္တံတိ-
 ကာ၊ ဒွိန္ဒ္ဒ ဝါ-၂ ညဉ့်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တိဏ္ဏံ ဝါ-၃ ညဉ့်သော်လည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ရတ္တိနံ-တို့၏။ ဥပရိ-အထက်ဖြစ်သောညဉ့်၌၊ သဟသေယျတိ-
 ကာ၊ သဗ္ဗစ္ဆန္ဒပရိစ္ဆိန္ဒေဝါ-အလုံးစုံမိုးအပ်, အလုံးစုံကာရံအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊
 ယေဘုယျေနုစ္ဆန္ဒပရိစ္ဆိန္ဒေ ဝါ - များသောအားဖြင့် မိုးအပ်, များသောအားဖြင့်

ဥတ္တရိ ပေ၊ ဥပရိ။ ။ဒေ+ရတ္တိယော ဒိရတ္တံ၊ တိရတ္တံလည်း နည်းတူ၊ ဒိရတ္တံ ဝါ+တိရတ္တံ
 ဝါ ဒိရတ္တတိရတ္တာနိ၊ ဒိရတ္တတိရတ္တာနံ-တို့၏။ ဥတ္တရိ-အထက်ဖြစ်သော ညဉ့်တည်း။ ဥတ္တရိဒိရတ္တ
 တိရတ္တံ-ညဉ့်၊ ဥတ္တရိကို “ဥပရိ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “၂ ညဉ့် ၃ ညဉ့်တို့၏ အထက်၌ (အထက်
 ဖြစ်သော ညဉ့်၌)”ဟု ပေး။

မှတ်ချက်။ ။၃ ညဉ့်အထိ လူ-သာမဏေနှင့်အတူ အိပ်ကောင်းလျှင် ၂ ညဉ့်မှာ အထူး
 ဆိုဖွယ်မလို၊ သို့သော် လောက၌ “၂ ခု, ၃ ခု, ၄ ခု, ၅ ခု”စသည်ဖြင့် သင်္ချာချင်းတွဲ၍ ပြောမှ
 စကားချောသောကြောင့် ဝါစာသိလိဋ္ဌ (စကားချောစေခြင်း) အကျိုးငှာ ဒိရတ္တကို အပိုထည့်၍
 မိန့်တော်မူသည်။ တစ်နည်း-“၃ ညဉ့်”ဟူရာ၌ ပဌမညဉ့် အတူအိပ်ပြီးနောက် ဒုတိယညဉ့်၌
 အတူမအိပ်ဘဲ တတိယ-စတုတ္ထညဉ့်၌ အတူအိပ်လျှင် ကြားပြတ်သော်လည်း “၃ ညဉ့်”ဟု
 ရေတွက်မည် စိုးသောကြောင့် “တစ်ဆက်တည်း ၃ ညဉ့်”ဟု သိစေလို၍ “ဒိရတ္တ”ဟု အကြို
 သင်္ချာတစ်ခုကို အပိုထည့်၍ မိန့်တော်မူသတတ်။

သဟသေယျ။ ။ “သဗ္ဗစ္ဆန္ဒပရိစ္ဆိန္ဒေ ပေ၊ သေနာသနေ”ဟူသော ပါဠိဖြင့် အိပ်ရာကျောင်း
 ကိုလည်း “သေယျာ”ခေါ်သည်ဟု ပြ၏။ “သယန္တိ ဧတ္တာတိ သေယျာ”ဟု ပြု၊ နိပဇ္ဇနံဟူသော
 ပါဠိဖြင့် အိပ်ခြင်းကြိုယာကိုလည်း “သေယျာ”ခေါ်၏ဟု ပြ၏။ “သယနံ သေယျာ”ဟု ပြု၊ ထို
 ၂ မျိုးလုံးကိုပင် သာမညနိဒ္ဒေသ(တူသောကြောင့် တစ်ပုဒ်ထဲ ညွှန်ပြသော) နည်းအားဖြင့်
 လည်းကောင်း, “သေယျာ စ+သေယျာ စ သေယျာ”ဟု ဧကသေသံပြုသောနည်းအားဖြင့်
 လည်းကောင်း “သေယျာ”ဟု မိန့်တော်မူသည်။ [တဒုဘယမ္ပိ ဣမ သာမညေန ဒေသေသ
 နယေန ဝါ ဂပိတန္တိ အာဟ-သဗ္ဗစ္ဆန္ဒပရိစ္ဆိန္ဒေတိအာဒိ၊ ဤအလို “ပဝိသိတွာ”ဟု ကြိုယာတစ်ခု
 အပိုထည့်၍ “သဟ-အတူ၊ သေယျ-တစ်မိုးတစ်ရံထဲသော ကျောင်းသို့ ဝင်၍+အိပ်ခြင်း”ဟု
 ပေးပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဧကသေသံပြုရာ၌ ဝိဘတ်ချင်းတူမှ ဧကသိသံပြုရိုးတည်း။ ထို့ကြောင့် သေယျာ
 ၂ ပုဒ်ကို ဒုတိယာဝိဘတုန္တုချည်း ကြံ၍ ပဌမသေယျာ၏ စပ်ဖို့ရာ “ပဝိသိတွာ”ထည့်ရသည်။
 [တသ္မာ အယမေတ္ထ အတ္ထော၊ သေနာသနသင်္ခါတံ သေယျံ ပဝိသိတွာ ကာယပ္ပသာရဏ
 သင်္ခါတံ (ကိုယ်ကို ဆန့်၍ အိပ်ခြင်းဟူသော) သေယျံ ကပ္ပေယျ၊ ဝိဒဟေယျ၊ သမ္မာ ဒေယျာတိ-
 ပါစိတျာဒိ] သဟနှင့် သေယျံလည်း သမာသ်မဟုတ်, ဝါကျသာ။

ကာရ်အပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ သေနာသနေ-ကျောင်း၌၊ ပုဗ္ဗပရိယေန ဝါ-
ရှေ့နောက်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ [ရဟန်းက အလျင်၊ လူ-သာမဏေက
နောက်၊ သို့မဟုတ် လူ-သာမဏေက အလျင်၊ ရဟန်းက နောက်အားဖြင့်-ဟူလျှင်]
ဧကက္ခဏေန ဝါ-တစ်ပြိုင်နက်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဧကတော-တပေါင်း
တည်း၊ နိပဇ္ဇနံ-အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေယျာတိ-ကား၊ ဝိဒဟေယျ-ပြုအံ့၊ သမ္မာဒေယျ-
ပြီးစီးစေအံ့၊ တတ္ထ-ထိုသဗ္ဗစ္ဆန္ဒပရိစ္ဆိန္နေဟူသောပါဌ်၌၊ ဆဒနံ-အမိုးကို၊ အနာဟစ္စ-
မထိခိုက်မှု၍၊ ဒိယဗုဟတ္ထုဗ္ဗေဓေန-အခွဲအားဖြင့် ၂ တောင်အစောက်ရှိသော၊ ဝါ-
တစ်တောင်ထွာအစောက်ရှိသော၊ ပါကာရာဒိနာ-တံတိုင်းအစရှိသော အကာအရံ
ဖြင့်၊ ပရိစ္ဆိန္နံပိ-ကာရ်အပ်သော ကျောင်းကိုသော်မှလည်း၊ [ဝိဖြင့် အောက်ခြေမှ
အမိုးထိအောင် အကာရှိကို သမ္ဘာဝနာပြု၊] သဗ္ဗပရိစ္ဆိန္နမိစ္စေဝ-နွဟူ၍သာ၊
ဝေဒိတပွဲ-၏။

တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဣမိနာ လက္ခဏေန-ဤလက္ခဏာနှင့်၊ သမန္နာဂတော-
ပြည့်စုံသောကျောင်းသည်၊ (ဧကူပစာရော ဟောတိ၏ သာမညကတ္တား)၊ သတ္တ
ဘူမိကော- ဘုံ ၇ ဆင့်ရှိသော၊ ပါသာဒေါ-ပြာသာဒ်သည်၊ သဓေဝိ (ဟောတိ)-

သဗ္ဗစ္ဆန္ဒပရိစ္ဆိန္နေ။ ။ဆဒိယတေတိ ဆန္ဒံ၊ သဗ္ဗံ+ဆန္ဒံ(အလုံးစုံ+မိုးအပ်သောကျောင်းတည်း)၊
သဗ္ဗစ္ဆန္ဒံ (သေနာသနံ)၊ ပရိ(သမန္တတော)+ဆိဇ္ဇတေ(ပိုင်းဖြတ်ကာရ်အပ်၏) ဣတိ ပရိစ္ဆိန္နံ-
ထက်ဝန်းကျင် ပိုင်းဖြတ်ကာရ်အပ်သောကျောင်း၊ သဗ္ဗံ+ပရိစ္ဆိန္နံ သဗ္ဗပရိစ္ဆိန္နံ၊ “သဗ္ဗစ္ဆန္ဒ
သဗ္ဗပရိစ္ဆိန္နံ”ဟု ဆိုလျက် သဗ္ဗတစ်ပုဒ် ချေထားသည်၊ [အချို့စာ၌ သဗ္ဗစ္ဆန္ဒပရိစ္ဆိန္နေ”ဟု ရှိ၏၊
ပတိရှေးရှိရာ၌ ဆဒဓာတ်ဖြင့် “ပဋိစ္ဆန္ဒ-ဖုံးလွှမ်းကာရ်အပ်”ဟု သင့်၏၊ ပရိရှေးရှိရာ၌ ဆိဒ
ဓာတ်ဖြင့် “ပရိစ္ဆိန္နံ-ပတ်ဝန်းကျင် ပိုင်းဖြတ်ကာရ်အပ်”ဟု ရှိသင့်၏။]

ဝိဒဟေယျ။ ။[ဝိပုဗ္ဗံ ဓာတ်၊ ဓာဓာဟု ဒွေဘော်ပြု-စသည် ရုပ်တွက်၊] ကပ္ပေယျ၌ ကပ္ပ
ဓာတ်၏ ပြုခြင်းအနက်ကို ပြလို၍ “ဝိဒဟေယျ”ဟု ဖွင့်သည်၊ [ဝိပုဗ္ဗော ဓာကရောတုတ္ထေ-
ဝိရှေးရှိသော ဓာဓာတ်သည် ပြုခြင်းအနက်ရှိ၏၊- ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟ၊] ထိုပြုခြင်းသည်လည်း
“အိပ်ခြင်းကြိယာကို ဖြစ်စေခြင်းတည်း”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ကို ပြလို၍ “သမ္မဒေယျ”ဟု ဖွင့်သည်။
[သံပုဗ္ဗ ပဒ၊ ကာရိတ်ကျေ၊ “ပြီးစီးစေအံ့”ဟု ပေး။]

တသ္မာ ဣမိနာ လက္ခဏေန။ ။တသ္မာ-ထိုသို့ “သဗ္ဗစ္ဆန္ဒ စသည်ကို သေယျာ”ဟု
ခေါ်ဝေါ်အပ်၊ ဒိယဗုဟတ္ထုဗ္ဗေဝ ပါကာရာစသည်ဖြင့် ကာအပ်သည်ကိုလည်း “သဗ္ဗပရိစ္ဆိန္နံ”ဟု
သိအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟုလည်းကောင်း၊ ဣမိနာ လက္ခဏေန-ဤသဗ္ဗစ္ဆန္ဒ သဗ္ဗပရိစ္ဆိန္န
စသော လက္ခဏာနှင့်”ဟုလည်းကောင်း အနက်ကျယ် မှတ်ပါ။]

သတ္တဘူမိကော။ ။မြို့ကြီးများ၌ ၇ ထပ်တိုက်တဲ့သို့ ၇ ဆင့်မြင့်သော ပြာသာဒ်ပင်
ဖြစ်စေ၊ ထိုပြာသာဒ်၌ အောက်ဆုံးအထပ်မှ အထက်ထပ်အထိ အတွင်းလှေကားဖြင့် တက်သွား
ရလျှင် အမိုးတူ အကာတူဖြစ်၍ ဧကူပစာရ-တူသော ဥပစာရှိသည် မည်၏၊ ထိုပြာသာဒ်မျိုးကို
ရည်ရွယ်၍ “သဓေဝိ သတ္တဘူမိကော ပါသာဒေါ ဧကူပစာရော”ဟု ဆိုသည်၊ အပြင်၌ လှေကား

အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-သော်လည်း၊) ဧကူပစာရော-
 တူသောဥပစာ ရှိသည်။ ဟောတိ၊ သံတဂုဗ္ဗံ-အခန်းတစ်ရာရှိသော၊ စတုဿာလံ
 ဝါ-လေးမျက်နှာပတ်လည် တန်းလျားရှည်ကျောင်းသည်မူလည်း၊ (သစေပိ
 ဟောတိ၊ ဧဝံသတိပိ) ဧကူပစာရော၊ ဟောတိ-၏။ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊
 (နိပဇ္ဇတိ၌ စပ်) တတ္ထံ ဝါ-ထိုကျောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ အညတ္ထံ ဝါ-အခြား
 ကျောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ တာဒိသေ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သောကျောင်း၌၊ တေန
 အနုပသမ္ပန္နေန ဝါ-ထိုလူ၊ သာမဏေနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ အညေန-အခြား
 ဧံသာ၊ အနုပသမ္ပန္နေန ဝါ-နှင့်သော်လည်းကောင်း၊ သဟ-ကွ၊ တိဿော
 ရတ္တိယော-၃ ညဉ့်တို့ပတ်လုံး၊ သယိတွာ-အိပ်ပြီး၍၊ စတုတ္ထဒိဝသေ-၄ ရက်မြောက်
 နေ၌၊ သူရိယေ-နေသည်၊ အတ္ထဂံတေ-ဝင်ပြီးသော်၊ အနုပသမ္ပန္နေန-သည်၊ နိပဇ္ဇေ-
 အိပ်ပြီးသော်၊ ဝါ-အိပ်ပြီးနောက်၊ ဝုဗ္ဗဒ္ဓါရံ-အခန်းတံခါးကို၊ ပိဓာယ ဝါ-ပိတ်၍
 သော်လည်းကောင်း၊ အပိဓာယဝါ-မပိတ်ဘဲသော်လည်းကောင်း၊ (သစေ) နိပဇ္ဇတိ-
 အကယ်၍ အိပ်အံ့၊ ပဌမနိပဇ္ဇော-ပဌမအိပ်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ ဝါ-ဖြစ်၍သော်
 လည်း၊) တသ္မိ-ထိုလူ၊ သာမဏေသည်၊ နိပဇ္ဇန္တေ-အိပ်လတ်သော်၊ (သစေ)န
 ဝုဗ္ဗာတိ-အကယ်၍ မထအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လတ်သော်၊) တဿ-ထိုရဟန်း၏။

တပ်လျှင်ကား တစ်ဖက်၌သာ အကာရှိ၍ အခြားတစ်ဖက်နှင့် ရှေ့နောက်၌ အကာမရှိသော
 ကြောင့် ယေဘုယျနန္ဒန္တပရိစ္ဆိန္တ မဟုတ်ရကား ဧကူပစာရ မဖြစ်။

သတဂဗ္ဗံ စတုဿာလံ။ ။တစ်မျက်နှာ တစ်မျက်နှာ၌ အခန်းပေါင်း ၂၅ ခန်း ရှိသော
 လေးမျက်နှာပတ်လည် တန်းလျားရှည်ကို “သတဂဗ္ဗံ စတုဿာလံ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုကျောင်း၌
 လည်း အခန်းများ၏ ရှေ့၌ လမ်းသွားဖို့ရာ တစ်ဆက်တည်း အမိုးပါ၍ တောက်လျှောက်
 သွားနိုင်သော တန်းလျားရှည် ရှိ၏။ ထိုကျောင်းမျိုး၌ တစ်မိုးတည်း တစ်ကာတည်း ဖြစ်ရကား
 ဧကူပစာရပင် ဖြစ်သည်။ [လမ်းလျှောက်ရာအပြင်ကို မမိုးဘဲ ထားလျှင်လည်းကောင်း၊ အမိုး
 ပါသော်လည်း အခန်းတိုင်းရှေ့မှာ ဖြတ်၍ ကာထားလျှင်လည်းကောင်း ဧကူပစာရ မဖြစ်။]

တတ္ထံ ဝါ အညတ္ထံ ဝါ။ ။ပဌမအိပ်ရာ ကျောင်းမှာပင် ၃ ညဉ့်ဆက်၍ အိပ်သူကို
 “တတ္ထံ ဝါ”ဟု ဆို၏။ ပဌမညဉ့်၌ တစ်ကျောင်း၊ ဒုတိယ ညဉ့်၌ အခြားတစ်ကျောင်း
 ဤသို့ ပြောင်း၍ အိပ်သူကို “အညတ္ထံ ဝါ”ဟု ဆိုသည်။

တေန ဝါ အညေန ဝါ။ ။၃ ညဉ့်လုံး ကိုရင်တိဿနှင့်ချည်း အိပ်သူကို “တေန ဝါ”ဟု
 ဆို၏။ ပဌမညဉ့်၌ ကိုရင်တိဿနှင့်အတူ၊ ဒုတိယညဉ့်၌ ကိုရင်ဒတ္တနှင့်အတူ၊ တတိယညဉ့်၌
 ကိုရင်နာဂနှင့်အတူ ဤသို့ အနုပသမ္ပန္နမတူဘဲ အိပ်သူကို “အညေန ဝါ”ဟု ဆိုသည်။ [အမိုး
 အကာတူနေလျှင် အခန်းတံခါးပိတ်မှု-မပိတ်မှုမှာ လိုရင်းမဟုတ်။]

ပဌမနိပဇ္ဇော ဝါ၊ ပေ၊ ပါစိတ္တိယံ။ ။ရှေ့ဝါကျစုံ လူ-သာမဏေက အလျင်အိပ်၍ ရဟန်းက
 နောက်မှ အိပ်ပုံပြပြီးလျှင် ဤဝါကျ၌ ရဟန်းက အလျင်အိပ်၍ လူ-သာမဏေက နောက်မှ
 အိပ်ပုံကို တစ်နည်းပြလိုသောကြောင့် “ပဌမနိပဇ္ဇော ဝါ”ဟု ဝိကပ္ပကတ္ထံ ဝါသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။

(ပါစိတ္တိယံ၌စပ်) ဥဘိန္ဒု-ရဟန်း၊ သာမဏေ ၂ ဦးတို့၏၊ နိပဇ္ဇနပယောဂဂဏနာယ စ-အိပ်ခြင်းပယောဂ၏ အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္န ဂဏနာယ စ-လူ သာမဏေ၏အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤကဒါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နန-နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ သေယျဝတ္ထုသို့-အိပ်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပန္န-ရဟန်း၌၊ အနုပသမ္ပန္နသညိနော-သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (သေယျ-ကို၊ ကပ္ပေန္တဿ စ-ပြုသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဥပမုစ္ဆန္နပရိစ္ဆိန္နာဒီသု-ထက်ဝက်မိုးအပ်၊ ထက်ဝက် ကာရံအပ်သော ကျောင်းအစရှိသည်တို့၌၊ (သေယျ ကပ္ပေန္တဿ)စ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုတ္တဋ္ဌံ (ဟောတိ)။

[“ဒိရတ္တတိရတ္တံ ဥိနကဒိရတ္တတိရတ္တံ ဝါ”ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊] ဒိရတ္တတိရတ္တံ ဝါ-၂ ညဉ့် ၃ ညဉ့်ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ (ဝါ လိုက်ပေး)၊ ဥိနကဒိရတ္တတိရတ္တံ ဝါ-၂ ညဉ့် ၃ ညဉ့်အောက် ယုတ်လျော့သော ညဉ့်ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဝသန္တဿ (စ)-အိပ်နေသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (ဥမ္ပတ္တကာဒိနဉ္စမ္ပ စကိုယျ) တတိယာယ ရတ္တိယာ-၃ ညဉ့်မြောက်၏၊ ပုရာရုဏာ-အရုဏ်မတက်မီ၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဝသန္တဿ (စ)-၏လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗန္တန္တ

ရဟန်းက အလျင်အိပ်နေ၍ လူ-သာမဏေက နောက်မှ လာ၍ အိပ်ရာ၌ ရဟန်း မထလျှင် အာပတ်သင့်၏-ဟူလို၊ ထိုသို့ သင့်ရာ၌ ရဟန်းကဖြစ်စေ၊ လူ သာမဏေကဖြစ်စေ ထ၍ ထ၍ ဦးခေါင်းပြန်ချတိုင်း အကြိမ်များသလောက်လည်းကောင်း၊ လူ သာမဏေ များသလောက်လည်းကောင်း အာပတ်အရေအတွက် များ၏။]

ဥိနက၊ ပေ၊ ဝသန္တဿ။ ။ “တိရတ္တံ ဝါ”၌ ဝါပါသောကြောင့် “၂ ညဉ့် ၃ ညဉ့်ပြည့်အောင် မအိပ်သော ရဟန်းမှာ အနာပတ္တိ” ဖြစ်သကဲ့သို့ ၃ ညဉ့်အပြည့် အိပ်သူမှာလည်း အနာပတ္တိပင် ဖြစ်ရကား “ဒိရတ္တတိရတ္တံ ဝသန္တဿ”ဟု ဥိနက မပါသော ဝါကျတစ်ခုလည်း ပါဠိတော်အတိုင်း ရှေ့က ရှိသင့်သေး၏။

တတိယာယ၊ ပေ၊ ဝသန္တဿ။ ။ ၂ ညဉ့်ကုန်အောင် အိပ်ပြီး၍ တတိယညဉ့်၌ အရုဏ် မတက်ခင် ထပြီးနောက် “ပြန်အိပ်”ဟူရာ၌ ထိုတတိယညဉ့်သည် အရုဏ်တက်လျှင် ကုန်ပြီ ဖြစ်ရကား စတုတ္ထညဉ့်၌ ပြန်၍ အိပ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ [တတိယာယ ရတ္တိယံ အရုဏာတော ပုရေတရမေဝ ဗဟိ နိက္ခမိတွာ အရုဏံ ဗဟိ ဥဋ္ဌာပေတွာ စတုတ္ထဒီဝေ အတ္တင်္ဂိတေ သူရိယေ ပုန ဝသန္တဿ၊-ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ “ဗဟိ နိက္ခမိတွာ”ဟု ဆိုသောကြောင့် “ကျောင်းဆောင်ပြင်ဘက် ထွက်နေမှု အတူအိပ်ရာမရောက်၊ ကျောင်းခန်းတွင်းမှာ ထိုင်နေလျှင် အတူအိပ်ရာ ရောက်သည်ဟု ဆိုကြ၏၊ အမှန်ကား-ကျောင်းခန်းတွင်း၌ ကိုယ်ကို ဆန့်၍ မအိပ်ဘဲ ထိုင်နေလျှင် လူ သာမဏေနှင့် အတူအိပ်သည် မမည်၊ “ဗဟိ နိက္ခမိတွာ”ကား အတူမအိပ်ကြောင်း ထင်ရှားအောင်ပြသော စကားသာတည်းဟု မှတ်ပါ။

သဗ္ဗာပရိစ္ဆိန္နာဒီသု-အလုံးစုံမိုးအပ်သည် ဖြစ်၍၊ အလုံးစုံ မကာရ်အပ်သော ကျောင်းအစရှိသည်တို့၌၊ ဝသန္တဿ(စ)-၏လည်းကောင်း၊ ဣတရသ္မိ-အခြား လူ သာမဏေသည်။ နိသီန္ဓေ-ထိုင်နေလတ်သော်၊ နိပဇ္ဇန္တဿ(စ)-အိပ်သောရဟန်း၏ လည်းကောင်း၊ (ဣတရသ္မိ-အခြား လူ သာမဏေသည်။) နိပဇ္ဇေ ဝါ-အိပ်ပြန်သော် လည်း၊ နိသီန္ဓဿ(စ)-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ပါစိတ္တိယဝတ္ထုကသေနာသနံ-ပါစိတ်အာပတ်၏ တည်ရာဝတ္ထုဖြစ်သော ကျောင်းလည်းကောင်း၊ [သဗ္ဗစ္ဆန္တပရိစ္ဆိန္နကျောင်း၊ ယေဘုယျေနစ္ဆန္တပရိစ္ဆိန္နကျောင်း- ဟူလို၊ ဥပမုစ္ဆန္တပရိစ္ဆိန္နကျောင်းကား ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုတည်း။] တတ္ထ-ထိုကျောင်း၌၊ အနုပသမ္ပန္နေန-နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ နိပဇ္ဇနံ-အိပ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ စတုတ္ထဒီဝသေ- ၄ ရက်မြောက်နေ့၌၊ သူရိယတ္ထင်္ဂမနံ-နေဝင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။ ... ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၆။ ဒုတိယ သဟသေယျ သိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ မာတုဂါမေနာတိ-ကား၊ အန္တမသော- အားဖြင့်၊ တဒဟု ဇာတာယပိ-ထိုနေ့၌ မွေးဖွား သူလည်း ဖြစ်သော၊ မနုဿိတ္ထိယာ-လူမိန်းမနှင့်၊ (သဟ၌စပ်)။ ပန-ဆက်၊ ဒိဿမာနရူပါ-မြင်အပ်သော ရုပ်သွင်သဏ္ဍာန်ရှိကုန် သော၊ ဝါ-ကိုယ်ကို ထင်ရှားပြနေကုန်သော၊ ယက္ခိပေတိယော-ဘီလူးမ ပြိတ္တာမ တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍကော-ပဏ္ဍုက်သည်လည်းကောင်း၊ မေထုနဝတ္ထု ဘူတာ-မေထုနဝတ္ထုဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ တိရစ္ဆာန်တို့ယော စ-တိရစ္ဆာန်မတို့ သည်လည်းကောင်း၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုကာ-ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်၏ တည်ရာအကြောင်းဝတ္ထုတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။...(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) သာဝတ္ထိယံ၊ အာယသ္မန္တံ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရံ-အရှင်အနုရုဒ္ဓါထေရ်ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ မာတုဂါမေန-နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ သေယျဝတ္ထုသ္မိ-အိပ်မိခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ။

သဗ္ဗာပရိစ္ဆိန္နာဒီသု။ ။[သဗ္ဗ+အပရိစ္ဆိန္နာဒီသု] အာဒိဖြင့် သဗ္ဗအတ္တန္တ သဗ္ဗပရိစ္ဆိန္န၊ သဗ္ဗအတ္တန္တ သဗ္ဗအပရိစ္ဆိန္န၊ ယေဘုယျေနအတ္တန္တ ယေဘုယျေနအပရိစ္ဆိန္န၊ ဥပမုစ္ဆန္တ ဝုဋ္ဌကပရိစ္ဆိန္န၊ ဥပမု ပရိစ္ဆိန္န ဝုဋ္ဌကတ္တန္တ ဤကျောင်းများကို ယူ။ [၄ ပုံလျှင် ၁ ပုံသာ မိုးအပ်-ကာအပ်သည်ကို “ဝုဋ္ဌက-အငယ်မိုး၊ အငယ်ကာ”ဟု ဆိုသည်။]

မနုဿိတ္ထိယာ။ ။အသက်ရှင်ဆဲ မိန်းမကို “မနုဿိတ္ထိ”ဟု ဆိုသည်။ သေပြီးမိန်းမသည် ပါရာဇိကဝတ္ထု ဖြစ်သော်လည်း (အနုပါဒိန္ဒကအဖိုးကမ္မဇရုပ် မရှိသော အဖိုး၌ တည်သော ကြောင့်) သဟသေယျအာပတ်ကို မပြုတတ်ဟု ဆိုကြ၏။-ဋီကာ။

ဒိဿမာနရူပါ၊ မေထုနဝတ္ထုဘူတာ။ ။အဒိဿမာနရူပါဟိ=ကွယ်ပျောက်နေကုန်သော၊ ယက္ခိပေတိဟိ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ မေထုနဿ အဝတ္ထုဘူတာယ စ (မေထုနဝတ္ထုမဟုတ် သော) တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိယာ (တောက်တဲ့မ၊ အိမ်မြှောင်မ စသည်နှင့်လည်းကောင်း) (သဟ သေယျ ကပေန္တဿ) အနာပတ္တိ။

ရတ္တိပရိစ္ဆေဒါ-ညဉ့်အပိုင်းအခြားကို၊ အညတြ-ကြင်၍၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ အနန္တရသိက္ခာပဒေ-အခြားမဲ့ ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ- သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏၊ ဟိ-မှန်(“အညတြ ရတ္တိပရိစ္ဆေဒါ”ဟူသောစကား မှန်သည် ဟူလို၊) တတြ-ထိုအနန္တရသိက္ခာပုဒ်၌၊ စတုတ္ထဒိဝသေ-တ္ထနေ၌၊ (စတုတ္ထနေ၏ ညဉ့်၌) အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဣဓ ပန-ဤသိက္ခာပုဒ်၌ကား၊ ပဌမဒိဝသေပိ- ပဌမနေ၌လည်း၊ (ပဌမနေ၏ ညဉ့်၌လည်း၊) (အာပတ္တိ ဟောတိ)၊ ဣတိ- အပြီးတည်း၊ ... ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

၇။ ဓမ္မဒေသနာ သိက္ခာပုဒ်

သတ္တမေ-၌၊ ဥတ္တရိ ဆပ္ပဉ္စ ဝါစာဟိတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဧကော - တစ်ခုသော၊ ဂါထာပါဒေါ-ဂါထာပါဒသည်၊ ဧကော-တစ်ခွန်း သော၊ ဝါစာ-စကားတည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံ သော စုဏ္ဏိယပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာတို့၌၊ ဝါစာပမာဏံ-စကား၏ပမာဏကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏၊ ဓမ္မံ ဒေသေယျာတိ-ကား၊ ပဒသောဓမ္မသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏံ- ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ ဓမ္မံ ဝါ-ပါဠိတော်ဓမ္မကိုသော်လည်းကောင်း၊ [သင်္ဂီတိတ္ထယအနာရုဋ္ဌ ရာဇေဝါဒ စသည်နှင့် သင်္ဂီတိတ္ထယမာရုဋ္ဌ တေပိဋက ဗုဒ္ဓဝစနကို “ဝုတ္တလက္ခဏဓမ္မ”ဟု ဆိုသည်၊] အဋ္ဌကထာဓမ္မံ ဝါ-အဋ္ဌကထာဓမ္မကို သော်လည်းကောင်း၊ ဘာသေယျ-ဟောအံ၊ [ဤစကားကို ထောက်လျှင် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာမဟုတ်သော မြန်မာဘာသာစသည်ဖြင့် ဟောရာ၌ အနာပတ္တိဟု သိသာပြီ၊] အညတြ ဝိညုနာ ပုရိသဝိဂ္ဂဟေနာတိ-ကား၊ ဝိညုနာ-တတ်သိနားလည် သော၊ ပုရိသေန-ကို၊ ဝိနာ-ကြင်၍၊ [စကားရိုး စကားဆန်းကို နားလည်သော ယောက်ျားကို “ဝိညုပုရိသ”ဟု ခေါ်သည်၊ နောက် ဝိညုဣတ္ထိလည်း နည်းတူ၊] ပန-ဆက်၊ မနုဿဝိဂ္ဂဟံ-လူ့ကိုယ်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ (တစ်နည်း) မနုဿဝိဂ္ဂဟံ ဂဟေတွာ-လူယောင်ဆောင်၍၊ ဌိတေန-တည်သော၊ ယက္ခေန ဝါ-ဘီလူးနှင့်သော် လည်းကောင်း၊ ပေတေန ဝါ-ပြိတ္တာနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာနေန ဝါ- နှင့်သော်လည်းကောင်း၊ (လူယောင်ဆောင်နိုင်သော နဂါး ဂဠု တိရစ္ဆာန်ကို ယူ)၊ သဒ္ဓိ-အတူ (အဖော်လုပ်၍)၊ ဌိတာယပိ-တည်သော မိန်းမအားလည်း၊ ဓမ္မံ- ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာဓမ္မကို၊ ဒေသေတုံ-ဟောခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်။

ဆပ္ပဉ္စဝါစာဟိ။ ။ဆ ဝါ+ပ္ပဉ္စ ဝါ+ဝါစာယော ဆပ္ပဉ္စဝါစာ၊ (ဝါသဒ္ဓါ၏ ဝိကပ်အနက်ကို ရသော သင်္ချောဘယပဒဗဟုဗ္ဗိတိ) “ဝါစာ”ဟူရာ၌ ဂါထာအရာဝယ် ဝိဘာတုန္တပုဒ်ကို မယူရ၊ တစ်ပါဒကို “ဧကဝါစာ(စကားတစ်ခွန်း)”ဟု ယူပါ၊ သဗ္ဗတ္ထကို “သုတ္တေ အဋ္ဌကထာယဉ္စ”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ “သုတ္တ”ဟူသည် စုဏ္ဏိယပါဠိတော်တည်း၊ စုဏ္ဏိယပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့၌ ဝိဘာတုန္တတစ်ပုဒ်ကို “ဧကဝါစာ”ဟု ယူကြသည်။ [ဧကော ဂါထာပါဒေါတိ ဣဒံ ဂါထာဗန္ဓ မေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ အညတ္တ ပန ဝိဘာတုန္တ ပဒမေဝ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ ဝဒန္တိ-တေရသကဏံ။]

ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဒုတိယာနိယတေ-တ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏေန-ရှိသော၊ (“ဝိညု အနန္တော အပဓိရော အန္တော ဒွါဒသဟတ္ထေ ဌိတော ဝါ နိသိန္နော ဝါ” ဟု ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော) မနုဿေန-လူယောက်ျားနှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ ဝိညုမနုဿိတ္တိယာ-တတ်သိနားလည်သော လူမိန်းမအား၊ ဆန္ဒံ ဝါစာနံ-၆ ခွန်းသော စကားတို့၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ပဒါဒိဝသေန-ပဒအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တဿ-၏၊ ပဒါဒိဂဏနာယ-ပဒ အစရှိသည်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဗဟူနံ-များစွာသော မာတုဂါမတို့အား၊ ဒေသယတော-ဟောသော ရဟန်း၏၊ မာတုဂါမဂဏနာယ စ-မာတုဂါမ အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ပေ၊ မာတုဂါမဿ-အား၊ ဓမ္မဒေသနဝတ္ထုသ္မိ-တရားဟောခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အမာတုဂါမေ-မာတုဂါမ မဟုတ်သူ၌၊ မာတုဂါမသညိနော (ဝါ)-မာတုဂါမဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဒေသေန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ယက္ခိပေတိပဏ္ဍကမနုဿဝိဂ္ဂဟတိရစ္ဆာနိတ္ထိနံ-ဘီလူးမ၊ ပြိတ္တာမ၊ ပဏ္ဍုက်၊ လူ့ကိုယ်ရှိသော တိရစ္ဆာန်အမတို့အား၊ ဒေသေန္တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)။

ဆဟိ ဝါစာဟိ ဝါ-၆ ခွန်းသောစကားတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (ဝါလိုက်)၊ တတော-ထို၆ ခွန်းသောစကားတို့အောက်၊ သြရံ ဝါ-ယုတ်လျော့သောစကားခွန်းတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ [သြရံသည် နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် တတိယာ ဗဟုဝုစ်လည်း ကျေနိုင်၏။] (ဓမ္မံ-ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာဓမ္မကို) ဒေသေန္တဿ (စ)-ဟောသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (စကို ယူစပ်)၊ ဝုတ္တလက္ခဏေ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ ပုရိသေ-သည်၊ သတိ ဝါ-ရှိသော်လည်းကောင်း၊ (ဒေသယတော၌ စပ်)၊ သယံ-ရဟန်းကိုယ်တိုင်၊ ဥဋ္ဌာယ-ထပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ နိသိဒိတွာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဒေသယတော၌စပ်)၊ ဥဋ္ဌဟိတွာ-၍၊ ပုန၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်နေသော၊ မာတုဂါမဿ ဝါ-မာတုဂါမအားသော်လည်းကောင်း၊ (ဒေသယတော၌စပ်)၊ အညဿ-အခြားသော၊ မာတုဂါမဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊

ပဒါဒိဂဏနာယ။ ။အာဒိဖြင့် အနုပဒ၊ အန္တက္ခရ၊ အနုဗျဉ္ဇနတို့ကို ယူ၊ ထို့ကြောင့် ၆ခွန်းထက် ပိုလျှင် အက္ခရာတစ်လုံးချင်း ဟောရာ၌ တစ်လုံးလျှင် တစ်အာပတ်၊ ပုဒ်ဖြင့် ဟောရာ၌ တစ်ပုဒ်လျှင် တစ်အာပတ်ဟု မှတ်ပါ။

သယံ ပေ၊ နိသိဒိတွာ။ ။ပဌမတစ်ထိုင်၌ ၆ ခွန်းအလွန်ဆုံး ဟောပြီးမှ ပြန်ထိုင်၍ ၆ခွန်းအလွန်ဆုံး ဟောပြန်လျှင် ၂ ရပ်ပေါင်း ၁၂ ခွန်းဖြစ်သော်လည်း အနာပတ္တိ၊ ဘာကြောင့်နည်း- ကုရိယာပုတ် ပြောင်းလွှဲသောကြောင့်တည်း၊ ဤနည်းအားဖြင့် ထလိုက် ထိုင်လိုက်လုပ်၍ ဟောလျှင် အခွန်းတစ်ရာပြည့်သော်လည်း အနာပတ္တိပင်။ [မာတုဂါမကလည်း ထိုနည်းအတိုင်း ထလိုက် ထိုင်လိုက်နေ၍ နာယူလျှင် ၆ခွန်း၊ ၆ခွန်းထက် အလွန်ဟောသော ဘိက္ခုမှာ အနာပတ္တိ။]

ဒေသယတော(စ)-၏လည်းကောင်း၊ (အနာပတ္တိ၌စပ်) ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊ ဒီယနိကာယော နာမ-ဒီယနိကာယ်မည်သည်၊ ကိမတ္ထိယော-အဘယ်အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိပါသနည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပုဋ္ဌဿ-မေးအပ်သည်ဖြစ်၍၊ သဗ္ဗပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဒီယနိကာယ်-ကို၊ ဒေသေန္တဿ(စ)-၏လည်းကောင်း၊ အညဿ-အခြားယောက်ျား၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဝုစ္စမာနံ-ပြောဆိုအပ်သော တရားစကားကို၊ မာတုဂါမေ-သည်၊ သုဏန္တေ-နာလတ်သော်၊ (ဒေသေန္တဿ စ-၏လည်းကောင်း) ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ အနာပတ္တိ။

ဝုတ္တလက္ခဏဿ-ရှိသော၊ ဓမ္မဿ-ကို၊ [သင်္ဂီတိတ္ထယအနာရုဋ္ဌရာဇောဝါဒသုတ် စသည်နှင့် တေပိဋကဗုဒ္ဓဝစနကို ဝုတ္တလက္ခဏဓမ္မဟု ဆိုသည်။] ဆန္တံ ဝါစာနံ-တို့၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ဒေသနာ-ဟောခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝုတ္တလက္ခဏော-ရှိသော၊ မာတုဂါမော-မလည်းကောင်း၊ (ဝိညုမနုဿိတ္ထိကို ဆိုသည်။) ဣရိယာပထပရိဝတ္တာဘာဝေါ-ဣရိယာပုတ်တို့ ပြောင်းလဲခြင်း၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ (ထလိုက် ထိုင်လိုက် စသည်မဟုတ်-ဟူလို၊) ကပ္ပိယကာရကဿ-အပ်အောင် ပြုတတ်သော ယောက်ျား၏(ဝိညုပုရိသ၏)၊ အဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ အပဉ္စဝိသဇ္ဇနံ-ပြဿနာဖြေဆိုမှုမဟုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ သဒိသာနေဝ-န်သည်သာ၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ကိရိယာကိရိယံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဇေခန်းထက်အလွန်တရားဟောမှု မပြုထိုက်သည်ကို ပြုခြင်းသည် ကိရိယပြုထိုက်သော ကပ္ပိယကာရကယူမှုကို မပြုခြင်းသည် အကိရိယ၊] ဣတိ-အပြီးတည်း၊ သတ္တမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

စ။ ဘူတာရောစန သိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌမေ-၌၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မတိ-ကား၊ စတုတ္ထပါရီဇိကေ-က၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသောလက္ခဏာရှိသော၊ (ဓမ္မ၌ စပ်၊ ဈာနံ ဝါ ဝိမောက္ခံ ဝါ စသည်ဖြင့် ဟောအပ်သည်ကို ဝုတ္တလက္ခဏဟု ဆိုသည်။) ဥတ္တရိမနုဿာနံ-မြတ်သောလူဖြစ်ကုန်သော၊ ဈာယိနဉ္စေဝ-ဈာယိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်းကောင်း၊ အရိယာနဉ္စ-အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဓမ္မံ-ကို၊ အာရောစေယျ၌ စပ်၊) ဘူတသ္မိပါစိတ္တိယံတိ-ကား၊ အတ္တနိ-မိမိ၌၊ ဈာနာဒိဓမ္မေ-ဈာန် အစရှိသော တရားသည်။

အညဿ ဝါ မာတုဂါမဿ။ ။ပဋ္ဌမမာတုဂါမတစ်ယောက်အား ဇေခန်း ဟောပြီးနောက် အခြားတစ်ယောက်အား ဇေခန်းဟော၊ ထို့နောက် အခြားတစ်ယောက်အား ဇေခန်းဟော၊ ဤသို့ မာတုဂါမအများကို တစ်ယောက်လျှင် ဇေခန်းကျစီ မှန်း၍ ဟောလျှင် တစ်ထိုင်တည်း၌ မာတုဂါမအား တရားဟောသော်လည်း အနာပတ္တိ။ [ဋီကာ၌ နောက်နောက်ရောက်လာသော မာတုဂါမကို “အညဿ”ဟု ဖွင့်၏။]

စဝံ ပန ပုဋ္ဌဿ။ ။တစ်ဝါကျတည်း၌ အရတူလျှင် ဝိဘတ်တူမြဲတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဒေသေန္တဿ”နှင့် ဝိဘတ်တူအောင် “ပုဋ္ဌဿ”ဟု ရှိစေ။ [“ပုဋ္ဌေ”ဟု မရှိသင့်၊ ရှေးနိဿယများ၌ကား “ပဉ္စေ-ကို၊ ပုဋ္ဌေ-မေးအပ်သော်”ဟု ပေးကြ၏။]

သတိ-သော်၊ တံ-ထိုဈာန်အစရှိသော တရားကို၊ ဘိက္ခု၊ စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိ စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ထပေတွာ-၍၊ အညဿ-အခြားလူ့သာမဏေအား၊ အာရောစယတော-ပြောပြသော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ) ၊ပေ၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဘူတာရောစနဝတ္ထုသ္မိ-မိမိ၌ ထင်ရှားရှိသော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ပြောပြခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ-တည်း။

နိပ္ပရိယာယေန-ပရိယာယ်မဟုတ်သောအားဖြင့်၊ (တိုက်ရိုက်အားဖြင့်)၊ [“ပဌမဈာန်ကို ငါရပြီ၊ သောတာပန် ငါဖြစ်ပြီ” စသည်ဖြင့် မသွယ်ဝိုက်ဘဲ တိုက်ရိုက်အားဖြင့်၊] အတ္တနိ-၌၊ ဝိဇ္ဇမာနံ-ထင်ရှားရှိသော၊ ဈာနာဒိဓမ္မံ-ဈာန်အစရှိသောတရားကို၊ အာရောစေက္ခဿ-၏လည်းကောင်း၊ (ပါစိတ္တိယံ၌စပ်)၊ ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အာရောစေတိ-ပြော၏၊ သော-ထိုပြောရာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနန္တရမေဝ-ပြောရာကာလ၏အခြားမဲ့၌ပင်၊ (ဇနာတိ၌စပ်)၊ အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဈာနလာဘီ-ဈာန်ရခြင်းရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ (အယံ-သည်)၊ အရိယော-အရိယာတည်း၊ ဣတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာဖြင့်၊ တမတ္ထံ-ထိုအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ သစေ ဇနာတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ နော စေ ဇနာတိ-အံ့၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ပရိယာယေန-ပရိယာယ်အားဖြင့်၊ (အခြားသူကိုကဲ့သို့ ညွှန်ပြသဖြင့်)၊ အာရောစိတံ-ပြောအပ်သော ဈာန်အစရှိသော တရားကို၊ ဇနာတု ဝါ-သိမူလည်း သိပစေ၊ မာ (ဇနာတု) ဝါ-မသိမူလည်း မသိပစေ၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)။

တထာရူပေ-ထိုသို့ ပြောထိုက်သောသဘောရှိသော၊ ကာရဏေ-အကြောင်းသည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-ရဟန်းအား၊ အာရောစယတော-ပြောသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အာဒိကမ္မကဿ-အစဆုံး လွန်ကျူးမှု၌ယှဉ်သော

ပရိယာယေန။ ။[ယော တေ ဝိဟာရေ ဝသတိ၊ သော ဘိက္ခု ပဌမံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇတိ-သင်ဒကာရဲ့ ကျောင်းနေရဟန်းသည် ပဌမဈာန် ရ၏၊ ဣတိ အာဒိနာ အညာပဒေသေန၊] မိမိကိုယ်ကိုပင် အခြားသူကဲ့သို့ (အခြားသူအနေအားဖြင့်) ညွှန်ပြ၍ ပြောခြင်းကို ပရိယာယ်ဖြင့် ပြောခြင်းဟု ဆိုသည်။

တထာရူပေ ကာရဏေ။ ။ပရိနိဗ္ဗာန်စံခါနီးဖြစ်စေ၊ မစံမီ အကြား၌ဖြစ်စေ တရားထူးရ-မရကို အတင်းမေးခြင်းဟူသောအကြောင်း၊ ဈာယိ အရိယာမှန်း မသိ၍ စွပ်စွဲသောရဟန်းအား အပြစ်မဖြစ်စေလိုခြင်းဟူသောအကြောင်း၊ အထက်ပုဂ္ဂိုလ်က “တရားထူး ရပြီး ပြီလား” ဟု မေးခြင်းဟူသောအကြောင်း၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် တရားအလုပ်ကို အားထုတ်နေသူတည်းဟု အများသိ ဖြစ်၍ အားထုတ်မှု၏ အချိုးနီး မဖြစ်ကြောင်း ကြားရလျှင် ရွှင်လန်းစေလို-အတုလိုက်၍ အားထုတ်စေလိုခြင်း စသော ကောင်းသော အကြောင်းများတည်း။

ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အရိယာနံ-ယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဥမ္မတ္တကာဒိဘာဝေါ-သူရူးအစရှိသည်တို့၏အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဈာနလာဘိနော-ဈာန်ရခြင်းရှိသူတို့သည်၊ တသ္မိ-ထိုဥမ္မတ္တကစသူတို့၏ အဖြစ်သည်။ သတိ-ဖြစ်လတ်သော်၊ ဈာနာ-ဈာန်မှ၊ ပရိဟာယန္တိ-ယုတ်လျော့ကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်(ထိုသို့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥမ္မတ္တက စသည်မရှိခြင်း၊ ဈာန်ရပြီးပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥမ္မတ္တက စသည်ဖြစ်လတ်သော် ဈာန်မှ ယုတ်လျော့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ တေ-ထိုဥမ္မတ္တက စသူတို့ကို၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌ နဂဟိတာ-မယူအပ်ကုန်၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဿ-ဓမ္မ၏၊ ဘူတတာ-ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-အား၊ အာရောစနံ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ တင်္ဂဏဝိဇာနနာ-ထိုပြောရာခဏ၌ သိခြင်းလည်းကောင်း၊ အနညာပဒေသော-အခြားသူ ကိုကဲ့သို့ မညွှန်ပြခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကိရိယံ-မပြုထိုက်သော ပြောဆိုမှုကို ပြုခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊ ကုသလာဗျာကတစိတ္တေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဒွိစိတ္တံ၊ သုခမဇ္ဈတ္တဝေဒနာဟိ-သုခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့ဖြင့်၊ ပေ၊ အဋ္ဌမ သိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၉။ ဒုဋ္ဌလ္လှာရောစန သိက္ခာပုဒ်

နဝမေ-၌၊ ဘိက္ခုဿာတိ-ကား၊ ပါရာဇိကံ-ပါရာဇိက အာပတ်သို့၊ အနဇ္ဈာပန္နဿ-မဇရာက်သောရဟန်းစစ်၏၊ [“ဘိက္ခုဿ”အရ ပါရာဇိက မကျသောရဟန်းစစ်ကို ယူပါ-ဟူလို]၊ ဒုဋ္ဌလ္လှာ-ကား၊ ဧတံ-ဤဒုဋ္ဌလ္လှာဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ဒွိန္ဒံ-၂ပါးကုန်သော၊ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ-ပါရာဇိက သံဃာဒိသေသံ အာပတ်အစုတို့ကို၊ အဓိဝစနံ-ဟောသောသဒ္ဓါသည်၊ ကိစ္ဆာပိ (ဟောတိ)-အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သံဃာဒိသေသမေဝ-ကိုသာ၊ အဓိပေတံ-အလိုရှိအပ်၏။ [ပါရာဇိကကျလျှင် “ဘိက္ခုမဟုတ်တော့ရကား “ဘိက္ခုဿ ဒုဋ္ဌလ္လှာ-ရဟန်း၏ဒုဋ္ဌလ္လှာဟု ဆိုသောကြောင့် သံဃာဒိသေသံဟူသော ဒုဋ္ဌလ္လှာအာပတ်ကိုသာ ယူရတော့သည်-ဟူလို။]

အညတြ ဘိက္ခုသမ္ပတိယာတိ-ကား၊ သံယော-သည်၊ အဘိက္ခာပတ္တိကဿ-မပြတ်အာပတ်ရှိသော၊ (မပြတ်မလတ် အာပတ်သင့်သော)၊ ဘိက္ခုနော-၏(အပေါ်၌)၊ (ကတိကဝတ္တံ ကရောတိ၌စပ်)၊ အာယတိ-နောင်အခါ၌၊ သံဝရတ္ထာယ-စောင့်စည်းခြင်း အကျိုးငှာ၊ အာပတ္တိနံ စ - တို့၏လည်းကောင်း၊ ကုလာနံ စ-

ယသ္မာ ပန။ ။အဘယ့်ကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ဥမ္မတ္တက စသည်ကို မယူရသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ယသ္မာ ပန”စသည် မိန့်၊ အရိယာဖြစ်လျှင် မရူးနိုင်၊ ဈာန်ရသူမှာလည်း ရူးလျှင် ဈာန်လျော့၏၊ ထို့ကြောင့် “ဘူတ-ထင်ရှားရှိ” မဖြစ်နိုင်တော့၍ ဥမ္မတ္တက စသူများကို မယူရ-ဟူလို၊ အာဒိဖြင့် ဒိတ္တစိတ္တ-ဝေဒနာတို့ကို ယူ။

အမျိုးတို့၏လည်းကောင်း၊ ပရိယန္တိ-အပိုင်းအခြားကို၊ ကတ္တာဝါ-ပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ အကတ္တာဝါ-မပြုဘဲသော်လည်းကောင်း၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ကြိမ်၊ အပလောကတ္တာ-ပန်ပြော၍၊ ယံ ကတိကံ-အကြင်ကတိကဝတ်ကို၊ ကရောတိ-၏၊ တံ-တံကတိကဝတ်ကို၊ ထပေတွာ-၍၊ အယထာကတိကာယ-အကြင် အကြင်ပြုအပ်သော ကတိကဝတ်အတိုင်း မဟုတ်သောအားဖြင့်၊ [တချို့စာ၌ “အညထာကတိကာယ-ကတိကမုတစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်”ဟု ရှိ၏။] အယံ-ဤ ရဟန်းသည်၊ အသုစိ-သုက်ကို၊ မောစေတွာ-လွတ်စေ၍၊ သံဃာဒိသေသံ-သို့၊ အာပန္နော-ပြီ၊ ဣတိအာဒိနာ-ရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဝတ္ထုနာ-ဝတ္ထုနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ယဇ္ဇေတွာ-ဆက်စပ်၍(တွဲ၍)၊ အာရောစေန္တဿ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ပေ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိအာရောစနဝတ္ထုသို့-ဒုဋ္ဌုလ္လာအာပတ်ကို ပြောခြင်း ဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း။

အဒုဋ္ဌုလ္လာယ-ဒုဋ္ဌုလ္လာမဟုတ်သော အာပတ်၌၊ [ထုလ္လစွဉ်းစသော ငါးပုံကို အဒုဋ္ဌုလ္လာအာပတ်ဟု ခေါ်သည်။] ဒုဋ္ဌုလ္လာသည်နော-ဒုဋ္ဌုလ္လာအာပတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (အာရောစေန္တဿ-၏) ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ အဝသေသေ-သံဃာဒိသေသံမှ-ကြွင်းကုန်သော၊

ယံ သံဃော ၊ပေ၊ **ကရောတိ**။ ။ရဟန်းတစ်ပါးသည် မကြာ မကြာ သံဃာဒိသေသံအာပတ်သင့်၏။ သူ၏ မကြာ မကြာ အာပတ်သင့်ကြောင်းကို လူတို့အား ပြောစေရလျှင် ရှက်သောကြောင့် နောင်ခါ ရှောင်ကြဉ်လိမ့်မည်ဟု အကျိုးလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရဟန်းတစ်ပါးကို ပြောဖို့ရန် သမ္မုတိပေး၏။ ထို သမ္မုတိကိုလည်း အခြား သမ္မုတိများကဲ့သို့ ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ပေးဖွယ်မလို၊ သံဃာစု၍ ကတိကဝတ်ပြုသောအားဖြင့် ပေးရသည်။

ပေးပုံကား-“သံဃာဒိသေသံအာပတ် မကြာ မကြာ သင့်သော ဦးဗုဒ္ဓရက္ခိတကို လူတို့အား ပြောဖို့ရန် ဦးဓမ္မရက္ခိတကို သမုတ်ပါ၏။ ထိုသို့ သမုတ်ခြင်းသည် သံဃာအား နှစ်သက်ပါ၏လော” ဤသို့ ၃ ကြိမ် ပြော၍ သမုတ်ခြင်းတည်း။ ထိုသို့ ပေးရာ၌ “မည်သည့်အာပတ်ကိုသာ၊ မည်သည့် အမျိုးအားသာ ပြောရမည်”ဟု အာပတ်အပိုင်းအခြား၊ အမျိုးအပိုင်းအခြား ထားသည်လည်း ရှိ၏။ မထားသည်လည်း ရှိ၏။ ထိုအားလုံးကို ပြလို၍ “ယံ သံဃော ၊ပေ၊ ကရောတိ”ဟု မိန့်သည်။ [ကတေန-ပြုခြင်းကြောင့်+နိဗ္ဗတ္တာ-ဖြစ်သောသမ္မုတိသည်၊ ကတိတာ-မည်၏။]

တံ ထပေတွာ ၊ပေ၊ **ပါစိတ္တိယံ**။ ။ထိုသို့ သမ္မုတိရသူ မဟုတ်ဘဲ ပြောသော ရဟန်း၊ သမ္မုတိရ၍ ပြောပြန်သော်လည်း ကတိကပြုရာ၌ သတ်မှတ်ထားလျှင် သတ်မှတ်အပ်သော အာပတ်၊ သတ်မှတ်ထားသော အမျိုးတွင် မကဘဲ အပိုအာပတ်ဖြင့် အပိုအမျိုးအားပြောသော ရဟန်း၊ ထိုသို့ ပြောရာ၌လည်း “မည်သည့် အမှုကို ပြု၍ သံဃာဒိသေသံအာပတ် သင့်သည်”ဟု ဝတ္ထုနှင့် အာပတ်ကို တွဲစပ်၍ ပြောလျှင် ထိုရဟန်းမှာ ပါစိတ်အာပတ် သင့်သည်။

ဆ-န်သော၊ အာပတ္တိက္ခန္ဓေ-အာပတ်အစုတို့ကို၊ (အာရောစေန္တဿ ဒုက္ကဋ် ဟောတိ)၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-သာမဏေ၏၊ ပုရိမပဉ္စသိက္ခာပဒဝိတိက္ကမသင်္ခါတံ- ရှေ့သိက္ခာပုဒ် ၅ ပါးကို လွန်ကျူးခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ဒုဋ္ဌုလ္လံ-ရုန့်ရင်းသော၊ (အဇ္ဈာစာရံ)ဝါ-လွန်ကျူးမှုကိုသော်လည်းကောင်း၊ [လိင် ၁၀ ပါးတွင် ပါဏာတိပါတ စသော ရှေ့ ၅ ပါးကို ကျူးလွန်ခြင်းသည် သာမဏေ၏ ဒုဋ္ဌုလ္လုအဇ္ဈာစာရတည်း၊] ကုတရံ-ရှေ့သိက္ခာပုဒ်မှ အခြားသော၊ အဒုဋ္ဌုလ္လံ-မရုန့်ရင်းသော၊ အဇ္ဈာစာရံဝါ- ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အာရောစေန္တဿာပိ-ပြောပါသော်လည်း၊ (ဒုဋ္ဌုလ္လုပါသော ကြောင့် သမ္ဘာဝနာ ပိဖြင့် ဆိုသည်)၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ဝတ္ထုမတ္တံ ဝါ-ဝတ္ထုမျှကိုသော်လည်းကောင်း၊ [သုက္ကဝိသဋ္ဌိအမှု ပြု၏၊ ကာယသံသဂ္ဂအမှု ပြု၏] စသည်ဖြင့် ဝတ္ထုမျှကိုသော်လည်းကောင်း၊ မတ္တဖြင့် အာပတ်နာမည် မပါဟု ကန့်၊] အာပတ္တိမတ္တံဝါ-အာပတ်မျှကိုသော်လည်းကောင်း၊ [ဝတ္ထုမပါဘဲ သံဃာ ဒိသေသ်အာပတ်သင့်၏] စသည်ဖြင့် အာပတ်မျှကိုသော်လည်းကောင်း၊ မတ္တဖြင့် ဝတ္ထုကို ကန့်၊] အာရောစေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသမ္ပုတိပရိစ္ဆေဒံ-ဘိက္ခု သမ္ပုတိ အပိုင်းအခြားကို၊ (သမုတ်တုန်းက မည်သည့် အာပတ်၊ မည်သည့် အမျိုးအားသာ ပြောရမည်ဟူသောအပိုင်းအခြားကို) အနတိက္ကမိတ္တာ-မကျော်လွန် မှု၍၊ အာရောစေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊ ဝုတ္တလက္ခဏဿ- ရှိသော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ [ပါရာဇိကံ အနဇ္ဈာပန္နဿာတိ ဧဝံ ဝုတ္တလက္ခဏဿ၊] သဝတ္ထုကော-ဝတ္ထုနှင့် တကွဖြစ်သော၊ သံဃာဒိသေသော-လည်းကောင်း၊ အနုပ သမ္ပန္နဿ- လူ သာမဏေအား၊ အာရောစနံ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခု သမ္ပုတိယာ-တိ၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဝေဒနာ-နာသည်၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒုက္ခာယေဝ-ဒုက္ခဝေဒနာသာတည်း၊ ဣတိ-တည်း၊ . . . နဝမသိက္ခာပုဒ် သမတ္တံ။

၁၀။ ပထဝီဇောန သိက္ခာပုဒ်

ဒသမေ-၌၊ ပထဝီန္ဒြိ (ဧတ္ထ)-ဤ ပါဋ်၌၊ (လဗ္ဘမာနာ- သံဝဏ္ဏနာအဖြစ်ဖြင့် ရသင့်ရထိုက်သော) ပထဝီ-မြေ သည်၊ ဇာတပထဝီ-ဝီလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖြစ်ပြီးသော မြေလည်းကောင်း၊ [ဇာယိတ္တာတိ ဇာတာ၊ ဇာတာ စ+သာ+ပထဝီ စာတိ-ဇာတ ပထဝီ၊] အဇာတပထဝီ-ဝီလည်းကောင်း၊ ဝါ-မဖြစ်သေးသော မြေလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိဓာ-၂ ပါးအပြားရှိ၏၊ တတ္ထ--ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ဇာတပထဝီ-ဝီသည်၊ သုဒ္ဓမိဿပုဉ္စဝသေန-သုဒ္ဓပထဝီ၊ မိဿပထဝီ၊ ပုဉ္စပထဝီတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ တိဝိဓာ-၏၊ တတ္ထ-ထို ၃ ပါးတို့တွင်၊ ပကတိယာ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ သုဒ္ဓပံသုဝါ-

ဣတရံ အဒုဋ္ဌုလ္လံဝါ။ ။တတော အညံ ဝိကာလဘောဇနာဒိပဉ္စကံ (ဒဏ် ၁၀ ပါးတွင် ပါဝင်သော ဝိကာလဘောဇန စသော ၅ ပါးကိုလည်းကောင်း) သုက္ကဝိသဋ္ဌိ၊ ကာယသံသဂ္ဂ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လု၊ အတ္တကာမဉ္စ (သံဃာဒိသေသ် ရှေ့ ၄ ပါးကိုလည်းကောင်း) လွန်ကျူးခြင်းသည် သာမဏေများ၏ အဒုဋ္ဌုလ္လုအဇ္ဈာစာရတည်း။

သက်သက်သော မြေမှုန့်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖုံသည်လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓါ
 မတ္တိကာဝါ-သက်သက်သောမြေညက်သည်လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓါပထဝီ နာမ-ဝီ
 မည်၏။ ဝါ-ပါသာဏစသည်နှင့်မဖက်၊ သက်သက်သောမြေ မည်၏။ ယတ္ထ-
 အကြင်မြေ၌၊ ပံသုတောဝါ-မြေမှုန့်မှသော်လည်းကောင်း၊ မတ္တိကတောဝါ-မြေညက်
 မှသော်လည်းကောင်း၊ ပါသာဏ ပေ၊ ဝါလုကာသု-ကျောက်ခဲ၊ ကျောက်စရစ်၊
 အိုးခြမ်း၊ ကျောက်ပြုတ်၊ သဲတို့တွင်၊ အညတရဿ-တစ်မျိုးမျိုး၏။ တတိယဘာဂေါ-
 ၃ ခုမြောက်တစ်ဖို့သည်၊ ဝါ-၃ ဖို့ ၁ ဖို့သည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏။ (သာ-ထိုမြေသည်၊)
 မိဿပထဝီ နာမ-မိဿပထဝီ မည်၏။ ဝါ-ပါသာဏစသည်နှင့် ရောသောမြေ
 မည်၏။ အတိရေကစတုမာသံ-၄ လထက်အလွန်၊ ဩဝဋ္ဌော-မိုးစွတ်အပ်သော၊
 (မိုးတစ်ကြိမ်စွတ်ပြီးနောက် ၄လ ကြာသော-ဟူလို၊) ပံသုပုဇ္ဈောဝါ-မြေမှုန့်ပုံသည်
 လည်းကောင်း၊ မတ္တိကာပုဇ္ဈောဝါ-မြေညက်ပုံသည်လည်းကောင်း၊ ပုဇ္ဈပထဝီ နာမ-
 ဝီ မည်၏။ ဝါ-အပုံမြေ မည်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ပဒဘာဇနီ၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊
 (တစ်နည်း) ဝုတ္တံ-သီဟိုဠ် အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ [ဝုတ္တံတိ ပဒဘာဇနီယံ၊
 သီဟဋ္ဌကထာယမေဝ ဝါ ဝုတ္တံ၊ ပါဠိတော်မှာ...ဤအတိုင်း တိုက်ရိုက်မရှိသော
 ကြောင့် “သီဟဋ္ဌကထာယ မေဝ ဝါ”ဟု တစ်နည်း ဆိုသည်။]

ပန-ဆက်၊ ဝုတ္တလက္ခဏေန-ဆိုအပ်ပြီးသောလက္ခဏာဖြင့်၊ (ပါသာဏ စသည်
 ၄ ဖို့ ၁ ဖို့ပါသော လက္ခဏာဖြင့်-ဟူလို၊) မိဿပုဇ္ဈောပိ-ရောနှောအပ်သော အပုံ
 သည်လည်းကောင်း၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ပိဋ္ဌိပါသာဏေ-ကျောက်ဖျာ၌၊ ဌိတ
 သုခုမရဇံပိ-တည်သော သိမ်မွေ့သော မြူမှုန့်သည်လည်းကောင်း၊ ဒေဝေ-မိုးသည်၊
 ဖုသာယန္တေ-ရွာလတ်သော်၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ တိန္ဒြ-မိုးစွတ်အပ်သည်၊ (သမာနံ-
 ဖြစ်လတ်သော်၊) စတုမာသစွယေန-၄ လလွန်သဖြင့်၊ တိန္ဒြောကာသော-မိုးစွတ်
 အပ်သော အရပ်သည်၊ ပုဇ္ဈပထဝီသင်္ခမေဝ-ပုဇ္ဈပထဝီဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏
 အဖြစ်သို့သာ၊ ဝစ္ဆတိ-ရောက်၏။ စ-ဆက်၊ တိဝိဓာပိ-၃ ပါးအပြားရှိသည်လည်း
 ဖြစ်သော၊ ဧသာ ပထဝီ-ဤမြေကို၊ (ဝုတ္တတိ၌စပ်၊) ဥဒ္ဓနပတ္တပစနာဒိဝေနေဝါ-
 ဖိုခနောက်ထားခြင်း၊ သပိတ်ဖုတ်ခြင်းအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊

ပါသာဏ၊ပေ၊ဝါလိကာသု။ ။မုဋ္ဌိပ္ပမာဏတော ဥပရိ ပါသာဏောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊
 မုဋ္ဌိပ္ပမာဏာသက္ခရာ၊ ကထလာတိ ကပါလခဏ္ဍာနိ၊ မရုမ္မာတိ ကဋသက္ခရာ၊ ဝါလိကာ
 ဝါလိကာယေဝ-လက်ဆုပ်ပမာဏအထက်ကို ပါသာဏ(ကျောက်ခဲ)ဟု ခေါ်၊ လက်ဆုပ်ပမာဏ
 ရှိလျှင် ကျောက်စရစ်ဟု ခေါ်၊ အိုးကွဲ၏ အပိုင်းအစတို့ကို (အိုးခြမ်းကွဲ)ဟု ခေါ်၊ ကျောက်ပြုတ်
 (ကျောက်သေး)ကို မရုမ္မဟု ခေါ်၊ ဝါလိကာဟူသည် ဝါလိကာပင်တည်း၊ (ပရိယာယ်အထူး
 မရှိ-ဟူလို။)

ပိဋ္ဌိ ပေ၊ ဌိတသုခုမရဇမ္ဗိ။ ။ဤမြူမှုန့်သည် တစ်ကြိမ်မိုးစွတ်၍ ၄ လကြာလျှင် ပုဇ္ဈပထဝီ
 ဖြစ်သကဲ့သို့ ပန်းအိုးစသည်၌ တည်သော မြေညက်လည်း တစ်ကြိမ်မိုးစွတ်၍ ၄ လကြာလျှင်
 ပုဇ္ဈပထဝီ ဖြစ်တော့၏။

ယထာ တထာ ဝါ-ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဒဗ္ဗာ-မီးမလောင်အပ်သောမြေကို၊ ဇာတပထဝီတိ-ဇာတပထဝီဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ပန-ကား၊ ဒဗ္ဗာ-မီးလောင်အပ်သောမြေသည်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တပ္ပမာဏတော-ဆိုအပ်ပြီးသော ဥဖုံ ဝဖုံ ပမာဏထက်၊ အဓိကတရပါသာဏာဒိဓိဿာ ဝါ-ပိုလွန်သော ပါသာဏ အစရှိသည်တို့နှင့်ရောသောမြေသည်လည်းကောင်း၊ အဇာတပထဝီ နာမ-ဝိမည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သုဒ္ဓပါသာဏာဒိဘေဒါယ-သုဒ္ဓပါသာဏ အစရှိသော အပြားရှိသောမြေ၏၊ (အဇာတပထဝီဘာဝေ-အဇာတပထဝီ၏အဖြစ်၌) ဝါဒေါ-ပြောဆိုဖွယ်သည်၊ ကောပန-အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း၊ (တစ်နည်း) ကောပန ဝါဒေါ-ဘာပြောဖွယ် ရှိတော့အံ့နည်း၊ တတ္ထ-ထိုမြေတို့တွင်၊ ယာ-အကြင်မြေကို၊ ဇာတပထဝီတိ-ဝိဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ အယံ-ဤမြေသည်၊ အကပ္ပိယပထဝီ-ဝိတည်း၊ ဝါ-တူးဖို့ရန် မအပ်သောမြေတည်း၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝရူပ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ တံ ပထဝီ-ထိုဇာတပထဝီကို၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ခဏတိ-တူးအံ့၊ ခဏနဘေဒနဝိလေခနပစနာဒိဟိ-တူးခြင်း၊ ဖျက်ခြင်း၊ ခြစ်ခြင်း၊ မီးတိုက်ခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဝိကောပေတိ-ပျက်စီးစေအံ့၊ ဝါ-ဖျက်ဆီးအံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပယောဂဂဏနာယ-ပယောဂအရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ [တူးဖျက်ရာ၌ ပယောဂများသလောက် ပါစိတ်အာပတ်များ၏-ဟူလို။]

ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ခဏာပေတိ-တူးစေအံ့၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ပင်၊ [ခဏနဘေဒနဝိလေခနပစနာဟိတိ ဝုတ္တေနေဝ နယေန၊] ဝိကောပါပေတိ-ပျက်ပစေဟု စေခိုင်းအံ့၊ ဝါ-ဖျက်ဆီးစေအံ့၊ (ကာရိတ် ၂ ချက်ဆင့်) တဿ-ထိုရဟန်း၏(အာဏတ္တိယာဉ္ဇစပ်) ဝါ-သည်(အာဏာပေန္တဿဉ္ဇစပ်) ဣမံ ပဒေသံတိ ဝါ-ဤအရပ်ကိုဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဣမံ ပထဝီတိ ဝါ-ဤမြေကိုဟူ၍ သော်

သုဒ္ဓပါသာဏာဒိဘေဒါယ။ ။ သုဒ္ဓေါ+ပါသာဏော သုဒ္ဓပါသာဏော၊ သော+အာဒိယဿာတိ သုဒ္ဓပါသာဏာဒိ၊ အာဒိသဒ္ဓေန သုဒ္ဓသက္ခရာဒိနံ ဂဟဏံ၊ သုဒ္ဓပါသာဏာဒိ+ဘေဒေါ ယဿာတိ သုဒ္ဓပါသာဏာဒိဘေဒါ (ပထဝီ)၊ [ဋီကာဝိဂ္ဂဟပြုပုံနှင့် မတူတတ်ပါ။]

သယံ ခဏတိ။ ။ ယော အန္တမသော ပါဒဂိုဋ္ဌကေနပိ (ခြေမဖြင့်လည်း) ခဏတိ-တူး၏ (နှိုက်၏)၊ ဥဒကံပိ ဆဋ္ဌေန္တော ဘိန္ဒုတိ-ပျက်စေလိုသော စိတ်ဖြင့် ရေသွန်လျက် ဖျက်ဆီး၏၊ [ကျင်ငယ်ကိုမျှ ပြင်းပြင်း မစွန့်ရ၊] ပါဒဂိုဋ္ဌကေနပိ ဝိလိခတိ (ရေးခြစ်၏)၊ ပတ္တံပိ ပစန္တော ဒဟတိ (သပိတ်ဖုတ်ရင်းလည်း မီးတိုက်၏)၊ သော သဗ္ဗော ခဏတိယေဝ-ထိုအားလုံးသည် ခဏတိ မည်သည်သာ၊ တေနာဟ- “ခဏန၊ ပေ၊ ဝိကောပေတိ” ဟု ခဏတိကို အကျယ်ထပ်၍ ဖွင့်သည်။

လည်းကောင်း၊ နိယမေတွာ-သတ်မှတ်၍၊ ခဏ-တူးလော့၊ ဘိန္ဒု-ဖြူလော့၊ ဣတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ အာဏာပေက္ခဿ-စေခိုင်းလတ်သော်၊ [တစ်နည်း-အာဏာပေက္ခဿ-စေခိုင်းသော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊] အာဏတ္တိယာ-စေခိုင်းခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ သင်္က-တစ်ကြိမ်၊ အာဏတ္တေ-စေခိုင်းအပ်သူသည်၊ ဒီဝသံပိ-တစ်နေ့ပတ်လုံးလည်း၊ ခဏန္တေ-တူးလတ်သော်၊ အာဏာပကဿ-စေခိုင်းသောရဟန်း၏၊ ဧကမေဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊(ဟောတိ)၊ ဣတရော-စေခိုင်းအပ်သူမှတစ်ပါးသော စေခိုင်းတတ်သော ရဟန်းသည်၊ ပုနပုနံ-ထပ်ကာ ထပ်ကာ၊ သစေ အာဏာပေတိ-အကယ်၍ စေခိုင်းအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဝါစာယ ဝါစာယ-စကားခွန်းတိုင်း စကားခွန်းတိုင်းအားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ပေ၊ အာဠာပိကေ-အာဠာပိမြို့၌ နေကုန်သော၊ ပေ၊ သာဏတ္တိကံ-တည်း၊ ပထဝိယာ-အကပ္ပိယမြေ၌၊ ဝေမတိကဿ-၍၊ (ခဏန္တဿ-ကိုယ်တိုင်တူးသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ခဏာပေက္ခဿ-သူတစ်ပါးကို တူးစေသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) အပထဝိယာ-အကပ္ပိယမြေ မဟုတ်သည်၌၊ ပထဝိသည်နော စေဝ-အကပ္ပိယမြေဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ စ-သော်လည်းကောင်း၊ (ခဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ခဏာပေက္ခဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။

ဩကာသံ-အရပ်ကို၊ အနိယမေတွာ-မသတ်မှတ်မူ၍၊ ပေါက္ခရဏီ-ရေကန်ကို၊ ခဏ-တူးလော့၊ အာဝါဋ်-တွင်းကို၊ ခဏ-တူးလော့၊ ကန္တိ-သစ်ဥ သစ်ဖုကို၊ ခဏ-တူးလော့၊ ဣတိအာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသောစကားတို့ကို၊ ဘဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဟေဠာပထဝိယာ-အောက်မြေသားနှင့်၊ အသမ္ပဒ္ဓံ-မစပ်သော၊ အာတပေန-နေပူကြောင့်၊ သုဿိတွာ-ခြောက်၍၊ ဖလိတကဒ္ဓမံ ဝါ-ကွဲသော ညွှန်ချပ်လွှာလည်းကောင်း၊ (ဣတိ၌ စပ်)၊ ဂေါကဏုကံ ဝါ-နွားခွာဖြင့် ဖြတ်အပ်သည် ဖြစ်၍

ဣမံ ပဒေသံ ပေ၊ နိယမေတွာ။ ။ နေရာကို သတ်မှတ်၍ “ဤအရပ်ကို တူးလော့”， မြေကို သတ်မှတ်၍ “ဤမြေကို တူးလော့” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ခိုင်းလျှင် ခိုင်းခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်၊ ခိုးအပါသူ၏ တူးခြင်း ပယောဂကြောင့် ခိုင်းသူမှာ ပါစိတ်အာပတ်။

ဩကာသံ အနိယမေတွာ။ ။ နေရာအရပ်၊ တူးဖို့ရာ မြေကို မသတ်မှတ်ဘဲ “ရေကန်တူးလော့” စသည်ဖြင့် ခိုင်း၏။ ထိုသို့ ခိုင်းရာ၌ “မည်သည့်နေရာ၌ တူးလော့”ဟု သတ်မှတ်မှု မပါသောကြောင့် အနာပတ္တိ။

ဖလိတ ပေ၊ ဂေါကဏုကံဝါ။ ။ [“နေပူ၍ ကွဲသောညွှန်”ဟုရာ၌ အောက်မြေသားနှင့် အဆက်ပြတ်၍ ကွဲနေသော ညွှန်တည်း၊] “အာတပေန သုက္ခကဒ္ဓမေ စ ဖလတိ” တတြယော ဟေဠာ ပထဝိယာ အသမ္ပဒ္ဓေါ၊ တမေဝ အပနေတုံ (ဖယ်ရှားခြင်းငှာ) ဝဋ္ဋတိ၊ ဧသနယော ဂေါကဏုကေပိ၊ တေနာဟ-အာတပေန ပေ၊ အသမ္ပဒ္ဓန္တိ၊ ဂေါကဏုက-ဟူသည် ရွှံ့ပျော့ထဲ၌ သွားသော နွားတို့၏ ခွာဖြင့် ဖြတ်အပ်သည်ဖြစ်၍ နေရာရွေ့သွားသော ညွှန်တည်း။

ဆူးထသောညွန့်တည်း၊ လိဇ္ဇိတွာ-ကွဲ၍၊ ပတိတနဒိတဋံ ဝါ-ပြိကျသော မြစ်ကမ်းပါးလည်းကောင်း၊ မဟန္တပိ-ကြီးသည်လည်းဖြစ်သော၊ နဂ်လစ္ဆိန္ဒမတ္တိကာပိဏ္ဍဝါ-ထယ်ဖြင့် ဖြတ်အပ်သော မြေစိုင်ခဲလည်းကောင်း၊ ဝါ-ထယ်ချေး(ချီး)ခဲလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧဝမာဒီနိ-ဤသို့ အစရှိသော မြေတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော၊ အဇာတပထဝီစ-အဇာတပထဝီကိုလည်းကောင်း၊ ဝိကောပေန္တဿ (စ)-ဖျက်ဆီးသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ [ဥမ္မတ္တကာဒီနံ စမှ စကို လိုက်စေ၊] ဣမဿ ထမ္မဿ-ဤတိုင်၏(ဤတိုင်စိုက်ဖို့) အာဝါဋ-တွင်းကို၊ ဇာန-သိစမ်းလော့၊ မတ္တိကံ-မြေညက်ကို၊ ဒေဟိ-ပေးစမ်းလော့၊ မတ္တိကံ-ကို၊ အာဟရ-ဆောင်ခဲ့စမ်းလော့၊ မေ-အား၊ ပံသုနာ-မြေမှုန့်ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ မတ္တိကံ-မြေညက်ကို၊ ကပ္ပိယံ-အပ်အောင်၊ ကရောဟိ-ပြုလော့၊ (တစ်နည်း) ကပ္ပိယံ ကရောဟိ-ကပ္ပိစမ်းလော့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဏန္တဿ(စ)-ပရိယာယ်ဖြင့် ပြောသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အသဗ္ဗိစ္စ-သညာနှင့်တကွ မစေ့ဆော်မှု၍၊ ရုက္ခာဒိပဝဋ္ဋနေန-သစ်တုံးအစရှိသည်ကို လှိမ့်ခြင်းဖြင့်၊ ဘိန္တန္တဿ(စ)-ဖျက်မိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ [သစ်တုံးကို လှိမ့်ရာ၌ မြေပျက်၏၊ တောင်ဝှေးဖြင့် ထောက်၍ သွားရာ၌လည်း မြေပျက်၏၊ သို့သော် ပျက်စေလိုသော စေတနာမရှိသောကြောင့် အသဗ္ဗိစ္စအနာပတ်တည်း၊] အဿတိယာ-သတိမရှိသဖြင့် (အမှတ်တမဲ့)၊ ပါဒဂုံဋ္ဌကာဒီဟိ-ခြေမ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဝိလေခန္တဿ (စ)-ခြစ်မိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဇာတပထဝီဘာဝံဝါ-ဝီ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဟံ-ငါသည်၊ ခဏာမိ-တူး၏၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ အဇာနန္တဿ (စ)-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်တည်း။

ဇာတပထဝီ-ဇာတပထဝီလည်းကောင်း၊ ပထဝီသည်တာ-ဇာတပထဝီဟု အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ခဏာခဏာပနာနံ-ကိုယ်တိုင် တူးခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို တူးစေခြင်းတို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်ပါးပါးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ တီဏိ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ အင်္ဂါနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) သမုဋ္ဌာနာဒီနိ-သမုဋ္ဌာန်အစရှိသည်တို့သည်၊ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ-အဒိန္နာဒါန (ဒုတိယပါရာဇိက)သိက္ခာပုဒ်နှင့် တူကုန်၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ-ပညတ်တော်ကြောင့် အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနံ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ ဒသမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

ပဌမော-သော၊ မုသာဝါဒဝဂ္ဂေါ-သည်၊ သမတ္ထော-ပြီ။

အဿတိယာ။ ။သတိမထားဘဲ ခြေမ စသည်ဖြင့် အမှတ်တမဲ့ ခြစ်သူမှာသာ အနာပတ္တိ၊ တချို့ကား မြေပေါ်၌ ကျောင်းပုံစံ ခရီး၍ ပြတတ်ကြ၏၊ ထိုပြမှု၌ကား အဿတိယာ မဟုတ်သဖြင့် အာပတ်သင့်သည်သာ။

၁။ ဘူတဂါမ သိက္ခာပုဒ်

ဘူတဂါမဝဂ္ဂဿ-ဝဂ်၏။ ပဌမေ-၌၊ ဘူတဂါမပါတဗျတာယာတ် ဧတ္ထ-၌၊ (အဝယဝတ္ထော-အစိတ်ဖြစ်သောအနက်ကို ဝေ-၍ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗျော-၏။)

ဘဝန္တိ-ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားကုန်ဆဲ၊ ဣတိစ-၍ပစ္စုပ္ပန်ဝစနတ္ထကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဟေသံ (အဘဝံ)-ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားကုန်ပြီ၊ ဣတိ စ-၍အတိတ်ဝစနတ္ထကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘူတာ-ဘူတတို့ မည်၏။ ဇာယန္တိ-ဖြစ်ထွန်းကုန်ဆဲ၊ ဝမုန္တိ-ကြီးပွားကုန်ဆဲ၊ (ဣတိ အတ္ထော စ-၍ ၂ နက်သည်လည်းကောင်း၊) ဇာတာ-ဖြစ်ထွန်းကုန်ပြီ၊ ဝမိတာ-ကြီးပွားကုန်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော စ-သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-၏။) ဂါမောတိ-ကား၊ ရာသိ-အပေါင်းအစုတည်း၊ ဘူတာနံ-ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားဆဲ၊ ဖြစ်ထွန်း ကြီးပွားပြီး မြက်၊ သစ်ပင်၊ ချုံ နွယ်တို့၏။ ဂါမော-အပေါင်းတည်း။

ဘဝန္တိ အဟေသံ ဓာတ်။ ။ “ဘဝန္တိတိ ဘူတာ၊ အဘဝံတိ ဘူတာ” ဟု ပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်ဝိဂ္ဂဟ ၂ မျိုးပြုပါဟု ဆိုလိုသည်။ [အဟေသံကား ဘူဓာတ်၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော ဟူဓာတ်ဖြင့် ပြခြင်းတည်း။ မှန်၏-“ဘူ၊ ဟူ-သတ္တယံ” ဟု ဓာတ် ၂ မျိုးလုံးပင် သတ္တာအနက်ကိုချည်း ဟောကြ၏။ ထို့ကြောင့် တကယ် ဝိဂ္ဂဟပြုသောအခါ “အဘဝံတိ (တစ်နည်း-အဘဝိသုတိ) ဘူတာ” ဟု ပြရသည်။]

မူကွဲ။ ။ “အဟေသံ” နေရာဝယ် ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ အချို့စာအုပ်များ၌ “အဟဝန္တိ” ဟု တွေ့ရ၏။ မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယ၌ “အဘဝံ” ဟု ဆရာတို့ ပြင်ကြသည်။ ဘဝန္တိနှင့်တူအောင် ဘူဓာတ်အတိုင်း “အဘဝံ” ဟု မူရင်း ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ယောဇနာ၌ကား “အဟု ဝတ္ထံ” ဟု ရှိ၏။ မူရင်းနှင့် သာ၍ ဝေးသွားသည်။

ဇာယန္တိ ၊ ပေ၊ အတ္ထော။ ။ “ဇာယန္တိ ဝမုန္တိ” တို့သည် ဘဝန္တိ၏ အနက်ဖွင့်၊ “ဇာတာ ဝမိတာ” တို့သည် အဟေသံ၏ (တစ်နည်း-အဘဝံ၏) အနက်ဖွင့်တည်း။ ထိုသို့ ၂ နက်စီ ဖွင့်ခြင်းဖြင့် ဘူဓာတ်၏ သတ္တာ (ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း၊) ဝုမိ (ကြီးပွားခြင်း) အနက်များကို ပြ၏။ ထိုတွင်-ဘဝန္တိတိ ဣမိနာ “ဝိရုဋ္ဌမူလေ-စည်ပင်သော အမြစ်ရှိကုန်သော၊ နီလဘာဝံ အာပဇ္ဇိတွာ-စိမ်းညိုကုန်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်၍၊ ဝမုမာနကေ-ကြီးပွားဆဲဖြစ်ကုန်သော၊ တရုဏရုက္ခ ဂစ္ဆေ-သစ်ပင်ငယ် ချုံငယ်တို့ကို ဒသေတိ၊ အဟေသံတိ ဣမိနာ ပန “ဝမိတွာ ဌိတေ-ကြီးပွားပြီး၍ တည်နေကုန်သော၊ မဟန္တေ ရုက္ခဂစ္ဆာဒိကေ” ဒသေတိ၊- ဇီကာ။

ဆိုလိုရင်းကား- သစ်ပင်တို့၌ အစွမ်းကုန် ကြီးပွားရသော အဆင့်အတန်း ရှိ၏။ ထိုအဆင့်အတန်းသို့ မရောက်မီ ကြီးပွားနေဆဲ သစ်ပင် ချုံနွယ်များကို “ဘဝန္တိတိ ဘူတာ” ဟု ဆိုလိုသည်။ အစွမ်းကုန် ကြီးပွားပြီး၍ (ထို့ထက် ကြီးပွားစရာ မရှိတော့ဘဲ) ရှင်နေသော သစ်ပင်များကို “အဟေသံ (အဘဝံ) တိ ဘူတာ” ဟု ဆိုလိုသည်။

ဂါမောတိ ၊ ပေ၊ ဘူတဂါမော။ ။ ဂါမောတိ ရာသိဖြင့် ဂါမသဒ္ဓါသည် အပေါင်းအစုအနက်ကို ဟောသော အနိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပုဒ်ဟု ပြ၏။ ထို့နောက် “ဘူတာနံ+ဂါမော” ဟု ဆဋ္ဌိတပျူရိသ်ကို ပြ၏။ ၍ ဝိဂ္ဂဟ၌ “ဘူတ” အရ အစိတ် အစိတ် သစ်ပင်များ ရ၍ “ဂါမ” အရ

ဘူတဂါမော-တို့၏အပေါင်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဘူတာ ဧဝ-ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားဆဲ၊
 ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားပြီးသော မြက်၊သစ်ပင်၊ချုံနွယ်တို့သည်ပင်၊ ဂါမော-အပေါင်းတည်း၊
 ဘူတဂါမော-ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားဆဲ၊ ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားပြီးသော မြက်၊သစ်ပင်၊ချုံနွယ်
 အပေါင်း၊ ဧဝ-ဤဘူတဂါမောဟူသော အမည်သည်၊ ပတိဋ္ဌိတ၊ပေ၊ရုက္ခာဒိနံ-
 မြေ၌ တည်သော စိမ်းစိုသော မြက် သစ်ပင်အစရှိသည်တို့၏၊ အဓိဝစနံ-အမည်
 တည်း။ [“ဧဝ-ဤဘူတဂါမောဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ပတိဋ္ဌိတ၊ပေ၊ရုက္ခာဒိနံ-တို့ကို၊
 အဓိဝစနံ-ဟောသော သဒ္ဓါတည်း”ဟုလည်း ပေးပါ။]

ပါတဗျဿ-သုံးစွဲအပ်သော-မြက် သစ်ပင်အပေါင်း၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာတည်း၊ ပါတဗျတာ-သုံးစွဲအပ်သော မြက် သစ်ပင်အပေါင်း၏ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာ၊ ဆေဒနဘေဒနာဒိဟိ-ဖြတ်ခြင်း၊ ခွဲခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ယထာရုစိ-
 အလိုရှိတိုင်း၊ ပရိဘူဋ္ဌိတဗ္ဗတာ-သုံးစွဲထိုက်သည်၏ အဖြစ်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-
 နက်၊တသံ ဘူတဂါမပါတဗျတာယ-ထိုဘူတဂါမ်၏သုံးစွဲအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊

ထို သစ်ပင်တို့ အပေါင်း အစု ရ၏၊ ဤသို့ အစိတ်နှင့် အပေါင်းသာ ကွဲပြား၍ တကယ်
 အရကောက်မှာ မကွဲပြားသောကြောင့် “ဘူတာ ဧဝ+ဂါမော”ဟု အရတူ ကမ္မဓာရဲကို တစ်နည်း
 ပြုပြန်သည်။

ပတိဋ္ဌိတ ပေ၊ အဓိဝစနံ။ ။ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတဿ ဟရိတဿ တိဏဿ စေဝ-မြေ၌
 တည်၍ စိမ်းစိုသော မြက်၏လည်းကောင်း၊ ဟရိတရုက္ခာဒိနံ စ-စိမ်းစိုသော သစ်ပင်စသည်
 တို့၏လည်းကောင်း(အမည် ဖြစ်သည်)၊ အာဒိသဒ္ဓေန-ရုက္ခာဒိနံ၌ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်၊ ဩသမိ
 ဂစ္ဆလတာဒယော-ဆေးပင်၊ ချုံနွယ် စသည်တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပရိဘူဋ္ဌိတဗ္ဗတာတိ အတ္ထော။ ။ပါတဗျတာ၌ ပါဓာတ်၊ ကံဟော တဗျပစ္စည်း၊ ပါဓာတ်
 သည် သောက်ခြင်း၊ စောင့်ရှောက်ခြင်း အနက်များကို အဟောများသော်လည်း ဤနေရာ၌
 “ပရိဘောဂ”အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ပရိဘူဋ္ဌိတဗ္ဗတာတိ အတ္ထော”ဟု ဖွင့်သည်။
 [ဧတ္ထ စ ပါတဗျတန္တိ-ပရိဘူဋ္ဌိတဗ္ဗတာတိ ဝါ ပရိဘူဋ္ဌနံကတန္တိ ဝါ အတ္ထော၊ ပါသဒ္ဓေါ ပန
 မရိဘောဂတ္ထော- သဒ္ဓနီတိ= ကိတ် (၂၅)။]

ဆက်ဦးဆံ- “ပရိဘောဂ”ဟူသည်လည်း စားသောက် သုံးဆောင်ခြင်းမဟုတ်၊ သုံးစွဲခြင်း
 တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဆေဒနဘေဒနာဒိဟိ ယထာရုစိ ပရိဘူဋ္ဌိတဗ္ဗတာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဖြတ်ချင်
 ဖြတ်၊ ခွဲချင် ခွဲ၊ မီးတိုက်ချင် တိုက်၊ အလိုရှိသလို သုံးစွဲအပ် (သုံးစွဲထိုက်)သည်၏အဖြစ်ဟူသော
 သုံးစွဲခြင်းကြိယာ-ဟူလို။

မူကွဲ။ ။“ပရိဘူဋ္ဌိတဗ္ဗတာ”ဟု မူကွဲရှိ၏၊ ဖျက်ဆီးခြင်းအနက်ကို ဟောသော “ဘန္တ”ဓာတ်
 သည် ပရိနှင့်တွဲလေ့ မရှိ၊ ထို့ပြင် ဖျက်ဆီးခြင်းအနက်ကို ဆိုလိုလျှင် “ယထာရုစိ”ဟု ဝိသေသန
 လည်း မလို၊ ဖျက်ဆီးခြင်းကို ဆိုလိုလျှင် “ပါတဗျဘာဝန္တိ ဝိနာသေတဗ္ဗတာ”ဟု ဒုတိယပါရာဇိက၌
 သာရတ္ထ-ဝိမတိတို့ ဖွင့်ကြသကဲ့သို့ ဤနေရာ၌လည်း “ဝိနာသေတဗ္ဗတာတိ အတ္ထော”ဟုသာ
 ဖွင့်သင့်၏၊ ဤသို့ အရပ်ရပ်ကို ထောက်ထားလျှင် “ပရိဘူဋ္ဌိတဗ္ဗတာ”ဟု ရှိသော ပါဌ်သည်
 မသင့်မြတ်ပါ။

(ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ဧတံ-ဤဘူတဂါမပါတဗျတာယဟူသောသဒ္ဓါသည်၊ နိမိတ္တတ္ထေ-နိမိတ်အနက်၌၊ ဘုမ္မဝစနံ-သတ္တမိဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊ ဘူတဂါမပါတဗျတာဟေတု ဘူတဂါမ်၏(သုံးစွဲအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဘူတဂါမဿ-ဘူတဂါမ်ကို (ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားဆဲ၊ ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားပြီးဖြစ်သော မြက် သစ်ပင် အပေါင်းကို) ဆေးနာဒိပစ္စယာ-ဖြတ်ခြင်းအစရှိသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော။

တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ပထဝိဥဒကပါကာရာဒီသု-မြေ၊ ရေ၊ တံတိုင်း အစရှိသော အရပ်တို့တွင်း၊ ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ ဇာတံ-ဖြစ်သော (ပေါက်သော)၊ အသုက္ခံ-မခြောက်သေးသော၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ အတိသုခုမတိဏံပိ-အလွန်သိမ်မွေ့သော မြက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သာသပဗီဇကသေဝါလမ္ပိ-မုန်ညှင်းစေ့ပမာဏရှိသော မှော်ညှင်း၊ နှမ်းစေ့ငယ်ပမာဏရှိသော မှော်သေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓရဆေဒနဝိဇ္ဇနာဒီဟိ-ထုတ်နုတ်ခြင်း၊ ဖြတ်ခြင်း၊ ထိုးခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဝိကောပေတိ ဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း ဖျက်ဆီးအံ့၊ ပထဝိဇကနေ-ပထဝီဇကနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ [ဇကနဘေဒနဝိလေခနပစနာဒီဟိကို ဝုတ္တနယေနဟု ပြန်ညွှန်းသည်] ဝိကောပါပေတိဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း ဖျက်ဆီးစေအံ့၊ (သော ဘိက္ခု) ပါစိတ္တိယံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။

ဘူတဂါမဿ ဆေးနာဒိ။ ။ “ဘူတဂါမဿ”သည် ဆေးနာဒိ စပ်ရသော ဆဋ္ဌိကံတည်း၊ [ယု-ဣ-တုမှိ၊ ပစ္စည်းပြီ၊ ဆဋ္ဌိကံနေစေ] ဤနေရာ၌ ကံအနက်ပေးရသော်လည်း “ပါတဗျတာ နှင့် တွဲသောအခါ၌ကား တာ၌ စပ်ရသော သမ္ပန်ဖြစ်သောကြောင့် “ဘူတဂါမဿ-၏”ဟု ပေးရသည်၊ “ဘူတဂါမဿ+ပါတဗျတာ ဘူတဂါမပါတဗျတာ”ဟု ပြု။

ပထဝိဥဒကပါကာရာဒီသု။ ။မြက်သည် မြေပေါ်၌ ပေါက်၏၊ မှော်များသည် ရေ၌လည်း ပေါက်တတ်၊ မိုးစိုနေသော တံတိုင်း-စေတီ စသည်၌လည်း ပေါက်တတ်၏၊ တံတိုင်း စသည်၌ ပေါက်၍ အရွက် ၂ ရွက် ၃ ရွက် ထွက်လျှင် ဘူတဂါမ်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပထဝိဥဒကပါကာရာဒီသု”ဟု ပေါက်ရာဌာနများကို ညွှန်ပြသည်၊ အာဒိဖြင့် သစ်ပင်စသည်ကို ယု၊ ကျပေါင်း စသည်တို့သည် သစ်ပင်ပေါ်၌ ပေါက်တတ်ကြ၏။ [ရေအိုးများ၏ အပြင်ဘက်၌ ရေညှိကား ဝိဇဂါမ်တည်း။]

သာသပဗီဇကသေဝါလမ္ပိ။ ။သာသပသေဝါလံ-မုန်ညှင်းစေ့ ပမာဏရှိသော မှော်ညှင်း၊ ဝိဇကသင်္ခါတံ သေဝါလံ-(နှမ်းစေ့ငယ်ပမာဏ ရှိသောကြောင့်) ဝိဇကဟု ခေါ်အပ်သော မှော်သေး၊ ဣတိ အတ္ထော၊ တတ္ထ သာသပသေဝါလော နာမ-သာသပမတ္ထော ခုဒ္ဓကသေဝါလော၊ ဝိဇကသေဝါလော နာမ-ဥပရိခုဒ္ဓကပတ္ထော (အထက်၌ အရွက်ငယ်ရှိသော) ဟေဌာခုဒ္ဓကမူလော (အောက်၌ အမြစ်သေးရှိသော မှော်သေးတည်း)။ [ဝိဇကကို ပါစိတ္တုဒီ၌ “တိလဝိဇက”ဟု ဆို၏။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ ရုက္ခဆိန္ဒနဝတ္ထုသ္မိ-သစ်ပင်ကို ဖြတ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ သာဏတ္ထိကံ-တည်း၊ ဘူတဂါမတော-ဘူတဂါမ်မှ၊ ဝိယောဇိတံ-ကင်းစေအပ်သော၊ မူလဗီဇ၊ ပေ၊ ဗီဇဗီဇာနံ-အမြစ်မျိုးစေ့၊ ပင်စည်မျိုးစေ့၊ အဆစ်မျိုးစေ့၊ အညွန့်မျိုးစေ့၊ အစေ့မျိုးစေ့တို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်ပါးပါးသော မျိုးစေ့သည်၊ ဘာဇနဂတံ ဝါ-အိုးခွက်၌ ရောက်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (ပန်းအိုးထဲ စသည်၌ စိုက်ပျိုးထားသည်ကို ဆိုလိုသည်၊) ရာသိကတံ ဝါ-အစုအပုံ ပြုအပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ [ထင်းများပုံထားသကဲ့သို့ မြေပေါ်၌ ပုံထားအပ်သော ညောင်ဗုဒ္ဓဟေအကိုင်း၊ နဘဲကိုင်းစသည်၊] (ဟောတိ-အံ့) ဘူမိယံ-မြေ၌၊ ရောပိတံ-စိုက်အပ်သည်၊ (သမာနံ)ပိ-ဖြစ်သော်လည်း၊ နိက္ခန္တမူလမတ္တံ ဝါ-ထွက်သောအမြစ်မျှရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ နိက္ခန္တအင်္ဂုရမတ္တံ ဝါ-ထွက်သော အညွန့်မျှရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-အံ့) အဿ-ထိုမျိုးစေ့၏၊ ဝိဒတ္ထိ မတ္တာ-တစ်ထွာမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ပတ္တဝဋ္ဌိ-အရွက်ဖူးသည်၊ သစေပိ နိဂစ္ဆတိ-အကယ်၍မူလည်း ထွက်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-သော်လည်း) မူလေ-အမြစ်သည်၊ အနိက္ခန္တေဝါ-မထွက်သေးသော်လည်းကောင်း၊ မူလေ-သည်၊ နိက္ခန္တေ-ထွက်လတ်သော်၊ ယာဝ-လောက်၊ အင်္ဂုရော-အညွန့်သည်၊ ဟရိတော-စိမ်းစိုသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်သေး၊ တာဝ ဝါ-ထို မစိမ်းစိုသေးသမျှသော်လည်းကောင်း၊

ဘူတဂါမတော ဝိယောဇိတံ။ ။သစ်ပင်ဖြစ်သော ဘူတဂါမ်မှ ဖြတ်၍-ဆွတ်ခူး၍ယူအပ်သည်ကို “ဝိယောဇိတ-မယှဉ်စေအပ်၊ ကင်းကွာစေအပ်”ဟု ဆိုသည်။ ထိုဝိယောဇိတသည် မူလဗီဇစေသော ၅ မျိုးတွင် တစ်ပါးပါးတည်း။

ဆက်ဦးအံ--ဗီဇ၌ ဝိဇဓာတ် (ဇနန)အနက်ဟော၊ စုရာဒိတည်း။ ဝကို ဗပြု၊ အင်္ဂုရဒိ-အညွန့် အစရှိသည်ကို၊ ဗီဇယတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ ဣတိ ဗီဇံ မူလမေဝ+ဗီဇံ မူလဗီဇံ”စသည် ပြု၊ ထိုဗီဇသည် ၅ မျိုးရှိ၏၊ ထိုတွင်-မူလဗီဇံ ဟုလိဒ္ဓိအာဒိကံ(နန္ဒင်းတက် စသည်) ခန္တုဗီဇံ-အဿတ္တာဒိကံ (အကိုင်းအခက်ကို စိုက်လျှင် အပင်ပေါက်နိုင်သော ညောင်ဗုဒ္ဓဟေ စသည်)၊ ဖလုဗီဇံ-ဥစ္ဆူအာဒိကံ(ကြံစသည်)၊ အဂ္ဂုဗီဇံ-ဟိရိဝေရာဒိကံ(အညွန့်စိုက်လျှင် အပင်ပေါက်နိုင်သော ပန်းမ စသည်၊ ရှေးက “ဟိရိဝေရ-ဖာလာ”ဟု အနက်ပေးကြ၏၊ အချို့ရွက်လှပင်များလည်း အဂ္ဂုဗီဇတွင် ပါဝင်၏) ဗီဇဗီဇံ-ပုဗ္ဗတ္တာဒိကံ (ကောက်စပါး စသည်)။

နိက္ခန္တမူလမတ္တံ။ ။ထိုဘာဇနဂတမျိုးစေ့သည်လည်းကောင်း၊ ရာသိကတမျိုးစေ့သည်လည်းကောင်း (မြေ၌ ချ၍ စိုက်အပ်စေကာမူ) အမြစ်မျှသာ ထွက်သေး၍ အညွန့်မထွက်သေးသည်ကို “နိက္ခန္တံ+မူလမတ္တံ ယသ္မာတိ နိက္ခန္တမူလမတ္တံ”ဟု ဆိုသည်၊ မတ္တဖြင့် အညွန့်ထွက်ခြင်းကို ကန့်သည်၊ နိက္ခန္တအင်္ဂုရမတ္တံ၌လည်း နည်းတူ။

သစေ ပိဿ။ ၊ပေ၊ တာဝ။ ။ဤစကားသည် နိက္ခန္တမူလမတ္တံဝါ နိက္ခန္တအင်္ဂုရမတ္တံဝါကို ထပ်၍ ဖွင့်ပြသော စကားတည်း။ မှန်၏-“သစေ ပိဿ၊ပေ၊ အနိက္ခန္တေဝါ”သည် နိက္ခန္တအင်္ဂုရမတ္တံ၏ ရှင်းလင်းချက်တည်း။ “အညွန့်မျှထွက်”ဟုရာ၌ အညွန့်က(ငှက်ပျောပင်စိုက်ရာ၌ကဲ့သို့)

တံ-ထိုမျိုးစေ့ကို၊ ဝိကောပေန္တဿ-ဖျက်ဆီးသောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဘူတဂါမဗီဇဂါမေ-ဘူတဂါမ်၊ ဗီဇဂါမ်၌၊ ဝေမတိကဿ-၍၊ (ဝိကောပေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အဘူတဂါမဗီဇဂါမေ-ဘူတဂါမ်မဟုတ်၊ ဗီဇဂါမ် မဟုတ်သော ဝတ္ထု၌၊ [“အဘူတဂါမဗီဇဂါမေ”ဟု ပါဠိမှန် ရှိစေ၊ ဋီကာ၌ “အဘူတဂါမဗီဇဂါမသည်”ကို နည်းမှီးပါ] ဘူတဂါမဗီဇဂါမသည်နော စေဝ-၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ စ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဝိကောပေန္တဿ-၏) တထာ-ထိုအတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း။

[ဒုက္ကဋ်ဝါရမှတစ်ပါး အနာပတ္တိဝါရကို ပြုလို၍ “ဥဘယတ္ထ ပန”ဟု မိန့်၊] ပန-ကား၊ ဥဘယတ္ထ-၂ ပါးစုံသော ဘူတဂါမ် ဗီဇဂါမ်၌၊ အတထာသည်ဿ-ထိုဘူတဂါမ်၊ ဗီဇဂါမ်ဟု အမှတ်မရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဝိကောပေန္တဿ စ)၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အသဒ္ဓိစ္စ(ဝါ)-သညာနှင့်တကွ မစေ့ဆော်မှု၍သော်လည်းကောင်း၊ အဿတိယာ(ဝါ)-သတိကင်းသဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဇာနိတ္တာဝါ-မသိမှု၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝိကောပေန္တဿ-၏

ရွက်ဖူးတစ်ထွာမျှ ထွက်သော်လည်း အမြစ်မထွက်သေးလျှင် ဗီဇဂါမ်ပင် ဖြစ်သေး၏၊ ဖျက်သူမှာ ဒုက္ကဋ်သာတည်း၊ “နိက္ခန္တေ ဝါ မူလေပေ၊ တာဝံ”သည် နိက္ခန္တမူလမတ္တိ၏ ရှင်းလင်းချက်တည်း၊ “အမြစ်မျှထွက်”ဟူရာ၌ အညွန့်မစိမ်းသေးသမျှ အမြစ်မျှ ထွက်သည်သာဖြစ်၍ ဖျက်ဆီးသူမှာ ဒုက္ကဋ်-ဟူလို။

တထာ ဘူတဂါမဗီဇဂါမေ။ ။တထာဖြင့် ဒုက္ကဋ်ကို ညွှန်းသည်၊ “ဘူတဂါမ်”ကား ထင်ရှားပြီ၊ ဗီဇဂါမ်ဟူသည် ပြခဲ့သော မျိုးစေ့များတည်း၊ ထိုမျိုးစေ့များလည်း ဘူတဂါမ်ဖြစ်သော သစ်ပင်၌ တည်နေဆဲ မဟုတ်ရ၊ သစ်ပင်မှ ကင်းကွာစေအပ် (ဆုတ်ခူး၍-ဖြတ်၍ ယူအပ်)သော နောင်ခါ သစ်ပင်ပေါက်စေနိုင်သောမျိုးသာ ဗီဇဂါမ်အမည် ရ၏၊ သစ်ပင်မပေါက်စေနိုင်လျှင် ဗီဇဂါမ်အမည် မရ၊ [ဘူတဂါမတော ဝိယောဇိတံ ဝိရူဟနသမတ္ထမေဝ (စည်ပင်ပေါက်ရောက် စွမ်းနိုင်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော) မူလဗီဇာဒိကံ ဗီဇဂါမော နာမာတိ ဝေဒိတဝံ-ဋီကာ။]

အသဒ္ဓိစ္စ။ ။အသဒ္ဓိစ္စာတိ ပါသာဏရုက္ခာဒိနိ ဝါ ပဝေဋ္ဌန္တဿ သာခံ ဝါ ကမုန္တဿ (ဒရွတ်တိုက်၍ ဆွဲလျက် မြက်သစ်ပင်များကို ဖျက်သူ) ကတ္တရဒန္တေန ဝါ ဘူမိံ ပဟရိတ္တာ ဂစ္ဆန္တဿ တိဏာနိ ကုပ္ပန္တိ၊ တာနိ တေန(ထိုရဟန်းသည်) ဝိကောပေဿာမိတိ ဧဝံ သဒ္ဓိစ္စ အဝိကောပိတတ္တာ အသဒ္ဓိစ္စ ဝိကောပိတာနိ နာမ ဟောန္တိ။

အဿတိယာ။ ။အညပိဟိတော (တစ်ပါးအာရုံ၌ စိတ်ထားလျက်) ကေနစိ သဒ္ဓိံ ကထေန္တော (စကားပြောစဉ်) ပါဒဂ်ဋကေန ဝါ ဟထေေန ဝါ တိဏံ ဝါ လတံ ဝါ ဝိကောပေန္တော (ပျက်စေလျက်) တိဋ္ဌတိ၊ ဧဝံ အဿတိယာ ဝိကောပေန္တဿ အနာပတ္တိ။

အဇာနိတ္တာ။ ။ဧတ္ထ အပ္ပန္တရေ (ဤအပုံအတွင်း၌) ဗီဇဂါမောတိ ဝါ ဘူတဂါမောတိ ဝါ န ဇာနာတိ (ဗီဇဂါမ်-ဘူတဂါမ်ရှိမှန်း မသိ)၊ ဝိကောပေမိတိ ပန ဇာနာတိ၊ (ကောက်ရိုးပုံ အခြောက် ဖြစ်၍ ဖျက်ဆီးမှန်းကိုကား သိ၏)၊ ခနိတ္တိံ ဝါ ကုဒါလံ ဝါ (တရွင်း သို့မဟုတ်၊

လည်းကောင်း၊ က္ကမံ ရုက္ခန္တိ-ဤသစ်ပင်ကိုဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အနိယမေတွာ-
 မသတ်မှတ်မူ၍၊ ရုက္ခံ-ကို၊ ဆိန္ဒ-ဖြတ်လော့၊ ဝလ္လိ-နွယ်ကို၊ ဆိန္ဒ-လော့၊ ကုတိ
 အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသောစကားတို့ကို၊ ဘဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ က္ကမံ ပုပ္ဖံ-
 ဤပန်းကို၊ ဇာန-သိလော့၊ (ကုတိ)ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ က္ကမံ ဖလံ-ဤ
 အသီးကို၊ ဇာန-လော့၊ (ကုတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ က္ကမံ-ဤဝတ္ထုကို၊ ဒေဟိ-
 ပေးလော့၊ က္ကမံ-ဤဝတ္ထုကို၊ အာဟရ-ဆောင်ခဲ့လော့၊ မေ-အား၊ က္ကမိနာ-ဤ
 ဝတ္ထုဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏။) က္ကမံ-ဤဝတ္ထုကို၊ ကပ္ပိယံ-အပ်အောင်၊
 ကရောဟိ-လော့ (ကပ္ပိစမ်းလော့)၊ ကုတိ-သို့၊ ဘဏန္တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊
 အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)။

ပန-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ ကပ္ပိယဝစနေန-အပ်သောစကားဖြင့်၊ ဘူတဂါမတော-
 ဘူတဂါမ်မှ၊ ဝိယောဇိတံ-ကင်းစေအပ်ပြီးသော၊ ဝိယောဇိတံ-မိုးစေ့အပေါင်းကို၊ ပုနပိ-
 တစ်ဖန်လည်း၊ ကပ္ပိယံ-အပ်အောင်၊ ကရောဟိ-ပြုလော့ (ကပ္ပိစမ်းလော့)၊ ကုတိ-
 ဤသို့၊ ကာရေတွာဝ-ကပ္ပိမှုကို ပြုစေပြီး၍သာ(ပြီးမှသာ)၊ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ-သုံးဆောင်
 ထိုက်၏(သုံးဆောင်ကောင်း၏)၊ ဟိ-အကျိုးကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ကပ္ပိလတ်သော်၊
 ဝိဇဂါမပရိမောစနမ္ပိ- ဝိဇဂါမ် အဖြစ်မှ လွတ်မြောက်စေခြင်းသည်လည်း၊ ဝါ-
 ကိုလည်း၊ [ပိဖြင့် ဘူတဂါမ်မှ လွတ်ပြီးခြင်းကို ပေါင်း၊] ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသည်၊
 ဟောတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သည်ကို (ကပ္ပိမှုကို)၊ ကရောန္နေန-ပြုသော လူ၊
 သာမဏေသည်၊ အဂ္ဂိနာ ဝါ-မီးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နခေန ဝါ-လက်သည်း
 ခြေသည်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သတ္တေနဝါ-ဓားစသော လက်နက်ဖြင့်သော်
 လည်းကောင်း၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုရာ၏၊ စ-ဆက်၊ အဂ္ဂိနာ-ဖြင့်၊ ကရောန္နေန-သည်။

ပေါက်တူးကို) သံဂေါပနတ္ထာယ ဌပေတိ(လုံခြုံအောင် သိမ်းထား၏။ အထဲသို့ ထိုးသွင်းလိုက်၏။)
 ဒယုမာနဟတ္ထော ဝါ အဂ္ဂိ ပါတေတိ (မီးကို ယူသွားစဉ် လက်ကို လောင်၍ ပူသဖြင့် မြက်
 စသည်ပေါ်မှာ လွတ်ချလိုက်၏။) တတြ ဝေ တိဏာနိ စ ဆိန္ဒန္တိ (တရွင်းထိုးသွင်းသဖြင့် ပြတ်
 ကုန်၏။) ဒယုန္တိ (မီးကို လွတ်ချသဖြင့် လောင်အပ်ကုန်၏။) ဧဝံ အဇာနိတွာ (ပျက်စီးလိမ့်မည်ဟု
 မသိဘဲ) ဝိကောပေန္တဿ အနာပတ္တိ။

ဧဝံ ကပ္ပိယဝစနေန။ ။မည်သည့်သစ်ပင်ဟု မသတ်မှတ်ဘဲ “ရုက္ခံ ဆိန္ဒ”စသည်ဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ “က္ကမံ ပုပ္ဖံ ဇာန”စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆိုအပ်ပြီးသောစကားကို “ကပ္ပိယ
 ဝစန-ရဟန်းတို့အား အပ်သောစကား”ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ ကပ္ပိယစကားဖြင့်ဆို၍ ဘူတဂါမ်
 သစ်ပင်မှ ကွာစေအပ်ပြီးဖြစ်သော အကိုင်းအခက် အသီးအညွန့်သည် နောင်ခါ စိုက်၍ သစ်ပင်
 ပေါက်နိုင်သေးလျှင် ဝိဇဂါမ် ဖြစ်နေသေး၏။ ဝိဇဂါမ်ကို ဖျက်ဆီးလျှင်လည်း ဒုက္ကဋ်အာပတ်
 သင့်၏။ ထို့ကြောင့် ထပ်၍ “ကပ္ပိယံ ကရောဟိ”ဟု ဆို၍ ကပ္ပိစေပြီးမှ စားကောင်းသည်။

ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ အဂ္ဂိနာ-ဖြင့်၊ ဧကဒေသေ-တစ်ခု
သော အရပ်၌၊ ဖုသန္တေန-ထိလျက်၊ ကပ္ပိယန္တိ-အပ်ပါပြီဟူ၍၊ ဝတ္တာဝ-ဆို၍သာ၊
ကာတဗ္ဗ-ရာ၏။

သတ္တေန-ဓားစသော လက်နက်ဖြင့်၊ ကရောန္တေန-သည်၊ ယဿ ကဿစိ-
သော၊ တိခိဏသတ္တဿ-ထက်သော လက်နက်၏၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ သူစိစ္ဆေ
ဒနာဒိနမ္ပိ-အပ်၊ လက်သည်းလှီးဓား အစရှိသည်တို့၏လည်း၊ ဟုဏ္ဏေနဝါ-အဦးဖြင့်
သော်လည်းကောင်း၊ ဓာရာယ ဝါ-အသွားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝေဓံ ဝါ-
ထိုးအပ်ရာ အရာကိုသော်လည်းကောင်း(ထိုးရာကိုသော်လည်းကောင်း)၊ [ဝိဇ္ဇတိ
ဧတ္တာတိ ဝေဓော] ဆေဒံဝါ-ဖြတ်အပ်ရာ အရာကိုသော်လည်းကောင်း (ဖြတ်ရာ
ကိုသော်လည်းကောင်း)၊ [ဆိဇ္ဇတိ ဧတ္တာတိ ဆေဒေါ] ဒသေန္တေန-ပြုလျက်၊
တထေဝ-ထိုရှေးနည်းအတိုင်းပင်၊ [“ကပ္ပိယံ”ဟု ဆို၍ပင်-ဟူလို] ကာတဗ္ဗ-ရာ၏။

နခေန-လက်သည်း ခြေသည်းဖြင့်၊ ကရောန္တေန-သည်၊ ဂေါမဟိသာဒိနံ-နွား၊
က္ခဲ အစရှိသည်တို့၏၊ ခုရေ-ခွာတို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ [နွား ကွဲ ခွာတို့က မထက်သော
ကြောင့် “ပြတ်ရာ”မထင်နိုင်၍ ချန်ထားသည်] ယေနကေနစိ-သော၊ အပူတိနာ-
မပုပ်သော၊ မနုဿာနံဝါ-တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ တိရုတ္တာနံဝါ-တိရုတ္တာန်တို့၏
သော်လည်းကောင်း၊ နခေန-လက်သည်း ခြေသည်းဖြင့်၊ [“လူတို့၏ လက်သည်း၊
ငှက်စသော တိရုတ္တာန်တို့၏ ခြေသည်းဖြင့်”ဟု ဆိုလိုသည်] အန္တမသော-အားဖြင့်၊
ဆိန္နိတွာ-ဖြတ်၍၊ အာဟဋေနပိ-ဆောင်အပ်သော လက်သည်း ခြေသည်းဖြင့်
လည်း၊ သတ္တေ-လက်နက်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ [ဝေဓံဝါ ဆေဒံဝါ ဒသေန္တေန
ကပ္ပိယံတိ ဝတ္တာဝါတိ ဝုတ္တံ အတိဒိဿတိ၊] ကာတဗ္ဗ-ပြုရာ၏။

ကပ္ပိယန္တိ ဝတ္တာဝါ။ ။ယာယကာယစိ ဘာသာယ (မည်သည့် ဘာသာဖြင့် ဆိုဆို)
ကပ္ပိယန္တိ ဝတ္တာဝ (အပ်ပါ၏ဟု ဆို၍သာ ပြုရသည်) ဧဝံ သဒ္ဓေန ပဌမံ အဂ္ဂိနာ ဖုသိတွာ
ပစ္စာ ကပ္ပိယန္တိ ဝတ္တံ၊ န ဝဋ္ဋတိတိ ဒသေတိ၊ (ဝတ္တာဝ၌ ဧဝံဖြင့် ရှေးဦးစွာ မီးဖြင့် ထိလျက်
နောက်မှ ကပ္ပိယံဟု ဆိုခြင်းငှာ မအပ်ဟု ပြ၏)၊ ပဌမံ အဂ္ဂိ နိက္ခိပိတွာ (ရှေးဦးစွာ မီးကို
ကပ္ပိမည့် ဝတ္ထုပေါ်၌ ချ၍) တံ အနုဒ္ဓရိတွာဝ (ထိုမီးကို မရုပ်သိမ်းဘဲသာ) ကပ္ပိယန္တိ ဝုတ္တေ
ပန ဝဋ္ဋတိတိ ဝဒန္တိ။

မှတ်ချက်။ ။လူ သာမဏေတို့က “ကပ္ပိယံ”ဟု ဆိုရမည်ကိုသာ ပြသော်လည်း ရဟန်းက
“ကပ္ပိယံ ကရောဟိ-အပ်အောင် ပြုလော့”ဟု ပဌမဆိုပြီးမှသာ လူ သာမဏေက “ကပ္ပိယံ”ဟု
ဆိုရမည်၊ [“ကပ္ပိယံ ဘန္တေ”ဟု ယခုကာလ၌ ဘန္တေ ထည့်၍ ဆိုကြသည်မှာလည်း အပြစ်မရှိပါ၊]
ထို့ပြင် တောင်လောက်ကြီးသော မျိုးစေ့ပုံကို ကပ္ပိဒိုင်းကောင်းသောကြောင့် ထိုအပုံသည်
အကပ်ခံပြီး မဟုတ်နိုင်ရကား ကပ္ပိရမည့် ပစ္စည်းများကို အကပ်မခံဘဲလည်း ကပ္ပိကောင်း၏၊
ထိုသို့ အကပ်မခံဘဲ တစ်ခါ ကပ္ပိထားလျှင် မကုန်မချင်း နောက်ရက်များ၌လည်း သုံးစွဲကောင်း
၏ဟု မှတ်ပါ။

တတ္ထ-ထိုသို့ ကပ္ပိမ္မကို ပြုရာ၌၊ ဝိဇာနံ-တို့၏၊ ပဗ္ဗတမတ္ထော-တောင်အတိုင်း အရှည်ရှိသော (တောင်မျှလောက်ကြီးသော)၊ ရာသီ-အစုအပုံသည်၊ သစေပိ (ဟောတိ)-အကယ်၍ မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိဝါ-လည်းကောင်း၊) ရုက္ခ သဟသံ-သစ်ပင်တစ်ထောင်ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-၍၊ ဧကာပဒ္ဒံ-တစ်စုတည်း ဖွဲ့စပ်အပ် သည်၊ (သစေ ဟောတိ၊ ဧဝံသတိ)ဝါ၊ ဥစ္ဆုနံ-ကြံတို့၏၊ မဟာသာရော-ကြီးစွာသော ဝန်သည်၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ စည်း၍၊ ဌပိတော-ထားအပ်သည်၊ (သစေပိ ဟောတိ၊ ဧဝံ သတိ ဝါ)၊ ဧကသ္မိံ-တစ်ခုသော၊ ဝိဇေ-မျိုးစေ့ကို၊ ကပ္ပိယေ-အပ်သည်ကို၊ ကတေ ဝါ-ပြုအပ်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ (ဥစ္ဆု ကပ္ပိယံ ကရိသာမိတိ ဝါကျကို ထောက်၍ ဧကသ္မိံ ဝိဇေ ဝါ စသည်နှင့် ကပ္ပိယေ ကတေ တို့ကို အရတူဟု မှတ်၊) (ဧကိသံ- တစ်ခုသော) ရုက္ခသာခါယ-သစ်ကိုင်းကို၊ ကပ္ပိယာယ-အပ်သည်ကို၊ ကတာယ ဝါ-ပြုအပ်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ (ဧကသ္မိံ-တစ်ချောင်းသော) ဥစ္ဆုမ္ပိ-ကို၊ ကပ္ပိယေ- အပ်သည်ကို၊ ကတေ ဝါ-ပြုအပ်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသည်၊ ကတံ-အပ်အောင်ပြုအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဥစ္ဆု-ကို၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သည်ကို၊ ကရိသာမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တေဟိ-ထိုကြံတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တကွ၊ ဝါ- အတူ၊ ဗဒ္ဓံ-ဖွဲ့ စည်းအပ်သော၊ ဒါရုကံ-ထင်းချောင်းငယ်ကို၊ ဝိဇ္ဇတိ-ထိုးအံ့၊ ဝဋ္ဋတိ ယေဝ-အပ်သည်သာ၊ ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ ယာယ ဝလ္လိယာ-အကြင်နွယ်ဖြင့်၊ ဘာရော-ကြံစည်းဝန်ကို၊ ဗဒ္ဓေါ-ဖွဲ့ စည်းအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုနွယ်ကို၊ သစေ ဝိဇ္ဇတိ- အကယ်၍ ထိုးအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်။

မရိစပတ္တာဒိတိ-ဪတ်သီးမှည့် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ မိဿေတွာ-ရော၍၊ ဘတ္တံ- ဆွမ်းကို၊ အာဟရန္တိ-ပို့ဆောင်ကြကုန်၏၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ပို့ဆောင်ရာ၌၊ ကပ္ပိယံ ကရောဟိတိ-တိ ဟူ၍၊ ဝုတ္တေ-ရဟန်းက ဆိုအပ်သော်၊ (အနုပသမ္ပန္နော-သည်) ဘတ္တသိတ္ထေ-ဆွမ်းလုံးတို့ကို၊ သစေပိ ဝိဇ္ဇတိ-အကယ်၍ မူလည်း ထိုးစေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ) ဝဋ္ဋတိယေဝ-အပ်သည်သာ၊ [ဆွမ်းလုံးကို အပ် စသည်ဖြင့် ထိုးစေ ဦးတော့ ကပ္ပိပြီးသား ဖြစ်သည်-ဟူလို]၊ တိလတဏှာလေသုပိ-နှမ်းနှင့်ရောသော ဆန်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော- သိကြောင်း အစီအရင်တည်း၊ [“နှမ်းနှင့်ရောသောဆန်” ဟူရာ၌ ချက်ပြီးထမင်းကို ယူ၊ ကာရဏူပစာတည်း၊ ထမင်းထဲ၌ နှမ်း ပါလာ၍ ကပ္ပိရာ၌ ဆွမ်းလုံးကို

ဒါရုကံ ဝိဇ္ဇတိ။ ။ဇာနိတွာဝါ အဇာနိတွာဂါ ဝိဇ္ဇတိဝါ ဝိဇ္ဇာပေတိဝါ-သစ်သားချောင်းမှန်း သိ၍ ဖြစ်စေ၊ မသိဘဲဖြစ်စေ၊ ကပ္ပိသူက ထိုးခုတ်လိုက်အံ့၊ သူတစ်ပါးကိုသော်လည်း ကပ္ပိသူက ထိုးခုတ်ခိုင်းအံ့၊ ဝဋ္ဋတိယေဝ။

တံ ဝိဇ္ဇတိ၊ န ဝဋ္ဋတိ။ ။“ထိုနွယ်ကို ထိုးခုတ်လျှင် မအပ်”ဟူရာ၌ ကပ္ပိရာ မရောက် သည်ကို “မအပ်”ဟု ဆိုလိုသည်၊ အကြောင်းကား...ဝလ္လိအာဒိနံ-တို့၏၊ ဘာဇနဂတိကတ္တာ- တည်ရာခွက်နှင့် အလားတူကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ထိုးမိစေကာမူ ကပ္ပိရာရောက်သည်ပင်-ဟူလို] ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ ယာဂုယာ-
 ယာဂု၌၊ ပက္ခိတ္တာနိ-ထည့်အပ်သော နှမ်းတို့သည်၊ ဧကာဗဒ္ဓါနိ-တစ်ဆက်တည်း
 စပ်ကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ န သန္တိဋ္ဌန္တိ-မတည်ကုန်၊ တတ္ထ-ထိုယာဂဝယ် ထည့်အပ်
 သော နှမ်းတို့၌၊ ဧကေကံ-တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီကို၊ ဝိဇ္ဈိတွာဝ-ထိုး၍သာ၊ (ကပ္ပိယံ-
 ကပ္ပိမှုကို) ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏၊ ကပ္ပိဋ္ဌမလာဒိနံ-သီးသီး အစရှိသည်တို့၏၊ အန္တော-
 အတွင်း၌၊ မိဉ္ဇံ-အသားအနှစ်သည်၊ ဝါ-အဆန်သည်၊ ကဋ္ဌာဟံ-ခွက်ကို၊ ဝါ-အခွံကို၊
 မုဉ္ဇိတွာ-လွတ်၍၊ (သစေ) သဉ္ဇရတိ-အကယ်၍ လှည့်လှည့်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဘိန္နာ
 ပေတွာ-ခွဲစေ၍၊ ကပ္ပိယံ-ကပ္ပိမှုကို၊ ကာရေတဗ္ဗံ-ပြုစေထိုက်၏၊ [သီးသီး အခွံက
 ခွက်နှင့် သဘောတူသောကြောင့် ခွဲစေပြီးမှ ကပ္ပိပါ-ဟူလို] (မိဉ္ဇံ-အသားအနှစ်
 သည်) ဧကာဗဒ္ဓံ-အခွံနှင့်တစ်ဆက်တည်း စပ်နေသည်၊ စေ(ဟောတိ)၊ (အဆန်
 မချောင်သည်ကို ဆိုလိုသည်) ဧဝံသတိ၊ ကဋ္ဌာဟေပိ-ခွက်၌လည်း၊ (ကပ္ပိယံ-
 ကို) ကာတံ ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။

ပန-ကား၊ (ကပ္ပိမှု ပယောဂပါမှ အပ်သည်မှတစ်ပါး၊ ပယောဂ မပါဘဲ
 အပ်သော အသီးကား) ယံ ဖလံ-အကြင် အသီးသည်၊ တရုဏံ-နုသေးသည်၊
 အပီဇံ-ရင့်သောအစေ့ မရှိသည်၊ [အင်္ဂုရဇနနသမတ္ထပီဇရဟိတံ-အညွန့်
 အညောက်ကို ဖြစ်စေစွမ်းနိုင်သော အစေ့မှ ကင်းသော၊ တရုဏအမ္ပမလာဒိ-
 နုသောသရက်သီး စသည်သည်] ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ယဉ္ဇ-အကြင်အသီးသည်လည်း၊
 နိဗ္ဗတ္တပီဇံ-ထုတ်အပ်သောအစေ့ ရှိ၏၊ ပီဇံ-အစေ့ကို၊ အပနေတွာ-ဖယ်ထုတ်၍၊
 ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ-သုံးဆောင်ထိုက်၏၊ တတ္ထ-ထို နုသော အစေ့ရှိသော အသီး၊
 ထုတ်အပ်သော အစေ့ရှိသော အသီး၌၊ ကပ္ပိယကရဏကိစ္စံ-ကပ္ပိမှုကို ပြုဖွယ်
 ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ [သယမေဝ ကပ္ပိယာနိ-စားဖို့ရန် အလိုလို အပံ့ပြီး
 ဖြစ်ကြသည်-ဟူလို] ဘူတဂါမော-ဂါမ်လည်းကောင်း၊ ဘူတဂါမသည်တာ-ဂါမ်ဟု
 အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝိကောပနံ ဝါ-ကိုယ်တိုင်ဖျက်ဆီးခြင်း
 သော်လည်းကောင်း၊ ဝိကောပါပနံ ဝါ-သူတစ်ပါးကို ဖျက်ဆီးစေခြင်းသော်လည်း
 ကောင်း၊ ပေ ... ပဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၂။ အညဝါဒက ဒုတိယေ-၌၊ ယမတ္ထံ-အကြင်အကြောင်းအရာကို၊ [တွံ ကိရ
 သိက္ခာပုဒံ ဒုက္ကဋ္ဌာပတ္တိံ အာပန္နော-သင် ... ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သို့ ရောက်
 တယ်ဆို၊ ဣတိအာဒိကံ ယံကိဉ္စိ အတ္ထံ] သံယမဇ္ဈေ-သံယာ
 အလယ်၌၊ ဝိနယဓရော - ဝိနည်းဓိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုစ္ဆတိ - မေး၏၊ တတော-

နိဗ္ဗတ္တပီဇံ။ ။ ပီဇနိဗ္ဗတ္တောတွာ(အစေ့ကို နှစ်စေ၍-ထုတ်၍) ဝိသံ ကတွာ(အစေ့ အသားကို
 တခြားစီပြု၍) ပရိဘုဉ္ဇိတံ သက္ကဋ္ဌဏေယျံ (စား၍ ဖြစ်ကောင်းသော) အမ္ပပနသာဒိဖလံ (သရက်၊
 ပိန္နဲစသော အသီး)၊ [“ပီဇံ အပနေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ”သည် နိဗ္ဗတ္တပီဇံ၏ အဖွင့်တည်း။]

ထိုမေးအပ်သော အကြောင်းအရာမှ၊ အည-အခြားအကြောင်းအရာကို၊ ဝဒတိ-
 ပြောတတ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ အညဝါဒကော-က မည်၏။ ဧတံ-ဤအညဝါဒက
 ဟူသော အမည်သည်၊ အညေန-မေးအပ်သော အကြောင်းမှ တစ်ပါးသော
 အကြောင်းဖြင့်၊ အည-မိမိမြောအပ်သော အကြောင်းမှ တစ်ပါးသော ဝိနည်းဓိုရ်
 ပြောအပ်သောအကြောင်းကို၊ ပဋိစရဏဿ-ဖုံးကွယ်ခြင်း၏၊ နာမံ-အမည်တည်း၊
 ဝိဟေသေတိ-ညည်းဆဲတတ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝိဟေသကော-ဝိဟေသကမည်၏။
 ဧတံ-ဤဝိဟေသကောဟူသောအမည်သည်၊ တုဏှိဘာဝဿ-မဖြေဘဲ ဆိတ်ဆိတ်
 နေခြင်း၏၊ နာမံ-အမည်တည်း၊ တသ္မိံ အညဝါဒကော-ထိုမေးအပ်သောအကြောင်း
 မှ တစ်ပါးသော အကြောင်းကို ပြောဆိုတတ်သူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တသ္မိံ)
 ဝိဟေသကော-ထိုမဖြေဘဲ ညည်းဆဲတတ်သူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊
 ဝတ္ထုဒ္ဒယေ-ဝတ္ထု ၂ ပါးအပေါင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယဒ္ဒယံ-ပါစိတ် ၂ ပါးအပေါင်းကို၊
 (ဘဂဝတာ-သည်) ဝုတ္တံ-ပြီ။

တသ္မာ-ထို့ကြောင့် (ထိုသို့ မေးအပ်သော အကြောင်းမှ တစ်ပါးသောအကြောင်း
 ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းခြင်း၏ အညဝါဒက မည်သည်၏အဖြစ်၊ ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်း၏
 ဝိဟေသကမည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ယော ဘိက္ခု-အကြင်ရဟန်းသည်၊
 သာဝသေသံ-အကြွင်းနှင့်တကွဖြစ်သော၊ အာပတ္တိံ-သို့၊ အာပန္နော-ရောက်ပြီးသည်၊
 (ဟုတ္တာ)၊ သံယမဇ္ဈေ-သံဃာ့အလယ်၌၊ အနုယုဉ္ဇိယမာနော-မေးစိစစ်အပ်သော်၊
 တံ-ထိုအာပတ်ကို၊ န ကထေတုကာမော-မဖြေလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အညေန-
 မေးအပ်သောစကားမှ တစ်ပါးသော၊ ဝစနေန-စကားဖြင့်၊ အည-တစ်ပါးသော
 စကားကို၊ ဆာဒေန္တော-ဖုံးလွှမ်းလျက်၊ ကထာ တထာ-ထိုထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊

အညေနာညံ ပဋိစရဏဿ။ ။အညေန-မေးအပ်သော အကြောင်းအရာမှ တစ်ပါးသော
 အကြောင်းအရာဖြင့်+အည-တစ်ပါးသော မေးအပ်သော အကြောင်းကို+ပဋိစရဏ-ဖုံးလွှမ်း
 (ကွယ်ကာ)ခြင်း။ [ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထော ဟိ စရဏသဒ္ဓေါ ဟောတိ၊ ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာ။]

မှတ်ချက်။ ။ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ၌ “အညံ ဝဒတိတိ အညဝါဒကံ၊ ဝိဟေသေတိတိ
 ဝိဟေသကံ”ဟု နပုလ္လိင်ချ၏။ ဤ၌ ပုလ္လိင်ချသောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောနေရကား အညေနာညံ
 နာညပဋိစရဏ၊ တုဏှိဘာဝကို အရကောက်ဖို့ရန် ဘာဝပဗ္ဗဓာနကြံ၍ ပြခဲ့ရသည်။ နဂိုကပင်
 နပုလ္လိင်ချလျှင်ကား အညေနာညံပဋိစရဏ၊ တုဏှိဘာဝကို တိုက်ရိုက်ယူနိုင်သောကြောင့်
 ဘာဝပဗ္ဗဓာန ကြံဖွယ်မလိုတော့။ [ဖုံးလွှမ်းကွယ်ကာပုံ ညည်းဆဲပုံကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌
 အကျယ်ပြထားပြီ။]

သာဝသေသံ။ ။ပါရာဇိကမှ တစ်ပါးသော အာပတ် ၆ ပုံကို “သဟ+အဝသေသေန
 ယာ ဝတ္တတိတိ”နှင့်အညီ သာသနာတော်၌ အကြွင်းအကျန်နှင့်တကွဖြစ်သော (အကြွင်းအကျန်
 ရှိသေးသောကြောင့်) သာဝသေသအာပတ်ဟု ခေါ်၏။ ပါရာဇိကအာပတ်ကား အနဝသေသ
 အာပတ်တည်း။

ဝိက္ခိပတိ-ပယ်ရှား၏။ ယော စ-အကြင်ရဟန်းသည်လည်း၊ တုဏှိဘာဝေန-
 ဆိတ်ဆိတ်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝိဟေသေတိ-ညှဉ်းဆဲ၏။ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏
 (အတွက်) ဘဂဝတာ-သည်၊ ယံ အညဝါဒကကမ္မဉ္စေဝ-ကံကိုလည်းကောင်း၊ ယံ
 ဝိဟေသကကမ္မဉ္စ-ကံကိုလည်းကောင်း၊ အနုညာတံ-ပြီ၊ [ထိုကံပြုပုံကို ဤသိက္ခာ
 ပုဒ်၏ ပါဠိတော်မှာ ရှု] တသ္မိ-ထိုအညဝါဒကကံ၊ ဝိဟေသကကံကို၊ သံယေန-
 သည်၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ တထာ-ထိုသို့ အပြားရှိသော
 အညဝါဒက၊ ဝိဟေသကအမှုကို၊ ကရောန္တနံ-ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ပါစိတ္တိယံ
 ဟောတိ၊ [ဆိုအပ်ပြီးသော အညဝါဒက၊ ဝိဟေသကအမှုကို တထာဟု ညွှန်းသည်။]
 (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ၊ ပေ) အညေန-တစ်ပါးသော အကြောင်းဖြင့်၊ အည-တစ်ပါးသော
 အကြောင်းကို၊ ပဋိစရဏဝတ္ထုသ္မိ-ဖုံးလွှမ်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊
 အနာဏတ္တိကံ-တည်း။

(ကမ္မေ-အညဝါဒကကံ၊ ဝိဟေသကကံသည်၊) ဓမ္မကမ္မေ-ဓမ္မကံသည်၊ (သတိ-
 ဖြစ်လတ်သော်၊) တိကပါစိတ္တိယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ (ကမ္မေ-သည်၊) အဓမ္မကမ္မေ-
 အဓမ္မကံသည်၊ (သတိ) တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ အညဝါဒကေ ဝါ-
 ကံသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဟေသကေဝါ-ကံသို့သော်လည်းကောင်း၊ အနာရော
 ပိတေ-မတင်အပ်သေးမီ၊ တထာ-ထိုအညဝါဒက အမှု၊ ဝိဟေသက အမှုကို၊
 ကရောန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပန္နဘာဝံ-
 ရောက်သည်၏အဖြစ်ကို၊ (ဝါ-ပါနေသည်ကား အပို) အဇာနန္တဿ-မသိသည်
 ဖြစ်၍၊ [ဖုံးလွှမ်းလိုသောစိတ် မရှိ၊ တကယ်ပင် မသိ၍ ပြန်မေးသည်-ဟူလို] တုမေ-
 အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ဘဏထ-ပြောကြပါကုန်သနည်း၊ ဣတိ-
 သို့၊ ပုစ္ဆတော(စ)-လည်းကောင်း၊ ဂေလညေနဝါ-အနာကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊
 [ယေန ကထေတုံ န သက္ကောတိ၊ မုခေ တာဒိသေန ဗျာမိနာ-မဖြေဆိုနိုင်လောက်
 အောင် ပါးစပ်၌ ပေါက်နေသော အနာကြောင့်-ဟူလို] သံယဿ-၏၊ ဘဏ္ဍနာ
 ဒီနိ-ငြင်းခုံခြင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ (ဣမိနာ
 အဓိပ္ပာယေန) ဝါ-ဤအလိုကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဓမ္မေန-မတနားသဖြင့်၊
 (ကမ္မ-ကို၊ ကရိဿန္တိ-ပြုကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန)ဝါ-သော်လည်း
 ကောင်း၊ ဝဂ္ဂေန-ဝင်ဖြစ်သော သံယာဖြင့်၊ (ကမ္မံ ကရိဿန္တိ၊ ဣတိ ဣမိနာ
 အဓိပ္ပာယေနဝါ-သော်လည်းကောင်း) န ကမ္မာရဟဿ-ကံပြုခြင်းငှာ မထိုက်သူ၏
 အပေါ်၌၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကရိဿန္တိ၊ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေနဝါ-သော်လည်း
 ကောင်း၊ န ကထေန္တဿ (စ)-မဖြေဆိုသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊
 အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)။

ဘဏ္ဍနာဒီနိ။ ။သံယာအလယ်၌ မေးသည်ကို မိမိက ပြောလိုက်လျှင် သံယာမှာ အငြင်းအခုံ
 ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု အထင်ရှိ၍ မပြောလျှင် အနာပတ္တိ၊ ဘဏ္ဍနာဒီနိ၌ အာဒိဖြင့် ကလဟ၊ ဝိဂ္ဂဟ၊
 ဝိဝါဒ၊ သံယဘောဒ၊ သံယရာဇိတိကံ ယ။

ဓမ္မကမ္မေန-ကံဖြင့်၊ အာရောပိတတာ-အညပါဒကကံ၊ ဝိဟေသကကံသို့ တင်အပ်သူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အာပတ္တိယာဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထုနာဝါ-ဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အနုယုဒ္ဓိယမာနတာ-မေးစိစစ်အပ်သူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဆာဒေတုကာမတာယ-ဖုံးလွှမ်းလိုသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အညေန-တစ်ပါးသော အကြောင်းဖြင့်၊ အည-တစ်ပါးသော အကြောင်းကို၊ (တစ်နည်း၊ အညေနာည-အဖျင်းဖျင်း) ပဋိစရဏံ ဝါ-ဖုံးလွှမ်းခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ တုဏှိဘာဝေါ ဝါ-ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တီဏိ-ဤ ၃ ပါးစီတို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ [အည ဝါဒကအတွက်အင်္ဂါ ၃ပါးကား-(၁)ဓမ္မကမ္မေန အာရောပိတတာ၊ (၂) အာပတ္တိယာ ဝါ ဝတ္ထုနာ ဝါ အနုယုဒ္ဓိယမာနတာ၊ (၃) အညေနာည ပဋိစရဏံတို့တည်း၊ ဝိဟေသကအတွက် အင်္ဂါ ၃-ပါးကား-(၃) အင်္ဂါ၌ တုဏှိဘာဝေါကို ပြောင်းလဲ ထည့်ရုံသာ]၊ ပေ၊ သဒိသာနိ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ သိယာ-ရံခါ၊ ကိရိယံ-မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ သိယာ-ရံခါ၊ အကိရိယံ-ပြုထိုက်သော ဖြည့်ကျင့်မှုကို မပြုခြင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ [အညေနာည၊ ပဋိစရဏပြုခြင်းကို ကိရိယံ၊ ဆိတ်ဆိတ်မနေဘဲ ပြောရမည် ဖြစ်လျက် မပြောခြင်းကို အကိရိယံဟု ဆိုသည်] ပေ၊ ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် သမတ္တံ။

၃။ ဥဇ္ဈာပနက သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ ယေန ဝစနေန-အကြင်စကားဖြင့်၊ ဥဇ္ဈာပေန္တိ- ဥဇ္ဈာယနအမှုကို ပြုစေကြကုန်၏။ (နောက်၌ ဖွင့်လတ္တံ့ဖြစ် သောကြောင့် အနက်မှန်ကို မသိသေးဟန်ဆောင်၍ ပေးရ သည်)၊ ဣတ္ထန္နာမော-ဤအမည်ရှိသောရဟန်းသည်၊ ဆန္ဒာယ-ချစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော အမှုကို၊ ကရောတိ-ပြု၏။ ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိ သော စကားတို့ကို၊ ဝဒန္တာ-ပြောကုန်လျက်၊ သံယေန-သည်၊ သမ္မတံ-ကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်အပ်သော၊ သေနာသနပညာပကာဒိဘေဒံ-သေနာသနပညာပက အစရှိ သော အပြားရှိသော၊ ဥပသမ္ပန္တံ-ရဟန်းကို၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အယသကာမာ-

ယေန ဝစနေန။ ။နောက်၌ ဝဒန္တာဟူသော ကြိယာ၏ ကံဖြစ်သော “ဆန္ဒာယ၊ ပေ၊ ကရောတိ” အစရှိသော စကားကိုပင် “ယေန ဝစနေန”ဟု ဆိုသည်။ [ဆန္ဒာယ၌ ပုလ္လိင်မှ ဣတ္ထိလိင်ပြန်၍ ဆိုအပ်သော လိင်ပိပလ္လာသတည်း၊ “ဆန္ဒေန”ဟု ဆိုလိုသည်။]

ဣဒံ နာမ ကရောတိ။ ။ဣဒံဖြင့် မိမိ ပြောလိုအပ်သော အကြောင်းအရာကို ညွှန်ပြ၏။ မည်သည် ကိုယ်တော်ဟာ ဆန္ဒာဂတိလိုက်၍ သူနှင့် အကျွမ်းဝင်သူတို့အား “ကျောင်းကောင်း၊ ဆွမ်းကောင်းကို အလှည့်ချ၍ ပေး၏”စသော စကားမျိုးတည်း။

သေနာသနပညာပကာဒိဘေဒံ။ ။သံယာတော်သည် ကမ္မဝါစာဖြင့် ရဟန်းတစ်ပါးကို “ကျောင်းအိပ်ရာနေရာကို ညွှန်ချတတ်၊ ခင်းပေးတတ်သူ”ဟု သမုတ်အပ်၏။ ထိုရဟန်းကို “သေနာသနပညာပကရဟန်း”ဟု ခေါ်၏။ အာဒိဖြင့် ဘတ္တုဒ္ဒေသက (စာရေးတံဆွမ်း စသည်ကို

ကျော်စောမဲ့ကို အလိုရှိကုန်သည်။ ဟုတွာ-၍၊ ဘိက္ခုဟိ-အခြားရဟန်းတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ အဝဇ္ဇာပေန္တိ-အဝဇ္ဇာယနအမှုကို ပြုစေကြကုန်၏။ အဝညာယ-အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ဩလောကာပေန္တိ-ကြည့်ရှုစေကြကုန်၏။ ဝါ-တစ်နည်း၊ လာမကတော-ယုတ်မာသူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ (အယုတ်တမာကြီးဟူ၍) စိန္တာပေန္တိ-ကြံစည်စေကြကုန်၏။ တံ ဝစနံ-ထိုအောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ကြည့်ရှုစေကြောင်း စကားသည် (အယုတ်သဘော၊ ထုတ်မပြောဘဲ၊ တွေးတောကြံစည်စေကြောင်း စကားသည်)၊ ဥဇ္ဈာပနကံ-ဥဇ္ဈာပနကမည်၏။

အလှည့်ကျအားဖြင့် ညွှန်ပြတတ်သူ၊ ယာဂုဘာဇက (သံဃိကယာဂုကို ဝေဖန်တတ်သူ)၊ ဖလဘာဇက (သံဃိကသစ်သီးကို ဝေဖန်တတ်သူ)စသည်ဖြင့် သမ္မုတိရထားသူများကို ယူပါ။

ဘိက္ခုဟိ အဝဇ္ဇာပေန္တိ။ ။ဘိက္ခုဟိသည် ဈေဓာတ်၏ ကတ္တာ၊ တစ်နည်း-ကာရိတ်ကံတည်း။ ဥဇ္ဈာပေန္တိကို “အဝ+ဈာပေန္တိ” ဟု ရှေးဦးစွာ ပုဒ်ဖြတ်ပြ၏။ ထိုသို့ ပြသဖြင့် ဥ-ပုဒ်ရင်းမဟုတ်၊ အဝကို ပြုထားသော (ဩ၏ဝိပရိတ်) ဥ-ဟု သိစေ၏။ ထို့နောက် အဝ ဥပသာရ၏ အဝညာယအနက်၊ ဈေဓာတ်၏၊ ဩလောကနအနက်ကို ယူစေလို၍ “အဝညာ+ဩလောကာပေန္တိ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဈေဓာတ်သည် “ဈေတု ဥဇ္ဈာန ဒဟန-ညာဏ စိန္တန ဒိတ္တိသု”ဟူသော အနက်များကိုသာ ဟော၍ ဩလောကန အနက်ကို မဟောသော်လည်း “ဓာတူနံ အနေကတ္ထတ္တာ” နှင့် အညိ ဩလောကန အနက်ကို ဟောသည်ဟု မှတ်ပါ။]

လာမကတော ဝါ စိန္တာပေန္တိ။ ။ဤဒုတိယနည်းဖြင့် အဝ၏ လာမကအနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဈေဓာတ်၏ အနက်ရင်းဖြစ်သော စိန္တာအနက်ကိုလည်းကောင်း ပြသည်။ ထို ၂ နက်တွင် “ဤရဟန်းသည် ဆန္ဒဂတိလိုက်တတ်သော အောက်တန်းစားတည်း”ဟု အခြားရဟန်းတို့က ကြည့်ကြအောင် (အမြင်သေးကြအောင်) အပြစ်ပြောကြောင်း စကားကို “အဝညာယ ဩလောကာပန”ဟုလည်းကောင်း၊ ဤရဟန်းဟာ ဆန္ဒဂတိလိုက်တတ်သော ယုတ်မာသူပဲ”ဟု အခြားရဟန်းများ စိတ်ထဲ၌ ကြံစည်အောင် (အထင်သေးအောင်) အပြစ်ပြောကြောင်းစကားကို “လာမကတော စိန္တာပန”ဟုလည်းကောင်း မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် “ယေန ဝစနေန ဥဇ္ဈာပေန္တိ”ဟု စချိခဲ့သည်။

မူကွဲ။ ။ဘိက္ခုဟိ “အဝဇ္ဇာပေန္တိ”နေရာဝယ် “အဝဇာနာပေန္တိ”ဟု ပါငြိရှိ၏။ ဥ+ဇ္ဈာပေန္တိကို အဝ-ဈာပေန္တိ”ဟု ပဒေစ္ဆေ ပြုခြင်းသာဖြစ်သောကြောင့် ထို “အဝဇာနာပေန္တိ”သည် အထက်ထက်က ပျက်လာသော ပါငြိပျက်သာတည်း။ ဤနေရာ၌သာ ပျက်သည် မဟုတ်သေး။ ဒုတိယပါရာဇိက အဋ္ဌကထာကြီး၌လည်း ပျက်သည်ပင်။ [အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူနံ ဈေသဒ္ဓေါ ဩလောကနတ္ထောပိ ဟောတီတိ အာဟ--အဝညာယ ဩလောကာပေန္တိတိ၊ စိန္တနတ္ထောယေဝ ဝါ စိန္တာပေန္တိတိ-ဋီကာသစ်၊ ဤ ဋီကာသစ်သည် ပါငြိမှန်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။ ပါစိတျာဒိယောဇနာ၌ကား “အဝ+ဇာနာပေန္တိ”ပါငြိကို တွေ့ရ၍ “ဈေသဒ္ဓေါ ဉာဏတ္ထော”ဟု ဖွင့်သွားလေသည်။]

စ-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ယေန-အကြင်စကားဖြင့်၊ တထေဝ-ထိုရှေးနည်းအတူ သာလျှင်၊ [ဆန္ဒာယ ကုတ္တန္တာမော စသည်ကို “တထေဝ” ဟု ညွှန်ပြ၏။] ဝဒန္တာ-ပြောဆိုကုန်လျက်၊ ခိယန္တိ-အပြစ်ပြောကုန်၏။ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသောအရပ်၌၊ (ရောက်ရာ ရောက်ရာ အရပ်၌)၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အဝဏ္ဏံ-အပြစ်ကို၊ ပကာသေန္တိ ထင်ရှားပြကြကုန်၏။ တံ-ထိုအပြစ်ပြောကြောင်းစကားသည်၊ (ရှုတ်ချကြောင်း စကားသည်)၊ ခိယနကံ-ခိယနက မည်၏၊ ဥဇ္ဈာပနကေ-အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ကြည့်ရှုစေကြောင်းဖြစ်သော၊ ဝါ-အယုတ်သဘော၊ ထုတ်မပြောဘဲ၊ တွေးတော ကြံစည်စေကြောင်းဖြစ်သော၊ (တသ္မိ-ထိုစကားကြောင့်လည်းကောင်း၊) ခိယနကေ-အပြစ်ပြောကြောင်းဖြစ်သော၊ ဝါ-ရှုတ်ချကြောင်းဖြစ်သော၊ တသ္မိ-ထိုစကားကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဝတ္ထုဒ္ဒယေ-ဝတ္ထု ၂ ပါး အပေါင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယဒ္ဒယံ-ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ တသ္မာ-ကြောင့် (ထိုသို့ အယသကို လိုလား၍ အမြင်သေး အထင်သေးဖြစ်အောင် ပြောကြောင်းစကားကို ဥဇ္ဈာပနက၊ ရှုတ်ချကြောင်းစကားကို ခိယနကဟု ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ သမ္မတဿ-ကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်အပ်ပြီးသော၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်း၏၊ အယသကာမတာယ-ကျော်စောမဲ့ကို အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-အခြားရဟန်းအား၊ ဝဒန္တော-ပြောလျက်၊ ဥဇ္ဈာပေတိ ဝါ-အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ကြည့်ရှုစေမှုလည်း ကြည့်ရှုစေအံ့ (အယုတ်သဘော၊ ထုတ်မပြောဘဲ၊ တွေးတော ကြံစည်စေမှုလည်း ကြံစည်စေအံ့)၊ ခိယတိ ဝါ-အပြစ်ကို ထင်ရှားပြမှုလည်း ပြအံ့ (ရှုတ်ချမှုလည်း ရှုတ်ချအံ့)၊ ပေ၊ ဟောတိ-၏။

(ကုဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ ပေ ၊ ဥဇ္ဈာပနကခိယနဝတ္ထုသ္မိ-အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ကြည့်ရှုစေကြောင်း၊ ယုတ်မာသူဟု ကြံစည်စေကြောင်း စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ အပြစ်ပြောခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် (ကဲ့ရဲ့စေကြောင်း စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ ရှုတ်ချကြောင်းစကားကို ပြောဆိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်)၊ ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ-တည်း၊ တဿ ဥပသမ္ပန္နဿ-ထိုရဟန်း၏(အပေါ်၌)၊ ယံ သမ္မတိကမ္မံ-အကြင် သမ္မတိကံကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ တသ္မိ-ထိုသမ္မတိကံသည်၊ ဓမ္မကမ္မေ-ဓမ္မကံသည်၊ (သတိ-ဖြစ်လတ်သော်) တိကပါစိတ္တိယံ-သည်။

ယေန စ ၊ ပေ၊ ခိယန္တိ။ ။ မိဓာတ်သည် ကောဓ-ဟိသာအနက်ကို ဟော၏။ ဤနေရာ၌ ကား ကောဓအတွက် အပြစ်ပြောခြင်း၊ အတင်းပြောခြင်း အဝဏ္ဏပကာသန အနက်တိုင်အောင် ယူစေလို၍ “အဝဏ္ဏံ ပကာသေန္တိ” ဟု ဖွင့်၏။ ယေနကို ထောက်၍ အပြစ်ပြောကြောင်း၊ အတင်းပြောကြောင်း စကားကို “ခိယနက” ခေါ်သည်ဟု မှတ်။ [ဥဇ္ဈာပေန္တိ ဧတေနာတိ ဥဇ္ဈာပနံ၊ ဥဇ္ဈာပနံယေဝ ဥဇ္ဈာပနကံ။ (ကပစ္စည်း သုတ္တ)၊ ခိယန္တိ ဧတေနာတိ ခိယနံ စသည်နည်းတူ ခိန္တိ ဣတိ ဣယပြု။]

(ဟောတိ)၊ (တသ္မိ-ထိုသမ္ပတိကံသည်) အဓမ္မကမ္မေ-သည်၊ (သတိ) တိကဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-လူ၊ သာမဏေ၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ တထာ-ထိုဆန္ဒာယ ဣတ္ထန္ဓာမော အစရှိသော စကားကို၊ ဘဏန္တဿ(စ)-၏ လည်းကောင်း၊ အသမ္ပတဿ-ကမ္မဝါစာဖြင့် မသမုတ်အပ်သော ရဟန်း၏၊ အဝဏ္ဏံ-ကို၊ ယဿ ကဿစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်၏၊ သန္တိကေ၊ ဘဏန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ (ဒုက္ကဋ် ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ သမ္ပတဿဝါ-သမုတ်အပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အသမ္ပတဿဝါ-မသမုတ်အပ်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-လူ၊ သာမဏေ၏၊ အဝဏ္ဏံ-ကို၊ ယဿ ကဿစိ ဒေဝ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်၏ပင်၊ (အထက်၌ ယဿ ကဿစိ ပါခဲ့၍ ဤ၌ ဧဝဟု ထည့်သည်) သန္တိကေ-၌၊ [ရဟန်းထံဖြစ်စေ၊ လူ-သာမဏေထံဖြစ်စေ-ဟူလျှ်] ဘဏန္တဿ-၏၊ (ဤ၌ “စ”ပါသည်ကား ပိုဟန်တူသည်) ဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)။

ပကတိယာဝ-ပင်ကိုအားဖြင့်ပင်၊ ဆန္ဒဒိဝသေန-ဆန္ဒအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကရောန္တံ-ပြုနေသောရဟန်းကို၊ ဥဇ္ဈာပေန္တဿဝါ (စ)-ကဲ့ရဲ့စေသောရဟန်း၏ သော်လည်းကောင်း၊ [ဝါဖြင့် ခိယန္တိကို ဝိကပ်ပြု၏] ခိယန္တဿဝါစ- အပြစ်ပြောသော ရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊ [ဝါဖြင့် ဥဇ္ဈာပေန္တဿကို ဝိကပ်ပြုသည်] ဥမ္ပတ္တကာဒိနိစ-တို့၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊ ဓမ္မကမ္မေန-ဖြင့်၊ သမ္ပတတာ-

အသမ္ပတဿ စ။ ။ကမ္မဝါစာယ အသမ္ပတဿ (ကမ္မဝါစာဖြင့် မသမုတ်အပ်ဘဲ) ကေဝလံ တဝေဝ ဧသော ဘာရောတိ သံယေန အာရောပိတဘာရဿ (သေနာသနပညာပန စသော တာဝန်သည် သင်၏တာဝန်ပဲဟု တင်အပ်သော တာဝန်ရှိသော ရဟန်း၏) တစ်နည်း-ဘိက္ခုနံ ဝါ ဖာသုဝိဟာရတ္ထာယ သယမေဝ ဘာရံ ဝဟန္တဿ (သံဃာက တာဝန်ပေးမထားသော်လည်း ရဟန်းများ ချမ်းသာအောင် မိမိဖာသာ တာဝန်ဆောင်နေသူကို “အသမ္ပတဿ”ဟု ဆိုသည်) တစ်နည်း-ယတြ ဝါ ဒွေ တယော ဘိက္ခု ဝိဟရန္တိ၊ တကြ တာဒိသံ ကမ္မံ ကရောန္တဿ (၂ ပါး ၃ ပါး နေရာဌာန၌ က မ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်၍ မဖြစ်၊ တစ်ပါးက ထိုတာဝန်ကို ပြုနေလျှင် “အသမ္ပတဿ” ပင်။)

အနုပသမ္ပန္နဿ။ ။ဧတ္ထ ပန ကိဉ္စာပိ အနုပသမ္ပန္နဿ တေရသ သမ္ပတိယော ဒါတုံ န ဝဋ္ဋတိ-သာမဏေမှာ သမ္ပတိ ၁၃ ပါးလုံး ပေးခွင့်မရှိ၊ တထာပိ ယော ဥပသမ္ပန္နကာလေ လဒ္ဓသမ္ပတိကော၊ ပတ္တ အနုပသမ္ပန္နဘာဝေ ဌိတော၊ တံ သန္ဓာယ သမ္ပတဿာတိ ဝုတ္တံ-သို့သော် ရဟန်းတုန်းက သမ္ပတိ ရဖူး၍ ယခု သာမဏေဘဝ၌ တည်နေသော ရဟန်းဘဝမှ လျှောကျလာသူကို “အနုပသမ္ပန္နသမ္ပတ”ဟု ခေါ်သည်။

ဥမ္ပတ္တကာဒိနိ။ ။အာဒိဖြင့် အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ယူရ၏၊ အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်သာ အနာပတ္တိ ဖြစ်၏၊ မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံလိမ်လည်၍ အတင်းပြောခြင်း ဖြစ်ရကား မုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်မူ အာပတ်သင့်၏။ [ယသ္မာ ဥဇ္ဈာပနဉ္စ ခိယနဉ္စ မုသာဝါဒ ဝသေန ပဝတ္တံ၊ တသ္မာ အာဒိကမ္မိကဿ ဣမိနာဝ အနာပတ္တိ၊ မုသာဝါဒေန ပန အာပတ္တိ ယေဝါတိ ဂဟေတဗွဲ-(ဋီကာ)။]

သမုတ်အပ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဂတိဂမနာဘာဝေါ-အဂတိလိုက်မှု၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုအဂတိမလိုက်သော ရဟန်း၏၊ အဝဏ္ဏကာမတာ-အပြစ်ကို အလိုရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝဒတိ-ပြော၏၊ တဿ-ထိုပြောရာပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥဇ္ဈာပနံဝါ-ကဲ့ရဲ့စေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ (ဝါဖြင့် ခိယနံ ဝါကို ဝိကပ်ပြုသည်။) ခိယနံဝါ-အပြစ်ပြောခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ဆ-ဤ ၆ ပါးစီတို့သည်၊ [ဥဇ္ဈာပနအတွက် ၆ ပါး၊ ခိယနအတွက် ၆ ပါး-ဟူလို]၊ ပေ၊ ပန-အထူး၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဒုက္ခဝေဒနမေဝ-ဒုက္ခဝေဒနာသာ ရှိ၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ တတိယသိက္ခာပုဒ် သမတ္ထံ။

၄။ ပဌမသေနာသန သိက္ခာပုဒ်

စတုတ္ထေ-၌၊ သံယိကန္တိ-ကား၊ သံယဿ-၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ (မဉ္ဇ ဝါ စသည်၌ စပ်၊) မဉ္ဇာဒိသု-ညောင်စောင်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ မဉ္ဇသင်္ခေပေန-ညောင်စောင်းအသွင်ဖြင့်၊ (ညောင်စောင်း၌ ထည့်သွင်းကြောင်း ပုံသဏ္ဍာန်ဖြင့်)၊ ကတော-ပြုအပ်သော၊ သဗ္ဗောပိ-အလုံးစုံသော အိပ်ရာသည်လည်း၊ မဉ္ဇောယေဝ-မဉ္ဇမည်သည်သာ၊ ပီဌေပိ-အင်းပျဉ်၌လည်း၊ နသေဝ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော-တည်း၊ ပန-ကား၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ စောဋ္ဌေနဝါ-အဝတ်ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ကပ္ပိယစမ္ပေနဝါ-အပ်သော အရေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊

မဉ္ဇသင်္ခေပေန။ ။သံခိပီယတိ ဧတေနာတိ သင်္ခေပေါ၊ ထည့်သွင်း(ရေတွက်)ကြောင်း ပုံသဏ္ဍာန်၊ မဉ္ဇော+သင်္ခေပေါ မဉ္ဇသင်္ခေပေါ၊ အကြင် ပုံစံမျိုးဖြင့် လုပ်ထားလျှင် မဉ္ဇအမျိုးအစား တွင် ပါဝင်၏။ ထိုပုံစံကို “မဉ္ဇသင်္ခေပ” ဟု ခေါ်၏။ ဤပါဌ်ဖြင့် ပီဌအမျိုးအစားကို ကန့်သည်။

မဉ္ဇ။ ။ရှေးက “ညောင်စောင်း” ဟု အနက်ပေးကြ၏။ “ခဋ္ဌာ-ခဋ္ဌင်(ခုတင်)” ဟု ထောမနိမိ ဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် အိပ်ဖို့ရာ ခုတင်အမျိုးမျိုးကို “မဉ္ဇိ” ဟု ဤသိက္ခာပုဒ်၌ မှတ်ပါ။ [အခြားနေရာ၌ကား ပန်းရံ၊ လက်သမားတို့၏ ငြမ်းကိုလည်းကောင်း၊ တောထဲ၌ လယ်ယာစောင့်သောအခါ နေရသော လင့်စင်ကိုလည်းကောင်း “မဉ္ဇ” ဟု ခေါ်သေး၏။]

ပီဌ။ ။ရှေးက “အင်းပျဉ်” ဟု အနက်ပေးကြ၏။ “အာသနဘေဒ-ထိုင်စရာအထူး” ဟု ဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် ကုလားထိုင်စသော အနိဋ္ဌအမြင့် ဖင်ထိုင်ခုံအမျိုးမျိုးကို ဤသိက္ခာပုဒ်၌ “ပီဌ” ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ [အခြားနေရာ၌ကား “ထမင်းစားခုံ၊ စာရေးခုံ၊ ယဇ်ပလ္လင်” စသည် များကိုလည်း “ပီဌ” ဟု ခေါ်သေး၏။]

ကပ္ပိယစမ္ပေန။ ။“မိဂါဇေဋကစမ္ပေန” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ မိဂအရ၌ ဧကီမိဂ(ဧကီမည်သော သားကောင်၊ ဝါ-တောဆိတ်နက်)၊ ဝါတမိဂ(သမင်ပျံ-လေကဲ့သို့ အပြေးမြန်သောသားကောင်)၊ ပသဒမိဂ (သမင်ပျောက်) ကုရုဂ်မိဂ (ဒရယ်) မိဂမာတုက (ဆတ်)၊ ရောဟိတမိဂ(စိုင်) ဤ မိဂအမျိုးမျိုး ပါဝင်၏။

ဆဝီ-အရေကို (အခွံကို)၊ ကတွာ-၍၊ မနုဿလောမံ-လူ့အမွေးကိုလည်းကောင်း၊ တာလီသပတ္တဉ္စ-အခြားအရွက်နှင့် မရောသော ပန်းညိုရွက်ကိုလည်းကောင်း၊ (အခြားအရွက်တို့နှင့်ရောထည့်လျှင်ကား အပ်၏) ငှပေတွာ-၍၊ ယေဟိ ကေဟိစိ- အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးကုန်သော၊ လောမာပေ၊စောဋ္ဌေဟိ-အမွေး၊ အရွက်၊ မြက်၊ လျှော်၊ အဝတ်ပိုင်းတို့ဖြင့်၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍ (အဆာသွတ်၍)၊ ကတသေနာသနံ- ပြုအပ်သော ကျောင်းအသုံးအဆောင်ကို၊ ဘိသိတိ-ဘိသိဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တတ္ထ- ထိုဘုံလျှို့၍၊ နိသီဒိတုမ္ပိ-ထိုင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ နိပဇ္ဇိတုမ္ပိ-အိပ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ [လဲအံဆာသွတ်ထားသော မွေ့ရာ ဖုံတို့၌ကား ထိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်းငှာ မအပ်၊] စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဘုံလျှို့၍၊ ပမာဏပရိစ္ဆေဒေါပိ-ပမာဏ အပိုင်းအခြားသည်လည်း၊ နတ္ထိ-မရှိ။

ပန-ကား၊ ကောစ္စံ-ခပ်အခင်းသည်၊ ဝါကဥသီရမုဉ္စပဗ္ဗဇာဒိနံ-လျှော်မျှင်၊ ပန်းရင်းမြက်၊ ဖြူဆံမြက်၊ ပြိန်းမြက် အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရမယံ-တစ်မျိုးမျိုး ဖြင့် ပြုအပ်သည်၊ [အညတရေန+ပကတံ အညတရမယံ၊ တပွကတိဝစနေမယံ။]

ဘိသိ။ ။ “ဘုံလျှို့”ဟု အနက်ပေးကြ၏၊ အပြင်ဘက်က အဝတ်ကိုဖြစ်စေ၊ အပ်သော သားရေကိုဖြစ်စေ ဘုံလျှို့ရေ ချုပ်၍ အတွင်း၌ အဆာသွင်းထားသော မွေ့ရာ(ဖုံ)တည်း၊ ထို အဆာသည် ဥဏ္ဏ(သားမွေး)၊ စောဋ္ဌ(အဝတ်)၊ ဝါက(လျှော်မျှင်-အုန်းဆံမျှင်လည်း ပါဝင်၏)၊ တိဏ(မြက်)၊ ပဏ္ဏ(သစ်ရွက်)အားဖြင့် ၅ မျိုး ပြား၏၊ ထိုအဆာသည် လူ၏အမွေး၊ သန့်သန့် သော ပန်းညိုရွက်များ မဟုတ်စေရ။

အကပ္ပိယအရေ။ ။ဘိသိ မပြုကောင်းသော အရေများ၏ အကောင်များကား-မက္ကဋ၊ ကာဠသီဟ(ဝက်ဝံနက်)၊ သရဗာ(သရဗာမည်သော သားကောင်)၊ ကဒလီမိဂ(ဝန်ပိုင်)၊ ဝါဠမိဂ (ခြင်္သေ့၊ သစ်၊ ကျား၊ ဝံ၊ အောင်းဟူသော ရဲတင်းသော သားကောင်များ)၊ ထို့ပြင် အရေ မအပ်ချင်းတူသော နွား၊ ကွဲ၊ ယုန်၊ ကြောင် စသည်တို့လည်း ဝါဠမိဂတွင် ပါဝင်ကြ၏။(ဋီကာ)

ပမာဏပရိစ္ဆေဒေါ နတ္ထိ။ ။ “အရွယ်ပမာဏကို မည်မျှသာ ကြီးစေရမည်”ဟု မဆိုသော် လည်း မဇ္ဇဘိသိ (ခုတင်ပေါ်အခင်း)၊ ပီဌဘိသိ (ထိုင်ခုံပေါ်အခင်း)၊ ဘူမတ္ထရဏဘိသိ (ကြမ်းပေါ်အခင်း)၊ စက်မနဘိသိ(စကြိုလမ်းအခင်း)၊ ပါဒပုဋ္ဌနဘိသိ (ခြေသုတ်)စသော ဘုံလျှို့ တို့နှင့် သင့်တော်သလို ပမာဏလုပ်ရမည်ဟု မှတ်ပါ။

ကောစ္စံ။ ။ “ခပ်အခင်း”ဟု နိဿယအနက် ရှိ၏၊ ဤအခင်းသည် ဆင်းတုတော်များ၏ အောက်က ပလ္လင်တော်နှင့် ပုံသဏ္ဍာန်တူ၏ဟု ပါစိကျာဒိယောဇနာ ဆို၏၊ ထိုအဆိုသည် “အန္တော သံဝေလ္လိတွာ ဟေဋ္ဌာ စ ဥပရိ စ ဝိတ္ထတံ”ဟူသော စကားနှင့် ညီ၏၊ “ထက်စည်” ခေါ်သော ဗုံးတစ်မျိုးနှင့် ပုံသဏ္ဍာန် တူ၏။

ဝါက၊ပေ၊ပဗ္ဗဇာဒိနံ။ ။ထိုကောစ္စကို ပြုလုပ်သောအခါ အုန်းဆံ အပါအဝင်ဖြစ်သော လျှော်မျှင်၊ ပန်းရင်းမြက်၊ ဖြူဆံမြက်၊ ပြိန်းမြက် စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်လေ့ ရှိကြသည်။

အန္တော-အလယ်အတွင်း၌၊ သံဝေလ္လိတွာ-ကောင်းစွာ ရစ်ပတ်၍၊ ဗဒ္ဒံ-ဖွဲ့ချည်အပ်သည်။ (ဖွဲ့ချည်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိတ္ထတံ၌ စပ်၊ ဟေတုမန္တဝိသေသန၊) ဟေဋ္ဌာစ-အောက်အပြင်၌လည်းကောင်း၊ ဥပရိစ-အထက်အပြင်၌လည်းကောင်း၊ ဝိတ္ထတံ-ကျယ်ပြန့်သည်။ (ကျယ်ပြန့်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏဝသဏ္ဍာနံ၌စပ်၊ ဟေတုမန္တဝိသေသနပင်၊) ပဏဝသဏ္ဍာနံ-ထက်စည်ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်။ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ သီဟစမ္မာဒိ ပရိက္ခိတ္တံ-ခြင်္သေ့ရေ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ကာရံအပ်သည်။ (ခြင်္သေ့ရေအစရှိသည်တို့ဖြင့် အနားကွပ်အပ်သည်)၊ ဟောတိ၊ ဧတ္ထ-ဤခပ်အခင်း၌၊ အကပ္ပိယစမ္မံနာမ-ရအပ်သောအရေ မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဟိ-မှန်၊ သေနာသနံ-ကျောင်းအသုံးအဆောင်သည်။ သောဝဏ္ဏမယမ္ပိ-ရွှေအတိပြည့်သော ကျောင်းအသုံးအဆောင်သည်လည်း၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။

အဇ္ဈောကာသေတိ ဧတ္ထ-၌၊ အဝဿိကသံဃေတာ-မိုးမရှိသောအခါဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်ကုန်သော၊ ဝဿာနမာသာတိ-မိုးလတို့ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အသညိတာ-အသိအမှတ် မပြုအပ်ကုန်သော၊ ယေ အဋ္ဌမာသာ-အကြင် ရှစ်လတို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏)၊ တေ-ထိုရှစ်လတို့ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ ဣတရေသု-အခြားကုန်သော၊ စတုသု မာသေသု-လေးလတို့၌၊ ဒေဝေါ-မိုးသည်၊ သစေပိ န ဝဿတိ-အကယ်၍မူလည်း မရွာစေဦးတော့၊ တထာပိ-ထိုသို့ပင် မိုးမရွာပါသော်လည်း၊ ပကတိအဇ္ဈောကာသေ စ-ပြကတေ့ လွင်တီးခေါင်၌လည်းကောင်း၊ (ဘာမျှ အမိုးမပါသော လွင်တီးခေါင်-ဟူလို)၊ ဩဝဿကမဏ္ဍပေ စ-စွတ်အပ်သော မဏ္ဍပ်၌လည်းကောင်း (မိုးယိုသောမဏ္ဍပ်လည်းကောင်း)၊ သန္တရိတု-ခင်းခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်၊ ပန-ဆက်၊ ယတ္ထ-အကြင်ဇနပုဒ်၌၊ ဟေမန္တေ-ဆောင်းအခါ၌၊ ဝဿတိ- မိုးရွာအံ့၊ တတ္ထ-ထို ဇနပုဒ်၌၊ အပရေပိ- အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊

အန္တောသံဝေလ္လိတွာ ဗဒ္ဒံ။ ။ယထာ ဝေမဇ္ဈေ သံခိတ္တံ ဟောတိ၊ ဧဝံ မဇ္ဈေ သုဋ္ဌု ဝေဌေတွာ ဗဒ္ဒံ = အကြင်နည်းဖြင့် ဖွဲ့တုပ်အပ်လျှင် အလယ်၌ ကျုံ့သွား၏၊ ထိုနည်းဖြင့် အလယ်၌ ကောင်းစွာ ရစ်ပတ်၍ ဖွဲ့အပ်၏၊ အန္တောကို မဇ္ဈေဟုလည်းကောင်း၊ သံဝေလ္လိတွာကို “သုဋ္ဌု+ဝေဌေတွာ”ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤအဖွင့်များကို ကောက်ချက်ချသောအခါ လျှော်မျှင် စသည်ကို အတော် ထူစွာ ထပ်၍ အထက်အောက် ပြန့်ကျယ်အောင် အလယ်၌ စု၍ ဖွဲ့ချည်လိုက်လျှင် ကောဇ္ဈ မည်သော ဖင်ထိုင်ခုံ အခင်းတစ်မျိုး ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုအခင်းကို အဘိဓာန်၌ “ကောဇ္ဈ တု ဘဒ္ဒပိဌေ (ကောင်းမြတ်သော ထိုင်ခုံ)”ဟု ဆိုသည်။

အဝဿိက သံဃေတာ။ ။ဝဿော ဧတေသုတိ ဝဿိကာ၊ န+ဝဿိကာ အဝဿိကာ၊ အဝဿိကာ ဣတိ သံဃေတာ အဝဿိကသံဃေတာ “ဝဿာ နာမာသာတိ ဧဝံ အပညာတာ” ကား “အဝဿိကသံဃေတာ”၏အဖွင့်၊ ထိုရှစ်လဟူသည် ဆောင်း ၄-လ၊ နေ့ ၄ လတည်း။

စတုတ္ထာရော မာသေ-ဆောင်း ၄ လတို့ပတ်လုံး၊ (သန္တရိတုံ-ခင်းခြင်းငှာ) န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ပန-ကား၊ ဂိမေ-နွေအခါ၌၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဇနပုဒ်၌၊ ဝိဂတ ဝလာဟံကံ-ကင်းသောမိုးတိမ်ရှိသော၊ ဝိသုဒ္ဓိ-စင်ကြယ်သော၊ နဘံ-ကောင်းကင် သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တဒါ-ထိုနွေအခါ၌၊ ကေနစိဒေဝ-တစ်စုံ တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကရဏီယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ ဂစ္ဆတိ-မရုပ်သိမ်းဘဲ ထွက်သွားအံ့၊ [အဇ္ဈောကာသ၌ ခင်း၍နေပြီးနောက် မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားအံ့-ဟူလို] ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် နွေအခါ၌ မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားကောင်းပါသော်လည်း၊ ကာကာဒိနံ-ကျီး အစရှိသည်တို့၏၊ [အာဒိဖြင့် ကုလလ (သိန်းစွန်)နှင့် အခြား ငှက်များကို ယူ၊] နိဗဒ္ဓဝါသရုက္ခမူလေ-အမြဲနေရာ သစ်ပင်အနီးအောက်၌၊ ကဒါစိပိ-တစ်ရံတစ်ခါ၌လည်း၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ [နွေနွေ ဆောင်းဆောင်း ဘယ်ခါမဆို မရုပ်သိမ်းဘဲ မသွားအပ်-ဟူလို] ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ယတ္ထစ-အကြင် အရပ်၌လည်းကောင်း၊ ယဒါ စ-အကြင် အခါ၌လည်းကောင်း၊ သန္တရိတုံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ တံ သဗ္ဗ-ထိုအလုံးစုံသော အရပ်-အခါသည်၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဇ္ဈောကာသသင်္ဃေပမေဝ-အဇ္ဈောကာသ၌ ထည့်သွင်းအပ်သည်၏အဖြစ်သို့သာ၊ ဂတံ-ရောက်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-ထိုက်၏။

သန္တရိတွာတိ-တွာဟူသည်ကား၊ တထာရူပေ-ထိုသို့ သဘောရှိသော၊ ဌာနေ- အဇ္ဈောကာသအာရုံ၌၊ အတ္တနောဝါ-မိမိ၏သော်လည်းကောင်း၊ ပရဿဝါ-သူ တစ်ပါး၏သော်လည်းကောင်း၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ သန္တရိတွာ-ခင်းပြီး၍၊ (“နေဝ ဥဒ္ဓရေယျဝါ၊ န ဥဒ္ဓရာပေယျဝါ၊ အနာပုစ္ဆံဝါ ဂစ္ဆေယျ”တို့၌ စပ်) ဟိ-မှန်၊ အညဿ- အခြားသူ၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ သန္တတံပိ-ခင်းအပ်သောအခင်း သည်လည်း၊ (ဘာရော၌ စပ်)၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ သော-ထိုစေခိုင်းသော ရဟန်းသည်။

ဣတိ၊ပေ၊ဝေဒိတဗ္ဗ။ ။ဤကား နိဂုံးတည်း၊ ဤဝါကျ၌ ယတ္ထအရတွင် ပကတိ လွင်တီးခေါင်၊ မိုးယိုသော မဏ္ဍပ်၊ ကျီး စသည်တို့ အမြဲနေရာ သစ်ပင်အောက်အရပ်များ ပါဝင်၏။ ယဒါအရ တွင် မိုးကာလ၊ အမြဲမိုးရွာသော ဇနပုဒ်များ၌ ဆောင်း ၄ လ၊ ကျီးစသည်တို့နေရာ နွေ ၄ လ တို့ ပါဝင်၏ဟု မှတ်ပါ။ ထိုအားလုံးကို အဇ္ဈောကာသဟု ယူပါ-ဟူလို။

အညဿတ္ထာယ သန္တတံပိ။ ။ “သန္တရိတွာ” အရ မိမိအတွက် ခင်းခြင်းသာမက၊ သူတစ်ပါး အတွက် ခင်းခြင်းကိုပါ ယူခြင်းသည် မှန်ကန်သင့်မြတ်ပါ၏လောဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “အညဿတ္ထာယ သန္တတံပိ ဟိ”စသည် မိန့်၊ ပိဖြင့် အတ္တနော အတ္ထာယ သန္တတံကို ပေါင်း၊ မိမိအတွက် ခင်းအပ်သောအခင်းသာမက သူတစ်ပါးအတွက် ခင်းအပ်သော အခင်းလည်း စေခိုင်းသူ မထိုင်သေးသမျှ သို့မဟုတ် “သင်သွားလိုလျှင် သွားနိုင်၏၊ အခင်းကို စောင့်ရှောက်ဖွယ် မလို”ဟု မဆိုသေးသမျှ ခင်းသူ (စေခိုင်းအပ်သူ)၏ တာဝန်ဖြစ်သောကြောင့် “သန္တရိတွာ”အရ၌ သူ တစ်ပါးအတွက် ခင်းခြင်းကိုပါ ယူခြင်းသည် မှန်ကန်သင့်မြတ်၏-ဟူလို။

တတ္ထ-ထိုနေရာ၌၊ န နိသီဒတိ-မထိုင်သေး၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ တုံ-သင်သည်၊ ဂစ္ဆ-
သွားလိုလျှင် သွားတော့၊ ဣတိ-သို့၊ န ဘဏတိ-မပြောသေး၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်
သော ကာလပတ်လုံး၊ (မထိုင်သေး၊ မပြောသေးသမျှ-ဟူလို) သန္တရကဿေဝ-
ခင်းသောရဟန်း၏သာ၊ ဘာရော-တာဝန်တည်း။

သန္တရာပေတွာတိ-ကား၊ အနုပသမ္ပန္နေန-လူ့သာမဏေသည်၊ ဝါ-ကို၊ သန္တရာ
ပေတွာ-ခင်းစေပြီး၍၊ (နေဝ ဥဒ္ဓရေယျ စသည်၌စပ်၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတဒေဝ-ထို လူ့
သာမဏေကို ခင်းစေအပ်သော အခင်းသည်သာ၊ တဿ-ထိုစေခိုင်းသော ရဟန်း
၏၊ ပလိဗောဓေ-ပလိဗောဓသည်(ဖဲသွားခြင်းကို နှောင့်ယှက်တတ်သော တာဝန်
သည်)၊ ဟောတိ-၏၊ ဥပသမ္ပန္နေန-ရဟန်းသည်၊ သန္တတံ-ခင်းအပ်သော အခင်း
သည်၊ သန္တရကဿေဝ-ခင်းတတ်သော ရဟန်း၏သာ၊ ဘာရော-တာဝန်တည်း၊
တဉ္စ-ထိုအခင်းသည်လည်း၊ ယာဝ-လောက်၊ အာဏာပကော-စေခိုင်းသော ရဟန်း
သည်၊ တတ္ထ-ထိုနေရာ၌၊ န နိသီဒတိ-သေး၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ တုံ-သင်သည်၊ ဂစ္ဆ-
သွားလိုလျှင် သွားတော့၊ ဣတိ-သို့၊ န ဘဏတိ-မပြောသေး၊ (တာဝ-ထိုမျှလောက်
သော ကာလပတ်လုံး၊ သန္တရကဿေဝ-ခင်းတတ်သော ရဟန်း၏သာ၊ ဘာရော-
တည်း၊) ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊ အတ္တနာ-မိမိကိုယ်တိုင်၊
သန္တရာပိတေ ဝါ-ခင်းစေအပ်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ ပကတိသန္တတေ ဝါ-ပကတိ
ခင်းအပ်ပြီးမူလည်းဖြစ်သော၊ ယသ္မိ-အကြင်အခင်း၌၊ ဥပသမ္ပန္နော-ရဟန်းသည်၊
နိသီဒတိ- ထိုင်၏၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ တံ-ထို အခင်းသည်၊ နိသိနဿေဝ-

စတဒေဝ ဟိ။ ။အခင်းခိုင်းရာ၌ အနုပသမ္ပန္နကို ခိုင်းခြင်း၊ ဥပသမ္ပန္နကို ခိုင်းခြင်းဟု
၂ မျိုး ရှိ၏။ ထိုတွင် အနုပသမ္ပန္နကို အခင်းခိုင်းလျှင် (ထိုလူ့ သာမဏေ) ခင်းအပ်သောအခင်း
သည် ခိုင်းသောရဟန်း၏ ပလိဗောဓ ဖြစ်၏။ သန္တရာပေတွာနှင့်တိုက်ရိုက် သက်ဆိုင်၏။
ထို့ကြောင့် အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားလိုသောအခါ ထိုအခင်းကို မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားလျှင် ခိုင်းသူမှာ
အာပတ်သင့်သည်-ဟူလို။ [ပလိဗောဓ ဟူရာ၌ မရုပ်သိမ်းဘဲ ဖဲသွား၍မဖြစ်အောင် ဖဲသွား
ခြင်းကို နှောင့်ယှက်တားမြစ်တတ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။]

ဥပသမ္ပန္နေန သန္တတံ။ ။လူ့ သမဏေကို မခိုင်းဘဲ ရဟန်းငယ်တစ်ပါးပါးကို ခိုင်းရာ၌
ကား-ခိုးအပ်သူ ရဟန်းငယ်က ခင်းထားအပ်သော အခင်းသည် ခိုင်းသူက မထိုင်သေးသမျှ၊
သို့မဟုတ် “စောင့်မနေနှင့်၊ သွားလို့ သွားတော့”ဟု မပြောသေးသမျှ၊ အခိုင်းခံရသော
ရဟန်းငယ်၏ တာဝန်သာတည်း။

ယသ္မိ ဟိ။ ။“အာဏာပကော တတ္ထ န နိသီဒတိ”နှင့် စကားစပ်၍ သန္တရာပိတ
အမည်ရသော အခင်းများကို ပြလိုသောကြောင့် “ယသ္မိ ဟိ”စသည် မိန့်၊ “ပကတိသန္တတ”
ဟူသည် မိမိလည်း မခင်းအပ်၊ ခိုင်း၍လည်း မခင်းစေအပ်ဘဲ လူ့ စသူတို့ ခင်း၍ ထိုင်သွား
သောကြောင့် နိဂိုကပင် ခင်းပြီးဖြစ်သော အခင်းတည်း၊ ထိုအခင်း၌လည်း ရဟန်း တစ်ပါးပါး
လာ၍ ထိုင်လျှင် ထိုရဟန်း၏ တာဝန်သာ ဖြစ်၍ “သန္တရာပိတ”တွင် ပါဝင်သည်-ဟူလို။

ထိုင်ပြီးသော ရဟန်း၏သာ၊ ဘာရော-တည်း၊ တသ္မ-ကြောင့်၊ သန္တရာပိတံတွေဝ-
 သန္တရာပိတ ဟူ၍သာ၊ သဒ္ဓိ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊
 တံပက္ကမန္တော နေဝ ဥဒ္ဓရေယျ န ဥဒ္ဓရာပေယျာတိ-ယျ ဟူသည်ကား၊ အတ္တနာ
 ဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ရုပ်သိမ်း၍၊ ပတိရူပေ-သင့်လျော်သော၊ ဌာနေ-
 အရပ်၌၊ (မိုးမစွတ်သော အရပ်-ဟူလို) န ဌပေယျ-မထားအံ့၊ ပရေနဝါ-အခြားသူ
 သည်မူလည်း၊ ဝါ-ကိုမူ လည်း၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် (ထိုသင့်လျော်
 သောအရပ်၌ ထားမှုကို)၊ န ကာရာပေယျ-မပြုစေအံ့။ [တထာဖြင့် “ပတိရူပေ
 ဌာနေ န ဌပေယျ”ကို ညွှန်းသည်။]

အနာပုစ္ဆံ ဝါ ဂစ္ဆေယျာတိ-ယျဟူသည်ကား၊ ယော ဘိက္ခု ဝါ-အကြင်ရဟန်း
 သည်သော်လည်းကောင်း၊ ယော သာမဏေရော ဝါ-အကြင်သာမဏေသည်သော်
 လည်းကောင်း၊ ယော အာရာမိကောဝါ-အကြင်အရံစောင့်သည်သော်လည်း
 ကောင်း၊ လဇ္ဇီ-ရှက်ခြင်းရှိသည်၊ [ပရိက္ခာရဝိနာသံနေ ဘိတော-ပရိက္ခရာပျက်စီးမှာ
 စိုးသူ၊ ဣတိ အတ္တော] ဟောတိ-၏၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပလိဗောဓံဝိယ-ပလိဗောဓ
 ကိုကဲ့သို့ (တာဝန်ကိုကဲ့သို့)၊ မညတိ-မှတ်ထင်၏၊ တထာရူပံ-ထိုသို့သဘောရှိသော
 ရဟန်း၊ သို့မဟုတ် သာမဏေ၊ သို့မဟုတ် အရံစောင့်ကို၊ အနာပုစ္ဆိတွာ-မပန်
 ပြောမူ၍၊ တံ သေနာသနံ-ထိုကျောင်းအသုံးအဆောင်ကို၊ တဿ-ထိုရဟန်းစသူ
 အား၊ အနိယျာတေတွာ-မအပ်နှင်းမူ၍၊ နိရပေက္ခော-ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်
 (ပြန်လာ၍ ရုပ်သိမ်းမည်ဟု ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍)၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ ထာမ
 မဇ္ဈိမဿ-အားအလယ်အလတ်ရှိသော၊ ပုရိသဿ-၏၊ လေဉ္စူပါတံ-ခဲကျရာ
 အရပ်ကို(ခဲတစ်ကျအရပ်ကို)၊ အတိက္ကမေယျ-ကျော်လွန်အံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊
 ဧကေန ပါဒေန-ခြေတစ်လှမ်းဖြင့်၊ လေဉ္စူပါတာတိက္ကမေ-ခဲတစ်ကျအရပ်ကို
 လွန်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယပါဒါတိက္ကမေ-ဒုတိယခြေလှမ်းဖြင့်
 ခဲတစ်ကျအရပ်ကို လွန်ခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဘောဇန
 သာလာယ-ဆွမ်းစားစရပ်၌၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ အသုကသ္မိံ နာမ-ထိုမည်သော၊
 ဒိဝါဝိဟာရ ဌာနေ-နေရာအရပ်၌၊ ပညပေတွာ-ခင်းပြီး၍၊ ဂစ္ဆာဟိ-သွားလော့၊
 ဣတိ-သို့၊ ပေသေတွာ-စေခိုင်းပြီး၍၊ တတော-ထိုဆွမ်းစားဇရပ်မှ၊ နိက္ခမိတွာ-
 ထွက်၍၊ အညတ္ထ-အခြားအရပ်သို့၊ [စေခိုင်း၍ ခင်းအပ်သော အခင်းရှိရာလမ်းသို့

အနာပုစ္ဆံ။ ။ “အနာပုစ္ဆိတွာ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် နိဂ္ဂဟိတံကို ဝါစာသိလိငှ အကျိုးငှာ
 လာထားသော အက္ခရာဟုလည်းကောင်း၊ အနာပုစ္ဆာ၌လည်း တွာပစ္စည်း ကျေသည်ဟုလည်း
 ကောင်း ပြသည်။ “တံ ပေ၊ အနိယျာတေတွာ”ကား အနာပုစ္ဆံ၏ အဓိပ္ပာယ်အဖွင့်တည်း။
 “မပန်ပြော”ဟူရာ၌ “ထိုသေနာသနကို ကြည့်ရှု၍ သိမ်းလိုက်ပါ”ဟု ထိုဘိက္ခု စသည်ထံ
 မအပ်နှံဘဲ-ဟု ဆိုလိုသည်။

‘မသွားဘဲ အခြားလမ်းသို့] ဂစ္ဆန္တော-သွားသော ရဟန်းကို၊ ပါဒုဒ္ဓါရေန-ခြေကို ကြွမြှောက်ခြင်းဖြင့်၊ ကာရေတဗ္ဗော-ပြုစေထိုက်၏၊ ဝါ-ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏။

(ကူခံ သိက္ခာပဒံ) ၊မေ၊ သန္တတံ-အခင်းကို၊ အနုဒ္ဓရိတွာ-မရုပ်သိမ်းမှု၍လည်းကောင်း၊ အနာပုဏ္ဏံ-မပန်ပြောမှု၍လည်းကောင်း၊ ပတ္တမနဝတ္ထုသ္မိ-ဖဲသွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနာဏတ္တိကံ-စေခိုင်းခြင်းမရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ ပုဂ္ဂလိကေ-အခြား ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ညောင်စောင်းစသည်၌၊ တိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ စိမိလိကံ ဝါ-ပုဆိုးကြမ်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရတ္ထရဏံ ဝါ-ညောင်စောင်းစသည်တို့၏ အပေါ်၌ ခင်းအပ်သော အခင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဘူမတ္ထရဏံ ဝါ-မြေပေါ်၌ခင်းအပ်သော အခင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ တဒ္ဓိကံ ဝါ-သပေါ့ဖျာကိုသော်လည်းကောင်း၊ စမ္မခဏ္ဍံ ဝါ-သားရေပိုင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါဒပုဉ္ဇနံ ဝါ-ခြေသုတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဖလကပိဋံ ဝါ-ပျဉ်ချပ်အင်းပျဉ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယံ ဝါ ပန ကိစ္ဆိ-အကြင် အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဒါရုဘဏ္ဍံ ဝါ-သစ်ဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊ (သစ်သားဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊) မတ္တိကာဘဏ္ဍံ ဝါ-မြေညက်ဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊ (မြေညက်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သောဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊) အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ပတ္တဓာရကံပိ-

ပါဒုဒ္ဓါရေန။ ။ “ခြေကြွခြင်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရမည်”ဟူရာ၌ “ပဌမခြေတစ်လှမ်း၌ ဒုက္ကဋ်၊ ဒုတိယခြေတစ်လှမ်း၌ ပါစိတ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပါ”ဟု ဆိုလိုသည်။ ဘာကြောင့် လေဇ္ဈပါတဖြင့် မဆုံးဖြတ်ဘဲ ခြေကြွလှမ်းခြင်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရသနည်း။ ဆွမ်းစားစရပ်က အခင်းရှိရာအရပ်မှ ခဲတစ်ကျ ဥပစာကို လွန်နေပြီ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ [လေဇ္ဈပါတူပစာရတော ဗဟိဋ္ဌိတတ္တာ ပါဒုဒ္ဓါရေန ကာရေတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ၊ အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တဿ ပဌမပါဒုဒ္ဓါရေ ဒုက္ကဋ်၊ ဒုတိယပါဒုဒ္ဓါရေ ပါစိတ္တိယန္တိ အတ္ထော။]

အနာဏတ္တိက။ ။ ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါးကို ခိုင်း၍ဖြစ်စေ၊ “မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားလော့၊ မပန်ပြောဘဲ သွားလော့”ဟု စေခိုင်းခြင်းကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်၍ အာပတ်မသင့်ရကား အနာဏတ္တိကသိက္ခာပုဒ်တည်း။ [ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့်စပ်၍ အာပတ်မသင့်သော်လည်း အကပ္ပိယ သမာဒါနဒုက္ကဋ်အာပတ်ကား သင့်သည်သာ။] အချို့စာ၌ “သာဏတ္တိကံ”ဟုရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ။

ပါဒပုဉ္ဇနံ။ ။ ရုက္ခကေဟိ ဝါ ပိလောတိကေဟိ ဝါ ပါဒပုဉ္ဇနတ္ထံကတာ-ကြိုးငယ်များကို အပိုင်းသဏ္ဍာန်ဖြစ်အောင် ရစ်ပတ်၍ ပြုလုပ်သော၊ သို့မဟုတ် အဝတ်တောင်းတို့ကို ထပ်၍ ပြုအပ်သော ခြေသုတ်ဖိုရာ အသုံးအဆောင်သည် “ပါဒပုဉ္ဇနံ” မည်၏။ ယခုအခါ အုန်းဆံတို့ကို လုပ်အပ်သော ခြေသုတ်ဖုံလည်း ပါဒပုဉ္ဇနပင်တည်း။ ပါဒါနံ-တို့ကို+ပုဉ္ဇနံ-သုတ်ကြောင်း အသုံးအဆောင်တည်း။ ပါဒပုဉ္ဇနံ-ဆောင်။

ဖလကပိဋံ။ ။ ဖလကမေဝ-ပျဉ်ချပ်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပိဋံ-တည်း။ ဖလကပိဋံ-အောက်၌ ခြေထောက်မတပ်ဘဲ ပျဉ်ချပ်သက်သက်ထိုင်ခုံ။ [ဥတ္တရတ္ထရဏ စသည်ကို နောက်သိက္ခာပုဒ်၌ ဖွင့်လတ္တံ့။]

သပိတ်ခြေကိုသော်လည်း၊ ဝုတ္တလက္ခဏေ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊
 [“ယေ အဝသိကသင်္ကေတာ” အစရှိသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊]
 အဇ္ဈောကာသေ-လွင်တီးခေါင်၌၊ ဌပေတွာ-ထားပြီး၍၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသော
 ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သာ၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ အာရညကေန-တော၌နေသော
 ရဟန်းသည်၊ အနောဝဿကေ-မိုးမစွတ်အပ်သောအရပ်သည်၊ အသတိ-သော်၊
 သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော ကျောင်းအသုံးအဆောင်ကို၊ ရုက္ခေ-သစ်ပင်၌၊ လဂ္ဂေတွာပိ-
 ချိတ်၍လည်းကောင်း၊ (ဂန္တံ ဝဋ္ဋတိ၌ စပ်)၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်
 ပြုအပ်သော်၊ ဥပစိကာဟိ-ခြံတို့သည်၊ န ခဇ္ဇတိ-မခဲစားအပ် မခဲစားနိုင်၊ ဧဝံဝါ-
 ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်မူလည်း၊ ကတွာပိ-ပြု၍လည်းကောင်း၊ ဂန္တံ၊ ဝဋ္ဋတိ၊
 အဗ္ဗောကာသိကေန-အဗ္ဗောကာသိကဓုတင်ဆောင် ရဟန်းသည်၊ (လွင်တီးခေါင်၌

ပတ္တာဓာရကံပိ။ ။ပိသည် ဂရဟာဇောတက၊ အောက်တန်းကျသော ပတ္တာဓာရက၌သော်မှ
 ဒုက္ကဋ္ဌ ဖြစ်သေး၏၊ တာလဝဏှ စသည်မှာ ဆိုဖွယ်ရာ မရှိတော့ဟု သမ္ဘဝနာပြု။ [ပတ္တာ
 ဓာရကံပီတိ ဣမိနာ တာလဝဏှ (ထန်းရွက်ယပ်)၊ ဝိဇနီ (အခြားယပ်) ပတ္တ (သပိတ်)၊ ပါနီယ
 ဥဠုကံ (သောက်ရေမှုတ်)၊ ပါနီယသင်္ခါဒီသု ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိတိ ဒေသေတိ။]

အာရညကေန ပန။ ။ တောကျောင်းဘုန်းတော်ကြီးများအား ကြည်ညိုသူတို့က....
 ညောင်စောင်း အင်းပျဉ် စသည်ကို သံယိကအဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲဖို့ရန် လှူတတ်ကြ၏၊ အရပ်
 တစ်ပါးသို့ သွားလိုသော တောကျောင်းဘုန်းကြီးသည် ဘယ်လို စီစဉ်၍ သွားရမည်နည်းဟု
 မေးဖွယ်ရှိ၍ “အသတိ အနောဝဿကေ” စသည် မိန့်။

ဥပလက္ခဏနည်း။ ။ “အသတိ အနောဝဿကေ”သည် အနောဝဿကကို မှတ်၍ပြသော
 ဥပလက္ခဏနည်းသာ၊ ဘာကြောင့်နည်း-“သဘာဂါနံ အဘာဝေ”ဟုလည်း ဆိုသင့်သောကြောင့်
 တည်း၊ [ဣဒ္ဓန္တ လက္ခဏဝစနံ သဘာဂါနံ အဘာဝေတိ စ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ၊] ခရီးသွားမည့်
 တောကျောင်းဘုန်းကြီးသည် သံယိက မဉ္စ စသည်ကို မိမိနှင့် သဘောတူသော အနီးအပါး
 ကျောင်းသို့ ပို့ထားပြီးမှ သွားရမည်၊ သဘာဂကျောင်း မရှိလျှင် မိုးမစွတ်အပ်သော လိုဏ်ဂူ
 စသော အရပ်၌ ထားခဲ့ရမည်၊ ထိုအရပ်မျိုး မရှိမှ သစ်ပင်၌ ချိတ်ဆွဲထားခဲ့ရသည်။

ယထာ ဝါ။ ။ပြခဲ့သော နည်းများကိုသာ ပြု၍ သွားနိုင်သည် မဟုတ်သေး၊ ခြမစားနိုင်
 လောက်အောင် ကျောက်ခဲလေးလုံးအပေါ်၌ ညောင်စောင်းတင်၍ ထိုညောင်စောင်းပေါ်၌
 အခြားညောင်စောင်းနှင့် အင်းပျဉ် စသည်များ အဆင့်ဆင့်တင်၍လည်း သွားကောင်းသည်။

အဗ္ဗောကာသိကေန။ ။အဗ္ဗောကာသိကဓုတင်ဆောင်ရဟန်းသည် “ငါက ဥက္ကဋ္ဌဓုတင်
 ဆောင်”ဟု ဆို၍ သင်္ကန်းကုဋီ မလုပ်ဘဲ သံယိကမဉ္စ စသည်ကို လွင်တီးခေါင်၌ မထားကောင်း
 ဟု ပြလို၍ “စီဝရကုဋီကံ ကတွာ”ဟု မိန့်၊ ၇ ရက် ၇ လီ မိုးရွာနေ၍ သင်္ကန်းကုဋီ လုပ်ထား
 သော်လည်း မိုးမစွတ်အောင် မတတ်နိုင်လျှင်ကား အပြစ်မရှိတော့၊ ရုက္ခမူတင်ဆောင် ရဟန်းမှာ
 ဤနည်းပင်တည်း။

နေသော ရဟန်းသည်။) စီဝရကုဋီကံ-သင်္ကန်းကျောင်းငယ်ကို၊ ကတွာပိ-ပြု၍ လည်း၊ ရက္ခိတဗွဲ-စောင့်ရှောက်ရာ၏။ [သင်္ကန်းကို အမိုးအကာ လုပ်ထားသော ကျောင်းငယ်ကို “စီဝရကုဋီ”ဟု ခေါ်သည်။]

အတ္တနော-မိမိ၏၊ သန္တကေ-ဥစ္စာဖြစ်သော အခင်း၌လည်းကောင်း၊ ဝိဿာ သိကပုဂ္ဂလိကေ-အကျွမ်းဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဥစ္စာဖြစ်သော အခင်း၌လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓရဏာဒီနိ-ရုပ်သိမ်းမှု အစရှိသည်တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဂမနေ-ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ (အနာပတ္တိ ဟောတိ)၊ ဩတာပေန္တဿ-နေလှန်းစဉ်၊ အာဂန္တာ-ပြန်လာ၍၊ ဥဒ္ဓရိဿာမိ-ရုပ်သိမ်းအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတော-သွားသောရဟန်း၏လည်း ကောင်း၊ ဝုဗ္ဗတရာ-မိမိထက် သီတင်းကြီးသူတို့သည်၊ ဥဋ္ဌာပေန္တိ-နေရာမှ ထစေ ကုန်အံ့၊ အမနုဿော-ဘီလူးပြိတ္တာသည်၊ တတ္ထ-ထိုနေရာ၌၊ နိသိဒတိ-ထိုင်နေအံ့၊ [အမနုဿောတိ ယက္ခော ဝါ ပေတော ဝါ (တစ္ဆေ)၊] ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက် သော၊ ဣဿရော-အစိုးရသူသည်၊ ဂဏှတိ-အတင်းယူအံ့၊ သီဟာဒယော-ခြင်္သေ့ အစရှိသည်တို့သည်၊ တံဋ္ဌာနံ-ထိုအခင်းရှိရာအရပ်သို့၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ တိဋ္ဌန္တိ-တည်နေကုန်အံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သေနာသနံ-ကျောင်းအသုံးအဆောင်သည်၊ ပလိဗုဒ္ဓိ-နှောင့်ယှက်အပ်သည်၊ ဟောတိ-အံ့၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပလိဗုဒ္ဓေ-နှောင့်ယှက်အပ်သော၊ သေနာသနေ-ကျောင်းအသုံးအဆောင်သည်၊ (သတိဝါ-ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊) ဇီဝိတဗြဟ္မစရိယန္တရာယကရာသု-အသက်၏အန္တရာယ်၊ ဗြဟ္မစရိယ၏အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်သော၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့သည်၊ (သန္တိသု ဝါ-ရှိကုန်သော်လည်းကောင်း၊) ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသော ရဟန်း၏လည်း ကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ အာပတ္တိ (ဟောတိ)။

မဗ္ဗာဒီနံ-ညောင်စောင်းအစရှိသည်တို့၏၊ သံယိကတာ-သံယိက၏အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ ဝုတ္တလက္ခဏေ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ ဒေသေ-လွင်တီးခေါင် အရပ်၌၊ သန္တရဏံ ဝါ-ကိုယ်တိုင်ခင်းခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ သန္တရာပဏံဝါ- သူတစ်ပါးကို ခင်းစေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ အပလိဗုဒ္ဓတာ-မနှောင့်ယှက်အပ် သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အာပဒါယ-ဘေးရန်၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်း ကောင်း၊ နိရပေက္ခတာ-ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ (မငဲ့ကွက်ဘဲ ဟူလို)၊ လေဉ္စူပါတာတိက္ကမော - ခဲတစ်ကျ အရပ်ကို လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ဆ-ဤ ၆ ပါးတို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ-တည်း။

ဝိဿာသိကပုဂ္ဂလိက။ ။မတောင်းဘဲ ယူသော်လည်း ကျေနပ်လောက်သဖြင့် ဝိဿာ သဂ္ဂါဟ ယူ၍ ဖြစ်နိုင်လောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို “ဝိဿာသိကပုဂ္ဂလ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာသည် မိမိဥစ္စာကဲ့သို့ ဖြစ်ရကား မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားသော်လည်း အနာပတ္တိ၊ ထိုမျှလောက် မရင်းနှီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာ၌ကား မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားလျှင် “ပုဂ္ဂလိကေ တိကဒုက္ကဋ်”ဟု ဆိုခဲ့သော ဒုက္ကဋ်တည်း။

သမုဋ္ဌာနာဒီနိ-တို့သည်။ ပထမကထိနသဒိသာနေဝ-သာ၊ [တချို့စာ၌ ဣတိရှိ၏-အပို] ပန-အထူး၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်။ ကိရိယာကိရိယံ-ယတည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ [ဖဲသွားမှုကို ပြုခြင်းသည် ကိရိယ၊ ရုပ်သိမ်းမှုကို စသည်ကို မပြုခြင်းကား အကိရိယ။] .... စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

၅။ ဒုတိယသေနာသန သိက္ခာပုဒ် ပဉ္စမေ-၌၊ ဝိဟာရေတိ-ကား၊ ဂဗ္ဘေဝါ-အခန်း၌သော်လည်းကောင်း၊ အညတရသ္မိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ သဗ္ဗပရိစ္ဆန္ဓေ-အလုံးစုံ မိုးအပ်သော၊ ဂုတ္တ

သေနာသနေ ဝါ-လုံခြုံသောကျောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ (သန္တရိတွာ ဝါ သန္တရာပေတွာ ဝါ၌စပ်) သေယျန္တိ-ကား၊ သေယျာ နာမ ဘိသိစိမိလိကာပေ၊ ပဏ္ဏသန္တာရောတိ-သေယျာ နာမ ဘိသိစိမိလိကာပေ၊ ပဏ္ဏသန္တာရောဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ (ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ-ဟူလို) [သေယျာ နာမ-သေယျာ မည်သည်၊ ဘိသိ-ဘုံလျှို့လည်းကောင်း၊ စိမိလိကာ-ပုဆိုးကြမ်းလည်းကောင်း၊ ဥတ္တရတ္ထရဏံ-အပေါ်လွှမ်းအခင်းလည်းကောင်း၊ ဘူမတ္ထရဏံ-မြေအခင်းလည်းကောင်း၊ တဋ္ဌိကာ-သပေါ့ဖျာလည်းကောင်း၊ စမ္မခဏ္ဍော-သားရေပိုင်းလည်းကောင်း၊ နိသီဒနံ-နိသီဒိန်အခင်းလည်းကောင်း၊ ပစ္စတ္ထရဏံ-သီးခြားအခင်းလည်းကောင်း၊ တိဏသန္တာရော-မြက်အခင်းလည်းကောင်း၊ ပဏ္ဏသန္တာရော-သစ်ရွက်အခင်းလည်းကောင်းတည်း။]

တတ္ထ-ထို ၁၀-ပါးသော သေယျာတို့တွင်၊ စိမိလိကာ နာမ-ကာ မည်သည်၊ ပရိကမ္မကတာယ-ပြုအပ်သော ပရိကံရှိသော၊ ဘူမိယာ-မြေ၏၊ (နွားချေးစသည်တို့ဖြင့် သုတ်လိမ်း၍ ဆေးခြယ်ထားသောမြေ၊ သမံတလင်းကို တင်၍ ဆေးခြယ်ထားသော မြေမျိုးတည်း။) ဝဏ္ဏာနုရက္ခဏတ္ထံ-အဆင်းကို စောင့်ရှောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ကတာ-ပြုအပ်သော အခင်းတည်း၊ ဥတ္တရတ္ထရဏံ နာမ-ဏ မည်သည်၊ မဗ္ဗပိဋ္ဌာဒီနံ-ညောင်စောင်း အင်းပျဉ် အစရှိသည်တို့၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ အတ္ထရိတဗ္ဗယုတ္တကံ-ခင်းခြင်း၌ သင့်လျော်သော၊ (တဗ္ဗပစ္စည်းကို ဘောဟောဟု ကြံ) ပစ္စတ္ထရဏံ-အပေါ်လွှမ်းအခင်းတည်း၊ ဘူမတ္ထရဏံ နာမ-ဏ မည်သည်၊ စိမိလိကာယ-ပုဆိုးကြမ်းအခင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ တဿာ-ထိုပုဆိုးကြမ်းအခင်း၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ (အတ္ထရိတဗ္ဗာ-ခင်းထိုက်သော) စိမိလိကာယ-သည်၊ အသတိ-သော်၊ သုဒ္ဓဘူမိယံ-သက်သက်သော မြေ၌၊ အတ္ထရိတဗ္ဗာ-ခင်းထိုက်သော၊ ကဋ္ဌသာရကာဒိဝိကတိ-ဖျာ၊ သင်ဖြူး အစရှိသော အထူးပြုအပ်သောအခင်းတည်း၊ တဋ္ဌိကာ နာမ-ကာ မည်သည်၊ တာလပဏ္ဏာဒီဟိ-ထန်းရွက် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကတတဋ္ဌိကာ-ပြုအပ်သော သပေါ့ဖျာတည်း။

စမ္မခဏ္ဍော နာမ-ဏ မည်သည်၊ ယံကိုဋ္ဌိ-အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥသံ့ အလုံးစုံသော၊ စမ္မံ-သားရေတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ သီဟစမ္မာဒီနံ-ခြင်္သေ့ရေ အစရှိသည်တို့ကို၊ ပရိဟရဏေယေဝ-ကိုယ့်ဥစ္စာဟု သိမ်းပိုက်၍ သွားလေရာရာ ဆောင်ခြင်း၌သာ၊

ပဋိက္ခေပေါ-ပယ်မြစ်တော်မူခြင်းသည်၊ (ဟောတု)၊ သေနာသနပရိဘောဂေ ပန-
 ကျောင်းအသုံးအဆောင်၌ကား၊ အကပ္ပိယစမ္ပနာမ-မအပ်သောသားရေမည်သည်၊
 နတ္ထိ-မရှိ၊ ပစ္စတ္ထရဏံ နာမ-ဏ မည်သည်၊ ပါဝါရော-ခြုံထည်လည်းကောင်း၊
 ကောဇဝေါ-သားမွေးကော်ဇောလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧတ္တကမေဝ-ဤမျှလောက်
 ကိုသာ၊ (ဝုတ္တံ-ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ) (“တ္ထကမေဝ ဝုတ္တံ” ဟု ပါစိတျာဒိ
 အဋ္ဌကထာ၌ ရှိ၏။) သေသံ-ကြွင်းသော အခင်းသည်၊ ပါကဋမေဝ-ထင်ရှားသည်
 သာ။ [သေသန္တိ-ဘိသိ၊ နိသီဒနံ၊ တိဏသန္တာရော၊ ပဏ္ဏသန္တာရောတိ အဝသိဋ္ဌံ
 သေနာသနံ။]

ဣတိ-သို့၊ ဒသသု-၁၀ ပါးကုန်သော၊ ဣမာသု သေယျာသု-ဤအိပ်ရာနေရာ
 တို့တွင်၊ ဧကံပိ-တစ်ခုလည်းဖြစ်သော၊ သေယျ-အိပ်ရာနေရာကို၊ အတ္တနော-၏။
 ဝဿဂ္ဂေန-ဝါအပိုင်းအခြားအားဖြင့် (ဝါစဉ်ဖြင့်)၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဝုတ္တလက္ခဏေ-
 ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ [“ဂဗ္ဘေ ဝါ အညတရသ္မိံ ဝါ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်
 ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော] ဝိဟာရေ-၌၊ သန္တရိတွာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊
 သန္တရာပေတွာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဒိသံဂမိကော-အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားလတ္တံ့
 ဖြစ်သော၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဌပိတံ-
 ထားအပ်သော အိပ်ရာနေရာကို၊ [“ယထာ ထပိတံ” ဟုစာရှိ၏။ ဌပိတံ မပါလျှင်
 တထာစပ်ရာကို ကြည့်၍ “ဌပိယမာနံ” ဟု ထည့်နိုင်၏။] ဥပစိကာဟိ-ခြံတို့သည်၊
 န ခဇ္ဇတိ-မခဲစားအပ်၊ မခဲစားနိုင်၊ တထာ-ထို ခြံမစားနိုင်လောက်အောင်သော

ပရိဟရဏေယေဝ။ ။အတ္တနော သန္တကံ ကတွာ တံ တံ ဝိဟာရံ ဟရိတွာ မဉ္ဇပိဌာဒိသု
 အတ္တရိတွာ ပရိဘောဂေယေဝ ပဋိက္ခေပေါ-ကိုယ့်ဥစ္စာ အနေအားဖြင့် ထိုထို ကျောင်းသို့
 ဆောင်ယူ၍ ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ် စသည်တို့၌ ခင်း၍ သုံးခြင်း၌သာ ပယ်ခြင်းဖြစ်သည်။
 [ပရိ-ကိုယ့်ဥစ္စာဟု သိမ်းပိုက်၍+ဟရဏ-ဆောင်ယူခြင်း။]

သေနာသနပရိဘောဂေ။ ။(ကိုယ်ပိုင်မဟုတ်ဘဲ) ကျောင်းအသုံးအဆောင်အဖြစ်၌ကား
 မအပ်သော သားရေ မရှိပါ။ ။သေနာသနသန္တကံ ကတွာ (ကျောင်းပိုင်ပစ္စည်းလုပ်၍)
 ဘူမတ္ထရဏဝသေန ပရိဘောဂေ နေဝတ္ထိံ ဒေါသော။

ပါဝါရော ကောဇဝေါ။ ။ပါဝါရေန္တိ သဗ္ဘဒေန္တိ သရိရံ ဧတေနာတိ ပါဝါရော-ကိုယ်ကို
 ဖုံးကြောင်း၊ ခြုံကြောင်းဖြစ်သော တဘက်၊ စောင်၊ ကောဇဝေါတိ ဥဒ္ဒလောမိကေန္တလောမိအာဒိ
 ကောဇဝတ္ထရဏံ-တစ်ဖက်အမွှေးရှိသော(တစ်ဖက်ချော)၊ ၂ ဖက်အမွှေးရှိသော (နှစ်ဖက်ချော)
 ကော်ဇောအခင်း။

ယထာ ဥပစိကာဟိ န ခဇ္ဇတိ။ ။ခြံမစားအောင် ကျောက်ခဲ ၄-လုံးပေါ် ညောင်စောင်း
 တင်၍ ထိုအပေါ်၌ ဘိသိစသည်ကို ထား၍ မိုးမယိုသော ကျောင်းခန်း စသည်၌ ထားခဲ့ရ
 မည်၊ မိုးယိုသောကျောင်း၌ မိုးဖို့ရာ မြက်စသည်တို့ အဆင်သင့် ရှိနေ၍ မိုးတတ်လျှင် မိုးပြီးမှ
 ထိုကျောင်းခန်း၌ ထားရမည်၊ မမိုးနိုင်လျှင် မိုးမယိုသော နေရာကို ရှာ၍ ထားခဲ့ရမည်၊
 တစ်ကျောင်းလုံး မိုးယိုလျှင် ဒါယကာများအိမ်သို့ ပို့၍ ထားခဲ့ရမည်၊ ဒါယကာများက သံယိက

အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ငှပနဝသေန-ထားခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ နေဝ ဥဒ္ဓရေယျ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း မရုပ်သိမ်းအံ့၊ န ဥဒ္ဓရာပေယျ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း မရုပ်သိမ်းစေအံ့၊ ပုရိမသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ အနာပုစ္ဆံ ဝါ-မပန်ပြောဘဲမူလည်း ဂစ္ဆေယျ-အံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ (ပဌမပါဒေစသည်၌စပ်) ဝါ-ထိုရဟန်းသည်၊ (အတိက္ကမန္တဿ၌ စပ်) ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရ်အပ်သော၊ အာရာမဿ-အာရာမ်၏၊ ပရိက္ခေပံ-အကာအရံကိုလည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရ်အပ်သော၊ (အာရာမဿ-၏) ဥပစာရ်-ကိုလည်းကောင်း၊ [အစွန်ဆုံးကျောင်းမှ ခဲ ၂ ကျကို ဥပစာဟု ဆိုသည်၊] အတိက္ကမန္တဿ-ကျော်လွန်လတ်သော်၊ (တစ်နည်း) အတိက္ကမန္တဿ-ကျော်လွန်သော၊ (တဿ-၏) ပဌမပါဒေ-ပဌမခြေလှမ်း၌၊ ဒုက္ကဋ်၊ ဒုတိယပါဒေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတီ)။

ပန-ကား၊ ယတ္ထ-အကြင်ကျောင်း၌၊ ဥပစိကာသင်္ကာ-ခြံ၌ဖြစ်သော ယုံမှားဖွယ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တတော-ထိုကျောင်းမှ၊ အနာပုစ္ဆံပိ-မပန်ပြောဘဲလည်း၊ ဂန္တံ ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် မပန်ပြောဘဲ သွားခြင်းငှာ အပ်ပါသော်လည်း၊ အာပုစ္ဆန်-ပန်ပြောခြင်းသည်၊ ဝတ္တံ-ဂမိကဝတ်တည်း၊ [ဝတ္တန္တိ ဂမိကဝတ္တံ] (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ သံယိကေ-သံယာဉ္ဇုစွာဖြစ်သော၊ ဝိဟာရေ-၌၊ သေယျံ-အိပ်ရာနေရာကို၊ သန္တရိတွာ-ခင်းပြီး၍၊ အနုဒ္ဓရိတွာ-ရုပ်လည်း မရုပ်သိမ်းဘဲ၊ အနာပုစ္ဆံ-ပန်လည်း မပန်ပြောဘဲ၊ ပက္ကမနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ သာဓာရဏာပညတ္တိ ၊ပေ၊ တိကဒုက္ကဋ်။

ပန-ကား၊ ဝုတ္တ လက္ခဏဿ-သော၊ ဝိဟာရဿ-၏၊ ဥပစာရေ-၌၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်ဖြစ်သော၊ အာသန္နေ-အနီး၌၊ ဥပစာရေကို ဗဟိအာသန္နေဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ “ဥပစာရေတိ ဧတသေဝ ဝိဝရဏံ ဗဟိအာသန္နေတိ” ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ ဝါ-ဆွမ်းစားစရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ [ဥပဋ္ဌာနသာလာယံဝါတိ-ဘောဇနသာလာယံဝါ]

ပစ္စည်းကို (တာဝန်ကြီး၍) လက်မခံလိုလျှင် လွင်ပြင်မှာပင် ကျောက်ခဲပေါ် ညောင်စောင်းတင်၍ ထိုညောင်စောင်းပေါ်၌ ဘိသိစသည် တင်၍ မြက် သစ်ရွက်တို့ဖြင့် ဖုံးခွဲရမည်၊ ထိုသို့ ထားခဲ့လျှင် ထိုကျောင်းပျက်သော်လည်း ကျန်သမျှမှာ နောက်လာ အာဂန္တုကအတွက် အကျိုးများလိမ့်ဦးမည်။

ဥပစိကာသင်္ကာ နတ္ထိ ။ ။ကျောက်ဖျာပေါ် ကျောက်တုံးပေါ် တည်၍ ဆောက်အပ်သော ကျောင်း၊ ကျောက်တောင် ထွင်းအပ်သော လိုဏ်ဂူ၊ အုတ်တိုက်များ၌ ခြံတက်လိမ့်မည်ဟု ယုံမှားဖွယ် မရှိ။ [တချို့အုတ်တိုက်များကား ယခုအခါ ခြံတက်၏။ ထိုသို့ ခြံတက်လျှင် ထိုအုတ်တိုက်မှ သွားသူသည် ရုပ်သိမ်း-ပန်ပြော၍ သွားရမည်။]

ဥပဋ္ဌာန၊ ပေ၊ သန္တရာပေတွာ ဝါ ။ ။ဘိသိစသော သေယျ ၁၀-မျိုးကို အန္တေဂဗ္ဘ စသည်၌ ခင်း၍ မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားလျှင် ကျောင်းလည်း ပျက်၊ သေယျလည်း ပျက်သောကြောင့် ပါစိတ်ဟု ပညတ်တော်မူ၏၊ ဝိဟာရ၏ ဥပစာဖြစ်သော ဥပဋ္ဌာနသာလာ စသည်၌ ခင်းလျှင်ကား

အပရိစ္ဆိန္ဒမဏ္ဍပေဝါ-မကာရံအပ်သောမဏ္ဍပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပရိစ္ဆိန္ဒပိ-
ကာရံအပ်ပါသော်လည်း၊ ဗဟူနံ-များစွာကုန်သော ရဟန်း၊ သာမဏေတို့၏၊
သန္နိပါတဘူတေ ဝါ-စုဝေးရာ ဖြစ်၍ဖြစ်သော မဏ္ဍပ်၌သော်လည်းကောင်း၊
ရုက္ခမူလေဝါ-သစ်ပင်၏အနီးအောက်၌သော်လည်းကောင်း၊ သန္တရိတွာ ဝါ-သော်
လည်းကောင်း၊ သန္တရာပေတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဥဒ္ဓရဏာဒီနိ အကတွာ
စသည်၌စပ်) မဇ္ဇဝိဋ္ဌဋ္ဌ-ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ကိုကား၊ ဝိဟာရေဝါ-ကျောင်း၌
သော်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တပကာရေ-ဆိုအပ်ပြီးသောအပြားရှိသော၊ ဝိဟာရပစာရေ
ဝါ-ကျောင်းဥပစာ၌သော်လည်းကောင်း၊ သန္တရိတွာ ဝါ သန္တရာပေတွာ ဝါ၊
ဥဒ္ဓရဏာဒီနိ၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ
(ဟောတိ)၊ အတ္တနော၊ သန္တကေ-၌လည်းကောင်း၊ ဝိဿာသိကပုဂ္ဂလိကေ-
အကျွမ်းဝင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ဥစ္စာ၌လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓရဏာဒီနိ-တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊
(ဂမနေ-၌လည်းကောင်း)၊ ပုရိမနယေနေဝ-သာလျှင်၊ ပလိဗုဒ္ဓိ-နှောင့်ယှက်အပ်
သော အိပ်ရာနေရာကို၊ ဆဇ္ဇေတွာ-စွန့်၍၊ ဂမနေ-၌လည်းကောင်း၊ (အနာပတ္တိ
ဟောတိ)။

ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ အဇ္ဇေဝ-ယနေပင်၊ အာဂန္တာ-ပြန်လာ၍၊ ပဋိဇဇိ
ဿာမိ-သုတ်သင်အံ့ (ရုပ်သိမ်းအံ့)၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ သာပက္ခော-ငဲ့ကွက်ခြင်း
ရှိသည်၊(ဟုတွာ-၍)၊ နဒီပါရံဝါ-မြစ်တစ်ဖက်ကမ်းသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဂါမန္တရံ
ဝါ-အခြားတစ်ရွာသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဂန္တာ-သွားပြီး၍၊ ဝါ-သွားပြီးနောက်၊
ယတ္ထ-အကြင်ရောက်ရာအရပ်၌၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဂမနစိတ္တံ-ခရီးသွားကြောင်း
စိတ်သည် (ဆက်လက်၍ ခရီးသွားလိုသောစိတ်သည်)၊ ဥပန္နံ-ဖြစ်ပြီ၊ တတ္ထေဝ-
ထိုအရပ်၌ပင်၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ ကဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ယောက်ကို၊ ပေသေတွာဝါ-

ဝိဟာရမပျက်၊ ဘိသိ စသည်သာ ပျက်သောကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌဟု ပညတ်တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့်
အများ မြင်လောက်သော ဥပဋ္ဌာနသာလာ၊ အပရိစ္ဆိန္ဒမဏ္ဍပ၊ ပရိစ္ဆိန္ဒဖြစ်လျှင် ဗဟူနံ သန္နိပါတ
မဏ္ဍပ၊ ရုက္ခမူလတို့ကို ပြထားသည်။

မဇ္ဇဝိဋ္ဌဋ္ဌ။ ။ဝုတ္တပ္ပကာရေဖြင့် ဥပဋ္ဌာနသာလာ စသည်ကို ညွှန်သည်။ သေယျာ ၁၀ မျိုး
တွင် မပါဝင်သော မဇ္ဇဝိဋ္ဌကိုကား ဝိဟာရ၌ဖြစ်စေ၊ (ဥပဋ္ဌာနသာလာ စသော) အပြင်ဥပစာ၌
ဖြစ်စေ ခင်းထား၍ မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားလျှင် ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်ချည်းသာ၊ ဘာကြောင့်နည်း-
မဇ္ဇဝိဋ္ဌတို့ကို ဝိဟာရအတွင်း၌ ထားသော်လည်း တော်တော်ကြာရုံဖြင့် ခြမတက်နိုင်၍ ကျောင်း
မပျက်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရအပြင်၌ ထားလျှင်ကား ကျောင်းစဉ်လှည့်သူတို့
မြင်၍ ရုပ်သိမ်းကြလိမ့်မည်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။

ယတ္ထဿ၊ပေ၊တတ္ထေဝ။ ။နဒီပါရ စသည်သို့ ရောက်ပြီးနောက်မှ တစ်ဖန်ဆက်၍ ခရီး
သွားလိုစိတ်ရှိလျှင် ထိုစိတ်ဖြစ်ရာ အရပ်မှပင် တစ်ယောက်ယောက်ကို စေလွှတ်၍ မူလထားခဲ့
သော သေယျာကို ရုပ်သိမ်းလိုက်ဖို့ရန် ပန်ပြောပါ။ ထိုသို့ မပန်ပြောဘဲ ဆက်၍ သွားလျှင်
ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ “အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တော ပါဒုဒ္ဓါရေန ကာရေတဗ္ဗော”အရ ဆုံးဖြတ်ပါ။ ထို့ကြောင့်
“တတ္ထေဝ”ဟု ဧဝဖြင့် မိန့်သည်။

စေလွှတ်၍သော်လည်း၊ အာပုစ္ဆတိ-ပန်ပြောအံ့၊ နဒိပူရရာဇစောရာဒီသု-မြစ်ရေ ပြည့်ခြင်း၊ မင်း ခိုးသူ အစရှိသော အန္တရာယ်တို့တွင်၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အန္တရာယ်သည်၊ ပလိဗုဒ္ဓေါ-နှောင့်ယှက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာဝါ-ဖြစ်၍သော်လည်း၊) ပစ္စာဂန္တိ-ပြန်လာခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်အံ့၊ တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ [ယော စမှ စကို ဤ၌ ရွှေ့၍ ပေးနိုင်သောကြောင့်“တဿ စ”ဟု စ၊ မပါသင့်] အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ ဂစ္ဆန္တဿ-မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ဝုတ္တလက္ခဏသေယျာ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော အိပ်ရာနေရာလည်းကောင်း၊ တဿာ-ထိုအိပ်ရာ နေရာ၏၊ သံယိကတာ-သံယိက၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တလက္ခဏေ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ (သဗ္ဗပရိစ္ဆန္နေ ဝုတ္တသေနာသနေ ဟု ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊) ဝိဟာရေ-၌၊ သန္တရဏံဝါ-ကိုယ်တိုင်ခင်းခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ သန္တရပဏံဝါ-သူတစ်ပါးကို ခင်းစေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ အပလိဗုဒ္ဓတာ-မနှောင့်ယှက်အပ်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အာပဒါယ-ဘေးရန်၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ အနပေက္ခဿ-ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသောရဟန်း၏၊ ဒိသာပက္ကမနံ-အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥပစာရသီမာတိက္ကမော-ဥပစာရသီမံကို လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ သတ္တ-၇ ပါးကုန်သော၊ ပေ၊ ဝုတ္တနယေနေဝ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ-တည်း။ ..... ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

၆။ အနုပစ္စ သိက္ခာပုဒ်

ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဇာနန္တိ-ကား၊ အယံ-ဤရဟန်းကို၊ အနုဋ္ဌာပနီယော-မထစေထိုက်၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနန္တော-သိလျက်၊ တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင် (ထိုသို့ မထစေထိုက်ဟု သိသူကို ဇာနံဟု ဆိုလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ အဿ-ထိုဇာနံဟူသောပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဝုဗ္ဗောတိ ဇာနာတိ၊ ပေ၊ သံယေန ဒိန္နောတိ ဇာနာတိတိ-ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဟိ-အကြောင်းကို ထင်စွာပြဦးအံ့၊ [ဝုဗ္ဗ စသည်တို့၏ အနုဋ္ဌာပနီယဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ထင်စွာပြဦးအံ့-ဟူလို] ဝုဗ္ဗော-သီတင်းကြီးသူကို၊ အတ္တနော-မိမိထက်၊ ဝုဗ္ဗတာယ-ကြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုဋ္ဌာပနီယော-မထစေထိုက်၊ ဂိလာနော-မကျန်းမာသူကို၊ ဂိလာနတာယ-မကျန်းမာမာ၊ သနားစရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊

တေနေဝဿ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။ပါဠိတော်၌ “ဇာနံ”ဟု သာမညရှိပါလျက် “အနုဋ္ဌာပနီယော အယံ”ဟူသော အနက်ကို အဘယ်မှ ရ၍ ဖွင့်ပြအပ်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “တေနေဝဿ”စသည်မိန့်၊ ထိုပဒဘာဇနီမှ ရ၍ ဖွင့်ပြနိုင်သည်-ဟူလို။

ဝုဗ္ဗော ဟိ။ ။ပဒဘာဇနီ၌ “အနုဋ္ဌာပနီယော”ဟု မပါဝါတကားဟု ထပ်၍ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဝုဗ္ဗော ဟိ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ ကြီးသူသည် ကြီးသောကြောင့်ပင် မထစေထိုက်ရကား “ဝုဗ္ဗော”စသည်ကို ဟောလျှင် အနုဋ္ဌာပနီယဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်သည်-ဟူလို။

(အနုဋ္ဌာပနီယော)၊ ပန-ကား၊ သံယော-သည်၊ ဘဏ္ဍာဂါရိကဿဝါ-ဘဏ္ဍာတိုက်စိုးရဟန်းအားသော်လည်းကောင်း၊ (ဒေတိ၌စပ်)၊ ဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ (ဗဟူပကာရတံ ဂုဏဝိသိဋ္ဌတံတို့၌စပ်)၊ ဓမ္မကထိကဝိနယဓရဂဏဝါစကာစရိယာနံဝါ-ဓမ္မကထိက၊ ဝိနည်းဓိုရ်၊ ဂိုဏ်းကို စာချသောဆရာတို့အားသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ဗဟူပကာရတံ-များသောကျေးဇူးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂုဏဝိသိဋ္ဌတစ္ဆ-ဂုဏ်အားဖြင့် ထူးကဲကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ သလ္လက္ခေတွာ-၍၊ ဓုဝဝါသတ္ထာယ-အမြဲနေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝိဟာရံ-ကို၊ [ဤမှနောက်၌ “သလ္လက္ခေတွာ-မှတ်သား၍” ဟု တွေ့ရ၏။ ပါစိတျာဒိ အဋ္ဌကထာ၌မပါ] သမ္ဗုဒ္ဓိတွာ-သမုတ်၍၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်းအား၊ သံယေန-သည်၊ ဒိန္နော-ပေးအပ်ပြီ၊ သောပိ-ထိုရဟန်းကိုလည်း၊ အနုဋ္ဌာပနီယော-မထစေထိုက်။

ပုဗ္ဗပဂတန္တိ-ကား၊ ပုဗ္ဗ-မိမိအလျှင်၊ ဥပဂတံ-ကပ်ဝင်ပြီးသော၊ အနုပဓဇာတိ-ကား၊ မဇ္ဇပိဋ္ဌာနံဝါ-တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ပဝိသန္တဿ-အတွင်းသို့ ဝင်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ နိက္ခမန္တဿ ဝါ-အပြင်သို့ ထွက်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ တဿ ဘိက္ခုနော ဝါ-ထိုရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊ ဥပစာရံ-ဥပစာသို့ (အနီးအပါးအရပ်သို့)၊ အနုပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ [အနု ပိုဟန်တူသည်]၊ (သေယျံ ကပ္ပေယျ၌စပ်)၊ တတ္ထ-ထိုမဇ္ဇပိဋ္ဌ ဘိက္ခုတို့တွင်၊ တာဝ-ဘိက္ခုမှ ရှေးဦးစွာ၊ မဇ္ဇပိဋ္ဌာနံ-တို့၏၊ (ဥပစာရော၌စပ်)၊ မဟလ္လကေ-ကြီးသော၊ ဝိဟာရေ-၌၊ သမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဒိယဗော ဟတ္ထော-အခွဲအားဖြင့် ၂ တောင်သည်(တစ်တောင်ထွာသည်)၊ [သမန္တာ ဒိယဗော ဟတ္ထောတိ မဇ္ဈေ ပညတ္တံ မဇ္ဇပိဋ္ဌံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ]၊ ဥပစာရော-ဥပစာတည်း(အနီး၌ဖြစ်သောအရပ်တည်း)၊ ခုဒ္ဒကေ-ငယ်သော၊ (ဝိဟာရေ-၌)၊ ယတော-အကြင်ဘက်၌၊ ပဟောတိ-တစ်တောင်ထွာလောက်၏၊ တတော-ထိုဘက်၌၊ ဒိယဗော ဟတ္ထော-သည်၊ (ဥပစာရော-တည်း)၊ ပန-ကား၊ ပဝိသန္တဿ-ဝင်သော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပါဒဓောဝနပါသာဏတော-ခြေဆေးရာကျောက်ဖျာမှ၊ (ဒွါရေ-တံခါးအနီး၌နိက္ခိတ္တပါဒဓောဝနပါသာဏတော)၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ မဇ္ဇပိဋ္ဌံ-သည်၊ (အတ္ထိ-၏)၊ တာဝ-ထိုညောင်စောင်း အင်းယျှင်တိုင်အောင်၊ (ဥပစာရော-တည်း)၊ နိက္ခမန္တဿ-ထွက်သော၊ (တဿ-ထိုရဟန်း၏)၊ မဇ္ဇပိဋ္ဌတော-မှ၊ ယာဝ-လောက်၊ ပဿာဝဋ္ဌာနံ-ကျင်ငယ်စွန့်ရာအရပ်သည်၊ (အတ္ထိ-၏)၊ တာဝ-ထိုကျင်ငယ်စွန့်ရာအရပ်တိုင်အောင်၊ ဥပစာရော-တည်း။

သေယျံ ကပ္ပေယျာတိ-ကား၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ သမ္မာဓံ-ကျမ်းမြောင်းခြင်းကို၊ ကတ္ထုကာမတာယ-ပြုခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တသ္မိံ ဥပစာရေ-ထိုဥပစာ၌၊ ဒသသု-၁၀ ပါးကုန်သော၊ သေယျာသု-အိပ်ရာနေရာတို့တွင်၊ ဧကံပိ-တစ်ခုသော အိပ်ရာနေရာကိုလည်း၊ သန္တရန္တဿ ဝါ-ကိုယ်တိုင်ခင်းသောရဟန်း၏

သော်လည်းကောင်း၊ သန္တရာပေန္တဿဝါ-သူတစ်ပါးကို ခင်းစေသောရဟန်း၏ သော်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ တတ္ထ-ထိုအိပ်ရာနေရာ၌၊ နိသီဒန္တဿ ဝါ-ထိုင်သောရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊ နိပဇ္ဇန္တဿ ဝါ-အိပ်သောရဟန်း၏ သော်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဒွေပိ-ထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်း ၂ မျိုးလုံးတို့ ကိုလည်း၊ ကရောန္တဿ-ပြုသောရဟန်း၏၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ)၊ ပုနပျုန်-အဖန်ဖန်၊ ကရောန္တဿ-ထိုင်မှု အိပ်မှုကို ပြုသောရဟန်း၏၊ ပယောဂ ဂဏနာယ-ပယောဂ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အနုပခဇ္ဇ-အနီးသို့ ဝင်၍၊ သေယျ-ထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပနဝတ္ထုသ္မိ-ပြုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ပုဂ္ဂလိကေ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ကျောင်း၌၊ (အနုပခဇ္ဇ-၍)၊ သေယျ-ကို၊ ကပ္ပေန္တဿ-ပြုသော ရဟန်း၏၊ တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဝုတ္တုပစာရတော-ဆိုအပ်ပြီးသော ဥပစာမှ၊ (ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၏ တစ်တောင့်ထွာဥပစာ၊ ခြေဆေးကျောက်ဖျာမှ ဝင်လမ်းဥပစာ၊ ကျင်ငယ်စွန့်ရာ အရပ်သို့ ထွက်လမ်းဥပစာမှ-ဟူလို)၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ ဥပဋ္ဌာနသာလာဒိကေဝါ-ဆွမ်းစားစရပ် အစရှိသော အရပ်၌သော် လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရဿ-၏၊ ဥပစာရေ ဝါ-ဥပစာ၌သော်လည်းကောင်း၊ သန္တရဏသန္တရာပနေသုပိ-ကိုယ်တိုင်ခင်းခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ခင်းစေခြင်းတို့ကြောင့် လည်းကောင်း၊ နိသဇ္ဇသယနေသုပိ-ထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်းတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ။

ပန-ကား၊ အတ္တနောဝါ-မိမိ၏သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဿာသိကဿဝါ-အကျွမ်း ဝင်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သော်လည်းကောင်း၊ သန္တကေ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဝိဟာရေ-၌၊ သန္တရန္တဿ စ-ခင်းသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဝိလာနော-မကျန်းမာသည်၊ (ဟုတွာ ဝါ-ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊) သီတုဏှ ဝိဠိတော-အအေး အပူသည် နှိပ်စက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ ဝါ-လည်းကောင်း၊) ပဝိသတိ-အနီးသို့ ကပ်ဝင်အံ့၊ တဿ စ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ [ယော စ၊ ဘဿ စဟု ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတည်းက ၂ ခါ မဆည်းနိုင်၊ ထို့ကြောင့် စ တစ်လုံး ခိုသည်၊] အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (ပဝိသန္တဿ စ-အနီးသို့ ကပ်ဝင်သော ရဟန်း၏ လည်းကောင်း၊) ပဗ္ဗတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ၊ သံယိကဝိဟာရတာ-သံယိကကျောင်း ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုဋ္ဌာပနိယဘာဝဇာနနံ-မထစေထိုက်သူ၏အဖြစ်ကို သိခြင်းလည်းကောင်း၊ (မထစေထိုက်သူမှန်းသိခြင်း-ဟူလို)၊ သမ္မာဓေတုကာမတာ- ကျဉ်းမြောင်းစေခြင်းငှာ အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥပစာရေ-ဥပစာ၌၊ နိသီဒနံ ဝါ-ထိုင်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ နိပဇ္ဇနံ ဝါ-အိပ်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ စတ္တာရိပေ၊ ပန-ထူး၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဒုက္ခဝေဒနမေဝ- ဒုက္ခဝေဒနာသာ ရှိ၏။ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၇။ နိကမုန သိက္ခာပုဒ်

သတ္တမေ-၌၊ ကုပိတောတိ-ကာ၊ ကုဒ္ဓေါ-အမျက်ထွက်သည်။
ဝါ-စိတ်ဆိုးသည်။ အနတ္တမနောတိ-ကာ၊ အတုဋ္ဌစိတ္တော-
မနှစ်သက်သောစိတ်ရှိသည်။ ဟုတွာ-၍၊ (နိကမေယျ ဝါ
နိကမုပေယျ ဝါတို့၌စပ်) နိကမေယျ ဝါ နိကမုပေယျ ဝါ ပါစိတ္တိယန္တိ ဧတ္ထ-ယံ
ဟူသော ဤပါဌ၌၊ အနေကဘူမိကာ-များသောဘုံအဆင့်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-များသော
အထပ်ရှိကုန်သော၊ ယေ ပါသာဒါ-အကြင်ပြာသာဒ်တို့သည်။ သန္တိ-ရှိကုန်၏။
အနေကကောဋ္ဌကာနိ-များသောတံခါးမုခ် ရှိကုန်သော၊ ယာနိ ဝါ စတုဿာလာနိ-
အကြင်လေးဖက်တန်းလျားစရပ်တို့သည်လည်း၊ (သန္တိ-န်၏။) တာဒိသေသု-
ထိုကဲ့သို့ရူအပ်ကုန်သော၊ သေနာသနေသု-တို့၌၊ ဂဟေတွာ-ဆွဲကိုင်၍၊ အန္တရာ-
အကြား၌၊ အဋ္ဌပေတွာ-မတန့်ထားမှု၍၊ (ရပ်မထားဘဲ-ဟူလို) ဧကေနဝ
ပယောဂေန-တစ်ကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်သာလျှင်၊ အတိက္ကာမေန္တဿ-
ကျောင်းကို လွန်စေသော ရဟန်း၏။ (ကျောင်းပြင်ဘက်ရောက်အောင် နှင်ထုတ်
သူ၏-ဟူလို) ဧကံ-တစ်ချက်သော၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အန္တရေ-အကြား၌၊
ဋ္ဌပေတွာ-တန့်ထား၍၊ [တချို့စာ၌ “အန္တရေ” မပါ၊ ဋ္ဌပေတွာ ဋ္ဌပေတွာဟု ၂ ချက်
ရှိ၏။] နာနာပယောဂေဟိ-အမျိုးမျိုးသော ပယောဂတို့ဖြင့်၊ အတိက္ကာမေန္တဿ-
၏။ ဒွါရဂဏနာယ-တံခါးပေါက်၏အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ)၊
ဟတ္ထေန-လက်ဖြင့်၊ အနာမသိတွာ-မသုံးသပ်မှု၍၊ နိက္ခမ-ထွက်လော့၊ ဣတိ-
သို့၊ ဝတွာ-ပြော၍၊ ဝါစာယ-စကားဖြင့်၊ နိကမုန္တဿာပိ-နှင့်ထုတ်သောရဟန်း၏
လည်း၊ ဧသေဝ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော-သိကြောင်း
အစီအရင်တည်း။

ပန-ကာ၊ နိကမုပေန္တဿ-နှင့်ထုတ်စေသော ရဟန်း၏။ (ဒုက္ကဋ်၌စပ်) နိကမု-
နှင့်ထုတ်လော့၊ ဣတိ-သို့၊ အာဏတ္တမတ္ထေ-စေခိုင်းအပ်ကာမျှ၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊
ပန-ဆက်၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ အာဏတ္တေ-စေခိုင်းအပ်သော၊ တသ္မိ-ထိုသူသည်၊
ဗဟုကေပိ-များစွာလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွါရေ-တံခါးတို့ကို၊ နိက္ခာမေန္တေ-ထွက်စေ
လတ်သော်၊ [ထွက်သွားအောင် နှင်ထုတ်လတ်သော် ဟူလို]၊ ဣတရဿ-အခြား
သော အာဏာပကရဟန်း၏။ ဧကမေဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပါစိတ္တိယံ
(ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္တကာနိ-ဤမျှအတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ ဒွါရာနိ-
တံခါးတို့တိုင်အောင်၊ [အဒွါအစန္တသံယောဂ ကြသည်။] နိကမုဟိ-နှင့်ထုတ်လော့၊
ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ မဟာဒွါရံ-တံခါးမကြီး
သည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏။) တာဝ-ထိုတံခါးမကြီးတိုင်အောင်၊ နိကမုဟိ-နှင့်ထုတ်လော့၊

အနေက၊ ပေ၊ စတုဿာလာနိ။ ။လေးမျက်နှာ၌ တန်းလျားရှည်စရပ်ကို “စတုဿာလ”
ဟု မှတ်ပါ။ အခန်းများစွာ ရှိရကား တစ်ခန်းလျှင် တစ်ခါးမုခ် တစ်ခုစီ ရှိ၍ “အနေကကောဋ္ဌ
ကာနိ”ဟု ဆိုသည်။ [အနေကကောဋ္ဌကာနိတိ အနေကဒွါရကောဋ္ဌကာနိ။]

ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ နိယမေတွာ-သတ်မှတ်၍၊ အာဏတ္ထော-
စေခိုင်းအပ်သည်။ သစေ ဟောတီ-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဒွါရဂဏနာယ-
တံခါးပေါက်၏အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပုဂ္ဂလိကေ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ (ဝိဟာရေ-
၌)၊ နိကမုန္တဿ-နှင့်ထုတ်သော ရဟန်း၏၊) တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ တဿ-ထို
ရဟန်း၏၊ ပရိက္ခာရနိကမုနေ-ပရိက္ခရာကို ဆွဲထုတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊
ဥပဋ္ဌာနသာလာဒိကာ-ဆွမ်းစားစရပ်အစရှိသော၊ ဝိဟာရပစာရာ-ကျောင်းဥပစာမှ၊
တဿဝါ-ထိုရဟန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပရိက္ခာရဿ ဝါ-
ပရိက္ခရာကိုသော်လည်းကောင်း၊ နိကမုနေ-နှင့်ထုတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊
(ဒုက္ကဋ် ဟောတိ)၊ ပန-ကာ၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-လူ့သာမဏေကိုသော်လည်းကောင်း၊
(ဝါပါလျှင် ကောင်း၏)၊ အနုပသမ္ပန္နပရိက္ခာရဿ ဝါ-လူ့သာမဏေ၏ ပရိက္ခရာကို
သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရာဝါ-ကျောင်းမှသော်လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရပစာရာ
ဝါ-မှသော်လည်းကောင်း၊ နိကမုနေ-နှင့်ထုတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိကမု
ပနေ စ-နှင့်ထုတ်စေခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ (ဟောတိ)၊ တစ္ဆ-
ထိုဒုက္ကဋ်ကိုလည်း၊ [တစ္ဆာတိ ဒုက္ကဋ် ပရမသတိ] အသမ္ပဒေသု-တစ်စပ်တည်း
မဖွဲ့စပ်ကုန်သော၊ ပရိက္ခာရေသု-တို့၌၊ ပရိက္ခာရဂဏနာယ-အားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-
ထိုက်၏။

အတ္တနော ဝါ-မိမိ၏သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဿာသိကဿ ဝါ-အကျွမ်းဝင်ခြင်း
ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏သော်လည်းကောင်း၊ သန္တကာ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဝိဟာရာ-မှ၊
နိကမုနေ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သကလသံယာရာမတေပိ-အလုံးစုံသောသံယာ
အရံမှလည်း(တစ်တိုက်လုံးမှလည်း)၊ ဘဏ္ဍနကာရကဿဝါ-ငြင်းခုံခြင်းကို ပြုတတ်
သော ရဟန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ တဿ-၏၊ ပရိက္ခာရဿဝါ-ကိုသော်လည်း
ကောင်း၊ နိကမုနေ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိကမုပနေဝါ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊
(အနာပတ္တိ ဟောတိ)၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဝသနဋ္ဌာနတော-နေရာအရပ်မှ၊
အလဇ္ဇိဿ-အလဇ္ဇိရဟန်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကဿ-ရှူးသောရဟန်းကိုလည်း
ကောင်း၊ (နိကမုနေ၌စပ်)၊ န သမ္မာဝတ္တန္တာနံ-ကောင်းစွာမကျင့်ကုန်သော၊ အန္တေ
ဝါသိကသဒ္ဓိဝိဟာရိကာနံ-အနီးနေတပည့်၊ အတူနေတပည့်တို့ကိုလည်းကောင်း၊
တေသံ-ထို အန္တေဝါသိက၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်တို့၏ ပရိက္ခာရဿဝါ-ကိုလည်း
ကောင်း၊ နိကမုနေစ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သယံ-မိမိကိုယ်တိုင်၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနံ-
အရူး အစရှိသည်တို့သည်၊ (သမာနာနံ-ဖြစ်ကုန်လတ်သော်၊) ဝါ-ဖြစ်ကုန်သော

သယဉ္စ ဥမ္မတ္တကာဒီနံ။ ။ ရှေ့၌ “ဥမ္မတ္တကဿ” ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထို “ဥမ္မတ္တက” သည် နှင်ထုတ်
အပ်သောရဟန်းဥမ္မတ္တကတည်း။ ဤနေရာ၌ မိမိကိုယ်တိုင် ဥမ္မတ္တကဖြစ်သူတည်းဟု သိစေလို၍
“သယဉ္စ” ဟု မိန့်သည်။ “သယဉ္စ” ဟု စသဒ္ဓါပါပြီးဖြစ်သောကြောင့် “ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ” စသဒ္ဓါ
ပါဖွယ် မလို။

ရဟန်းတို့၏။ [အာဒိဖြင့် ဒိတ္တစိတ္တ၊ ဝေဒနာဋီတို့ကို ယူ၊] (နိကမုနေ စ-ကြောင့် လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သံယံကဝိဟာရော-သံယံကကျောင်းလည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏။ ဘဏ္ဍနကာရကဘာဝါဒိဝိမုတ္တတာ-ဘဏ္ဍနကာရက၏ အဖြစ် အစရှိသည်တို့မှ လွတ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [အာဒိဖြင့် ကလဟကာရက၊ ဝိဝါဒကာရကတို့ကို ယူ၊] ကောပေန-စိတ်ဆိုခြင်းကြောင့်၊ နိကမုနံဝါ-နှင့်ထုတ်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ နိကမုပနံဝါ-နှင့်ထုတ်စေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။... သတ္တမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

စ။ ဝေဟာသကုဋိ သိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌမေ-၌၊ ဥပရိဝေဟာသကုဋိယာတိ-ကား၊ ဥပရိ-အထက်ထပ်၌၊ အစ္စန္ဒတလာယ-မဖုံးအပ်သော အပြင်ရှိသော၊ ဝါ-ကြမ်းမခင်းအပ်သော အပြင်ရှိသော၊ ဒွိဘူမိကကုဋိယာဝါ- ၂ ထပ်ရှိသောကျောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ တိဘူမိကကုဋိယာဝါ- ၃ ထပ်ရှိသောကျောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ (အဘိနိသီဒေယျဝါ အဘိနိပဇ္ဇေယျဝါတို့၌စပ်၊) ပန-ဆက်၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဓိပေတံ-အလိုရှိအပ်သော၊ ကုဋိ-ကျောင်းကို၊ ဒဿေတံ-ငှာ၊ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ အသီသယဋ္ဌာတိ-မဇ္ဈိမဿ၊ ပေ၊ ယဋ္ဌာဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [မဇ္ဈိမဿ-ပမာဏအားဖြင့် အလယ်အလတ်၌ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ အသီသယဋ္ဌာ-ဦးခေါင်းကို မထိခိုက်လောက်သော ကျောင်းသည်၊ (ဝေဟာသကုဋိ-မည်၏။)]

ဥပရိဝေဟာသကုဋိယာ။ ။ ၂ ထပ် ၃ ထပ်ကျောင်း၌ အထက်ထပ်တွင် ကြမ်းမခင်းရသေး၍ ကောင်းကင်ပြင်ကဲ့သို့ ဖာလာဟင်းလင်း ဖြစ်နေသော ကျောင်းကို “ဝေဟာသကုဋိ”ဟု ခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် “အစ္စန္ဒတလာယ”ဟု ဖွင့်သည်။ “အစ္စန္ဒ-မဖုံးအပ်”ဟူသည် “ကြမ်းပြင်မဖုံးအပ်”တည်း။ “ကြမ်းမခင်းအပ်”ဟု ဆိုလိုသည်။ [ဥပရိဝေဟာသကုဋိယာတိ-ဥပရိမတလေ (အထက်ထပ်၌) အသန္တတပဒရာယ(မခင်းအပ်သော ပျဉ်ချပ်ရှိသော-ကြမ်းမခင်းရသေးသော) ကုဋိယာ-ဋီကာ၊ ဥပရိ-၌၊ ဝေဟာသော (ဟာလာဟင်းလင်းသည်)၊ ယဿာတိ ဥပရိဝေဟာသာ၊ သာ စ+သာ+ကုဋိ စာတိ ဥပရိဝေဟာသကုဋိ။]

အသီသယဋ္ဌာ။ ။ ထိုဝေဟာသကုဋိသည် အနိမ့်အမြင့် အမျိုးမျိုးရှိသော်လည်း ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ဦးခေါင်း မထိခိုက်လောက်အောင်မြင့်သော ကျောင်းကိုသာ ယူစေလိုသောကြောင့် ပဒဘာဇနီ၌ “အသီသယဋ္ဌာ”ဟု မိန့်သည်။ ယဋ္ဌေတိ-ထိခိုက်တတ်၏။ ဣတိ ယဋ္ဌာ၊ သီသံ+န ယဋ္ဌာ အသီသယဋ္ဌာ-ဦးခေါင်းကို မထိခိုက်သော (ဦးခေါင်းလွတ်သော) ကုဋိ၊ (အယုတ္တသမာသ်)။

ဆက်ဦးအံ့---ဤသိက္ခာပုဒ်သည် အောက်ထပ်၌ နေသော ရဟန်း၏ ဦးခေါင်းပေါ်၌ ခုတင်ခြေထောက် ပြုတ်ကျမှုကြောင့် ပညတ်ရသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။ ထို့ကြောင့် အောက်ထပ်သည် ရဟန်းများ သွားလာရာ၌ ဦးခေါင်းလွတ်အောင် မြင့်သောကျောင်း ဖြစ်စေရမည်၊ ဦးခေါင်းမလွတ်သော ကျောင်း၌ ငုံ့၍ သွားနေသူကား သူ၏ အပြစ်သာ။

အာဟစ္စပါဒကန္တိ-ကား၊ အင်္ဂေ-အပေါင်၌၊ ဝိဇ္ဇိတ္တာ-ထွင်း၍၊ ပဝေသိတပါဒကံ-
သွင်းအပ်သော အခြေရှိသော၊ (မဉ္ဇ ဝါ ပိဋံ ဝါတို့၌ စပ်)။

အဘိနိသီဒေယျာတိ-ကား၊ အဘိဘဝိတ္တာ အဇ္ဈောတ္ထရိတ္တာ - လွှမ်းမိုး၍၊
နိသီဒေယျ-ထိုင်အံ့၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဧတံ-ဤမဉ္ဇ ပိဋံဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ဘုမ္မတ္ထေ-
သတ္တမိဝိဘတ်၏အနက်၌၊ ဥပယောဂဝစနံ-ဒုတိယာဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊
မဉ္ဇေ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ပီဋေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ နိသီဒေယျ ဝါ-
ထိုင်မှုလည်း ထိုင်အံ့၊ နိပဇ္ဇေယျဝါ-အိပ်မှုလည်းအိပ်အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပန-
ဆက်၊ အဘိတိ ဣဒံ-အဘိဟူသော ဤပုဒ်သည်၊ ပဒသောဘနတ္ထေ-နိသီဒေယျ
နိပဇ္ဇေယျပုဒ်တို့ကို တင့်တယ်စေခြင်း၊ တန်ဆာဆင်ခြင်း အနက်၌၊ ဥပသဂ္ဂမတ္တ
မေဝ-ဥပသာရမ္ဘသာတည်း၊ တသ္မာ၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဝုတ္တလက္ခဏာယ-သော၊
[ဥပရိအတ္တန္တတလာယ ဒွိဘူမိကကုဋိယာ ဝါ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာ
ရှိသော၊] (ဝေဟာသကုဋိယာကို နောက်မှ ပေး၊) သဗ္ဗန္တိမေန-အလုံးစုံတို့၏ အဆူး၌
ဖြစ်သော၊ ပရိစ္ဆေဒေန-အပိုင်းအခြားဖြင့်၊ ယာဝ-လောက်၊ ပမာဏမဇ္ဈိမဿ-
ပမာဏအားဖြင့် အလယ်အလတ်၌ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ သဗ္ဗသော-အလုံးစုံ
သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဟေဋ္ဌိမာဟိ-အောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ တုလာဟိ-
ထုပ်လျောက်တို့ဖြင့်၊ [ထုပ်လျောက်ဖြင့် “ဆင့်”ကို ယူပါ၊ ညောင်စောင်း၊အင်းပျဉ်ကို
ထုပ်လျောက်ပေါ်တင်၍ မဖြစ်၊ ဆင့်ပေါ်၌သာ တင်၍ ဖြစ်သည်၊] သီသံ-
ဦးခေါင်းကို၊ န ယဇ္ဇေတိ-မထိခိုက်၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်တိုင်အောင်၊
ဥစ္စာယ-မြင့်သော၊ ဝေဟာသကုဋိယာ-ဟင်းလင်းအပြင်ရှိသော ကုဋိ၌၊ တုလာနံ-
ထုပ်လျောက်တို့၏၊ ဥပရိ-၌၊ ဌပိတေ-ထားအပ်သော၊ အာဟစ္စပါဒကေ-အပေါင်၌
ထွင်း၍ သွင်းအပ်သော အခြေရှိသော၊ မဉ္ဇေ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ပီဋေဝါ-
၌သော်လည်းကောင်း၊ နိသီဒတိဝါ-ထိုင်မှုလည်း ထိုင်အံ့၊ နိပဇ္ဇတိဝါ-အိပ်မှုလည်း

အာဟစ္စပါဒကံ။ ။အာဟစ္စ-အပေါင်ထွင်း၍+ပဝေသိတော+ပါဒေါ ယဿာတိ အာဟစ္စ
ပါဒကော၊ (မဉ္ဇော)၊ [အာပုဗ္ဗ၊ ဟန+တွာ၊ ဟာကို ရစ္စပြု၍ “အာဟစ္စ”ဟု ဖြစ်၏၊ ပဝေသိတ
အလယ်ပုဒ် ကျေ၊] ဤအာဟစ္စပါဒက ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်သာ ခြေထောက်ပြုတ်ကျစရာ
ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အာဟစ္စပါဒက ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်နှင့်သာ ဆိုင်၏၊
အခြား ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်များနှင့် မဆိုင်။

ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ။ ။အဘိကို “အဘိဘဝန အနက်ရှိ”ဟု ကြံလျှင် မဉ္ဇ ပိဋံတို့သည် အဘိ၌
ထုံးစံအတိုင်း ကံအဖြစ်ဖြင့် စပ်ရသောကြောင့် အထူးမဖွင့်တော့ဘဲ အဘိကို “အနက်သီးခြား
မရှိ၊ နိသီဒေယျပုဒ်ကို တင့်တယ်ဝေဆာအောင် တန်ဆာဆင်ရုံသာ”ဟု ကြံလျှင် မဉ္ဇ ပိဋံတို့၌
ဒုတိယာသည် (ကံအဖြစ်ဖြင့် စပ်ဖို့ရာ မရှိသောကြောင့်) သတ္တမိအနက်၌ သက်ရသည်၊
ထို့ကြောင့် “ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ ဥပယောဂဝစနံ”သည် အဘိအတွက် အနက်မရှိသော ဒုတိယနည်း
အတွက် အဖွင့်တည်း။

အိပ်အံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အနုပခဇ္ဇသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဆိုအပ်ပြီး
သော နည်းဖြင့်၊ (နိသီဒန္တဿ ဝါ နိပဇ္ဇန္တဿ ဝါ-အစရှိသည်တို့ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော
နည်းဖြင့်-ဟူလို၊) ပယောဂဂဏနာယ-အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဥပရိဝေဟာသကုဋိယာ-အထက်ဆင့်တွင် ဟင်းလင်း
အပြင်ရှိသောကျောင်း၌၊ အာဟစ္စပါဒကံ-အပေါင်၌ ထွင်း၍ သွင်းအပ်သော
အခြေရှိသော၊ မဉ္ဇူပိဋံ-ကို၊ သဟသာ-အဆောတလျှင်၊ ဝါ-ဖိရ်၊ [သဟသာ အဘိ
ဘဝိတွာ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ] အဘိနိသီဒနအဘိနိပဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-ထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်း
ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ပုဂ္ဂလိကေ-သော၊ (ဝိဟာရေ-၌၊ အဘိနိသီဒန္တ
ဿ ဝါ-၏လည်းကောင်း၊ အဘိနိပဇ္ဇန္တဿ ဝါ-၏လည်းကောင်း၊) တိကဒုက္ကဋံ
(ဟောတိ)။

အတ္တနော ဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဿာသိကဿ ဝါ-၏သော်လည်း
ကောင်း၊ သန္တကေ-သော၊ ဝိဟာရေ-၌၊ (နိသီဒန္တဿ၌စပ်) အဝေဟာသကုဋိယာ-
ဝေဟာသကုဋိ မဟုတ်သော သစ်ရွက်ကျောင်း စသည်၌လည်းကောင်း၊ [အဝေဟာ
သကုဋိယာတိ-ဘူမိယံ ကတပဏ္ဍသာလာဒီသု၊ ထိုကျောင်းမျိုး၌ သူတစ်ပါးကို
ထိခိုက်စရာ မရှိ] သီသယဋ္ဌာယ-ဦးခေါင်းကို ထိခိုက်သော ဝေဟာသကုဋိ၌လည်း
ကောင်း (ဦးခေါင်းမလွတ်သော ဝေဟာသကုဋိ၌လည်းကောင်း)၊ ယဿ-အကြင်
ဝေဟာသကုဋိ၏၊ ဟေဋ္ဌာဝါ-အောက်အပြင်သော်လည်း၊ (ဝါဖြင့် ဥပရိတလံကို
ဝိကပ်ပြုသည်)၊ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရာဒီနံ-သစ်သားတည်းဟူသော အဆောက်အဦ အစရှိ
သည်တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ နိက္ခိတ္တတ္တာ-ထားအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အပရိ
ဘောဂံ-မသုံးစွဲအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဥပရိတလံဝါ-အထက်အပြင်သော်လည်း၊
(ဝါဖြင့် ဟေဋ္ဌာကို ဝိကပ်ပြုသည်)၊ ပဒရသဉ္စိတံ (ဝါ)-ပျဉ်ချပ်တို့ဖြင့် စီအပ်သည်
သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပျဉ်ခင်းအပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဝါ ယူ၍ စပ်)
သုခာဒိပရိကမ္မကတံဝါ-အက်တေ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပရိကမ်ပြုအပ်သည်သော်
လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-၏)၊ တတ္ထ-ထိုဝေဟာသကုဋိကျောင်း၌လည်းကောင်း၊
အာဟစ္စပါဒကေ-အာဟစ္စပါဒက ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်၌၊ နိသီဒန္တဿ-
ထိုင်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (အနာပတ္တိံ စပ်)။

ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ဝေဟာသဋ္ဌေပိ-ဟင်းလင်းအပြင်၌ တည်သည်
လည်းဖြစ်သော၊ တသ္မိ အာဟစ္စပါဒကေ-ထို အာဟစ္စပါဒက ညောင်စောင်း
အင်းပျဉ်၌၊ ဌိတော-ရပ်လျက်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ စေ ဂဏှာတိဝါ-အကယ်၍
မူလည်း လှမ်းယူအံ့၊ [ဥပရိနာဂဒန္တကာဒီသု လဂ္ဂိတံ စိဝရာဒိ ယံကိဉ္စိ ဂဏှာတိ

သီသယဋ္ဌာယ။ ။ယာ သီသံ ယဋ္ဌာ ဟောတိ၊ တတ္ထာပိ အနာပတ္တိံ၊ န ဟိ သက္ကာ တတ္ထ-
(ထို ဦးခေါင်းထိသောကျောင်း၌) ဟေဋ္ဌာပါသာဒေ အနောနတေန (မကိုင် မညွတ်ဘဲ) ဝိစရိတုံ၊
တသ္မာ အသစ္စရဏဋ္ဌာနတ္တာ (လှည့်လည်ရာအရပ် မဟုတ်သောကြောင့်) ပရဿ ပိဋာ န
ဘဝိဿတိ။

ဝါ-အထက်အမြင့် ဆင်စွယ်ကောက် စသည်တို့၌ ချိတ်ထားအပ်သော သင်္ကန်း စသည်ကို ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ပေါ်တက်၍ လှမ်းယူအံ့၊ လဂ္ဂတိ ဝါတိ ဧတ္ထ ဒေဝေ နယော၊] (စေ) လဂ္ဂတိဝါ-အကယ်၍မူလည်း လှမ်းချိတ်အံ့၊ (တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ယဿ-အကြင်ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၏၊ ပဋ္ဌာဏီ-မယ်နသည်၊ ဝါ-စို့သည်၊ ဝါ-သံသည်၊ ဒိန္နာ-ပေးအပ်ပြီးသည် (ရိုက်အပ်ပြီးသည်)၊ ဟောတိ-၏၊ ပါဒသီသာနံ-ခြေထောက်ထိပ်တို့၏၊ ဥပရိ-၌၊ အာဏီ-မယ်နသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဝေသိတာ-သွင်းအပ်ပြီးသည် (ရိုက်အပ်သည်)၊ (ဟောတိ)၊ တတ္ထ-ထို ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၌၊ နိသီဒန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊ သံယိကော-ဖြစ်သော၊ ဝိဟာဇရာ-ကျောင်းလည်းကောင်း၊ အသီသယဋ္ဌာ-ဦးခေါင်း ကို မထိခိုက်လောက်သော(ဦးခေါင်းထိခိုက်လောက်အောင် မမြင့်သော)၊ ဝေဟာသ ကုဋိ-ဋီလည်းကောင်း၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ သပရိဘောဂံ-သုံးဆောင်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အပဋ္ဌာဏီဒိန္နေ-မပေးအပ်သော မယ်နရှိသော (သံမရိုက် အပ်သော)၊ အာဟစ္စပါဒကေ-၌၊ နိသီဒနံဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ- တည်း၊ ..... အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၉။ မဟလ္လကဝိဟာရ သိက္ခာပုဒ် နဝမေ-၌၊ မဟလ္လကန္တိ-ကား၊ သဿာမိကံ-ကျောင်းရှင် ဒါယကာရှိသော (ကျောင်းရှင်ဒါယကာရှိသောကြောင့် မဟလ္လကဖြစ်သော-ဟူလို)၊ ဝိဟာရံတိ-ကား၊ ဥလ္လိတ္တာ ဝလိတ္တံ-အတွင်းသုတ်လိမ်းအပ်၊ အပြင်သုတ်လိမ်းအပ်သော တိုက်ကျောင်းကို၊ မဟလ္လကပုဒ်ကို ဝိဟာရကာရသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တပုဒ်ကို ကုဋိကာရ သိက္ခာပုဒ်၌ ဖွင့်ခဲ့ပြီ၊] ယာဝဒ္ဓါရကောသာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဒွါရကောသော နာမ-သ မည်သည်၊ (ပဒေသော၌စပ်)၊ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန-အလွန်ကို ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့်၊ ပိဋသံဃာတဿ-တံခါးပေါင်၏၊ ဝါ-ကျည်းခွေ၏၊ သမန္တာ-ထက်ဝန်းကျင်၌၊ အမု တေယျဟတ္ထော-အခွဲအားဖြင့် ၃ တောင်ရှိသော၊ ဝါ-၂ တောင့်ထွာရှိသော၊ ပဒေသော-အရပ်တည်း၊ အဂ္ဂဋ္ဌပနာယာတိ-ကား၊ သကဝါဋကဿ-တံခါးရွက်နှင့်

ပဋ္ဌာဏီ ဒိန္နာ။ ။[ပဋိပက္ခဘူတာ-(အောက်က သွင်းထားသော ခြေကို အပေါ်ကနေ၍ ရိုက်ရသည့်အတွက်) ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော အာဏီ-မယ်န (စို့-သံ) ပဋ္ဌာဏီ၊] ညောင်စောင်းခြေထောက်ကို အပေါင်၌သွင်းပြီးလျှင် အပေါ်က(သို့မဟုတ်) ဘေးက “မယ်န”ဟု ရှေးကခေါ်ကြသော စို့ (ဝါ-သံ)ကို ရိုက်ထားလျှင် ခြေထောက်ပြုတ်၍ မကျနိုင်၊ “ပါဒသီသာနံ ဥပရိ အာဏီ ပဝေသိတာ”ကား ပဋ္ဌာဏီ ဒိန္နာကို ထပ်၍ ဖွင့်သော စကားတည်း။

သမန္တာ၊ ပေ၊ ပဒေသောတိ။ ။[ယဿ ဝေမဇ္ဈေ ဒွါရံ(တံခါးမ) ဟောတိ၊ ဥပရိဘာဂေ စ ဥစ္စာ ဘိတ္တံ၊ တဿ (အလယ်၌ တံခါးရှိ၍၊ တံခါးအထက်၌လည်း နံရံအမြင့်ရှိသော ထို ကျောင်း၏) တီသု ဒိသာသု သမန္တာ (ဘေး နှစ်ဖက် အထက်အားဖြင့် အရပ် ၃ မျက်နှာ ပတ်ဝန်းကျင်၌) အမုတေယျဟတ္ထော ပဒေသော (ဒွါရကောသဟု ခေါ်အပ်သောအရပ်တည်း။)

တကွဖြစ်သော၊ ဒွါရပန္နဿ-တံခါးပေါင်၏။ နိစ္စလဘာဝတ္ထာယ-မလှုပ်ရှားသည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ (ပုနပျုနံ လိမ္မိတဗ္ဗော ဝါ လိမ္မာပေတဗ္ဗော ဝါ ထည့်ပါငြိ၌စပ်) ဟိ-ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့၊ ကဝါဋ်-တံခါးရွက်သည်၊ လဟုပရိဝတ္ထကံ-လျင်မြန်သော ပြန်လည်ခြင်း ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍)၊ ဝိဝရဏကာလေ-ဖွင့်ရာအခါ၌၊ ဘိတ္တိ-နံရံကို၊ အာဟနတိ-ထိခိုက်တတ်၏။ ပိဒဟနကာလေ-ပိတ်ရာအခါ၌၊ ဒွါရပန္န-တံခါးပေါင်ကို (ကျည်းခွေကို)၊ (အာဟနတိ-၏)၊ တေန အာဟနေန-ထိုသို့ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်၊ ဘိတ္တိ-သည်၊ ကမ္ပတိ-တုန်လှုပ်၏။ တတော-ထိုသို့ တုန်လှုပ်ခြင်းကြောင့်၊ မတ္တိကာ-မြေညက်သည်၊ စလတိ-လှုပ်၏။ စလိတွာ-၍၊ ဝါ-လှုပ်ခြင်းကြောင့်၊ သိထိလာ ဝါ ဟောတိ-လျော့သည်သော်လည်း ဖြစ်၏။ ပတတိ ဝါ-ပြိုကျသော်လည်း ပြိုကျတတ်၏။ တေန-ထို့ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယာဝ ပေ၊ အဂ္ဂဋ္ဌပနာယာတိ-ယ ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ထိုယာဝဒါရကောသာအဂ္ဂဋ္ဌပနာယဟူသော ပါငြိ၌၊ ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော အမှုကို၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ထိုက်၏။ ဝါ-ရမည်၊ ဣတိ-သို့၊ မာတိကာယံ-ကာ၌လည်း၊ ကိဉ္စာပိ နေဝ ဝုတ္တံ-အကယ်၍ကား ဆက်၍ ဟောတော်မမူအပ်၊ ပဒဘာဇနေ-၌လည်း၊ (ကိဉ္စာပိ) န ဝုတ္တံ-အပ်၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဆက်၍ ဟောတော်မမူအပ်ပါသော်လည်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိယံ - အကြောင်းဝတ္ထု၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၌၊

ခုဒ္ဒကဿ ပန ဝိဟာရဿ ဒွိသု ဒိသာသု (အထက်၌ မရ၍ ဘေးနှစ်ဖက် အရပ်ဟူသော ပတ်ဝန်းကျင်၌ “အမူတေယျဟတ္ထော ပဒေသော”ဟု လိုက်၍စပ်) တကြာပိ-ထိုဘေးနှစ်ဖက် အရပ်တို့၌လည်း၊ ယံ ဘိတ္တိ(ကို) ဝိဝရိယမာနံ ကဝါဋ် အာဟနတိ(ထိခိုက်၏)၊ သာ(ထိုနံရံသည်) အပရိပုဏ္ဏူပစာရာပိ (နှစ်တောင့်ထွာ မပြည့်သော ဥပစာရှိသည်လည်း) ဟောတိ သစေ ပန အဓောဘာဂေပိ (လေပေါက်ကာသော=သုတ်လိမ်းလိုက်သော အရပ်သည်) အတ္ထိ၊ တံပိ လိမ္မိတံ ဝဋ္ဋတိ-ဋီကာ။

အဂ္ဂဋ္ဌပနာယ။ ။အဂ္ဂဋ္ဌသဒ္ဓါသည် (ဤနေရာ၌) တံခါးရွက်ကို ဟော၏။ သို့သော်လည်း တံခါးရွက်နှင့် တံခါးပေါင်(ကျည်းခွေ)တို့သည် မကင်းနိုင်ရကား အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် တံခါးပေါင်ပါ ယူစေလို၍ “သကဝါဋ်ကဿ ဒွါရပန္နဿ”ဟု မိန့်သည်၊ “ဋ္ဌပန-ထားခြင်း” ဟူသည် မလှုပ်ရှားအောင် ထားခြင်းတည်း၊ ထို့နောက် ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်ရှားပြလို၍ “ကဝါဋ် ဟိ” စသည် မိန့်။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ။ ။သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌လည်းကောင်း၊ ပဒဘာဇနီပါဠိတော်၌လည်းကောင်း “အဂ္ဂဋ္ဌပန အကျိုးငှာ+မည်သည့် ကိစ္စကို ပြုလုပ်ရမည်”ဟု တိုက်ရိုက်မပါသည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ မပါသောကြောင့် အဘယ်အနက်ကို မှတ်ရပါမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ပေ၊ ဝေမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော”ဟု မိန့်၊ သိက္ခာပုဒ်နှင့် ပဒဘာဇနီတို့၌ “အဂ္ဂဋ္ဌပနာယ” စပ်ဖို့ရာ ကြိယာမပါသော်လည်း ဝတ္ထုကြောင်း၌ “အထပ်ထပ် မိုးမှု၊ သုတ်လိမ်းမှု”ကို ပြသော

ပုနပျန် ၊ပေ၊ လေပါပေတီတိ-ပုနပျန် ၊ပေ၊ လေပါပေတီဟူသော စကားရပ်၏။ အဓိကာရတော-လိုက်လာခြင်းကြောင့်၊ ယာဝဒ္ဓါရကောသာ-တံခါးပေါင်၏ ထက်ဝန်းကျင် နှစ်တောင့်ထွာအရပ်တိုင်အောင်၊ အဂ္ဂဋ္ဌဥပနာယ-တံခါးရွက် တံခါးပေါင်တို့ကို မလှုပ်ရှားအောင် ထားခြင်းငှာ၊ ပုနပျန်-ထပ်ကာ ထပ်ကာ၊ လိမ္မိတဗ္ဗော ဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း လိမ်းကျံအပ် လိမ်းကျံနိုင်၏။ လိမ္မာပေတဗ္ဗော ဝါ- သူတစ်ပါးကိုမူလည်း လိမ်းကျံစေအပ် လိမ်းကျံစေနိုင်၏။ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အာလောကသန္နိပရိကမ္မာယာတိ ဧတ္ထ-၌၊ဝါတပါနကဝါဋ္ဌကာ-လေသောက် ပြတင်း၏ တံခါးရွက်ငယ်တို့ကို၊ အာလောကသန္နိတိ-နိ ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-န်၏၊ တေ- ထိုလေသောက်ပြတင်း၏ တံခါးရွက်ငယ်တို့သည်၊ ဝိဝရဏကာလေ-ဖွင့်ရာအခါ၌၊ ဝိဒတ္ထိမတ္တံပိ-တစ်ထွာ အတိုင်းအရှည် ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ အတိရေကံပိ- တစ်ထွာထက် ပိုလွန်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဘတ္တိပုဒေသံ-နံရံအရပ်ကို၊ ပဟရန္တိ- ရိုက်ခတ်ကုန်၏။ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤလေသောက်ပြတင်း၌၊ ဥပစာရော-ဥပစာကို၊ သဗ္ဗဒိသာသု-အလုံးစုံသော အရပ်တို့၌၊ [နံပါးနှစ်ဖက်နှင့် အထက်အောက်ကို ဆိုသည်] လဗ္ဘတိ-ရအပ် (ရနိုင်)၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗဒိသာသု-တို့၌၊ ကဝါဋ္ဌ ဝိတ္တာရပုမာဏော-တံခါးရွက်၏အပြန့်ကျယ်၊ ပမာဏရှိသော၊ ဩကာသော-ကို၊ အာလောကသန္နိပရိကမ္မတ္ထာယ-လေသောက်ပြတင်းတံခါးရွက်ကို ခိုင်မြဲအောင် ပြုခြင်း အကျိုးငှာ၊ ပေ၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤအာလောကသန္နိ ပရိကမ္မာယဟူသော ပါဠိ၌၊ အဓိပ္ပာယော-ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်တည်း။

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ လေပကမ္မေ-သုတ်လိမ်းမှု၌၊ ယံ-အကြင်ကိစ္စကို၊ ကတ္တဗ္ဗံ- ထိုက်၏။ တံ-ထိုက်စွကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဆဒနေ-အမိုး၌၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သော ကိစ္စကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ ဒုတ္တိစ္ဆဒနဿာတိ အာဒိ-သ

“ပုနပျန် ဆာဒါပေတိ၊ ပုနပျန် လိမ္မာပေတိ”ဟူသော ကြိယာ ပါရှိ၏။ ထိုကြိယာပုဒ်များတွင် အဂ္ဂဋ္ဌဥပနာယနှင့် စပ်ဖို့ရန် လျော်သော လိမ္မာပေတိကို လိုက်စေ၍ “ပုနပျန် လိမ္မိတဗ္ဗော ဝါ၊ လိမ္မာပေတဗ္ဗော ဝါ”ဟူသော ကြိယာပုဒ်များကို ထည့်လျက် အနက်ကို မှတ်ပါ-ဟူလို။

အာလောကသန္နိ။ ။ “အာလောကံ-အပြင်မှ ဝင်လာသော အရောင်အလင်းကို+သံဓာတိ- ပိတ်ဆိုတတ်၏။ ဣတိ အာလောကသန္နိ”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အလင်းရောင်ကို ပိတ်ကာ သော လေသောက်ပြတင်း၏ တံခါးရွက်ငယ်များကို “အာလောကသန္နိ”ဟု ခေါ်၏။ ဝါတံ+ပိဝတီတိ ဝါတပါနံ-လေကို သောက်တတ်သော ပြတင်းပေါက်၊ ဝါတပါနဿ+ ကဝါဋ္ဌကာ-တံခါးရက်အငယ်စားတိတည်း၊ ဝါတပါနကဝါဋ္ဌကာ-တို့။

အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထိုစကားရပ်၌၊ ဒွတ္တိ
 ခန္ဓနဿ ပရိယာယန္တိ-ကား၊ ဆဒနဿ-အမိုး၏၊ ဒွတ္တိပွရိယာယံ-ဝန်းကျင်
 လှည့်ပတ် ၂ ထပ် ၃ ထပ်ကို၊ (အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံစပ်) ပရိက္ခေပေါ-ဝန်းကျင်ထပ်ဆင့်၍
 မိုးခြင်းကို၊ ပရိယာယံ-ယ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပရိက္ခေပဒွယံ ဝါ-ဝန်းကျင်လှည့်ပတ်
 ၂ ထပ်ဆင့်၍ မိုးခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိက္ခေပတ္တယံ ဝါ-ဝန်းကျင်လှည့်ပတ်
 ၃ ထပ်ဆင့်၍ မိုးခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ-စီမံအပီ စီမံနိုင်၏၊
 ဣတိ အတ္ထော။

အပ္ပဟရိတေ ဌိတေနာတိ-ကား၊ အဟရိတေ-စိမ်းစိုသော ကောက်ပင် ပဲပင်
 မရှိရာ အရပ်၌၊ ဌတွာ-၍၊ (အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံစပ်) စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤအပ္ပဟရိတေ
 ဟူသော ပါဠိ၌၊ သတ္တဉ္စောဒိဘေဒံ-စပါးမျိုး ၇ ပါး အစရှိသော အပြားရှိသော၊
 ပုဗ္ဗဏ္ဍိ-ကောက်ကိုလည်းကောင်း၊ မုဂ္ဂ၊ ပေ၊ ကုမ္ဘဏ္ဍာဒိဘေဒံ-ပဲနောက်၊ ပဲကြီး၊

ပရိယာယံ။ ။ပရိ (ပုနပ္ပုနံ)-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်+အယတိ (ပဝတ္တတိ)-ဖြစ်တတ်၏။
 ဣတိ ပရိယာယော၊ ပရိ ပုဗ္ဗ၊ ဣဓာတ်၊ ဣပစ္စည်းဖြင့် “ပရိယာယော” ဟု ပုလ္လင်ဖြစ်၏။ ဒွတ္တိ-
 ဟူသော သင်္ချာရှေ့ရှိမှ “ဒွေ ဝါ တယော ဝါ ပရိယာယာ ဒွတ္တိပရိယာယံ” ဟု ဒိဂုသမာသ်
 ဖြစ်၍ နပုလ္လင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ပရိယာယော ဝုစ္စတိ” ဟု ရှိလျှင် သာ၍ သဒ္ဒါထုံးစံ
 ကျမည်။ ပရိ (ပုနပ္ပုနံ) +ဒိဝိယတေတိ ပရိက္ခေပေါ-မိုးသင့်သော အရပ်ကို ပတ်ပတ်လည်၌
 အထပ်ထပ်မိုးခြင်းကို “ပရိက္ခေပ” ဟု ခေါ်သည်။ [သိက္ခာပုဒ်၌ “ဒွတ္တိခန္ဓနဿ ပရိယာယံ” ဟု
 ရှိရာဝယ် ဆဒနဿ အလယ်ပုဒ်ခြားလျက် ဒွတ္တိ+ပရိယာယတို့ကို သမာသ်ဖြစ်ကြသည်ဟု
 မှတ်ပါ။]

ဆက်ဦးအံ- “ဆဒနဿ ဒွတ္တိပရိယာယံ” ဟူရာ၌ ကျောင်းဆောင်တစ်ခုလုံး၏ မိုးသင့်ရာ
 အရပ်ကို အားလုံး မိုးပြီးသောအခါ “ဧကပရိယာယ-တစ်ထပ်မိုး” ဟု မှတ်ပါ။ ထို့နောက် ထပ်၍
 အားလုံး မိုးပြီးသောအခါ “ဒွိပရိယာယ-၂ ထပ်မိုး” ဟု မှတ်ပါ။ ဤသို့ ၂ ထပ်မိုးပြီးတိုင်အောင်
 သဘောမကျသေးလျှင် ဖျက်၍ ပြင်စေနိုင်၏။ ၂ ထပ်ကို သဘောကျ မိုးဖို့ရန် စီမံပြီးနောက်
 ၃ ထပ်မြောက် အမိုးကို မိုးဖို့ ပြင်ဆင်ရာ၌ကား “ဤအတိုင်းပင် မိုးရစ်တော့” ဟု စီမံ၍
 ဖဲသွားရမည်။ “မဖဲသွားဘဲ ထိုနေရာ၌ ရပ်နေလျှင်လည်း ဘာမျှ ပြောခွင့်မရ” ဟု ပါစိတျာဒိ
 အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်။

တေရသကထံ။ ။ဣမိနာ ပန နယေန သဗ္ဗသ္မိံ ဝိဟာရေ ဧကဝါရံ ဆာဒိတေ တံ ဆဒနံ
 ဧကမဂ္ဂတိ ဂဟေတွာ ဒွေ မဂ္ဂေတိ ဝုတ္တံ၊ ပရိယာယေန ဆာဒနေပိ ဣမိနာဝ နယေန
 ယောဇေတဗ္ဗတိ တီသုပိ ဂဏ္ဍိပဒေသု ဝုတ္တံ၊ တံ (ထိုစကားသည်) ပုနပ္ပုနံ ဆာဒါပေသီတိ
 ဣမာယ ပါဠိယာ(နှင့်လည်းကောင်း) သဗ္ဗပိ စေတံ ဆဒနံ ဆဒနပရိ (အမိုး၏ အထက်၌
 ထပ်၍ မိုးခြင်းကို) ဝေဒိတဗ္ဗတိ ဣမိနာ အဋ္ဌကထာဝစနေန သမေတိ။

အပ္ပဟရိတေ။ ။“အဟရိတေ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် အပ္ပသဒ္ဒါသည် အဘာဝ (မရှိခြင်း)
 အနက်ဟောဟု သိစေ၏။ “အပ္ပိစ္ဆော-အလိုဆိုးမရှိ” ဟူရာ၌ ကဲ့သို့တည်း။ [နတ္ထိ+ဟရိတ်
 ယတ္ထာတိ အပ္ပဟရိတ် (ဌာနံ)။]

နှမ်း၊ ပဲပိစပ်၊ ဗူး၊ ဖရုံ အစရှိသော၊ အပရဏ္ဍံ စ-ပဲကိုလည်းကောင်း၊ ဟရိတံတိ တံ ဟူ၍၊ အဓိပေတံ-အလိုရှိအပ်၏။ ယံ-အကြင်ကောက်ပဲသီးနှံသည်၊ တသို့ ခေတ္တေ-ထိုကျောင်းတည်မည့် လယ်၌၊ ဝုတ္တံ-စိုက်ပျိုးအပ်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ န တာဝ သမ္ပန္နတိ-မပြည့်စုံသေး၊ [ဝုတ္တံတိ-ဝပံတံ-စိုက်တော့ စိုက်အပ်ပြီး၊ သို့သော် အပင်မပေါက်သေး-ဟူလို၊] ဝသေ-မိုးသည်၊ ပတိတေ ပန-ကျသော်ကား သမ္ပန္နိဿတိ-ပြည့်စုံလတ္တံ့၊ တမ္ပိ-ထိုကောက်ပဲသီးနှံသည်လည်း၊ ဟရိဟသင်္ခမေဝ-ဟရိတဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့သာ၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့် တသို့-ထိုစိမ်းစိုသော ကောက်ပင် ပဲပင် ရှိရာအရပ်၌၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊ အဓိဋ္ဌဟန္တော-စီမံသော ရဟန်းသည်၊ ဒုက္ကဋ်-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။

အပ္ပဟရိတေ-စိမ်းစိုသော ကောက်ပဲပင် မရှိရာအရပ်၌၊ ဌတွာ-၍၊ အဓိဋ္ဌဟန္တဿာပိ-စီမံသောရဟန်း၏လည်း၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-အပိုင်းအခြားတည်း၊ ပိဋ္ဌိဝံသဿ ဝါ-ခေါင်လျှောက်ဝါး၏သော်လည်းကောင်း ကူဋ္ဌာဂါရထုပိကာယ ဝါ-စုလစ်မွန်းချွန် အထွတ်တင်အပ်သော ကျောင်း၏ ထုပိကာ၏သော်လည်းကောင်း၊ ပဿေ-နံပါး၌၊ ဝါ-ဘေး၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသော၊ ပုရိသော-သည်၊ ဆဒနမုခဝဋ္ဋိ အန္တေန-အမိုးခြင်ပိတ်၏ အစွန်းဖြင့် ဩလောကေန္တော-အောက်သို့ ကြည့်လတ်သော်၊ ယသ္မိံ ဘူမိဘာဂေ-အကြင် မြေ အဖို့၌၊ ဌိတံ-တည်သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဿတိ-မြင်နိုင်၏၊ ယသ္မိံ စ-အကြင် အရပ်၌လည်း၊ ဌိတော-တည်သော ရဟန်းသည်၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ နိသိန္နကံ-

ပုဗ္ဗဏ္ဍံ အပရဏ္ဍံ။ ။ပုဗ္ဗံ-ပဲ၏ရှေ့၌ဖြစ်သော+အန္တံ-အစာတည်း၊ ပုဗ္ဗန္တံ-စာ၊ သက္ကတ၌ “ပြုဗ္ဗ”ဟု ရှိ၍ နှုကို ဣပြု၊ အပရံ-စပါး၏နောက်မှ ဖြစ်သော+အန္တံ အပရဏ္ဍံ၊ ကမ္ဘာဦး၌ စပါးမျိုးသည် ရှေးဦးစွာ ပေါ်၍ ပဲမျိုးက နောက်မှ ပေါ်သတတ်။

တသ္မိံ ဌတွာ ၊ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ။ ။ဤပါဌ်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ပမာဏအပိုင်းအခြား ရှိသော အရပ်၌ ပုဗ္ဗဏ္ဍံ စသည်တို့ မရှိမှသာ ကျောင်းတည်ကောင်းသည်၊ ပုဗ္ဗဏ္ဍံ စသည်တို့ ရှိနေလျှင် ကျောင်းမတည်ရဟု ပြသည်။

ပိဋ္ဌိ ၊ပေ၊ ပသေ။ ။ပိဋ္ဌိဝံသယဖြင့် အလျားလိုက် မိုးအပ်သော ကျောင်း၏ ခေါင်လျှောက်ဝါး(အသား)ကို ပြ၏၊ ကုဋ္ဌိဂါရထုပိကာယဖြင့် အထွတ်တင်အပ်သော ကျောင်း၏ အမိုးအလယ်ခေါင်၌ အထွတ်ထုပိကာကို ပြသည်။

မုခဝဋ္ဋိအန္တေန။ ။အမိုး၏ အစွန်အဖျားကို မုခဝဋ္ဋိဟု ဆိုသည်၊ အခြင်ရနယ်များကို ပိတ်ဆီးထားသောကြောင့် “ခြင်ပိတ်”ဟု ခေါ်၏၊ ခေါင်အုတ်ဘေး၌ (သို့မဟုတ် ထာပိကာ၏ ဘေး၌) နေ၍ အပေါ်မှ ငွေ့ကြည့်သော ယောက်ျားသည် အမိုးအစွန်း ခြင်ပိတ်ဖျားဆီသို့ မျက်စိ တန်း၍ ကြည့်လိမ့်မည်၊ ထိုသို့ ကြည့်လျှင် အောက်၌ ရပ်၍ စီမံနေသူကို မြင်လောက်သော နေရာ၌ ရပ်၍ စီမံရမည်၊ အောက်က ကြည့်သော ရဟန်းကလည်း အထက်၌ ပြခဲ့သော အရပ်ဝယ် နေသူကို မြင်နိုင်လောက်သော နေရာ ဖြစ်ရမည်-ဟူလို။

ထိုင်နေသော၊ တံ-ထိုယောက်ျားကို၊ တထေဝ-ထိုခြင်ပိတ်စွန်းဖြင့်ပင်၊ ဥဇ္ဈော
 ကေန္တော-မော်ကြည့်လတ်သော်၊ ပဿတိ-၏၊ တသ္မိ-ထိုအချင်းချင်း မြင်နိုင်
 လောက်ရာ အရပ်၌၊ ဌာတဗ္ဗံ-တည်နေရာ၏၊ [ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း-မတော်တဆ
 ကျောင်းပြုလာလျှင် မိမိကို မပီနိုင်လောက်သောနေရာ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊]
 (ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-တည်း၊-ထည့်၍စပ်၊) တဿ-ထို
 အပိုင်းအခြား၏၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ အပ္ပဟရိတေပိ-စိမ်းစိုသော ကောက်ပင် ပဲပင်
 မရှိရာ အရပ်၌လည်း၊ ဌာတံ-ရပ်ခြင်းငှာ၊ (ရပ်ခွင့်ကို) န လဘတိ-မရ။

တတော စေ ဥတ္တရီတိ-ကား၊ မဂ္ဂေန-လမ်းစဉ်အားဖြင့် (အဖြောင့်အားဖြင့်)၊
 ဆာဒိယမာနေ-မိုးအပ်သောကျောင်း၌၊ တိဏ္ဍံ-သုံးထပ်ကုန်သော၊ မဂ္ဂိနံ-လမ်းစဉ်
 တို့၏(အဖြောင့်မိုးခြင်းတို့၏) (ဥပရိ-အထက်ဖြစ်သော စတုတ္ထမဂ္ဂ၌လည်းကောင်း၊)
 ပရိယာယေန-ဝန်းကျင်လှည့်ပတ်သောအားဖြင့်၊ ဆာဒိယမာနေ-၌၊ တိဏ္ဍံ-ကုန်
 သော၊ ပရိယာယာနံ-ဝန်းကျင်လှည့်ပတ် မိုးအပ်သော အမိုးတို့၏၊ ဥပရိ-အထက်
 ဖြစ်သောစတုတ္ထပရိယာယ၌လည်းကောင်း၊ (စေ အဓိဋ္ဌဟေယျ၌စပ်၊) ဣဋ္ဌက၊ပေ၊
 သုဓာဟိ-အုတ်၊ ကျောက်၊ အင်္ဂိတေတို့ဖြင့်၊ ဆာဒိယမာနေ-၌၊ ဣဋ္ဌက၊ပေ၊
 ဂဏနာယ-အုတ်ချပ်၊ ကျောက်ချပ်၊ အင်္ဂိတေအစိုင်အခဲ အရေအတွက်အားဖြင့်၊
 ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ)၊ တိဏပဏ္ဍေဟိ-မြက် သစ်ရွက်တို့ဖြင့်၊ ဆာဒိယမာနေ-၌၊

မဂ္ဂေန ဆာဒိယမာနေ။ ။မဂ္ဂေန ဆာဒိယမာနေတိ-အပရိက္ခိတွာ (ထက်ဝန်းကျင်
 မလှည့်ပတ်ဘဲ) ဥဇ္ဈကမေဝ (ဖြောင့်ဖြောင့်တန်းတန်းသာလျှင်) ဆာဒိယမာနေ၊ ရှေးအုတ်တိုက်၊
 များဝယ် အုတ်ချပ်မိုးရာ၌ တဖြောင့်တည်း တန်းစီ၍ မိုးရသည်၊ ဤသို့ မိုးသင့်ရာ အရပ်
 အားလုံး မိုးပြီးမှ တစ်ဖန် ဒုတိယအကြိမ် ထပ်ဆင့်၍ မိုးရသည်၊ ဤမဂ္ဂေန ဆာဒိယမာနေဖြင့်
 ပိဋိဝံသဿဟု ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ခေါင်လျှောက် ပါသော အမိုးမျိုးကို ပြ၏။

ပရိယာယေန ဆာဒိယမာနေ။ ။မြက် သစ်ရွက်တို့ကို ပဌမအကြိမ် မိုးရာ၌ပင် မြက်
 အထပ်ထပ်၊ သစ်ရွက်အထပ်ထပ် လှည့်ပတ်မိုးထား၍ မြေညက်စသည်တို့ဖြင့် အင်္ဂိတေမံသလို
 မံရသည်၊ ထို့နောက် ဒုတိယအကြိမ်လည်း ဤနည်းအတိုင်း မိုးရသည်၊ “ပရိယာယေန
 ဆာဒိယမာနေ”ပါဠိဖြင့် ကူဋ္ဌာဂါရ ထုပိကာတင်သော အမိုးကို ပြသည်။

ဣဋ္ဌက၊ပေ၊ ဆာဒိယမာနေ။ ။ဤစကားသည် “မဂ္ဂေန ဆာဒေန”အတွက် စကားတည်း၊
 မဂ္ဂဖြင့် မိုးရာ၌ အုတ်-ကျောက်-အင်္ဂိတေတို့ဖြင့် မိုးရကား အုတ်ချပ်အရေအတွက်၊ ကျောက်ပြား
 အရေအတွက်၊ အင်္ဂိတေခဲ အရေအတွက်အားဖြင့် ပါစိတ်အာပတ်သင့်သည်-ဟူလို။

တိဏပဏ္ဍေဟိ။ ။ပရိယာယမိုးရာ၌ မြက်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ သစ်ရွက်ဖြင့် ဖြစ်စေ မိုးနိုင်၏၊
 ထိုသို့ မိုးလျှင် သစ်ရွက်အရေအတွက်၊ မြက်ချပ်အရေအတွက်အားဖြင့် ပါစိတ်အာပတ်များစွာ
 သင့်သည်၊ [တထ္ထ မဂ္ဂေန ဆာဒေနံ ဣဋ္ဌကသိလာသုဓာဒိဟိ လဗ္ဘတိ ပရိယာယေန ဆာဒေနံ
 တိဏပဏ္ဍေဟိတိ အာဟ-ဣဋ္ဌကသိလာသုဓာဒိဟိတိ အာဒိ၊] [ရှေးက “အုတ်၊ ကျောက်၊

ပဏ္ဏဂဏနာယစေဝ-သစ်ရွက်အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ တိဏမုဋ်
 ဂဏနာယ စ-မြက်ဆုပ်အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊
 (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပုနုပ္ပုနံ-ထပ်ကာ ထပ်ကာ၊ ဆာဒါပနလေပါပနဝတ္ထုသ္မိ-
 မိုးစေခြင်း၊ သုတ်လိမ်းစေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-
 တည်း၊ ဦးနဒ္ဒတ္တိပ္ပရိယာယေ - ယုတ်လျော့သော ၂ ထပ် ၃ ထပ် အမိုး၌၊
 အတိရေကသညိနော-လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-၍သော်လည်းကောင်း၊
 (အဓိဋ္ဌဟန္တဿ-ဇါ) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။

သေတဝဏ္ဏာဒိကရဏေ-ဖြူသောအဆင်း အစရှိသည်ကို ပြုခြင်း၌၊ (အဓိဋ္ဌဟ
 န္တဿ-ဇါလည်းကောင်း၊) ဒုတ္တိပ္ပရိယာယေ-ဝန်းကျင်လှည့်ပတ် ၂ ထပ် ၃ ထပ်
 သော အမိုး၌သော်လည်းကောင်း၊ ဦးနဒ္ဒတ္တိပ္ပရိယာယေဝါ-၂ထပ် ၃ ထပ်အောက်
 ယုတ်လျော့သော အမိုး၌သော်လည်းကောင်း၊ (အဓိဋ္ဌဟန္တဿ-ဇါလည်းကောင်း၊)
 လေဏဂုဟာတိဏကုဋ်ကာဒိသု-လိုဏ်၊ ဂူ၊ မြက်မိုးကုဋ် အစရှိသည်တို့၌၊ [တံခါး
 တပ်ထားလျှင် လိုဏ်၊ တံခါးမတပ်ဘဲ တောင်ခေါင်းသက်သက် ဖြစ်လျှင် “ဂူ”ဟု
 ဋီကာ ခွဲ၏။] (အဓိဋ္ဌဟန္တဿ စ)၊ အညဿ-အခြားသူ၏ အတ္ထာယ-ငှာ၊ (အဓိဋ္ဌဟ
 န္တဿ-ဇါလည်းကောင်း၊) အတ္တနော-ဇါ၊ ဓနေန-အပ်သောဥစ္စာဖြင့်၊ ကာရေန္တဿ-
 ဇါလည်းကောင်း၊ ဝါသာဂါရံ-နေရာကျောင်းကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ သေနာနိ-
 ကြွင်းသော အဆောက်အဦတို့ကို၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊ မဟလ္လကဝိဟာရတာ-ကြီးသော
 ကျောင်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-ဇါ၊ ဝါသာဂါရတာ-နေရာကျောင်း၏
 အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရိ-၂ ထပ် ၃ ထပ်ထက်အလွန်၊ အဓိဋ္ဌာနံ-စီမံခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ... နဝမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

သစ်ရွက်၊ အင်္ဂတေ၊ မြက်”ဟု ၅ မျိုးသာ ရှိသောကြောင့် ထို ၅ မျိုးကို ပြသည်၊ ယခုခေတ်
 သွပ်၊ ကတ်၊ ဓနိ၊ သက်ငယ်မျိုးများလည်း အချုပ်အရေအတွက်အားဖြင့် ပါစိတ်ပင်။]

ဆက်ဦးအံ့-ရှေးက မိုးမယိုအောင် အထပ်ထပ် မိုးလေ့ရှိကြ၏၊ ထို့ကြောင့် “မဂ္ဂေန ဆာဒနံ”
 စသည်၌ တစ်ထပ်ပြီး တစ်ထပ် ဆင့်၍ ဆင့်၍ မိုးခြင်းဟု မှတ်ပါ။ [သဗ္ဗပိ စေတံ ဆဒနံ
 ဆဒနုပရိ (အမိုးအဆင့်ဆင့်) ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဥပရူပရိဆန္နော ဟိ ဝိဟာရော စိရံ အနောဝဿကော
 ဟောတိ၊ (အတော်ကြာအောင် မိုးမယိုနိုင်၊) ဣတိ မညမာနာ ဧဝံ (ဤသို့ အထပ်ထပ်)
 ဆာဒန္တိ။]

သေတဝဏ္ဏာဒိကရဏေ။ ။အာဒိဖြင့် ကာဠဝဏ္ဏ (အမဲသုတ်ခြင်း) ဂေရုကံ ပရိကမ္မ
 (ဂွေ့နိစသော အနီသုတ်ခြင်း) စသည်ကို ယူ၊ ထိုသို့ သုတ်မှုကြောင့် ကျောင်းမလေးရကား
 အထပ်ထပ် သုတ်သော်လည်း အနာပတ္တိ။

၁၀။ သပါဏကသိက္ခာပုဒ်

ဒသမေ-၌၊ ဇာနံ သပ္ပာဏကံတိ-ကား၊ ဇတံ-
ဤရေသည်။ သပါဏကံ-ပိုးနှင့်တကွ ဖြစ်၏။

ဣတိ-သို့၊ ဒိသ္မာ ဝါ-၍လည်းကောင်း၊ သုတ္တာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ယေန
ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
ဇာနန္တော-သိလျက်၊ သိဉ္စေယျ ဝါ သိဉ္စာပေယျ ဝါတိ-ထား၊ တေန ဥဒကေန-ထို
ပိုးကောင်ရှိသော ရေဖြင့်၊ (တိဏံ ဝါ-မြက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မတ္တိကံ ဝါ-
မြေညက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊) သယံ ဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း၊ သဉ္စေယျ-ဖျန်းအံ့၊
(ပက်အံ့) အညံဝါ-အခြားသူကိုမူလည်း၊ အာဏာပေတွာ-၍၊ သိဉ္စာပေယျ-ဖျန်း
ပက်စေအံ့၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ဖျန်းပက်ရာ၌၊ ဓာရံ-ရေအယဉ်ကို၊ အဝိစ္ဆန္တိတွာ-မဖြတ်
မူ၍၊ သိဉ္စန္တဿ-တစ်ခါတည်း သွန်းလောင်းသော ရဟန်း၏၊ ဧကသ္မိ ယဇေ-
တစ်ခုသောရေအိုး၌ [ယဇေတိ-ဥဒကယဇေ] ဧကာဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊
အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ (ဓာရံ-ကို)၊ ဝိစ္ဆန္တဿ-ဖြတ်သောရဟန်း၏၊ ဝါ-ဖြတ်၍
ဖျန်းပက်သော ရဟန်း၏၊ (ရပ်နား၍ ရပ်နား၍ ဖျန်းပက်သော ရဟန်း၏-ဟူလို)၊
ပယောဂဂဏာနာယ-ပယောဂအရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော (ဟောန္တိ)။

မာတိကံ-ပိုးရှိသော ရေမြောင်းကို၊ ပမုခံ-မိမိလိုရာသို့ ရှေးရှု၊ ကရောတိ-အံ့၊
ဒိဝသမ္ပိ-တစ်နေ့ပတ်လုံးလည်း၊ သန္တတု-စီးပါစေ၊ ဧကာဝ အာပတ္တိ၊ တတ္ထ တတ္ထ-
ထိုထိုအရပ်၌၊ ဝါ-က၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ဆီး၍၊ အညတော-အခြားအရပ်သို့၊ နေန္တဿ-
ဆောင်သောရဟန်း၏၊ ပယောဂဂဏာနာယ-ဖြင့်၊ အာပတ္တိယော(ဟောန္တိ)၊ ဗဟု
ကမ္ပိ-များစွာလည်းဖြစ်သော၊ တိဏပဏ္ဍာသာခါဒိ-မြက်၊ သစ်ရွက်၊ သစ်ခက် အစရှိ
သောဝတ္ထုကို၊ ဧကပ္ပယောဂေန-တစ်ကြိမ်တည်းသောပယောဂဖြင့်၊ ဥဒကေ-ပိုးရှိ
သောရေ၌၊ ပက္ခိပန္တဿ-ထည့်သောရဟန်း၏၊ ဧကာဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊

တေန ဥဒကေန။ ။သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌ “သပါဏကံ ဥဒကံ တိဏံ ဝါ၊ ပေ၊ သိဉ္စေယျ”
စသည်ဖြင့် ရှိ၏။ “တေန ဥဒကေန”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဥဒကံ၌ ဒုတိယာကို ကရိုဏ်းအနက်
ဟောဟု သိစေ၏ဟု ပါစိတျာဒိယောဇနာ ဖွင့်၏။ သို့သော် “ရေကို မြက်ပေါ်သို့လောင်း၊
မြေညက်ပေါ်သို့ သွန်းဖျန်း”ဟု ဆိုလျှင် ဥဒကံ၌ ကံအနက်ပင် ရနိုင်သောကြောင့် “တေန
ဥဒကေန”သည် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သာ ဖြစ်မည် ထင်သည်။

မာတိကံ ပမုခံ။ ။မာတိကာဟူသည် ပိုးကောင်ရှိသော ရေမြောင်းတည်း၊ ပမုခံပုဒ်ကို
“အဘိမုခံ”ဟု ပါစိတျာဒိယောဇနာ ဖွင့်၏။ မိမိဆောင်လိုရာသို့ သွားအောင် မြောင်းကို (ရွံ့
ညွှန်များကို ဖယ်သောအားဖြင့်) ရှေးရှုပြုသည်-ဟူလို။

ဥဒကေပက္ခိပန္တဿ။ ။ဤစကားဖြင့် “ပိုးရှိသော ရေထဲသို့ တိဏမတ္တိကတို့ကို ထည့်သော
ရဟန်း”ဟု ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ဤနည်းအလို “ဥဒကံ-ရေထဲသို့၊ တိဏံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊
မတ္တိကံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း”ဟု ပေးရသည်။ “ဥဒကေ”ကား အဓိပ္ပာယ်နက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။
[ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ၂ နည်းလုံး အနက်ပေးထား၏။]

အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဧကေကံ-တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ၊ ပက္ခိပန္နဿ-၏။ပေ၊အာပတ္တိယော၊ စ-ဆက်၊ ဣဒံ-ဗဟုကမ္ပိ တိဏာပဏ္ဏသာခါဒိ အစရှိသော ဤစကားကို၊ (ဝုတ္တံ၌စပ်) ယံ-အကြင် ရေသည်၊ ဧဝံ-ဤသို့ မြက်စသည်ကို၊ ပက္ခိပိယမာနေ-ထည့်အပ်သော်၊ (ထည့်လိုက်လျှင်)၊ ပရိယာဒါနံ-ကုန်ခန်းခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် နောက်ကျလတ်သော်၊ (အချို့စာများ၌ ယတ္ထ-ဟု ရှိသည် ကား မကောင်း)၊ ပါဏကာ-ပိုးကောင်ငယ်တို့သည်၊ မရန္တိ-သေကုန်၏၊ (တထာ-ထိုသေနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်)၊ အာဝိလံ ဝါ-နောက်ကျ သည်သော်ည်း၊ ဟောတိ၊ တာဒိသံ- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ရေကို၊ (မြက်စသည် ထည့်လိုက်လျှင် ကုန်ခန်းသွားရမည့် ရေ၊ နောက်ကျမည့်ရေကို)၊ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ မဟာဥဒကံ-များစွာသောရေကို၊ (သန္ဓာယ) န (ဝုတ္တံ)၊ သိဉ္စာပနေ-သွန်လောင်း စေခြင်း၌၊ အာဏတ္တိယာ-စေခိုင်းခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဧကာဏတ္တိယာ- တစ်ကြိမ်စေခိုင်းခြင်းကြောင့်၊ ဗဟုကမ္ပိ-များစွာသော ရေကိုလည်း၊ သိဉ္စတု- သွန်လောင်းပစေ၊ အာဏာပကဿ-၏၊ ဧကမေဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အပ္ပာဏကေ-ပိုးမရှိသောရေ၌၊ သပ္ပာဏကသည်နော- ပိုးနှင့်တကွဖြစ်သော ရေဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘောသု- အပ္ပာဏက , သပ္ပာဏက ၂ ပါးလုံးတို့၌၊ ဝေမတိကဿ-၍လည်းကောင်း၊ (သိဉ္စန္ဓဿ-၏)၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ (အပ္ပာဏကေ-၌)၊ အပ္ပာဏကသည်နော-၍၊ သိဉ္စန္ဓဿ-၏လည်းကောင်း၊ အသဉ္စိစ္စ(ဝါ)-သညာနှင့်တကွ မစေ့ဆော်မှု၍ သော် လည်းကောင်း၊ အသတိယာ ဝါ-သတိကင်းသဖြင့်လည်းကောင်း၊ သိဉ္စန္ဓဿ-၏ လည်းကောင်း၊ အဇာနန္ဓဿ-ပိုးရှိမှန်းမသိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊ ဥဒကဿ-၏၊ သပါဏကတာ-ပိုးနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ သိဉ္စနေန-သွန်လောင်းခြင်းကြောင့်၊ ပါဏကာ-ပိုးငယ်တို့သည်၊ မရိယန္တိ- သေကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနနံ-သိခြင်းလည်းကောင်း၊ တဉ္စ ဥဒကံ-ထိုရေကို လည်း၊ တာဒိသမေဝ-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သည်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ (ပိုးသေလောက် သောရေ ဖြစ်ခြင်းလည်းကောင်း-ဟူလို)၊ ဝဂေစေနာယ-သတ်ကြောင်းစေတနာ နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ ယေန ဂေနစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကရဏီယေန-

ဝိနာ ဝဂေစေတနာယ။ ။ “ပိုးကောင်တွေ သေချင် သေမစေ”ဟူသော ဝဂေစေတနာဖြင့် သွန်းဖျန်းလျှင် (လောင်းထည့်လျှင်) သပါဏကဝဂ်၌ လာမည့် သပါဏကသိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်အာပတ် သင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ဝဂေစေတနာ မပါဘဲ အကြောင်း တစ်ခုခုကြောင့် လောင်းထည့်သော ရဟန်းမှာ အနာပတ္တိ၊ ဥပမာ--မီးထွန်းလျှင် ပိုးကောင် ကလေးများ သေမည်ဟု သိသော်လည်း အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် မီးထွန်းသော ရဟန်းမှာ အာပတ်မသင့်သကဲ့သို့တည်း။

ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ တိဏာဒီနံ-မြက် အစရှိသည်တို့ကို၊ သိဉ္ဇနံ-သွန်ထည့်ခြင်း လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ-တည်း၊ တိစိတ္တံ-၏၊ ပေ၊ ဣတိ- အပြီးတည်း၊ .... ဒသမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။ [တစ်ရံတစ်ခါ ကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်လည်း ပိုးရှိသောရေကို သုံးစွဲမိ၊ ရဟန္တာများလည်း ဤသိက္ခာပုဒ်ကို မသိ၍ ပြုမိတတ် သောကြောင့် “ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ” ဟုလည်းကောင်း၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတစိတ် ရှိလျက် သင့်အပ်သောကြောင့် “တိစိတ္တံ” ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။]

ဒုတိယော-သော၊ ဘူတဂါမဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ ဩဝါဒ သိက္ခာပုဒ်

ဩဝါဒဝဂ္ဂဿ- ဝဂ်၏။ ပဌမေ- ဌ၊ အသမ္ပတောတိ- ကား၊ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတဿ - ၈ ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ [အင်္ဂါရှစ်ပါးကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌

ပြထားပြီ။] ဘဂဝတာ-သည်၊ ၂ တ္ထိစတုတ္ထေန-၂ တ်လျှင် ၄ ကြိမ်မြောက်ရှိသော၊ ကမ္မေန-ကံပြုကြောင်းစကားဖြင့်၊ ဝါ-ကမ္မဝါစာဖြင့်၊ ယာ ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္ပတိ- အကြင် ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္ပတိကို၊ အနုညာတာ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ [ဤ သိက္ခာပုဒ်၏နိဒါန်း၌ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ။] တာယ-ထိုဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္ပတိ ဖြင့်၊ အသမ္ပတော-မအမုတ်အပ်ဘဲ၊ (ဩဝဒေယျ၌စပ်။) ဩဝဒေယျာတိ-ကား၊ ဘိက္ခုနိသံသံဝါ-နီသံယာကိုသော်လည်းကောင်း၊ သမ္ပဟုလာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိ ယော ဝါ-တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဧကဘိက္ခုနိ ဝါ-တစ်ယောက်သောဘိက္ခုနိ ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ဩဝဒေယျ၌စပ်။) ဝဿသတူပသမ္ပန္နာယ၊ ပေ၊ ကာတဗ္ဗန္တိ အာဒိကေ-ဗ္ဗံ ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌ-န်သော၊ ဂရုဓမ္မေ-ဂရုဓမ်တို့ကို၊ ဝါ- အလေးပြုအပ်သောတရားတို့ကို၊ ဩဝါဒဝသေန-ဆုံးမခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ- ဩဝါဒပေးသည့်အနေအားဖြင့်၊ ဩသာရေန္တော-ပါဠိကို သက်ရောက်စေလျက်၊ ဝါ-ပါဠိကို ရွတ်ပြလျက်၊ ဩဝဒေယျ-ဆုံးမအံ့၊ [ဝဿသတူပသမ္ပန္နာယ-ရဟန်း ဖြစ်ပြီး၍ ဝါတစ်ရာရှိသော၊ ဝါ-ဝါတစ်ရာ ရပြီးသော၊ ဘိက္ခုနိယာ-သည်၊ တဒဟုပ သမ္ပန္နဿ-ထိုနေ၌ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော၊ ဘိက္ခုနော-ကို၊ အဘိဝါဒနံ-

ဩဝဒေယျ။ ။ “ဘိက္ခုနိသံယာကို ဖြစ်စေ၊ သံယာမပြည့်သော ဘိက္ခုနိ ၂ ပါး ၃ ပါးကို ဖြစ်စေ၊ ဘိက္ခုနိ ၁ ပါးတည်းကို ဖြစ်စေ ဆုံးမအံ့” ဟူရာ၌ အခြား တရားဖြင့် ဆုံးမခြင်းမဟုတ်၊ ဂရုဓမ်ပါဠိကို ရွတ်ပြ၍ ဩဝါဒပေးခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အဋ္ဌဂရုဓမ္မေ ဩဝါဒဝသေန ဩသာရေန္တော ဩဝဒေယျ” ဟု မိန့်သည်။

ဆက်ဦးအံ့- “ဩဝါဒဝသေန” ဖြင့် “ဂရုဓမ်ပါဠိကို ရွတ်ရာ၌ မိမိရကြောင်းကို သိစေလိုခြင်း စသည်ကြောင့် ရွတ်ပြခြင်းမဟုတ်၊ ဩဝါဒပေးသည့် အနေအားဖြင့် ရွတ်ပြခြင်း” ဟု ဝိသေသန ပြသည်။ ပါဠိသက်သက်ကို ရွတ်ပြခြင်းကို “ဩသာရဏ” ဟု ခေါ်၏။ [ဩသာရေတဗ္ဗာတိ- ပါဠိ၊ ဝတ္တဗ္ဗာ- ပါစိတျာဒိ။]

ရှိခိုးခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်-ခရီးဦးကြိုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အဉ္စလိကမ္ပ-
 လက်အုပ်ချီမှုကိုလည်းကောင်း၊ သာမိစိကမ္ပ-အရိအသေပြုမှုကိုလည်းကောင်း၊
 ကာတမ္ပ-ပြုထိုက်၏။ (အယမ္ပိ ဓမ္မော-ကိုလည်း၊ ယာဝဇီဝံ-အသက်ထက်ဆုံး၊
 အနတိက္ကမနိယော-မလွန်ကျူးအပ်၊-မလွန်ကျူးထိုက်)- ဂရုဓမ်ပါဠိ။]

ပါစိတ္တိယံတိ-ကား၊ ဩဝါဒပရိယောသာနေ-ဩဝါဒ၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ
 (ဟောတိ)။ပေ၊ ဩဝဒနဝတ္ထုသ္မိ-ဆုံးမခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊
 အညေန-ဂရုဓမ်ပါဠိမှ တစ်ပါးသော၊ ဓမ္မေန-တရားဖြင့်၊ (ဩဝဒတော)ဝါ-ဆုံးမ
 သော ရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီသု-တို့၌၊ ဥပသမ္ပန္နမတ္တံ-ရဟန်းဖြစ်ပြီး
 ကာမျှဖြစ်သော ဘိက္ခုနီကို၊ ဩဝဒတော ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်၊ သမ္ပတဿပိ-
 သမုတ်အပ်ပါသော်လည်း၊(ဩဝဒတော၌စပ်)၊ တံသမ္ပုတိကမ္ပ-သည်၊ အဓမ္မကမ္ပ-
 အဓမ္မကံသည်၊ စေ ဟောတိ၊ (ဝေသတိ)။ တသ္မိ အဓမ္မကမ္မေ-၌၊ အဓမ္မကမ္မ
 သညိနော-အဓမ္မကံဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝဂ္ဂေ-ဝဂ်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီသံဃေ-
 ၌၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ၊ ဝေမတိကဿ-၍၊ (ဝဂ္ဂေ၊ ဘိက္ခုနီသံဃေ၊ ဩဝဒတော-
 ၏လည်းကောင်း၊) ဓမ္မကမ္မသည်နော-၍၊ (ဝဂ္ဂေ၊ ဘိက္ခုနီသံဃေ၊ ဩဝဒတော)စ-

ဂရုဓမ်။ ။ “ဝဿသတူပသမ္ပန္နာယ ဘိက္ခုနီယာ”စသော ပါဠိကို “ဂရုဓမ္မ”ဟု ခေါ်သည်။
 [ဂရု-ဘိက္ခုနီဟူသမျှတို့သည် တစ်သက်လုံး မလွန်ကျူးမိအောင် အလေးဂရုပြုအပ်ကုန်သော+
 ဓမ္မာ-တရားတို့တည်း၊ ဂရုဓမ္မာ-တို့] ထိုဂရုဓမ်ပါဠိအကျယ်ကို ဤသိက္ခာပုဒ်၏ပါဠိတော်မှာ
 ရှုပါ။

ဘိက္ခုနီသု၊ပေ၊မတ္တံ။ ။ဘိက္ခုနီဖြစ်လိုသူသည် ရှေးဦးစွာ ဘိက္ခုနီသံဃာ၌ ဥတ္တိစတုတ္ထ
 ကမ္မဝါစာဖြင့် ဘိက္ခုနီပြုပေးရ၏။ ထို့နောက် ဘိက္ခုသံဃာ၌ ထိုကမ္မဝါစာဖြင့်ပင် ဘိက္ခုနီ
 အဖြစ်ကို ယူရသည်။ ထို့ကြောင့် ဘိက္ခုသံဃာ၌ ဘိက္ခုနီမပြုရသေးသူကို “ဘိက္ခုနီသု ဥပသမ္ပန္န
 မတ္တံ”ဟု ဆိုသည်။ မတ္တံဖြင့် “ဘိက္ခုသံဃာ၌ ဥပသမ္ပန္န မဖြစ်ရသေး”ဟု ကန့်သည့်၊ ဘိက္ခုသံဃာ
 တစ်ဖက်၌သာ ရဟန်းဖြစ်သော သာကီဝင်မင်းသမီးတို့ကို ဩဝါဒပေးရာ၌ကား ပါစိတ်အာပတ်
 ပင်တည်း။

ဝဂ္ဂေ တိကပါစိတ္တိယံ။ ။အားလုံး မစုံသေး၍ ဝဂ္ဂဖြစ်နေသော ဘိက္ခုနီသံဃာကို (၁)
 ဝဂ္ဂဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (၂) ဝဂ္ဂလေလား၊ သမဂ္ဂလေလားဟု ယုံမှားရှိ၍၊ (၃) သမဂ္ဂဟု
 အမှတ်ရှိ၍ ဩဝါဒပေးခြင်းကြောင့် တိကပါစိတ် ဖြစ်၏။

တထာ ဝေမတိကဿ။ ။ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္ပုတိကံသည် အဓမ္မကံဖြစ်သော်လည်း
 “ဓမ္မကံလေလား၊ အဓမ္မကံလေလား”ဟု ယုံမှားရှိသော ရဟန်းအတွက် ဝဂ္ဂဘိက္ခုနီသံဃာကို
 ရှေးအတိုင်း ဝဂ္ဂမှတ်၍၊ ဝေမတိကဖြစ်၍၊ သမဂ္ဂထင်၍ ဩဝါဒပေးခြင်းကြောင့် ထိုအတူ
 တိကပါစိတ် ဖြစ်၏။

တထာ ဓမ္မကမ္မသည်နော။ ။(တထာ လိုက်စေ) ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္ပုတိကံကို ဓမ္မကံ
 ထင်လျက် ထို ၃ မျိုးသော အမှတ်ဖြင့် ဩဝါဒပေးခြင်းကြောင့်လည်း ထိုအတူ တိကပါစိတ်
 ဖြစ်၏။

၏လည်းကောင်း၊ တထာ-ထို့အတူ ဥချက်စီသော ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ကူတိ-ဤသို့လျှင်၊ နဝ-၉ ချက်ကုန်သော၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ)၊ သမဂ္ဂေပိ-ညီညွတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီသံဃေ-၌၊ (ဩဝေတော)၊ နဝ-နံသော၊ (ပါစိတ္တိယာနိ ဟောန္တိ)၊ ကူတိ- ဤသို့လျှင်၊ အဓမ္မကမ္မဝသေန- အစွမ်းဖြင့်၊ အဋ္ဌာရသ-နံသော၊ (ပါစိတ္တိယာနိ ဟောန္တိ)။

ပန-ကား၊ တံ-ထိုသမ္ပတိကံသည်၊ ဓမ္မကမ္မံ-ဓမ္မကံသည်၊ (တရားရှိသောကံသည်)၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဓမ္မကမ္မေ ဓမ္မကမ္မသညီ သမဂ္ဂံ ဘိက္ခုနီသံဃံ သမဂ္ဂသညီ ဩဝေတိတိ-ဓမ္မကမ္မေ၊ ပေ၊ ဩဝေတိဟုံသော၊ ကူဒံ အဝသာနပဒံ-ဤအဆုံးပုဒ်ကို (ဤအဆုံးဝါကျကို)၊ [ပါဠိတော်၌ အဆုံးဖြစ်သော ဝါကျကို-ဟူလို] ဌပေတွာ-ထား၍၊ တေနေဝ နယေန-ထိုအမေ့ကံ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်၊ သတ္တရသ-တစ်ဆယ့်ခုနစ်ချက်ကုန်သော၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ (ဟောန္တိ)၊ အယျ-အရှင်ဘုရား၊ သမဂ္ဂါ-ညီညာဖြဖြ ရောက်ပြီးကြကုန်သည်၊ အမှ-ဖြစ်ပါကုန်၏၊ ကူတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ဘိက္ခုနီတို့က လျှောက်အပ်သော်၊ အညံ-ဂရုဓမ္မတရားမှ တစ်ပါးသော၊ ဓမ္မံ-သုတ္တန် အဘိဓမ္မာတရားကို၊ (ဘဏန္တဿ စ-ရွတ်ဆိုသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ သမဂ္ဂမှာယျာတိစမှ စ ရွေ့ထိုင်သည်၊) အယျ-ရား၊ ဝဂ္ဂါ-အစုတို့သည်၊ (မစုံသေးကုန်သည်၊) အမှ-ကုန်၏၊ ကူတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ အဋ္ဌ-၈ ပါးကုန်သော၊ ဂရုဓမ္မေ-ဂရုဓမ္မတို့ကို၊ ဘဏန္တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ ဩဝါဒံ-ကို၊ အနိယျာတေတွာ- မအပ်နှင်းမူ၍၊ ဝါ- နိဂုံးမချုပ်ဘဲ၊ [“ဧသော ဘဂိနိယော

သမဂ္ဂေပိ ဘိက္ခုနီသံဃေ။ ။ဝဂ္ဂဘိက္ခုနီကို ဩဝါဒပေးရာ၌ ပါစိတ် ၉ ချက် ဖြစ်သကဲ့သို့ သမဂ္ဂဘိက္ခုနီကို ဩဝါဒပေးရာ၌လည်း ပါစိတ် ၉ ချက်ပင် သင့်၏။ ဘာကြောင့်နည်း-ဘိက္ခုနောဝါဒက သမ္ပတိကံက အဓမ္မကံ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

သတ္တရသ။ ။ရှေ့၌ အဓမ္မကမ္မကို မူတည်၍ ပါစိတ် ၁၈ ဝါရကို ပြခဲ့၏။ ဤ၌ ဓမ္မကံကို မူတည်၍ ၁၈ ဝါရ ရသော်လည်း နောက်ဆုံးဝါရသည် အနာပတ္တိဝါရ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုဝါရကို ချန်၍ ကျန် ၁၇ ဝါရ၌ ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်ပေါင်း ၁၇ ပါး ဖြစ်သည်-ဟူလို။ [ရေတွက်ကြည့်ပါလေ၊ ပါဠိတော်၌ကား တိုက်ရိုက်ပါရှိ၏။]

သမဂ္ဂမှာယျ။ ။[သမဂ္ဂါ- အမှ+အယျ] သမဂ္ဂါကို “သဗ္ဗာ+အာဂတာ” (သမ္မာ+အာဂတာ-ဟု မူကွဲ) ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ ဖွင့်၏။ “သမံ-အလုံးစုံ-အကုန်အစင်+ဂယုန္တေ-ယူအပ်ကုန်၏။ ကူတိ သမဂ္ဂါ”ဟု ပြု။ “အလုံးစုံ+ယူအပ်”သည် “အားလုံးစုံညီခြင်း”တည်း။

အညံ ဓမ္မံ။ ။[အညံ သုတ္တန္တံ ဝါ အဘိဓမ္မံ ဝါ] “သမဂ္ဂါ အမှ+အယျ-အားလုံးစုံပါပြီ အရှင်ဘုရား”ဟု ဘိက္ခုနီတို့က လျှောက်ကြလျှင် “ဂရုဓမ္မဩဝါဒကို နာခံလိုကြပါပြီ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ထိုသို့ ဂရုဓမ္မဩဝါဒကို နာလိုပါလျက် အခြားတရားကို ဟောလျှင် ဒုက္ကဋ္ဌ သင့်၏။

ဩဝါဒေါ-ဤဂရုဓမ်ရှစ်ပါးသည် ဩဝါဒတည်း”ဟု နိဂုံးမအုပ်ဘဲ၊ အည-ဂရုဓမ် ပါဠိမှ တစ်ပါးသော၊ ဓမ္မ-သုတ္တန်၊ အဘိဓမ္မာတရားကို၊ ဘဏန္တဿ စ-၏လည်း ကောင်း၊ ဒုက္ကဋမေဝ-ဒုက္ကဋ်သည်ပင်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ရဟန်း သည်၊ ဓမ္မကမ္မေ-၌၊ ဓမ္မကမ္မသည်-ဓမ္မကံဟု အမှတ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သမဂ္ဂ-သော၊ ဘိက္ခုနီသံယံ-ကို၊ သမဂ္ဂသည်-ညီညွတ်သော ဘိက္ခုနီသံယာဟု အမှတ် ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ) ဩဝေတိ-၏၊ (တဿ စ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း)၊ ဂရုဓမ္မ ပါဠိ-ဂရုဓမ်ပါဠိဟူသော၊ ဥဒ္ဒေသံ-အကျဉ်းဥဒ္ဒေသကို၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ (တဿစ- ၏လည်းကောင်း)၊ ပရိပုစ္ဆံ-အဖန်ဖန် မေးအပ်သော ဂရုဓမ် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒေတိ-၏၊ (တဿစ-၏လည်းကောင်း)၊ အယျ-ရား၊ ဩသာရေဟိ-သက်ရောက် စေပါလော့၊ (ရွတ်ဆိုပါလော့)၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုစ္စမာနော-ဘိက္ခုနီတို့က လျှောက်အပ် သော်၊ ဩသာရေဟိ-ဂရုဓမ်ပါဠိကို သက်ရောက်စေ၏ (ဂရုဓမ်ပါဠိကို ရွတ်ဆို၏)၊ (တဿ စ-၏လည်းကောင်း။)

ပဉ္စ-ဂရုဓမ်နှင့်စပ်သော၊ မစပ်သောပြဿနာကို၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (ဟုတ္တာ) [ဂရုဓမ္မ နိဿိတံ ဝါ ခန္ဓာဒိနိဿိတံ ဝါ ပဉ္စ ဘိက္ခုနီယာ ပုဋ္ဌော] ကထေတိ-ဖြေဆို၏၊ (တဿစ-၏လည်းကောင်း)၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့သည်၊ သုဏမာနာနံ-နာယူကုန်စဉ်၊ အညဿ-တစ်ပါးသော လူသာမဏေ၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ဘဏတိ-ဂရုဓမ်တရားကို ဟောပြော၏၊ (တဿစ-၏လည်းကောင်း)၊ သိက္ခမာနာယဝါ-သိက္ခမာန်အားသော် လည်းကောင်း၊ သာမဏေရိယာဝါ-သာမဏေမအားသော်လည်းကောင်း၊ ဘဏတိ- ဂရုဓမ်တရားကို ဟောပြော၏၊ တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ၊ အသမ္မတတာ-မသမုတ်အပ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီယာ- ၏၊ ပရိပုဏ္ဏု-ပသမ္ပန္နတာ-ပြည့်စုံသော ရဟန်းမအဖြစ်လည်းကောင်း၊ [ဘိက္ခုနီ သံယာ-ဘိက္ခုသံယာ နှစ်ဖက်၌ ပဉ္စင်းဖြစ်ပြီးသူကို ပရိပုဏ္ဏု-ပသမ္ပန္နာဟု ဆိုသည်၊] ဩဝါဒဝသေန-ဆုံးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ဩဝါဒပေးသည့် အနေအားဖြင့်၊ အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မဘဏနံ-၈ ပါးသော ဂရုဓမ်ပါဠိကို ရွတ်ဆိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တီဏိ၊ ပေသဒိသာနေဝ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ပဌမသိက္ခာပံဒံ သမတ္ထံ။

၂။ အတ္တင်္ဂတ သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ-၌၊ ဩဝဒေယျာတိ-ကား၊ အဋ္ဌဂရုဓမ္မဟိ ဝါ - တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အညေန-ဂရုဓမ်မှတစ်ပါးသော၊ ဓမ္မေနဝါ-သုတ္တန်၊ အဘိဓမ္မာတရားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊

ဩဝဒန္တဿ-၏၊ သမ္မတဿာပိ-သမုတ်အပ်ပြီးသော ရဟန်း၏သော်မှလည်း၊ ပါစိတ္တိယမေဝ (ဣဒံ သိက္ခာပုဒံ)၊ ပေ သူရိယေ-နေသည်၊ အတ္တင်္ဂတေ-ဝင်ပြီး လတ်သော်၊ ဩဝဒနဝတ္ထုသ္မိ-ဆုံးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ၊ပေ၊ သူရိယေ-သည်၊ အနတ္တင်္ဂတေ-မဝင်သေးမီ၊ အတ္တင်္ဂတသညိနော-ဝင်ပြီဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-လည်းကောင်း၊ (ဩဝဒန္တဿစ-လည်းကောင်း၊ ဧကတောဥပသမ္ပန္နံ-တစ်ဖက်သောဘိက္ခုနီသံယာ၌

ရဟန်းဖြစ်ပြီးခါစ ရဟန်းမကို၊ ဩဝဒန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပုရိမသိက္ခာပဒေ ဝိယ-ရှေးသိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့၊ ဥဒ္ဒေသာဒိနယေန-ဥဒ္ဒေသအစရှိသော နည်းဖြင့်၊ (ဘဏန္တဿ-ရွတ်ဆိုသောရဟန်း၏) အနာပတ္တိ (ဟောတိ-၏) အတ္တင်္ဂတသ္မုရိယတာ-ဝင်ပြီးသော နေ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နေဝင်ပြီးခြင်းလည်းကောင်း၊ ပရိပုဏ္ဏူပသမ္ပန္နတာ-ပြည့်စုံသော ရဟန်းမ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဩဝဒနံ-ဆုံးမခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၃။ ဘိက္ခုနုပဿယ သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ ဘိက္ခုနုပဿယန္တိ-ကား၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏။ ဧကရတ္တံပိ-တစ်ညဉ့်မျှလည်း၊ (ဝသနဋ္ဌာနမ္ပိမှ ပိရွှေ့ထိုင်သည်။) ဝသနဋ္ဌာနံ-နေရာအရပ်သို့၊ (ဥပသင်္ဂမိတ္တာ၌စပ်)၊ ဩဝဒေယျာတိ-ကား၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂရုဓမ္မေဟိ-ဂရုဓမ်ပါဠိတို့ဖြင့်၊ ဩဝဒန္တဿေဝ-ဆုံးမသောရဟန်း၏သာ၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ အသမ္ပတော-မသမုတ်အပ်သူသည်၊ ဝါ-သမ္ပတိမရသူသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒွေ-၂ ချက်ကုန်သော၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ)၊ [ပဌမသိက္ခာပုဒ်အတွက် ၁ ချက်၊ ဤသိက္ခာပုဒ်အတွက် ၁ ချက်အားဖြင့် ပါစိတ် ၂ ချက်] ပန-ဆက်၊ သုရိယေ-သည်၊ အတ္တင်္ဂတေပိ-ဝင်ပြီးသော်လည်း၊ ဝါ-ဝင်ပြီးမှလည်း၊ သစေ ဩဝဒတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်) တီဏိ-န်သော၊ (ပါစိတ္တိယာနိ) ဟောန္တိ၊ [ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်အတွက် ပါစိတ် တစ်ချက် တိုးသည်။]

ပန-ကား၊ သမ္ပတဿ-သမုတ်အပ်သောရဟန်း၏၊ ဝါ-သည်၊ ရတ္တိ-ညဉ့်အခါ၌၊ ဩဝဒန္တဿာပိ-ဆုံးမပါသော်လည်း၊ ဒွေ ဧဝ-၂ ချက်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ (ပါစိတ္တိယာနိ) ဟောန္တိ၊ ဟိ-မှန်၏။ [ပါစိတ် ၃ ချက် မသင့်ရဘဲ၊ ၂ ချက်သင့်ဟူသော စကားမှန်သည်-ဟူလို] ဘိက္ခုဿ-၏။ သမ္ပတတ္တာ-သမုတ်အပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂရုဓမ္မောဝါဒကမူလကံ-ဂရုဓမ်ပါဠိဖြင့် ဆုံးမခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ (ယာ-အကြင် ရဟန်းမသည်)၊ ဩဝါဒါယ-ဂရုဓမ္မအဆုံးအမကို ခံယူခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ သံဝါသာယ-သံဝါသအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ [ဥပုသ်နေ့ကို မေးခြင်း၊ ပဝါရဏာပြုခြင်းကို သံဝါသဟု ဆိုသည်၊ သံဝါသာယာတိ ဥပေါသထပုစ္ဆနတ္ထာယ စေဝ ပဝါရဏာယ စ၊ အာရာမဝဂ်အဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်]၊ ဂန္တု-သွားခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ သာ-ထိုရဟန်းမသည်၊ ဝိလာနာတိ-ဝိလာနာ မည်၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) သက္ကေသု-သက္ကာဟု ဗဟုဝုစံအမည်ရသော ဇနပုဒ်၌၊ ပေ၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ-ဘိက္ခုနိမကျောင်းသို့၊ ဥပသင်္ဂမိတ္တာ-သွား၍၊ ဩဝဒနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အညတြ သမယာတိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ - ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိ တည်း၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နာယ

ရဟန်းမဟုတ်သော သိက္ခမာန်, သာမဏေမ၌၊ ဥပသမ္ပန္နသညီနော ဝါ-ရဟန်းမဟု
 အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကသံဝါ-သော်လည်းကောင်း၊
 (ဩဝဒန္တဿ စ-၏လည်းကောင်း) ဧကတော ဥပသမ္ပန္န-ကို၊ [ရှေ့အတိုင်းပေး၊]
 ယေန ဧကနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောတရားဖြင့်၊ [ဩဝဒန္တဿ စ-၏
 လည်းကောင်း၊] ဣတရံ-ဧကတော ဥပသမ္ပန္နမှတစ်ပါးသော ဥဘတော ဥပသမ္ပန္န
 ရဟန်းမကို၊ [ဥဘတော သံယေ ဥပသမ္ပန္နံ၊] အညေန-ဂရုဓမ်ပိဋိမှတစ်ပါးသော၊
 ဓမ္မေန-သုတ္တန်, အဘိဓမ္မာတရားဖြင့်၊ ဩဝဒန္တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်
 (ဟောတိ)၊ သမယေ-သွားသင့်ရာအခါ၌၊ (ဥပသင်္ကမိတ္တာ-သွား၍၊) (ဩဝဒန္တဿ
 စ-၏လည်းကောင်း)၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-၌၊ (ဩဝဒန္တဿ စ-၏လည်းကောင်း)၊ ပုရိမ
 သိက္ခာပဒေ ဝိယ-၌ကဲ့သို့၊ ဥဒ္ဒေသာဒိနယေန-ဖြင့်၊ (ဘဏန္တဿ စ-၏လည်း
 ကောင်း)၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဥပဿယူပဂမနံ-ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းသို့
 သွားခြင်းလည်းကောင်း၊ ပရိပုဏ္ဏူပသမ္ပန္နဓာ-ပြည့်စုံသော ရဟန်းမ၏အဖြစ်
 လည်းကောင်း၊ သမယာဘာဝေါ-အခါ၏မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဂရုဓမ္မဟိ-တို့ဖြင့်၊
 ဩဝဒနံ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၄။ အာမိသ သိက္ခာပုဒ်

စတုတ္ထေ-၌၊ အာမိသဟေတုတိ-ကား၊ စီဝရာဒိနံ-သင်္ကန်း
 အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရဟေတု- တစ်ပါးပါးဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်၊ (ဩဝဒန္တိဉ္စပ)၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊
 သမ္ပတာ-သမုတ်အပ်ပြီးကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဘိက္ခုတိ-ဘိက္ခုတို့ဟူ၍၊
 အမိပေတာ-အလိုရှိအပ်ကုန်၏၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဧဝရူပေ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-
 သမ္ပတိရပြီးသော ရဟန်းတို့ကို၊ အဝဏ္ဏကာမတုယ-အကျော်စောမဲ့ကို အလိုရှိ
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဘဏန္တဿ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ
 သိက္ခာပဒံ-ကို)၊ ပေ၊ အာမိသဟေတု-အာမိသဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ဩဝဒန္တိ-
 ကုန်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဘဏနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ ဓမ္မကမ္မေ-ဓမ္မကံ၌၊
 တိကပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အဓမ္မကမ္မေ-အဓမ္မကံ၌၊ တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။

အသမ္ပတံ-မသမုတ်အပ်သော၊ ဥပသမ္ပန္န-ရဟန်းကိုလည်းကောင်း၊ သမ္ပတံဝါ-
 သမုတ်အပ်ပြီးမူလည်းဖြစ်သော၊ အသမ္ပတံဝါ-မသမုတ်အပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊

အာမိသဟေတု။ ။အာမသီယတေ-တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ငါဟာ ငါဟာဟု သုံးသပ်အပ်၏၊
 ဣတိ အာမိသံ၊ သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်းများတည်း၊ အာမိသံ ဧဝ+ဟေတု အာမိသဟေတု၊
 စီဝရာဒိဋ္ဌိ အာဒိဖြင့် ပိဏ္ဏပါတ၊ သေနာသန၊ ဂိလာနပစ္စယ၊ သက္ကာရ၊ ဂရုကာရ၊ မာနန၊ ဝန္တန၊
 ပူဇန တို့ကို ယူ။

အသမ္ပတံ ဥပသမ္ပန္နံ။ ။သမ္ပတိရသော ရဟန်းကဖြစ်စေ၊ သံဃာကဖြစ်စေ ဘိက္ခုနီတို့
 အား ဩဝါဒပေးရန် တာဝန်ချထားအပ်သော ရဟန်းကို “အသမ္ပတဥပသမ္ပန္န” ဟု ဆိုသည်။
 အသမ္ပတအနုပသမ္ပန္နလည်း ထို့အတူပင်တည်း။

အနုပသမ္ပန္နန္တ-သာမဏေကိုလည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-အာမိသဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဆုံးမကြကုန်၏ဟူ၍၊ ဘဏန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-ပင်၊ (ဟောတိ) တတ္ထ-ထို သမ္မတ၊ အသမ္မတ၊ အနုပသမ္ပန္နတို့တွင်၊ ယော-အကြင် သာမဏေသည်၊ ဘိက္ခုကာလေ-ရဟန်းဖြစ်ရာအခါ၌၊ သမ္မတီ-ကို၊ လဘတ္တာ-ရခဲ့၍၊ သာမဏေရဘူမိယံ-သာမဏေဖြစ်ရာ အခိုက်၌၊ သဏ္ဍိတော-ကောင်းစွာ တည်၏၊ အယံ-ဤသာမဏေသည်၊ သမ္မတော နာမ-သမ္မတမည်သော၊ အနုပ သမ္ပန္နော-သာမဏေတည်း၊ [ရဟန်းဘဝတုန်းက သမ္မတိရခဲ့၍ ယခုအခါ သိက္ခာ ကျလျက် သာမဏေဘဝ၌ တည်သူကို “သမ္မတအနုပသမ္ပန္န”ဟု ခေါ်သည်-ဟူလို့] ပန-ကား၊ ပကတိယာ-ပင်ကိုအားဖြင့်၊ (နဂိုကပင်) စီဝရဒိဟေတု-ကြောင့်၊ ဩဝဒန္တံ-ဆုံးမသောရဟန်းကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ဟူ၍၊ ဘဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ-လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ ဓမ္မေန-တရားသဖြင့်၊ လဒ္ဓသမ္မတိကတာ-ရအပ်သော သမ္မတိရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနာမိသန္တရတာ-အာမိသ၌ဖြစ်သော စိတ်ရှိသူမဟုတ်သည် ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဝဏ္ဏကာမတာယ-ကျော်စောမဲ့ကို အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ဟူ၍၊ ဘဏနံ-လည်းကောင်း၊ ပေ-ဣတိ-တည်း။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၅။ စီဝရဒါန သိက္ခာပုဒ်

ပဉ္စမံ-ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပေ၊ စီဝရဝတ္ထုဒါနသ္မိ-သင်္ကန်း ပေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပန-ဆက် ဦးအံ့၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသကထာမဂ္ဂေါ-ကြွင်းသော စကားအစဉ်ကို၊ စီဝရပုဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒေ-စီဝရပုဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်၌ [နိသဂ္ဂိယ ပါစိတ်၊စီဝရဝဂ်၊ ၅ နံပါတ်သိက္ခာပုဒ်၌] ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗျော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ တတြ-ထိုစီဝရပုဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဘိက္ခု- သည်၊ ပဋိဂ္ဂဟကော-ခံယူသူတည်း၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ (ပဋိဂ္ဂဟိကာ-ခံယူသူတည်း) အယံ-ဤစီဝရပုဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်၌ ရဟန်း၏ ခံယူသူဖြစ်ခြင်း၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ရဟန်းမ၏ ခံယူသူဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဝိသေသော- ထူး၏၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ တာဒိသမေဝ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည် သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

အနာမိသန္တရတာ။ ။အာမိသေ + အန္တရံ (စိတ်သည်) ယဿာတိ အာမိသန္တရော၊ န + အာမိသန္တရော အနာမိသန္တရော၊ တဿ + ဘာဝေါ အနာမိသန္တရတာ၊ [အာမိသဟေတု ဩဝဒိဿာမိတိ ဧဝံ ပဝတ္ထုအဗ္ဗာသယာဘာဝေါ] အာမိသံကို လိုလား၍ ဩဝါဒပေးနေသူ မဟုတ်ခြင်း-ဟူလို့။

၆။ စီဝရသိဗ္ဗန သိက္ခာပုဒ်

ဆဋ္ဌေ-၌၊ စီဝရန္တိ-ကာ၊ နိဝါသနပါရုပနုပဂံ-ဝတ်ခြင်း၊ ရုံခြင်း သို့ ကပ်ရောက်သော၊ ဝါ-ဝတ်လောက် ရုံလောက်သော၊ (စီဝရံ-ကို) (သိဗ္ဗေယျဝါ သိဗ္ဗာပေယျဝါ၌စပ်) သိဗ္ဗေယျဝါ သိဗ္ဗာပေယျဝါတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ သိဗ္ဗန္တဿ-ချုပ်သော ရဟန်း၏၊ သူစိ-အပ်ကို၊ ပဝေသေတွာ-သွင်း၍၊ [တချို့စာ၌ “ပဝေသေတွာ ပဝေသေတွာ” ဟု နှစ်ထပ်ရှိ၏၊မကောင်း၊] နိဟရဏေ-နုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ သတက္ခတ္တုမ္ပိ-အကြိမ် တစ်ရာလည်း၊ ဝါ-အကြိမ် များစွာလည်း၊ [အနေကသင်္ချာ] ဝိဇ္ဇိတွာ-ထိုး၍၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ နိဟရန္တဿ-နုတ်သောရဟန်း ၏၊ ဧကမေဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ [အလွန်ရှည်သော အပ်ကို တစ်ချောင်းလုံးပေါ်လာအောင် မနုတ်သေးဘဲ၊ အပ်ချည်ကြီး ရှည်ရှည် ဝင်အောင် ထပ်ကာ ထပ်ကာ ထိုးပြီးမှ တစ်ကြိမ်နုတ်သူကို “သကိ နိဟရန္တ” ဟု ဆိုသည်။]

ပန-ကား၊ သိဗ္ဗ-ချုပ်လော့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တော-ပြောဆိုအပ်သောရဟန်းသည်၊ သဗ္ဗ-သော၊ သူစိကမ္ပံ-အပ်ချုပ်မှုကို၊ သစေပိ နိဋ္ဌာပေတိ-အကယ်၍မူလည်း ပြီးဆုံးစေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-လည်း၊) အာဏာပကဿ-စေခိုင်းသောရဟန်း၏၊ ဧကမေဝ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ဧတ္ထ စီဝရေ-ဤသင်္ကန်း၌၊ ယံ-အကြင်အမှုကို၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ထိုက်၏၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တံ-ထိုအမှုသည်၊ တဝ-သင်၏၊ ဘာရော-တာဝန်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တော-ပြောဆိုအပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) နိဋ္ဌာပေတိ-ပြီးဆုံးစေအံ့၊ တဿ-ထိုပြောဆိုအပ်သော ရဟန်း၏၊ အာရာပထေ အာရာပထေ-အပ်လမ်းကြောင်းတိုင်း အပ်လမ်းကြောင်းတိုင်း၌၊ ဝါ-အပ်နုတ်တိုင်း အပ်နုတ် တိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အာဏာပကဿ-စေခိုင်းသောရဟန်း၏၊ ဧက ဝါစာယ-တစ်ခွန်းတည်းသော စကားဖြင့်၊ သမ္ပဟုလာနိပိ-များစွာလည်း ဖြစ်ကုန် သော၊ (ပါစိတ္တိယာနိ ဟောန္တိ)၊ ပုနပျုနံ-အဖန်ဖန်၊ အာဏတ္တိယံ ပန-စေခိုင်းရာ ၌ကား၊ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ-ပါစိတ်များစွာဟု ဆိုဖွယ်သည်ပင်၊ နတ္ထိ-မရှိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပုဒ်-ကို) ပေ၊ စီဝရသိဗ္ဗနဝတ္ထုသို့-သင်္ကန်းချုပ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပေ၊ ဉာတိကာယ-ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီမ၏၊ ဝါ-၌၊ အညာတိကသညိနော ဝါ-ဆွေမျိုးမတော်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော် လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-လည်းကောင်း၊ (စီဝရံ-ကို၊ သိဗ္ဗန္တဿစ-ချုပ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ-၏၊ (စီဝရံ-ကို) သိဗ္ဗန္တဿစ- ၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အညံ-သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော၊ ထဝိကာဒိ ပရိက္ခာရံ-အိတ် အစရှိသော ပရိက္ခရာကို၊ သိဗ္ဗန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ဉာတိ ကာယ-ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီမ၏လည်းကောင်း၊ သိက္ခမာနသာမဏေရိနဉ္စ- သိက္ခမာန်၊ သာမဏေမတို့၏လည်းကောင်း၊ စီဝရမ္ပိ- သင်္ကန်းကိုသော်လည်း၊

[ပိ သည် သမ္ဘာဝနာ၊ “အခြား ထဝိကာဒိပရိက္ခရာမှာ ဆိုဖွယ်ရာ မလို”ဟု ဂရဟာ ပြုပါ။] သိဗ္ဗန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ၊ အညာတိကာယ-သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ သန္တတတာ-ဥစ္စာ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ နိဝါသန ပါရူပနုပဂတာ-ဝတ်ခြင်း ရုံခြင်းသို့ ကပ်ရောက်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဝတ်လောက် ရုံလောက်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တလက္ခဏံ-ဆိုအပ်ပြီး သော လက္ခဏာရှိသော၊ [သူစိ ပဝေသေတွာ နိဟရဏေဟု ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော-ဟူလို၊] သိဗ္ဗန္တဝါ-ကိုယ်တိုင်ချုပ်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ သိဗ္ဗာ ပနံဝါ-သူတစ်ပါးကို ချုပ်စေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဆဋ္ဌသိက္ခပဒံ သမတ္ထံ။

၇။ သံဝိဓာန သိက္ခာပုဒ် သတ္ထမေ-၌၊ သံဝိဓာယာတိ-ကာ၊ သံဝိဒဟိတွာ-သဘောတူ စီစဉ်၍၊ ဂမနကာလေ-သွားခါနီးအခါ၌၊ သင်္ကေတံ-အချိန်း အချက်ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ (ပဋိပဇ္ဇေယျ၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဧကဒ္ဓါနမဂ္ဂန္တိ-ကာ၊ ဧကံ-တစ်ကြောင်းတည်းသော၊ အဒ္ဓါနသခါတံ-အခွန်ဟု ဆိုအပ်သော၊ မဂ္ဂံ-ခရီးကို၊ (တစ်နည်း) ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ (ဘိက္ခုနီနှင့် အတူ)၊ (ဂန္တဗ္ဗံ-သွားထိုက်သော) အဒ္ဓါနမဂ္ဂံ-အခွန်ရှည်သောခရီးကို၊ (ပဋိပဇ္ဇေယျ ၌စပ်)၊ သတ္ထဂမနိယောတိ-ကာ၊ သတ္ထေန-အဖော်ကုန်သည်အပေါင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဂန္တဗ္ဗော-သွားထိုက်သည်၊ (ဟောတိ)၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနပဒတ္ထမေဝ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော ပုဒ်အနက်ရှိသည်သာ။

ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ ကာ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-အဆုံးအဖြတ်တည်း၊ အကပ္ပိယဘူမိယံ-မအပ်သောမြေ၌၊ ဌတွာ-၍၊ သံဝိဒဟန္တ သ-သဘောတူ စီစဉ်သောရဟန်း၏၊ ဝါ-တိုင်ပင်သော ရဟန်း၏၊ သံဝိဒဟန ပစ္စယာ-သဘောတူ စီစဉ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ တာဝ-ပါစိတ်အာပတ် မသင့်မီ ရှေးဦးစွာ၊ ဒုတ္တုဋံ-သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဝါ-သင့်နှင့်၏) တံတ္ထ-ထို အကပ္ပိယဘူမိယံ ဌတွာ အစရှိသော ပါဌ၌၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ- ဘိက္ခုနီတို့၏

သံဝိဓာယ။ ။ဝိပုဗ္ဗော ဓာ၊ ကရောတျတ္ထေ-ဝိရှေးရှိသော ဓာဓာတ်သည် ပြုခြင်း (စီစဉ် ခြင်း)အနက်ကို ဟော၏၊ သံသဒ္ဓါသည် အတူတကွ (သဟ)အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “အတူတကွ (သဘောတူ)-စီစဉ်” သဒ္ဓတ္ထပေးပါ၊ သံဝိဒဟိတွာဖြင့် ဝိဓာယ၌ ယသည် တွာ ပစ္စည်း၏ ကာရိယဟု သိစေ၏၊ ထိုစီစဉ်ခြင်းဟူသည် “တိုင်ပင်ခြင်းတည်း”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ကို ပြလို၍ “ဂမနကာလေ သင်္ကေတံ ကတွာ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဧကဒ္ဓါနမဂ္ဂ။ ။အဒ္ဓါနသဒ္ဓါသည် အနည်းဆုံး ယူနေဝက်ရှည်သော ခရီးကို ဟော၏၊ ပဌမနည်းအလို ဧကသဒ္ဓါသည် “တစ်”သင်္ချာအနက်ကို ဟော၏၊ ဧကော+အဒ္ဓါနမဂ္ဂေါ ဧကဒ္ဓါနမဂ္ဂေါ၊ ဒုတိယနည်းအလို ဧကတောအနက်ကို ဟော၏၊ “ဧကတော+ဂန္တဗ္ဗော+အဒ္ဓါန မဂ္ဂေါ ဧကဒ္ဓါနမဂ္ဂေါ”ဟု ပြသင့်၏။

ကျောင်းကိုလည်းကောင်း၊ အန္တရာရာမံ-ရွာတွင်းကျောင်းတိုက်ကိုလည်းကောင်း၊
 [အန္တရာရာမန္တိ-အန္တောဂါမေ ဝိဟာရော-စာရိတ္တသိက္ခာပုဒ်ဋီကာ] အာသနသာလံ-
 ရွာတွင်းဆွမ်းစားစရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ တိတ္ထိယသေယျဉ္စ-တိတ္ထိတို့၏ကျောင်းကို
 လည်းကောင်း၊ ငှပေတွာ-၍၊ သေသာ-ကြွင်းသောမြေအရပ်သည်၊ အကပ္ပိယဘူမိ-
 အကပ္ပိယဘူမိ မည်၏။ တတ္ထ-ထိုမအပ်သောမြေ၌၊ ငှတွာ-၍၊ သံဝိဒဟန္တဿ-
 ၏။ [“သံဝိဒဟနပစ္စယာ တာဝ ဒုက္ကဋ်”ဟူသော ရှေ့ဝါကျ ပြန်စပ်] ဣတိ အတ္ထော-
 နက်။]

ပန-ကား၊ သံဝိဒဟိတွာ-၍၊ အဇ္ဇာတိဝါ-ယနေဟူ၍လည်းကောင်း၊ သွေတိဝါ-
 နက်ဖြန်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နိယမိတံသတ်မှတ်အပ်သော၊ ကာလံ-အခါကို၊
 ဝိသင်္ကေတံ-ချွတ်ယွင်းအောင်(အချိန်းအချက်ပျက်အောင်) အကတွာ-မပြုမူ၍၊
 [ဘိက္ခုနိယာ သဒ္ဓိ ဂစ္ဆန္တဿ၌ လှမ်းစပ်] ပန-ကား၊ ဒွါရဝိသင်္ကေတံ-တံခါး၏
 ချွတ်ယွင်းခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂဝိသင်္ကေတံဝါ-လမ်း၏ ချွတ်ယွင်းခြင်း
 ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကတွာပိ-၍လည်း၊ ဘိက္ခုနိယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဂစ္ဆန္တဿ-
 သွားသော ရဟန်း၏၊ [အနာပတ္တိ၌စပ်] ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ အာသန္န-
 သာပိ-အလွန်နီးသည်လည်းဖြစ်သော၊ [အာသန္နသာပိ၊ ရတနဟတ္ထန္တရသာပိ-
 တစ်တောင်မျှ ကွာခြားသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဣတိ အဓိပ္ပာယော၊] အညဿ-
 အခြားသော၊ ဂါမဿ-ရွာ၏၊ [ဥပစာရံ န ဩက္ကမတိ၌စပ်] အယံ-ဤအပိုင်း
 အခြားသည်၊ ဣမဿ-ဤရွာ၏၊ ဥပစာရော-ဥပစာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မနုဿေဟိ-
 တို့သည်၊ ငှပိတံ-ထားအပ်သော၊ ဥပစာရံ-သို့၊ န ဩက္ကမတိ-မသက်ရောက်သေး၊
 တာဝ-ထိုမသက်ရောက်သေးမီ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ တံ-ထိုဥပစာသို့၊
 ဩက္ကမန္တဿ-သက်ရောက်လတ်သော်၊ ဝါ-သက်ရောက်သော ရဟန်း၏၊ ပဌမ
 ပါဒေ-ပဌမခြေလှမ်း၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဒုတိယပါဒေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊
 ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဂါမူပစာရောက္ကမနဂဏနာယ-ရွာတစ်ပါး၏ ဥပစာသို့
 သက်ရောက်ခြင်း၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ)၊ ပန-ကား၊
 အဒ္ဓယောဇနာတိက္ကမေ-ယူဇနာဝက်ကို လွန်ရာအရပ်၌၊ ဂါမေ-သည်၊ အသတိ-
 မရှိလတ်သော်၊ အဒ္ဓယောဇနဂဏနာယံ-ယူဇနာဝက်၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊
 ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း။)

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ ဧကဒ္ဓါနမဂ္ဂပုဋိပဇ္ဇနဝတ္ထုသို့-တစ်ကြောင်းတည်း
 အမွန်ရှည်သော ခရီးကို သွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊
 အညတြ သမယာတိ- ဟူသော၊ အယံ- ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊

အယံ ပေ၊ ငှပိတံ။ ။ရွာချင်းကပ်နေသောကြောင့် လူတို့ထားအပ်သော ဥပစာကို
 “ရွာဥပစာ”ဟု ဆိုရသည်။ ရွာချင်း ဝေးမူကား ထုံးစံအတိုင်း ရွာစည်းရိုး၏ပြင်ဘက် ခဲတစ်ကျ
 သည် ဥပစာတည်း။ စည်းရိုး မရှိလျှင် အစွန်ဆုံးအိမ်မှ ခဲနှစ်ကျသည် ဥပစာတည်း။

အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ပေ၊ အသံဝိဒဟိတေ-တိုင်ပင်ခြင်းမရှိသော သွားခြင်း၌၊ သံဝိဒဟိတသည်နော ဝါ-တိုင်ပင်ခြင်းရှိသော သွားခြင်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဂစ္ဆန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ဘိက္ခုနိယာ-သည်၊ အသံဝိဒဟန္တိယာ-မတိုင်ပင်ဘဲ၊ ဧကဝံလံ-သက်သက်၊ အတ္တနာဝ-မိမိသည်သာ၊ သံဝိဒဟတိ-တိုင်ပင်၏။ တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဒုတ္တဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ သမယေ-သွားသင့်ရာ အခါ၌၊ သံဝိဒဟိတ္တာပိ-တိုင်ပင်ပြီး၍လည်း၊ ဂစ္ဆန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ အသံဝိဒဟန္တဿ ဝါ-မတိုင်ပင်ဘဲသော်လည်းကောင်း၊ ဝိသင်္ဂေတေန ဝါ-(တိုင်ပင်သော်လည်း) အချိန်းအချက် ပျက်ခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆန္တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ ဂစ္ဆန္တဿစ-တိုင်ပင်၍ သွားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ။

ဒိန္နမ္ပိ-ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနိ နှစ်ဦးလုံးတို့၏လည်း၊ သံဝိဒဟိတ္တာ-၍၊ မဂ္ဂပုပ္ဖိပတ္တိ-ခရီးသွားခြင်းလည်းကောင်း၊ အဝိသင်္ဂေတတာ-မချွတ်ယွင်းသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [အချို့စာ၌ “အဝိသင်္ဂေတံ-မချွတ်ယွင်းခြင်းလည်းကောင်း”ဟု ရှိ၏။] သမယံဘာဝေါ-အခါ၏မဟုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အနာပဒါ-ဘေးရန်၏မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဂါမန္တရောက္ကမနံဝါ-အခြား တစ်ရွာသို့ သက်ရောက်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ အမုယောဇနာတိက္ကမေ ဝါ-ယူဇနာဝက်ကို လွန်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အင်္ဂါနိ-တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာဒိဟိ-ဧကတော ဥပသမ္ပန္နဘိက္ခုနိ အစရှိသည်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ (ဂစ္ဆန္တဿ-၏) မာတုဂါမသိက္ခာ ပဒေန-မာတုဂါမသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ [သပ္ပာဏကဝဂ်၊ မာတုဂါမနှင့်အတူ တိုင်ပင်သွားသော သိက္ခာပုဒ်] အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အဒ္ဓါနသမုဋ္ဌာနံ-အဒ္ဓါနသမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ [အဒ္ဓါနသမုဋ္ဌာန်၏ သဘောကို ပဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာန်အခန်း ပြန်ကြည့်ပါ။] ကိရိယံ-တည်း၊ နော သညာဝိမောက္ခံ-ဝိတိက္ကမသညာ မရှိသော်လည်း အာပတ်မှ လွတ်မြောက်ခြင်း မရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ။ ။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

ဝိသင်္ဂေတေန။ ။ဧတ္ထ ပုရောဘတ္တံ ဂမိဿာမာတိ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဂစ္ဆန္တိ၊ အဇ္ဇဝါ ဂမိဿာမာတိ သေ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဧဝံ ကာလဝိသင်္ဂေတေယေဝ အနာပတ္တိ-ကာလ၏ အချိန်းအချက် လွဲရာ၌သာ အနာပတ် ဖြစ်၏၊ ဒွါရဝိသင်္ဂေတေ ပန မဂ္ဂဝိသင်္ဂေတေ ဝါ သတိပိ အာပတ္တိယေဝ-တံခါး၏ အချိန်းအချက် လွဲခြင်း၊ လမ်း၏ အချိန်းအချက်လွဲခြင်း ရှိသော်လည်း အာပတ်သာ။

အာပဒါသု။ ။ရဋ္ဌဘေဒေ-တိုင်းပြည်ပျက်ရာ အခါ၌၊ စက္ကသမာရဋ္ဌာ ဇာနပဒါ ပရိယယန္တိ-ဣရိယာပုတ်တည်းဟူသော စက်၊ လှည်း-ရထား စသော စက်သို့ ရောက်ကုန်၊ စီးကုန်လျက် နယ်သူ နယ်သားတို့ လှည့်လည် ပြေးလွှားကြကုန်၏။ ဧဝရူပါသု အာပဒါသု အနာပတ္တိ။

၈။ နာဝါဘိရုဟန သိက္ခာပုဒ်

အဋ္ဌမေ-၌၊ သံဝိဓာယာတိ-ကား၊ ကိဋ္ဌာပုရေက္ခာရော-
 ပျော်မြူးခြင်း၏ ရှေးရှုပြုခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သံဝိဒ
 ဟိတွာ-တိုင်ပင်၍၊ အဘိရုဟနကာလေ-တက်စီးခါနီး
 အခါ၌၊ သင်္ကေတံ-အချိန်းအချက်ကို၊ ကတွာ-၍၊ (အဘိရုဟေယျ၌စပ်)၊ ဣတိ
 အတ္ထော-နက်၊ ဥဒ္ဓံဂါမိနိန္ဒိ-ကား၊ ကိဋ္ဌာဝသေန-ပျော်မြူးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ နဒိယာ-
 မြစ်၏၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်ဖြစ်သော၊ ပဋိသောတံ-ရေညာသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားသော၊ အဓော
 ဂါမိနိန္ဒိ-ကား၊ တထေဝ-ထိုပျော်မြူးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်ပင်၊ အဓော-အောက်ဖြစ်
 သော၊ အနုသောတံ-ရေစုန်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားသော၊ (နှာဝံ၌စပ်)၊ ပန-ကား၊ ယံ-
 အကြင်လှေကို၊ တိတ္ထပုဋိပါဒနတ္ထံ-လိုရာဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက်စေခြင်းအကျိုးငှာ၊
 ဥဒ္ဓံဝါ-အထက်သို့သော်လည်းကောင်း၊ အဓောဝါ-အောက်သို့သော်လည်းကောင်း၊
 ဟရန္တိ-ဆောင်ကုန်၏၊ ဧတ္ထ-ဤလှေ၌ (ဤလှေကို စီးရာ၌)၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊
 အညတြ တိရိယံ တရဏာယာတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (တရဏာယာတိ
 -ကုဒ်-တရဏာယဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်)၊ ဥပယောဂတ္ထေ-ဒုတိယာဝိဘတ်၏
 အနက်၌၊ နိသက္ကဝစနံ-ပဉ္စမိဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊ တိရိယံ-ဖီလာ၊ ယာ
 တရဏာ-အကြင်ကူးကြောင်းလှေသည်၊ (အတ္ထိ-၏)၊ တံ-ထိုကူးကြောင်းလှေကို၊
 ဌပေတွာ-၍၊ [အဘိရုဟေယျ၌စပ်]၊ ဣတိ အတ္ထော။

ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ သဂါမကတီရပသေန-ရွာရှိသော ကမ်း၏ဘေးဖြင့်၊ ဂမန
 ကာလေ-သွားရာအခါ၌၊ ဂါမန္တရဂဏနာယ-အခြားတစ်ရွာ၏အရေအတွက်အား
 ဖြင့်၊ (ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ)၊ အဂါမကတီရပသေန ဝါ-ရွာမရှိသော ကမ်း၏ဘေးဖြင့်
 သော်လည်းကောင်း၊ ယောဇနဝိတ္တတာယ-တစ်ယူဇနာပြန်ကျယ်သော၊ နဒိယာ-
 ၏၊ မဇ္ဈေန ဝါ-အလယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂမနကာလေ-၌၊ အမုယောဇန
 ဂဏနာယ-ယူဇနာဝက်၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ သမုဒ္ဒေ
 ပန - သမုဒ္ဒရာ၌ကား၊ ယထာသုခံ - ချမ်းသာသည်အားလျော်စွာ၊ ဂန္တံ - ငှာ၊

ကိဋ္ဌာပုရေက္ခာရော။ ။လောကသာဒမိတ္တသန္တဝသေန-လောက၌ သာယာအပ်သော
 မိတ်ဖွဲ့ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ (ဤကား ကိဋ္ဌာ၏ သရုပ်ဖော်ဝိသေသနတည်း) ကိဋ္ဌာပုရေက္ခာရော၊
 တထေဝါတိ ကိဋ္ဌာဝသေနေ။

ယာ ပေ၊ တရဏာ။ ။ “တရဏာ-ကူးခြင်း”ဟု ပေးကြ၏၊ ထိုသို့ ကူးခြင်းကြိယာကို
 ယူစေလိုလျှင် “ယံ တရဏံ”ဟု နပုလ္လင် ရှိသင့်၏၊ ထိုသို့ မရှိဘဲ “တရဏာ”ဟု ရှိသောကြောင့်
 “ကူးကြောင်းလှေ”ဟု ပေးလိုက်သည်။

သမုဒ္ဒေ ပန။ ။သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌ “ဥဒ္ဓံဂါမိနိ အဓောဂါမိနိ”ဟု အဆန်သွား၊ အစုန်
 သွား လှေကို ပြထား၏၊ သမုဒ္ဒရာ၌ကား အဆန် အစုန် မရှိ ထို့ကြောင့် သမုဒ္ဒရာဝယ် သွားရာ၌
 အနာပတ္တိဟု ဆိုသည်၊ ရေကန်၌လည်း နည်းတူ၊ [ပါဠိယံ ဥဒ္ဓံဂါမိနိဝါ၊ ပေ၊ ဝစနတော ပန
 ဝါပိ သမုဒ္ဒါဒိသု ကိဋ္ဌာပုရေက္ခာရတာယပိ ဂစ္ဆန္တိယ အနာပတ္တိ။]

ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ နာဝါဘိရုဟနဝတ္ထုသ္မိ-လှေစီးခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ အညတြ တိရိယံ တရဏာယာတိ-ယ ဟူသော၊ အယံ-သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ သေသံ-ကို၊ အနန္တရသိက္ခာ ပဒေ-အခြားမဲ့သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။ ဣတိ- တည်း။ ။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

၉။ ပရိပါစိတ သိက္ခာပုဒ် နဝမေ-၌၊ ဘိက္ခုနိပရိပါစိတန္တိ-ကား၊ ဘိက္ခုနိယာ-သည်၊ ပရိပါစိတံ-ထက်ဝန်းကျင်ကျက်စေအပ်သော (စီမံအပ်သော)၊ (ပိဏ္ဍပါတ်၌စပ်)၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ နေဝ ဉာတကပ္ပဝါရိ တာနံ-ဉာတိ ပဝါရိတ မဟုတ်ကုန်သော၊ အတ္တနော-မိမိဟူသော ဘိက္ခုနိ၏၊ န ဉာတကပ္ပဝါရိတာနံ-ဉာတိပဝါရိတ မဟုတ်ကုန်သော၊ ဂိဟီနံ-လူဝတ်ကြောင်တို့၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ဘိက္ခုဿ-ရဟန်း၏၊ ဂုဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ပကာသေတွာ-ထင်ရှား ပြ၍၊ အယျဿ-အရှင့်အား၊ ဒေထ-လျှကြကုန်၊ အယျဿ-အရှင့်ဖို့၊ ကရောထ- ပြုကြကုန်၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ နိပ္ပာဒိတံ-ပြီးစေအပ်သော၊ လဒ္ဓဗ္ဗံ-ရထိုက်သော၊ ကတံ- ပြုအပ်သော၊ (ပိဏ္ဍပါတ်၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ပုဗ္ဗေ ဂိဟိသမာရမ္မာတိ ဧတ္ထ-ပုဗ္ဗေ ဂိဟိသမာရမ္မာဟူသော ဤပါဌ်၌၊ သမာရမ္မာတိ-သမာရမ္မာဟူသည် ကား၊ သမာရဗ္ဗံ-ကောင်းစွာ အားထုတ်အပ်ပြီးသော ဆွမ်းကို၊ (အညတြ၌စပ်)၊ ဧတံ-သမာရမ္မာဟူသော ဤအမည်သည်၊ ပဋိယာဒိတဿ-လျော်စွာအားထုတ်ခြင်း ရှိသော ဆွမ်း၏ (စီမံအပ်သော ဆွမ်း၏)၊ နာမံ-တည်း၊ ဂိဟီနံ-တို့၏(တို့သည်)။

ပရိပါစိတံ။ ။ပရိပါစိယိတ္ထ-ထက်ဝန်းကျင် ကျက်စေအပ်ပြီ၊ ဣတိ ပရိပါစိတံ=သူတို့ဘာသာ ချက်လို၍ ချက်အပ်သောဆွမ်း မဟုတ်၊ ဘိက္ခုနိသည် ကျက်စေအပ်=ဘိက္ခုနိအချက်ခိုင်း အပ်သော ဆွမ်း-ဟူလို၊ ထိုကဲ့သို့သော ဆွမ်းကိုပင် ဘိက္ခုနိသည် ပြီးစေအပ်သောကြောင့် “နိပ္ပာဒိတံ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။ ယခုကာလ၌ “စီမံအပ်သော”ဟု ပေးကြ၏။ “လဒ္ဓဗ္ဗံ ကတံ= ရထိုက်အောင် ပြုအပ်”ကား နိပ္ပာဒိတံ၏ အဓိပ္ပာယ်ထွက်တည်း။ “နိပ္ပာဒိတံ-ပြီးစေအပ်”ဟူရာ၌ ရဟန်းကြွလာလျှင် အဆင်သင့်ရအောင် ပြုအပ်ပြီး ဖြစ်သည်”ဟု ဆိုလိုသည်။

သမာရဗ္ဗံ။ ။ဤအဖွင့်ဖြင့် သမာရမ္မသဒ္ဓါကို ကမ္မသာနေပြုပါဟု ပြ၏။ သံ+အာ၊ ရဘဓာတ်၊ အပစ္စည်း (ဗ) လာ၊ တစ်နည်း (မ်)လာ၍ သမာရမ္မလည်း ရှိ၏။ သမာရဘိယိတ္ထ-ကောင်းစွာ အားထုတ်အပ်ပြီ၊ ဣတိ သမာရမ္မော၊ (ပိဏ္ဍပါတော) “သမာရဗ္ဗံ”ကား အညတြင့်၍ ဒုတိယန္တ တည်း။ [သမာရမ္မာတိ”ဟု ရှိစေ]။

ပဋိယာဒိတဿ။ ။ယတနံ-အားထုတ်ခြင်း၊ ယာဒေါ-ခြင်း၊ တကို ဒပြု၊ ပဋိဗ္ဗပံ(လျော်စွာ)+ ယာဒေါ ပဋိယာဒေါ၊ ပဋိယာဒေါ ယဿ အတ္ထိတိ ပဋိယာဒိတော (ပိဏ္ဍပါတော)၊ ဣသ္မိ ကြိမှ “ယာ”ဟု ဝုဒ္ဓိရှိခြင်းနှင့် လျော်မည်၊ ယတဓာတ်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း “ပတိယတ္ထံ” ပါဠိ၊ “ပတိယန္တံ”သက္ကတကို ကြည့်၍ သိနိုင်သည်။ [“ပတိယာဒိတဿာတိ သမ္ပာဒိတဿ”ဟု ဋီကာ ဖွင့်သည်ကား၊ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း။]

သမာရဗ္ဗော-ကောင်းစွာအားထုတ်အပ်သော ဆွမ်းတည်း။ ဂိဟိသမာရဗ္ဗော-လူတို့ ကောင်းစွာအားထုတ်အပ်သောဆွမ်း။ ဘိက္ခုနိယာ-၏။ ပရိပါစနတော-ကျက်စေရာ အခါမှ (စီမံရာ အခါမှ) ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ပဌမတရံယေဝ-ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ ဘိက္ခုနိ-တို့၏။ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဂိဟိနံ-တို့သည်။ ယံ ပဋိယာဒိတဘတ္တံ-အကြင်စီမံအပ်သော ဆွမ်းသည်။ (အတ္ထိ)၊ ဝါ-တစ်နည်း။ ဉာတကပုဝါရိတာနံ-ဆွေမျိုးတော်သူ ဖိတ်မံသူ တို့၏။ ယံ သန္တကံ-အကြင်ဥစ္စာဖြစ်သော ဆွမ်းသည်။ (အတ္ထိ)၊ တံ-ထိုဆွမ်းကို၊ ဌပေတွာ-၍။ အညံ-ဂိဟိသမာရဗ္ဗမှတစ်ပါးသော ဆွမ်းကို၊ ဇာနံ-ဘိက္ခုနိပရိပါစိတ ဆွမ်းဟု သိလျက်၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-စားသော ရဟန်း၏။ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ တဗ္ဗ- ထိုပါစိတ်သည်လည်း။ အဇ္ဈောဟာရဂဏနာယ-ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်း၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ (ဟောတိ)။ အဿ - ထို ဘိက္ခုနိပရိပါစိတဆွမ်းကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ ပန-ခံယူခြင်းကြောင့်ကား။ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဘိက္ခုနိပရိပါစိတံ-ရဟန်းမသည် စီမံအပ်သော၊ ပိဏ္ဍပါတံ-ကို၊ ဘုဉ္ဇန္တဝတ္ထုသ္မိံ-စားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အညတြ ပုဗ္ဗေ ဂိဟိသမာရဗ္ဗာတိ-ဟူသော၊ အယံ-သည်။ ဧတ္ထ-၌၊ အနုပညတ္တိ- တည်း။ ပေ၊ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ-သည်။ ပရိပါစိတံ-စီမံအပ်သော ဆွမ်းကို၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-စားသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အပရိပါစိတေ-အပရိပါစိတဆွမ်း၌၊ ပရိပါစိတသည်နော-ပရိပါစိတဆွမ်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်း ကောင်း၊ ဥဘယတ္ထ-နှစ်ပါးစုံသော အပရိပါစိတဆွမ်း၊ ပရိပါစိတဆွမ်း၌၊ ဝေမတိ ကဿ-၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။

ဥဘယတ္ထ-၌၊ အပရိပါစိတသည်နော-အပရိပါစိတဆွမ်းဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဂိဟိသမာရဗ္ဗေ-လူတို့ အားထုတ်အပ်သော ဆွမ်း၌၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ သိက္ခမာနသာမဏေရာဒီဟိ-သိက္ခမာန သာမဏေ အစရှိသူတို့သည်၊ ပရိပါစိတေ-စီမံအပ်သောဆွမ်း၌၊ (ဘုဉ္ဇန္တဿ- ၏လည်းကောင်း၊) ပဉ္စဘောဇနာနိ-ငါးမျိုးသော ဘောဇဉ်တို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍။ အဝသေသေ-ကြွင်းသော ယာဂု ခဲဖွယ် သစ်သီးကြီးငယ်၌၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်း ကောင်း၊) ဥမ္ပတ္တကာဒီနဉ္စ အနာပတ္တိ၊ ဘိက္ခုနိယာ-သည်။ ပရိပါစိတတာ-စီမံအပ် သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပရိပါစိတဘာဝဇာနနံ-စီမံအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို

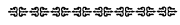
အဝသေသေ။ ။“ဘောဇဉ်ငါးပါးမှ ကြွင်းသော ခဲဖွယ်များကို စားရာ၌ အနာပတ္တိ”ဟူရာ ဝယ် ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်သာ ပါစိတ်အာပတ် မသင့်ခြင်းကို ရည်ရွယ်သည်။ ဘိက္ခုနိစသော သိတင်းသုံးဖော် ၅ မျိုးတို့ တိုက်တွန်းမှ ရအပ်သော စားဖွယ်ကို စားရာ၌ သူပေါဒနပိညတ္တိ သိက္ခာပုဒ်အရ ဒုက္ကဋ်အာပတ်မှကား မလွတ်ဟု ဋီကာတို့ ဆိုကြသည်။ [အဝသေသေတိ- ဘိက္ခုနိပရိပါစိတေပိ ယာဂုခဇ္ဇကဖလာဖလာဒိကေ သဗ္ဗတ္ထ။]

သိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဂိဟိသမာရမ္မာဘာဝေါ-လူဝတ်ကြောင်တို့ ကောင်းစွာ အားထုတ်အပ်သော ဆွမ်း၏ မဲဟုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သြဒနာဒီနံ-သြဒနအစရှိ သော ဘောဇဉ်ငါးပါးတို့တွင်၊ အညတရတား-တစ်ပါးပါး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုဘောဇဉ်ကို၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း (စားခြင်းလည်းကောင်း)၊ ပေါ ဣတိ-တည်း။ ။ နဝမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၁၀။ ရဟောနိသစ္စ သိက္ခာပုဒ်

ဒသမေ-၌၊ သဗ္ဗောပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ကထာ မဂ္ဂေါ - စကားအစဉ်ကို၊ ဒုတိယအနိယတေ- ဒုတိယ အနိယတသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ - သာ၊ ဝေဒိ တဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-သည်၊ ဒုတိယအနိယတေနစ-ဒုတိယ အနိယတသိက္ခာပုဒ်နှင့်လည်းကောင်း၊ ဥပရိ-အထက်ဖြစ်သော အစေဋကဝဂ်၌၊ ဥပနန္တဿ-ဥပနန္တ၏၊ စတုတ္ထသိက္ခာပဒေန စ-နှင့်လည်းကောင်း၊ ဧကပရိစ္ဆေဒ- တူသောအပိုင်းအခြား ရှိ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် တူသောအပိုင်းအခြားရှိပါသော်လည်း၊ အဋ္ဌပုတ္တိဝသေန-အကြောင်းဝတ္ထု ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိသု-သီးခြား၊ ပညတ္တံ- ပြီ၊ ဣတိ- တည်း၊ [အစေဋကဝဂ် ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်ကိုပင် ဥပနန္တကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့တွင် စတုတ္ထဖြစ်သောကြောင့် “စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ”ဟု ဆိုသည်။] ဒသမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

တတိယော-သော၊ သြဝါဒဝဂ္ဂေါ-သြဝါဒဝဂ်တည်း။

၁။ အာဝသထ သိက္ခာပုဒ်

ဘောဇနဝဂ္ဂဿ-ဘောဇနဝဂ်၏၊ ပဌမေ-၌၊ အဂိလာနေနာ တိ-ကား၊ အမုယောဇနမ္ပိ-ယူဇနာဝက် ခရီးကိုလည်း၊ ဂန္တိ- သွားခြင်းငှာ၊ သမတ္ထေန-စွမ်းနိုင်သေးသော၊ (ဘိက္ခုနာ- သည်၊ [ဤအဖွင့်၏ ပြောင်းပြန်အားဖြင့် ယူဇနာဝက်ခရီးကိုမျှ မသွားနိုင်သူကို ဂိလာနဟု မှတ်]၊ ဧကောတိ-ကား၊ ဧကဒိဝသိကော-တစ်နေ့၌ စားထိုက်သော၊

အဋ္ဌပုတ္တိယံ ဟိ။ ။ “တစ်ထပ်တည်းတူလျှင် အဘယ့်ကြောင့် သီးခြားပညတ်တော်မူရ သနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “အတ္ထပုတ္တိယံ ဟိ”စသည် မိန့်၊ ဘိက္ခုနီနှင့်အတူ ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ နေခြင်းဟူသော ဝတ္ထုကြောင်းက သီးခြားလည်းဖြစ်၊ ဥပနန္တ စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်လာ ဝတ္ထု၏ အလျင်လည်း ဖြစ်သောကြောင့် ဤ သိက္ခာပုဒ်ကို သီးခြား ပညတ်တော်မူရသည်-ဟူလို။ [အတ္ထဿ-အကြောင်းဝတ္ထု၏+ဥပုတ္တိ-ဖြစ်ခြင်း၊ အတ္ထပုတ္တိ၊ ထွ ကို ဌပြု၍ “အဋ္ဌပုတ္တိ”ဟု ပါဠိရှိရသည်။]

ဧကဒိဝသိကော။ ။ဧကဒိဝသေ-တစ်နေ့၌+ဘူတိတဗ္ဗော-စားထိုက်သော ဆွမ်းတည်း၊ ဧကဒိဝသိကော (ပိဏ္ဏော)၊ ဤစကားဖြင့် တစ်နေ့တည်းမှာ ၂ ထပ် ၃ ထပ် စားလျှင်လည်း စားကောင်းရာ ရောက်၏။ [နောက်၌ “ဧကဒိဝသမေဝ ဘူတိတဗ္ဗောတိ-ဧကဒိဝသံ သက္ကိယေဝ ဘူတိတဗ္ဗော”ဟု ဋီကာအများ ဖွင့်ကြသည်ကို စဉ်းစားပါ။]

(တစ်နေ့စာဖြစ်သော) အာဝသထပိဏ္ဍောတိ-ကား၊ ဣမေသံတိဝါ-ဤပါသဏ္ဍာ
 အားလုံးတို့ဖို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဧတ္ထကာနန္တိဝါ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော
 ပါသဏ္ဍာတို့ဖို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ပါသဏ္ဍာဝါ-ပါသဏ္ဍာအယူရှိသူကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ ဧတ္ထကမေဝါတိ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ထမင်းကိုသာဟူ၍၊
 ဧဝံ-သို့၊ ဘတ္တံဝါ-ထမင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ အနောဒိဿ-မရည်စူးမူ၍၊ ဝါ-
 မပိုင်းခြား မကန့်သတ်မူ၍၊ သာလာဒိသု-စရပ် အစရှိသောအရပ်တို့တွင်၊ ယတ္ထ
 ကတ္တစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌၊ ပုညကာမေဟိ-ကောင်းမှုကို
 အလိုရှိသူတို့သည်၊ ပညတ္တံ-ဝတ်တည်အပ်သော၊ ဘောဇနံ- ဘောဇဉ်ကို၊
 (ဘုဉ်တံဗွဲ-စားနိုင်၏။)

ဘုဉ်တံဗွဲတိ-ကား၊ ဧကကုလေနဝါ-တစ်ဦးသော အမျိုးသည်သော်လည်း
 ကောင်း၊ နာနာကုလေဟိ-အထူးထူးသော အမျိုးတို့သည်၊ ဧကတော-တပေါင်း
 တည်း၊ ဟုတ္တာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧကသ္မိံ ဌာနေဝါ-တစ်ခုသောအရပ်၌သော်
 လည်းကောင်း၊ နာနာဌာနေသုဝါ-အမျိုးမျိုးသော အရပ်တို့၌သော်လည်းကောင်း၊
 အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဧကသ္မိံ-တစ်ခုသော အရပ်၌၊ သွေ-နက်ပြန်၊ ဧကသ္မိံ-၌၊ ဣတိ ဧဝံ-

အာဝသထပိဏ္ဍော။ ။အာဂန္တာ+ဝသန္တိ ဧတ္တာတိ အာဝသထော-လာ၍နေရာ(တည်းခိုရာ)
 စရပ် စသည်တည်း၊ အာဝသထေ-၌+ပညတ္ထော-ဝတ်တည်အပ်သော+ပိဏ္ဍော-တည်း၊
 အာဝသထပိဏ္ဍော။ [သာလာဒိသု အနောဒိဿ(မည်သူ မည်ဝါတို့အတွက်ဟု မရည်စူး
 မသတ်မှတ်မူ၍) ယာဝဒတ္တံ ပဉ္စန္ဒံ ဘောဇနာနန္တိ နံ အညတရံ ဘောဇနန္တိ အတ္ထော။]

ပါသဏ္ဍံ ဝါ။ ။“ပါသံ-တဏှာကျော့ကွင်း၊ ဒိဋ္ဌိကျော့ကွင်းကို+သေန္တိ-ထောင်ထားတတ်
 ကုန်၏”နှင့်အညီ ထိုထိုအယူဝါဒရှိသူများကို ပါသဏ္ဍာဟု ခေါ်၏။ ထိုပါသဏ္ဍာတို့သည် အယူ
 ကွဲပြားသလောက် များပြားရကား ဆန္ဒဝုတိ (၉၆)မျိုး ရှိသတော်။

ဣမေသံ ဝါ ဧတ္ထကာနံ ဝါ။ ။ဣမေသံဝါဖြင့် အလျှူရှင်တို့ လိုလားအပ်သော ပါသဏ္ဍာ
 ပိုင်းများကို ပြ၏။ ဧတ္ထကာနံဝါဖြင့် ထိုပါသဏ္ဍာပိုင်းဝင်တို့တွင် “ဤမျှလောက်သောပုဂ္ဂိုလ်”ဟု
 ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပိုင်းခြား၍ ပြ၏။ ထို့ကြောင့် ပါသဏ္ဍာအများဖြစ်၍ “ဧကံ” မရှိရ၊ “ဧဝံ ပါသဏ္ဍာ
 ဝါ”ဟု ရှိသင့်သည်။ [ဣမေသံ ဝါတိ-ဣမေသံ ပါသဏ္ဍာနံ ဝါ၊ ဧတ္ထကာနံ ဝါတိ-ဣမသ္မိံ
 ပါသဏ္ဍော ဧတ္ထကာနံ ပါသဏ္ဍာနံဝါ။]

ဧတ္ထကမေဝ။ ။ဤစကားကား လျှူဖွယ်ထမင်းကို ပိုင်းခြားသောစကားတည်း၊ “တစ်တင်း
 ချက်လျှူမည်၊ နှစ်တင်းချက်လျှူမည်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ထမင်းကိုလည်း မပိုင်းခြား၊ မကန့်သတ်-
 ဟူလို။ [အနောဒိဿ-အနုဒ္ဓိသိတ္တာ(သဒ္ဓတ္ထ)၊ အပရိစ္ဆိန္နိတ္တာ(အဓိပ္ပာယတ္ထ)၊ ဣတိ အတ္ထော။]

သာလာဒိသု။ ။သာလရုက္ခမူလအဗ္ဗောကာသာဒိသု (စရပ်၊ သစ်ပင်အောက်၊ လွင်ပြင်
 စသော အရပ်တို့တွင်) ယတ္ထကတ္တစိ ဌာနေသု။ [ဤကား အာဝါသထ၏ သရုပ်ပြတည်း၊
 “အာဝသထ”ဟု တည်းခိုရာ စရပ်ကို ဥပလက္ခဏာနည်းအားဖြင့် မှတ်၍ ပြသည်။ ထို့ကြောင့်
 ရုက္ခမူလ စသည်ကိုလည်း အာဝသထ၌ သွင်းယူပါ-ဟူလို။]

ဤသို့ အနိယတဋ္ဌာနေဝါ-အမြဲမသတ်မှတ်အပ်သောအရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပညတ္တော-ဝတ်တည်အပ်သောဆွမ်းကို၊ ဧကသ္မိံ ဌာနေ-တစ်ခုသောအရပ်၌၊ ဧကဒိဝသမေဝ-တစ်ရက်တည်း၌သာ၊ ဘုဒ္ဓိတဗျော-စားထိုက်၏၊ တတော စေ ဥတ္တရီတိ-ကား၊ ဒုတိယဒိဝသတော-ဒုတိယနေ့မျှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ တသ္မိံ ဌာနေ ဝါ-ထိုအရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ အညသ္မိံ ဌာနေ ဝါ-အခြားအရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုအမျိုးတို့၏၊ သန္တကဿ-ဥစ္စာကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ) အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-စားမျိုးတိုင်း စားမျိုးတိုင်း၌ (ထမင်းလုတ်တိုင်း ထမင်းလုတ်တိုင်း၌) ပါစိတ္တိယံ။ [အာလောပေ အာလောပေ ကဗဠေကဗဠေ။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ အနုဝသိတွာ-နောက်ထပ်နေ၍၊ [အနုဝသိတွာ-ပုနုဝသိတွာ၊] အာဝသထပိဏ္ဏံ-တည်းခိုရာ စရပ်စသ်၌ ဝတ်တည်အပ်သော ဆွမ်းကို၊ ဘုဒ္ဓနဝတ္ထုသ္မိံ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အဂိလာနေနာတိ-ဟူသော၊ အယံ-သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အနုပညတ္တံ-တည်းပေ၊ ဂိလာနဿ-ဂိလာနဖြစ်ပါလျက်၊ အဂိလာန သညီနော-ဂိလာနမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဘုဒ္ဓန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဂိလာနဿ-ဂိလာန ဖြစ်သော၊ ဂိလာနသညီနော-ဂိလာနဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဘုဒ္ဓန္တဿ-စားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (ယော)ဝါ-အကြင်ရဟန်းသည်မူလည်း၊ ဝစ္ဆန္တော-စဉ်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-ခရီးအကြား၌၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့၌၊ (ဘုဒ္ဓတိ-၏)၊ ဝတဋ္ဌာနေ-ရောက်အပ်သောအရပ်၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ (ဘုဒ္ဓတိ-၏)၊ ပစ္စာဂစ္ဆန္တောပိ-ပြန်လာ ပြန်သော်လည်း၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ (ဘုဒ္ဓတိ-၏)၊ အာဝတဋ္ဌာနေ-ပြန်ရောက်အပ်သောအရပ်၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ (ဘုဒ္ဓတိ-၏)၊ တဿစ-ထိုရဟန်း၏ လည်းကောင်း၊ အားလုံး ၄ ကြိမ်စားသော ရဟန်း။)

ယော-သည်၊ ဂမိဿာမိ-သွားအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဘုဒ္ဓိတွာ-စားပြီး၍၊ နိက္ခန္တော-ထွက်လတ်သော်၊ ဧကနစိ-တစ်ခု တစ်ခုသော၊ ဥပဒ္ဒဝေန-ဘေးရန် ကြောင့်၊ [နဒီပူရစောရဘယာဒိနာ ဧကနစိ ဥပဒ္ဒဝေန၊] နိဝတ္တိတွာ-ပြန်နစ်၍၊ ခေမာဘာဝံ-ဘေးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတ္တာ-သိ၍၊ ဝစ္ဆန္တော-ထပ်၍ သွားလတ် သော်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့၌၊ ဘုဒ္ဓတိ-၏၊ (တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊) ယဿ ဝါ-အကြင်ရဟန်းအားလည်း၊ သာမိကာ-အလှူရှင်တို့သည်၊ နိမန္တေတွာ-ပင့်ဖိတ်၍၊ ဒေန္တိ-ပေးလှူကြကုန်၏၊ (တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ယော ဝါ-အကြင်ရဟန်းသည်မူလည်း၊ ဘိက္ခုနံယေဝ-ရဟန်းတို့ဖို့သာ၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊

ဘိက္ခုနံယေဝ။ ။ဘိက္ခုနံယေဝ၌ ဝေ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္တကို “န ယာဝဒတ္တ ပညတ္တံ”ဖြင့် ပြသည်။ “ဘုဒ္ဓတိ”ဟု ကြိယာထည့်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် အချို့စာ၌ “ယံ ဝါ”ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ [နိဿယဟောင်း၌ကား “ယော ဘိက္ခု-သည်”ဟု အပိုထည့်၍ “ယံ ဘောဇနံ-ကို၊

ပညတ္တံ-ဝတ်တည်အပ်သော၊ ယာဝဒတ္တံ-အလိုရှိတိုင်း၊ (လာလာသမျှအတွက်)၊ န ပညတ္တံ-ဝတ်တည်အပ်သံသည် မဟုတ်သော ဆွမ်းကို၊ (ဘုရားတို့-၏၊ တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊) ပဉ္စဘောဇနာနိ-ငါးပါးသော ဘောဇဉ်တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အညံ-အခြားသော ယာဂု ခဲဖွယ် သစ်သီးကြီးငယ်ကို၊ ဘုရားတို့-၏၊ တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ အနာပတ္တိ၊ အာဝသထပိဏ္ဍတာ-အာဝသထပိဏ္ဍ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဝိလာနတာ-ဝိလာနမဟုတ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုဝသိတွာ-နောက်ထပ်နေ၍၊ ပရိဘောဇနံ-သုံးဆောင်စားသောက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ ဣတိ-တည်း။ ။ ပဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

၂။ ဂဏဘောဇန သိက္ခာပုဒ်

ဒုတိယေ-၌၊ ဂဏဘောဇနေတိ-ကား၊ ဂဏဿ-ဂိုဏ်း၏။ (ဘောဇနေ-ဘောဇဉ်ကိုစားခြင်းကြောင့် ဟုဆက်) ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂဏောတိ-ဂဏဟူသည်၊ စတ္တာရောဝါ- ၄ ပါးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တတုတ္ထရိဝါ-ထို ၄ ပါးထက် ပိုလွန်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းတို့တည်း၊ တေသံ-ထို ၄ ပါး၊ ၄ ပါးထက် ပိုလွန်သော ရဟန်းတို့၏။ (ဘောဇနေ၌စပ်) ဝါ-တို့သည်၊ (လဒ္ဓေ၌စပ်) နိမန္တနတောဝါ-ပင့်ဖိတ်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိညတ္တိတောဝါ-တောင်းခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ လဒ္ဓေ-ရအပ်သော၊ ဩဒနာဒီနံ-ထမင်းအစရှိကုန်သော၊ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊ ဘောဇနာနံ-ဘောဇဉ်တို့တွင်၊ အညတရဘောဇနေ-တစ်ပါးပါးသော ဘောဇဉ်ကို စားခြင်းကြောင့်၊ (ပါစိတ္တိယံ) ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၊ပေ၊ ပညတ္တံ-၏။ တံ ဘောဇနံ ဘုရားတို့၊ တဿ စ အနာပတ္တိ၊ ယော ဘိက္ခု ယံ ဘောဇနံ ယာဝဒတ္တံ န ပညတ္တံ၊ တံ ဘုရားတို့၊ တဿ ဘိက္ခုနော စ အနာပတ္တိ”ဟု ပေးလေ၏။]

ဂဏဘောဇနေ။ ။ ဂဏေန လဒ္ဓတ္တာ ဂဏဿ သန္တကေ ဘောဇနေတိ အတ္ထော-ဂိုဏ်းသည် ရအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဂိုဏ်း၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဘောဇဉ်၊ ဤစကားဖြင့် “ဂဏဿ+ဘောဇနံ ဂဏဘောဇနံ”ဟု ပြုစေလိုသည်။ အင်္ဂါကို ပြရာ၌ “အဇ္ဈောဟရဏံ”ဟု ပါသောကြောင့် ဂဏဘောဇနေကို စားခြင်းတိုင်အောင် ဌာနျပစာရအားဖြင့် ယူပါ။ တစ်နည်း-“ဂဏဘောဇန ဘောဇန”ဟု ဆိုလိုလျက် ဘောဇနတစ်ပုဒ် အကျေ ကြံပါ။

ဣဓ စ။ ။ ဂဏဥပုသ် စသည်၌ ၂ ပါးကိုလည်းကောင်း၊ ၃ ပါးကိုလည်းကောင်း “ဂဏ”ဟု ခေါ်၏။ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ မည်မျှလောက်သောအပေါင်းကို “ဂဏ”ဟု ခေါ်ပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ဣဓ စ၊ပေ၊ဘိက္ခု”ဟု မိန့်၊ ၄ ပါးမှ စ၍ အထက်ဖြစ်သော ရဟန်းများကို “ဂဏ”ခေါ်သည်-ဟူလို။

တေသံ၊ပေ၊ဘောဇနေ။ ။ ထိုရဟန်းတို့ဖို့ မအပ်သော နည်းဖြင့် ပင့်ဖိတ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် မအပ်သော တောင်းနည်းဖြင့် တောင်းခြင်းကြောင့် ရအပ်သောဘောဇဉ်ကို “ဂဏဘောဇဉ်”ဟု ခေါ်သည်။ မအပ်သောပင့်နည်း၊ တောင်းနည်းတို့ကို ပြလို၍ “တတ္ထာယံ ဝိနိစ္ဆယော”ဟု မိန့်။

တတ္ထ-ထို ဂဏဘောဇနေ ဟူသောပါဌ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော ဒါယကာသည်၊ စတ္တာရော-၄ ပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ (နိမန္တေတိ၌စပ်)၊ ဝါ-တို့သို့၊ ဥပသင်္ဂ မိတ္တာ-၍၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား စာစ်ပါးပါးသော၊ ဝေဝစနေန ဝါ-ဝေဝစ ပရိယာယ် စကားလှယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘာသန္တရေနဝါ-ပါဠိဘာသာမှ တစ်ပါးသော ဘာသာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊ ဘောဇနာနံ- တို့၏၊ နာမံ-အမည်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဩဒနေန နိမန္တေမိ-ထမင်းဖြင့် ပင့်ဖိတ် ပါ၏၊ ဩဒနံ မေ ဂဏှထ-တပည့်တော်၏ ထမင်းကို ခံယူလှည့်ပါကုန်၊ ဣတိ အာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ (မအပ်သော လျှောက်ထားနည်းဖြင့်- ဟူလို၊) သစေ နိမန္တေတိ-အကယ်၍ ပင့်ဖိတ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဧဝံ-ဤသို့ မအပ်သော ပင့်ဖိတ်နည်းဖြင့်၊ ဧကတောဝါ-တပေါင်းတည်းအားဖြင့်သော်လည်း ကောင်း၊ နာနာတောဝါ-အသီး အသီးအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိမန္တိတာ- ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သော၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဧကတောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ နာနာတောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ စေ ဂဏန္တိ-အကယ်၍ ခံယူကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) [ဂဏဘောဇနံ ဟောတိ၌စပ်၊] ပစ္စာ-တပေါင်းတည်း ခံယူပြီးရာကာလမှ နောက်၌၊ ဧကတောဝါ-သော်လည်း ကောင်း၊ နာနာတောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဘုဉ္စန္ဒ-စားပစေကုန်၊ [“ဘုဉ္စန္ဒ- စားကြကုန်၏”ဟု စာအများ ရှိ၏၊] ဂဏဘောဇနံ-ဂဏဘောဇဉ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်တော့၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတ္ထ-ဤဂဏဘောဇဉ်အရာ၌၊ ပဋိဂ္ဂဟဏမေဝ-ခံယူခြင်း သည်သာ၊ ပမာဏံ-လိုရင်းတည်း။

စတ္တာရော ဘိက္ခု။ ။ဤစကားဖြင့် အနည်းဆုံးဖြစ်သော “ဂဏ”ကို မှတ်၍ ပြ၏၊ ထို ရဟန်း ၄ ပါးကား တစ်နေရာတည်း၌ နေသော ရဟန်းများလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ တစ်နေရာစီ နေသော ရဟန်းများလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ [စတ္တာရောတိ ဧကဋ္ဌာနေ ဝါ နာနာဋ္ဌာနေသု ဝါ ဌိတေ စတ္တာရော ဘိက္ခု၊ လက္ခဏာဝစနဉ္စေတံ၊ တသ္မာ စတ္တာရော ဝါ တတော ဝါ အဓိကေ ဘိက္ခုတိ အတ္ထော။]

ဝေဝစနေ ဝါ ဘာသန္တရေန ဝါ။ ။ဩဒန၏ ဝေဝစဖြစ်သော အန္တ စသည်ကို “ဝေဝစန” ဟု ဆိုသည်၊ အန္တလူမျိုးတို့၏ဘာသာ၊ ဒမိဋ္ဌလူမျိုးတို့၏ဘာသာ (မြန်မာဘာသာ စသည်)ကို “ဘာသန္တရေန”ဟု ဆိုသည်၊ လာ၍ ပင့်သော ဒါယကာသည် “အန္တေန နိမန္တေမိ-ဘတ္တေန နိမန္တေမိ”ဟု ဝေဝစပရိယာယ် စကားလှယ်ဖြင့် ပင့်ခြင်း၊ မြန်မာလို “ထမင်းစား ကြပါ၊ မုန့်မုန့် ဘုဉ်းပေး ကြပါ၊ ငါးကြော်ဘုဉ်းပေး ကြပါ၊ အမဲဟင်းဘုဉ်းပေး ကြပါ”ဟူသော ဘောဇဉ်နာမည် တပ်၍ ပင့်ဖိတ်ခြင်းကို “အကပ္ပိယနိမန္တန”ဟု ခေါ်သည်၊ “ဘုဉ်းပေး” ဟူသော စကားသည် လိုရင်း မဟုတ်၊ “ထမင်း” စသော ဘောဇဉ် နာမည်သာ အကပ္ပိယနိမန္တန အဖြစ်၌ လိုရင်းတည်း။ [“ပိဏ္ဍပါတ၊ ဘိက္ခာ (ဆွမ်း) ဟူသော အသုံးအနှုန်းသာ အပ်သော အသုံး ဖြစ်သည်။]

ဩဒနာဒိနံ-ထမင်း အစရှိသည်တို့၏၊ နာမံ-အမည်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊
 ဧကတောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ နာနာတောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝိညာပေ
 တွာစ-တောင်းပြီး၍လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓာစ-သွားပြီး၍လည်းကောင်း၊ ဧကတော-
 တပေါင်းတည်း၊ သစေ ဂဏုန္တိ-အကယ်၍ ခံယူကုန်အံ့၊ ဧဝမ္ပိ-ဤသို့ မအပ်သော
 နာမည်ဖြင့် တောင်း၍ တပေါင်းတည်း ခံယူပြန်သော်လည်း၊ ဂဏဘောဇနမေဝ-
 ဂဏဘောဇဉ်ပင်တည်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဒုဝိဓဿာပိ-၂ ပါးအပြား ရှိသည်လည်း
 ဖြစ်သော၊ တဿ-ထိုဂဏဘောဇဉ်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-ခံယူခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊
 အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-တိုင်း၌၊ ဖါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ [ဣတိ-ဤ
 ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ ဤသို့ ပြန်အုပ်ပါ။]

ဂိလာနသမယာဒိသု-ဂိလာနသမယ အစရှိသည်တို့၌၊ (အတ္ထော-အနက်ကို၊
 ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံသော နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗျော-သိထိုက်၏) ယဒါ-အကြင်
 အခါ၌၊ ပါဒါနမ္ပိ-ခြေတို့၏လည်း၊ ဖလိတတ္တာ-ကွဲကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 ပိဏ္ဏာယ-ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ စရိတု-လှည့်လည်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊
 [ဋီကာ၌ “န သက္ကောတိ” ဟု ရှိ၏၊ ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ၌ “န သက္ကာ ဟောတိ” ဟု
 ရှိ၏။] အယံ-ဤအခါသည်(ဆွမ်းမခံနိုင်လောက်အောင် ဂိလာနဖြစ်ရာ အခါသည်)၊
 ဂိလာနသမယော-မကျန်းမာသူ၏အခါ မည်၏၊ အတ္တတကထိနာနံ-ခင်းအပ်ပြီး
 သော ကထိန်ရိုကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ပဉ္စမာသာ-၅ လတို့လည်းကောင်း၊
 ဣတရေသံ-အခြားသော ခင်းအပ်ပြီးကထိန် မရှိသူတို့၏၊ ကတ္တိကမာသော-
 တန်ဆောင်မုန်းလလည်းကောင်း၊ [သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် (၁)ရက်မှ စ၍
 တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိသည် မဇ္ဈိမဒေသအခေါ် အားဖြင့် တန်ဆောင်မုန်းလ
 မည်၏။] ဣတိ အယံ-ဤအခါသည်၊ စိဝရဒါနသမယော-သင်္ကန်းလျှင်ခြင်း၏အခါ
 မည်၏၊ (သင်္ကန်းလျှာအခါ မည်၏) ယဒါ-၌၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ စိဝရေ-
 သင်္ကန်းကို၊ ကရိယမာနေ-ပြုအပ်စဉ်၊ ကိစ္ဆိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊
 စိဝရေ-၌၊ ကတ္တပွံ ကမ္ပံ - ပြုထိုက်သော အမှုကို၊ ကရောတိ- ပြု၏၊ တဿ-

---

သစေ |ပေ၊ ဂဏဘောဇနမေဝ။ ။ဤစကားဖြင့် အကပ္ပိယဝိညတ်ကြောင့် ဖြစ်သော
 ဂဏဘောဇဉ်ကို ပြသည်၊ ဤသို့ “ပင့်ဖိတ်တုန်းက မအပ်သော ဂဏဘောဇဉ်၊ မအပ်သော
 တောင်းနည်းဖြင့် တောင်းအပ်သော ဂဏဘောဇဉ်ဟု ၂ မျိုး ရှိသည်။ [မအပ်သောတောင်းနည်း
 ဖြင့် ဉာတိ ပဝါရိတကိုသော်မှလည်း ၄ ပါးအတွက် မတောင်းရ၊ ဉာတိ ပဝါရိတ မဟုတ်သူ
 အထံ၌ တောင်းလျှင် သူပေါဒနဝိညတ္တိ စသည်ကြောင့်လည်း အာပတ်သင့်သေး၏။]

ကတ္တပွံ ကမ္ပန္တိ။ ။စိဝရဝိစာရဏ (သင်္ကန်းချုပ်ဖို့ စိမံခြင်း၊ ဆိန္ဒန (ဖြတ်ခြင်း၊) မောယ
 သုတ္တာရောပနာဒိ (နောက်ထပ် လိုက်၍ ချုပ်ဖို့ရန် ရှေးဦးစွာ အပ်ချည်ဖြင့် သီပေးခြင်း စသော)
 ယံကိစ္ဆိ စိဝရေ ကတ္တပွံ ကမ္ပံ၊ အန္တမသော သူစိဝေဓနမ္ပိ ဣတိ အဓိပ္ပာယော။ [ရှေးက
 သူစိဝေဓန-အပ်ကို နဖား ဖောက်ပေးရသေး၏။]

တိုရဟန်း၏။ အယံ-ဤအခါသည်။ စီဝရကာရသမယော-သင်္ကန်းပြုလုပ်ခြင်း၏ အခါ မည်၏။ ဝါ-သင်္ကန်းပြုလုပ်ရာအခါ မည်၏။ ယဒါ-၌၊ အမုယောဇနမ္ပိ-ယူဇနာဝက်ခရီးကိုလည်း၊ [အမုယောဇနသည် အတိုဆုံးခရီးတည်း။] ဂန္တကာမော ဝါ-သွားလိုသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ဂစ္ဆတိ ဝါ-သွားဆဲသော်လည်း ဖြစ်၏။ ဂတောဝါ-သွားပြီးသည်သော်လည်း ဖြစ်၏။ အယံ-ဤအခါသည်။ အဒ္ဓါနဂမန သမယော-အခွန်ရှည်သော ခရီးကို သွားခြင်း၏အခါ မည်၏။ နာဝါဘိရဟန သမယေပိ-လှေစီးခြင်း၏အခါ၌လည်း၊ ဝါ-လှေစီးရာအခါ၌လည်း၊ ဒေဝေဝ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော-သိကြောင်းအစီအရင် တည်း။ ယဒါ-၌၊ ဂေါစရဂါမေ-ဆွမ်းခံရွာ၌၊ စတ္တာရော-၄ ပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ [စတ္တာရော ဘိက္ခုကား အနည်းဆုံး အပိုင်းအခြားတည်း။] ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-၍၊ န ယာပေန္တိ-မမျှတကုန်၊ အယံ-ဤအခါသည်။ မဟာသမယော-များစွာသော ရဟန်းတို့၏အခါ မည်၏။ ဝါ-များစွာသော ရဟန်းတို့၏ စုဝေးမိရာ အခါ မည်၏။ ယဒါ-၌၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရသေ့၊ ရဟန်းသည်။ [ယောကောစိ ပဗ္ဗဇိတောဖြင့်“သာသနာတွင်း သီတင်းသုံးဖော် ဖြစ်စေ၊ သာသနာပ တတ္ထိဖြစ်စေ”ဟု ပြ၏။] ဘတ္တေန-ထမင်းဖြင့်၊ နိမန္တေတိ-ပင့်ဖိတ်၏။ အယံ-ဤအခါသည်။ သမဏဘတ္တသမယော-သမဏ ဘတ်၏အခါ မည်၏။ ဝါ-သမဏတို့၏ ထမင်းကျွေးရာအခါ မည်၏။ ဒေတေသု သမယေသု-ဤအခါတို့၌၊ ဘုဒ္ဓိတုံ-ဂဏဘောဇဉ်ကို စားခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပေ၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အညတရသမယာတိ-အညတရသမယာ အစရှိသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်။ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သတ္တဝိဓာ-ရှိသော၊ အနုပညတ္တိ-တည်း။ ပေ၊ န ဂဏဘောဇနေ-ဂဏဘောဇဉ် မဟုတ်သောဆွမ်း၌၊ ဂဏဘောဇနသညိဿ - ဂဏဘောဇဉ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍သော်လည်း ကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-လည်းကောင်း၊ ဘုဒ္ဓန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ (န ဂဏဘောဇနေ)၊ န ဂဏဘောဇနသညိဿ-ဂဏဘောဇဉ် မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဘုဒ္ဓန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယေ-အကြင် ရဟန်းတို့သည်၊ ဒွေတယော- ၂ ပါး ၃ ပါးတို့သည်၊ (တစ်နည်း) ဒွတ္တယော-၂ ပါး သော်လည်း ဖြစ်၊ ၃ ပါးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဂဏန္တိ-ကုန်၏။ [ပင့်တုန်းက အများကို ပင့်စေကာမူ ၂ ပါး တစ်တွဲ၊ ၃ ပါးတစ်တွဲ ခံယူလျှင် အနာပတ္တိ]၊ တေသံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-၍၊ ဧကတော-

နာဝါ |ပေ၊ နယော။ ။ “ယဒါ နာဝံ အဘိရဟိတုကာမော ဝါ ဟောဇနိ၊ အာရုဇ္ဈော ဝါ (စီးနေသည်သော်လည်း) ဩရုဇ္ဈော ဝါ (ဆင်းပြီးသည်သော်လည်း)၊ အယံ နာဝါဘိရဟန သမယော နာမ”ဟု တူပုံကို သိပါ။ လိုရာဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက်သော်လည်း မဆင်းသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး နာဝါဘိရဟနသမယပင်တည်း။

တပေါင်းတည်း၊ ဘုဉ္ဇန္တာနံ-စားကြကုန်သော၊ ဗဟူနံ-များစွာသော ရဟန်းတို့၏ လည်းကောင်း၊ နိစ္စဘတ္တာဒိသု-နိစ္စဘတ် အစရှိသည်တို့၌၊ ဝါ-အမြဲ ပေးလှူအပ်သော ထမင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ဧကတော-တည်း၊ (ဂဏ္ဍန္တာနံ-ခံယူကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏လည်းကောင်း၊ ပဉ္စဘောဇနာနိ-တို့ကို၊ ဌမေတ္တာ-၍၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ယာဂု ခဲဖွယ် သစ်သီးကြီးငယ်တို့၌၊ (ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ပံာတိ)၊ ဂဏဘောဇနတာ-ဂဏဘောဇဉ်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဒုတိယသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

၃။ ပရမ္မရဘောဇန သိက္ခာပုဒ်

တတိယေ-၌၊ ပရမ္မရဘောဇနေတိ-ကား၊ ဂဏဘောဇနေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ- ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်လျှင်၊ [“ဩဒနေန နိမန္တေမိ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ခဲ့သော မအပ်သော ပင့်ဖိတ်နည်းဖြင့်] ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ ဘောဇနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ နိမန္တိတဿ-ပင့်ဖိတ်အပ်သော ရဟန်း၏၊ ယေန ယေန-အကြင် အကြင် ဒါယကာသည်၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ နိမန္တိတော-ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီ၊ တဿ တဿ-ရှေးဦးစွာ ပင့်ဖိတ်သော ထိုထို ဒါယကာ၏၊ ဘောဇနတော-ဘောဇဉ်မှ၊ ဥပ္ပဋိပါဋိယာ ဝါ-အစဉ်မဟုတ်သော အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဝိကပေတ္တာ ဝါ-ဝိကပုနာမပြုဘဲသော်လည်းကောင်း၊ ပရဿ ပရဿ-နောက်နောက် ဒါယကာ၏၊ ဘောဇနေ-ဘောဇဉ်ကို စားခြင်းကြောင့်၊ (ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ပဉ္စသု-၅ ပါးကုန်သော၊ သဟဓမ္မိကေသု-သီတင်းသုံးဖော်တို့တွင်၊ အညတရဿ-ဟစ်ပါးပါးအား၊ မယံ-တပည့်တော်၏၊ ဘတ္တပစ္စာသံ-ထမင်း၌ဖြစ်သော အလိုအာသာကို(ထမင်းရဖို့ရန် မျှော်လင့်ချက်ကို) တုယံ-အရှင်ဘုရားအား၊ ဒမ္ပိ-လှူပါ၏၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ (မယံ-၏၊ ဘတ္တပစ္စာသံ-ကို၊ တုယံ-အား၊)

နိစ္စဘတ္တာဒိသု။ “နိစ္စဘတ္တံ ဂဏထ-နိစ္စဘတ်ကို ခံယူကြပါ” ဟု ဘတ္တနာမည်ဖြင့် လျှောက်ရာ၌ ၄ ပါးမှ စ၍ အများအတူ ခံယူ၍ စားသော်လည်း အနာပတ္တိ၊ အာဒိဖြင့် သံယဘတ္တ-သံယာကုန် လှူအပ်သောဘတ်၊ ဥဒ္ဓေသဘတ္တ-သံယာမှ ညွှန်ချအပ်သောဘတ်၊ သလာကဘတ္တ- စာရေးတံထမင်း၊ ပက္ခိကဘတ္တ- ပက္ခရက်တို့ လှူအပ်သော ထမင်း၊ ဥပေါသထိကဘတ္တ-ဥပုသ်နေ့လှူအပ်သောထမင်း၊ ပါဋိပဒိကဘတ္တ-ဥပုသ်အထွက်တစ်ရက်နေ့ လှူအပ်သောထမင်းများကို ယူ။

ပရဿ ပရဿ။ ။ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ပရဿ”တစ်ပုဒ်ကို ရှေးဦးစွာ ဝိတ္ထာပြု၊ “ပရဿ ပရဿ”ဟု ဖြစ်၏၊ ရှေ့ ပရဿ၏ သကို ချေ၊ “ပရ ပရဿ”ဟု ဖြစ်၏၊ [မောဂ္ဂလ္လာန်-(၁)ကဏ္ဍ ၅၄ သုတ်ကို ကြည့်ပါ။] ပရ ပရဿ+ဘောဇနံ ပရပရဘောဇနံ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကား ဝါစာသိလိဋ္ဌတည်း၊ “နောက်နောက် အလှူရှင်၏ ဘောဇဉ်ကို စားခြင်း”ဟု ပေး။

ဝိကပ္ပေမိ-ဝိကပ္ပနာပြုပါ၏။ (စွန့်ပါ၏)။ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-
 သို့၊ သမ္မုခါဝါ-မျက်မှောက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-ဤအမည်ရှိသူ
 အား၊ ဒမ္ပိ-၏။ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝိကပ္ပေမိ-၏။ ဣတိဝါ-သော်လည်း
 ကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ပရမ္မုခါဝါ-မျက်ကွယ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဌမနိမန္တနံ-ပဌမ
 ပင့်ဖိတ်ကြောင်း ထမင်းကို၊ အဝိကပ္ပေတွာ-ဝိကပ္ပနာ မပြုမူ၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်မှ၊
 နိမန္တိတကုလေ-ပင့်ဖိတ်သော အမျိုး၌၊ လဒ္ဒဘိက္ခတော-ရအပ်သော ထမင်းမှ၊
 ဧကသိတ္တမ္ပိ-ထမင်းတစ်လုံးကိုလည်း၊ အဇ္ဈောဟရတိ-စားမျိုး၏။ (တဿ
 ဘိက္ခုဇနာ-၏) ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ သမယော-သမယသည်၊ ဝုတ္တနယော ဧဝံ-
 ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ၊ အညတြ-ပဌမပင့်ဖိတ်သော အမျိုးမှ တစ်ပါးသော
 အမျိုး၌၊ နိမန္တိတဘောဇနဝတ္ထုသို့-နိမန္တိတဘတ်ကို စားခြင်းဟူသောအကြောင်း
 ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အညတြ သမယာတိ-ဟူသော၊ အယံ-သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ တိဝိဓာ-
 ၃ ပါးအပြားရှိသော၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ပရိဝါရေ-ပရိဝါပါဠိတော်၌၊
 ဝိကပ္ပနမ္ပိ-ဝိကပ္ပနာကိုလည်း၊ ဂဟေတွာ-အနုပညတ်၌၊ ယူ၍၊ စတသော
 အနုပညတ္တိယောတိ-စတသော အနုပညတ္တိယောဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ-
 သံဂါယနာတင် ထေရ်တို့သည်)၊ ဝုတ္တံ-မိန့်အပ်ပြီ၊ ပေ၊ န ပရမ္မရဘောဇနေ-ပရမ္မရ
 ဘောဇဉ် မဟုတ်သော ဆွမ်း၌၊ ပရမ္မရဘောဇနသည်နော-ပရမ္မရဘောဇဉ်ဟု
 အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊
 (ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏)၊ ဒုက္ကဋံ (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ (န ပရမ္မရဘောဇနေ-၌) န ပရမ္မရဘောဇနသည်ဿ-ပရမ္မရ
 ဘောဇဉ်မဟုတ်သော ဆွမ်းဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်း
 ကောင်း၊) ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ သမယေ-စားသင့်ရာအခါ၌၊ (ဘုဉ္ဇတိ-
 စား၏၊ တဿ စ-ထို ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) (ယော-အကြင် ရဟန်းသည်။)

ဝိကပ္ပေမိ။ ။ “မယံ ဘတ္တပစ္စာသံ တုယံ ဝိကပ္ပေမိ”ဟု ရှေ့ပုဒ်များကို လိုက်စေ၊ မိမိအတွက်
 ရဖို့ရန် မျှော်လင့်ချက်ရှိရာ ဘတ်ကို (ထမင်းကို) “ဘတ္တပစ္စာသာ”ဟု ခေါ်၏။ ဘတ္တေ-၌၊
 ပစ္စာသာ-အလိုအာသာတည်း၊ ဘတ္တပစ္စာသာ-သာ။

မှတ်ချက်။ ။ အဝိကပ္ပေတွာကို “အပရိစ္စဒိတွာ”ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် ဝိကပ္ပေမိကို
 “စွန့်ပါ၏”ဟု အနက်ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် မိမိရဖို့ရန် မျှော်လင့်ချက် ဘတ်ကို အလိုရှိရာ
 တစ်ပါးပါးအား စွန့်လျှံလိုက်ခြင်းကို “ဘတ္တဝိကပ္ပနာပြုခြင်း”ဟု မှတ်ပါ။ ထိုသို့ ဝိကပ္ပနာပြုပြီး
 ဖြစ်လျှင် ထိုဘတ်ကို မိမိမပိုင်တော့သဖြင့် နောက်မှ ဖိတ်ထားသော ဘတ်ကို စားကောင်းပြီ။

ဣတ္ထန္နာမဿ။ ။ မိမိပေးလိုရာပုဂ္ဂိုလ်က အဝေးမှာ နေလျှင် အနီး၌ရှိသော၊ သီတင်း
 သုံးဖော် တစ်ပါးပါးထံ သွား၍ “မည့်သည့် နေရာ၌ နေသော ဦးတိဿ (စသည် အမည်ရှိသူ)
 အား ဤဘတ္တပစ္စာသာကို လျှံပါ၏ (စွန့်ပါ၏)”ဟု ဆိုရသည်။

ဝိကပ္ပေတွာဝါ-ဝိကပ္ပနာပြုပြီး၍သော်လည်း၊ ဘုရုတိ-၏၊ ဧကသံသဋ္ဌာနိ ဝါ-တစ်ခု
 တည်း ရောစပ်အပ်သော ဘတ်တို့ကိုသော်လည်း၊ ဘုရုတိ-၏၊ ဒွေတိဏိ-၂ ခု
 ၃-ခု ကုန်သော၊ [“ဒွတ္တိဏိ” ရှိလျှင် သင်္ချောဘယပဒပဟုဗ္ဗိဟိဖြစ်၍ ကောင်း၏၊
 “ဒွေဝါ တိဏိဝါ ဒွတ္တိဏိ”ဟု ပြုပါ။] နိမန္တနာနိ-ပင့်ဖိတ်ကြောင်း ဘတ်တို့ကို၊
 ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ကတွာဝါ-ပြု၍သော်လည်း၊ ဘုရုတိ-၏၊ (တဿစ-
 ၏လည်းကောင်း၊) ယော-သည်၊ နိမန္တနပဋိပဋိယာ-ပင့်ဖိတ်ကြောင်း ဘတ်၏အစဉ်
 အားဖြင့်၊ ဘုရုတိ-၏၊ (တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ယော-သည်၊ သကလေန-
 အလုံးစုံသော၊ ဂါမေနဝါ-ရွာသည်သော်လည်းကောင်း၊ [အဘေဒေါပစာ ဖြစ်၍
 ရွာသူရွာသားများကို ယူ၊] ပူဂေနဝါ-အသင်းအပင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊
 နိမန္တိတော-ပင့်ဖိတ်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) တေသု-ထိုရွာသူရွာသားအမျိုးတို့တွင်၊
 (ထိုအသင်းအပင်း အမျိုးတို့တွင်၊) ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော
 အမျိုး၌၊ ဘုရုတိ-၏၊ (တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) (ယော-သည်၊) နိမန္တိယ
 မာနောဝ-ပင့်ဖိတ်အပ်သော်သာ၊ (ပင့်ဖိတ်အပ်တုန်းကပင်၊) [နိမန္တိယမာနောဝါဟု
 ရှိသည် (ဝ)ဟု ရှိလျှင် သာ၍ စာသွားကောင်း၏၊] ဘိက္ခံ-ဆွမ်းကို၊ ဂဟေသာမိ-
 ခံယူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝဒတိ-ပြော၏၊ တဿစ-၏လည်းကောင်း၊ နိစ္စဘတ္တာဒိသု-
 နိစ္စဘတ် အစရှိသည်တို့၌၊ (ဘုရုဋ္ဌဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ပဉ္စ-၅-ပါးကုန်သော၊
 ဘောဇနာနိ-ဘောဇဉ်တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ယာဂု ခဲဖွယ်
 သစ်သီးကြီးငယ်တို့၌၊ (ဘုရုဋ္ဌဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-
 ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း။ [စားခြင်းသည် ကိရိယ၊ ဝိကပ္ပနာ
 မပြုခြင်းသည် အကိရိယ၊] ဣတိ-တည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

ဧကသံသဋ္ဌာနိ။ ။အလှူရှင်တို့ ကိုယ်တိုင်က သဘောတူရောစပ်၍ လှူအပ်သော နိမန္တန
 ဘတ်တို့ကို “ဧကသံသဋ္ဌာနိ”ဟု ဆိုသည်။ ဧကသံသဋ္ဌာနိတိ-ဧကသို့ မိသိတာနိ၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ
 ဟောတိ၊-ဒွတ္တိဏိ ကုလားနိ နိမန္တေတွာ (အကပ္ပိယနိမန္တနဖြင့် ပင့်ပြီး၍) ဧကသို့ ဌာနေ
 နိသီဒါပေတွာ ဣတော့ စ အာဟရိတွာ (ဟိုအိမ် ဒီအိမ်မှ ယူခဲ့၍) ဘတ္တံ-အာကိရန္တိ (သပိတ်၌
 လောင်းထည့်ကြကုန်၏) သူပုဗ္ဗရုနာနိ အာကိရန္တိ၊ ဧကမိဿကံ (တစ်ခုတည်း ရောသွားသည်)
 ဟောတိ၊ ဧတ္ထ အနာပတ္တိ။

ဒွေ ပေ၊ ကတွာ။ ။နိမန္တိယတေ ဧတေဟိတိ နိမန္တနာနိ၊ နိမန္တနဘတ် ၂ ခု ၃-ခု ရ၍
 မိမိဘာသာ ရော၍ စားခြင်းကို “ဧကတော ကတွာ”ဟု ဆိုသည်။ [ဒွေတိဏိ နိမန္တနာနိ
 ဧကတော ပက္ခိပိတွာ ဧကံ ကတွာ ဘုရုတိတိ အတ္ထော။]

ဘိက္ခံ ဂဟေသာမိ။ ။အပင့်လာသူက မလျှောက်တတ်၍ “ဘတ္တံ ဂဏ-ထမင်း ယူလှည့်ပါ”
 ဟု လျှောက်လျှင် “သင်၏ ထမင်းကို ငါ အလိုမရှိ၊ ဆွမ်းအယူ လာမည်”ဟု ပြောလိုက်လျှင်
 ပရမ္မရဘောဇဉ်ကို စားသော်လည်း အနာပတ္တိ။

၄။ ကာဏမာတာ သိက္ခာပုဒ်

စတုတ္ထေ- ဌ၊ ပူပေဟိဝါတိ- ကား၊ ပဟိဏကတ္ထာယ- ပေးပို့အပ်သော လက်ဆောင်အကျိုးငှာ၊ ပဋိယတ္တေဟိ- စီရင်အပ်ကုန်သော၊ အတိရသကမောဒကသက္ခလိကာ ဒီဟိ-အတိရသကမုန့်၊ လဗ္ဘုးမုန့်၊ မုန့်ကြွက်ကျစ် အစရှိကုန်သော၊ ယေဟိ ကေဟိစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုကုန်သော၊ ခဇ္ဇကေဟိ-မုန့်ခဲဖွယ်တို့ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ မန္တေဟိ ဝါတိ-ကား၊ ပါထေယျတ္ထာယ-လမ်းစာရိက္ခာ အကျိုးငှာ၊ ပဋိယတ္တေဟိ-ကုန်သော၊ ယေဟိ ကေဟိစိ-ကုန်သော၊ သတ္တုတိလတဏှုလာဒီဟိ- မုန့်မှုန့်၊ နှမ်း၊ ဆန် အစရှိသည်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ပဝါရေယျဉ္စိစပ်) ဒွတ္တိပတ္တ ပူရာတိ-ကား၊ မုခပဋိယာ-နှုတ်ခမ်းရစ်၏၊ ဟေဋ္ဌိမလေခံ-အောက်အနားရေးကို၊ အနတိတ္တန္တာ-မလွန်ကုန်သော၊ ဒွေဝါ-နှစ်သပိတ်ပြည့်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တယောဝါ-သုံးသပိတ်ပြည့်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပတ္တပူရာ-သပိတ်တို့၌ ပြည့်သောမုန့်တို့ကို၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗဉ္စိစပ်) တတော စေ ဥတ္တရိတိ-ကား၊ တတိယံ- ၃ ခုမြောက် ဖြစ်သော၊ ပတ္တံ-သပိတ်ကို၊ ထူပီကတံ-ထူပီကတံသို့ ပြုအပ်သည် မည်လောက်အောင် (စုံစုံတက်အောင်)၊ သစေ ဂဏှာတိ-အကယ်၍ ခံယူအံ့၊ (စံသတိ-သော်) မုခပဋိယာ-နှုတ်ခမ်းရစ်၏၊ ဟေဋ္ဌိမလေခတော-အောက်အနား ရေးမှ၊ ဥပရိဋ္ဌိတပူပဂဏာနာယ-အထက်၌တည်သော မုန့်တို့၏ အရေအတွက် အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

ပူပေဟိ ဝါ။ ။ “ပူဇာတ်၊ ပက်ပစ္စည်း”ဟု ထောမနိမိ ဆို၏။ ဆန်ကို အမှုန့်ပြု၍ လုပ်အပ် သော မုန့်ကို “ပိဋက”ဟု ခေါ်၏။ ပူပုနှင့် ပိဋကသည် ပရိယာယ်တည်း။ ထိုမုန့်များကို “အတိရသက” စသည်ဖြင့် သရုပ်ဖော်သည်။

ပဟိဏကတ္ထာယ။ ။ ပဟိယတေ-ပေးပို့အပ်၏။ ဣတိ ပဟိဏော၊ ပပုဗ္ဗ၊ ဟိဇာတ်၊ ယူကို အနုပြု၊ ပ (ပြ) ဥပသာရကြောင့် ဇာကြီးပြန်၊ ပဟိဏောယေဝ ပဟိဏကော၊ ပါစိတျာဒိဋ္ဌိ “ပဟိဏက”ဟု ရှိ၏။ “ပဟေဏက”ဟု ရှိလျှင် ဣ ကို ဧ ပြ။

သတ္တု။ ။ “မုန့်လုံး”ဟု ပေးရိုးရှိ၏။ “မန္တေနာတိ-အဗဒ္ဒသတ္တုနာ စ သပ္ပိမဓုဖာဏိတာဒီဟိ ယောဇေတော ဗဒ္ဒသတ္တုနာ စ”ဟူသော ဝိနည်းမဟာဝါ အဋ္ဌကထာကို ထောက်၍ ဆန်အမှုန့်ကို ထောပတ်စသည် ရော၍ မပြစ်လွန်း မကျလွန်းသော အရည်ကို အဗဒ္ဒသတ္တု၊ အခဲဖြစ်အောင် ဖွဲ့ဆုပ်အပ်သော မုန့်အခဲကို “ဗဒ္ဒသတ္တု”ဟု အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ ဆရာတော် ဆုံးဖြတ်တော် မူသည်။

ဒွေ ဝါ၊ ပေ၊ ပူရာ။ ။ ဤအဖွင့်ဖြင့် “ပတ္တေသု-တို့၌+ပူရာ-ပြည့်သောမုန့်တို့တည်း။ ပတ္တပူရာ-တို့၊ ဒွေဝါ+တယောဝါ- ဒွတ္တယော၊ ဒွတ္တယောစ+တေ၊ ပတ္တပူရာစာတိ ဒွတ္တိပတ္တပူရာ” ဟု ပြုစေလိုသည်။ [ပါစိတျာဒိယောဇနာ၌ တစ်မျိုးကြီးလေးသေး၏။]

ထူပီကတံ။ ။ အထူပေါပီ ထူပေါပီယ ကရိယတေတိ ထူပီကတော၊ (ပတ္တော)၊ ထူပီ၌ (ဤ)သည် မောဂ္ဂလ္လာန်အလို အဘူတတဗ္ဗောအနက်၌ သက်သော စီပစ္စည်း၊ ကစွည်းအလို (ဤ) ပစ္စည်း။ [အဘူတတဗ္ဗော၏ အဓိပ္ပာယ်ကို သဒ္ဓါကျမ်းမှာ ရှုပါ။]

ဒွတ္တိပတ္တပူရေ ပဋိဂ္ဂဟေတွာတိ ဧတ္ထ-ဌါ၊ (ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ
 သော နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။) ယေန-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ဒွေ-
 ၂ သပိတ်ပြည့်မှန်တို့ကို၊ ဂဟိတာ-ခံယူအပ်ပြီးကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ-န်၏။) တေန-
 ထိုရဟန်းသည်၊ ဗဟိ-မှန်ခံယူရာ အိမ်၏ပြင်ဘက်၌၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဧတ္ထ-
 ဤအိမ်၌၊ မယာ-တပည့်တော်သည်၊ ဒွေပတ္တပူရာ-၂ သပိတ်ပြည့်မှန်တို့ကို၊
 ဂဟိတာ-ခံယူအပ်ကုန်ပြီ၊ တံ-အရှင်ဘုရားသည်၊ ဧကံ-တစ်သပိတ်ပြည့်မှန်ကို၊
 ဂဏေယျာသိ-ခံယူပါလော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တဗွံ-ပြောဆိုရာ၏ (ပြောဆိုရမည်)။

တေနာပိ-ထိုဒုတိယရဟန်းသည်လည်း၊ အညံ-အခြားသော တတိယရဟန်းကို၊
 ပဿိတွာ-၍၊ ပဌမံ-စွာ၊ အာဂတေန-လာသော ရဟန်းသည်၊ ဒွေပတ္တပူရာ- ၂
 သပိတ်ပြည့်မှန်တို့ကို၊ ဂဟိတာ-ကုန်ပြီ၊ မယာ-သည်၊ ဧကော-တစ်သပိတ်ပြည့်
 မှန်ကို၊ ဂဟိတော-အပ်ပြီ၊ တံ-သည်၊ မာ-ဂဏှိ-မခံယူနှင့်တော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တဗွံ-
 ၏၊ ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဧကော-ကို၊ ဂဟိတော-ပြီ၊ တဿာပိ-
 ထိုရဟန်း၏လည်း၊ ပရမ္မရာရောစနေ-အခြားသူ အခြားသူအား ပြောဆိုခြင်း၌၊
 ဒေသေ နယော-တည်း၊ ပန-ကား၊ ယေန-သည်၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊
 တယော-၃ သပိတ်ပြည့်မှန်တို့ကို၊ ဂဟိတာ-ကုန်ပြီ၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ အညံ-
 အခြားရဟန်းကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တံ-သည်၊ ဧတ္ထ-ဤအိမ်၌၊ မာ ပဋိဂ္ဂဟိ-မခံယူနှင့်
 တော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တဗွံ-၏၊ အဝဒန္တဿ-မပြောသော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊
 တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-ကြား၍၊ ဝါ-ကြားပါလျက်၊ ဂဏန္တဿပိ-ခံယူသောရဟန်း
 ၏လည်း၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်ပင်၊ (ဟောတိ)။

တတော နိဟရိတွာ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိ သံဝိဘဇိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ လဒ္ဓဋ္ဌာနတော-
 ရအပ်ရာ အရပ်မှ၊ သဗ္ဗာသန္တံ-အလုံးစုံတို့ထက်နီးသော၊ အာသနသာလံဝါ-
 ဆွမ်းစားစရပ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ [ရွာတွင်း၌ရှိသော ဆွမ်းစားစရပ်ကို ဆိုလို
 သည်] ဝိဟာရံ ဝါ-ကျောင်းတိုက်သို့သော်လည်းကောင်း၊ [ယတ္ထ တတ္ထ၏ပြင်ဘက်
 ဂန္တာလှမ်းစပ်] ပန-သည်သာမကသေး၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်သို့၊ နိပဒ္ဓံ-အမြဲ၊
 ပဋိတ္တမတိ-မိမိ ကပ်ဝင်၏ (မိမိသွား၏)၊ တတ္ထဝါ-ထိုအရပ်သို့သော်လည်းကောင်း၊
 ဂန္တာ-၍၊ ဧကံ ပတ္တပူရံ-တစ်သပိတ်ပြည့်မှန်ကို၊ အတ္တနော-ဖို့၊ ဌပေတွာ-၍၊
 သေသံ-ကြွင်းသော ၂ သပိတ်ပြည့်မှန်၊ သို့မဟုတ် တစ်သပိတ်ပြည့်မှန်ကို၊
 [၃ သပိတ်ပြည့်မှန်ကို ခံယူလျှင် ၂ သပိတ်ပြည့်မှန်၊ ၂ သပိတ်ပြည့်မှန်ကို ခံယူလျှင်
 တစ်သပိတ်ပြည့်မှန်ကို- ဟူလို]၊ ဘိက္ခုသံဃဿ - အား၊ ဒါတဗွံ - ပေးထိုက်၏။

ယတ္ထ ဝါပန တတ္ထ။ ။ ဤဝါကျဖြင့် မှန်ခံယူလာသော ထိုရဟန်း၏ သွားနေကျ စရပ်-
 ကျောင်းကို ပြ၏၊ ထိုသို့ သွားနေကျ (ဆွမ်းစားနေကျ) စရပ်ရှိလျှင် မနီးသော်လည်း ထိုစရပ်သို့
 သွားပြီးမှ မှန်ကို ဝေနိုင်သည်-ဟူလို။

ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ ယထာမိတ္တံ-အကြင် အကြင် မိတ်ဆွေအား၊ ဒါတုံ-ပေးလှူခြင်းငှာ၊ ဝါ-ပေးလှူခွင့်ကို၊ န လဗ္ဘတိ-မရအပ်၊ ယေန-သည်၊ ဧကော-တစ်သပိတ်ပြည့်မှန်ကို၊ ဂဟိတော-ပြု၊ တေန-သည်၊ ကိဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ခုသောမှန်ကို၊ အကာမာ-မပေးလိုဘဲ၊ န ဒါတဗ္ဗံ-မပေးရာ၊ ဝါ-ပေးဖွယ်မလို၊ ယထာရူစိ-အလို့အတိုင်း၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုနိုင်၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ မတ္တံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ န ဇာနိတွာ-မသိမူ၍၊ ပဋိဂ္ဂဟဏဝတ္ထုသ္မိံ-ခံယူခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဦနကဒ္ဒတ္တိပတ္တပူရေ-၂ သပိတ် ၃ သပိတ်ပြည့်အောက် ယုတ်လျော့သော မှန်၌၊ အတိရေကသညိဿ (ဝါ)-ပိုလွန်၏ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿ-၏) ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ (ဦနကဒ္ဒတ္တိပတ္တပူရေ-၌) ဦနကသညိဿ-၂ သပိတ် ၃ သပိတ်ပြည့်အောက် ယုတ်လျော့သောမှန်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ပဟိဏကတ္တာယ-လက်ဆောင်အကျိုးငှာ၊ န ပဋိယတ္တံဝါ-စီရင်အပ်သည်မဟုတ်သောမှန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါထေယျတ္တာယ-လမ်းစာရိက္ခာအကျိုးငှာ၊ န ပဋိယတ္တံဝါ-စီရင်အပ်သည် မဟုတ်သောမှန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တဒတ္တာယ-ထိုလက်ဆောင်အကျိုးငှာ၊ ဝါ-ထိုလမ်းစာရိက္ခာအကျိုးငှာ၊ ပဋိယတ္တသေသကံဝါ-စီရင်အပ်သောမှန်မှကြွင်းကျန်သော မှန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဂမနေ-သွားခြင်းကိစ္စသည်၊ ပဋိပုဿဒ္ဒေဝါ-ငြိမ်းအေးပြန်သော်လည်း၊ (ဒေန္တာနံ-ပေးလှူသူတို့၏မှန်ကို)၊ ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဉတကပ္ပဝါရိတာနံ-ဆွေမျိုးတော်သူ၊ ဖိတ်မံအပ်သူတို့သည်၊ ဒေန္တာနံဝါ-ပေးလှူကုန်စဉ်သော်လည်း၊ (ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အတ္တနော-၏၊ ဓနေန-အပ်သောဥစ္စာဖြင့်၊ ဂဏှန္တဿ-လဲယူသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝုတ္တလက္ခဏပူမန္တတာ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော ပူမန္တ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [“လက်ဆောင်ပေးဖို့-ရိက္ခာဖို့” ဟု ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသည်၊] အသေသကတာ-အကြွင်းအကျန် မဟုတ်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အပဋိပုဿဒ္ဒဂမနတာ-မငြိမ်းအေးသော သွားခြင်းကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနညာတကာဒိတာ-ဆွေမျိုးမတော်သူ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတိရေကပ္ပဋိဂ္ဂဟဏံ-၂ သပိတ် ၃ သပိတ်ပြည့်ထက် ပိုလွန်သော မှန်ကို ခံယူခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

ဂမနေ ဝါ ပဋိပုဿဒ္ဒေ။ ။အန္တရာမဂ္ဂေ ဥပဒ္ဒဝံ ဒိသ္မာ (သွားမည့် ခရီးအကြား၌ ဘေးဥပဒ် မြင်သောကြောင့် ဖြစ်စေ) အနတ္တိကထာယ ဝါ (သက်သက် မသွားလိုသောကြောင့် ဖြစ်စေ) မယံ ဣဒါနိ န ပေသိဿာမ (လက်ဆောင် မပို့ကုန်တော့အံ့) န ဂမိဿာမာတိ ဧဝံ ဂမနေ (သွားကြောင်း စိတ်သည်) ဥပစ္စိန္နေ ဒေန္တာနန္တိ အတ္ထော။

၅။ **ပဋ္ဌမပဝါရဏာ သိက္ခာပုဒ်** ပဋ္ဌမေ-၌၊ ဘုတ္တာဝိတိ-ကား၊ ဘုတ္တဝါ-စားပြီးသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍) (ခါဒေယျဝါ ဘုဇ္ဇေယျဝါ၌စပ်) [အတိတေ တတဝန္တုတာဝိသုတ်အရ အတိတ်ဟော တာဝိပစ္စည်း ကို တဝန္တုပစ္စည်းဖြင့် လဲ၍ “ဘုတ္တဝါ”ဟု ဖွင့်သည်] ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပဋ္ဌန္တံ-၅ မျိုးကုန်သော၊ ဘောဇနာနံ-ဘောဇဉ်တို့၏၊ သာသပမတ္တမ္ပိ-မုန်ညင်းစေ့ ပမာဏရှိသော ဘောဇဉ်ကိုလည်း၊ အဇ္ဈောဟရိတံ-ဝမ်းတွင်းသို့ သွင်းအပ်ပြီ၊ (စားမျိုးအပ်ပြီ) သော-ထိုစားမျိုးပြီးသော ရဟန်းကို၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဘုတ္တာဝိဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ပဝါရိတောတိ-ကား၊ အသနံ ပညာယတိ၊ ဘောဇနံ ပညာယတိ၊ ဟတ္ထ ပါသေ ဌိတော၊ အဘိဟရတိ၊ ပဋိက္ခေပေါ ပညာယတိတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ [ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌] ဝုတ္ထပဉ္စဂံဝသေန-ဟောတော် မူအပ်ပြီးသော အင်္ဂါ ၅ ပါး၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကတပပ္ပဝါရဏော၊ ကတပပ္ပဋိက္ခေပေါ- ပြုအပ်ပြီးသော ပယ်မြစ်ခြင်းရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [အသနံ-စားခြင်း ကြံသာသည်၊ ပညာယတိ-ထင်ရှားအံ့၊ ဘောဇနံ-ဘောဇဉ်ငါးပါး တစ်ပါးပါးသည်၊ ပညာယတိ-အံ့၊ ဟတ္ထပါသေ-ဟတ္ထပါသ်၌၊ ဌိတော-တည်သည်၊ (ဟောတိ-အံ့)၊ အဘိဟရတိ-ရှေးရှုဆောင်အံ့၊ ပဋိက္ခေပေါ-ပယ်မြစ်ခြင်းသည်၊ ပညာယတိ- ထင်ရှားအံ့] တတ္ထ-ထို အသနံ ပညာယတိ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အသနံ ပညာယတိတိ ကုမိနာ-အသနံ ပညာယတိဟူသော ဤအင်္ဂါဖြင့်၊ ဝိပွကတ ဘောဇနော-စား၍ မပြီးသေးသော ဘောဇဉ်ရှိသူကို၊ ဝါ-စားဆဲဘောဇဉ်ရှိသူကို၊

အဇ္ဈောဟရိတံ။ ။ဧဝံ ပရိတ္တမ္ပိ (ဤမျှလောက် နည်းသည်လည်းဖြစ်သော) ဘောဇနံ သင်္ခါဒိတွာ (ကောင်းစွာ ဝါးပြီး၍သော်လည်းကောင်း) အသင်္ခါဒိတွာ ဝါ ဂိလိတံ (မျိုးအပ်ပြီ)၊ အခြားနေရာ၌ ခံတွင်းသို့ သွင်းရုံမျှကို “အဇ္ဈောဟရဏ”ဟု ဆိုရသော်လည်း ဤနေရာ၌ မျိုးချခြင်းတိုင်အောင် လူပါ-ဟူလို။

ကတပပ္ပဝါရဏော။ ။ကတော+ပဝါရဏာ ယေနာတိ ကတပပ္ပဝါရဏော၊ “ပဝါရဏာ”အရ အခြား ပဝါရဏာ ၃ မျိုးကို လူမှားမည် စိုး၍ “ကတပပ္ပဋိက္ခေပေါ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ ဤ ကတပပ္ပဝါရဏောသည် သိက္ခာပုဒ်၌လာသော “ပဝါရိတော”ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သာတည်း။ သဒ္ဓါနက်မှာ (ပပုဗ္ဗ ဝရဓာတ်၊ ကာရိတ် ဇော၊ တပစ္စည်း ဖြစ်၍) “ပဝါရိတော-ပယ်မြစ်စေအပ် ပြီးသည်”ဟု ပေး၊ ပါတိမောကံဘာသာဋီကာကို ကြည့်ပါ။ [ပဝါရဏာ ၄ မျိုးကို တေရသကဏ် ဋီကာ ဤသိက္ခာပုဒ်မှာ ရှု။]

ဋီကာ။ ။ပဝါရိတောတိ = ပဋိက္ခေပိတော၊ ယော ဟိ ဘုဉ္ဇန္တော ပရဝိသကေန (ဆွမ်း လုပ်ကျွေးသူ-ဆွမ်းဟင်းလိုက်သူသည်) ဥပနိတံ ဘောဇနံ အနိစ္စန္တော ပဋိက္ခိပတိ၊ သော (ထို ပယ်မြစ်သူသည်) တေန (ထိုဆွမ်းလိုက်သူက) ပဝါရိတော ပဋိက္ခေပိတော နာမ (ပယ်မြစ်စေ အပ်သည် မည်သည်) ဟောတိ၊ ဗျဉ္ဇနံ ပန အနာဒိယိတွာံ (ဂရုမစိုက်မှု၍) အတ္ထမေဝ ဒံသေတံ (လိုရင်းအနက်မျှကို ပြခြင်းငှာ) ကတပပ္ပဝါရဏော၊ ပေ၊ အတ္ထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ပဝါရိတောတိ-ပဝါရိတ မည်၏ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ယော စ-
 အကြင် ရဟန်းသည်လည်း၊ ဝိပွကတဘောဇနော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (ဟောတိ)၊
 တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ ကိဉ္စိ-အချို့ကို၊ ဘုတ္တံ-စားအပ်ပြီ၊ ကိဉ္စိ-ကို၊ အဘုတ္တံ-မစား
 အပ်သေး၊ ယဉ္ဇ-အကြင် ဘောဇဉ်ကိုလည်း၊ ဘုတ္တံ-ပြီ၊ တံ-ထိုစားအပ်ပြီးသမျှ
 ဘောဇဉ်ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ဘုတ္တာဝီတိပိ-ဘုတ္တာဝီ ဟူ၍လည်း၊ သဒ္ဓိ-
 ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (အချို့ကို
 စားပြီး၍ အချို့ကို မစားသေးသူကို ဘုတ္တာဝီဟု ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊)
 ဘုတ္တာဝီတိ ဝစနေန-ဘုတ္တာဝီဟူသော သဒ္ဓါဖြင့်၊ ဝိသံ-သီးခြား၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခု
 သော၊ အတ္ထသိဒ္ဓိ-အနက်၏ ပြီးစီးခြင်းကို၊ န ပဿာမိ-မတွေ့ မမြင်ရ၊ ပန-
 ထိုသို့ပင် မတွေ့မြင်ရပါသော်လည်း၊ ဒိရတ္တတိရတ္တန္တိအာဒိသု-ဒိရတ္တတိရတ္တံ အစရှိ
 သော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ဒိရတ္တာဒိဝစနံ ဝိယ-ဒိရတ္တ အစရှိသော သဒ္ဓါကိုကဲ့သို့၊ ပဝါရိတ
 ပဒဿ-ပဝါရိတပုဒ်၏၊ ပရိဝါရဘာဝေန-အခြံအရံ၏အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊
 ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာယ စ-သဒ္ဓါ၏ ညက်ညောသည်၏အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဧတံ-
 ဤဘုတ္တာဝီဟူသောသဒ္ဓါကို၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

ပန-ဆက်၊ ပဝါရဏဂေသု-ပဝါရဏာအင်္ဂါတို့တွင်၊ အသနံ ပညာယတီတိ-
 အသနံ ပညာယတီဟူသည်ကား၊ ဝိပွကတဘောဇနံ-စား၍ မပြီးသေးသော
 ဘောဇဉ်ကို၊ ဒိဿတိ-တွေ့မြင်အပ်၏၊ သော ပုဂ္ဂလော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံ-ထို
 ဘောဇဉ်ကို၊ ဘုဉ္ဇမာနော-စားဆဲသည်၊ စေ ဟောတိ-အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊
 ဘောဇနံ ပညာယတီတိ-ကား၊ ပဝါရဏပုဟောနကံ-ပဝါရိတ်လောက်သော
 ဘောဇနံ-ကို၊ ဒိဿတိ-တွေ့မြင်အပ်၏၊ ဩဒနာဒိနံ-ဩဒန အစရှိသည်တို့တွင်၊
 အညတရံ-တစ်မျိုးမျိုးသော၊ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗံ-ပယ်မြစ်ထိုက်သော၊ ဘောဇနံ-သည်၊
 စေ ဟောတိ-အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဟတ္ထပါသေ ဌိတောတိ-ကား၊ ပဝါရဏပုဟောနကံ-သော၊ ဘောဇနံ-ကို၊
 ဂဏှိတွာ-ခံယူ၍၊ ဒါယကော-ပေးလှူတတ်သော ဒါယကာသည်၊ (ဆွမ်း-ဗောင်း
 လိုက်သော ဒါယကာသည်)၊ အမုတေယျဟတ္ထပုမာဏေ-အခွဲအားဖြင့် ၃ တောင်

ဝိပွကတဘောဇနော။ ။ဝိ-ကင်းသော+ပကတ-အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်း၊ ဝိပွကတ+
 ဘောဇနံ ယဿာတိ ဝိပွကတဘောဇနော-ကင်းသော အပြားအားဖြင့် ပြုပြင်ခြင်းရှိသူ(သဒ္ဓတ္ထံ၊
 ဝါ-စား၍ မပြီးသေးသော ဘောဇဉ်ရှိသူ(အဓိပ္ပာယ်တွင်)၊ ဝါ-စား၍ မပြီးသေးသူ (ဝေါဟာရတွင်)။

ကိဉ္စိ အတ္ထသိဒ္ဓိ။ ။အသနံ ပညာယတီဖြင့် စားဆဲ (စားနေတုန်းမှာ) ပယ်မြစ်သူကို
 “ပဝါရိတ”ဟု ဟောတော်မူလိုသောကြောင့် စားပြီးဟူသော အနက်ကို ဟောသော ဘုတ္တာဝီ
 အတွက် သီးခြားအနက်ထူးကို မတွေ့ရ-ဟူလို့။

ပမာဏရှိသော၊ ဝါ-၂ တောင့်ထွာ ပမာဏရှိသော၊ ဩကာသေ-အရပ်၌၊ ဌိတော-
 တည်သည်၊ စေ ဟောတိ-အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အဘိဟရတီတိ-ကား၊ သော
 ဒါယကော-ထိုပေးလှူတတ်သော ဒါယကာသည်၊ တဿ-ထိုရဟန်းဖို့၊ တံ
 ဘောဇနံ-ကို၊ ကာယေန-ကိုယ်ဖြင့်၊ စေ အဘိသံဟရတိ-အကယ်၍ ရှေးရှုဆောင်
 အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ပဋိက္ခေပေါ ပညာယတီတိ-ကား၊ ပဋိက္ခေပေါ-ပယ်မြစ်
 ခြင်းကို၊ ဒိဿတိ-တွေ့မြင်အပ်၏၊ အဘိဟဒ္ဓံ-ရှေးရှုဆောင်အပ်သော၊ တံ-ထို
 ဘောဇနံကို၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ ကာယေနဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝါစာယဝါ-
 သော်လည်းကောင်း၊ စေ ပဋိက္ခိပတိ-အကယ်၍ ပယ်မြစ်အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-
 နက်၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ပဉ္စန္ဒ-န်သော၊ အင်္ဂါနံ-တို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ ပဝါရိတော-
 ပယ်မြစ်စေအပ်ပြီးသည် (ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသည်)၊ (ဟောတိ)။

တတြ-ထိုအင်္ဂါ ၅ ပါးတို့၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊
 အသနန္တိအာဒိသု-အသနံ အစရှိသည်တို့၌၊ တာဝ-ပဝါရိတ်သင့်ပုံမှ ရှေးဦးစွာ၊
 ယဉ္ဇ-အကြင် ဘောဇနံကိုလည်း၊ အဿ္ဘာတိ-စား၏၊ (စားဆဲ)၊ ယဉ္ဇ ဘောဇနံ-
 အကြင် ဘောဇနံကိုလည်း၊ ဟတ္ထပါသေ-ဟတ္ထပါသ်၌၊ ဌိတေန-တည်သူသည်၊
 အဘိဟဒ္ဓံ-ရှေးရှုဆောင်အပ်သည်ကို၊ ပဋိက္ခိပတိ-ပယ်မြစ်၏၊ တံ-ထိုဘောဇနံကို၊
 ဩဒနော-ထမင်းလည်းကောင်း၊ ကုမ္မာသော-တစ်ဝက်ကျက်ပြုတ် မုယောဆန်ဖြင့်
 ပြုလုပ်အပ်သော စားဖွယ်လည်းကောင်း၊ သတ္တု-မုန့်မုန့်လည်းကောင်း၊ မစ္ဆော-
 ငါးလည်းကောင်း၊ မံသံ-အသားလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမေသံ-ဤ ၅ မျိုး
 သော ဘောဇနံတို့တွင်၊ အညတရမေဝ-တစ်မျိုးမျိုးဟူ၍သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။
 [ဧဝဖြင့် ယာဂု ခဲဖွယ် သစ်သီး ကြီးငယ်ကို ကနံ။]

တတ္ထ-ထိုဘောဇနံငါးပါးတို့တွင်၊ ဩဒနော နာမ-ဩဒနမည်သည်ကို၊ (ဧဝံ-
 ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သောနည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏) သာလိ-သလေးလည်း
 ကောင်း၊ ဝီဟိ-ကောက်လည်းကောင်း၊ ယဝေါ-မုယောလည်းကောင်း၊ ဂေါဓမော-
 နတ်ကောက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဂျုံလည်းကောင်း၊ ကင်္ဂ-ဆတ်လည်းကောင်း၊
 ဝရကော-ပြောင်းလည်းကောင်း၊ ကုဒြုသင်္ဂော-လူးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊
 သတ္တန္တံ-၇ ပါးကုန်သော၊ ဣမေသံ ဓညာနံ-ဤစပါးမျိုးတို့၏၊ တဏှုလေ-ဆန်တို့ကို၊
 ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဘတ္တံ-ထမင်းကို၊ ပစာမ-ချက်ကုန်အံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ ကြံ၍ သော်
 လည်းကောင်း၊ ယာဂု-ယာဂုကို၊ ပစာမ-ကျိုကုန်အံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ ကြံ၍ သော်
 လည်းကောင်း၊ ယံကိဉ္စိ-အကြင်အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊
 ပစန္ဒ-ချက်ပစေကုန်၊ (ကျိုပစေကုန်) ဥဏှံဝါ-အပူကိုသော်လည်းကောင်း၊ သီတလံ
 ဝါ-အအေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဘုဉ္စန္ဒာနံ-စားသူတို့၏၊ ဘောဇနကာလေ-စားရာ
 အခါ၌၊ ဂဟိတ ဂဟိတဋ္ဌာနေ-ယူအပ်ရာ ယူအပ်ရာ အရပ်၌၊ ဩမိ-အရေးအသား
 အပိုင်းအခြားသည်၊ သစေ ပညာယတိ-အကယ်၍ ထင်ရှားအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)

ဩဒနော-ထမင်းသည်၊ ဟောတိ-၏။ ပဝါရဏံ-ပယ်မြစ်ခြင်းကို၊ (ပဝါရိတ်ကို)၊
 ဇနေတိ-ဖြစ်စေတော့၏။ ပန-ကား၊ ယော ပါယသော ဝါ-အကြင်နို့ထမင်းသည်
 သော်လည်းကောင်း၊ (ယာ) အဓိလယာဂု ဝါ-အကြင် ပြုံးစပ်ယာဂုသည်သော်
 လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဒနတော-ဖိုခနောက်မှ၊ ဩတာရိတမတ္တာ-ချအပ်ကာမျှသည်၊
 (ဟုတ္တာ)၊ အပ္ပဏာ-လောလောပူသည်၊ (သမာနာ-သော်)၊ အာဝဇ္ဇိတ္တာ (အာဝိဇ္ဇိ
 တ္တာ)-စောင်းငဲ့၍၊ ပိဝိတုံ-သောက်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊ ဟောတိ-
 ၏။ ယံသ-အကြင်နို့ထမင်း၏။ (ယသ္မာ-အကြင်ယာဂု၏)၊ ဟတ္ထေန-လက်ဖြင့်၊
 ဂဟိတောကာသေပိ-ယူအပ်ရာအရပ်၌လည်း၊ ဩမိ-အရေးအသား အပိုင်းအခြား
 သည်၊ န ပညာညယတိ-မထင်ရှား၊ (သော-ထိုနို့ထမင်းသည်၊ သာ-ထိုယာဂုသည်)၊
 ပဝါရဏံ-ကို၊ န ဇနေတိ-မဖြစ်စေနိုင်၊ [ဩဒနမဟုတ်သောကြောင့် ပဝါရိတ်မဖြစ်
 စေပါ-ဟူလို]၊ ပန-ထိုသို့ပင် မဖြစ်စေပါသော်လည်း၊ ဥသုမာယ-အငွေသည်၊
 ဝိဂတာယ-ကင်းလတ်သော်၊ ယနဘာဝံ-တစ်ခဲနက်၏အဖြစ်သို့၊ သစေ ဂစ္ဆတိ-
 အကယ်၍ ရောက်အံ့၊ ဩမိ-ကို၊ သစေ ဒသေတိ-အကယ်၍ပြုအံ့၊ (ဧဝံသတိ-
 သော်)၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ပဝါရဏံ-ကို၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေပြန်၏။ [ဩဒနဖြစ်သော
 ကြောင့်-ဟူလို]၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ (ဖိုမှ ချကာစ ပူနေတုန်းက-ဟူလို)၊ တနုကဘာဝေါ-
 ကျသည်၏အဖြစ်သည်၊ န ရက္ခတိ-ပဝါရိတ်မသင့်အောင် မစောင့်ရှောက်နိုင်၊ ဗဟူ-
 များစွာကုန်သော၊ ပဏ္ဍာဖလကဠိရေ-အရွက်၊ အသီး၊ အညောက်တို့ကို၊ ပက္ခိပိတ္တာ-
 ထည့်၍၊ မုဠိမတ္တာပိ-တစ်ဆုပ်စာမျှ ရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တဏှုလာ-
 ဆန်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပက္ခိတ္တာ-ထည့်အပ်ကုန်သည်၊ သစေပိ ဟောန္တိ-အကယ်၍
 မူလည်းဖြစ်စေကုန်ဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း)၊ ဘောဇန
 ကာလေ-စားရာအခါ၌၊ ဩမိ-သည်၊ စေ ပညာယတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊
 ပဝါရဏံ-ပယ်မြစ်ခြင်းကို၊ ဝါ-ပဝါရိတ်ကို၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေနိုင်၏။

အဓိလယာဂု။ ။ဟင်းရွက်ဟင်းသီး အညောက် စသည်တို့ကိုပါ ရောစပ်၍ ဆန်ကို
 ကျိုအပ်သော (ပြုံးစပ်-အမျိုးမျိုး ရောစပ်ထားသော) ယာဂုတည်း၊ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “ဗဟူ
 ပဏ္ဍာဖလကဠိရေ ပက္ခိပိတ္တာ တဏှုလာ ပက္ခိတ္တာ”ဟု ဆိုလေ့ရှိ။

ဩမိ ပညာယတိ။ ။လက်ရာ ဇွန်းရာကို ဩမိ (အရေးအသား အပိုင်းအခြား)ဟု
 ခေါ်၏။ ယာဂုအကျကို ဇွန်းဖြင့် ခတ်ယူသောအခါ ယူရာအရပ် (ဇွန်းရာ) မထင်ရှား၊ နို့ထမင်းနှင့်
 ယာဂုအပျစ်ကား (လက်ရာ ဇွန်းရာ) ထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့် ယာဂုအပျစ်လည်း ဩဒနအမည်
 ရသည်။

အာဝိဇ္ဇိတ္တာ။ ။အာ+ဝိပုဗ္ဗ အဉ္စ ဓာတ်ဖြင့် “အာဝိဇ္ဇိတ္တာ-ရှေးရှု ဆွဲငင်၍၊ ဝါ-စောင်း၍”
 ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။ ယခုစာတို့၌ အာဝဇ္ဇိတ္တာ-ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ အာဝဇ္ဇနဘဝင်ကို
 “အာဝဇ္ဇန”ဟု သုံးစွဲသောအရာကဲ့သို့ ဋ ကို ဇ ပြုလျှင် တော်သလို ရှိ၏။

အယာဂုကေ-ယာဂုမရှိသော၊ [နဂိုစီရင်တုန်းက ယာဂုမပါသော-ဟူလို၊] နိမန္တနေ-နိမန္တနဘတ်၌၊ ယာဂုံ-ယာဂုကို၊ ဒဿာမ-လျှူကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဘတ္တေ-ထမင်း၌၊ ဥဒကကဗ္ဗိကခိရာဒီနိ-ရေ၊ ပအုန်းရည်၊ နို့ရည် အစရှိသည်တို့ကို၊ အာကိရိတွာ-လောင်းထည့်၍၊ ယာဂုံ-ကို၊ ဂဏှထ-ခံယူကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ ဒေန္တိ-လျှူတတ်ကုန်၏၊ တနုကာ-ကျသည်၊ ကိဉ္ဇာပိ ဟောတိ- အကယ်၍မူလဦး ဖြစ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ပင် ကျပါသော်လည်း) ပဝါရဏံ-ကို၊ ဇနေတိယေဝ-ဖြစ်စေသည်သာ၊ ပန-ကား၊ ပတ္တုထိတေသု- ပွက်ပွက်ဆူကုန်သော၊ ဥဒကာဒီသု-ရေ အစရှိသည်တို့၌၊ [အာဒိဖြင့် ကဗ္ဗိက၊ ခိရ အစရှိသည်တို့ကို ယူ၊] ပက္ခိမိတွာ-ထမင်းကို ထည့်၍၊ ပစိတွာ-ကျိုချက်၍၊ သစေ ဒေန္တိ-အကယ်၍ လျှူကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ လျှူကုန်လတ်သော်) ယာဂုသင်္ဂဟ မေဝ-ယာဂု၌ သွင်းယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့သာ၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ ယာဂုယာပိ- ယာဂုအစစ်၌လည်း၊ [ပိသည် သမ္ဘာဝနာ]၊ သာသပမတ္တမ္ပိ-မုန်ညင်းစေ့မျှ ပမာဏ ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ မစ္ဆမံသက္ခန္ဓံ ဝါ-ငါးအပိုင်း အသားအပိုင်းသည်သော် လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ နှာရုဝါ-အကြောသည်သော်လည်း ကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပက္ခိတ္တံ-ထည့်အပ်သည်၊ သစေ ဟောတိ- အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဧသံ)၊ [ငါးဆံပြုတ်စသည် ဖြစ်သွားလတ်သော်-ဟူလို၊] ပဝါရဏံ- ကို၊ ဇနေတိ-၏။

သာနုလောမာနံ-အလျော်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝုတ္တဓညာညနံ-ဆိုအပ်ပြီး သော စပါးမျိုး ၇ ပါးတို့၏၊ တဏှာလေ-ဆန်တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ဖယ်ထား၍၊ အညေဟိ-အခြားကုန်သော၊ ဝေဠုတဏှာလာဒီဟိ ဝါ-ဝါးသီးအဆန် အစရှိသည် တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကန္ဓမူလဖလေဟိ ဝါ-သစ်ဥ၊ သစ်မြစ်၊ သစ်သီးတို့ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ယေဟိ ကေဟိစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော ဝတ္ထုတို့ဖြင့်၊ ကတဘတ္တံ-ပြုအပ်သော ထမင်းသည်၊ ပဝါရဏံ-ကို၊ န ဇနေတိ-မဖြစ်စေ၊ ယဝေဟိ - မုယောတို့ဖြင့်၊ (အခွံကြမ်းသော ဂျုံတို့ဖြင့်) ကတော - ပြုအပ်သော

ဥဒက ပေ၊ အာကိရိတွာ။ ။ထမင်းထဲ၌ ရေစသည်ကို ထည့်ရုံသာ ထည့်၍ မနယ်ဘဲ လျှူသောကြောင့် (ဩဒနပင် ဖြစ်ရကား) ပဝါရိတ်ကို ဖြစ်စေသည်၊ အကယ်၍ ထမင်းလုံး များကို ကျေအောင် ချေထားလျှင် (ယာဂုဖြစ်သွားသောကြောင့်) ပဝါရိတ်ကို မဖြစ်စေ၊ [အာကိရိတွာ တေဟိ သဒ္ဓိ မဒ္ဓိတွာ ဘတ္တမိဿကေ ကတွာပေ၊ သစေ ပန ဘတ္တေ ဥဒက ကဗ္ဗိကခိရာဒီနိ အာကိရိတွာ မဒ္ဓိတွာ ယာဂုံ ဂဏှထာတိ ဒေန္တိ ပဝါရဏံ န ဇနေတိ။]

သာနုလောမံ။ ။တိုက်ရိုက်အားဖြင့် ဓည ၇ မျိုးတွင် မပါဝင်ဘဲ အလျော်အားဖြင့်သာ ယူနိုင်သော နိဝါရ (ကျိတ်စပါး) ဝရကစောရက (ပြောင်းသူနိုး-ပြောင်းဖူးဟု ခေါ်ကြ၏)တို့ကို ဓညာနုလောမဟု ဆိုကြသည်။ [နိဝါရဝရကစောရကာစေတ္ထ ဓညာနုလောမာတိ ဝဒန္တိ။]

ဘောဇဉ်သည်။ ကုမ္မာသော နာမ-ကုမ္မာသ မည်၏။ ပန-ကား၊ အညေဟိ-မုယောမှ အခြားကုန်သော၊ မုဂ္ဂါဒီဟိ-ပဲနောက် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကတကုမ္မာသော-ပြုအပ်သော တစ်ဝက်ကျက်ပြုတ်ဘောဇဉ်သည်။ ပဝါရံဏံ-ကို၊ န ဇနေတိ-စေ။ [ဓညမှ ဖြစ်သော ဆန်ကို မလုပ်အပ်သောကြောင့် ပဝါရိတ်ကို မဖြစ်စေ။]

သတ္တဓညာနိ-စပါးမျိုး ၇ ပါးတို့ကို၊ ဘဒ္ဒိတွာ-လှော်၍၊ ကတော-ပြုအပ်သော ဘောဇဉ်သည်။ သတ္တ နာမ-သတ္တ မည်၏။ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ခရပါကဘဒ္ဒိတာနံ-ကြမ်းကြမ်းကျက်အောင် လှော်အပ်ကုန်သော(ကောင်းကောင်း ကျက်အောင် လှော်အပ်ကုန်သော) ဝီဟိနံ-ကောက်တို့၏။ တဏှာလေ-တို့ကို၊ ကောဋေတွာ-ထောင်း၍၊ ကတစုဏ္ဏမ္ပိ-ပြုအပ်သော အမှုန့်သည်လည်းကောင်း၊ ကုဏ္ဏကမ္ပိ-ဆန်ကွဲသည်လည်းကောင်း၊ သတ္တသင်္ဂဟမေဝ-သတ္တ၌ သွင်းယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့သာ၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏။ ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ သမပါကဘဒ္ဒိတာနံ ဝါ-သင့်ရုံကျက်အောင် လှော်အပ်သည်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာတပသုက္ခာနံ ဝါ-နေ၌ ခြောက်သည်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ (နေလှန်းအပ်သည်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော) (ဝီဟိနံ - ကောက်တို့၏) ကုဏ္ဏကံ ဝါ- ဆန်ကျိုး၊ ဆန်ကွဲသည်

ကုမ္မာသော။ ။ “အဒ္ဓသိန္နာ စ ဂေါဓမာ၊ အညေ စ စဏကာဒယော၊ ကုမ္မာသ ဣတိ ကထျန္တေ”ဟု ဆို၍ အဒ္ဓသိန္န ဂေါဓမ-တစ်ဝက်ကျက်ရုံ ပြုတ်အပ်သော ဂုံ၊ ကုလားပဲ စသည်ကို “ကုမ္မာသ”ဟု ထောမနိဓိ၌ ဆိုသည်။ ဤ၌ကား “ယဝေတိ ကတော”ဟု ဆိုသောကြောင့် “တစ်ဝက်ကျက်ရုံ ပြုတ်အပ်သော မုယောဆန်ကို ပြုလုပ်ထားသော စားဖွယ်တစ်မျိုး”ဟု မှတ်ပါ။ ဆက်ဦးအံ့--ရဋ္ဌပါလသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ သိုးနေသော ထိုကုမ္မာသကို “သုနဓဝန္တသဒိသံ-ခွေးအန်ဖတ်နှင့်တူသော၊ ပူတိကုဏ္ဏုဋ္ဌဏ္ဍမိဝ-ကြက်ဥပုပ်ကဲ့သို့၊ ဘိန္နဋ္ဌာနေ-ကွဲသောအရပ်၌၊ ပူတိကံ-အပုပ်နံကို၊ ဝါယန္တံ-နံစေသော”ဟု သရုပ်ဖော်ထား၏။ ထို့ကြောင့် “ကုမ္မာသ”ဟုသည် မုန့်မျိုးမဟုတ်။ ထမင်းချက်သကဲ့သို့ တစ်ဝက်ကျက်ရုံ ပြုတ်ထားသော ဘောဇဉ်တစ်မျိုးတည်း။ ထိုသို့ တစ်ဝက်ကျက်ရုံ ပြုတ်ထားသောကြောင့်ပင် ညနေက ချက်ပြုတ်ထားပါလျက် တစ်ည၌ လွန်ရုံမျှဖြင့် သိုးရလေသည်။ ထမင်းသည် တစ်ည၌လွန်လျှင် ထမင်းကြမ်းသာ ဖြစ်၏၊ မသိုး၊ များစွာသော မုန့်များလည်း တစ်ည၌လွန်ရုံမျှဖြင့် မသိုးနိုင်။

သတ္တ နာမ၊ပေ၊ကတော။ ။အပဒ္ဓသတ္တ-မဆုပ် မဖွဲ့အပ်သော မုန့်မှုန့်၊ ဗဒ္ဓသတ္တ-ဆုပ်အပ်သော မုန့်မှုန့်များကို “သတ္တ”ဟု အခြားနေရာ၌ ခေါ်သော်လည်း ဤဘောဇဉ် ၅ပါး ခွဲခြားရာ၌ကား စပါးမျိုး၇ပါးကို လှော်၍ အခွံချွတ်ပြီးသော လှော်ဆန်ကို သတ္တဟု ခေါ်ရင်းစွဲ တည်း။

အန္တမသော ပေ၊ သတ္တသင်္ဂဟံ။ ။[ခရ-ကြမ်းကြမ်း၊ ဝါ-ကောင်းကောင်း+ပါက-ကျက်အောင်+ဘဒ္ဒိတ-လှော်အပ်] စား၍ ဖြစ်ဖို့ရာ ကောင်းကောင်း ကျက်အောင် လှော်အပ်ပြီးသော ကောက်စပါး၏ ဆန်မှုန့် ဆန်ကွဲများလည်း သတ္တ၌ ပါဝင်၏။ အမှုန့်နှင့် ဆန်ကွဲကို “အန္တမသော”ဟု ဆိုသောကြောင့် မူလသတ္တမှာ လှော်အပ်ပြီး စပါး၏ “ဆန်လုံး”ဟု သိသာပြီ။

လည်းကောင်း၊ ယေကေစိ-အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥသည့် အလုံးစုံကုန်သော၊ တဏှာလာ
 ဝါ-ဆန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ လာဇာ ဝါ-ပေါက်ပေါက်တို့သည်လည်းကောင်း၊
 လာဇေဟိ-ပေါက်ပေါက်တို့ဖြင့်၊ ကတဘတ္တသတ္တုအာဒိနိ ဝါ-ပြုအပ်သောထမင်း၊
 ပြုအပ်သော သတ္တု အစရှိသည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ န ပဝါရေန္တိ-ပဝါရိတ်ကို
 မဖြစ်စေကုန်။

မစ္ဆမံသေသု-ငါး၊ အသားတို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။)
 ယာဂုံ-ကို၊ ပိဝန္တဿ-သောက်နေသောရဟန်းအား၊ ယာဂုသိတ္ထမတ္တနေဝ-ယာဂ
 လုံးမျှ ပမာဏရှိကုန်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေ-၂ခုကုန်သော၊ မစ္ဆခဏ္ဍာနိ
 ဝါ-ငါးအပိုင်းတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မံသခဏ္ဍာနိ ဝါ-အသားပိုင်းတို့ကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ ဧကဘာဇနေ ဝါ-တစ်ခွက်တည်း၌သော်လည်းကောင်း၊ နာနာ
 ဘာဇနေဝါ-အမျိုးမျိုးသော ခွက်၌သော်လည်းကောင်း၊ သစေ ဒေန္တိ-အကယ်၍
 လျှာကုန်အံ့(ဧဝံသတိ-သော်) တာနိ-ထိုငါးအပိုင်း၊ အသားပိုင်းတို့ကို၊ အခါဒန္တော-
 မခဲစားသေးဘဲ၊ အညံ-ငါးအပိုင်း၊ အသားပိုင်းမှ အခြားသော၊ ပဝါရဏပုဟော
 နကံ-ပါဝါရိတ်လောက်သော၊ ယံကိုဦ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသောဘောဇဉ်ကို၊
 စေ ပဋိက္ခိပတိ-အကယ်၍ ပယ်မြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) န ပဝါရေတိ-ပဝါရိတ်
 မသင့်၊ တတော-ထိုငါးအပိုင်း ၂ ခုမှ၊ (ထိုအသားပိုင်း ၂ ခုမှ) ဧကံ-တစ်ခုကို၊

သမပေန ပဝါရေန္တိ။ ။[သမ-သင့်ရုံ (တော်ရုံ)+ပါက-ကျက်အောင်] စားဖြစ်လောက်
 အောင် အကျက်ကြီးမဟုတ်ဘဲ သင့်ရုံကျက်အောင် လှော်အပ်၊ သို့မဟုတ် နေ၌ အခြောက်
 လှန်းအပ်သော ကောက်စပါးတို့၏ ဆန်ကွဲ-စပါးအားလုံးတို့၏ ဆန်ပေါက်ပေါက်မှ ဖြစ်သော
 ထမင်း-အမှုန့် အမျိုးမျိုးကား ပဝါရိတ်ကို မဖြစ်စေနိုင်။

ဆက်ဦးအံ့။ ။ပါစိတျာဒိ အဋ္ဌကထာ၌ “သမပါကဘဇိတာနံ ဝိဟိနံ ဝါ ဝိဟိပလာသာနံ
 ဝါ တဏှာလာ၊ ဘဇိတတဏှာလာ ဧဝ ဝါ န ပဝါရေန္တိ”ဟု ရှိ၏။ ထို၌ “ဘဇိတတဏှာလ-
 စပါးတုန်းက မလှော်ဘဲ ဆန်ဖြစ်မှ လှော်အပ်သော ဆန်”ကိုပင် ဤအဋ္ဌကထာ၌ “ယေကေစိ
 တဏှာလာ -ဝိဟိသာမက၊ စပါးမျိုး ၇ ပါး၏ ဆန်အားလုံး”ဟု ဆိုဟန်တူသည်။

မှတ်ချက်။ ။စပါးမျိုး ၇ ပါး၏ ထမင်းကို ဩဒန၊ မုယောကို တစ်ဝက်ကျရုံ ပြုတ်အပ်
 သော ဘောဇဉ် (စားဖွယ်)ကို ကုမ္မာသ၊ မချက်မပြုတ်ဘဲ လှော်၍ ပြုအပ်သော ဆန်-ဆန်ကွဲ-
 ဆန်မှုန့် စားဖွယ်များကို “သတ္တု”ခေါ်သည်ဟု ခွဲခြားမှတ်ပါ။ သို့ဖြစ်လျှင် ယခုခေတ်၌ ကျော်ထား၊
 ဖုတ်ထား၊ ပေါင်းထားသော မုန့်အမျိုးမျိုးကို ထို ဩဒန၊ ကုမ္မာသ၊ သတ္တုတို့မှ အလွတ်ဖြစ်သော
 “ခါဒနိယ-ခဲဖွယ်”ဟု မှတ်။

တာနိ စေ အခါဒန္တော။ ။ပဝါရိတ်သင့်ဖို့ အင်္ဂါတွင် “စားဆဲဘောဇဉ်”ဟု ပါရှိ၏။
 ဤနေရာ၌ကား ငါးအတုံးကလေးကို (အမဲအတုံးကလေး)ကို စားဆဲမဟုတ်သောကြောင့်
 အခြားဘောဇဉ်ကို ပယ်သော်လည်း ပဝါရိတ်မသင့်ပါ။

ခါဒိတံ-ခဲစားအပ်ပြီ၊ ဧကံ-တစ်ခုသည်၊ ဟတ္ထေဝါ-လက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပတ္ထေဝါ-သပိတ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်အံ့၊ အညံ-အခြားသော ဘောဇဉ်ကို၊ သစေ ပဋိက္ခိပတိ-အကယ်၍ ပယ်မြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ပဝါရေတိ-ပဝါရိတ်သင့်၏၊ ဒေဝိ-၂ခုလုံးတို့သည်လည်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်း၊ ခါဒိတာနိ-ခဲစားအပ်ပြီးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်အံ့၊ မုခေ-ခံတွင်း၌၊ သာသပမတ္တမ္ပိ-မုန်ညင်းစေ့မျှ ပမာဏရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အဝသိဋ္ဌံ-ကြွင်းကျန်သော ငါး၊ အသားသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့အံ့၊ အညံ-အခြားသော ဘောဇဉ်ကို၊ သစေပိ ပဋိက္ခိပတိ-အကယ်၍မူလည်း ပယ်မြစ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-သော်လည်း၊) န ပဝါရေတိ-ပဝါရိတ်မသင့်။ [၂ တုံးလုံး စားပြီးဖြစ်၍ စားဆဲ မဟုတ်သောကြောင့် ပဝါရိတ်မသင့်ပါ။]

ပန-ကား၊ အကပ္ပိယမံသံ-မအပ်သောအသားကိုလည်းကောင်း၊ ကုလဒ္ဓသနဝဇ္ဇ ကမ္မဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာရောစနသာဒိတရူပိယာဒိဟိ-ကုလဒ္ဓသနအမှု၊ ဆေးကုမူ၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ပြောမူ၊ လက်ခံသာယာအပ်သော ရွှေငွေအစရှိသည်တို့ ကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တံ-ဖြစ်သော၊ အကပ္ပိယဘောဇနဉ္စ-မအပ်သော ဘောဇဉ်ကိုလည်း ကောင်း၊ အညံ-အခြားသော၊ ကပ္ပိယံ ဝါ-အပ်သောဘောဇဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ အကပ္ပိယံ ဝါ-မအပ်သောဘောဇဉ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ခါဒန္တော-ခဲစားစဉ်၊ ပဋိက္ခိပတိ-ပယ်မြစ်၏၊ (သော-ထိုရဟန်းသည်၊) န ပဝါရေတိ-မသင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ လျှင်၊ ယဉ္စ-အကြင်ဘောဇဉ်ကိုလည်း၊ အသ္မာတိ-စားဆဲ၊ ယဉ္စ ဘောဇနံ-ကိုလည်း၊ ဟတ္ထပါသေ-၌၊ ဌိတေန-တည်သူသည်၊ အဘိဟဋ္ဌံ-ရှေးရှုဆောင်အပ်သည်ကို၊ ပဋိက္ခိပန္တော-ပယ်မြစ်သောရဟန်းသည်၊ ပဝါရဏံ-ကို၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေ၏၊ တံ-ထိုစားအပ်ဆဲဘောဇဉ်၊ ပယ်မြစ်အပ်သောဘောဇဉ်ကို၊ ဥ တွာ-သိပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (အာပတ္တိ-သို့၊) အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ တဿ-ထိုအခြင်းအရာကို၊ ဇာနနတ္ထံ-သိခြင်းအကျိုးငှာ၊ အယံ ဝိနိစ္ဆယော-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

တာဝ-ဟတ္ထပါသေ ဌိတောပါဌ်မှ ရှေးဦးစွာ၊ အသနံ ဘောဇနန္တိ ဧတ္ထ-အသနံ ဘောဇနံဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏၊) ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဧကသိတ္တမ္ပိ-ဆွမ်းတစ်လုံးသည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ အဇ္ဈောဟဋ္ဌံ-စားမျှအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သော-ထို ရဟန်းသည်၊ ပတ္တမုခ

အကပ္ပိယဘောဇနံ။ ။မအပ်သော အသားကြီးဆယ်ပါးတွင် တစ်ပါးပါးသည်လည်းကောင်း၊ အခြား ကုလဒ္ဓသနအမှု၊ ဝဇ္ဇကမ္မအမှု၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာရောစနအမှုကြောင့်ဖြစ်သောဘောဇဉ် သည်လည်းကောင်း၊ သာယာအပ် (ခံယူအပ်)သော ရွှေငွေဖြင့် ဝယ်အပ်သော ဘောဇဉ်သည် လည်းကောင်း၊ နဂိုကပင် ပယ်ထိုက်သော ဘောဇဉ်ဖြစ်ရကား မိမိက အပ်သောဘောဇဉ်ကို ဖြစ်စေ၊ မအပ်သောဘောဇဉ်ကို ဖြစ်စေ စားဆဲဖြစ်စေကာမူ ပယ်မြစ်သည့်အတွက် ပဝါရိတ် မသင့်။

ဟတ္ထေသု-သပိတ်၊ ခံတွင်း၊ လက်တို့တွင်း၊ ယတ္ထ ကတ္ထစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခု
 သော အရပ်၌၊ ဘောဇနေ-ဘောဇဉ်သည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ သာပေက္ခောဝ-
 ငဲ့ကွက်ခြင်းရှိသည်သာလျှင်၊ (ဟုတ္တာ)၊ [သပိတ် စသည်၌ ရှိသော အစာကို စားလို
 သော စိတ်ရှိနေခြင်းကို “သာပေက္ခ”ဟု ဆိုသည်။] အည-အခြားသော၊ ဝုတ္တ
 လက္ခဏ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ ဘောဇန-ကို၊ သစေ ပဋိက္ခိပတိ-
 အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ပဝါရေတိ-၏။ ပန-ကား၊ နိရပေက္ခော-ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိ
 သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ ယံ-အကြင် ဘောဇဉ်သည်၊ ပတ္တာဒိသု-သပိတ် အစရှိ
 သည်တို့၌၊ အဝသိဋ္ဌ-ကြွင်းကျန်၏၊ စ-ထိုသို့ ကြွင်းကျန်ပါသော်လည်း၊ တံ-ထို
 ဘောဇဉ်ကို၊ အဇ္ဈောဟရိတုကာမော-စားမိူခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ န (ဟောတိ)-
 အံ၊ အညဿဝါ-အခြားသူအားမူလည်း၊ ဒါတုကာမော-ပေးခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊
 (ဟောတိ-အံ)၊ အညတြဝါ-အခြားအရပ်သို့မူလည်း၊ ဝန္တာ-၍၊ ဘုဋ္ဌိတုကာမော-
 သည်၊ (ဟောတိ-အံ၊ ဧဝံသတိ)၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ပဋိက္ခိပန္တောပိ-ပယ်မြစ်
 ပါသော်လည်း၊ န ပဝါရေတိ-ပဝါရိတ် မသင့်။

ပန-ကား၊ ဟတ္ထပါသေ ဌိတောတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)
 ဘိက္ခု-သည်၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊
 အာနိသဒဿ-တင်ပါး၏၊ ပစ္ဆိမန္တတော-နောက်အစွန်းမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍လည်း
 ကောင်း၊ ဌိတော-ရပ်နေသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ပဏှိန-
 ဖနောင့်တို့၏၊ အန္တတော-အစွန်းမှ၊ ပဋ္ဌာယ-လည်းကောင်း၊ နိပန္နော-လျောင်းနေ
 သည်၊ သစေ(ဟောတိ)-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ယေန ပဿေန-အကြင်နံပါးဖြင့်၊
 နိပန္နော-လျောင်းနေ၏၊ တဿ-ထိုနံပါး၏၊ ပါရိမန္တတော-ထိုဘက်အစွန်းမှ၊
 ပဋ္ဌာယ-စ၍လည်းကောင်း၊ နိသိန္နဿ ဝါ-ထိုင်နေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဌိတဿ
 ဝါ-ရပ်နေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ နိပန္နဿ ဝါ-လျောင်းနေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊
 ဒါယကဿ-ဒါယကာ၏၊ ပသာရိတဟတ္ထိ-ဆန့်တန်းအပ်သောလက်ကို၊ ဌပေတွာ-
 ထား၍၊ ယံ အင်္ဂီ-အကြင်အင်္ဂါသည်၊ အာသန္တတရံ-သာ၍နီး၏၊ တဿ-ထိုအင်္ဂါ၏။

ဘောဇနေသတိ။ ။ပဉ္စသု ဘောဇနေသု ဧကသ္မိပိ ဘောဇနေ သတိ၊ အည ဝုတ္တလက္ခဏံ
 ဘောဇနန္တိ-ပတ္တာဒိဂတတော အည ဝုတ္တလက္ခဏံ ပဉ္စသု ဘောဇနေသု ဧကမ္ပိ ဘောဇနံ။

နိရပေက္ခော။ ။“ယံ ပတ္တာဒိသု၊ ပေ၊ ဒါတုကာမော”ဖြင့် နိရပေက္ခော၏ အကျယ်သရုပ်ကို
 ပြသည်။ မစားလိုခြင်း၊ သူများပေးလိုခြင်းကို “နရပေက္ခ”ခေါ်သည်-ဟူလို။ [နိရပေက္ခော
 ဟောတိတိ ဧတဿေဝ ဝိဝရဏံ၊ ယံ ပတ္တာဒိသုတိအာဒိ။]

အညတြ၊ ပေ၊ ကာမော။ ။နိရပေက္ခဖြစ်သူသာ ပဝါရိတ် မသင့်သည်မဟုတ်သေး၊
 အခြား တစ်နေရာသို့ သွား၍ စားဦးမည့်သူလည်း (စားဆဲမဟုတ်သောကြောင့်) ပဝါရိတ်
 မသင့်-ဟူလို။ [န ဧကဝလံ နိရပေက္ခော ဝါတိ အာဟ-အညတြ ဝါတိအာဒိ။]

ဩရိမန္တေန-ဤဘက်အစွန်းဖြင့်၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ-ပိုင်းခြား၍၊ အမုတေယျဟတ္ထော-
 အခွဲအားဖြင့် ၃ တောင်ကို၊ ဝါ-၂ တောင့်ထွာကို၊ ဟတ္ထပါသောတိ-ဟတ္ထပါသ်
 ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ တသ္မိ-ထိုဟတ္ထပါသ်၌၊ ဌတွာ-၍၊ အဘိဟင်္ဂ-ရှေးရှုဆောင်
 အပ်သော ဘောဇနကို၊ ပဋိက္ခိပန္တဿေဝ-ပယ်မြစ်သော ရဟန်း၏သာ၊ ပဝါရဏာ-
 ပယ်မြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတော-ထိုဟတ္ထပါသ်မှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ဝါ-
 ပြင်ဘက်၌၊ (အဘိဟင်္ဂ-ကို၊ ပဋိက္ခိပန္တဿ-၏၊ ပဝါရဏာ-သည်၊) န (ဟောတိ)-
 ဖြစ်။ [အထက်နှင့် အောက် ဟတ္ထပါသ်တိုင်းနည်းများလည်း ဒန္တပေါဏသိက္ခာပုဒ်၌
 လာဦးလတ္တံ့။]

အဘိဟရတိတိ-ကား၊ ဟတ္ထပါသဗ္ဗန္တရေ-ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌၊ ဌိတော-တည်သူ
 သည်၊ ဂါဟဏတ္ထံ-ခံယူစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥပနာမေတိ-အနီးသို့ ညွတ်စေအံ့၊ ဝါ-
 ကပ်အံ့၊ ပန-ဆက်၊ အနန္တရနိသိန္နောပိ-အခြားမဲ့၌ ထိုင်နေသည်လည်းဖြစ်သော၊
 (ကပ်၍ နေသည်လည်းဖြစ်သော) ဘိက္ခု-သည်၊ ဟတ္ထေဝါ-လက်၌သော်လည်း
 ကောင်း၊ အာဓာရကေဝါ-သပိတ်ခြေ၌သော်လည်းကောင်း၊ [ဝါသဒ္ဓါသည် အဝုတ္တ
 ဝိကပ္ပနဖြစ်၍ “ဥရူသု ဝါ”ဟု ဝိကပ်ပြု] ဌိတံ-တည်သော၊ ပတ္တံ-သပိတ်ကို၊
 အနဘိဟရိတွာဝ-ရှေးရှုမဆောင်မူ၍သာလျှင်၊ ဘတ္တံ-ထမင်းကို၊ ဂဏှထ-ယူပါ
 ကုန်လော့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ သစေ ဝဒတိ-အကယ်၍ လျှောက်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တံ-
 ထိုထမင်းကို၊ ပဋိက္ခိပတော-ပယ်မြစ်သော ရဟန်း၏၊ ပဝါရဏာ-သည်၊ နတ္ထိ-
 မရှိ၊ [ကိုယ်ဖြင့် ရှေးရှုဆောင်သောကြောင့် ပယ်သော်လည်း ပဝါရိတ် မသင့်၊]
 ဘတ္တပစ္ဆိ-ထမင်းတောင်းကို၊ အာနေတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဘူမိယံ-
 မြေ၌၊ ဌပေတွာ-ထားပြီး၍၊ (ထားပြီးမှ) ဧဝံ-ဤသို့ ဘတ္တံ ဂဏှထဟူ၍၊ ဝုတ္တေပိ-
 လျှောက်အပ်ရာ၌လည်း၊ ဧသေဝ-ပင်၊ နယော-တည်း၊ ပန-ကား၊ ဤသကံ-
 ဇဉ်းငယ်၊ (အနည်းငယ်)၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-မြှောက်၍သော်လည်းကောင်း၊ အပနာမေတွာ
 ဝါ-စောင်း၍သော်လည်းကောင်း၊ ဂဏှထ-ခံယူပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်
 အပ်သော်၊ တံ-ထိုထမင်းကို၊ ပဋိက္ခိပတော-၏၊ ပဝါရဏာ-သည်၊ ဟောတိ-၏။
 [မြှောက်ခြင်း၊ စောင်းခြင်းသည် “ရှေးရှုဆောင်ခြင်း”ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။]

ဘတ္တပစ္ဆိ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ပရိဝိသန္တဿ-ဆွမ်းလုပ်ကျွေးစဉ်၊ ဝါ-ဆွမ်းလိုက်
 နေစဉ်၊ အညော-အခြားသူသည်၊ အဟံ-သည်၊ ဓာရေဿာမိ-ဆွမ်းတောင်းကို
 ဆောင်ပေးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဂဟိတမတ္တကမေဝ-ကိုင်အပ်ကာမျှကိုသာ၊
 (ကိုင်ရုံကလေးလောက်ကိုသာ)၊ ကရောတိ-၏၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ပရိဝေသကော

ဂါဟဏတ္ထံ ဥပနာပေတိ။ ။ဥပနာမေတိတိ ဣမိနာ ကာယာဘိဟာရံ (ကိုယ်ဖြင့် ရှေးရှု
 ဆောင်ခြင်းကို) ဒသေတိ။ [ဂါဟဏတ္ထံဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ အကပ်မခံသူကို ယူစေ
 ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “ဂါဟဏတ္ထံ”ဟု ရှိရမည်။]

ယေဝ-ဆွမ်းလုပ်ကျွေးသူသည်သာ (ဆွမ်းလိုက်သူသည်သာ)၊ တံ-ထိုဆွမ်းတောင်းကို၊ ဓာရေတိ-ဆောင်နေရ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သာ-ထိုဆွမ်းတောင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ (ပရိဝေသကေန-သည်) အဘိဟဋ္ဌာဝ-ရှေးရှုဆောင်အပ်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ တတော-ထိုဆွမ်းတောင်းမှ၊ ဒါတုကာမတာယ-ပေးခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂဏန္တံ-နှိုက်ယူဆဲကို၊ ပဋိက္ခိပန္တဿ-၏၊ ပဝါရဏာ-သည်၊ ဟောတိ-၏။

ပန-ကား၊ ပရိဝေသကေန-သည်၊ ဖုဋ္ဌမတ္တာဝ-တိအပ်ကာမျှသည်သာ၊ သစေဟောတိ-အံ့၊ ဣတရောဝ-အခြားသူသည်သာ၊ နံ-ထိုဆွမ်းတောင်းကို၊ (သစေ) ဓာရေတိ-အကယ်၍ ဆောင်ထားအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တတော-ထိုဆွမ်းတောင်းမှ၊ ဒါတုကာမတာယ-ကြောင့်၊ ဂဏန္တံ-နှိုက်ယူနေဆဲကို၊ ပဋိက္ခိပန္တဿ-၏၊ ပဝါရဏာန ဟောတိ၊ ကဋ္ဌဇ္ဈနာ-ဇွန်းဖြင့်၊ ဥဒ္ဓဋေ ပန-ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးသော ဘောဇဉ်၌ကား၊ (ပဝါရဏာ-သည်) ဟောတိ-၏၊ ဒွိန္ဒ-၂ ဦးကုန်သော ဆွမ်းလိုက်သူကူညီသူတို့၏၊ သမဘာရေပိ-အညီအမျှ ဆောင်အပ်သော ဝန်၌လည်း၊ ပဋိက္ခိပန္တော-သည်၊ ပဝါရေတိယေဝ-သည်သာ၊ အနန္တရဿ-အခြားမဲ့ရဟန်းအား၊ ဒိယျမာနေ-ပေးအပ်စဉ်၊ ဣတရော-အခြားသော ရဟန်းသည်၊ ပတ္တံ-ကို၊ ပိဒဟတိ-ပိတ်ထားအံ့၊ အညဿ-အခြားရဟန်းဖို့၊ အဘိဟဋ္ဌ နာမ-ဆောင်အပ်သည်မည်သော ဘောဇဉ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်မြစ်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဝါရဏာ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။

ပဋိက္ခေပေါတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဝါစာယ-နှုတ်ဖြင့်၊ အဘိဟဋ္ဌ-ရှေးရှုဆောင်အပ်သော ဘောဇဉ်၌၊ ပဋိက္ခေပေါ-ပယ်မြစ်ခြင်းသည်၊ န ရဟတိ-မတက်ရောက်၊ ဝါ-အထမမြောက်၊ ပန-အန္တယကား၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ အဘိဟဋ္ဌ-ကို၊ အင်္ဂုလိစာလနာဒိနာ-လက်ချောင်းကို လှုပ်စေခြင်း အစရှိသော၊ ကာယဝိကာရေန ဝါ-ကိုယ်၏ထူးခြားသော အမူအရာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အလံ-တော်ပြီ၊ မာ ဒေဟိ-မပေးနှင့်တော့၊ ဣတိ အာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ ဝစီဝိကာရေန ဝါ - နှုတ်၏ ထူးခြားသော အမူအရာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊

ကာယဝိကာရေန။ ။အင်္ဂုလိ ဝါ ဟတ္ထံ ဝါ မက္ခိကာဗီဇနိ ဝါ (ခြင်ယပ်) စိဝရကဏ္ဍံ ဝါ (သင်္ကန်းစွန်း) စာလေတိ-လှုပ်စေ၏၊ ဝါ-လှုပ်၍ ပယ်မြစ်၏၊ ဘမုကာယ၊ ဝါ အာကာရံ ကရောတိ- မျက်မှောင်ကုပ်လျက် မလိုချင်သော အခြင်းအရာကို ပြု၏၊ တုဒ္ဓေါ ဝါ ဩလောကေတိ-ဆွမ်း(ဟင်း) လိုက်သည်ကို စိတ်ဆိုးသည် ဖြစ်၍လည်း ကြည့်၏၊ ဧဝံ ဝုတ္တေန အင်္ဂုလိစာလနာဒိနာ ကာယဝိကာရေန။

ဝစီဝိကာရေန။ ။အလံတိ ဝါ န ဂဏာမိတိ ဝါ မာ အာကိရာတိ ဝါ အပဂစ္ဆ (ဖဲလော့) ဣတိ ဝါ ဧဝံ ယေန ကေနစိ ဝစီဝိကာရေန၊ အဘိဟဋ္ဌ ပန ဘတ္ထေ-ရှေးရှုဆောင်အပ်ပြီး ဖြစ်နေသော ထမင်း၌ကား၊ ပဝါရဏာယ ဘိတော- ပဝါရိတ်သင့်မှာ ကြောက်သည် ဖြစ်၍။

ပဋိက္ခိပတော-၏၊ ပဝါရဏာ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဧကော-တစ်ယောက်သော ဒါယကာသည်၊ သမံသကံ-အသားနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ရသံ-အရည်ကို၊ အဘိ ဟရတိ-ရှေးရှုဆောင်၏၊ ရသံ ပဋိဂ္ဂဏှထာတိ-ရသံ ပဋိဂ္ဂဏှထဟူ၍၊ ဝါ-အရည်ကို ခံယူပါကုန်ဟူ၍၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ ပဋိက္ခိ ပတော-၏၊ ပဝါရဏာ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ကား၊ မံသရသံ-(ပဋိဂ္ဂဏှထာ)တိ-ဟူ၍၊ ဝါ-အသားအရည်ကို ခံယူပါကုန်ဟူ၍၊ ဝုတ္ထေ-လျှောက်အပ်သော်၊ ပဋိက္ခိ ပတော-၏၊ ပဝါရဏာ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ဣမံ ဂဏှထာတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ဤဟာကို ခံယူပါကုန်ဟူ၍၊ ဝုတ္ထေ-(အမည်မတပ်ဘဲ) လျှောက်အပ်ရာ၌၊ (ပဋိက္ခိပတော-၏၊ ပဝါရဏာ-သည်) ဟောတိယေဝ-ဖြစ်သည်သာ၊ မံသံ-အသားကို၊ ဝိသု-အရည်မှ သီးခြား၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ခွဲခြား၍၊ မံသရသံ (ပဋိဂ္ဂဏှထာ)တိ-ဟူ၍၊ ဝါ-၍၊ ဝုတ္ထေပိ-လျှောက်အပ်ရာ၌လည်း၊ သာသပမတ္တံ-သော၊ ခဏ္ဍံ-အသားတုံးသည်၊ သစေပိ အတ္ထိ-အကယ်၍မူလည်း ရှိသေးအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-ဤသို့ရှိသေးလတ်သော်) ပဋိက္ခိပတော ပဝါရဏာ ဟောတိ၊ (သာသပံမတ္တံ-သော၊ ခဏ္ဍံ-သည်) သစေ နတ္ထိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊ ပဋိက္ခိပိတုံ-ငှာ) ဝဇူတိ-၏။

ကဋ္ဌိရပနသာဒီဟိ-အညောက်၊ ပိန္နဲသီးအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ မိဿေတွာ-ရော၍၊ မစ္ဆမံသံ-ငါး၊ အသားကို၊ ပစန္နိ-ကျိုချက်ကြကုန်၏၊ တံ-ထိုဟင်းကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ကဋ္ဌိရသုပံ-အညောက်ဟင်းရည်ကို၊ ဂဏှထ-ကုန်၊ ပနသဗျဉ္ဇနံ-ပိန္နဲဟင်းလျာ ကို၊ ဂဏှထ-ကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-အံ့၊ ဧဝမိ-ဤသို့လျှောက်ပါသော်လည်း၊ န ပဝါရေတိ-မသင့်၊ ကသ္မာ-နည်း၊ အပ္ပဝါရဏာရဟဿ-ပဝါရိတ်မထိုက်သော ဟင်း၏၊ နာမေန-ဖြင့်၊ ဝုတ္တတ္တာ - လျှောက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဟတ္ထေ အပနေတွာ (မိမိလက်တို့ကို ရုပ်သိမ်းထား၍) ပုနပ္ပုနံ ပတ္ထေ ဩဒနံ အာကိရန္တံ (ထည့်နေသူကို) "အာကိရ အာကိရ-ထည့်ဟ ထည့်ဟ၊ ကောဋ္ဌေတွာ ကောဋ္ဌေတွာ ပူရေဟိ-ဖိ၍ ဖိ၍ ဖြည့်ဟ၊ ဣတိ ဝဒတော ပဝါရဏာ န ဟောတိ။"

သေနယော--ဘတ္တံ အဘိဟရန္တံ ဘိက္ခုံ သလ္လက္ခေတွာ (မိမိအားပေးဖို့ရန် ဆွမ်းကို ရှေးရှု ဆောင်နေသော ရဟန်းကို အရိပ်အကဲ မှတ်သား၍) "ကိ အာဝုသော ဣတောပိ ကိဉ္စိ ဂဏှိဿသိ-ဘယံနယံလဲ ငါ့ရှင်၊ ဒီအထဲက ယူဦးမလား"ဟုလည်းကောင်း၊ "ဒမ္မိ တေ ကိဉ္စိ-ဒီကတောင်မှ တစ်ခုခု ပေးချင်သေးရဲ့"ဟုလည်းကောင်း၊ ဝဒတောပိ-ပြောသောရဟန်း မှာလည်း ဤနည်းအတိုင်းပင်၊ (ပဝါရိတ်မသင့်-ဟူလို)--- ဋီကာ။

မံသရသံ။ ။ "မံသဿ+ရသော"ဟု တပွရိသ်ဝိဂ္ဂဟပြုလျှင် အသားမပါသော အရည်ကိုသာ "မံသရသံ"ဟု ခေါ်ရသော်လည်း "မံသံ စ+ရသော စ"ဟု ဒွန်ဝိဂ္ဂဟပြုရာ၌ကား အသားလည်း ပါသော အရည်ကို "မံသရသံ"ဟု ခေါ်ရ၏။ ထို့မူကြောင့် "မံသရသံ ဂဏှထ"ဟု လျှောက်ထား ရာ၌ ပယ်မြစ်သူမှာ အသားကို ပယ်ရာရောက်သောကြောင့် ပဝါရိတ် သင့်သည်။

မစ္ဆမံသဗျူနံ-ငါးဟင်းလျာ၊ အသားဟင်းလျာကို၊ ဂဏှထ-ကုန်၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့
 သော်လည်းကောင်း၊ ဣမံ-ဤဟာကို၊ ဂဏှထ-ကုန်၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊
 ဝုတ္တေပန-လျှောက်အပ်ရာ၌ကား၊ ပဝါရေတိ-၏၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-
 ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေါပေါ-အကျဉ်းတည်း၊ ဝိတ္တာရော ပန-ကိုကား၊
 သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ။

ပန-ဆက်၊ ဂမနာဒီသု-သွားခြင်း အစရှိသော ဣရိယာပုတ်တို့တွင်၊ ယသ္မိ
 ဣရိယာပထေ-အကြင်ဣရိယာပုတ်၌၊ ပဝါရေတိ-၏၊ တံ-ထိုဣရိယာပုတ်ကို၊
 အကောပေန္တေနေဝ-မဖျက်ဘဲသာ၊ ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ-စားရာ၏၊ အနတိရိတ္တန္တိ-ကား၊ န
 အတိရိတ္တံ-အကြွင်းအကျန်မဟုတ်သော၊ န အဓိကံ-အပိုအလျှံ မဟုတ်သော၊
 [ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါ၌ စပ်] ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထို
 အနတိရိတ္တဟူသည်၊ အကပ္ပိယကတာဒီဟိ-အကပ္ပိယက အစရှိကုန်သော၊
 သတ္တဟိ-၇ ပါးကုန်သော၊ ဝိနယကမ္မာကာရေဟိ-ဝိနည်းကံ အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊
 အကတံဝါ-မပြုအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်လည်းကောင်း၊ ဂိလာနဿ-
 ဂိလာန၏၊ အနဓိကံ-အပိုအလျှံမဟုတ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်လည်းကောင်း၊
 ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ အကပ္ပိယကတန္တိအာဒိ-
 အကပ္ပိယကတံ အစရှိသော ပါဠိရပ်ကို၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။-

တတ္ထ-ထိုအကပ္ပိယကတံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ယံဖလံဝါ-အကြင်အသီးကို
 သော်လည်းကောင်း၊ ယံ ကန္တမူလာဒိဝါ-အကြင် သစ်ဥ၊ သစ်မြစ် အစရှိသည်ကို
 သော်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ သမဏကပ္ပိယေဟိ-ရဟန်းတို့၏
 ကပ္ပိခြင်းတို့ဖြင့်၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သည်ကို၊ ဝါ-ကပ္ပိမှုကို၊ အကတံ-မပြုအပ်၊ ယဉ္စ-
 အကြင်ဘောဇဉ်သည်လည်း၊ အကပ္ပိယမံသံ ဝါ-မအပ်သော အသားကြီးသည်
 သော်လည်းကောင်း၊ (အသားကြီး ၁၀ ပါးကို ဆိုသည်) အကပ္ပိယဘောဇနံ ဝါ-
 မအပ်သော ဘောဇဉ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (ကုလဒူသန စသည်ကြောင့်
 ဖြစ်သော ဘောဇဉ်) (ဟောတိ-၏) ဧတံ- ဤ မကပ္ပိအပ်သော အသီး၊ အဥ၊

အကပ္ပိယကတံ စသည်။ ။အနတိရိတ္တံပုဒ်ကို ဖွင့်သော အရာဖြစ်၍ “အကပ္ပိယကတံ”
 စသည်ဖြင့် အတိရိတ်ဝိနည်းကံ ပြုသော်လည်း ပြုရာမရောက်သော အင်္ဂါများကို ဆိုထားသည်၊
 အတိရိတ်ဝိနည်းကံ ပြုရာရောက်သော အင်္ဂါများကိုကား “အတိရိတ္တံ ပန တဿေဝ ပဋိပက္ခ
 နယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟု မိန့်လတ္တံ့။

အကပ္ပိယကတံ။ ။အတိရိတ္တသဒ္ဓါသည် အတိရိတ်ဝိနည်းကံ တိုင်အောင်သော အနက်ကို
 မဟော၊ “အပိုအလျှံ-အကြွင်းအကျန်” အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “အကပ္ပိယံ+အတိရိတ္တံ+
 ကတံ” ကို ကြည့်၍ မအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို အပိုအလျှံ အကြွင်းအကျန် ပြုအပ်သည်ကို
 “အကပ္ပိယကတံ” ဟု မှတ်ပါ၊ ဆိုလိုရင်းကား- “အလမေတံ သဗ္ဗံ” ဟု အပိုအလျှံပြုအပ်သော
 ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်က အပ်သောပစ္စည်း မဟုတ်လျှင် အတိရိတ်ဝိနည်းကံပြုရာ၌ အင်္ဂါတစ်ပါး
 ပျက်ကွက်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

အသီး၊ အဥ၊ အမြစ်၊ မအပ်သော အသားကြီး၊ မအပ်သော ဘောဇဉ်သည်။ အကပ္ပိယံနာမ-အကပ္ပိယ မည်၏။ အကပ္ပိယံ-မအပ်သော၊ တံ-ထိုဘောဇဉ်ကို၊ အလမေတံ သဗ္ဗန္တိ- အလမေတံ သဗ္ဗဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အတိရိတ္တံ-အပိုအလျှံကို၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်။ (သမာနံ-ဖြစ်လတ်သော်၊ ဝါ-ဖြစ်သော၊ တံ-ထို ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို)၊ အကပ္ပိယကတန္တိ-ဟူ၍၊ ဝါ-မအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို အပို အလျှံ ပြုအပ်၏ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏၊ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကတန္တိ-ကား၊ ဘိက္ခုနာ- သည်၊ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတံယေဝ-အကပ်မခံအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကိုပင်၊ ပုရိမနယေ နေဝ-အလမေတံ သဗ္ဗဟူသော ရှေးနည်းဖြင့်သာ၊ အတိရိတ္တံ-အပိုအလျှံကို၊ ကတံ- ပြုအပ်သည်။ (ဟောတိ-၏။)

အနုစွာရိတကတန္တိ-ကား၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ ကာရေတုံ- ပြုစေခြင်းငှာ၊ အာဂတေန-လာသော၊ ဘိက္ခုနာ-သည်၊ ဤသကမ္ပိ-စဉ်းငယ်လည်း၊ (အနည်းငယ်လည်း)၊ အနုက္ခိတ္တံ ဝါ-မမြောက်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အနုပနာ မိတံ ဝါ-ဝိနည်းခိုရ်ဘက်သို့ မညွတ်စေအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကတံ-သည်။ (ဟောတိ-၏။) [အနုစွာရိတကို “အနုက္ခိတ္တံ” ဟု ဖွင့်သည်။ ၉+စရ၊ ကာရိတ်ကျေ။ “အထက်၌+မဖြစ်စေအပ်” ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏။]

အဟတ္ထပါသေ ဌိတေန ကတန္တိ-ကား၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သည်ကို၊ ကာရေတုံ-ငှာ၊ အာဂတဿ-လာသော ရဟန်း၏၊ ဟတ္ထပါသတော-မှ၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ ဌိတေန- တည်သော ဝိနည်းခိုရ်သည်။ ကတံ-သည်။ (ဟောတိ-၏။) အဘုတ္တာဝိနာ ကတန္တိ- ကား၊ ယော-အကြင်ဝိနည်းခိုရ်သည်၊ အတိရိတ္တံ-အပိုအလျှံကို၊ ကရောတိ-၏။ တေန-ထိုဝိနည်းခိုရ်သည်။ ပဝါရဏပုဟောနကံ-ပဝါရိတ်လောက်သော၊ ဘောဇနံ- ကို၊ အဘုတ္တေန-စားပြီး မဟုတ်သည်။ (ဟုတွာ-၍)၊ ကတံ-သည်။ (ဟောတိ- ၏။) ဘုတ္တာဝိနာ ပဝါရိတေန အာသနာ ဝုဋ္ဌိတေန ကတန္တိ ဣဒံ-ဘုတ္တာဝိနာ၊ ပေ၊ ကတံဟူသော ဤအင်္ဂါသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်သာ။ [“ဘုတ္တာ ဝိနာ-တချို့တစ်ဝက် စားပြီးသည်။ (ဟုတွာ-၍)၊ ပဝါရိတေန-ပဝါရိတ်သင့်သော ရဟန်းသည်၊ အာသနာ-မှ၊ ဝုဋ္ဌိတေန-ထပြီးသည်။ (ဟုတွာ-၍)၊ ကတံ-သည်။ (ဟောတိ-၏။)]

အလမေတံ သဗ္ဗန္တိ အဝုတ္တန္တိ-ကား၊ ဝစီဘေဒံ-စကားလုံး၏ ကွဲပြားမှုကို၊ ဝါ- နှုတ်မြှောက်မှုကို၊ ကတွာ-၍၊ ဧဝံ-ဤသို့ အလမေတံ သဗ္ဗဟူ၍၊ အဝုတ္တံ-မဆိုအပ် သည်၊ ဟောတိ-၏။ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ ဝိနယကမ္မာ

အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကတံ။ ။အကပ် မခံအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို “အလမေတံ သဗ္ဗံ”ဟု အပိုအလျှံပြုလျှင် အင်္ဂါတစ်ပါး ပျက်၏။ ကတံ၏ ဣတ္ထားကို “ဝိနယဓရေန”ဟု ထည့်၊ အလမေတံ သဗ္ဗံ”ဟု ဆိုမည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို “ဝိနယဓရ”ဟု ခေါ်သည်။

ကာရေဟိ-ဤဝိနည်းကံ အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ ယံ-အကြင်ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ အတိရိတ္တံ-အပိုအလှုံကို၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သည်ကို၊ [အတိရိတ္တံကို “ကပ္ပိယံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသူ စားအပ် စားကောင်းသည်ကို] အကတံ-မပြုအပ်၊ ယဉ္ဇ-အကြင် ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်လည်း၊ ဂိလာနာတိရိတ္တံ-ဂိလာန၏ အပိုအလှုံ အကြွင်းအကျန်သည်၊ န-မဟုတ်၊ တဒုဘယမ္ပိ-ထို ၂ ပါးစုံသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ် သည်လည်း၊ (ဝိနည်းကံဖြင့် အတိရိတ္တကပ္ပိယ ဖြစ်အောင်လည်း မပြုအပ်၊ ဂိလာန၏ အကြွင်းအကျန်လည်း မဟုတ်သော ထို ၂ ပါးစုံသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ် သည်လည်း)၊ အနတိရိတ္တံ-အနတိရိတ္တ မည်၏၊ ပန-ကား၊ အတိရိတ္တံ-အပိုအလှုံ ဖြစ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ တဿေဝ-ထိုအနတိရိတ္တ ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်၏ပင်၊ ပဋိပက္ခနယေန-ဆန့်ကျင်ဘက်နည်းအားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

အဝိစ-စိုးစဉ်း အနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ [ပဋိပက္ခနည်းဖြင့် သိပါဟု ဆိုသော်လည်း အနည်းငယ်ထူးသောအရာ ရှိသေးသည်-ဟူလို]၊ ဧတ္ထ-ဤ အတိရိတ်ဖြစ်အောင် ပြုရာ၌၊ (တစ်နည်း) ဧတ္ထ-ဤပဋိပက္ခအရာတို့တွင်၊ ဘုတ္တာ ဝိနာကတံ ဟောတီတိ-ကား၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ အနန္တရ နိသိန္နဿ-အခြားမဲ့၌ ထိုင်နေသောရဟန်း၏၊ ပတ္တတော-သပိတ်မှ၊ ဧကမ္ပိ-တစ်ခု လည်းဖြစ်သော၊ သိတ္ထံ ဝါ-ထမင်းလုံးကိုသော်လည်းကောင်း၊ မံသဟီရံ ဝါ- အသားမျှင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ခါဒိတွာ-ခဲစားပြီး၍၊ ကတမ္ပိ-ပြုအပ်သော အာမိသသည်လည်း၊ ဘုတ္တာဝိနာ-စားပြီးသူသည်၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ (ပြုအပ်ရာ

ဝိနယကမ္မာကာရေဟိ။ ။(၁)ကပ္ပိယခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို (၂) အကပ်ခံ၍ (၃) ကြွမြှောက်လျက် (သို့မဟုတ်) (မမြှောက်နိုင်လျှင်) ဝိနည်းခိုရိဘက်သို့ ညွတ်စေလျက် (၄) ပာတ္တပိသ်အတွင်းမှာ တည်စေသောအခါ (၅) ဝိနည်းခိုရိသည် ဆွမ်းစားပြီး ဖြစ်ရမည်၊ ဘာကြောင့်နည်း၊-စားပြီး မဟုတ်သူက “အလမေတံ သဗ္ဗံ-ဤအားလုံးကို-ငါတော်ပြီ”ဟု မဆိုနိုင်သောကြောင့်တည်း၊ [ထိုစားပြီးပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဝါရိတ်သင့်သူ မဟုတ်လျှင် ထိုစားရာအရပ်မှ ထသည်ဖြစ်စေ၊ မထ သည်ဖြစ်စေ အရေးမကြီး၊] (၆) စားစဉ်က ပဝါရိတ်သင့်ထားသူ ဖြစ်လျှင် ထိုင်နေရာမှ မထ သေးဘဲ (၇) ထိုဝိနည်းခိုရိက “အလမေတံ သဗ္ဗံ”ဟု ပါဠိ-မြန်မာ အလိုရှိရာဖြင့် ဆိုရမည်။

အလမေတံအနက်။ ။“ဘူသဏေ ဝါရဏေ စာလံ၊ ဝုစ္စတေ ပရိယတ္တိယံ” (၁၁၆၀) အဘိဓာန်လာ အလံသဒ္ဒါ၏ အနက်တို့တွင် ဝါရဏ-ပယ်ရှားတားမြစ်ခြင်း အနက်ကို ယူစေ လို၏၊ “အလမေတံ သဗ္ဗံ-ယခု သင်ယူလာသော ခဲဖွယ်၊ ဘောဇဉ်အားလုံး တော်ပြီ၊ ငါမစား လိုတော့၊ ငါ၏အကြွင်းအကျန် အတိရိတ္တ ဖြစ်ပြီ” ဟူလို။

ဋီကာ။ ။ဋီကာသစ်၌ကား “ပရိယတ္တိ (ပရိယတ္တ)-စွမ်းနိုင်၊ သင့်တော်ခြင်း”အနက်ကို ဖွင့်၏။ [ဧတံ သဗ္ဗံ အလံ ပရိယတ္တံ-ယခု သင်ယူလာခဲ့သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ် အားလုံးသည် သင့်အတွက် တော်လောက်ပြီ၊ ဣဒမ္ပိ တေ အဓိကံ-ဒီဟာတောင်မှ သင့်အတွက် အပိုရတာ ဖြစ်တယ်၊ ဣတော အညံ့ န လစ္စသီတိ အဓိပ္ပာယော-သည့်ပြင် နောက်ထပ် ရတော့မည် မဟုတ်-ဟု ဆိုလိုသတတ်။]

ရောက်သည်။) ဟောတိ-၏။ ယော-အကြင်ဝိနည်းဓိုရ်သည်။ ပါတောဝ-စောစော
 ဌ်ပင်။ ဧဝံ-ဤသို့။ ဘုတ္တာဝိ-စားပြီးသည်။ ပဝါရိတော-တော်ပြီ တန်ပြီဟု ပယ်မြစ်
 စေအပ်ပြီးသည်။ ဝါ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသည်။ (ဟုတ္တာ-၍) နိသီဒတိယေဝ-ထိုင်မြဲ
 ထိုင်နေ၏။ သော-ထိုဝိနည်းဓိုရ်သည်။ ကာလေ-မွန်းတည့်ချိန်သည်။ ဥပကဋ္ဌေပိ-
 (နီးကပ်မှလည်း) အဘိဟဋ္ဌ-ရှေးရှုဆောင်အပ်သော၊ ပိဏ္ဏ-ကို၊ ဘိက္ခုနာ-သည်။
 ဥပနိတ်-အနီးသို့ ကပ်ဆောင်အပ်သည်။ (သမာနံ-သော်) ကပ္ပိယံ-အပ်အောင်၊
 ကာတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ခွင့်ကို၊ လဘတိ-၏။ [ပဝါရိတ်သင့်ပြီးပါသော်လည်း နေရာမှ
 မထဲသေးသောကြောင့် အပ်အောင် ပြုကောင်းသည်-ဟူလို။]

ပန-ဆက်၊ ကပ္ပိယေ-အပ်သည်ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော၊ တသ္မိ-ထိုအာမိသ
 ထဲ၌၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-စားနေစဉ်၊ အညံ-အခြားသော၊ အာမိသံ-ကို၊ သစေ အာကိရန္တိ-
 အကယ်၍ လောင်းထည့်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) တံ-ထိုအာမိသကို၊ သော-
 ထိုပဌမဝိနည်းဓိုရ်သည်။ ပန-တစ်ဖန်၊ ကာတုံ-အပ်အောင်ပြုခြင်းငှာ၊ န လဘတိ-
 မရတော့၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) (ကသ္မာ တံ သော ပန ကာတုံ န လဘတိ-
 နည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ယံ-အကြင် အာမိသကို၊ အကတံ-အပ်အောင် မပြု
 အပ်သေး၊ တံ-ထိုအာမိသကို၊ ကာတပ္ပံ-အပ်အောင် ပြုနိုင်၏။ ယေန စ-အကြင်
 ဝိနည်းဓိုရ်သည်လည်း၊ အကတံ-အပ်အောင် မပြုအပ်သေး၊ တေနစ-သည်လည်း၊
 ကာတပ္ပံ-အပ်အောင်ပြုနိုင်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုအပ်ပြီ၊
 (“တသ္မာ-ထိုသို့ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ သော ပန ကာတုံ န လဘတိ”
 ဟု ရှေ့လှည့်စပ်ပါ။) တသ္မာ-ကြောင့်၊ တသ္မိ ဘာဇနေ-ထိုပဌမခွက်၌၊ ကရိယ
 မာနေ-အတိရိတ္တဖြစ်အောင် ပြုအပ်သော်၊ ပဌမကတေန-ပဌမပြုအပ်သော
 အာမိသနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်။ (ပြုအပ်ရာ ရောက်သည်။) ဟောတိ-
 ၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ တံ-ထိုနောက်ထပ် ထည့်အပ်သော အာမိသကို၊ (တသ္မိ
 ဘာဇနေ-၌) ကာတုံ-အပ်အောင်ပြုခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်။

ပန-ကား၊ အညသ္မိ-ပဌမခွက်မှ အခြားသော၊ ဘာဇနေ-ခွက်၌၊ တေန ဝါ-ထို
 ပဌမပြုသော ဝိနည်းဓိုရ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ အညေနဝါ-အခြားဝိနည်းဓိုရ်
 သည်သော်လည်းကောင်း၊ ကာတုံ-အပ်အောင်ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။ ဧဝံ-သို့၊ ကတံ-
 ပြုအပ်သော အာမိသကို၊ ပဌမကတေန - ပဌမ ပြုအပ်ပြီးသော အာမိသနှင့်၊

ယံ ဟိ အကတံ။ ။ ယေန (အကြင်ဝိနည်းဓိုရ်သည်) ပဌမံ ကပ္ပိယံ ကတံ၊ တေန ယံ
 အကတံ၊ ကာတပ္ပံ (မပြုအပ်သေးသော အာမိသကို ကပ္ပိယဖြစ်အောင် ပြုနိုင်၏) ပဌမဘာဇနေ
 ပန ကာတုံ န လဘတိ-သို့သော် ပဌမခွက်၌ကား မပြုရ၊ ယေန အကတံတိ အညေန ဘိက္ခုနာ
 ယေန (အခြားရဟန်းဟူသော အကြင်သူသည်) ပဌမံ န ကတံ၊ တေန ကာတပ္ပန္တိ အတ္ထော၊
 (ဝုတ္တံတိ သီဟဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ)။

မိသောတွာပိ-ရော၍လည်း၊ ဘုဒ္ဓိတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ ကေဝလံ-(အခြား ပါရိတတို့မဖက်) သက်သက်၊ တဿ-ပဝါရိတ်သင့်၍ အတိရိတ်ပြုစေသော ထို ရဟန်းအားသာ၊ (ဘုဒ္ဓိတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်သည်ကား၊) န-မဟုတ်သေး၊ ပန- အဟုတ်ကား၊ ယေန-အကြင်ဝိနည်းခိုရ်သည်၊ ကတံ-အပ်အောင်ပြုအပ်ပြီ၊ တံ- ထိုဝိနည်းခိုရ်ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အညေသံ-ကုန်သော၊ ပဝါရိတာနဗ္ဗိ-ပဝါရိတ် သင့်ပြီး ကုန်သော ရဟန်းတို့အားလည်း၊ ဘုဒ္ဓိတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ယထာ- အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုအပ်သော်၊ အကတေန-အပ်အောင် မပြုအပ် သော အာမိသနှင့်၊ (ကတံ-အပ်အောင် ပြုအပ်ပြီးသော အာမိသသည်)၊ မိသံ- ရောသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ဧဝံ-ဤသို့ မရောလောက်အောင် အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ မုခဗ္ဗ-ခုံတွင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဟတ္ထဗ္ဗ-လက်ကိုလည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓိ- စင်ကြယ်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ-စားရာ၏။

ပန-ကား၊ ဂိလာနာတိရိတ္တံ-ဂိလာနာတိရိတ္တဟူသည်၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ (အကြွင်းအကျန်မဟုတ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်မဖက်သက်သက်)၊ ဂိလာနဿ- ဂိလာန၏၊ ဘုတ္တာဝသေသေမေဝံ-စားအပ်ပြီးမှ အကြွင်းအကျန်ဖြစ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်သာ၊ န-မဟုတ်သေး၊ အထ ခေါ-အဟုတ်ကား၊ ယံကိဗ္ဗိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ (အာဟဋ္ဌံ၌စပ်)၊ ဂိလာနံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ- ရည်စူး၍၊ အဇ္ဇ ဝါ-ယနေ၌သော်လည်းကောင်း၊ သွေ ဝါ-နက်ဖန်၌သော်လည်း ကောင်း၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ဣစ္ဆတိ-ခဲစားခြင်းငှာ အလိုရှိ၏၊ တဒါ ဝါ-၌သော် လည်းကောင်း၊ ခါဒိဿတိ-ခဲစားလတ္တံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြုံ၍၊ အာဟဋ္ဌံ-ဆောင် အပ်ပြီ၊ တံသဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ ဂိလာနာတိရိတ္တန္တိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။

ခါဒနိယံ ဝါ ဘောဇနိယံ ဝါတိ-ကား၊ ယံကိဗ္ဗိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ယာဝကာလိကံ-ယာဝကာလိကာခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ ခါဒေယျ၊ ဝါ ဘုဇ္ဇေယျ၊ ဝါ ပါစိတ္တိယန္တိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ [အသနံ ပညာယတိ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အင်္ဂါ ၅ ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော

တံ ဌပေတွာ။ ။ “အလမေတံ သဗ္ဗံ-ဤအားလုံး ငါတော်ပြီ” ဟု ဆိုထားသော ဝိနည်းခိုရ် ဖြစ်ရကား အတိရိတ္တကပ္ပိယဖြစ်အောင် (သူ့ကိုယ်တိုင်) ပြုထားသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို မစားကောင်းသဖြင့် သူ့ကို ချန်ထားရသည်။

ယထာ ပန ။ ပေ၊ ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ။ ။ အတိရိတ်ဝိနည်းကံပြု၍ စားသော ရဟန်းသည် ပါးစပ်၌ လည်းကောင်း၊ လက်၌လည်းကောင်း အာမိသရှိနေလျှင် ထိုအာမိသတို့က အတိရိတ်ဝိနည်းကံ ပြုရာတွင် မပါဝင်သောကြောင့် ထိုပါးစပ် လက်တို့ကို စင်ကြယ်အောင် ပြုပြီးမှ စားပါ-ဟူလို။ [သာရတ္ထဋီကာ၌ (“ပဝါရိတေန ဘောဇနံ အတိရိတ္တံ ကာရာပေတွာပိ) ယထာ အကတေန မိသံ န ဟောတိ၊ ဧဝံ ။ ပေ၊ ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ” ဟု ရှိ၏၊ ဤအဋ္ဌကထာ၌ (လက်သည်းကွင်း) အတွင်း စာများ ကျနေဟန်တူသည်။]

နည်းဖြင့်-ဟူလို] ပဝါရိတဿ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသည် ဖြစ်၍၊ အနတိရိတ္တံ-ဝိနည်းကံဖြင့် ပြုအပ်သော အပိုအလျှံလည်း မဟုတ်၊ ဂိလာန၏ အပိုအလျှံလည်း မဟုတ်သော၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ အာမိသံ-ကို၊ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထာယ-စားမျိုးခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဏှတော-ခံယူသော ရဟန်း၏၊ ဂဟဏေ-ခံယူခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ-၏) အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ အညတြိ-ပဝါရိတ်သင့်ရာအရပ်မှ တစ်ပါးသော အရပ်၌၊ ဘုဉ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အနတိရိတ္တန္တိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ပေ၊ ယာမကာလိကာဒီနိ-ယာမကာလိက အစရှိသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ အာဟာရတ္ထာယ-အာဟာရအကျိုးငှာ၊ ဂဏှတော-ခံယူသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ နိရာမိသာနိ-အာမိသမပါသော ယာမကာလိက စသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ အဇ္ဈောဟရတောစ-စားမျိုးသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အတိရိတ္တေ-အတိရိတ္တဖြစ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်၌၊ အနတိရိတ္တသညိနော စေဝ-ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ စ-လည်းကောင်း၊ (ဂဏှတော-၏လည်းကောင်း) တထာ-ထို့အတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ (အတိရိတ္တေ-၌) အတိရိတ္တသညိနော-အတိရိတ္တ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဂဏှန္တဿ-၏လည်းကောင်း)၊ အတိရိတ္တံ-အပိုအလျှံကို၊ ကာရာပေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇိဿာမိ-အံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂဏှန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ အညဿ-အခြားရဟန်း၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဂဏှန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ယာမကာလိကာဒီနိ-ယာမကာလိက အစရှိသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ၌ စပ်)၊ တေသံ-ထိုယာမကာလိက အစရှိသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ (ပရိဘောဂ၌ စပ်)၊ အနညာတပရိဘောဂဝသေန-ခွင့်ပြုအပ်သော သုံးဆောင်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ နိရာမိသာနိ-အာမိသ မပါကုန်ဘဲ၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ-လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပဝါရိတဘာဝေါ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အာမိသဿ-အာမိသ၏၊ အနတိရိတ္တတာ- အပိုအလျှံ မဟုတ်သည်၏

နိရာမိသာနိပေဒုက္ကဋ်။ ။ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ဟူသော အာမိသမပါဘဲ ယာမကာလိကစသော ကာလိက ၃ မျိုး သက်သက်ကိုသာ စားမျိုးလျှင် စားမျိုးသည့်အတွက် ဒုက္ကဋ်သင့်၏၊ ယာဝကာလိကအာမိသနှင့် ရော၍ ဤယာမကာလိက စသည်ကို စားမျိုးလျှင်ကား ပါစိတ်ပင်တည်း။

အနညာတပရိဘောဂ။ ။ယာမကာလိကံ ပိပါသာယ သတိ ပိပါသစ္ဆေဒနတ္ထံ-ယာမကာလိကကို မွတ်သိပ်ဆာလောင်သောအခါ ထိုမွတ်သိပ်မှုကို ပယ်ဖြတ်ခြင်းငှာ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်၏၊ သတ္တာဟကာလိကံ ယာဝဇီဝိတဉ္စ တေန တေန ဥပသမေတဗ္ဗကေ အာဗာဓေ သတိ တဿ ဥပသမနတ္ထံတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ထိုထို ဆေးဖြင့် ငြိမ်းပျောက်စေနိုင်သော အနာရောဂါရှိမှ ထိုရောဂါ၏ ငြိမ်းခြင်းငှာ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်၏။

အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကာလေန-နံနက်အချိန်၌၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-စားမျိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ [စားခြင်းသည် ကိရိယ၊ အတိရိတ်မပြုခြင်းသည် အကိရိယ။]

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ။

၆။ ဒုတိယပဝါရဏာ သိက္ခာပုဒ်

ဆဋ္ဌေ-၌၊ အဘိဟဋ္ဌံ၊ ပဝါရေယျာတိ-ဟူသည်ကား၊ အဘိဟရိတွာ- ရှေးရှုဆောင်ယူ၍၊ ဘိက္ခု- ရဟန်း၊ ဟန္တု-ရော့၊ ခါဒ ဝါ-ခဲမှုလည်း ခဲပါလော့၊ ဘုဉ္ဇ ဝါ-စားမှုလည်း စားပါလော့၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပဝါရေယျ-ဖိတ်မံအံ့၊ ဇာနန္တိ-ကား၊ သုတွာ ဝါ-ကြား၍သော်လည်းကောင်း၊ ဒိသ္မာ ဝါ-မြင်၍သော်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပဝါရိတဘာဝံ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသူ၏အဖြစ်ကို၊ ဇာနန္တော-သိလျက်၊ အာသာဒနာပေက္ခာတိ-ကား၊ အာသာဒနံ စောဒနံ-အပြစ်တင်ခြင်းကို၊ မင်္ဂုကရဏဘာဝံ-မျက်နှာမသာယာအောင် ပြုအပ်သူ၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-မျက်နှာပျက်ခြင်းကို၊ အပေက္ခမာနော-ရှုငဲ့သည်၊ (ဟုတွာ၊ ပဝါရေယျ-အံ့) ဘုတ္တသ္မိ ပါစိတ္တိယန္တိ ဧတ္ထ-ဤပါငြိ၌၊ တာဝ-မစားမီ ရှေးဦးစွာ၊ အဘိဟာရေ-ရှေးရှုဆောင်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ တံ-ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ သစေ ဂဏှာတိ-အကယ်၍ ယူအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ အဘိဟာရကဿ-ရှေးရှုဆောင်သောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ တသ္မိ-ထိုပဝါရိတ်သင့်ပြီးသော ရဟန်းသည်၊ ဘုဉ္ဇန္တေ-စားနေစဉ်၊ အဘိဟာရကဿ-၏၊ (ဒုက္ကဋ် ပါစိတ္တိယံ၌စပ်) တဿ-ထိုပဝါရိတ်သင့်ပြီးသော ရဟန်း၏၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်တိုင်း ရှေးရှုဆောင်တိုင်း၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဘောဇနပရိယောသာနေ-စားခြင်း၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ [“ဘုတ္တသ္မိ”ဟု အတိတ်ဟော တပစ္စည်းဖြင့် မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့် ဖိတ်မံခံရသူ စားပြီးခါမှ ဖိတ်မံသူမှာ ပါစိတ်သင့်သည်-ဟူလို။]

အဘိဟရိတွာ။ ။အဘိဟဋ္ဌံ၏ အဖွင့်၊ အဘိပုဗ္ဗ ဟရဓာတ် (တကို မူပြုထားသော) တံပစ္စည်းသည် တွာပစ္စည်းအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေသည်။ [အဘိဟဋ္ဌံဟုလည်း ပါငြိ ရှိသေး၏။]

သုတွာ ဝါ ဒိသ္မာ ဝါ။ ။အညေန-ဝါ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ တေန ဝါ-ထိုပဝါရိတ်သင့်သူ ကိုယ်တိုင်သည်သော်လည်းကောင်း၊ အာရောစိတ်-ပြောအပ်သည်ကို၊ “သုတွာ”ဟု ဆို၍၊ ပဝါရိတ် သင့်သည်ကို ကိုယ်တိုင် မြင်ရာ၌ “ဒိသ္မာ”ဟု ဆိုသည်။

အာသာဒနာ။ ။“စောဒနံ”ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်၏။ အာပုဗ္ဗ၊ သဒဓာတ်၊ ကာရိတ်ကျေ၊ ယုပစ္စည်းဖြင့် “ရောပန”အနက်ဟု ဖွင့်သော ထောမနိမိနှင့် သဘောတူပင်တည်း။ “ပါစိတ် အာပတ်ဖြင့် အပြစ်တင်လိုခြင်း”ဟု အဓိပ္ပာယ်ယူပါ။ [သုတ်ပါထေယျ-ပါထိကသုတ်အဋ္ဌကထာ ၌လည်း “အာသာဒေတဗ္ဗံ ယဋ္ဌယိတဗ္ဗံ-ထိခိုက်စော်ကားထိုက်”ဟု ဖွင့်၏။ သဘောတူပင်။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) သာဝတ္ထိယံ-၌၊ အညတရံ-မထင်မရှား တစ်ပါးသော၊
 ဘိက္ခု-ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ အနတိရိတ္တေန-အတိရိတ္တ မဟုတ်သော၊ ဘောဇနေန-
 ဖြင့်၊ အဘိဟင်္ဂု-ရှေးရှုဆောင်ယူ၍၊ ပဝါရဏာဝတ္ထုသ္မိ-ဖိတ်မံခြင်းဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေါ-ပဝါရိတေ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသော ရဟန်း၌၊
 ပဝါရိတသညိနော-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသော ရဟန်းဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (အဘိ
 ဟင်္ဂု-၍၊ ပဝါရေန္တဿ-ဖိတ်မံသောရဟန်း၏) ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဝေမတိ
 ကံဿ-၍၊ (အဘိဟင်္ဂု-၍၊ ပဝါရေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) (ဒုက္ကဋ်၌စပ်၊)
 ယာမကာလိကာဒီနိ-ယာမကာလိကအစရှိသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ အာဟာရတ္ထာယ-
 ငှာ၊ အဘိဟရန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထို ယာမကာလိကအစရှိသော
 ဝတ္ထုတို့ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏအဇ္ဈောဗာရေသု-ခံယူခြင်း၊ စားမျိုးခြင်းတို့၌လည်းကောင်း၊
 အပွဝါရိတေ စ-ပဝါရိတ်မသင့်သော ရဟန်း၌လည်းကောင်း၊ ပဝါရိတသညိနော-
 ပဝါရိတ်သင့်သောရဟန်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ
 စ-လည်းကောင်း၊ အဘိဟင်္ဂု-၍၊ ပဝါရေန္တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ်။

ပန-ကား၊ (အပွဝါရိတေ-၌)၊ အပွဝါရိတ်သညိဿ-ပဝါရိတ် မသင့်သောရဟန်း
 ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (အဘိဟရန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယော-အကြင်
 ရဟန်းသည်၊ အတိရိတ္တံ-အပိုအလျှံကို၊ ကာရောပေတွာ-ပြုစေပြီး၍၊ ဒေတိ-ပေး၏၊
 (တဿ စ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အတိရိတ္တံ-ကို) ကာရာပေတွာ-၍၊
 ဘုဉ္ဇာဟိ-လော့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဒေတိ-၏၊ (တဿ စ-ထိုရဟန်း၏လည်း
 ကောင်း၊) ယော ဝါ-အကြင်ရဟန်းသည်မူလည်း၊ အညဿ-ပဝါရိတ်မသင့်သော
 အခြားရဟန်း၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ဟရန္တော-ဆောင်လျက်၊ ဂစ္ဆာဟိ-လော့၊ ဣတိ-
 ဤသို့ မှာ၍၊ ဒေတိ-တစ်ဆင့် ပေးလိုက်၏၊ (တဿ စ-၏လည်းကောင်း၊) ယော-
 သည်၊ ယာမကာလိကာဒီနိ-တို့ကို၊ ပစ္စယေ-ပိပါသဂေလညအကြောင်းသည်၊
 သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ပရိဘုဉ္ဇာဟိ-လော့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဒေတိ-၏၊ တဿ
 စ-၏လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တကာဒီနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ပဝါရိတတာ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပဝါရိတသညိတာ-
 ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသူဟု အမှတ်ရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အာသာဒနာ
 ပေက္ခတာ-အပြစ်တင်ခြင်းကို ရှုငဲ့သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနတိရိတ္တေန-
 ဝိနည်းကံဖြင့် အပိုအလျှံလည်း မပြုအပ်၊ ဂိလာန၏ အကြွင်းအကျန်လည်း မဟုတ်
 သော ခဲဖွယ် ဘောဇနဖြင့်၊ အဘိဟင်္ဂု-၍၊ ပဝါရဏတာ-ဖိတ်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်
 လည်းကောင်း၊ ဘောဇနပရိယောသာနံ-စားခြင်း၏ပြီးဆုံးခြင်းလည်းကောင်း၊
 ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပဉ္စ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ ပေါ ပန-အထူးကား၊
 ဣဒံ-သည်၊ ဒုက္ခဝေဒနံ-ဒုက္ခဝေဒနာရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ဣတိ-တည်း။

၇။ ဝိကာလဘောဇန သိက္ခာပုဒ်

သတ္တမေ-၌၊ ဝိကာလေတိ-ကား၊ ဝိဂတေ-စားချိန်မှ ကင်းသော၊ ကာလေ-အခါ၌၊ မဇ္ဈနိကာတိက္ကမနတော- မွန်းတည့်လွန်ရာအခါမှ၊ ယာဝအရုဏုဂ္ဂမနာ-အရုဏ် တက်သည့်တိုင်အောင်၊ ဣတိ (အယံ)-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အဓိပ္ပာယော- ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်တည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဧတံသ္မိ အန္တရေ-ထိုဝိကာလအတွင်း၌၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဝနမူလ ဖလံ-တော၌ဖြစ်သော သစ်မြစ် သစ်သီးကို၊ ဥပါဒါယ-အစပြု၍၊ အာမံဝါ-အစိမ်း မူလည်းဖြစ်သော၊ ပက္ကံ ဝါ-အမှည့်မူလည်းဖြစ်သော၊ အာမိသသင်္ခေပဂတံ- အာမိသ၌ ထည့်သွင်းအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော၊ ခါဒနိယံ ဝါ-ခဲဖွယ်ကို သော်လည်းကောင်း၊ ဘောဇနိယံဝါ-ဘောဇနီကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈော ဟရဏတ္ထာယ-စားမျိုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-ခံယူအံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-၌၊ ဒုက္ကဋံ (ဟောတိ)၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-စားမျိုတိုင်း စားမျိုတိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ရာဇဂဟေ-၌၊ သတ္တရသဝဂ္ဂိယေ-သတ္တရသဝဂ္ဂိယ မည်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ဝိကာလေ-နေလွဲအခါ၌၊ ဘောဇန ဝတ္ထုသ္မိ-စားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ပေ၊ယာမကာလိကာဒီနိ- တို့ကို၊ အာဟာရတ္ထာယ-ငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏအဇ္ဈောဟာရေသု-ခံယူခြင်း၊ စားမျိုခြင်း တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကာလေ-စားချိန်၌၊ ဝိကာလသည်ဿ-ဝိကာလဟု အမှတ်ရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ (ပဋိ ဂ္ဂဟဏအဇ္ဈောဟာရေသု-တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋံ (ဟောတိ)၊ ကာလေ- စားချိန်၌၊ ကာလသည်ဿ- စားချိန်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-

ဝိကာလေ။ ။ဘုရား အစရှိသော သူတော်ကောင်းတို့၏ စားလေ့စားထဖြစ်ရာ (အရုဏ် တက်ချိန်မှ စ၍ မွန်းမတည့်မီအတွင်း) အချိန်အခါကို “ကာလ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုအချိန်မှ ကင်းသောအခါသည် “ဝိဂတော+ကာလော”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဝိကာလ မည်၏။ [အရုဏုဂ္ဂမဏတော် ပဌာယ ယာဝ မဇ္ဈနိကော၊ အယံ ဗုဒ္ဓါဒီနိ အရိယာနံ အာစိတ္တသမာ စိတ္တော ဘောဇနဿ ကာလော နာမ၊ တဒညော ဝိကာလော၊ ဝိဂတော ကာလောတိ ကတ္တာ၊ ဌိတမဇ္ဈနိကောပိ (မွန်းမတ်မတ် တည့်ချိန်လည်း) ကလသင်္ဂဟံ ဝစ္ဆတိ။ - ဋီကာ။]

ယံ ကိဉ္စိ ပေ၊ ခါဒနိယံ ဝါ။ ။ဤပါဌ်ဖြင့် “ခဲဖွယ်”ဟူသော ခါဒနိယံ၏သရုပ်ကို ပြ၏။ ထို့ကြောင့် သစ်မြစ် သစ်ဥ သစ်သီးမှ စ၍ သစ်ပင်ဆိုင်ရာ အစိမ်း အမှည့်များနှင့် ပဲမျိုး စပါးမျိုး ၇ ပါးမှ ဖြစ်သော မုန့်အမျိုးမျိုးကို ခါဒနိယဟု မှတ်ပါ။ [ယံကိဉ္စိ ပေ၊ ခါဒနိယန္တိ ဣမိနာယံ သက္ခလိမောဒကာဒိပုဗ္ဗဏှာပရဏှာမယံ၊ တတ္ထ ဝတ္ထဗ္ဗမေဝ (ထိုမုန့်များ၌ ခါဒနိယ ဟု အထူးပြောဖွယ်ပင်) နတ္ထိတိ ဒဿေတိ။] “ဘောဇနိယ”ကား ပြခဲ့သော ဘောဇနီ (၅) မျိုး သာတည်း။

သုံးဆောင်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ယာမကာလိကာဒီနိ-တို့ကို၊ ပစ္စယေ-
ပိပါသဂေလညအကြောင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ ပရိဘူတဥတဿ-၏လည်းကောင်း၊
ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ၊ပေ၊ အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗန္တိ-အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ၊ပေ၊
အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗဟူ၍၊ အနုညာတနယေန-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော နည်းဖြင့်၊
ရောမန္တကဿာပိ-စားမြို့ပြန်တတ်သော ရဟန်း၏လည်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။
[ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ရောမန္တကဿ-စားမြို့ပြန်တတ်သော ရဟန်း၏၊ ရောမန္တ-စားမြို့-
ပြန်အပ်သော အစာကို၊ အနုဇာနာမိ-၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ စ-ထိုသို့ပင် ခွင့်ပြုပါသော်
လည်း၊ မုခဒ္ဓါရာ-ခံတွင်းပေါက်မှ၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်သို့၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ပြီး၍၊ န
အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗ-မမျိုရာ၊ ဝါ-မမျိုရ၊] ဝိကာလတာ-ဝိကာလ၏အဖြစ်လည်း
ကောင်း၊ ယာဝကာလိကတာ-ယာဝကာလိက၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အုဇ္ဈော
ဟရဏံ-စားမျိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ရောမန္တ။ ။နွားတို့သည် စားပြီးအစာကို အန်ထုတ်၍ ခံတွင်းထဲ၌ ထားလျက် ထပ်၍စား
(ဝါး)နေတတ်ကြ၏။ ထိုသို့ စားဝါးသော အစာကို “ရောမန္တ”ဟု ဆိုသည်။ [ရောဂံ မထွာတီတိ
ရောမန္တော-ရောဂါကို မွေနှောက်တတ်သော စားမြို့ပြန်ခြင်း၊ (ထောမနိမိဝိဂ္ဂဟ)၊] နွားဘဝမှ
လာသော ရဟန်းတစ်ပါးသည် ထိုကဲ့သို့ စားဝါးနေတတ်သောကြောင့် သီးခြားခွင့်ပြုတော်မူ
ရ၏။ သို့သော် ထိုစားဝါးပြီး အစာသည် ခံတွင်းပေါက် (ပါးစပ်) ပြင်ဘက်သို့ ရောက်အောင်
ထွက်လာလျှင်ကား ပြန်၍ မျိုမချရာ ထို့ကြောင့် “န စ ဘိက္ခဝေ” စသည်ကို မိန့်တော်မူသည်။

ဋီကာ။ ။အဇ္ဈောဟရိတွာ ဥဂ္ဂိရိတွာ မုခေဝ ဌပိတော ဗဟိ မုခဒ္ဓါရာ အဓိနိဂ္ဂတော
(ခံတွင်းပေါက်၊ ပြင်ဘက်သို့ မထွက်သော) ဘောဇနဿ မဂ္ဂါ ဗဟိ နိဂ္ဂတော (အစာ၏
လမ်းပေါက်မှ အပြင်သို့ ထွက်သော အစာကို) ရောမန္တောတိ ပဂုစ္စတိ၊ ဣဝ ပန အဇ္ဈော
ဟရတွာ မုခေဝ ဌပိတောတိ အဓိပေတော-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌ကား ပဌမ မျိုချပြီးနောက်
အန်ထုန်၍ ခံတွင်းထဲ၌သာ ထားအပ်သော (အပြင်မထုတ်အပ်သော) အစာကို ရောမန္တဟု
အလိုရှိအပ်၏။

အခြားပုဂ္ဂိုလ်။ ။ထိုရောမန္တကို ပြန်၍ မျိုချရာ၌ ရောမန္တက ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးသာ အပ်၏။
အခြားပုဂ္ဂိုလ်များမှာ လည်မျိုး၏ အတွင်းဘက်မှ အန်ထွက်လာသော အစာကို မျို၍ မချရာ၊
ထွေပစ်ရမည်။ ရုတ်တရက် ပြန်ဝင်သွားလျှင်ကား (ပြန်မဝင်အောင် မတားမြစ်နိုင်သောကြောင့်)
အနာပတ္တိ။ [ဌပေတွာ ရောမန္တကံ သေသာနံ အာဂတံ ဥဂ္ဂါရံ (ထွက်လာသော အန်ဖတ်ကို)
မုခေ သန္တာရေတွာ ဂိလန္တာနံ အာပတ္တိ၊ သစေ ပန အသန္တာရိတမေဝ (မဆောင်ထားအပ်သည်
ဖြစ်၍သာ) ပရဂလံ ဂစ္ဆတိ၊ ဝဋ္ဋတိ၊] - စူဠဝဂ္ဂ၊ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုခန္ဓက အဋ္ဌကထာ။

၈။ သန္နိဓိကာရ သိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌမေ-၌၊ သန္နိဓိကာရန္တိ (ဧတ္ထ)-၌၊ (အဝယဝတ္ထော-အစိတ်ဖြစ်သော အနက်ကို၊ ဧဝံ-နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏။) ကာရော-ကာရ ဟူသောပုဒ်လည်းကောင်း၊

ကရဏံ-ကရဏ ဟူသောပုဒ်လည်းကောင်း၊ ကိရိယံ-ကိရိယ ဟူသောပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤပုဒ် ၃ ခုသည်၊ အတ္ထတော-လိုရင်းအနက်အားဖြင့်၊ ဧကံ-တူ၏။ [ဤပါဌ်ဖြင့် “ကရဏံ ကာရော” ဟု ဘာဝသာဓနပြုပါဟု ပြသည်။] အဿ-ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ်၏၊ သန္နိဓိ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းမှုကို၊ ကာရော-ပြုခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏။) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သိုမှီး သိမ်းဆည်းမှုကို ပြုခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) (တံ-ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်။) သန္နိဓိကာရံ-သန္နိဓိကာရ မည်၏။ သန္နိဓိကာရမေဝ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းမှုကို ပြုခြင်းရှိသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်ပင်၊ သန္နိဓိကာရကံ-သန္နိဓိကာရက မည်၏။ (ကပစ္စည်း သွတ္တ-ဟူလို့၊ သန္နိဓိကိုလည်း “သမ္မာ+နိဓာနံ သန္နိဓိ=ကောင်းစွာထားခြင်း၊ ဝါ-သိုမှီးသိမ်းထားခြင်း”ဟု ပြု။) ဧတံ-ဤ သန္နိဓိကာရကံဟူသော အမည်သည်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်ခံပြီး၍၊ ဧကရတ္ထိ-တစ်ညဉ့်ကို၊ ဝီတိနာမိတဿ-လွန်စေအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်၏။ နာမံ-အမည်တည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (အကပ်ခံပြီး၍ တစ်ညဉ့်လွန်စေအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်၏ အမည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဧဝံ-သို့၊ သန္နိဓိကတံ-ပြုအပ်သော သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်းရှိသော၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ ယာဝကာလိကံဝါ-ယာဝကာလိကကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယာမကာလိကံဝါ-ယာမကာလိကကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရိဿာမိ-စားမျိုးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂဏုန္တဿ-ခံယူသော ရဟန်း၏။ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-ခံယူခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-စားမျိုးတိုင်း စားမျိုးတိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ၊ပေ၊ နာမံ။ ။နံနက်ဆွမ်းစားပြီးမှ နေ့ဆွမ်းစားအတွင်းဖြစ်စေ၊ ညနေအတွင်းဖြစ်စေ၊ သန်းခေါင်အတွင်းဖြစ်စေ-သိမ်းထားအပ်သမျှကို သန္နိဓိကာရဟု ခေါ်နိုင်သော်လည်း နံနက်၌ အကပ်ခံပြီး၍ တစ်ညဉ့်လွန်အောင် သိမ်းထားအပ်ပြီးသော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကိုသာ အထင်ရှဋ်အားဖြင့် သန္နိဓိကာရက ခေါ်သည်-ဟု ပြလိုသောကြောင့် “ပဋိဂ္ဂဟေတွာ၊ပေ၊ နာမံ” ဟု မိန့်။

[ဆောင်] အဓိဝစနံ၊ နာမံဂ္ဂိက၊ များလှနက်တွင်၊ လိုအင်နက်မှီ၊ ထင်ရှဋ်။

ယာမကာလိကံ ဝါ။ ။သိက္ခာပုဒ်ရင်း၌ ခါဒနိယံ ဝါ ဘောဇနိယံ ဝါဟု ရှိ၏။ ယာမကာလိကသည် ခါဒနိယ ဘောဇနိယ မဟုတ်၊ သို့သော် “အနာပတ္တိ ယာမကာလိကံ ယာမေနိဒဟိတွာ ဘုဂ္ဂတိတံ-ညဉ့်ယာမိအတွင်း သိုမှီး၍ စားခြင်းကြောင့် အနာပတ္တိ”ဟု ဟောတော်မူသဖြင့် အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဖျော်ရည်စသည်ကို ညဉ့်ယာမိလွန်သွားမှ သောက်လျှင် သန္နိဓိပါစိတ်ဟု ပညတ်တော်မူရာ ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “ယာမကာလိကံ ဝါ”ဟု ထည့်၍ ဆိုသည်။

ပတ္တော-သပိတ်သည်၊ ဒုဒ္ဒေါတော-မကောင်းသဖြင့် ဆေးအပ်သည်၊ ဝါ-မစင်မကြယ် ဆေးအပ်သည်၊ သစေပိ ဟောတိ-အကယ်၍ မူလည်း ဖြစ်အံ့၊ ယံ-အကြင်သပိတ်ကို၊ အင်္ဂုလိယာ-လက်ချောင်းဖြင့်၊ ယံသန္တဿ-ပွတ်တိုက်လတ်သော်၊ လေခါ-အရေးအသားသည်၊ 'ဝါ-လက်ချောင်းရာသည်၊ (သစေ) ပညာယတိ-အကယ်၍ ထင်ရှားအံ့၊ ဂဏ္ဍိကပတ္တဿ-အဖွဲ့အတုပ်ရှိသော သပိတ်၏၊ ဂဏ္ဍိကန္တရေ-အဖွဲ့အတုပ်၏အကြား၌၊ သွေဟော ဝါ-ဆီ အစေးသည်သော်လည်း၊ ပဝိဋ္ဌော-ဝင်နေသည်၊ (သစေ) ဟောတိ-အံ့၊ ယော-ယင်းဆီအစေးသည်၊ ဥဏှေ-နေပူ၌၊ ဩတာပေန္တဿ-သပိတ်ကို နေလှန်းသည်ရှိသော်၊ ပဏ္ဍရတိ-ယိုစီးလာတတ်၏၊ ဥဏှယာဂုယာ ဝါ-ပူသောယာဂုကိုလည်း၊ ဂဟိတာယ-ဆောင်ယူအပ်သော်၊ သန္တိဿတိ-ထင်ရှားလာတတ်၏၊ တာဒိသေ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ပတ္တေပိ-သပိတ်၌လည်း၊ ပုနဒိဝသေ-နောက်တစ်နေ့၌၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-သုံးဆောင်သောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ယံ ဘောဇနံ-ကို၊ ဘိက္ခူ-သည်၊ နိရံပေက္ခာ-စားဦးမည်ဟု ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သာမဏေရာနံ-သာမဏေတို့အား၊ ပရိစ္စတော-စွန့်၍၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပြီးသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍)၊ တေဟိ-ထိုသာမဏေတို့သည်၊ နိဟိတံ-သို့မိုးသိမ်းဆည်းအပ်သည်ကို၊ လဘိတ္တာ-၍၊ ဘုဉ္ဇိတိ-သုံးဆောင်၏၊ တံ-ထို ဘောဇနံသည်၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတ္တာ-အကပ်ခံ၍၊ အပရိစ္စတ္တမေဝ-မစွန့်အပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဒုတိယဒိဝသေ-နောက်တစ်နေ့၌၊ ကပ္ပိယဘောဇနံ-အပ်သောဘောဇနံကို၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ အကပ္ပိယေသု-မအပ်သော အသားတို့တွင်၊ မန္တဿမံသေ-လူသား၌၊ ထုလ္လစ္စယေန-ထုလ္လစ္စဦးအာပတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ [လူသားကို သို့မိုး၍ စားလျှင် ထုလ္လစ္စဦးနှင့်တကွ သန္နိမိပါစိတ်၊] ပန- ကား၊ သေသေသု-

ပတ္တော ဒုဒ္ဒေါတော။ ။ပြောင်အောင် မဆေးအပ်သော သပိတ် (စားခွက်အမျိုးမျိုး)ကို “ဒုဒ္ဒေါတပတ္တ”ဟု ခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် “ယံ အင်္ဂုလိယာ၊ ပေ၊ ပညာယတိ”ဟု ဒုဒ္ဒေါတသရုပ်ကို ဖော်သည်။ လက်ရာ ထင်လောက်အောင် (နက်ဖြန်ခါ၌ ဆွမ်းနှင့်ရော၍ ပါးစပ်တွင်းသို့ ဝင်လောက်အောင်) အဆီကလေးများ ကျန်နေသော သပိတ်-ဟုလို့။ [ဒု-မကောင်းသဖြင့်၊ ဝါ-မစင်မကြယ်+စောတ-ဆေးအပ်။]

ဂဏ္ဍိကပတ္တဿ။ ။ဦးပဉ္စပန္နနသိက္ခာပုဒ်၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဖွဲ့တုပ်အပ်သော သပိတ်၏ အဖွဲ့အကြား၌ ဟင်း၏ အဆီများ ဝင်ရောက်နေတတ်၏။ ထိုအဆီသည် သပိတ်ကို နေလှန်းသောအခါ ယိုထွက်လာတတ်၏။ သို့မဟုတ် ထိုသပိတ်ဖြင့် ယာဂုပူကို ယူသောအခါ ယာဂုအပေါ်ယံ၌ အဆီစေ့နေသည်ကို တွေ့မြင်ရ၏။ ထိုကဲ့သို့ မစင်ကြယ်သော သပိတ်၊ အဆီဝင်နေသော သပိတ်၌ နက်ဖြန်စားလျှင် မနေက အဆီနှင့်ရော၍ ခံတွင်းသို့ ဝင်သွားသောကြောင့် ပါစိတ်အာပတ်သင့်၏။ ထို့ကြောင့် ဆရာတို့သည် သပိတ်၊ ပန်းကန်များကို စင်ကြယ်အောင် ဆပ်ပြာဖြင့် နေ့စဉ် ပွတ်တိုက်စေတော်မူကြသည်။

ကြွင်းသော အသားကြီး ၉ မျိုး၊ အပွင့်ဝေကိုတအသား၊ ဥဒ္ဓိဿကတအသားတို့၌၊ ဒုက္ကဋေန-ဒုက္ကဋ်အာပတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-က္ခ (ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ)၊ ယာမကာလိကံ-သန္နိမိယာမကာလိကကို၊ ပစ္စယေ-ပိပါသအကြောင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ အဇ္ဈောဟရတော-စားမျိုးသောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အာဟာရတ္ထာယ-အာဟာရအကျိုးငှာ၊ အဇ္ဈောဟရတော-၏၊ ဒုက္ကဋေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-က္ခ (ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပဝါရိတော-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ အနတိရိတ္တကတံ-အတိရိတ်မပြုအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ် ယာမကာလိကကို၊ အဇ္ဈောဟရတိ-၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ သဗ္ဗဝိကပ္ပေသု-အလုံးစုံသော ဝိကပ်တို့၌၊ အပရမ္ပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ ဝမုတိ-တိုးပွား၏၊ ဝိကာလေ-နေလွဲအခါ၌၊ သစေ အဇ္ဈောဟရတိ-အံ့ (ဧဝံသတိ)၊ အနတိရိတ္တပစ္စယာ-အနတိရိတ္တဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ သဗ္ဗဝိကပ္ပေသု-တို့၌၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ပစ္စယေ-ပိပါသဂေလဲညအကြောင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ ဝိကာလပစ္စယာ-ဝိကာလဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ယာမကာလိကာဒီသုစ-ယာမကာလိကအစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌လည်း၊ (သတ္တာဟကာလိကနှင့် ယာဝဇီဝိကတို့ကိုပါ-ဟူလို) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အဝသေသေသု-ထို ၃ ပါးတို့မှ ကြွင်းသော ယာဝကာလိကဝတ္ထုတို့၌၊ ဝိကာလပစ္စယာ-ဝိကာလဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ ဝမုတိယေဝ-တိုးမြိတိုးသည်သာ၊ ပန-ဆက်၊ ဘိက္ခုဿ-၏၊ သန္နိမိ-သိုမှီးအပ်သော အာမိသသည်၊ ဘိက္ခုနိယာ-အား၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ ဘိက္ခုနိယာစသ-၏လည်း၊ သန္နိမိ-သည်၊ ဘိက္ခုဿ-အား၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ (ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊) ဘိက္ခုနိက္ခန္ဓကေ-ဘိက္ခုနီခန္ဓက၌၊ အနုညာတတ္တာ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။

သေသေသု။ ။ဟတ္ထိ၊ အဿ၊ သုနခ၊ အဟိ၊ သီဟ၊ ဗျဗ္ဗ၊ ဒီဝိ၊ အစ္စ၊ တရစ္စ မံသေသု စေဝ-ကျန်အသား ၉ ပါးတို့၌လည်းကောင်း၊ အပွင့်ဝေကိုတ စ-မဆင်ခြင်ဘဲ စားအပ်သော အသားဟူသမျှ၌လည်းကောင်း၊ [အသားဟင်းကို စားခါနီး၌ အပ်သော အသားမျိုးလော၊ မအပ်သော အသားမျိုးလေလော-ဟုဆင်ခြင်ရသေး၏၊ ထိုသို့ဆင်ခြင်၍ အပ်သောအသားမှန်း သိမှ စားရ၏၊ မသိလျှင်လည်း မေးပြီးမှ စားရ၏၊ ထိုသို့ မမေး-မဆင်ခြင်ဘဲ စားလျှင် ဒုက္ကဋ်၊ ဥဒ္ဓိဿကတမံသေ စ-ရဟန်းစားဖို့ ရည်ရွယ်၍ သတ်အပ်သော အသား၌လည်းကောင်း၊ [ထိုအသားကို စားလျှင် ဒုက္ကဋ်၊] သန္နိမိဖြစ်လျှင်ကား ဒုက္ကဋ်နှင့်တကွ သန္နိမိပါစိတ် သင့်၏။

သဗ္ဗဝိကပ္ပေသု။ ။ကပ္ပိယဘောဇနံ ဘုဂ္ဂန္ဓဿတိအာဒိနာ ဝုတ္တေသု သဗ္ဗေသု ဝိကပ္ပေသု အပရမ္ပိ ပါစိတ္တိယံ ဝဇ္ဇတိ။ [သန္နိမိကပ္ပိယဘောဇဉ်ကို ပဝါရိတ်သင့်လျက် စားလျှင် သန္နိမိပါစိတ် အပြင်၊ ပဝါရိတ်ပါစိတ်လည်း တိုး၏-စသည်ဖြင့် သိပါ။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) သာဝတ္ထိယံ-၌၊ အာယသ္မန္တံ ဗေလဋ္ဌသီသံ-အရ၌ ဗေလဋ္ဌသီသကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ သန္နိဓိကာရကဘောဇနဝတ္ထုသ္မိ-သိဗ္ဗိသိမ်းဆည်းမှုကို ပြုခြင်းရှိသော ဘောဇနကို စားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ ပန-ကား၊ သတ္တဟကာလိကယာဝဇီဝိကာနံ-သတ္တဟကာလိက ယာဝဇီဝိကံဝတ္ထု တို့ကို၊ အာဟာရတ္ထာယ-ငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟာရေ စ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ဧတာနိ-ဤယာမကာလိက အစရှိသော ၃ မျိုးတို့သည်၊ အာဟာရတ္ထာယ-ငှာ၊ န ကပ္ပန္တိယထာ-မအပ်ကုန် သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ယာဝကာလိကာဒီဟိ-ယာဝကာလိက အစရှိသည်တို့နှင့်၊ သံသဋ္ဌာနိပိ-ရောနှောအပ်သော အရသာရှိသော ယာမကာလိက အစရှိသည်တို့ သည်လည်း၊ (န ကပ္ပန္တိ-ကုန်၊) [သံသဋ္ဌာနိတိ သံသဋ္ဌရသာနိ။]

ဟိ-သာဓကကား၊ ယာဝကာလိကေန ဘိက္ခဝေ ပေ၊ န ကပ္ပတီတိအာဒိ- ယာဝကာလိကေန ဘိက္ခဝေ ပေ၊ န ကပ္ပတီ ဤသို့ အစရှိသော၊ ဧတံ (သုတ္တံ)- ဤပါဠိကို၊ (ဘဂဝတာ-သည်၊) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ယာဝကာလိကေန-နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ-ရောနှောအပ်သော အရသာရှိသော) ယာမကာလိကံ-သည်၊ တဒဟု- ထိုနေ၌၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ-အကပ်ခံအပ်သည်၊ (သမာနံ-သော်၊) ကာလေ-နံနက်အခါ၌၊ ကပ္ပတီ-၏၊ ဝိကာလေ န ကပ္ပတီ .... ဘေသဇ္ဇက္ခန္ဓက။]

တသ္မာ-ကြောင့်၊ တေန တေန-ထိုထို ကာလိကနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သံသဋ္ဌ-ရောနှော အပ်သော၊ တံတံ-ထိုထို ကာလိကကို၊ သစေပိ လဘတိ-အကယ်၍မူလည်း ရအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အသမ္ဘိန္နရသံ ဝါ-မရောစပ်အပ်သော အရသာရှိသည်သော်လည်း ကောင်း၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ဆေးကြောပွတ်တိုက်အပ်သော်၊ ဣတရေန-အခြားအရသာနှင့်၊ သံသဂ္ဂေါ-ရောနှောခြင်းသည်၊ န ပညာယတိ- မထင်ရှား၊ (တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်) သုဓောတံဝါ-ကောင်းစွာဆေးကြော အပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (သစေ) ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အတ္တနော-၏။

တသ္မာ။ ။သာဓကဝါကျ၏ ရှေ့က “ယသ္မာ ယာဝကာလိကာဒီဟိ သံသဋ္ဌာနိ န ကပ္ပန္တိ” ဝါကျကို လှမ်း၍ တသဒ္ဓါဖြင့် စွဲပါ။ “ယာဝကာလိက စသည်တို့နှင့် ရောအပ်သော ယာမ ကာလိက စသည်တို့၏ အရသာချင်း ရောစပ်သွားလျှင် မိမိကာလအားလျော်စွာ မအပ်ကုန် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟူလို။

အသမ္ဘိန္နရသံ။ ။အမိသိတရသံ၊ ဣဒဉ္စ သီဟလပါယသာဒိနာ သဟ လဒ္ဓံ သပ္ပိပိဏ္ဍာဒိကံ (အေးသော နို့ထမင်းအပြစ်ပေါ်မှာ တင်၍ လျှာအပ်သော ထောပတ်ခဲ စသည်ကို) သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ထိုသို့သော နို့ထမင်းအပြစ်နှင့် ထောပတ်ခဲသည် အရသာချင်း မရောနိုင်၊ ထိုထောပတ်ခဲ သည် ၇ ရက်အပ်၏-ဟူလို။

သုဓောတံ ပေ၊ န ပညာယတိ။ ။“ယထာပေ၊န ပညာယတိ”ဟူသော အနိယမ အာကာရဝါကျကို တထာ ထည့်၍ “သုဓောတံ”၌ ပြန်လှည့်ပါ။ ဣဒံ ပန ပိဏ္ဍာပါတေန သဒ္ဓိ လဒ္ဓတက္ကောလဇာတိဖလာဒိ (ဆွမ်းနှင့် ရော၍ ရအပ်သော ကရဝေးရွက်၊ ဇာတိပွိုလ်သီး

ကာလာနုရူပေန-အခါအားလျော်စွာ၊ ပရိဘုဒ္ဓိတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-သို့မဟုတ်၊ သမ္ဘိန္ဒရသံ ဝါ-ရောစပ်အပ်သော အရသာရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဒုဒ္ဓေါတံ ဝါ-မကောင်းသဖြင့် ဆေးကြောအပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (သစေ ဟောတိ၊ ဧဝံသတိ၊ အတ္တနော-၏။ ကာလာနုရူပေန-စွာ၊ ပရိဘုဒ္ဓိတုံ-ငှာ) န ဝဋ္ဋတိ။

ဟိ-မှန်၊ ယာဝကာလိကံ-ယာဝကာလိကသည်၊ အတ္တနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သမ္ဘိန္ဒရသာနိ-ရောစပ်အပ်သော အရသာရှိကုန်သော၊ တီဏိပိ-၃ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ယာမကာလိကာဒီနိ-ယာမကာလိက အစရှိသည်တို့ကို၊ အတ္တနော-၏။ သဘာဝံ-သဘောသို့၊ ဥပနေတိ-ကပ်ဆောင်၏။ (မိမိ၏ သဘောအားလျော်စွာ နံနက်ပိုင်းသာ စားခြင်းငှာ အပ်သည်-ဟူလို) ယာမကာလိကံ-သည်၊ ဒွေပိ-၂ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ သတ္တာဟကာလိကာဒီနိ-တို့ကို၊ အတ္တနော-၏။ သဘာဝံ-သို့၊ ဥပနေတိ-၏။ သတ္တာဟကာလိကံ-သည်၊ ယာဝဇီဝိကမေဝ-ယာဝဇီဝိကကိုသာ၊ အတ္တနော သဘာဝံ ဥပနေတိ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (သတ္တာဟကာလိက၏ ယာဝဇီဝိကကိုသာ မိမိ၏ သဘောသို့ ကပ်ဆောင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) တဒဟု ပဋိဂ္ဂဟိတေန-ထိုနေ၌ အကပ်ခံအပ်သော၊ တေန-ထိုသတ္တာဟကာလိကနှင့်၊ (တေနာဟိ သတ္တာဟကာလိကေန) သဒ္ဓိ-ကွ၊ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ-ထိုနေ၌ အကပ်ခံအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပုရေပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ-ရှေးနေ၌ အကပ်ခံအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ယာဝဇီဝိကံ-သည်၊ သတ္တာဟံ-၇ ရက်ပတ်လုံး၊ ကပ္ပတိ-၏။ [“တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ”ဟု ပြု။]

ဒ္ဓိဟပဋိဂ္ဂဟိတေန-အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဝတ္ထု၏ ၂ ရက်ရှိသော၊ [ဒ္ဓိဟံ+ပဋိဂ္ဂဟိတဿ အဿာတိ ဒ္ဓိဟပဋိဂ္ဂဟိတံ”ဟု ဗာဟိရတ္ထဗဟုဗ္ဗိဟိ ပြုပါ။]တေန-ထိုသတ္တာဟကာလိကနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ၊ပေ၊ ဆာဟံ-၆ ရက်ပတ်လုံး၊ ကပ္ပတိ-၏။ တိဟပဋိဂ္ဂဟိတေန-အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဝတ္ထု၏-၃ ရက်ရှိသော၊

စသည်ကို) ယာဂုအာဒီသု ပက္ခိပိတ္တာ ဒိန္နသိင်္ဂီဝေရာဒိ (ထည့်ခတ်လျှအပ်သော ချင်းစသည်ကို) သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ထိုကရဝေးရွက် စသည်ကို စင်ကြယ်အောင် ဆေးကြော ပွတ်တိုက်ထားလျှင် ယာဝဇီဝိကဖြစ်၍ တစ်သက်လုံး အပ်၏-ဟူလို။

ယာဝကာလိကံ ဟိ။ ။ယာဝကာလိကံ ဟိမှ စ၍ ဝေဒိတဗ္ဗတိုင်အောင် ရှေ့စကား၏ ဒဋ္ဌိဝါကျတည်း။ ဤဝါကျကို ကြည့်၍ အချိန်တို ကာလိကနှင့် အချိန်ရှည် ကာလိကတို့ ရောရာ၌ အချိန်ရှည် ကာလိကသည် အချိန်တို ကာလိကအား လျော်သော ထိုအချိန်အတွင်း၌သာ သုံးစွဲရကြောင်း သိပါ။

တသ္မာ။ ။ဤ“တသ္မာ”၏ စွဲရာကား ရှေ့ဝါကျကြီးတွင် “သတ္တာဟကာလိကံ ယာဝဇီဝိကမေဝ ၊ပေ၊ ဥပနေတိ”လောက်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ယာဝကာလိကံ ဟိ၌ “ဟိ ယသ္မာ”ဟု မစွဲခဲ့။

တေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ၊ ပေ၊ ပဉ္စာဟံ-၅ ရက်ပတ်လုံး၊ ကပ္ပတိ-
 ၏။ စတူဟပဋိဂ္ဂဟိတေန-အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဝတ္ထု၏ ၄ ရက်ရှိသော၊ တေန-
 နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ၊ ပေ၊ စတူဟံ-၄ ရက်ပတ်လုံး၊ ကပ္ပတိ-၏။ ပဉ္စာဟ
 ပဋိဂ္ဂဟိတေန-အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဝတ္ထု၏ ၅ ရက်ရှိသော၊ တေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊
 တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ၊ ပေ၊ တိဟံ-၃ ရက်ပတ်လုံး၊ ကပ္ပတိ-၏။ ဆာဟပဋိဂ္ဂဟိတေန-
 အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဝတ္ထု၏ ၆ ရက်ရှိသော၊ တေန သဒ္ဓိ၊ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ
 ဝါ၊ ပေ၊ ဒ္ဓိဟံ-၂ ရက်ပတ်လုံး၊ ကပ္ပတိ-၏။ သတ္တာဟပဋိဂ္ဂဟိတေန-အကပ်ခံအပ်ပြီး
 သော ဝတ္ထု၏ ၇ ရက်ရှိသော၊ (တေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ-
 သော၊ ပုရေပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ-သော၊ ယာဝဇိဝိကံ-သည်။) တဒဟေဝ-ထိုအကပ်ခံရာ
 နေ၌သာ၊ ကပ္ပတိ-၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏။ [စတူဟပဋိဂ္ဂဟိတေန...စတူဟံ၊
 ပဉ္စာဟပဋိဂ္ဂဟိတေန...တိဟံ၊ ဆာဟပဋိဂ္ဂဟိတေန...ဒ္ဓိဟံ-ဟု ပေယျာလ၌
 ပြောင်းလွှဲရပုံကို သိပါ။]

ဟိ-လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြဦးအံ့၊ တသ္မာယေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ သတ္တာဟကာလိကေန
 ဘိက္ခဝေ ယာဝဇိဝိကံ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတန္တိ-သတ္တာဟကာလိကေန၊ ပေ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ
 ဟူ၍၊ အဝတ္တာ-ဟောတော်မမူဘဲ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ သတ္တာဟံ ကပ္ပတိတိ-ကပ္ပတိဟူ၍၊
 ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ကာလယာမသတ္တာဟာတိက္ကမေသု-နံနက်
 ကာလ၊ ညဉ့်ယာမ်၊ ၇ ရက်ကို လွန်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ဧတ္ထ-ဤယာဝကာလိက၊
 ယာမကာလိက၊ သတ္တာဟကာလိကတို့၌၊ ဝိကာလဘောဇနသန္နိမိဘေသဇ္ဇသိက္ခာ
 ပဒါနံ-ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၊ သန္နိမိသိက္ခာပုဒ်၊ ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်တို့၏။
 ဝ-သေန-ဖြင့်၊ အာပတ္တိယော-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-ကုန်၏။

တသ္မာယေဝ ဟိ။ ။ ရှေ့၌ “တသ္မာ”ဟု ဖလဝါကျတစ်ခု ရှိပြီးဖြစ်၍ “တသ္မာယေဝ”ဟု
 သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏထည့်၍ ဆိုသည်။ ဤသို့ အကျိုးတစ်ပါး ရှိပြီးနောက်၊ ထပ်၍ အကျိုး
 တစ်ပါးကို ပြသော ဖလဝါကျကို လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျဟု ခေါ်စမှတ် ပြုကြသည်။

တသ္မာ၏ စွဲနက်။ ။ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ ပုရေပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ ကို ကြည့်၍ “တသ္မာ-
 ထိုသို့ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတသာမက၊ ပုရေပဋိဂ္ဂဟိတလည်း အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟု စွဲပါ။
 [“တသ္မာတိ-ယသ္မာ-ပုရေပဋိဂ္ဂဟိတံပိ ဝဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ”ဟု ဋီကာပါဌ် ရှိစေ၊] ထိုသို့ ရှေးရှေး
 နေ့တို့က အကပ်ခံပြီး ယာဝဇိဝိကလည်း သတ္တာဟကာလိက၏ ရက်သို့ လိုက်၍ အပ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့် ဘေသဇ္ဇက္ခန္ဓကပါဠိတော်၌ “တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတံ”ဟု မဟောဘဲ “ပဋိဂ္ဂဟိတံ”ဟု
 ဟောတော်မူခြင်းနှင့် ညီမျှသည်-ဟူလို။

အာပတ္တိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ။ သတ္တာဟကာလိကကို ၇ရက်လွန်မှ စားလျှင် ဘေသဇ္ဇ-
 သိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်၊ ယာမကာလိကကို ညဉ့်ယာမ်လွန်မှ စားလျှင် ဤသန္နိမိသိက္ခာပုဒ်အရ
 ပါစိတ်၊ ယာဝကာလိကကို နေလွဲမှစားလျှင် ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်၊ ယာဝ
 ကာလိကကို နောက်ရက်ကျမှ စားလျှင် သန္နိမိပါစိတ်ဟု သိပါ။

ပန-ဆက်၊ စတုသု-ကုန်သော၊ ဣမေသု-ကာလိကေသု-ဤကာလိကတို့တွင်၊ ယာဝကာလိကံ-လည်းကောင်း၊ ယာမကာလိကံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမမေဝ ဒွယံ-ဤကာလိက ၂ ပါး အပေါင်းသည်သာ၊ အန္တောဝုတ္တဉ္ဇေဝ-အန္တောဝုတ္တမည်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အကပ္ပိယကုဋိအတွင်း၌ နေစေအပ် သိမ်းထားအပ်သည် မည်သည်လည်းကောင်း၊ သန္နိမိကာရကဉ္စ-သန္နိမိကာရကမည်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-၏) သတ္တာဟကာလိကံ-သတ္တာဟကာလိကသည်လည်းကောင်း၊ ယာဝဇီဝိကဉ္စ-ယာဝဇီဝိကသည်လည်းကောင်း၊ အကပ္ပိယကုဋိယံ-အကပ္ပိယကုဋိ၌ နိက္ခိပိတုမ္ပိ-ထားခြင်းငှာလည်း၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ သန္နိမိပိ-သန္နိမိကိုလည်း၊ န ဇနေတိ-မဖြစ်စေ၊ ပန-ထိုသို့ အကပ္ပိယကုဋိ၌ ထားခြင်းငှာ အပ်၍ သန္နိမိကို မဖြစ်စေပါသော်လည်း၊ ကပ္ပိယကုဋိယံ-၌၊ အန္တောဝုတ္တေန-အန္တောဝုတ္တဖြစ်သော၊ တေန-ထိုယာမကာလိက၊ ယာဝကာလိက ၂ ပါးနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဣတရဒ္ဓယံ-အခြားသော သတ္တာဟကာလိက၊ ယာဝဇီဝိက ၂ ပါးအပေါင်းသည်၊ တဒဟု ပဋိဂ္ဂဟိတံ-ထိုနေ၌ အကပ်ခံအပ်သည်၊ (သမာနမ္ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊) န ဝဇ္ဇတိ-စားခြင်းငှာ မအပ်၊ မုခသန္နိမိနာမ-မုခသန္နိမိ မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-ဝါဒန္တရကား၊ မဟာပစ္စရိယံ-မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၌၊ အန္တောဝုတ္တံ ဟောတိတိ-တိဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုသို့ အဆိုကွဲရာ၌၊ နာမမတ္ထမေဝ-အမည်မျှသည်သာ၊ နာနာကရဏံ-အသီးအခြား ပြုတတ်သော အထူးတည်း၊ အာပတ္တိ ပန-အာပတ်သည်ကား၊ ဒုက္ကဋမေဝ-ဒုက္ကဋ်ချည်းသာတည်း။

အန္တော ပေ၊ ကာရကဉ္စ။ ။အန္တော-အကပ္ပိယကုဋိအတွင်း၌+ဝုတ္တံ-တစ်ညဉ့်လွန်အောင် နေစေအပ်(ထားအပ်)သော ဝတ္ထု။ “သန္နိမိကာရကံ”ပုဒ်ကို ရှေ့၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ဤကာလိက ၂ မျိုးသည် အန္တောဝုတ္တ-သန္နိမိကာရက ဖြစ်၏၊ ကျန်ကာလိက ၂ ပါးကား အန္တောဝုတ္တ-သန္နိမိကာရက မဖြစ်၊ သတ္တာဟကာလိကသည် ၇ ရက်ကျော်လွန်လျှင် ဘေသဇဇသိက္ခာပုဒ်အရသာ နိသဂ္ဂိပိစိတ် သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် “သန္နိမိ န ဇနေတိ”ဟု ဆိုသည်။ [နောက်လာမည့် ကပ္ပိယကျောင်း ၄ မျိုးတွင် မပါဝင်သော ကျောင်းကို (အပ်အပ်စပ်စပ် ရသော ကျောင်းဖြစ်စေကာမူ) အကပ္ပိယကုဋိဟု ခေါ်သည်။]

မုခသန္နိမိ။ ။ပါးစပ်ထဲ၌ တစ်ညဉ့်မျှ သိုမှီး သိမ်းဆည်းထားအပ်သောကြောင့် “မုခသန္နိမိ” ခေါ်သည်မဟုတ်၊ ခံတွင်း၌ သွင်းလျှင် အာပတ်သင့်လောက်အောင် အန္တောဝုတ္တဖြစ်သော ကာလိကရောသောကြောင့် “မုခသန္နိမိ”ဟု ခေါ်သည်၊ [ကိစ္စာပိ မုခေ ကေရတ္တံ .န ဝုတ္တံ၊ တထာပိ (သတ္တာဟကာလိကနှင့် ယာဝဇီဝိက ၂ မျိုးသည် ခံတွင်း၌ တစ်ညဉ့်မျှ သိမ်းထားအပ်သော ကာလိက မဟုတ်သော်လည်း) မုခေ ပက္ခိတ္တမေဝ ယသ္မာ သန္နိမိ နာမ ဟောတိ (ခံတွင်း၌ ထည့်သွင်းအပ်သည်ရှိသော်သာ-စားမျိုးမှသာ သန္နိမိ အာပတ်သင့်၏) တသ္မာ မုခသန္နိမိတိ ဝုတ္တံ၊ “မုခေ+ပက္ခိတ္တံ (ထည့်အပ်မှ)+သန္နိမိ-သန္နိမိ ဖြစ်သော ကာလိက ၂ မျိုးတည်း၊ မုခသန္နိမိ-ခံတွင်းထည့်အပ်မှ ဖြစ်သော သန္နိမိ”ဟု ပြု။

တတ္ထ-ထိုအကပ္ပိယကုဋိယံ အန္တောဝုတ္တေန အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အကပ္ပိယကုဋိ နာမ-မည်သည်၊ သံဃဿ ဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နပုဂ္ဂလဿ ဝါ-ရဟန်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏သော်လည်းကောင်း၊ သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဝသနတ္ထာယ-နေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ကတဂေဟံ-ပြုအပ်သော ကျောင်းတည်း၊ တတ္ထ-ထိုအကပ္ပိယကုဋိ၌၊ သဟသေယျပုဟောနကေ-သဟသေယျလောက်သော၊ ပဒေသေ-အရပ်၌၊ ဝုတ္တံ-တည်နေစေအပ်သော၊ ဝါ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းအပ်သော၊ ယာဝကာလိကဉ္စ-ယာဝကာလိကလည်းဖြစ်သော၊ ယာမကာလိကဉ္စ-ကလည်းဖြစ်သော၊ သံဃိကံ ဝါ-သံဃာ့ဥစ္စာသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နပုဂ္ဂလဿ-၏၊ သန္တကံ ဝါ-ဥစ္စာသည်သော်လည်းကောင်း၊ အန္တောဝုတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုအကပ္ပိယကုဋိ၌၊ ပက္ကံ-ချက်အပ်သော ယာဝကာလိကသည်၊ အန္တောပက္ကံ နာမ-ကွဲ မည်၏။

ပန-ကား၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောအရပ်၌၊ [ကပ္ပိယကုဋိ ဖြစ်စေ၊ အကပ္ပိယကုဋိ၌ဖြစ်စေ၊ ဘယ်အရပ်၌ မဆို၊] သယံ-ရဟန်းကိုယ်တိုင်၊ ပက္ကံ-ချက်အပ်သော ယာဝကာလိကသည်၊ သာမံပက္ကံ နာမ-ကွဲ မည်၏၊ တံသဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော အန္တောဝုတ္တံ၊ အန္တောပက္ကံ၊ သာမံပက္ကံဖြစ်သော ယာဝကာလိက၊ ယာမကာလိကကို၊ အနုဇ္ဈောဟရဏီယံ-မစားမျိုးအပ်၊ မစားမျိုးကောင်း၊ တေန တေန-ထိုထို အန္တောဝုတ္တံ၊ အန္တောပက္ကံ၊ သာမံပက္ကံဖြစ်သော ကာလိကနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သံသဋ္ဌမိ-ရောနှောအပ်သော ကာလိကသည်လည်း၊ တံဂတိကမေဝ-ထို အန္တောဝုတ္တံ၊ အန္တောပက္ကံ၊ သာမံပက္ကံဖြစ်သော ကာလိကတို့နှင့် အလားတူသည် သာ၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော အန္တောဝုတ္တံ၊ အန္တော ပက္ကံ၊ သာမံပက္ကံ၊ သံသဋ္ဌဖြစ်သော ကာလိကကို၊ အဇ္ဈောဟရန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ တဿာ-ကြောင့်၊ အန္တော ဝုတ္တံအန္တောပက္ကံမောစနတ္ထံ-အန္တောဝုတ္တံ၊ အန္တောပက္ကံတို့မှ လွတ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဘဂဝတံ-သည်၊ စတသော-၄ လုံးကုန်သော၊ ကပ္ပိယဘူမိယော-ကပ္ပိယဘူမိ တို့ကို၊ ဝါ-ကပ္ပိယကုဋိတို့ကို၊ အနုညာတာ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တာသံ-ထိုကပ္ပိယဘူမိတို့၏၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ (မယာ)၊ ဝုတ္တော။

အကပ္ပိယကုဋိ နာမ .ပေ၊ ဂေဟံ။ ။ “သံဃဿ ဝါ ဥပသမ္ပန္နပုဂ္ဂလဿ ဝါ သန္တကံ” ဟု ဆိုသောကြောင့် သိက္ခမာန် သာမဏေတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ကျောင်းသည် အကပ္ပိယကုဋိ မဟုတ်၊ “ဝသနတ္ထာယ” ဟု ဆိုသောကြောင့် နေဖို့ရာ မဟုတ်သော မီးတင်းကုဋ် စသည်များ လည်း အကပ္ပိယကုဋိ မဟုတ်။

တတ္ထ ပက္ကံ။ ။ ထိုအကပ္ပိယကျောင်းအတွင်း၌ ရဟန်း၏ဥစ္စာဖြစ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို လူ သာမဏေတို့က ချက်ပေးသော်လည်း အန္တောပက္ကံဖြစ်၍ မစားအပ်၊ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။

ကပ္ပိယဘူမိယော။ ။ ယာဝကာလိက၊ ယာမကာလိက ၂ မျိုးကို သိမ်းကောင်းရာ၊ လူ သာမဏေတို့က ထိုကုဋ်အတွင်း၌ ချက်၍ ပေးကောင်းရာ ကျောင်း ၄ မျိုးကို “ဥဿာဝ နန္တိကာ၊ ဂေါနိသာဒိကာ၊ ဂဟပတိကုဋိ၊ သမ္ပတိကုဋိ” ဟု ခေါ်သည်။

ပန-ဆက်၊ ယတ္ထ-အကြင်ကျောင်းတိုက်၌၊ ဧတာ-ဤကပ္ပိယကုဋိ ၄ လုံးတို့သည်၊ န သန္တိ-မရှိကုန်၊ တတ္ထ-ထိုကျောင်းတိုက်၌၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ သာမံပတ္တမ္ပိ-သာမံပတ္တဝတ္ထုသည်လည်း၊ ပုနပါကံ-ထပ်၍ ချက်အပ်သောဝတ္ထုသည်၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ (ကျက်ပြီးကို တစ်ဖန် နွေးကောင်း၏-ဟူလို၊) အသန္နိမိကာရကေ-သန္နိမိကာရက မဟုတ်သော အာမိသ၌၊ သန္နိမိကာရကသညိနော-သန္နိမိကာရကဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ) ဒုက္ကဋ္ဌ၊ (အသန္နိမိကာရကေ-၌) အသန္နိမိကာရကသညိနော-သန္နိမိကာရကမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ယာဝကာလိကာဒီနိ-ယာဝကာလိကအစရှိသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ နိဒဟိတွာ-သိုမှီး၍၊ သကံ သကံ ကာလံ-မိမိ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ကာလကို၊ အနတိတ္တာမေတွာ-မလွန်စေမူ၍လည်းကောင်း၊ ယာဝဇီဝိကံ-ယာဝဇီဝိကဝတ္ထုကို၊ သဒါဝိ-အခါခပ်သိမ်းလည်းကောင်း၊ ပစ္စယေ-နောက် ကာလိက ၃ ပါးအတွက် ပိပါသဂေလညအကြောင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္ပတ္တကာဒီနဉ္စ-၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ အာမိသံ-ယာဝကာလိက၊ ယာမကာလိကဟူသော အာမိသကိုလည်းကောင်း၊ သန္နိမိဘာဝေါ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းအပ်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုအာမိသကို၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ သမုတ္တံ။

၉။ ပဏိတဘောဇန သိက္ခာပုဒ် နဝမေ - ၌၊ ပဏိတဘောဇနာနီတိ - ကား၊ ပဏိတသံသဋ္ဌာနိ- မွန်မြတ်သော အာဟာရနှင့် ရောစပ်အပ်ကုန်သော၊ သတ္တဓညာနိ-စပါးမျိုး ၇ ပါးတို့မှ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘောဇနာနိ-ဘောဇဉ်တို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏) “သတ္တဓညနိဗ္ဗတ္တာနိ” ဖြင့် ဘောဇဉ်၏ သရုပ်ကို ပြ၏၊ ငါး အမဲကို ဘောဇနအရ၌ မယူဘဲ ဩဒန၊ သတ္တ၊ ကုမ္မာသတို့ကိုသာ ယူပါ-ဟူလို၊ ငါး အမဲတို့ကား “ပဏိတ” အရတွင် ပါဝင်ပြီ၊ ဟိ- ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊ အာဇေယယုတ္တော- အာဇာနည်မြင်းနှင့်

ဥဿာဝနန္တိကာ။ ။သံယိကဖြစ်စေ၊ ပုဂ္ဂလိကဖြစ်စေ ကျောင်းဆောက်ခါနီး၌ ပဌမဆုံးတိုင်၊ ပဌမဆုံး အုတ်ကို ချသောအခါ လူ ရှင်အများ ကိုင်လျက် ရဟန်းတို့က “ကပ္ပိယကုဋိ-ကရောမ” ဟု ဆို၍ ချလျှင် ဥဿာဝနန္တိကာကုဋိ ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ချရာ၌ “ကရောမ”အဆုံးနှင့် တိုင်၊ အုတ်တို့၏ မြေကျခြင်းသည် တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ရမည်။

ဂေါနိသာဒိကာ စသည်။ ။အကာအရံ မရှိ၊ ရှိသော်လည်း မလုံသောကြောင့် နွားများ သွားလာ ဝင်ထွက်၍ နေနိုင်လောက်သော ကျောင်းတိုက်-ကျောင်းသည် ဂေါနိသာဒိကာကုဋိ မည်၏။ ဒါယကာတို့က “ကပ္ပိယကုဋိ ဒေမ”ဟု လျှောက်၍ လှူအပ်သော ကျောင်းသည်လည်းကောင်း၊ လူတို့အပိုင် အိမ်သည်လည်းကောင်း ဝဏပတိကုဋိ မည်၏။ ကမ္မဝါစာဖြင့် ကပ္ပိယကုဋိ ဖြစ်အောင် သမုတ်အပ်သော ကျောင်းသည် သမ္ပတိကုဋိ မည်၏။

ကပ်ယှဉ်အပ်သော၊ ရထော-ရထားကို၊ အာဇေညရထောတိ-အာဇေညရထော ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိယထာ-ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤ၊ အတူ၊ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ [ပဏိတဘောဇနာနီတိ ဝုစ္စန္တိ၌စပ်] ပဏိတသံသဋ္ဌာနိ-ကုန်သော၊ ဘောဇနာနိ-တို့ကို၊ ပဏိတဘောဇနာနီတိ-ပဏိတဘောဇနတို့ ဟူ၍၊ (ဝုစ္စန္တိ-ကုန်၏။) [အာဇေညရထော၌ ယုတ္တဟူသော အလယ်ပုဒ်ကျေသကဲ့သို့ “ပဏိတေန+သံသဋ္ဌာနိ+ဘောဇနာနိ-ပဏိတဘောဇနာနိ” ဟု သံသဋ္ဌအလယ်ပုဒ်ကျေသော တပျူရိသံသမာသံပြုပါ-ဟူလို] ပန-ဆက်၊ ယေဟိ ပဏိတေဟိ-အကြင်မွန်မြတ်သော အာဟာရတို့နှင့်၊ သံသဋ္ဌာနိ-ရောစပ်အပ်ကုန်သော၊ တာနိ-ထိုဘောဇေတို့ကို၊ ပဏိတဘောဇနာနီတိ-ပဏိတဘောဇတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-ဆိုအပ်ကုန်၏။ တေသံ-ထိုမွန်မြတ်သော အာဟာရတို့၏၊ ပဘေဒဒဿနတ္ထံ-အထူးအပြားကို ပြခြင်း အကျိုးငှာ၊ သေယျထိဒံ၊ သပ္ပိနဝနီတန္တိအာဒိ-တံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ (ဘဂဝါ-သည်။) အာဟ-ပြီ။

တတ္ထ-ထို သေယျထိဒံ သပ္ပိ နဝနီတံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ သပ္ပိအာဒိနိ-သပ္ပိ အစရှိသည်တို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ ပါဝင်ခဲ့သော နဝနီတ၊ တေလ၊ မဓု၊ ဖာဏိတတို့ကို ယူ] ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒေ-အေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏေနော-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-သိထိုက်ကုန်၏။ ပန-အထူး၊ မစ္ဆာဒိသု-မစ္ဆ အစရှိသည်တို့တွင်၊ [အာဒိဖြင့် မံသ၊ ဒိရ၊ ဒမိတို့ကို ယူ] သြဒကောတိ-ကောဟူ၍၊ (တစ်နည်း) ဥဒကစရောတိ-ရောဟူ၍၊ ဝုတ္တလက္ခဏော-ပဒဘာဇနီ၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ သဗ္ဗောပိ-အလုံးစုံသော ရေသတ္တဝါသည်လည်း၊ မစ္ဆောယေဝ-မစ္ဆမည်သည်ချည်းသာ၊ ပန-ကား၊ ယေသံ-အကြင် သတ္တဝါတို့၏၊ မံသံ-အသားသည်၊ ကပ္ပတိ-အပ်၏၊ တေသံ-ထို(အပ်သော အသားရှိသော) သတ္တဝါတို့၏၊ မံသဗ္ဗ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဒိရဒမိနိ စ-နိရည် နိမိတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အဓိပေတနာနိ-အလိုရှိ အပ်ကုန်၏။ [မအပ်သော မြင်း စသည်တို့မှ ဖြစ်သော မံသ၊ ဒိရ၊ ဒမိတို့ကား ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုဟု နောက်၌ လာလတ္တံ့။]

သဗ္ဗောပိ |ပေ၊ မစ္ဆောယေဝ။ ။ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌ “မစ္ဆော နာမ ဥဒကစရော ဝုစ္စတိ” ဟု ရှိ၏။ ဥဒကစရောပုဒ်ကိုပင် “သြဒကော” ဟု ဆိုဟန်တူ၏။ သို့မဟုတ် “သြဒကော” ဟု ပါဠိတော်မှာပင် မူကွဲရှိဟန်တူ၏။ ရေ၌ လှည့်လည်ကျက်စားသော ငါး-လိပ်-မိကျောင်း-မကန်း စသော ရေသတ္တဝါအားလုံးကို မစ္ဆအရ၌ သွင်းယူပါ-ဟူလို၊ ဤသို့ “သဗ္ဗောပိ” အရ ရေသတ္တဝါ အားလုံးကို ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “ဝုတ္တလက္ခဏော မစ္ဆော မစ္ဆောယေဝ” ဟု မစ္ဆောတစ်ခု မပါသင့်။ [မစ္ဆော နာမ သြဒကော ဝုစ္စတိတိ ဧဝံ ဝိဘဏ်ဝုတ္တလက္ခဏော သဗ္ဗောပိ မစ္ဆော ဧဝ-ဋီကာ။]

ဧဝပုပ္ဖိ ပဏီတဘောဇနာနီတိ-ကား၊ ယာနိ-အကြင် ဘောဇဉ်တို့ကို၊ ဧတေဟိ သပ္ပိအာဒိဟိ-ဤထောပတ် အစရှိသည်တို့နှင့်၊ သံသဋ္ဌတ္တာ-ရောနှောအပ်ကုန်သည် ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏီတဘောဇနာနီတိ-ပဏီတဘောဇနတို့ ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-န်၏။ တထာရူပါနိ-ထိုသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ ပဏီတဘောဇနာနိ-မွန်မြတ်သော အာဟာရနှင့် ရောစပ်အပ်သော ဘောဇဉ်တို့ကို၊ (“ဝိညာပေတွာ ဘုဇ္ဇေယျ” ပါဠိတော်၌စပ်) ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ တေဟိ-ထိုပဏီတဘောဇဉ်တို့နှင့်၊ ဝိနာပိ-ကင်း၍လည်း၊ ဖာသု-ကျန်းမာမှုသည်၊ ဟောတိ-၏။ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ (ပဏီတဘောဇဉ် မစားရတ်လည်း ကျန်းမာနေသော ရဟန်းသည်) အဂိလာနော တိ-အဂိလာန မည်၏။ [ယဿကဲ့သို့ အနိယမသာ ပါ၍ နိယမ မပါလျှင် နိယမ ထည့်၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗသို့ ပြန်လှည့်ရ၏။]

အတ္တနော အတ္တယ ဝိညာပေတွာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၊ (ဂူဠတ္ထံ-လျှို့ဝှက် သော အနက်ကို) ပန (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒသေမိ)-ထုတ်၍ ပြဦးအံ့၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ အဂိလာနော-ဂိလာနမဟုတ်ဘဲ၊ သုဒ္ဓါနိ-ဘောဇဉ်မဖက် သက်သက် ကုန်သော၊ သပ္ပိအာဒိနိ-ထောပတ် အစရှိသည်တို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် ဘေသဇ္ဇ သိက္ခာပုဒ်၌ ပါခဲ့သော နဝနီတ တေလ မဓု ဖာဏိတတို့ကို ယူ] ဘေသဇ္ဇတ္တယ-ဆေးအကျိုးငှာ၊ ဝိညာပေတိ-တောင်း၏။ သော-ထိုရဟန်းကို၊ မဟာနာမသိက္ခာ ပဒေန-မဟာနာမသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ကာရေတဗ္ဗော-ပြုနေထိုက်၏။ ဝါ-ဆုံးဖြတ်ထိုက် ၏။ (သုဒ္ဓါနိ-ကုန်သော) မတ္တာဒိနိ-ငါး အစရှိကုန်သော၊ [အာဒိဖြင့် မံသ၊ ဒီရ၊ ဒမိတို့ကို ယူ] စတ္တာရိ-၄ ပါးသော အာဟာရတို့ကို၊ ဝိညာပေန္တော-တောင်းသော ရဟန်းကို၊ သူပေါဒနဝိညာတ္တိယာ-သူပေါဒနဝိညာတ္တိသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ [သေခိယ၌ လာမည့် “န သူပံ ဝါ သြဒနံ ဝါ”စသော သိက္ခာပုဒ်ကို ဆိုသည်] ကာရေတဗ္ဗော- ထိုက်၏။ ဝါ-ထိုက်၏။ သပ္ပိအာဒိဟိ-အစရှိသည်တို့နှင့်၊ [အာဒိဖြင့် နဝနီတ စသော ကျန် ၈ ပါးကို ယူ] သံသဋ္ဌဘောဇနာနိ-ရောစပ်အပ်သော ဘောဇဉ်တို့ကို၊ ဝိညာပေန္တော-ကို၊ ဣမိနာ-ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ကာရေတဗ္ဗော-ထိုက်၏။ ဝါ-ထိုက်၏။

တကြ-ထို အတ္တနော အတ္တယ ဝိညာပေတွာဟူသော ပါဠိရပ်၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့၊ ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-အဆုံးအဖြတ်တည်း၊ သပ္ပိနာ-ထောပတ်နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ-ရောနှောအပ်သော) ဘတ္တိ-ဆွမ်းကို၊ ဒေဟိ-လှူလော့၊ ဣတိ-ဤသို့သော် လည်းကောင်း၊ သပ္ပိ-ကို၊ အာကိရိတွာ-လောင်းထည့်၍၊ (ဘတ္တိ-ကို) ဒေဟိ-လော့၊ ဣတိ-သော်လည်းကောင်း၊ သပ္ပိမိဿကံ-ထောပတ်နှင့်ရောနှောအပ်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ (ဘတ္တိ-ကို) ဒေဟိ-လော့၊ ဣတိ-သော်လည်းကောင်း၊ သပ္ပိစ-ကိုလည်း ကောင်း၊ ဘတ္တိစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဒေဟိ-လော့၊ ဣတိ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝိညာပေန္တယ-တောင်းသော ရဟန်း၏။ တာဝ-မခံယူမီ ရှေးဦးစွာ၊

ဝိညတ္တိယာ-တောင်းခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-ခံယူခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်၊ အဇ္ဈောဟရဏေ အဇ္ဈောဟရဏေ-စားမျိုးခြင်း စားမျိုးခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ သပ္ပိဘတ္တံ ဒေဟီတိ-သပ္ပိဘတ္တံ ဒေဟိ ဟူ၍၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ဝါ-တောင်းအပ်သော်၊ ယဿာ-အကြွင်းကြောင့်၊ သာလိဘတ္တံ-သလေးထမင်းသည်၊ (အတ္ထိ) ဝိယ-ရှိသကဲ့သို့၊ (တထာ-ထို့အတူ) သပ္ပိဘတ္တံ နာမ-ထောပတ်တည်းဟူသော ထမင်းမည်သည် မရှိ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ (သလိဘတ္တံ ရှိသကဲ့သို့ သပ္ပိဘတ္တံ မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) သူပေါဒနဝိညတ္တိယာ-သူပေါဒနဝိညတ္တိ သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သာ၊ ဟောတိ၊ ပန-ကား၊ သပ္ပိနာ-နှင့်၊ (သံသဋ္ဌံ-သော) ဘတ္တံ-ကို၊ ဒေဟိ-လော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဒတ္တာ-ပေးလှူပြီး၍၊ သပ္ပိ-ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဘုဉ္ဇ-စားပါလော့၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ နဝနိတဒိရာဒိနိ ဝါ-ဆီဦး နို့ရည် အစရှိသည်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဣမိနာ-ဤကပ္ပိယဘဏ္ဍာဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ထောပတ်ကို လဲယူ၍၊ ဘုဉ္ဇ-လော့၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဝါ-ဆီစသော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊ သစေဒေတိ-အကယ်၍ လှူအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ လှူလတ်သော်)၊ ယထာဝတ္ထုကမေဝ-ဝတ္ထုကြောင်းအတိုင်းရှိသော ပါစိတ်အာပတ်ပင်တည်း။

သပ္ပိဘတ္တံ။ ။ “သာလိဘတ္တံ” ဟု ဆိုရာ၌ သလေးဆန်ဖြင့် ပြုအပ်သော သလေးထမင်းသည် လောက၌ အထင်အရှား ရှိ၏။ “သပ္ပိဘတ္တံ” ဟူရာ၌ကား “ထောပတ်တည်းဟူသော ထမင်း” ဟု လောက၌ မရှိ၊ ထောပတ်ကိုပင် ဆွမ်းအနေဖြင့် တောင်းရာ ရောက်သောကြောင့် သူပေါဒန ဒုက္ကဋ် သင့်ရသည်။

ဆက်ဦးဆံ့။ ။ “သပ္ပိဘတ္တံ” ဟူရာ၌ “သပ္ပိနာ+သံသဋ္ဌံ+ဘတ္တံ” ဟု သမာသ်တွဲလျှင် ဤပဏီတဘောဇနသိက္ခာပုဒ်နှင့် ဆိုင်၏။ “သပ္ပိမယံ-ထောပတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော (ထောပတ်ဖြင့် ပြီးသော)+ဘတ္တံ” ဟု သမာသ်တွဲလျှင် ထောပတ်ကိုပင် အရကောက်ရသောကြောင့် သူပေါဒန သိက္ခာပုဒ်နှင့် ဆိုင်၏။ ဤသို့ မသေမချာ ဖြစ်သောကြောင့် သူပေါဒနဝိညတ္တိဒုက္ကဋ်ဟု ဆုံးဖြတ်ရသည်။

သပ္ပိ ကတ္တာ ပေ၊ ခိရာဒိနိ ဝါ။ ။ နဝနိတကို လှူ၍ “ဤ နဝနိတကို ထောပတ် ပြုလုပ်၍ စားပါ” ဟုသော်လည်းကောင်း၊ ခိရကို (အာဒိဖြင့် ဒဒိကို) လှူ၍ “ဤခိရစသည်ကို ထောပတ်ပြုလုပ်၍ စားပါ” ဟုသော်လည်းကောင်း လျှောက်သည်။

ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဝါ ပေ၊ ဂဟေတွာ ဘုဉ္ဇ။ ။ ရဟန်းတို့ အလှူခံကောင်းသော ဆီ စသော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာကို လှူ၍ “ဤကပ္ပိယဘဏ္ဍာဖြင့် ထောပတ်ကို လဲယူ၍ စားပါ” ဟုသော်လည်းကောင်း လျှောက်သည်။

ယထာဝတ္ထုကံ။ ။ ယံ ယံ+ဝတ္ထု ယဿာတိ ယထာဝတ္ထုကံ (ပါစိတ္တိယံ)-အကြင် အကြင် ပဏီတဘောဇနကို တောင်း၍ စားခြင်းဟူသော ဝတ္ထုရှိသော ပါစိတ်အာပတ်တည်း၊ တောင်းခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်၊ ခံယူခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်များလည်း ရှေ့အဖို့က သင့်သေး၏။

ပန-ကား၊ ဂေါသပိနာ-နွားမမှဖြစ်သော ထောပတ်နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ-သော) ဘတ္တံ-ကို၊ ဒေဟိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ ဂေါသပိ ဝါ-နွားမမှဖြစ်သောထောပတ်ကိုမူလည်း၊ ဒေတု-ပေးပစေ၊ တသ္မိ-ထိုဂေါသပိသည်၊ အသတိ-မရှိလတ်သော်၊ ပုရိမနယေန-ရှေးနည်းဖြင့်၊ [“ဘတ္တံ ဒတွာ, သပိ ဣတွာ ဘုဇ္ဇ”စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း-ဟူလို] နဝနီတာနိ ဝါ-ဆီဦးအစရှိသည်တို့ကိုမူလည်း၊ (ဒေတု-စေ) ဣတော-ဤနွားမမှ၊ (နိဗ္ဗတ္တေန-ဖြစ်သော) သပိနာ-ဖြင့်၊ ဘုဇ္ဇ-စားပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ ဂါဝိယေဝ ဝါ-နွားမကိုသာလျှင်မူလည်း၊ ဒေတု-စေ၊ ယထာဝတ္ထုကမေဝ-ပင်တည်း။

ပန-ကား၊ ဂေါသပိနာ-နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ-သော၊ ဘတ္တံ-ကို)၊ ဒေဟိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ ယာစိတော-တောင်းအပ်သော ဒါယကာသည်၊ အဇိကာသပိအာဒီဟိ-ဆိတ်မမှ ဖြစ်သော ထောပတ်အစရှိသည်တို့နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ, ဘတ္တံ-ကို)၊ သစေ ဒေတိ-အကယ်၍ လှူအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ဝိသင်္ကေတံ-အမှတ်အသား မဟုတ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ချွတ်ယွင်းခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-၏)၊ ဟိ-မှန်၏၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံသတိ-ဤသို့ လှူလတ်သော်၊ [ဂေါသပိဘတ္တံကို တောင်းပါလျက် အဇိကာသပိဘတ္တံ စသည်ကို လှူလတ်သော်-ဟူလို] အညံ-အခြားသော ဝတ္ထုကို၊ ဒိန္နံ နာမ-လှူအပ်သည် မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အဇိကာသပိနာ-ဆိတ်မမှဖြစ်သော ထောပတ်နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ-သော၊ ဘတ္တံ-ကို)၊ ဒေဟိ-လော၊ ဣတိအာဒီသပိ-ဤသို့ အစရှိသော တောင်းခြင်းတို့၌လည်း၊ ဧသ-သည်၊ နယော-တည်း။ [“အဇိကာသပိနာ ဘတ္တံ ဒေဟိ”ဟု တောင်းပါလျက် ဂေါသပိဘတ္တံကို ပေးပေး, နဝနီတဘတ္တံ စသည်ကို ပေးပေး အနာပတ္တိပင်-ဟူလို။]

ကပ္ပိယသပိနာ-အပ်သော အသားရှိသော သတ္တဝါမှဖြစ်သော ထောပတ်နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ ဘတ္တံ) ဒေဟိ, ဣတိ ဝုတ္တေ, အကပ္ပိယသပိနာ-မအပ်စပ်သော အသားရှိသော သတ္တဝါမှ ဖြစ်သော ထောပတ်နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ ဘတ္တံ) (သစေ) ဒေတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ဝိသင်္ကေတမေဝ-ဝိသင်္ကေတပင်တည်း၊ အကပ္ပိယသပိနာ-နှင့်၊

[“ဝတ္ထုသ-ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ဝတ္ထုကြောင်းအား+အနုရူပံ-လျော်သောတောင်းစားခြင်းတည်း၊ ယထာဝတ္ထု-ခြင်း၊ ယထာဝတ္ထု+ယသာတိ ယထာဝတ္ထုကံ-ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ဝတ္ထုကြောင်းအား လျော်သော တောင်းစားခြင်းရှိသော ပါစိတ်အာပတ်”တစ်နည်း ဝိဂ္ဂဟပြု။]

ဝိသင်္ကေတံ ၊ပေ၊ **ဧဝံ ဟိ**။ ။န+သင်္ကေတံ ဝိသင်္ကေတံ-မှတ်သားအပ်သော အမှတ်အသား မဟုတ်၊ အမှတ်အသား လွဲခြင်း-ချွတ်ယွင်းခြင်း၊ ဟိသဒ္ဓါ ဒဋ္ဌိကရဏတည်း၊ တသ္မာရှိသော နောက်ဝါကျကို ထောက်၍ “ဟိယသ္မာ”ဟုလည်း ကာရဏဇောတက တစ်နည်း ကြံရသည်။

(သံသဋ္ဌ ဘတ္တိ) ဒေဟိ၊ ဣတိ ပုတ္တေ၊ အကပ္ပိယသပ္ပိနာဝ-နှင့်သာ၊ (သံသဋ္ဌ ဘတ္တိ) (သစေ) ဒေတိ-အံ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေပိ-ခံယူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရိဘောဂေပိ-သုံးဆောင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗပဒေသပိ-နဝနီတစသော အားလုံးသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ [“နဝနီတေန ဘတ္တိ ဒေဟိ” စသည်ဖြင့် တောင်းခြင်း၊ ပေးခြင်းတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း အဆုံးအဖြတ်ကို သိပါ-ဟူလို] ပန-ကား၊ သဗ္ဗေဟိပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သပ္ပိ အာဒိဟိ-ထောပတ်အစရှိသည်တို့နှင့်၊ (သံသဋ္ဌ ဘတ္တိ) ဧကဋ္ဌာနေ ဝါ-တစ်နေရာတည်း၌ သော်လည်းကောင်း၊ နာနာဋ္ဌာနေ ဝါ-အမျိုးမျိုးသော နေရာ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝိညာပေတွာ-တောင်း၍၊ ပဋိလဒ္ဓံ-ရအပ်သောဆွမ်းကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ သမ္ဘိန္နရသံ-ရောနှောသော အရသာရှိသည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ တတော-ထိုသမ္ဘိန္နရသ ဆွမ်းမှ၊ ကုသဂ္ဂေန-သမန်းမြက်ဖျားဖြင့်၊ ဧကပိန္နုမ္ပိ-တစ်ပေါက်မျှကိုလည်း၊ [ဒီရ စသည်တို့လည်း ပါနေသောကြောင့် “ဧကပိန္နု”ဟု ဆိုသည်၊] သစေ အဇ္ဈော ဟရတိ-အကယ်၍ စားမို့အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ နဝ-၉ ချက်ကုန်သော၊ ပါစိတ္တိယာနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ကဏီတဘောဇနဝိညာတ္တိဝတ္ထုသ္မိ-ပဏီတဘောဇနိကို တောင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တိ-အပ်ပြီ၊ အဂိလာနောတိ-အဂိလာနောဟူသော၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ ဂိလာနဿ-ဂိလာနဖြစ်လျက်၊ အဂိလာနသညိနော-ဂိလာနမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဝိညာပေတွာ-၍၊ ဘုဇ္ဇတော-စားသော ရဟန်း၏၊) ဒုက္ကဋ္ဌ၊ (ဂိလာနဿ-လျက်၊ လိုက်စေ၊) ဂိလာနသညိဿ-ဂိလာနဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဝိညာပေတွာ-၍၊ ဘုဇ္ဇတော-၏လည်းကောင်း၊) ဂိလာန ကာလေ-ဂိလာနဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဝိညာပေတွာ-တောင်းပြီး၍၊ အဂိလာနဿ-ဂိလာန မဟုတ်ဘဲ၊ (ရောဂါပျောက်မှ-ဟူလို)၊ ဘုဇ္ဇတော-၏လည်းကောင်း၊ ဂိလာနဿ-၏၊ သေသေကေ-အကြွင်းအကျန်၌၊ (ဘုဇ္ဇတော-၏လည်းကောင်း၊) ဉာတကပဝါရိတဋ္ဌာနတော-ဆွေးမျိုးတော်သူ ဖိတ်မန်သူတို့၏ အထံမှ၊ (ဝိညာပေတွာ ဘုဇ္ဇတော- ၏လည်းကောင်း၊) အညဿ- အခြား ဂိလာန၏။

ကပ္ပိယသပ္ပိနာ။ ။ “ကပ္ပိယမံသသပ္ပိနာ”ဟု ဆိုလျက် မံသဟူသော အလယ်ပုဒ်ကျေ၊ မှန်၏-ထောပတ်ဟူသမျှ မစားကောင်းသော ထောပတ်ဟူ၍ မရှိ အပ်သော အသားရှိသော သတ္တဝါမှ ဖြစ်သော ထောပတ်ကို “ကပ္ပိယသပ္ပိ”ဟု ဆိုသည်၊ အကပ္ပိယသပ္ပိ၌လည်း နည်းတူ။

ဧကဋ္ဌာနေ၊ ပေ၊ ပဋိလဒ္ဓံ။ ။ တစ်အိမ်တည်း၌ပင် သပ္ပိဘတ္တ၊ နဝနီတဘတ္တ စသော ၉မျိုးလုံး တောင်း၍ ရသည်ကို “ဧကဋ္ဌာနေ၊ ပေ၊ ပဋိလဒ္ဓံ”ဟု ဆိုသည်၊ ၂ နေရာ ၃နေရာ စသည်၌ တောင်းမှ ရသည်ကို “နာနာဋ္ဌာနေ၊ ပေ၊ ပဋိလဒ္ဓံ”ဟု ဆိုသည်။

အတ္တာယ-အကျိုးငှာ၊ ဝိညတ္တေ-တောင်းအပ်ပြီးသော ပဏီတဘောဇဉ်၌၊ (ဘုဉ္ဇတော-၏လည်းကောင်း၊) အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဓနေန-အပ်သော ဥစ္စာဖြင့်၊ ဂဟိတေ-လဲယူအပ်သော ပဏီတဘောဇဉ်၌၊ (ဘုဉ္ဇတော-၏လည်းကောင်း၊) ဥပ္ပတ္တကာဒိနဉ္စ-၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)။

ပဏီတဘောဇနတာ-ပဏီတဘောဇဉ်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဂိလာနတာ-ဂိလာန မဟုတ်သူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကတဝိညတ္တိယာ-ပြုအပ်သော တောင်းခြင်းဖြင့်၊ ပဋိလာဘော-ရခြင်းလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-စားမျိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ တိဝေဒနံ-တည်း၊ ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။ ။နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ **ဒန္တပေါဏ သိက္ခာပုဒ်** ဒသမေ-၌၊ အဒိန္နန္တိ-ကား၊ ကာယေန ဝါ-ကိုယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကာယပုဋိဗဒ္ဓေန ဝါ-ကိုယ်နှင့်စပ်သောဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂဏန္တဿ-ခံယူရသောရဟန်း

အား၊ ဝါ-၏၊ ဟတ္ထပါသေ-၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ကာယကာယပုဋိဗဒ္ဓနိသဂ္ဂိယာနံ-ကိုယ်၊ ကိုယ်နှင့်စပ်သောဝတ္ထု၊ ပစ်လွှတ်ခြင်းတို့တွင်၊ အညတရေန-တစ်ပါးပါးဖြင့်၊ န ဒိန္နံ-မပေးအပ်သော၊ (အာဟာရံ-ကို၊ အာဟာရေယျ-ရှေးရှုဆောင်အံ့၊) ဧတံ-ဤ အဒိန္နံဟူသော အမည်သည်၊ အပုဋိဂ္ဂဟိတကဿ- အကပ်မခံအပ်သော အာဟာရ၏၊ နာမံ-တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ အပုဋိဂ္ဂဟိတကံ-အကပ်မခံအပ်သော အာဟာရကို၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သန္တကမ္ပိ-ဥစ္စာကိုသော်လည်း၊ အဇ္ဈောဟရိတံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-အပ်၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ-အကပ်ခံအပ်သော အာဟာရကို၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ဝိဿာသိကသန္တကမ္ပိ-အကျွမ်းဝင်ခြင်း ရှိသူ၏ ဥစ္စာကိုသော်လည်း၊ (အဇ္ဈောဟရိတံ- ငှာ၊) ဝဋ္ဋတိ- ၏၊ တဿ- ထို ပဋိဂ္ဂဟိတက၏၊ လက္ခဏံ-ကို၊ ဝုတ္တဝိပလ္လာသေန-ဆိုအပ်ပြီးသော အပုဋိဂ္ဂဟိတက၏ ငြောင်းပြန်အားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ [ဝုတ္တဝိပလ္လာသေနာတိ - ဝုတ္တပဋိပက္ခဝသေန။]

ကာယေန ပေ၊ န ဒိန္နံ။ ။အကပ်ခံယူသော ရဟန်းက ကာယဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ကာယပုဋိဗဒ္ဓဖြင့် ဖြစ်စေ ခံယူနိုင်၏။ ကပ်သောလူ စသူက ကာယ၊ ကာယပုဋိဗဒ္ဓ၊ နိသဂ္ဂိယ ၃ မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ကပ်နိုင်၏။ ထိုတွင်-ကိုယ်၏အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော လက်စသည်ကို(ဧကဒေယျ။ ပစာရအားဖြင့်) “ကာယ”ဟုလည်းကောင်း၊ လက် စသည်ဖြင့် ကိုင်၍ ထိ၍ ထားအပ်သော သပိတ်၊ ပန်းကန်စသည်ကို “ကာယပုဋိဗဒ္ဓ”ဟုလည်းကောင်း၊ ပေးသူ ကပ်သူက ၂ တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌ တည်လျက် ပစ်ပေးခြင်းကို “နိသဂ္ဂိယ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။ [ဤ အဖွင့်ကို ရည်ရွယ်၍ အကပ်ခံလင်္ကာ၌ “သုံးခုပေးခြင်း၊ ခံခြင်းနှစ်လောက်”ဟု ပါတိမောက် ဘာသာဋီကာ၌ ဆိုခဲ့သည်။ “ပေးသူက ကာယစသော ၃ မျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ပေး၍၊ ခံသူက ကာယ၊ ကာယပုဋိဗဒ္ဓ ၂ မျိုးတွင်-တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ခံသည်-ဟူလို။]

ဟိ-ချဲ့၊ ယောကောစိ-သော၊ အနုပသမ္ပန္နော-ရဟန်း မဟုတ်သူသည်၊ အန္တမ
 သော-အားဖြင့်၊ တိရုတ္တာနောပိ-သည်သော်လည်း၊ ဘိက္ခုဿ-ရဟန်းယောက်ျား
 အား၊ ဘိက္ခုနီ ဝါ-ရဟန်းမသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိယာ-ရဟန်းမအား၊
 ဘိက္ခုပိဝါ-ရဟန်းယောက်ျားသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထပါသေ-၌၊ ငွှိတော-
 လျက်၊ ကာယာဒိနံ-ကိုယ် အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရေန-တစ်ပါးပါးဖြင့်၊ သစေ
 ဒေတိ-အကယ်၍ ပေးအံ့၊ (ကပ်အံ့)၊ တံ-ထိုဝတ္ထုကို၊ ဘိက္ခုနာ-သည်၊ (ပဋိဂ္ဂဟိတံ
 ၌စပ်)၊ ယေန ကေနစိ-သော၊ သရီရာဝယဝေန ဝါ-ကိုယ်၏အစိတ်အပိုင်းဖြင့်
 သော်လည်းကောင်း၊ တပုဋိဗဒ္ဓေန ဝါ-ထိုကိုယ်နှင့်စပ်သော ဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်း
 ကောင်း၊ သံဟာရိမေန-ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော၊ ဝါ-ပြောင်းရွှေ့အပ်
 ပြောင်းရွှေ့ကောင်းသော၊ (တစ်ယောက်ချီမ၊ ရွှေ့၍ ရကောင်းသော) အန္တမသော-
 အားဖြင့်၊ မဉ္ဇေနာပိ စ-ညောင်စောင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဓာရေတုံ-ဆောင်
 ခြင်းငှာ၊ သမထ္ဈေန-စွမ်းနိုင်သော၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ အတတ္ထဇာတကရုက္ခ
 ပဏ္ဏေနာပိ စ-ထိုသစ်ပင်၌ ဖြစ်ဆဲမဟုတ်သော သစ်ရွက်ဖြင့်သော်မှလည်းကောင်း၊
 သူစိယာ-အပ်၏၊ ပရာမဋ္ဌမထ္ဈေနာပိ-သုံးသပ်အပ်ကာမျှဖြင့်လည်း၊ [ပရိက္ခရာ ၈ ပါး
 တွင် “သူစိ” ပါနေ၍ “သူစိနာ ပရာမဋ္ဌမထ္ဈေနာပိ” ဆိုဟန်တူသည်၊] ပဋိဂ္ဂဟိတံ-

တိရုတ္တာနော ပေ၊ ဘိက္ခုပိ။ ။ တိရုတ္တာနောပိ၊ ဘိက္ခုနီ၊ ဘိက္ခုပိတို့ကို ထောက်၍ တိရုတ္တာန်
 ကလည်း ကပ်နိုင်၏၊ ဘိက္ခုအား ဘိက္ခုနီကလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီအား ဘိက္ခုကလည်းကောင်း
 ကပ်နိုင်၏ဟု မှတ်ပါ။ [တိရုတ္တာနောပိ၌ ပိသည် ဂရဟာဇောတက။]

သံဟာရိမေန။ ။ သံဟာရဏံ သံဟာရော၊ သံဟာရေ+နိဗ္ဗတ္တံ သံဟာရိမံ=ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဖြင့်
 ဖြစ်စေအပ် (ပြောင်းရွှေ့၍ ရကောင်း)သော မဉ္ဇ စသည်၊ ယောဇနာကား “သံဟာရိတဗ္ဗ-
 ကောင်းစွာ ဆောင်နိုင် ပြောင်းရွှေ့နိုင်၏၊ (ပြောင်းလို့ ရွှေ့လို့ ရကောင်း၊) ဣတိ သံဟာရိယံ၊
 ဣပစ္စည်း၊ ယကို မ-ပြု၍ “သံဟာရိမံ”ဟု ဖြစ်သည်ဟု ဆို၏၊ [ဝိနည်းဋီကာစာအုပ်များ ၌လည်း
 “အသံဟာရိယံ”ဟု အဖွင့်တွေ့ရ၏၊] ကာယပုဋိဗဒ္ဓဖြင့် အကပ်ခံရာ၌ ထိုကာယပုဋိဗဒ္ဓဝတ္ထု
 သည် ထာမမဇ္ဈိမယောက်ျားသည် ပြောင်းရွှေ့နိုင်၊ ချိမနိုင်သောဝတ္ထု ဖြစ်စေရမည်၊ မပြောင်း
 ရွှေ့နိုင်၊ မ-ချိနိုင်သော ပျဉ်ချပ်ကြီး-ကျောက်ဖျာကြီးကို ကိုင်ထား၍ အကပ်မခံထိုက်၊ ပြောင်းရွှေ့
 ချိကြွနိုင်လျှင်ကား ညောင်စောင်းငယ် စားပွဲခုံများကို ထိကိုင်လားလျက်လည်း အကပ်ခံ
 ကောင်းသည်။

ဓာရေတုံ သမထ္ဈေန စ။ ။ ထိုထိကိုင်ထားအပ်သော ကာယပုဋိဗဒ္ဓဝတ္ထုသည် ကပ်အပ်
 သောပစ္စည်းကို ဆောင်နိုင်သောဝတ္ထု ဖြစ်ရမည်၊ အလွန်သေးငယ်သော “တိန္တီဏိကာပဏ္ဏ-
 မန်ကျည်းရွက်” စသော ဝတ္ထုမျိုး မဖြစ်စေရ-ဟူလို့။

အတတ္ထ ဝေ၊ ပဏ္ဏနာပိ။ ။ ထိုဆောင်စွမ်းနိုင်သော သစ်ရွက်သည် သစ်ပင်၌ ဖြစ်နေသော
 (သစ်ပင်မှ မခူးရသေးသော) သစ်ရွက်လည်း မဟုတ်စေရ။ [သစ်ပင်၌ ချည်ထားအပ်သော
 ညောင်စောင်း စားပွဲများလည်း မခူးရသေးသော သစ်ရွက်နှင့် အလားတူပင်တည်း။]

အကပ်ခံအပ်သည်။ သစေ(ဟောတိ)-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်) [ကပ်သူက ကာယ-ကာယပဋိပဒ္ဓ-နိသဂ္ဂိယဖြင့် ကပ်၍၊ အကပ်ခံသူက ကာယ-ကာယပဋိပဒ္ဓဖြင့် အကပ်ခံလတ်သော်-ဟူလို့] ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-အကပ်ခံအပ်ပြီးတော့သည်သာ၊ ဝါ-အကပ်မြောက်တော့သည်သာ၊ ဟောတိ-၏။ ဣဓ-ဤအကပ်ခံရာ၌၊ ပဋိပဒ္ဓပဋိပဒ္ဓ နာမ-ကာယပဋိပဒ္ဓနှင့်စပ်သော ဝတ္ထုမည်သည်။ နတ္ထိ-မရှိ၊ ယမ္ပိ-အကြင်ဝတ္ထုကို လည်း၊ နတ္ထုကရဏီယာ-နာနှပ်တံဖြင့်၊ ဒိယျမာနံ-ပေးအပ်သောနာကို၊ နာသိကာယ ဝါ-နာခေါင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အကလ္လကော-မကျန်းမာသည်။ (ဟုတွာ-၍)၊ မုခေန ဝါ-ခံတွင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-ခံယူ၏။ (အကပ်ခံ၏) [လက်ဖြင့် ယူ၍ မစားနိုင်သောကြောင့် ခံတွင်း၌ ထည့်ပေးသည်ကို ခံယူသည်။] သဗ္ဗ-သော၊ (တံ-ထိုဝတ္ထုသည်။ ဝဇ္ဇတိ-၏) ဟိ-မှန်၊ ဧတ္ထ-ဤအကပ်ခံရာ၌၊ အာဘောဂမတ္တမေဝ-အကပ်ခံမည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းမျှသည်သာ၊ ပမာဏံ-လိုရင်း ပမာဏတည်း၊ စ-ဆက်၊ ပုဗ္ဗာဘောဂေ-ရှေး၌ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ သတိ-ရှိလတ် သော်၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ နိဒ္ဒါယန္တဿ-အိပ်ငိုက်သောရဟန်း၏၊ ပတ္တေ-၌၊ ဒိန္နမ္ပိ-ပေးအပ်သော ဝတ္ထုသည်လည်း၊ ဟတ္ထပါသေ-သည်။ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-အကပ်ခံအပ်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏။ ယမ္ပိ-အကြင်ဝတ္ထုသည် လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ပတ္တေန-ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဏှိဿာမိ-အကပ်ခံအံ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ နိသိန္နဿေဝ-ထိုင်နေစဉ်ပင်၊ ဟတ္တေ-၌၊ ပတတိ-ကျ၏။ (တမ္ပိ-ထိုဝတ္ထု သည်လည်း၊) ဝဇ္ဇတိယေဝ-အပ်သည်သာ၊ အဘိဟဋ္ဌဘာဇေနတော-ရှေးရှုဆောင် အပ်သော ခွက်မှ၊ ပတိတရဇမ္ပိ-ကျသော မြူမှုန်သည်လည်း၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။

တတ္ထ-ထိုအကပ်ခံရာ၌၊ ဌိတနိသိန္နနိပန္နာနံ-ရပ်နေသူ၊ ထိုင်နေသူ၊ လျောင်းနေ သူတို့၏၊ ပဝါရဏာသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာလျှင်၊ ဟတ္ထပါသော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဒါယကပုဋိဂါဟကေသု-ပေးသူ၊ အကပ်ခံသူတို့ တွင်၊ ဧကော-တစ်ယောက်သည်၊ ဝါ-က၊ အာကာသေ-ကောင်းကင်၌၊ ဧကော-သည်၊ ဝါ-က၊ ဘူမိယံ-၌၊ သစေ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဘူမဋ္ဌဿ-မြေ၌တည်သူ၏။

ပဋိပဒ္ဓါပေ၊ နတ္ထိ။ ။ သပိတ်ခြေပေါ်၌ တည်သော သပိတ်ထဲ၌ ကပ်လာသော အာဟာရကို သပိတ်ခြေတိုင်၍ အကပ်ခံရာဝယ် သပိတ်ခြေသည် ကာယပဋိပဒ္ဓ၊ သပိတ်ကား ကာယပဋိပဒ္ဓ ပဋိပဒ္ဓ (ကိုယ်နှင့်စပ်သောဝတ္ထုနှင့်စပ်နေသောဝတ္ထု)ဖြစ်ရကား ကာယပဋိပဒ္ဓပဋိပဒ္ဓ ရကောင်း သည်ဟု ထင်မှားဖွယ် ရှိသောကြောင့် “ပဋိပဒ္ဓပဋိပဒ္ဓ နာမ နတ္ထိ” ဟု မိန့်သည်။ သပိတ်ခြေပေါ်၌ တည်သော ထိုသပိတ်လည်း ကာယပဋိပဒ္ဓတွင် ပါဝင်သောကြောင့် ပဋိပဒ္ဓပဋိပဒ္ဓ မရှိ-ဟူလို့ [အတ္ထတော ပန သဗ္ဗိပိ ပဋိပဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။]

ပတိတရဇမ္ပိ။ ။ မြူမှုန်လည်း ရှေးရှုဆောင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အကပ်မြောက်သည်- ဟူလို့၊ [ဤစကားကို ထောက်၍ “ဟင်းလိုက်ရာ၌ အခြား ခွက်ဝယ် ဟင်းစက်ကျသော်လည်း အပ်၏” ဟု မှတ်ပါ။]

သီသေန-ဦးခေါင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာကာသဌဿ-ကောင်းကင်၌ တည်သူ၏၊
 ဒါတုံ ဝါ-ငှာသော်လည်းကောင်း၊ ဂဟေတုံ ဝါ-ငှာသော်လည်းကောင်း၊ ပသာရိတ
 ဟတ္ထံ-ဆန့်တန်းအပ်သော လက်ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ ယံ အင်္ဂီ-အကြင်အင်္ဂါသည်၊
 အာသန္နတရံ-သာ၍ နီး၏၊ (အနီးဆုံး ဖြစ်၏၊) တဿ-ထို အနီးဆုံးအင်္ဂါ၏၊
 ဩရိမန္တေန စ-ဤမှာဘက်အစွန်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထပါသပ္ပမာဏံ-ဟတ္ထပါသ်
 ၏အတိုင်းအရှည်ကို၊ ပရိစ္ဆိန္နိတဗ္ဗံ-ပိုင်းခြားထိုက်၏၊ ဧကော-သည်၊ ဝါ-က၊ ကူပေ-
 တွင်းထဲ၌၊ ဧကော၊ ကူပတဋေ-တွင်း၏ကမ်းပါး၌၊ သစေပိ ဟောတိ-အကယ်၍
 မူလည်း-ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ဧကော၊ ရုက္ခေ-သစ်ပင်
 ပေါ်၌၊ ဧကော၊ ပထဝီယံ-၌၊ သစေပိ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)ဝါ-သော်လည်း
 ကောင်း၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာလျှင်၊ ဟတ္ထပါသပ္ပမာဏံ ပရိစ္ဆိန္နိတဗ္ဗံ။

တသ္မိ-ထိုဟတ္ထပါသ်၌၊ ဌတွာ-၍၊ ဒွေ ဝါ-၂ ယောက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊
 တယော ဝါ-၃ ယောက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သာမဏေရာ-တို့သည်၊
 (အာရောပေန္တိ၊ ဌပေန္တိတို့၌စပ်) ယံ (ဘာရံ)-အကြင်ဝန်ကို၊ မဇ္ဈိမော-အားအလယ်
 အလတ်ရှိသော၊ ပုရိသော-သည်၊ ဥက္ကိပိတုံ-ချီမြှောက်ခြင်းငှာ၊ သက္ကောတိ-၏၊
 ဧဝရူပံ-သော၊ ဘာရံ-ဝန်ကို၊ ပဝဋ္ဌန္တာ-လိမ့်စေကုန်လျက်၊ ဝါ-လှိုမ့်ကုန်လျက်၊
 ဘိက္ခုနော-၏၊ ဘူမိယံ-မြေပေါ်၌၊ ဌပိတဟတ္ထံ-ထားအပ်သော လက်သို့၊ သစေပိ
 အာရောပေန္တိ-အကယ်၍မူလည်း တင်စေကုန်ဦးတော့၊ (ဧဝံသတိ ဝါ-ဤသို့
 တင်သော်လည်းကောင်း၊) ဥက္ကိပိတွာ-၍၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ပသာရိတဟတ္ထေ-၌၊
 ဧကဒေသနာပိ-တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့်လည်း၊ သစေပိ ဌပေန္တိ-အကယ်၍
 မူလည်း ထားစေကုန်ဦးတော့၊ (ဧဝံသတိ) ဝါ-ဤသို့ထားသော်လည်းကောင်း၊ တံ-
 ထိုဝတ္ထုသည်၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-သည်သာ၊ ဟောတိ-၏။

ပန-ကား၊ စိက္ကာယ-ငှာ၊ စရန္တဿ-လှည့်လည်စဉ်၊ ဝါ-လှည့်လည်သောရဟန်း
 ၏၊ ပတ္တေ-၌၊ ယံ ရဇံ-အကြင်မြူမှုန်သည်၊ ပတတိ-ကျ၏၊ တံ-ထိုမြူမှုန်သည်၊
 အပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-အကပ်မခံအပ်သေးသည်သာ၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 ပဋိဂ္ဂဟေတွာဝ-အကပ်ခံပြီး၍သာ၊ ဝါ-အကပ်ခံပြီးမှသာ၊ ဘိက္ခာ-ဆွမ်းကို၊ ဂဏိ
 တဗ္ဗာ-ခံယူထိုက်၏၊ မြူမှုန်ကျလျှင် နောက်ထပ် ဆွမ်းမခံသေးဘဲ သပိတ်ကို

ဒွေ တယော သာမဏေရာ။ ။ဤ ဒွေ တယော သာမဏေရာကို ထောက်၍ ထာမ
 မဇ္ဈိမ မြောက်နိုင်သော စားပွဲခုံကြီးပေါ်၌ရှိသော စားခွက်ကို ၂ ယောက် ၃ ယောက်
 ကပ်ကောင်း၏ဟု မှတ်ပါ။

ပဝဋ္ဌန္တာ။ ။“မြေမှ မကြာဘဲ လှိုမ့်၍ ရဟန်း၏ ဖြန့်ထားသော လက်ပေါ် တင်ပေးလျှင်
 အကပ်မြောက်”ဟု ဆိုသောကြောင့် စားပွဲခုံကို အကပ်ခံရာ၌ “စားပွဲခင်းက ကြမ်းပေါ်၌ ထိနေ
 သော်လည်း အကပ်မြောက်၏”ဟု မှတ်ပါ။

အကပ်ခံပြီးမှ ဆွမ်းခံပါ-ဟူလို၊ အပွဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်မခံမူ၍၊ ဂဏှန္တဿ-
 ၏၊ ဝိနယဒုက္ကဋ်-ဝိနယဒုက္ကဋ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ထိုသို့ပင် အကပ်မခံဘဲ ခံယူ
 သော ရဟန်း၏ ဝိနယဒုက္ကဋ် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ တံ-ထို ဆွမ်းကို၊ ပုန-ဖန်၊ ပဋိဂ္ဂ
 ဟေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-စားသောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ၊ ပဋိဂ္ဂါဟေတွာ-အကပ်
 ခံစေပြီး၍၊ (ကပ်ပြီးမှ) ဒေထ-လျှံပါကုန်၊ ဣတိ၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်ပါလျက်၊
 [ဆွမ်းလောင်းဖို့ လာသူအား “မလောင်းသေးနှင့်၊ သပိတ်ကို ကပ်ပြီးမှ လောင်းပါ”
 ဟု ပြောပါလျက်-ဟူလို၊] ဝစနံ-ကို၊ အဿုတ္တာဝါ-မကြားမူ၍ သော်လည်းကောင်း၊
 ဝါ-မကြားခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အနာဒိယိတွာ ဝါ-မနာယူမူ၍ သော်
 လည်းကောင်း၊ ဝါ-မနာယူခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ သစေ ဒေန္တိ
 ယေဝ-အကယ်၍ ပေးမြဲပေးကုန်အံ့(ဧဝံသတိ)၊ ဝိနယဒုက္ကဋ်-မှ၊ မုစ္စတိ-၏၊ ပုန၊
 ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်ခံပြီး၍၊ အညာ-သော၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ-ထိုက်၏။

မဟာဝါတော-ကြီးစွာသော လေသည်၊ တတော တတော-ထိုထို အရပ်မှ၊
 ရဇံ-မြူမှုန်ကို၊ သစေ ပါတေတိ-အကယ်၍ ကျစေအံ့၊ (ထိုသို့ ကျခြင်းကြောင့်)၊
 ဘိက္ခံ-ကို၊ ဂဟေတံ-ငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊ သစေ န ဟောတိ-အကယ်၍
 မဖြစ်အံ့(ဧဝံသတိ)၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-လူ့သာမဏေအား၊ ဒဿာမိ-ပေးအံ့၊ ဣတိ-
 ဤသို့ ကြံ၍၊ သုဒ္ဓစိတ္တေန-စင်ကြယ်သောစိတ်ဖြင့်၊ အာဘောဂံ-နှလုံးသွင်းခြင်းကို၊
 ကတ္တာ-၍၊ ဂဏှိတံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ တံ-ထိုဆွမ်းကို၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-အား၊ ဒတွာ-
 ၍၊ ပုန၊ တေန-ထိုသာမဏေသည်၊ ဒိန္တံ ဝါ-ပေးအပ်သော ဆွမ်းကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုသာမဏေ၏၊ ဝိဿာသေန-အကျွမ်းဝင်ခြင်းကြောင့်၊
 ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဝါ-ခံယူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဘုဉ္ဇိတံ၊ ဝဋ္ဋတိ၊ အဿုခေဋ္ဌသိယံာ
 ဏိကာဒိသု- မျက်ရည်၊ တံထွေး၊ နှပ် အစရှိသည်တို့တွင်၊ [အာဒိဖြင့် ကျင်ကြီး၊

ဝိနယဒုက္ကဋ်။ ။ “မည်သည့် ဒုက္ကဋ်အာပတ်”ဟု သီးခြား အမည်မတပ်ဘဲ ပညတ်အပ်သော
 သာမညဒုက္ကဋ်အာပတ်ဟူသမျှကို “ဝိနယေ+ပညတ္တံ+ဒုက္ကဋ်”အရ ဝိနယဒုက္ကဋ်ဟု ခေါ်သည်၊
 မှန်၏-“ပုဗ္ဗပယောဂဒုက္ကဋ်”စသောအားဖြင့် ဒုက္ကဋ် ၈ မျိုး ရှိ၏၊ အကျယ်ကို ဒုတိယပါရာဇိက
 အဋ္ဌကထာ၌ ရှုပါ၊ အကျဉ်းချုပ်ကား....

ပုဗ္ဗ-သဟပယောဂေ စ၊ အနာမာသ-ဒုရူပစိဏ္ဏေ၊
 ဝိနယေ စေဝ ဉာတေ စ၊ ဥတ္တိယာ စ ပဋိဿဝေ၊
 အဋ္ဌေ တေ ဒုက္ကဋ်ဗျာ ဝုတ္တာ၊ ဝိနယေ ဝိနယညနာ။

အနုပသမ္ပန္နဿ၊ပေ၊ ဝဋ္ဋတိ။ ။လူ့ သာမဏေအား ပေး၍ ထို လူ သာမဏေက အလိုက်
 သိစွာ ပေးလျှင်လည်း စားကောင်း၏၊ မပေးလျှင် ဝိဿာသဂ္ဂါဟဖြင့် ယူ၍လည်း စားကောင်း
 ၏၊ ဤဝါကျကို နဂိုရည်ရွယ်ချက်နှင့်ကိုက်အောင် ဆိုသည်၊ နဂိုက အမှန်ပင် လူ သာမဏေဖို့ဟု
 ရည်ရွယ်၍ ဆွမ်းခံလျှင် မိမိဥစ္စာ မဟုတ်တော့ရကား ဆွမ်းခံပြီးမှ လူ သာမဏေအား မပေးဘဲ
 အကပ်ခံ၍ စားလျှင်လည်း စားကောင်းသည်သာ။

ကျင်ငယ်၊ သလိပ်၊ သွားချေး၊ မျက်ချေး၊ နားချေးများနှင့် ကိုယ်၌ ပေါက်သော ဆားများကို ယူ၍ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုသည်။ ဌာနတော-မျက်တွင်းစသော တည်ရာမှ စဝိတွာ-ရွေ့လျော၍၊ ဟတ္ထေဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပတ္ထေဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပတတိ-ကျ၏။ တံ-ထိုဝတ္ထုကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတုဗွဲ-အကပ်ခံထိုက်၏။ အင်္ဂလဂ္ဂ-ကိုယ်အင်္ဂါ၌ ကပ်ငြိနေသော မျက်ရည်စသည်ကိုကား၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-အကပ်ခံအပ်ပြီးသည်သာ၊ ပတန္တမ္ပိ-ကိုယ်အင်္ဂါမှ ကျလာသော မျက်ရည်စသည် သည်လည်း၊ ဝေါစ္ဆန္တံ-အဆက်ပြတ်သည်။ စေ (ဟောတိ)-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ အန္တရာ-အကြား ၌၊ န ဂဟေတုဗွဲ-မခံယူထိုက်၊ ဥဂ္ဂဟိတကံနာမ-ဥဂ္ဂဟိတက မည်သည်၊ ဝါ-မကောင်းသဖြင့် ခံယူအပ်သည် မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တံ-ထို ဥဂ္ဂဟိတကဖြစ်သော ဝတ္ထုကို၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမ္ပိ-အကပ်ခံအပ်ပါ သော်လည်း၊ န ဝဇ္ဇတိ-စားခြင်းငှာ မအပ်။

ပန-ကား၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုကို၊ ဘေသဇ္ဇဝါ-ဆေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ မူလ ဖလံဝါ-အမြစ်၊ အသီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ မာတာဒီနံ-အမိ အစရှိသူတို့၏။ အတ္တာယ-ငှာ၊ ဂဟေတွာဝါ-ယူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဆာယတ္တာယ-အရိပ် အကျိုးငှာ၊ ဖလိနိ-အသီးရှိသော၊ သာခံ-အကိုင်းကို၊ ဥက္ခိပိတွာဝါ-မြှောက်၍သော် လည်းကောင်း၊ ဝစ္ဆတိ-၏။ (အကပ်မခံဘဲ ယူသွား-ဟူလို) တတော-ထိုဝတ္ထုမှ၊ ယံ- အကြင်ဝတ္ထုကို၊ (ပရိဘုဉ္ဇိတံ-ငှာ) ဣစ္ဆတိ-အလိုရှိအံ့၊ တံ-ထိုဝတ္ထုကို၊ ပန-ဖန်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်ခံ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇိတံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။ ပန-ကား၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ တတ္ထဇာတိကဖလိနိသာခါယဝါ- ထိုသစ်ပင်၌ ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်သော အသီးရှိသော အကိုင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝလ္လိယာဝါ- ထို သစ်ပင်၌ ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်သော အသီးရှိသော နွယ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-

ပတန္တမ္ပိ ဝေါစ္ဆန္တံ။ ။ဝုစ္ဆန္တံ-ဟုလည်း ရှိ၏။ ဝိ+ပုစ္ဆန္တံဟု ပုဒ်ဖြစ်၊ [မျက်ရည် စသည်သည် သူ၏ တည်ရာ မျက်တွင်းစသည်မှ ကျလာ၍ အဆက်မပြတ်သေးလျှင် ခံယူ၍ သောက်ကောင်း စားကောင်း၏။ အဆက်ပြတ်၍ ကျလာလျှင်ကား (သောက်စားဖို့ရန်) မခံယူကောင်း၊ ခံယူလျှင် ဥဂ္ဂဟိတက ဖြစ်၏။ ပြခဲ့သော ဒုတ္တံ၌ စ မျိုးတွင်ကား (ဥဂ္ဂဟိတကဒုတ္တံဟု မရှိသောကြောင့်) ဒုရုပဏ္ဍဒုတ္တံအာပတ် သင့်၏။ ဥသည် ဒု၏ ပရိယာယ်တည်း။ [ဥဂ္ဂဟိတကံ ဟောတိ-ဒုဋ္ဌ ဂဟတိတကံ နာမ ဟောတိတိ အတ္ထော။]

တတ္ထဇာတိကဖလိနိသာခါယ။ ။ဤ “ဖလိနိ”ကား သာခါဇ်၍ ဣတ္ထိလိင်တည်း။ “ဖလံ ယသာ အတ္ထိတိ ဖလိနိဒဏ္ဍိနိ-ဒုတ်ရှိသူမ”ကဲ့သို့တည်း။ [ပါစိကျာဒိယောဇနာ၌ ဣနပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိဇာတက ဤပစ္စည်းဟု ဆိုလေ၏။] တတ္ထ (ထိုသစ်ပင်၌) ဇာတိကာ တတ္ထဇာတိကာ၊ တတ္ထဇာတိကာ စ+သာ+ဖလိနိသာခါ စာတိ တတ္ထဇာတိကဖလိနိသာခါ။ [ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်၍ ကပစ္စည်း နှောင်းရာ၌ အ ကို ဣ ပြု] ဝလ္လိယာ၌လည်း “တတ္ထဇာတိကဖလိနိယာ”ဟု လိုက်စေ၊ သာခါယ၊ ဝလ္လိယာတို့သည် သတ္တမုန္တပုဒ်တို့တည်း။ ဂဟဇာတိ၏ အာဇာရကို ကံအနက်လည်း ဆိုနိုင်သည်။

ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ စာလေတိ-လှုပ်ချအံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်းအား၊ တတော-ထိုအကိုင်မှ၊ ဝါ-ထိုနွယ်မှ၊ လဒ္ဓိ-ရအပ်သော၊ ဖလံ-သည်၊ န ဝဇ္ဇတိ၊ ဒုရူပစိဏ္ဏဒုက္ခဋ္ဌ-ဒုရူပစိဏ္ဏဒုက္ခဒ်အာပတ်သို့လည်း၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ အညဿ-အခြားရဟန်းအား၊ တံ-ထို ဝတ္ထုသည်၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ ဖလိရက္ခံ-အသီးရှိသော သစ်ပင်ကို၊ အပဿယိတုံ ဝါ-မီခြင်းငှာ လည်းကောင်း၊ (အပုဗ္ဗ၊ သိဓာတ်)၊ အာလမ္ဗိတုံဝါ-ဆွဲကိုင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်ခံပြီး၍၊ ဌပိတေ-ထားအပ်သောဝတ္ထု၌၊ (ကြက်သွန်၊ ချင်း စသည်၌) အည-အခြားသော၊ ယံ အင်္ဂုရာဒိ-အကြင် အညွန့် အစရှိသော ဝတ္ထုသည်၊ (အာဒိဖြင့် အမြစ်၊ အရွက်ကို ယူ) ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ တံ-ထိုအညွန့် စသည်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-အကပ်ခံအပ်ပြီးတော့သည်သာ၊ (ထပ်၍ အကပ်ခံဖွယ် မလို) ဟိ-မှန်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ ဟတ္ထတော-လက်မှ၊ မုတ္တေ-လွတ်ပြီးသော အာဟာရ၌၊ နိရပေက္ခော-ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်သေး၊ (တစ်နည်း) နိရပေက္ခော န ဟောတိ-ငဲ့ကွက်ခြင်း ရှိသေး၏၊ နိရပေက္ခတာယ-ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ (သတိ) ဝါ-ဖြစ်နိုင်သော်လည်း၊ ဟတ္ထတော-လက်မှ န မုစ္စတိ-မလွတ်သေး၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ-အကပ်ခံခြင်းကို၊ န ဝိဟေတိ-မစွန့်သေး၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထေ-ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေပေါ-တည်း၊ ဝိတ္တာရော ပန-ကိုကား၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ (မယာ) ဝုတ္တော-ပြီ။

မုခဒ္ဓါရန္တိ-ကား၊ ဂလနာဠိကံ-လည်မျိုသို့၊ (အာဟာရေယျ၌စပ်) ဟိ-မှန်၊ မုခေန-ခံတွင်းဖြင့်၊ ပဝိဋ္ဌံ ဝါ-သွင်းအပ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ နာသိကာယ-နာခေါင်းဖြင့်၊ ပဝိဋ္ဌံဝါ-လည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဂလေန-လည်မျိုဖြင့်၊ အဇ္ဈောဟရဏီယ တာယ-စားမျိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗမ္မိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ တံ-

ဒုရူပစိဏ္ဏဒုက္ခဋ္ဌ။ ။န ကတ္တဗ္ဗန္တိ ဝါရိတဿ ကတတ္တာ (မပြုရဟု တားမြစ်ထားအပ်သည်ကို ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ဒုဋ္ဌု+ဥပစိဏ္ဏံ (စရိတ်)-မကောင်းကျင့်အပ်၏။ ဣတိ ဒုရူပစိဏ္ဏံ၊ ဒုရူပစိဏ္ဏေ-မကောင်းကျင့်အပ်သော အကျင့်ကြောင့်၊ အာပတ္တိ-သင့်ရောက်အပ်သော+ဒုက္ခဋ္ဌံ၊ အာပတ်တည်း၊ ဒုရူပစိဏ္ဏဒုက္ခဋ္ဌ။

ယာဝ ပေ န ဝိဟေတိ။ ။အကပ်ခံပြီးသော ဝတ္ထုသည် လက်မှ လွတ်သော်လည်း စားဦးမည်ဟု ငဲ့ကွက်မှု ရှိသေးသမျှလည်းကောင်း၊ စားဦးအံ့ဟု ငဲ့ကွက်မှု မရှိသော်လည်း လက်မှ မလွတ်သေးသမျှလည်းကောင်း အကပ်မပျက်သေး၊ “ငဲ့ကွက်ခြင်းလည်း မရှိ၊ လက်မှ လည်း လွတ်မှ အကပ်ပျက်သည်”ဟူလို။

ဂလနာဠိကံ။ ။ “န အနာဟဋေ ကံဗဋ္ဌေ မုခဒ္ဓါရံ ဝိဝရိဿာမိ”၌ အာဟာရဝင်ရာ ပါးစပ် အပေါက်ကို “မုခဒ္ဓါရံ”ဟု ခေါ်သော်လည်း ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ခံတွင်းမှ အာဟာရ လျောထွက်ရာ လည်မျိုတည်းဟူသော အောက်ပေါက်ကို “မုခဒ္ဓါရံ”ဟု ယူစေလိုသောကြောင့် “မုခဒ္ဓါရန္တိ-

ထိုဝတ္ထုသည် မုဒဒ္ဒါရုံ-ခံတွင်း၏ အောက်ပေါက်သို့ ပဝေသိတမေဝ-သွင်းအပ်သည် မည်တော့သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ အာဟာရန္တိ-ကား၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ယာဝကာလိကံ ဝါ-ယာဝကာလိကကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယာမကာလိကံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သတ္တဟကာလိကံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယာဝဇီဝိကံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (အာဟာရေယျ)၊ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗ-သော၊ ဧတံ-ဤကာလိက ၄ ပါးကို၊ အဇ္ဈောဟရဏီယတ္ထာ-ခံတွင်းဝသို့ ရှေးရှုဆောင်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဟာရေတိ-အာဟာရမည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ-၏၊ [“အာဟရီယတေ - ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်အပ် ဆောင်ထိုက်၏၊ ဣတိ အာဟာရော” ဟု ပြုပါ။]

တတ္ထ-ထို ၄ ပါးသော ကာလိကတို့တွင်၊ သဗ္ဗမ္ပိ-သော၊ ခညံဝါ-စပါးမျိုး ၇ ပါးသည်လည်းကောင်း၊ ခညာနုလောမံဝါ-စပါးမျိုး ၇ ပါးအားလျော်သော ကျိတ်စပါးစသည်သည်လည်းကောင်း၊ [တော၌ အလိုလိုပေါက်နေသော ကျိတ်စပါးစသည်ကို “ခညာနုလောမ”ဟု ဆိုသည်၊ နိဝါရာဒိတု တဗ္ဗိဒါ၊ အဘိဓာန်(၄၆၁)] တာလနာဠိကေရ ပနဿ လုဗုဇအလာဗုက္ကမ္ဘုပ္ပဿဖလတိပုသဖလဇ္ဇောလုကသဒီတံ-ထန်းသီး၊ အုန်းသီး၊ အိမ်ပိန္နဲသီး၊ တောင်ပိန္နဲသီး၊ ဘူးသီး၊ ဖရုံသီး၊ သခွားငပြုတ်သီး၊ ငခွားငဆစ်သီး၊ သခွားငကြောင်သီးဟု ဆိုအပ်သော၊ နဝဝိမံ-၉ ပါးအပြားရှိသော၊ မဟာဖလဉ္စေဝ-အသီးကြီးသည်လည်းကောင်း၊ အပရဏ္ဏဉ္စ-ပဲမျိုးသည်လည်းကောင်း၊ အညံ-သော၊ ယံ ဝနမူလပတ္တပုပ္ဖဖလာဒိ-အကြင်တောသစ်မြစ်၊ သစ်ရွက်၊ သစ်ပွင့်၊ သစ်သီး အစရှိသော ဝတ္ထုသည်၊ အာဟာရတ္ထံ-အာဟာရကိုစွဲကို၊ ဖရတိ-ပြီးစေ၏၊ တံစ-ထိုတောသစ်မြစ်အစရှိသော ဝတ္ထုသည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသောအာဟာရသည်၊ ယာဝ-လောက်၊ မဇ္ဈန္ဒိကကာလော-မွန်းတည့်ကာလသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တာဝ-ထို မွန်းတည့်ကာလ တိုင်အောင်၊ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗတော-စားသောက် သုံးဆောင်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယာဝကာလိကံ နာမ-ယာဝကာလိက မည်၏။

ဂလနာဠိကံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဂလဿ-လည်ပင်း၏+နာဠိ-ဝါးကျည်တောက်နှင့်တူသော အချောင်းတည်း၊ ဂလံနာဠိ-လည်ချောင်း၊ ဝါ-မျိုးချရာလည်ပင်း=လည်မျိုး၊ သမာသန္တ က ပစ္စည်းသက်။

ယာဝကာလိကံ နာမ။ ။ရဟန်းများ စားကောင်းရာ (အရုဏ်တက်မှ စ၍ မွန်းတည့်) အချိန်ကို “ကာလ”ဟု ခေါ်၏၊ [ယာဝကာလံ-မွန်းတည့်ကာလတိုင်အောင်+ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗတိ ယာဝကာလိကံ”ဟု ပြု၊ ဋီကာ၌ “ယာဝ ကာလော ယံဿာတိ ယာဝကာလိကံ”ဟုပြု၏၊] “ထန်းအုန်းနှစ်ကွဲ၊ ပိန္နဲနှစ်စုံ၊ ဘူး-ဖရုံ၊ မှတ်တုံ သုံးသခွား”ဟူသော ဤအသီးများကို “အသီးကြီး ၉ လုံး”ဟု ခေါ်သည်။

အမ္မပါနံ-သရက်သီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ ဇမ္ဗုပါနံ-သပြေသီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ စောစပါနံ-တောငှက်ပျောသီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ မောစပါနံ-အိမ်ငှက်ပျောသီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ မဓကပါနံ-သစ်မည်ဇည်သီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ မုဒ္ဒိကပါနံ-မုဒရက်သီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သပြက်သီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ သာလူကပါနံ-ကြာစွယ်ဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ ဖာရုသကပါနံ-ဖက်သက်သီးဖျော်ရည်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ ပါနာနိ-ဤဖျော်ရည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုဖျော်ရည်တို့အား၊ အနုလောမာနိ-လျော်ကုန်သော၊ ယာနိ ဝေတ္တတိန္တိဏိကမာတုလုဂံကဝိဋ္ဌကောသမ္ပကရမန္တာဒိ ခုဒ္ဒကဖလပါနာနိ-အကြင်ကြိမ်သီး၊ မန်ကျည်းသီး၊ ရှောက်သီး၊ သီးသီး၊ ကြို့သီး၊ ခံသီး အစရှိသော သေးငယ်သော အသီးဖျော်ရည်သည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဧတာနိ-ဤဖျော်ရည်တို့သည်၊ အနုပသမ္ပန္နေဟိ-တို့သည်၊ သီတောဒကေန-ရေအေးဖြင့်၊ မဒ္ဒိတ္တာ-ပျော်အောင်နယ်၍၊ ဝါ-ဖျော်၍၊ ကတာနိ-ပြုအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိ)ဝါ-ဖြစ်ကုန်သော်လည်းကောင်း၊ အာဒိစ္စပါကာနိ-နေဖြင့် ချက်အပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ရတ္တိယာညဉ္ဇ၏။ ယာဝပစ္စိမယာမံ-ပစ္စိမယံတိုင်အောင်၊ နိဒဟိတ္တာ-သိုမှီး၍၊ ပရိဘူတဗ္ဗတော-သုံးဆောင်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ ယာမကာလိကာနိ နာမက တို့ မည်၏။

ခုဒ္ဒကဖလ။ ။ “ခုဒ္ဒကဖလ”ဟု ဆိုသော်လည်း ရှောက်သီး၊ သီးသီးတို့သည် မသေးငယ်လှ၊ ထိုခေတ်က ဖျော်ရည်လုပ်ဖို့ အသုံးနည်းသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပြုခဲ့သော မဟာဖလကို ထောက်၍လည်းကောင်း၊ “ခုဒ္ဒက”ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်။ [“ပါတဗ္ဗတိ ပါနံ-သောက်ထိုက်သော အရည်၊ အမ္မေန+ကတံ+ပါနံ အမ္မပါနံ” စသည်ပြု၊ ဤဖျော်ရည်များကို ပါတိမောက်ဘာသာ ဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

အနုပသမ္ပန္နေဟိ။ ။ “လူ-သာမဏေတို့ ပြုအပ်”ဟု ဆိုသဖြင့် ရဟန်းများကိုယ်တိုင် သရက်သီး စသည်ကို ဝိကာလ၌ အကပ်ခံ၍ ဖျော်ရည် မလုပ်အပ်ဟု မှတ်ပါ။ ဝိကာလ၌ အကပ်ခံလျှင် “ပဋိဂ္ဂဏာတိ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ”အရ ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သင့်၍ ထိုဖျော်ရည်ကို သောက်သော ရဟန်းတို့မှာ သောက်တိုင်း ဒုက္ကဋ္ဌသင့်၏။

သီတောဒကေနဏှာဒိ။ ။ ဖျော်ရည်လုပ်ရာ၌ သရက်သီး စသည်ကို ရေအေးဖြင့် ဖျော်၍ လည်း လုပ်နိုင်၏။ ခပ်ပူပူကို သောက်လိုလျှင် နေပူဖြင့်သာ ကျက်စေ၍လည်း လုပ်နိုင်၏။ မီးဖြင့် ချက်လျှင်ကား မအပ်-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် မီးဖြင့် ချက်၍ ကြာရှည်ခံအောင် လုပ်ထားသော လိမ္မော်ရည်များကို ယာမကာလိက မဟုတ်၊ ယာဝကာလိကဟု မှတ်ပါ။ [အခြားမှတ်ဖွယ်များကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ယာမကာလိကံ။ ။ ယာမကာလံ-နောက်ဆုံး ညဉ့်ယံတိုင်အောင်+ပရိဘူတဗ္ဗတိ ယာမကာလိကံ၊ အရုဏ်တက်ပြီးမှစ၍ အကပ်ခံထားလျှင် နေ့၎င်းဆုံးညဉ့်ယံအထိ (ဆာလောင်မွတ်သိပ်လျှင်) သောက်ကောင်းသော အာဟာရ-ဟူလို၊ ဋီကာ၌ “ယာမော+ကာလော အသာတိ ယာမကာလိကံ”ဟု ပြု၏။

အဝသေသေသု-ကြွင်းကုန်သော၊ အနုညာတဖလပတ္တပုပ္ဖရသေသုပိ-ခွင့်ပြု
 တော်မူအပ်သော အသီးရည်၊ အရွက်ရည်၊ အပွင့်ရည်တို့၌လည်း၊ ဒေသဝ-ဤ
 ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော-တည်း၊ [အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သဗ္ဗ
 ဖလရသံ ဌပေတွာ ဓညဖလရသံတိအာဒိနာ အနုညာတကေသု ဖလပတ္တပုပ္ဖ
 ရသေသုပိ] သပ္ပိအာဒိနိ-ကုန်သော၊ ပဉ္စဘေသဇ္ဇာနိ-၅ ပါးကုန်သော ဆေးတို့
 သည်၊ သတ္တာဟံ-၇ ရက်ပတ်လုံး၊ နိဒဟိတွာ၊ ပရိဘူဠိတဗ္ဗတော-သုံးဆောင်ထိုက်
 ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သတ္တာဟကာလိကာနိ နာမ-ကတို့ မည်၏။

ပန-ကား၊ ဣဒံ ယာဝကာလိကာဒိတ္ထယံ-ဤယာဝကာလိက အစရှိသော ၃ပါး
 အပေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကာလဝိမုတ္တံ-ကာလ ၃ ပါးမှ လွတ်သော၊ ဥဒကံ စ-
 ရေကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-၍၊ အဝသေသမူလဖလာဖာလဒိ-ကြွင်းသော
 အမြစ်၊ အသီးငယ် အသီးကြီး အစရှိသော၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုသည်၊ ခါဒနိယတ္ထံ-
 ခဲဖွယ်ကိစ္စကို၊ နေဝ ဖရတိ-မပြီးစေနိုင်၊ ဘောဇနိယတ္ထံ-ဘောဇင်ကိစ္စကို၊ န ဖရတိ-
 နိုင်၊ တံ-ထိုဝတ္ထုသည်၊ ယာဝဇိဝံ-အသက်ထက်ဆုံး၊ နိဒဟိတွာ၊ ပစ္စယေ-ဂေလည
 အကြောင်းသည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ပရိဘူဠိတဗ္ဗတော-ကြောင့်၊ ယာဝဇိဝိကံ
 နာမ-ကမည်၏၊ အာဟာရေယျာတိ-ကား၊ ပဝေသေယျ-သွင်းအံ့၊ အညတြ ဥဒကဒန္တ
 ပေါနာတိ ဣဒံ-အညတြ ဥဒကဒန္တပေါနာဟူသော ဤစကားကို၊ အနာဟာရေပိ-

သတ္တာဟကာလိကံ။ ။ဘေသဇ္ဇာသိက္ခာပုဂ္ဂိုလ်၌ ပြုအပ်ခဲ့သော ထောပတ်စသော အာဟာရ
 သည် ထိုဆေးနှင့် သင့်သော ရောဂါ ရှိလျှင် အကပ်ခံ၍ ၇ ရက်ထားလျက် စားကောင်းသော
 ကြောင့် “သတ္တာဟကာလံ+ပရိဘူဠိတဗ္ဗံ”အရ “သတ္တာဟကာလိက” မည်၏။ “သတ္တာဟံ+
 ကာလော ယဿာတိ”ဟုလည်း ဋီကာပြု၏။

ယာဝဇိဝိကံ။ ။ခဲဖွယ် (သရေစာ)အဖြစ်ဖြင့်လည်း စားလေ့ မရှိ၊ ဘောဇင်မျိုးတွင်လည်း
 မပါဝင်သော အမြစ်-အသီး စသော အာဟာရများသည် အကပ်ခံ၍ မကျန်းမာခြင်း၊ ဖျားနာ
 ခြင်းဟူသော (ဂေလည)အကြောင်းရှိလျှင် တစ်သက်လုံး ထားလျက် စားသုံးနိုင်သောကြောင့်
 “ယာဝဇိဝံ+ပရိဘူဠိတဗ္ဗံ”အရ “ယာဝဇိဝိကံ”မည်၏။ ဋီကာ၌ “ယာဝဇိဝံ+တေဿာတိ”ဟု ပြု၏။

မှတ်ချက်။ ။ဤစကားရပ်ကို ထောက်၍ မန်ကျည်းရွက်ကြမ်း၊ ကင်ပွန်းရွက်ကြမ်းသည်
 ယာဝဇိဝိက၊ အနုသည် ဟင်းချက်၍ စားရ၊ လက်သုတ်လုပ်၍ စားရသောကြောင့် ယာဝ
 ကာလိက၊ မန်ကျည်းရွက်ကို အခြောက်လှန်းထားသော်လည်း ရေနွေးဖျော၍ လက်သုတ်
 လုပ်စားရသောကြောင့် “ယာဝကာလိက”ဖြစ်မြဲ ဖြစ်၏။ ထို့အတူ ရှမ်းပြည်ဖြစ် လက်ဖက်အစို
 သည် လက်ဖက်သုတ်အဖြစ်ဖြင့် ခါဒနိယတွင် ပါဝင်သောကြောင့် ယာဝကာလိကတည်း၊
 အခြောက်လှန်းထားသော်လည်း ယာဝကာလိကပင်။

ဥဒကဒန္တပေါနာ။ ။ရေသည် (မြူမှုန်မပါလျှင်) ကာလိက ၄ မျိုးလုံးမှ လွတ်၏။ ရထရေဏု
 (လှည်း ရထား သွားသောအခါ ထသော) မြူမှုန်ပါလျှင်ကား ထိုမြူမှုန်သည် ယာဝဇိဝိက
 ဖြစ်သောကြောင့် အကပ်ခံပြီးမှဖြစ်စေ၊ စစ်၍ဖြစ်စေ သောက်ရမည်၊ ဤသို့ ရေသက်သက်သည်

အာဟာရမဟုတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဥဒကေ-၌၊ အာဟာရသညာယ-အာဟာရဟူသော အမှတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒန္တပေါနေ-ဒန်ပူ၌၊ ဣဒံ-ဤဒန်ပူကို၊ မုခဒ္ဓါရံ-ခံတွင်းပေါက်သို့၊ အာဟာရ-သွင်းဆောင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ သညာယ-စ-ဤသို့သော အမှတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကုက္ကုစ္စာယန္တာနံ-ကုက္ကုစ္စပြုကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ကုက္ကုစ္စဝိနောဒနတ္ထံ-ကုက္ကုစ္စကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ဥဒကံ-ကို၊ ယထာသုခံ-ချမ်းသာသည်အားလျော်စွာ၊ ပါတုံ-သောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဒန္တကဋ္ဌံ-ဒန်ပူကို၊ ဒန္တပေါနပရိဘောဂေန-ဒန်ပူ အသုံးအဆောင်ဖြင့်၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ စ-ငှာလည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ဣဒံ ဒွယံ-ဤရေး ဒန်ပူဟူသော ၂ ပါးအပေါင်းကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အဝသေသံ-ကြွင်းသော ဝတ္ထုကို၊ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထာယ-စားမျိုးခြင်းငှာ၊ ဂဏှတော-ခံယူသော ရဟန်း၏၊ ဂဟဏေ-ခံယူရာအခါ၌၊ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-စားမျိုးတိုင်း စားမျိုးတိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဒန္တကဋ္ဌရသော-ဒန်ပူရည်သည်၊ အဇာနန္တဿ-မသိစဉ်၊ ဝါ-မသိသော ရဟန်း၏၊ အန္တော-အတွင်းသို့၊ သစေပိ ပဝိသတိ-အကယ်၍မူလည်း ဝင်သွားအံ့၊ ဧဝံသတိပိ-လည်း၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-သာတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ဝေသာလိယံ၊ အညတရံ-အမျိုးအမည်အားဖြင့် မထင်ရှားသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အာရဗ္ဘ-၍၊ အဒိန္နံ-မပေးအပ်သော၊ ဝါ-မကပ်အပ်သော၊ အာဟာရံ-ကို၊ အာဟာရဏာဝတ္ထုသို့-ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတကေ-အကပ်ခံအပ်ပြီးသော အာဟာရ၌၊ အပုဋိဂ္ဂဟိတသည်နော-အကပ်မခံအပ်သေးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-သုံးဆောင်သော

အာဟာရတွင် မပါဝင်သော်လည်း အချို့က ခံတွင်းသို့ သွင်းအပ်သည့်အတွက် “အာဟာရ”ဟု ထင်ကြ၍ “အကပ်မခံဘဲ သောက်ကောင်းမှ သောက်ကောင်းရဲ့လား”ဟု ယုံမှားသံသယဖြစ်ကြ၏။ “မုခဒ္ဓါရံ”အရ ခံတွင်းအောက်ပေါက် မယူဘဲ အထက် ပါးစပ်ပေါက်ဟု ထင်၍ ဒန်ပူ၌လည်း ပါးစပ်တွင်းသို့ သွင်း၍ ဝါးရသောကြောင့် ထို့အတူပင် သံသယဖြစ်ကြ၏။ ထိုသံသယဖြစ်ခြင်းကို ပယ်ခြင်းငှာ “အညတြ ဥဒကဒန္တပေါနာ”ဟု မိန့်တော်မူရသည်။

ဒန္တကဋ္ဌရသော။ ။ ရှေးက ဒန်ပူကို သွားကြားထိုးရုံမက၊ အရည်ထွက်အောင် သွားဖြင့် ကိုက်ဝါးကြ၏။ ထိုအရည်သည် သွားကြား၌ ညပ်နေသော ဆွမ်းဟင်းစသော အာမိသနနှင့် ရော၍ဖြစ်စေ၊ မရောဘဲ အရည်သက်သက်ဖြစ်စေ (မိမိ မသိဘဲ) ဝင်သွားသော်လည်း (ဤ သိက္ခာပုဒ်က အစိတ္တကဖြစ်သောကြောင့်) ပါစိတ်အာပတ်သင့်၏။ ထို့ကြောင့် အကပ်ခံပြီးမှ ဒန်ပူကို ဝါးသင့်၏။ အကပ်မခံလျှင် အရည်မဝင်အောင် သတိထားရလိမ့်မည်။ [ဒန္တဿ-သွား၏+ကဋ္ဌံ-သုတ်သင်ကြောင်း သစ်သားတည်း၊ ဒန္တကဋ္ဌံ-သား၊ ဧတေန-ဖြင့်၊ ဒန္တံ-ကို + ပုနာတိ-ဖြူစင်အောင် သုတ်သင်ရ၏။ ဣတိ ဒန္တပေါနော။]

ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ (ပဋိဂ္ဂဟိတကေ-၌) ပဋိဂ္ဂဟိတသည်ဿ-အကပ်ခံ အပ်ပြီးဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပရိဘူဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဥဒကဒန္တ ပေါနေ-ရေး၊ ဒန်ပူ၌၊ (ပရိဘူဇန္တဿ)၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ မဟာဝိကဋ္ဌာနိ-မဟာ ဝိကဋ္ဌဆေးတို့ကို၊ ပစ္စယေ-မြွေကိုက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ [သတိ-ပစ္စယေတိ-ကာရဏေ သတိ၊ သပ္ပဒဋ္ဌေတိ အတ္ထော၊] ကပ္ပိယကာရကေ- အပ်အောင် ပြုမည့်သူသည်၊ (ကပ်မည့်သူသည်)၊ အသတိ-မရှိလတ်သော်၊ သာမ- ကိုယ်တိုင်၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ပရိဘူဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ [မြွေကိုက်ခြင်းဟူ သော အကြောင်းလည်း ရှိ၊ ကပ်မည့်သူလည်း မရှိ၍ ကိုယ်တိုင်ယူစားလျှင် အာပတ္တိ၊] ဥပ္ပတ္တကာဒိနဉ္စ၊ အနာပတ္တိ။

ဧတ္ထ-ဤ အသတိ ကပ္ပိယကာရကေဟူသော ပါဠိ၌၊ ဒုဗ္ဗစော-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော(အပြောခက် အဆိုခက်ဖြစ်သော)၊ ကပ္ပိယကာရကောပိ-ကပ္ပိယ ကာရကသည်လည်းကောင်း၊ အသမတ္ထော-မစွမ်းနိုင်သော၊ [သစ်စိမ်းကို ပြာချဖို့ရန်၊ မြေတူးဖို့ရန် မစွမ်းနိုင်သော ကလေးစသူများ၊] ကပ္ပိယကာရကောပိ-သည်လည်း ကောင်း၊ အသန္တပက္ခေယေဝ-မရှိသူ၏အဖို့၌သာ၊ တိဋ္ဌတိ-တည်၏၊ ဆာရိကာယ- ပြာသည်၊ အသတိ-သော်၊ သုက္ခဒါရုံ-ခြောက်သောသစ်သားကို၊ ဈာပေတွာ-မီးရှို့၍၊ တသ္မိ-ထိုခြောက်သော သစ်သားသည်၊ အသတိ စ-မရှိပြန်သော်လည်း၊ အလ္လဒါရုံ- စိုသော သစ်သားကို၊ ရုက္ခတော-သစ်ပင်မှ၊ ဆိန္နိတွာပိ-ကိုယ်တိုင်ဖြတ်၍ သော်မှ လည်း၊ [ပိကား ထုံးစံအားဖြင့် မဖြတ်ကောင်းသည်ကိုသော်မှ ခွင့်ပြုသော သမ္ဘာဝနာ တည်း၊] ကာတုံ-ပြာဖြစ်အောင် ပြုခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ မတ္တိကာယ-မြေညက် အကျိုးငှာ၊ ပထဝီ-မြေကို၊ ခဏိတုံ စ-တူးခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ပန- ဆက်၊ စတုဗ္ဗိဓမ္မိ-၄ ပါး အပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဣဒံ မဟာဝိကဋ္ဌ-ဤ မဟာဝိကဋ္ဌဆေးသည်၊ ကာလောဒိသံ 'နာမ-ကာလောဒိဿ မည်၏၊ [မြွေ ကိုက်ရာ ကာလကို ရည်ရွယ်၍ ခွင့်ပြုအပ်သည်-ဟူလို၊] သပ္ပဒဋ္ဌက္ခဏေယေဝ- မြွေကိုက်အပ်ရာ ခဏ၌သာ၊ သာမ-ကိုယ်တိုင်၊ ဂဟေတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ အညဒါ-

မဟာဝိကဋ္ဌာနိ။ ။ဂူထ (မစင်)၊ မုတ္တံ (ကျင်ငယ်)၊ ဆာရိကာ (ပြာ)၊ မတ္တိကာ (မြေညက်) ဤ ၄ မျိုးတို့သည် တည်ရာ စသည်အားဖြင့် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူကြသောကြောင့် "ဝိရူပါနိ- မတူသောသဘော ရှိကုန်သည်၊ ဇာတာနိ-ဖြစ်ကုန်၏" ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ဤအလို "ဝိသဒိသံ- မတူအောင်+ကတာနိ-ပြုအပ်သော ဝတ္ထုတို့တည်း၊ ဝိကတာနိ-တို့" ဟု ပြု၊ တစ်နည်း-ပကတိ အစာ မဟုတ်သောကြောင့် "ဝိကုဋ္ဌာနိ ဝိရူပါနိ-ဖောက်ပြန်သော (ထူးခြားသော) အစာတို့သည်၊ ဇာတာနိ" ဟု ဋီကာ တစ်နည်းဖွင့်၏၊ ဤအလို စိကဋ္ဌသဒ္ဓါကို "ဝိကတိ" နှင့် အနက်တူဟု မှတ်ပါ၊ ဝိကရိယန္တေ-ပကတိမှ ဖောက်ပြန်အောင် ပြုအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဝိကဋ္ဌာနိ၊ မဟန္တာနိ- ကြီးကျယ်ကုန်သော + ဝိကဋ္ဌာနိ မဟာဝိကဋ္ဌာနိ။

အခြားအခါ၌၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ - အကပ်ခံ၍၊ (ပဋိဂ္ဂါဟာပေတွာ ရှိသည်ကား မကောင်း)၊ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ-ရာ၏။

အပုဋိဂ္ဂဟိတကတာ - အကပ်မခံအပ်သော ဝတ္ထု၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနန္တညာတတာ-သီးခြား ခွင့်ပြုအပ်သော ဝတ္ထုမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓူမာဒိအဗ္ဗောဟာရိကာဘာဝေါ-အခိုးအစရှိသော အဗ္ဗောဟာရိကဝတ္ထု၏ မဟုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-စားမျိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ စတ္တာရိ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-တို့သည်၊ ဧဋ္ဌကလောမသဒိသာနိ-ဧဋ္ဌကလောမသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန် စသည် တို့နှင့် တူကုန်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ဒသမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

စတုတ္ထော-သော၊ ဘောဇနဝဂ္ဂေါ-တည်း။

ဓူမာဒိ |ပေ၊ ဘာဝေါ။ ။အမွှေးတိုင် စသည်မှ ထွက်သော အခိုးကို “ဓူမ”ဟု ဆို၏။ ထို ဓူမသည် ခံတွင်းသို့ ဝင်သွားသော်လည်း အာပတ်သင့်ခြင်း၏အကြောင်း မလုံလောက်သော ကြောင့် အနာပတ္တိတည်း။ အာဒိဖြင့် ပုပ္ဖဂန္ဓ-ပန်းအနံ့၊ ဆွမ်းစားရာ၌ သွားချင်းကြိတ်၌ဖြစ်သော သွားမှုန့်ကလေးများကို ယူ။ [ဝေါဟာရ-အာပတ်၏ အကြောင်းဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဝစ္ဆတိတိ ဝေါဟာရိကော၊ န+ဝေါဟာရိကော အဗ္ဗောဟာရိကော။]

၁။ အစေဋ္ဌက အစေဋ္ဌကဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ အစေဋ္ဌကာဒိနံ-အစေဋ္ဌက သိက္ခာပုဒ် အစရှိကုန်သော၊ ဧတေသံ အညတိတ္ထိယာနံ-ဤသာသနာဝင် ပုဂ္ဂိုလ်မှတစ်ပါးသော တိတ္ထိတို့အား၊ [ဤအစေဋ္ဌကပရိဗ္ဗာဇက တို့ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ] ယံကိဉ္စိ-သော၊ အာမိသံ-ဆွမ်း စသော အာမိသကို၊ ဧကပယောဂေန-တစ်ကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်၊ ဒေန္တဿ-ပေးသော ရဟန်း၏၊ ဧကံ-တစ်ချက်သော၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အဝစ္ဆန္တိတွာ အဝစ္ဆန္တိတွာ-ဖြတ်၍ ဖြတ်၍၊ (ပေးကြောင်း ပယောဂကို ရပ်၍ ရပ်၍-ဟူလို)၊ ဒေန္တဿ-ပေးသောရဟန်း၏၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-ပယောဂတိုင်း ပယောဂတိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပရိဗ္ဗာဇိကာယ-ပရိဗ္ဗြုဇ်မအား၊ ဒေ ပူပေ-မုန့် ၂ ယှက်တို့ကို၊ ဒါနဝတ္ထုသ္မိ-ပေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ |ပေ၊ ဥဒကဒန္တပေါနံ-ကို၊ ဒေန္တဿ-ပေးသောရဟန်း ၏လည်းကောင်း၊ အတိတ္ထိယေ-တိတ္ထိမဟုတ်သူ၌၊ တိတ္ထိယသညိဿ-တိတ္ထိဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဒေန္တဿ-လည်းကောင်း)၊ ဝေမတိကဿ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်း ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဒေန္တဿ) စ-လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋံ (ဟောတိ)။

အတိတ္ထိယေ-၌၊ အတိတ္ထိယသညိဿ-တိတ္ထိမဟုတ်သူဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဒေန္တဿ) အနုပသမ္ပန္နေန-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒါပေန္တဿ-ပေးစေသောရဟန်း၏ လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုတိတ္ထိတို့၏၊ သန္တိကေ-အနီး၌၊ ဘာဇနံ-စားခွက်ကို၊ နိက္ခပိတွာ-ချထားပြီး၍၊ ဣဒံ-ဤဝတ္ထုကို၊ ဂဏှထ-ယူကုန်လော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဏန္တဿ-ပြောဆိုသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ တေသံ ဝါ-ထိုတိတ္ထိတို့၏သော် လည်း၊ နိက္ခိတ္တဘာဇနေ-ချထားအပ်သော ခွက်၌၊ ဒေန္တဿ-ထည့်ပေးသောရဟန်း ၏လည်းကောင်း၊ ဗာဟိရလေပံ-အပ၌ လိမ်းကျကြောင်း ဆီအစရှိသည်ကို၊ ဒေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အညတိတ္ထိယတာ-အညတိတ္ထိယ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနနုညာ တတာ-ခွင့်ပြုအပ်သောဝတ္ထု မဟုတ်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ (ဗာဟိရလေပ မဟုတ်ခြင်း-ဟူလို)၊ အဇ္ဈောဟရဏီယတာ-စားမျိုးအပ်သော အာဟာရ၏ အဖြစ် လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထာယ-စားမျိုးခြင်းအကျိုးငှာ၊ သဟတ္တာ-မိမိ လက်ဖြင့်၊ အနိက္ခိတ္တဘာဇနေ-ချထားအပ်သည်မဟုတ်သော စားခွက်၌၊ ဒါနံ- ပေးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣမာနိ စတ္တာရိ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ပဌမသိက္ခာပဒံ သမတ္ထံ။

၂။ ဥယျောဇန သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ၊ ဒါပေတွာ ဝါ အဒါပေတွာ ဝါတိ-ကား၊ ယံကိဉ္စိ- သော၊ အာမိသံ-ယာဂုစသော အာမိသကို၊ [ယာဂုအာဒိကံ ယံကိဉ္စိ အာမိသံ] ဒါပေတွာ ဝါ-ပေးစေပြီး၍သော်လည်း ကောင်း၊ န ဒါပေတွာ ဝါ-မပေးစေဘဲသော်လည်းကောင်း၊ ဥယျောဇယျာတိ- ကား၊ မာတုဂါမေန-မာတုဂါမနှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ ဟသနကီဠနရဟောနိသဇ္ဇာဒီနိ- ရယ်ရွှင်ခြင်း၊ ကစားခြင်း၊ ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌ ထိုင်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ [အာဒိ သဒ္ဓေန ဝုတ္တာဝသေသံ ကာယဝစီဒ္ဓါရဝီတိက္ကမံ သင်္ဂဏှာတိ] ကတ္ထုကာမော- ပြုလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂစ္ဆ-ပြန်တော့၊ ဣတိ အာဒီနိ-ဤသို့ အစရှိသောစကား တို့ကို၊ ဝတွာ-ပြော၍၊ ဥယျောဇယျ-ပြန်လွှတ်အံ့။

ဗာဟိရလေပံ။ ။ဗာဟိရေ-အပြင်ပ၌+လေပေါ-သုတ်လိမ်းကြောင်းတည်း၊ ဗာဟိရလေပေါ- ကိုယ်ပ၌ သုတ်လိမ်းကြောင်း၊ ကိုယ်တွင်း၌ စားမျိုးဖို့ မဟုတ်၊ ကိုယ်၏ အပေါ်ယံအရေ ခြေဖဝါး စသည်၌ လိမ်းဖို့ဖြစ်သော ဆီ-ထောပတ် စသည်တည်း။ [ဗာဟိရလေပန္တိ-တေလာဒိ။]

စတ္တာရိ။ ။အင်္ဂါရေတွက်ရာ၌ “တိဏီ”ဟု စာအများ ရှိ၏၊ ဝိမတိ၌ကား “အဇ္ဈောဟရဏီ ယတာ”ဟု အင်္ဂါတစ်ပါးပြု၍ “စတ္တာရိ”ဟု ရှိသည်၊ တေရသကဏ်၌မူ “အနနုညာတတာ” မပါဘဲ “တိဏီ”ဟု ရှိ၏၊ အဇ္ဈောဟရဏီယ”ဟု ဆိုလျှင် “အနနုညာတတာ”မပါဘဲ ပြီးနိုင်သောကြောင့် တေရသကဏ် စာအရိုက ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်၏၊ ဤအဋ္ဌကထာ ၌ကား “အနနုညာတတာ” ပါနေသောကြောင့် ၄ ပါးသာ ဖြစ်ရပေမည်။

တေဒေဝါတိ-ကာ၊ ဧတံ အနာစာရမေဝ-ဤ ဟသနစသော မလျောက်ပတ်သော အကျင့်ကိုသာလျှင်၊ ပစ္စယံ ကရိတွာ-အကြောင်းပြု၍၊ အညံ-အခြားသော၊ ပတိရူပံ-လျောက်ပတ်သော၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ န (ပစ္စယံ ကရိတွာ)-အကြောင်းမပြုမူ၍၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကာ၊ ဥယျောဇနမတ္ထေ-ပြန်လွှတ်ခြင်းမူ၍၊ တာဝဒုတိယဒုက္ကဋ်၊ ပါစိတ်အာပတ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ကာ၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ အဿ-ထိုပြန်လွှတ်သောရဟန်း၏၊ သော-ထိုပြန်လွှတ်အပ်သောရဟန်းသည်၊ ဒုဿနူပစာရံ ဝါ-မြင်ခြင်း၏ ဥပစာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မြင်လောက်ရာ ဥပစာကိုသော်လည်းကောင်း၊ သဝနူပစာရံ ဝါ-ကြားခြင်းခြင်း၏ ဥပစာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကြားလောက်ရာ ဥပစာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဧကေန ပါဒေန-ခြေတစ်လှမ်းဖြင့်၊ ဝိဇဟတိ-စွန့်၏၊ (တဒါ-ထို အခါ၌) အပရံ-အခြားသော၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဒုတိယေန (ပါဒေန)-ဒုတိယခြေလှမ်းဖြင့်၊ (ဒုဿနူပစာရေ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊) သဝနူပစာရေ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊) ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသော်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဒုဿနူပစာရံ ဝါ အစရှိသောပါဠိ၌၊ ဒုဿနူပစာရဿ-ဒုဿနူပစာရ၏၊ အဇ္ဈောကာသေ-လွင်ပြင်၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ဒွါဒသဟတ္ထပုမာဏံ-၁၂ တောင် ပမာဏသည်၊ (ဟောတိ)၊ သဝနူပစာရဿ-သဝနူပစာရ၏၊ တထာ-ထိုအတူ ၁၂ တောင်ပမာဏတည်း၊ ပန-ကာ၊ အန္တရာ-၁၂ တောင်၏ အကြား၌၊ ကုဋ္ဌဒွါရပါကာရာဒယော-နံရံ၊ တံခါး၊ တံတိုင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ သစေ ဟောန္တိ-အကယ်၍ ရှိကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သန္တေသု-ကုန်လတ်သော်)၊ တေဟိ-ထိုနံရံ၊ တံခါး၊ တံတိုင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ အန္တရိတဘာဝေါယေဝ-ခြားကွယ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သည်ပင်၊ ဥပစာရာတိက္ကမော-ဥပစာကို လွန်ခြင်းတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဥယျောဇနဝတ္ထုသ္မိ-ပြန်လွှတ်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဥယျောဇနာဏတ္တိကာယ-ပြန်လွှတ်ဖို့ရန် စေခိုင်းခြင်းအားဖြင့်၊ [ကိုယ်တိုင် အပြန်မခိုင်းဘဲ ပြန်ဖို့ရန် ပြောလိုက်ပါဟု တစ်ဆင့်ခိုင်းခြင်းအားဖြင့်] သာဏတ္တိကံ-စေခိုင်းခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ တိကပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အနုပသမ္ပန္နေ-၌၊ တိကဒုက္ကဋ်-၃ ချက် အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဒုက္ကဋ် အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဥဘိန္ဒုမ္ပိ-ဥပသမ္ပန္န၊ အနုပသမ္ပန္န ၂ ဦးလုံးတို့၏အပေါ်၌လည်း၊ ကလိသာသနာရောပနေ-ကောဓေတွက် အမိန့်အာဏာကို တင်ခြင်း၌၊

န အညံ။ ။ဌပေတွာ ဝုတ္တပ္ပကာရံ အနာစာရံ-ဆိုအပ်ပြီး အနာစာရ မဟုတ်ဘဲ၊ ဥဘိန္ဒုဧကတော န ယာပနာဒိ-အညံ ပတိရူပကာရဏံ-၂ ပါးအတူ ဆွမ်းခံလျှင် မမျှခြင်း စသော (ပြန်လွှတ်ဖို့ရန်) သင့်လျော်သော အကြောင်းကို၊ ပစ္စယံ န ကရိတွာ-အကြောင်းမလုပ်ဘဲ "ဥယျောဇယျ-အံ့" ဟုစပ်။ [ဋီကာ၌ "ကရိတွာ န ဟောတိတိ အတ္ထော" ဟု စာစပ်လွှဲသည်။]

(ဒေါသအတွက် နှိပ်နှိပ်စက်စက် ပြောဆို အပြစ်တင်ခြင်း၌) ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ (ဟောတိ)၊ ဥဘော-၂ ဦးသော ငါတို့သည်၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ (သမာနာ-ကုန်လတ်သော်) န ယာပေဿာမ-မျှတကုန်လိမ့်မည် မဟုတ်၊ ဣတိ ဧဝမာဒိဟိ-ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ ပတိရူပကာရဏေဟိ-လျောက်ပတ်သော အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ ဥယျောဇနန္ဓဿ-ပြန်လွတ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အနာစာရုံ-မလျောက်ပတ်သော အကျင့်ကို၊ အာစရိတု ကာမတာ-ကျင့်လိုသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တဒတ္ထမေဝ-ထိုမလျောက်ပတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း အကျိုးငှာပင်လျှင်၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-ရဟန်းကို၊ ဥယျောဇန-ပြန်လွတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥယျောဇိတဿ-ပြန်လွတ်အပ်သော ရဟန်း၏၊ ဥပစာရာတိက္ကမော-ဥပစာကို လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တိဏိ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ သဘောဇန သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ (ယံ ကုလံ-အကြင် အမျိုးသည်၊ ဝါ-အကြင် အိမ်သည်) ဥဘောဟိ-သမီးခင်ပွန်းနှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဇနေဟိ-လူတို့နှင့်၊ သဟ ဝတ္တတိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တံကုလံ-သည်) သဘောဇနံ- မည်၏၊ သဘောဇနေ-သမီး ခင်ပွန်း နှစ်ယောက်ဟူသော လူတို့နှင့်တကွဖြစ်သော၊ တသ္မိံ (ကုလေ)-ထိုအမျိုး၌၊ ဝါ-ထိုအိမ်၌၊ အထဝါ-ကား။

ကလိသာသနာရောပနေ။ ။ကလိ ဝုစ္ဆတိ ကောဓော၊ တဿ သာသနံ (အာဏာ) ကလိသာသနံ၊ တဿာရောပနေတိ အတ္ထော၊ “ကောဓေါ အမိန့်အာဏာကို တင်ခြင်း”ဟူသည် စိတ်ဆိုးနေခြင်းဟူသော ဒေါသကြောင့် ထိုဒေါသအလိုက် ထိုသူ့အပေါ်၌ အပြစ်တင်ခြင်း တည်း။ “အပ္ပေဝ နာမ ဣမိနာပိ ဥဗ္ဗာဠော ပက္ကမေယျာတိ-ဤအပြစ်တင်ခြင်းသည် နှိပ်စက် အပ်သည် ဖြစ်၍ ဖဲသွားတန်ရာ၏”ဟု ကြံပြီးလျှင် “သူ၏ ရပ်ပုံ၊ ထိုင်ပုံ၊ အာလောကိတ ဝိလောကိတ လုပ်ပုံကို ကြည့်စမ်းလော့၊ သစ်ငုတ်တို့လို ရပ်၊ ခွေးလို ထိုင်၊ မျောက်လို ဟိုကြည့် ဒီကြည့် ကြည့်တယ်”ဤသို့ စသည်ဖြင့် နှိပ်နှိပ်စက်စက် ပြောဆိုခြင်း-ဟူလို။

ဥဘော ပေ၊ ဧဝမာဒိဟိ။ ။သင်နှင့် ငါတို့ ၂ ပါးအတူ ဆွမ်းခံလျှင် ၂ ပါးလုံး မျှတအောင် ရကြလိမ့်မည်မဟုတ်၊ အာဒိဖြင့် အဖိုးတန်ဘဏ္ဍာကို မြင်၍၊ လောဘဖြစ်မည်စိုးခြင်း၊ မာတုဂါမ ကို မြင်၍ သာသနာတော်၌ မပျော်မည် စိုးခြင်း၊ ဝိလာနအတွက် ကျောင်း၌ ကျန်ရစ်သူအတွက် ကျောင်းစောင့်နေသူအတွက် ယာဂု စသည်ကို ပြန်ပို့စေလိုခြင်း ဤသို့ စသော ရိုးသားသော အကြောင်းများကို လူပါ။

သဟ ပေ၊ သဘောဇနံ။ ။“သဟ+ဥဘောဟိ ဇနေဟိ ယံ ဝတ္တတိတိ သဘောဇနံ”ဟု တိပဒဗဟုဠိဟိသမာသံ ပြုစေလို၍ “သဟ+ဥဘောဟိ+ဇနေဟိ”ဟု ဖွင့်သည်။ တိပဒ မဖြစ်စေလိုလျှင် “ဥဘော+ဇနာ ဥဘောဇနာ”ဟု ကမ္မဓာရည်းပြု၊ ဥဘော၌ ယောဂိဘတ် မကျေသော အလုတ္တသမာသံ၊ “သဟ+ဥဘောဇနေဟိ ယံတိ သဘောဇနံ”ဟုလည်း ပြုနိုင်၏။ [သဟကို သပြု၍ ဥကို ချေ။]

[အထ ပုဗ္ဗော-ရှေ့ဖြစ်သော၊ နယော-နည်းသည်၊ ယုတ္တော-သံဒ္ဓပရိယာယ်၊ တစ်မျိုး ဆွယ်၍၊ တင့်တယ်လျောက်ပတ်၊ ကောင်းမြတ်လှပေပြီ၊ ဝါ အပရော-သော၊ နယော-ကို၊ မယာ၊ ဝုစ္စတေ-ဆိုအပ်၏။ ဝါ-ဆိုဦးအံ့၊ ဤသို့လည်း ဆရာတို့ အနက် ပေးကြသေး၏။] သဘောဇနေတိ-ကား၊ သဘောဂေ-သုံးဆောင်ခံစားအပ်သော မိန်းမ ယောက်ျားနှင့်တကွဖြစ်သော၊ (တသ္မိံ ကုလေ-၌) ဟိ-မှန်၏။ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတ ပုရိသဿ-ရာဂသည် လူယူအပ်သော စိတ်ရှိသော ယောက်ျား၏၊ ဣတ္ထိံ-သည်၊ ဘောဂေါ-အသုံးအဆောင်တည်း၊ (ရာဂပရိယုဋ္ဌိတာယ-ရာဂသည် လူယူအပ်သော စိတ်ရှိသော) ဣတ္ထိယာစ-၏လည်း၊ ပုရိသော-သည်၊ ဘောဂေါ-တည်း၊ တေနေဝ-ပင်လျှင်(ဣတ္ထိံ ပုရိသတို့ ဘောဂမည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်လျှင်) အဿ-ထိုသဘောဇနဟူသောပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဣတ္ထိံစေဝ ဟောတိ ပုရိသော စာတိ အာဒိ-ဣတ္ထိံ စေဝ ဟောတိ ပုရိသော စ အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

အနုပခဇ္ဇ နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေယျာတိ-ကား၊ အနုပဝိသိတ္တာ- အနီးသို့ ဝင်၍၊ နိသီဒေယျ-ထိုင်အံ့၊ တသ္မိံ ကုလေ-ထိုအမျိုး၌၊ ဝါ-ထိုအိမ်၌၊ ယံ သယနိယရံ- အကြင် အိပ်ရာခန်းဆောင်သည်၊ (အတ္ထိံ)၊ တဿ-ထိုအိပ်ရာခန်းဆောင်၏၊ (သာမည) မဟာ စတုသာလာဒီသု-ကြီးစွာသော လေးဖက်တန်းလျား အစရှိသော အိမ်တို့၌၊ ကတဿ-ပြုအပ်သော၊ မဟလ္လကဿ-ကြီးကျယ်သော အိပ်ရာ ခန်းဆောင်၏၊ (ဝိသေသ)၊ ပိဋသဃာဋတော-တံခါးပေါင်မှ၊ ဟတ္ထပါသံ-ဟတ္ထပါသံ ကို၊ ဝိဇဟိတ္တာ-စွန့်၍၊ အန္တော-အတွင်း၌ ဖြစ်သော၊ သယနဿ-အိပ်ရာ ခန်းဆောင်၏၊ အာသန္ဓေ-အနီးဖြစ်သော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ (နိသီဒေယျ-ထိုင်အံ့)။

သဘောဂေ။ ။ ဤနည်း၌ “ဘုဂ္ဂိတဗ္ဗတိ ဘောဇနံ-ယောက်ျား၏ စည်းစိမ်ဖြစ်သော မိန်းမ၊ မိန်းမ၏ စည်းစိမ်ဖြစ်သော ယောက်ျား၊ သဟ+ဘောဇနေန + ယံ ဝတ္ထတီတိ သဘောဇနံ” ဟု ပြု။

အနုပခဇ္ဇ။ ။ “အနုပဝိသိတ္တာ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “အနု+ဥပ+ခဒ”ဟု မကြိဘဲ “အနု+ပ+ခဒ+တွာ”ဟု ကြိပါ။ [ပါစိတျာဒိယောဇနာ အနုပခဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ကား “အနု+ဥပ+ခဒ”ဟု ကြိလေသည်။] တွာကို ယပြု၊ ဒျကို ဇပြု၊ ခဒဓာတ်သည် ဟိသာအနက်ကို ဟော၏။ သူတို့၏ အနီးသို့ ဝင်ခြင်းသည် သူတို့ကို ညှဉ်းဆဲရာ ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “အနုပဝိသိတ္တာ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ကို ဖွင့်သည်။ “အနု-အနီး၌+ပခဇ္ဇ-ညှဉ်းဆဲ၍”ဟု သဒ္ဓတ္ထ မှတ်ပါ။

သယနိယရံ။ ။ သယန္တိ ဧတ္ထာတိ သယနိယံ၊ သယနိယံ စ+တံ+ယရံ စာတိ သယနိယရံ=အိပ်ခန်းဖြစ်သော အိမ်၊ ဝါ-အိပ်ရာအခန်း။ [“သယနိယယရ”ဟု ဆိုလိုလျက် ယကို ချေ၊ ဤကို မဇ္ဈေရံသာပြု။]

ခုဒ္ဒကဿ - ငယ်သော အိပ်ရာခန်းဆောင်၏။ ဝေမဇ္ဈံ - အလယ် အရပ်ကို။ အတိက္ကမိတ္တာ-ကျော်လွန်၍၊ နိသီဒေယျ-အံ့၊ ကုတိ အထွေအထွေ၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်နေသောရဟန်း၏။ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

ဣဒံ (သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အသယနိယရေ-အိပ်ရာ ခန်းဆောင်မဟုတ်သော အရပ်၌၊ သယနိယရသညိနော-အိပ်ရာခန်းဆောင်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (နိသီဒန္တဿ-ထိုင်သောရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ အသယနိယရေ-၌၊ န သယနိယရသညိဿ-အိပ်ရာခန်းဆောင်ဟု အမှတ်မရှိသည်ဖြစ်၍၊ (နိသီဒန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဝုတ္တလက္ခဏံ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ [“မဟလ္လ ကဿ ပိဋသယာဋတော” အစရှိသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊] ပဒေသံ-အရပ်ကို၊ အနတိက္ကမိတ္တာ-မကျော်လွန်မှု၍၊ နိသီဒန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ [နိသိန္နဿဟု အတိတ် တပစ္စည်းဖြင့် ရှိသည်ကား မကောင်း၊] ဘိက္ခုသ္မိ-ရဟန်း ယောက်ျားဟူသော၊ ဒုတိယကေ-၂ ယောက်မြောက် အဖော်သည်၊ သတိ-သော်၊ နိသီဒန္တဿ၊ ဥဘောသု-သမီး ခင်ပွန်း၊ ၂ ယောက်တို့သည်၊ နိက္ခန္ဓေသု ဝါ-အိပ်ခန်းမှ ထွက်ကုန်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ ဝီတရာဂေသု ဝါ-ကင်းသော ရာဂရှိကုန်သော် လည်းကောင်း၊ နိသီဒန္တဿ၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အဝီတရာဂ ဇာယမ္ပတိကာနံ-မကင်းသော ရာဂရှိသော သမီး ခင်ပွန်းတို့၏၊ သန္နိဟိတတာ- တည်နေကုန်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သယနိယရတာ-အိပ်ရာခန်းဆောင်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယဿ-၂ ယောက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုပခဇ္ဇ-အနီးသို့ ဝင်၍၊ နိသီဒနံ-ထိုင်ခြင်း လည်းကောင်း၊ ပေ။ ။ တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၄-၅။ ရဟောပဋိစ္ဆန္တ သိက္ခာပုဒ်

စတုတ္ထပဉ္စမာနိ-တို့ကို၊ ပေ၊ ပဋိစ္ဆန္တသနေစ-ဖုံးကွယ် အပ်သော အရပ်၌လည်းကောင်း၊ ရဟောစ-နား၏ ကွယ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ နိသဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိံ-ပညတ္တာနိ- ပြု၊ သာဓာရဏပညတ္တိယော-တို့တည်း၊ ပေ၊ သေသော-ကြွင်းသော၊ ကထာနယော- ဆိုဖွယ်နည်းကို၊ အနိယတဒ္ဒယေ-အနိယတသိက္ခာပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်း၌၊ ဝုတ္တနယေ နေဝ ဝေဒိတဗော။ ။ စတုတ္ထပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ခုဒ္ဒကဿ။ ။ ဝိတ္ထာရတော ပဉ္စတပဉ္စမာဏံ ဟောတိ-အကျယ်ငါးထောင်ရှိသော အိမ်၊ တဿ မဇ္ဈိမဋ္ဌာနံ ပိဋသယာဋတော အမူတေယျဟတ္ထပမာဏမေဝ ဟောတိ-ထိုအိမ်ကလေး၏ အလယ်အရပ်သည် တံခါးပေါင်မှ နှစ်တောင့်ထွာသာ ပေး၏။

ဝီတရာဂေသု။ ။ ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ဝတ္ထုရင်း၌ အိပ်ခန်းဝယ် ဝင်ထိုင်သော ရဟန်းရှိစဉ် ယောက်ျားက ရာဂဖြစ်နေ၍ ရဟန်းတို့ သွားစေလိုလျက် မသွားခြင်းဟူသော အမှုဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ၂ ယောက်လုံး ဝီတရာဂ(အနာဂါမ်)ဖြစ်ကြလျှင် ထိုင်သော်လည်း အနာပတ်ဟု ခွင့်ပြုတော်မူသည်။

၆။ စာရိတ္တ သိက္ခာပုဒ်

ဆဋ္ဌေ-၌၊ နိမန္တိတောတိ-ကား၊ ပဋ္ဌန္တံ-ကုန်သော၊ ဘောဇနာနံ-
တို့တွင်၊ အညတရေန-ဖြင့်၊ နိမန္တိတော-ပင့်ဖိတ်အပ်သည်၊
(ဟုတွာ)။ [“ဂဏဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း
အကပ္ပိယစကားဖြင့် ဖိတ်အပ်သည်-ဟူလို၊] သဘတ္တော သမာနောတိ-ကား၊
တေနေဝ နိမန္တနဘတ္တေန-ထိုပင့်ဖိတ်ကြောင်း ထမင်းဖြင့်ပင်၊ သဘတ္တော-ဘတ်ရီ
သည်၊ သမာနော-လျက်၊ သန္တံ ဘိက္ခုံ၊ အနာပုစ္ဆတိ-ကား၊ အန္တောဥပစာရသီမာယ-
ဥပစာရသိမ်၏အတွင်း၌၊ ဒဿနူပစာရေ-၌၊ ဘိက္ခုံ၊ ဒိသွာ-၍၊ ယံ-အကြင်ရဟန်း
ကို၊ ပကတိဝစနေန-ပြောရိုးဆိုစဉ်စကားဖြင့်၊ အာပုစ္ဆိတံ-ပန်ဖြောခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-
တတ်ကောင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ရဟန်းကို၊ အဟံ-
တပည့်တော်သည်၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-ဤအမည်ရှိသူ၏၊ ယရံ-သို့၊ ဂတ္ထမိ-သွားမလို့ပါ၊
ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ စာရိတ္တံ-လှည့်လည်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇာမိ-
ရောက်မလို့ပါ၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဤဒိသေန-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊
ဝစနေန-ဖြင့်၊ အနာပုစ္ဆိတွာ-မပန်ပြောမူ၍၊ (စာရိတ္တံ အာပဇ္ဇေယျံ၌ စပ်)။

ပုရောဘတ္တံဝါ ပုစ္ဆာဘတ္တံဝါတိ-ကား၊ ယေန ဘတ္တေန-အကြင်ဘတ်ဖြင့်၊ နိမန္တိ
တော-ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီ၊ တသ္မိ-ထိုဘတ်ကို၊ ဘုတ္တေဝါ-စားအပ်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊
အဘုတ္တေဝါ-မစားအပ်သေးမီလည်းကောင်း၊ ကုလေသု စာရိတ္တံ အာပဇ္ဇေယျာတိ-
ကား၊ ယသ္မိ ကုလေ-အကြင်အမျိုး၌၊ ဝါ-အကြင်အိမ်၌၊ နိမန္တိတော-ပြီ၊ တတော-
ထို(ပင့်ဖိတ်အပ်ရာ)အမျိုးမှ၊ ဝါ-အိမ်မှ၊ အညာနိ-အခြားကုန်သော၊ ကုလာနိ-တို့သို့၊
ပဝိသေယျ-ဝင်အံ့၊ အညတြ သမယာ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊
ဝုတ္တလက္ခဏံ- သိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ ဒုဝိဓမ္မိ- သော၊

အန္တော ၂ဝေ၊ ဒိသွာ။ ။အိမ်သို့ ချဉ်းကပ်လိုစိတ် ဖြစ်ရာ အရပ်မှ စ၍ ချဉ်းကပ်ဖို့ရန်
သွားနေစဉ် ကျောင်းတိုက်ဥပစာအတွင်းဝယ် ရဟန်းတစ်ပါးပါးကို ဘေးမှာဖြစ်စေ၊ ရှေ့မှာ
ဖြစ်စေ မြင်၍။ [ဤ ဒိသွာကို အနာပုစ္ဆိတွာ၌ စပ်။]

ပကတိဝစနေန။ ။ “ပြောရိုးပြောစဉ် စကားဖြင့် ပြော၍ ကြားလောက်ရာ အရပ်”ဟူသည့်
၁၂ တောင်အတွင်းအရပ်တည်း၊ ထို ၁၂ တောင်အတွင်း၌ ရဟန်းတစ်ပါးပါးကို “မည်သူ၏
အိမ်သို့ သွားမည်လို့ပါ”ဟု ဖြစ်စေ၊ “(မည်သည့်အိမ်၌) လှည့်လည်မည်လို့ပါ”ဟု ဖြစ်စေ ဤကဲ့သို့
အလားတူ စကားဖြင့် ခွင့်ပန်ရသည်။

ဘုတ္တေ အဘုတ္တေ။ ။ “တသ္မိ ဘုတ္တေ ဝါ”သည် ပုစ္ဆာဘတ္တံ၏အဖွင့် “(တသ္မိ) အဘုတ္တေ”
သည် ပုရောဘတ္တံ၏ အဖွင့်တည်း၊ များစွာသော အခြားနေရာတို့၌ “ပုစ္ဆာဘတ္တံ”ဟု ဆိုလျှင်
ဆွမ်းစားချိန်၏ နောက်ဖြစ်သော မွန်းလွဲကာလကို ယူရ၏၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ကား မွန်းမတည့်ခင်
ကာလကိုပင် ၂ ချိန်ခွဲ၍ ထိုနိမန္တနဘတ်ကို မစားမီ “ပုရောဘတ္တံ”ဟုလည်းကောင်း၊ စားပြီး
နောက်ကို “ပုစ္ဆာဘတ္တံ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။

သမယံ-သမယကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ မဇ္ဈနိကေ-မွန်းတည့်အခါသည်၊ အဝီတိ
 ဝတ္ထေ-မလွန်သေးမီ၊ အညဿ-ပင့်ဖိတ်သူမှ၊ အခြားသူ၏၊ ကုလံ-အိမ်သို့၊ သစေ
 ပဝိသတိ-အကယ်၍ ဝင်အံ့၊ အထ-ထိုသို့ ဝင်လတ်သော်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊
 ဃရူပစာရောက္ကမနေ-အိမ်၏ဥပစာကို သက်ရောက်ရာအခါ၌၊ ဒုက္ကဋ်-ပဌမပါဒေန-
 ဖြင့်၊ ဥမ္မာရံ-တံခါးခုံကို၊ အတိက္ကမန္တဿ-ကျော်လွန်သော ရဟန်း၏၊ အပရမ္ပိ-
 အခြားလည်း ဖြစ်သော၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဒုတိယပါဒေန-ဖြင့်၊ အတိက္ကမေ-
 ကျော်လွန်ခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ကုဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ စာရိတ္တာပရနဝတ္ထုသ္မိ-လှည့်လည်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်သို့
 ရောက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ သန္တံ ဘိက္ခုံ၊ အနာပုစ္ဆာ-သန္တံ
 ဘိက္ခုံ၊ အနာပုစ္ဆာပညတ်လည်းကောင်း၊ ပုရောဘတ္တံ-ပုရောဘတ္တံပညတ်လည်း
 ကောင်း၊ ဝတ္ထာဘတ္တံ-လည်းကောင်း၊ အညတြ သမယာ-အညတြ သမယာပညတ်
 လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ စတုပ္ပိဓာ-၄ ပါးအပြားရှိသော်၊
 အယံ အနုပညတ္တိ-ဤအနုပညတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပေ၊ အနိမန္တိတေ-အကပ္ပိယ
 နိမန္တနုဖြင့် မပင့်ဖိတ်အပ်သော မိမိ၌၊ နိမန္တိတသညိဿ-အကပ္ပိယနိမန္တနုဖြင့်
 ပင့်ဖိတ်အပ်သည်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-
 သော်လည်းကောင်း၊ (ပဝိသတော-၏)၊ ဒုက္ကဋ်၊ တသ္မိ-ထိုအနိမန္တိတ၌၊ အနိမန္တိတ
 သညိဿ-ဖြစ်၍၊ (အနာပုစ္ဆိတွာ-ဘဲ၊ ပဝိသတော-ဝင်သော ရဟန်း၏လည်း
 ကောင်း၊) သမယေ-အခါ၌၊ (အနာပုစ္ဆိတွာ၊ ပဝိသတော-လည်းကောင်း၊) သန္တံ-
 ထင်ရှားရှိသော၊ ဘိက္ခုံ-ရဟန်းကို၊ အနာပုစ္ဆိတွာ-၍၊ (ပဝိသတော-လည်းကောင်း၊)
 အသန္တံ-ထင်ရှားမရှိသော၊ ဘိက္ခုံ-ကို၊ အနာပုစ္ဆိတွာ-၍၊ ပဝိသတော-လည်းကောင်း၊
 အညဿ-အခြားသူ၏၊ [ပင့်ဖိတ်သူမှတစ်ပါး အခြားသူ၏] ဃရေနဝါ-အိမ်ဖြင့်
 သော်လည်းကောင်း၊ ဃရူပစာရေနဝါ-အိမ်၏ဥပစာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
 မဂ္ဂေါ-လမ်းသည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တေန-ထိုအိမ်လမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ထိုအိမ်ဥပစာလမ်း
 ဖြင့်၊ ဝတ္ထတော-သွားသောရဟန်း၏လည်းကောင်း အန္တရာရာမဘိက္ခုနုပဿယ
 တိတ္ထိယသေယုပဋိက္ကမနဘတ္တိယယရာနိ-ရွာတွင်းရှိ ကျောင်းတိုက်၊ ဘိက္ခုနိမ
 တို့၏ကျောင်း၊ တိတ္ထိတို့၏ အိမ်ရာ နေရာ၊ ဆွမ်းစားစရပ်၊ ဘတ်ရှိရာ အိမ်တို့သို့၊

စတုပ္ပိဓာ။ ။ပါဠိတော်၌ “(၁) ပုရောဘတ္တံ, (၂) ဝတ္ထာဘတ္တံ, (၃) စိဝရဒါနသမယော,
 (၄) စိဝရကာရသမယော, (၅) သန္တံ ဘိက္ခုံ”ဟု အနုပညတ် ၅ ချက် ရှိ၏။ ဤ၌ သမယနုစပါးကို
 တစ်မျိုးတည်း သဘောထား၍ “၄ ပါး”ဟု ဆိုဟန်တူ၏။ သို့မဟုတ်လျှင် “စတုပ္ပိဓာ”ဟု မရှိဘဲ
 “ပဇ္ဇဝိဓာ”ဟု ရှိရလိမ့်မည်။

အန္တရာရာမ ပေ၊ ဃရာနိ။ ။ရွာတွင်း၌ရှိသော ဘိက္ခုတို့၏အာရာမ ကျောင်းတိုက်သည်
 အန္တရာရာမ၊ ရွာတွင်း၌ရှိသော ဆွမ်းစားစရပ်သည် ပဋိက္ကမနု, ပင့်ဖိတ်ကြောင်း ဘတ်ရှိရာအိမ်
 (ဘတ်ဖြင့် ပင့်ဖိတ်သူ၏အိမ်)သည် ဘတ္တိယယရာ။ [သလာကဘတ် စသည်ကို လျှနေကျ
 ဒါယကာ၏ အိမ်ကိုလည်း “ဘတ္တိယယရာ”ဟု ပါစိတ္တုဒါဒဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်သေး၏။]

ဂစ္ဆတော-သွားသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊
 [အသက်အန္တရာယ်၊ ဗြဟ္မစရိယအန္တရာယ်ကို “အာပဒါ” ဟု ဆိုသည်။] ဂစ္ဆတော-
 လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ-လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊
 ဘောဇနာနံ-တို့တွင်၊ အညတရေန-ဖြင့်၊ နိမန္တနသာဒယနံ-ပင့်ဖိတ်မှုကို သာယာ
 ခြင်းလည်းကောင်း၊ သန္တံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အနာပုစ္ဆနာ-မပန်ပြောခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ ဘတ္တိယဗရတော-ဘတ်ရှိရာအိမ်မှ၊ အညယရပ္ပဝိသနံ-တခြားအိမ်သို့
 ဝင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိကာနတိက္ကမော-မွန်းတည့်အခါကို၊ လွန်ခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ သမယဿဝါ-အခါ၏သော်လည်းကောင်း၊ အာပဒါနိဝါ-ဘေးရန်တို့၏
 သော်လည်းကောင်း၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပဉ္စ-
 ဤငါးပါးတို့သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ-တို့သည်၊ ပဌမကထိန
 သဒိသာနေဝ-တည်း၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-
 ကိရိယ၊ အကိရိယတည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ မဟာနာမ သတ္တမေ-၌၊ စတုမာသာစွယပွဝါရဏာတိ-ကား၊ စတ္တာရော
သိက္ခာပုဒ် မာသေ-၄ လတို့ပတ်လုံး၊ ဂိလာနပစ္စယပွဝါရဏာ- ဂိလာန
 ပစ္စည်းဖြင့် ဖိတ်မန်ခြင်းကို၊ (သာဒိတဗ္ဗာ၌စပ်) စ-ဆက်၊
 သဗ္ဗံ-သော၊ ဧတံ-“စတုမာသပစ္စယပွဝါရဏာ သာဒိတဗ္ဗာ၊ အညတြ ပုနပွဝါဏာယ၊
 အညတြ နိစ္စပွဝါဏာယ” ဟူသောဤစကားကို၊ ဝတ္ထုဝသေန-သိက္ခာပုဒ်ဖြစ်ကြောင်း
 ဝတ္ထု၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့
 ကား၊ ဧတ္ထ-ဤစတုမာသပစ္စယပွဝါရဏာ သာဒိတဗ္ဗာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊
 အတ္ထော-တည်း၊ စတုမာသပွဝါရဏာ ဝါ-၄ လလုံး ဖိတ်ခြင်းသည်မူလည်း၊
 ဟောတု-စေ၊ ပုနပွဝါရဏာ ဝါ-နောက်ထပ်ဖိတ်ခြင်းသည်မူလည်း၊ တောတု-စေ၊
 နိစ္စပွဝါရဏာ ဝါ-အမြဲဖိတ်ခြင်းသည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ သဗ္ဗာပိ-အလုံးစုံသော
 ဖိတ်ခြင်းတို့ကိုလည်း၊ သာဒိတဗ္ဗာ-သာယာအပ် သာယာနိုင်ကုန်၏၊ ဣဒါနိ-၌၊
 မေ-ငါ၏၊ ဝါ-ငါ့မှာ၊ ရောဂေါ-ရောဂါသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊
 န ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ-မပယ်မြစ်ထိုက်ကုန်၊ ပန-အန္တယကား၊ ရောဂေ-သည်၊ သတိ-
 ရှိလတ်သော်၊ ဝိညာပေသာမိ- အလိုရှိကြောင်းကို သိစေအံ့၊ ဝါ- တောင်းအံ့၊

သဗ္ဗံ စေတံ ၊ပေါ၊ ဝုတ္တံ။ ။ မဟာနာမိမည်သော သာကိုမင်းသည် သံဃာတော်အား
 ထောပတ်စသော ဆေးဖြင့် ၄ လပတ်လုံး ဖိတ်၏၊ ၄ လပြည့်သောအခါ ဆေးတွေ ပေါများ
 သောကြောင့် နောက်ထပ် ၄ လ ဖိတ်ပြန်၏၊ ထို့နောက် ၄ လပြည့်သောအခါ (တောင်းသူ
 နည်းပါး၍ ပေါမြဲ ပေါနေသောကြောင့်) လအပိုင်းအခြား မကန့်သတ်ဘဲ အမြဲဖိတ်ပြန်၏၊
 ဤသို့ ဝတ္ထုကြောင်းဝယ် ၄ လ ဖိတ်၊ နောက်ထပ်ဖိတ်၊ အမြဲဖိတ်ဟု ၃ မျိုးပါသောကြောင့်
 “စတုမာသပစ္စယပွဝါရဏာ သာဒိတဗ္ဗာ၊ အညတြ ပုနပွဝါရဏာယ-အညတြ နိစ္စပွဝါရဏာယ”
 ဟု ဝတ္ထုကြောင်းအလိုက် မိန့်တော်မူသည်။

ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ အဓိဝါသေတဗ္ဗာ-လက်ခံထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ အတ္ထော-တည်း။ [“ဣဒါနိ၊ ပေ၊ န ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ” ကား သာဒိတဗ္ဗာ ၏ အဖွင့်တည်း၊ မပယ်မြစ်ခြင်းကိုပင် “သာယာခြင်း” ဟု ဆိုလိုသည်။]

တတော စေ ဥတ္တရိ သာဒယေယျာတိ ဧတ္ထ-ဤပါဌ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ တဗ္ဗော)၊ တတ္ထ-ထိုသို့ဖိတ်ရာ၌၊ ရတ္တိဟိဝါ-ညည့်တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘေသဇ္ဇဟိဝါ-ဆေးတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-အပိုင်းအခြားသည်၊ ဝါ-ကို၊ ကတော-ပြုအပ်သည်၊ သစေ-ဟောတိ-အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြုသနည်း)၊ ဧတ္ထကာယေဝ-ဤမျှအတိုင်းအရှည် ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ရတ္တိယော-ညည့်တို့ပတ်လုံး၊ ဝိညာပေတဗ္ဗာနိ-အလိုရှိကြောင်းကို သိစေထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ (ဤပါဌ်ဖြင့် ရတ္တိပရိစ္ဆေဒပြုပုံကို ပြသည်)၊ ဧတ္ထကာနိ(ဧဝ)-ကုန်သော၊ ဘေသဇ္ဇာနိ-တို့ကို၊ ဝိညာပေတဗ္ဗာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ (ဤပါဌ်ဖြင့် ဘေသဇ္ဇပရိစ္ဆေဒပြုပုံကို ပြသည်)၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကတော-သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ အထ-ထိုသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ ဧတော ရတ္တိပရိယန္တတော ဝါ-ထိုညည့်အပိုင်းအခြားထက်သော်လည်းကောင်း၊ တတော ဘေသဇ္ဇပရိယန္တတော ဝါ-ထိုဆေးအပိုင်းအခြားထက်သော်လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ (“စေ သာဒယေယျ-အကယ်၍ သာယာအံ့” ဟု သိက္ခာပုဒ် ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ န ဘေသဇ္ဇကရဏီယေန-ဆေးဖြင့် ပြုဖွယ်မဟုတ်သော ကိစ္စဖြင့်၊ ဘေသဇ္ဇ ဝါ-ဆေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ အညဘေသဇ္ဇကရဏီယေန-တစ်ပါးသော ဆေးဖြင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့်၊ အည-သော၊ ဘေသဇ္ဇဝါ-ဆေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိညာပေန္တဿ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

တတော၊ ပေ၊ ဥတ္တရိ။ ။ “ညည့်ပေါင်း ၃၀ တိုင်အောင် တောင်းနိုင်ပါသည်” ဟု ညည့်ကို ကန့်သတ်၍ ဖိတ်ရာ၌ ထိုညည့်ထက်အလွန် (ထိုညည့်လွန်သွားမှ) တောင်းလျှင်လည်းကောင်း၊ “ထောပတ် ၁ ပိဿာ ဖိတ်ပါ၏” စသည်ဖြင့် ဆေးကို ကန့်သတ်၍ ဖိတ်ရာ၌ ထို့ထက်အလွန် (၁ ပိဿာခွဲ စသည်) တောင်းလျှင်လည်းကောင်း ပါစိတ်။

*န ဘေသဇ္ဇ၊ ပေ၊ အည ဘေသဇ္ဇံ။ ။ မိမိမှာ ဆေးဖြင့် ပြုဖွယ် မလို-ရောရော နှောနှော ဆွမ်းဖြင့်လည်း မျှတနိုင်လောက်အောင် ကျန်းမာနေ၏၊ ထိုသို့ ဆေးဖြင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စ မရှိပါဘဲ ဆေးကို တောင်းလျှင်လည်းကောင်း၊ ထောပတ်ဆေးဖြင့် ပြုဖွယ်ရောဂါ ရှိပါလျက် အခြားသော ဆီကို တောင်းလျှင်လည်းကောင်း ပါစိတ်။

မှတ်ချက်။ ။ “အည ဘေသဇ္ဇတိ-သပ္ပိနာ ပဝါရိတော တေလံ၊ အာဠကေန (တစ်ပြည်သား ဖြင့်) ပဝါရိတော ဝေဂဏံ (တစ်စိတ်သားကို)” ဟု ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာအတိုင်း ဋီကာဖွင့်၏၊ ထိုအဖွင့်သည် “အညဘေသဇ္ဇကရဏီယေန” ဟူသော စကားနှင့်မထပ်မီပါ၊ အဋ္ဌကထာ၌ပင် နောက်စကားကို-ရှေ့ယူ၍ ဖွင့်ထားသော ပါဌ်ပျက်ဟု ထင်ပါသည်။ [ယောဇနာ၌ကား ပါဌ်ရှိ အတိုင်းပင် ကျမ်းတတ်ထား၏]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) သက္ကေသု-သက္ကာဟု ဗဟုဝုဗ်အမည်ရသော ဇနပုဒ်၌၊ ပေ၊
 ဘေသဇ္ဇဝိညာပနဝတ္ထုသ္မိ-ဆေးကို တောင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊
 န တတုတ္တရိ ထို့ထက်အလွန် မဟုတ်သည်။ တတုတ္တရိသည်နော-ထို့ထက်အလွန်
 ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊
 (ဝိညာပေန္တဿ-၏) ဒုက္ကဋ်၊ (န တတုတ္တရိ-၌) န တတုတ္တရိသည်သ-ထို့ထက်
 အလွန်ဟု အမှတ်ရှိသူမဟုတ်ဘဲ၊ (ဝိညာပေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယေဟိ
 ဘေသဇ္ဇေဟိ-အကြင် ဆေးတို့ဖြင့်၊ ပဝါရိတော-ဖိတ်မန်အပ်ပြီ၊ တတော-ထို
 (ဖိတ်မန်ကြောင်း)ဆေးတို့မှ၊ အညေဟိဝါ-အခြားဆေးတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
 အဓိကတရေဟိဝါ-အပိုအလွန်ဆေးတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အတ္ထေ-အလို
 သည်၊ သတိ-ရှိသော်လည်းကောင်း၊ ယာသု ရတ္တိသု-အကြင်ညဉ့်တို့၌၊ ပဝါရိတော-
 ပြီ၊ တတော-ထို(ဖိတ်မန်ရာ)ညဉ့်တို့မှ၊ အတိက္ကမိတ္တာပိ-ကျော်လွန်၍လည်း၊ အတ္ထေ-
 အလိုသည်၊ သတိစ-ရှိသော်လည်းကောင်း၊ ယထာဘူတံ-ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊
 အာစိက္ခိတ္တာ-ပြော၍၊ ဝိညာပေန္တဿ-လည်းကောင်း၊ ယေ-အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊
 ဉာတကေဝါ-ဆွေမျိုးတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကပ္ပဝါရဏာယ-ပုဂ္ဂလိက
 ဖိတ်ခြင်းဖြင့်၊ ပဝါရိတေဝါ-ဖိတ်သူတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အပရိယန္တပဝါရဏာ
 ယ-အပိုင်းအခြားမရှိသော ဖိတ်ခြင်းဖြင့်၊ ပဝါရိတေ ဝါ-တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊
 အညဿ-အခြားရဟန်း၏၊ အတ္တာယဝါ-အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-
 ၏၊ ဓနေနဝါ-ဥစ္စာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိညာပေန္တိ-ကုန်၏၊ တေသံစ-ထိုရဟန်း
 တို့၏လည်းကောင်း၊ (ယေစမှ စကို ဤ၌ယူ)၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနံစ-လည်းကောင်း၊
 အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သံယပ္ပဝါရဏာတာ-သံယပ္ပဝါရဏာ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
 ဝါ-သံဃာကို ဖိတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ တတော-ထိုသံဃာကို ဖိတ်ရာငှာနမှ၊
 ဘေသဇ္ဇဝိညတ္တိ-ဆေးကို တောင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ အဂိလာနတာ-ဂိလာန
 မဟုတ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပရိယန္တာတိက္ကမော-အပိုင်းအခြားကို လွန်းခြင်း
 လည်းကောင်း၊ ပေ ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ယထာဘူတံ အာစိက္ခိတ္တာ။ ။ “ဒါယကာဖိတ်တုန်းက ဤမည်သော ဆေးကို ဖိတ်ထား၏၊
 ငါတို့မှာ ဒါယကာဖိတ်သော ဆေးမှ တခြားသော ဤမည်သော ဆေးကို စားသုံးလိုသည်” ဟု
 လည်းကောင်း၊ “ဒါယကာဖိတ်တုန်းက ၁ ပိဿာ တောင်းပါ” ဟု ကန့်သတ်ထား၏၊ ငါတို့မှာ
 ၁ ပိဿာကျော် အသုံးလိုနေသည်” ဟုလည်းကောင်း၊ “ဒါယကာကန့်သတ်ထားသည့် ညဉ့်မျိုး
 တော့ ကုန်လွန်သွားပါပြီ၊ ငါတို့မှာ ယခုမှ ဆေးအလိုရှိနေသည်” ဟုလည်းကောင်း အမှန်အတိုင်း
 ပြော၍တောင်းလျှင် ဂိလာနမှာ အနာပတ္တိ၊ ဂိလာနမဟုတ်သူကား ထိုသို့ ပြော၍တောင်းလျှင်
 သူပေါဒနဝိညတ္တိဒုက္ကဋ်သင့်၏။ [ဓဝ္ဓဝိညာပေတုံ ဂိလာနောဝံ၊ လဘာတိ န ဣတရော၊ ဋီကာ။]

အညဿတ္တာယ ပေ၊ ဓနေနဝါ။ ။ “အညဿတ္တာယ”သည် သူတစ်ပါးအတွက် ထိုသူ၏
 ဉာတိပဝါရိတအထံ၌ဖြစ်စေ၊ မိမိ၏ဉာတိပဝါရိတအထံ၌ဖြစ်စေ တောင်းခြင်းတည်း။ “အတ္တနော
 ဓနေန” ကား မိမိအတွက် မိမိဥစ္စာဖြင့် လံလှယ်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဓနေန ဝါ” ဟု ဝါပါရမည်။

**၈။ ဥယျုတ္တ
သိက္ခာပုဒ်**

အဋ္ဌမေ-၌၊ ဥယျုတ္တန္တိ-ကား၊ ကတဥယျောဂံ-ပြုအပ်ပြီးသော ထွက်သွားခြင်းရှိသော၊ ဂါမတော-ရွာမှ၊ နိက္ခန္တိ-ထွက်ပြီးသော၊ ဣတိ အတ္ထော၊ သေနန္တိ-ကား၊ စတုရဂီနိ-အင်္ဂါ ၄ ပါးရှိသော စစ်တပ်ကို၊ (ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆေယျ-သွားအံ့) အညတြ တထာရူပ ပစ္စယာတိ-ကား၊ တထာရူပေ-ထိုသို့ သွားထိုက်သော သဘောရှိသော၊ ကာရဏေ-အကြောင်းသည်၊ အသတိ-မရှိလတ်သော်၊ (စစ်တပ်၌ ဆွေမျိုး မကျန်းမာခြင်း စသော အကြောင်းမရှိဘဲ-ဟူလို) ကေဝလံ-သက်သက်၊ သေနံ-စစ်တပ်ကို၊ ဒဿနတ္ထာယ-ကြည့်ရှုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂစ္ဆတော-သွားသောရဟန်း၏၊ ပဒေ ပေဒေ-ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်းတိုင်း၌၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ ဟောတိ၊ ဒဿနူပစာရေ-မြင်လောက်ရာ ဥပစာ၌၊ ဌတ္တာ-ရပ်၍၊ ပဿတော-ကြည့်သော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတော-တည်သူသည်၊ ပဿတိ-စစ်တပ်ကို မြင်နိုင်၏၊ သော-ထိုအရပ်သည်၊ ဒဿနူပစာရော နာမ-မည်၏၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထိုမြင်လောက်ရာအရပ်ကို၊ ဝိဇဟိတွာ-စွန့်၍၊ ပုနပွန်-ထပ်ကာ ထပ်ကာ၊ ပဿတော-၏၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-တိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ သေနံ-စစ်တပ်ကို၊ ဒဿနဝတ္ထုသ္မိ-အကြည့်သွားခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ [ဒဿနဝတ္ထုသ္မိတိ-သေနံ ဒဿနာယ ဂမနဝတ္ထုသ္မိ၊ အယဓေဝ ဝါ ပါဌော="ဒဿနာယ ဂမနဝတ္ထုသ္မိ"ဟုသော်လည်း ပါဌ်ရှိရင်း ဖြစ်၏၊] အညတြ တထာရူပပစ္စယာတိ-ဟူသော၊ အယံ-သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ပေ၊ ဟတ္ထိအာဒိသု-ဆင်အစရှိသော စစ်အင်္ဂါတို့တွင်၊ ဧကမေကံ-တစ်ပါးပါးသော စစ်အင်္ဂါကို၊ ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ ဂမနေ-သွားခြင်း၌၊ ပုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဒုက္ကဋ် ဟောတိ။

ဥယျုတ္တံ။ ။ဥပုဗ္ဗ ယုဇောတိ၊ တပစ္စည်း၊ "ဓာတူနံ အနေကတ္တတ္တာ"နှင့် အညီ ယုဇောတိ သည် သွားခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ "ကတဥယျောဂံ-ပြုအပ်ပြီးသော ထွက်သွားခြင်းရှိသော၊ နိက္ခန္တိ-ထွက်ပြီးသော"ဟု ဆိုသောကြောင့် တပစ္စည်းလည်း အတိတ်ဟောဟု ကြို၊ "ဥယျုတ္တိတ္ထ-မြို့ရွာမှ ထွက်သွားပြီ၊ ဣတိ ဥယျုတ္တာ (သေနာ)"ဟု ပြု၊ ပါစိတ္တျာဒိယောဇနာ၌ "ဥဌဟိတွာ-မြို့ရွာမှ ထ၍၊ ယုဇတိ ဂစ္ဆတိတိ ဥယျုတ္တာ"ဟု ပစ္စုပ္ပန်ပြုသည်ကို "ဥယျုတ္တာ နာမ သေနာ ဂါမတော နိက္ခမိတွာ (ထွက်ပြီး၍) နိဝိဌာ ဝါ ဟောတိ ပယာတာ ဝါ-တစ်နေရာ၌ စုနေသည် သော်လည်းကောင်း၊ သွားနေသည်သော်လည်းကောင်း"ဟူသော ပါဠိတော်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြခဲ့ပြီးသော အဋ္ဌကထာဖြင့်သော်လည်းကောင်း စဉ်းစားပါ။

ဧကမေကံ။ ။ဟတ္ထိအာဒိသု စတုသု အင်္ဂေသု ဧကမေကံ (တစ်ခုတစ်ခုသော အင်္ဂါကို) အန္တမသော ဧကပုရိသာ၊ ရုဋ္ဌဟတ္ထိပိ-ယောက်ျားတစ်ယောက် စီးအပ်သော ဆင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဧကံပိ သရဟတ္ထံ ပုရိသံ-မြားလက်စွဲသော ယောက်ျားတစ်ယောက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ အတ္ထော။

[ပဒေ ပဒေကို “ဥတ္တနယ” ဟု ဆိုသည်။] အနုယျတ္ထေ-မြို့မှ ထွက်ပြီးသောစစ်တပ် မဟုတ်သည်။ ဥယျတ္ထသညိနော-မြို့ရွာမှ ထွက်ပြီးသော စစ်တပ်ဟု အမှတ်ရှိ သည် ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-လည်းကောင်း၊ (ဒဿနာယ- ငှာ၊ ဂစ္ဆတော-သွားသောရဟန်း၏) တထာ-ထိုဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း၊ [တချို့စာ၌ ဒုက္ကဋ် ပါ၏၊ တထာဟု ညွှန်းပြီးဖြစ်၍ ပိုသည်။] ပန-အဖို့တစ်မားကား၊ (အနု ယျတ္ထေ-၌) အနုယျတ္ထသညိနော-မြို့ရွာမှ ထွက်ပြီးသော စစ်တပ်မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဿတော-လည်းကောင်း) အာရာမေ-၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ (ပဿတော-ကြည့်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း) အတ္တနော-၏၊ ဌိတောကာသံ- တည်ရာအရပ်သို့၊ အာဂတံ-လာသောစစ်တပ်ကို၊ (ပဿတော-လည်းကောင်း) ပဋိပထံ-ခရီးရင်ဆိုင်၊ အာဂစ္ဆန္တံ-လာသောစစ်တပ်ကို၊ ပဿတောစ-လည်းကောင်း၊ တထာရူပပစ္စယေ-ထိုသို့သဘောရှိသော စစ်တပ်သို့ သွားထိုက်သောအကြောင်း သည်၊ (သတိ-သော်၊ သေနံ-သို့၊ ဂစ္ဆတော-၏လည်းကောင်း)၊ [ဦးလေးစသော ဆွေမျိုး၏ စစ်တပ်၌ မကျန်းမာခြင်းစသော အကြောင်းကို ဆိုသည်။] အာဖဒါသု- ကြောင့်၊ (သေနံ ဂစ္ဆတော) [အသက်အန္တရာယ်၊ ပြဟ္မစရိယအန္တရာယ်ကြောင့် စစ်တပ်သို့ ခိုင်သွားခြင်း] ပဗ္ဗတ္တကာဒိနံစ-လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ ဟောတိ၊ ဥယျတ္ထသေနာ-မြို့ရွာမှ ထွက်ပြီးသော စစ်တပ်လည်းကောင်း၊ ဒဿနတ္ထာယ- ကြည့်ရှုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂမနံ-သွားခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတောကာသတော- ခွင့်ပြုအပ်သောအရပ်မှ၊ အညကြ-အခြားအရပ်၌၊ ဒဿနံ-ကြည့်ရှုခြင်းလည်း ကောင်း၊ တထာရူပပစ္စယဿ-ထိုသို့ သဘောရှိသော အကြောင်း၏သော်လည်း ကောင်း၊ အာပဒါယဝါ-လည်းကောင်း၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-သည်ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၉။ သေနာဝါသ သိက္ခာပုဒ်   နဝမေ-၌၊ တတော စေ ဥတ္တရိတိ-ကား၊ တိရတ္တတော- ဥညဉ်ထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ စတုတ္ထဒီဝသေ-၄ ရက်မြောက် နေ၌၊ သူရိယေ-နေသည်၊ အတ္တင်္ဂတေ-ဝင်ပြီးသော်၊ သေနာယ-စစ်တပ်၌၊ တိဋ္ဌတု ဝါ-ရပ်မူလည်း ရပ်ပစေ၊ နိသီဒတု ဝါ-ထိုင်မူလည်း ထိုင်ပစေ၊ သယတု ဝါ- အိပ်မူလည်း အိပ်ပစေ၊ အာကာသေ--ကောင်းကင်၌၊

- အနုယျတ္ထေ။ ။ ရှင်ဘုရင်သည် စစ်တပ်ဖြင့် စစ်တိုက်မဟုတ်ဘဲ ဥယျာဉ်သို့ ဖြစ်စေ၊ မြစ်သို့ ဖြစ်စေ သွားလျှင် ထိုစစ်တပ်ကို “အနုယျတ္တာ” ဟု ခေါ်၏။ သေနာကို ငဲ့၍ “အနုယျတ္ထာယ” ဟု ဣတ္ထိလိင် ရှိသင့်၏။ ထို့ကြောင့် အနုယျတ္ထေကို လိင်ဝိပလ္လာသဟု ကြံပါ။ အာဂစ္ဆန္တံ၌လည်း (အာဂစ္ဆန္တံ ရှိသင့်လျက်) နည်းတူ။

- ဥယျတ္ထသေနာ။ ။ သေနာ-ဟု ပဌမန္တ ရှိသင့်၏။ တေရသကဏ်၌လည်း ပဌမန္တပင် ရှိ၏။ ထိုသည် အင်္ဂါတစ်ပါးတည်း “တထာရူပပစ္စယဿ အာပဒါယဝါ” ဟု ဝါသဒ္ဓါပါသောကြောင့် ထို ၂ ခုတွင် ၁ ခုခုသည် အင်္ဂါတစ်ပါး။

ဣဒ္ဓိယာ-တန်ခိုးဖြင့်၊ ကိစ္ဆိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဣရိယာပထံ-ဣရိယာပုတ်ကို၊ သစေပိ
ကပေတိ-အကယ်၍ မူလည်း ပြုစေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ပြုပါသော်လည်း၊)
ပါစိတ္တိယမေဝ-သာ၊ ဟောတိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ၊ အတိရေကတိရတ္တံ-၃ ညဉ့်ထက်အလွန်၊ သေနာယ-၌၊
ဝသနဝတ္ထုသို့-နေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဦနကတိရတ္တေ- ၃ ညဉ့်
အောက် ယုတ်လျော့သော ညဉ့်၌၊ အတိရေကသညိနော-၃ ညဉ့်ထက် ပိုလွန်၏ဟု
အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ လည်းကောင်း၊
(ဝသတော-နေသောရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ္ဌံ ဟောတိ၊ (ဦနကတိရတ္တေ-၌) ဦနက
သညိဿ-၃ ညဉ့် အောက်ယုတ်လျော့၏ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဝသတော-
လည်းကောင်း၊) တတိယာယ-၃ ညဉ့်မြောက်သော၊ ရတ္တိယာ-၏၊ ပုရာရုဏာ-
အရုဏ်မတက်မီ၊ နိက္ခမိတ္တာ-စစ်တပ်မှ ထွက်၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဝသတော-လည်း
ကောင်း၊ ဂိလာနဿ-မိမိကိုယ်တိုင် ဂိလာနဖြစ်၍၊ ဝသတော ဝါ-၏လည်းကောင်း၊
ဂိလာနကရဏီယေန-ဂိလာန၏ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ ဝသတောဝါ-လည်းကောင်း၊
ပဋိသေနာရုဒ္ဓါယ-ရန်သူစစ်တပ်သည် ပိတ်ဆို့အပ်သော၊ [ပဋိသေနာယ-သည်၊
ရုဒ္ဓါ-ပိတ်ဆို့အပ်သည်တည်း၊ ပဋိသေနာရုဒ္ဓါ-မိမိနေရာစစ်တပ်ကို ရန်သူစစ်တပ်က
သွားလာမဖြစ်အောင် ပိတ်ဆို့ထားအပ်သော၊] သေနာယ-၌၊ (ဝသတော-လည်း
ကောင်း၊) ဧကနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ပလိဗုဒ္ဓဿ-နှောင့်ယှက်အပ်သည်
ဖြစ်၍၊ (ဝသတော-လည်းကောင်း၊) [ရန်သူဖြစ်စေ၊ အစိုးရကဖြစ်စေ စစ်တပ်က
ထွက်မသွားရအောင် မိမိကို နှောင့်ယှက်ထားသည်-ဟူလို၊] အံပဒါသု-ကြောင့်၊
(ဝသတော-လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တကာဒီနန္တ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ
ဟောတိ၊ တိရတ္တာတိက္ကမော-၃ ညဉ့်ကို လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သေနာယ-၌၊
သူရိယဿ-နေ၏၊ အတ္တင်္ဂမော-ဝင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဂိလာနတာဒီနံ-ဂိလာန၏
အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏လည်းကောင်း၊ [အာဒိဖြင့် “ဂိလာနကရဏီယ ပဋိသေနာ
ရုဒ္ဓါ၊ ဧကနစိ ပလိဗုဒ္ဓ၊ အံပဒါ”တို့ကို ယူ၊] အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊
ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ဧဋကလောမသဒိသာနေဝ-သာတည်း၊ ဣတိ-တည်း။

နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ ဥယျောဓိက သိက္ခာပုဒ် ဒသမေ-၌၊ ဧတ္ထ-ဤအရပ်၌၊ ဥဂ္ဂန္တာ ဥဂ္ဂန္တာ-တက်၍
တက်၍၊ ယုဇ္ဈန္တိ-စစ်ထိုးကြကုန်၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဝါ-
တက်၍ တက်၍ စစ်ထိုးရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-ထို
အရပ်သည်) ဥယျောဓိကံ=မည်၏၊ ဧတံ-ဤဥယျောဓိကံဟူသော အမည်သည်၊
သမ္ပဟာဋ္ဌာနဿ-ပြင်းစွာ ပုတ်ခတ်ရာအရပ်၏၊ န ၁မံ-တည်း၊ ဧတ္ထ-ဤအရပ်၌၊

ဥယျောဓိကံ။ ။ဥပုဗ္ဗ၊ ယုဓ ဓာတ်၊ ဥဂ္ဂန္တာ ဥဂ္ဂန္တာ-နိုင်သည့်ဘက်က တက်၍ တက်၍၊
ယုဇ္ဈန္တိ ဧတ္ထာတိ ဥယျောဓော၊ (ဏပစ္စည်း)၊ “ဥယျောဓောယေဝ-ဥယျောဓိကံ” သူတ္တံ၌ ဣက
သက်၊ [ဣပုဗ္ဗည်းဖြင့် “ဥယျောဓော”ဟု ပြီးမူ အ ကို ဣ ပြုဟုသော်လည်း ကြံပါ။]

ဗလဿ-စစ်သည်အပေါင်း၏၊ အဂ္ဂံ-အစုကို၊ ဇာနန္တိ-သိကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုစစ်သည်အပေါင်းကို သိရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထိုအရပ်သည်၊ ဗလဂ္ဂံ-မည်၏၊ ဗလဂဏနဋ္ဌာနံ-စစ်သည်အစုကို ရေတွက်ရာအရပ်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထောနက်၊ သေနာယ-စစ်တပ်၏၊ ဝိယူဟနံ-စုဝေးတည်နေပုံ အထူးတည်း၊ (စစ်ဆင်ခြင်းတည်း၊) သေနာဗျူဟံ-ထူး၊ ဝါ-ခြင်း၊ ဧတံ-ဤသေနာဗျူဟဟူသော အမည်သည်၊ သေနာနိဝေသနဿ-စစ်တပ်၏ စုဝေးတည်နေခြင်း၏၊ နာမံ-တည်း၊ အနိကဿ-ဆင်စသော အပေါင်းကို၊ ဒဿနံ-ကြည့်ရှုခြင်းတည်း၊ အနိကဒဿနံ-ဆင်စသော အပေါင်းကို ကြည့်ရှုခြင်း၊ အနိကံ နာမ-အနိကမည်သည်၊ (ဟတ္ထာနိကံ၌ စပ်) ဟတ္ထိ-ဆင်တစ်စီးသည်၊ ဒွါဒသပုရိသော-တစ်ကျိပ်နှစ်ယောက်သော ယောက်ျား ရှိ၏၊ အသော-မြင်းတစ်စီးသည်၊ တိပုရိသော-၃ ယောက်သော ယောက်ျားရှိ၏၊ ရထော-ရထားတစ်စီးသည်၊ စတုပုရိသော-၄ ယောက်သော ယောက်ျားရှိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမိနာ လက္ခဏေန-ဤလက္ခဏာဖြင့်၊ တယော-၃ စီးကုန်သော၊ ဟတ္ထိ-ဆင်တို့သည်၊ ပစ္ဆိမကံ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဟတ္ထာနိကံ-ဆင်အပေါင်းတည်း၊ အဿာနိကရထာနိကေသုပိ-မြင်းအပေါင်း ရထားအပေါင်းတို့၌လည်း၊ ဧသေဝ-

ဗလဂ္ဂံ။ ။ဗလဿ-ဗိုလ်ပါအပေါင်း၏+အဂ္ဂေါ-အစုအဝေးတည်း၊ ဗလဂ္ဂေါ၊ ဗလဂ္ဂံ+ဇာနန္တိ ဧတ္ထာတိ ဗလဂ္ဂံ၊ ဗလဂ္ဂဇာနန္တံ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဇာနန္တပုဒ် အကျေကြို တစ်နည်း “ဗလံ+ဂဏေတိ ဧတ္ထာတိ ဗလဂ္ဂံ” ကွပ်စွည်း၊ ဣတိ ချေ၊ “စစ်သည်ပေါင်း မည်မျှရှိ၏”ဟု သိဖို့ရန် ရေတွက်ရာ ဌာန။

သေနာဗျူဟံ။ ။ဝိ+ဥိဟ=စစ်တိုက်ဖို့ရန် ပေါင်းစုခြင်း၊ စစ်ဆင်ခြင်း၊ သေနာယ-စစ်တပ်၏၊ ဗျူဟော-စစ်တိုက်ရန် စုဝေး တည်နေခြင်းတည်း၊ သေနာဗျူဟော-ခြင်း၊ “ဤနေရာ၌ ဆင်တပ်နေစေ၊ ဤနေရာ၌ မြင်းတပ် နေစေ”စသည်ဖြင့် စစ်တိုက်ဖို့ရန် သူ့နေရာနှင့်သူ စုဝေးချထားခြင်း (စစ်ဆင်ခြင်း)ကို “သေနာဗျူဟ”ဟု ခေါ်၏၊ ဗျူဟသဒ္ဓါသည် သမူဟ(အပေါင်း) နိမ္မာဏ (ဖန်ဆင်းခြင်း) သမ္မာတက္က (ကောင်းစွာကြံခြင်း) ဒေဟ (ကိုယ်) သေဓျ (စစ်သည်အပေါင်း) သေနာသန္တိဝေသနဝိသေသ (စစ်တိုက်ဖို့ရန် စစ်တပ်စုဝေးတည်နေပုံအထူး)ဟု အနက်များစွာ ရှိရာ ဤနေရာ၌ နောက်ဆုံးအနက်သာ သင့်လျော်သည်။

အနိကဒဿနံ။ ။နိယတေ (ပသာရိယတေ)တိ နိကံ-ဖြန့်ကြဲအပ်သော အစိတ် အစိတ်၊ အ+နိကံ-အစိတ်မဟုတ်သော အပေါင်း၊ (ထောမနိမိ)၊ ပါစိတျာဒိယောဇနာ၌ “အဏာတိ ဘေရဝသန္တံ ကရောတီတိ အဏိကံ”ဟု တစ်မျိုးကြံလေသေး၏။

ဒွါဒသပုရိသော စသည်။ ။စီးသူ ၄ ယောက်၊ ခြေ ၄ ချောင်း၌ အစောင် ၂ ယောက်စီ (၈ ယောက်)၊ ဤသို့လျှင် ဆင်တစ်စီး၌ စစ်သား ၁၂ ယောက် ရှိရ၏၊ စီးသူ တစ်ယောက်၊ ခြေကို စောင့်သူ ၂ ယောက်အားဖြင့် မြင်းတစ်စီး၌ စစ်သား ၃ ယောက် ရှိရ၏၊ ရထားမောင်းသူ ၁၊ စစ်သား ၁ နံပါးစွန်း (နပန်းစွန်း)စောင့်သူ ၂ ယောက်အားဖြင့် ရထားတစ်စီး၌ စစ်သား ၄ ယောက် ရှိရသည်။

သည်ပင်၊ နယော-တည်း၊ ပန-ကား၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ အာဝုမဟတ္တာ-လက်၌ လက်နက်ရှိကုန်သော၊ ပုရိသာ-တို့သည်၊ ပစ္ဆိမကံ-သော၊ ပတ္တာနီကံ-ခြေလျင် စစ်သားအပေါင်း မည်၏။

ဧတေသု-ဤ ဥယျောဓိက ဗလဂ္ဂ သေနာဗျူဟတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုကို၊ ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆတော-သွားသောရဟန်း၏၊ ပဒေ ပဒေ-၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဒဿနူပစာဓိရ-၌၊ ဌတွာ-၍၊ ပဿတော-ကြည့်သော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဥပစာရံ-ကို၊ ဝိဇယိတွာ-၍၊ ပုနပျုန်- ထပ်ကာ ထပ်ကာ၊ ပဿတော-၏၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ [အာရာမေ ဌတွာ စသော အစီအရင်ကို- ဟူလို၊] ဥယျတ္တသေနာသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာပတ္တိဘေဒေါ- အာပတ် အထူးအပြားသည်၊ နတ္ထေဝ-မရှိသည်သာ၊ [ဒုက္ကဋ်အာပတ်လည်း အပြား မရှိ၊ ပါစိတ်အာပတ်လည်း အပြား မရှိ၊] ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁။ သုရာပါန သိက္ခာပုဒ်

သုရာပါနဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ သုရာမေရယပါနေတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဝိဋ္ဌာဒိဟိ- မုန့်မုန့် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကတံ- ပြုအပ်သော၊ မဇ္ဇံ-သေရည်သည်၊ သုရာ-သုရာမည်၏၊ ပုပ္ဖာဒိဟိ-ပန်းပွင့် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကတော-သော၊ အာသဝေါ-အရက်သည်၊ မေရယံ-မေရယ မည်၏၊ တဒုဘယံပိ-ထိုသေရည် အရက် ၂ မျိုးလုံးကိုလည်း၊ ဝိဇတော-မျိုးမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ကုသဂ္ဂေနာပိ-သမန်းမြက်ဖျားဖြင့်လည်း၊ ပိဝတော- သောက်သောရဟန်း၏၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ။

ဝိဋ္ဌာဒိပုပ္ဖာဒိ။ ။အာဒိဖြင့် ယူရသော ပူပ၊ ဩဒန၊ ကိဏ္ဏ၊ သမ္ဘာရတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဖလ၊ မဓု၊ ဝုဋ္ဌ၊ သမ္ဘာရတို့ကိုလည်းကောင်း ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

သေရည် အရက်အထူး။ ။ဧတ္ထ စ သုရာယ-မေရယဿ စ သမာနေပိ သမ္ဘာရ သံယောဂေ (သမ္ဘာရသံယုတ္တ၌ သုရာနှင့် မေရယတို့ သမ္ဘာရ ရောစပ်ပုံချင်း တူနေသော်လည်း) မဒ္ဒိတွာ ကတာ သုရာ-ရေဖြင့် နယ်၍ (ဖျော်၍) ပြုအပ်သော အရည်သည် သုရာ မည်၏၊ စိရပါရိဝါသိယမတ္တေန မေရယံ-ကြာမြင့်စွာ ထုံ၍ စိမ်ထားအပ်ကာမျှဖြင့် အရက် မည်၏၊ ဣတိ တေသံ နာနာကရဏံ ဒဌဗ္ဗံ။

ဝိဇတော ပဋ္ဌာယ။ ။သေရည် အရက် မဖြစ်သေးသော်လည်း သေရည်ဖြစ်အောင် ဆန်မှုန့် စသည်ကို သင့်လျော်သော ရေဖြင့် နယ်၍ လုပ်ထားလျှင်လည်းကောင်း၊ အရက် ဖြစ်အောင် သစ်မည်လည်ပွင့် စသည်ကို စိမ်ထားလျှင်လည်းကောင်း သေရည် အရက်တို့၏ မျိုးဖြစ်ပြီ၊ ထိုမျိုးမှ စ၍ မသောက်ကောင်း-ဟူလို။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ မဇ္ဇိ-သေရည်ကို၊ ပိဝနဝတ္ထုသိဝိ-ကြောင့်၊ ပေ၊ တိက ပါစိတ္တိယံ၊ အမဇ္ဇေ-သေရည် အရက် မဟုတ်သော ဝတ္ထု၌၊ မဇ္ဇိသညိဿ-သေရည် အရက်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော် လည်းကောင်း၊ (ပိဝတော-သောက်သောရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ (အမဇ္ဇေ-၌)၊ အမဇ္ဇ သညိဿ-သေရည် အရက် မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပိဝတော-၏လည်း ကောင်း၊ အနာပတ္တိ၌စပ်)၊ အမဇ္ဇိ-သေရည် အရက် မဟုတ်သော၊ မဇ္ဇဝဏ္ဏဂန္ဓရသံ- ငံသရည် အရက်၏ အဆင်း အနံ့ အရသာရှိသော၊ လောဏသောဝီကံရံ ဝါ- လောဏသောဝီရက ဆေးရည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သုတ္တံ ဝါ-သုတ္တမည်သော အဖျော်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပိဝတော-၏လည်းကောင်း၊ ဝါသဂ္ဂါဟာပဏတ္တံ-

မှတ်ချက်။ ။ “ပိဝတော ပဋ္ဌာယ”ကို “သမ္ဘာရေ ပဋိယာဒေတွာ စာဋိယံ ပက္ခိတ္တကာလတော စေဝ-ဆိုင်ရာ အဆောက်အဦတို့ကို စီမံ၍ အိုး၌ ထည့်ရာအခါမှလည်းကောင်း၊ တာလနာဠိ ကေရာဒိနံ ပုပ္ဖရသဿ အဘိနဝကာလတောစ-ထန်းရည် အုန်းရည် စသည်နှင့်ပန်းပွင့်ရည်၏ အသစ်ကာလမှလည်းကောင်း”ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် တချို့က “ထန်းရည် အုန်းရည်ကို မသောက်အပ်”ဟု သူဆကြ၏။ သို့သော် ထိုထန်းရည်စသည်မှာ အခြားအဆောက်အဦနှင့် ရောဖွယ်မလို၊ သေရည်လုပ်ရာ၌ ထန်းပင်ပေါ်မှာပင် နဂိုက ထန်းရည်ခါး လုပ်နေကျအိုးကို တင်၍ ထန်းရည်ခံကြ၏။ ထိုအိုး၌ကျသော ပင်ကျရည်သည် အသစ်ဖြစ်သော်လည်း မအပ် သည်ကို ရည်ရွယ်၍ “အဘိနဝကာလတော”ဟု ဆိုပါသည်။ သေရည်အရက်လုပ်ဖို့ မဟုတ်သော ထန်းရည်စသည်ကို “အဘိနဝကာလတော”ဟု မဆို။ [“အုန်းရည်”ဟူရာ၌လည်း အုန်းသီး အတွင်းက အရည်ကို မဆိုလို၊ အုန်းပင်မှ ထန်းရည်ခံသလို ခံ၍ ရသော အရည်ကို ဆိုလိုဟန် တူသည်။ ပေရည် ဓနိရည်များ၌လည်း နည်းတူ။]

မဇ္ဇိ။ ။ “မဒ-ဥဗ္ဗာဒေ (ယစ်မူး ရူးသွပ်ခြင်း၌)”ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သောက်သူကို အရူးကဲ့သို့ ယစ်မူးအောင် ပြုတတ်သော သုရာ-အာသဝ ၂ မျိုးလုံးကိုပင် မဇ္ဇိသဒ္ဓါက ဟောနိုင်၏။ [“မဇ္ဇိ သုရာ၊ အာသဝေါ မေရယံ”ဟု ဆိုခဲ့ရာ၌ကား အရက်ကို “အာသဝ”ဟု သီးခြားဆိုလတ္တံ့ဖြစ်၍ မဇ္ဇိသဒ္ဓါက သေရည်ကိုသာလျှင် ဟောခဲ့သည်။]

အမဇ္ဇသညိဿ။ ။ သေရည် အရက်ကို “သေရည် အရက်မဟုတ်”ဟု ထင်၍ သောက်သော ရဟန်းလည်း ပါစိတ်အာပတ်ပင်တည်း။ ဘာကြောင့်နည်း-အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် တည်း။ ထို့ကြောင့် “အမဇ္ဇေ”ပုဒ်ကို လိုက်စေရသည်။

လောဏပေ၊ သုတ္တံ။ ။ လောဏသောဝီရကတိ ဧဝံ နာမကံ ပါနံ၊ သုတ္တံတိပိ ဧဝမေဝ- လောဏသောဝီရကဟူသည် ဤအတိုင်း နာမည်ရှိသော အဖျော်တစ်မျိုး(ဆေးရည်တစ်မျိုး)၊ သုတ္တဟူသည်လည်း ဤအတိုင်း နာမည်ရှိသော အဖျော်တစ်မျိုးပင်တည်း။ (ပါစိတျာဒိ ယောဇနာ)၊ ဣမေ ဒွေ အနေကေဟိ ဘောသဇ္ဇေဟိ အဘိသင်္ခိတာ အာသဝဝိသေသာ-ဤ ၂ မျိုးတို့သည် ဆေးများစွာတို့ဖြင့် စီရင်အပ်သော စိမ်ရည်အထူးတို့တည်း။ (ဋီကာ)။ [တတိယ ပါရာဇိက အဋ္ဌကထာအဆုံးမှာ လောဏသောဝီရကစိမ်နည်း ပါသည်။]

ထုံအပ်သော အနံ့ကို ယူစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဤသက်-ဇဉ်ငယ်၊ မဇ္ဇ-ကို၊ ပက္ခိပိတ္တာ-ထည့်၍၊ သူပါဒီနိ-ဟင်းရည် အစရှိသည်တို့ကို၊ (အာဒိဖြင့် ဗျဉ္ဇနကို ယူ၊) ပစန္နိ-ကုန်၏။ တေသု သူပသမ္မာကာဒီသု-ထိုဟင်းကို ကောင်းအောင်ချက်ခြင်းအစရှိသည်တို့၌၊ (ပိဝတော-၏လည်းကောင်း၊) အာမလကရသာဒီဟိ-သျှိသျှားသီးရည် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ အမဇ္ဇ-သေရည် သေရက်မဟုတ်သော၊ မဇ္ဇသဒိသံ-သေအရက်နှင့်တူသော၊ အရိဋ္ဌ-အရဋ္ဌဆေးရည်ကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏။ [သျှိသျှားသီးရည် စသည်တို့ဖြင့် အရိဋ္ဌဆေးရည် စိမ်ရသောကြောင့် မဇ္ဇနှင့် အဆင်း အနံ့ အရသာ တူသော်လည်း မမူးယစ်စေတတ်သဖြင့် မဇ္ဇမဟုတ်သော အရိဋ္ဌဆေးရည်တစ်မျိုးတည်း။] တံ-ထိုအရိဋ္ဌဆေးရည်ကို၊ ပိဝတော-၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊ မဇ္ဇဘာဝေါ-သေရည် အရက်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထို သေရည်အရက်ကို၊ ပါနဉ္စ-သောက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဧဠကလောမသဒိသာနိ-နံ၏။ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ လောကဝဇ္ဇ-တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒ် သမတ္ထံ။

၂။ အင်္ဂုလိပတောဒက သိက္ခာပုဒ်

ဒုတိယေ-၌၊ အင်္ဂုလိပတောဒကေတိ (ဧတ္ထ)-ပါဌ၌၊ အင်္ဂုလိဟိ-လက်ချောင်းတို့ဖြင့်၊ ဥပကစ္ဆကာဒိယဇ္ဇန-လက်ကတီးကြားအစရှိသောအရပ်၌ ထိုးခတ်ခြင်းကို၊ (အင်္ဂုလိပတောဒကေတိ-ကောဟူ၍) ဝုစ္စတိ၊ အပိစ-သို့သော်လည်း၊ ယေန ကေနစိ-သော၊ ၊ သရိရာဝယဝေန-ဖြင့်၊ ဟသာဓိပ္ပာယဿ-မြူးတူးပျော်ပါး ကစားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပေ၊ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အင်္ဂုလိပတောဒကေန-လက်ချောင်းထိုးခြင်းဖြင့်၊ ဟသနဝတ္ထုသ္မိ-မြူးတူးပျော်ပါးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နော-၌၊ တိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဘိက္ခုနီပိ-သည်လည်း၊ ဘိက္ခုဿ-၏(အတွက်)၊ ဘိက္ခု စသည်လည်း၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏(အတွက်)၊ အနုပသမ္ပန္နောဇဝ-အနုပသမ္ပန္နပင်တည်း၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓါဒိသု-ကာယပဋိဗဒ္ဓအစရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသောအရာတို့၌၊

အပိစ၊ ယေန ကေနစိ။ ။ဝတ္ထုကြောင်း၌ အင်္ဂုလိဖြင့် ချိုင်းကြား စသည်ကို ထိုး၍ ကစားမှု ပါရှိ၏။ ထိုဝတ္ထုကြောင်းအလိုက် “အင်္ဂုလိပတောဒက”ဟု ဆိုသော်လည်း ကိုယ်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြင့် တို့-ဆိတ် ကစားလျှင်လည်း ပါစိတ်ပင်တည်း။

ဟသာဓိပ္ပာယဿ။ ။ဤပါဌဖြင့် ကာယသံသဂ္ဂါဓိပ္ပာယကို ကန့်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘိက္ခုက ဘိက္ခုနီကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီက ဘိက္ခုကိုလည်းကောင်း ဟသာဓိပ္ပာယဖြင့် တို့ထိကစားရာ၌ “ဒုက္ကဋ်”ဟု ဆိုသည်။

သဗ္ဗတ္ထ။ ။ပဋိဗဒ္ဓါဒိသု၌ အာဒိဖြင့် ကာယ-နိသဂ္ဂိယတို့ကို ယူ၊ “ကာယေန ကာယပဋိဗဒ္ဓေ၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ကာယေ၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ကာယပဋိဗဒ္ဓေန၊ နိသဂ္ဂိယေန ကာယေ၊ နိသဂ္ဂိယေန ကာယပဋိဗဒ္ဓေန၊ နိသဂ္ဂိယေန နိသဂ္ဂိယေ” ဟု များစွာ ရှိသောကြောင့် “သဗ္ဗတ္ထ”ဟု

ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)။ န ဟသာဓိပ္ပာယဿ-မြူးတူးပျော်ပါး ကစားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသူမဟုတ်ဘဲ၊ ကရဏီယေ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ အာမသတော-သုံးသပ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဟသာဓိပ္ပာယတာ-မြူးတူးပျော်ပါး ကစားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ ကာယာမသနံ-ကိုယ်ကို သုံးသပ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ ဟသဓမ္မသိက္ခာပုဒံ တတိယေ-၌၊ ဥဒကေ ဟသဓမ္မေတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ ဥဒကဿ-ရေကို၊ ကိဋ္ဌိတံ-ကစားခြင်းကို၊ (ဥဒကေ ဟသဓမ္မေတိ-ဟူ၍)၊ ဝုစ္စကိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဥပရိဂေါပ္ပကေ-ဖမျက်၏ အထက်ပမာဏရှိသော၊ [ဂေါပ္ပကာနံ ဥပရိဘာဂပ္ပမာဏော]၊ ဥဒကေယေဝ-ရေ၌သာလျှင်၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားစဉ်၊ ဟသာဓိပ္ပာယော-မြူးတူးပျော်ပါးကစားခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ နိမ္မုဇ္ဇတိ ဝါ-ငုပ်မူလည်းငုပ်အံ့၊ ဥမ္မုဇ္ဇတိ ဝါ-ဖော်မူလည်း ဖော်အံ့၊ နိမ္မုဇ္ဇနာဒိနံ-ငုပ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ ဩတရန္တဿ- သက်ဆင်းသော၊ တဿ- ထိုရဟန်း၏၊ ဟတ္ထဝါရေ-လက်အကြိမ်၌လည်းကောင်း၊ ပဒဝါရေ-ခြေအကြိမ်၌လည်းကောင်း၊

ဆိုသည်။ [ရဟန်း၏ ပစ်အပ်သောဝတ္ထုဖြင့် အနုပသမ္ပန္န၏ ပစ်အပ်သောဝတ္ထုတို့ ထိအောင် ပစ်၍ ကစားခြင်းကို “နိသဂ္ဂိယေန နိသဂ္ဂိယ”ဟု မှတ်ပါ။]

န ဟသာဓိပ္ပာယဿ၊ အာမသတော။ ။ “န ဟသာဓိပ္ပာယော သတိ ကရဏီယေ အာမသတိ”ဟူသော ပါဠိတော်ကို ယူထားသော ပါဠိဖြစ်၍ “န ဟသာဓိပ္ပာယဿ၊ ပေ၊ အာမသတော”တိုင်အောင်ကို စကားတစ်ရပ်ဟု မှတ်ပါ။ သုံးသပ်ရာ၌လည်း ပုရိသကို သုံးသပ်မှ အနာပတ်၊ ဣတ္ထိကို သုံးသပ်မှု အနာမာသဒုက္ကဋ္ဌံ။

ကိဋ္ဌိတံ။ ။ “ကေဠိ ကိဠာ စ ကိဋ္ဌိတံ” အဘိဓာန်(၁၇၆)ရှိသောကြောင့် “ကိဋ္ဌိတံ”ဟု ဖြစ်စေ၊ ကိဠာယေဝ+ကိဋ္ဌိကာဟု ဇာတိပစ္စည်းဖြင့်ဖြစ်စေ ပါဠိမှန်စေ၊ ဘာဝသာဓနဖြစ်၍ “ဥဒကဿ”ဟု ဆဋ္ဌိတံ ထားသည်။ (“ဘာဝသာဓန၊ နောက်ပုဒ်ပြု၊ ကမ္မတ္ထဆဋ္ဌိ”-နိယာမိ) ပါစိတျာဒိ၌ကား “ဥဒကေ-၌၊ ကိဋ္ဌိကာ-ခြင်း”ဟု ရှိ၏။ ထို၌လည်း “ကိဋ္ဌိကာ”ပင် ဖြစ်သင့်သည်။

ဟသာဓိပ္ပာယော။ ။ “ကိဠာဓိပ္ပာယော”ဟု ဖွင့်၏။ “ပရိဟာသော ဒဝေါ ခိဠာ၊ ကေဠိ ကိဠာ စ”ဟု အဘိဓာန်(၁၇၆)ရှိသောကြောင့် ရယ်ခြင်းကို မယူဘဲ မြူးတူးပျော်ပါး ကစားခြင်းကို ယူပါ”ဟုလို။ [ရှေ့သိက္ခာပုဒ်လည်း ဟသာဓိပ္ပာယကို “ခိဠာဓိပ္ပာယ”ဟုပင် သဘောတူဖွင့်ခဲ့သည်။]

နိမ္မုဇ္ဇတိ။ ။ မုဇ္ဇဓာတ်သည် ဩသိဒန(နစ်မြုပ်ခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။ ဥ ရှေးရှိရာ၌ ဥရိမှ ရ် ပျောက်၍ “ဥမ္မု”ဟု ဒွေဘော်ရောက်ရ၏။ ဥကြောင့် အထက်သို့ ဖော်ခြင်းအနက်ကိုလည်း ဟောရသည်။ ပဋိသေဓအနက်ကို ဟောသော “နိရ်”နောက်၌သာ ဒွေဘော်ရောက်၍ ပဋိသေဓအနက်ဟော မဟုတ်သော (နိ)နောက်၌ ဒွေဘော်မရောက်ရ၊ ထို့ကြောင့် “နိမ္မုဇ္ဇတိ”ဟု ပါဠိမှန် ရှိစေရသည်။

ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ နိမုဇ္ဇနမ္ပုဇ္ဇနေသု-ဥပခြင်း၊ ဖော်ခြင်းတို့၌၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-
 တိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ နိမုဇ္ဇိတ္တာ-ဥပ၍၊ အန္တောဥဒကေယေဝ-ရေ၏အတွင်း
 ၌သာ၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသောရဟန်း၏၊ ဟတ္ထဝါရပဒဝါရေသု-တို့၌၊ ပါစိတ္တိယံ
 (ဟောတိ)၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ တရန္တဿ-ကူးသောရဟန်း၏၊ ယေန ယေန အင်္ဂေန-
 အကြင် အကြင်အင်္ဂါဖြင့်၊ တရတိ-ကူး၏၊ တဿ တဿ-ထိုထိုအင်္ဂါ၏၊ ပယောဂေ
 ပယောဂေ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) သာဝတ္တိယံ ၊ပေ၊ ဥဒကေ-၌၊ ကိဋ္ဌနဝတ္ထုသိဝိ-မြူးတူးပျော်ပါး
 ကစားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ၊ ဥဒကေ-၌၊ အဟဿ
 ဓမ္မေ-ပျော်မြူးခြင်းသဘော မဟုတ်သည်၌၊ (ရိုးရိုးရေချိုးခြင်း စသည်၌-ဟူလို၊)
 ဟဿဓမ္မသညိနော-ပျော်မြူးခြင်းသဘောဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်း
 ကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (တရန္တဿ) ဒုက္ကဋ်၊ နာဝါယ-
 လှေဖြင့်၊ ကိဋ္ဌတော-၏လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထေနဝါ-လက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
 ပါဒေနဝါ-ခြေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌေနဝါ-ထင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
 ကထလာယဝါ-အိုးခြမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥဒကံ-ရေကို၊ ပဟရတော-
 ပုတ်ခတ်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဘာဇနဂတံ-အိုးခွက်၌ရောက်သော၊ ဥဒကံ
 ဝါ-ရေကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌိကာဒီနိဝါ-ကစည်ရည်အစရှိသည်တို့ကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ စိက္ခလ္လံဝါ-ညွှန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ခိပနကိဋ္ဌာယ-ပစ်ချခြင်း
 ဟူသော ကစားခြင်းဖြင့်၊ ကိဋ္ဌတော-၏လည်းကောင်း၊ တထာ-ထို့အတူ ဒုက္ကဋ်
 အာပတ်ပင်တည်း။ [တထာဖြင့် ညွှန်ပြီးဖြစ်၍ ဤနေရာ၌ ဒုက္ကဋ်ပါသည်ကား
 မကောင်း။]

ပန-ကား၊ တံ တံ-အတ္ထဇောတကံ-ထိုထိုအနက်ကို ထွန်းပြတတ်သော၊ အက္ခရံ-
 စာကို၊ ဆိန္နိတံ-ဖြတ်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ (ရေထဲ၌ စာရေးကောင်းသည်-ဟူလို၊)
 န ဟသာဓိပ္ပာယဿ-ဟသာဓိပ္ပာယရှိသူ မဟုတ်ဘဲ၊ ကရဏီယေ-သည်၊ သတိ-
 သော်၊ ဩတရိတ္တာ-ရေသို့သက်ဆင်း၍၊ နိမုဇ္ဇနာဒီနိ-တို့ကို၊ ကရောန္တဿ-၏လည်း
 ကောင်း၊ ပါရံ-တစ်ဖက်ကမ်းသို့၊ ဂစ္ဆတော-၏လည်းကောင်း၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်
 တို့ကြောင့်၊ (နိမုဇ္ဇနာဒီနိ၊ ကရောန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္ပတ္တကာဒီနဉ္စ အနာပတ္တိ၊
 ဥပရိဂေါပ္ပကတာ-ဖမ္ပုက်၏အထက်ဖြစ်သော ရေ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-
 ဖမ္ပုက်မြုပ်လောက်သော ရေ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဟသာဓိပ္ပာယေန-ပျော်မြူး
 ခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုဖြင့်၊ ဝါ-ပျော်မြူးလိုသဖြင့်၊ ကိဋ္ဌနံ-ကစားခြင်းလည်းကောင်း၊
 ၊ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

န ဟသာဓိပ္ပာယဿ ၊ပေ၊ ကရောန္တဿ။ ။“အနာပတ္တိ န ဟသာဓိပ္ပာယော သတိ
 ကရဏီယေ ဥဒကံ ဩတရိတ္တာ နိမုဇ္ဇတိဝါ၊ ဥမ္ပုဇ္ဇတိဝါ ပလဝတိဝါ”ဟူသော ပါဠိတော်ကို
 ယူထားသော ဝါကျဖြစ်၍ “န၊ ဟသာဓိပ္ပာယဿ သတိ ကရဏီယေ ဩတရိတ္တာ နိမုဇ္ဇနာဒီနိ
 ကရောန္တဿ”ဟု တစ်ဝါကျတည်း ရှိစေရမည်။

၄။ အနာဒရိယ သိက္ခာပုဒ်

စတုတ္ထေ-၌၊ အနာဒရိယေတိ-ကား၊ ပုဂ္ဂလဿဝါ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဿ ဝါ - တရားကိုသော်လည်းကောင်း၊ အနာဒရကရဏေ-မလေးစားမှုကို ပြုခြင်းကြောင့်၊

ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ တဿ-ကြောင့်၊ (“ယသ္မာ”ဟု ရှိလျှင် မကောင်း၊) ယောဘိက္ခ-သည်၊ ဥပသမ္ပန္နေန-ရဟန်းသည်၊ ပညတ္တေန-ဝိနည်းပညတ်တော်ဖြင့်၊ ဝုစ္စမာနော-ပြောဆိုအပ်သော်၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝစနံ-ကို၊ အကတ္တုကာမတာယ ဝါ-ပြုခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မပြုလိုသူ၏အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ တံ ဓမ္မံ-ထိုဝိနည်းပညတ်တရားကို၊ အသိက္ခိတုကာမတာယ ဝါ-ကျင့်ခြင်းငှာ အလိုမရှိသူ၏အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မကျင့်လိုသူ၏အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ မနာဒရိယံ-လေးစားခြင်းမရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-မလေးစားခြင်းကို၊ ကရောတိ-၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ တသ္မိ အနာဒရိယေ-ထိုလေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုမလေးစားခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ အနာဒရိယကံရဏဝတ္ထုသ္မိ-လေးစားခြင်းမရှိသူ၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ၊ အနုပသမ္ပန္နေ-၌၊ (အနာဒရိယံ-ကို၊ ကရောန္တဿ-၏) တိကဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ဥပသမ္ပန္နေန ဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္နေန ဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ သလ္လေခါယ-သလ္လေခအကျိုးငှာ၊ န သံဝတ္တတိ-မဖြစ်၊ ဣတိအာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ အပညတ္တေန-ဝိနည်းပညတ်တော်မဟုတ်သော သုတ္တန် အဘိဓမ္မာ၌လာသော စကားဖြင့်၊ (သုတ္တေဝါ အဘိဓမ္မေဝါ အာဂတေန) ဝုစ္စမာနဿ-ပြောဆိုအပ်သော ရဟန်း၏၊ အနာဒရိယေပိ-ကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊

ပုဂ္ဂလဿ ဓမ္မဿ။ ။ ဤပါဌ်ကို ထောက်၍ ပုဂ္ဂလအနာဒရိယ၊ ဓမ္မအနာဒရိယဟု မျိုးရှိကြောင်း သိပါ။ ထိုတွင် မိမိက မသင့်တော်သော အမှုကို ပြုနေစဉ် ရဟန်းတစ်ပါးပါးက ဝိနည်းပညတ်တော်ဖြင့် (မပြုအပ်)ဟု ပြောလျှင် “သူဟာ ဥက္ကိတ္တကရဟန်းပဲ၊ သို့မဟုတ် ရှုတ်ချအပ်သူပဲ၊ ကဲ့ရဲ့အပ်သူပဲ”ဟု ကြံ၍ သူ့စကားကို နားမထောင်ရာ ရောက်စေတော့ဟု သဘောထားကာ ထိုအမှုကို ပြုမြဲ ပြုခြင်းသည် “ပုဂ္ဂလအနာဒရိယ”တည်း၊ ရဟန်းတစ်ပါးပါးက မိမိမသင့်မတော် ပြုနေသည်ကို “မပြုအပ်”ဟု ဝိနည်းပညတ်တော် ပြု၍ ပြောလျှင် “ဒီပညတ်တရားသည် ဘယ်နည်းနှင့် ကွယ်ပျောက်ပါ့မလဲ”ဟု တွေး၍ ထိုပညတ်တော်ကို မကျင့်လိုသော အမှုအရာဖြင့် မလေးမစား ပြု၏။ ထိုသို့ ပြုခြင်းသည် “ဓမ္မအနာဒရိယ”တည်း။

ဣဒံ ပေ၊ အာဒိနာ။ ။ “သင် ယခုပြုအပ်သော ဤအမှုသည် သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အပြစ်မရှိသော်လည်း ကိလေသာတို့ကို ခေါင်းပါးအောင် ပြုခြင်းငှာ မဖြစ်ပါ”ဟု ပညတ်တော် မဟုတ်သော သုတ္တန်စကား၊ အဘိဓမ္မာစကားဖြင့် ပြောလျှင်-ဟူလို၊ အာဒိဖြင့် “န ဓုတတ္ထာယံ၊ န ပါသာဒိကတာယ၊ န အပစယာယ၊ န ဝိရိယာရမ္ဘာယ သံဝတ္တတိ”တို့ကို ယူပါ။

ပဝေဏီအာဂတံ-အဆက်ဆက်မှ လာသော၊ ဥဂ္ဂဟံ-သင်ယူအပ်သော အယူကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အမှာကံ-တပည့်တော်တို့၏၊ အာစရိယာနံ-တို့၏၊ ဥဂ္ဂဟော-သင်ယူခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏။) ပရိပုစ္ဆာ-အဖန်ဖန်မေးမြန်းခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဏန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗတ္တကာဒိနဗ္ဗ အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏၊ ပညတ္တေန-ဝိနည်းပညတ်တော်ဖြင့်၊ ဝစနံ-ပြောဆိုခြင်းလည်းကောင်း၊ အနာဒရိယကရဏံ-လေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ကိုပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၅။ **ဘိသာပန** ပဉ္စမေ-၌၊ ဘိသာပေယျာတိ-ကား၊ ဘိသာပနတ္ထံ-ကြောက်စေသိက္ခာပုဒ် ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ရူပါဒိနိ-ရူပါနံအစရှိသည်တို့ကို၊ ဥပသံဟာရေယျ-ရှေးရှုဆောင်အံ့၊ ဘယာနကကထံဝါ-ကြောက်စရာစကားကို မူလည်း၊ ကထေယျ-ပြောအံ့၊ ပန-ဆက်၊ သော-ထိုခြောက်အပ်သောရဟန်းသည်၊ ဘာယတုဝါ-ကြောက်မူလည်း ကြောက်ပစေ၊ မာ ဘာယတုဝါ-မကြောက်မူလည်း မကြောက်ပစေ၊ ဣတရဿ-အခြားသော ခြောက်သောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဘိသာပနဝတ္ထုသ္မိံ-ကြောက်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-ခြောက်လှန့်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ တိက ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ န ဘိသာပေတုကာမဿ-ကြောက်စေလိုသူ မဟုတ်ဘဲ၊ တထာ-ထိုကြောက်စရာအမှုကို၊ ကရောတော-ပြုသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗတ္တကာ ဒိနဗ္ဗအနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏။

ပဝေဏီအာဂတံ။ ။ပဌမသံဂါယနာတင်ရာ အခါမှစ၍ မဟာကဿပ စသော ဆရာ အဆက်ဆက်မှ လာသော (မိမိတို့) သင်ယူအပ်သော ပါဠိအဋ္ဌကထာကို လက်ကိုင်ပြု၍ ပြန်ပြောလျှင် အနာပတ္တိ၊ ဤသို့ ဆရာကောင်းတို့၏ အယူကို လက်ကိုင်လုပ်၍ ပြန်ပြောလျှင် သာ အနာပတ်ဖြစ်သည်။ ဂါရယှာစရိယုဂ္ဂဟ (ပညာရှိတို့-ကဲ့ရဲ့အပ်သော ဆရာ၏အယူ)ကို လက်ကိုင်ပြု၍ ပြန်ပြောလျှင်ကား အာပတ်ပင်တည်း။

ဆက်ဦးအံ့-“ဂါရယှာစရိယုဂ္ဂဟ”ဟူသည် ကြံရည်သည် သတ္တာဟကာလိက၊ အရည် ထုတ်အပ်ပြီးသော ကြံဖတ်သည် ယာဝဇီဝိက၊ ထို့ကြောင့် ၂ ခုပေါင်းနေသော ကြံချောင်းသည် နေလွဲအခါ (အကြောင်းရှိလျှင်) စုပ်ကောင်း၏။ “တင်လဲခဲ၊ ဖန်ခါးသီးမျိုးပင် ဖြစ်၏”စသော အယူမျိုးတည်း။ အမှန်အားဖြင့်ကား-ကြံချောင်းသည် ယာဝကာလိက ဖြစ်၍ နေလွဲအခါ မစုပ်ကောင်း။

ဘိသာပနတ္ထံ။ ။သက္ကတ၌ ဘိဓာတ်၊ ဘိကို ဘိသပြု၏။ ဓာတွတ္တသင်္ဂဟ၌ ဘိသိဓာတ်ဟု ဆို၏။ ဣာပေပစ္စည်း၊ ယုပစ္စည်း၊ သဒ္ဒနီတိ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ဖြင့် “ဘိသ”ဟု ရှိ၏။ [ရူပါဒိနိတိ ဘယာနကာနိ-ကြောက်စရာကောင်းကုန်သော၊ ရူပသဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာနိ၊ ဘယာနကကထန္တိ-စောဠကန္တာရ (ဓားပြရှိသော ခရီးခဲ)၊ ဝါဠကန္တာရ၊ ပိသာစကန္တာရပုဋိသံယုတ္တကထံ (ခြင်္သေ့ စသော သားရဲရှိသော ခရီးခဲ၊ ဘိလူးရှိသော ခရီးခဲနှင့်စပ်သော စကားကို) ဘယတိ ဧတသ္မာတိ၊ ဘယာနကံ-ကြောက်စရာ။

ဒဿနသဝနဝိသယေ-မြင်လောက်ရာ ကြားလောက်ရာ အရပ်၌၊ ဘီသာပေတု ကာမတာယ-ကြောက်စေလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါယမနံ-အားထုတ်ခြင်းလည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၆။ **ဇောတိ** ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဝိသိဗ္ဗနာပေက္ခောတိ-ကား၊ တပိတုကာမော-ပူခြင်းငှာ **သိက္ခာပုဒံ** အလိုရှိသည်။ ဝါ-လှိုလှိုသည်။ (ဟုတ္တာ)၊ သမာဒဟေယျာတိ-

ကား၊ ဇာလေယျ-တောက်စေအံ့၊ အညတြ တထာရူပပစ္စယာတိ- ကား၊ ပဒီပုဇ္ဇာလနံ ဝါ-ဆီမီးကို တောက်စေခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆီမီး ထွန်းခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တပစနာဒီသု-သပိတ်ဖုတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌ ဇောတိကရဏံဝါ-မီးကို ပြုခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ စေရူပံ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ပစ္စယံ-အကြောင်းကို၊ ဝိနာ-ကြဉ်၍၊ (သမာဒဟေယျ-တောက်စေ အံ့) တတြ-ထိုသို့တောက်စေရာ၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ သမာဒဟန္တဿ-တောက်စေသော ရဟန်း၏၊ အရဏီသဏ္ဍာ ပနတော-ပွတ်ခုံ၊ ပွတ်ကျည်ကို ကောင်းစွာတည်စေရာ အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယာဝ- လောက်၊ ဇာလာ-မီးလျှံသည်၊ န ဥဋ္ဌဟတိ-မထသေး၊ တာဝ-ထိုမီးမတောက်သေး သမျှ၊ သဗ္ဗပယောဂေသု-တို့၌၊ ဒုက္ကဋ်၊ ဇာလုဋ္ဌာနေ-မီးထရာအခါ၌၊ ဝါ-မီး တောက်ရာအခါ၌၊ ပါစိတ္တိယံ၊ သမာဒဟာပေက္ခဿ-တောက်ပါစေဟု စေခိုင်းသော ရဟန်း၏၊ အာဏတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်၊ သင်္ကတိ-တစ်ကြိမ်၊ အာဏတ္တေန-စေခိုင်း အပ်သူသည်၊ ဗဟုမ္ပိ-များစွာလည်း၊ (အဂ္ဂိမ္ပိ-မီးကို)၊ သမာဒဟိတေ-တောက်စေအပ် သော်၊ ဧကမေဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံသိက္ခာပဒံ-ကို) ဘဂ္ဂေသု-ဘဂ္ဂါဟု ဗဟုဝုဇ်အမည်ရသောဇနပုဒ်၌၊ (ဇနပုဒ် နာမည်တို့၌ ဗဟုဝုဇ်အမည် ရရှိတည်း)၊ ပေ၊ ဇောတိ- မီးကို၊ သမာဒဟိတ္တာ-

တပိတုကာမော။ ။ဝိသိဗ္ဗနာပေက္ခောဝယ် ဝိပုဗ္ဗ သိဝုဇာတ်သည် မီးပူစေခြင်း(မီးလှိုခြင်း) အနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “တပိတုကာမော”ဟု ဖွင့်၊ တပိတု-ပူလောင်ခြင်းငှာ+ကာမော၊ တပိတုကာမော၊ ဝေါဟာရအားဖြင့် “မီးလှိုသည်”ဟု ပေး။

ဇာလေယျ။ ။သမာဒဟေယျ၌ သံ-အာပုဗ္ဗ ဒဟာတ်သည် တောက်လောင်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ကာရိတ် အကျေကြ၍ “တောက်စေ”ဟု အနက်ပေးစေလိုသောကြောင့် “ဇာလေယျ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ဇလ-ကာရိတ်ကျေ၊ ဧယျ။]

အရဏီသဏ္ဍာပနတော။ ။“အရဏီ-သည်၊ နိမန္တုဒါရုမ္ပိ-မီးထွက်အောင် ပွတ်အပ်သော သစ်သား၌ ဖြစ်၏၊ -အဘိဓာန် (၄၁၉)၊ ထိုသစ်သားသည် “အောက်ခံ-ပွတ်ခုံ၊ အထက်ဖိ- ပွတ်ကျည်”ဟု ၂ မျိုးရှိ၏၊ ယခု မီးခြစ်မျိုး မရှိမီက သုံးစွဲအပ်သော မီးခြစ်တစ်မျိုးပင်တည်း၊ “မီးထွက်အောင် ပွတ်ဖို့ရန် (မီးခြစ်ဖို့ရန်) ပွတ်ခံ ပွတ်ကျည်ကို နေရာတကျ ထားပြီးသည်မှ စ၍” ဟူလို။

တောက်စေ၍၊ ဝိသိဗ္ဗနဝတ္ထုသို့-မီးလုံခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တိ-
 ပြု အင်္ဂါလောကော-အင်္ဂါလောကောဟူသော ပညတ်လည်းကောင်း၊ အညတြ တံထာရူပ
 ပစ္စယာ-ဟူသော ပညတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာ ဒွေ-ဤ ၂ ပါးတို့သည်၊
 ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိယော-တို့တည်း၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ၊ ဂိလာနဿ-
 ဂိလာနဖြစ်ပါလျက်၊ အင်္ဂါလောကသညိနော-သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-
 သော်လည်းကောင်း၊ (ဇောတိ-ကို၊ သမာဒဟန္တဿ-တောက်စေသော ရဟန်း၏၊)
 ဒုက္ကဋ်၊ ပတိလာတံ-မီးဖိုမှ ကျပြီးသော မီးစကို၊ ဥက္ခိပန္တဿ-မြောက်ပင့်သော
 ရဟန်း၏၊ တထာ-ထိုဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း၊ တဗ္ဗ-ထိုဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်လည်း၊
 အာဝိဇ္ဇာတံ-မကင်းသော မီးကောက်ရှိသော မီးစကို၊ ဝါ-မီးတောက်နေသော
 မီးစကို၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြောက်ပင့်၍၊ ယထာဌာနေ-တည်မြဲတိုင်းသော နေရာ၊
 ဌပေန္တဿ-ထားသော ရဟန်း၏အတွက်၊ (ဟောတိ-၏၊) ပန-ကား၊ ဝိဇ္ဇာတံ-
 ကင်းသော မီးတောက်ရှိသော မီးစကို၊ ဝါ-မီးငြိမ်းပြီးသော မီးစကို၊ ဇာလယတော-
 တောက်စေသော ရဟန်း၏၊ ဝါ-မှုတ်သော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-သည်သာ၊
 (ဟောတိ)၊ [ဈေဓာတ်သည် ဒဟန-မီးလောင်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဝိဂတံ+
 ဈာတံ ယဿာတိ ဝိဇ္ဇာတံ-ကင်းသောမီးတောက်ရှိသောထင်း-မီးငြိမ်းပြီးထင်း။]

ဂိလာနဿ-ဂိလာန ဖြစ်၍၊ ဂိလာနသညိဿ-ဂိလာနဟု အမှတ်ရှိလျက်၊
 (ဇောတိ သမာဒဟန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အညေန-အခြားသူသည်၊ ကတံဝါ-
 ပြုအပ်သော မီးသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဝိတစ္စိတဂီရိဝါ-ကင်းသော အလျှံရှိသော
 မီးကျီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိသိဗ္ဗန္တဿ-လှုံသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပဒီပ
 ဇောတိကန္တောယရာဒိကေ-မီးထွန်းခြင်း၊ သပိဖုတ်ခြင်း အစရှိသော အကြောင်းတို့
 ကြောင့် မီးကို ပြုခြင်း၊ ချွေးဇေးအိမ်၌ မီးထည့်ခြင်း အစရှိသော၊ တထာရူပပစ္စယေ-
 ထိုသို့ သဘောရှိသော အကြောင်းသည်၊ (သတိ-သော်၊ ဇောတိ သမာဒဟန္တဿ-
 ၏လည်းကောင်း၊) အာပဒါသု-တို့ကြောင့်(ဇောတိ သမာဒဟန္တဿ) [တောကျောင်း
 ၌ ခြင်္သေ့ သစ် ကျား ဆင်စသော ဘေးရန်များကြောင့် မီးဖိုထားသူ၊] ဥဗ္ဗတ္တကာ
 ဒီနဉ္စ အနာပတ္တိ၊ အင်္ဂါလောကတာ - ဂိလာန မဟုတ်သူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊

ပတိလာတံ။ ။ပတိတံ-ကျသော+အလာတံ-မီးစ (ထင်းစ)တည်း၊ ပတိလာတံ၊ “ပတိတ”မှ
 တ-တစ်လုံး ချေ၊ ဒီယပြု၍ “ပတိလာတံ” ဖြစ်သည်ဟု ပါစိတျာဒိယောနော မိန့်သည်။

ပဒီပံ ၊ ပေ၊ ဒိကေ။ ။ပဒီပုဇ္ဇာလနေ-ဆီမီးကို တောက်စေခြင်း (မီးဖြူထွန်းခြင်း)၌လည်း
 ကောင်း၊ ပတ္တပစနသေဒကမ္မာဒိသု ဇောတိကရဏေ-သပိတ်ဖုတ် ချွေးထုတ် အစရှိသော
 အမှုတို့ကြောင့် မီးပြုခြင်း (မီးမွှေးခြင်း)၌ လည်းကောင်း၊ (ဇန္တောယရဟု ခေါ်အပ်သော
 ချွေးအောင်းရာ မီးတင်းကုတ်ဝယ်) သမာဒဟနေ-မီးတောက်စေခြင်း၌လည်းကောင်း၊ [ပဒီပ၌
 ဥဇ္ဇာလန ကျေ၊ “ဇောတိဿ+ကရဏံ ဇောတိကံ” ကရဏအနက်၌ ဇာက သက်။]

အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော အကြောင်း၏မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝိသိဗ္ဗေတုကာမတာ-လုံ့လို့သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သမာဒဟနံ-တောက်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ-တို့ကို၊ သဗ္ဗရိတ္တေ-သဗ္ဗရိတ္တသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-ကုန်၏၊ ကုတိ-အပြီးတည်း။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ နှာန သိက္ခာပုဒ်

သတ္တမေ-၌၊ နှာယေယျာတိ-ကာ၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ မဇ္ဈိမဒေသေ - မဇ္ဈိမဒေသ၌၊ နှာပနဒိဝသတော- ရေချိုးရာနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ အမုမာသေ-တစ်လထက်ဝက် ၁၅ ရက်သည်၊

အပုဏ္ဏေ-မပြည့်သေးမီ၊ သမယာ-ရေချိုးသင့်ရာ အခါကို၊ (သိက္ခာပုဒ်၌ ခွင့်ပြုအပ်သော သမယကို) အညတြ-၍၊ နှာယိသာမိ-ရေချိုးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ စုဏ္ဏံဝါ-ဆပ်ပြာမှုန့်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မတ္တိကံဝါ-မြေညက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ရှေးက မြေညက်ဖြင့်လည်း ပွတ်တိုက်လေ့ ရှိ၏) အဘိသင်္ခရောတိ-ပြုစီရင်၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ တတော-ထိုပြုစီရင်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သဗ္ဗပယောဂေသု-တို့၌၊ ဒုက္ကဋ်၊ နှာနပရိယောသာနေ-ရေချိုးခြင်း၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ၊ သမယေသု-သမယတို့တွင်၊ ပရိဝေဏသမ္ပဇနမတ္တမ္ပိ-ကျောင်းပရိဝုဏ်ကို တံမြက်လှည်းခြင်းမျှသည်လည်း၊ ကမ္မသမယော-ကမ္မသမယ မည်၏၊ အမုယောဇနိယူဇနာဝက်ခရီးသို့၊ ဂန္တကာမဿ-သွားလိုသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆတောသွားဆဲရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဂတဿဝါ-သွားပြီးရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အဒ္ဓါနဂမနသမယော-ယ မည်၏၊ သရဇေန-မြူမှုန့်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဝါတေန-လေသည်၊ ဩကိဏ္ဏဿ-ရောပြွမ်းအပ်သော ရဟန်း၏၊ ကာယေ-၌၊ ဒွိသု ဝါ-၂ ပေါက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တီသုဝါ-၃ ပေါက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဥဒကဖုသိတေသု-ရေပေါက်တို့သည်၊ ပတိတေသု-ကျကုန်လတ်သော်၊ ဝါတဝုဋ္ဌိသမယော-ယ မည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ မတ္တံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ န ဇာနိတ္တာ-မသိမူ၍၊ နှာယနဝတ္ထုသို့-ရေချိုးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အညတြ သမယာတိ-ယာဟူသော၊ အယံ ဆဗ္ဗိဓာ-ဤ ၆ ပါးအပြားရှိသော ပညတ်သည်၊ (သမယ ၆ ပါးကို ရည်ရွယ်၍ ဆဗ္ဗိဓာဟု ဆိုသည်)၊ စတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ပေ၊ တိကံပါစိတ္တိယံ၊ အတိရေကမုမာသေ-တစ်လထက်ဝက်ထက် လွန်ရာအခါ၌၊ ဥိနကသညိနော-တစ်လထက်ဝက်အောက် ယုတ်လျော့၏ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (နှာယန္တဿ-ရေချိုးသောရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ်၊ (အတိရေကမုမာသေ-၌) အတိရေကသည်ဿ-ပိုလွန်၏ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (နှာယန္တဿဝါ-၏လည်းကောင်း) သမယေ-ရေချိုးသင့်ရာအခါ၌၊ နှာယန္တဿဝါ-၏လည်းကောင်း၊ ယော-သည်၊ နဒီပါရိ-မြစ်၏ တစ်ဖက်ကမ်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားစဉ်၊ ဝါလုကံ-သဲကို

ဥက္ကရိတ္တာ-အထက်သို့ ကြံ၍၊ (သဒ္ဒတ္ထ)၊ ဝါ-ယက်၍၊ (ဝေါဟာရတ္ထ)၊ ကတအာဝါ
 ငွေသုဝိ-ပြုအပ်သော တွင်းတို့၌သော်မှလည်း၊ (ပိဖြင့် “နဒိယံ ဝတ္ထုဗ္ဗမေဝ-တွင်း
 ကလေး ဖြစ်အောင် တူး၍သော်မှ ရေချိုးကောင်း၏၊ မြစ်ထဲ၌ ချိုးမှုမှာ ဆိုဖွယ်
 မလို” ဟု သမ္ဘာဝနာပြု) နှာယတိ-၏၊ တဿဝါ-၏လည်းကောင်း၊ ပစ္စန္နိမေ-မဇ္ဈိမ
 ဒေသ၏အစွန်ဖြစ်သော၊ ဇနပဒေ-၌၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့၏လည်း
 ကောင်း၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (နှာယန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) [ပျားပိတုန်း
 လိုက်ခြင်း စသည်ကို “ဘေးရန်” ဟု ဆိုသည်၊ ထိုဘေးရန်ကြောင့် မြစ်ချောင်းရှိ
 ရေအတွင်း ဝင်ပြေးသည်ကို “နှာယန္တဿ” ဟု မှတ်၊] ဥဗ္ဗတ္တကာဒိနဉ္စ အနာပတ္တိ၊
 မဇ္ဈိမဒေသော-မဇ္ဈိမဒေသလည်းကောင်း၊ ဦနကဗုမာသေ-တစ်လထက်ဝက်
 အောက် ယုတ်လျော့သောအခါ၌၊ နှာနံ-ရေချိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ သမယာနံဝါ-
 အခါတို့၏သော်လည်းကောင်း၊ နဒိပါရဂမနဿဝါ-မြစ်တစ်ဖက်ကမ်းသို့ သွားခြင်း
 ၏သော်လည်းကောင်း၊ အာပဒါနံဝါ-ဘေးရန်တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ အဘာဝေါ-
 မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ ၊ ဣတိ-တည်း။ ။သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ ဒုဗတ္တကရဏ သိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌမေ-၌၊ အလဘိ-ရပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ လဘော-လဘ
 မည်၏၊ လဘောဇေ-ရသောရဟန်းသည်ပင်၊ လာဘော-

လဘ မည်၏၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ အလဘိ-ရသနည်း၊
 စီဝရံ-ကို၊ (အလဘိ-ပြီ) ကိဒိသံ-အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ (စီဝရံ-ကို၊ အလဘိ-
 နည်း) နဝံ-အသစ်ဖြစ်သော၊ (စီဝရံ-ကို၊ အလဘိ-ပြီ) ဣတိ-ဤနည်းအားဖြင့်၊
 နဝစီဝရလာဘောနာတိ-နဝစီဝရလာဘောနဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗ္ဗေ-ဟောတော်မူထိုက်လျက်၊
 အနုနာသိကလောပံ-နိဂ္ဂဟိတ်၏ ကျေခြင်းကို၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၊ နဝစီဝရ
 လာဘောနာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပဋိလဒ္ဒနဝစီဝရေန-

အလဘိတိ လဘော။ ။[လဘဓာတ်၊ အံပစ္စည်း၊] ရအပ်သော လာဘ်ကို ဟောရာ၌
 ဣပစ္စည်းဖြင့် “လာဘ” ဟု တစ်ခါတည်း ပြီး၏၊ ထို၌ “လဗ္ဘတိတိ လာဘော” ဟု ကမ္မသာဓန
 ပြုရ၏၊ ဤ၌ကား ရပြီးသော ရဟန်းကို အရကောက်ရသောကြောင့် “အလဘိတိ လဘော” ဟု
 အတိတ်ဟော ကတ္တုသာဓနပြုပြီးမှ သုတ္တအနက်၌ တဒိတိံ ဣပစ္စည်းသက်၍ “လဘောဇေ
 လာဘော” ဟု ဆက်သည်၊ ဤသို့ အဋ္ဌကထာအဆို ရှင်းနေပါလျက် ဋီကာသစ်၌ “လာသဒ္ဓေါယံ
 ကမ္မသာဓနေ၊ ဧကာ ဘဝတာ လာဘော လဒ္ဓေါ-အရှင်သည် အဘယ်လာဘ်ကို ရအပ်သနည်း၊
 ဣတိအာဒိသု ဝိယံ” စသည် ဆိုလေ၏။

၀စနတ္ထ။ ။နဝံ+စီဝရံ နဝစီဝရံ၊ ဝံ၌ နိဂ္ဂဟိတ် မကျေသော အလုတ္တသမာသံ “နဝံစီဝရံ+
 လာဘော နဝစီဝရလာဘော” ဟု ပြု၊ နဝံ+စီဝရံ၏အကြား၌ “ပန+ဘိက္ခုနာ” ၂ ပုဒ်ခြားသော်
 လည်း အနက်စပ်သောကြောင့် “နဝံစီဝရံ” ဟု သမာသံ ဖြစ်နိုင်သည်၊ “နာသံ+အနဂတံ
 အနုနာသံ၊ အနုနာသံယေဝ အနုနာသိကံ” ဟု ပြု၍ နှာခေါင်းသို့လေထွက်သော နိဂ္ဂဟိတ်ကို
 “အနုနာသိကံ” ဟု ခေါ်သည်။

ရအပ်ပြီးသော အံသစ်သင်္ကန်းရှိသော၊ ဝါ-အံသစ်သင်္ကန်းကို ရပြီးသော၊ (ဘိက္ခုနာ-
 သည်) ဣတိ အတ္ထော၊ မဇ္ဈေ-နဝံစီဝရ ၂ ပုဒ်တို့၏အလယ်၌၊ ဌိတပဒဒွယေ-
 တည်သောပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်းတွင်၊ ပနာတိ-ပနဟူသောပုဒ်သည်၊ နိပါတမတ္တံ-
 အနက်မရ နိပါတ်မျှသာတည်း၊ ဘိက္ခုနာတိ-ဘိက္ခုနာဟူသောပုဒ်သည်၊ ယေန-
 အကြင်ရဟန်းသည်၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီ၊ တဿ-ထိုရသောရဟန်းကို၊ နိဒဿနံ-ညွှန်ပြ
 ကြောင်းပုဒ်တည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသောအစီအရင်သည်၊ ပဒတ္တတော-ပုဒ်နက်အား
 ဖြင့်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ။

ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိနိစ္ဆယော-
 အဆုံးအဖြတ်တည်း၊ နိဝါသနပါရပနပဝံ-ဝတ်ခြင်း ရမ်းခြင်းသို့ ကပ်ရောက်သော၊
 ဝါ-ဝတ်လောက် ရမ်းလောက်သော၊ စီဝရံ-ကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ နိဌိတရဇနဿ-
 ပြီးပြီးသောဆိုးခြင်းကိစ္စရှိသော၊ တဿ-ထိုသင်္ကန်း၏၊ ယသ္မိဝါ တသ္မိဝါ ပဒေသေ-
 အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ ဤပါဌ်ဖြင့် သင်္ကန်းထောင့်မှာဖြစ်စေ၊
 အတွင်းမှာဖြစ်စေ ဝိန္နုထိုးကောင်းသည်ဟု ပြ၏၊ ယခုကာလ၌ ထောင့်မှာ ထိုးလှေ
 ရှိကြ၏။] ကံသနီလေနဝါ-သံညှိ ကြေးညှိ အညှိရောင်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
 ပတ္တနီလေနဝါ-သစ်ရွက်ရည် စိမ်းညှိရောင်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကဒ္ဒမေနဝါ-
 ရွံ့ညွှန်ရောင်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး
 သော၊ ကာဠကေန ဝါ-အနက်ရောင်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မောရက္ခိမဏ္ဍလ
 မဂ်လပိဋ္ဌိနံ-ဥဒေါင်းမျက်ကွင်း ပမာဏ၊ ကြမ်းပိုးကျောက်ကုန်းပမာဏတို့တွင်၊
 အညတရပုမာဏံ-တစ်ပါးပါးသော ပမာဏရှိသော၊ ကပ္ပဝိန္နု-ကပ္ပဝိန္နုကို၊ အာဒိ
 ယိတွာ-ယူပြီး၍၊ (တစ်နည်း) ကပ္ပဝိန္နု အာဒိယိတွာ-ကပ္ပဝိန္နုထိုးပြီး၍၊ တံစီဝရံ-
 ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ-သုံးဆောင်ထိုက်၏၊ အနာဒိယိတွာ-ကပ္ပဝိန္နုကို မယူမူ၍၊ ဝါ-
 ကပ္ပဝိန္နုမထိုးမူ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

ပဋိလဒ္ဓစီဝရေန။ ။ဤပါဌ်ကို ထောက်၍ “လဘော”၌ ကမ္မသာဓနဟု ထင်ရသော်လည်း
 “ဇိတိန္ဒြယော”ပုဒ်ကဲ့သို့ ကတ္တားကို အရကောက်ရသောကြောင့် ဤပဋိလဒ္ဓစီဝရေနဖြင့်လည်း
 လဘ၏ ကတ္တာသဓနကိုပင် သိရသည်ဟု မှတ်ပါ။

နိဝါသနပါရပနပဝံ။ ။ဤပါဌ်ဖြင့် နိသဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်များ၌ လာသော ဝိကပ္ပနပဝ
 (ဝိကပ္ပနာလောက်ရုံမျှ)ဖြစ်သော သင်္ကန်းကို ပယ်သည်၊ ဝတ်လောက် ရမ်းလောက် ရုံလောက်
 သော သင်္ကန်းကိုသာ ကပ္ပဝိန္နု ထိုးရမည်-ဟူလို။

ကံသနီလ ပတ္တနီလ။ ။ကြေးညှိ သံညှိအဆင်းရှိသော အညှိရောင်ကို “ကံသနီလ”ဟု
 ခေါ်၏၊ [“ကံသနီလေနာတိ စမ္မကာရနီလေန-သားရေသမားတို့ အသုံးပြုအပ်သော အညှိ
 ရောင်ဖြင့်”ဟု ဖွင့်၏၊ မဟာပစ္စရိယံ ပန အယမလံ-သံချေး သံညှိ၊ လောဟမယံ-ကြေးညှိ၊
 ဧတံ ကံသနီလံ နာမာတိ ဝုတ္တံ၊] ပတ္တနီလေနာတိ-ယေနကေနစိ နီလဝဏ္ဏေန ပဏ္ဏရသေန
 စ (သစ်ရွက်ရည်ဖြင့်)၊ ကဒ္ဒမ-ကာဠ-သာမ အရောင်များနှင့် ဝိန္နုပြောက်ပမာဏကို ဤအဖွင့်
 အတိုင်း ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အတ္တနောဒ၏၊ စီဝရံ-ကို၊ အဇနနဝတ္ထုသ္မိံ-မသိခြင်း ဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အာဒိန္နေ-ယူအပ်ပြီးသော ကပ္ပဝိန္နု၊ အနာဒိန္နသညိနော-မယူအပ်သေးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပရိဘူဉ္ဇန္တဿ-၏) ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ (အာဒိန္နေ-၌) အာဒိန္နသညိဿ-ယူအပ်ပြီးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပရိဘူဉ္ဇန္တဿ-၏ လည်းကောင်း)၊ ကပ္ပေ-ကပ္ပဝိန္နုသည်၊ နဋ္ဌေ-ပျက်စီးသော်လည်းကောင်း၊ (ဖြစ်လျှော်ခြင်းစသည်ကြောင့် ပျက်စီးသွားသော်လည်းကောင်း-ဟူလို၊) ကပ္ပကတောကာသေ-ကပ္ပဝိန္နု ပြုအပ်ပြီးသော အရပ်သည်၊ ဇိဏ္ဏေ-ဆွေးမြည့်သော်လည်းကောင်း၊ (ဆွေးမြည့်၍ ကပ္ပဝိန္နု ပျောက်သွားသော်-ဟူလို)၊ ကပ္ပကတေန-ပြုအပ်ပြီးသော ကပ္ပဝိန္နုရှိသော သင်္ကန်းနှင့်၊ အကပ္ပကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော ကပ္ပဝိန္နုမရှိသော သင်္ကန်းကို၊ သံသိပ္ပိတေ-စပ်၍ ချုပ်အပ်သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆာ-နောက်မှ၊ အဂ္ဂဠ အနုဝါတပရိဘာဏောသု-အဖာ၊ အလျားအနားပတ်၊ အနံအနားပတ်တို့ကို၊ အာရောပိတေသု-တင်အပ်ကုန်သော်လည်းကောင်း၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ ပရိဘူဉ္ဇန္တဿ-၏ လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ၊ ဝုတ္တပ္ပကာရဿ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ (“နိဝါသနပါရူပနုပဝံ”ဟု ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အပြားရှိသော) စီဝရဿ-၏၊ အကတ ကပ္ပတာ-ပြုအပ်သောကပ္ပဝိန္နုမရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ (ကပ္ပဝိန္နုမထိုးခြင်းလည်းကောင်း)၊ န နဋ္ဌစီဝရာဒိတာ-နဋ္ဌစီဝရ အစရှိသည်၏အဖြစ် မဟုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ [အာဒိဖြင့် နိသဂ္ဂိ၌ ပြခဲ့သော ဝိနဋ္ဌ အစွိန္နစီဝရ စသည်ကို ယူ] နိဝါသနံဝါ-ဝတ်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ပါရူပနံဝါ-ရမ်းခြင်း ရုံခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ [ဝတ်ရုံမှုကို ပြုခြင်းသည် ကိရိယာ၊ ကပ္ပဝိန္နုထိုးမှုကို မပြုခြင်းသည် အကိရိယာတည်း၊] ဣတိ-တည်း။ ။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ ဝိကပ္ပနာ သိက္ခာပုဒ် နဝမေ-၌၊ ဝိကပ္ပေတွာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (လဗ္ဘမာနာ-ရထိုက်ကုန်သော) ဝိကပ္ပနာ-ဝိကပ္ပနာတို့သည်၊ ဒွေ-၂ ပါးတို့တည်း၊ သမ္မုခဝိကပ္ပနာ-မိမိန္နုတ်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ ပရမ္မုခဝိကပ္ပနာ စ-သူတစ်ပါးနှုတ်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းလည်းကောင်းတည်း၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ သမ္မုခဝိကပ္ပနာ- သည်၊ ဟောတိ- သနည်း၊ စီဝရာနံ-တို့၏။

အစာနနဝတ္ထုသ္မိံ ။ ။ရဟန်းများနှင့်တိတ္ထိတို့ ခရီးအတူ သွားကြစဉ် တောပုန်းဓားပြတို့က အဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို လုယူကြလေသည်၊ ထိုအခါ မင်းမှုထမ်းတို့က ဓားပြတို့ကို ဖမ်း၍ အဝတ်သင်္ကန်းပြန်ရသဖြင့် ရဟန်းတို့အား “ကိုယ့်သင်္ကန်းကို မှတ်မိလျှင် ယူကြပါ”ဟု လျှောက်လေသော် ရဟန်းများများ မမှတ်မိကြ၍ အကဲ့ရဲ့ ခံရလေသည်။

သမ္မုခ၊ ပရမ္မုခ။ ။ဝိသဒ္ဓါသည် ကင်းခြင်း အနက်ဟော၊ ဝိဂတံ- မိမိဥစ္စာ အဖြစ်မှ ကင်းအောင် + ကပ္ပနာ-ပြုခြင်းတည်း၊ ဝိကပ္ပနာ-ခြင်း၊ သံ သဒ္ဓါသည် “မိမိ” အနက်ဟော၊

ဧကဗဟုဘာဝံ-တစ်ထည်တည်း၏အဖြစ်၊ အများတို့၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ သန္တိဟိတာသန္တိဟိတဘာဝဉ္စ-အနီး၌ ထားအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်၊ အနီး၌ မထားအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (သံ-အနီး၌+နိဟိတ-သို့မှီးသိမ်းထားအပ်) ဥတ္တာ-သိ၍၊ ဣမံ စိဝရန္တိဝါ-ဣမံ စိဝရံဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ (အနီးတစ်ထည်၌ ပြုပုံ) ဣမာနိ စိဝရာနိတိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ (အနီး အများ၌ ပြုပုံ) ဧတံ စိဝရန္တိဝါ-ဧတံ စိဝရံဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ (အဝေး တစ်ထည်၌ ပြုပုံ) ဧတာနိ စိဝရာနိတိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ (အဝေး အများ၌ ပြုပုံ) ဝတ္တာ-ဆိုပြီး၍၊ တုယံ ဝိကပ္ပေမိတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗွဲ-ဆိုရာ၏၊ [ဣမံ စိဝရံ-ဤသင်္ကန်းကို၊ (ဣမာနိ စိဝရာနိ-တို့ကို) တုယံ-သင့်အား၊ ဝိကပ္ပေမိ-ကိုယ့်ဟာအမှတ်၊ ကင်းစင်လတ်အောင် ပြုပါ၏၊ ဝါ-ပေးပါ၏] အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧက-တစ်မျိုးသော်၊ သမ္မုခဝိကပ္ပနာ-နာတည်း၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းဖြင့်၊ နိဓေတံ-သို့မှီးသိမ်းထားခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏၊ ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ ပရိဘုဉ္စိတံ-သုံးဆောင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝိသဇ္ဇေတံဝါ-စွန့်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာတံဝါ-အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်သေး၊ ပန-အန္တယကား၊ မယံ သန္တကံ၊ ပေ၊ ကရောဟိတိ-ကရောဟိဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ဆိုအပ်သော်၊ ပစ္စုဒ္ဓါရော နာမ-ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုခြင်းမည်သည်၊ ဝါ-ပြန်၍ထုတ်ခြင်းမည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ [မယံ-တပည့်တော်၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ (မယံ-၏၊ သန္တကာနိ-တို့ကို) ပရိဘုဉ္စိတံ-သုံးဆောင်လိုမှုလည်း သုံးဆောင်ပါလော့၊ ဝိသဇ္ဇေဟိဝါ-စွန့်လိုမှုလည်း စွန့်ပါလော့၊ ယထာပစ္စယံ-အကြောင်းအားလျော်စွာ၊ ကရောဟိ-ပြုပါလော့] တတော-ထိုပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုရာအခါမှ၊ ပဘုတိ-စ၍၊ ပရိဘောဂါဒယောပိ-သုံးစွဲခြင်း အစရှိသည်တို့သည်လည်း၊ ဝဇ္ဇန္တိ-အပ်ကုန်၏။

အပရော နယော-အခြားတစ်နည်းကား၊ တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ စိဝရာနံ-တို့၏၊ ပေ၊ ဥတ္တာ-၍၊ တဿေဝ ဘိက္ခန္ဓာ-ထိုရဟန်း၏ပင်၊ (တုယံ ဝိကပ္ပေမိဟု ဆိုခဲ့သော ရဟန်းကိုပင် “တဿေဝ”ဟု ပြန်ညွှန်းသည်) သန္တိကေ-အထံ၌၊ ပေ၊ ဝတ္တာ-၍၊ ပဉ္စသု-၅ ဦးကုန်သော၊ သဟဓမ္မိကေသု-သီတင်းသုံးဖော်တို့တွင်၊ အညတရဿ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး၏၊ အတ္တိနာ-မိမိသည်၊ အဘိရုစိတဿ-အလိုရှိအပ်သော၊ ယဿကဿစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး၏၊ (အညတရဿကိုပင် “အတ္တနာပေ၊ကဿစိ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်) နာမံ-အမည်ကို၊ ဂဟေတ္တာ-ယူ၍၊ တိဿဿ ဘိက္ခန္ဓာ ဝိကပ္ပေမိတိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ တိဿာယ

အတ္တနော+မုခံ-သံမုခံ= မိမိ၏ နှုတ်၊ သမ္မုခေန + ဝိကပ္ပနာ-သမ္မုခဝိကပ္ပနာ၊ ပရဿ+မုခံ-ပရံမုခံ (နိဂ္ဂဟိတ်လော)၊ ပရမ္မုခေန+ဝိကပ္ပနာ-ပရမ္မုခဝိကပ္ပနာ။ [ဤသိက္ခာပုဒ်၌ “မျက်မှောက်၊ မျက်ကွယ်အနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ် မဟုတ်သောကြောင့် “သမ္မုခါ၊ ပရမ္မုခါ”ဟု မရှိရာ၊ ဝိကပ္ပနာ ပြုပုံ အမျိုးမျိုးကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ဘိက္ခုနီယာ(ဝိကပ္ပေမီတိဝါ)-ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ (တိဿာယ) သိက္ခမာနာယ (ဝိကပ္ပေမီတိဝါ)-သော်လည်းကောင်း၊ (တိဿဿ) သာမဏေရဿ (ဝိကပ္ပေမီတိဝါ)-သော်လည်းကောင်း၊ (တိဿာယ) သာမဏေရိယာ ဝိကပ္ပေမီတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထဗွံ-၏။ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အပရာပိ-အခြားတစ်မျိုးလည်းဖြစ်သော၊ သမ္မုခဝိကပ္ပနာ-တည်း။ [ဤနေရာ၌ မျက်ကွယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးဆိုခြင်းကိုပင် “သမ္မုခဝိကပ္ပနာ” ဟု ဆိုထားသည်။] ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းဖြင့်၊ နိဓေတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။ ပရိဘောဂါဒိသု-သုံးစွဲခြင်းအစရှိသည်တို့တွင်၊ ဧကမ္မိ-တစ်ခုမျှလည်း၊ န ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-အန္တယ၊ တေန ဘိက္ခုနာ-သည်၊ (တဿေဝဟု ဆိုခဲ့သော ရဟန်းကို ဆိုသည်။) တိဿဿ ဘိက္ခုနော၊ ပေ၊ ကရောဟီတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ ပစ္စုဒ္ဓါရော နာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ၊ တတော-ထို ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုပြီးရာ အခါမှ၊ ပဘုတိ-စ၍၊ ပရိဘောဂါဒယောပိ-တို့သည်လည်း၊ ဝဋ္ဋန္တိ-န်၏။ (ဣတိ-ဤသို့၊ သမ္မုခဝိကပ္ပနာ-သည်၊ ဟောတိ-၏။... ကထံ အမေးကို ပြန်ဖြေရသည်။)

ကထံ-လျှင်၊ ပရမ္မုခဝိကပ္ပနာ၊ ဖောတိ-နည်း၊ စိဝရာနံ-၏။ တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ ပေ၊ တောနိ စိဝရာနိတိဝါ-ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထာ-ပြီး၍၊ တုယံ-အား၊ ဝိကပ္ပနတ္ထာယ-ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဒမ္မိ-ပေးပါ၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထဗွံ-ရာ၏။ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ (ကိုယ်စား ဝိကပ္ပနာပြုပေးမည့် ရဟန်းသည်။) ဝတ္ထဗ္ဗော-ထိုက်၏။ (ကိ-နည်း၊) တေ-အရှင်ဘုရား၏၊ မိတ္တောဝါ-ခိုင်မြဲသော မိတ်ဆွေသည်သော်လည်းကောင်း၊ သန္တိဋ္ဌောဝါ-မခိုင်မြဲတတ် မြင်အပ်ကာမျှဖြစ်သော မိတ်ဆွေသည်သော်လည်းကောင်း၊ ကော-အဘယ်သူပါနည်း၊ ဣတိ (ဝတ္ထဗ္ဗော)၊ တတော-ထိုမှ နောက်၌၊ ဣတရေန-အခြားသော ရဟန်းသည်၊ (သင်္ကန်းရှင် ရဟန်းသည်။) ပရိမနယေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ တိဿော ဘိက္ခုတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ တိဿာ သာမဏေရိတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထဗွံ-ပြောဆိုရာ၏။ ပုန-တစ်ဖန်၊ တေန ဘိက္ခုနာ-သည်၊ (ကိုယ်စား ဝိကပ္ပနာပြုပေးမည့်ရဟန်း သည်။) အဟံ-သည်၊ တိဿဿ-မည်သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ဒမ္မိ-ပေးပါ၏။ (“ဝိကပ္ပေမီ” နေရာ၌ “ဒမ္မိ” ဟု သုံးသည်။) ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝတ္ထဗွံ-၏။ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ပရမ္မုခဝိကပ္ပနာ-တည်း၊ ပေ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်သေး။

ပန-အန္တယ၊ တေန ဘိက္ခုနာ-သည်၊ ဒုတိယသမ္မုခဝိကပ္ပနာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ပင်၊ ပေ၊ ဝဋ္ဋန္တိ-န်၏။ ဣတိ-သို့၊ (ပရမ္မုခဝိကပ္ပနာ-သည်၊ ဟောတိ-၏။) ပတ္တဝိကပ္ပနာယံပိ-သပိတ်ကို ဝိကပ္ပနာပြုရာ၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဒိသု-ကုန်သော၊ ဣမာသု ဝိကပ္ပနာသု-တို့တွင်၊ ယာယ ကာယစိ-သော၊ ဝိကပ္ပနာယ-ဖြင့်၊ ပဉ္စသု-န်သော၊ သဟဓမ္မိကေသု-တို့တွင်၊ ယဿ ကဿစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးအား၊ စိဝရံ-ကို၊ ဝိကပ္ပေတ္တာ-ဝိကပ္ပနာပြုပြီး၍၊

ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ အကတပစ္စုဒ္ဓါရုံဝါ-မပြုအပ်သော ပစ္စုဒ္ဓါရုံရှိသော သင်္ကန်းကို သော်လည်းကောင်း၊ [ဋီကာ၌ “အကတပစ္စုဒ္ဓါရဏံ” ဟု ရှိ၏။] ယေန-အကြင်ရဟန်း နှင့်တကွ၊ [ယေန သဒ္ဓိ - ဋီကာ၊] ဝိနယကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-ပြီ၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝိဿာသေန-အကျွမ်းဝင်းသဖြင့်၊ အဝုပေတောဝါ-မယူမူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ပရိဘူဉ္ဇန္တဿ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ အပစ္စုဒ္ဓါရဏံ-ပြန်၍ ထုတ်ခြင်းမရှိသောသင်္ကန်းကို ဝါ-ပစ္စုဒ္ဓါရုံမပြန်ရသေးသော သင်္ကန်းကို၊ ပရိဘူဉ္ဇနဝတ္ထုသ္မိံ-သုံးစွဲခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-၏၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထိုပစ္စုဒ္ဓါရုံ မပြုရသေးသော သင်္ကန်းကို၊ အဓိဋ္ဌဟန္တဿဝါ-အဓိဋ္ဌာန်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဝိသန္ဓန္တဿဝါ-စွန့်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနော-၏။) ဒုက္ကဋ် ဟောတိ၊ ပစ္စုဒ္ဓါ ရဏေ-ပစ္စုဒ္ဓါရုံပြုအပ်ပြီးသောသင်္ကန်း၌၊ အပစ္စုဒ္ဓါရဏသညိဿ-ပစ္စုဒ္ဓါရုံမပြုရ သေးသော သင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ပရိဘူဉ္ဇန္တဿ-၏) တထာ-ထိုဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း၊ ပန- ကား၊ (ပစ္စုဒ္ဓါရဏေ-၌)၊ ပစ္စုဒ္ဓါရဏသညိဿ-ပစ္စုဒ္ဓါရုံပြုအပ်ပြီးသော သင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပရိဘူဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဝိဿာသေန-ဖြင့်၊ (ဝိကပ္ပနာ အတူပြုဖက်ရဟန်းနှင့် အကျွမ်းဝင်းသဖြင့်)၊ ပရိဘူဉ္ဇန္တဿ-၏လည်း ကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ဥမ္မတ္တက အစရှိသည်ဖြစ်ကုန်၍၊ (ပရိဘူဉ္ဇန္တနံစ-တို့၏ လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဝိကပ္ပိတဿ-ဝိကပ္ပနာပြုအပ်ပြီး သောသင်္ကန်း၏၊ [ပရမ္မုဒ္ဓဝိကပ္ပနာ၌လည်း မိမိအလိုကျ ပြုပေးရသောကြောင့် “သာမံ ဝိကပ္ပိတဿ” တွင် ပါဝင်နိုင်၏။] အပစ္စုဒ္ဓါရော-ပစ္စုဒ္ဓါရုံမပြုရသေးခြင်းလည်း ကောင်း၊ ဝိကပ္ပနပဝစီဝရတာ-ဝိကပ္ပနာလောက်သော သင်္ကန်း၏အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ ပရိဘောဂေါ-သုံးစွဲခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း။ [သုံးစွဲခြင်းသည် ကိရိယ၊ ပစ္စုဒ္ဓါရုံမပြုစေခြင်းသည် အကိရိယ။] ။
(နဝမသိက္ခာပဒံ သမတ္တံ)။

အပစ္စုဒ္ဓါရဏံ။ ။ထောမနိဓိ၌ ဓရဇာတ် (ပါဠိ၌ ဓရဇာတ်)ဖြင့် ဝုဒ္ဓိမပြုဘဲ “ဥဒ္ဓါရဏ” ဟု ရှိ၏။ ပါဠိ၌ ဓရဇာတ်လည်း ထင်ရှား တည်ရှိခြင်း ၊ ပျက်၍ ကျခြင်းအနက်ကို ဟောရာ၌ ဘူဝါဒိဖြစ်၍ ဝုဒ္ဓိမလို၊ ဆောင်ခြင်းအနက် ဟောရာ၌သာ စုရာဒိဖြစ်၍ “ဓာရဏ” ဟု ဝုဒ္ဓိ ရောက်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ယုပစ္စည်းသက်ရာ၌ ဝုဒ္ဓိ မပါဘဲ အပစ္စုဒ္ဓါရဏံဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ။ ပစ္စုဒ္ဓါရော၌ကား ဣပစ္စည်းဖြစ်၍ ဝုဒ္ဓိ ပါရသည်။

ဥမ္မတ္တကာဒိနံ။ ။ဥမ္မတ္တက ဖြစ်ရုံမျှဖြင့် အာပတ်သင့်-မသင့် အထူးဆိုဖွယ် မလို၊ ဥမ္မတ္တက ဖြစ်၍ ဆိုင်ရာသိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးမိရာ၌သာ အာပတ်မသင့်-ဟု အထူးဆိုဖွယ် လို၏။ ထို့ကြောင့် “ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ဖြစ်ကုန်၍၊ ပရိဘူဉ္ဇန္တနံ စ” ဟု ဆိုင်ရာသိက္ခာပုဒ်၏ စကားကို ထည့်ပေးမှ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ် ပြည့်စုံသည်။ နောက်၌လည်း နည်းတူ၊ ရှေ့၌ ဤသို့ ထည့်သင့် သော်လည်း လွယ်ကူအောင် အပိုမထည့်ဘဲ ပေးခဲ့ရသည်။

၁၀။ စီဝရာပနိဓာန
သိက္ခာပုဒ်

ဒသမေ-၌၊ ပတ္တန္တိ-ကား၊ အဓိဋ္ဌာနပဝံ-အဓိဋ္ဌာန်လောက်
သော၊ (ပတ္တံ-သပိတ်ကိုလည်းကောင်း၊) (အဓိဋ္ဌာန်လောက်
သော မြေသပိတ်၊ သံသပိတ်)၊ စီဝရန္တိ-ကား၊ ဝိကပုနပဝံ-
ဝိကပုနာလောက်သော၊ (စီဝရံ-ကိုလည်းကောင်း၊) သဒသံ-အမြိတ်အဆာရိသော
နိသီဒိုင်ကို၊ နိသီဒနံနာမ-နိသီဒနမည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ သူစိယရံနာမ-မည်သည်၊
သသူစိကံ ဝါ-အပ်နှင့်တကွဖြစ်သော အပ်ဘူးသည်သော်လည်းကောင်း၊ အသူစိကံ
ဝါ-အပ်မရှိသော အပ်ဘူးသည်သော်လည်းကောင်းတည်း၊ ကာယဗန္ဓနံ နာမ-
မည်သည်၊ ပဋိကာ ဝါ-ခါးပန်းပြားသည်သော်လည်းကောင်း၊ သူကရန္တကံ ဝါ-
ဝက်အူသဏ္ဍာန်ရှိသော ခါးပန်းလုံးသည်သော်လည်းကောင်းတည်း၊ (ဝက်အူကဲ့သို့
အခေါင်းရှိသော ခါးပန်းလုံးတည်း)၊ အပနိဓေယျာတိ-ကား၊ အပနေတ္တာ-ဖယ်ရှား၍၊
နိဒဟေယျ-ပွက်ထားအံ့၊ ဟသာပေက္ခောတိ-ကား၊ ဟသာဓိပ္ပာယော-ပျော်မြူးခြင်း
၌ဖြစ်သော အလိုရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ အပနိဓေယျ-ပွက်ထားအံ့)၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-
ကား၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အပနိဓေယျ-ပွက်ထားသောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ၊
(ဟောတိ)၊ အညံ-သူတစ်ပါးကို၊ အာဏာပေက္ခဿ-စေခိုင်းအပ်သော ရဟန်း၏၊
အာဏတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ တေန-ထိုစေခိုင်းအပ်သော ရဟန်းသည်၊
အပနိဟိတေ-ပွက်ထားအပ်ပြီးသော်၊ ဣတရဿ-စေခိုင်းသော အခြားရဟန်း၏၊
ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပုဒံ)၊ ပေ၊ အပနိဓာနဝတ္ထုသို့-ပွက်ထားခြင်းဟူသော အကြောင်း
ကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နန္တေ-လူ့သာမဏေ၌၊ ဝါ-လူ့သာမဏေ၏ဥစ္စာကို
ပွက်ထားရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ပန-ဆက်၊ ဝုတ္တပ္ပကာရာနိ-သိက္ခာပုဒ်၌ ဟောတော်မူ
အပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သော၊ ပတ္တာဒီနိ-သပိတ် အစရှိသည်တို့ကို၊ ဌပေတ္တာ-
ထား၍၊ အညံ-အခြားသော၊ ပရိက္ခာရံ-ပရိက္ခရာကို၊ [သပိတ်အိတ် စသည်ကို
ဆိုသည်၊ နောက်၌ ဝိသေသကံ လာဦးမည်ဖြစ်၍ ဤကံကို သာမညကံဟု မှတ်]၊
ဥပသမ္ပန္နဿဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္နဿဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊
သန္တကံ-ကို၊ (ဝိသေသ)၊ အပနိဓေယျ-၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊
ဒုန္တိက္ခိတ္တံ-မကောင်းသဖြင့် ထားအပ်သော သပိတ်အစရှိသော ပရိက္ခရာကို၊
ပဋိသာမေက္ခဿ-သို့မှီးသိမ်းထားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကထံ-တရား
စကားကို၊ ကတ္တာ-၍၊ [“ရဟန်းဆိုတာ ကိုယ့်ပရိက္ခရာကို သိမ်းသိမ်းဆည်းဆည်း
ထားမှ သင့်တယ်”စသည်ဖြင့် တရားစကားပြော၍]၊ ဒဿာမိ-ပေးအံ့၊ ဣတိ-
ဤသို့ ကြံ၍၊ ပဋိသာမေက္ခဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တကာဒီနံ-ကုန်၍၊ (အပနိဓေ
န္တာနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏၊ သန္တကာနံ-ဥစ္စာဖြစ်
ကုန်သော၊ ပတ္တာဒီနိ-သပိတ်အစရှိသည်တို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် သိက္ခာပုဒ်၌ လာသော
စီဝရံ၊ နိသီဒနံ၊ သူစိယရံ၊ ကာယဗန္ဓနံ တို့ကိုယူ]၊ အပနိဓာနံ-ပွက်ခြင်းလည်း
ကောင်း၊ ဝိဟေသေတုကာမတာ ဝါ-ညှဉ်းဆဲလိုသူ၏ အဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊

ဟသာဓိပ္ပာယတာ ဝါ-ပျော်မြူးလိုသူ၏အဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-
တည်း။ ။ ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဆဋ္ဌော-သော၊ သုရာပါနဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ သဗ္ဗိစ္စ သဗ္ဗာဏကဝဂ္ဂဿ - ။ ။ ပဌမေ - ။ ။ တိရစ္ဆာနဂတပါဏော-
သိက္ခာပုဒံ တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါကို၊ ပါဏောတိ-ပါဏဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတော-၏။
တံ-ထို တိရစ္ဆာန်ကို၊ ဒုဒ္ဓကမ္ပိ-ငယ်သော တိရစ္ဆာန်ကိုလည်း
ကောင်း၊ မဟန္တမ္ပိ-ကြီးသောတိရစ္ဆာန်ကိုလည်းကောင်း၊ မာရေန္တဿ-သေစေသော
ရဟန်း၏၊ ဝါ-သတ်သောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-ပါစိတ်အာပတ်ချည်းသာ၊
ဟောတိ-၏။ ပန - ထိုသို့ပင် ပါစိတ်အာပတ်ချင်း တူပါသော်လည်း၊ မဟန္တေ-
ကြီးသောသတ္တဝါ၌၊ ဥပက္ကမမဟန္တတာယ-လုံ့လ၏ ကြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
အကုသလံ-သည်၊ မဟန္တံ-ကြီးသည်၊ ဟောတိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ပါဏံ-သတ္တဝါကို၊ ဇီဝိတာ-ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝေါရောပန
ဝတ္ထုသို့-ခွင်းခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ ပါဏော-သတ္တဝါ၌၊
ဝေမတိကဿ-ဖြစ်သော်ယုံမှားခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ (မာရေန္တဿ-၏လည်း
ကောင်း၊) အပ္ပာဏော-သတ္တဝါမဟုတ်သည်၌၊ ပါဏသညိနော-သတ္တဝါဟု အမှတ်ရှိ
သည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-လည်းကောင်း၊ (မာရေန္တဿ-
၏ လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋံ (ဟောတိ)၊ (အပ္ပာဏော-၌၊ မုန်းသူ၏ရုပ်ပုံ စသည်၌-
ဟူလို၊) အပ္ပာဏကသညိဿ-သတ္တဝါမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (မာရေန္တ
ဿ-၏လည်းကောင်း၊) အသဗ္ဗိစ္စ-သတ္တဝါဟုသိသော သညာနှင့်တကွ မစေ့ဆော်
မှု၍၊ (မာရေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အာဇာနန္တဿ-မသိသည်ဖြစ်၍၊ (မာရေန္တ
ဿ-၏လည်းကောင်း၊) န မရဏာဓိပ္ပာယဿ-သေခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုမရှိသည်
ဖြစ်၍၊ (မာရေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) [ကြောက်ရုံ မှတ်ရုံ ရိုက်ရာ လက်လွန်၍
သေခြင်းမျိုး၊] ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ဥမ္မတ္တက အစရှိသည်ဖြစ်ကုန်၍၊ (မာရေန္တာနံစ-၏
လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)သေသံ-ကြွင်းသောအစီအရင်သည်၊ မနုဿ
ဝိဂ္ဂဟေ-၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၂။ သပ္ပာဏက ဒုတိယေ-၌၊ သပ္ပာဏကန္တိ-ကာ၊ ယေ ပါဏကာ-အကြင်
သိက္ခာပုဒံ ငယ်သော သတ္တဝါတို့သည်၊ ပရိဘောဂေန-သုံးစွဲခြင်းကြောင့်၊
မရန္တိ-သေကြကုန်၏၊ တေဟိ-ထိုငယ်သော သတ္တဝါတို့ဖြင့်၊
သပ္ပာဏကံ-ပိုးကောင်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ (ဥဒကံ-ရေကို၊ ပရိဘုဉ္ဇေယျ-သုံးစွဲအံ့၊)
ဟိ-မှန်၏၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သောရေကို၊ ဇာနံ-ပိုးရှိသောရေဟု သိလျက်၊
ပရိဘုဉ္ဇေယျ-သုံးစွဲသောရဟန်း၏၊ ပယောဂေ-ပယောဂေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ၊ ဟောတိ-
၏၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ဇာနံ-ပိုးရှိသောရေဟု သိလျက်၊ သပ္ပာဏကံ-ပိုးနှင့်တကွ

ဖြစ်သော၊ ဥဒကံ-ရေကို၊ ပရိဘုဉ္ဇနဝတ္ထုသို့-သုံးစွဲခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ စေတ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းကို၊ သိဉ္ဇန သိက္ခာပဒေ-သိဉ္ဇနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္တံ)။

၃။ ဥက္ကောဋ္ဌန သိက္ခာပုဒ်

တတိယေ-၌၊ ယထာဓမ္မန္တိ-ကား၊ ယဿ အဓိကရဏသ- အကြင်အဓိကရုဏ်း၏၊ ဝူပသမာယ-ငြိမ်းအေးခြင်းငှာ၊ ယေ ဓမ္မော-အကြင် ဝိနည်းတရားတော်ကို၊ (ဘဝတာ) ဝုက္ကော- (သမထက္ခန္ဓက၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ)၊ တေနေဝ ဓမ္မေန-ထိုဝိနည်းတရားတော် ဖြင့်ပင်၊ နိဟတာဓိကရဏန္တိ-ကား၊ နိဟတံ-နှိပ်နင်းအပ်ပြီးသော၊ (တံ)အဓိကရဏံ- ထိုအဓိကရုဏ်းကို၊ သမထက္ခန္ဓကေ-သံမထက္ခန္ဓက၌၊ သတ္တာရာ-သည်၊ ဝုတ္တဓမ္မေနဝ-ဟောတော်မူအပ်သော တရားဖြင့်ပင်၊ ဝူပသမိတံ-ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော အဓိကရုဏ်းကို၊ (ဥက္ကောဋ္ဌေယျ-လှုပ်ရှားစေအံ့)၊ ဣတိအတ္ထော၊ ပန-ဆက်၊ အဿ- ထိုအဓိကရုဏ်း၏၊ ဝူပသမနနယံ-ငြိမ်းအေးကြောင်းနည်းကို၊ အဓိကရဏသမထေ သု-အဓိကရဏသမထတို့၌၊ ဒဿယိဿာမ-ပြကုန်အံ့၊ ပုနကမ္ဘာယ ဥက္ကောဋ္ဌေ ယျာတိ-ကား၊ တဿ တဿ ဘိက္ခုနော-ထိုထိုရဟန်း၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ ကမ္ပံ-ကံကို၊ အကတံ-မပြုအပ်သေး၊ ဣတိအာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် “ဒုက္ကမ္ပံ ကမ္ပံ၊ ပုန ကာတဗ္ဗံ ကမ္ပံ၊ အနိဟတံ-မနှိပ်နင်းအပ်သေး၊ (မငြိမ်း စေအပ်သေး)၊ ဒုန္တိဟတံ၊ ပုန နိဟနိတဗ္ဗံ”တို့ကို ယူ၊] ဝဒန္တော-ပြောဆိုလျက်၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ ကရဏတ္ထာယ-ပြုခြင်းငှာ၊ ဥစ္စာလေယျ-လှုပ်ရှားစေအံ့၊ ဝါ-လှုံ့ဆော်ပေး အံ့၊ ယထာဋ္ဌိတဘာဝေန-တည်မြဲတိုင်း၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပတိဋ္ဌာတံ-တည်ခြင်းငှာ၊ န ဒဒေယျ-မပေးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ကရောန္တဿ-ပြုသော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၊ ပန-ထိုသို့ လှုပ်ရှားစေပါသော်လည်း၊ ဓမ္မေန-ဝိနည်းတရားဖြင့်၊ ယံ အဓိကရဏံ-ကို၊ နိဟတံ-နှိပ်နင်းအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုအဓိကရုဏ်းကို၊ သုနိဟိတမေဝ- ကောင်းစွာနှိပ်နင်းအပ်သည်သာ၊ [သူက လှုံ့ဆော်ပေးသော်လည်း အဓိကရုဏ်း ကတော့ ငြိမ်းပြီးအတိုင်းပါပဲ-ဟူလို]၊ ကမ္မေ-ကံကို၊ ဝိပွကတေ-အပြားအားဖြင့် မပြုအပ်သေးမီ၊ ဝါ-မပြီးသေးမီ၊ သစေံ ပဋိက္ကောသတိ-အကယ်၍တားမြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တံ-ထို တားမြစ်သော ရဟန်းကို၊ သညာပေတွာ-ကောင်းစွာ သိစေ ပြီး၍၊ [မတားမြစ်ဖို့ရန် ဖျောင်းဖျ ပြောဆိုသောအားဖြင့် ကျေနပ်စေပြီး၍- ဟူလို]

ယထာဋ္ဌိတ |ပေ၊ န ဒဒေယျ။ ။ “ငြိမ်းစေအပ်ပြီးအတိုင်း တည်ခွင့် မပေး”ဟူလို၊ ဤ ဝါကျဖြင့် ဥစ္စာလေယျ၏အဓိပ္ပာယ်ကို ပြသည်၊ ယခုကာလ၌ မငြိမ်မသက် ဖြစ်အောင် ကိစ္စ တစ်ခုခုကို နိုင်ငံရေးသမားတို့ လှုံ့ဆော်ပေးခြင်းမျိုးတည်း။

ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏။ ဣတရထာ-ဤသို့ မဟုတ်လျှင်၊ [သူက တားမြစ်မြဲ တားမြစ်
နေလျှင်-ဟူလို] ကမ္မဗ္ဗ-ကံသည်လည်း၊ ကုပ္ပတိ-ပျက်စီး၏။ ကာရကာနဗ္ဗ-ကံပြု
သော ရဟန်းတို့၏လည်း၊ အာပတ္တိံ ဟောတိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ ဥက္ကောဋ္ဌနဝတ္ထုသ္မိ-လှုပ်ရှားစေခြင်းဟူသော အကြောင်း
ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ ဓမ္မကမ္မေ-ဓမ္မကံ၌၊ ဝေမတိကဿ-ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဥက္ကော
ဋ္ဌန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အဓမ္မကမ္မေ-အဓမ္မကံ၌၊ ဓမ္မကမ္မဿညိနော-ဓမ္မကံဟု
အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ ဝါ-လည်းကောင်း၊
(ဥက္ကောဋ္ဌန္တဿ-လှုပ်ရှားစေသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ် ဟောတိ၊
ဥဘယေသု-ဓမ္မကံ၊ အဓမ္မကံ ၂ ပါးတို့၌၊ အဓမ္မကမ္မဿညိဿ-အဓမ္မကံဟု အမှတ်
ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဥက္ကောဋ္ဌန္တဿ-လည်းကောင်း၊) အဓမ္မေန-ဝိနည်းတော်ဓမ္မ
မဟုတ်သဖြင့်၊ ကမ္မံ-ကံကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊
ဝဂ္ဂေန-ဝဂ်ဖြစ်သော သံဃာသည်၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-ပြု၊ ဣတိဝါ-သော်လည်း
ကောင်း၊ အကမ္မာ ရဟဿ-ကံမထိုက်သော ရဟန်း၏အပေါ်၌၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-
ပြု၊ ဣတိဝါ-သော် လည်းကောင်း၊ ဇနန္တဿ-သိသည်ဖြစ်၍၊ (ဥက္ကောဋ္ဌန္တဿ-
လှုပ်ရှားစေသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဥဗ္ဗတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဥက္ကောဋ္ဌန္တနံ
စ-လည်း ကောင်း၊) အနာပတ္တိံ ဟောတိ၊ ယထာဓမ္မံ-ဝိနည်းတော်ဓမ္မအားလျော်စွာ၊
နိဟတဘာဝေါ-နှိပ်နင်းအပ်ပြီး၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဇနနာ-တရားသဖြင့်
ငြိမ်းစေအပ်ပြီဟု သိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥက္ကောဋ္ဌနာ-လှုပ်ရှားစေခြင်းလည်းကောင်း၊
ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-သည်၊ ဒုက္ခဝေဒနံ-ရှိ၏။ ဣတိ-တည်း။
တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၄။ ဒုဋ္ဌုလ္လ သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ-၌၊ သံဃာဒိသေသံ-သံဃာဒိသေသ်အာပတ်ကို၊
ဒုဋ္ဌုလ္လန္တိ-ဟူ၍၊ အဓိပေတံ-၏၊ တံ-ထိုဒုဋ္ဌုလ္လအာပတ်ကို၊
ယေနကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဥပါယေန-
အကြောင်းဖြင့်၊ ဥ တ္တာ-သိ၍၊ ပဋိစ္ဆာဒေန္တဿ-ဖုံးထားသောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ

အဓိပေတံ။ ။ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနိ၌ ဒုဋ္ဌုလ္လအရတွင် ပါရာဇိက ပါနေသော်လည်း
အတ္ထုဒ္ဓါရအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်၊ ယူရမည့် ဒုဋ္ဌုလ္လအာပတ်မှာ သံဃာဒိသေသံ
သာတည်း၊ ဘာကြောင့်နည်း၊ “ဘိက္ခုဿ+ဒုဋ္ဌုလ္လံ”ဟု သိက္ခာပုဒ်၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်
ပါရာဇိကအာပတ် သင့်ပြီးသူမှာ ဘိက္ခုမဟုတ်တော့ရကား ပါရာဇိကအာပတ်သည် ဘိက္ခု၏
ဒုဋ္ဌုလ္လ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။

ယေန၊ပေ၊ဥပါယေန။ ။ကိုယ်တိုင်မြင်၍သိခြင်း၊ အခြားသူတို့က ပြော၍သိခြင်း၊ အာပတ်
သင့်သူကိုယ်တိုင်က ပြော၍သိခြင်းဟု သိကြောင်းအမျိုးမျိုးရှိရာဝယ် “မည်သည့်အကြောင်းဖြင့်
သိသိ”ဟူလို၊ [ထို့နောက် ပါဠိလျှောက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

(ဟောတိ)။ ဒါနိ-၌၊ နံ-ထိုဒု ဋ္ဌုလ္လအာပတ်ကို၊ ကဿစိ-သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ န- အာရောစေဿမိ-မပြောတော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီး၍၊ ဓုရံ-တာဝန်ကို၊ နိက္ခိပိတ္တာ-ချပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-မှ၊ သစေပိ အာရောစေတိ-အကယ်၍ မူလည်း ပြောစေ ဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ပင် ပြောပါသော်လည်း။) ပါစိတ္တိယံ-သို့၊ အာပဇ္ဇိတ္တာဝ- ရောက်ပြီး၍သာ၊ (ရောက်ပြီးမှသာ)၊ အာရောစေဿတိ-ပြောလတ္တံ့၊ ပန-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဓုရံ-ကို၊ နိက္ခိပိတ္တာ-၍၊ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထမေဝ-ဖုံးထားခြင်းအကျိုးငှာပင်၊ အညဿ-အခြားရဟန်းအား၊ သစေ အာရောစေတိ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊ သောပိ- ထိုအခြားရဟန်းသည်လည်း၊ အညဿ-အခြားရဟန်းအား၊ သစေ အာရောစေတိ- အံ့၊ ဧတေနုပိယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ ယာဝ-လောက်၊ ကောဋိ-အစွန်းအပိုင်းအခြား သည်၊ န ဆိဇ္ဇတိ-မပြတ်သေး၊ တာဝ-ထိုအစွန်းအပိုင်းအခြား မပြတ်သေးသမျှ၊ သမဏသတမ္ဘိ-ရဟန်းတစ်ရာသည်လည်း၊ အာပဇ္ဇတိယေဝ-အာပတ်သို့ ရောက် သည်သာ၊ ဝါ-အာပတ်သင့်သည်သာ၊ ပန-ကား၊ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ကောဋိ- အစွန်းအစသည်၊ ဆိဇ္ဇတိ-နည်း၊ ဟိ-အဖြေကား၊ အာပန္နော-အာပတ်သင့်သော ရဟန်းသည်၊ ဧကဿ-တစ်ပါးသော ရဟန်းအား၊ သစေ အာရောစေတိ-အံ့၊ သောပိ-ထိုတစ်ပါးသော ရဟန်းသည်လည်း၊ အညဿ-အခြားရဟန်းအား၊ သစေ အာရောစေတိ-အံ့၊ သောပိ-ထိုတတိယရဟန်းသည်လည်း၊ နိဝတ္တိတ္တာ-ပြန်နစ် စေ၍၊ ယေန-အကြင် ဒုတိယရဟန်းသည်၊ အဿ-ထိုမိမိအား၊ အာရောစိတံ- ပြောအပ်ပြီ၊ တဿေဝ-ထိုဒုတိယရဟန်းအားပင်၊ သစေ အာရောစေတိ-အံ့၊ ဧဝံ- ဤနည်းအားဖြင့်၊ တတိယေန ပုဂ္ဂလေန-သည်၊ ဒုတိယဿ-ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အာရောစိတေ-ပြန်၍ ပြောအပ်သော်၊ ကောဋိ-အစွန်းအပိုင်းအခြားသည်၊ ဆိန္နာ- ပြတ်သည်၊ ဟောတိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အညတရံ-မထင်မရှား တစ်ပါးပါးသော၊ ပေ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိ ပဋိစ္ဆာဒနဝတ္ထုသို့-ဒုဋ္ဌုလ္လာအာပတ်ကို ဖုံးထားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီပေ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာယ-သော၊ အာပတ္တိယာ-၌၊ အာဒိပဒေ-အစပုဒ်၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ [“ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိသညီ၊ ဝေမတိကော၊ အဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိသညီ”ဟု ၃-ပုဒ် ရှိသည်တွင် ပဌမဖြစ်သော ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိသညီကို “အာဒိပဒ”ဟု ဆိုသည်၊ တိက ဒုက္ကဋ်၌လည်း ထို ၃ မျိုး သညာကွဲသောကြောင့် ဒုက္ကဋ် ၃ မျိုး ဖြစ်သည်။] ဣတရေသု-အခြားကုန်သော၊ ဒွိသု-၂ ပုဒ်တို့၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။ အဒုဋ္ဌုလ္လာယ- အဒုဋ္ဌုလ္လဖြစ်သော၊ (အာပတ္တိယာ-၌၊ ပဋိစ္ဆာဒေန္တဿ-၏)၊ တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။ အနုပသမ္ပန္နဿ-၏၊ ဒုဋ္ဌုလ္လေဝါ-ရန်ရင်းသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အဒုဋ္ဌုလ္လေဝါ- မရန်ရင်းသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အဇ္ဈာစာရေ-လွန်ကျူးမှု၌(ပဋိစ္ဆာဒေန္တဿ) ဒုက္ကဋ် မေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)။ [အနုပသမ္ပန္န၏ ဒုဋ္ဌုလ္လာ၊ အဇ္ဈာစာရကို မုသာဝါဒဝဂ် ဒုဋ္ဌုလ္လာရောစန သိက္ခာပုဒ်၌ ပြခဲ့ပြီ။] သံယဿ-၏၊ ဘဏ္ဍနာဒိနိ-ဒိုက်ရန် အင်၍ သည်တို့သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ တွေး၍ သော်လည်းကောင်း-

အယံ-ဤအာပတ်သင့်သော ရဟန်းသည်၊ ကက္ခဋ္ဌော-ခက်ထန်၏၊ ဖရုသော-
 ကြမ်းတမ်း၏၊ ဒီဝိတန္တရာယံ ဝါ-ငါ့အသက်၏ အန္တရာယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊
 ဗြဟ္မစရိယန္တရာယံ ဝါ-ငါ့ဗြဟ္မစရိယ၏ အန္တရာယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကရိဿ
 တိ-လတ္တံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့တွေး၍သော်လည်းကောင်း၊ အနာရောစေန္တဿ-မပြော
 သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပတိရူပံ-ပြောခြင်းငှာ လျောက်ပတ်သော၊ ဘိက္ခု-
 ကို၊ အပဿတော-မမြင်သည်ဖြစ်၍၊ အနာရောစေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ န
 ဆာဒေတုကာမဿ-မဖိုးထားလိုသည်ဖြစ်၍၊ အနာရောစေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊
 သကေန ကမ္ပေန-မိမိအမှုဖြင့်၊ ပညာယိဿတိ-ထင်ရှားလတ္တံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊
 (မြန်မာလို“သူ့ထိုက်နှင့်သူ့ကံ ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု ပြောကြသော စကားမျိုးတည်း၊)
 အနာရောစေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တကာဒိနံ-ဥပ္ပတ္တက အစရှိသည်ဖြစ်ကုန်
 ၍၊ (အနာရောစေန္တာနံစ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဥပသမ္ပန္န
 ဿ-ရဟန်း၏၊ ဒုဠုလ္လာပတ္တိဇနနံ-ဒုဠုလ္လာအာပတ်ကို သိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စာ
 ဒေတုကာမတာယ-ဖိုးထားလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နာရောစေဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ-
 ဤသို့ကြံ၍၊ ဓုရနိက္ခေပေါ-ဝန်ချခြင်းလည်းကောင်း၊ ပြောဖို့ရန် တာဝန်ကို မပြော
 တော့အံ့ဟု ချထားခြင်း၊) ဣတိ-သို့ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၅။ ဦးနဝိသတိဝဿ သိက္ခာပုဒ် ပဉ္စမေ-၌၊ ဦးနဝိသတိဝဿန္တိ-ကား၊ ပဋိသန္တိဂဟဏာတော-
 ပဋိသန္တေယူရာ အခါမှ၊ ပဋာယ-စ၍၊ အပရိပုဏ္ဏဝီသတိ
 ဝဿံ-မပြည့်သော အနှစ် ၂၀ ရှိသော၊ (ပုဂ္ဂလံ၌ စပ်)၊
 ဥပသမ္မာဒေယျာတိ-ကား၊ ဥပဇ္ဈာယော-ဥပဇ္ဈာယ်သည်၊ ဟုတ္တာ၊ ဥပသမ္မာဒေယျ-
 မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေအံ့၊ သော စ ပုဂ္ဂလော အနုပသမ္ပန္နော
 တိ-ကား၊ ဇာနန္တေနာပိ-သိလျက်လည်းကောင်း၊ အဇာနန္တေနာပိ-မသိဘဲလည်း
 ကောင်း၊ ဥပသမ္မာဒိတော-မြင့်မြတ်သောပဉ္စင်းအဖြစ် သို့ ရောက်စေအပ်သူသည်၊
 အနုပသမ္ပန္နောဝ-ပဉ္စင်း မဖြစ်သည်သာ။ [ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာလုပ်သူက အသက်
 ၂၀ မပြည့်ကြောင်းကို သိသည်ဖြစ်စေ၊ မသိသည်ဖြစ်စေ ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍
 ရဟန်းခံပေးလျှင် ရဟန်းစစ်စစ် မဖြစ်-ဟူလို။]

ပန-ဆက်၊ သော-ထိုရဟန်းစစ်စစ် မဖြစ်သူသည်၊ ဒသဝဿစ္စယေန-၁၀ ဝါ
 လွန်ရာအခါ၌၊ အညံ-အခြားပဉ္စင်းလောင်းကို၊ သစေ ဥပသမ္မာဒေတိ-အကယ်၍
 မြင့်မြတ်သောပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေအံ့၊ တံ-ထိုဥပဇ္ဈာယ်ကို၊ မုဗ္ဗိတွာ-လွှတ်၍၊
 ဂဏော-ဂိုဏ်းသည်၊ စေ ပူရတိ-အကယ်၍ ပြည့်အံ့၊ (ခေံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လတ်
 သော်)၊ သူပသမ္ပန္နော (သူ+ဥပသမ္ပန္နော)-ကောင်းစွာ ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်၏၊
 [ထိုဥပဇ္ဈာယ်လုပ်သော ရဟန်းတို့ကို ချန်လှပ်၍ ရဟန်းစစ်စစ်ဖြစ်သူ မဇ္ဈိမဒေသ၌
 ၁၀ ပါး၊ ပစ္စန္တရာဇိ၌ ၅ ပါးဂိုဏ်း ပြည့်လျှင် ထိုသူ ရဟန်းစစ်စစ် ဖြစ်၏-ဟူလို]

သောဝိ-ထိုရဟန်းစစ်စစ် မဖြစ်သူသည်လည်း၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ န
 ဇာနာတိ-မသိသေး၊ (ပဉ္စင်းမဖြစ်ခဲ့ကြောင်း မသိသေး၊) တာဝ-ထိုမသိသေးသမျှ၊
 တဿ-ထိုရဟန်းစစ်စစ် မဖြစ်သူ၏၊ သဂ္ဂန္တရာယော-နတ်ပြည်၏အန္တရာယ်သည်၊
 နေဝ(ဟောတိ)-မဖြစ်၊ မောက္ခန္တရာယော-နိဗ္ဗာန်၏အန္တရာယ်သည်၊ န(ဟောတိ)-
 မဖြစ်၊ ပန-ထိုသို့ပင် သဂ္ဂန္တရာယ်၊ မောက္ခန္တရာယ် မဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဥ တွာ-
 သိပြီး၍၊ ဝါ-သိလတ်သော်၊ ပုန-တစ်ဖန် (ထပ်၍)၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗ-မြင့်မြတ်သော
 ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရာ၏။ (မဖြစ်မှန်း သိလျှင် ထပ်၍ ရဟန်းခံပါ-ဟူလို။)

တေစ ဘိက္ခု၊ ဂါရယှာတိ-ကား၊ ဥပဇ္ဈာယံ-ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အဝသေသာ-
 ကြွင်းသောရဟန်းတို့သည်၊ ဂါရယှာ-ကဲ့ရဲ့ထိုက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ သဗ္ဗေ-
 အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဒုက္ကဋ်-သို့၊ အာပဇ္ဇန္တိ-နိဗ္ဗာန်၊ [ဂါရယှာ ဟောန္တိ
 ကိုပင် “ဒုက္ကဋ် အာပဇ္ဇန္တိ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်]၊ ဣဒံ တသ္မိံ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ပန-
 ကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥပဇ္ဈာယော-သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဥပသမ္မာဒေတိ-
 စေ၏၊ တသ္မိံယေဝ ပုဂ္ဂလေ-ထိုဥပဇ္ဈာယ်ပုဂ္ဂိုလ်၌သာ၊ ဣဒံ ပါစိတ္တိယံ-ကို၊ ဝေဒိတုဗ္ဗ-
 ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥပသမ္မာဒေဿာမိ-
 စေအံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂဏံဝါ-ကာရကသံယာဟူသော ဂိုဏ်းကိုသော်လည်း
 ကောင်း၊ အာစရိယံဝါ-ကမ္မဝါစာဆရာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တံဝါ-ကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ စိဝရံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိယေသတိ-ရှာမှီးအံ၊ [ရှေးခေတ်၌
 ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာက သပိတ် သင်္ကန်းကို ပေးရသည်]၊ သီမံဝါ-သီမံကိုမူလည်း၊
 သမ္ပနတိ-သမုတ်အံ၊ ဥဒကုက္ခေပံဝါ-ရေတစ်ကျကိုမူလည်း၊ ပရိစ္ဆန္တတိ-ပိုင်းခြားအံ၊
 သော-ထိုဥပဇ္ဈာယ်သည်၊ ဧတေသု သဗ္ဗကိစ္စေသု-ဤအလုံးစုံသော ကိစ္စတို့ကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ ဥတ္တိယာ-ဥတ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒွိသု-၂ ကြိမ်ကုန်သော၊
 ကမ္မဝါစာသု-ကမ္မဝါစာတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်နိ-တို့သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာ-
 ရောက်ပြီး၍၊ ဣတ္ထိယာ-ပရိယောသာနေ-တတိယကမ္မဝါစာ၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ-
 သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။ [ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အသက် ၂၀ တွက်ပုံကို ပါတိမောက်ဘာသာ
 ဋီကာ၌ ပြထားပြီ၊ ပါဠိလျှောက်အဓိပ္ပာယ်ကား ထင်ရှားပြီ။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဦနဝိသတိဝဿံ-ယုတ်လျော့သော အနှစ် ၂၀ ရှိသော
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ (အသက် ၂၀ မပြည့်သေးသောပုဂ္ဂိုလ်ကို)၊ ဥပသမ္မာဒေနဝတ္ထုသ္မိံ-မြင့်မြတ်
 သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဦနဝိသတိ
 ဝဿေ-သု၌၊ ဝေမတိကဿ-၍၊ (ဥပသမ္မာဒေန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ပရိပုဏ္ဏ
 ဝိသတိဝဿေ-၌၊ ဦနကသညိနော-ယုတ်လျော့၏ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍သော်
 လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဥပသမ္မာဒေန္တဿစ-၏လည်း
 ကောင်း၊) ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ ဥဘံယတ္ထ-၂ပါးစုံသော ဦနဝိသတိဝဿပုဂ္ဂိုလ်၊ ပရိပုဏ္ဏ
 ဝိသတိဝဿပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ပရိပုဏ္ဏသဗ္ဗိဿ-အနှစ် ၂၀ ပြည်၏ဟု အမှတ်ရှိသည်

ဖြစ်၍၊ (ဥပသမ္မာဒေန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တကာဒီနံ-ကုန်၍၊ (ဥပသမ္မာဒေန္တနံ စ-လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဦနဝီသတိဝဿတာ-ဦနဝီသတိဝဿ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဦနကသညိတာ-ယုတ်လျော့ဟု အမှတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္မဒနံ-စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ-ပညတ်တော်ကြောင့် အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဗ္ဗမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၆။ ထေယျသတ္တ သိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ ရာဇနံ-မင်းကို၊ [မင်း၏ဥစ္စာကိုပင် ဌာနူပစာရအားဖြင့် “ရာဇ” ဟု ခေါ်သည်]၊ ဝဇ္ဇေတွာ ဝါ-လှည့်ပတ်ခိုးယူ၍သော်လည်းကောင်း၊ သုကီ-အခွန်ကို၊ ပရိဟရိတုကာမာ-ရှောင်လွှဲလိုကုန်သည်၊ (ဟုတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ကတကမ္မာစေ-ပြုအပ်ပြီးသော-ခိုးမှုရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အကတကမ္မာစ-မပြုအပ်သေးသော ခိုးမှုရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ မဂ္ဂပုဋိပန္နာ-ခရီးသွားကုန်သော၊ ယေစေရာ-အကြင်ခိုးသူတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေသု-ထိုခိုးသူတို့၌၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ [ဘိက္ခုနောဝါဒဝဂ် သံဝိဓာန၌ ဤစကားမျိုး မပါသောကြောင့် “ဣဓ” ဟု ဆိုသည်၊ ထေယျသတ္တသညိနော-ထေယျသတ္တဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ တဿ-ထိုထေယျသတ္တ၏၊ ထေယျသတ္တဘာဝံ-ထေယျသတ္တ၏အဖြစ်ကို၊ ဥ တွာ-သိ၍၊ ဝါ-သိလျက်၊ [ထေယျသတ္တသညိနောကို ထပ်၍ ဖွင့်သည်]၊ တေန-ထိုထေယျသတ္တနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သံဝိဓာယ-တိုင်ပင်၍၊ ဝစ္ဆန္တဿ-သွားသောရဟန်း၏၊ သံဝိဓာနေ စ-တိုင်ပင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဂမနေစ-သွားခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ သြဝါဒဝဂ္ဂေ-၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ အာပတ္တိဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဧကဒ္ဓါနမဂ္ဂံ-တစ်ကြောင်းတည်း အခွန်ရှည်သောခရီးကို၊ ပဋိပဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-သွားခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီပေမနုဿေသု-တို့သည်၊ အသံဝိဒဟန္တေသု-မတိုင်ပင်ကုန်ဘဲ၊ သယမေဝ-မိမိကသာ၊ သံဝိဒဟိတွာ-၍၊ ဝစ္ဆန္တဿ-လည်းကောင်း၊ ထေယျသတ္ထေ-၌၊ ဝေမတိကဿ-၍၊ (သံဝိဒဟိတွာ-၍၊ ဝစ္ဆန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အထေယျသတ္ထေ-ထေယျသတ္တမဟုတ်သည်၌၊

ရာဇနံ ဝဇ္ဇေတွာ။ ။မင်း၏ဥစ္စာဖြစ်သော တစ်စုံတစ်ခုကို ယူပြီးလျှင် “ယခုအခါ ထိုမင်းအား ပြန်မပေးတော့အံ့”ဟု ကြံ၍ ခရီးသွားသူကို “ရာဇနံ ဝဇ္ဇေတွာ”ဟု ဆိုသည်။ ဤရာဇနံ ဝဇ္ဇေတွာဖြင့် ကတကမ္မကို ပြ၏။ သုကီ ပရိဟရိတုကာမာဖြင့် အကတကမ္မကို ပြသည်ဟု ကြံပါ။

ထေယျသတ္တ။ ။သဟ+အထွေ့န(ဥစ္စာနှင့်) ယော ဝတ္တတိတိ သတ္ထော၊ ထေယျ၌ ထေနဓာတ်၊ တွာကို ယပြု၊ ဒွေဘော်လာ၊ နကို ခေ၊ ထေယျ-ခိုး၍+ဂတော-သွားပြီး၊ သွားလတ္တံ့ဖြစ်သော+သတ္ထော-ကုန်သည်အပေါင်းတည်း။ ထေယျသတ္ထော။

ထေယျသတ္တသညိနော-ခိုး၍လာသည့်ကုန်သည်၊ ခိုး၍ သွားမည့်ကုန်သည်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (သံဝိဒယိတွာ-၍၊ ဂစ္ဆန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိကဿ-ဖြစ်၍၊ (သံဝိဒဟိတွာ ဂစ္ဆန္တဿ စ)၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ (အထေယျသတ္တေ-၌) အထေယျသတ္တသညိဿ-၍ (သံဝိဒဟိတွာ ဂစ္ဆန္တဿ)၊ အသံဝိဒဟိတွာ ဝါ-မတိုင်ပင်မူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ကာလသင်္ကေတေန ဝါ-အချိန်ကာလ ချွတ်ယွင်းခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အာပဒါသုဝါ-ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ (သံဝိဒဟိတွာ) ဂစ္ဆန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနံ-ကုန်၍၊ (သံဝိဒဟိတွာ-၍၊ ဂစ္ဆန္တာနံ စ-၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိံ (ဟောတိ)၊ ထေယျသတ္တဘာဝေါ-ထေယျသတ္တ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဇာနနံ ထေယျသတ္တဟု သိခြင်းလည်းကောင်း၊ သံဝိဓာနံ-လည်းကောင်း၊ အဝိသင်္ကေတေန-မချွတ်မယွင်းသဖြင့်၊ ဂမနံ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ သံဝိဓာန သိက္ခာပုဒ် သတ္တမံ-ကို၊ ပေ၊ မာတုဂါမေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ဧကဒ္ဓါနမဂ္ဂံ-တစ်ကြောင်းတည်း အဓွန့်ရှည်သောခရီးကို၊ ပဋပဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-သွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ ဘိက္ခုနီယာ သဒ္ဓိံ သံဝိဓာန သိက္ခာပဒေ-ဘိက္ခုနီယာ သဒ္ဓိံ သံဝိဓာန သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝါ-ဘိက္ခုနီနှင့် အတူ တိုင်ပင်၍ သွားခြင်းကြောင့် ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ အရိဋ္ဌ သိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌမေ-၌၊ (အတ္ထော-ကို၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏)၊ (ယေ-အကြင်တရားတို့သည်၊ သဂ္ဂမောက္ခာန-နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည်၊ နိဗ္ဗာန်တို့၏၊ အန္တရာယံ-ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုတတ်ကုန်၏၊ ဣတ္ထိ-ကြောင့်၊ (တေ-တို့သည်)၊ အန္တရာယိကာ-တို့ မည်၏၊ တေ-ထိုအန္တရာယိကဗ္ဗေ-

အသံဝိဒဟိတွာ စသည်။ ။ အသံဝိဒဟိတွာဖြင့် မတိုင်ပင်ဘဲ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် သွားရာ ဝယ် ရထား၊ သင်္ဘော၌(ဘိန်းချသူများနှင့်ဆုံစည်းမိခြင်းကဲ့သို့) ဆုံစည်းမိသူများကို ယူ၊ “နက်ဖြန် သွားစို့”ဟု တိုင်ပင်ပြီး၍ ယနေ့သွားသူကို “ကာလဝိသင်္ကေတဖြင့် သွားသူ”ဟု ဆိုသည်။

မာတုဂါမေန။ ။ ဤမာတုဂါမ အရ၌ ဘိက္ခုနီသံဃာတစ်ဖက်၌သာ ရဟန်းဖြစ်ပြီးခါစ ဖြစ်သော ဧကတော ဥပသမ္ပန္တာ ဘိက္ခုနီနှင့်သိက္ခာမာန် သာမဏေမတို့လည်း ပါဝင်ကြ၏။ သို့သော် ထိုဘိက္ခုနီ၊ သိက္ခာမာန်၊ သာမဏေမတို့နှင့်အတူ သွားသင့်ရာသမယ၌ ဘိက္ခုနီသံဝိဓာန သိက္ခာပုဒ်အရ အတူသွားကောင်းသေး၏။ လူဝတ်ကြောင်မိန်းမနှင့်ကား အခါခပ်သိမ်း ချိန်းချက်၍ အတူ မသွားကောင်းဟု ထူးခြားပုံကို သိပါ။

အန္တရာယိကာ။ ။ အန္တရေ-သတ္တဝါသန္တာန်ဟူသော ခန္ဓာအစဉ်၏အကြား၌+အယတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ အန္တရာယော၊ ခန္ဓာအစဉ်၏ အကြား၌ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သော ဤဘဝ အကျိုးမဲ့၊ နောင်သံသရာ အကျိုးမဲ့များကို “အန္တရာယ” ဟု ခေါ်၏။ အန္တရာယေ + နိယုတ္တာ

တို့သည်၊ ကမ္မကိလေသဝိပါကဥပဝါဒပညတ္တိဝိတိက္ကမနဝသေန-ကမ္မ၊ ကိလေသ၊
 ဝိပါက၊ ဥပဝါဒ၊ ပညတ္တိဝိတိက္ကမတို့၏အပြားအားဖြင့်၊ ပဉ္စဝိဓာ-ကုန်၏။ တေသု-
 ထို ၆ ပါးတို့တွင်၊ မုဒုကာနံ-နူးညံ့ကုန်သော၊ အတ္တရဏာဒိနံ-အခင်း အစရှိသည်
 တို့၏၊ ဖသောဝိယ-အတွေ့ကဲ့သို့၊ ဣတ္ထိသမ္ပသောပိ-မိန်းမတို့၏ အတွေ့သည်
 လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ဣတိ-သို့၊ မေထုနဝိတိက္ကမနေ-မေထုန်ကို လွန်ကျူးခြင်း၌၊
 ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ အဒိသွာ-မမြင်မူ၍၊ ပညတ္တိဝိတိက္ကမန္တရာယိကေ-ပညတ်တော်ကို
 ကျူးကျော်ခြင်းဟူသော အန္တရာယိကမေဗ္ဗတို့ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ယေ မေပေ၊
 အန္တရာယာယာတိ-ဟူ၍၊ (အရိဋ္ဌေန-အရိဋ္ဌရဟန်းသည်) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ အနေက
 ပရိယာယေနာတိ-ကား၊ ကာမာ-ဝတ္ထု၊ ကိလေသာ ၂ ဖြာသော ကာမတို့သည်၊
 အဋ္ဌိကင်္ဂလူပမာ-အရိုးစုဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏။ ဝါ-အရိုးစုနှင့်တူကုန်၏။ ဣတိ
 အာဒိဟိ-ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ အနေကေဟိ-များစွာကုန်သော၊ ကာရဏေဟိ-
 တို့ဖြင့်၊ (ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။)

သော ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုဟိတိ-တား၊ ယေ-အကြင် ရဟန်းတို့သည်၊ ပဿန္တိ ဝါ-
 မြင်သော်လည်း မြင်ကုန်၏။ သုဏန္တိဝါ-ကြားသော်လည်း ကြားကုန်၏။ တေသံ-
 ထိုမြင်ကုန် ကြားကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ တိက္ခတ္တံ-ကြိမ်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝတ္ထဗော-
 ထိုက်၏။ (ကိ)၊ အာယသွာ-အရှင်သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ မာ အဝစ-မပြောပါနှင့်၊
 [ပေယျာလကို သိက္ခာပုဒ်နိဿယအတိုင်း ဖော်၍ ပေးပါ၊ ပေ၊ တေ-ဓမ္မေ-တို့ကို၊
 ပဋိသေဝတော-မှီဝသောရဟန်း၏။ (တေ ဓမ္မာ-တို့သည်)၊ အန္တရာယာယ-ငှာ၊
 အလဂ္ဂ ပန-စွမ်းနိုင်ကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုထိုက်၏။ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္ထေ-
 ပြောဆိုအပ်သော်၊ အပုဋိနိသဇ္ဇန္တဿ-မစွန့်သောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)
 သုတ္တာ-ကြားရပါလျက်၊ အဝဒန္တာနမ္ပိ-မပြောဆိုသော ရဟန်းတို့၏လည်း၊ ဒုက္ကဋ်၊
 (ဟောတိ)၊ ပုန-ဖန်၊ သဃမဇ္ဈမ္ပိ-သံဃာ့အလယ်သို့သော်မှလည်း၊ အာကမ္ပိတ္တာ-

---

အန္တရာယိက-အန္တရာယ်၌ ယှဉ်ကုန်သော၊ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်သောတရားတို့။ [သဂ္ဂ၌
 နတ်ပြည် ဗြဟ္မာပြည် ၂ မျိုးလုံးကို ယူ၊ ထိုသဂ္ဂနှင့် မောက္ခသို့ မရောက်အောင် နှောင့်ယှက်
 တတ်သော တရား။]

အန္တရာယိက ၅ ပါး။ ။အန္တရာယ်တမည်သော တရားတို့သည် ကမ္မ၊ ကိလေသ၊ ဝိပါက၊
 ဥပဝါဒ၊ ပညတ္တိဝိတိက္ကမအားဖြင့် ၅ ပါး ရှိ၏။ ထိုတွင် မာတုဃာတက စသော အာနန္တရိယကံ
 ၅ ပါးသည် ကမ္မန္တရာယိက၊ ဘိက္ခုနီဒူသကနှင့် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံသည် (ရာဂ-ဒိဋ္ဌိ ကိလေသာ
 ဖြစ်၍) ကိလေသန္တရာယိက၊ ပဏ္ဍုက်၊ တိရစ္ဆာန်၊ ဥဘတောဗျည်းတို့၏ ပဋိသန္ဓေဝိပါကံသည်
 ဝိပါကန္တရာယိက၊ အရိယာကို စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့ခြင်းသည် ဥပဝါဒန္တရာယိက၊ ဝိနည်းပညတ်တော်ကို
 ကျူးလွန်ခြင်းသည် ပညတ္တိဝိတိက္ကမန္တရာယိကတည်း၊ ဤမှနောက်၌၊ အရိဋ္ဌိရဟန်း၏အယူကို
 ပါဠိလျှောက်အဓိပ္ပာယ်အတိုင်း ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

ဆွဲငင်၍၊ တထေဝ-ထိုရှေးအတိုင်းပင်၊ ဝတ္တဗော-၏၊ တကြာပိ-ထိုသံဃာ့အလယ်၌လည်း၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အပ္ပဋိနိသဇ္ဇနေ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဣတရေသံ-အခြားသော ရဟန်းတို့၏၊ အဝစနေစ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သာ၊ ဝေမ္ဗိ-ဤသို့ပြောအပ်ပါသော်လည်း၊ အပ္ပဋိနိသဇ္ဇန္တော-မစွန့်သော ရဟန်းကို၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန-ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့် ပြုအပ်သော၊ ကမ္မေန-ကံဖြင့်၊ ယာဝတတိယံ-တိုင်အောင်၊ သမနုဘာသိတဗော-အဖန်ဖန် ပြောဆိုထိုက်၏၊ အထ-ထိုသို့ ပြောရာ၌၊ အပ္ပဋိနိသဇ္ဇတော-သော၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဥတ္တိယာစ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒွိတိ-ကုန်သော၊ ကမ္မဝါစာဟိ စ-တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌ (ဟောတိ)၊ ကမ္မဝါစာ ပရိယောသာနေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပါပိကာယ-ယုတ်မာသော၊ ဒိဋ္ဌိယာ-အယူကို၊ အပ္ပဋိနိသဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-မစွန့်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ (သမနုဘာသနကမ္မေ-သည်)၊ အဓမ္မကမ္မေ-သည်၊ (သတိ-ဖြစ်လတ်သော်)၊ (အပ္ပဋိနိသဇ္ဇန္တဿ-၏)၊ တိကဒုက္ကဋ္ဌံ(ဟောတိ)၊ အသနုဘာသိယမာနဿ-ဉာတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် မပြောဆိုအပ်သည် ဖြစ်၍၊ (အပ္ပဋိနိသဇ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း)၊ ပဋိနိသဇ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ အပ္ပဋိနိသဇ္ဇန္တနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဓမ္မကမ္မတာ-ဓမ္မကံ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [သမနုဘာသနကံ၏ ဓမ္မကံဖြစ်ခြင်း၊] သမနုဘာသနာ-ဉာတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန်ပြောဆိုခြင်းလည်းကောင်း၊ အပ္ပဋိနိသဇ္ဇနံ-မစွန့်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။ [သမနုဘာသနကံဖြင့် မဆုံးမအပ်သည် ဖြစ်၍ မစွန့်သေးသော ရဟန်းကို “အသမနုဘာသိယမာနဿ” ဟု လည်းကောင်း၊ ထိုကံဖြင့် ဆုံးမအပ်သည် ဖြစ်၍ စွန့်သော ရဟန်းကို “ပဋိနိသဇ္ဇန္တဿ” ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။

၉။ ဥက္ခိတ္တသံဘောဂ သိက္ခာပုဒ် နဝမေ-၌၊ တထာဝါဒိနာတိ-ကား၊ တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မန္တိအာဒိဝါဒိနာ-တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မအစရှိသော စကားကို ပြောလေ့ရှိသော၊ (ဘိက္ခုနာ၌စပ်)၊ အကတာနု ဓမ္မေနာတိ ဧတ္ထ-အကတာနုဓမ္မေနဟူသော ဤပါဠိ၌၊ အာပတ္တိယာ-အာပတ်ကို၊ အဒဿနေဝါ-မရှုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အပ္ပဋိကမ္မေဝါ-မကုစားခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပါပိကာယ-ယုတ်မာသော၊ ဒိဋ္ဌိယာ-အယူကို၊ အပ္ပဋိနိသဂ္ဂေဝါ-မစွန့်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မေန-ဟုတ်မှန်သောသဘောဖြင့်၊ ဝိနယေန-စောဒနာသာရဏာဝိနည်းဖြင့်၊ ဥက္ခိတ္တကဿ-နှင့်ထုတ်အပ်ပြီးသော ရဟန်းကို၊ (ဩဿရဏာ၌စပ်)၊ တစ်နည်း၊ ဥက္ခိတ္တကဿ-နှင့်ထုတ်အပ်ပြီးသော ရဟန်း၏၊ (အနုလောမဝတ္တံ၌စပ်)၊ အနုလောမဝတ္တံ-ဥက္ခိတ္တကကံအားလျော်သော

ကျင့်ဝတ်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ ကတာ-ပြုအပ်သော၊ ဩသာရဏာ-သံယာဘောင်သို့ သွင်းခြင်းကို၊ အနုဓမ္မော-အနုဓမ္မဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏အပေါ်၊ ဩသာရဏသင်္ခါတော-သံယာဘောင်သို့ သွင်းခြင်းဟုဆိုအပ်သော၊ သော အနုဓမ္မော-ထိုအနုဓမ္မကို၊ န ကတော-မပြုအပ်၊ အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ အကတာနုဓမ္မော နာမ-မည်၏။ တာဒိသေန-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဣတိ အထွော-နက်။

သံဘုဉ္ဇေယျဝါတိ-ကာ၊ အာမိသသမ္ဘောဂံဝါ-အာမိသကို အတူတကွ သုံးစွဲခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မသမ္ဘောဂံဝါ-ဓမ္မကို အတူတကွသုံးစွဲခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကရေယျ-ပြုအံ့၊ သံဝသေယျဝါတိ-ကာ၊ ဥပေါသထာဒိကံ-ဥပုသ်အစရှိသော၊ သံယကမ္မံ-သံယာကံကို၊ ကရေယျ-အံ့၊ သဟဝါ သေယျံ ကပ္ပေယျာတိ-ကာ၊ နာနူပစာရေပိ-အထူးထူးသော ဥပစာရှိသည်သော်လည်းဖြစ်သော၊ [နာနူပစာရံ၌ လူ့သာမဏေနှင့် သဟသေယျအာပတ် မသင့်သော်လည်း ဥက္ကိတ္တကနှင့် အတူ မအိပ်ကောင်းသောကြောင့် “နာနူပစာရေပိ”ဟု ဂရဟာ ပီနှင့် ဆိုသည်။] ဧကစ္ဆန္နေ-တူသော အမိုးရှိသော ကျောင်း၌၊ နိပဇ္ဇေယျ-အိပ်အံ့၊ တတ္ထ-ထို သံဘုဉ္ဇေယျဝါစသောပါဌ်၊ အာမိသပရိဘောဂေ-အာမိသကို သုံးစွဲခြင်း၌၊ ဧကပယောဂေန-တစ်ကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်၊ ဗဟူပိ-များသော အာမိသတို့ကိုလည်း၊ ဒဒတောဝါ-ပေးသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဂဏှတောဝါ-ယူသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနော-၏) ဧကံ-တစ်ချက်သော၊ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၊ ဝိစ္ဆိန္နနေ-ပေးခြင်း၊ ယူခြင်းကြိယာကို ဖြတ်ခြင်းသည်၊ သတိ-ဖြစ်လတ်သော်၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဓမ္မသမ္ဘောဂေ-၌၊ ပဒါဒိဟိ- ပဒ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊

အနုဓမ္မော။ ။ အနုရူပေါ-ဥက္ခေပနိယကံအားလျော်သော+ဓမ္မော-ဝိနည်းတရား(ဝိနည်းကံ) တည်း၊ အနုဓမ္မော၊ တစ်နည်း၊ အနု(ပစ္စာ)-ဆိုင်ရာကျင့်ဝတ်ကို ကျင့်ပြီးသည်မှ နောက်၌+ကာတဗ္ဗော+ဓမ္မော အနုဓမ္မော၊ ထိုအနုဓမ္မောဟူသည် သံယာက ဥက္ခေပနိယကံဖြင့် အဖက်မလုပ်ဖို့ရန် ဖယ်ထုတ်ထားရာမှ ပြန်၍ သွင်းခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အနုဓမ္မော ဝုစ္စတိ ဩသာရဏာ”ဟု မိန့်သည်။ [အကတော+အနုဓမ္မော ယဿ (အကြင်သူ၏အပေါ်၌) ဣတိ အကတာနုဓမ္မော။

အနုလောမဝတ္ထံ။ ။ ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ပဉ္စင်းခံမပေးရခြင်း၊ နိဿယည်းမပေးရခြင်းစသော ကျင့်ဝတ် ၁၈ ပါးကို အနုလောမဝတ်ဟု ခေါ်၏။ ထိုဝတ်များကိုလည်းကောင်း၊ ဥက္ခေပနိယကံ ကံပြုပုံကိုလည်းကောင်း ဝုဠဝါ-ကမ္မက္ခန္ဓက၌ ရှုပါ။

သံဘုဉ္ဇေယျ ဓသညံ။ ။ ဆွမ်းစသော အာ မိသကို မိမိက ပေးခြင်း၊ သူ့ဟာကို ယူခြင်းကို “အာမိသသံဘောဂ-အာမိသကို အတူသုံးစွဲခြင်း”ဟု ခေါ်၏။ ပါဠိတော်စသော ကျမ်းစာကို ဆရာလုပ်၍ ပို့ချပေးခြင်း၊ တပည့်လုပ်၍ (ပို့ချပါရန် စောင်း၍) စာတက်ခြင်းကို “ဓမ္မသံဘောဂ-ဓမ္မကို အတူသုံးစွဲခြင်း”ဟု ခေါ်၏။ ဥပုသ်ကံစသော သံယာကံများကို ထိုဥက္ကိတ္တကရဟန်းနှင့် အတူပြုခြင်းသည် သံဝါသ မည်၏။

ဥဒ္ဓိသန္တဿဝါ-ဆရာလုပ်၍ ရွတ်ပြသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဥဒ္ဓိသာပေန္တဿဝါ-
 တပည့်လုပ်၍ ရွတ်ပြစေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနော-ရဟန်း၏။) ပဒသော
 ဓမ္မေ-ပဒသောဓမ္မသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ (အာပတ္တိ
 ပရိစ္ဆေဒေါ-အာပတ်အပိုင်းအခြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။) သံဝါသေ-၌၊ ကမ္မပရိယော
 သာနဝသေန-ကံပြီးဆုံးခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ (အာပတ္တိပရိစ္ဆေဒေါ-ကို၊ ဝေဒိ
 တဗ္ဗော-၏။) သဟသေယျာယ-သဟသေယျ၌၊ ဧကသ္မိ-တစ်ပါးသောရဟန်းသည်၊
 နိပဇ္ဇေ-အိပ်ပြီးလတ်သော်၊ ဣတရဿ-အခြားရဟန်း၏၊ နိပဇ္ဇနပယောဂဝသေန-
 အိပ်ခြင်း ပယောဂ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အာပတ္တိပရိစ္ဆေဒေါ-အာပတ်အပိုင်းအခြား
 ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ပေ၊ အရိဋ္ဌေန-မည်သော၊ ဘိက္ခုနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊
 သံဘုဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-သုံးစွဲခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ပေ၊ဥက္ခိတ္တကေ-
 ဥက္ခိတ္တကရဟန်း၌၊ ဝေမတိကဿ-ဖြစ်သောယုံမှားခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ (သမ္ဘော
 ဂါဒိ-သမ္ဘောဂအစရှိသည်ကို၊ ကရောန္တဿ-ပြုသောရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊)
 အနုက္ခိတ္တကေ-ဥက္ခိတ္တက မဟုတ်သော ရဟန်း၌၊ ဥက္ခိတ္တကသညိနော-ဥက္ခိတ္တက
 ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (သမ္ဘောဂါဒိ-ကို၊ ကရောန္တဿစေ-၏လည်းကောင်း၊)
 ဝေမတိကဿ-ဖြစ်၍၊ (သမ္ဘောဂါဒိ ကရောန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ်၊
 ဟောတိ၊ ဥဘောသု-ဥက္ခိတ္တက၊ အနုက္ခိတ္တက ၂ ပါးစုံတို့၌၊ အနုက္ခိတ္တကသညိဿ-
 ဥက္ခိတ္တက မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (သမ္ဘောဂါဒိ ကရောန္တဿ)၊ ဩသာ
 ရိတော-သံယာဘောင်သို့ သွင်းအပ်ပြီ၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ တံ
 ဒိဋ္ဌိ-ထိုအယူကို၊ ပဋိနိသဋ္ဌော-စွန့်ပြီ၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဇာနန္တဿ-
 သိသည်ဖြစ်၍၊ (သမ္ဘောဂါဒိ ကရောန္တဿ)၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-နံ၍၊ (သမ္ဘောဂါဒိ-
 သမ္ဘောဂ အစရှိသည်ကို၊ ကရောန္တနံ-ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊)
 အနာပတ္တိ ဟောတိ၊ အကတာနုဓမ္မတာ-မပြုအပ်သေးသော အနုဓမ္မရှိသူ၏အဖြစ်
 လည်းကောင်း၊ ဇာနနာ-အကတာနုဓမ္မဟု သိခြင်းလည်းကောင်း၊ သမ္ဘောဂါဒိ
 ကရဏံ-သမ္ဘောဂ အစရှိသည်ကို ပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊
 ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ-တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။

နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ ကဏ္ဍက ဒသမေ- ၌၊ သမဏုဒ္ဓေသောတိ- ကား၊ သာမဏေရော-
 သိက္ခာပုဒ် သာမဏေသည်၊ (ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုအံ့)၊ စရာတိ-
 ကား၊ ဂစ္ဆ-သွားတော့၊ ပိရေတိ-ကား၊ အမာမက-ရတနာ
 ၃ ပါးကို မမြတ်နိုးတတ်သော၊ ပရ-ပြင်ပသူစိမ်း၊ ဟဲ့ လူပြိုန်း၊ ဝိနဿာတိ-ကား၊

• ဝိရေ၊ ။ပိရေသည် ပရနှင့် အနက်တူသော အာလပနတ္ထနိပါတ်ပုဒ်တည်း၊ ထို့ကြောင့်
 “ပရ-အမာမက” ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုပရကိုပင် “အမှာကံ အနုဗ္ဗတ္တိကဘူတ” ဟု ဋီကာ ဖွင့်သည်။

နဿ-ပျက်စီးလေတော့၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ တံ-သင့်ကို၊ န-ပဿာမ-ငါတို့ မမြင်ကြရကုန်၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆ-သွားတော့၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောစိ၊ တထာ နာသိတန္တိ ဧတ္ထ-တံဟူသော ဤပါဠိ၌ (လဗ္ဘမာနာ-ကုန်သော) နာသနာ-နာသနာ တို့သည်၊ သံဝါသနာသနာ-သံဝါသနာသနာလည်းကောင်း၊ လိင်္ဂနာသနာ-လည်း ကောင်း၊ ဒဏ္ဍကမ္မနာသနာ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ တိသော-၃ ပါးတို့ တည်း၊ တတ္ထ-ထို ၃ ပါးတို့တွင်၊ အာပတ္တိယာ အဒဿနာဒိသု-အာပတ်ကို မရှုခြင်း အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ ဥက္ခေပနာ-နှင့်ထုတ်ခြင်းသည်၊ သံဝါသနာသနာ နာမ-နာ မည်၏၊ ဝါ-ကံကြီးကံငယ်ဟူသောသံဝါသကို ဖျက်ဆီးခြင်း မည်၏၊ ဒုသကော-ဖျက်ဆီးတတ်သော သာမဏေကို၊ နာသေတဗ္ဗော-ပျက်စီးစေထိုက်၏၊ ဝါ-အသွင် ကိုဖျက်၊ လူထွက်စေထိုက်၏၊ [အခြားသာမဏေ၌ မေထုန်ကျင့်သော သာမဏေကို “ဒုသက” ဟု ဆိုသည်] မေတ္တိယံ-မေတ္တိယာ မည်သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ [အရှင်ဒဗ္ဗ ကို စွပ်စွဲသော ဘိက္ခုနီတည်း] နာသေထ-ပျက်စီးစေကြကုန်လော့၊ ဝါ-အသွင်ကို ဖျက်၊ လူထွက်စေကြကုန်လော့၊ ဣတိ အယံ-ဤဖျက်ဆီးခြင်းသည်၊ လိင်္ဂနာသနာ နာမ-မည်၏၊ ဝါ-အသွင်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း မည်၏၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ တေ အာဝုသော သမဏုဒ္ဓေသ န စေဝ သော ဘဂဝါ သတ္တာ အပဒိသိတဗ္ဗောတိ-အဇ္ဇတဂ္ဂေ၊ပေ၊ အပဒိသိတဗ္ဗောဟူသော၊ အယံ-ဤဖျက်ဆီးခြင်းသည်၊ ဒဏ္ဍကမ္မနာသနာ နာမ-မည်၏၊ ဝါ-ဒဏ်ပေးမှုဟူသော ဖျက်ဆီးခြင်း မည်၏၊ အယံ-ဤဒဏ္ဍကမ္မနာသနာ ကို၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဓိပ္ပေတာ-အလိုရှိအပ်၏၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ တထာ နာသိတန္တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။

ဥပလာပေယျာတိ-ကား၊ ပတ္တံ-သပိတ်ကို၊ ဒဿာမိ-ပေးအံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ ပြော၍ သော်လည်းကောင်း၊ စီစရံ-သင်္ကန်းကို၊ ဒဿာမိ-အံ့၊ ဣတိဝါ-သော်လည်း ကောင်း၊ ဥဒ္ဓေသံ-ရွတ်ပြအပ်သော ပါဠိကို၊ ဒဿာမိ-ချပေးအံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ သော်လည်း ကောင်း၊ ပရိပုစ္ဆံ-အဖန်ဖန်မေးအပ်သော အဋ္ဌကထာကို၊ ဒဿာမိ ချပေးအံ့၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့ ပြော၍ သော်လည်းကောင်း၊ သင်္ဂဏေယျ-ခိုးမြှောက်အံ့၊ [ဤဝါကျများ၌ ဤသို့ ကြိယာ အသီး အသီး ထည့်၍ စပ်မှ အဓိပ္ပာယ်ရသည်]

“ယတ္ထ၊ပေ၊ဝုတ္တံ ဟောတိ”ကား စရ ပိရေ ဝိနဿ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း။ “အမာမက (ဘုရား သာသနာတော်မှာ နေပါလျက်) ဘုရားကို မမြတ်နိုးသော၊ ပရ-ဟဲ့ ပြင်ပလူ”ဟု ပေးပါ။

တစ်နည်း။ ။ “ပိရေတိ ဝါ ပရတောတိ ဣမိနာ သမာနတ္ထံ နိပါတပဒံ”ဟု ဋီကာတို့ (အဋ္ဌကထာမှ) တစ်မျိုးဖွင့်ကြသေး၏။ ထိုအလို “ပိရေ-တခြားအရပ်သို့၊ စရ-သွားလော့”ဟု ပေး၊ “ဤအရပ်မှာ မနေနှင့်၊ ဝိနဿ-ငါတို့ ကွယ်ရာဝယ် ပျက်စီးလေလော့”ဟု ဆိုလိုသည်။

အဓိပ္ပေတာ။ ။ “တထာနာသိတံ သမဏုဒ္ဓေသံ”ပါဠိဖြင့် အသွင်ဖျက်၍ လူထွက်စေခြင်း မဟုတ်ဘဲ သာမဏေအဖြစ်၌ တည်ဆေးကြောင်း သိသာရကား “ဒဏ်ပေးခြင်း”ဟူသော ဒဏ္ဍကမ္မနာသနာကိုသာ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုအပ်သည်-ဟူလို။

ဥပဋ္ဌာပေယျာတိ-ကား၊ စုဏ္ဏမတ္တိကာဒီနိ-ရေချိုးဆပ်ပြာမှုန့်၊ မြေညက် အစရှိသည် တို့ကို၊ သာဒယန္တော-သာယာလျက်၊ [သာမဏေက ပေးမှု ပြုစုမှုကို သာယာလျက်-ဟူလို] တေန-ထိုသာမဏေသည်၊ ဝါ-ကို၊ အတ္တနော-မိမိအား၊ ဝါ-မိမိကို၊ ဥပဋ္ဌာနံ-လုပ်ကျွေးမှုကို၊ ကာရာပေယျ-ပြုစေအံ့၊ သမ္မောဂသဟသေယျာ-သမ္မောဂသဟ သေယျတို့သည်၊ အနန္တရသိက္ခာပဒေ-အခြားမဲ့သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယာဇေ-ဆိုအပ်ပြီး သော နည်းရှိကုန်သည်သာ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာပတ္တိ ပရိစ္ဆေဒေါပိ-အာပတ်အပိုင်းအခြားကိုလည်း၊ တသ္မိ-ထိုအခြားမဲ့သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တ နယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ဖေ၊ ကဏှကံ-ကဏှက မည်သော၊ သမဏုဒ္ဓေသံ-ကို၊ ဥပလာပနဝတ္ထုသ္မိ-ဖြားယောင်း ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ အရိဋ္ဌသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တသဒိသမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်နှင့် တူသည် သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

သတ္တမော-သော၊ သပ္ပာဏကဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ သဟဓမ္မိက သိက္ခာပုဒ်

သဟဓမ္မိကဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ သဟဓမ္မိကံ ဝုစ္စမာနောတိ- ဟူသော၊ ဣမဿ-ဤပုဒ်၏၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒုဗ္ဗစသိက္ခာပဒေ- ၌၊ (မယာ) ဝုတ္ထော-ပြီ၊ ဧတသ္မိံ သိက္ခာပဒေတိ-ကား၊ ဧတသ္မိံ သိက္ခာပဒေ-၌၊ ယံ-အကြင်ကျင့်ဝတ်ကို၊ (တုမေဟိ-သင်တို့သည်)၊ ဝုတ္တံ-ပြောအပ် ပြီ၊ တံ-ထိုကျင့်ဝတ်ကို၊ (ဘူတဂါမသိက္ခာပုဒ်၌ “ဘူတဂါမံကို မဃျက်အပ်” စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူအပ်သော အကျင့်မျိုးကို)၊ န တာဝ သိက္ခိဿာပိ-ကျင့်လိမ့် ဦးမည် မဟုတ်၊ ဣတိ အတ္ထော။ ပန-ကား၊ ပါစိတ္တိယန္တိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ အနာဒရိယဘယာ-မလေးမစားပြုသည့်အတွက် အာပတ်မှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ လေသေန-အမြွက်အားဖြင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒန္တဿ-ပြောဆိုသော ရဟန်း၏၊ ဝါစာယ ဝါစာယ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ သိက္ခမာနေနာတိ-ကား၊ ဩဝါဒံ- အဆုံးအမကို၊ သိရသာ-ဦးခေါင်းဖြင့်၊ သမ္ပဋိစ္စိတ္တာ-ခံယူ၍၊ သိက္ခိတုကာမေနေဝ- ကျင့်လိုသည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ-၍၊ အညာတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ အာဇာနိတဗ္ဗံ-မသိ၊ သိအောင် ပြုရာ၏၊ ပရိပုစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ ဣမဿ-ဤပုဒ်၏၊ အတ္ထော-အနက်

အနာဒရိယဘယာ လေသေန။ ။ အနာဒရကရဏေ ဘယာ၊ တတ္ထ (ထိုမရိုမသေပြုခြင်း၌) ပါစိတ္တိယဘာယာတိ အတ္ထော၊ လေသေန ဧဝံ ဝဒန္တဿာတိ-ဥဇုကံ န သိက္ခိဿာမိတိ အဝတ္တာ (ကျင့်လိမ့်မည်မဟုတ်ဟု တိုက်ရိုက်မပြောဘဲ) ယာဝ န အညံ ဘိက္ခုန္တိအာဒိနာ လေသေန (အမြွက်အားဖြင့်-ပရိယာယ်အားဖြင့်) ဝဒန္တဿ၊ မကျင့်ဘူးဟု တိုက်ရိုက်ပြောလျှင် အနာဒရိယ သိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်အာပတ် သင့်မည်စိုး၍ “န တာဝါဟံ 'ပေ၊ ပရိပုစ္ဆာမိ'ဟု ဆုံးမသူကို သွယ်ဝိုက်သော စကားဖြင့် မလေးမစား ပြုသည်-ဟူလို။

အဓိပ္ပာယ်ကား၊ ကော-အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပရိပုစ္ဆိတပွဲ-အဖန်ဖန် မေးရာ၏၊ ပရိပဉ္စိတဗုဒ္ဓိ-ကား၊ စိန္တေတပွဲ-ကြံစည်စဉ်းစားရာ၏၊ တုလယိတပွဲ-နှိုင်းချိန်ရာ၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ ဆန္ဒ-ကို၊ (ဖွားဖက်တော် အရှင်ဆန္ဒကို ဆိုသည်။) အာရဗ္ဗ-၍၊ ဧဝံ-သို့၊ (န တာဝါဟံ အာဝုသော ဧတသ္မိံ သိက္ခာပဒေ သိက္ခိဿာမိ အစရှိသည်ဖြင့်)၊ ဘဏနဝတ္ထုသ္မိံ-ပြောခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ ၊ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နန္တေ-လူ့သာမဏေ၌၊ ဝါ-လူ့သာမဏေကို ပြောရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋံ၊ ဥဘောဟိပိ- ၂ ပါးကုန်သော ဥပသမ္ပန္နန္တေ၊ အနုပသမ္ပန္နန္တို့သည်လည်း၊ (ဝုစ္စမာနဿ၌ စပ်)၊ ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ သလ္လေခါယ-သလ္လေခအကျိုးငှာ၊ န (ဟောတိ)-မဖြစ်၊ ဣတိအာဒိနာ-သော၊ နယေနေဝ-ပင်၊ အပညတ္တေန-ဝိနည်းပညတ်တော်မဟုတ် သော သုတ္တန် အဘိဓမ္မာ၌ လာသောစကားဖြင့်၊ ဝုစ္စမာနဿာပိ-ပြောဆိုအပ်သည် ဖြစ်၍လည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒတော-ပြောသောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋမေဝ (ဟောတိ)၊ [“ဣဒံ န သလ္လေခါယ” စသည်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အနာဒရိယသိက္ခာပုဒ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ထို သိက္ခာပုဒ်နှင့်တူသောကြောင့်ပင် “နယေနေဝ”ဟု ဧဝဖြင့် ဆိုသည်။] ဇနိဿာမိ- သိအောင်ပြုပါအံ့၊ သိက္ခိဿာမိ-ကျင့်ပါအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဏန္တဿ-ပြန်ပြောသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္ပတ္တကာဒိနံ-၍၊ (ဘဏန္တာနံစ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏၊ ဝါ-က၊ ပညတ္တေန-ဝိနည်းပညတ်တော်ဖြင့်၊ ဝစနံ- ပြောဆိုခြင်းလည်းကောင်း၊ အသိက္ခိတုကာမတာယ-မကျင့်လိုသူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနံ-ပြန်ပြောခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၂။ ဝိလေခန သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ-၌၊ ဥဒ္ဓိဿမာနေတိ-ကား၊ အာစရိယေန-သည်၊ အန္တေ ဝါသိကဿ-အနီးနေတပည့်အား၊ ဝုစ္စမာနေ ဝါ-ပြောဆိုပို့ချအပ် သော်လည်းကောင်း၊ သဇ္ဈာယဝသေန-သရဇ္ဈာယ်ခြင်း၏အစွမ်း ဖြင့်၊ ပရိဝတ္တိယမာနေဝါ-အဖန်ဖန်ဖြစ်စေအပ်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-စာပြန်သော်

ဥဒ္ဓိဿမာနေ။ ။မာနပစ္စည်း နှောင်းရာဝယ် ယပစ္စည်းသက်၍ “ဥဒ္ဓိဿ”ဟု ဖြစ်၏။ ဒီသဓာတ်သည် ရွတ်ဆိုခြင်း အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ပါဠိသက်သက် (အဓိပ္ပာယ် မပြောဘဲ) ပို့ချရာ၌ ဆရာက တပည့်အား ရွတ်ပြသောအားဖြင့် ပို့ချအပ်သည် ကိုလည်းကောင်း၊ မည်သူမဆို စာပြန်သည့် အနေအားဖြင့် ရွတ်ဆိုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း “ဥဒ္ဓိဿမာန”ဟု ဆိုသည်။ [ဇာအုပ် ပေစာ မရှိသော ရှေးခေတ်၌ စာချလျှင် ဆရာက ရှေးဦးစွာ ရွတ်ပြရသည်။]

လည်းကောင်း၊ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကေဟိတိ-ကား၊ ခုဒ္ဒကေဟိစ-ငယ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အနုခုဒ္ဒကေဟိစ-ထို့အောက် ငယ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (ဣမေဟိ သိက္ခာပဒေဟိ၌ စပ်)။

ယာဝဒေဝါတိ (ဧတံ)-ယာဝဒေဝဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ တေသံ-ထိုကုက္ကုစ္စ အစရှိသည်တို့၏၊ သံဝတ္တနမရိယာဒပရိစ္ဆေဒဝစနံ-ဖြစ်ခြင်း၏ အပိုင်းအခြားကို ပိုင်းဖြတ်ကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကံ ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဧတာနိ-ဤခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ (သံဝတ္တန္တိ၌စပ်)၊ ဝါ-တို့ကို၊ ယေ-အကြင် ရဟန်းတို့သည်၊ ဥဒ္ဓိသန္တိဝါ-ဆရာအဖြစ်ဖြင့်မူလည်း ရွတ်ပြကြကုန်၏၊ ဥဒ္ဓိသာပေန္တိ ဝါ-တပည့်အဖြစ်ဖြင့်မူလည်း ရွတ်ပြစေကြကုန်၏၊ သဗ္ဗယန္တိဝါ-စာအံသောအားဖြင့် မူလည်း သရဇ္ဈာယ်ကြကုန်၏၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ယာဝ-လောက်၊ ကပ္ပတိ န ခေါ-အပ်လေသလော၊ န ကပ္ပတိ န ခေါ-မအပ်လေသလော၊ ဣတိ-သို့။

ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကေဟိ။ ။သံယာဒိသေသာဒိဟိ ခုဒ္ဒကေဟိ စေဝ၊ ထုလ္လစ္စယာဒိဟိ အနုခုဒ္ဒကေဟိ စ။ (ပါရာဇိကကို ထောက်၍ သံယာဒိသေသံသည် ခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်၊ ထုလ္လစ္စဉ်းသည် အနုခုဒ္ဒက သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ သံယာဒိသေသံကို ထောက်၍ ထုလ္လစ္စဉ်းသည် ခုဒ္ဒက၊ ပါမိတ်သည် အနုခုဒ္ဒက၊ ထို့အတူ အထက် အထက် ထောက်၍ အောက် အောက် သိက္ခာပုဒ်များကို ခုဒ္ဒက-အနုခုဒ္ဒက ဟု ခွဲပါ။ အဆုံး၌ ဒုက္ကဋ်သည် ခုဒ္ဒက၊ ဒုဗ္ဘာသိတသည် အနုခုဒ္ဒက၊ ဤကား “သိက္ခာပဒေဟိ” ဖြင့် အာပတ်ကိုပါယူသော နည်းတည်း၊ တစ်နည်း-သိက္ခာပုဒ်ခေါင်းစဉ်အတိုင်း “သံယာဒိသေသံ သိက္ခာပုဒ်သည် ခုဒ္ဒက၊ အနိယတသည် အနုခုဒ္ဒက၊ အနိယတသည် ခုဒ္ဒက၊ နိသဂ္ဂိယပါမိတ် သည် အနုခုဒ္ဒက၊ အဆုံး၌ သေခိယသည် ခုဒ္ဒက၊ အဓိကရဏသမထသည် အနုခုဒ္ဒက” ဟုလည်း ငိုကာတို့ ခွဲကြ၏။

သံဝတ္တနံ ပေ၊ ဝစနံ။ ။ယာဝဒေဝကို “ယာဝ+ဧဝ”ဟုခွဲ၊ ယာဝသည် မရိယာဒါဝမိ (လယ်ကို ကန်သင်းဖြင့် ပိုင်းခြားသကဲ့သို့) ပိုင်းခြားကန်သတ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ဧဝကား ထိုအနက်ကို မြဲစေခြင်း နိယမတ္ထ (သန္တိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ)အနက်ကို ဟောသည်။ ပစ္စဝေက္ခကာ၌ “ယာဝပဋိယာတာယ ဧဝ-ပယ်ဖျောက်နိုင်ရုံ အကျိုးငှာသာလျှင်”ဟု ပေးရသော ယာဝဒေဝ မျိုးတည်း၊ သံဝတ္တနဟူသည် “ယာဝ ပေ၊ သံဝတ္တန္တိ”မှ သံဝတ္တနကြိယာတည်း။

ဆိုလိုရင်းကား--ဤခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်တို့သည် သင်အံနေသူတို့မှာ “ပြုစရာကိစ္စတိုင်း၌ အပ်လေသလား၊ မအပ်လေသလား”စသည်ဖြင့် တွေးတောကာ သံသယ ကုက္ကုစ္စ စသည် ဖြစ်ရုံသာ အကျိုးရှိကြသည်၊ အခြားကောင်းကျိုးကို မဖြစ်စေနိုင်ကြပါ-ဟူလို။ [သံဝတ္တနဿ+ မရိယာဒါ သံဝတ္တနမရိယာဒါ၊ တာယ+ပရိစ္ဆေဒေါ သံဝတ္တနမရိယာဒပရိစ္ဆေဒေါ၊ တဿ+ဝစနံ သံဝတ္တနမရိယာဒပရိစ္ဆေဒဝစနံ]။

ဥဒ္ဓိသန္တိ စသည်။ ။မိမိတို့ဘာသာ ရွတ်ပြ(ပို့ချ)ခြင်းကို “ဥဒ္ဓိသန္တိ”ဟုလည်းကောင်း၊ တပည့်တို့က ရွတ်ပြဖို့ရန် တောင်းပန်ခြင်းကို “ဥဒ္ဓိသာပေန္တိ”ဟုလည်းကောင်း၊ နှုတ်တတ် ဆောင်၍ စာအံခြင်းကို “သဗ္ဗယန္တိ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။ [အဓိ+ဣဓာတ်ဖြစ်၍ အာချာတ် ပုဒ်၌ “သဗ္ဗာ”ဟု ဒိယဖြင့် မရှိရ၊ ဣပစ္စည်းသက်ရာ၌သာ “သဗ္ဗာယ”ဟု ရှိရသည်။]

ကုက္ကုစ္စဝိပွဋိသာရော-ကုက္ကုစ္စဟူသော နှလုံးမသာယာခြင်းသည်လည်းကောင်း၊
 ဝိဟေသာ-ကိုယ်စိတ်ပင်ပန်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာမနောဝိလေခါ စ-
 ဝိစိကိစ္ဆာဟူသော စိတ်ကို ရော့ခြစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပန္နိယေဝ-ဖြစ်တတ်
 ကုန်သည်သာ၊ တာဝ-ထိုကုက္ကုစ္စ ဝိဟေသာ ဝိလေခါ ဖြစ်သည့်တိုင်အောင်၊
 သံဝတ္တန္တိ-န်၏၊ (ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ အထဝါ-ထိုပြင်တစ်နည်းကား၊ ယာဝ
 ဒေဝါတိ (ဧတံ)-သည်၊ အတိသယဝဝတ္ထာပနံ-အလွန်အကဲအားဖြင့် ပိုင်းခြား
 ကြောင်း သဒ္ဓါတည်း၊ တဿ-ထိုယာဝဒေဝသဒ္ဓါ၏၊ သံဝတ္တန္တိတိ ဣမိနာ-သံဝတ္တန္တိ
 ဟူသော ဤပုဒ်နှင့်၊ သမ္ပန္နော-ဆက်စပ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ကုက္ကုစ္စယ-ကုက္ကုစ္စ
 အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ ဝိဟေသာယ-ငှာလည်းကောင်း၊ ဝိလေခါယ-ငှာလည်း
 ကောင်း၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ သံဝတ္တန္တိယေဝ-ဖြစ်ကုန်သည်သာ၊ ဣတိ
 ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သိက္ခာပဒဝိဝဏ္ဏကေတိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ သိက္ခာပဒါနံ-တို့ကို၊
 ဝိဝဏ္ဏကေဂရဟဏေ-ကဲ့ရဲ့ခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ ဝိနယဝိဝဏ္ဏနဝတ္ထုသ္မိ-ဝိနည်းကို ကဲ့ရဲ့ခြင်းဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်၊ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-၏၊ (သန္တိကေ-အထံ၌) ဝိဝဏ္ဏနေ-ကဲ့ရဲ့
 ခြင်းကြောင့်၊ တိကဒုက္ကဋ်၊ ဥဘိန္ဒုမ္ပိ-ဥပသမ္ပန္န၊ အနုပသမ္ပန္န ၂ ဦးလုံးတို့၏လည်း၊
 (သန္တိကေ-၌) အညဓမ္မဝိဝဏ္ဏနေ-ဝိနည်းပညတ်တော်မူတစ်ပါးသော သုတ်၊
 အဘိဓမ္မာတရားကို ကဲ့ရဲ့ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ (ဟောတိ)၊ န ဝိဝဏ္ဏေတုကာမ
 သ-ကဲ့ရဲ့ခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဣယံ-တိုက်တွန်းပါ၏၊ တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊
 သုတ္တန္တေဝါ-သုတ္တန်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂါထာယောဝါ-တို့ကိုသော်လည်း
 ကောင်း၊ အဘိဓမ္မိဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိယာပုဏဿ-သင်ပါဦးလော့၊
 ပစ္စာပိ-နောက်၌လည်း၊ ဝိနယံ-ကို၊ ပရိယာပုဏိဿသိ-သင်ရပါလိမ့်မည်၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဘဏတော-၏လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တကာဒီနံ-န်၍၊ (ဝိဝဏ္ဏန္တာနံစ-တို့၏လည်း
 ကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဂရဟိတုကာမတာစ-ကဲ့ရဲ့လိုသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
 ဥပသမ္ပန္နဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ သိက္ခာပဒဝိဝဏ္ဏနံစ-သိက္ခာပုဒ်ကို ကဲ့ရဲ့ခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ဒုက္ခဒေဝနံ-ဒုက္ခဒေဝနာရှိ၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ မောဟန သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ အန္တမုမာသန္တိ-ကား၊ အနုပဋိပါဋိယာ-အစဉ်
 အားဖြင့်၊ အမုမာသေ အမုမာသေ-လခွဲတိုင်း လခွဲတိုင်း၌၊
 ဥဒ္ဓိဿမာနေတိ-ကား၊ ဥပေါသထဝသေန-ဥပုသ်ပြုခြင်း၏
 အစွမ်းဖြင့်၊ ဥဒ္ဓိသိယမာနေ-ရွတ်ပြအပ်သော်၊ ယဉ္စ တတ္ထ အာပတ္တိ အာပန္နောတိ-

အနုပဝါအမုမာသေ။ ။ အန္တမုမာသံ၌ အနုသဒ္ဓါသည် အစဉ်အတိုင်း အနက်ကို အတွင်း
 ပြု၍ ဝိစ္ဆာအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေလိုသောကြောင့် "အနုပတိပါဋိယာ"ဟုလည်းကောင်း၊

ကား၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ယံ အနာစာရ်-အကြင် မလျှောက်ပတ်သောအကျင့်ကို၊ အာစရိတွာ-ကျင့်ပြီး၍၊ အညာဏကေန-မသိခြင်းကြောင့်၊ အာပန္နဘာဝ်-အာပတ်သို့ ရောက်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဇာနာပေတုကာမော-သိစေလိုသည်၊ ဝါ-ထင်စေလိုသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ဣဒါနေဝ ခေါ် အဟံ ဇာနာမိအစရိသော ဤစကားကို၊ အာဟ-ပြောပြတသ္မိ အနာစာရေ-ထိုကျင့်အပ်ပြီးသောမလျှောက်ပတ်သော အကျင့်ကြောင့်၊ [တသ္မိ အနာစာရေ စိဏ္ဍေ] ယံ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပန္နော-ရောက်ခဲ့ပြီ၊ တဉ္စ ယထာဓမ္မော ကာရေတဗ္ဗောတိ-ကား၊ အညာဏကေန-မသိခြင်းကြောင့်၊ အာပန္နတ္တာ-အာပတ်သို့ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မောက္ခော-အာပတ်မှလွတ်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဓမ္မောစ-သုတ္တန် အဘိဓမ္မတရားသည်လည်းကောင်း၊ ဝိနယောစ-ဝိနည်းလည်းကောင်း၊ ဌိတော-တည်ရှိ၏၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တံ အာပတ္တိ-ထိုအာပတ်ကို၊ ကာရေတဗ္ဗော-ပြုစေထိုက်၏၊ ဒေသနာဂါမိနိယာ-ဒေသနာဂါမိအာပတ်အတွက်၊ ဒေသာပေတဗ္ဗော-ဒေသနာပြောစေထိုက်၏၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိယာ-ဝုဋ္ဌာနဂါမိအာပတ်အတွက်၊ ဝုဋ္ဌာပေတဗ္ဗော-အာပတ်မှ ထစေထိုက်၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဥတ္တရိပေအာရောပေတဗ္ဗောတိ-ကား၊ ယထာဓမ္မကာရဏတော-တရားအားလျော်စွာ ပြုစေခြင်းထက်၊ ဝါ-တရားအားလျော်စွာ ကုစားစေခြင်းထက်၊ ဥတ္တရိ စ-အလွန်လည်း၊ တဿ တေ အာဝုသောတိအာဒိဝစနေဟိ-တဿ တေ အာဝုသော အစရိသောစကားတို့ဖြင့်၊ နိန္ဒိတွာ-ကဲ့ရဲ့ပြီး၍၊ တဿ ပုဂ္ဂလဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏အပေါ်သို့၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မေန-ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဒါစာဖြင့်၊ မောဟော-မောဟကံကို၊ အာရောပေတဗ္ဗော-တင်ထိုက်၏၊ [ထို ကံပြုပုံကို ဤ သိက္ခာပုဒ်၏

“အမုမာသေ အမုမာသေ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊ ပါတိမောက် ရွတ်ပြသောအားဖြင့် ဥပုသ်ပြုခြင်းသည် လခွဲတိုင်းလည်း ဖြစ်၊ ထိုလခွဲလည်း (တစ်ခုကျော် ၂ ခုကျော် မဟုတ်) အစဉ်အတိုင်းလည်း ဖြစ်သည်-ဟူလို၊ [အနုသဒ္ဓေါ ပတိပါဠိအတ္ထံ အန္တော ကတွာ ဝိစ္ဆတ္ထဝါစကော၊ ပါစိတျာဒိယောဇနော] ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့ စာချ-စာအံခြင်းဟူသော ဥဒ္ဓိဿမာန မဟုတ်၊ ဥပုသ်နေ၌ ဥပုသ်ပြုသောအားဖြင့် ရွတ်ပြသော (ပါတိမောက်ပြသော) ဥဒ္ဓိဿမာနတည်းဟု သိစေလို၍ “ဥပေါသထဝသေန”ဟု ဝိသေသန ပြုသည်။

ယထာ ဓမ္မော ဓသညိ။ ။ဓမ္မော စ ဝိနယော စကို ထောက်၍ ဓမ္မသဒ္ဓါသည် ဝိနယ ၂မျိုးလုံးကို ဟော၏ဟု သိရ၏။ “ယထာ”သဒ္ဓါသည် အနိယမအာကာရအနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် အနိယမအာကာရအနက်ဟော တထာကိုလည်း ထည့်ပါဟု သိစေလို၍ “တထာ”စသည်ကို ထည့်သည်။ [ယထာနှင့် ဓမ္မောလည်း သမာသ်မဟုတ်၊ တစ်ပုဒ်စီသာ၊] ကာရေတဗ္ဗော၏ ဝုတ္တကံကို “သော ဘိက္ခု”ဟု ထည့်ရမည်၊ တံ အာပတ္တိကား ကာရေ၌ ကရဓာတ်၏ အဝုတ္တကံတည်း။ [“ဒေသနာ ပေ၊ ဝုဋ္ဌာပေတဗ္ဗော”ကား ကာရေတဗ္ဗော၏ အဓိပ္ပာယ်တည်း၊ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ကာရေတဗ္ဗော - ကုစားစေထိုက်၏”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွ ပေးကြသေး၏။]

ပဒံဘာဇနီမှာ ရှု၍ ဣဒံ တသ္မိံ မောဟနကေ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ မောဟေ-မောဟကံကို၊ အာရောပိတေ-တင်အပ်ပြီးသော်၊ ဝါ-တင်အပ်ပြီးမှ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ မောဟေတိ-တွေဝေစေအံ့၊ ဝါ-အထင်မှားစေအံ့၊ မောဟနကေ-သူတစ်ပါးကို တွေဝေစေတတ်သော၊ ဝါ-သူတစ်ပါးကို အထင်မှားစေတတ်သော၊ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ-၌၊ ဣဒံ ပါစိတ္တိယံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ မောဟေ-မောဟကံကို၊ အနာရောပိတေ-မတင်အပ်သေးမီ၊ (ဣဒံ ပါစိတ္တိယံ-ကို) န (ဝေဒိတဗ္ဗံ) ဣတိ အတ္ထော။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ၊ မောဟနဝတ္ထုသ္မိံ-တွေဝေစေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ (မောဟေ-မောဟကံသည်) အဓမ္မကမ္မေ-အဓမ္မကံသည်၊ (သတိ-သော်၊ ပုန, မောဟေန္တဿ-တွေဝေစေသော ရဟန်း၏) တိကဒုက္ကဋံ၊ မောဟေ-ကို၊ အနာရောပိတေ-မီ၊ (မောဟေန္တဿ-၏) ဒုက္ကဋမေဝ-သာ၊ (ဟောတိ)၊ ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ (ပါတိမောက္ခံ-ကို) ဝိတ္တာရေန-အကျယ်အားဖြင့်၊ န သုတံ-မကြားအပ်သေး၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဥိနကဒ္ဒတ္တိက္ခတ္တံ- ၂ ကြိမ် ၃ ကြိမ်အောက် ယုတ်လျော့သောအကြိမ်ပတ်လုံး၊ ဝိတ္တာရေန-ဖြင့်၊ သုတံ-ပြီ၊ ယောစ-အကြင်ရဟန်းသည်လည်း၊ န မောဟေတုကာမော-တွေဝေစေခြင်းငှာ အလိုမရှိ၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနံ-နံ၍၊ (မောဟေန္တာနံစ-တို့၏လည်းကောင်း)၊ အနာပတ္တိ၊ မောဟာရောပနံ-မောဟကံကို တင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ မောဟေတုကာမတာ-တွေဝေစေလိုသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ [သိက္ခာပုဒ်၌ “နိသိန္နပုဒ္ဓံ ဒ္ဒတ္တိက္ခတ္တံ၊ ပါတိမောက္ခေ ဥဒ္ဓိဿမာနေ” ဟု ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်-ဟူလို] သုတဘာဝေါ-ကြားအပ်ပြီး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ မောဟနံ-တွေဝေစေခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၄။ ပဟာရ စတုတ္ထေ-၌၊ ပဟာရံ ဒဒေယျာတိ-ကား၊ ပဟရိတုကာမတာယ-ပုတ်ခတ်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟာရေ-ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်ပြီးသော်၊ သစေပိ မရတိ-အကယ်၍ မူလည်း သေစေဦးစော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ပင် သေပါသော်လည်း)၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-သာတည်း၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ၊ ပဟာရဒါနဝတ္ထုသ္မိံ-ပုတ်ခတ်မှုကို ပေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နေ-၌၊ ဝါ-လူ့သာမဏေကို

မောဟေတိ။ ။ မုဟ-ဝေစီးတ္ထေ၊ ကာရိတ်ဏေပစ္စည်းဖြစ်၍ “တွေဝေစေ၏” ဟု ပေးရသည်။ “တွေဝေစေ” ဟူသည် သူတစ်ပါး၏စိတ်ကို “မသိလို့ ပြုရှာတာပဲ” ဟု အထင်မှားစေခြင်းတည်း။ ထိုသို့ အထင်မှားအောင် မသိ၍ ပြုဟန်ဆောင်ခြင်းကိုပင် “မိုက်ယောင်မှုခြင်း” ဟု ရှေးက အနက်ပေးကြသည်။ [မောဟေတိတိ မောဟနော၊ မောဟနောယေဝ မောဟနကော၊ သူတစ်ပါးကို တွေဝေစေတတ်သော (သူတစ်ပါးကို တွေဝေသွားအောင် အထင်မှားသွားအောင်) မသိ၍ ပြုမိခဲ့ဟန်ဆောင်သောပုဂ္ဂိုလ်။]

ပုတ်ခတ်ရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ပန-ဆက်၊ ဝိရူပကရဏာဓိပ္ပာယေန-ဖောက်ပြန်သော အဆင်းရှိအောင် ပြုခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဥပသမ္ပန္နဿပိ-ရဟန်း၏ သော်မှလည်း၊ (ပိသဒ္ဓါ သမ္ဘာဝနာဇောတက၊ အနုပသမ္ပန္နကို မဆိုထားနှင့်ဟု ဂရဟာကို ဆည်း၊) ကဏ္ဍာဒိစ္ဆေဒနေ-နားအစရှိသည်တို့ကို ဖြတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌ မေဝ ဟောတိ၊ ပန-ကား၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ဝိဟေဋိယမာနဿ- ညှဉ်းဆဲအပ်သည်ဖြစ်၍၊ မောက္ခာဓိပ္ပာယဿ-လွတ်ခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပဟာရံ-ကို၊ ဒေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-န်၍၊ (ပဟာရံ ဒေန္တာနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ကုပိတတာ-စိတ်ဆိုးသူ၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ န မောက္ခာဓိပ္ပာယတာ-လွတ်ခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသူ၏အဖြစ် မဟုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-အား၊ ပဟာရဒါနံ-ပုတ်ခတ်မှုကို ပေးခြင်း လည်းကောင်း၊ ဣတိ-တည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၅။ တလသတ္တိက သိက္ခာပုဒ် ပဉ္စမေ-၌၊ တလသတ္တိကံ ဥဂ္ဂိရေယျာတိ-ကား၊ ပဟာရ ဒါနာကာရံ-ပုတ်ခတ်မှုပေးမည့် အခြင်းအရာကို၊ ဒေယေ န္တော-ပြုလျက်၊ ကာယံ ဝါ-ကိုယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓံ ဝါ-ကိုယ်နှင့်စပ်သော လက်နက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥစ္စာရေယျ- မြောက်ပင့်အံ့၊ ဝါ-မိုးအံ့၊ ဝါ-ရွယ်အံ့၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဥဂ္ဂိရဏ ပစ္စယာ-မြောက်ခြင်း မိုးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ၊ ပန-ဆက်၊ ဥဂ္ဂိရိတ္တာ-မြောက်၍၊ ဝိရဒ္ဓေါ-ချော်လျက်၊ ပဟာရံ-ကို၊ သစေ ဒေတိ-အကယ်၍ ပေးမိအံ့၊ နပဟရိတုကာမတာယ-ပုတ်ခတ်ခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒိန္နတ္တာ-ပေးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ (ဟောတိ)၊ တေန ပဟာရေန- ထိုပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဟတ္ထာဒိသု-လက်အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယံကိဗ္ဗိ-အမှတ် မထား တစ်ပါးပါးသော အင်္ဂါသည်၊ ဘိဇ္ဇတိ-ကျိုးပဲ့ ပျက်စီးအံ့၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သာ တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဝိရူပကရဏာဓိပ္ပာယေန။ ။ဝိရူပဿ-ဖောက်ပြန်သော ရုပ်အဆင်းရှိသူကို+ကရဏံ ဝိရူပကရဏံ၊ တသ္မိံ+(ပဝတ္ထော)+အဓိပ္ပာယော ဝိရူပကရဏာဓိပ္ပာယော-ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက် ဖြစ်အောင် ပြုလိုခြင်း။

မှတ်ချက်။ ။တပ်မက်သောရာဂစိတ်ဖြင့် မာတုဂါမကို ပုတ်ခတ်လျှင် သံဃာဒိသေသံ၊ မိမိကို ရန်မူမည့် ရန်သူကို မြင်လျှင် “ဟေ့ အကောင်၊ အဲဒီက ရုပ်၊ ရှေ့မတိုးခဲ့နှင့်”ဟု ပြောပါ လျက် တိုးလာလျှင် မိမိမှာ ရှိသော လက်နက်ဖြင့် ပုတ်ခတ်၍ သွားနိုင်၏။ ထိုသို့ လွတ်မြောက် လို၍ ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့် သေသွားသော်လည်း ဝဓကဓေတနာ မရှိရကား အနာပတ္တိ။ [တိရစ္ဆာနဂတာဒိနံ အသုစိကရဏာဒိနိ (မစင်စွန်ခြင်းစသည်တို့ကို) ဒိသ္မာ ကုဇ္ဈိတ္တာ ဥဂ္ဂိရန္တဿ (မိုးသော-ရွယ်သော ရဟန်း၏) မောက္ခာဓိပ္ပာယောယေဝါတိ ဝဒန္တိ။]

၆။ အမူလက သိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ အမူလကေနာတိ-ကား၊ ဒိဋ္ဌာဒိမူလဝိရဟိတေန-
 မြင်ခြင်းအစရှိသော အကြောင်းရင်းမှကင်းသော၊ (သံယာဒိ
 သေသေနဉ္စိစပ်) အနုဒ္ဓံသေယျာတိ-ကား၊ စောဒေယျ ဝါ-
 ကိုယ်တိုင်မူလည်း စောဒနာအံ၊ စောဒါပေယျဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း စောဒနာ
 စေအံ၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ စုဒိတကော-စောဒနာအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တင်္ဂါဏ
 ညေဝ-ထိုစောဒနာရာ ခဏ၌ပင်၊ မံ-ငါ့ကို၊ စောဒေတိ-စောဒနာ၏၊ ဣတိ-သို့၊
 သစေ ဇာနာတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ) စောဒကဿ-စောဒနာသောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ၊
 (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အမူလကေန-အကြောင်းရင်းမရှိသော၊ ဝါ-အခြေအမြစ်
 မရှိသော၊ သံယာဒိသေသေန-ဖြင့်၊ အနုဒ္ဓံသနဝတ္ထုသို့-စွပ်စွဲခြင်းဟူသောအကြောင်း
 ကြောင့်၊ ပေ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အာစာရဝိပတ္တိယာ-ဝါ-အာစာရဝိပတ္တိဖြင့်
 သော်လည်းကောင်း၊ (အောက်အာပတ်-၅ ပုံဖြင့်) ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိယာ ဝါ-ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိဖြင့်
 သော်လည်းကောင်း၊ (အရိဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်လာအာပတ်ဖြင့်) အနုဒ္ဓံသနေ-ကြောင့်၊
 ဒုက္ကဋ်၊ အနုပသမ္ပန္နော-၌၊ ဝါ-လူ့သာမဏေကို စွပ်စွဲရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ်၊ တထာ
 သညိဿ-ထိုသို့ အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ [သံယာဒိသေသံအာပတ်သင့်သူဟု အမှတ်
 ရှိ၍] (စောဒေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-နံ၍၊ (စောဒေန္တာနံစ-တို့
 ၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-လည်းကောင်း၊ သံယာဒိသေသဿ-
 ၏၊ အမူလကတာ-အကြောင်းရင်း မရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုဒ္ဓံသနာ-
 စွပ်စွဲခြင်းလည်းကောင်း၊ တင်္ဂါဏဝိဇာနနာ-ထိုစွပ်စွဲရာခဏ၌သိခြင်းလည်းကောင်း၊
 ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ သဒ္ဓိစ္စ သိက္ခာပုဒ် သုတ္တမေ-၌၊ ကုတ္တုစံ ဥပဒဟေယျာတိ-ကား၊ တံ-သင်သည်၊
 ဝိနဝိသတိဝသော- ယုတ်လျော့သော အသက် ၂၀ ရှိသည်၊
 (ဟုတ္တော-၍)၊ (ဥပသမ္ပန္နော)မညေ-ရဟန်းဖြစ်ခဲ့၏ဟု ထင်၏၊
 ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဘဏန္တော-လျက်၊ ဥပ္ပာဒေယျ-

တိကပါစိတ္တိယံ။ ။ဥပသမ္ပန္န၌ (၁) ဥပသမ္ပန္နသညိ၊ (၂) ဝေမတိက၊ (၃) အနုပသမ္ပန္နသညိ
 ဖြစ်၍ စွပ်စွဲခြင်း ၃ မျိုးကြောင့် ပါစိတ် ၃ ချက် သင့်၏၊ အနုပသမ္ပန္န၌ ထို ၃ မျိုး ဖြစ်၍
 စွပ်စွဲလျှင် ဒုက္ကဋ် ၃ ချက် သင့်၏။

ဥပဒဟေယျ။ ။ပါစိတျာဒိယောဇနာ၌ ဥပပုဗ္ဗ-ဒဟဓာတ်သည် သကမ္မကဖြစ်သောကြောင့်-
 အကမ္မက ပဒဓာတ်နောင် ကာရိတ်သွင်း၍ “ဥပ္ပာဒေယျ” ဖွင့်သည်ဟု ဆို၏၊ သို့သော် ဒဟ
 ဓာတ်သည် “ဒါဟ-ဓာရဏ” အနက်ကို ဟောရကား ဥပ္ပာဒနအနက်ကို ဟောဖို့ မလွယ်ချေ၊
 ထို့ကြောင့် ဥပပုဗ္ဗ-ဓာတ်ဖြင့် “ဝိဒဟတိ” စသည်ကဲ့သို့ ပြီးစေသင့်မည် ထင်သည်၊ “ဥပ္ပာဒေယျ
 လည်း အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သာ”ဟု ကြံပါ။ [“မညေတိ တက္ကယာမိ (ကြိမိ၏)”-ဋီကာ၊ အာဒိဖြင့်
 “ဂိကာလေ မညေ တယာဘုတ္တံ-သင်သည် နေလွဲမှ စားအပ်ပြီဟု ထင်၏၊ မနံ မညေ တယာ
 ဝိတံ၊ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ရဟော မညေ တယာ နိသိန္တံ”စသည်ကို ယူပါ။]

ဖြစ်စေအံ့၊ ဧဝံ-သို့၊ (ဥပ္ပာဒေန္တဿ၌စပ်)၊ အညသ္မိ-အခြားသော၊ ဥပ္ပာဒနပစ္စယေ-
 ကုက္ကုစ္စဖြစ်စေခြင်း၏အကြောင်းသည်၊ အသတိ-မရှိလတ်သော်၊ ဝါ-မရှိပါပဲ၊
 သဗ္ဗိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေ့ဆော်၍၊ ဥပ္ပာဒေန္တဿ-ဖြစ်စေသော ရဟန်း၏၊ ဝါစာယ
 ဝါစာယ-တိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပုဒ်-ကို)၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နေ-သာမဏေ၌၊
 [အနုပသမ္ပန္နေတိ သာမဏေရေ၊ အ-သဒ္ဓါ၊ သဒိသအနက်ဟော၊ ရဟန်းနှင့်တူသော
 “သာမဏေ၌”ဟူလို]၊ ဝါ-သာမဏေကို ကုက္ကုစ္စဖြစ်စေရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ်၊ န
 ဥပ္ပာဒေတုကာမဿ-ကုက္ကုစ္စဖြစ်စေခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊ ကေဝလံ-
 သက်သက်၊ ဟိတေသိတာယ-စီးပွားကို အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တထာ-
 ထိုဥပသတိဝသော တံ မညေ အစရှိသောစကားကို၊ ဝဒန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊
 ဥပ္ပတ္တကာဒိနံ-နံ၍၊ (ကုက္ကုစ္စ-ကို၊ ဥပ္ပာဒေန္တနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊
 ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဖာသုကာမတာ-မချမ်းသာခြင်းကို
 အလိုရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကုက္ကုစ္စပွာဒနံ-ကုက္ကုစ္စကို ဖြစ်စေခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ သတ္တမသိက္ခာပုဒ် (သမတ္တံ)။

၈။ ဥပသုတိ အဋ္ဌမေ-၌၊ ဝိဝါဒါပန္နာနန္တိ-ကား၊ ဘဏ္ဍနကလဟေဟိ-မိမိတို့
 သိက္ခာပုဒ် ဘက်တွင် တိုင်ပင်ခြင်း၊ ကိုယ်နှုတ်ထိပါး၍ ဒိုက်ရန်ပြုခြင်း
 တို့ဖြင့်၊ ဝိဝေဓိတံ-တိုးပွားစေအပ်သော၊ ဝိဝါဒါမိကရဏံ-သို့၊
 အာပန္နာနံ-ရောက်ကုန်သော၊ (ဘိက္ခုနံ၌စပ်)၊ ဥပသုတိန္တိ-ကား၊ သုတိသမိပံ-
 တိုင်ပင်သံ၏အနီး၌၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ တေသံ-ထိုရဟန်း
 တို့၏၊ ဝစနံ-စကားသံကို၊ သောတု-ကြားခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊
 ဟောတိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုကြားလောက်ရာအရပ်၌၊ တိဋ္ဌေယျ-တည်အံ့၊ ဣတိအတ္ထော၊
 တတ္ထ-ထိုကြားလောက်ရာအရပ်သို့၊ (ဂစ္ဆတော၌စပ်)၊ သောဿာမိ-နားထောင်အံ့၊
 ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ စောဒေတုကာမတာယ-စောဒနာလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊

ဘဏ္ဍန ။ပေ၊ ဝိဝေဓိတံ။ ။မိမိတို့ဘက်သားချင်း တိုင်ပင်မှုကို “ဘဏ္ဍန”ဟု ခေါ်၏။
 ကိုယ် နှုတ် ထိပါး၍ ငြင်းခုံမှု ရန်ဖြစ်မှုကို “ကလဟ”ဟု ခေါ်၏။ ထို ၂ မျိုးမှ တိုးပွားလျှင်
 အမိကရဏသမထဖြင့် ငြိမ်းစေရသော ဝိဝါဒါမိကရဏံအဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ထို့ကြောင့်
 “ဘဏ္ဍနကလဟေဟိ ဝိဝေဓိတံ ဝိဝါဒါမိကရဏံ”ဟု ဆိုသည်။

ဥပသုတိ။ ။သုတိ-ကြားအပ်၏။ ဣတိ သုတိ(အသံ)၊ သုတိယာ+သမိပံ ဥပသုတိ-
 ကြားအပ်သောအသံ၏အနီး၊ ဤသို့ ဝိဂ္ဂဟပြုစေလို၍ “သုတိသမိပံ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ယတ္ထ၊ပေ၊
 အတ္ထော”ကား သုတိသမိပံ၏ အဓိပ္ပာယ်ထွက်တည်း၊ [တတ္ထ တိဋ္ဌေယျကို ကြည့်၍ ဥပသုတိ
 ဟူသော အဗျယိဘောနောင် သို့ကို ချေ၊ ဥပသုတိ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကား ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ
 အပိုလာသော အာဂုံတည်း၊] ဥပစစ္စ-ကပ်ရောက်၍၊ သုယုတိ- (နားထောင်အပ်၏) ဧတ္ထာတိ
 ဥပသုတိ-ချောင်းမြောင်း ချဉ်းကပ်၍ နားထောင်အပ်ရာ အရပ်၊ ဤသို့ ဋီကာများ-တစ်နည်း
 ကြံကြသေး၏။ ဤအလို အဗျယိဘော မဟုတ်၊ ကမ္မဓာရည်းသာ။

ဂစ္ဆတော-၏။ ပဒေ ပဒေ ဒုက္ကဋ်၊ တုရိတဂမနေပိ-အဆောတလျှင် သွားခြင်း၌ လည်းကောင်း၊ [ရှေ့က သွားသူတို့၏ ပြောစကားကို ကြားလို၍ ခတ်မြန်မြန် လိုက်ခြင်း] ဩဟိယမာနေပိ-ပြန်ဆုတ်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ [နောက်က လိုက်လာ သူတို့၏ ပြောစကားကြားလို၍ နောက်သို့ ဆုတ်လာခြင်း] ဒေသေ နယော၊ ပန-ဆက်၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတော-တည်သူသည်၊ သုဏာတိ-ကြားရ၏၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ ဌိတဿ-တည်သောရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယံ၊ အတ္တနော-၏။ ဌိတော ကာသံ-တည်ရာအရပ်သို့၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ တေသု-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ မန္တယ မာနေသုပိ-တိုင်ပင်ကုန်သော်လည်း၊ ဥတ္တာသိတွာဝါ-ချောင်းဟန့်၍ သော်လည်း ကောင်း၊ အဟံ ဧတ္ထာတိ-ဤအရပ်မှာ ငါရှိ၏ဟူ၍၊ ဝတွာဝါ-ပြောဆို၍ သော်လည်း ကောင်း၊ ဇာနာပေတဗ္ဗံ-သိစေထိုက်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ အသိပေးမှုကို၊ အကရော န္တဿပိ-မပြုသော ရဟန်း၏လည်း၊ သဝနေ-နားထောင်ခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယ မေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ ဥပသုတိဋ္ဌာနဝတ္ထုသ္မိ-တိုင်ပင်သံ၏အနီး၌ တည်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နေ-၌၊ ဝါ-လူ၊ သာမဏေ၏ တိုင်ပင်သံကို ချောင်း၍ နားထောင်ရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ်၊ ဣမေသံ-ဤရဟန်းတို့၏၊ (ဝစနံ-ကို) သုတွာ-၍၊ ဩရမိဿာမိ-ရှောင်ကြဉ်အံ့၊ ဝိရမိဿာမိ-အထူးရှောင် ကြဉ်အံ့၊ ဝူပသမိဿာမိ-ငြိမ်းအေးအံ့၊ [“ဥပသမံ ဂမိဿာမိ”-ဋီကာ၊ “ဝူပသမေ သမိ”ဟု မရှိသောကြောင့် “ငြိမ်းအေးစေအံ့”ဟု မရေးရ] အတ္တာနံ-ကို၊ ပရိမော စေဿာမိ-လွတ်မြောက်စေအံ့၊ [မမ-အကာရကဘာဝံ ကထေတွာ-မိမိ၏ ဘာမျှ မလုပ်ကြောင်း ပြောပြ၍၊ အတ္တာနံ ပရိမောစေဿာမိ] ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတော-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္ပတ္တကာဒိနံ-နံ၍၊ (ဂစ္ဆန္တာနံစ-တို့၏လည်းကောင်း) အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-အဖြစ်လည်းကောင်း၊ စောဒနာမိပ္ပာယော-စောဒနာ ခြင်း၌ ဖြစ်သောအလိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-စောဒနာလိုခြင်းလည်းကောင်း၊ သဝနံ-နားထောင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ သိယာ-ရံခါ၊ ကိရိယံ-တည်း၊ သိယာ-ရံခါ၊ အကိရိယံ-တည်း၊ [သွားခြင်းသည် ကိရိယ၊ မိမိရှိရာသို့ သူတို့ တိုင်ပင်လာရာ၌ မိမိ ရှိကြောင်းကို အသိမပေးခြင်းသည် အကိရိယ] ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ ကမ္မပုဋိဗာဟန သိက္ခာပုဒ် နဝမေ-၌၊ ဓမ္မိကာနံ ကမ္မာနန္တိ-ကား၊ ဓမ္မေန-ဟုတ်မှန်သော ဝတ္ထုဖြင့်၊ ဝိနယေန-စောဒနာ၊ သာရဏာဝိနည်းဖြင့်၊ သတ္ထု သာသနေန-မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမဖြစ်သော ပြည့်စုံ သော ဥ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့်၊ ကဏာနံ-နံသော၊ (ကမ္မာနံ၌စပ်)၊ အပလောကနကမ္မ-လည်းကောင်း၊ ဥ တ္တိကမ္မ-လည်းကောင်း၊ ဥ တ္တိဒုတိယကမ္မ-လည်းကောင်း၊ ဥ တ္တိ စတုတ္ထကမ္မ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ စတုန္နံ-နံသော၊ ဣမေသံ ကမ္မာနံ-ဤကံတို့ဖို့။

[ဆန္ဒံ ဒတ္တာဉ္စစပ်၊ ဤကံတို့ ပြုဖို့ရန် ဆန္ဒပေးပြီး၍-ဟူလို၊] တကြ-ထိုဓမ္မိကာနံ ကမ္မာနံ ဟူသောပါဌ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်းချုပ် အားဖြင့်၊ ကမ္မဝိနိစ္ဆယော-ကံအဆုံးအဖြတ်တည်း၊ တကြ-ထို ၄ ပါးသော ကံတို့တွင်၊ သမဂ္ဂဿ-သော၊ သံဃဿ-၏၊ အနုမတိယာ-ခွင့်ပြုချက်ဖြင့်၊ (သံဃာ၏ခွင့်ပြုခြင်း၊ တိုက်တွန်းခြင်းအားဖြင့်) ရုစ္စတိ သံဃဿာတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-သံဃာတော်အား နှစ်သက်ပါ၏လောဟူ၍၊ (သာဝေတွာဉ္စ စပ်)၊ တံ တံ ဝတ္ထု-ထိုထို ဝတ္ထုကို၊ ကိတ္တေတွာ-ပြောဆိုပြီး၍၊ တိက္ခတ္တံ-၃ ကြိမ်၊ သာဝေတွာ-ကြားသိစေ၍၊ (မေးမြန်း ၍)၊ ကံတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သော၊ ကမ္မံ-ကံကို၊ အပလောကနကမ္မံ နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝါ-ခွင့်ပန်ကြောင်းကံ မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ပန-ကား၊ သမဂ္ဂဿေဝ သံဃဿ-သမဂ္ဂသံဃာ၏ပင်၊ အနုမတိယာ-ဖြင့်၊ (ကတဗ္ဗံဉ္စစပ်)၊ ဧကာယ-တစ်ကြိမ်သော၊ ဥတ္တိယာ-ဥ တ်ဖြင့်၊ ကံတ္တဗ္ဗံ-သော၊ ကမ္မံ-သည်၊ ဥတ္တိကမ္မံ နာမ-၏၊ ဧကာယ-သော၊ ဥတ္တိယာစေ-ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ (ဧကာယ-သော) အနုဿာဝနာယစ-ကမ္မဝါစာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ နာမ၊ ဧကာယ-သော၊ ဥတ္တိယာ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ အနုဿာဝနာဟိစ-တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ ဥတ္တိ စတုတ္ထကမ္မံ နာမ၊ တေသု-ထို ၄ ပါးသော ကံတို့တွင်၊ အပလောကနကမ္မံ-သည်။

ဓမ္မိကာနံ စသည်။ ။ဓမ္မော ဧတေသု အတ္တိတိ ဓမ္မိကာနိ-ဝိနည်းတရားရှိသောကံတို့၊ ဓမ္မေနာတိ-ဘူတေန ဝတ္ထုနာ(ထင်ရှားရှိသောဝတ္ထု)၊ ဝိနယေနာတိ-စောဒနာယ စေဝ သာရဏာယ စ (အာပတ်စသည်ဖြင့် အပြစ်တင်၍၊ ထိုအပြစ်ကို သတိမရလျှင် သတိပေး ခြင်းဖြင့်)၊ သတ္ထုသာသနေနာတိ-ဥတ္တိသမ္ပဒါယ စေဝ အနုဿာဝနာသမ္ပဒါယစ (ဘုရားဆုံးမ တော်မူအပ်တိုင်းသော ပြည့်စုံသော ဥ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့်)။

သမဂ္ဂဿ သံဃဿ။ ။သီမဋ္ဌကသံဃံ သောဓေတွာ ဆန္ဒာရဟာနံ ဆန္ဒံ အာဟရိတွာ ကတ္တဗ္ဗတ္တာ ကာယေန စေဝ စိတ္တေန စ ဧကီဘူတဿ-ခဏ္ဍသိမ်၊ မဟာသိမ် စသော သိမ် အတွင်းရှိ သံဃာများကို ဟတ္ထပါသံစပ်အောင် သုတ်သင်ပြီး၍လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒဆောင်ထိုက် သူများ၏ ဆန္ဒကို ဆောင်ယူပြီး၍လည်းကောင်း ပြုရသည့်အတွက် ကိုယ်စိတ် ၂ ပါးလုံး ညီညွတ်နေသော သံဃာ။

တံ တံ ဝတ္ထု။ ။ကံပြုခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထုကို ရှေးဦးစွာ သံဃာအား ပြောပြပြီးမှ (ကဏုကသာမဏေသည် ဘုရားကို စွပ်စွဲနေပါသည်-စသည်ဖြင့် ကံပြုရခြင်း၏ အကြောင်း ဝတ္ထု ပြောပြီးမှ-ဟူလို)၊ ထိုသို့ ပြောပြပြီးနောက် “သံဃာကို မေးပါ၏၊ ကဏုကသာမဏေကို ဖယ်ထုတ်ခြင်းသည် သံဃာအား နှစ်သက်ပါ၏လော”ဟု မြန်မာလိုဖြစ်စေ၊ “ရုစ္စတိ သံဃဿ ကဏုကဿ သာမဏေရဿ နိဿာရဏာ”ဟု ပါဠိလိုဖြစ်စေ ၄ ကြိမ် မေးပြီးမှ ပြုရသော ကံသည် အပလောကနကံ မည်၏၊ ထိုသို့ မေးသောအခါ အာလုံး ဆိတ်ဆိတ်နေလျှင် ကံ အထမြောက်၏။

ဩသာရဏံ-ဩသာရဏဌာနလည်းကောင်း၊ နိဿာရဏံ-နိဿာရဏဌာနလည်းကောင်း၊ ဘဏ္ဍုကမ္မံ-ဘဏ္ဍုကမ္မဌာနလည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မဒဏ္ဍံ-လည်းကောင်း၊ ကမ္မလက္ခဏံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စ ဌာနာနိ-၅ ဌာနတို့သို့၊ ဝစ္ဆတိ-၏။ (၅ ဌာနပြုရသည်-ဟူလို) တတ္ထ-ထို ၅ ပါးသော ဌာနတို့တွင်၊ ကဏ္ဍကသာမဏေရဿ-ကဏ္ဍကသာမဏေကို၊ နာသနာဝိယ-ဖျက်ဆီးခြင်းကိုကဲ့သို့၊ (နာသနာ-ဖျက်ဆီးခြင်းကို၊ နိဿာရဏာတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-သံဃာ့ဘောင်မှ နှင်ထုတ်ခြင်းဟူ၍၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ-ထိုက်၏။) တာဒိသံယေဝ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော သာမဏေကို၊ (နှင်ထုတ်အပ်ပြီးသော သာမဏေကို-ဟူလို) သမ္မာ-စွာ၊ ဝတ္တန္တံ-ကျင့်သည်ကို၊ ဒိသ္မာ- ၍၊ ပဝေသနာ - သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းခြင်းကို၊ ဩသာရဏာတိ-ဩသာရဏာ ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။ [တကယ်ကံပြုသောအခါ 'နိဿာရဏ' အမူက အလျင်ကျသော်လည်း ဝါစာသိလိဋ္ဌ (စကားချောအောင်) အကျိုးငှာ ခေါင်းစဉ်တုန်းက ဩသာရဏကို အလျင်ပြခဲ့သည်။] ပဗ္ဗဇ္ဇာပေက္ခဿ-ရှင်အဖြစ်ကို ရှင်သူ၏။ ဝါ- ရှင်လောင်း၏။ ကေသစ္ဆေဒနာပုတ္တနံ-ဆံပင်ရိတ်ဖို့ရန် ပန်ပြောခြင်းသည်။ ဘဏ္ဍုကမ္မံ နာမ-ဘဏ္ဍုကမ္မ မည်၏။

မုခရဿ-ကြမ်းတမ်းသော နှုတ်ရိုသော၊ ဘိက္ခု-အခြားရဟန်းတို့ကို၊ ဒုရုတ္တဝစနေဟိ-မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော စကားတို့ဖြင့်၊ ယဇ္ဇေန္တဿ-ထိပါးချုပ်ချယ်တတ်သော၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်း၏ (အပေါ်၌)၊ (ကတ္တမ္မံ ကမ္မံ၌ စပ်)၊ ကုတ္တန္တာမော-သော၊ ဘိက္ခု-သည်။ မုခရော-ကြမ်းတမ်းသောနှုတ်ရိုပါ၏။ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒုရုတ္တဝစနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ယဇ္ဇေန္တော-ထိပါးချုပ်ချယ်လျက်၊ ဝိဟရတိ-နေပါ၏။ သော ဘိက္ခု-သည်။ ယံ-အကြင်စကားကို၊ (ဝတ္တံ-ပြောဆိုခြင်းငှာ) ကုစ္ဆေယျ-အလိုရှိရာ၏။ တံ-ထိုအလိုရှိအပ်သောစကားကို၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုရာ၏။ ဝါ-ပြောဆိုပါစေ၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်။ ကုတ္တန္တာမော-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ နေဝ ဝတ္တဗ္ဗော-မပြောဆိုထိုက်ပါ။ ဩဝါဒါနုသာသနိ-ဩဝါဒအနုသာသနီကို၊ န ကတ္တဗ္ဗော-ထိုက်ပါ။ န ဩဝေဒိတဗ္ဗော-မဆုံးမထိုက်ပါ။ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဘန္တေ-အရှင်ဘုရားတို့၊ သံဃံ-ကို၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးပါ၏။ (ကိ-နည်း၊) ကုတ္တန္တာမဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ဗြဟ္မဒဏ္ဍဿ-ဗြဟ္မဒဏ္ဍကို၊ ဒါနံ-ပေးခြင်းသည်။ သံဃဿ-အား၊ ရုစ္စတိ-နှစ်သက်ပါ၏လော၊ ဣတိ-သို့၊ (ပုစ္ဆာမိ-၏)၊ ဒုတိယမ္ပိ-လည်း၊ ပုစ္ဆာမိ-၏၊ ပေတတိယမ္ပိ-ပုစ္ဆာမိ။

ဩသာရဏံ စသည်။ ။ဩသာရေန္တိ သံဃမဇ္ဈံ ဧတေနာတိ ဩသာရဏံ-သံဃာ့အလယ်သို့ သွင်းကြောင်းကံ၊ နိဿာရေန္တိ သံဃမ္မာ ဧတေနာတိ နိဿာရဏံ-သံဃာမှ ဖယ်ထုတ်ကြောင်းကံ၊ ဘဏ္ဍုနော-ဦးပြည်းခေါင်းတုံး၏အဖြစ်ကို+ကမ္မံ-ပြုကြောင်းကံတည်း။ ဘဏ္ဍုကမ္မံ-ရှင်လောင်းကို ဆံရိတ်ခါနီး၌ ကျောင်းတိုက်တွင်းရှိ သံဃာ့ထံ ခွင့်ပန်ကြောင်းကံ၊ ဗြဟ္မံ-မြတ်သော+ဒဏ္ဍံ-နိပ်ကွပ်ဆုံးမခြင်းတည်း။ ဗြဟ္မဒဏ္ဍံ-ခြင်း၊ သဲဒဏ် ရေဒဏ် ပေးခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ၊ သူ-ဘာလုပ်လုပ်၊ ဘာပြောပြော၊ မဆုံးမဘဲ နေကြောင်းကံ-ထိုသို့ မဆုံးမဘဲ ပစ်ထားခြင်းသည် ဒဏ်ပေးခြင်းတစ်မျိုးပင်တည်း။

(ကိ-နည်း) ကုတ္တန္တာမသံ၊ ပေ၊ ရုစ္စတိ-လော၊ ကုတိ-သို၊ (ပုတ္တမိ) ဧဝံ-ဤသို့
၃ ကြိမ်မေး၍၊ ကတ္တဗ္ဗံ-သော၊ ကမ္မံ-သည်၊ ပြဟုဒဏ္ဍိ နာမ-၏။

ပန-ကား၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့အား၊ ဦရုံဝိဝရိတွာ ဒဿနာဒိ
ဝတ္ထုသု-ပေါင်ကို လှန်၍ ပြခြင်းအစရှိသော အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ ဘိက္ခုဝေ-
တို့၊ သော ဘိက္ခု-ကို၊ ဘိက္ခုနိသံယေန-သည်၊ အဝန္တိယော-ရှိမခိုးထိုက်သူကို၊
ကာတဗ္ဗော-၏၊ ကုတိ ဧဝံ-သို့၊ ယံ အဝန္တိယံကမ္မံ-အကြင် အဝန္တိယံကံကို၊
အနုညာတံ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုအဝန္တိယံကံကို၊ (ကတ္တဗ္ဗံ၌ စပ်) ဘိက္ခုနီဟိ-
တို့သည်၊ အယျေ-အရှင်မတို့၊ အသုကော နာမ-ဤအမည်ရှိသော၊ အယျော-
အရှင်သည်၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ အပ္ပသာဒနီယံ-မကြည်ညိုဖွယ်ကို၊ ဒေသေတိ-ပြပါ၏၊
ဧတဿ အယျဿ-ဤအရှင်ကို၊ အဝန္တိယကရဏံ-ရှိမခိုးမှုကို ပြခြင်းသည်၊
ဘိက္ခုနိသံယဿ-အား၊ ရုစ္စတိ-လော၊ ကုတိ ဧဝံ-သို့၊ ဥပဿယေ-ဘိက္ခုနီတို့
ကျောင်း၌၊ နိသိန္နာဟေဝ-နေကုန်လျက်သာလျှင်၊ ကတ္တဗ္ဗံ-၏၊ [ဤစကားဖြင့်
သိမ်အတွင်း သွားဖွယ် မလိုဟု ပြသည်၊ ရှေ့၌ “တံ ဘိက္ခုနီဟိ”ဟု ပါခဲ့ပြီးဖြစ်၍
“ဘိက္ခုနီဟိ” မလို] ဝေရူပံ-သော၊ ကမ္မံ-ကံသည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿ-ထိုက်၏၊
ကမ္မံယေဝ-ကံသည်သာလျှင်၊ လက္ခဏံ-မှတ်သားအပ်သော လက္ခဏာတည်း၊
ဩသာရဏာဒီနိ-သံယာဘောင်သို့ သွင်းခြင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ န-မဟုတ်ကုန်၊
တသ္မာ-ကြောင့်၊ ကမ္မလက္ခဏန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

စ-ဆက်၊ ကုဒံ ကမ္မလက္ခဏံ နာမ-ဤကမ္မလက္ခဏာ မည်သည်ကို၊ ဘိက္ခုနီ
မူလကံ-ဘိက္ခုနီလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အဝိစ-
ထိုသို့ပင် ဘိက္ခုနီမူလကံ ဖြစ်၍ ပညတ်အပ်ပါသော်လည်း၊ ဘိက္ခုနုမ္မိ-ရဟန်း
ယောက်ျားတို့အတွက်လည်း၊ (ယသ္မာ-ကြောင့်) လဗ္ဘတိ-ရအပ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
ဘိက္ခုဟိဝိ-တို့သည်လည်း၊ အစ္ဆိန္နစိဝရကာဒီနိ-ဓားပြလူအုပ်သော သင်္ကန်းရှိ
သော ရဟန်းအစရှိသူတို့အား၊ စိဝရာဒီနိ-သင်္ကန်းအစရှိသည်တို့ကို၊ ဒေန္တေဟိဝါ-
ပေးလိုကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ပရိဘူဠိတဗ္ဗာနိ ဝါ-သုံးဆောင်ထိုက်သည်လည်း

ကမ္မလက္ခဏံ။ ။ဩသာရဏာဒေယော ဝိယံ ကမ္မံ ဟုတွာ အညဉ္စ နာမံ န လဘတိ၊
ဩသာရဏစသည်၌ ကမ္မဟူသော နာမည်အပြင် ဩသာရဏ စသောနာမည်လည်း ရသေး၏၊
ဤ၌ “ကမ္မံ”အမည်သာ ရ၍ အခြား နာမည်အပို မရတော့-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “ကမ္မမေဝ
ဟုတွာ လက္ခိယတီတိ ကမ္မလက္ခဏံတိ အဏ္ဍော-ကံသာလျှင် မှတ်သားအပ်သော အမှတ်
အသားဟု အနက်မှတ်၊ ကမ္မမေဝ+လက္ခဏံ ကမ္မလက္ခဏံ”ဟု ပြ။

စိဝရကာဒီနိ။ ။အစ္ဆိန္နစိဝရကာဒီနိ၌ အာဒိဖြင့် ဇိဏ္ဏစိဝရ၊ နဋ္ဌစိဝရ၊ ဝိလာန၊ ဗဟုသုတ၊
သံယဘာရနိတ္ထရဏ (သံယာဘာဝန်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်) စသည် တို့ကိုလူ၊ စိဝရာဒီ၌ အာဒိဖြင့်
ဘောသဇ္ဇ၊ သေနာသန စသည်ကိုလူ။

ဖြစ်ကုန်သော၊ အပနေတဗ္ဗာနိဝါ-ဖယ်ရှားထိုက်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထုနိ-
 ဝတ္ထုတို့ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တေဟိဝါ-သုံးဆောင်လိုကုန်သော်လည်းကောင်း၊ အပနေန္တေဟိ
 ဝါ-ဖယ်ရှားလိုကုန်သော်လည်းကောင်း၊ တထာရူပံ-ထိုသို့ ကတိကဝတ် ပြုထိုက်
 သော သဘောရှိသော၊ ဓမ္မိကံ-တရားရှိသော၊ ကတိကံ-ကတိကဝတ်ကို၊ ကရော
 န္တေဟိဝါ-ပြုလိုကုန်သော်လည်းကောင်း၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ကြိမ်၊ သာဝေတွာ-၍၊ အပ
 လောကနကမ္မံ-ကို၊ ကာတပ္ပံ-ထိုက်၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ သပ္ပံ-သော၊ ဧတံ-ဤကံသည်၊
 ကမ္မလက္ခဏမေဝ-ကမ္မလက္ခဏာသို့သာ၊ ပဝိသတိ-ဝင်၏၊ ဣတိ-လျှင်၊ အပ
 လောကနကမ္မံ-သည်၊ ပဉ္စဋ္ဌာနာနိ-တို့သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏။

ပန-ကား၊ ဥတ္တိကမ္မံ-သည်၊ ဩသာရဏံ-ဩသာရဏဋ္ဌာနလည်းကောင်း၊
 နိဿာရဏံ-လည်းကောင်း၊ ဥပေါသထံ-လည်းကောင်း၊ ပဝါရဏံ-လည်းကောင်း၊
 သမ္မုတိံ-လည်းကောင်း၊ ဒါနံ-လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟံ-လည်းကောင်း၊ ပစ္စုက္ကမုနံ-
 လည်းကောင်း၊ ကမ္မလက္ခဏံ-ကမ္မလက္ခဏဋ္ဌာနလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊
 နဝဋ္ဌာနာနိ-၉ ဌာနတို့သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ တတ္ထ-ထို ၉ ဌာနတို့တွင်၊ သုဏာတု မေ
 ဘန္တေ သံဃော၊ပေ၊ အာဂစ္ဆာဟိတိ ဝတ္တဗ္ဗောတိ-ဝတ္တဗ္ဗောဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥပသမ္ပဒါ
 ပေက္ခဿ-ရဟန်းအဖြစ်ကို ရှုခဲ့သူကို၊ ဝါ-ရဟန်းလောင်းကို၊ ဩသာရဏာ-သံဃာ
 ဘောင်သို့ သွင်းခြင်းသည်၊ ဩသာရဏာ နာမ-မည်၏၊ [သုဏာတု မေ စသည်
 လွယ်ပြီ၊ ထူးရာလောက်ကိုသာ အနက်ပေးမည်] ဣတ္ထန္နာမော-ဤအမည်ရှိသူ
 သည်၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-သော၊ အာယသ္မတော-၏၊ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော-ပါတည်း၊
 သော-ထိုရဟန်းလောင်းကို၊ မယာ-သည်၊ အနုသိဋ္ဌော-သွန်သင်အပ်ပါပြီ၊
 သံဃဿ-၏၊ (ကမ္မံ-ဩသာရဏကံသည်) ပတ္တကလ္လံ-သည်၊ ယဒိ(သိယာ)-အံ၊
 (ဧဝံသတိ-သော်) ဣတ္ထန္နာမော-ဤအမည်ရှိသော ရဟန်းလောင်းသည်၊
 အာဂစ္ဆေယျ-လာရာပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ဥ တ်ထား၍၊ အာဂစ္ဆာဟိ-လာခဲ့လော့၊
 ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗော-၏။

ဒေန္တေဟိ စသည်။ ။အစို့နှစ်ဝရပုဂ္ဂိုလ် စသည်အား သံဃိကသင်္ကန်းကို ပေးလိုသူ၊
 သံဃိကသစ်သီး စသောစားဖွယ်များကို စားလိုသူ၊ ကျောင်းဆောက်ဖို့ နေရာလို၍ သံဃိက
 သစ်ပင်စသည်ကို ပယ်လိုသူတို့သည် ဤအပလောကနကံဖြင့် ခွင့်ပန်၍ ပေးရ၊ စားရ၊
 ပယ်ရသည်၊ ဤကံမျိုးကို သိမ်တွင်း သွားနေဖွယ်မလို၊ ဘိက္ခုနီများ၏ အပလောကနကံကဲ့သို့
 ကျောင်းရှိ သံဃာကုန် စု၍ ပြုရုံသာတည်း။

ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗ၊ အပနေတဗ္ဗ။ ။အမြစ်၊ အခေါက်၊ အရွက်၊ အညွန့်၊ အပွင့်၊ အသိတို့သည်
 ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗဝတ္ထုတည်း၊ ကျောင်းဆောက်မှု စသည်ကို ပြုခြင်းငှာ အရိပ်ကောင်းသော သို့မဟုတ်
 အသီး သီးသော သံဃိကသစ်ပင်သည် အပနေတဗ္ဗတည်း။

ဝတ္တဗ္ဗော။ ။“အာဂစ္ဆာဟိတိ ဝတ္တဗ္ဗော”သည် ဥ တ်၌ မပါ၊ အလွတ်ပြောရမည့် စကားသာ
 တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပိုဟန်တူသည်၊ အချို့ကား “အာဂစ္ဆာဟိတိ ဝတ္တဗ္ဗော”ကို ဌာနကရိုဏ်း
 ကျနအောင် ရွတ်ဆိုနေကြသေး၏၊ စဉ်းစားဖွယ်ပင်။

သုဏန္ဒါ မေ အာယသ္မန္တာပေဝုပသမေယျာမာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဥဗ္ဗာဟိက
 ဝိနိစ္ဆယေ-ဥဗ္ဗာဟိကဝိနိစ္ဆယ၌၊ ဝါ-သံဃာမှ ထုတ်နုတ်ရွေးချယ်အပ်သော ၂ ပါး
 ၃ ပါးတို့၏ ဆုံးဖြတ်ရာ၌၊ ဓမ္မကထိကဿ-ဓမ္မကထိကဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-ကို၊
 နိဿာရဏာ-သံဃာ့ဘောင်မှ နှင်ထုတ်ခြင်းသည်၊ နိဿာရဏာ နာမ-မည်၏၊
 [ဣတ္ထန္နာမော-သော၊ အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ ဓမ္မကထိကော-ဓမ္မကထိကရဟန်း
 တစ်ပါးတည်း၊ ဣမဿ-ဤဓမ္မကထိကရဟန်း၏၊ သုတ္တံ-ဒွေမာတိကာဟူသော
 သုတ်သည်၊ နေဝ အာဂစ္ဆတိ-နှုတ်၌ မလာပါ၊ (န မာတိကာ အာဂစ္ဆတိ) သုတ္တ
 ဝိဘင်္ဂေါ-သုတ်ကို ဖွင့်ကြောင်း ပဒဘာဇနီသည်၊ နော (အာဂစ္ဆတိ)-နှုတ်၌ မလာပါ၊
 သော-ထိုဓမ္မကထိကသည်၊ အတ္ထံ-အနက်ကို၊ အသလ္လက္ခေတ္တာ-မမှတ်သားမူ၍၊
 ဗျဉ္ဇနတ္ထာယာယ-သဒ္ဓါ၏အရိပ်အရောင်ဖြင့်၊ အတ္ထံ-ကို၊ ပဋိဗာဟတိ-တားမြစ်ပါ၏၊
 အာယသ္မန္တာနံ-တို့၏၊ (ကမ္မံ-အဓိကရဏဝုပသမနက်သည်၊) ပတ္တကလ္လံ ယဒိ
 (သိယာ)၊ (ဧဝံသတိ-သော်) ဣတ္ထန္နာမံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေတွာ-သံဃာ့
 ဘောင်မှ ထွက်စေ၍၊ အဝသေသာ-န်သော၊ (မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊) ဣမံ
 အဓိကရဏံ-ကို၊ ဝုပသမေယျာမ-ငြိမ်းစေကုန်ရာ၏။]

သုဏာတု မေ ပေ၊ ကရေယျာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဥပေါသထံကမ္မဝသေန-
 ဥပုသ်ကံ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဌပိတာ-ထားအပ်သော၊ ဥတ္တိ-သည်၊ ဥပေါသထော နာမ-
 မည်၏၊ (ဥတ်အနက်လွယ်ပြီ) သုဏာတု မေပေပဝါရေယျာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊
 ပဝါရဏာကမ္မဝသေန-ပဝါရဏာကံ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဌပိတာ-သော၊ ဥတ္တိ-သည်၊
 ပဝါရဏာ နာမ၊ (ဥတ်အနက် လွယ်ပြီ) သုဏာတု မေ ပေ၊ အနုသာသေယျာတိ-
 ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အတ္တာနံဝါ-မိမိကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရံဝါ-သူတစ်ပါးကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ သမ္ပန္နိတုံ-သမုတ်ခြင်းငှာ၊ ဌပိတာ-သော၊ ဥတ္တိ-သည်၊ သမ္မုတိ နာမ၊
 [သံဃဿ-၏ (ကမ္မံ-အနုသာသနသမ္မုတိကံသည်၊) ပတ္တကလ္လံ ယဒိ သိယာ၊

ဗျဉ္ဇနတ္ထာယာယ။ ။ အာပတ္တာဓိကရဏံ၌ ဥဗ္ဗာဟိတဝိနိစ္ဆယပြုသောအခါ ရွှေ ငွေခံသော
 ရဟန်းအပေါ်၌ နိသဂ္ဂိယပိစိတ်အာပတ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ကြလျှင် ဓမ္မကထိကရဟန်းသည် ဝိနည်း၌
 မကျွမ်းကျင်ဘဲ သုတ္တန်၌သာ ကျွမ်းကျင်သောကြောင့် “ဇာတရူပရဇေတပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတော”
 ဟုသာ ရှိပါတယ်၊ “အာပတ်သင့်တယ်လို့ စာ မရှိပါ”ဟု သူသင်ထားသော သုတ္တန်ပါဠိတော်လာ
 သဒ္ဓါ၏ အရိပ်အရောင်ဖြင့် “အာပတ်သင့်၏”ဟူသော အနက်ကို တားမြစ်၏။

အခြား ဓမ္မကထိကတစ်ပါးကား ဒွေမာတိကာဟူသော သုတ်ကိုသာ ရ၍ (သိ၍) အကျယ်
 ဝိဘင်္ဂကို မရသော (မသိသော)ကြောင့် တွဲလျားချ၍ ဝတ်သော ရဟန်း၏ အပေါ်၌ ဒုက္ကဋ်
 အာပတ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်သောအခါ “ပရိမဏ္ဍလံ နိဝါသေဿာမိတိ သိက္ခာ ကရဏိယာ”ဟု
 ပြုကျင့်ရမည်၊ အဖြစ်ကိုသာ ဆိုပါသည်၊ အာပတ်ဟု မဆိုပါ”ဟု ပြော၍ တားမြစ်သည်။
 [အာပတ်သင့်ကြောင်းကား အကျယ် ဝိဘင်းကျမှ ပါသည်။]

(ဧဝံသတိ)။ ဣတ္ထန္နာမော-ဤအမည်ရှိသော ရဟန်းသည်၊ ဣတ္ထန္နာမံ-ဤအမည် ရှိသော ရဟန်းလောင်းကို၊ အနုဿံသေယျ-သွန်သင်ရာပါ၏။]

သုဏာတု မေ ပေ၊ ဒဒေယျာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ နိဿဋ္ဌစိဝရပတ္တာဒိနံ-စွန့်လွှတ် အပ်သော သင်္ကန်း သပိတ် အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒါနံ-ပေးကမ်းခြင်းသည်၊ ဒါနံ နာမ-မည်၏၊ [ဤဥတ်၏အနက်ကို နိသဂ္ဂိယပါစိတ် ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်၌ ပေးခဲ့ပြီ] သုဏာတု မေ ပေ၊ သံဝရေယျာသိတိ-ဟူ၍၊ အာပတ္တိပုဋိဂ္ဂဟော- အာပတ်ကို ခံယူခြင်းသည်၊ ပဋိဂ္ဂဟော နာမ-မည်၏၊ [ဤဥတ်နှင့် နောက်ပုဒ်များ၏ အနက်ကိုလည်း ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်၌ပင် ပေးခဲ့ပြီ] သုဏန္တု မေ အာယသ္မန္တာ အာဝါသိကာ ပေ၊ ပဝါရေယျာမာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ကတာ-သော၊ ပဝါရဏ၊ ပစ္စုက္ကမုနာ-ပဝါရဏာကို အထက်သို့ ငင်ခြင်းသည်၊ ပစ္စုက္ကမုနာ နာမ-နာ မည်၏၊ [အာဝါသိကာ-အာဝါသိကဖြစ်ကုန်သော၊ အာယသ္မန္တာ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ (မေ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊) သုဏန္တု-ပါကုန်၊ အာယသ္မန္တာနံ-တို့၏၊ (ကမ္ပံ-ပဝါရဏာ ပစ္စုက္ကမုနကံသည်၊) ပတ္တကလ္လံ ယဒိ (သိယာ၊ ဧဝံသတိ) ဣဒါနိ-၌၊ ဥပေါသထံ- ဥပုသ်ကို၊ ကရေယျာမ-ပြုကုန်ရာပါ၏၊ ပါတိမောက္ခံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိသေယျာမ-ကုန်ရာ ပါ၏၊ အာဂမေ-လာလတ္တံ့သော၊ ကာလေ-တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အခါ၌၊ ပဝါရေ ယျာမ-ပဝါရဏာ ပြုကုန်ရာပါ၏၊] တိဏဝတ္ထာရကသမထေ-တိဏဝတ္ထာရက သမထ၌၊ (ဤသမထကို သမထက္ခန္ဓက၌ ရှုပါ) သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဥတ္တိ-သဗ္ဗသင်္ဂါ ဟိကဥတ်လည်းကောင်း၊ ဧကေကသ္မိံ ပက္ခေ-တစ်ခုခုသောဘက်၌၊ ဧကေကာ- တစ်ခု တစ်ခုသော၊ ဥတ္တိစ-ဥတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဿောပိ-န်သော၊ ဥတ္တိယော-တို့သည်၊ ကမ္မလက္ခဏံ နာမ-မည်၏၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဥတ္တိကမ္ပံ-သည်၊ နဝဋ္ဌာနာနိ-တို့သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏။

ဥတ္တိဒုတိယကမ္ပံ-သည်၊ သြသာရဏံ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကမ္မလက္ခဏံ-ကမ္မ လက္ခဏဌာနလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ သက္ကဋ္ဌာနာနိ-တို့သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ တတ္ထ- ထိုဂုဗျံ-သောဌာနတို့တွင်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ အလာဘာယ-လာဘ်မရခြင်းငှာ၊ ပရိသက္က နာဒိကေဟိ-အားထုတ်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌဟိ-နံသော၊ အင်္ဂေဟိ-တို့နှင့်၊

ပဝါရဏာပစ္စုက္ကမုနာ။ ။ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ပဝါရဏာမပြုနိုင်၍ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့သို့ ဆွဲငင်ခြင်း။ [ပဝါရဏာယ-ကို၊ ပတိ-တစ်ဖန်၊ ဥက္ကမုနာ (ဥဒ္ဓိကမုနာ) အထက်ကို (နောက်သို့) ဆွဲငင်ခြင်း။]

ပရိသက္ကနာဒိကေဟိ။ ။ စတုနံ ပစ္စယာနံ အလာဘတ္ထာယ ပယောဂကရဏာဒိကေဟိ၊ အာဒိဖြင့် “အနတ္တာ ပရိသက္ကန၊ အဝါသာယ ပရိသက္ကန၊ အက္ခောသန ပရိသာသန၊ ဘိက္ခု ဘိက္ခုဟိ ဘေဒန၊ ဤ ၄ ပါးအပြင် ဗုဒ္ဓ-ဓမ္မ-သံယ-အဝဏ္ဏာဘာသန ၃ ပါးကို” ယူ၊ ဤအင်္ဂါ တစ်ပါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ဥပါသကာကို (သူလျှာသမ္ပပစ္စည်းကို မခံယူဖို့ရန်) ပတ္တနိက္ကဇနကံ ပြုနိုင်သည်။

သမန္တာဂတဿ-သော၊ ဥပါသကဿ-ဥပါသကာ၏အပေါ်၌၊ သံယေန-သံဃာသည်၊ အသမ္မောဂကရဏတ္ထံ-သုံးဆောင်ခြင်း မရှိအောင် ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပတ္တနိတ္တုဇ္ဇနဝသေန-သပိတ်မှောက်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ နိဿရဏာ-သံဃာ့ဘောင်မှ နှင်ထုတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ဝတ္တန္တဿ-ကျင့်သော၊ တသေဝ-ထိုဥပါသကာ၏အပေါ်၌ပင်၊ ပတ္တုတ္တုဇ္ဇနဝသေန-သပိတ်လှန်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဩသာရဏာစ-သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ သာ-ထိုနိဿရဏာ၊ ဩသာရဏာကို၊ ခုဒ္ဒကက္ခန္ဓကေ-ခုဒ္ဒကဝတ္ထု ကုန္ဓက၌၊ ဝဗ္ဗလိစ္ဆဝိဝတ္ထုသ္မိ-ဝဗ္ဗလိစ္ဆဝိဝတ္ထု၌၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။

သီမာသမ္မုတိ-သိမ်သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ တိစီဝရေန အဝိပ္ပဝါသသမ္မုတိ-လည်းကောင်း၊ ဝါ-တိစီဝရိက်နှင့် ကင်း၍ နေသည် မမည်လောက်အောင် သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ (ဒုတိယကထိနသိက္ခာပုဒ်လာ သမ္မုတိတည်း။) သန္တတသမ္မုတိ-လည်းကောင်း၊ ဝါ-သန္တတအသစ်ပြုနိုင်အောင် သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ (ဧဠကလောမဝဂ်၊ ဆဗ္ဗဿသိက္ခာပုဒ်လာသမ္မုတိ။) ဘတ္တုဒ္ဒေသကသမ္မုတိ-လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆွမ်းကို ညွှန်ပြတတ်သောရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သေနာသနဂ္ဂါဟာပက (သမ္မုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကျောင်းကို ယူစေတတ်သောရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဘဏ္ဍာဂါရိက(သမ္မုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဘဏ္ဍာတိုက်စိုးဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ စီဝရပုဋိဂ္ဂါဟက(သမ္မုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-သံဃိကသင်္ကန်းကို ခံယူတတ်သော ရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ယာဂုဘာဇက(သမ္မုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-ယာဂုကို ဝေဖန်တတ်သောရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဖလဘာဇက (သမ္မုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-သစ်သီးကို ဝေဖန်တတ်သော ရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ခဇ္ဇဘာဇက (သမ္မုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-ခဲဖွယ်ကို ဝေဖန်တတ်သောရဟန်းဟုသမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အပ္ပမတ္တကဝိသဇ္ဇက(သမ္မုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-အနည်းငယ်ကို စွန့်တတ်သော ရဟန်းဟုသမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သာဋိယဂ္ဂါဟာပက(သမ္မုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-မိုးရေခံသင်္ကန်းကို ယူစေတတ်သောရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပတ္တဂ္ဂါဟာပက(သမ္မုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-သပိတ်ကို ယူစေတတ်သော ရဟန်းဟု

ဘတ္တုဒ္ဒေသက စသည်။ ။သံဃိကဆွမ်းကို အလှည့်ကျအားဖြင့် ညွှန်တတ်ချပေးတတ်သူသည် “ဘတ္တုဒ္ဒေသက” မည်၏။ သံဃိကကျောင်းအိပ်ရာနေရာကို ယူစေတတ်၊ ချပေးတတ်သူသည် “သေနာသနဂ္ဂါဟာပက” မည်၏။ သံဃိကဘဏ္ဍာ စုထားရာကျောင်း၌၊ စောင့်ရှောက်သူသည် “ဘဏ္ဍာဂါရိက” မည်၏။ သံဃိကအဖြစ်ဖြင့် လှူလာသော အဝတ်သင်္ကန်းများကို ခံယူသူသည် “စီဝရပုဋိဂ္ဂါဟက” မည်၏။ သံဃိကပစ္စည်းဖြစ်သော အပ်-အပ်ချည် စသော အနည်းငယ်ကို တောင်းလာသူ ရဟန်း၊ သာမဏေတို့အား ပေးစွန့်သော ရဟန်းသည် “အပ္ပမတ္တကဝိသဇ္ဇက” မည်၏။ သံဃိကမိုးရေခံသင်္ကန်းကို ခံယူစေတတ် ပေးတတ်သူသည် “သာဋိယဂ္ဂါဟာပက” မည်၏။

သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အာရာမိကပေသက(သမ္မုတိ)-လည်းကောင်း၊ ဝါ-
 အာရာမိစောင့်တို့ကို စေခိုင်းတတ်သော ရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊
 သာမဏေရပေသကသမ္မုတိ-လည်းကောင်း၊ ဝါ-သာမဏေတို့ကို စေခိုင်းတတ်
 သောရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတာသံ သမ္မုတိနံ-တို့၏။
 ဝသေန-ဖြင့်၊ သမ္မုတိ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

ကထိနစိဝရမတကစိဝရဒါနဝသေန-ကထိန်သင်္ကန်းကို ပေးခြင်း၊ သေသူ၏
 သင်္ကန်းကို ပေးခြင်းတို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဒါနံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ကထိနုဒ္ဓါရဝသေန-
 ကထိန်နုတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဥဒ္ဓါရော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ကုဋိဝတ္ထုဝိဟာရဝတ္ထု
 ဒေသနာဝသေန-ကုဋိနေရာကို ညွှန်ပြခြင်း၊ ကျောင်းနေရာကို ညွှန်ပြခြင်း၏အစွမ်း
 ဖြင့်၊ ဒေသနာ-ညွှန်ပြခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပန-ဆက်၊ တိဏဝတ္ထာရကသမထေ-
 သမထ၌၊ ဧကသ္မိံ ပက္ခေ-တစ်ခုသောအဖို့၌၊ ဝါ-တစ်ဖက်၌၊ ဧကာ-တစ်ခုသော
 ကမ္မဝါစာလည်းကောင်း၊ ဧကသ္မိံ ပက္ခေ-၌၊ ဝါ-၌၊ ဧကာ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဒွေ-န်သော၊ ယာ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာ-အကြင်ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာတို့ကို၊
 (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ မောဟာရောပနာဒိသု-မောဟာရောပနကံ အစရှိသည်တို့၌၊
 ယာ စ ကမ္မဝါစာ-ကိုလည်း၊ ဝုတ္တာ၊ တာသံ-ထိုကမ္မဝါစာတို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊
 ကမ္မလက္ခဏံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ-သည်၊ သတ္တ
 ဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ။

ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မမ္ပိ-သည်လည်း၊ (ပိဖြင့်၊ ဥတ္တိဒုတိယကံကို ပေါင်း) ၊ပေ၊
 သတ္ထေဝ-၇ ခုသည်ပင် ဖြစ်ကုန်သော၊ (ဧဝဖြင့် ၇ ဌာနချင်း တူ၍ သန္နိဌာနာဝ
 ဓာရဏပြု)၊ ဌာနာနိ-တို့သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ တတ္ထ-ထို ၇ ပါးသောဌာနတို့တွင်၊ တဇ္ဇနီယ
 ကမ္မာဒိနံ-တဇ္ဇနီယကံ အစရှိကုန်သော၊ (အာဒိဖြင့် နိယတကံ၊ ပဗ္ဗာဇနီယကံ၊
 ပဋိသာရဏီယကံ၊ ဥက္ခေပနီယကံတို့ကို ယူ) သတ္တန္တံ-န်သော၊ ကမ္မာနံ-တို့၏။
 ဝသေန-ဖြင့်၊ နိဿာရဏာ-ကိုလည်းကောင်း၊ တေသံယေဝ ကမ္မာနံ-တို့၏ပင်၊
 ပဋိပုဿတ္တနဝသေန-ငြိမ်းအေးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဩသာရဏာစ-ကိုလည်းကောင်း၊
 ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္မုတိဝသေန-သမ္မုတိ၏အစွမ်းဖြင့်၊ သမ္မုတိ-သမုတ်ခြင်းကို၊
 (ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ပုရိဝါသဒါနမာနတ္ထဒါနဝသေန-ပရိဝါသပေးခြင်း၊ မာနတ်ပေးခြင်း၏
 အစွမ်းဖြင့်၊ ဒါနံ-ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ)၊ မူလာယပဋိကဿနဝသေန-အရင်းသို့ ပြန်ငင်
 ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ နိဂ္ဂဟော-နှိပ်ခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာ-ကာ
 ရဟန်းမလည်းကောင်း၊ [ဘိက္ခုနီ ပါရာဇိက ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာသိက္ခာပုဒ်၊] အဋ္ဌ-
 ကုန်သော၊ ယာဝတတိယကာ-ကာ ရဟန်းတို့လည်းကောင်း၊ [ဘိက္ခု ၄၊ ဘိက္ခုနီ
 ၄၊] အရိဋ္ဌော-အရိဋ္ဌရဟန်းလည်းကောင်း၊ စဏ္ဍာကာဋီစ-စဏ္ဍာကာဋီရဟန်းမ
 လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမေ တေ-ဤ ၁ ကျိပ် ၁ ယောက်တို့သည်၊ ယာဝ

တတိယကာ-တို့တည်း၊ ဝါ-၃ ကြိမ်တိုင်အောင် သမနုဘာသနကံဖြင့် ဆုံးမခြင်း ရှိသူတို့တည်း၊ ဣတိ-သို့လျှင်၊ ဧကာဒသန္နံ-န်သော၊ ဣမာသံ သမနုဘာသနာနံ-တို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ သမနုဘာသနာ-ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ)၊ ဥပသမ္ပဒါကမ္မအဗ္ဘာနကမ္မ ဝသေန-ဥပသမ္ပဒါကံ၊ အဗ္ဘာနကံတို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကမ္မလက္ခဏံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ-သည်၊ သတ္တဋ္ဌာနာနိ-တို့သို့၊ ဝစ္ဆတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ စတုသု-န်သော၊ ဣမေသု(ကမ္မေသု)-တို့တွင်၊ အပလောကနကမ္မံ-ကို၊ အပလောကေတွာဝ-ပန်ပြော၍ သာ၊ ကာတဗ္ဗံ-ရာ၏၊ ဥတ္တိကမ္မာဒိဝသေန-ဥတ္တိကံအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ န ကာတဗ္ဗံ-ရာ၊ ဥတ္တိကမ္မမ္မိ-ကိုလည်း၊ ဧကံ-တစ်ကြိမ်သော၊ ဥတ္တိ-ကို၊ ဌပေတွာဝ-ထား၍ သာ၊ ကာတဗ္ဗံ-ရာ၏၊ အပလောကန ကမ္မာဒိဝသေန-အပလောကနကံ အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ န ကာတဗ္ဗံ-ရာ၊ ပန-ကား၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ-သည်၊ အပလောကေတွာ-၍၊ ကာတဗ္ဗမ္မိ-ပြုထိုက် သော ကံသည်လည်း၊ အတ္တိ-၏၊ အကာတဗ္ဗမ္မိ-မပြုထိုက်သောကံသည်လည်း၊ အတ္တိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုက်တို့တွင်၊ သီမာသမ္ပတိ-သိမ်သမုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သီမာ သမ္ပဟနနံ-သိမ်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ကထိနစိဝရဒါနံ-ကထိန်သက်န်းကို ပေးခြင်းလည်းကောင်း၊ ကထိနဒ္ဓါရော-ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ကုဋိဝတ္ထု ဒေသနာ-ကုဋိနေရာကို ညွှန်ပြခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝိဟာရဝတ္ထုဒေသနာ-ဘောင်း နေရာကို ညွှန်ပြခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဆ-န်သော၊ ဣမာနိ ကမ္မာနိ-တို့ သည်၊ ဂရုကာနိ-ကြီးလေးကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ အပလောကေတွာ-၍၊ ကာတု-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋန္တိ-ကုန်၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစံ-ကို၊ သာဝေတွာဝ-ကြားသိစေ၍ သာ၊ ကာတဗ္ဗာနိ-ပြုထိုက်ကုန်၏၊ အဝသေသာ-ကုန်သော၊ တေရသ-န်သော၊ သမ္ပတိ ယော-တို့လည်းကောင်း၊ သေနာသနဂ္ဂါဟာပကမတကစိဝရဒါနသမ္ပတိယော စ- သေနာသနဂ္ဂါဟာပကသမ္ပတိ၊ မတကစိဝရဒါနသမ္ပတိတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဧတာနိ-ဤကံတို့သည်၊ လဟုကာနိ-ပေါ့ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ အပလော ကေတွာပိ-ပန်ပြော၍လည်း၊ ကာတု-ငှာ၊ ဝဋ္ဋန္တိ၊ ဥတ္တိကမ္မာဒိဝသေန ပန-ဥတ္တိကံ အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်ကား၊ န ကာတဗ္ဗာနေဝ-ကုန်သည်သာ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မမ္မိ-ကိုလည်း၊ သကလက္ခဏေနဝ-မိမိလက္ခဏာဖြင့်သာ၊ ကာတဗ္ဗံ-ရာ၏၊ သေသကမ္မဝသေန-ကြွင်းသော ကံတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ န (ကာတဗ္ဗံ)-ရာ။

ဧကံ ဥတ္တိ ဌပေတွာဝ။ ။ “ဥ တ်တစ်ကြိမ်ထား၍သာ” ဟု ဧဝဖြင့် ဆိုခြင်းမှာ “ကမ္မဝါစာ မပါစေရ၊ အပလောကနကံ မပြုရ” ဟု ကန်မြစ်လိုခြင်းတည်း၊ ထိုဥ တ်ကို ရွတ်ဆိုရာ၌ အက္ခရာ တစ်လုံးတလေ ယုတ်လျော့သော်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်တစ်ခုတလေ ယုတ်လျော့သော်လည်း ကောင်း၊ ဌာန်ကရိုဏ်း မကျန၍ ဒုရုတ္တဖြစ်သော်လည်းကောင်း (ထိုဥ တ်ကို) အကြိမ်ကြိမ် ရွတ်ကောင်း၏၊ ဥပမာ-ရဟန်းခံကမ္မဝါစာ၌ အကြိမ်ကြိမ် ရွတ်ကြသကဲ့သို့တည်း။ [သစေ ပန အက္ခရပရိဟိနံ ဝါ ဒုရုတ္တပဒံ ဝါ ဟောတိ၊ တဿ သောဓနတ္ထံ ပုနပ္ပုနံ ဝတ္ထံ၊ ဝဋ္ဋတိ-ဋီကာ။]

စေ-ဤသို့လျှင်၊ အတ္တနော အတ္တနော-၏၊ လက္ခဏေနော-လက္ခဏာဖြင့်သာ၊ ဝတ္ထုဥတ္တိအနုဿာဝနာသီမာပရိသာသမ္ပတ္တိယာ-ဝတ္ထု၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ ဥတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ ကမ္မဝါစာ၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ သိမ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ ပရိသတ်၏ပြည့်စုံခြင်း ဖြင့်၊ ကတာနိ-နိသော၊ ဧတာနိ ကမ္မာနိ-ဤကံတို့သည်၊ ဓမ္မေန-ဟုတ်မှန်သော ဝတ္ထုဖြင့်၊ ဝိနယေန-စောဒနာ သာရဏာဝိနည်းဖြင့်၊ သတ္ထုသာသနေန-ဘုရား အဆုံးအမတော်ဖြစ်သော ပြည့်စုံသောဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့်၊ ကတတ္တာ-ပြုအပ်ကုန် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧတေသု-ဤကံတို့၌၊ ဓမ္မော-ဝိနည်းတရားသည်၊ အတ္ထိ- ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဓမ္မိကာနိ နာမ-ဓမ္မိကတို့ မည်သည်၊ ဟောန္တိ-နိ၏၊ ဣတိ- သို့၊ ဓမ္မိကာနိ-တရားရှိကုန်သော၊ ဧတေသံ ကမ္မာနိ-တို့ဖို့၊ ဆန္တံ-ဆန္ဒကို၊ ဒတွာ- ပေးပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဒီယနဓမ္မံ-ရှုတ်ချခြင်း သဘောသို့၊ အာပဇ္ဇန္တဿ- ရောက်သော ရဟန်း၏၊ ဝါစာယ ဝါစာယ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ ဒီယနဓမ္မာပဇ္ဇနဝတ္ထုသို့-ရှုတ်ချခြင်းသဘောသို့ ရောက်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဓမ္မကမ္မေ-ဓမ္မကံ၌၊ ဝေမတိကဿ-၍၊ (ဒီယန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အဓမ္မကမ္မေ-အဓမ္မကံ၌၊ ဓမ္မကမ္မသညိနော-ဓမ္မကံ ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဒီယန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိကဿ-၍၊ (ဒီယန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ (အဓမ္မကမ္မေ-၌) အဓမ္မကမ္မ သညိဿ-အဓမ္မကံဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဒီယန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အဓမ္မေန-ဓမ္မမဟုတ်သဖြင့်၊ ကမ္မံ-ကံကို၊ ကရောန္တိ-နိ၏၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော် လည်းကောင်း၊ ဝဂ္ဂေန-ဝဂ်ဖြစ်သော သံဃာဖြင့်၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကရောန္တိ-နိ၏၊ ဣတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ န ကမ္မာရဟဿ-ကံမထိုက်သူ၏အပေါ်၌၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကရောန္တိ-နိ၏၊ ဣတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဥတွာ-သိပြီး၍၊ ဒီယန္တဿ-၏ လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တကာဒီနိ-နိ၍၊ (ဒီယန္တနံစ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဓမ္မကမ္မတာ-ဓမ္မကံ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကမ္မသညိတာ-ဓမ္မကံဟု အမှတ် ရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဆန္တံ-ကို၊ ဒတွာ-ပေးပြီး၍၊ ဒီယနံ-ရှုတ်ချခြင်းလည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၁၀။ ဆန္ဒ အဒတွာ ဂမန ဒသမေ-၌၊ ဝိနိစ္ဆယကဏာယာတိ-ကား၊ ယာဝ-လောက်၊ သိက္ခာပုဒံ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုကို၊ အာရောစိတ်-ပြောအပ်ပြီး၊ အဝိနိစ္ဆိတ်- အာပတ်တပ်၍ မဆုံးဖြတ်အပ်သေး၊ [အာပတ္တိဘာဝေန န ဝိနိစ္ဆိတ်၊ ဤစကားဖြင့် အာပတ္တာဓိကရုဏ်း၏ အဆုံးအဖြတ်ကို ပြသည်၊ ကမ္မ ဝါစာ ရှုတ်၍ ဆုံးဖြတ်ရမည့် အခြားကံများ၌ အဆုံးအဖြတ်ကို ပြလိုသောကြောင့်

အာရောစိတ် ဝတ္ထု။ ။ ဝတ္ထုပုဒ်သည် နောက်ကျသော်လည်း ပါဠိတော်ရင်း၌ "ဝတ္ထု ဝါ အာရောစိတ်"ဟု ရှိသောကြောင့် အလျင် အနက်ပေးသည်၊ စောဒကနှင့် စုဒိတကတို့၏ ပြောသင့်သောစကားကို ပြောပြီးခြင်း၊ တရားဆုံးဖြတ်မည့် ဝိနည်းစိုရ်ကို သမုတ်ပြီးခြင်းတိုင် 'အောင် "ဝတ္ထုအာရောစိတ်"ဟု' ဆိုသည်။

“ဥတ္တိ ဝါ” စသည်ကို မိန့်၊ ဥတ္တိ ဝါ-ဥတ်ကိုသော်လည်း၊ ဌပေတွာ-ထားပြီး၍၊ ကမ္မဝါစာ-သည်၊ အနိဋ္ဌိတာ-မပြီးဆုံးသေး၊ တာဝ-လောက်၊ (အာပတ်တပ်၍ မဆုံးဖြတ်ရသေးသမျှ၊ သို့မဟုတ် ကမ္မဝါစာရွတ်၍ မပြီးသေးသမျှ-ဟူလို၊) ဝိနိစ္ဆယ ကထာ-ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကားသည်၊ ဝတ္တမာနာ နာမ-ဖြစ်ဆဲမည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဧတသ္မိ အန္တရေ-ဤအတွင်း၌၊ ကမ္မ-ကို၊ ကောပေတုကာမ တာယ-ပျက်စေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိသာယ-၏၊ ဟတ္ထပါသ်-ကို၊ ဝိဇဟတိ-စွန့်၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝိဇဟနေ-စွန့်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသောအခါ၌၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဆန္ဒ-ကို၊ အဒတွာ-၍၊ ပက္ကမနဝတ္ထုသ္မိ-ဖဲသွားခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ပေ၊ ဓမ္မကမ္မေ-၌၊ ဝေမတိကဿ-၍၊ (ပက္ကမန္တဿ-ဖဲသွားသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) အဓမ္မကမ္မေ-၌၊ ဓမ္မကမ္မသည်နော-၍၊ (ပက္ကမန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိကဿ-၍၊ (ပက္ကမန္တဿစ-၏လည်းကောင်း၊) ဒုက္ကဋ်၊ ပန-ကား၊ (အဓမ္မကမ္မေ-၌) အဓမ္မကမ္မသည်ဿ-၍၊ (ပက္ကမန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ သံယဿ-၏၊ ဘဏ္ဍာနာဒီနိ-မိမိတို့ဘက်တွင် တိုင်ပင်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ အဓမ္မေနပေ၊ ဥ တွာ-၍၊ (ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ ပေးခဲ့ပြီ) (ပက္ကမန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဂိလာနော-မကျန်းမာသည်၊ ဟုတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဂိလာနဿ-သူ၏၊ ကရဏီယေန ဝါ-ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥစ္စာရာဒီဟိ-ကျင်ကြီး အစရှိသည်တို့သည်၊ ပီဋိတော-နိပ်စက်အပ်သည်၊ ဟုတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မ-ကို၊ န ကောပေတု ကာမော-ပျက်စေခြင်းငှာ အလိုရှိသူ မဟုတ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ပစ္စာ ဂမိဿာမိ-ပြန်လာအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏၊ တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တကာဒီနံ-န်၍၊ (ဂစ္ဆန္တာနံစ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဝိနိစ္ဆယကထာယ-ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကား၏၊ ဝတ္တမာနတာ-ဖြစ်ဆဲ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကမ္မတာ-ဓမ္မကံ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကမ္မသည်တာ-ဓမ္မကံဟု အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သမာနသီမာယံ-တူသောသီမိ၌၊ ဌိတတာ-တည်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သမာနသံဝါသကတာ-တူသောသံဝါသရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကောပေတုကာမတာယ-ပျက်စေလိုသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟတ္ထပါသ် ဝိဇဟနံ-ဟတ္ထပါသ်ကို စွန့်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ဒဿမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တိ)။

သမာနသံဝါသကတာ။ ။ဥက္ခေပနီယကံ ပြုထားသောကြောင့် ကမ္မနာနာသံဝါသက ဖြစ်နေသူ၊ အယူဝါဒချင်း မတူသော လဒ္ဓိနာနာသံဝါသက ဖြစ်နေသူတို့မှာ ဟတ္ထပါသ် လွတ်နေ သော် ကံ မပျက်၊ နဝိကပင် သံဝါသ မတူသောကြောင့် ဆန္ဒ မပေးဘဲ ဖဲသွားသော်လည်း အနာပတ္တိ။

၁၁။ ဒုဗ္ဗလ ကောဒသမေ-ဌိ၊ သမဂ္ဂေန သံယေနာတိ-ကာ၊ သမာနသံဝါသ
 သိက္ခာပုဒ် ကေန-တူသောသံဝါသရှိသော၊ သမာနသီမာယံ-တူသောသိမ်ဌိ၊
 ဌိတေန-သော၊ သံယေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တက္ခ၊ စီဝရံ-ကို၊ ဒတ္တာ-
 ပေးပြီး၍၊ (ဒိယုနဓမ္မံ အာပဇ္ဇေယျဌိစပ်) ယထာသန္တတန္တိ-ကာ၊ မိတ္တသန္တိဌ
 သမ္ဘတ္တဝသေန-သာမညမိတ်ဆွေ၊ ထိုဤအရပ် လှည့်လည်လတ်၍ မြင်အပ်ဖူး
 သော မိတ်ဆွေ၊ ကောင်းစွာဆည်းကပ်တတ်သော မိတ်ဆွေတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊
 ယော ယော-အကြင် အကြင် မိတ်ဆွေကို၊ သန္တတော-ကောင်းစွာ ချီးမွမ်းအပ်ပြီ၊
 (ကောင်းစွာ ပေါင်းသင်းအပ်ပြီ) တဿ တဿ-ထိုထိုမိတ်ဆွေ အထံသို့၊
 (ပရိဏာမေယျ-ညွတ်စေအံ့) ဣတိ အတ္ထော၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကာ၊ ဧဝံ-သို့ သံယေန-
 နှင့်၊ သဒ္ဓိ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာ၊ သေနာသနပညာပကာဒိဝသေန-သေနာသန
 ပညာပကအစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အိပ်ရာနေရာ ခင်းပေးတတ်သူ အစရှိသည်
 တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဤနေရာ၌ “ပညာပန” ဟုရှိသည်ကား မကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရအောင်
 “ပညာပက” ဟု ရှိမှ ကောင်းသည်။ သမ္မတဿ-သမုတ်အပ်ပြီးသော၊ ဘိက္ခုနော-
 အား၊ စီဝရံ-ကို၊ ဒတ္တာ-ပေး၍၊ ပစ္ဆာ-ဌိ၊ ဒိယန္တဿ-၏၊ ဝါစာယ ဝါစာယ ပါစိတ္တိယံ၊
 (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဒိယနဝတ္ထုသို့-ရှုပ်ချခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊
 ဓမ္မကမ္မေ-ဌိ၊ တိကပါစိတ္တိယံ၊ စီဝရံ-ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အညံ-သင်္ကန်းမှ အခြား
 သော၊ ဝိသဇ္ဇိယဝေဘဂီယံ-စွန့်ပေးအပ်၊ ဝေဖန်အပ်သော၊ ဝါ-စွန့်ပေးကောင်း၊
 ဝေဖန်ကောင်းသော၊ ပရိက္ခာရံ-ကို၊ ဒတ္တာ ပစ္ဆာ ဒိယန္တဿ ဒုက္ကဋ်၊ ပဉ္စ-န်သော၊
 ဂရုဘဏ္ဍာနိ-တို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အဝသေသော-ကြွင်းသောပရိက္ခရာသည်၊
 ဝိသဇ္ဇိယဝေဘဂီယော နာမ-မည်၏၊ ဝါ-စွန့်ပေးကောင်း၊ ဝေဖန်ကောင်းသော
 ပရိက္ခရာ မည်၏။

ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ရာသိဝသေန-အစု၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဉ္စ-န်သော၊ ဂရုဘဏ္ဍာနိ-တို့ကို၊
 ဝါ-ကြီးလေးသောဘဏ္ဍာတို့ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာနိ၊ တတ္ထ-ထိုငါးပါးသော
 ဂရုဘဏ်တို့တွင်၊ အာရာမော-သစ်သီးအာရာမံ၊ ပန်းအာရာမံလည်းကောင်း၊
 အာရာမဝတ္ထု-သစ်သီးအာရာမံ၊ ပန်းအာရာမံ၏ တည်နေရာလည်းကောင်း၊ ဣတိ-
 ဤကား၊ ဧကံ-တစ်မျိုးသောဂရုဘဏ်တည်း၊ [သစ်သီး သစ်ရွက် ပန်းခြံဥယျာဉ်ကို
 အာရာမ၊ ထို ခြံလုပ်ဖို့ နေရာနှင့် အာရာမံပျက်ဖြစ်သော နေရာဟောင်းများကို
 အာရာမဝတ္ထု ဟု ခေါ်] ဝိဟာရော - ကျောင်းလည်းကောင်း၊ ဝိဟာရဝတ္ထု-

ယထာသန္တတံ။ ။ ထုဓာတ်သည် အဘိတ္တဝ (ချီးမွမ်းခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ သမ္မာ+
 ထဝိယဒေတတိ သန္တတော-ကောင်းစွာ ချီးမွမ်းပြောဆိုအပ်သော မိတ်ဆွေဆရာများ၊ “ယော
 ယော+သန္တတော ယထာသန္တတံ” ဟု အပျယ်တော့ပြု၊ ထို့ကြောင့် “ယော ယော မိတ္တ” စသည်ဖြင့်
 သရုပ်ဖော်သည်။ မိတ္တဟူသည် သာမန်မိတ်ဆွေတည်း၊ သန္တိဌကား ဟိုကိစ္စ ဒီကိစ္စ၌ ပေါင်းဆုံ
 တွေ့မြင်အပ်ဖူးသောမိတ်ဆွေတည်း။ သမ္ဘတ္တမှာ အချင်းချင်း ကောင်းစွာ ဆည်းကပ် တတ်သော
 မိတ်ဆွေရင်းတည်း။ [သမ္ဘတ္တော ဒဠမိတ္တောထ၊ သန္တိဌော ဒိဌမတ္တကော-အဘိဓာန်(၃၄၆)။]

ကျောင်းရာလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤကား၊ ဒုတိယံ-နှစ်ခုမြောက်သော ဂရုဘဏ်တည်း၊ မဇ္ဈော-ညောင်စောင်းလည်းကောင်း၊ ပိဋံ-လည်းကောင်း၊ ဘိသိ-ဘုံလျှိုလည်းကောင်း၊ ဝိမ္မောဟနံ-ခေါင်းအုံးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ကား၊ တတိယံ-၃ ခုမြောက်သော ဂရုဘဏ်တည်း၊ လောဟကုမ္ဘိ-သံအိုး၊ ကြေးအိုးလည်းကောင်း၊ (ထမင်းအိုးကို ဆိုသည်) လောဟဘာဏကံ-သံအိုးစရည်း၊ ကြေးအိုးစရည်းလည်းကောင်း၊ (ရေလှောင်အိုးကြီးကို ဆိုသည်) လောဟဝါရကော-သံရေအိုး၊ ကြေးရေအိုးလည်းကောင်း၊ (ရှေးက 'အင်တွဲ' ဟု ပေးကြသည်) လောဟကဋ္ဌာဟံ-သံဖျဉ်းအိုး၊ ကြေးဖျဉ်းအိုးလည်းကောင်း၊ ဝါသိ-ဝဲခွပ် (ဓား)လည်းကောင်း၊ ပရသု-ပေါက်ဆိန်လည်းကောင်း၊ ကုမာရီ-ဓားမလည်းကောင်း၊ ကုဒါလော-ပေါက်တူးလည်းကောင်း၊ နိခါဒနံ-ဆောက်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ကား၊ စတုတ္ထံ-၄ ခုမြောက်သော ဂရုဘဏ်တည်း၊ ဝလ္လိ-နွယ်လည်းကောင်း၊ ဝေဠု-ဝါးလည်းကောင်း၊ မုဉ္ဇု-ဖြူဆံမြက်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇံ-ပြိတ်မြက်လည်းကောင်း၊ တိဏံ-မြက်သာမန်လည်းကောင်း၊ မတ္တိကာ-မြေညက်လည်းကောင်း၊ ဒါရုဘဏ္ဍံ-သစ်ဘဏ္ဍာလည်းကောင်း၊ [သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သောဘဏ္ဍာ] မတ္တိကာဘဏ္ဍံ-မြေညက်ဘဏ္ဍာလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ကား၊ ပဉ္စမံ-၅ ခုမြောက်သော ဂရုဘဏ်တည်း၊ ဟိ-ဆက်၊ ဧတာနိ ပဉ္စ-ဤ ၅ ပါးတို့သည်၊ သံယသန္တကာနိ-သံယာဇာဏိဥစ္စာတို့သည်၊ (သမာနာနိ-လတ်သော်၊) သံယံသ-အခြားသံယာအား၊ [အခြားကျောင်းတိုက်သံယာအား-ဟူလို] ဝိသဇ္ဇိတုံ ဝါ-စွန့်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝိဘဇိတုံ ဝါ-ဝေဖန်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ နေဝ ဝဋ္ဌန္တိကုန်၊ ဂဏပုဂ္ဂလာနံ-ဂိုဏ်းပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ဝိသဇ္ဇိတုံ ဝါ ဝိဘဇိတုံ ဝါ န ဝဋ္ဌန္တိ [အပိုင်စွန့်ခြင်းငှာသာ မအပ်၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ ခေတ္တတော့ ငှားကောင်း၏] ဝိသဇ္ဇိတဝိဘတ္တာနိ-စွန့်အပ်၊ ဝေဖန်အပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိပိ) သံယံကာ နေဝ-သံယံက ဖြစ်မြဲတို့သည်သာ၊ ဟောန္တိ။

အာရာမ စသည်။ ။ [“သံယသန္တကာနိ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ပုဂ္ဂလသန္တက (ကိုယ်ပိုင်) ဖြစ်လျှင် စွန့်ကောင်း၏ဟု မှတ်ပါ။] ပဌမဂရုဘဏ်ကို အာရာမ၊ အာရာမဝတ္ထုဟူသော ၂ မျိုးဖြင့် သိမ်းယူအပ်၏။ ဒုတိယဂရုဘဏ်ကိုလည်း ဝိဟာရ၊ ဝိဟာရဝတ္ထုဟူသော ၂ မျိုးဖြင့်ပင် သိမ်းယူအပ်၏။ တတိယဂရုဘဏ်ကို မဇ္ဈ စသော ၄ မျိုးဖြင့် သိမ်းယူအပ်၏။ စတုတ္ထဂရုဘဏ်သည် လောဟကုမ္ဘိ စသောအားဖြင့် ၉ ခု ရှိ၏။ ပဉ္စမဂရုဘဏ်သည် ဝလ္လိ စသောအားဖြင့် ၈ မျိုး ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်သည်မှာ -

ဒွိသင်္ဂဟာနိ ဒွေ ဟောန္တိ၊ တတိယံ စတုသင်္ဂဟံ၊
စတုတ္ထံ နဝကောဋ္ဌာသံ၊ ပဉ္စမံ အဋ္ဌဘေဒနံ။

သံယံကာနေဝ ဟောန္တိ။ ။ ဤစကားကို ထောက်၍ သံယံကဖြစ်သောကျောင်း၊ အာရာမတို့ကို မိမိ၏ တပည့်စသူတို့အား ပျံလွန်တော်မူခါနီးစသည်၌ မပေးကောင်း၊ ဒွိသန္တကလည်း မလုပ်ကောင်း၊ ဝိဿာသဂ္ဂါဟဖြင့်လည်း ယူ၍ မဖြစ်၊ ပေးသော် ယူသော်လည်း သံယံကာသာ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုသူ မပိုင်ဟု မှတ်ပါ။

ပန-ကား၊ ထာဝရေန-ထာဝရဂရုဘဏ်ဖြင့်၊ ထာဝရံ-ထာဝရဂရုဘဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဣတရေန-အခြားသော အထာဝရ ဖြစ်သော၊ အကပ္ပိယေန ဝါ-အကပ္ပိယဂရုဘဏ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မဟတ္ထကပ္ပိယေနဝါ-များသော အဖိုးရှိသော ကပ္ပိယဂရုဘဏ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဣတရံစ-အခြားသော အထာဝရဂရုဘဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ သံယဿ-အား၊ ဥပကာရံ-ကျေးဇူးပြုသည်ကို၊ ဝါ-ကျေးဇူးများသည်ကို၊ သလ္လက္ခေတ္တ-မှတ်သား၍၊ ကပ္ပိယပရိဝတ္တနေန-အပ်သော လဲလှယ်နည်းဖြင့်၊ ပရိဝတ္တေတုံ-လဲလှယ်ခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ ဝရသေနာသနာဒိနံ-ကောင်းမြတ်သော ကျောင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ သံရက္ခဏတ္ထံ - ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ လာမကာနိ-အညံ့စားကျောင်း အစရှိသည်တို့ကို၊

ထာဝရ၊ ဣတရ။ ။ရွှေပြောင်း၍ မရလောက်အောင် ခိုင်မြဲသော အာရာမ-အာရာမဝတ္ထု၊ ဝိဟာရ-ဝိဟာရဝတ္ထုဟူသော ရွှေဂရုဘဏ် ၂ မျိုးကို “ထာဝရ”ဟု ခေါ်၏။ ထာဝရမှတစ်ပါး သော နောက်ဂရုဘဏ် ၃ မျိုးကို “ဣတရ”ဟု ဆိုသည်။ [ဣတရေနာတိ-အထာဝရေန၊ ပစ္ဆိမရာသိတ္တယေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။]

အကပ္ပိယ၊ မဟတ္ထကပ္ပိယ။ ။ရွှေညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၊ မအပ်သော အတွင်းအဆာပါသော ဘိသိံ၊ ပမာဏထက်လွန်သော ဗိမ္မောဟနတို့ကို အကပ္ပိယဟု ဆိုသည်။ ဆင်စွယ်ညောင်စောင်း စသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ခြံထည် (ပါဝါရ)စသည်ကိုလည်းကောင်း မဟတ္ထကပ္ပိယဟု ဆိုသည်။ [အကပ္ပိယေနာတိ သုဝဏ္ဏမဉ္ဇာဒိနာ စေဝ အကပ္ပိယဘိသိံဗိမ္မောဟနေဟိ စ၊ မဟတ္ထကပ္ပိယေနာတိ-ဒန္တမယမဉ္ဇာဒိနာ စေဝ ပါဝါရာဒိနာ စ၊ (သေနာသနာက္ခန္ဓကတေရသကဏ်)၊ ဝိမတိ၌ကား “အကပ္ပိယံဝါတိ-အာသန္နိအာဒိ ပမာဏာတိတ္တန္တံ ဗိမ္မောဟနာဒိစ၊ မဟတ္ထကပ္ပိယံဝါတိ-သုဝဏ္ဏဒိဝိစိတ္တံ ကပ္ပိယဝေါဟာရေန ဒိန္နံ”ဟု ဖွင့်သည်။ အပ်သောနည်းဖြင့် ကပ္ပိယကာရက အထံ အပ်နှံ၍ ရွှေ စသည်ကိုလည်း လှူကောင်းသောကြောင့် “ကပ္ပိယဝေါဟာရေန ဒိန္နံ”ဟု ဆိုသည်။

ကပ္ပိယပရိဝတ္တန။ ။အပ်သော လဲလှယ်ခြင်းဟူသည် ကယဝိက္ကယလွတ်အောင် လဲနည်း၊ သံယာဖက်က မနစ်နာအောင် လဲနည်းတည်း။ သံယာပိုင် အုန်းခြံ (အာရာမံ)သည် ကျောင်းတိုက်နှင့် ဝေး၏။ ကပ္ပိယလုပ်သူတွေ စား၍ အနည်းငယ် ကျန်သည်ကိုလည်း လှည်းခပေးရ၍ နည်းနည်းပါးပါးသာ သံယာသုံးစွဲရ၏။ လူတို့၏ အုန်းခြံကား ကျောင်းတိုက်နှင့် နီးကပ်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ရာ၌ သံယာသည် အပလောကနက်ပြု၍ လဲနိုင်၏။ သံယာခြံသည် အုန်းပင်တစ်ထောင်ရှိ၍ လှူခြံက အုန်းပင် ငါးရာ ရှိစေကာမူ လဲကောင်း၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သံယာဘက်က မနစ်နာနိုင်သော လဲနည်းသည်လည်းကောင်း၊ လူတို့ဘက်က ပစ္စည်းသာနေပြန်လျှင် “သင်တို့ ပစ္စည်းက များသည်”ဟု သတိပေး၍ လူတို့က “ပိုသမျှကို ကုသိုလ်ပါ”ဟု လျှောက်သဖြင့် လဲခြင်းသည်လည်းကောင်း “ကပ္ပိယပရိဝတ္တန”တည်း။

ဝရ ပေ၊ သံရက္ခဏတ္ထံ။ ။ယာဂု ဘတ္တ စသည်တို့ ရခဲရာ ဒုဗ္ဗိက္ခအခါ၌ ကောင်းသော ကျောင်း-ခြံ စသည်ကို မပျက်စီးအောင် စောင့်ရှောက်နိုင်ဖို့အကျိုးငှာ အညံ့ဆုံးမှ စ၍ ဂရုဘဏ်များကို တစ်ခုပြီး တစ်ခု စွန့်လျက် ထိုမှရသော ယာဂုဆွမ်း စသည်ကို သုံးဆောင်ကောင်း၏။ သို့သော် နောက်ဆုံး ကျောင်းကောင်း-ခြံကောင်းကိုကား မစွန့်ဘဲ ကျန်စေရမည်။

ဝိသဇ္ဇေတုံ-စွန့်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝိသဇ္ဇေတွာ-၍၊ ပရိဘူတိတုဉ္စ-ဆွမ်းစသည်ကို သုံးဆောင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ၊ ဂရုဘဏ်အစု တို့တွင်၊ ပုရိမေသု-ရှေးဖြစ်ကုန်သော၊ တီသု-ကုန်သော၊ ရာသီသု-အစုတို့၌၊ အဂရုဘဏ္ဍံ နာမ-ဂရုဘဏ် မမည်သော၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဝတ္ထုသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ စတုတ္ထေ-စတုတ္ထရာသိ၌၊ လောဟကုမ္ဘိ-သံအိုး၊ ကြေးအိုးလည်းကောင်း၊ အရဉ္စရသဏ္ဍာနံ-အိုးစရည်းသဏ္ဍာန်ရှိသော၊ လောဟဘာဏာကံ-သံရေလှောင်အိုး၊ ကြေးရေလှောင်အိုးလည်းကောင်း၊ ဟောဟကဋ္ဌာဟံ-သံဖျဉ်းအိုး၊ ကြေးဖျဉ်းအိုးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ-တီဏီ-ဤ ၃ မျိုးတို့သည်၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ပသတမတ္ထဥဒကဂ္ဂဏှနကာနိ-တစ်လက်ဖက်မျှသော ရေကို ယူနိုင်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိပိ-န်သော်လည်း၊) ဂရုဘဏ္ဍာနိ-ဂရုဘဏ်တို့တည်း။

ပန-ကား၊ လောဟဝါရကော-သံရေအိုး၊ ကြေးရေအိုးကို၊ ကာဠလောဟတမ္ပ လောဟကံသလောဟဝဋ္ဋလောဟာနံ-သံ၊ ကြေးနီ၊ ကြေးဖြူ၊ ကြေးပုပ်တို့တွင်၊ ယေနကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော သံ၊ ကြေးဖြင့်၊ ကတော-သော၊ သီဟဠဒိပေ-သီဟိုဠ်ကျွန်း(သီရိလင်္ကာ)၌၊ ပါဒဂ္ဂဏှနကော-တစ်ပါဒကို ယူနိုင်သော သံရေအိုး၊ ကြေးရေအိုးကို၊ ဘာဇေတဗ္ဗော-ဝေဖန်ထိုက်၏၊ [တိပုတမ္ပ မိဿေတွာ ကတံ ကံသလောဟံ-သလွဲဖြူ(ခဲဖြူ) ကြေးနီတို့ကို ရော၍ ပြုအပ်သော ကြေးသည် ကံသလောဟ မည်၏၊ သီသတဗ္ဗေ-သလွဲမည်း(ခဲပုပ်ကြေးနီ) မိဿိတွာ ကတံ ဝဋ္ဋလောဟံ] စ-ဆက်၊ ပါဒေါ နာမ-ပါဒမည်သည်၊ ဝါ-ပါဒဆန့်သော ကြေးအိုး မည်သည်၊ [ပမာဏဖြင့် ပမာဏဝန္တအိုးတိုင်အောင် ဌာနျူပစာရအားဖြင့် ယူ] မဂဓနာဠိယာ-မဂဓကွမ်းစားဖြင့်၊ ပဉ္စနာဠိမတ္တံ-၅ ကွမ်းစားမျှကို၊ ဂဏှာတိ-ယူနိုင်၏၊ ဝါ-ဆန့်၏၊ တတော-ထို၅ကွမ်းစားဆန့်သောအိုးထက်၊ အတိရေကော-အပို အလွန်ဆန့်သောအိုးသည်၊ ဂရုဘဏ္ဍံ-တည်း။ [“တတော အတိရေကောတိ တတော အတိရေကဂ္ဂဏှနကော” ဟု ဋီကာရှိသောကြောင့် “လောဟဝါရကော” ဝဲ၍ “အတိ ရေကော” ဟု ပုလ္လိင်ရှိစေ၊] တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ ဣမာနိ-ဤအိုးတို့သည်၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ အာဂတာနိ-ကုန်သော၊ လောဟဘာဇနာနိ-သံအိုး ကြေးအိုးတို့တည်း။

ပန-ကား၊ ပါဠိယံ-၌၊ အနာဂတာနိပိ-မလာသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိင်္ဂါရ-ရေကရား၊ ဝါ-ရေတကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟ-ထွေးခံ၊ ဝါ-လက်ဆေးခံ၊ ဥဠုက်-ရေမှုတ်၊ ဒဗ္ဗိ-ယောက်မ၊ ကဠုတ္တု-ယောက်ချို၊ ဝါ-ဖွန်း၊ ပါတိ-ခွက်၊ တဠုက-စလောင်း၊ သရက-ရေသောက်ခွက်၊ သမုဂ္ဂ-သေတ္တာ၊ (သံဘဏ္ဍာ ကြေးဘဏ္ဍာအခန်းဖြစ်၍ ဖာ-ပခြပ် မပေးရ) အင်္ဂါရကပလ္လ-မီးအိုးခင်း၊ ဝူမကဠုတ္တုအာဒိနိ-မီးမွေယောက်မ အစရှိသည်တို့သည်၊ ခုဒ္ဒကာနိ-ငယ်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိပိ-ဖြစ်ပါကုန်သော် လည်း၊) ဂရုဘဏ္ဍာနေဝ-ဂရုဘဏ်တို့ချည်းသာ၊ [ဤ၌ပြုအပ်သော ဘဏ္ဍာအားလုံး

သံဘဏ္ဍာ ကြေးဘဏ္ဍာချည်းတည်း၊ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း-သံဘဏ္ဍာ ကြေးဘဏ္ဍာ တို့ကို ပြုရာအခန်းဖြစ်သောကြောင့်တည်း။] အယပတ္တော-သံသပိတ်လည်းကောင်း၊ အယထာလကံ-သံခွက်လည်းကောင်း၊ တမ္မလောဟထာလကံ-ကြေးနီခွက်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပန-ဤ ဘဏ္ဍာတို့ကိုကား၊ ဘာဇနိယာနိ-ဝေဖန်ကောင်းကုန်၏။ ကံသလောဟဝဋ္ဋလောဟ ဘာဇနဝိကတိ-ကြေးဖြူ၊ ကြေးပုပ်တို့ဖြင့် ပြုအပ်သော ခွက်အထူးသည်၊ သံယိကပရိဘောဂေန ဝါ-သံယိကပစ္စည်းကို သုံးဆောင်နည်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ [မိမိထက် ကြီးသော ရဟန်းလာလျှင် သူ့အား သုံးဆောင်စေခြင်းကို သံယိက ပရိဘောဂ ဟု ဆိုသည်၊] ဂိဟိဝိကတာလူတို့ အထူးပြုအပ်သော ဥစ္စာသည်၊ (သမာနာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပရိဘူတိတုံ-သုံးစွဲခြင်းငှာ) ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ပုဂ္ဂလိက ပရိဘောဂေန-ပုဂ္ဂလိကပစ္စည်းကို သုံးဆောင်နည်းဖြင့်၊ (ပရိဘူတိတုံ-ငှာ) န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ [မိမိထက် ကြီးသူတို့အား မပေးဘဲ မိမိတစ်ယောက်တည်း သုံးဆောင်မှုကို “ပုဂ္ဂလိကပရိဘောဂ”ဟု ဆိုသည်၊] ပန-ဆက်၊ တံဘာဇနဝိကတိ-ထိုကြေးခွက် အထူးကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အညသိမ္ပိ-အခြားလည်း ဖြစ်သော၊ ကပ္ပိယလောဟ ဘဏ္ဍော-အပ်သော သံဘဏ္ဍာ၊ ကြေးဘဏ္ဍာတွင်၊ အဉ္စနိသလာကာ-မျက်စဉ်းကို လည်းကောင်း၊ နတ္ထုဒါနံ-နှာကို ပေးကြောင်းဖြစ်သော အတံကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-နှာနှပ်တံကိုလည်းကောင်း၊ ကဏ္ဍမလဟရဏီ-နားဖာချေးကလော်ကိုလည်းကောင်း၊ သူစိ-အပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ခုဒ္ဒကော-သေးငယ်သော၊ ပိပ္ပလိကော-ဓားကို လည်းကောင်း၊ ခုဒ္ဒကံ-သော၊ အာရကဏ္ဍကံ-အပ်နဖားထွင်းစူးကိုလည်းကောင်း၊ ကုပ္ပိကာ-သံကောက်ကို

ခုဒ္ဒကာနိပိ။ ။ပိဖြင့်“အကြီးတွေကို မဆိုထားဘိ အငယ်တွေတောင် ဂရုဏာန်ဖြစ်သေး၏” ဟု ဂရဟာပြုသည်၊ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း- ဂိဟိဥပကရဏတ္တာ (လူ့အသုံးအဆောင်များ ဖြစ်သော ကြောင့်တည်း။)

ကံသလောဟ၊ပေ၊ န ဝဋ္ဋတိ။ ။ကြေးခွက်တို့တွင် ကြေးနီခွက်တစ်ခုသာ ဝေဖန်ကောင်း၍ ကြေးဖြူခွက် ကြေးပုပ်ခွက်တို့ကား ငယ်လျှင်သာ ဝေဖန်ကောင်း၏၊ ကြီးလျှင်ကား မဝေဖန်ကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကအဖြစ်ဖြင့် ရသော်လည်း ပုဂ္ဂလိကအဖြစ်ဖြင့် မသုံးကောင်း၊ သံယိကအဖြစ်ဖြင့်သာ သုံးကောင်းသည်။ [ကံသသဒ္ဓါသည် သံကိုလည်းကောင်း၊ ကြေးကိုလည်းကောင်း ဟော၏၊ ကာဠလောဟ၌ ကာဠသဒ္ဓါဖြင့် ကြေးမဟုတ်၊ သံဟု ဝိသေသနပြု၏။]

ဘာဇနဝိကတိ။ ။ပကတိသံ၊ ပကတိကြေးအတိုင်း မဟုတ်ဘဲ အိုး ခွက်ဖြစ်အောင် တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ပြုအပ်သည်ကို “ဝိကတိ”ဟု ခေါ်၏။ ဝိကရိယတေ-ပကတိမှ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ပြုလုပ်အပ်၏၊ ဣတိ ဝိကတိ၊ ဘာဇနဉ္စ+တံ+ဝိကတိ စာတိ ဘာဇနဝိကတိ။

ဂိဟိဝိကတာ။ ။ဂိဟိဟိ-တို့သည်၊ ဝိကတာ (ပညတ္တာ)-အထူးတလည်ပြုလုပ်၍ (ခေတ္တ ခဏ တည်ထားအပ်သော ခွက်၊) (တစ်နည်း) ဂိဟိဟိ အတ္တနော သန္တကကရဏေန-ကိုယ့် ဥစ္စာဟု ပြုခြင်းအားဖြင့်) ဝိရူပံကတာ-ဖောက်ပြန်အောင် ပြုအပ်သောခွက်၊ ရဟန်းပစ္စည်းမှ ဖောက်ပြန်အောင် ပြုအပ်သည်-ဟူလို့။

လည်းကောင်း၊ တာဠ- မင်းတုတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကတ္တရယဋ္ဌိဝေဓကော-
 တောင်ဝှေး၌ စွပ်အပ်သော သံကွင်း ကြေးကွင်းကိုလည်းကောင်း၊ [“ကတ္တရ
 ယဋ္ဌိဝလယံ” ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် “ကတ္တရယဋ္ဌိဝေဓကော” ဟု တစ်ပုဒ်တည်း
 ရှိစေ၊] ဘေဏ္ဍိဝါလကော-ခရင်းကိုလည်းကောင်း၊ ယထာ တထာ-အမှတ်မထား
 တစ်ပါးပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ယနကတလောဟံ-တစ်ခဲနက် ပြုအပ်
 သော သံ၊ ကြေးကိုလည်းကောင်း၊ ဝိပွကတလောဟဘဏ္ဍာ-ပြု၍ မပြီးသေးသော
 သံဘဏ္ဍာ ကြေးဘဏ္ဍာကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံကို၊ ဘာဇနိယံ-ဝေဖန်
 ကောင်း၏။

ပန-ကား၊ ဓမ္မနေတ္ထ-ဆေးတံ၊ ဖာလ-ထယ်သွား၊ ဒီပရုက္ခ-ဆီမီးတိုင်၊ ဒီပံက
 ပလ္လိက-မီးအိုးကင်း၊ ဩလမ္မကဒီပ-တွဲလျားကျသောဆီမီး၊ ဝါ-ဆီမီးဆွဲ၊ ဣတ္ထိပုရိသ
 တိရုတ္တာနရူပကာနိ-မိန်းမရုပ် ယောက်ျားရုပ် တိရုတ္တာန်ရုပ်တို့သည်လည်းကောင်း၊
 အညာနိ-နံသော၊ ဘတ္တိစ္ဆဒနကဝါဠာဒီသု-နံရံ၊ အမိုး၊ တံခါးရွက် အစရှိသည်တို့၌၊
 ဥပနေတဗ္ဗာနိဝါ-ကပ်ဆောင်ထိုက်သော ဘဏ္ဍာတို့သည်လည်းကောင်း၊ [အသုံး
 ပြုထိုက်သည်ကို ဆိုသည်၊] အန္တမသော-အားဖြင့်၊ လောဟဒီလကံ-သံချောင်းကို၊
 [ပျဉ်ပြားစံသည်၌ ရိုက်နှက်စရာ သံချောင်း၊] ဥပါဒါယ-အစပြု၍၊ သဗ္ဗာနိပိ-
 အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ လောဟဘဏ္ဍာနိ-တို့သည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာနိယေဝ-
 ဂရုဘဏ္ဍာတို့ချည်းသာ၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ လဒ္ဓါနိ-ရအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိပိ-
 နံသော်လည်း၊) ပရိဟရိတွာ-ကိုယ်ပိုင် အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းဆည်း ဆောင်ထား၍၊
 [“ပတ္တာဒီပရိက္ခာရံ ဝိယ သယမေဝ ပဋိသာမေတွာ”-ပါရိဟာရိယံကို ဖွင့်သော
 ဝိမတိ၊] ပုဂ္ဂလိကပရိဘောဂေန-နည်းဖြင့်၊ န ပရိဘူတဗ္ဗာနိ-မသုံးစွဲထိုက်ကုန်၊
 သံယံကပရိဘောဂေနဝါ-နည်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂိဟိဝိကတာနိ-တို့သည်၊
 (သမာနာနိဝါ-နံသော်လည်းကောင်း၊ ပရိဘူတံ-တု-ငှာ၊) ဝဋ္ဋန္တိ-နံ၏၊ တိပုဘဏ္ဍေပိ-
 သလွဲဘဏ္ဍာ (ခဲဘဏ္ဍာ)၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း။

ဒီရပါသာဏမယာနိ- နို့ရည်အဆင်းရှိသော ကျောက်ဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော၊
 တဋ္ဌကသရကာဒီနိ-စလောင်း၊ သောက်ခွက် အစရှိသည်တို့သည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာနိ
 ယေဝ-တို့ချည်းသာ၊ ပန-ကား၊ ယဋ္ဌကော-ကြာသွတ်အိုးသည်လည်းကောင်း၊
 (ကြာပန်းစိုက်ဖို့ အိုး၊) တေလဘာဇနံ ဝါ-ဆီအိုးသည်လည်းကောင်း၊ ပါဒဂုဏှန

ဒီရပါသာဏမယာနိ။ ။ မုဒုကဒီရဝဏ္ဏပါသာဏမယာနိ-နို့ရည်အဆင်းကဲ့သို့ ဖြူဖွေးနူးညံ့
 သော ကျောက်ဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော၊ [ဒီရိဝိယာတိ ဒီရော (ပါသာဏော) ကျောက်စာရေးရာ၊
 ဘုရားဆင်းတုတော်ထုရာ၌ အသုံးပြုသော ကျောက်မျိုးထက် ဖြူဖွေးသော ကျောက်တစ်မျိုး
 ရှိသေး၏၊ ထိုကျောက်မျိုးကို “ဒီရပါသာဏ” ဟု ခေါ်သည်၊ ဒီရပါသာဏေန+ကတာနိ ဒီရ
 ပါသာဏမယာနိ၊] “တဋ္ဌက-စလောင်း” ဟူရာ၌ မီးအိမ်အပေါ်က ဖုံးအုပ်သော စလောင်းမျိုးကို
 ယူ။

ကတော-တစ်ပါးကို ယူနိုင်သောအိုးထက်၊ အတိရေကံမေဝ-ပိုလွန်သောအိုးသည် သာ၊ ဂရုဘဏ္ဍာ-ဘဏ်တည်း၊ သုဝဏ္ဏရဇတအာရကုဋ္ဌဇာတိဖလိကဘာဇနာနိ-ရွှေခွက်၊ ငွေခွက်၊ ကြေးဝါခွက်၊ ဖန်စစ်ခွက်တို့သည်၊ ဂိဟိဝိကတာနိ-လူတို့ အထူး ပြုအပ်သော ဥစ္စာတို့သည်၊ (သမာနာနိပိ-နိသော်လည်း) န ဝဋ္ဌန္တိ-ကုန်၊ ပန-ဆက်၊ သေနာသနပရိဘောဂေ-ကျောင်းအသုံးအဆောင်၌၊ အာမာသမ္ပိ-သုံးစွပ် အပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-ကိုင်ကောင်းသည်လည်းဖြစ်သော၊ အနာမာသမ္ပိ-မသုံးသပ်အပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-မကိုင်ကောင်းသည်လည်းဖြစ်သော၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော ဘဏ္ဍာသည်၊ ဝဋ္ဌတိ-၏။

ပန-ကား၊ ဝါသိအာဒိသု-ဝါသိ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယာယ ဝါသိယာ-အကြင် ပဲခွပ်(ဓား)ဖြင့်၊ ဒန္တကဋ္ဌစ္ဆေဒနဥစ္ဆတစ္ဆနမတ္တတော-ဒန်ပူဖြတ်မှု ကြံခွဲခွာမှုမျှ၊ အညံ့၊ မဟာကမ္မံ-ကြီးသောအမှုကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ အယံ-ဤ ပဲခွပ်ငယ်ကို၊ ဘာဇနီယာ-ဝေဖန်ကောင်း၏၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါး ပါးသော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာဖြင့်၊ (ပုံသဏ္ဍာန်ဖြင့်)၊ ကတာ-သော၊ သေသာ-ကြွင်းသော ပဲခွပ်ကြီးသည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာ-ဘဏ်တည်း၊ ပန-ကား၊ ပရသု-ပုဆိန်သည်၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဝေဇ္ဇာနံ-ဆေးဆရာတို့၏၊ သိရာဝေခကောပိ-အကြောကို ဖောက်ထွင်းကြောင်း၊ ပုဆိန်သည်လည်း၊ ဂရုဘဏ္ဍမေဝ-ချည်းသာ၊ ကုဋ္ဌာရီ-ဓားမ သည်၊ တထာ-ထို့အတူ ဂရုဘဏ်တည်း၊ ပန-ကား၊ ယာ-အကြင်ဓားကို၊ အာဝုဓ သဓိပေန-လက်နက်အသွင်ဖြင့်၊ ကတာ-ပြီ၊ အယံ-ဤ ဓားကို၊ အနာမာသာ-

သုဝဏ္ဏပေ၊ န ဝဋ္ဌန္တိ။ ။ “အာရကုဋ္ဌ-ကြေးဝါ”ဟု အဘိဓာန်နိဿယသစ် ပေး၏၊ ရှေးက “တေးခပ်ပြာ”ဟု ပေးကြ၏၊ ဇာတိဖလိက-ဖန်အစစ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ခွက်၊ ချက်ဖန် မဟုတ် သော တွင်းထွက်ဖန်တစ်မျိုး ရှိသေးဟန် တူသည်၊ ရှေးဆရာတော်ကြီးများကား “ကျောက် သလင်းကို ဇာတိဖလိက”ဟု ယူတော်မူကြ၏၊ ရွှေခွက်စသော ထိုခွက်တို့သည် အထည်ဝတ္ထု ရင်းကိုက မကိုင်တွယ်ကောင်းသောကြောင့် ဂိဟိဝိကတ ဖြစ်သော်လည်း မသုံးသပ်အပ်ကုန်၊ [ပိဖြင့် “သံယိက-ပုဂ္ဂလိကအဖြစ်မှာ ဆိုဖွယ်ရာမရှိ”ဟု ဂရဟာပြု၊] ဤစကားအရ ဆွမ်းကျွေးရာ စသည်၌ လူတို့က ငွေရေခွက်၊ ငွေထုံးဘူး စသည်များ၌ ထည့်၍ ရေ ကွမ်း စသည်ကို ကပ်ရာ၌ မအပ်ဟု မှတ်ပါ၊ အမှတ်တမဲ့ အကပ်ခံမိတတ်သည်။

သေနာသနပေ၊ ဝဋ္ဌတိ။ ။ “သုဝဏ္ဏဘာဇန စသည်တို့သည် သေနာသနပရိဘောဂ ဖြစ်သော်လည်း မအပ်ကုန်”ဟု မှတ်ရမည်လောဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် သေနာသန ပရိဘောဂေ ပန” စသည်မိန့်၊ ကျောင်းအသုံးအဆောင် အဖြစ်ဖြင့် ကျောင်းအား လျှထားသော (သံယိက ပုဂ္ဂလိက မဟုတ်သော) ရွှေညောင်စောင်း (ခုတင်) ရွှေအင်းပျဉ် (ကုလားထိုင်) ငွေထွေးခံ၊ ငွေရေတကောင်း၊ ရွှေရေခွက်၊ ငွေရေခွက်၊ ကြေးဝါခွက်၊ ဖန်စစ်ခွက်များကို အကြောင်းအားလျော်စွာ သုံးသပ်ကိုင်၍ သုံးစွဲကောင်း၏-ဟူလို၊] သုဝဏ္ဏာဒိမယမ္ပိ သဗ္ဗ တံ အာမသိတွာပိ ပရိဘုဋ္ဌိတုံ ဝဋ္ဌတိ-ဝိမတိ။]

မသုံးသပ်အပ်၊ ကုဒါလော-ပေါက်တူးသည်လည်းကောင်း၊ ဒဏ္ဍာဗန္ဓနိခါဒနံ ဝါ-
 ဖွဲ့တပ်အပ်သော အရိုးရှိသော ဆောက်သည်လည်းကောင်း၊ အဂရုဘဏ္ဍာ နာမ-
 ဂရုဘဏ် မဟုတ်သည် မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ကား၊ သမ္ပုဉ္ဇနိဒဏ္ဍာခဏကံ-
 တံမြက်စည်းရိုးကို ထွင်းကြောင်းဖြစ်သော၊ အဒဏ္ဍကံ-အရိုးမရှိသော၊ ဖလမတ္တက
 မေဝ-အရွက်မျှသာဖြစ်သော၊ ယံ-အကြင်ဆောက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ သိပါဋိကာယ-
 အိတ်ငယ်၌၊ (ဆောက်ထည့်ရန်အိတ်၌-ဟူလို)၊ ပက္ခိပိတ္တာ-ထည့်၍၊ ပရိဟရိတု-
 ကိုယ်ပိုင်အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းဆောင်ထားခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-၏၊ တံ-ထိုဆောက်ကို၊
 ဘာဇနီယံ-၏၊ သိခရမ္မိ-စူးကိုလည်း၊ နိခါဒနေနေဝ-ဆောက်ဖြင့်သာလျှင်၊
 သင်္ဂဟိတံ-သိမ်းယူအပ်ပြီ။

ယေဟိ မနုဿေဟိ-တို့သည်၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ဝါသိအာဒီနိ-ပဲခွပ်အစရှိသည်တို့
 သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဒိန္နာနိ-လှူထားအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တေ-ထိုလူတို့သည်၊
 ယရေ-အိမ်ကို၊ ဒဗ္ဗေဝါ-မီးလောင်အပ်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိလုတ္တေဝါ-လူယက်
 ဖျက်ဆီးအပ်သော်လည်းကောင်း၊ ဘန္တေ-တို့၊ နော-တပည့်တော်တို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊
 ဥပက္ခရေ-ပဲခွပ်စသော အဆောက်အဦးတို့ကို၊ [ဥပက္ခရေတိ ဝါသိအာဒိ ဘဏ္ဍာနိ၊
 ဥပပုဗ္ဗ၊ ကရဓာတ်၊ တပစ္စည်းဖြစ်၍ ဥပကရဏနှင့် အနက်တူပင်၊ “ဥပကရဏ”ဟု
 မပြင်နှင့်၊] ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ အာဟရိဿာမ-ဆောင်ပါကုန်အံ့၊
 [တစ်နည်း၊ ပုန အာဟရိဿာမ-ပြန်ပေးပါကုန်အံ့၊] ဣတိ-သို့၊ စေ ဝဒန္တိ-
 အကယ်၍ လျှောက်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသန္တေသု-ကုန်လတ်သော်) ဒါတဗ္ဗာ-န်၏၊ သစေ
 အာဟရန္တိ-အကယ်၍ ဆောင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသန္တေသု-န်သော်) န ဝါရေတဗ္ဗာ-
 မတားမြစ်ထိုက်ကုန်၊ [ပြန်ပေးဖွယ် မလိုပါဟု မတားနှင့်-ဟူလို] အနာဟရန္တာပိ-
 မဆောင်ကုန်သော လူတို့ကိုလည်း၊ န စောဒေတဗ္ဗာ-မစောဒနာထိုက်ကုန်၊ ဝါ-
 မတောင်းထိုက်ကုန်။

ကမ္မာရ-ပန်းပဲသမား၊ ဝါ-ပန်းထိမ်သည်၊ [“ကမ္မာရော ရဇတဿေဝ၊ နိဒ္ဒမေ
 မလုမတ္တနော”ဟူသော ဓမ္မပဒ မလဝဂ်လာ ဂါထာ၌ “ကမ္မာရ-ပန်းထိမ်သည်”နှင့်
 သင့်လျော်၏၊] တဋ္ဌကာရ-ပန်းတဦးသည်၊ စုန္တကာရ-ပန်းပွတ်သမား၊ နဋ္ဌကာရ-
 ကျူထရံသည်၊ မဏိကာရ-ရွဲထွင်းသမား၊ ပတ္တဗန္ဓကာနံ-သပိတ်ဖာသမားတို့၏၊
 [ပတ္တဗန္ဓကော နာမ-ပတ္တဿ ဂဏ္ဍိကာဒိကာရကော၊] အဓိကရဏီ-ပေ၊ (အောက်ခံ
 သံတုံးကို “ပေ”ဟု ဆိုသည်) မုဋ္ဌိ-တူ၊ သဏ္ဍာသ-သံညှပ်၊ တုလာဒီနိ-ချိန်ခွင်
 အစရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗာနိ-န်သော၊ လောဟမယာနိ-သံ-ကြေးဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော၊
 ဥပကရဏာနိ-အဆောက်အဦးတို့သည်၊ သံယေ-၌၊ ဝါ-အား၊ ဒိန္နကာလတော-
 လှူအပ်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ဂရုဘဏ္ဍာနိ-တို့တည်း၊ တိပုကောဋ္ဌက၊ပေ၊
 ဥပကရဏေသုပိ-သလွဲဖြတ်တောက်သူ၊ ရွှေပန်းထိမ်သည်၊ သားရေနယ်သမား
 တို့၏ အဆောက်အဦးတို့၌လည်း၊ ဧသေဝံ နယော-ပင်တည်း။

ပန-အထူးကား၊ အယ်-ကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊ တိပုကောဋ္ဌကဥပကရဏေ သု-သလ္လဲဖြတ်သူ၏ အဆောက်အဦးတို့တွင်၊ တိပုစ္ဆေဒနကသတ္ထကံ-သလ္လဲဖြတ်ကြောင်း ဓားငယ်လည်းကောင်း၊ သုဝဏ္ဏကာရဥပကရဏေသု-ရွှေပန်းထိမ်သည်၏ အဆောက်အဦးတို့တွင်၊ သုဝဏ္ဏစ္ဆေဒနကသတ္ထကံ-ရွှေကို ဖြတ်ကြောင်း ဓားငယ်လည်းကောင်း၊ စမ္ပကာရဥပကရဏေသု-သားရေနယ်သမား၏ အဆောက်အဦးတို့တွင်၊ ကတပရိကမ္မစမ္ပစ္ဆေဒနဒုဒ္ဓကသတ္ထကံ-ပြုအပ်ပြီးသော ပရိကမိရိသော သားရေနယ်ဖြတ်ကြောင်း ဓားငယ်လည်းကောင်း၊ [အမွေးအမျှင်များ စင်ကြယ်စေပြီး နေလှန်းပြီး ဖြစ်သည်ကို “ကတပရိကမ္မ”ဟု ဆိုသည်] ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ-ဤဓားငယ်တို့ကို၊ ဘာဇနီယာနိ-န်၏၊ နှာပိတတုန္ဒကာရဥပကရဏေသုပိ-ဆတ္တာသည်၊ အပ်ချပ်သမားတို့၏ အဆောက်အဦးတို့တွင်လည်း၊ မဟာကတ္တရိ-ကြီးစွာသော ကပ်ကျေးကိုလည်းကောင်း၊ မဟာသဏ္ဍာသံ-ကြီးစွာသော သံညှပ်ကိုလည်းကောင်း၊ မဟာပိပ္ပလိကဗ္ဗ-ကြီးစွာသော ဓားကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-၍၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော ဘဏ္ဍာသည်၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ဣတရာနိ-အခြားသောဘဏ္ဍာတို့သည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာနိ-တို့တည်း။ [ဤတွင် လောဟဘဏ္ဍာနှင့်စပ်သော စကားအားလုံး ပြီးဆုံးပြီ။]

ဝလ္လိအာဒိသု-နွယ်အစရှိသည်တို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊) ဝေတ္တဝလ္လိအာဒိကာ-ကြိမ်တည်းဟူသော အနွယ်အစရှိသော၊ ယာကာစိ-သော၊ အမုဗာဟုပ္ပမာဏာ-လက်ရုံးထက်ဝက်ပမာဏရှိသော၊ ဝလ္လိ-နွယ်သည်၊ သံဃဿ-အား၊ ဒိန္နာ-လှူအပ်သည်၊ (သမာနာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) တတ္ထဇာတကာ-ထိုသံဃိကမြေ၌ ပေါက်သည်၊ (သမာနာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ရက္ခိတဂေါပိတာဝ-စောင့်ရှောက်အပ်လုံခြုံစေအပ်သောနွယ်သည်သာ၊ ဂရုဘဏ္ဍာ-တည်း၊ သာ-ထိုနွယ်သည်၊ သံဃကမ္မေစ-သံဃာ၏အမှုကိုလည်းကောင်း၊ စေတိယကမ္မေစ-စေတီတော်၏အမှုကိုလည်းကောင်း၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ အတိရေကာ-ပိုနေသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ပုဂ္ဂလိကကမ္မေပိ-ပုဂ္ဂလိက၏အမှု၌လည်း၊ ဥပနေတုံ-ကပ်ဆောင်ခြင်းငှာ၊ (သုံးစွဲခြင်းငှာ၊) ဝဋ္ဋတိ-၏၊ သုတ္တ၊

အမုဗာဟုပ္ပမာဏာ။ ။ကပ္ပရတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အံသကူဋ္ဌပ္ပမာဏာ [လက်ရုံးလက်မောင်း၏ တစ်ဝက်ဟူသည် တတောင်မှ စ၍ ပခုံးစွန်းတိုင်အောင် အထက်ပိုင်းပမာဏတည်း] ဝိဒတ္ထိစတုရင်္ဂလပ္ပမာဏာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ထိုပမာဏသည် ၁ ထွာနှင့်လက် ၄ သစ် ရှိ၏-ဟူလို။

ရက္ခိတဂေါပိတာ။ ။အစောင့်အရှောက် ထားသောအားဖြင့် စောင့်ရှောက်အပ်သည်ကို ရက္ခိတ၊ သေတ္တာ စသည်တို့၌ သိမ်းထားသကဲ့သို့ မပျက်စီးအောင် လုံခြုံစေအပ်သည်ကို ဂေါပိတဟု ဆိုသည်၊ ထိုကဲ့သို့ မဟုတ်လျှင် သံဃိကမြေ၌ ပေါက်သော်လည်း ဂရုဘဏ်မဟုတ်။

မကစိဝါက၊ နာဠိကေရဟီရ၊ စမ္ပမယာ-ချည်ဖြင့် ပြုအပ်၊ သင်ပန်းလျှော်ဖြင့် ပြုအပ်၊ အုန်းဆံ့မျှင်ဖြင့် ပြုအပ်၊ သားရေနယ်ဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော၊ ရုဇ္ဈကာဝါ-ကြိုးငယ် တို့သည်လည်းကောင်း၊ ယောတ္တာနိ ဝါ-သားရေကြိုးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါကေန စ-သင်ပန်းလျှော်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နာဠိကေရဟီရေန စ-အုန်းဆံ့မျှင်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋေတွာ-ကျစ်၍၊ ဝါ-လွန်းပေါင်းတင်၍၊ ကတာ-သော၊ ဧကဝဋ္ဋာ ဝါ-တစ်လွန်းတင်ကြိုးသည်လည်းကောင်း၊ ဒွိဝဋ္ဋာ ဝါ-၂ လွန်းတင်ကြိုးသည်လည်းကောင်း၊ သံဃဿ-၏၊ သန္တကာ-သည်၊ (သမာနာ-သော်) ဂရုဘဏ္ဍ-တည်း။

ပန-ကား၊ သုတ္တံ-ကျစ်အပ်၊ မကျစ်အပ်သောချည်ကိုလည်းကောင်း၊ [ဝဋ္ဋိတဥ္စေဝ အဝဋ္ဋိတဥ္စ သုတ္တံ] အဝဋ္ဋေတွာ-မကျစ်မူ၍၊ ဒိန္နာ-လှူအပ်ကုန်သော၊ မကစိဝါက နာဠိကေရဟီရစ-သင်ပန်းလျှော်မျှင်၊ အုန်းဆံ့မျှင်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘာဇနိယာ-ဝေဖန်ကောင်းကုန်၏။ ပန-ဆက်၊ 'ယေဟိ-အကြင်ဒါယကာတို့သည်၊ ဧတာနိ ရုဇ္ဈကာဒိနိ-ဤကြိုးငယ် အစရှိသည်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဒိန္နာနိ-အပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-န်၏၊ တေ-ထိုဒါယကာတို့ကို၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ကရဏီယေန-ပြုဖွယ် ကိစ္စကြောင့်၊ ဟရန္တာ-ဆောင်ယူသည်တို့ကို၊ န ဝါရေတဗ္ဗာ-မတားမြစ်ထိုက်ကုန်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အဋ္ဌင်္ဂလသုစိဒဏ္ဍကမတ္ထောပိ-အလျားအားဖြင့် လက် ၈ သစ်၊ လုံးပတ်အားဖြင့် သီဟိုဠ်ကညစ်ရိုးအတိုင်းအရှည် ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ [ဒိဃသော အဋ္ဌင်္ဂလမတ္ထော၊ ပရိကာဟတော သီဟဋ္ဌပဏ္ဍ သုစိဒဏ္ဍမတ္ထော၊] ဝေဠု-ဝါးသည်၊ သံဃဿ-အား၊ ဒိန္နော-လှူအပ်သည်၊ (သမာနော) ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ တတ္ထဇာတကော-ထိုသံဃိကမြေ၌ ပေါက်သည်၊ (သမာနော) ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ရက္ခိတဂေါပိတောဝ-စောင့်ရှောက်အပ်၊ လုံခြုံစေအပ်သော ဝါးသည်သာ၊ ဂရုဘဏ္ဍ-တည်း၊ သောပိ-ထိုဝါးသည်လည်း၊ သံဃကမ္မေစ-ကိုလည်းကောင်း၊ စေတိယကမ္မေစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ အတိရေကော-ပိုနေသော ဝါးသည်၊ ပုဂ္ဂလိကကမ္မေ-၌၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-ဆက်၊ ပါဒဂ္ဂဏှနကံတေလနာဠိ-တစ်ပါဒကို ယူနိုင်သော ဆီကျည်တောက်ကိုလည်းကောင်း၊ ကတ္တရယဋ္ဌိ-တောင်ဝှေးကိုလည်းကောင်း၊ ဥပါဟနဒဏ္ဍကော- ဖိနပ်ချိတ်စရာ တုတ်ငယ်လည်းကောင်း၊ ဆတ္တဒဏ္ဍော-ထီးရိုးတုတ်လည်းကောင်း၊ ဆတ္တသလာကာ - ထီးရိုးဝါးခြမ်းစိတ်လည်းကောင်း၊

ရုဇ္ဈကာ ယေတ္တာနိ။ ။ ရုဇ္ဈနှင့်ယောတ္တာသည် ပရိယာယ်တည်း၊ ဤနေရာ၌ကား "ယောတ္တာနိတိ စမ္ပရုဇ္ဈကာ" ဟု ဝိမတိဖွင့်သောကြောင့် ချည်မျှင်ကြိုး လျှော်ကြိုး စသည်ကို ရုဇ္ဈကာ၊ သားရေကြိုးကို "ယောတ္တာ" ဟု ခွဲပါ၊ နောက်၌ "ဧကဝဋ္ဋာ" စသည်ဖြင့် လာလတ္တံ့ဖြစ်၍ ဤ ရုဇ္ဈက၊ ယောတ္တာတို့ကို လွန်းမတင်ရသော ကြိုးများဟုလည်း မှတ်ပါ။

ဣတိ ဣဒံ-ဤအလုံးစုံသည်။ ဧတ္ထ-ဤဝါးဘဏ္ဍာတွင်၊ [ဧတ္ထာတိ-ဝေဠုဘဏ္ဍော] ဘာဇနိယဘဏ္ဍံ-ဝေဖန်ကောင်းသော ဘဏ္ဍာတည်း။ ဒမုဂေဟမနုဿာ-မီးလောင် အပ်သော အိမ်ရှိသောလူတို့ကို၊ ဂဏ္ဍိယာ-ဝါးတို့ကို ယူ၍၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားသည်တို့ကို၊ န ဝါရေတဗ္ဗာ-နံ။ [ဤတွင် နွယ်၊ ကြိုး၊ ဝါးဘဏ္ဍာများနှင့် စပ်သော စကားရပ် ပြီးပြီ။]

မုဉ္ဇောစ-ဖြူဆံမြက်သည်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇ္ဇောစ-ပြိတ်မြက်သည်လည်းကောင်း၊ အဝသေသံ-ဖြူဆံမြက်၊ ပြိတ်မြက်တို့မှ ကြွင်းသော၊ ဆဒနတိဏံ စ-မိုးကြောင်းမြက်သည်လည်းကောင်း၊ [ဤစကားဖြင့် နွားစာမြက်မျိုး မဟုတ်၊ အိမ်မိုးရသော သက်ငယ်မြက်မျိုးဟု သိစေ၏။ မုဉ္ဇ၊ ပဗ္ဗဇ (ပလ္လဇ) တို့ကို ပုလ္လိင်ဟု ဆို၏။] မုဉ္ဇိပုမာဏံ-တစ်ဆုပ်စာပမာဏရှိသည်။ (သမာနံပိ-သော်လည်းကောင်း၊) ဆဒနတိဏသဓိပဂတေသု-အမိုးမြက်၌ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော၊ တာလပဏ္ဍာဒီသု-ထန်းရွက် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ ဧကပဏ္ဍမိ-တစ်ရွက်သော်မှလည်း၊ သံဃဿ-အား၊ ဒိန္နံ-သည်။ (သမာနံ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) တတ္ထ ဇာတကံ-ထိုသံဃိကမြေ၌ ပေါက်သည်။ (သမာနံ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ဗဟိအာရာမေ-ကျောင်းတိုက်အပြင်၌၊ သံဃိကေ-သော၊ တိဏဝတ္ထုသ္မိ-မြက်ခင်း၌၊ ဇာတကံ-သည်။ (သမာနံ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ရက္ခိတဂေါပိတံဝ-သည်သာ၊ ဂရုဘဏ္ဍံ-တည်း။ တမ္ပိ-ထိုမြက်သည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ပေ၊ အတိရေကံ-ပိုနေသောမြက်သည်။ ဝဋ္ဋတိ-၏။ ဒမုဂေဟမနုဿာ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-မြက်တို့ကို ယူ၍၊ ဂစ္ဆန္တိ-တို့ကို၊ န ဝါရေတဗ္ဗာ-နံ၊ အဋ္ဌဂုံလပမာဏော-လက် ၈ သစ် ပမာဏရှိသည်။ (သမာနောပိ-သော်လည်း၊) ရိတ္တပေါတ္ထကော-စာမှ ကင်းဆိတ်သော ပေရွက်သည်။ ဂရုဘဏ္ဍမေဝ-သာတည်း။ [ဤတွင် မြက်ဘဏ္ဍာနှင့်စပ်သော စကားရပ် ပြီးပြီ။]

မုဉ္ဇိပုမာဏံပိ။ ။ပိသည် ဂရဟာဇောတက သမ္ဘာဝနာသမုဗ္ဗည်းတည်း။ တစ်လက်ဆုပ်စာမျှ ရှိသော မြက်သော်မှ ဂရုဘဏ်ဖြစ်သေး၏။ ထို့ထက် များသော မြက်ဆုပ်မှာ ဂရုဘဏ်ဟု အထူး ပြောစရာ မလိုဟု သမ္ဘာဝနာပြု။

အဋ္ဌဂုံလ ၊ပေ၊ ပေါတ္ထကော။ ဝိတ္တာရတော (အကျယ်အပြန့်အပြားအားဖြင့်) အဋ္ဌဂုံလ ပမာဏော၊ (ဋီကာသစ်)။ ဤသို့ ဖွင့်သော်လည်း လက် ၈-သစ် အပြားရှိသော ပေရွက်သည် အောက်ဆုံးပမာဏရှိသော ပေရွက် မဟုတ်၊ အဋ္ဌဂုံလပမာဏောလည်း အောက်ဆုံး ပမာဏကို ပြသောအရာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဋီကာသစ်ဖွင့်ပုံကို ဆရာတို့ မနှစ်သက်ကြ။ “အဋ္ဌဂုံလ ပမာဏောတိ-ဒီယသော အဋ္ဌဂုံလပမာဏော” ဟူသော တေရသကဏ်အဖွင့်ကိုသာ နှစ်သက် တော်မူကြသည်။ အဋ္ဌဂုံလပမာဏောပိဉ္စိ ပိလည်း ဂရဟာဇောတကပင်။ ထို့ထက် ရှည်လျှင်ကား ဂရုဘဏ်ဖြစ်ကြောင်း ပြောဖွယ်မလိုဟု သမ္ဘာဝနာ ပြုပါ။ ရိတ္တပေါတ္ထကောတိ-အလိခိတ ပေါတ္ထကော၊ ဣဒ္ဓံ ပဏ္ဍပသင်္ဂေန ဝုတ္တံ-စာမရေးရသေး၍ စာမှ ကင်းဆိတ်သော ပေရွက်၊ ဤသို့ ပေရွက်ကို ထည့်၍ ဆိုခြင်းမှာလည်း ပဏ္ဍနှင့်စပ်လျှင်သဖြင့် ထည့်၍ ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

မတ္တိကာ-မြေညက်သည်။ ပကတိမတ္တိကာဝါ-ရိုးရိုးမြေညက်သည်မူလည်း၊
 ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ ပုစ္ဆဝဏ္ဏာဝါ-၅ မျိုးသော အဆင်းရှိသော မြေညက်သည်မူလည်း၊
 ဟောတု-စေ၊ သုဓာဝါ-အင်္ဂတေသည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ သဇ္ဈရသ၊ ကင်္ဂုဋ္ဌ၊
 သိလေသာဒီသု-ပွဲလျက်၊ ကညင်စေး၊ သစ်စေး အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယံကိစ္ဆိဝါ-
 သည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ ဒုလ္လဘဋ္ဌာနေ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်ရာ အရပ်၌၊
 အာနေတွာ-၍၊ ဒိန္နံ-လျှူအပ်သည်။ (သမာနံ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) တတ္ထ
 ဇာတကံ-သည်။ (သမာနံ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ရက္ခိတဂေါပိတံ-အပ်သော၊
 တာလပတ္တမတ္တံ-ထန်းသီးမှည့်ပမာဏရှိသော မြေညက်အစေးသည်။ ဂရုဘဏ္ဍာ-
 သည်။ ဟောတိ၊ တမ္ပိ-ထိုမြေညက်အစေးသည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ပေ၊ ဝဇ္ဇတိ-
 ၏။ ပန-ကား၊ ဟိရုံ၊ ဟိရုံလက၊ ဟရိတာလ၊ မနောသိလဉ္ဇနာဒီနိ-ဟိရုံ(ရိန်းခွဲ)၊
 ဟသံပဒါး၊ ဆေးဒန်း၊ မြင်းသီလာ၊ မျက်စဉ်းကျောက် အစရှိသည်တို့ကို၊
 ဘာဇနီယာနိ-ဝေဖန်ကောင်းကုန်၏။ [ဤတွင် မြေညက်ဘဏ္ဍာနှင့်စပ်သော
 စကားရပ် ပြီးပြီ။]

ဒါရုဘဏ္ဍေ-သစ်သားဘဏ္ဍာ၌၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊
 ဝေဠုမ္ပိ-ဝါး၌၊ ဝုတ္တပ္ပမာဏော-ဆိုအပ်ပြီးသောပမာဏရှိသော၊ [အလျား လက်
 ၈ သစ်၊ လုံးပတ်အားဖြင့် သီဟိုဠ်ကညစ်ရိုးအတိုင်းအရှည် ရှိသည်ကို “ဝုတ္တပ္ပမာဏ”
 ဟု ဆိုသည်] ဒါရုဘဏ္ဍေကော-သစ်သားဘဏ္ဍာသည်။ ပေ၊ ရက္ခိတဂေါပိတော-
 စောင့်ရှောက်အပ် လုံခြုံစေအပ်သော သစ်သားသည်။ ဂရုဘဏ္ဍာ-တည်း။ [ကုရုန္တိ
 အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သည့်အတိုင်း ဒါရုဘဏ္ဍာကို ပြုပြီး၍ မဟာအဋ္ဌကထာ၌
 ဆိုအပ်သည့်အတိုင်း ပြုပြန်လိုသောကြောင့် “အပိ”စသည် မိန့်၊] အပိစ-သေး၊
 သဗ္ဗာပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဒါရုံဝေဠုစမ္ပပါသာဏာဒီပိကတိ-သစ်သား၊ ဝါး၊
 သားရေ၊ ကျောက် အစရှိသည်တို့ဖြင့် အထူးပြုအပ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ဒါရုဘဏ္ဍေန-
 သစ်သားဘဏ္ဍာဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ-သွင်းယူအပ်ပြီ။

မှတ်ချက်။ ။ဤအဖွင့်များကို ထောက်၍ ထန်းရွက်နှင့် လျဉ်းပါးဖွယ် မရှိသော စာရေးစက္ကူ
 များသည်လည်းကောင်း၊ ရေးသား-ပုံနှိပ်ပြီးသော ပေစာ-စာအုပ်များသည်လည်းကောင်း၊
 ဤစကားနှင့်မဆိုင်၊ ဂရုဘဏ္ဍေမဟုတ်ကြဟု မှတ်ပါ။ ရှေးဆရာအချို့ကား အဋ္ဌင်္ဂလပမာဏောပိမှ
 ပိကို “ရိတ္တပေါတ္ထကောပိ”ဟု ရွှေ့ထိုင်၍ “ရိတ္တပေါတ္ထကောသော်မှ ဂရုဘဏ္ဍေ ဖြစ်သေး၏။ လိခိတ
 ပေါတ္ထကော ဂရုဘဏ္ဍေဖြစ်ကြောင်းမှာ အထူးဆိုဖွယ်မလိုတော့”ဟု သမ္ဘာဝနာပြု၍ ယခုကာလ
 စာအုပ်ပေစာများကို ဂရုဘဏ္ဍေဟုလည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိက မအပ်ဟုလည်းကောင်း ဆုံးဖြတ်
 ကြသေး၏။ ထိုအဆုံးအဖြတ်သည် ကျမ်းရင်းအဘော် မဟုတ်ပါ။ ထို့ပြင်-ဂရုဘဏ္ဍေဟု ဆိုတိုင်း
 လည်း “ပုဂ္ဂလိကမအပ်”ဟု မမှတ်ရ၊ အချို့ဂရုဘဏ္ဍေများမှာ ပုဂ္ဂလိက ခံယူကောင်း၏။ ထာဝရ
 ဂရုဘဏ္ဍေ ဖြစ်သော ဝိဟာရသော်မှ ပုဂ္ဂလိက ဖြစ်နိုင်သည်ကို သတိပြုပါ။

တတ္ထ-ထို ဒါရုဘဏ္ဍာတို့တွင်၊ မဉ္ဇူပိဋ္ဌေဟိ-ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာနိ-မသိမ်းယူအပ်ကုန်သော၊ အာသန္နိကာဒိနိ-လေးထောင့်ရှိသော အင်းပျဉ် အစရှိသည်တို့သည်၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ စောဋ္ဌေနဝါ-အဝတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပလာလေနဝါ-ကောက်ရိုးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဏေဟိဝါ-သစ်ရွက်တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကဒလိပဏ္ဍာဒိဟိ-ငှက်ပျောရွက် အစရှိသော အရွက်တို့ဖြင့်၊ ကတုပိဋ္ဌံ-ပြုအပ်သော အင်းပျဉ်ကို၊ ဥပါဒါယံ-အစပြု၍၊ သဗ္ဗာနိ-ကုန်သော၊ အာသနာနိ-နေရာထိုင်ခုံကိုလည်းကောင်း၊ [ဣတိဋ္ဌိစပ်] ဝင်္ဂဖလကံ-ကောက်သောပျဉ်ချပ်လည်းကောင်း၊ ဒိဃဖလကံ-ရှည်သောပျဉ်ချပ်လည်းကောင်း၊ စီဝရဓာဝနဖလကံ-သင်္ကန်းဖွပ်လျှော်ရာ ပျဉ်ချပ်လည်းကောင်း၊ ဃဋ္ဌနဖလကံ-ဖွပ်လျှော်အပ်သောသင်္ကန်း ထုရိုက်ရာပျဉ်ချပ်လည်းကောင်း၊ [ယတ္ထ ရဇိတစီဝရံ ဟတ္ထေန ဃဋ္ဌနိ-ဆိုးအပ်သောသင်္ကန်းကို လက်ဖြင့် ပုတ်ခတ်ရိုက်နှက်ရာအင်းပျဉ်] ဃဋ္ဌနမုစ္စရော-အလျား၊ အနံအနားပတ် အစရှိသည်ကို ပုတ်ခတ်ကြောင်း လက်ရိုက်လည်းကောင်း၊ [အနုဝါတာဒိ ဃဋ္ဌနကောတိ ဝဒန္တိ] ဒန္တကဋ္ဌစ္ဆေဒနဂဏ္ဍိကာ-ဒန်ပူဖြတ်ရာ တုံးငယ်လည်းကောင်း၊ ဒဏ္ဍမုဂ္ဂရော-အရိုးတပ်အပ်သော လက်ရိုက်လည်းကောင်း၊ ယေန ရဇိတစီဝရံ ပေါထေန္တိ-လှေလည်းကောင်း၊ အမ္မဏံ-သောက်ရေလှောင်ရာ ဇလားလည်းကောင်း၊ [ဖလကေဟိ ပေါက္ခရဏီဝိယ ကတံ ပါနီယဘာဇနံ] ရဇနဒေါဏီ-ဆိုးရည်ထည့်ရာဇလားလည်းကောင်း၊ [ပတ္တရဇနံ အာကိရိတွာ ဌပနဘာဇနံ] ဥဒကပဋိစ္စကော-သင်္ကန်းညစ်ရည်ကို ခံသောဇလားပုံလည်းကောင်း၊ ဒါရုမယော ဝါ-သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဒန္တမယောဝါ-ဆင်စွယ်ဖြင့် ပြုအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဝေဠုမယောဝါ-ဝါးဖြင့် ပြုအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ 'သပါဒကောပိ-အခြေရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အပါဒကောပိ-အခြေမရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ သမုဂ္ဂေါ-ပန်းကလာပ်လည်းကောင်း၊ မဉ္ဇူသာ-ပူတာတံတင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-သေတ္တာလည်းကောင်း၊ ပါဒဂုဏှနကတော-တစ်ပါဒကို ယူနိုင်သော ကြုတ်ထဲက၊ အတိရေကပ္ပမာဏော-ပိုလွန်သော အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ကရဏော-ကြုတ်လည်းကောင်း၊ ဥဒကဒေါဏီ-ရေလှောင်ဇလားလည်းကောင်း၊ ဥဒကကဋ္ဌဝယ်-ရေဖျဉ်းအိုးလည်းကောင်း၊ ဥဠုကော-ရေမှုတ်လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌဗ္ဗ-ယောက်ချိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဇွန်းလည်းကောင်း၊ ပါနီယသရာဝံ-သောက်ရေခွက်လည်းကောင်း၊ ပါနီယသဒေါ-သောက်ရေခရုသင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတေသု-ဤသစ်သားဘဏ္ဍာတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ သံယေ-၌၊ ဝါ-အား၊ ဒိန္နံ-လှူအပ်သော ဘဏ္ဍာသည်၊ ဂရုဘဏ္ဍံ-တည်း။

အာသန္နိကာဒိနိ။ ။ အာသန္နိကောတိ စတုရဿပိဋ္ဌံ (၄ ထောင့်အင်းပျဉ်တစ်မျိုးကို) ဝုစ္စတိ၊ "လက် ၈ သစ် အခြေရှိသော အင်းပျဉ်" ဟူရာ၌ အလျားရှည်သော အင်းပျဉ်ကို ဆိုသည်။ ဤစတုရဿအင်းပျဉ်ကား အလွန်မြင့်သော်လည်း အပ်၏။ အာဒိဖြင့် သတ္တင်္ဂ (ခြေ ၄ ဖက်၊ လက်တင် ၂ ဖက်၊ .ဦးခေါင်းတင်အားဖြင့် အင်္ဂါ ၇ ပါးရှိသော ပက်လက်ကုလားထိုင်မျိုး) ဘဒ္ဒပိဋ္ဌံ (ကြိမ်ခက်အပ်သော အင်းပျဉ်) စသည်ကို ယူပါ။

ပန-ကား၊ သင်္ခိထာလကံ-ခရုသင်းခွက်ငယ်ကို၊ ဘာဇနီယံ-၏၊ ဒါရုမယော-
 သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သော၊ ဥဒကတုမ္မော-ရေဗူးကို၊ တထာ-ထိုအတူ ဝေဖန်
 ကောင်း၏၊ ပါဒကထလိမဏ္ဍလံ-ခြေပွတ်အိုးခြမ်းနှင့်တူသောအဝိုင်းသည်၊ ဒါရု
 မယံ ဝါ-သည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ စောဠပဏ္ဍာဒိမယံ ဝါ-အဝတ်သစ်ရွက်
 အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပြုအပ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ခြေ
 သုတ်အဝန်းသည်၊ ဂရုဘဏ္ဍံ-တည်း၊ အာဓာရကော-သပိတ်ခြေလည်းကောင်း၊
 ပတ္တဝါဓာနံ-သပိတ်ဖုံးလည်းကောင်း၊ တာလဝဏ္ဍံ-ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းလည်းကောင်း၊
 ဝီဇနီ-လေးထောင့်ယပ်လည်းကောင်း၊ စင်္ကောဠကံ-ပန်းတောင်းလည်းကောင်း၊
 ပစ္စိ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ ယဋ္ဌိသမ္ပုဉ္ဇနီ-အရိုးတပ်အပ်သော တံမြက်စည်းလည်း
 ကောင်း၊ မုဋ္ဌိသမ္ပုဉ္ဇနီ-လက်ဆုပ်တံမြက်စည်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဧတေသုပိ-
 တ္တိဘဏ္ဍာတို့တွင်လည်း၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ခုဒ္ဒကံ ဝါ-ငယ်သည်မူလည်းဖြစ်စေ၊ မဟန္တံ
 ဝါ-ကြီးသည်မူလည်းဖြစ်စေ၊ ဒါရုဝေဠပဏ္ဍာစမ္မာဒိသု-သစ်သား၊ ဝါး၊ သစ်ရွက်၊
 သားရေ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးဖြင့်၊ ကတံ-
 ပြုအပ်သော ဘဏ္ဍာသည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာမေဝ-ချည်းသာ။

ထမ္မ၊ တုလာ၊ သောပါနဖလကာဒိသု-တိုင်၊ တုပ်လျှောက်လှေကား ပျဉ်ချပ်
 အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယံ ကိဉ္စိ-သော၊ ဒါရုမယံ ဝါ-သော၊ ပါသာဏမယံ ဝါ-သော၊
 ဂေဟသမ္မာရုပဝံ-ကျောင်း၏ အဆောက်အဦအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သော ဘဏ္ဍာ
 သည်လည်းကောင်း၊ ယော ကောစိ-သော၊ ကဋ္ဌသာရကော-ဖျာသင်းဖြူးသည်
 လည်းကောင်း၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဘူမတ္ထရဏံ-ကြမ်းပေါ် အခင်းသည်လည်းကောင်း၊
 ယံကိဉ္စိ-သော၊ အကပ္ပိယစမ္မံ-မအပ်သော သားရေအခင်းသည်လည်းကောင်း၊
 (သီဟာဒီနံ စမ္မံ) သဗ္ဗံ-သည်၊ သံပိကံ-သည်၊ (သမာနံ-သော်)၊ ဂရုဘဏ္ဍံ-တည်း၊
 ဘူမတ္ထရဏံ-ကြမ်းပေါ်၌ အခင်းကို၊ ကာတု-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ [ဘူမတ္ထရဏာ-ဘူမိ+
 အတ္ထရဏာ၊ တည်ရာကြမ်းပေါ်၌+ခင်းအပ်သော အခင်း။]

ပန-ဆက်၊ ဧဋ္ဌကစမ္မံ-သိုးရေသည်၊ ပစ္စတ္ထရဏဂတိကံ-အပေါ်လွှမ်းအခင်းနှင့်
 အလားတူသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဤစကားဖြင့် ညောင်စောင်းအင်ပျဉ်ပေါ်၌ ခင်း
 ကောင်း၏ ဟု ပြသည်] တမ္မိ-ထိုသိုးရေသည်လည်း၊ ဂရုဘဏ္ဍာမေဝ-ပင်တည်း၊
 ကပ္ပိယစမ္မာနိ-အပ်သော သားရေတို့ကို၊ (မိဂါဒီနံ စမ္မာနိ) ဘာဇနီယာနိ-ကုန်၏၊
 ပန-ဝါဒန္တရကား၊ ကုရုန္နိယံ-၌၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ပဉ္စပုမာဏံ-ညောင်စောင်းပမာဏရှိ
 သော၊ စမ္မံ-သားရေသည်၊ ဂရုဘဏ္ဍံ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဥဒုက္ခလံ-ဆုံငယ်
 သည်လည်းကောင်း၊ မုသလံ-ကျည်ပွေ့သည်လည်းကောင်း၊ သုပ္ပံ-မန်းသည်လည်း
 ကောင်း၊ ဝါ-ဆန်ကော(စကော)သည်လည်းကောင်း၊ နိသဒိ-ကျောက်ပျဉ်သည်
 လည်းကောင်း၊ နိသဒပေါတော-ကျောက်ပျဉ်၌ ထားအပ်သော ဆေးကြိတ်
 ကျောက်လုံးသည်လည်းကောင်း၊ ပါသာဏဒေါဏီ-ကျောက်စကျင်းသည်လည်း
 ကောင်း၊ ပါသာဏကဋ္ဌာဟံ-ကျောက်ဖျဉ်းအိုးသည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗံ-သော၊
 ကသိဘဏ္ဍမ္မိ-လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာသည်လည်းကောင်း၊ ဂရုဘဏ္ဍံ-တည်း၊ သဗ္ဗံ-သော၊

သော၊ စက္ကယုတ္တယာနံ-စက်ဘီးနှင့် ယှဉ်သော ယာဉ်သည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာမေ-
ပင်တည်း။ [ရထသကဋ္ဌာဒိကံ သဗ္ဗံ စက္ကယုတ္တယာနံ၊ ဝိသင်္ခတစက္ကံ ပန ယာနံ
(ဖျက်အပ်ပြီးသော ယာဉ်ကား) ဘာဇနီယံ။]

မဇ္ဇပိဋ္ဌာနံ-တို့၏၊ ပါဒါစ-အခြေတို့လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌနိယောစ-အပေါင်လည်း
ကောင်း၊ ဝါသိပရသုအာဒိနံ-ပဲခွပ်၊ ပုဆိန် အစရှိသည်တို့၏၊ ဒဏ္ဍာ စ-အရိုးတို့
လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတေသု-ဤဘဏ္ဍာတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ အနိဋ္ဌိတံ-
မပြီးသေးသော ဘဏ္ဍာကို၊ ဘာဇနီယံ-၏၊ ပန-ကား၊ တစ္ဆိတမဋ္ဌံ-ရွှေအပ်ပြီးဖြစ်၍
ချောညက်သော ညောင်စောင်းခြေ အစရှိသည်သည်၊ ဂရုဘဏ္ဍာ-သည်၊ ဟောတိ-
၏၊ အနုညာတဝါသိယာ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ပဲခွပ်၏၊ [အရိုးမပါသော၊ အိတ်
ငယ်ဖြင့် စွတ်ထား၍ဖြစ်သော ပဲခွပ်ငယ်၏၊] ဒဏ္ဍော-အရိုးလည်းကောင်း၊ ဆတ္တံ-
ထီးလည်းကောင်း၊ မုဋ္ဌိပဏ္ဍံ-လက်ဆုပ်ဖြင့် ကိုင်ယူအပ်သော ထန်းရွက်လည်း
ကောင်း၊ ကတ္တရယဋ္ဌိ-တောင်ဌေးလည်းကောင်း၊ ဥပါဟနာ-ဖိနပ်လည်းကောင်း၊
အရဏိသဟိတံ-ပွတ်ခုံ၊ ပွတ်ကျည်အစုံလည်းကောင်း၊ ဓမကရဏော-ဓမကရိုဏ်
လည်းကောင်း၊ ပါဒဂုဏှနကတော-တစ်ပါဒကို ယူနိုင်သောဘူးထက်၊ အနတိရိတ္တံ-
အပိုအလွန် မယူနိုင်သော၊ အာမလကတုမ္ပံ-ရှစ်ရှားသီးဗူးလည်းကောင်း၊ အာမလက
ယဋ္ဌော-သျှစ်သျှားသီးအိုးလည်းကောင်း၊ လာဗုကတုမ္ပံ-ဘူးဖြစ်သော ဘူးလည်း
ကောင်း၊ လာဗုကယဋ္ဌော-ဘူးအိုးလည်းကောင်း၊ ဝိသာဏတုမ္ပံ-သားချိုဘူးလည်း
ကောင်း၊ ဣတိ ဧတံ သဗ္ဗံ-ဤအလုံးစုံသော ဘဏ္ဍာကို၊ ဘာဇနီယံ-၏၊ တတော
ပရံ ဂရုဘဏ္ဍံ-တည်း၊ ဟတ္ထိဒန္တောဝါ-ဆင်စွယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယံကိဉ္စိ-
သော၊ ဝိသာဏံဝါ-သားချိုကိုသော်လည်းကောင်း၊ အတစ္ဆိတံ-မရွှေအပ်သေးသည်၊
ယထာဂတမေဝ-ဖြစ်မြဲတိုင်းသာလျှင်၊ (သမာနံ-သော်၊) [ဆင်၊ သားကောင်တို့မှ
ယူအပ်သည့်အတိုင်း မပြုပြင်အပ်သေး-ဟူလို၊] ဘာဇနီယံ-၏၊ တေဟိ-ထိုဆင်စွယ်
သားချိုတို့ဖြင့်၊ ကတမဇ္ဇပိဋ္ဌပါဒါဒိသု-ပြုအပ်သော ညောင်စောင်းအင်းယှဉ်၏
အခြေ အစရှိသည်တို့၌၊ ပုရိမသဒိသောဝ-ရှေးနှင့် တူသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊
ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ (ဝေဒိတဗျော) [“မဇ္ဇပိဋ္ဌာနံ ပါဒါစ၊ ပေ၊ တစ္ဆိတမဋ္ဌံ ပန ဂရုဘဏ္ဍံ”
ဟု အထက်၌ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အဆုံးအဖြတ်ကို သိပါ-ဟူလို၊] တစ္ဆိတနိဋ္ဌိတော
ပိ-ရွှေအပ်ပြီး၍ ပြီးဆုံးသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဟိင်္ဂုကရဏ္ဍကော-ရိုန်းခုံကြတ်
လည်းကောင်း၊ အဉ္စနိကရဏ္ဍကော - မျက်စဉ်းကြတ်လည်းကောင်း၊ ဂဏ္ဍိကာ-

မုဋ္ဌိပဏ္ဍံ။ ။ တာလပတ္တံ-ထန်းရွက်၊ တံ ဟိ မုဋ္ဌိနာ ဂဟေတွာ ပရိဟရန္တိတိ (ထိုထန်းရွက်ကို
လက်ဆုပ်ဖြင့်ကိုင်၍ ဆောင်ယူသွားကြသောကြောင့်) မုဋ္ဌိပဏ္ဍံတိ ဝုစ္စတိ၊ မုဋ္ဌိ ပဏ္ဍန္တိ-ဆတ္တစ္ဆန
ပဏ္ဍမေဝါတိ (ထီးအရိုးရွက်မပါဘဲ) ဟု ဂေစိတို့ဆိုကြသေး၏။

အရဏိသဟိတံ။ ။ အတူတကွဖြစ်သော (တစ်ခုတည်း ကွဲနေသည် မဟုတ်သော) ပွတ်ခုံ
ပွတ်ကျည်အစုံ၊ [အရဏိသဟိတန္တိ - အရဏိယုဂဋ္ဌံ၊ ဥတ္တရာရဏီ (အထက်ပွတ်ကျည်)
အဓရာရဏီ (အောက်ခံပွတ်ခုံ) ဒွယ်တိ အတ္ထော။]

အနားပတ်သီးလည်းကောင်း၊ ဝိစော-ခါးပန်းသီးလည်းကောင်း၊ အဉ္စနီ-မျက်စဉ်းကျည် (မျက်စဉ်းဘူး)လည်းကောင်း၊ အဉ္စနီသလာကာ-မျက်စဉ်းတံလည်းကောင်း၊ ဥဒကပုဉ္စနီ-ရေသုတ်ပုဝါလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣဒံ သဗ္ဗံ-ဤအလုံးစုံကို၊ ဘာဇနီယမေဝ-သည်သာ။

မတ္တိကာဘဏ္ဍေ-၌၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ မနုဿာနံ-တို့၏၊ ဥပဘောဂပရိဘောဂံ-အတွင်းအသုံးအဆောင်၊ အပြင်အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော၊ ယဋ္ဌပိဓာနာဒိကုလာလဘာဇနံ-ရေအိုးဖုံး အစရှိသော အိုးထိန်းသည်တို့၏ဘဏ္ဍာသည်လည်းကောင်း၊ ပတ္တကဋ္ဌာဟံ-သပိတ်ဖတ်စရာ ဖျဉ်းအိုးလည်းကောင်း၊ အင်္ဂါရကဋ္ဌာဟံ-မီးကျိုးထည့်ရာခွက်လည်းကောင်း၊ ဓူမဒါနက်-အခိုးပေးတတ်သော ဆေးတံလည်းကောင်း၊ [ရွေးက “အခိုးသောက်ပန်းတူလည်းကောင်း” ဟုပေးကြ၏] ဒီပရုက္ခကော-ဆီမီးတိုင်လည်းကောင်း၊ ဒီပကမလ္လိတာ-ဆီမီးအိုးကင်းလည်းကောင်း၊ စယနိဋ္ဌကာ-စီကြောင်းအုတ်လည်းကောင်း၊ ဆဒနိဋ္ဌကာ-မိုးကြောင်းအုတ်လည်းကောင်း၊ ထုပိကာ-အထွတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣဒံ သဗ္ဗံ-ဤအလုံးစုံသော ဘဏ္ဍာသည်လည်းကောင်း၊ ဂရုဘဏ္ဍံ-တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဝုတ္တနယေသု-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းရှိကုန်သော၊ ဧတေသု ဂရုဘဏ္ဍေသု-ဤဂရုဘဏ္ဍံတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဝေဠုအာဒိ-ဝါးအစရှိသည်ကို၊ အတ္တနော-၏၊ အတ္တာယ-အကျိုးငှာ၊ ဂဏှန္တေန-ယူသောရဟန်းသည်၊ သမကံဝါ-ညီမျှသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အတိရေကံဝါ-ပိုလွန်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဖာတိကမ္မံ-တိုးပွားမှုကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-၏။

ပန-ကား၊ ပါဒဂုဏှနကတော-တစ်ပါဒကို ယူနိုင်သောဝတ္ထုထက်၊ အနတိရိတ္တပုမာဏော-မပိုလွန်သော ပမာဏရှိသော၊ ယဋ္ဌကော-ကြာသွတ်အိုးလည်းကောင်း၊ ပတ္တော-သပိတ်လည်းကောင်း၊ ထာလကံ-ခွက်လည်းကောင်း၊ ကဉ္စနကော-ရေခွက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အင်တုံလည်းကောင်း၊ ကုဏ္ဍိကာ-ရေကရားလည်းကောင်း၊ ဝါ-ရေတကောင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတ္ထ-ဤမြေဘဏ္ဍာ၌၊ ဣဒံ-ဤဘဏ္ဍာကို၊ ဘာဇနီယံ-၏။ စ-ဆက်၊ မတ္တိကာဘဏ္ဍေ-မြေဘဏ္ဍာ၌(ကုဏ္ဍိကာ-ရေကရားသည်၊ ဝါ-ရေတကောင်းသည်၊ ဘာဇနီယကောဋ္ဌာသံ-ဘာဇနီယ၏အဖို့သို့၊ ဘဇတိယထာ-

ဖာတိကမ္မံ ကတ္တာ။ ။(သတ္တတ၌ “သွာတိ”ဟု ရှိသော ဖာတိသဒ္ဒါသည် ဝုဒ္ဓိအနက်ကို ဟော၏။) သံယိကပစ္စည်းဖြစ်သော ဂရုဘဏ္ဍံပစ္စည်းတစ်ခုခုကို ယူ၍ သုံးစွဲလျှင် ထိုပစ္စည်းနှင့် “သမကံဝါ ဖာတိကမ္မံ ကတ္တာ-တန်ဖိုးကိုဖြစ်စေ၊ အလားတူပစ္စည်းကို ဖြစ်စေ အစားပေး၍ သော်လည်းကောင်း၊ အတိရေကံဝါ ဖာတိ ကတ္တာ-ထို့ထက်ပိုအောင် အစားပေး၍သော်လည်းကောင်း ယူပါ”ဟူလျှင် [ဖာတိကမ္မံ ကတ္တာတိ-အန္တမသော တံ အဋ္ဌနကံ (ထိုမျှလောက် ထိုက်တန်သော) ဝါလိကယပိ ထာဝရံ ဝုဒ္ဓိကမ္မံ ကတ္တာ] ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ သမကံကိုလည်းကောင်း၊ အတိရေကလည်းကောင်း “ဖာတိကမ္မံ” ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ထိုသို့ ဖာတိကမ္မ မပြုဘဲ ယူလျှင် ထိုနေရာ၌သာ သံယိကအဖြစ်ဖြင့် သုံးရမည်၊ အမှတ်တမဲ့ အခြားအရပ် ယူမိလျှင် ပြန်ပို့ရမည်၊ မပို့နိုင်လျှင် ရောက်ရာဒေသ၌ သံယိကအဖြစ်ဖြင့် ထားရမည်။

ကပ်ရောက်သကဲ့သို့) ဧဝံ-ဟူ၊ လောဟဘဏ္ဍေပိ-သံဘဏ္ဍာ ကြေးဘဏ္ဍာ၌လည်း၊
 ကုဏ္ဍိကာ-သည်၊ ဘာဇနီယကောဋ္ဌာသမေဝ-သို့သာ၊ ဘဇတိ-၏၊ ဣတိ-သို့လျှင်၊
 ယံ-အကြင်ပရိက္ခရာကို၊ ဘာဇနီယံ-ဝေဖန်လည်း ဝေဖန်ကောင်း၏၊ ဝိသဇ္ဇနီယမ္ပိ-
 စွန့်လည်း စွန့်ကောင်း၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝိသဇ္ဇီယဝေဘဂီယသင်္ခါတံ-ဝိသဇ္ဇီယဝေဘဂီယ
 ဟု ဆိုအပ်သော၊ အညံ-သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော၊ [သိက္ခာပုဒ်၌လာသော သင်္ကန်းမှ
 တစ်ပါးသော၊] တံ ပရိက္ခာရံ-ထိုပရိက္ခရာကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ ဒီယန္တဿ-ရှုတ်ချသော
 ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် ဟောတိ၊ ပန-ကား၊ ဣတရံ-ဝိသဇ္ဇီယဝေဘဂီယပရိက္ခရာမှ
 တစ်ပါးသော အဝိသဇ္ဇီယ အဝေဘဂီယပရိက္ခရာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒါတုမေဝ-ပေးခြင်း
 ငှာပင်၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ဣဿရဝတာယ-အစိုးရခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဒေန္တော-
 ပေးသောရဟန်းသည်၊ ထုလ္လစ္စယံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ ထေယျစိတ္တေန-ခိုးသူ၏
 ဖြစ်ကြောင်းစိတ်ဖြင့်၊ ဝါ-ခိုးယူလိုသော စိတ်ဖြင့်၊ ဂဏှန္တော-ယူသောရဟန်းကို၊
 ဘဏ္ဍိ-ဘဏ္ဍာကို၊ အတ္တပေတွာ-အဖိုးဖြတ်စေ၍၊ ကာရေတဗ္ဗော-ပြုစေထိုက်၏၊
 ဝါ-ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏။

- စ-ဆက်၊ အညံ-သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော၊ ပရိက္ခာရံ-ကို၊ ဒတ္တာ-ပြီး၍၊ ဒီယန္တဿ-
 ၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)ယထာ-ကဲ့သို့၊ တထာ-တူ၊ သံယေန-သည်၊ အသမ္ပတဿ-
 မသမုတ်အပ်ဘဲ၊ စီဝရံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အညံ-သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော၊
 ပရိက္ခာရံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒတ္တာ ဒီယန္တဿ၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-ဒုက္ကဋ်အာပတ်
 ပင်တည်း၊ အနုပသမ္ပန္နန္တေ-၌၊ ဝါ-လူ၊ သာမဏေကို ပေးရာ၌၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံ၌၊
 [အနုပသမ္ပန္နန္တသညိဖြစ်၍ ပေးခြင်း၊ ဥပသမ္ပန္နန္တသညိဖြစ်၍ ပေးခြင်း၊ ဝေမတိက
 ဖြစ်၍ ပေးခြင်း အလုံးစုံ၌-ဟူလို၊] တိကဒုက္ကဋ်၊ ပန-ကား၊ ပကတိယာ-ပင်ကို
 အားဖြင့်၊ ဆန္ဒာဒိဝသေန-ဆန္ဒအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကရောန္တံ-ပြုသော
 ရဟန်းကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တဿ-ထိုရဟန်းအား၊ ဒိန္တေန-ပေးခြင်းဖြင့်၊ ကော အတ္တော-
 အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ လဒ္ဓါဝိ-ရ၍လည်း၊ ဝိနိပါတေဿတိ-ဖရိဖရဲ ပြန်ကြံစေ
 လတ္တံ၊ (တော်စွာလျော်စွာ သုံးစွဲလတ္တံ-ဟူလို) သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ န ဥပနေဿတိ-
 မကပ်ဆောင်လတ္တံ၊ (သင့်လျော်အောင် သုံးစွဲလိမ့်မည် မဟုတ်-ဟူလို) ဣတိ-
 ဤသို့ ပြော၍၊ ဒီယန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗတ္တိကာဒီနံ-နံ၍၊ (ဒီယန္တာနံ စ-
 တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
 ဓမ္မေန-တရားဖြင့်၊ လဒ္ဓသမ္ပုတိကတာ-ရအပ်သော သမ္ပုတိရှိသူ၏အဖြစ်လည်း
 ကောင်း၊ သံယေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဝိကပ္ပနုပဝစီဝရဒါနံ-ဝိကပ္ပနာလောက်သော
 သင်္ကန်းကို ပေးခြင်းလည်းကောင်း၊ ပစ္စာ-၌၊ ဒီယိတုကာမတာယ-ရှုံ့ချလိုသူ၏
 အဖြစ်ဖြင့်၊ ဒီယနာ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပန-ထူး၊ ဣဒံ-သည်၊ ဒုက္ခဝေဒနံ-
 ရှိ၏၊ [ဒေါသစိတ်ဖြင့် ကဲ့ရဲ့သောကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနာရှိသော သိက္ခာပုဒ်
 ဖြစ်ရသည်၊] ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ ဧကောဒမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၁၂။ ပရိဏာမန သိက္ခာပုဒ်

ဒွါဒသမေ-၌၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသောစကားရပ်သည်။ တိသက ကဏ္ဍေ-တိသကကဏ္ဍ၌၊ (နိသဂ္ဂိယပါစိတ်၌-ဟူလို) ပရိဏာမနသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-သည်သာ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-အထူးကား၊ အယမေဝ-ဤဆိုအပ် လတ္တံ့သည်သာ၊ ဝိသေသော-အထူးတည်း၊ တတ္ထ-ထိုတိသကကဏ္ဍ ပရိဏာမနသိက္ခာပုဒ်၌၊ အတ္တနော-မိမိ၏ (အထံ၌)၊ ပရိဏာမိတတ္ထာ-ညွတ်စေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိသဂ္ဂိယံ-သော၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာ ပုဒ်၌၊ ပုဂ္ဂလဿ-ပုဂ္ဂိုလ်၏(အထံ၌)၊ ပရိဏာမိတတ္ထာ-ကြောင့်၊ သုဒ္ဓိကပါစိတ္တိယံ-သုဒ္ဓိကပါစိတ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊) ဣတိ-တည်း။ ။ဒသမသိက္ခာပဒ်(သမတ္တံ)။ အဋ္ဌမော-သော၊ သဟမေဓိကဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ အန္တေပုရ သိက္ခာပုဒ်

ရာဇဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ ခတ္တိယဿာတိ-ကား၊ ခတ္တိယဇာတိ ကဿ-ခတ္တိယဇာတိရှိသော၊ မုဒ္ဓါဘိသိတ္တဿာတိ-ကား၊ ခတ္တိယာ ဘိသေကေန-ခတ္တိယ အဘိသိက်ဖြင့်၊ ဝါ-ရှင်ဘုရင် ဖြစ်ဖို့ရန် သွန်းလောင်းကြောင်း ရေစင်ဖြင့်၊ မုဒ္ဓနိ-ဦးထိပ်၌၊ အဘိသိတ္တဿ-သွန်းလောင်း အပ်ပြီးသော၊ (ရညော၌စပ်) ဣတော-ဤစက်ရာခန်းဆောင်မှ၊ အနိက္ခန္ဓော-မထွက်သေးသော၊ ရာဇာ-မင်းသည်၊ (အတ္တိ-၏)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ မထွက်သေးသော မင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-ထိုစက်ရာခန်းဆောင်သည်)၊ အနိက္ခန္ဓရာဇကံ-က မည်၏၊ အနိက္ခန္ဓရာဇကေ-မထွက်သေးသော မင်းရှိသော၊ တသ္မိံ သယနိယရေ-ထိုစက်ရာခန်းဆောင်၌၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [“သယနိယရေ” ဟု ထည့်ပါ-ဟူလို၊ သယနိယရ ပုဒ်ပြီးပုံကို သဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၌ ဖွင့်ခဲ့ပြီ၊] မဟေသီ-မိဖုရားကို၊ ရတနံ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ နိဂ္ဂတန္တိ-ကား၊ နိက္ခန္ဓ-ထွက်ပြီးသော ရတနာတည်း၊ ဣတော-ဤစက်ရာခန်းဆောင်မှ၊ အနိဂ္ဂတံ-မထွက်သေးသော၊ ရတနံ-မိဖုရားရတနာသည်၊ (အတ္တိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ မထွက်သေးသော မိဖုရားရတနာ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-သည်)၊ အနိဂ္ဂတရတနကံ-က မည်၏၊ အနိဂ္ဂတရတနကေ- မထွက်သေးသော မိဖုရားရတနာ ရှိသော၊ တသ္မိံ

ရတနံ မဟေသီ။ ။ရတီ (မွေ့လျော်ခြင်း)+ဇနေတီတိ ရတနံ၊ “ရတီဇနန”မှ တိ၏ ဣကို အပြု၊ ဇနပုဒ်ကို ချေ၍ “ရတန”ဟု ဖြစ်၏၊ ဟတ္ထိစသော ရတနာ ၇ ပါးနှင့် ဆိုင်သော်လည်း ဌာနအားလျော်စွာ ဧကဒေသုပစာရအားဖြင့် မိဖုရားရတနာကိုသာ ယူစေလို၍ “ရတနံ ဝုစ္စတိ မဟေသီ”ဟု မိန့်သည်၊ မဟန္တော (ကြီးကျယ်သော)+ဤသော (အစိုးရခြင်း) ဧတိဿာတိ မဟေသီ-ကြီးကျယ်သော အစိုးရခြင်းရှိသော မိဖုရားခေါင်း၊ [မဟေသီ သာဘိသေကာညာ-အဘိဓာန် ၂၃၂ သတ္တတ၌ မဟဓာတ်၊ ဋီသစ် ပစ္စည်းနောင် ဒိုင် (ဤ) ပစ္စည်း သက်၍ “မဟိသီ”ဟု ရှိ၏။]

သယနိယရေ-၌၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဣန္ဒြိယံ အတိက္ကာမေယျာတိ ဧတ္ထ-၌၊
 (ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) အတ္တနော-၏၊ အာဂတဘာဝံ-လာသည်၏အဖြစ်
 ကို၊ အဇာနာပေတွာ-မသိစေမူ၍၊ [မိမိလာကြောင်းကို သိစေရန် တစ်ယောက်
 ယောက်ကို သံတော်ဦးတင် မခိုင်းဘဲ-ဟူလို] သယနိယရဿ-စက်ရာခန်းဆောင်
 ၏၊ ဥမ္မာရံ-တံခါးခုံကို၊ ပဌမပါဒ်-ပဌမခြေလှမ်းကို၊ အတိက္ကာမေန္တဿ-ကျော်လွန်
 စေသော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဒုတိယေ-ဒုတိယခြေလှမ်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ
 (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ရညော-ကောသလမင်း၏၊ အန္တေပုရပုဝိသနဝတ္ထုသ္မိ-
 နန်တော်တွင်းသို့ ဝင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ ပဋိသံ
 ဝိဒိတေ-တင်ကြို၍ သိစေသော မိမိ၌၊ အပုဋိသံဝိဒိတသညိနော-တင်ကြို၍
 မသိစေဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကဿဝါ-သော်
 လည်းကောင်း၊ (ပဝိသန္တဿ-ဝင်သောရဟန်း၏) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ (ပဋိသံဝိဒိတေ-
 ၌) ပဋိသံဝိဒိတသညိဿ-တင်ကြို၍ သိစေခြင်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဝိ
 သန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) န ခတ္တိယဿဝါ-ခတ္တိယဇာတ် မဟုတ်သူ၏သော်
 လည်းကောင်း၊ ခတ္တိယာဘိသေကေန-ဖြင့်၊ န အဘိသိတ္တဿ ဝါ-အဘိသိက်
 မသွန်းလောင်းအပ်သေးသော မင်း၏သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘောသု-မင်း မိဖုရား
 ၂ ယောက်တို့သည်၊ နိက္ခန္တေသုဝါ-ထွက်ပြီးကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘိန္နံ-မင်း
 မိဖုရား ၂ ယောက်တို့တွင်၊ အညတရသ္မိ-တစ်ယောက်ယောက်သည်၊ နိက္ခန္တေ
 ဝါ-ထွက်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ သယနိယရံ-သို့၊ ပဝိသန္တဿ-လည်းကောင်း၊
 အသယနိယရေ-စက်ရာခန်းဆောင် မဟုတ်သောအရပ်၌၊ (ပဝိသန္တဿ)၊ ဥမ္မတ္ထ
 ကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ပဝိသန္တာနံစ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ခတ္တိ
 ယတာ-ခတ္တိယ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဘိသိတ္တတာ-အဘိသိက်သွန်းလောင်း
 အပ်ပြီး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥဘိန္နမ္ပိ-မင်း မိဖုရား ၂ ယောက်တို့၏လည်း၊
 သယနိယရတော-မှ၊ နိက္ခန္တတာ-မထွက်ကုန်သေးသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
 အပုဋိသံဝိဒိတတာ-တင်ကြို၍ မသိစေအပ်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊
 ဣန္ဒြိယာတိက္ကမော-တံခါးခုံကို ကျော်လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ၊ပေ၊ ပန-
 အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ [ဣန္ဒြိယကို
 ကျော်ခြင်းသည် ကိရိယ၊ တင်ကြို၍ မသိစေခြင်းသည် အကိရိယ၊] ဣတိ-တည်း။
 ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၂။ ရတန သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ-၌၊ ရတနန္တိ-ကား၊ မုတ္တာဒိ-ပုလဲ အစရှိသော၊ ဒသဝိဝံ-
 ၁၀-ပါး အပြားရှိသော၊ ရတနံ-ရတနာကိုလည်းကောင်း၊ [မုတ္တာ
 (ပုလဲ) မဏိ (ပတ္တမြား) ဝေဠုရိယ (ကြောင်-ကြောင်မျက်ရွဲ) သင်္ခံ
 (ခရုသင်း) သိလာ (ကျောက်သလင်း) ပဝါဠ (သန္တာ) ရဇတ (ငွေ) ဇာတရူပ (ရွှေ)

လောဟိတက(ပတ္တမြားကျောက်နီ) မသာရဂလ္လ (ပတ္တမြားပျောက်-မြဲ) ဤ ၁၀ပါး
 တံည်း] ရတနသမ္မတန္တိ-ကား၊ ယံကိစ္ဆိ-အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသော၊ မနုဿာန-
 လူတို့၏၊ ဥပဘောဂပရိဘောဂံ-အတွင်းအသုံးအဆောင်၊ ထက်ဝန်းကျင် အသုံး
 အဆောင်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဥဂ္ဂဏှေယျဝါ ဥဂ္ဂဏှေပေယျဝါတို့၌စပ်)၊ အဇ္ဈာရာမေ
 ဝါတိ-ကား၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော အာရာမ်၏၊ အန္တောပရိက္ခေပေ-
 အကာအရံ၏အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သော
 အာရာမ်၏၊ ဒွိန္ဒူ လေဠုပါတာနံ-ခဲ ၂ ကျတို့၏၊ အန္တော-အတွင်း၌သော်လည်း
 ကောင်း၊ အဇ္ဈာဝသထေတိ-ကား၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သောအိမ်၏၊ အန္တော
 ပရိက္ခေပေ-သော်လည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သောအိမ်၏၊
 မုသလပါတဗ္ဗန္တရေ-ကျည်ပွေ့တစ်ကျ၏အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ (ဥဂ္ဂဏှေ
 ယျ ဝါ ဥဂ္ဂဏှေပေယျ ဝါတို့၌စပ်)၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အယံ-ဤ
 ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ ဇာတရူပရဇတိ-ရွှေ ငွေကို၊ အတ္တနော-
 မိမိ၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ဥဂ္ဂဏှန္တဿဝါ-ကိုယ်တိုင်ကောက်ယူသည်မူလည်းဖြစ်သော၊
 ဥဂ္ဂဏှာပေန္တဿဝါ-သူတစ်ပါးကို ကောက်ယူစေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခု
 နော-၏)၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ခြင်းဝိနည်းကံ ရှိသော၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ သံဃဂဏ
 ပုဂ္ဂလစေတိယနဝကမ္မာနံ-သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ စေတီ၊ နဝကမ္မတို့၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊
 (ဥဂ္ဂဏှန္တဿဝါ ဥဂ္ဂဏှာပေန္တဿဝါ ဘိက္ခုနော)၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ အဝသေသေ-
 ကြွင်းသော၊ မုတ္တာဒိရတနေ-ပုလဲအစရှိသော ရတနာ၌၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ-အလုံးစုံတို့၏
 လည်း၊ မိမိ၊ သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ စေတီ၊ နဝကမ္မတို့၏လည်း-ဟူလို၊ အတ္တာယ-
 ငှာ၊ (ဥဂ္ဂဏှန္တဿ ဝါ ဥဂ္ဂဏှာ ပေန္တဿ ဝါ ဘိက္ခုနော)၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ (ဟောတိ)။

ကပ္ပိယဝတ္ထု ဝါ-ကပ္ပိယဝတ္ထုကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ကိုင်ယူကောင်းသော
 ပစ္စည်းဟူလို)၊ အ ကပ္ပိယဝတ္ထုဝါ-အကပ္ပိယဝတ္ထုကိုသော်လည်းကောင်း၊ (မကိုင်ယူ
 ကောင်းသော ပုလဲစသောရတနာပစ္စည်းများ-ဟူလို)၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံး
 အားဖြင့်၊ မာတုသန္တကမ္ပိ-အမိ၏ဥစ္စာကိုလည်း၊ ဘဏ္ဍာဂါရိကသီသေန-ဘဏ္ဍာ
 တိုက်စိုး၏အဖြစ်ကို အဦးပြုသဖြင့်၊ ပဋိသာမေန္တဿ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းသောရဟန်း
 ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ သိမ်းထားထိုက်သော
 သဘောရှိသောဝတ္ထုကို၊ [ဧကန်သိမ်းထားရတော့မည် ဖြစ်သော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာ
 လည်းဖြစ်သော အမိ၏ ဥစ္စာကို]၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ ကတ္တာ-၍၊
 ပဋိသာမေတု-သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤဥစ္စာကို၊
 ပဋိသာမေထ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊
 န ဝဋ္ဋတိ-သိမ်းထားခြင်းငှာ မအပ်၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြော၍၊ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗံ-ပယ်မြစ်
 ရာ၏၊ ကုပိတာ-စိတ်ဆိုးကုန်သည်၊ [မသိမ်းနိုင်ဟု ပြောသဖြင့် စိတ်ဆိုးကုန်သည်၊]
 (ဟုတ္တာ) ပါတေတွာ-ပစ်ချ၍၊ သစေ ဝစ္ဆန္တိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပလိဗောဓေ နာမ-
 ပလိဗောဓ မည်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ ပဋိသာမေတဗ္ဗံ- သိုမှီး သိမ်းဆည်းရာ၏၊

ဝိဟာရေ၌၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကုရောန္တာ-ပြုကုန်သော၊ ဝဗုဒ္ဓိအာဒယော ဝါ-လက်သမား အစရှိသူတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ရာဇဝလ္လဘာ ဝါ-မင်းအကျွမ်းဝင်သူတို့သည် သော်လည်းကောင်း၊ ယံကိစ္ဆိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဥပကရဏံဝါ-ပဲခွပ်၊ ပုဆိန်၊ စသော လက်သမားတို့၏အဆောက်အဦ ဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊ သယနဘဏ္ဍံ ဝါ-အိပ်ရာဘဏ္ဍာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဋိသာမေတွာ-သို့မှီး သိမ်းဆည်း၍၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-လျှောက်တတ်ကုန်၏။ ဆန္နေန ပိ-ချစ်ခင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘယေနပိ-ကြောက်ခြင်းကြောင့်လည်း ကောင်း၊ န ကာတဗ္ဗမေဝ-မပြုထိုက်သည်သာ၊ ဂုတ္တဋ္ဌာနံ ပန-လုံခြုံသောအရပ်ကို ကား၊ ဒသေတုံ-ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။

အဇ္ဈာရာမအဇ္ဈာဝသထေသုပိ-တို့၌လည်း၊ ယာဒိသေ-အကြင်ကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ဋ္ဌာနေ-အရပ်၌၊ ဘိက္ခုဟိဝါ-တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ သာမဏေရေဟိဝါ- တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဂဟိတံ-ယူအပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အာသင်္ကာ-ယုံမှားသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်တတ်၏။ တာဒိသေယေဝ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဋ္ဌာနေ-အရပ်၌၊ ဥဂ္ဂဟေတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဥဂ္ဂဟာပေတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ သညာဏံ-အမှတ်အသားကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ [ငွေဖြစ်လျှင် ဤ၍ဤမျှဟု၊ အထည်ဝတ္ထုဖြစ်လျှင် ပုံသဏ္ဍာန်ကိုဟု မှတ်သား၍၊] နိက္ခိပိတဗ္ဗံ-သိမ်းထားရာ၏။ ယဿ-အကြင်သူ၏။ ဘဏ္ဍံ-ဘဏ္ဍာသည်၊ နဋ္ဌံ- ပျောက်၏။ သော-ထိုဘဏ္ဍာရှင်သည်၊ အာဂစ္ဆတု-လာပါလော့၊ ဣတိစ-ဤသို့ လည်း၊ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ-ပြောဆိုရာ၏။ ဝါ-ကြေညာရာ၏။ အထ-ထိုအခါ၌၊ ယော- အကြင်သူသည်၊ အာဂစ္ဆတိ-လာ၏။ သော-ထိုလာသူကို၊ တေ-သင်၏။ ကိဒိသံ- အဘယ်သို့ ရှုအပ်သော၊ ဘဏ္ဍံ-သည်၊ နဋ္ဌံ-ပျောက်သနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော- မေးထိုက်၏။ သညာဏေန-အမှတ်အသားဖြင့်၊ သစေ သမ္မာဒေတိ-အကယ်၍ ပြီးစေနိုင်အံ့၊ [အမှတ်အသားနှင့်တူအောင် ပြောနိုင်အံ့၊] (ဧဝံသတိ) ဒါတဗ္ဗံ- ပေးရာ၏။ နော စေ (သမ္မာဒေတိ)-အကယ်၍ မပြီးစေနိုင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဝိစိနာဟိ- ရှာဦးလော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-၏။

တမှာ အာဝါသာ-ထိုကျောင်းတိုက်မှ၊ [ဘဏ္ဍာသိမ်းဆည်းထားရာ ကျောင်း တိုက်မှ-ဟူလို]၊ ပက္ကမန္တေန-ဖဲသွားလိုသော ရဟန်းသည်၊ ပတိရူပါနံ-လျှောက်ပတ် ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-ရဟန်းတို့၏။ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ [လဇ္ဇီကုတ္တုစွကရဟန်းတို့၏

ပလိဗောဓော နာမ။ ။မိမိကို အခြားတစ်နေရာသို့ သွား၍ မဖြစ်လောက်အောင် အနှောင့်အယှက်ပေးသော ပစ္စည်းဖြစ်နေသည်-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် ကိုင်ကောင်းသော ကပ္ပိယ ဝတ္ထုဖြစ်လျှင် ကိုယ်တိုင်သိမ်းဆည်းရာ၏။ အကပ္ပိယဝတ္ထုဖြစ်လျှင် ကပ္ပိယကာရကတို့ကို သိမ်းစေရာ၏။

အထံ၌သာ ထားခဲ့ခြင်းငှာ လျှောက်ပတ်သည်။ [လျှပ်ပေါ်လော်လည်သော ရဟန်းတို့၏ အထံ၌ ထားခဲ့ခြင်းငှာ မလျှောက်ပတ်-ဟူလို] တေသု-ထိုလျှောက်ပတ်သော ရဟန်းတို့သည်။ အသတိ-မရှိကုန်လတ်သော်၊ ပတိရူပါနံ-လျှောက်ပတ်ကုန်သော၊ ဂဟပတိကာနံ-အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့၏၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ နိက္ခိပိတ္တာ-ထားခဲ့၍၊ ပတ္တမိတဗ္ဗ-ဖဲသွားရာ၏၊ ပန-ဆက်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ နေဝ ပတ္တမတိ-ဖဲလည်း ဖဲမသွားအံ့၊ သာမိကံ-ဥစ္စာရှင်ကို၊ န ပဿတိ-တွေ့လည်း မတွေ့အံ့၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ ထာဝရံ-ခိုင်မြဲသော၊ သေနာသနံဝါ-ကျောင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ စေတိယံဝါ-စေတီကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပေါက္ခဏီဝါ- ရေကန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကာရေတဗ္ဗာ-ပြုစေထိုက်၏၊ ဒီယဿ-ရှည်စွာသော၊ အဒ္ဓါနော-ကာလ၏၊ အစ္စယေန-လွန်ရာအခါ၌၊ သာမိကော-ဥစ္စာရှင်သည်၊ သစေ အာဂစ္ဆတိ-အကယ်၍ လာအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တံ-ထိုထာဝရအဆောက်အဦကို၊ ဒဿေတွာ-ပြု၍၊ အနုမောဒါတိ-ဝမ်းမြောက်ပေတော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗော-ထိုက်၏၊ သစေ နာနုမောဒတိ-အကယ်၍ ဝမ်းမမြောက်နိုင်အံ့၊ မေ-တပည့်တော်၏၊ ဓနံ-ဥစ္စာကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါလော့၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ စောဒေတိ-အကယ်၍ တိုက်တွန်းအံ့၊ ဝါ-တောင်းအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သမာပေတွာ-ပြည့်စုံစေ၍၊ ဒါတဗ္ဗံ-အစားပေးရာ၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ သာဝတ္ထိယံ၊ အညတရံ-အမည်အားဖြင့် မထင်ရှားသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ရတနဥဂ္ဂဏှနဝတ္ထုသို့-ရတနာကို ယူခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြု၊ အညတြ အဇ္ဈာရာမာဝါ အဇ္ဈာဝသထာဝါတိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒုဝိဓာ-သော၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ပေ၊ အနုညာတဋ္ဌာနေ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော အဇ္ဈာရာမ အဇ္ဈာဝသထအရပ်၌၊ အနာဒရိယေန-မလေးစားသဖြင့်၊ [ယူ၍ သိမ်းထားရမည်ဟု ပညတ်တော်မူအပ်သော ဝိနည်းတော်ကို မလေးစားသဖြင့်-ဟူလို] ဥဂ္ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အနိက္ခိပန္တဿ-မထားသော ရဟန်း၏၊ ဒုတ္တဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ အနုညတဋ္ဌာနေ-၌၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ နိက္ခိပန္တဿ-ထားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ယံ-အကြင် ဝတ္ထုသည်၊ အာမာသံ-သုံးသပ်ထိုက်သော၊ ရတနသမ္ပတံ-ရတနာဟု သမုတ်အပ်သော ဝတ္ထုသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [မှတ္တ စသော ရတနာမဟုတ်ဘဲ အဝတ် စသော ရတနာ-ဟူလို] တံ-ထို ဝတ္ထုကို၊ (ဂဏှန္တဿ-ယူသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဝိသာသံဝါ-အကျွမ်းဝင်သဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ တာဝကာလိကံဝါ-အခိုက်အတန့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂဏှန္တဿ-ယူသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပံသုကူလသညာယ- ပံသုကူ အမှတ်ဖြင့်၊ ဂဏှတော- ယူသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း။

သမာပေတွာ ဒါတဗ္ဗံ။ ။ သူ၏ ပစ္စည်းကို ပြည့်စုံအောင် (ဆွမ်းရပ်သလို) ရပ်၍ ရှာပြီးလျှင် အစားပေးလိုက်ပါ-ဟူလို၊ [သမာပေတွာတိ-အညံ (အခြားပစ္စည်းကို) သမာပေတွာ၊ “သမာပေတွာ”ဟု ရှေးပါဠိရှိ၏။

ဥမ္မတ္တကာဒီနံ-ဥမ္မတ္တက အစရှိသည်ဖြစ်ကုန်၍၊ (ဂဏန္တာနံစ-ယူကုန်သောရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

အနနုညာတကရဏံ-ခွင့်မပြုအပ်သော အမှုကို ပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ ပရသန္တကတာ-သူတစ်ပါးဥစ္စာ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝိဿာသဂ္ဂါဟပံသုကုလသညာနံ-အကျွမ်းဝင်၍ ယူခြင်း၊ ပံသုကုအမှတ်သညာတို့၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥဂ္ဂဟဏံဝါ-ကိုယ်တိုင်ယူခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဥဂ္ဂဟာပဏံဝါ-သူတစ်ပါးကို ယူစေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပေ၊ သဗ္ဗရိတ္တသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ ဝိကာလေ ဂါမပုဝိသန သိက္ခာပုဒံ တတိယေ-၌၊ သန္တံ ဘိက္ခုံ အနာပုစ္ဆာတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ (ပဒတ္တယံ)-ဤ၃ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ စာရိတ္တ-စာရိတ္တသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ၊ ဝိကာလေတိ-ကာ၊ မဇ္ဈနိကာတိက္ကမတော-မွန်းတည့်လွန်ရာ အခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ အန္တောအရဏေ-အရဏ်၏အတွင်း၌၊ ဧတသ္မိံ အန္တရေ-ဤအတွင်း၌၊ ဝိကာလေဂါမပုဝေသနံ အာပုစ္ဆာမိတိဝါ-ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နေလွဲအခါ ရွာတွင်းဝင်ခြင်းကို ပန်ပြောပါ၏ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဂါမံ ပဝိသိဿာမိတိဝါ-ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရွာတွင်းသို့ ဝင်ပါဦးအံ့ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ အနာပုစ္ဆိတွာ-မပန်ပြောဘဲ၊ တထာရူပေ-ထိုသို့ သဘောရှိသော၊ အစွာယိကေ-အဆောတလျင်ဖြစ်စေထိုက်သော၊ ကရဏီယေ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ အသတိ-မရှိပါဘဲ၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ-ရွာ၏၊ ပရိက္ခေပံ-အကာအရံကို၊ အတိက္ကမန္တဿ-ကျော်လွန်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သော၊ (ဂါမဿ-၏၊) ဥပစာရံ-ဒုတိယခဲတစ်ကျ၊ ဥပစာသ္မိံ [ဒုတိယလေဋ္ဌပါတံ ပဌမခဲတစ်ကျသည် အာရာမ်ထိုက်သော အရပ်ဖြစ်၍ ဒုတိယခဲတစ်ကျကို ဥပစာဟု ဆိုသည်၊] ဩက္ကမန္တဿ-သက်ရောက်သော ရဟန်း၏၊ ပဌမပါဒေ-၌၊ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ ဒုတိယေ-ဒုတိယခြေလှမ်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

သမ္မဟုလာ-များစွာသောရဟန်းတို့သည်၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကမ္မေန-အမှုကြောင့်၊ ဂါမံ-သို့ သစေပီ ပဝိသန္တိ-အကယ်၍ မူလည်း ဝင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိပိ-တည်း၊) သဗ္ဗေဟိ-အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ အာပုစ္ဆိတထံ-ပန်ပြောရာ၏၊ [ပရိတ်ရွတ်စသော ကိစ္စကြောင့် ၅ ပါး၊ ၁၀ ပါး သွားရာ၌ အချင်းချင်း ပန်ပြောပါ-ဟူလို] တသ္မိံ ဂါမေ-ထိုပဌမရွာ၌၊ တံကမ္မံ-ထိုအမှုသည်၊ န သမ္ပဇ္ဇတိ-မပြီးစီး၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ အညံ ဂါမံ-အခြားတစ်ရွာသို့၊ ဂစ္ဆန္တာနံ-သွားလိုကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ အာပုစ္ဆနကိစ္စံ-ပန်ပြောဖွယ် ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ [ဆက်၍ သွားဖို့ရန် အားထုတ်သော လုံ့လ ဝီရိယ မငြိမ်းသေးသမျှ ရွာပေါင်း တစ်ရာ ဆက်ကာ ဆက်ကာ သွားသော်လည်း ထပ်၍

ပန်ပြောဖွယ်မလို၊ ပန-ဆက်၊ ဥဿာဟံ-အားထုတ်ခြင်းကို၊ (ဂါမပုဝိသနုဿာဟံ-ရွာသို့ ဝင်ခြင်း၌ အားထုတ်မှုကို) ပဋိပ္ပဿမ္မေတွာ-ငြိမ်းစေ၍၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တာ-သွားကုန်စဉ်၊ အန္တရာ-ကျောင်းမရောက်မီ အကြား၌၊ အညံ ဂါမံ-အခြားတစ်ရွာသို့၊ ပဝိသိတုကာမာ-ဝင်လိုကုန်သည်၊ သစေ ဟောန္တိ-ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ကုန်လတ်သော်) အာပုစ္ဆိတဗ္ဗမေဝ-ပန်ပြောရာသည်သာ၊ ကုလယရေဝါ-အမျိုးအိမ်၌သော်လည်းကောင်း၊ [မိမိ၏အမျိုးကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ ခတ္တိယစသော အမျိုးတို့၏အိမ်၌ဟု ဆိုလိုသည်] အာသနသာလာယဝါ-ဆွမ်းစားစရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ [ရွာတွင်းရှိ ဆွမ်းစားစရပ်၌-ဟူလို] ဘတ္တကိစ္စံ-ဆွမ်းကိစ္စကို၊ ကတွာ-၍၊ တေလဘိက္ခာယဝါ-ဆီကို တောင်းခံခြင်း အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ သပ္ပိဘိက္ခာယဝါ-ထောပတ်ကို တောင်းခံခြင်း အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ စရိတုကာမေန-လှည့်လည်လိုသော ရဟန်းသည်၊ ပဿေ-မိမိဘေး၌၊ ဘိက္ခူ-သည်၊ သစေ အတ္ထိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) အာပုစ္ဆိတဗ္ဗော-ပန်ပြောထိုက်၏၊ (ဘိက္ခူမိ-ရဟန်းသည်) အသန္တေ-မရှိလတ်သော်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဂန္တဗ္ဗံ-သွားရာ၏၊ ဝါ-သွားကောင်း၏၊ ပန-ဆက်၊ ဝီထိ-လမ်းသို့၊ ဩတရိတွာ-သက်ရောက်ပြီး၍၊ ဝါ-မှ၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍လည်း၊ အာပုစ္ဆနကိစ္စံ-ပန်ပြောဖွယ်ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ [မရှိဘူး အနေဖြင့် သွားပြီးနောက် လမ်းပေါ်ရောက်မှ ရဟန်းကို မြင်လျှင် ပန်ပြောဖွယ် မလို]

ပန-ဆက်၊ ဂါမမဇ္ဈေန-ရွာလယ်ဖြင့်၊ ယော မဂ္ဂေါ-အကြင်လမ်းသည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တေန-ထိုလမ်းဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသောရဟန်း၏၊ တေလာဒိနံ-ဆီ အစရှိသည်တို့၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ စရိဿာမိ-လှည့်လည်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ သစေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ပဿေ-မိမိဘေး၌၊ ဘိက္ခူ-ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ ဝါ-မြင်လတ်သော်၊ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗံ-ပန်ပြောရာ၏၊ ပန-ဆက်၊ မဂ္ဂါ-သွားမြဲလမ်းမှ၊ အနောက္ကမ္မ(န+ဥက္ကမ္မ)-မဖဲမှု၍၊ စရန္တဿ-ဆီစသည် အလို့ငှာ လှည့်လည်သော ရဟန်း၏၊ အာပုစ္ဆနကိစ္စံ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ [ရွာလယ်လမ်းဘေးရှိ အိမ်များ၌ ဆီအလျှာခံ သွားလျှင် ပန်ပြောဖွယ် မလို] (မဂ္ဂါ-သွားမြဲလမ်းမှ) ဥက္ကမန္တဿ-ဖဲသော ရဟန်း၏၊ ဝုတ္တနုယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ [ပဌမခြေလှမ်း၌ ဒုက္ကဋ်၊ ဒုတိယခြေလှမ်း၌ ပါစိတ်-ဟူလို။]

... (ဣဒံ သိက္ခာပံဒံ) ပေ၊ ဂါမပုဝေသနဝတ္ထုသို့-ရွာတွင်းသို့ ဝင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ သန္တံ ဘိက္ခူတိ-သန္တံ ဘိက္ခူဟုလည်း ဖြစ်သော၊ အနာပုစ္ဆာတိစ-လည်းဖြစ်သော၊ အညတြ တထာရူပါအစွာယိကာတိ စ-လည်းဖြစ်သော၊ ဣမာ တိဿော-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညပတ္တိယော-တို့တည်း၊ ပေ၊ ကာလေ-နံနက်အခါ၌၊ ဝိကာလသညိနော-နေလွဲအခါဟု

အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဝိသန္တဿစ-ဝင်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိကဿ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပဝိသန္တဿ)စ-လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ (ကာလေ-၌) ကာလသည်နော-နံနက်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပဝိသန္တဿစ)၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ အစွာယိကေန-အဆောတလျင် ဖြစ်စေထိုက်သော၊ ကရဏီယေနဝါ-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ သန္တိ-ထင်ရှားရှိသော ရဟန်းကို၊ အနာပုစ္ဆိတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပဝိသံတိ-ဝင်၏၊ အန္တရာရာမ၊ ဘိက္ခုနုပဿယ၊ တိတ္ထိယသေယျ၊ ပဋိက္ကမနေသု-ရွာတွင်းရှိ ကျောင်းတိုက်၊ ဘိက္ခုနီတို့၏ကျောင်း၊ တိတ္ထိတို့၏အိပ်ရာနေရာ၊ ရွာတွင်း ဆွမ်းစားစရပ်တို့တွင်၊ အညတရံဝါ-တစ်ပါးပါးသော အရပ်သို့သော်လည်း၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏၊ တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ [ယောစမှ စကို ဤ၌ ရွှေ၍ အနက်ပေး]၊ ဂါမေန-ရွာဖြင့်၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တေန-ထိုရွာလမ်းဖြင့်၊ ဂစ္ဆတော-သွားသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အာပဒါသု-ဘေးတို့ကြောင့်၊ [ခြင်သို့ သစ်ကျားတို့ လိုက်ခြင်း၊ မိုး၏ သည်းထန်စွာရွာခြင်း စသော ဘေးရန်ကြောင့်]၊ (ပဝိသန္တဿစ)၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ဥမ္မတ္တက အစရှိသည်ဖြစ်ကုန်၍၊ (ပဝိသန္တနံ)စ-ဝင်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

သန္တိ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အနာပုစ္ဆတာ-မပန်ပြောသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မပန်ပြောခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော အကြောင်း၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ [အစွာယိက စသော အကြောင်း မရှိခြင်း]၊ ဝိကာလေ-နေလွဲအခါ၌၊ ဂါမပ္ပဝိသနံ-ရွာတွင်းသို့ ဝင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ [ရွာတွင်းသို့ ဝင်ခြင်းသည် ကိရိယ၊ မပန်ပြောခြင်းသည် အကိရိယ၊] ဣတိ-တည်း။

တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၄။ သူစိဃရ စတုတ္ထေ-၌၊ ဘေဒနမေဝ-ခွဲခြင်းသည်ပင်၊ ဘေဒနကံ-မည်၏၊ သိက္ခာပုဒံ [ကပစ္စည်း သွတ္တ၊ “ဘိဇ္ဇတေ-ခွဲခြင်း၊ ဘေဒနံ-ခွဲခြင်း”ဟု ပြုပြီးနောက် “ဘေဒနမေဝ ဘေဒနကံ”ဟု ပြု] အဿ-ဤပါစိတ်အာပတ်၏၊ တံ-ထိုခွဲခြင်းသည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တံ-ထိုပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဘေဒနကံ-က မည်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံရူပေ-ဤသို့သဘောရှိကုန်သော။

အန္တရာရာမ၊ပေ၊ဂစ္ဆတိ။ ။အန္တရာရာမ စသည်ကို ပြခဲ့ပြီ၊ ထိုသို့ သွားသော ရဟန်းသည် ပန်မပြောဘဲ သွားနိုင်ရုံသာမက၊ ခါးပန်းမပန်း၊ သင်္ကန်းမရုံဘဲလည်း သွားနိုင်၏ဟု ဋီကာဆို၏၊ သို့သော် သင်္ကန်းရုံ၍ သွားမှ သမဏသာရဗ္ဗ (ရဟန်းအနေနှင့် လျောက်ပတ်မှု) ဖြစ်သည်။

[အဋ္ဌိမယ၊ ဒန္တမယ၊ ဝိသာဏမယ တို့ကို ဆိုသည်။] သူ့စိယရေ-အပ်ဘူးတို့ကို၊ ကရုဏကာရာပနေသု-ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ပြုစေခြင်းတို့ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။ ပဋိလာဘေ ပန-ရခြင်းကြောင့်ကား၊ တံ-ထိုအပ်ဘူးကို၊ ဘိန္နိတွာ-ခွဲပြီး၍၊ ပါစိတ္တိယံ-ပါစိတ်အာပတ်ကို၊ ဒေသေတဗ္ဗံ-ဒေသနာကြားရာ၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) သက္ကေသု-သက္ကာသု ဗဟုဝုဗ်အမည်ရသော ဇနပုဒ်၌ပေ၊ ဗဟုသူ့စိယရေ-များသော အပ်ဘူးတို့ကို၊ ဝိညာမနဝတ္ထုသ္မိ-တောင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီပေအတ္တနာ-မိမိသည်၊ ဝိပွကတံ-အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်းမှ ကင်းသောအပ်ဘူးကို၊ ဝါ-ပြု၍ မပြီးသောအပ်ဘူးကို၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ (ပရိယောသာပေတွာ)ဝါ-ပြီးဆုံးစေ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ပရေဟိ-သူတစ်ပါး တို့ကို၊ (ပရိယောသာပေတွာ)ဝါ-ပြီးဆုံးပါစေဟု စေခိုင်း၍ သော်လည်းကောင်း၊ [ပရိ+အဝ+သောဓာတ်၊ ကာရိတ် ၂ ချက်သက်၊ ဝချက်ကို ချေ၊] ပရေဟိ-တို့သည်၊ ဝိပွကတံပိ-ကိုလည်း၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ (ပရိယောသာပေတွာ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပရေဟိ-တို့ကို၊ (ပရိယောသာပေတွာ)ဝါ-ပြီးပါစေဟု စေခိုင်း၍ သော်လည်းကောင်း၊ လဘန္တဿ-ရသောရဟန်း၏၊ စတုတ္ထပါစိတ္တိယံ-၄ ချက်အတိုင်း အရှည်ရှိသော ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)။

အညဿ-အခြားသူ၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ကရုဏကာရာပနေသု-ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ပြုစေခြင်းတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အညေန-အခြားသူသည်၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော အပ်ဘူးကို၊ ပဋိလဘိတွာ-ရ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇနေ-သုံးစွဲခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)။ ဂဏ္ဍိကေ-ကမ္ပတ်သီးလည်းကောင်း၊ ဝါ-အနားပတ်သီးလည်းကောင်း၊ [ဣတိ၌စပ်၊] အရဏိကေ-ပွတ်နှိပ်လေးလည်းကောင်း၊ [အရဏိဓနုကေဟု ဖွင့်၏၊ မီးထွက်အောင် ပွတ်ရာ၌ နှိပ်သောလေး၊] ဝိဓေ-ခါးပန်းဘိလည်းကောင်း၊ [ဝိဓေတိ၊ ဝေဓနကေ-ဖောက်ထွင်းအပ်သော ခါးပန်းသီး၊] အဉ္စနိယာ-မျက်စဉ်းဘူးလည်းကောင်း၊ အဉ္စနိသလာကာယ-မျက်စဉ်းတံလည်းကောင်း၊ ဝါသိဇဋေ-ပဲခွပ်ရိုးလည်းကောင်း၊ [ဝါသိဇဋေတိ-ဝါသိ ဒဏ္ဍကေ၊] ဥဒကပုဉ္ဇနိယာ-ရေသုတ်ပုဝါလည်းကောင်း၊ [ရေသုတ်ပုဝါ၊] အရိုးကို ဆိုဟန်တူသည်။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဧတေသု-ဤဝတ္ထုတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခု သော ဝတ္ထုကို၊ အဋ္ဌိအာဒိဟိ-အရိုးအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကရောန္တဿ-ပြုသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ကရောန္တနံ)စ-ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။ သူ့စိယရတာ-အပ်ဘူး၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌိမယာဒိတာ-အဋ္ဌိမယ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [အာဒိဖြင့် ဒန္တမယ၊ ဝိသာဏမယတို့ကို ယူ၊] အတ္တနော-၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ကရဏံ ဝါ-ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ကာရာပေတွာ-ပြုစေ၍၊ ဝါ-ပြုပေးပါဟု စေခိုင်း၍၊ ပဋိလာဘောဝါ-ရခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တိ)။

၅။ မဉ္ဇ သိက္ခာပုဒ် ပဉ္စမေ-၌၊ မဉ္ဇန္တိ-ကား၊ မသာရကာဒီသု-မသာရကာ အစရှိသော
 သိက္ခာပုဒ် ညောင်စောင်းတို့တွင်၊ [အာဒိဖြင့် ကုဠိရပါဒ စသော ကျန် ၃ ပါးကို
 ယူ၊ “ကုဠိရပါဒေါ အာဟစ္စ၊ ပါဒေါစေဝ မသာရကော၊ စတ္တာရော
 ဗုဒ္ဓိကာဗဒ္ဓေါ၊ “တိမေ မဉ္ဇန္တရာ သိယံ” အဘိဓာန် ၃၁၀၊ အနက်ကို ထိုနိဿယ၌
 ရှု] အညတရံ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောညောင်စောင်းကို၊ (ကာရယမာနေန)
 ပိဋ္ဌမ္ပိ-အင်းပျဉ်ကိုလည်း၊ တာဒိသမေဝ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော အင်းပျဉ်ကိုပင်၊ ပန-
 ဆက်၊ တံ-ထိုအင်းပျဉ်သည်၊ မဉ္ဇောဝိယ-ညောင်စောင်းသည်ကဲ့သို့၊ အတိဒီယံ-
 အလွန်ရှည်သည်လည်းကောင်း၊ အာသန္နိကောဝိယ-ပမာဏထက် လွန်သော
 အခြေရှိသော မြင့်ခုံသည်ကဲ့သို့၊ [အာသန္နိ ပိဋ္ဌန္တရေ မတာ-အဘိဓာန် ၃၁၁၊]
 သမံ-အညီအမျှ၊ စတုရသံ-လေးထောင့်သည်လည်းကောင်း၊ န ဟောတိ-မဟုတ်၊
 ဆေဒနကံ-ဆေဒနကသည်၊ ဘေဒနကသဒိသမေဝ-ဘေဒနကနှင့် တူသည်သာ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊ မဉ္ဇေ-ညောင်စောင်း၌၊ သယနဝတ္ထုသ္မိ-
 အိပ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပမာဏိကံ-ပမာဏနှင့်ယှဉ်သော
 ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ကို၊ ကရောန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ပမာဏာတိက္ကန္တံ-
 ပမာဏထက်လွန်သော ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ ဆန္နိတွာ-
 ဖြတ်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ)၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် မြှုပ်အပ်သော်၊
 ပမာဏမေဝ-ပမာဏအတိုင်းသာ၊ ဥပရိ-မြေပေါ်၌၊ ဒိဿတိ-ထင်ရှား၏၊ ဧဝံ-
 ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိဓဏိတွာဝါ-တူးမြှုပ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ [ရှည်သော
 အခြေကို မဖြတ်လိုလျှင် မြေ၌ တွင်းတူး၍ မြှုပ်ပါ၊ ထိုသို့ မြှုပ်ရာ၌ တွင်းအပေါ်မှာ
 လက် ၈ သစ်ပမာဏရှိရုံသာ ချန်ရမည်-ဟူလို၊] ဥတ္တာနံ-ပက်လက်၊ ကတွာဝါ-
 ပြု၍ သော်လည်းကောင်း၊ [ခြေထောက်ဘက်ကို အပေါ်က ထား၍ အပေါင်
 အထက်က ထိပ်ဘက်ကို အောက်ထားပါ-ဟူလို၊] အဋ္ဌကံ-ငြမ်းစင်ကို၊ ဗန္နိတွာ-
 ဖွဲ့၍ သော်လည်းကောင်း၊ [ခုတ်ကို အပေါ်မြှောက်၍ ထုပ်-လျောက်ပေါ်၌
 တင်ကာ၊ (လယ်ယာ၌ လင့်စင်ထိုးသကဲ့သို့) ငြမ်းစင်လုပ်၍-ဟူလို၊ ဥက္ကိပိတွာ
 တုလာသယံဇေ ဌပေတွာ အဋ္ဌ ကတွာ၊] 'ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တ
 ကာဒီနံ-န်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊
 ပမာဏာတိက္ကန္တမ္ပပိဋ္ဌတာ-ပမာဏကို လွန်သော ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၏အဖြစ်
 လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ကရဏံဝါ-သော်လည်းကောင်း၊
 ကာရာပေတွာ-၍၊ ပဋိလာဘောဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ဒွေ-
 ဤ ၂ ပါးတို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ-အင်္ဂါတို့တည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသော၊
 သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော အစီအစဉ်သည်၊ သူစိယရသိက္ခာပုဒ်သဒိသမေဝ-သူစိယရ
 သိက္ခာပုဒ်၏အစီအစဉ်နှင့် တူသည်သာ၊ [ရှေ့၌ ပြုအပ်ခဲ့သော စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်နှင့်
 တူသည်သာ၊] ဣတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၆။ တူလောနဒ္ဒံ သိက္ခာပုဒ်

ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဧတ္ထ-ဤ ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၌၊ ဩနန္ဒံ-
 မြေးယုက်အပ်သော၊ တူလံ-လဲသည်၊ (အတ္ထိ-၏၊) ဣတိ-
 ကြောင့်၊ (ဝါ-ထိုသို့ မြေးယုက်အပ်သော လဲရှိသည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊ တံ-ထိုညောင်စောင်းအင်းပျဉ်သည်)၊ တူလောနဒ္ဒံ-မည်၏၊ စိမိလိကံ-
 အဝတ်ကြမ်းကို၊ ပတ္တရိတ္တာ-ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ပေါ်၌ ဖြန့်ခင်း၍၊ တူလံ-လဲကို၊
 ပက္ခိပိတ္တာ-ထည့်၍၊ ဥပရိ-အပေါ်၌၊ စိမိလိကာယ-အဝတ်ကြမ်းတစ်ခုဖြင့်၊ ဩနန္ဒံ-
 ဖွဲ့အပ်သော၊ (မဉ္ဇဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပီဌဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊) ဣတိ
 ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [မဉ္ဇ ပီဌတို့အပေါ်၌ အဝတ်ဖြန့်ခင်း၊ ထိုအဝတ်၌ လဲ ဝါဝှမ်းတို့ကို
 ဖြန့်၊ ထိုအပေါ်၌ ထပ်၍ အုပ်လျက် မွေ့ရာချုပ်ခြင်းမျိုးကို ဆိုသည်၊ မွေ့ရာသည်
 ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်နှင့် တွဲ၍ မနေ၊ ဤအခင်းကား ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်နှင့်
 တွဲနေ၏။] ဥဒ္ဓါလနကံ-ဥဒ္ဓါလနကသည်၊ ဘေဒနကသဒိသမေဝ-ဘေဒနကနှင့်
 တူသည်သာ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပုဒ်) ၊ ပေ၊ တူလောနဒ္ဒံ-ဖွဲ့အပ်သော လဲရှိသော
 ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ကို၊ ကာရာပနဝတ္ထုသိဉ္စိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အာယောဂေ-
 အာယောဂပတ်၌လည်းကောင်း၊ ကာယပန္နနေ-ခါးပန်းကြိုး၌လည်းကောင်း၊ အံသ
 ပဒ္ဒကေ-ပခုံးလွယ်၌လည်းကောင်း၊ ပတ္တတ္ထဝိကာယ-သပိတ်အိတ်၌လည်းကောင်း၊
 ပရိဿာဝနေ-ပုဝါရေစစ်၌လည်းကောင်း၊ ဗိမ္မောဟနေ-ခေါင်းအုံး၌လည်းကောင်း၊
 (တူလောနဒ္ဒံ-ကို၊ ကတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ကာရာပေတွာဝါ-သော်လည်း
 ကောင်း၊ ပရိဘူဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အညေန-အခြားသူသည်၊ ကတံ-ပြုအပ်
 ပြီးသော၊ တူလောနဒ္ဒံ-မြေးယုက်အပ်သော လဲရှိသော ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ကို၊
 ပတိလဘိတ္တာ-၍၊ ဥဒ္ဓါလေတွာ-ထုတ်၍၊ ပရိဘူဇန္တဿ-သုံးစွဲသောရဟန်း၏လည်း
 ကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ပရိဘူဇန္တနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊
 (ဟောတိ)။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤအာယောဂပတ် အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဗိမ္မောဟနံ-ခေါင်းအုံး
 သည်၊ သီသပုမာဏံမေဝ-ဦးခေါင်းပမာဏရှိသော ခေါင်းအုံးသည်သာ၊ ဝဋ္ဋတိ-
 ၏၊ ယဿ-အကြင်ခေါင်းအုံး၏၊ ဝိတ္ထာရတော-အကျယ်အားဖြင့်၊ ဝါ-အနံအားဖြင့်၊
 တီသု-ကုန်သော၊ ကောဏေသု-အထောင့်တို့တွင်၊ ဒွိန္ဒံ-၂ ထောင့်တို့၏၊ အန္တရံ-
 အကြားသည်၊ ဝိဒတ္ထိ-တစ်ထွာသည်လည်းကောင်း၊ စတုရဂုံလံ-လက် ၄ သစ်သည်
 လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ မုဋ္ဌိရတနံ-တစ်ဟောင်တောင်ဆုပ်
 သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒီယသော-အလျားအားဖြင့်၊ ဒီယမုရတနံ ဝါ-အခွဲအားဖြင့်

တီသု ကောဏေသု၊ ပေ၊ ဒွိရတနံ။ ။ရှေးက ၄ ထောင့်အမြင့် ခေါင်းအုံး၌ ထိပ်ပိတ်
 ပါ၏၊ ခေါင်းအုံးချုပ်မည့် ထိပ်ပိတ်လေးထောင့် အဝတ်ကို ထောင့်ဖြတ်ထပ်လိုက်လျှင် ၃ထောင့်
 ဖြစ်၏၊ ထို ၃ ထောင့်တွင် ၂ ထောင့်၏အကြား၌ တိုင်းထွာလျှင် ၁ ထွာနှင့်လက် ၄ သစ်
 ကျယ်၏၊ ထို ၃ ထောင့်ကို ထောင့်ဖြတ် အံလယ်က တိုင်းလျှင် တောင်ဆုပ်ကျယ်၏၊ အလျား
 အားဖြင့်ကား တစ်တောင့်ထွာ ဖြစ်စေ၊ ၂ တောင် ဖြစ်စေ ရှည်လျား၏၊ ဤ ခေါင်းအုံးသည်

၂ တောင်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တစ်တောင့်ထွာသည်လည်းကောင်း၊
 ဒွိရတနံဝါ-၂ တောင်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-ရုံ၏) (တံ-ထိုခေါင်းအုံး
 သည်) သီသပ္ပမာဏံ နာမ-ဦးခေါင်းပမာဏရုံသော ခေါင်းအုံးမည်၏။ တူလောနဒ္ဓ
 မဇ္ဇပိဋတ-မြေးယှက်အပ်သော လဲရုံသော ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၏အဖြစ်လည်း
 ကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ကရဏံဝါ-ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်းသော်
 လည်းကောင်း၊ ကာရာပေတွာ-သူတစ်ပါးကို ပြုစေ၍၊ ပဋိလာဘောဝါ-ရခြင်းသော်
 လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ နိသီဒန သတ္တမေ-၌၊ နိသီဒနန္တိ ဧတံ-နိသီဒနံဟူသော အမည်သည်၊
 သိက္ခာပုဒံ သန္တတသဒိသံ-သန္တတနှင့်တူစွာ၊ သန္တရိတွာ-ဖြန့်ခင်း၍၊ (သုံးစွဲ
 ရာ၌ ဖြန့်ခင်း၍)၊ ဧကသိဉ္စိ အန္တေ-တစ်ခုသော အနံစွန်း၌၊
 သုဂတဝိဒတ္ထိပ္ပမာဏံ-ဘုရားရှင်၏ တစ်ထွာပမာဏရုံသော အရပ်ကို၊ ဒွိသု
 ဌာနေသု-၂ ဌာနတို့၌၊ ဖာလေတွာ-ခွဲ၍၊ ကတာဟိ-ပြုအပ်ကုန်သော၊ တီဟိ-
 ဂုဇကုန်သော၊ ဒသာဟိ-အမြိတ်အဆာတို့နှင့်၊ ယုတ္တဿ-ယှဉ်သော၊ ပရိက္ခာရဿ-
 ပရိက္ခရာ၏၊ နာမံ-တည်း၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အပ္ပမာဏီကာနိ-ပမာဏမရှိကုန်
 သော၊ နိသီဒနာနိ-နိသီဒိုင်တို့ကို၊ ဓာရဏဝတ္ထုသိဉ္စိ-ဆောင်ခြင်းဟူသောအကြောင်း
 ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဒသာ ဝိဒတ္ထိတိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤ
 သိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ အသာဓာရဏပညတ္တိ-အသာဓာရဏပညတ်
 တည်း။

ပမာဏီကံဝါ-ပမာဏနှင့်ယှဉ်သော နိသီဒိုင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဦနကံဝါ-
 ပမာဏအောက် ယုတ်လျော့သော နိသီဒိုင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကရောန္တဿ-
 လည်းကောင်း၊ အညေန-အခြားသူသည်၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော၊ ပမာဏာတိက္ကန္တံ-
 ပမာဏကို လွန်သောနိသီဒိုင်ကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ ဆိန္နိတွာ-ဖြတ်၍၊ ပရိဘူဇန္တဿ-
 ၏လည်းကောင်း၊ ဝိတာနာဒိသု-ဝိတာနံ အစရှိသည်တို့တွင်၊ (အာဒိဖြင့် ဤသိက္ခာ
 ပုဒ်၏ အနာပတ္တိဝါရ၌ လာသော ဘူမတ္ထရဏ စသည်ကို ယူ၊) ယံကိဉ္စိ-အမှတ်
 မထား တစ်ပါးပါးကို၊ ကရောန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနံ-ကုန်၍၊
 (ကံရောန္တာနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ နိသီဒဿ-
 ၏၊ ပမာဏာတိက္ကန္တတာ-ပမာဏကို လွန်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-
 ၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ကရဏံဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
 သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

အကြီးဆုံး သီသပ္ပမာဏရုံသော ခေါင်းအုံးတည်း၊ ထို့အောက် ငယ်ခြင်းကြောင့် အပြစ်မရှိပါ။
 [လည်ပင်းနှင့်တကွ ဦးခေါင်းထားလောက်သည်ကို "သီသပ္ပမာဏ"ဟု ဆိုသည်။ သီသပ္ပမာဏံ
 နာမ-ယတ္ထ ဝိဝါယ သဟ သကလံ သီသံ ဌပေတံ သတ္တာ-သေနာသနက္ခန္ဓက၊ဝိမတိဋီကာ။]

၈။ ကဏ္ဍပုဋ္ဌိန္ဒြာဒိ သိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌမေ-၌၊ ကဏ္ဍပုဋ္ဌိန္ဒြာဒိန္ဒြိ-ကား၊ အစောနာဘိ-ချက်၏ အောက်၌လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလံ-ပုဆစ်ဒူးဝန်း ၂ ဖက်၏ အထက်၌လည်းကောင်း၊ [ကဏ္ဍပိဋကအဿာဝ ထုလ္လကစ္ဆာဗာဓာနံ-ယားနာ၊ သွေးစုနာ၊ အရည်ယိုသောအနာ၊ အိုင်းအနာတို့ကို၊ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ-ဖုံးလွမ်းခြင်း အကျိုးငှာ၊ အနုညာတံ-သော၊ စီဝရံ-ကို၊ (ကာရယ မာနေန၌စပ်၊) (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အပ္ပမာဏိကာယော-ပမာဏနှင့်မယှဉ်ကုန် သော၊ ကဏ္ဍပုဋ္ဌိန္ဒြာဒိကာယော-အနာလွမ်းသင်္ကန်းတို့ကို၊ ဓာရဏဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပေ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
 အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ကဏ္ဍပေဗာဓာနံ ။ ကဏ္ဍတိ ကစ္ဆ-ယားနာ၊ ပိဋကဒိ လောဟိတတုဏ္ဍိကာ-အဖျား၌ သွေးရှိသော၊ သုခုမပိဋက-သေးငယ်သော အဖုနာ (သွေးစုနာ)၊ အဿဝေါတိ အရိသ-ဒ္ဒလာမြင်းသရိုက်နာ (လိပ်ခေါင်းထွက်နာ)၊ ဘဂန္ဓရ-ဘဂန္ဓိရ်နာ (ဂရင်ဂျီနာ)၊ မခုမေဟာနံ- ဆီးချိုနာတို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ အသုစိပဂ္ဂရဏံ-မစင်ကြယ်သော အရည်ကို သွန်ချတတ်သော အနာတည်း၊ ထုလ္လကစ္ဆာဗာဓော (ထုလ္လကစ္ဆ+အာဗာဓော)တိ မဟာပိဋကဗာဓော ဝုစ္စတိ-ကြီးစွာသော အိုင်းအနာ (ဝဲကြီးနာ)ကို ဆိုအပ်၏။ - ဋီကာ။

၉။ ဝသိကသာဋီက သိက္ခာပုဒ် နဝမံ-ကို၊ ပေ၊ အပ္ပမာဏိကာယော-ပမာဏနှင့် မယှဉ် ကုန်သော၊ ဝသိကသာဋီကာယော-မိုးအခါ၌ သုံးစွဲအပ် သော သင်္ကန်းတို့ကို၊ ဝါ-မိုးရေခံသင်္ကန်းတို့ကို၊ ဓာရဏ ဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-၌၊ သေသံ-သော၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ ဝတ္ထုဗွံ- ဆိုထိုက်၏။ တံ-ထိုစကားသည်၊ နိသီဒနေ-၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-သာ၊ ဣတိ-တည်း။ နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ နန္ဒတ္ထေရ သိက္ခာပုဒ် ဒသမံ-ကို၊ ပေ၊ သုဂတစိဝရပ္ပမာဏံ-ဘုရားရှင်၏သင်္ကန်းတော် ပမာဏရှိသော၊ စီဝရံ-ကို၊ ဓာရဏဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ- ပြီ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ နိသီဒနေ-၌၊ ဝုတ္တ နယမေဝ-သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

နဝမော-သော၊ ရတနဝဂ္ဂေါ-တည်း။

ကင်္ခါဝိတရဏိယာ-ကင်္ခါဝိတရဏိမည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ- ပါတိမောက်၏အဖွင့်၌၊ သုဒ္ဓုပိစိတ္တိယဝဏ္ဏနာ- သုဒ္ဓုပိစိတ်အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

ပါဠိဒေသနိယအခန်း

ပဌမ ပါဠိဒေသနိယ ပါဠိဒေသနိယေသု-ပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ပဌမ-ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ အန္တရယရံပဝိဋ္ဌာယာတိ-ဟူ၍၊ ဝစနတော-မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ (ဟတ္ထတော၌ စပ်၊) ဝါ-ထိုရဟန်းမသည်၊ (ဒဒမာနာယ၌ လက္ခဏဝန္တစပ်၊) အန္တရာရာမာဒီသု-ရွာတွင်းရှိကျောင်းတိုက် အစရှိသည်တို့၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ဒဒမာနာယ-ပေးလတ်သော်၊ (တစ်နည်း) ဒဒမာနာယ-ပေးသော၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ဟတ္ထတော-လက်မှ၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ (ရဟန်းကိုယ်တိုင်-ဟူလို၊) ရထိကာဗျူဟသိယံဋကယရာနံ-ရထားသွားလောက် ထုတ်ချင်းပေါက်လမ်းရှည်၊ ထုတ်ချင်းမပေါက်သော လမ်းတို့၊ လမ်းဆုံလမ်းမ၊ လူနေအိမ်တို့တွင်၊ အညတရသ္မိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ ဌိတောပိ-တည်လျက်လည်း၊ သစေ ဂဏှာတိ-အကယ်၍ ခံယူအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။ [ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့်စပ်သော ဒုက္ကဋ်အာပတ်အပြစ် မရှိ-ဟူလို။]

ပန-ကား၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမသည်၊ ရထိကာဒီသု-တို့၌၊ ဌတွာ-၍၊ ဒဒမာနာယ-သော်၊ ရထိကာဒီသု ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အန္တရာရာမာဒီသု ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဌတွာပိ-လည်း၊ ယံကိစ္ဆိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အာမိသံ-ကို၊ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထာယ-စားမျိုးခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂဏှတော-ခံယူသော ရဟန်း၏၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-၌၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ-၏၊) အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-စားမျိုးတိုင်း စားမျိုးတိုင်း၌၊ ပါဠိဒေသနိယံ-ပါဠိဒေသနိယအာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ တဿ- ထို ပါဠိဒေသနိယအာပတ်၏၊ ဒေသေတဗ္ဗကာရော- ပြောပြထိုက်ပုံအခြင်းအရာကို၊ ဝါ-ဒေသနာကြားထိုက်ပုံ အခြင်းအရာကို၊ ဂါရယံ အာဂုသောတိ အာဒိနာ-ဂါရယံ အာဂုသော အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ သိက္ခာပဒေ-၌၊ ဒသိတောယေဝ-ပြတော်မူအပ်ပြီးပင်တည်း။

အန္တရယရ။ ။ရထိကာ-မြင်းရထား စသည် သွား၍ ဖြစ်လောက်သော ထုတ်ချင်းပေါက် လမ်းရှည်၊ ပါဠိတော်၌ “ရထိကာ”ဟု ရှိ၏၊ [“ရထဿ+သော ရထိကာ”ဟု ပြု၊] ဗျူဟ-ထုတ်ချင်းပေါက် မဟုတ်ဘဲ သွားလမ်းကိုပင် ပြန်၍ ထွက်ရသော လမ်းတို့၊ သိယံဋက-သုံးလမ်း လေးလမ်းဆုံရာ လမ်းခွ၊ ယရ-အိမ်၊ ဤအားလုံးကို “အန္တရယရ”ဟု ခေါ်သည်၊ အန္တရာရာမ စသည်တို့ကား အန္တရယရ၌ မပါဝင်ကြ။

သစေ ပေ၊ ဒေါသော နတ္ထိ။ ။“အန္တရယရံ ပဝိဋ္ဌာယ”ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့် ဘိက္ခုနီက အန္တရယရ၌ ဝင်၍ ပေးခြင်းသာ လိုရင်း ဖြစ်၏၊ ဘိက္ခုက အန္တရယရ၌ ခံယူခြင်း သည် လိုရင်းမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “သစေပေ၊နတ္ထိ”ဟု မိန့်သည်။ [အန္တရာရာမာဒီသု၌ အာဒိဖြင့် ဘိက္ခုနုပဿယ၊ တိတ္ထိယသေယျ၊ ပဋိက္ကမနတို့ကို ယူ၊]

(ဣဒံ - သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ အာမိသံ-အာမိသကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏဝတ္ထုသို့-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ အသာဓာရဏပညတ္တိ၊ အနာဏတ္တိကံ၊ စ-ဆက်၊ ဇေတံ-ဤပဌမပဋိဒေသနီယ သိက္ခာပုဒ်သည်၊ (အသာဓာရဏပညတ္တိ-အသာဓာရဏပညတ်သည်လည်းကောင်း၊ အနာဏတ္တိကံ-အနာဏတ္တိကသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊) ယထာ-သို့၊ တထာ- တူ၊ သေသာနိပိ-ကြွင်းသော ပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပုဒ်တို့သည်လည်း၊ (အသာဓာရဏပညတ္တိယော-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အနာဏတ္တိကာနိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ) တိကပါဠိဒေသနီယံ-၃ ချက် အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ပါဠိဒေသနီယအာပတ်တည်း၊ ယာမကာလိကာဒိသု-တို့၌၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေပိ-၌လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏေပိ-၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ-တစ်ဖက်သောဘိက္ခုနီသံဃာ၌ ပဉ္စင်းပြုပြီးခါစ ရဟန်းမ၏၊ (ဟတ္ထတော- မှ) ယာဝကာလိကေပိ-ယာဝကာလိကကိုခံယူခြင်း၌သော်မှလည်း၊ တထေဝ- ထိုအတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်ပင်တည်း၊ [ယာမကာလိက စသည်ကို ခံယူခြင်း၌ ဒုက္ကဋ် ဖြစ်ကြောင်းမှာ ဆိုဖွယ်မလိုဟု ပိဖြင့် ဂရဟာပြု] ဉာတိကာယ-ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီမ၏၊ (ဟတ္ထတော-မှ) အညာတိကသညိဝေမတိကာနမ္ပိ-အညာတိကသညိ၊ ဝေမတိကရဟန်းတို့၏လည်း၊ (ပဋိဂ္ဂဟဏေ-၌) ဧသေဝ နယော၊ [ဒုက္ကဋ်ပင်- ဟူလို။]

ပန-ကား၊ (ဉာတိကာယ-ဆွေမျိုးတော်သော ရဟန်းမ၏၊ ဟတ-တော-မှ) ဉာတိကသညိနော-ဆွေမျိုးတော်၏ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-သုံးဆောင်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ဉာတိကာယ-ဆွေမျိုး တော်သော ရဟန်းမကို၊ ဒါပေန္တိယာ ဝါ-ပေးစေသော ရဟန်းမ၏သော်လည်းကောင်း၊ [ကိုယ်တိုင် မပေးဘဲ ရဟန်း၏ဆွေမျိုးတော်သော ရဟန်းမကို အပေးခိုင်း သော ဆွေမျိုးမတော်သော ရဟန်းမ-ဟူလို] ဥပနိက္ခိပိတွာ-အနီး၌ ချထားပြီး၍၊ ဝါ-ပြီးမှ၊ ဒဒမာနာယဝါ-ပေးသောရဟန်းမ၏သော်လည်းကောင်း၊ (ဟတ္ထတော- မှ၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယာ-အကြင် ရဟန်းမသည်၊ [ယာ စမှ စကို တဿ၌ ရွှေ့ထိုင်စေ] အန္တရာရာမဘိက္ခုနုပဿယတိတ္ထိယသေယျ ပဋိက္ကမနေသု-တို့၌၊ ဌတွာ-တည်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဂါမတော-ရွာမှ၊ ဗဟိ- ပြင်ပသို့၊ နိဟရိတွာဝါ-ထုတ်ဆောင်၍သော်လည်းကောင်း၊ ယာမကာလိကာဒိနိ- တို့ကို၊ ပစ္စယေ-ပိပါသဂေလညအကြောင်းသည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ပရိဘုဉ္ဇ- သုံးဆောင်ပါလေလော့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ လျှောက်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဒေတိ- ပေး၏၊ တဿာ စ-ထို ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ သိက္ခမာနသာမဏေရိနဉ္စ- သိက္ခမာန်၊ သာမဏေမတို့၏လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထတော ဂဟေတွာ၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ- ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္ပတ္တကာဒိနိ-ဥမ္ပတ္တက အစရှိသည် ဖြစ်ကုန်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ပရိပုဏ္ဏုပသမ္ပန္နတာ-နှစ်ဖက်သော သံဃာ၌ ပြည့်စုံသောရဟန်းမ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အညာတိကတာ-ဆွေမျိုးမတော်သူ၏

အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အန္တရယရေ-ရွာတွင်း၌၊ ဌိတာယ-တည်သော ရဟန်းမ၏၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ သဟတ္ထာ-မိမိလက်ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ-ခံယူခြင်းလည်းကောင်း၊ ယာဝကာလိကတာ-က၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-စားမျိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပဉ္စ-တို့သည်၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဒုတိယ ပါဠိဒေသနီယ ဒုတိယေ-ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဣဓ သူပန္နိအာဒိ-ဣဓ သူပ အစရှိသောစကားသည်၊ ဝေါသာသနာကာရဒဿနံ-စီမံပုံအခြင်းအရာကို ပြကြောင်းစကားတည်း၊ အပသက္က တာဝ ဘဂိနီတိအာဒိ-အပသက္က တာဝ ဘဂိနိ အစရှိသော စကားသည်၊ အပသာဒေတဗ္ဗာကာရဒဿနံ-တားမြစ်ထိုက်ပုံ အခြင်းအရာကို ပြကြောင်းစကားတည်း၊ တတြ-ထို အပသက္က တာဝ ဘဂိနိ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ ဧကေနာပိ-တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနာ-ရဟန်းသည်၊ အနပသာဒိ တေ-မတားမြစ်အပ်သော်၊ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထာယ-ငှာ၊ အာမိသံ-ကို၊ ဂဏုန္တာနံ-ခံယူကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-၌၊ ဒုက္ကဋ်၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-တိုင်း၌၊ ပါဠိဒေသနီယံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ (အယံ)-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (ဝိနိစ္ဆယော-တည်း။)

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဘိက္ခုနီယာ-သည်၊ ဝေါသာသန္တိယာ-စီမံလတ်သော်၊ န နိဝါရဏဝတ္ထုသ္မိ-မတားမြစ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ တိကပါဠိဒေသနီယံ၊ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ-သည်၊ ဝေါသာသန္တိယာ-သော်၊ န နိဝါရေန္တဿ-မတားမြစ်သော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-သိက္ခာမာန်၊ သာမဏေမ၌၊ ဥပသမ္ပန္နသညိနော-ရဟန်းမဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (န နိဝါရေန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိကဿ-၍၊ (န နိဝါရေန္တဿ)စ-၏လည်းကောင်း၊ တထာ-ထို့အတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း၊ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ (အနုပသမ္ပန္နာယ-၌) အနုပသမ္ပန္နသညိနော-ဖြစ်၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-လည်းကောင်း၊) ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ [ပဋိဂ္ဂဟေတွာ၊ ဘုဉ္ဇတိ၌ စပ်၊] အတ္တနော-မိမိဟူသော ဘိက္ခုနီ၏၊ ဘတ္တံ-ထမင်းကို၊ ဒါပေန္တိယာဝါ-ပေးစေသော်လည်းကောင်း၊ အညေသံ-အခြားသူတို့၏၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဒေန္တိယာ ဝါ-ပေးသော်လည်းကောင်း၊ ယံ-အကြင် ထမင်း စသည်ကို၊

အတ္တနော ဘတ္တံ။ ။ဘိက္ခုနီက မိမိပိုင်ဘတ်ကို ပေးစေရာ၌ ခံယူသော ရဟန်းမှာ ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်မသင့်သော်လည်း ရွာတွင်းဖြစ်၍ ရှေ့သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်သင့်သည်။

အညေသံ ဘတ္တံ ဒေန္တိယာ။ ။ဘိက္ခုနီက အခြားလူတို့၏ ဘတ်ကို ကိုယ်တိုင်ပေးစဉ် ခံယူသော ရဟန်းမှာ ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်မသင့်ရုံသာမက ရှေ့သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်လည်း အာပတ်မသင့်၊ ဘုဉ္ဇကြောင့်နည်း-ဘိက္ခုနီ၏ စီမံခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကိုယ်တိုင်ပေးခြင်းဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီ၏ ကိုယ်ပိုင် မဲဟုတ်သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။

န ဒိန္နံ-မပေးအပ်သေး၊ တံ-ထိုထမ်းစသည်ကို၊ ဒါပေန္တိယာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊
ယတ္ထ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ န ဒိန္နံ-သေး၊ တတ္ထ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌၊ (ဒါပေန္တိယာ)ဝါ-သော်
လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ သမကံ-အညီအမျှ၊
ဒါပေန္တိယာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ သိက္ခမာနာယ-သည်၊ ဝေါသာသန္တိယာ ဝါ-
စီမံသော်လည်းကောင်း၊ သာမဏေရိယာ-သည်၊ ဝေါသာသန္တိယာ-သော်လည်း
ကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ ဘုဂ္ဂတိ-၏၊ တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊
ပဉ္စဘောဇနာနိ-တို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ယာဂု ခဲဖွယ် သစ်သီး
ကြီးငယ်တို့၌၊ ဘုဂ္ဂန္တဿ-လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဘုဂ္ဂန္တနံ) စ-
လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ပရိပုဏ္ဏုပသမ္ပန္နတာ-လည်းကောင်း၊ ပဉ္စဘောဇနတာ-
လည်းကောင်း၊ အန္တရယရေ-၌၊ အနုညာတပုကာရတော-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော
အပြားမှ၊ အညထာ-တစ်ပါးသောအားဖြင့်၊ ဝေါသာသနာ-စီမံခြင်းလည်းကောင်း၊
အနိဝါရဏာ-မတားမြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ
ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

တတိယ တတိယေ-၌၊ သေက္ခသမ္ပတာနိတိ-ကား၊ လဒ္ဓသေက္ခသမ္ပတိ
ပါဠိဒေသနိယ ကာနိ-ရအပ်သော သေက္ခသမ္ပတိရိကုန်သော၊ (ကုလာနိ၌စပ်၊)
ပုဗ္ဗေ အနိမန္တိတောတိ-ကား၊ ဃရူပစာရောက္ကမနတော-အိမ်၌
ဥပစာသို့ ကပ်ရောက်ရာအခါမှ၊ ပဌမတရံ-ရှေးဦးစွာ၊ [တရပစ္စည်း အနက်မရှိ၊
သုတ္တံ] ဥပစာရံ-အိမ်၏ ဥပစာသို့ အနောက္ကမန္တေယေဝ-မသက်ရောက်သေးသည်
သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ အနိမန္တိတော-မပင့်ဖိတ်အပ်ဘဲ၊ (ခါဒေယျ ဝါ
ဘုဂ္ဂေယျဝါ၌ စပ်၊) ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ စရိတံ-ငှာ၊ သက္ကော
တိ-၏၊ (သော-ထိုရဟန်းသည်၊) အဂိလာနော နာမ-မည်၏၊ ပါဠိဒေသနိယန္တိ-
ကား၊ ဃရူပစာရံ-အိမ်၏ ဥပစာသို့၊ ဩက္ကမိတွာ-သက်ရောက်၍၊ အာမိသံ-ကို၊
ဂဏန္တဿ-၏၊ ပဋိဂ္ဂဟေ-၌၊ တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ တံ-
ထိုအာမိသကို၊ ဂဟေတွာ-ပြီး၍၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော
အရပ်၌၊ ဘုဂ္ဂန္တဿ-၏၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-၌၊ ပါဠိဒေသနိယံ-သည်၊
(ဟောတိ)၊ ဣတိ-အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေမတ္တိ-
အတိုင်းအရှည်ကို၊ န ဇာနိတွာ-မသိမိ၍၊ ပဋိဂ္ဂဟဏဝတ္ထုသို့ ပညတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊
ပုဗ္ဗေ အနိမန္တိတော - ပုဗ္ဗေ အနိမန္တိတောဟူသော ပညတ်လည်းကောင်း၊
အဂိလာနော-အဂိလာနောဟူသော ပညတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမှာ ဒွေ-
ဤ၂ပါးတို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိယော-အနုပညတ်တို့တည်း။

သေက္ခသမ္ပတာနိ။ ။ သဒ္ဓါတရား အားကြီး၍ ဥစ္စာ နည်းပါးသော အမျိုးကို (လာသမျှ
ရဟန်းအား လှူနေလျှင် သိပ်ဆင်းရဲသွားမည် စိုးသောကြောင့်) သေက္ခမျိုးဟု ဥတ္တိဒုတိယ
ကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်ထားရသည်။ [သေက္ခ ဣတိ+သမ္ပတိ သေက္ခသမ္ပတိ၊ လဒ္ဓါ+သေက္ခ
သမ္ပတိ ယေဟိတိ လဒ္ဓသေက္ခသမ္ပတိကာနိ။]

တိကပါဠိဒေသနီယံ-တည်း။ ယာမကာလိကာဒိသု-တို့၌၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေပိ-၌လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟာရေပိ-၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ အသေက္ခသမ္ပတေ-သေက္ခဟု မသမုတ်အပ်သော အမျိုး၌၊ သေက္ခသမ္ပတသညိနော-သေက္ခဟု သမုတ်အပ်သော အမျိုးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-လည်းကောင်း၊) ဝေမတိကဿ-၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ) စလည်းကောင်း၊ တထာ-ထိုအတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း။

ပန-ကား၊ (အသေက္ခသမ္ပတေ-၌) အသေက္ခသမ္ပတသညိနော-တ ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-လည်းကောင်း၊) ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ [ယော စမှ စကို တဿနောင် ရွှေ့ထိုင်စေ၊] ပုဗ္ဗေ-၌၊ နိမန္တိတော-သည်၊ (ဟုတွာ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဂိလာနော-မကျန်းမာသည်၊ (ဟုတွာ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (ဘိက္ခံ-ကို၊ ဂဏှာတိ-၏) အညဿ ဝါ-အခြားသူ၏မူလည်း၊ [သေက္ခသမ္ပတအမျိုး မဟုတ်သူ၏-ဟူလို] တေသံ-ထိုသေက္ခသမ္ပတအမျိုးတို့၏၊ ယရေ-၌၊ ပညတ္တံ-တည်ထားအပ်သော၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဂဏှာတိ၊ (တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ယဿ-အကြင်ရဟန်းအား၊ [ယဿ စမှ စကိုလည်း တဿနောင် ရွှေ့ထိုင်စေ၊] ယရတော-မှာ၊ နိဟရိတွာ-၍၊ အာသနသာလာဒိသု ဝါ-ဆွမ်းစားစရပ် အစရှိသည်တို့၌သော်လည်းကောင်း၊ ငြပိတံ ဒေန္တိ၌စပ်၊ အိမ်မှ ထုတ်၍ ဆွမ်းစားစရပ်၊ ကျောင်းစသည်၌ ထားအပ်သော ဆွမ်းကို ပေးလှူသည်၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ အဒိသ္မာ-မမြင်မူ၍၊ ဝါ-မမြင်မီ၊ ပဌမံယေဝ-လျှင်၊ နိဟရိတွာ-အိမ်မှ ထုတ်ဆောင်၍၊ ဒွါရမူလေဝါ-တံခါးအနီး၌သော်လည်းကောင်း၊ ငြပိတံ-ထားအပ်သော ဆွမ်းကို၊ ဒေန္တိ-ပေးလှူကြကုန်၏၊ တံ-ထိုဆွမ်းကို၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-သော၊ တဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း။

နိစ္စဘတ္တကေ-နိစ္စဘတ်၌လည်းကောင်း၊ သလာကဘတ္တေ-၌လည်းကောင်း၊ ပက္ခိကေ-ကဘတ်လည်းကောင်း၊ ဥပေါသထိကေ-ကဘတ်၌လည်းကောင်း၊ ပါဠိပဒိကေ-ကဘတ်၌လည်းကောင်း၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယာမကာလိကာဒိ-ကို၊ ပစ္စယေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ ပရိဘုဉ္ဇ-လော့၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ်သော အာမိသကို၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကာ

နိစ္စဘတ္တကေ စသည်။ ။နိစ္စံ+ဒါတဗ္ဗံ+ဘတ္တံ နိစ္စဘတ္တံ၊ (ကအနက် မရှိ) “မည်သည် ဒါယကာ၏ စာရေးတံဘတ်”ဟု စာရေးထားသော မဲလိပ်ကို (ရှေးက တုတ်ခြမ်း စသည်ကို) နှိုက်ယူစေ၍ (မဲချ၍)-လှူအပ်သော ဘတ်သည် “သလာကာယ + ဒါတဗ္ဗံ + ဘတ္တံ” အရ သလာကဘတ္တမည်၏။ တစ်ပက္ခ၌ တစ်ကြိမ်ဖြစ်စေ၊ ၂ ကြိမ်စသည်ဖြစ်စေ လှူအပ်သော ဘတ်သည် “ပက္ခေ+ဒါတဗ္ဗံ ပက္ခိကံ၊ ပက္ခိကံ စ+တံ+ဘတ္တံ စာတိ” အရ ပက္ခိကဘတ် မည်၏။ ဥပေါသထေ+ဒါတဗ္ဗံ+ဘတ္တံ ဥပေါသထိကံ၊ ပါဠိပဒေ+ဒါတဗ္ဗံ ပါဠိပဒိကံ၊ အကျယ်ကို စူဠဝဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ သေနာသနက္ခန္ဓက၌ ရှုပါ။

ဒီနဉ္စ၊ အနာပတ္တိ၊ သေက္ခသမ္မတတာ-သေက္ခဟု သမုတ်အပ်သောအမျိုး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ အနိမန္တိတတာ-မပင့်ဖိတ်အပ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဂိလာနတာ-ဂိလာနမဟုတ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ယရူပစာရောက္ကမန်-အိမ်၏ ဥပစာသို့ သက်ရောက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ နိစ္စဘတ္တကာဒီနိ-နိစ္စဘတ်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အညံ-သော၊ အာမိသံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဘုဇ္ဇန-စားခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ပဉ္စ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
 တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

စတုတ္ထ ပါဠိဒေသနီယ စတုတ္ထေ-၌၊ ယာနိ ခေါ် ပန အာရညကာနီတိအာဒိ-ကာနိ အစရှိသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ စီဝရဝိပွဝါသသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။ ပုဗ္ဗေ အပဋိသံဝိဒိတန္တိ ဧတ္ထ-တံဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (ဝိနိစ္စယော-ကို၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏) ယံ-အကြင် ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ ဣတ္ထိယာ ဝါ-မိန်းမသည်သော်လည်းကောင်း၊ [အရောစိတံ၌စပ်၊] ပုရိသေန ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဂဟဋ္ဌေန ဝါ-အိမ်၌ တည်သူ လူဝတ်ကြောင်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇိတေန ဝါ-ရသေ့ ပရိဗ္ဗိုဇ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ အာရာမံ ဝါ-သို့သော်လည်းကောင်း၊ အာရာမူပစာရံဝါ-သို့သော်လည်းကောင်း၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ ဘန္တေ-အရှင်ဘုရားတို့၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-ရှိသော၊ ကုလဿ-အမျိုးသည်၊ ခါဒနီယံ-ကို၊ အာဟရိယိဿတိ-ပို့ဆောင်အပ်ပါလတ္တံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ငဘာဇနီယံ-ကို၊ အာဟရိယိဿတိ-လတ္တံ့၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အာရောစိတံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ တံ-ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ ပစ္စာ-နောက်၌၊ ယထာအာရောစိတမေဝဝါ-လျှောက်အပ်သည့်အတိုင်းသာ လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အာဟရိယတု-ပို့ဆောင်အပ်ပစေ၊ တဿ-ထို ခဲဖွယ်

ယံ ဣတ္ထိယာ ဝါ၊ ပေ၊ အာရောစိတံ။ ။ အာရောစိတံသည် ပဋိသံဝိဒိတံ၏ အဓိပ္ပာယ်တူတည်း။ ပဋိသံဝိဒိတံ၌ ပဋိ+သံပုဗ္ဗ ဝိဒေဓာတ်၊ ကာရိတ်ကျေ၊ တပစ္စည်းဖြစ်၍ “သိစေအပ်”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ [ပဋိသံဝိဒိတန္တိ ပဋိကစ္စေဝ+သုဋ္ဌ+ဇနာပိတံတိ အတ္ထော၊ ပါစိတျာဒိယောဇနာ၊] ဤဝါကျ၌ “ပဗ္ဗဇိတေန”အရကိုလည်း သာသနာပ ရသေ့ ပရိဗ္ဗိုဇ်ကို ယူ၊ သီတင်းသုံးဖော် ၅ ဦးတွင် တစ်ဦးကို လွှတ်၍ သိစေလျှင် အပဋိသံဝိဒိတပင်ဟု ပါဠိတော်၌ ရှိသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဣတ္ထိယာ ဝါ စသည်ဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ ဝါသဒ္ဓါများကို ကြည့်၍ ဣတ္ထိယာကို မူတည်-အာရာမံ၊ အာရာမူပစာရံဖြင့် မြှောက်၊ ၂ ဝါကျ ဖြစ်၏။ ထိုကို တစ်ဖန် ခါဒနီယံ၊ ဘောဇနီယံဖြင့် မြှောက်၊ ၄ ဝါကျစီ ဖြစ်၏။ ပုရိသေန စသည်ကို တည်၍လည်း ၄ ဝါကျစီ ဖြစ်ရကား အားလုံး ၁၆ ဝါကျကို တစ်ဝါကျတည်း ပေါင်းထားသည်ဟု မှတ်ပါ။

တဿ ပရိဝါရံ။ ။ နဂိုက “ယာဂု အပို့ လာပါလိမ့်မည်”ဟု သိထားစေသော်လည်း “ယာဂုချည်း လှူလို့ မကောင်းပါ၊ ယာဂု၏ အခြံအရံလုပ်၍ မုန့်-ထမင်းတို့ကိုလည်း လှူကြဦးစို့”ဟု တိုင်ပင်၍ ယာဂုမှတစ်ပါးသော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်များကိုလည်း အခြံအရံဖြင့် ဆောင်ပို့ကြသည်ကို “တဿ ပရိဝါရံ”ဟု ဆိုသည်။

ဘောဇဉ်၏။ ပရိဝါရ်-အခြံအရံကို၊ ကတွာ-၍၊ တေန-ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-
 တံကွ၊ ဗဟုကမ္ပိ-များစွာလည်းဖြစ်သော၊ အညံဝါ-အခြားသော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို
 မူလည်း၊ (အာဟာရိယတု-ပို့ဆောင်အပ်ပါစေ) ဣတ္ထန္နာမံ-သော၊ ကုလံ-သည်၊ ပဋိ
 သံဝိဒိတံ-တင်ကြို၍ သိစေအပ်၊ လျှောက်ထားအပ်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ခါဒနီယံ-
 ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဂစ္ဆတိ-သွားမလို့၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊
 ဘောဇနီယံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဂစ္ဆတိ-မလို့၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ သုတွာ-
 ၍၊ အညာနိ-အခြားကုန်သော၊ ကုလာနိဝါ-တို့သည်သော်လည်း၊ တေဟိ-ထို
 (တင်ကြို၍ သိစေသော)အမျိုးတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ အာဟရန္တု-ပို့ဆောင်ကြပါစေ
 ကုန်၊ တံ သဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်၊ ပဋိသံဝိဒိတံနာမ-တမည်၏။

ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ ယံ-အကြင် ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အနာရောစိတံ
 စ-လျှောက်လည်း မလျှောက်အပ်၊ [ဤပါဠိဖြင့် ကိုယ်တိုင်လျှောက်၍ ပို့အပ်သော
 ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်၏ ပြောင်းပြန်ကို ပြသည်] အနာဟဋ္ဌဉ္စ-ဆောင်လည်း မဆောင်
 အပ်၊ [ဤပါဠိဖြင့် “တေဟိ သဒ္ဓိ အာဟရန္တု” ဟု ဆိုအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်၏
 ပြောင်းပြန်ကို ပြသည်] တံ-ထိုခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်၊ အပုဋိသံဝိဒိတံ နာမ-တ
 မည်၏။ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ ဂန္တု-ငှာ၊ သက္ကောတိ-၏။ သော-
 သည်၊ အဂိလာနော နာမ-န မည်၏။ ပါဠိဒေသနီယန္တိ-ကား၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘော
 ရှိသော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ အာရာမ
 မဇ္ဈေန-အာရာမ၏အလယ်ဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တေဟိ-ဖြတ်သွားကုန်သော၊ အဒ္ဓိကေဟိ-ခရီး
 သွားသူတို့သည်၊ ဒိန္နမ္ပိ-ပေးလှူအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကိုလည်း၊ အာရာမေဝါ-
 ဌ်သော်လည်းကောင်း၊ အာရာမူပစာရေဝါ-ဌ်သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-
 ခံယူ၍၊ အဇ္ဈောဟရန္တဿ ပဋိဂ္ဂဟဏေ ဒုက္ကဋ်၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ
 ပါဠိဒေသနီယံ၊ ဣတိ-အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။

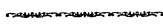
(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အာရာမေ-၌၊ စောရေ-ဓားပြတို့ကို၊ ပဋိဝသန္တေ-နေသည်
 တို့ကို၊ အနာရောစနဝတ္ထုသ္မိ-မပြောခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊
 အဂိလာနောတိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဧကာ-
 သော၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ တိကပါဠိဒေသနီယံ-တည်း၊ ယာမကာလိကာဒိသု-
 တို့၌၊ အာဟာရတ္ထာယ-အာဟာရ အကျိုးငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေပိ-၌လည်းကောင်း၊
 အဇ္ဈောဟာရေပိ-၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်သာ၊ ပဋိသံဝိဒိတေ-တင်ကြို၍
 သိစေအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်၌၊ အပုဋိသံဝိဒိတသညိနော-အပုဋိသံဝိဒိတဟု
 အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိက
 သ-၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ)စ-၏လည်းကောင်း၊ တထာ-ထိုအတူ ဒုက္ကဋ်
 အာပတ်တည်း၊ ပန-ကား၊ (ပဋိသံဝိဒိတေ-၌) ပဋိသံဝိဒိတသညိနော-ပဋိသံဝိဒိတဟု
 အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဋိဂ္ဂဟေတွာ၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဂိလာနဿ-

ဂိလာနဖြစ်၍(ပဋိဂ္ဂဟေတွာ, ဘုဉ္ဇန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပဋိသံဝိဒိတဂိလာနာဝသေသကံဝါ-တင်ကြို၍ သိစေအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်၏ အကြွင်းအကျန်, ဂိလာန၏အကြွင်းအကျန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ [ပဋိသံဝိဒိတဉ္စ+ဂိလာနော စ ပဋိသံဝိဒိတဂိလာနာ၊ တေသံ+အဝသေသကံ-ဋီကာ၊] ဗဟာရာမေ-အာရာမ၏ အပြင်ဘက်၌၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ-ခံယူအပ်သော ဘောဇဉ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တတ္ထဇာတကမေဝ-ထိုအာရာမ၌ ပေါက်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ မူလဖလာဒိဝါ-သစ်မြစ် သစ်သီး အစရှိသည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယာမကာလိကာဒိသု-တို့တွင်၊ ယံကိုဉ္စိ-သော၊ ပစ္စယေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ ပရိဘုဉ္ဇ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍ လျှာသဖြင့်၊ လဒ္ဓံ ဝါ-ရအပ်သော ဝတ္ထုကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-၏၊ တံဿစ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ [ပရိဘုဉ္ဇန္တဿဟု စာရှိသော်လည်း ယော၏ စပ်ပုဒ်မရှိသောကြောင့် “ပရိဘုဉ္ဇတိ၊ တဿ”ဟု ပါဠိမှန် ရှိစေ၊] ဥမ္မတ္တကာဒိနဉ္စ, အနာပတ္တိ။

ယထာဝုတ္တအာရညကသေနာသနတာ-အကြင်အကြင် ဟောတော်မူအပ်သော သာသကံသမ္မတ သပ္ပဋိဘယတောကျောင်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [သာသကံသမ္မတာနိ သံပုဋိဘယာနိဟု ဟောတော်မူအပ်သည်ကို “ယထာဝုတ္တ”ဟုဆိုသည်၊] ယာဝံကာလိကဿ-၏၊ အတတ္ထဇာတကတာ-ထိုတောကျောင်း၌ မဖြစ်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဂိလာနကတာ-ဂိလာနမဟုတ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဂိလာနာဝသေသကတာ-ဂိလာန၏ အကြွင်းအကျန် မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အပဋိသံဝိဒိတတာ-တင်ကြို၍ မသိစေအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောရာမေ-အာရာမတွင်း၌၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ-ခံယူခြင်းလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏံ-စားမျိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ သတ္တ-ဤ ၇ ပါးတို့သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-တို့သည်၊ ကထိနသဒိသာနေဝ-ကထိနသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ကိရိယာကိရိယံ။ ။ခံယူ၍ စားမျိုခြင်းသည် ကိရိယ၊ တင်ကြို၍ မသိစေဘဲ ဆောင်ယူအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ် ဖြစ်လျှင် အာရာမ၏ ပြင်ဘက်သို့ ပြန်၍ ပို့ပြီးမှ ပဋိသံဝိဒိတပြုစေရ၏။ ထိုသို့ မပြုစေမှုကို အကိရိယ, (တစ်နည်း) ကျောင်းတွင်း၌ စားပြု ရှိလျှင် ရှိကြောင်းကို မပြောခြင်းသည် အကိရိယဟု ဆိုလိုဟန်တူသည် အဖွင့်၌ အထူး မဖွင့်ကြပါ။

ပါဠိဒေသနိယဝတ္ထုနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

သေခိယအခန်း

၁။ **ပရိမဏ္ဍလ သိက္ခာပုဒ်** သေခိယေသု- သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ပဌမ- ပဌမ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ပရိမဏ္ဍလန္တိ-ကား၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင် ၌၊ မဏ္ဍလ-ဝန်းဝိုင်းစွာ၊ [နိဝါသေဿာမိ၌စပ်၊] သိက္ခာ ကရဏီယာတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့ ပတ်ဝန်းကျင်ဝန်းဝိုင်းစွာ၊ နိဝါသေဿာမိ-သင်းပိုင် ကို ဝတ်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာရာမေပိ-ကျောင်းအာရာမိ၌လည်းကောင်း၊ အန္တရ ယရေပိ-ရွာတွင်း၌လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော အရပ်တို့၌၊ သိက္ခာ- ကျင့်ခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗာ-ပြုထိုက်၏၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ [“ပရိစ္ဆေဒေါ န ကတော”နှင့် “ပါဠိ အာရောပိတာ”တို့၌ စပ်၊] ယသ္မာ-အကြင့် ကြောင့်၊ ဝတ္ထက္ခန္ဓကေ-က၌၊ ဝုတ္တဝတ္တာနိပိ-ဟောတော်မူအပ်သော ဝတ်တို့သည် လည်း၊ သိက္ခိတဗ္ဗတ္တာ-ကျင့်ထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သေခိယာနေဝ- သေခိယတို့သည်ပင်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ပါရာဇိကာဒိသုဝိယ- တို့၌ကဲ့သို့၊ ပရိစ္ဆေဒေါ-ဂဏန်းဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းကို၊ န ကတော-မပြုအပ်၊ စ-

သမန္တတော မဏ္ဍလံ။ ။ပရိကို “သမန္တတော”ဟု ဖွင့်၊ “အထက်ဘက်၌ ချက်ဖုံးလောက်သော အရပ်၏ ပတ်ဝန်းကျင်၊ အောက်ဘက်၌ ခြေသလုံးမြင်းခေါင်း၏အောက် လက် ၈ သစ်လောက် အရပ်၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌-ညီညီညာညာ ဝန်းဝိုင်းနေအောင် ဝတ်ပါ”ဟုလို။

အာရာမေပိပေ၊ သဗ္ဗတ္ထံ။ ။ “ဥဇ္ဈိကာယ အန္တရယရေ”စသည်၌ “အန္တရယရေ”ပါသကဲ့သို့ ဤ၌ “အန္တရယရေ”မပါရကား ကျောင်း၌ဖြစ်စေ၊ ရွာ၌ဖြစ်စေ အားလုံးနေရာ၌ “ပရိမဏ္ဍလ ဖြစ်အောင် ဝတ်ရမည်ဟု သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့် “အာရာမေပိ အန္တရယရေပိ သဗ္ဗတ္ထံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ အာရာမေကို ဗုဒ္ဓါပဌာနာဒိကာလကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်ဟု ငြိကာဆို၏၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားဝတ်တက်ရာအရပ်၊ သံဃာအများ စုဝေးရာအရပ်၊ ဆရာသမားထံ ဆည်းကပ်ရာအရပ်၊ စာတက်ရာအရပ်၊ ဆွမ်းစားရာအရပ် စသည်၌ ပရိမဏ္ဍလဖြစ်အောင် ဝတ်ရမည်။

သိက္ခာ ကာတဗ္ဗာ။ ။ သိက္ခာဓာတ်၏ သင်ယူခြင်းအနက်၊ ကျင့်ခြင်းအနက်ကို ယူ၍ “သိက္ခာ-သင်ခြင်း အားထုတ်ခြင်းကို”ဟု ရှေးက အနက်ပေးကြသော်လည်း “နိဝါသေဿာမိတိ၊ ပေ၊ သဗ္ဗတ္ထံ”ကို ထောက်လျှင် ကျင့်ခြင်းအနက်ကိုသာ ယူသင့်၏၊ ဘာကြောင့်နည်း “ပရိမဏ္ဍလ ဖြစ်အောင် ဝတ်မည်”ဟု အလုံးစုံအရပ်၌ “သင်ရမည်”ဟူသော အနက်၏ မဖြစ်သင့်၍ “ကျင့်ရမည်”ဟူသော အနက်သာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်တည်း၊ သို့သော် ထိုဝတ်နည်းကို နားလည်အောင်ကား သင်ယူရမည်သာ၊ “မသင်ယူလျှင် အနာဒရိယ ဖြစ်ရာ၏”ဟု နောက်၌ ငြိကာပြုလတ္တံ့။

ဝတ္ထက္ခန္ဓကေ ဝုတ္တဝတ္တာနိ။ ။ ဝတ္ထက္ခန္ဓက၌ ဝတ်တို့လည်း “သိက္ခိတဗ္ဗာ-ကျင့်ထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤဝစနတ္ထကြောင့် သေခိယ မည်ကြသည်”ဟုလို၊ ဝတ္ထက္ခန္ဓက၌ လာသော ဝတ်တို့သာ မက၊ အခြားခန္ဓကတို့၌ လာသော ဝတ်များလည်း ဤသေခိယ၌ သွင်းယူရသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဝတ္ထက္ခန္ဓကေ ဝုတ္တဝတ္တာနိ”ကို နိဒဿနနည်းဟု မှတ်ပါ။

သည်သာမကသေး၊ စာရိတ္တဝိနယဒဿနတ္ထံ-စာရိတ္တဝိနည်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊
 [“အာပတ္တိနာမေန အဝတ္တာ ပါဠိ အာရောပိတာ”၌စပ်၊ ဋီကာ၌ “ပရိစ္ဆေဒေါ န
 ကတော”ကို ဆောင်ယူ၍ စပ်ရမည်ဟူသော စကားကို စဉ်းစားပါ။] ယော ပန
 ဘိက္ခု၊ ဩလမ္ပန္တော နိဝါသေယျ၊ ဒုက္ကဋ်-ယော ပန ဘိက္ခု၊ပေါဒုက္ကဋ်ဟူ၍၊ ဧဝံ-
 ဤသို့၊ အာပတ္တိနာမေန-အာပတ်အမည်ဖြင့်၊ အဝတ္တာ-ဟောတော်မူဘဲ၊ သိက္ခာ
 ကရဏီယာတိ-ယာဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသု-တို့၌၊ ပါဠိ-ကို၊ အာရောပိ
 တာ-တင်အပ်ပြီ၊ ပန-ထိုသို့ပင် အာပတ်နာမည် မတပ်ပါသော်လည်း၊ ပဒဘာဇနေ-
 ပဒဘာဇနီ၌၊ [ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌-ဟူလို၊] အာပတ္တိဒုက္ကဋ်သံသတိ-သ
 ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-မိန့်တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော
 သေခံယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အနာဒရိယကရဏော-မလေးစားသဖြင့် ပြုခြင်းကြောင့်၊
 [မလေးစားဘဲ မညီမညွတ်ဝတ်ခြင်း စသည်ကြောင့်-ဟူလို၊] ဒုက္ကဋ်-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-
 သိထိုက်၏။ [ဤအဓိပ္ပာယ်များကို ဤအဋ္ဌကထာအတိုင်း ပါတိမောက်ဘာသာ
 ဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ပရိမဏ္ဍလန္တိဇတ္ထ-ပရိမဏ္ဍလံဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော-
 ကို၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏။) နာဘိမဏ္ဍလံ-ချုတ်အဝန်းကို၊ [ချက်၏ဝဲယာ
 ဘေးပတ်လည်-နောက်ကျောနှင့်တကွ အရပ်ကို ယူ၊ နောက် ဇာဏုမဏ္ဍလသ
 ၌လည်း နည်းတူ] ပဋိစ္စာဒေတွာ-ဖုံးလွှမ်း၍ လည်းကောင်း၊ ဇာဏုမဏ္ဍလသ-
 ပုဆစ်ဒူးဝန်း၏၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ ဇယံဋီကတော-မြင်းခေါင်းရိုးမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊
 အဋ္ဌဂုံလမတ္တံ-လက် ၈ သစ် အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်တိုင်အောင်၊ [ရိုးရိုးလက်
 ၈ သစ်ဖြင့် (ရှင်စောတစ်ထွာ၊ မင်္ဂ ၃ ထွာအတိုင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ) အဋ္ဌဂုံလမတ္တံ၊]
 နိဝါသနံ-သင်းပိုင်ကို၊ ဩတာရေတွာ-ချ၍ လည်းကောင်း၊ နိဝါသေန္တေန-ဝတ်သော
 ရဟန်းသည်၊ ပရိမဏ္ဍလံ-ပတ်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်းစွာ၊ နိဝတ္ထံ နာမ-ဝတ်အပ်သည်
 မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ အနိဝါသေတွာ-မဝတ်မူ၍၊ အနာဒရိယေန-
 မလေးစားခြင်းကြောင့်၊ (လေးစားခြင်း မရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မလေးစားခြင်း
 ကြိယာကြောင့်) ပုရတော ဝါ-ရှေ့၌သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္စတော ဝါ-နောက်၌
 သော်လည်းကောင်း၊ ဩလမ္ပေတွာ-တွဲလျားချ၍၊ နိဝါသေန္တဿ-ဝတ်သော
 ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်- ဟောတိ၊ စ-ဆက်၊ ဧဝံ-သက်၊ ဧဝံ-သက်၊ တဿေဝ-ထို
 တွဲလျားချ၍ ဝတ်သော ရဟန်း၏သာ၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ န-မဟုတ်သေး၊ အညေ-
 ကုန်သော၊ တေန ခေါ ပန သမယေန ဆဗ္ဗိဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု၊ ဂိဟိ နိဝတ္ထံ နိဝါသေန္တိ

အနာဒရိယေန။ ။ သိက္ခာပုဒ်တော်ကို မလေးစားခြင်းကြောင့် လက် ၈ သစ်လောက်
 ခန့်မှန်းရသော အောက်ချခြင်းထက် ပို၍ အောက်ချဝတ်သော ရဟန်းမှာ ဒုက္ကဋ်၊ သာမဏေ
 များ၌ ဒဏ်ထိုက်၏။ အနာဒရိယစိတ် မရှိဘဲ ခြေသလုံး၌ အမြင်မတော်သော ရောဂါရှိနေ
 သောကြောင့် အောက်ချ၍ ဝတ်သူမှာ အပြစ်မရှိ။

ဟတ္ထိသောဏှကံ၊ ပေ၊ သံဝလ္လိယံ နိဝါသေန္တိတိ-တေန ခေါ ပန သမယေန၊ ပေ၊ နိဝါသေန္တိဟူ၍၊ ခန္ဓကေ-စူဠဝဂ္ဂခန္ဓကဋ္ဌ၊ ယေ နိဝါသနဒေါသာ-အကြင်ဝတ်ခြင်း၌ အပြစ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တထာ-ထိုဟောတော်မူအပ်သော အပြစ်တို့ဖြင့်၊ နိဝါသေန္တိသာပိ-၏လည်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်ပင်တည်း။ [တေန ခေါ ပန သမယေန-ထိုအခါ၌၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဂိဟိနိဝတ္ထံ-လူတို့၏ ဝတ်ခြင်းကို၊ (သဒိဿပစာ) နိဝါသေန္တိ-ဝတ်ကြကုန်၏၊ ဟတ္ထိ သောဏှကံ-ဟတ္ထိသောဏှကဝတ်ခြင်းကို၊ (နိဝါသေန္တိ-ကုန်၏) မစ္ဆဝါလကံ-မစ္ဆဝါလကဝတ်ခြင်းကို၊ (နိဝါသေန္တိ) စတုက္ကဏှကံ-စတုက္ကဏှကဝတ်ခြင်းကို၊ (နိဝါသေန္တိ) တာလဝဏှကံ-တာလဝဏှကဝတ်ခြင်းကို၊ (နိဝါသေန္တိ) သတဝလိကံ-သတဝလိက ဝတ်ခြင်းကို၊ နိဝါသေန္တိ၊ သံဝလ္လိယံ-သံဝလ္လိယ ဝတ်ခြင်းကို၊ နိဝါသေန္တိ။]

တတ္ထ-ထိုဝတ်ခြင်းတို့တွင်၊ ဟတ္ထိသောဏှကံ နာမ-ဆင့်နှာမောင်းနှင့်တူသော ဝတ်ခြင်းမည်သည်၊ စောဠိကဏ္ဍတ္ထိနံ-စောဠတိုင်းသူ မိန်းမတို့၏၊ နိဝါသနံဝိယ-ဝတ်ခြင်းကဲ့သို့၊ နာဘိမူလတော-ချက်အရင်းမှစ၍၊ ဟတ္ထိသောဏှသဏှာနံ-ဆင့်နှာမောင်းသဏှာန်ရှိအောင်၊ ဩလမ္ပကံ-တွဲလျားချအပ်သည်ကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ နိဝတ္ထံ-ဝတ်ခြင်းတည်း၊ [ရှေ့တည့်တည့် ကပ်ထားသော သင်္ကန်းလိပ်ဝယ် ဆင်၏ နှာမောင်းကဲ့သို့ အရင်းတုပ်၍ အဖျားသေးသော ဝတ်ခြင်းတည်း၊] မစ္ဆဝါလကံ နာမ-ငါးကြင်းမြီးနှင့်တူသော ဝတ်ခြင်းမည်သည်၊ ဧကတော-တစ်ဖက်၌၊ ဒသန္တံ-အမြိတ်အဆာ အစွန်းကိုလည်းကောင်း၊ ဧကတော-၌၊ ပါသန္တံ-အတွင်းအစွန်းကို လည်းကောင်း၊ [ဒသာမူလ-အမြိတ်အဆာ၏ အရင်းပိုင်းကို ဆိုသည်၊] ဩလမ္ပေ တွာ-၍၊ နိဝတ္ထံ-ဝတ်ခြင်းတည်း၊ စတုက္ကဏှကံ နာမ-အနား ၄ ခုရှိသောဝတ်ခြင်း မည်သည်၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ဒွေ-၂ ခုသော အနားတို့လည်းကောင်း၊ ဟေဋ္ဌတော-အောက်၌၊ ဒွေ-၂ ခုသော အနားတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ စတ္တာရော ကဏ္ဏေ-၄ ခုသော အနားတို့ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြု၍၊ နိဝတ္ထံ-ဝတ်ခြင်းတည်း။]

တာလဝဏှကံ နာမ-ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းနှင့်တူသော ဝတ်ခြင်းမည်သည်၊ တာလ ဝဏှကာရေန-ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းပုံသဏှာန်ဖြင့်၊ သာဋကံ-အဝတ်ကို၊ ဩလမ္ပေ တွာ-၍၊ နိဝတ္ထံ-ဝတ်ခြင်းတည်း၊ သတဝလိကံ နာမ-များစွာသော အတွန့်ရှိသော ဝတ်ခြင်း မည်သည်၊ [သတသဒ္ဓါ အနေကသင်္ချာ၊] ဒီယသာဋကံ-ရှည်စွာသော အဝတ်ကို၊ အနေကက္ကတ္ထံ-အကြိမ်ပေါင်းများစွာ၊ ဝါ-အတွန့်ပေါင်းများစွာ၊ ဩဘုဇိ တွာ-ခွေ၍၊ ဝါ-တွန့်၍၊ ဩဝဋ္ဌိကံ-အတွန့်အလိပ် ရှိသည်ကို၊ ဧကရာဇ္ဇေန-ပြုလျက်၊ နိဝတ္ထံ-ဝတ်ခြင်းတည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဝါမဒက္ခိဏပဿေသု-လက်ဝဲနံပါး၊ လက်ျာ နံပါးတို့၌၊ နိရန္တရံ-အကြားမရှိအောင်၊ ဝလိယော-အတွန့်တို့ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြု၍၊ နိဝတ္ထံ-ဝတ်ခြင်းတည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဇာဏုတော-ဒူးပုဆစ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ဧကာဝါ-

တစ်ခုသော်လည်းဖြစ်သော၊ ဒွေဝါ-၂ ခုသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဝလိယော-
အတွန်တို့သည်၊ သစေ ပညာယန္တိ-အကယ်၍ ထင်ရှားကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊)
ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။

သံဝလ္လိယန္တိ-ကား၊ မလ္လကမ္မကာရာဒိဟိဝိယ-လက်ဝေသမား၊ အမှုလုပ်သမား
အစရှိသူတို့ကဲ့သို့၊ ကစ္ဆံ-အောက်ပိုးကို၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့၍၊ (တစ်နည်း)၊ ကစ္ဆံ ဗန္ဓိတွာ-
ခါးတောင်းကျိုက်၍၊ နိဝတ္ထံ-ဝတ်ခြင်းတည်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ နိဝါသေတုံ-ဝတ်ခြင်းငှာ၊
ဂိလာနဿာပိ-မကျန်းမာသောရဟန်းအားသော်မှလည်းကောင်း၊ မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿာပိ-
ခရီးသွားရဟန်းအားသော်မှလည်းကောင်း၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ မဂ္ဂ-ခရီးကို၊ ဂစ္ဆန္တာ-
သွားကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဧကံဝါ-တစ်ခုသော်လည်းဖြစ်သော၊ ဒွေဝါ-၂ ခု
သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ကဏ္ဏေ-အနားစွန်းတို့ကို၊ ဥက္ခိပိတ္တာ-မြှောက်၍၊ အန္တရ
ဝါသကဿ-သင်းပိုင်၏။ ဥပရိ-အထက်၌၊ ယမ္ပိ လဂ္ဂန္တိ-အကြင်လည်း ချိတ်တတ်
ကြကုန်၏။ ဝါ-အကြင်လည်း ညှပ်တတ်ကြကုန်၏။ ဝါ-တစ်နည်း၊ အန္တော-အတွင်း
၌၊ ဧကံ-တစ်ထည်သော၊ ကာသာဝံ-သင်းပိုင်ကို၊ တထာ-ထိုအစ ၂ ဖက် အထက်၌
ညှပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊ ဗဟိ-အပြင်ဘက်၌၊ ဝါ-
အပေါ်၌၊ အပရံ-အခြားသင်းပိုင်တစ်ထည်ကို၊ (ယမ္ပိ) နိဝါသေန္တိ-အကြင်လည်း
ဝတ်ကြကုန်၏။ (တံ) သဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော ဝတ်ခြင်းသည်၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်။

ပန-ဆက်၊ ဂိလာနော-မကျန်းမာသော ရဟန်းသည်၊ အန္တောကာသာဝဿ-
အတွင်းသင်းပိုင်၏။ ဩဝဋ္ဋိကံ-အလိပ်ကို၊ ဒဿေတွာ-ထင်ရှားစေ၍၊ ဝါ-ပြု၍၊
အပရံ-အခြားသင်းပိုင်တစ်ထည်ကို၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ နိဝါသေတုံ-ငှာ၊ လဘတိ-
ရ၏။ အဂိလာနေန-ဂိလာနမဟုတ်သော ရဟန်းသည်၊ ဒွေ-၂ ထည်သော သင်းပိုင်
တို့ကို၊ နိဝါသေန္တေန-ဝတ်လတ်သော်၊ သဂုဏံ-အထပ်ရှိသည်ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊
နိဝါသေတဗ္ဗာနိ-ဝတ်ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ-ဤသို့၊ ခန္ဓကေ-၌၊ ပဋိက္ခိတ္တဉ္စ-ပယ်မြစ်
အပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဩလမ္မကဉ္စ-တွဲလျားချအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ သဗ္ဗံ-
သော၊ ဣမံ-ဤ ဝတ်ခြင်းကို၊ ဝိဝဇ္ဇေတွာ-ရှောင်ကြဉ်ပြီး၍၊ ဝုတ္တလက္ခဏသမ္ပန္နံ-

ဩဝဋ္ဋိကံ ဒဿေတွာ။ ။ရှေးဆရာတို့ကား “ဩဝဋ္ဋိကံ-ခါးတောင်းကျိုက်ကို” ဟု ပေးကြ၏။
သို့သော် “ဒဿေတွာ” အရ ခါးတောင်းကျိုက်ကို ပြု၍ (ထင်ရှားစေ၍) ဟု မဖြစ်နိုင်၊ ခါးတောင်း
ကျိုက်မှာ အတွင်းက ဖြစ်နေ၍ မထင်ရှားစေနိုင်၊ ရှေ့၌လည်း “ခါးတောင်းကျိုက်၍ ဝတ်ခြင်းကို
ဂိလာနသော်မှ မအပ်” ဟု ဆိုခဲ့ပြီ၊ ထို့ကြောင့် “ဩဝဋ္ဋိကံ-အလိပ်ကို” ဟု ပေးလိုက်၏။

အဂိလာနေန ပေ၊ နိဝါသေတဗ္ဗာနိ။ ။ဂိလာနရဟန်းသည် သင်းပိုင် ၂ ထည် ထပ်၍
ဝတ်လိုလျှင် အတွင်းတစ်ထည်ကို ယခုခေတ် ထုံးစံအတိုင်း လိပ်၍ အပေါ်တစ်ထည်ကို
ပတ်ရုံသာ ပတ်လျက် ဝတ်ကောင်းသော်လည်း ဂိလာနမဟုတ်သော ရဟန်းကား သင်းပိုင်
၂ ထည်လုံးကို ထပ်ပြီးမှ ဝတ်ကောင်းသည်။

ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံစွာ၊ [ချက်အဝန်း၊ ဒူးအဝန်းကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံစွာ-ဟူလို] နိဗ္ဗိကာရ်-ဖောက်ပြန်ခြင်း မရှိအောင်၊ ပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ နိဝါသေတဗ္ဗ-ဝတ်ရာ၏။ ဝါ-ဝတ်ရမည်၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အနိဝါသေတွာ-၍၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ ဝိကာရ်-ဖောက်ပြန်ခြင်းကို၊ ကရောန္တဿ-ပြုသောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ နိဒါနံ ပုဂ္ဂလံ ဝတ္ထုန္တိအာဒိကေ-နိဒါနံ ပုဂ္ဂလံ ဝတ္ထု အစရှိသော၊ ဝိနိစ္ဆယေ-အဆုံးအဖြတ်တွင်၊ [ပဌမပါရာဇိက၌ ပြခဲ့သော အဆုံးအဖြတ်များတွင်-ဟူလို] သုရုသုရုကာရကံ-သုရုသုရုကာရကသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ကောသမ္ပယံ-၌၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သာမိသေန ဟတ္ထေန ပါနီယတ္ထာလကသသိတ္ထကပတ္တဓောဝနပဋိသံယုတ္တဒ္ဓယံ-သာမိသေန ဟတ္ထေန ပါနီယတ္ထာလကနှင့်စပ်သော သိက္ခာပုဒ်၊ သသိတ္ထက ပတ္တဓောဝနနှင့်စပ်သော သိက္ခာပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်းကို၊ ဘဂ္ဂေသု-ဘဂ္ဂါဟု ဗဟုဝုစံ အမည်ရသော ဇနပုဒ်၌၊ သမ္ပလေ ဘိက္ခု အာရပ္ပ (ပညတ္တံ)၊ သေသာနိ-ကြွင်းကုန်သော၊ သဗ္ဗာနေဝ-အလုံးစုံသော သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့ကိုပင်၊ သာဝတ္ထိယံ ဆဘဂ္ဂိယေ၊ အာရပ္ပ၊ ဩလမ္ပေတွာ နိဝါသနာဒိဝတ္ထုသ္မိ-တွဲလျားချ၍ ဝတ်ခြင်း အစရှိသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တာနိ-ကုန်ပြီ၊ သူပေါဒနဝိညတ္တိယံ-သူပေါဒနဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဒေသနာဒိသုစ-ဓမ္မဒေသနာ အစရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဝိလာနဝသေန-ဝိလာ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကာ-သော၊ အနုပညတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)။ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံသော သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ သာဓာရဏပညတ္တိယော-ဘိက္ခုနီတို့နှင့် ဆက်ဆံသော ပညတ်တို့တည်း၊ အနာဏတ္တိကာနိ-စေခိုင်းခြင်း မရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ သဗ္ဗေသု-အလုံးစုံသော သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-ဒုက္ကဋ်အာပတ်သာတည်း၊ အညော-ဒုက္ကဋ်အာပတ်မှ အခြားသော၊ အာပတ္တိဘေဒေါ-အာပတ် အထူးအပြားသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဝိပတ္တိဝိစာရဏာ-ဝိပတ္တိကို စိစစ်ခြင်းကို၊ ဝုတ္တာယေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ၊ [ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ-ဟူလို] သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်တို့ကို၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ အဝသာနေ-အဆုံး၌၊ ဒဿယိ သာမ-ပြကုန်အံ့။

ပန-ဆက်၊ အနာပတ္တိမတ္တံ-အနာပတ်မျှကိုလည်းကောင်း၊ အင်္ဂဉ္စ-အင်္ဂါကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-ဆိုထိုက်၏၊ တယိဒံ-ထိုအနာပတ်မျှနှင့်အင်္ဂါကို၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ဝါ-ဆိုဦးအံ့၊ တာဝ-ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ-ညွှန်ပြအပ်သော)၊ ဣမသ္မိ သိက္ခာပဒေ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အသုဗ္ဗိစ္စ-သညာနှင့်တကွ မစေ့ဆော်မှု၍၊ (အပရိမဏ္ဍလံ-မဝန်းဝိုင်းစွာ၊ နိဝါသေန္တဿ-ဝတ်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) အသတိယာ-သတိလွတ်ကင်း မေ့လျော့ခြင်းကြောင့်၊ (အပရိမဏ္ဍလံ၊ နိဝါသေန္တဿ - ၏လည်းကောင်း၊)

အဇာနန္ဒဿ-မသိသည် ဖြစ်၍၊ (အပရိမဏ္ဍလံ၊ နိဝါသေန္တဿ)၊ ဂိလာနဿ-မကျန်းမာသည် ဖြစ်၍၊ (အပရိမဏ္ဍလံ၊ နိဝါသေန္တဿ)၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (အပရိမဏ္ဍလံ၊ နိဝါသေန္တဿ)၊ ဥမ္မတ္တကာဒီနံ - ကုန်၍၊ (အပရိမဏ္ဍလံ၊ နိဝါသေန္တနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)။

တတ္ထ-ထိုအသဗ္ဗိစ္စအစရှိသည်တို့တွင်၊ အသဗ္ဗိစ္စာတိ-ကား၊ အပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ နိဝါသေဿာမိ-သင်းပိုင်ကို ဝတ်အံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အသဗ္ဗိစ္စ-၍၊ [ပုရတော ဝါ ပစ္ဆတော ဝါ ဩလမ္မကံ (တွဲလျားချ၍) နိဝါသေဿာမိတိ ဧဝံ အသဗ္ဗိစ္စ၊] အထ ခေါ-စင်စစ်ကား၊ ပရိမဏ္ဍလံယေဝ-စွာသာလျှင်၊ နိဝါသေဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဝိရဇ္ဈိတွာ-ချွတ်ချော်၍၊ အပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ နိဝါသေန္တဿ-၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အသတိယာတိ-ကား၊ အညဝိဟိတဿာပိ-အခြားအာရုံ၌ ထားအပ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍လည်း၊ [သင်းပိုင်ဝတ်မှု၌ စိတ်မရောက်ဘဲ အခြား အာရုံ၌ စိတ်ရောက်သည် ဖြစ်၍-ဟူလို] တထာ-ထို ပရိမဏ္ဍလ မဖြစ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိဝါသေန္တဿ-၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အဇာနန္ဒဿာတိ-ကား၊ ပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ နိဝါသေတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ဝတ်နည်းကို၊ အဇာနန္ဒဿ-၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အပိစ-ထိုဆို့ပင် အဇာနန္ဒပဂ္ဂိုလ်မှာ အနာပတ္တိ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ နိဝါသနဝတ္တံ-သင်းပိုင်ဝတ်ပုံ ကျင့်ဝတ်ကို၊ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ-သင်ယူရာ၏၊ ဝါ-သင်ယူ ရမည်။

ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ သုက္ခဇယောဝါ-ခြောက်သောခြေသလုံး ရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ မဟာပိဏ္ဍိကမံသောဝါ-ကြီးသောခြေသလုံးကြွက်သား ရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ သာရုပ္ပတ္တာယ-လျောက်ပတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှာ၊ အဋ္ဌင်္ဂုလာဓိကမ္ပိ-လက်ရှစ်သစ် ထက် အလွန်လည်း၊ ဩတာရေတွာ-အောက်သို့ချ၍၊ နိဝါသေတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ ဂိလာနဿာတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ ဇယံယဝါ-ခြေသလုံး၌သော် လည်းကောင်း၊ ပါဒေဝါ-ခြေ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝဏော-အနာသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဥက္ခိပိတွာဝါ-မြှောက်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဩတာရေတွာ ဝါ-အောက်သို့ ချ၍ သော်လည်းကောင်း၊ နိဝါသေတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏၊ အာပဒါသုတိ-ကား၊ ဝါဠာဝါ-ခြင်္သေ့၊ သစ်ကျား အစရှိသော သားရဲတို့သည်

အပိစ။ ။ ကိစ္ဆာပိ ပရိမဏ္ဍလံ နိဝါသေတုံ အဇာနန္ဒဿ အနာပတ္တိ၊ တထာပိ နိဝါသနဝတ္တံ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗမေဝ၊ သဗ္ဗိစ္စ အနုဂ္ဂဟဏံ ဟိ အနာဒရိယံ သိယာတိ အာဟ-အပိစ နိဝါသနဝတ္တံ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗန္တိ၊ [ပရိမဏ္ဍလဝတ်နည်းကို မသိသေး၍ ပရိမဏ္ဍလ မဖြစ်ဘဲ ဝတ်သူမှာ အာပတ်မသင့်သော်လည်း ဝတ်နည်းကိုကား လေးလေးစားစား သင်ရမည်သာ၊ မသင်လိုသောစေတနာဖြင့် မသင်ဘဲ နေလျှင် အနာဒရိယပင် ဖြစ်စရာ ရှိသည်။]

သော်လည်းကောင်း၊ စောရာဝါ-ဓားပြတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ အနုဗန္ဓန္တိ-
 လိုက်ကုန်၏။ ဧဝရူပါသု-ဤသို့သဘော ရှိကုန်သော၊ (ဤသို့ အလားတူ ဖြစ်ကုန်
 သော) အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ (အပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ နိဝါသေန္တဿ-၏။)
 အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပုဗ္ဗတ္တကာဒယော-ဥပ္ပတ္တက အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊
 ဝုတ္တနယာ ဧဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိကုန်သည်သာ။

အနာဒရိယံ-လေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိကာရဏာ
 ဘာဝေါ-အာပတ်မသင့်ဖို့ရာ အကြောင်း၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ အပရိမဏ္ဍလ
 နိဝါသနံ-ဝန်းဝိုင်းစွာ မဝတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တီဏိ-တို့သည်၊
 ဧတ္ထ-၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ (ဣမာနိ တီဏိ-တို့သည်၊
 အင်္ဂါနိ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ)ယထာ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤ၊ အတူ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံ
 သော သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ပုရိမာနိ-ရှေးဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေ-နှစ်ပါးသောအင်္ဂါ
 တို့လည်းကောင်း၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တပုဋိပက္ခကရဏဉ္စ-ဟော
 တော်မူအပ်သော အကြောင်းအရာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-
 ဤသို့၊ တီဏိယေဝ-သုံးပါးတို့သည်သာ၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ [ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်
 အတွက် အပရိမဏ္ဍလ ပါရပနကို သွင်း၊ တတိယသိက္ခာပုဒ်အတွက် သုပ္ပဋိစ္ဆန္တ
 အဂမနကို သွင်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို တတိယ
 အင်္ဂါ အဖြစ်ဖြင့် သွင်းပါ။] တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရ-
 နောက်၌၊ တာနိပိ-ထိုအင်္ဂါတို့ကိုလည်း၊ အဝတွာ-မဆိုမူ၍၊ အနာပတ္တိမတ္တမေဝ-
 အနာပတ်မျှကိုသာ၊ စက္ခာမ-ဆိုကုန်တော့အံ့၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။

ပဌမသိက္ခာပဒ် (သမတ္တံ)။

**ပရိမတ္ထလ
 ပါရပန**

ဒုတိယေ-၌၊ န ဘိက္ခဝေ ဂိဟိပါရုတံ ပါရပိတဗ္ဗန္တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-
 သို့၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်သော၊ ဂိဟိပါရုတံ-လူတို့၏
 ခြံနည်းကို၊ အပါရပိတွာ-မခြံမူ၍၊ ဥဘော ကဏ္ဍေ-အနားစွန်း
 နှစ်ဖက်တို့ကို၊ သမံ-အညီအမျှ၊ ကတွာ-၍၊ ပါရပနံ-ခြံခြင်းသည်၊ ဝါ-ရန်းခြင်း
 သည်၊ ပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ ပါရပနံ နာမ-ခြံခြင်းမည်၏။ ဝါ-ရန်းခြင်းမည်၏။ [ခြံခြင်းကို
 ပင်“ရန်းခြင်း”ဟု ခေါ်သည်။] တတ္ထ-ထိုန ဘိက္ခဝေ ဂိဟိပါရုတံ ပါရပိတဗ္ဗံ အစရှိ
 သော ပါဠိရပ်၌၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ [အညထာ ပါရုတံ၌စပ်။]
 သေတပဋုပါရုတံ-ဖြူသောအဝတ်ရှိသူတို့၏ ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ ပရိဗ္ဗာဇက
 ပါရုတံ-ပရိဗ္ဗာဇတို့၏ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ ဧကသာဋကပါရုတံ-တစ်ထည်သော

ဥဘော ကဏ္ဍေ သမံ ကတွာ။ ။သင်္ကန်းရုံသောအခါ သင်္ကန်းအနား ၂ ခုကို ညီစွာ
 ထား၍ လိပ်ရသေး၏။ သင်္ကန်းရန်းရာ၌ကား သင်္ကန်းအနား ၂ ခုကို ညီစွာ ထား၍ (မလိပ်
 တော့ဘဲ) လက်ဝဲဖက် လက်မောင်းကို ဖုံးစေလျက် ရန်းလိုက်ရသည်။ ဤသို့ ရန်းခြင်းကို

အဝတ်ရှိသူတို့၏ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ သူရာသောဣန္ဒြေပါရုတ်-သေသောက်ကြူးတို့၏ ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ အန္တေပုရိကပါရုတ်-နန်းတွင်းသူတို့၏ ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ မဟာဇေဋ္ဌပါရုတ်-လက်သမားကြီးတို့၏ ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ ကုဋိပူဝေသကပါရုတ်-လယ်လုပ်တဲကုပ်သို့ ဝင်သူတို့၏ ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏပါရုတ်-ပုဏ္ဏားတို့၏ ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ ပါဠိကာရကပါရုတ်-သံဃာအစဉ်အတန်းကို ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့၏ ခြံနည်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝမာဒိ-ဤသို့ အစရှိသော၊ ပရိမဏ္ဍလလက္ခဏာတော-ပရိမဏ္ဍလလက္ခဏာမှ၊ အညထာ-တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပါရုတ်-ခြံခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏။) သဗ္ဗ-သော၊ ဧတံ-ဤခြံခြင်းသည်၊ ဂိဟိပါရုတ် နာမ-မည်၏။

တသ္မာ-ကြောင့်၊ သေတပဋ္ဌာ-ဖြူသောအဝတ်ရှိကုန်သော၊ အမူပါလကနိဂဏ္ဏာ-တစ်ဝက်သော အထက်ကိုယ်ကိုသာ စောင့်ရှောက်ကုန်သော နိဂဏ္ဏတို့သည်၊ ပါရုပန္နိ ယထာ-ခြံကြကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧကစ္စေ-ကုန်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကာ-တို့သည်၊ ဥရံ-ရင်ဘတ်ကို၊ ဝိဝရိတ္တာ-ဖွင့်၍၊ ဒွိသု-နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ အံသကူဋေသု-ပခုံးစွန်းတို့၌၊ ပါဝုရဏံ-ခြံထည်ကို၊ ဌပေန္တိ ယထာ စ-ထားကြကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧကသာဋ္ဌကာ-တစ်ထည်သော အဝတ်ရှိကုန်သော၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ နိဝတ္ထသာဋ္ဌကဿ-ဝတ်အပ်သော အဝတ်၏၊ ဧကေန-တစ်ခုသော၊ အန္တေန-အစွန်းဖြင့်၊ ပိဋ္ဌိ-ကျောက်ကုန်းကို၊ ပါရုပိတ္တာ-ခြံ၍၊ ဥဘော ကဏ္ဏေ-အနားစွန်း ၂ ဖက်တို့ကို၊ ဥဘောသု-ကုန်သော၊ အံသကူဋေသု-တို့၌၊ ဌပေန္တိ ယထာ စ-သို့လည်းကောင်း၊ သူရာသောဣန္ဒြေဒယော-သေသောက်ကြူး အစရှိသူတို့သည်၊ သာဋ္ဌကေန-အဝတ်ဖြင့်၊ ဂိဝံ-လည်ပင်းကို၊ ပရိက္ခိပိတ္တာ-ရစ်ပတ်၍၊ ဥဘော အန္တေ-တို့ကို၊ ဥရေဝါ-ရင်ဘတ်၌သော်လည်း၊ ဩလမ္ပေန္တိယထာစ-တွဲလျားချကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပိဋ္ဌိယံဝါ-ကျောက်ကုန်း၌သော်လည်း၊ ဒိပန္နိယထာ စ-ပစ်ချကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အန္တေပုရိကာဒယော - နန်းတွင်းသူ အစရှိသည်တို့သည်၊ အက္ခိတာရကမတ္ထံ-မျက်လုံးပေါက်မျှကို၊ ဒေသေတ္တာ-ပြ၍၊ ဩဂုဏ္ဏိတံ-

“ပရိမဏ္ဍလပါရုပန”ဟု ခေါ်၏။ သီဟိုဠ်ရဟန်းတော်များ၌ ထိုကဲ့သို့ ရန်းနည်းကို တွေ့နိုင်သေးသည်။ ယခုကာလ၌တား ဤသို့ သင်္ကန်းနား ၂ ခုကို ညီစွာ မထားတော့ဘဲ သင်္ကန်းတစ်စ၏ ထောင့်ကို စုရုံး(လုံး)၍ လက်ဝဲ ပခုံးပေါ်၌ ထားကြသောကြောင့် “ဥဘော ကဏ္ဏေ သမံကတ္တာ”၏ အဓိပ္ပာယ် အစစ်အမှန် ပျောက်နေတော့၏။

သေတပဋ္ဌာ။ ။သေတပဋ္ဌာကို “အမူပါလကနိဂဏ္ဏာ”ဟု ဖွင့်၏။ သေတော+ပဋ္ဌော ယေသံတိ သေတပဋ္ဌာ၊ အမူ-အထက်ပိုင်း ကိုယ်တစ်ဝက်ကို+ပါလေန္တိ-ဖုံးထားသောအားဖြင့် စောင့်ရှောက်ကြကုန်၏။ ဣတိ အမူပါလကာ၊ ထိုနိဂဏ္ဏတို့သည် အောက်ပိုင်း၌ မစောင့်ရှောက်တော့ဘဲ (အဝတ်မပါဘဲ) အထက်ပိုင်း၌သာ အဝတ်ဖြူ တစ်ထည်ကို ချိုင်းကြားနှစ်ဖက်၌ သွင်း၍ ခြံထားကြသတတ်။

ထက်ဝန်းကျင် ရစ်ပတ်အပ်သော ဦးခေါင်းရှိအောင်၊ ဝါ-ခေါင်းမြီးခြုံလျက်၊ ပါရူပန္တိယထာ စ-ခြုံကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မဟာဇေဋ္ဌာ-လက်သမားကြီးတို့သည်၊ ဒီဃသာဋက-ရှည်စွာသော အဝတ်ကို၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊ တသေဝ-ထိုအဝတ်၏ပင်၊ ဧကေနန္တေန-တစ်ခုသော အစွန်းဖြင့်၊ သကလသရီရ-အလုံးစုံသောကိုယ်ကို၊ ပါရူပန္တိယထာ စ-ခြုံကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကဿကာ-လယ်သမားတို့သည်၊ ခေတ္တကုဋ်-လယ်တဲကုပ်သို့၊ ပဝိသန္တာ-ဝင်ကုန်လတ်သော်၊ သာဋက-အဝတ်ကို၊ ပလိဝေဋ္ဌေတွာ-ရစ်ပတ်၍၊ ဥပကစ္ဆကေ-လက်ကတီးကြား၌၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်သွင်း၍၊ တသေဝ-ထိုအဝတ်၏ပင်၊ ဧကေနန္တေန-ဖြင့်၊ သရီရ-ကိုယ်ကို၊ ပါရူပန္တိယထာ စ-ခြုံကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏာ-ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ ဥဘိန္နံ-နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ ဥပကစ္ဆကာနံ-တို့၏၊ အန္တရေ-အကြား၌၊ သာဋက-ကို၊ ပဝေသေတွာ-သွင်း၍၊ အံသကုဋေသု-တို့၌၊ ပက္ခိပန္တိယထာ စ-ထည့်သွင်းကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပါဠိကာရကော-သံဃာအစဉ်အတန်းကို ပြုသော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ ဧကံသပါရူပနေန-လက်ဝဲတစ်ဖက် ပခုံးကို ခြုံခြင်းဖြင့်၊ (ထုံးစံအတိုင်း ဥဘော ကဏ္ဍေ သမံကတွာ ရန်းခြင်းကို ဆိုသည်) ပါရူတံ-ခြုံအပ်သော၊ ဝါမဗဟု-လက်ဝဲလက်မောင်းကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ စီဝရံ-ကို၊ အံသကုဋေ-၌၊ အာရောပေတိ ယထာ စ-တင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ အပါရူပိတွာ-မခြုံမူ၍၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတေ (ပါရူပနဒေါသေ)-ဤခြုံခြင်း၏ အပြစ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အညေ-အခြားကုန်သော၊ ဧဝရူပေ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ (ဤသို့ အလားတူဖြစ်ကုန်သော) ပါရူပနဒေါသေစ-ခြုံခြင်း၏အပြစ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇေတွာ-ရှောင်ကြဉ်၍၊ နိပ္ပိကာရံ-ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိအောင်၊ ပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ ပါရူပိတဗ္ဗံ-ခြုံရာ၏၊ ဝါ-ရန်းရာ၏၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အပါရူပိတွာ-မခြုံမူ၍၊ ဝါ-မရန်းမူ၍၊ အာရာမေ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊

အက္ခိတာရကမတ္တံ။ ။ခေါင်းမြီးခြုံ ကုလားမတို့သည် တစ်ကိုယ်လုံးခြုံ၍ မျက်လုံးနေရာ၌သာ အပေါက်ကလေး ဖွှောက်ထားကြ၏။ ထိုနေရာ၌ အထဲက မျက်လုံးကလေးသည် ကြယ်ကလေးကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ကြယ်နှင့်တူသော မျက်လုံးတို့ပင် “အက္ခိတာရက”ဟု ခေါ်သည်။ [အက္ခိတာရကမတ္တံတိ အက္ခိမတ္တံ။]

ပါဠိကာရကော။ ။ဆွမ်းကြီးခံကိစ္စ စသည် ရှိသောအခါ သံဃာများကို စီတန်းပေးသော ရဟန်းကို “ပါဠိကာရက”ဟု ခေါ်၏။ ပါဠိ-အစဉ်အတန်းကို+ကရောတီတိ ပါဠိကာရကော။ ထိုရဟန်းသည် သင်္ကန်းကို ထုံးစံအတိုင်း (“ဥဘော ကဏ္ဍေ သမံ ကတွာ”ဖြစ်အောင်) ရန်းထား၏။ ထို့နောက် “ဟိုတိုယ်တော်က ဒီကြွ၊ ဒီတိုယ်တော်က ဟိုကြွ”စသည်ဖြင့် လက်မောင်းကို ယမ်းကာ ယမ်းကာ စီစဉ်ရသောအခါ လက်ဝဲလက်၌ ဖုံးထားသော သင်္ကန်းကို မဖုံးအားတော့ဘဲ ပခုံးပေါ်ပင်၍ တင်လိုက်ရတော့သည်။

အန္တရယရေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ အနာဒရိယေန-လေးစားခြင်း မရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-မလေးစားခြင်းကြောင့်၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ ဝိကာရံ-ဖောက်ပြန်သော ရန်းခြင်းကို၊ ကရောန္တဿ-ပြုသောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ ပုရိမသဒိသာယေဝ-ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၏ အနာပတ္တိနှင့် တူသည်သာ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော သေခံယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ (အနာပတ္တိ-သည်၊ ပုရိမသဒိသာယေဝ-သာ၊ ဟောတိ)၊ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ယတ္ထ-အကြင် သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိသေသော-အနာပတ္တိအထူးသည်၊ ဘဝိဿတိ-ရှိလတ္တံ့၊ တတ္ထ-ထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝက္ခာမ-ဆိုကုန်အံ့၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တိ)။

သုပုဋိစ္ဆန္တ သိက္ခာပုဒ်

တတိယေ-၌၊ သုပုဋိစ္ဆန္တောတိ-ကား၊ သုဠ-ကောင်းစွာ၊ ပုဋိစ္ဆန္တော-ဖုံးအုပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍)၊ ဂဏ္ဍိကံ-အနားပတ်သီးကို၊ ပဋိမုဋိတ္တာ-အနားပတ်ကွင်း၌ စွပ်၍၊ ဝါ-တပ်၍၊ အနုဝါတန္တေန-အလျား အနားပတ်စွန်းဖြင့်၊ ဂီဝံ-လည်ပင်းကို၊ မဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ ဥဘော-နှစ်ဖက် ကုန်သော၊ ကဏ္ဍေ-အနားတို့ကို၊ သမံ-အညီအမျှ၊ ကတွာ-၍၊ ပဋိသယ်ရိတွာ-လိပ်၍၊ ယာဝ မဏိဗန္ဓံ-လက်ကောက်ဝတ်တိုင်အောင်၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ အန္တရယရေ-၌၊ ဝမိဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ ပန-ဗျတိရိက်ကား၊

အာရာမေ အန္တရယရေ။ ။ဤပရိမဏ္ဍလရန်းနည်းကိုလည်း အာရာမအရာဝယ် ဗုဒ္ဓ၊ ပဋ္ဌာနာဒိကာလကို ရည်ရွယ်သည်။ အန္တရယရ၌ကား (ဝါသူပဂတ-ညဉ့်အိပ်နေနေ) နေသော အခါကို ရည်ရွယ်ဟန်တူ၏။ ရိုးရိုးသွားလာနေထိုင်ရာ၌ကား သုပုဋိစ္ဆန္တသိက္ခာပုဒ်နှင့်ဆိုင်သည်။

ဂဏ္ဍံ ပေ၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ။ ။ဤကား သုဠ၊ ပုဋိစ္ဆန္တောကို ထပ်၍ ဖွင့်သော အနုသံဝဏ္ဏနာ တည်း။ “ကောင်းစွာ+ဖုံး” ယူသည် “ပခုံးစွန်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ရင်ကိုလည်းကောင်း မဖော်ဘဲ ဖုံးခြင်းတည်း၊ ခေါင်းမြီးခြံသော ဖုံးခြင်းမဟုတ်” ဟု သိစေလို၍ “ဂဏ္ဍိကံ” စသည်ကို မိန့်၊ “ဂဏ္ဍိကံ ပဋိမုဋိတ္တာ”ဖြင့် လေတိုက်၍ သင်္ကန်းလွင့်သောအခါ ရင်ဘတ်မပေါ်အောင်” အနားပတ်သီးကို အနားပတ်ကွင်း၌ တပ်ပါ” ဟု ဆိုလိုသည်။

အနုဝါတန္တေန ဂီဝံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ။ ။ဤစကားကို ထောက်၍ သင်္ကန်းရုံသောအခါ လည်ပင်းကို ဖုံးကြသည်။ သို့သော် အလျားအနားပတ်ဖြင့် ဖုံးရမည်ဟူရာ၌ ယခုကာလဝယ် အလျားအနားပတ် သက်သက်ဖြင့် မဟုတ်ဘဲ၊ ဂုတ်ပိုးချကာ သင်္ကန်းအထပ်ထပ် ဖုံးနေရသဖြင့် စာအတိုင်း မကျန၊ သင်္ကန်းက ရှည်လွန်းနေပုံရသည်။

ပဋိသံယရိတွာ။ ။ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်၌လည်း “ဥဘော ကဏ္ဍေ သမံ ကတွာ” ဟု ပါခဲ့၏။ ဤ၌ကား “ပဋိသံယရိတွာ” ဟု အပိုဆိုသောကြောင့် သင်္ကန်းအနား ၂ ဖက်ကို ညီစွာ ထား၍ ယခုခေတ်လိပ်သလို လိပ်ရဦးမည်ဟုလည်းကောင်း၊ ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌ “ပဋိသံယရိတွာ” မပါ သောကြောင့် မလိပ်ဘဲ လက်ဝဲ လက်မောင်းပေါ် တင်လိုက်ရမည်ဟုလည်းကောင်း သိသာ၏။

တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အကတ္တာ-၍၊ ဇာဏုံဝါ-ပုဆစ်ဋ္ဌူးကိုသော်လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ဇတ္ထုနိဝါ-ပခုံးစွန်းနှစ်ဖက်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥရိဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ ဂစ္ဆန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတီ)။ ။
 တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

စတုတ္ထေ-၌၊ ဂလာဝါဋ္ဌကတော-လည်မျိုတွင်းငယ်မှ၊ ဝါ-လည်ချိုင့်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သီသံ-ဦးခေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ မဏိဗန္ဓတော-လက်ကောက်ဝတ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဟတ္ထေ-အပြင် လက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပိဏ္ဍိကမံသတော-ခြေသလုံးကြွက်သားမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပါဒေ-ခြေတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ သေသံ-ကြွင်းသော တစ်ကိုယ်လုံးကို၊ ဆာဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ နိသိန္နော-ထိုင်သောရဟန်းသည်၊ သုပ္ပဋိစ္ဆန္နော နာမ-သုပ္ပဋိစ္ဆန္န မည်သည်၊ ဟောတီ၊ ပန-အထူးကား၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝါသုပဂတဿ-တည်းခိုနေထိုင်ခြင်းငှာ ရွာတွင်း၌ ရောက်နေသည်ဖြစ်၍၊ (အပ္ပဋိစ္ဆန္တဿ-မဖုံးအုပ်သော ရဟန်း၏) အနာပတ္တိံ (ဟောတီ)။ ။
 စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဇာဏုံ ဝါ ဇတ္ထုနိ ဝါ။ ။ဝိနယဝိနိစ္ဆယ စာကိုယ်၌ ဇာဏုံဝါ နေရာဝယ် “ဇတ္ထုနိဝါ” ဟု ရှိသတတ်၊ ထို စာအရိုသည် ပို၍ ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်၏၊ အကြောင်းကား “ဇာဏုံ”ကို သင်းပိုင်ဖြင့် ဖုံးပြီး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ဂလာဝါဋ္ဌကတော။ ။“ဂလော စ ကဏ္ဏော”ဟု အဘိဓာန် (၂၆၃)၌ ပရိယာယ်ဆိုသောကြောင့် လည်မျိုကို ဂလဟု ခေါ်၏၊ ထိုဂလ၏ အာဝါဋ္ဌက (တွင်းငယ်) ဟူသည်ကား လည်မျို၏ အောက်ဆုံးချိုင့်ငယ်တည်း၊ ဤစကားကို ထောက်၍ လည်ပင်း၏ ရှေ့တည့်တည့်မှ အထက်ဦးခေါင်းကို ဖော်ထားရမည်ဟု မှတ်။ [“ဂလ+အာဝါဋ္ဌက” နှစ်ပုဒ်စပ်သဖြင့် “ဂလာဝါဋ္ဌက”ဟု ရှိသင့်၏၊ သို့သော် စာအများမင် “ဂလဝါဋ္ဌက”ဟု ရှိသည်၊ ပါစိတျာဒိယောဇနာ၌ နောက်အာကို ချေဟု ဆို၏၊ “ပ+အာပံ”မှ “ပပံ” ဖြစ်သကဲ့သို့တည်းတဲ့။]

ပိဏ္ဍိကမံသတော။ ။“ခြေသလုံးကြွက်သားမှ အောက်ဖြစ်သော ခြေတို့ကို ဖော်၍ ထိုင်ရမည်” ဟူရာ၌ ယခုခေတ် တင်ပလ္လင်ခွေ၍ ထိုင်ရာဝယ် ဆိုလိုရင်းမဟုတ်၊ ရှေးက အများအားဖြင့် “ဝိဋ္ဌ”ခေါ်သော ထိုင်ခုံအငယ်ပေါ်၌ ထိုင်လေ့ရှိ၏၊ ထိုသို့ ထိုင်သောအခါ ခြေထောက်ကို တွဲလျားချ၍ ထိုင်ရသောကြောင့် ခြေသလုံးကြွက်သားမှ အောက်ကို ဖော်ပြီးသား ဖြစ်နေသည်၊ ဤစကားလည်း မဖော်လျှင် အပြစ်ကို ပြသောစကား မဟုတ်၊ အဖော်များမည် စိုး၍ ဖော်သင့်သမျှကို သတ်မှတ်သော စကားသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် တင်ပလ္လင်ခွေ၍ ထိုင်ရာ၌ ခြေသလုံး မဖော်ခြင်းကြောင့် အပြစ်မရှိဟု မှတ်ပါ။

ဝါသုပဂတဿ။ ။ဝါသာယ-နေခြင်းငှာ+ဥပဂတော-ရွာ၌ရောက်သူတည်း၊ ဝါသုပဂတော-သူ၊ ခေတ္တခဏ ဆွမ်းစား တရားဟော၊ အကြောင်းကိစ္စရှိ၍ သွားသူမဟုတ်ဘဲ တည်းခိုသော အားဖြင့် နေသူတည်း၊ ကြွင်းသော မှတ်ဖွယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

ပဉ္စမေ-ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်၌၊ (သုသံဝုတဂမနသိက္ခာပုဒ်၌)၊ သုသံဝုတောတိ-ကား၊ ဟတ္ထံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါဒံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂီဋ္ဌာပေန္တော-မကစားစေဘဲ၊ ဝါ-မဆော့စေဘဲ၊ သုဝိနီတော-ကောင်းစွာ ဆုံးမအပ်သည်။ (ဟုတ္တာ-၍)၊ [ဂမိဿာမိဉ္စစပ်]၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်။ ။ဆဋ္ဌေပိ-ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌လည်း (သုသံဝုတနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌လည်း)၊ ဧသေဝ နယော-ဤနည်းပင်တည်း။

သတ္တမေ-သတ္တမသိက္ခာပုဒ်၌၊ (ဩက္ခိတ္တစက္ခုဂမနသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဩက္ခိတ္တစက္ခု တိ-ကား၊ ဟေဋ္ဌာခိတ္တစက္ခု-အောက်၌ ချအပ်သော မျက်လုံးရှိသည်။ ဟုတ္တာ-၍၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ယုဂမတ္တံ-ရထားထမ်းပိုး အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဝါ-ထမ်းပိုး တစ်ပြန်မျှလောက်သော၊ ဘူမိဘာဂံ-မြေအဖို့ကို၊ ပေက္ခမာနော-ကြည့်လျက်၊ [ဂမိဿာမိဉ္စစပ်] ပန-ဆက်၊ ဧကသ္မိံ-တစ်ခုသော၊ ဋ္ဌာနေ-အရပ်၌၊ ဋ္ဌတ္တာ-တည်၍၊ ဟတ္ထိအဿာဒိပရိဿယာဘာဂံ-ဆင် မြင်း အစရှိသော ဘေးရန်တို့၏ မရှိခြင်းကို၊ ဩလောကေတုံ-ကြည့်ခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။ ။အဋ္ဌမေပိ-အဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၌ လည်း (ဩက္ခိတ္တစက္ခုနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌လည်း)၊ ဧသေဝ နယော-ပင်တည်း။

သုသံဝုတော။ ။သုဋ္ဌ + သံဝုတာ (စောင့်စည်းအပ်သော လက်ခြေတို့) ယေနာတိ သုသံဝုတော-ကောင်းစွာ စောင့်စည်းအပ်သော လက် ခြေရှိသူ-လက် ခြေတို့ကို ကောင်းစွာ စောင့်စည်းသူ ဤသို့ သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ “ဟတ္ထံ ဝါ၊ ပေ၊ သုဝိနီတော” ကား အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း။ “ကောင်းစွာ စောင့်စည်းသူ” ဟူသည် လက် ခြေတို့ကို မကစားစေဘဲ (မဆော့စေဘဲ) ဆရာသမားတို့ ကောင်းစွာ ဆုံးမထားအပ်သူတည်း။

ဩက္ခိတ္တစက္ခု။ ။ “ဩသည် အဝ၏ ကာရိယတည်း။ ထို အဝလည်း အောက်ချခြင်းအနက် ဟောတည်း” ဟု သိစေလို၍ “ဟေဋ္ဌာခိတ္တစက္ခု” ဟု ဖွင့်သည်။ ဟေဋ္ဌာ+ခိတ္တံ ဩက္ခိတ္တံ၊ ဩက္ခိတ္တံ+စက္ခု ယဿာတိ ဩက္ခိတ္တစက္ခု။ “ယုဂမတ္တံ-ရထား၏ ထမ်းပိုးတစ်ပြန်မျှအရပ်” ဟူသည် “၄ တောင်ခန့် အရပ်တည်း” ဟု ပြောစမှတ် ပြုကြ၏။ တချို့နေရာ၌ ၄ တောင်ထွာခန့်အရပ် ကို “ယုဂမတ္တံ” ဟု ဖွင့်သေး၏။

ဆက်ဦးအံ့- “အောက်သို့ မျက်လုံးကို ချရမည်” ဟု ဆိုရာ၌ “လည်ပင်းကို မတ်မတ်ထား၍ ရှောင်သင့်ရာ အရပ်၊ သွားသင့်ရာ အရပ်ကို ကြည့်ရှုဖို့ရာ ရထားထမ်းပိုး တစ်ပြန်ခန့်မျှ အရပ်ကို ကြည့်ရှုသွားပါ” ဟု ဆိုလိုသည်။ “မေးရိုးနှင့်ရင်ဘတ်ရိုးကို ထိနေအောင် ငုံ့ထားပါ” ဟု ဆိုလိုသည် မဟုတ်။ (သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ၊ ဩက္ခိတ္တစက္ခုဂါထာအဖွင့်။)

ဧကသ္မိံ ဋ္ဌာနေ ဋ္ဌတ္တာ။ ။ “တစ်နေရာ၌ ရပ်၍” ဟူသော စကားသည် ဥပလက္ခဏသာ တည်း။ သွားရင်းလည်း ဘေးရန် ရှိ-မရှိကို ကြည့်ကောင်း၏။ ရွာထဲဝယ် ဘုရား ပူဇော်ပွဲလုပ်ရာ ၌လည်း ဩက္ခိတ္တစက္ခု မချဘဲ ပူဇော် ဖူးမြော်ကောင်း၏ဟု ဝဒန္တဝါဒ ရှိ၏။

နဝမေ-နဝမသိက္ခာပုဒ်၌ (ဥက္ခိတ္တကာယဂမနသိက္ခာပုဒ်၌) ဥက္ခိတ္တကာယာတိ-
 ကာ၊ ဥက္ခေပေန-မြောက်ပင့်ခြင်းဖြင့်၊ [န ဂမိဿာမိဉ္စစပ်] ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏ-
 ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏအနက်၌၊ ကရဏဝစနံ-ကရိုဏ်းဝိဘတ်တည်း၊ ဧကတောဝါ-
 တစ်ဖက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘတောဝါ-နှစ်ဖက်လုံး၌သော်လည်းကောင်း၊
 ဥက္ခိတ္တစီဝရော-မြောက်ပင့်အပ်သော သက်န်းရှိသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ (န ဂမိဿာမိဉ္စ
 စပ်) ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ အန္တော ဣန္ဒြိယတော-ရွာတံခါးခုံအတွင်းမှ
 ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဧဝံ-ဤသို့ သက်န်းကို မြောက်ပင့်လျက်၊ န ဂန္တဝံ-မသွားရာ၊ ဝါ-
 မသွားကောင်း။

ဒသမေ-ဒသမသိက္ခာပုဒ်၌ (ဥက္ခိတ္တကာယနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌) နိသိန္နကာလေ-
 ထိုင်ရာအခါ၌၊ ဓမကရဏံ-ဓမကရိုဏ်ရေစစ်ကို၊ နိဟရန္တေနာပိ-ထုတ်သောရဟန်း
 သည်လည်း၊ စီဝရံ-ကို၊ အနုက္ခိပိတွာဝ-မမြောက်ပင့်မှု၍သာ၊ နိဟရိတဝံ-ထုတ်
 ဆောင်ရာ၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဝါဿပဂတဿ-တည်းခို နေထိုင်ခြင်းငှာ ရွာတွင်း၌
 ရောက်နေသည် ဖြစ်၍ (ဥက္ခိပန္တဿ-မြောက်ပင့်သောရဟန်း၏) အနာပတ္တိ
 (ဟောတိ)။

ဥက္ခိတ္တကာယ။ ။ဥက္ခိပနံ-မြောက်ပင့်ခြင်း၊ ဥက္ခိတ္တံ-ခြင်း၊ သွတ္တံ၌ က သက်၊ ဤသို့
 နပုလ္လင်ဖြစ်သင့်လျက် လိင်ပိပလ္လာသနည်းအားဖြင့် ဣတ္ထိလိင်ပြန်၍ “ဥက္ခိတ္တကာ”ဖြစ်၏ဟု
 ကြံ၊ နာကို အာယပြု၊ ထိုနာလည်း ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏအနက်၌သက်၊ အခြားရဟန်းများကဲ့သို့
 သက်န်းကို ရိုးရိုးမရုံဘဲ အထက်သို့ မြောက်ပင့်ထားသူကို “ဣတ္ထမ္ဘူတ”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို
 မှတ်သားကြောင်း အနက်ကို “ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏ”ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏသည်
 ကြိုယာဝိသေသနတစ်မျိုး ဖြစ်သောကြောင့် “ဥက္ခိတ္တစီဝရော ဟုတ္တာ”ဟု ကြိုယာဝိသေသန
 ဖွင့်သည်။

ဥက္ခိတ္တစီဝရော။ ။ကဋိတော ဥဒ္ဓံ ကာယဗန္ဓနာဒိဒဿနဝသေန ဥက္ခိပနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ-
 ဥက္ခိတ္တစီဝရော ဟူသော စကားကို ခါးအထက် ခါးပန်းကြိုးပေါ်အောင် မြောက်ပင့်ခြင်းကို
 ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်၊ ဘာကြောင့် သိရသနည်း- ပိဏ္ဏာယ စရတော ပတ္တဂဟဏာဒိမတ္တဿ
 အနုညာတတ္တာ-ဆွမ်းခံလှည့်လည်သော ရဟန်းအတွက် သပိတ်ကိုင်ခြင်းမျှကို ခွင့်ပြုတော်မူ
 အပ်သောကြောင့်တည်း၊ သပိတ်ကို ကိုင်ရာ၌ အနည်းငယ် ကိုယ်ပေါ်စရာ ရှိ၏၊ ထိုသို့ ပေါ်
 သော်လည်း အပြစ်မရှိသောကြောင့်-ဟူလို၊ (ဝိမတိ)။

မှတ်ချက်။ ။ဤအဖွင့်ကို ကြည့်လျှင် သင်းပိုင်ကို စွန်တောင်ဆွဲ၍ မြောက်ပင့်ခြင်းမျိုးကို
 “ဥက္ခိတ္တက”ဟု မဆိုလိုဟု ဝိမတိပြ၏၊ “စီဝရ”အရလည်း အပေါ်ရုံ ကေသီသက်န်းကြိုးကိုသာ
 ယူစေလိုဟန် တူ၏။

ဓမကရဏံ နိဟရန္တေနာပိ။ ။ခန္ဓေ လဂ္ဂပတ္တတ္ထဝိကာဒိတော ဓမကရဏံ နိဟရန္တဿ
 ကဋိတော ဥဒ္ဓံပိ ဒိဿတိ-ပန်း၌ ချိတ်အပ်၊ လွယ်အပ်သော သပိတ်အိတ် စသည်ဝယ် ထည့်
 ထားသော ဓမကရိုဏ် (ရေစစ်)ကို ထုတ်သော ရဟန်းမှာ ခါး ပေါ်သွားတတ်၏၊ တထာ
 အဒဿေတွာ နိဟရိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော-ထိုသို့ မပေါ်စေဘဲ ထုတ်ရမည်-ဟူလို၊

ဧကောဒသမေ-ဧကောဒသမသိက္ခာပုဒ်၌၊ (ဥဇ္ဈတ္တိကာယဂမနသိက္ခာပုဒ်၌) ဥဇ္ဈတ္တိကာယာတိ-ကား၊ မဟာဟသိတံ-ကျယ်စွာသော ရယ်ခြင်းကို၊ ဟသန္တောရယ်လျက်၊ [န ဂမိဿာမိ၌စပ်] ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ဣတ္ထမ္ဘုတလက္ခဏေယေဝ-၌ပင်၊ ကရဏာဝစနံ-ကရိုဏ်းဝိဘတ်တည်း။ [ဥက္ခိတ္တကာယ၌ ဣတ္ထမ္ဘုတလက္ခဏကို ကြိုယာဝိသေသန ဖွင့်သကဲ့သို့ ဤ၌ “နိသီဒန္တော ဟုတွာ” ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် မှန်၏-ဟူလို။]

ဒွါဒသမေပိ-ဒွါဒသမသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ (ဥဇ္ဈတ္တိကာယနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌လည်း)။ ဒေသေ နယော-ပင်တည်း၊ ဥဘယတ္ထ-နှစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဟသနိယသ္မိ-ရယ်ထိုက်သော၊ ဝတ္ထုသ္မိ-အကြောင်းကြောင့်၊ မိဟိတမတ္တံ-ပြီးခြင်းမျှကို၊ ကရောန္တဿ-၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

တေရသမေ-၌၊ (အပ္ပသဒ္ဒဂမနသိက္ခာပုဒ်၌) အပ္ပသဒ္ဒေါတိ-ကား၊ ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒေါ-အထက်သို့ မြင့်တက်သောအသံ၊ နံပါးသို့ ပြန့်ကျယ်သောအသံ ရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ န (ဂမိဿာမိ)-မသွားအံ့၊ စုဒ္ဒသမေပိ-၌လည်း၊ (အပ္ပသဒ္ဒနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌လည်း)။ ဒေသေ နယော-ပင်တည်း။

ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ ၂ ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အပ္ပသဒ္ဒတာပရိစ္ဆေဒေါ-တိုးသောအသံရှိသူ၏ အဖြစ်၏ အပိုင်းအခြားတည်း၊ (တိုးသောအသံ၏ အပိုင်းအခြား-ဟူလို)၊ ဒွါဒသဟတ္ထေ-တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်ရှိသော၊ ဂေဟေ- အိမ်၌၊ အာဒိမိ- အစ၌၊ သံယတ္ထေရော- သံယာဉ်ထေရ်သည်၊ (နိသီဒတိ- ထိုင်၏) မဇ္ဈေ- အလယ်၌၊ ဒုတိယတ္ထေရော- ဒုတိယထေရ်သည်၊ (နိသီဒတိ-၏) အန္တေ-အဆုံး၌၊ တတိယတ္ထေရော-သည်၊ (နိသီဒတိ-၏) ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ နိသိန္နေသု-ထိုင်ကုန်သော ထေရ်တို့တွင်၊ [ဤနေရာ၌ “ယံ” ဟု ပါ၏၊ အဋ္ဌကထာကြီး၌ မပါ၊ စာသွားလည်း မကောင်း၊] သံယတ္ထေရော-သည်၊ ဒုတိယတ္ထေရေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သစေ မန္တေတိ-အကယ်၍ တိုင်ပင်နီးနှော ပြောဆိုအံ့၊ ဒုတိယတ္ထေရော-သည်၊ တဿ-ထိုသံယာဉ်ထေရ်၏၊ သဒ္ဓဉ္စေ-အသံကိုလည်း သစေ သုဏာတိ-အံ့၊ ကထဉ္စ-စကားလုံးကိုလည်း၊ သစေ ဝဝတ္ထပေတိ-အကယ်၍ ခွဲခြားမှတ်သားနိုင်အံ့၊ [စကားလုံးကွဲအောင် နားလည်အံ့-ဟူလို] တတိယတ္ထေရော ပန-သည်ကား၊ သဒ္ဓမေဝ-အသံလောက်ကိုသာ၊ သစေ သုဏာတိ-အံ့၊ ကထံ-စကားလုံးကိုကား၊ သစေ န ဝပတ္ထပေတိ-အကယ်၍ မခွဲခြား မမှတ်သားနိုင်အံ့၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ကြားခြင်း မှတ်သားခြင်းဖြင့်၊ အပ္ပသဒ္ဒေါ-

ဥဇ္ဈတ္တိကာယ။ ။ ဣဓာတံသည် ဟာသအနက်ကို ဟော၏၊ ဥကား ပဗလတ္ထ-အားကြီးခြင်း အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “မဟာဟသိတံ ဟသန္တော” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဣန္ဒြ-ရယ်ခြင်း၊ ဣန္ဒြိကာ-ခြင်း၊ ဣန္ဒြကို အကပြု၊ [ဣပစ္စည်း၊ ဣအာဂုံသော်လည်း ကြိပါ] ဣကို ဈပြုဒွေးဘော်လား၊ မဟာတံ+ဣန္ဒြိကာ ဥဇ္ဈတ္တိကာ။

တိုးသောအသံသည်၊ ဟောတိ-၏။ ပန-ကား၊ တတိယတ္ထေရော-သည်၊ ကထဉ္စ-
ကိုလည်း၊ သစေ ဝဝတ္ထပေတိ-အံ၊ (စဝံသတိ) မဟာသဒ္ဓေါ နာမ-ကျယ်သောအသံ
မည်သည်၊ ဟောတိ-၏။ ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ (အပ္ပသဒ္ဓတာပရိစ္ဆေဒေါ-
တည်း။) [ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရေသု-နောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဆသု-၆ ပါးသော
သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ကာယပ္ပစာလကန္တိ-ကား၊ ကာယံ-ကိုယ်ကို၊ စာလေတွာ စာလေ
တွာ-လှုပ်စေ၍ လှုပ်စေ၍၊ [န ဂမိဿာမိ၌စပ်] သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဗာဟု
ပ္ပစာလကံ အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ ဒေသနယော-ဤနည်းတည်း၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊
ကာယာဒီနိ-ကိုယ်အစရှိသည်တို့ကို၊ ပဂ္ဂဟေတွာ-မြဲစွာယူ၍၊ နိစ္စလာနိ-မတုန်လှုပ်
ကုန်အောင်၊ ဥဇ္ဇနိ-ဖြောင့်မတ်ကုန်အောင်၊ (တစ်နည်း) နိစ္စလံ-မတုန်လှုပ်အောင်၊
ဥဇ္ဇ-ဖြောင့်မတ်စွာ၊ ဌပေတွာ-၍၊ ဂန္ထဗ္ဗဉ္စေ-သွားလည်း သွားရာ၏။ နိသီဒိတဗ္ဗဉ္စ-
ထိုင်လည်း ထိုင်ရာ၏။ နိသီဒနပ္ပဋိသံယုတ္ထေသု-ထိုင်ခြင်းနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊
တီသု-သုံးပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ [ကာယပ္ပစာလကနိသီဒန၊ ဗာဟုပ္ပစာလက
နိသီဒန၊ သီသပ္ပစာလကနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်တို့၌] ဝါသူပဂတဿ-ဖြစ်၍၊ (ကာယာ
ဒီနိ-တို့ကို၊ စာလေတွာ စာလေတွာ-၍၊ နိသီဒန္တဿ-ထိုင်သော ရဟန်း၏။)
အနာပတ္တိံ (ဟောတိ)။

ဧကဝိသဒ္ဓါဝိသေသု-နှစ်ဆယ့်တစ်ခုမြောက် သိက္ခာပုဒ်၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ခုမြောက်
သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ခမ္ဘကတောတိ-ကား၊ ကဋိယံ-ခါး၌၊ ဟတ္ထံ-တို၊ ဌပေတွာ-၍၊ ကတ
ခမ္ဘော-ပြုအပ်သော ဆက်စပ်ခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ [န ဂမိဿာမိ၌စပ်။]

ကာယပ္ပစာလကံ။ ။ကာယဿ-ကိုယ်ကို+ပစာလကံ-လှုပ်စေ၍ လှုပ်စေ၍၊ ကာယပ္ပစာ
လကံ-၍၊ ပစာလကံ၌ ပဗ္ဗ-စလ၊ ကာရိတ်ကျေ၊ ဣပစ္စည်း-ပစာလံ ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် “ပစာလံ
ယေဝ ပစာလကံ”ဟု သုတ္တံ၌ ကပစ္စည်းသက်၊ ဣပစ္စည်းလည်း အာဘိက္ခည (ခဏ ခဏ)
အနက်၌သက်၊ ဒုတိယာကား ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ သက်၊ ထို့ကြောင့် “ကာယံ စာလေတွာ
စာလေတွာ”ဟု အာဘိက္ခညအနက်ဟော ၂ ရုပ်နှင့်တကွ တ္တာပစ္စယန္တဖြင့် ဖွင့်သည်။ ဗာဟု
ပ္ပစာလကံ၊ ပိဏ္ဍုက္ခေပကံ စသော ၂ ရုပ်ဖွင့်သမျှ ပုဒ်တို့၌ ဤနည်းချည်းတည်း။ [မောဂ္ဂလ္လာန်
ခါဒိကဏ္ဍ၊ (၆၃)သုတ်။]

နိစ္စလာနိ ဥဇ္ဇနိ။ ။ကာယာဒီနိနှင့် အရတူသောကြောင့် ဗဟုဝစ်ပြင်ဟန်တူ၏။ ကြိယာ
ဝိသေသနဖြစ်၍ “နိစ္စလံ ဥဇ္ဇ”ဟု ဒုတိယာဧကဝစနန္တသာ ရှိသင့်မည် ထင်သည်။

ကတခမ္ဘော။ ။ခမ္ဘကတော၌ ဝိသေသန နောက်ကျသည်ဟု သိစေလို၍ “ကတခမ္ဘော”ဟု
ဖွင့်သည်။ ခမ္ဘသဒ္ဓါသည် ဆက်စပ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ခါးနှင့် လက်တို့ ဆက်စပ်အောင်
ပြုသည်ကို “ခမ္ဘကတ”ဟု ဆိုလိုဟန်တူ၏။ ထို့ကြောင့် “ကဋိယံ ဟတ္ထံ ဌပေတွာ”ဟု ကတခမ္ဘကို
သရုပ်ဖော်သည်။ [ဩဂုဏ္ဍိတ-ဥက္ကဋိကာပုဒ်တို့ ပြီးပုံကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

တေဝီသစတုဝီသေသု-၂၃ ခုမြောက်သိက္ခာပုဒ်၊ ၂၄ ခုမြောက်သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ (ဩဂုဏ္ဍိတဂမနသိက္ခာပုဒ်၊ ဩဂုဏ္ဍိတနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်တို့၌) ဩဂုဏ္ဍိတောတိ-ကား၊ သသီသံ-ဦးခေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ပါရုတော-ခြံသည်။ (ဟုတ္တာ) [န ဂမိဿာမိဉ္စိစပ်] ပဉ္စဝီသေ-၂၅ ခုမြောက်သိက္ခာပုဒ်၌၊ (ဥက္ကဋ္ဌိကာယဂမန-သိက္ခာပုဒ်၌)၊ ပဏှိယော-ဖနောင့်တို့ကို၊ ဥက္ခိပိတ္တာ-မြောက်၍၊ အဂ္ဂပါဒေဟေဝ-ခြေဖျားတို့ဖြင့်သာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂပါဒေ-ခြေဖျားတို့ကို၊ ဥက္ခိပိတ္တာ-၍၊ ပဏှိဟိယေဝ ဝါ-ဖနောင့်တို့ဖြင့်သာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ဘူမိယံ-၌၊ ဖုသန္တဿ-ထိလျက်၊ ဝါ-ထိသောရဟန်း၏၊ ဂမနံ-သွားခြင်းကို၊ ဥက္ကဋ္ဌိကာ-ဥက္ကဋ္ဌိကာဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ပန-ဆက်၊ ကရဏဝစနံ-ကရိုဏ်းဝိဘတ်သည်၊ ဝုတ္တလက္ခဏမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောလက္ခဏာ ရှိသည်သာ၊ [ဣတ္ထဘူတလက္ခဏ အနက် ရှိသည်-ဟူလို။]

ဆဗ္ဗိသေ-၂၆ ခုမြောက်သိက္ခာပုဒ်၌၊ (ပလ္လတ္တိကာယနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌)၊ န ပလ္လတ္တိကာယာတိ-ကား၊ ဟတ္ထပလ္လတ္တိကာယ ဝါ-လက်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ရစ်ပတ်ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-လက်အာယောဂပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒုဿပလ္လတ္တိကာယ ဝါ-အဝတ်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ရစ်ပတ်ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အဝတ်အာယောဂပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ န နိသီဒိ တဗ္ဗံ-မထိုင်ရာ၊ အနာဒရေန-မလေးစားခြင်းကြောင့်၊ [အနာဒရိယေနရိလျှင် “လေးစားခြင်းမရှိသူ၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟု ပေး၊] နိသီဒန္တဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ဝါသူပဂတဿ-၏၊ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ ပုရိမေသု-ရှေးဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွါဝီသစတုဝီသေသုစ-ဒွါဝီသသိက္ခာပုဒ်၊ စတုဝီသသိက္ခာပုဒ်တို့၌ လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။ ။ဆဗ္ဗိသတိ-၂၆ ပါးသော၊ သာရုပ္ပာ-သာရုပ္ပသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးကုန်ပြီ။ [ဤကဲ့သို့ ဝတ်ရုံသွားလာနေစဉ်မှ ရဟန်းတော်များအားလျောက်ပတ်သောကြောင့် ပရိမဏ္ဍလမှစ၍ ဤ၂၆ ပါးသော သိက္ခာပုဒ်များကိုသာ သာရုပ္ပသိက္ခာပုဒ်များဟု ခေါ်သည်။]

ဘောဇနပုဋိသံယုတ္တေသု-ဘောဇဉ်နှင့်စပ်သောသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ပဌမေ-၌၊ (သက္ကစ္စပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်၌)၊ သက္ကစ္စန္တိ-ကား၊ သတိ-သတိကို၊ ဥပဋ္ဌာပေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ [ပဋိဂ္ဂဟေဿာမိဉ္စိစပ်] ဒုတိယေ-၌၊ (ပတ္တသညိပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ပတ္တေ-သပိတ်၌၊ သညာ-သညာတည်း၊ ပတ္တသညာ-သပိတ်၌ သညာ၊ အဿ-

သက္ကစ္စံ။ ။ဤပုဒ်၏သဒ္ဒါနက်မှာ “ကောင်းစွာပြု၍၊ ဝါ-လေးလေးစားစား”ဟု ဖြစ်၏။ ထို သက္ကစ္စပြုခြင်းဟူသည် “ဆွမ်းကိုခံယူမည်”ဟု သတိထားခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “သတိ ဥပဋ္ဌာပေတွာ”ဟု သဘာဝအနက်ကို ဖွင့်သည်။ [ဆဋ္ဌေတုကာမောဝိယ အဟုတ္တာ (ဆွမ်းကို စွန့်ပစ်လိုသူကဲ့သို့ မဖြစ်ဘဲ) ပိဏ္ဏာပါတေ သတိ ဥပဋ္ဌာပေတွာ-ဆွမ်းအပေါ်၌ (ခံယူမည်)ဟု သတိထား၍၊ - ဋီကာ။]

ထိုရဟန်း၏။ သာ-ထိုသပိတ်၌ သညာသည်။ အတ္ထိ-၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထိုရဟန်းသည်) ပတ္တသညီ-ပတ္တသညီ မည်၏။ အတ္တနော-၏။ ဘာဇနေ-ခွက်၌၊ ဥပနိဗဒ္ဓသညီ-စပ်ဖွဲ့သော သညာရှိသည်။ ဟုတ္တာ-၍၊ [ပဋိဂ္ဂဟေဿာမိ၌စပ်] ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်။

တတိယေ-၌၊ (သမဿပကပဋိဂ္ဂဟသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ယတ္ထ-အကြင်ဆွမ်း၌၊ မုဂ္ဂမာသေဟိ ဝါ-ပဲနောက်၊ မတ်ပဲတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကုလတ္တာဒိဟိဝါ-ပဲပိစပ်အစရှိသည်တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကတော-ပြုအပ်သော၊ ဟတ္တဟာရိယောလက်ဖြင့် ဆောင်ယူအပ် ဆောင်ယူနိုင်သော၊ သူပေါ-ပဲဟင်းသည်၊ ဘတ္တဿဆွမ်း၏။ စတုတ္ထဘာဂပုမာဏော-၄ ခုမြောက်အဖို့ ပမာဏရှိသည်၊ ဝါ-ဆွမ်း၏။ ၄ ဖို့တစ်ဖို့ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ (သော-ထိုဆွမ်းသည်) သမဿပကော နာမ-က မည်၏။ ဝါ-ညီမျှသော ပဲဟင်းရှိသောဆွမ်း မည်၏။ ဟိ-မှန်၏။ တတော-ထိုဆွမ်း၏ ၄ ဖို့တစ်ဖို့ထက်၊ အဓိကံ-ပိုလွန်သောပဲဟင်းကို၊ ဂဏန္တဿ-ခံယူသော ရဟန်း၏။ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ သူပဲ-ပဲဟင်းကို၊ ဌပေတ္တာ-ထား၍၊ အဝသေသာ-ကြွင်းသော၊ သဗ္ဗာပိ-သော၊ သူပေယျဗျူနဝိကတိ-ပဲဟင်း၏ အစီးအပွားဖြစ်သော ဟင်းရံအထူးသည်၊ ရသရသော နာမ-ရသရသ မည်သည်၊ ဟောတိ-၏။ တသ္မိံ ရသရသေ-ထိုအလွန်ကောင်းသော အရသာ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဉာတကာနံ-ဆွေမျိုးတို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ပဝါရိတာနံဝါ-ဖိတ်မန်သူတို့၏သော်လည်းကောင်း၊ အညဿ-အခြားရဟန်း၏၊ အတ္တာယဝါ-အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏။ ဓနေနဝါ-အပ်သောဥစ္စာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (အဓိကံ-အပိုအလွန်ကို၊ ဂဏန္တဿ-ခံယူသောရဟန်း၏) ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ဥပနိဗဒ္ဓသညီ ဟုတ္တာ။ ။ပိတ္တပါတ် ဒေန္တေ-ဆွမ်းလောင်းလတ်သော် (ဆွမ်းလောင်းသော အခါ၌) အနာဒရိယံ ပဋိစ္စ (မလေးစားခြင်း ဂရုမစိုက်ခြင်းကြောင့်) တဟံ တဟံ အနောလောကေတွာ (ဟိုဟို သည်သည် မကြည့်ဘဲ) ပတ္တေ အာဘောဂသညီ ဟုတ္တာ (သပိတ်၌ စိတ်စိုက်သော သညာရှိသည် ဖြစ်၍)။

သူပေယျဗျူနဝိကတိ။ ။သူခေန-ပါတဗ္ဗောတိ သူပေါ၊ ဤဝိဂ္ဂဟနှင့်အညီ လွယ်ကူစွာ သောက်ထိုက်သော ဟင်းရည်သာ သူပသဒ္ဓါ၏ ဟော်ရင်းအနက်တည်း၊ သို့သော် ဤသိက္ခာပုဒ်၌ကား ပဲဟင်းအပျစ်ကို “သူပ” ဟု ခေါ်သည်၊ သူပဿ+ဟိတံ သူပေယျ-သူပ၏ စီးပွားဖြစ်သော ဟင်းရွက်ဟင်း၊ သားငါးဟင်း စသော ဟင်းရံ(သူပ၏ အခြံအရံ)အားလုံးကို “သူပေယျဗျူနဝိကတိ” ဟု ခေါ်သည်။ [သူပေယျဗျူနဝိကတိ-ဩလောဏီ၊ သာကသူပေယျ၊ မစ္စမသရသာဒိကာ သဗ္ဗာပိ သူပေယျဗျူနဝိကတိ-ဋီကာ] “ဩလောဏီ” ဟူသည် ဟင်းလျာအထူးတစ်မျိုးတည်း၊ ကေစိတို့ကား ပုန်းရည် ရက်တတ်ရည်ကို “ဩလောဏီ” ဟု ဆိုသတတ်၊ (ဋီကာ)၊ ရသာနံ-အရသာတို့၏ + ရသော-အရသာတည်း၊ ရသရသော-အရသာတို့၏ အရသာ၊ အလွန်ကောင်းသော အရသာ-ဟူလို။

စတုတ္ထေ-၌၊ (သမတိတ္ထိကပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်၌)၊ သမတိတ္ထိကန္တိ-ကား၊ သမပုဏ္ဏံ သမဘရိတံ-အညိအမျှ ပြည့်သော၊ [ဤ၌ သမဘရိတံကား သမပုဏ္ဏံ၏ ပရိယာယ်တည်း၊] အဓိဋ္ဌာနပဂပတ္တဿ-အဓိဋ္ဌာန်လောက်သော သပိတ်၏၊ အန္တော မုခဝဋ္ဋိလေခံ-အတွင်းနှုတ်ခမ်းရစ်အရေးကို၊ အနတိက္ကမိတွာ-မကျော်လွန်မှု၍၊ ရစိတံ-စိထားအပ်သော၊ [အချို့စာ၌ “ဌိတံ” ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း၊ “ရစိတန္တိ-ကတံ ပက္ခိတ္တံ၊ ပူရိတန္တိ အတ္ထော” ဟု ဋီကာ ဆိုသောကြောင့် “ရစိတံ” ဟု ရှိရမည်၊] ပိဏ္ဏမိတန္တိ-ကား၊ ယံကိဋ္ဌိ-သော၊ ယာဝကာလိကံ-ယာဝကာလိက ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ [ပါဠိတော်ဝယ် ပဋိဂ္ဂဟေဿာမိ၌ လှမ်းစပ်] ပန-ကား၊ အနဓိဋ္ဌာနပဂေ-အဓိဋ္ဌာန် မလောက်သော သပိတ်၌၊ ယာဝကာလိကံ-ယာဝကာလိက ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်၊ (ထူပီကတံ-ထူပကဲ့သို့ မိုမောက်အောင် ပြုအပ်သည်၊ သမာနံပိ-ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊) ယာမကာလိကာဒိနိစ-ယာမကာလိက အစရှိသော ဝတ္ထုတို့သည်လည်း၊ ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော ခွက်၌၊ [အဓိဋ္ဌာန်လောက်-မလောက် သပိတ်ခွက်အားလုံး၌] ထူပီကတာနိ-ကုန်သည်၊ (သမာနာနိ) ပိ-ဖြစ်ကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋန္တိ-အပ်ကုန်၏။

ပန-ဆက်၊ ယံ-အကြင်အာဟာရကို၊ ဒွိသု-နှစ်လုံးကုန်သော၊ ပတ္တေသု-တို့၌၊ ဂံဟေတွာ-ခံယူ၍၊ ဧကံ-တစ်လုံးကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဟံရိတံ-ဆောင်ယူ၏။ ပူပဉ္စုခဏ္ဍာဖလာဖလာဒိ-မုန့်၊ ကြိပိုင်း၊ သစ်သီးငယ် သစ်သီးကြီး အစရှိသော၊ ယံဝါ-အကြင်အာဟာရသည်မူလည်း၊ ဝါ-ကိုမူလည်း၊ ပက္ခိပိယမာန-လောင်းထည့်အပ်စဉ်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ ဩရောဟတိ-ကျသွား၏၊ (တံ စ-ထို ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်လည်းကောင်း၊) တက္ကောလဝဋ္ဋသကာဒယော ဝါ-ဦးဆောက်ပန်းသဏ္ဍာန် ရှိသော ကရဝေးရွက် အစရှိသည်တို့ကိုလည်း၊ ဥပရိ-

ထူပီကတာနိပိ။ ။ ထူပီဝိယ ကတာနိ-စေတီ ပုထိုး မဟုတ်သော်လည်း စေတီပုထိုးကဲ့သို့ အပေါ်၌ မိုမောက်နေအောင်+ပြုအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိပိ)၊ ယာမကာလိကာဒိနိကို ငဲ့၍ ဗဟုဝစ်ထားသည်၊ ရှေ့ဝါကျ၌ကား “ယာဝကာလိကံ”ကို ငဲ့၍ “ထူပီကတံ”ဟု ပြင်ရမည်၊ ထူပီ၌ (ဤ)လည်း-အဘူတတဗ္ဘောအနက်၌ သက်သော စိပစ္စည်း၊ တစ်နည်း-ဤပစ္စည်းတည်း။

ဧကံ ပူရေတွာ။ ။ ဆွမ်းခံတုန်းက တစ်သပိတ်ပြီး တစ်သပိတ် လဲ၍ နှစ်သပိတ်လုံး၌ မမောက်အောင် ခံယူပြီးလျှင် ဆွမ်းခံပြီးသောအခါ သပိတ်တစ်လုံးတည်း၌ အပြည့်သိပ်၍ ကျောင်းသို့ ပို့ကောင်း၏။

တက္ကောလဝဋ္ဋသကာဒယော။ ။ မတ္တကေ ဌပိတတက္ကောလမေဝ ဝဋ္ဋသကသဒိသတ္တာ တက္ကောလဝဋ္ဋသကံ= သပိတ်အထက်၌ အုပ်၍ ပေးလှူအပ်သော ကရဝေးရွက်သည်ပင် ဦးဆောက်ပန်းနှင့် တူသောကြောင့် “တက္ကောလဝဋ္ဋသက”ဟု ဆိုသည်၊ တက္ကောလတခြား၊ ဝဋ္ဋသကတခြား မဟုတ်-ဟူလို၊ အာဒိဖြင့် ပုပ္ဖဝဋ္ဋသက(ဦးဆောက်ပန်းသဏ္ဍာန် ပြုလုပ်သော ပန်း)-ကဋုကဖလဝဋ္ဋသက(ဦးဆောက်ပန်းသဏ္ဍာန် ပြုလုပ်ထားအပ်သော ကုလားဆောင်းမေခါးသီး) စသည်ကို ယူ။

သပိတ်အပေါ်၌၊ ငှပေတွာ-၍၊ ဒိယန္တိ-ပေးလှူအပ်ကုန်၏။ (တေစ-ထိုဦးဆောက်
 ပန်းဆူကန်ရှိသော ကရဝေးရွက် အစရှိသည်တို့သည်လည်းကောင်း၊) ယဉ္ဇ
 အကြင်အာဟာရကိုလည်း၊ ပဏ္ဍေဝါ-ဖက်ရွက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ထာလဧက
 ဝါ-ခွက်ငယ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ ပတ္တမတ္ထကေ-သပိတ်၏
 အထက်၌၊ ငှပိတံ-ထားအပ်သည်၊ ဝါ-ထား၍ လှူအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တံစ-
 ထိုအာဟာရသည်လည်းကောင်း၊ ထူပီကတံ နာမ-ထူပီကတ မည်သည်၊ ဝါ-ထူပ
 ကဲ့သို့ မိုမောက်အောင် ပြုအပ်သည် မည်သည်၊ န(ဟောတိ)-မဖြစ်၊ တသ္မာ-
 ထို့ကြောင့်၊ တံ သဗ္ဗံ-သည်၊ [ဝိဟာရဟရအာဟာရနှင့် ထူပီကတ အားလုံးသည်၊]
 ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂိလာနဿာပိ-၏လည်း၊
 အနာပတ္တိ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တေနပိ-ထိုဂိလာနရဟန်းသည်လည်း၊
 သမတိတ္ထိကောယေဝ-သပိတ်အတွင်း အနားရေးနှင့် ညီမျှသော ဆွမ်းကိုသာ၊
 ဂဟေတဗ္ဗော-ခံယူထိုက်၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ထူပီကတဆွမ်းတို့၌၊ ပဋိဂ္ဂဟေတု
 မေဝ-ငှာသာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ပန-ခံယူအပ်ပြီးသော ဆွမ်းသည်ကား၊
 ဝါ-ကိုကား၊ သုပုဋ္ဌိဂ္ဂဟိတံ-ကောင်းစွာ ခံယူအပ်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပရိဘုဋ္ဌိတံ-
 ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ [ဤသိက္ခာပုဒ်အရ ထူပီကတဖြစ်အောင် ခံခြင်းငှာသာ မအပ်၊
 ခံမြီးဖြစ်လျှင်ကား စားကောင်း၏-ဟူလို] ပဉ္စမဆဋ္ဌာနိ-ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်တို့
 သည်၊ (သက္ကစတုဉ္စနသိက္ခာပုဒ်၊ ပတ္တသညီအုဉ္စနသိက္ခာပုဒ်တို့သည်)၊ ဝုတ္တနယာ
 နေဝ-ကုန်သည်သာ။

သတ္တမေ-၌၊ (သပဒါနသိက္ခာပုဒ်၌) သပဒါနန္တိ-ကား၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊
 ဩဓိ-အရေးအသား အပိုင်းအခြားကို၊ ဝါ-နှိုက်ရာကို၊ အကတွာ-၍၊ အနုပ္ပဋိ
 ပါဋိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ [ဘုဂ္ဂိဿာမိ၌စပ်] ပန-ဆက်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊
 အညေသံ-အခြားသူတို့အား၊ ဒေန္တော ဝါ-ပေးစဉ်သော်လည်းကောင်း၊ အည
 ဘာဇနေ-အခြားသော ခွက်၌၊ အာကိရန္တော ဝါ-လောင်းထည့်စဉ်သော်လည်း
 ကောင်း၊ တတော တတော-ထိုထို အရပ်မှ၊ ဩမသတိ- သုံးသပ် နှိုက်ယူ၏။
 တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ (အနာပတ္တိ၊ ဟောတိ) စ-သည်သာမကသေး၊ ဥတ္တရိဘဝိ-

ယဉ္ဇ၊ ပေ၊ န တံ ထူပီကတံ နာမ။ ။ဖက်ရွက်၊ ခွက်ငယ်တို့က သီးခြားခွက်တစ်မျိုး
 ဖြစ်သောကြောင့် ထိုဖက်ရွက်၊ ခွက်ငယ်တို့၌ ထည့်၍ သပိတ်ပေါ် တင်လှူလျှင် ထူပီကတ
 မဖြစ်၊ “န-တံ”၌ တံသည် ယံ ပန၊ ယံ ဝါ၊ တက္ကောလဝဋ်သကာဒယော၊ ယံ စ-ဟူသော
 လေးဝါကျတို့ကို ပြန်၍ ညွှန်းသော သဒ္ဒါတည်း။

ဩဓိ၊ ပေ၊ အနုပ္ပဋိပါတိယာ။ ။ဟိုနေရာနှိုက်ယူ၊ ဒီနေရာနှိုက်ယူသောအားဖြင့် နှိုက်ယူရာ
 အရပ်ကို မပြဘဲ၊ အစဉ်အတိုင်း ယူသောအားဖြင့်-ဟူလို၊ ဤအဖွင့်သည် သပဒါနပုဒ်၏
 အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း။ [သပဒါနပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္ထကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

လက်သုတ်ဟင်းလျာကို၊ ဥပ္ပဋိပါဋိယာ-အစဉ်မဟုတ်သောအားဖြင့်၊ ဂဏန္တဿပိ-
၏လည်း၊ ဣမ-၌၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ [ဥတ္တရိဘင်္ဂံ၊ ဥတ္တရိ-အပေါ်အညွန့်
အဖျား၌+ဘင်္ဂံ-ခိုး၍ ယူအပ်သော ဟင်းရွက်နု၊ ထိုဟင်းရွက်နုများ သုတ်ထားအပ်
သည်ကို ဥတ္တရိဘင်္ဂံဟု ခေါ်သည်] အဋ္ဌမံ-သည်၊ (သမသုံပကဘုဉ္ဇနသိက္ခာပုဒ်
သည်) ဝုတ္တနယမေဝ-သည်သာ။

နဝမေ-၌၊ (န ထူပကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ထူပကတော-ကား၊ မတ္ထကတော-ဦးထိပ်မှ၊
ဝေမဇ္ဈတော-အလယ်မှ၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ ပန-ဆက်၊ ယော-
အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပရိတ္တကေ-အနည်းငယ်ကုန်သော၊ သေသေ-ကြွင်းသော
ဆွမ်းတို့ကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ သင်္ကမ္ပိတွာ-စုရုံး၍၊ ဩမဒ္ဒိတွာ-ဦးထိပ်ကို
နှိပ်၍၊ ဘုဉ္ဇတိ-စား၏၊ တဿာပိ-ထိုရဟန်း၏လည်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ဒသမေ-၌၊ (ဩဒနပဋိစ္စဒနသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်းအား၊ ဘတ္တ
သုမိကာ-ဆွမ်းရှင်တို့သည်၊ မာယာတသမယာဒီသု-မသတ်ရဟု ကြွေးကြော်ရာ
အခါ အစရှိသည်တို့၌၊ ဗျဉ္ဇနံ-သားငါးဟင်းလျာကို၊ ပဋိစ္စဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ ဒေန္တိ-
ပေးလျှုတတ်ကုန်၏၊ ယောစ-အကြင်ရဟန်းသည်လည်း၊ ဘိယျောကဗျတာယ-
အများကို အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န ပဋိစ္စဒေတိ-ဖုံးထားသည် မဟုတ်၊
[အခြားသူ မြင်မှာစိုး၍ စိတ်ရိုးရိုးဖြင့် ဖုံးထားသည်-ဟူလို၊ ဥပမာ-အမဲသားမစားသူ
မြင်မှာစိုး၍ အမဲသားကို ဖုံးထားခြင်း စသည်မျိုးတည်း]၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊
အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဂိလာနဿ-၏၊ အနာဂတတ္တာ-မလာသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ [“ဂိလာနဿ အနာပတ္တိ”ဟု အနာပတ္တိဝါရ၌ မလာသောကြောင့်-
ဟူလို] အာပတ္တိယေဝ-ပင်တည်း။

ဧကဒသမေ-၌၊ (သူပေါဒနဝိညာတ္တိသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဉာတကာနံ ပဝါရိတာနံ၊
အညဿတ္ထံယ အတ္တနော ဓနေနာတိ-ဓနေနဟူသော၊ ဣဒံ-ဤစကားသည်၊
အနာပတ္တိယံ-အနာပတ္တိဝါရ၌၊ အဓိကံ-ပိုလွန်၏၊ [ဉာတကာနံ စသည်ဖြင့် ပါဠိ
တော်၌ “ဝါ”မပါ] ဉာတကာနံ-ဆွေမျိုးတော်သူတို့၏၊ (သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်သော်
သူပေါဒနကို၊ ဝိညာပေန္တဿ-စောင်းသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) ပဝါရိတာနံ-
ဖိတ်မန်သူတို့၏၊ (သန္တကံ-ကို၊ ဝိညာပေန္တဿ-လည်းကောင်း) အညဿ-အခြား

မာယာတသမယ။ ။“ပါဏော န ဟန္တဗ္ဗော-ဤသို့ အခါကြီး နေကြီး၌ သတ္တဝါကို မသတ်ရ”
ဟု ကြွေးကြော်ရာ (သင်္ကြန်နေ ဥပုသ်နေစသော) အခါကြီး ရက်ကြီးကို “မာယာသမယ”ဟု
ခေါ်၏၊ ထိုအခါ၌ ဆွမ်းဟင်းလောင်းသူတို့က တိတ်တိတ်ဝယ်ထားအပ်သော အသားဟင်းကို
ဖုံးအုပ်၍ လျှုလိုက်လျှင် ရဟန်းမှာ အာပတ်မသင့်။ [ယာတေန္တိ ဧတ္တာတိ ယာတော၊ န+
ယာတော မာယာတော၊ မာယာတော စ+သော+သမယော ဗာတိ မာယာတသမယော။]

ရဟန်း၏။ အတ္ထာယ-၄၃၊ (ဝိညာပေန္တဿ-သူ၏ ဉာတိပဝါရိတ အထံ၊ မိမိ၏ ဉာတိပဝါရိတအထံ တောင်းသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) အတ္တနော-၏။ ဓနေန-ဖြင့်၊ (ဝိညာပေန္တဿ-လဲယူသောအားဖြင့် တောင်းသောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ဒွါဒသမေ-၌၊ (န ဥဇ္ဈာနသညီသိက္ခာပုဒ်၌) ဥဇ္ဈာန-ကဲ့ရဲ့ခြင်း၌၊ [ဋီကာ၌ “ဥဇ္ဈာန-ကဲ့ရဲ့ကြောင်းစိတ်” ဟု ဖွင့်၏။] သညာ-သညာတည်း၊ ဥဇ္ဈာနသညာ-ကဲ့ရဲ့ခြင်း၌ သညာ၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏။ သာ-ထိုကဲ့ရဲ့ခြင်း၌ သညာသည်။ ဝါ-ထိုကဲ့ရဲ့လိုသော သညာသည်။ အတ္တိ-၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထိုရဟန်းသည်။) ဥဇ္ဈာနသညီ-ဥဇ္ဈာနသညီ မည်၏။ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ဂိလာနော-ဂိလာနရဟန်းသည်။ န မုစ္စတိ-အာပတ်မှ မလွတ်၊ ပန-ကား၊ ဒဿာမိ-ပေးအံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ ကြံ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဒါပေဿာမိ-ပေးစေအံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ ကြံ၍ သော်လည်းကောင်း၊ (ဩလောကေန္တဿ-ကြည့်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) န ဥဇ္ဈာနသညီ-ကဲ့ရဲ့ခြင်း၌ သညာမရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဩလောကေန္တဿ)စ-၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

တေရသမေ-၌၊ (နာတိမဟန္တကဗဠသိက္ခာပုဒ်၌)၊ နာတိမဟန္တန္တိ-ကား၊ မယူရဏ္ဍ-ဒေါင်းဥသည်။ အတိမဟန္တ-အလွန်ကြီး၏။ ကုက္ကုဋ္ဌဏ္ဍ-ကြက်ဥသည်။ အတိခုဒ္ဒကံ-အလွန်ငယ်၏။ တေသံ-ထိုဒေါင်းဥ၊ ကြက်ဥတို့၏။ ဝေမန္တ-အလယ်သည်။ ပမာဏံ-သင့်လျော်သောပမာဏတည်း၊ ပန-ကား၊ မူလခါဒနိယာဒိဘေဒ-အမြစ်ခဲဖွယ် အစရှိသော အပြားရှိသော၊ သဗ္ဗဓူကေ-အလုံးစုံသော ခဲဖွယ်၌ လည်းကောင်း၊ ဖလာဖလေစ-သစ်သီးငယ် သစ်သီးကြီး၌လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။ စုဒ္ဒသမေ-၌၊ (ပရိမဏ္ဍာလအာလောပသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ပရိမဏ္ဍာလန္တိ-ကား၊ အဒိယံ-ရှည်မျောမျော မဟုတ်သော၊ [အာလောပံ ကရိဿာမိ၌စပ်၊] ပန-ဆက်၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဓူကေဖလာဖလေဟိ-ခဲဖွယ်၊ သစ်သီးငယ်၊ သစ်သီးကြီးတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ပုတ္တရဘာဇင်ပိ-လက်သုတ်ဟင်းလျာ၌လည်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။

ကုက္ကုဋ္ဌဏ္ဍ အတိခုဒ္ဒကံ။ ။ “ဂိလာနဿ ပန အတိခုဒ္ဒကံ ကဗဠ ကရောတောပိ အနာပတ္တိ” ဟု ဋီကာသစ်ဆိုသောကြောင့် “ဂိလာနမဟုတ်ဘဲ ကြက်ဥတမျှ သေးငယ်သော ဆွမ်းလုတ်ကို ပြုသူမှာ အာပတ်သင့်၏” ဟု ဆိုရာရောက်၏။ သို့သော် ဝိမတိ၌ “ကုက္ကုဋ္ဌဏ္ဍ အတိခုဒ္ဒကံတိ ဣဒံ အသာရူပဝသေန ဝုတ္တံ၊ အတိမဟန္တေ ဧဝ အာပတ္တိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ” ဟု ဆိုသောကြောင့် “အတိခုဒ္ဒကဆွမ်းလုတ်ပြုရာ၌ အာပတ်မသင့်” ဟု ဆိုရာရောက်၏။ “နာတိမဟန္တံ ကဗဠံ” ဟု အတိမဟန္တကဗဠကိုသာ ပယ်သောကြောင့် ဝိမတိစကားသာ သင့်ဖွယ်ရှိသည်။

ပန္နရသမေ-၌ (အနာဟဋသိက္ခာပုဒ်၌) အနာဟဋတိ-ကား၊ အနာဟရိတေ-မဆောင်ယူအပ်သေးမီ၊ မုဒဒ္ဓါရ်-ခံတွင်းဝသို့၊ အသမ္ပတ္တေ-မရောက်သေးမီ၊ [နဝိဝရိဿာမိ၌စပ်] ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ သောဠသမေ-၌၊ (နဘုဉ္ဇမာနသိက္ခာပုဒ်၌) သဗ္ဗံ ဟတ္ထန္တိ-ကား၊ သံကလံ-သော၊ ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ (“မုခေ နပက္ခိပိဿာမိ”၌ စပ်။)

သတ္တရသမေ-သတ္တရသမသိက္ခာပုဒ်၌၊ သကဗဠေနာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အတ္ထော-ကို၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဝေဒိတဗျော-ထိုက်၏။) ယတ္ထကေန-အကြင်မျှလောက်သော ဆွမ်းလှတ်ဖြင့်၊ ဝစနံ-စကားလုံးသည်၊ အမရိပုဏ္ဏံ-မပြည့်စုံသည်၊ ဝါ-မပီသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတ္ထကေ-ထိုမျှလောက်သော ဆွမ်းလှတ်သည်၊ သတိ-ပါးစပ်တွင်း၌ ရှိလတ်သော်၊ ကထေန္တဿ-စကားပြောသော ရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ကထေန္တော-ဟောလတ်သော်၊ ဟရိဋ္ဌကာဒိနိ-ဖန်ခါးသီး အစရှိသည်တို့ကို၊ မုခေ-ပါးစပ်၌၊ ပက္ခိပိတ္တာ-ထည့်၍၊ ကထေတိ-ဟောတိ၊ ယတ္ထကေန-အကြင်မျှလောက်သော ဖန်ခါးသီး စသော အာဟာရအားဖြင့်၊ ဝစနံ-သည်၊ အပရိပုဏ္ဏံ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ တတ္ထကေ-ထိုမျှလောက်သော ဖန်ခါးသီးစသော အာဟာရသည်၊ မုခမ္ပိ-၌၊ သတိ-သော်၊ (ကထေတုံ-ငှာ) ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။

အဋ္ဌာရသမေ-၌၊ (ပိဏ္ဍုက္ခေပကသိက္ခာပုဒ်၌) ပိဏ္ဍုက္ခေပကန္တိ-ကား၊ ပိဏ္ဍု-ဆွမ်းလှတ်ကို၊ ဥက္ခိပိတ္တာ ဥက္ခိပိတ္တာ-မြှောက်၍ မြှောက်၍၊ [နဘုဉ္ဇိဿာမိ၌စပ်] ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ခဇ္ဇကဖလာဖလေသု-တို့၌၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဧကုနဝိသတိမေ-၌၊ (ကဗဠာဝစ္ဆေဒကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ကဗဠာဝစ္ဆေဒကန္တိ-ကား၊

သဗ္ဗံ ဟတ္ထံ။ ။ “သဗ္ဗံ”ဟူသော စကားကို ထောက်၍ “ဟတ္ထံ”အရ လက်ချောင်းကို ယူရမည်၊ မှန်၏- “ဟတ္ထံ”အရ ယူရိုးယူစဉ်သော တတောင်ဆစ်မှ စ၍ လက်ဖျားအထိကို ယူလျှင် “သဗ္ဗံ”ဟု ဆိုဖွယ်မလို၊ ထိုဟတ္ထအားလုံးကို မုခ၌ သွင်းဖို့ရာ ယုံမှားဖွယ်လည်း မရှိ၊ မည်သည့် နည်းနှင့်မျှ သွင်း၍ မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် တတောင်ဆစ်မှ လက်ဖျားအထိဖြစ်သော အပေါင်း၏ “ဟတ္ထံ”အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော လက်ချောင်း၌ တင်စား၍ ဧကဒေသျှပစာရအားဖြင့် လက်ချောင်းများကိုသာ ဟတ္ထအရ ယူပါ၊ ထိုလက်ချောင်းများကို တစ်ချောင်းမျှလည်း မသွင်းရ၊ တစ်ချောင်း၏ တစ်စိတ်မျှလည်း မသွင်းရသောကြောင့် “သဗ္ဗံ ဟတ္ထံ-အားလုံးလက်ချောင်းကို” ဟု ဆိုသည်။

ဋီကာသစ်။ ။ သကလံ ဟတ္ထန္တိ သကလာ အင်္ဂုလိယော၊ ဟတ္ထသဒ္ဓေါ ဧတ္ထ တဒေက ဒေသေသု အင်္ဂုလိသု ဒဋ္ဌဗျော၊ ဟတ္ထ မုဒ္ဓါတိအာဒိသု ဝိယ၊ [ဟတ္ထမုဒ္ဓါ၏ အနက်ကို သိက္ခာ ချခန်း၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဧဝဉ္စ ကတ္တာ သဗ္ဗဂ္ဂဟဏံ သမတ္ထိကံ ဟောတိ (ပြည့်စုံလုံလောက်၏)၊ ပေ၊ သမုဒါယေ ပဝတ္တဿ စ ဝေါဟာရဿ အဝယဝေပိ ပဝတ္တနတော ဧကင်္ဂုလိမ္ပိ တတော ဧကဒေသမ္ပိ မုခေ ပက္ခိပိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။

ကဗဠ-ကို၊ အဝတ္ထိန္ဒိတ္တာ အဝတ္ထိန္ဒိတ္တာ-ကိုက်ဖြတ်၍ ကိုက်ဖြတ်၍၊ [န ဘုဒ္ဓိဿာမိဋ္ဌိ စပ်] ဣဓ-၌၊ ခဇ္ဇကဖလာဖလေတိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဥတ္တရိဘင်္ဂေမိ-၌လည်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဝိသတိမေ-၌၊ (အဝဂဏ္ဏကာရကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ အဝဂဏ္ဏကာရကန္တိ-ကား၊ မတ္တဇ္ဇေ-ဓိယ-မျောက်ကဲ့သို့၊ ဂဏ္ဏေ-ပါးစောင်၌၊ ကတ္တာ ကတ္တာ-ပြ၍ ပြ၍၊ ဝါ-ထား၍ ထား၍၊ [န ဘုဒ္ဓိဿာမိဋ္ဌိ စပ်] ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဖလာဖလမတ္တကေ-သစ်သီးငယ် သစ်သီးကြီးမျှ၌၊ [မတ္တဖြင့် “ခဇ္ဇက၊ ဥတ္တရိဘင်္ဂ” တို့ကို ကန့်] အနာပတ္တိ။

ဧကဝိသတိမေ-၌၊ (ဟတ္ထနိဒ္ဓန္တကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဟတ္ထ-ကို၊ နိဒ္ဓန္တိတ္တာ နိဒ္ဓန္တိတ္တာ-ခါ၍ ခါ၍၊ [န ဘုဒ္ဓိဿာမိဋ္ဌိ စပ်] ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနာပတ္တိယံ-^၁ အနာပတ္တိဝါရ၌၊ ကစဝရံ ဆဇ္ဇေန္တော ဟတ္ထံ နိဒ္ဓန္တိကာတိတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ-ဤစကားသည်၊ အဓိကံ-ပိုလွန်၏၊ [ကစဝရံ-အမှိုက်ကို၊ ဆဇ္ဇေန္တော-စွန့်လတ်သော်၊ ဟတ္ထံ-ကို၊ နိဒ္ဓန္တိကာတိ-ခါ၏]၊ ဒွါဝိသတိမေ-၌၊ (သိတ္တာဝကာရကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ သိတ္တာဝကာရကန္တိ-ကား၊ သိတ္တာနိ-ဆွမ်းလုံးတို့ကို၊ အဝကိရိတ္တာ အဝကိရိတ္တာ-ဖြန့်ကြဲ၍ ဖြန့်ကြဲ၍၊ [န ဘုဒ္ဓိဿာမိဋ္ဌိ စပ်] ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ကစဝရံ ဆဇ္ဇေန္တော သိတ္တံ ဆဇ္ဇယတိတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ-သည်၊ အနာပတ္တိယံ-၌၊ အဓိကံ-၏၊ [ကစဝရံ-ကို၊ ဆဇ္ဇေန္တော-သော်၊ သိတ္တံ-ဆွမ်းလုံးကို၊ ဆဇ္ဇယတိ-စွန့်၏]၊ ဧကဝိသတိမေ-၌၊ (ဇိဝှာနိစ္ဆာရကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဇိဝှာနိစ္ဆာရကန္တိ-ကား၊ ဇိဝှံ-လျှာကို၊ နိစ္ဆာရေတ္တာ နိစ္ဆာရေတ္တာ-ထုတ်၍ ထုတ်၍၊ [န ဘုဒ္ဓိဿာမိဋ္ဌိ စပ်]

စပုစပုတိမေ-၌၊ (စပုစပုကာရကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ စပုစပုကာရကန္တိ-ကား၊ စပုစပုတိ-စပုစပုဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သဒ္ဓိ-ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ [န ဘုဒ္ဓိဿာမိဋ္ဌိ စပ်] ပဉ္စဝိသတိမေမိ-လည်း၊ (သုရုသုရုကာရကသိက္ခာပုဒ်၌လည်း)၊ ဒေသေဝနယော-ပင်တည်း။

ဆဗ္ဗိသတိမေ-၌၊ (ဟတ္ထနိလ္လေဟကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဟတ္ထနိလ္လေဟကန္တိ-ကား၊ ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ နိလ္လေဟိတ္တာ နိလ္လေဟိတ္တာ-လျက်၍ လျက်၍၊ [န ဘုဒ္ဓိဿာမိဋ္ဌိ စပ်] ဟိ-မှန်၊ ဘုဒ္ဓန္တေန-ဆွမ်းစားသောရဟန်းသည်၊ အင်္ဂုလိမတ္တမ္ပိ-လက်ချောင်းမျှကိုလည်း၊ နိလ္လေဟိတံ-လျက်ခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ပန-အန္ဓယကား၊ ယနယာဂု

စပုစပုတိ။ ။ဤသဒ္ဓါမျိုးကို “အနုကရဏသဒ္ဓါ”ဟု ခေါ်၏။ ပါးစပ်၌ တကယ်မြည်သော အသံကို အတူပြုသောသဒ္ဓါဟု ဆိုလိုသည်။ အနုကရဏေ-တကယံအသံကို အတူပြုတတ်၏။ ဝါ-တကယံအသံနှင့် တူ၏။ ဣတိ အနုကရဏံ၊ သုရုသုရုကာရတံ၌ သုရုသုရုသဒ္ဓါလည်း အနုကရဏသဒ္ဓါပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ပဉ္စဝိသတိမေမိ ဒေသေဝ နယော”ဟု မိန့်သည်။ [စပုစပုတိ ဧဝံ အနုကရဏသဒ္ဓိ (တူသော အသံကို) ကတ္တာ]

ဖာဏိတပါယသာဒိကေ-တစ်ခဲနက်ပျစ်သော ယာဂု၊ တင်လဲ၊ နိယနာဆွမ်း အစရှိသည်တို့ကို [ဃနယာဂု၊ ဃနဖာဏိတ၊ ဃနပါယသ စသည်ဖြင့် “ဃန”ကို ပုဒ်တိုင်းလိုက်စေ။] အင်္ဂုလိဟိ-လက်ချောင်းတို့ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ကောက်ယူ၍၊ အင်္ဂုလိယော-တို့ကို၊ မုခေ-၌၊ ပဝေသေတွာ-သွင်း၍၊ ဘုဂ္ဂိတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။

သတ္တဝီသတိမအဋ္ဌဝီသတိမေသုပိ-တို့၌လည်း၊ (ပတ္တနိလ္လေဟကသိက္ခာပုဒ်၊ ဩဋ္ဌနိလ္လေဟကသိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်း) ဧသေဝ နယော-တည်း၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဧကင်္ဂုလိယာပိ-တစ်ခုသောလက်ချောင်းဖြင့်လည်း၊ ပတ္တော-သပိတ်ကို၊ န နိလ္လေဟိတဗ္ဗော-မခြစ်ထိုက်၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ဧကဩဋ္ဌောပိ-တစ်ဖက်သောနှုတ်ခမ်းကိုလည်း၊ ဇိဝှာယ-ဖြင့်၊ န နိလ္လေဟိတဗ္ဗော-မလျက်ထိုက်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ဩဋ္ဌမံသေဟိဇေ-နှုတ်ခမ်းသားတို့ဖြင့်သာလျှင်၊ ဂဟေတွာ-သိမ်းယူ၍၊ အန္တော-အတွင်းသို့၊ ပဝေသေတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။

ဧကေနတိသတိမေ-၌၊ (ပါနိယတ္တာလကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ န သာမိသေနာတိ-ကား၊ ဧတံ-ဤအာမိသရိသောလက်ဖြင့်ကိုင်ခြင်းကို၊ ပဋိကူလဝသေန-ရွံရှာဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဋိကူတ္တံ-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သံယိကမ္ပိ-သံဃာ့ဥစ္စာလည်းဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလိကမ္ပိ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်၏ဥစ္စာလည်းဖြစ်သော၊ ဂိဟိသန္တကမ္ပိ-လူ့ဥစ္စာလည်းဖြစ်သော၊ အတ္တနော သန္တကမ္ပိ-မိမိဥစ္စာလည်းဖြစ်သော၊ သင်္ခိပိ-ရေသောက်ခရုသင်းကိုလည်းကောင်း၊ သရာဝကမ္ပိ-ရေသောက်ခွက်ငယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ထာလကမ္ပိ-ရေသောက်ထာလာကိုလည်းကောင်း၊ န ဂဟေတဗ္ဗမေဝ-မမဲကိုင်ထိုက်သည်သာ၊ ဂဏုန္တဿ-ကိုင်သောရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ ပန- ဆက်၊ ဟတ္ထဿ- ၏၊ ဧကဒေသော-တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသည်။

ပုဂ္ဂလိကမ္ပိ ။ပေ၊ **ထာလကမ္ပိ** ။ “အတ္တနော သန္တကမ္ပိ”ဟု သီးခြားဆိုသောကြောင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာကို “ပုဂ္ဂလိက”ဟု ဆိုသည်။ ပါနိယတ္တာလက၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် သင်္ခိစသည်တို့လည်း ပါနိယသင်္ခိ စသည်ချည်းတည်း။ [“သင်္ခိပိတိ ပါနိယသင်္ခိပိ”စသည်၊ ပါစိတျာဒိ သေခိယယောဇနာ] ထိုတွင် သင်္ခိသဒ္ဓါ (ပုံ-နပုံ)တည်း။ ထို့ကြောင့် သန္တကမ္ပိနှင့် လိုက်အောင် “သင်္ခိပိ”ဟု ရှိစေ။

သရာဝ၊ ထာလက ။ “သရံ-နိစိမ်း စသော အနှစ်သာရကို+အဝတိ-စောင့်ရှောက်တတ်၏။ ဣတိ သရာဝ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ “မြေခွက်”ဟုလည်းကောင်း၊ ၂ ကုဋ်ဝင်သော ခွက်ဟုလည်းကောင်း ထောမနိမိ ဆို၏။ ဤနေရာ၌ “သောက်ရေခွက်ငယ်တစ်မျိုး”ဟု မှတ်ပါ။ “ထလတိ အန္ဓာဒိ ဧတ္တာတိ ထာလာ”ဟု ပြု၍ ထမင်းခွက် စသည်ကို “ထာလာ”ဟု ဆို၏။ ဤနေရာ၌ ကား သံ၊ ကြေး စသည်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ရေသောက်ခွက်ငယ်တစ်မျိုးပင်တည်း။ သက္ကတ၌ “ဿ္ဗာလ”ဟု ရှိသောကြောင့် ရှေးပုဒ်နှင့်တွဲသောအခါ ဒွေဘော်ရောက်၍ “ပါနိယတ္တာလက”ဟု ရှိရသည်။

အာမိသမက္ခိတော-အာမိသလိမ်းကျံအပ်သည်။ သစေ န ဟောတိ-အကယ်၍ မဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) တေန ပဒေသေန-ထိုအစိတ်အပိုင်းဖြင့်၊ ဂဟေတု- ကိုင်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဓောဝိဿာမိတိဝါ ဓောဝါပေဿာ မိတိဝါ ပဋိဂ္ဂဏှာတိတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ-ဤစကားသည်။ အနာပတ္တိယံ-အနာပတ္တိ ဝါရ၌၊ အဓိကံ-ပိုလွန်၏။ [ဓောဝိဿာမိ-ကိုယ်တိုင်ဆေးအံ့၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ကြံ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဓောဝါပေဿာမိ-သူတစ်ပါးကို ဆေးစေအံ့၊ ဣတိဝါ-သော် လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-ကိုင်အံ့၊ အနာပတ္တိ-သည်။ ဟောတိ-၏။]

တိသတိမေ-၌(သသိတ္ထကသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဥဒ္ဓရိတွာဝါ ဘိန္နိတွာဝါ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဝါ နိဟရိတွာ ဝါ ဆဋ္ဌေတိတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ-သည်။ အနာပတ္တိယံ-၌၊ အဓိကံ- ၏။ တတ္ထ-ထိုဥဒ္ဓရိတွာဝါ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ဥဒ္ဓရိတွာတိ-ကား၊ သိတ္တာနိ- ဆွမ်းလုံးတို့ကို၊ ဥဒကတော-ရေမှ၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆယ်၍၊ ဧကသ္မိံ ဌာနေ- တစ်ခုသောအရပ်၌၊ ရာသီ-အစုကို၊ ကတွာ-၍၊ ဥဒကံ-ဆွမ်းလုံးမဖက် ရေသက် သက်ကို၊ ဆဋ္ဌေတိ-စွန့်အံ့၊ ဘိန္နိတွာတိ-ကား၊ သိတ္တာနိ-ဆွမ်းလုံးတို့ကို၊ ဘိန္နိတွာ- ဖျက်ခွဲ၍၊ ဝါ-ချေ၍၊ ဥဒကဂတိကာနိ-ရေနှင့် အလားတူသည်တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဆဋ္ဌေတိ-အံ့၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာတိ-ကား၊ ပဋိဂ္ဂဟေန-လက်ဆေးခံဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂန္တာနံ- ခံယူသူတို့၏၊ ပဋိဂ္ဂဟေ-လက်ဆေးခံ၌၊ ဆဋ္ဌေတိ-အံ့၊ နိဟရိတွာတိ-ကား၊ ဗဟိ- ရွာပြင်ဘက်သို့၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဆဋ္ဌေတိ-အံ့၊ ဧဝံ-ဤနည်းဖြင့်၊ ဆဋ္ဌေန္တဿ-စွန့်သောရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဘောဇနပုဋိသံယုတ္တာနိ- ကုန်သော၊ တိသ-သုံးဆယ်သော၊ (သိက္ခာပဒါနိ-တို့သည်)၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးကုန်ပြီ။

ဓမ္မဒေသနာပဋိသံယုတ္တေသု-ဓမ္မဒေသနာနှင့်စပ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ပဌမေ-၌၊ (ဆတ္တပါဏီသိက္ခာပုဒ်၌) အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပါဏိမိ-လက်၌၊ ယံကိဋ္ဌိ- သော၊ ဆတ္တံ-ထီးသည်၊ (အတ္တိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်)၊ ဆတ္တ- ပါဏိ-ဆတ္တပါဏိ မည်၏။ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံဆတ္တံ-ကို၊ ယတ္ထ ကတ္ထစိ- သော၊ သရီရာဝယဝေ-ကိုယ်၏အစိတ်အပိုင်း၌၊ [အံသဉ္စိရုအာဒိကေ (ပခုံး၊ပေါင် အစရှိသော) ယတ္ထ ကတ္ထစိ သရီရာဝယဝေ၊] ဌပေတွာပိ-ထား၍လည်း၊ ယာဝ- အကြင်မျှလောက်၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ န မုဗ္ဗတိ-မလွတ်သေး၊ တာဝ-ထိုမလွတ်သေး သမျှ၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတု-ဧဟာခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အညော-အခြားသူသည်၊ ဆတ္တံ-ကို၊ သစေ

ယံကိဋ္ဌိ ဆတ္တံ။ ။သေတစ္ဆတ္တ (ထီးဖြူ) ကိလုခတ္တ (ဖျာထီး) ပဏ္ဏစ္ဆတ္တေသု (သစ်ရွက်ထီး တို့တွင်) ယံကိဋ္ဌိ ဆတ္တံ (ဘယ်ထီးမဆို) ယမ္မိ တတ္ထဇာတကဒဏ္ဍေန (ထိုသစ်ပင်၌ဖြစ်သော အရိုးဖြင့်) ကတံ ဧကပဏ္ဏစ္ဆတ္တံ (တစ်ရွက်ထီး-ယပ်တောင်) ဟောတိ။ တမ္မိ (ထိုယပ်တောင် သည်လည်း) ဆတ္တမေဝ။

စာရေတိ-အကယ်၍ ဆောင်းမိုးနေအံ့၊ (ဧဝံသတိဝါ-ဤသို့ဆောင်းမိုးသော်လည်းကောင်း၊) ပဿေ-နံပါး၌၊ [ဘေးက ထီးစိုက်အပ်သော နေရာ၌] (ဆတ္တံ-သည်) ငြိတ်-တည်နေသည်။ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ အပဂတမတ္ထေ-ကင်းကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ ဆတ္တပါဏိ နာမ-ဆတ္တပါဏိမည်သည်၊ န ဟောတိ-မဟုတ်တော့၊ တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဓမ္မဒေသနာပဋိသံယုတ္တသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဓမ္မပရိစ္ဆေဒေါ-ဓမ္မအပိုင်းအခြားကို၊ ပဒသောဓမ္မေ-ပဒသောဓမ္မသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

ဒုတိယေ-၌၊ (ဒဏ္ဍပါဏိသိက္ခာပုဒ်၌) မဇ္ဈိမဿ-ပမာဏအားဖြင့် အလယ်အလတ်ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ စတုဟတ္ထပုမာဏော-လေးတောင်ပမာဏရှိသော တုတ်သည်၊ ဒဏ္ဍော နာမံ-ဒဏ္ဍမည်၏၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒဏ္ဍပါဏိဘာဝေါ-ဒဏ္ဍပါဏိ၏အဖြစ်ကို၊ ဆတ္တပါဏိမိ-ဆတ္တပါဏိပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏၊ -- တတိယေပိ-၌လည်း၊ (သတ္တပါဏိသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊) ဒေသဝနယော-တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ အသိ-သန်လျက်ကို၊ သန္နဟိတ္တာ-ဖွဲ့၍၊ ဝါ-လွယ်၍၊ ငြိတောပိ-တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ သတ္တပါဏိသင်္ချိ-သတ္တပါဏိဟူသော အရေအတွက်သို့၊ န ဝစ္ဆတိ-မရောက်။

စတုတ္ထေ-၌၊ (အာဝုဓပါဏိသိက္ခာပုဒ်၌)၊ သရဝိကတိယာ-အမျိုးမျိုးပြုအပ်သော မြားနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သဗ္ဗာပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော၊ ဓနုဝိကတိ-အမျိုးမျိုးပြုအပ်သော လေးကို၊ အာဝုဓန္တိ-အာဝုဓဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏၊ တဿ-ကြောင့်၊ သရေန-မြားနှင့်၊ သဒ္ဓိဝါ-တကွမူလည်း၊ ဓနု-လေးကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓဓနုဝါ-မြားနှင့်မဖက် သက်သက်သော လေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓဓရုံဝါ-လေးနှင့်မဖက် သက်သက်သော မြားကိုသော်လည်းကောင်း၊ သဇိယဓနုဝါ-ညှို့နှင့်တကွဖြစ်သော လေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ နိဇ္ဈိယဓနုဝါ-ညှို့မရှိသော လေးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍လည်းကောင်း၊ ငြိတဿဝါ-ရပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း၊ နိသိန္နဿဝါ-ထိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း၊ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ န ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဓန္ဓေပိ-ပခုံး၌လည်း၊ ဓနု-လေးသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဋိမုတ္တံ-စွပ်အပ်သည်၊ ဝါ-လွယ်အပ်သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ယာဝ-လောက်၊ န ဂဏှာတိ-လက်ဖြင့် မကိုင်သေး။

ဓနုဝိကတိ။ ။စာပု-ကောဒဏ္ဍောဒိဘေဒါ သဗ္ဗာပိ ဓနုဝိကတိ -အမျိုးမျိုးပြုအပ်သော စာပမည်သောလေး၊ ကောဒဏ္ဍမည်သောလေး စသည်၊ စာပေါတိ-မဇ္ဈေဂင်္ကာကာဒေဏ္ဍာသဒိသာ (အလယ်၌ ကောက်သောထမ်းပိုးနှင့်အလားတူသော) ဓနုဝိကတိ၊ ကောဒဏ္ဍောတိ-ဝဋ္ဋလဒဏ္ဍာ (ပိုင်းသောလေးတံရှိသော) ဓနုဝိကတိ၊ ဤပုံစံများသည် မြန်မာများ ကိုင်လေ့ရှိသော လောက်လေး ဒူးလေးများ၏ပုံနှင့် မတူ။

တာဝ-ထိုလက်ဖြင့် မကိုင်သေးသမျှ၊ (ဓမ္မံ ဒေသေတုံ) ဝဋ္ဋတိ-၏။ [လက်ဖြင့် မကိုင်လျှင် “အာဝုဓပါဏီ” မဟုတ်သောကြောင့် ထိုသူ့အား တရားဟောကောင်း ၏-ဟူလို။]

ပဉ္စမေ-၌၊ (ပါဒုကာရုဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ပါဒုကာရုဋ္ဌဿာတိ-ကား၊ ဆတ္တဒဏ္ဍကေ- ထီးရိုးပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော ခြေညှပ်ဖု၌၊ အင်္ဂုလန္တရိကံ-ခြေချောင်းနှစ်ခုအကြားကို၊ အပွဝေသေတွာ-မသွင်းမူ၍၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ အက္ကမန္တဿ ဝါ-နင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း၊ ပဝေသေတွာ-သွင်း၍၊ ဌာနဝသေန-ရပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပဋိမုက္ကဿ ဝါ-စွပ်သောပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း၊ [ပါဠိတော်ဝယ် န ဒေသေဿာမိ၌ လှမ်းစပ်] ဆဋ္ဌေပိ-၌လည်း၊ (ဥပါဟနာရုဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌လည်း)၊ ဒေဝေ နယော-ပင်တည်း၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ယွာယံ (ယော+ အဲယံ)-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ပဏိကဗန္ဓု-ဖွဲ့အပ်သော ဖနောင့်ကို၊ ဝါ-ဖနောင့်ဖုံးကို၊ ဩမုဗ္ဗိတွာ-စွပ်၍၊ ဌာနဝသေန-ဖြင့်၊ ဩမုက္ကောတိ-ဩမုက္ကဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ တဿာပိ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်အားလည်း၊ (ဓမ္မံ ဒေသေတုံ) န ဝဋ္ဋတိ။

သတ္တမေ-၌၊ (ယာနဂတသိက္ခာပုဒ်၌)၊ (ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါ-ကို)၊ ဒ္ဓိဟိ-နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဇနေဟိ-လူတို့သည်၊ ဟတ္ထသယံဋေန-ပေါင်းစပ် အပ်သော လက်ဖြင့်၊ ဝါ-လက်ချင်းဆက်သဖြင့်၊ ဂဟိတော-မ၊၍ ယူအပ်သည်၊ သစေပိ (ဟောတိ)-အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိ ဝါ-ဤသို့ ဖြစ်သော်လည်းကောင်း)၊ သာဋကေ-အဝတ်၌၊ ဌပေတွာ-၍၊ ဝံသေန-ဝါးဖြင့်၊ သစေပိ ဂယုတိ-အကယ်၍မူလည်း ထမ်းဆောင်အပ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိ)ဝါ- သော်လည်းကောင်း၊ အယုတ္တေ-နွား၊ မြင်းတို့နှင့်မကပ်ယှဉ်အပ်သော၊ ဝယျာဒိကေ- လှည်းပေါင်းချုပ် အစရှိသော၊ ယာနေ-ယာဉ်၌၊ (နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်၊ သစေပိ

ဆတ္တဒဏ္ဍကေ။ ။ထီးရိုးနှင့်တူသော အဖု(ဘု)ကို ဆိုဟန်တူ၏။ ထိုဘုကို ဖိနပ်၏ ခေါင် နေရာ၌ တပ်၍ ခြေချောင်းနှစ်ခုဖြင့် ညှပ်လျက်စီးအပ်သော ဖိနပ်ကို “ပါဒုကာ”ဟု ဆိုသည်။ ထိုပါဒုကာသည် ခုံ၌ သားရေ အထပ်ထပ် ပြုအပ်သော စမ္ပပါဒုကာလည်း ရှိ၏။ သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သော ကဋ္ဌပါဒုကာလည်း ရှိ၏-ဟု ပါဏိကျာဒိယောဇနာ ဆို၏။

ဆက်ဦးဆုံး-နောက် ဥပါဟနာရုဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌ ပဏိကဗန္ဓု-ဖနောင့်ဖုံးနောက်ပိတ်ပါ၍ ဤ သိက္ခာပုဒ်၌ မပါသောကြောင့် ဖနောင့်ဖုံးမပါသော ဖိနပ်ဟူသမျှကို ပါဒုကာ၌ သွင်းသင့်၏။ ကြွင်းသော မှတ်ဖွယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

သစေပိပေ၊ ဂစ္ဆတိ။ ။ပိသဒ္ဓါသည် ဂရဟာဇောတက၊ “ဤသို့ ဟတ္ထသယံဋေဖြင့် မ၍ ယူအပ်သူ၊ အဝတ်ကို ဝါးလုံးလျှို၍ ထမ်းဆောင်အပ်သူ၊ နွား-မြင်း မကပ်အပ်သော ယာဉ်၌ နေသူ၊ ဖျက်၍ ထားအပ်သော လှည်းဘီးပေါ်၌ နေသူတို့သော်မှ “ယာနဂတ”မည်ကြတုံသေး ၏။ နွား-မြင်းတို့ဖြင့် ကပ်ယှဉ်အပ်သော ယာဉ်ပေါ်၌ ရောက်နေသူ၏ “ယာနဂတ”မည်ကြောင်း မှာ ဆိုဖွယ်ရာပင် မလို”-ဟူလို။

ဟောတိ-တော၊ ဧဝံသတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ဝိသင်္ခရိတွာ-ဖျက်၍၊ 'ဌပိတေ-
 ထားအပ်သော၊ စက္ကမတ္ထေပိ-စက်ဘီးမျှလည်း၊ နိသိန္ဓော-ထိုင်နေသည်၊ သစေပိ
 ဟောတိ-တော၊ (ဧဝံသတိ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ယာနဂတော-တောဝ-ယာနဂတ
 ဟူ၍သာ၊ သဒ္ဓိ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏။ ပန-ဆက်၊
 ဒွေပိ-နှစ်ဦးသော တရားဟောသူ၊ တရားနာသူတို့သည်လည်း၊ ဧကယာနေ-တစ်ခု
 တည်းသော ယာဉ်၌၊ နိသိန္ဓော-ထိုင်ကုန်သည်၊ သစေ ဟောန္တိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ ဓမ္မ
 ဒေသေတုံ) ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ဝိသု-သီးခြား၊ [ယာဉ်တစ်ခုစီ-ဟူလို] နိသိန္ဓောသုပိ-
 ထိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်လည်း၊ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊ ယာနေ-ယာဉ်၌၊ နိသိန္ဓေန-
 ထိုင်သောရဟန်းသည်၊ နိစေ-နိမ့်သော၊ (ယာနေ-၌) နိသိန္ဓဿ-ထိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်
 အား၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။ သမပ္ပမာဏေပိ-အနိမ့် အမြင့် ညီမျှသော ပမာဏ
 ရှိသော ယာဉ်၌လည်း၊ (နိသိန္ဓဿ-အား၊ ဒေသေတုံ-ငှာ) ဝဋ္ဋတိ-၏။ ပုရိမေ-
 ရှေ့ဖြစ်သော ယာဉ်၌၊ နိသိန္ဓေန-သည်၊ ပစ္ဆိမေ-နောက်ဖြစ်သော ယာဉ်၌၊ နိသိန္ဓ
 ဿ-ထိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်အား၊ တထာ-ထို့အတူ ဟောခြင်းငှာ အပ်၏။ ပန-ဗျတိရိက်
 ကား၊ ပစ္ဆိမေ-နောက်ဖြစ်သော ယာဉ်၌၊ ဥစ္စတရေပိ-မြင့်သော ယာဉ်၌သော်မှ
 လည်း၊ နိသိန္ဓေန-သည်၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်။

အဋ္ဌမေ-၌၊ သယနဂတသာတိ-ကား၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊
 ကဋ္ဌသာရကေပိ-ဖျာ၊ သင်ဖြူ၌သော်လည်းကောင်း၊ ပကတိဘူမိယမ္ပိ-ပကတိမြေ၌
 သော်လည်းကောင်း၊ နိပန္နဿ-လျောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဥစ္စေပိ-မြင့်သည်လည်း
 ဖြစ်သော၊ မဇ္ဈေဝါ-ညောင်စောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ ပိဋ္ဌေဝါ-အင်းပျဉ်၌သော်
 လည်းကောင်း၊ ဘူမိဒေသေဝါ-မြေအရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဌိတေနဝါ-
 ရပ်လျက်သော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္ဓေနဝါ-ထိုင်လျက်သော်လည်းကောင်း၊
 ဒေသေတုံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ ပန-ကား၊ သယနဂတေန-အိပ်ရာ၌ ရောက်နေ
 သော ရဟန်းသည်၊ သယနဂတဿ-အိပ်ရာ၌ ရောက်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊
 ဥစ္စတရေဝါ-မြင့်သောအိပ်ရာ၌သော်လည်းကောင်း၊ သမပ္ပမာဏေဝါ-ညီမျှသော
 ပမာဏရှိသော အိပ်ရာ၌သော်လည်းကောင်း၊ နိပန္နေန-လျောင်းလျက်၊ ဒေသေတုံ-
 ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ပန-ဆက်၊ နိပန္နေန-လျောင်းသောရဟန်းသည်၊ ဌိတဿဝါ-
 ရပ်သောပုဂ္ဂိုလ်အားသော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္ဓဿဝါ-ထိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်အားသော်
 လည်းကောင်း၊ နိပန္နဿ ဝါ-လျောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အားသော်လည်းကောင်း၊
 (ဒေသေတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏)၊ နိသိန္ဓေနစ-ထိုင်သောရဟန်းသည်လည်း၊ ဌိတဿဝါ-

နိပန္နေန ။ပေ၊ **ဝဋ္ဋတိ** ။ ဤဝါကျများကို ထောက်၍ ရပ်ခြင်း၊ ကြွရိယာပုတ်ထက် ထိုင်ခြင်း၊
 ကြွရိယာပုတ်က မြတ်၏၊ ထိုင်ခြင်း၊ ကြွရိယာပုတ်ထက် လျောင်းခြင်း၊ ကြွရိယာပုတ်က မြတ်၏ဟု
 မှတ်ပြီးလျှင် မြတ်သော ကြွရိယာပုတ်ဖြင့်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်က ယုတ်နိမ့်သောကြွရိယာပုတ်ဖြင့်
 နေသော ပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း၊ တူမျှသော ကြွရိယာပုတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း
 တရား ဟောကောင်း၏ဟု မှတ်ပါ။

သော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္နဿဝါ-လည်းကောင်း၊ (ဒေသေတုံ, ဝဋ္ဋတိ)၊ ဌိတေန-
ရပ်သောရဟန်းသည်၊ ဌိတဿေဝ-ရပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အားသာ၊ (ဒေသေတုံ-ဌာ)
ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။

နဝမေ-၌၊ (ပလ္လတ္တိကာသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဟတ္ထပလ္လတ္တိကာဒိသု-ဟတ္ထပလ္လတ္တိကာ
အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယာယကာယစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ပတ်ဖွဲ့ခြင်း
ဖြင့်၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒေသေတုံ-ဟောခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ။

ဒသမေ-၌၊ (ဝေဌိတသီသသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဝေဌိတသီသသာတိ-ကား၊ ဒုဿ
ဝေဌေနဝါ-ရစ်ပတ်ကြောင်း အဝတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ခေါင်းပေါင်းပုဝါ
ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ မောဠိအာဒိဟိဝါ-မကိုဋ်အစရှိသည်တို့ဖြင့်သော်လည်း
ကောင်း၊ [ဝေဌိတ၌စပ်]၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ရစ်ပတ်အပ်သော်၊
ကေသန္တော-ဆံ၏အဆုံးအပိုင်းအခြားကို၊ န ဒိဿတိ-မထွေမြင်အပ်၊ (တစ်နည်း)
ကေသန္တော-ဆံ၏အဆုံးအပိုင်းအခြားသည်၊ န ဒိဿတိ-မထင်ရှား၊ ဧဝံ-ဤအခြင်း
အရာအားဖြင့်၊ (ဆံ၏အဆုံးအပိုင်းအခြားကို မမြင်လောက်အောင်သော အခြင်း
အရာအားဖြင့်) ဝေဌိတသီသဿ-ရစ်ပတ်အပ်သော ဦးခေါင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊
[န ဒေသေဿာမိ၌စပ်]၊ တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်လျှင်၊ အဿ-ဤသိက္ခာပုဒ်၏၊
အနာပတ္တိယံ-အနာပတ္တိဝါရ၌၊ ကေသန္တံ ဝိဝရာပေတွာ ဒေသေတီတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-
မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ကေသန္တံ-ဆံ၏ အပိုင်းအခြားကို၊ ဝိဝရာပေတွာ-ဖွင့်စေ၍၊
ဒေသေတီ-ဟောအံ့၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။]

ဧကဒသမေ-၌၊ (ဩဂုဏ္ဍိတသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဩဂုဏ္ဍိတသီသသာတိ-ကား၊
သသီသံ-ဦးခေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ပါရုတဿ-ခြံသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊
[န ဒေသေဿာမိ၌စပ်]၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနာပတ္တိယံ-၌၊ သီသံ
ဝိဝရာပေတွာ ဒေသေတီတိ-ဒေသေတီဟူသော ဤစကားသည်၊ အဓိကံ-ပိုလွန်၏၊
[သီသံ-ဦးခေါင်းကို ဝိဝရာပေတွာ-ဖွင့်စေ၍၊ ဒေသေတီ-ဟောအံ့၊ အနာပတ္တိ။]

ဒ္ဓါဒသမေ-၌၊ (ဆမာယံသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဆမာယံ နိသီဒိတွာတိ-ကား၊ ဘူမိယံ-
မြေ၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊ အာသနေတိ-ကား၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံး
အားဖြင့်၊ ဝတ္ထမ္မိ-အဝတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တိဏာနိပိ-မြက်တို့ကိုသော်
လည်းကောင်း၊ သန္တရိတွာ-ခင်း၍၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ [န ဒေသေ
ဿာမိ၌စပ်၊ အာသနေတိအရင်းခံမှာ “အာသနံ မဗ္ဗပိဌာဒိ” ဟူသည်နှင့်အညီ မဗ္ဗနှင့်
ပိဌဖြစ်သောကြောင့် ဝတ္ထ၊ တိဏာတို့ကို “အောက်ထစ်ဆုံးအာသနံ”ဟု ဆိုသည်။]

တေရသမေ-၌၊ (နီစေ အာသနေသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ဥစ္စေ အာသနေတိ-ကား၊
အန္တမသော-ဖြင့်၊ ဘူမိပုဒေသေပိ-မြေအရပ်၌သော်မှလည်း၊ ဥန္တတပုဒေသေ-
မြင့်မောက်သောအရပ်၌၊ နိသိန္နဿ-အား၊ [န ဒေသေ ဿာမိ၌စပ်။]

စုဒ္ဓသမေ-၌၊ (ဌိတော နိသိန္နသိက္ခာပုဒ်၌)၊ န ဌိတော နိသိန္နဿာတိ-ကား၊ ထေရဿ-ထေရ်အား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ဆည်းကပ်ရာ အရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ဌိတံ-ရပ်နေသော၊ ဒဟရံ-ရဟန်းငယ်ကို၊ အာသနေ-နေရာ၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသော၊ မဟာဓထရော-မဟာထေရ်သည်၊ ပဉ္စဲ-ပြဿနာကို၊ သစေ ပုစ္ဆတိ-အကယ်၍ မေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ န ကထေတဗ္ဗံ-မဖြေဆိုထိုက်၊ ပန-ထိုသို့ မဖြေဆိုထိုက်ပါ သော်လည်း၊ ဂါရဝေန-ရိုသေခြင်းအားဖြင့်၊ ထေရ်-ကို၊ ဥဋ္ဌဟိတ္တာ-ထ၍၊ ပုစ္ဆ-မေးပါလော့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝတ္ထု-လျှောက်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ပဿေ-နံပါး၌၊ ဌိတဿ-ရပ်နေသော၊ ဘိက္ခုဿ-အား၊ ကထေ သာမိ-ဖြေအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ကထေတံ-ဖြေဆိုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ [ပါဠိ အဋ္ဌကထာနှင့်ဆိုင်သော ပြဿနာကို မေး၍ ပါဠိလို ဖြေရမည့်အရာကို ဆိုသည်၊ မြန်မာလို မေး-ဖြေရာ၌ကား ဖြေကောင်းပါ၏။]

ပန္နရသမေ-၌၊ (ပုစ္ဆတော ဂစ္ဆန္တသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဝါ-ရှေ့က၊ ဂစ္ဆန္တာ-သွားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဉ္စဲ-ကို၊ သစေ ပုစ္ဆတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တဿ-အား၊ တံ-ထိုပြဿနာကို၊ အကထေတွာ-မဖြေမူ၍၊ ပစ္စိမဿ-နောက်၌ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ကထေသာမိ-အံ့၊ ဣတိ-၍၊ ကထေတဗ္ဗံ-ရာ၏၊ ပန-ဆက်၊ သဒ္ဓိ ဥဂ္ဂဟိတဓမ္မံ-အတူတကွသင်ယူအပ်သော ပါဠိ အဋ္ဌကထာဓမ္မကို၊ သဇ္ဈယိတံ-သရဇ္ဈာယ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ သမဓုရေနဝါ-ညီမျှသော အဦးဖြင့်မူလည်း၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ကထေတံ-ငှာလည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ။

သောဠသမေ-၌၊ (ဥပ္ပထေနဂစ္ဆန္တသိက္ခာပုဒ်၌)၊ န ဥပ္ပထေနာတိဧတ္ထ-နဥပ္ပထေန ဟူသော ဤပုဒ်၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဒေဝိ-တရားဟောသူ တရားနာသူ နှစ်ဦးတို့သည်လည်း၊ သကဋမဂ္ဂသ္မိ-လှည်းလမ်းခရီး၌၊ ဧကေကစက္ကပထေန ဝါ-တစ်ခုစီ တစ်ခုစီသော စက်ဘီး၏ လမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပထေန ဝါ-လမ်းမဟုတ်သဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သမဓုရံ-ညီမျှသောအဦးဖြင့်၊ (ရင်ပေါင် တန်း)၊ သစေ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ (အညမည-ချင်း၊ ဒေသေတံ)၊ ဝဋ္ဋတိ။

သတ္တရသမေ-၌၊ (ဌိတော ဥစ္စာရသိက္ခာပုဒ်၌)၊ အသဉ္စိစ္စာတိ-အသဉ္စိစ္စဟူသော၊ အနာပတ္တိယံ-အနာပတ္တိဝါရ၌၊ ပဋိစ္စန္ဒဋ္ဌာနံ-ဖုံးကွယ်အပ်သောအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တဿ-သွားစဉ်၊ သဟသာ-အဆောတလျှင်၊ ဥစ္စာရော ဝါ-ကျင့်ကြီးသည်သော်လည်း ကောင်း၊ ပဿာဝေါဝါ-ကျင့်ငယ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ သစေ နိက္ခမတိ-အကယ်၍ ထွက်သွားအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အသဉ္စိစ္စ-စေတနာနှင့်တကွ မစေ့ဆော် မူ၍၊ ကတော နာမ-ပြုအပ်သည် မည်သည်၊ ဟောတိ-၏။

အဋ္ဌရသမေ-၌၊ (ဟရိတေ ဥစ္စာရသိက္ခာပုဒ်၌)၊ ယမ္မိ-အကြင် စိမ်းစိုသော အရာဝတ္ထုသည်လည်း။ (သာမည)၊ ဇီဝမာနရက္ခဿ-အသက်ရှင်ဆဲ သစ်ပင်၏၊ မူလံ-အမြစ်သည်၊ ပထဝိယံ-မြေပေါ်၌၊ ဒိဿမာနံ-ပေါ်ထင်လျက်၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏။

သာခါဝါ-သစ်ကိုင်း သစ်ခက်သည်မူလည်း၊ ဘူမိလဂ္ဂါ-မြေ၌ ကပ်ငြိနေသည်၊
 ဟောတီ-၏၊ သဗ္ဗ-သော၊ (တံ-ထိုအရာဝတ္ထုကို) ဟရိတသင်္ခတမေဝ-ဟရိတဟု
 ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်သာ၊ ပန-ဆက်၊ ခန္ဓေ-ပင်စည်ပေါ်၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊
 အပ္ပဟရိတဋ္ဌာနေ-စိမ်းစိုသော မြက်သစ်ပင် မရှိရာ အရပ်၌၊ ပါတေတုံ-စွန့်ချ
 ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတီ-၏၊ အပ္ပဟရိတဋ္ဌာနံ-ကို၊ သြလောကေန္တဿေဝ-ကြည့်ရှုရှာဖွေ
 စဉ်ပင်၊ သဟသာ-အဆောတလျင်၊ သစေ နိက္ခမတီ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဂိလာန
 ဋ္ဌာနေ-ဂိလာနအရာ၌၊ ဌိတော-တည်သည်၊ ဟောတီ-၏၊ အပ္ပဟရိတေ-၌၊
 ကတော-ပြုအပ်သော ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် တံတွေးသည်၊ ဟရိတံ-စိမ်းစိုသော
 မြက်သစ်ပင်ကို၊ သြတ္ထရတိ-လွမ်းသွားအံ၊ (အနာပတ္တိ-သည်၊ ဟောတိ)၊ ဣတိ
 ဣဒံ-ဤစကားသည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနာပတ္တိယံ-၌၊ အဓိကံ-၏၊ တတ္ထ-
 ထိုသို့စွန့်ရာ၌၊ အပ္ပဟရိတံ-စိမ်းစိုသော မြက်သစ်ပင်မရှိရာအရပ်ကို၊ အလဘန္ဓေန-
 မရသော ရဟန်းသည်၊ တိဏဏှပကံဝါ-မြက်ကရွတ်ခွေကိုသော်လည်းကောင်း၊
 ပလာလဏှပကံဝါ-ကောက်ရိုးကရွတ်ခွေ(ဂွေ)ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-
 ၍၊ ကတော-ပြုအပ်သော ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် နှပ်သည်၊ ပစ္စာ-နောက်၌၊ ဟရိတံ-
 ကို၊ သစေပိ သြတ္ထရတိ-အကယ်၍မူလည်း လွမ်းမိုးသွားပါဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ)
 ဝဋ္ဋတိယေဝ-သာ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ခေဋ္ဌေန-တံတွေးဖြင့်၊
 သိယံဏိကာပိ-နှပ်ကိုလည်း၊ သင်္ဂဟိတာ-သွင်းယူအပ်ပြီ။

ဧကုနဝိသတိမေ-၌၊ န ဥဒကေတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ပရိဘောဂ
 ဥဒကမေဝ-သုံးဆောင်ကောင်းသော ရေကိုသာ၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ (ဘဂဝတာ)
 ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ အပရိဘောဂေသု-မသုံးဆောင်အပ် မသုံးဆောင်ကောင်း
 ကုန်သော၊ ဝစ္စကုဋိသမုဒ္ဒါဒိဥဒကေသု-ဝစ္စကုဋိတွင်း၌ရှိသောရေ၊ သမုဒ္ဒရာရေ
 အစရှိသည်တို့၌၊ (ကရောန္တဿ-စွန့်ချမှုကို ပြုသောရဟန်း၏) အနာပဲတ္တိ-သည်၊
 (ဟောတီ-၏) ဒေဝေ-မိုးသည်၊ ဝဿန္တေ-ရွာလတ်သော်၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်း
 ကျင်၌၊ ဥဒကောယေ-ရေအယဉ်သည်၊ ဇာတေ-ဖြစ်လတ်သော်၊ အနုဒကဋ္ဌာနံ-
 ငံရမရှိရာအရပ်ကို၊ အလဘန္ဓေန-မရသော ရဟန်းသည်၊ ဥဒကေ-ရေထဲ၌၊
 ပါတေတုံ-စွန့်ချခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတီ-၏၊ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ထလေ-
 ကုန်းပေါ်၌၊ ကတော-ပြုအပ်သော ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် တံတွေးသည်၊ ဥဒကံ-
 ရေကို၊ သြတ္ထရတိ-အံ၊ (အနာပတ္တိ ဟောတိ)၊ ဣတိ ဣဒံ-သည်၊ အနာပတ္တိယံ-
 ၌၊ အဓိကံ-၏၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသု-တို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော စကားရပ်သည်၊
 ဥတ္တာနမေဝ။

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သမုဒ္ဒာနာဒိဒီပနတ္ထာယ-သမုဒ္ဒာန်
 အစရှိသည်ကို ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ပကိဏှကံ-ရောပြွမ်း
 သော အဆုံးအဖြတ်တည်း၊ ဥဗ္ဗဋ္ဌိကဥစ္စာသဒ္ဒပုဋိသံယုတ္တာနိ-ဥဗ္ဗဋ္ဌိက၊ ဥစ္စာသဒ္ဒ

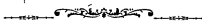
တို့နှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ စတ္တာရိ-လေးပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ သကဗဠေန် မုခေန ဗျာဟရဏံ-သကဗဠေန် မုခေန ဗျာဟရဏဟူသော၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဆမာနီစာသနဌိတပစ္စတောဂမနဥပ္ပထဂုမနပုဋိသံယုတ္တာနိ-ဆမာ, နီစာသန, ဌိတ, ပစ္စတောဂမန, ဥပ္ပထဂမနတို့နှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ပဉ္စ-ငါးပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒသ-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ ဣမာနိ သိက္ခာပဒါနိ-တို့သည်၊ သမနုဘာသနသမုဋ္ဌာနာနိ-သမနုဘာသနသမုဋ္ဌာန်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ ဧတ္ထ-ဤသေခံယ သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ဧကေကံ-တစ်ပါး တစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယံ-မပြုထိုက်သော လွန်ကျူးမှုကို ပြုခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊ သစိတ္တကံ-တည်း၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနံ။

သူပေါဒနဝိညတ္တိသိက္ခာပဒံ-သည်၊ ထေယျသတ္တသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယံ၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနံ-တည်း၊ ဆတ္တပါဏိဒဏ္ဍပါဏိသတ္တပါဏိအာဝုဓပါဏိပါဒုကာဥပါဟနယာန သယနပလ္လတ္တိကာဝေဌိတဩဂုဏ္ဏိတနာမကာနိ-ဆတ္တပါဏိ, ဒဏ္ဍပါဏိ, သတ္တပါဏိ, အာဝုဓပါဏိ, ပါဒုကာ, ဥပါဟန, ယာန, သယန, ပလ္လတ္တိကာ, ဝေဌိတ, ဩဂုဏ္ဏိတ အမည်ရှိကုန်သော၊ ဧကောဒသ-တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ ဓမ္မဒေသနာသမုဋ္ဌာနာနိ-တို့တည်း၊ ကိရိယာကိရိယာနိ-တို့တည်း၊ ပေ၊ ဒုက္ခဝေဒနာနိ-တို့တည်း၊ သေသာနိ-ကြွင်းကုန်သော၊ တေပဏ္ဏာသ-၅၃ ပါးသော၊ (သိက္ခာပဒါနိ-တို့သည်) ပဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာနာဒိဘေဒါနိ-ပဌမပါရာဇိက သမုဋ္ဌာန် အစရှိသော အပြားရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ [အာဒိဖြင့် ကိရိယာ ကိရိယ စသည်ကို ယူ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ဓမ္မဒေသနာပဋိသံယုတ္တဝဏ္ဏနာ-ဓမ္မဒေသနာနှင့်စပ်ယှဉ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။ (အချို့ စာအုပ်များ၌ ဤဝါကျ မပါ။)

[သေခံယသိက္ခာပုဒ်တို့တွင် သာရပုသိက္ခာပုဒ် ၂၆, ဘောဇနပုဋိသံယုတ္တ သိက္ခာပုဒ် ၃၀, ဓမ္မဒေသနာပဋိသံယုတ္တသိက္ခာပုဒ် ၁၉ အားဖြင့် သေခံယသိက္ခာပုဒ် အမျိုးအစား ၃ မျိုး ရှိသည်။]

သစိတ္တကံ စသည်။ ။သစိတ္တကံ၌ မိမိပြုနေသော ဝတ္ထုကို သိသောစိတ်, သိက္ခာပုဒ်တော် အရ မပြုအပ်ဟု သိသော စိတ်ကို "စိတ္တ"ဟု ဆိုသည်။ "အနာဒရိယံ ပဋိစ္စ"ဟု ပါဠိတော်၌ မိန့်တော်မူသောကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ကို မရိသေ မလေးစားမှုဟူသော အကုသိုလ်ဒေါသစိတ် ကြောင့် သင့်ရကား အားလုံး-သေခံယသိက္ခာပုဒ်များ အကုသလစိတ္တချည်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "သစိတ္တကံ, လောကဝံ့, အကုသလစိတ္တ"ဟု ဆိုသည်။

**ကင်္ခါဝိတရဏိယာ-မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ-၌၊
သေခံယဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။**

သမထအခန်း

သမထ ၇ ပါး အဓိကရဏသမထေသု - အဓိကရဏသမထ၌၊ သတ္တာတိ-
 သတ္တဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ တေသံ-ထိုအဓိကရဏသမထံတို့ကို၊
 ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ-ဂဏန်းဖြင့် ပိုင်းခြားကြောင်းသဒ္ဒါလည်း၊ အဓိကရဏာနိ-
 အဓိကရဏ်းတို့ကို၊ သမေန္တိ ဝူပသမေန္တိ-ငြိမ်းအေးစေတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
 အဓိကရဏသမထာ-အဓိကရဏသမထတို့ မည်၏၊ ဥဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆန္တိတိ-ကား၊
 အာပတ္တာဓိကရဏသင်္ခါတာသုစ-အာပတ္တာအဓိကရဏ်းဟု ဆိုအပ်သည်လည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ အဝသေသာဓိကရဏတ္တယပစ္စယာသုစ-ကြွင်းသော အဓိကရဏ်း
 ၃ ပါးအပေါင်း၏ အကြောင်းလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အာပတ္တိသု-အာပတ်တို့၌၊
 ပရိသုဒ္ဓဘာဝံ-စင်ကြယ်သူ၏အဖြစ်ကို၊ ပုဉ္ဇနတ္ထံ-မေးမြန်းခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥဒ္ဒိသိ
 တဗ္ဗတံ-ရွတ်ပြအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာနန္တိ-ကား၊
 ဥပ္ပန္နာနံ ဥပ္ပန္နာနံ-ဖြစ်ပေါ်ကုန်၊ ဖြစ်ပေါ်ကုန်သော၊ အဓိကရဏာနန္တိ-ကား၊ ဝိဝါဒါဓိ
 ကရဏံ-ဝိဝါဒါဓိကရဏ်းလည်းကောင်း၊ အနုဝါဒါဓိကရဏံ-လည်းကောင်း၊
 အာပတ္တာဓိကရဏံ-လည်းကောင်း၊ ကိစ္စာဓိကရဏံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့။

အဓိကရဏသမထာ။ ။သမထေဟိ-တို့သည်၊ အဓိကရိယန္တိ ဝူပသမိယန္တိ-ငြိမ်းစေအပ်
 ကုန်၏၊ ဣတိ အဓိကရဏာနိ၊ ဤကား “သမထေဟိ-စ အဓိကရဏီယတာ အဓိကရဏံ”
 ဟူသော သမထက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာနှင့် “သမထေဟိ သမေတဗ္ဗတာယ အဓိကရဏန္တိ အတ္ထော”
 ဟူသော တေရသကဏ် အဖွင့်အတိုင်း ဝစနတ္ထတည်း၊ ဋီကာသစ်၌ကား “အဓိကယိရန္တိ
 ဧတ္ထာတိ အဓိကရဏာနိ” ဟု အဓိကရဏသင်္ခါ ပြုလေ၏၊ “အဓိကရိယန္တိ” ဟု ကမ္မတ္ထကြိယာ
 မဟုတ်ဘဲ “အဓိကယိရန္တိ” ဟု ကတ္တာရုပ် ဖြစ်ကြောင်းမှာလည်း “ကေ+အဓိကံယိရန္တိ၊ သမထံ”
 ဟူသော ကတ္တာပုဒ်တို့ကို ကြည့်၍လည်းကောင်း၊ “တေ တေသံ သမနဝေသေန ပဝတ္တန္တိ”
 ဟူသော ကတ္တာဟောကြိယာကို ကြည့်၍လည်းကောင်း သိနိုင်သည်၊ “အဓိကယိရန္တိ-စံ၍
 ဖြစ်ကုန်၏၊ ဝါ-တည်ကုန်၏” ဟု ပေးပါ။

အာပတ္တာပေ၊ အာဂစ္ဆန္တိ။ ။ရှေးရှေးအခန်းတို့၌ “ဥဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆန္တိ” ဟု ဆိုလျှင် “အာပတ်
 တို့ကို သရုပ်သကောင် ဖော်၍ ရွတ်ပြခြင်း” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏၊ ဤအခန်း၌ကား သရုပ်ဖော်
 ဖို့ရာ အာပတ်တိုက်ရိုက် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ရှေးအခန်းတို့၌ကဲ့သို့ “ဓမ္မာ-အာပတ်တို့သည်” ဟု
 မပေးနိုင်ဘဲ “အဓိကရဏသမထ မည်ကုန်သော ဝိနည်းပညတ်တရားတို့သည်” ဟု ပေးရသည်၊
 ထိုတရားတို့ကို အဘယ်အကျိုးငှာ သရုပ်ထုတ်ပြသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “အာပတ္တာဓိကရဏ
 သင်္ခါတာသု” စသည်ကို မိန့်သည်၊ အာပတ္တာဓိကရဏ်းတို့၏ ပရိသုဒ္ဓအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊
 ဝိဝါဒါဓိကရဏ်း စသည်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော အာပတ်တို့၌ ပရိသုဒ္ဓအဖြစ်ကိုလည်း
 ကောင်း မေးခြင်းအကျိုးငှာ ဤအဓိကရဏသမထဓမ္မတို့ကို သရုပ်ထုတ်ပြရသည်-ဟူလို။

ဥပ္ပန္နာနံ ဥပ္ပန္နာနံ။ ။ဤသို့ ဖွင့်သဖြင့် “ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ” ၌ ဝိစ္စာ ၂ ပုဒ်တွင် ရှေးပုဒ်၏
 ဝိဘတ်ကို ချေ၍ သိန္နိစပ်ထားသည်ဟု သိစေ၏၊ “ဥဒ္ဓိတာနံ ဥဒ္ဓိတာနံ” ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်သော
 ကြောင့် မငြိမ်မသက် ထကြွခြင်းကို “ဥပ္ပန္န” ခေါ်သည်ဟု သိပါ။

စတုန္ဒ-ကုန်သော၊ ဣမေသံ-ဤအဓိကရုဏ်းတို့၏၊ သမထာယ ဝူပသမာယာတိ-
 ကား၊ သမနတ္ထဉ္စေဝ-ငြိမ်းအေးခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ ဝူပသံမနတ္ထဉ္စေဝ-ငြိမ်ဝပ်
 ပိပြားခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ သမ္မုခါဝိနယော-သမ္မုခါဝိနည်းကို၊ ဒါတဗ္ဗော-
 ပေးထိုက်၏၊ ပေ၊ တိဏဝတ္ထာရကော-တိဏဝတ္ထာရကသမထကို၊ (ဒါတဗ္ဗော-
 ၏) ဣတိ-သို့၊ သတ္တ-၇ ပါးကုန်သော၊ ဣမေ သမထာ-ဤသမထတို့ကို၊ ဒါတဗ္ဗော-
 ပေးထိုက်ကုန်၏။ [သမထနှင့်ဝူပသမ အထူးကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌
 ပြထားပြီ။]

တကြ-ထိုအဓိကရုဏသမထတို့၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လံတွံ့ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-
 တည်း၊ တာဝ-သမထတို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေသု-န်သော) အဓိကရဏေသု-
 အဓိကရုဏ်းတို့တွင်၊ ဓမ္မောတိဝါ-ဓမ္မဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အဓမ္မောတိဝါ-
 အဓမ္မဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌာရသဟိ-တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဝတ္ထုဟိ-
 ဝတ္ထုတို့ဖြင့်၊ ဝိဝဒန္တာနံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆိုကုန်သော၊ ဝါ-ငြင်းခုံကုန်သော၊
 ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ယော ဝိဝါဒေါ-အကြင် ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ဝါ-
 သည်၊ (အတ္ထိ-၏) [ဝိဝါဒေါတိ-ဝိပစ္စနိကံ ဝါဒေါ (ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောခြင်း၊ ငြင်းခုံ
 ခြင်း)] ဣဒံ-ဤဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ဝိဝါဒါဓိကရဏံ နာမ-ဝိဝါဒါ
 ဓိကရုဏ်းမည်၏၊ သီလဝိပတ္တိယာဝါ-သီလဝိပတ္တိဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အာစာရ
 ဝိပတ္တိယာဝါ-အာစာရဝိပတ္တိဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိယာဝါ-ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိဖြင့်
 သော်လည်းကောင်း၊ အာဇီဝဝိပတ္တိယာဝါ-အာဇီဝဝိပတ္တိဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
 အနုဝဒန္တာနံ-စွပ်စွဲကုန်သောရဟန်းတို့၏၊ ယော အနုဝါဒေါ-အကြင်စွပ်စွဲခြင်းသည်၊
 (ယာ) ဥပဝဒနာစေဝ-အကြင် ဆဲရေးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ယာ) စောဒနာစ-
 အကြင် အပြစ်တင်ခြင်း၊ မေးမြန်းခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ-
 ၏) ဣဒံ-ဤစွပ်စွဲခြင်းသည်၊ အနုဝါဒါဓိကရဏံ နာမ-အနုဝါဒါဓိကရုဏ်းမည်၏။

အဋ္ဌာရသဟိ ဝတ္ထုဟိ။ ။လက္ခဏာဝစနမေတံ-အဋ္ဌာရသဟိ ဝတ္ထုဟိဟူသော စကားသည်
 မှတ်သားကြောင်း လက္ခဏာစကားတည်း၊ ချဲ့ဦးအံ့၊ “ဤသူတို့ အနာရောဂါ ရှိကြလျှင် ဤ
 ဆေးကို ပေးရမည်”ဟူရာ၌ အနာရောဂါရှိသူတွေ များမှ ပေးရမည်မဟုတ်၊ တစ်ယောက်တလေ
 ရောဂါရှိလျှင်လည်း ပေးရသကဲ့သို့ ထို့အတူ ၁၈ ပါးလုံးဖြင့် ငြင်းခုံကြမှ ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်းဟု
 ခေါ်သည်မဟုတ်၊ ၁၈ ပါးထဲတွင် တစ်ပါးပါးဖြင့် ငြင်းခုံကြလျှင်လည်းကောင်း၊ သူ့သပိတ်-
 ဝါသပိတ် စသည်ဖြင့် ငြင်းကြလျှင်လည်းကောင်း ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်းဟု ခေါ်ရမည်၊ ထို့ကြောင့်
 “အဋ္ဌာရသဟိ”ကို ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်း၏ ဥပလက္ခဏာစကားဟု ဆိုသည်။ -ဋီကာသစ်။

အနုဝါဒေါ။ ။အနုဝါဒေါကိုပင် “ဥပဝဒနာစေဝ စောဒနာစ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဥပဝဒနာတိ-
 အက္ခောသော (ဆဲခြင်း)၊ ဤ အက္ခောသ အရ၌ “ပါရာဇိကကျတဲ့ရဟန်း”ဟု အာပတ်ဖြင့်
 ဆဲခြင်းကိုပင် “စွပ်စွဲခြင်း”ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် စောဒနာကို “အနုယောဂေါ-မေးမြန်း
 အပြစ်တင်ခြင်း”ဟု ဖွင့်သည်။

မာတိကာယ-ဒွေမာတိကာ၌၊ အာဂတာ-လာကုန်သော၊ ပဉ္စ-ငါးပါးသော အာပတ် အစုတို့လည်းကောင်း၊ [ပါရာဇိက၊ သံဃာဒိသေသံ၊ ပါစိတ်၊ ပါဠိဒေသနီ၊ ဒုက္ကဋ် ဤငါးပါးကို ဆိုသည်။] ဝိဘင်္ဂေ-အကျယ်ဝေဖန်ရာ ပဒံဘာဇနီ၌၊ (အာဂတာ-န သော) ဒွေ-နှစ်ပါးသော အာမတ်အစုတို့လည်းကောင်း၊ [ထုလ္လုစွည်း၊ ဒုဗ္ဘာသိတ ဤနှစ်ပါးကို ဆို၏။] ဣတိ-သို့၊ သတ္တပိ-၇ ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ- အာပတ်အစုတို့သည်၊ အာပတ္တာဓိကရဏံ နာမ-မည်၏။ သံဃဿ-၏။ အပ လောကနာဒီနံ-အပလောကနကံ အစရှိကုန်သော၊ စတုန္ဒ-ကုန်သော၊ ကမ္မာန- ကံတို့ကို၊ ယံ၊ ကရဏံ-အကြင် ပြုခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)။ ဣဒံ-ဤ ကံပြုခြင်းသည်၊ ကိစ္စာဓိကရဏံ နာမ-ကိစ္စာဓိကရဏ်း မည်၏။

တတ္ထ-ထိုအဓိကရဏ်းတို့တွင်၊ ဝိဝါဒါဓိကရဏံ-ဝိဝါဒါဓိကရဏ်းသည်၊ သမ္မုခါ ဝိနယေန စ-သမ္မုခါဝိနယံသမထဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယေဘုယျသိကာယ စ- ယေဘုယျသိကာသမထဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒွိဟိ-နံသော၊ သမထေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သမ္မတိ-ငြိမ်းအေး၏။ သမ္မုခါဝိနယေန-သမ္မုခါဝိနယသမထဖြင့်သာ၊ (ဧဝဖြင့် ယေဘုယျသိကာသမထကို ကန့်)၊ သမ္မမာနံ-ငြိမ်းအေးလတ်သော်၊ ဝါ-ငြိမ်းအေး သော အဓိကရဏ်းသည်၊ ယသ္မိ ဝိဟာရေ-အကြင်ကျောင်းတိုက်၌၊ ဥပန္နံ-ဖြစ်ပြီ၊ တသ္မိယေဝ ဝါ-ထိုကျောင်းတိုက်၌သာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ [သမ္မတိ၌စပ်] အညတ္ထ-အခြားကျောင်းတိုက်သို့၊ ဝပသမေတုံ-ငြိမ်းစေခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆန္တနံ-သွားကုန် သော ရဟန်းတို့၏။ အန္တရာမဂ္ဂေ ဝါ-ခရီးအကြား၌သော်လည်းကောင်း၊ ယတ္ထ-

တတ္ထ ဝိဝါဒါဓိကရဏံ။ ။အဓိကရဏ်း ၄ ပါးကို ပြပြီး၍ -“ထိုအဓိကရဏ်းတို့တွင် မည်သည့် အဓိကရဏ်းကို မည်သည့် သမထတို့ဖြင့် ငြိမ်းစေနိုင်၏” ဟု ပြလိုသောကြောင့် “တတ္ထ” စသည်မိန့်၊ ဝိဝါဒါဓိကရဏ်းကို သမ္မုခါဝိနယသမထ၊ ယေဘုယျသိကာသမထ၊ ဤ ၂ ပါးဖြင့် ငြိမ်းစေနိုင်၏။

ယသ္မိ ဝိဟာရေပေသမ္မတိ။ ။ဤဝါကျဖြင့် ဝိဝါဒါဓိကရဏ်းကို သမ္မုခါဝိနယသမထဖြင့် ငြိမ်းစေနည်း အမျိုးမျိုးကို ပြ၏။ ထိုနည်းများကို ဝါသဒ္ဓါ ၄ ခုကို ကြည့်၍ ၄ နည်းဟု မှတ်ပါ။ ထိုတွင် “ယသ္မိပေတသ္မိယေဝ”ဖြင့် အဓိကရဏ်းဖြစ်ရာ ကျောင်းတိုက်မှာပင် ငြိမ်းစေပုံကို ပြ၏။ ဥပမာ-ဦးဒတ္တက “ဦးတိဿဟာ ငါသပိတ်ကို ယူထား၏” ဟု ပြောလျှင် ဦးတိဿက “မယူဘူး” ဟု ငြင်း၏။ ဦးဒတ္တက “ယူတယ်” ဟု ငြင်း၏။ ထိုအခါ ထိုကျောင်းတိုက်ရှိ သံဃာများ စည်းဝေး၍ “အလံ အာဂုသော-ငါ့ရင်တို့ ငြင်းခုံနေခြင်းသည် မတော်ပါ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပြောဆို၍ ထိုရဟန်း ၂ ပါးကို ကျေနပ်လောက်သော နည်းဖြင့် ငြိမ်းစေခြင်းတည်း။ အာဝါသိက တို့ချည်း မငြိမ်းစေနိုင်၍ ဝိနည်းခိုရိတ်စပ်ပါးလာမှ ငြိမ်းစေနိုင်လျှင်လည်း ထိုတိုက်မှာပင် ငြိမ်းစေသည် မည်၏။

အညတ္ထါပေ၊ အန္တရာမဂ္ဂေဝိ။ ။အဓိကရဏ်းဖြစ်ရာ ကျောင်းတိုက်၌ ငြိမ်းစေခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ကြ၍ အခြားကျောင်းတိုက်သို့ သွားကြစဉ် လမ်းခရီးမှာပင် အမှုသည် ၂ ပါးတို့ အချင်းချင်း နားလည်မှုရ၍ ငြိမ်းသွားလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အခြားရဟန်းတို့က ကိုယ်တော် တို့ဟာ စဉ်းစားကြပါဦး၊ ဒီလို မဖြစ်နိုင်ဘူးလား” စသည်ဖြင့် ပြော၍ သဘောပေါက်သဖြင့်

အကြင်ကျောင်းတိုက်၌၊ ဂန္ဓာ-ရောက်၍၊ သံဃဿ-အား၊ နိယျာတိတံ-အပ်နှင်းအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုကျောင်းတိုက်၌၊ သံဃေနဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဝိနိစ္ဆိတံ၌စပ်)၊ ဝူပသမေတု-သံဃာသည် ငြိမ်းအေးစေခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တေ-မစွမ်းနိုင်လတ်သော်၊ တတ္ထေဝ-ထိုကျောင်းတိုက်၌ပင်၊ ဥဗ္ဗာဟိကာယ-ဥဗ္ဗာဟိကာသမ္ပုတိဖြင့်၊ သမ္ပတပုဂ္ဂလေဟိ ဝါ-သမုတ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိနိစ္ဆိတံ-ဆုံးဖြတ်အပ်သည်၊ (သမာန-သော်)၊ သမ္ပတိ-ငြိမ်းအေး၏။ စ ပန-ထပ်၍ ဆက်၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သမ္မမာနေ-ငြိမ်းအေးလတ်သော်၊ ဝါ-သော၊ တသ္မိ-ထိုအဓိကရုဏ်း၌၊ ယာ သံဃသမ္ပုခတာ-အကြင်သံဃာ၏မျက်မှောက်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယာ) ဓမ္မသမ္ပုခတာ-အကြင်ဓမ္မ၏မျက်မှောက်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယာ) ဝိနယသမ္ပုခတာ- အကြင် ဝိနယ၏ မျက်မှောက်၏

ငြိမ်းသွားလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် ခရီးရင်ဆိုင်လာသော ဝိနည်းဓိုရ်တစ်ပါးနှင့်တွေ့၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အဆုံးအမဖြင့် ငြိမ်းသွားလျှင်သော်လည်းကောင်း “အန္တရာမဂ္ဂေ သမ္ပတိ” ပင်တည်း။

တတ္ထပေသံဃေန ဝါ။ ။လမ်းခရီးမှာ ငြိမ်းစေနိုင်သဖြင့် မိမိတို့ အားကိုးရာကျောင်းသို့ ရောက်၍ အဓိကရုဏ်းကို ဆုံးဖြတ်ဖို့ရန် အပ်နှံသောအခါ သံဃာကုန် မစည်းဝေးဘဲ ရှိသမျှ သံဃာကဖြစ်စေ၊ သံဃာကုန်စည်းဝေး၍ ဝိနည်းဓိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်ကဖြစ်စေ ငြိမ်းစေလျှင် “သံဃေန ဝိနိစ္ဆိတံ သမ္ပတိ” မည်၏။

ဥဗ္ဗာဟိကာယ သမ္ပတပုဂ္ဂလေဟိ။ ။သံဃာ့အလယ်၌ အပလောကနက်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့်ဖြစ်စေ သမုတ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို “ဥဗ္ဗာဟိကာယသမ္ပတပုဂ္ဂလ” ဟု ခေါ်၏။ [အနန္တာနိ ဘဿာနိ-သူတစ်မျိုး၊ ငါတစ်ဖုံ မကုန်နိုင်သောစကားတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကထိကံဝါ-ဝိနည်းဆုံးဖြတ်မှု၌ ကန့်ကွက်နေသော ဓမ္မကထိကကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓရိတွာ ဗာဟတိ ဧတာယာတိ ဥဗ္ဗာဟိကာ-ထုတ်ဖော်တားမြစ်ကြောင်း သမ္ပတိ-ပါစိတျာဒိယောဇနာ၊] ထိုသမ္ပတိရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့က သံဃာမှ သီးခြား သင့်တော်ရာသွား၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ထိုပရိသတ်အလယ်မှာပင် “မည်သူမျှ မပြောရ” ဟု တားမြစ်၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ငြိမ်းအေးလျှင်လည်း ထိုရောက်ရာကျောင်းတိုက်၌ ငြိမ်းအေးသည် မည်၏။

ဓမ္မသမ္ပုခတာ။ ။အဘိဓာန်လာ ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ အနက်များစွာတွင် သစ္စအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “ဘူတတာ ဓမ္မသမ္ပုခတာ” ဟု ဋီကာမိန့်သည်။ [သစ္စပရိယာယော ဟိ ဣဓ ဓမ္မသဒ္ဓေါ၊ ဓမ္မဝါဒိတိအာဒိသု ဝိယ။]

ဝိနယသမ္ပုခတာ။ ။ဝိနယ-ဟူသည် ထိုထို အဓိကရုဏ်းကို ပယ်ဖျက်ကြောင်း ငြိမ်းစေကြောင်းဖြစ်သော ဘုရားဟော အစီအရင်အားလုံးတည်း။ [ဝိနည်းဖြစ်စေ၊ သုတ္တန် အဘိဓမ္မာ ဖြစ်စေ ဝိနယဟု ဆိုလိုသည်။] ထိုဝိနယ၏ မျက်မှောက်ဖြစ်ခြင်း (ထိုဝိနယအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ခြင်း) သည် ဝိနယသမ္ပုခတာ မည်၏။ [ဝိနေတိ ဧတေနာတိ ဝိနယော၊ တဿ တဿ အဓိကရုဏဿ ဝူပသမနာယ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံဝိမိ၊ တဿ ဝိနယဿ+သမ္ပုခတာ- ဝိနယသမ္ပုခတာ။ - ဋီကာသစ်။]

အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယာ) ပုဂ္ဂလသမ္မုခတာ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မျက်မှောက်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏။) အယံ-ဤ သမ္မုခတာ ၄ ပါးသည်၊ သမ္မုခါဝိနယော နာမ-သမ္မုခါဝိနည်း မည်၏။

စ-ဆက်၊ တတ္ထ-ထို ၄ ပါးတို့တွင်၊ ကာရကသံယဿ-ကာရကသံယာ၏၊ (ကံပြု ရာတွင် ပါဝင်သော သံယာ၏)၊ သံယဿမဂ္ဂိဝသေန-သံယဿမဂ္ဂိ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-သံယာညီညွတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ သမ္မုခိဘာဝေါ-မျက်မှောက်၏အဖြစ်သည်၊ သံယသမ္မုခတာ-တာ မည်၏။ သမေတဗ္ဗဿ-ငြိမ်းစေထိုက်သော၊ ဝတ္ထုနော-ဝတ္ထု၏၊ ဘူတတာ-ဟုတ်မှန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ ဓမ္မသမ္မုခတာ-မည်၏။ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တံ-ထိုအဓိကရုဏ်းကို၊ သမေတဗ္ဗ-ငြိမ်းစေထိုက်၏၊ တတော-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်သာလျှင်၊ အဿ-ထိုအဓိကရုဏ်း၏၊ သမကံ-ငြိမ်းအေးခြင်းသည်၊ ဝိနယသမ္မုခတာ-မည်၏။ ယောစ-အကြင်ရဟန်းသည်လည်း၊ ဝိဝဒတိ-ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆို၏၊ ဝါ-ငြင်းခုံ၏၊ ယေနစ-အကြင်ရဟန်းနှင့်တကွ လည်း၊ ဝိဝဒတိ-၏၊ ဝါ-၏၊ ဥဘိန္နံ-၂ ယောက်ကုန်သော၊ အတ္ထပစ္စတ္ထိကာနံ- ဝိဝါဒဟူသော အကြောင်းဝတ္ထုကြောင့် ရန်သူဖြစ်ကြကုန်သော၊ တေသံ-ထိုရဟန်း တို့၏၊ သမ္မုခိဘာဝေါ-မျက်မှောက်၏အဖြစ်သည်၊ ပုဂ္ဂလသမ္မုခတာ-မည်၏။ ပန- အထူးကား၊ ဥဗ္ဗဟိကာယ-ဥဗ္ဗဟိကာသမ္မုတိဖြင့်၊ ဝူပသမဏေ-ငြိမ်းစေရာ၌၊ ဧတ္ထ-ဤသမ္မုခတာ ၄ ပါးတို့တွင်၊ သံယသမ္မုခတာ-သည်၊ ပရိဟာယတိ-ယုတ် လျော့၏၊ [သံယာမပါဘဲ သမ္မုတိရသော ရဟန်းတို့ချည်းသာ ဆုံးဖြတ်ရသော ကြောင့်တည်း၊] ဧဝံ-သို့၊ တာဝ-ယေဘုယျသိကာသမထမှ ရှေးဦးစွာ၊ သမ္မုခါ ဝိနယေန-ဖြင့်သာလျှင်၊ သမ္မုတိ-၏။

ပန-ကား၊ ဧဝမိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ သစေ န သမ္မုတိ-အကယ်၍ မငြိမ်းအေးနိုင်အံ့၊ အထ-ထိုသို့ မငြိမ်းအေးလတ်သော်၊ နံ- ထိုအဓိကရုဏ်းကို၊ [နိယျာတေန္တိဗ္ဗစပ်] ဥဗ္ဗဟိကာယ-ဥဗ္ဗဟိကာသမ္မုတိဖြင့်၊ သမ္မုတု-သမုတ်အပ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊ ဝူပသမေတံ-ငြိမ်းအေးစေခြင်းငှာ၊ န- သက္ကောမ-မစွမ်းနိုင်ပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ သံယဿေဝ-သံယာအားသာလျှင်၊ သစေ နိယျာတေန္တိ-အကယ်၍ အပ်လွှဲကုန်အံ့၊ တတော-ဆိုသို့ လွှဲအပ်လတ်သော်၊ ဝါ-ထိုသို့ အပ်လွှဲခြင်းကြောင့်၊ သံယော-သည်၊ ပဉ္စဂံသမန္နာဂတံ-၅ ပါးသောအင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော၊ (ဆန္ဒ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ဘယ်တို့ကြောင့် အဂတိမလိုက်ခြင်း ၄ မျိုးနှင့်စားရေးတယူအပ်ပြီး၊ မယူ အပ်သေးကို သိခြင်းအားဖြင့် ၅ ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော) ဘိက္ခု-ကို၊ သလကဂ္ဂါဟာပကံ-

အတ္ထပစ္စတ္ထိကာနံ။ ။ ဝိဝါဒသင်္ခါတေ-ငြင်းခုံခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ အတ္ထေ-အကြောင်း ဝတ္ထု၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပစ္စတ္ထိကာ-ရန်သူဖြစ်သော ရဟန်းတို့တည်း၊ အတ္ထပစ္စတ္ထိကာ-တို့။ (တေရသကုဏ်-သမထကုန္ဒက)။

စာရေးတံကို ယူစေတတ်သောရဟန်းဟူ၍၊ သမ္ဗုဒ္ဓိတွာ-သမုတ်ပြီး၍၊ တေန-ထို သမ္ဗုဒ္ဓိရသော ရဟန်းသည်၊ ဂူဠကဝိဝဋ္ဌကသကဏ္ဍဇပုကေသု-ဂူဠက၊ ဝိဝဋ္ဌက၊ သ ကဏ္ဍဇပုကဟူကုန်သော၊ တီသု-ကုန်သော၊ သလာကဂ္ဂါဟေသု-စာရေးတံယူစေ ခြင်းတို့တွင်၊ အညတရဝသေန-တစ်ပါးပါး၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ သလာကံ-စာရေးတံ ကို၊ ဂါဟေတွာ-ယူစေ၍၊ သန္နိပတိတပရိသာယ-စည်းဝေးရောက်လာသော ပရိသတ်၌၊ ဓမ္မဝါဒီနံ-ဓမ္မဝါဒီတို့၏၊ ယေဘုယျတာယ-များကုန်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တေ ဓမ္မဝါဒီနော-ထိုဓမ္မဝါဒီတို့ သည်၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ [ဓမ္မဝါဒီတို့ ပြောဆိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်-ဟူလျှင်] ဝပသန္တာ-ငြိမ်းအေးသော၊ အဓိကရဏံ- သည်၊ သမ္ဗုဒ္ဓါဝိနယေန စ-သမ္ဗုဒ္ဓါဝိနယသမထဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယေဘုယျသိ ကာယစ-ယေဘုယျသိကာသမထဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝပသန္တာ-ငြိမ်းအေးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ သမ္ဗုဒ္ဓါဝိနယော-သည်၊ ဝုတ္တနယောဧဝ- ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းရှိသည်သာ၊ ပန-ကား၊ ယေဘုယျသိကကမ္မဿ-ယေဘုယျ သိကကံကို၊ ယံ ကရဏံ-အကြင်ပြုခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) အယံ-ဤယေဘုယျသိကကံ ပြုခြင်းသည်၊ ယေဘုယျသိကာ နာမ-ယေဘုယျသိကာသမထ မည်၏၊ [များရာ လိုက်၍ ပြုခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း-ဟူလျှင်] ဧဝံ-သို့လျှင်၊ ဝိဝါဒါဓိကရဏံ-ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်း သည်၊ ဒွိဟိ-နိသော၊ သမထေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သမ္မတိ-၏။

အနုဝါဒါဓိကရဏံ-သည်၊ သမ္ဗုဒ္ဓါဝိနယေနစ-သမ္ဗုဒ္ဓါဝိနယသမထဖြင့်လည်း ကောင်း၊ သတိဝိနယေနစ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမူဠဝိနယေနစ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တံဿ ပါပိယသိကာယစ-တဿ ပါပိယသိကာသမထဖြင့်လည်းကောင်း၊ စတူဟိ- နိသော၊ သမထေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သမ္မတိ-၏၊ သမ္ဗုဒ္ဓါဝိနယေနစ-သမ္ဗုဒ္ဓါဝိနယသမထ ဖြင့်သာလျှင်၊ [ဧဝံဖြင့် သတိဝိနယစသော ၃ ပါးကို ကန့်၊] သမ္မမာနံ-ငြိမ်းအေး လတ်သော်၊ ဝါ - ငြိမ်းအေးသော အနုဝါဒါဓိကရုဏ်းသည်၊ ယော စ - အကြင်

တီသု သလာကဂ္ဂါဟေသု။ ။ ဂူဟိတဗော-လျှို့ဝှက်ထိုက်၏၊ ဣတိ ဂူဠော၊ ဂူဠောယေဝ ဂူဠကော-လျှို့ဝှက်အပ်သောစာရေးတံယူနည်း၊ ဝိဝရိတဗောတိ ဝိဝဋ္ဌော၊ ဝိဝဋ္ဌောယေဝ ဝိဝဋ္ဌကော-ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း(မြောင်)မဲယူနည်း၊ သဿ (အတ္တနော) ကဏ္ဏော သကဏ္ဏော၊ သကဏ္ဏော+ဇပော(ပြောခြင်း) သကဏ္ဏဇပော၊ သကဏ္ဏဇပောယေဝ သကဏ္ဏဇပုကော၊ ဤ ပစ္စည်းများကို “သုတ္တ”ဟု သမထက္ခန္ဓကယောဇနာ ဖွင့်၏၊ သညာအနက်၌ သက်လျှင်လည်း “ဂူဠမည်သောစာရေး”ဟု အနက်ဖြစ်သင့်၏၊ ဤစာရေးတံယူနည်းအကျယ်ကို သမထက္ခန္ဓက ပါဠိတော်မှာ ရှုပါ။ ယေဘုယျသိကာ စသည်တို့၏ ပုဒ်ပြီးပုံကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။

စတူဟိပေသမ္မတိ။ ။ “သမထ ၄ ပါးတို့ဖြင့်”ဟူသော စကားရပ်သည် ရနိုင်သမျှအားလုံး ကို သိမ်းကျုံး၍ ဆိုအပ်သော စကားတည်း၊ နောက်၌ အကျယ်ပြုလတ္တံ့ကို ကြည့်လျှင် အနုဝါဒါ ဓိကရုဏ်းတစ်ပါးအတွက် သမထ ၂ ပါးသာ တစ်ပြိုင်နက် ရနိုင်ကြောင်း တွေ့ရလတ္တံ့။

ရဟန်းသည်လည်း၊ အနုဝဒတိ-စွပ်စွဲ၏။ ယဉ္ဇ-အကြင်ရဟန်းကိုလည်း၊ အနုဝဒတိ-စွပ်စွဲ၏။ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏။ ဝစနံ-စကားကို၊ သုတ္တာ-ကြားပြီး၍၊ ကာစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အာပတ္တိ-အာပတ်သည်၊ သစေ နတ္ထိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဥဘော-၂ ပါးသော ရဟန်းတို့ကို၊ ခမာပေတွာ-သည်းခံစေ၍လည်းကောင်း၊ (ကာစိ-သော၊ အာပတ္တိ-သည်၊) သစေ အတ္ထိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဧတ္ထ-ဤ အမှု၌၊ အယံ နာမ အာပတ္တိ-ဤမည်သော အာပတ်တည်း၊ ဣတိဧဝံ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ ဝိနိစ္ဆိတံ-ဆုံးဖြတ်အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊) ဝူပသမ္ပတိ-ငြိမ်းအေး၏။ တတ္ထ-ထိုသို့ ငြိမ်းစေရာ၌၊ သမ္ဗုဒ္ဓါဝိနယလက္ခဏံ-သမ္ဗုဒ္ဓါဝိနယလက္ခဏာသည်၊ ဝုတ္တနယ မေဝ-သည်သာ။

ပန-ကား၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ဒီဏာသဝဿ-ရဟန္တာဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်းအား၊ ဝါ-သည်၊ အမူလိကာယ-သော၊ သီလဝိပတ္တိယာ-သီလဝိပတ္တိဖြင့်၊ အနုဒ္ဓိသိတဿ-စွပ်စွဲအပ်သည်ဖြစ်၍၊ သတိဝိနယံ-သတိဝိနည်းကို၊ ယာစမာနသု-တောင်းလတ်သော်၊ သံယော-သည်၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန-ဥ တ်လျှင်-၄ ကြိမ်မြောက် ရှိသော၊ ကမ္မေန-ကမ္မဝါစာဖြင့်၊ သတိဝိနယံ-သတိဝိနည်းကို၊ ဒေတိ-ပေး၏။ တဒါ-၌၊ သမ္ဗုဒ္ဓါဝိနယေနစ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝူပသန္တံ-ငြိမ်းအေးသည်၊ ဟောတိ-၏။ ပန-ဆက်၊ သတိဝိနယေ-ကို၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်ပြီးသော်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဝါ-နောက်ထပ်၊ တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ-ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော ရဟန်း၏။ အနုဝါဒေါ-စွပ်စွဲခြင်းသည်၊ န ရဟတိ-မတက်ရောက်၊ ဝါ-အထဲမမြောက်။

ယဒါ-၌၊ ဥမ္မတ္တကော-ရှူးသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဥမ္မာဒဝသေန-ရှူးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ အဿာမဏကေ-ရဟန်းတို့၏အလုပ်မဟုတ်သော၊ အဇ္ဈာစာရေ-လွန်ကျူးမှုကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ သရတာယသ္မာ ဧဝရူပိ အာပတ္တိန္တိ-သရတာ၊ ပေ၊ အာပတ္တိဟူ၍၊ ဝါ-အရှင်သည် ဤသို့သဘောရှိသော အာပတ်ကို အမှတ်ရပါလော့ဟူ၍၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ စောဒိယမာနော-စောဒနာအပ်သော်၊ ဝါ-အပြစ်တင်အပ်သော်၊ အာဂုသော-အရှင်ဘုရားတို့၊ ဥမ္မတ္တကေန-သော၊ မေ-တပည့်တော်သည်၊ ဧတံ-ဤအမှုကို၊ ကတံ-ပြီ၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ တံ-ထိုအာပတ်ကို၊ န သရာမိ-အမှတ်မရပါ။ ဣတိ-သို့၊ ဘဏန္တောပိ-ပြောဆိုပါသော်လည်း၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ စောဒိယမနောဝ-စောဒနာမြဲ စောဒနာအပ်သည်သာ၊ (ဟုတ္တာ-၍၊) ပုန-ဖန်၊ ဝါ-နောက်ထပ်၊ အစောဒနတ္ထာယ-မစောဒနာခြင်းအကျိုးငှာ၊ အမူဠဝိနယံ-ကို၊ ယာစတိ-၏၊ သံယော-သည်၊ အဿ-ထိုရဟန်းအား၊ ဥတ္တိစတုတ္ထေန-သော၊ ကမ္မေန-ဖြင့်၊ အမူဠဝိနယံ-ကို၊ ဒေတိ-၏။ တဒါ-၌၊ သမ္ဗုဒ္ဓါဝိနယေနစ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမူဠဝိနယေနစ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝူပသန္တံ ဟောတိ၊ ပန-ဆက်၊ အမူဠဝိနယေ-ကို၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်ပြီးသော်၊ ပုန-ဖန်၊ ဝါ-ထပ်၊ တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ-

ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော ရဟန်း၏။ တပုစ္ဆယာ-ထိုအကြောင်း
ကြောင့်၊ အနုဝါဒေါ-စွပ်စွဲခြင်းသည်၊ န ရဟံတိ-မတက်ရောက်၊ ဝါ-အထမမြောက်။

ပန-ကား၊ ယဒါ-၌၊ ပါရာဇိကေန ဝါ-ပါရာဇိကအာပတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
ပါရာဇိကသာမန္တေန ဝါ-ပါရာဇိက၏အနီးဖြစ်သော ထုလ္လစွဉ်း၊ ဒုက္ကဋ်အာပတ်ဖြင့်
သော်လည်းကောင်း၊ [ပဌမပါရာဇိက၏ အနီးသည် ဒုက္ကဋ်၊ ကြွင်းပါရာဇိကတို့၏
အနီးကားထုလ္လစွဉ်းတည်း] စောဒိယမာနဿ-စောဒနာအပ်သည်ဖြစ်၍၊ အညေန-
တစ်ပါးသောအကြောင်းဖြင့်၊ အည-တစ်ပါးသောအကြောင်းကို၊ ပဋိစရတော-
ဖုံးလွှမ်းသော၊ ပါပုဿန္တတာယ-များသော အကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
ပါပိယဿ-အထူးယုတ်မာသော၊ ပုဂ္ဂလဿ-ပုဂ္ဂိုလ်၏(အပေါ်၌)၊ (ကမ္ပိ ကရောတိ
၌ စပ်) အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ အစ္စန္နမူလော-မပြတ်သေးသော အမြစ်အရင်း
ရှိသည်၊ (ပါရာဇိကမကျသေးသည်)၊ သစေ-ဘဝိဿတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံ
သတိ-သော်)၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ဝတ္တိတွာ-ကျင့်ပြီး၍၊ (ကံနှင့်ဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်
များကို ကျင့်ပြီး၍)၊ သြသာရဏံ-သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းခြင်းကို၊ လဘိဿတိ-
ရလတ္တံ့၊ ဆိန္နမူလော-ပြတ်ပြီးသော အရင်းအမြစ်ရှိသည်၊ (ပါရာဇိကကျပြီးသည်)၊
(သစေ ဘဝိဿတိ၊ ဧဝံသတိ) သယမေဝ-အလိုလိုသာလျှင်၊ အဿ-ထိုရဟန်းကို၊
နာသနံ-ဖျက်ဆီးခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့၊ ဣတိ-သို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင်
သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပေ၊ တဿ ပါပိယသိကံ-ကံ မည်သော၊ ကမ္မံ-ကံကို၊ ကရောတိ-
၏၊ တဒါ-၌၊ ပေ၊ ဝူပသန္တံ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ပေ၊ သမ္မတိ-၏။

အာပတ္တာဓိကရဏံ-သည်၊ သမ္မုခါဝိနယေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိညာတ
ကရဏေန စ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တိဏဝတ္တာရကေန စ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တီဟိ
သမထေဟိ သမ္မတိ-၏၊ တဿ-ထိုအာပတ္တာဓိကရဏ်း၏၊ သမ္မုခါဝိနယေနဝ-
ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝူပသမော-ငြိမ်းအေးခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ကား၊ ယဒါ-၌၊
ဧကဿ-တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခုနောဝါ-ရဟန်း၏(အထံ၌)သော်လည်းကောင်း၊
[ဒေသနာခံရဟန်း၏အထံ၌-ဟူလျှင်] နိသဂ္ဂိယဝဏ္ဏနာယံ-နိသဂ္ဂိယအဖွင့်၌၊ ဝုတ္တ
နယေန-ဖြင့်၊ သံဃဂဏမဇ္ဈေသုဝါ-သံဃာ့အလယ်၊ ဂိုဏ်းအလယ်တို့၌သော်
လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခု-သည်၊ လဟုကံ-လဟုကမည်သော၊ အာပတ္တိ-အာပတ်ကို၊
ဒေသေတိ-ဒေသနာပြော၏၊ တဒါ-၌၊ အာပတ္တာဓိကရဏံ-သည်၊ ပေ၊ ဝူပသမ္မတိ

သမ္မုခါဝိနယေနဝ၊ ပေ၊ နတ္ထိ။ ။အာပတ္တာဓိကရဏ်းသည် သမ္မုခါဝိနယတစ်ပါးတည်း
ဖြင့် မငြိမ်းနိုင်၊ ဒေသနာကံ ဝုဋ္ဌာနကံဖြင့် ငြိမ်းစေရာ၌ သမ္မုခါဝိနယ၊ ပဋိညာယကရဏံ ဤ
သမထ ၂ ပါးဖြင့် ငြိမ်း၏၊ တိဏဝတ္တာရကံပြု၍ ငြိမ်းစေရာ၌ သမ္မုခါဝိနယ၊ တိဏဝတ္တာရကံ
သမထ ဤ ၂ ပါးဖြင့် ငြိမ်း၏။ [သမ္မုခါဝိနယေနဝ ဝူပသမော နတ္ထိ၊ ပဋိညာယ-အာပတ်ကို
ဝန်ခံခြင်းနှင့်လည်းကောင်း၊ တထာဂူပါယ ခန္တိယာ ဝါ-ထိုသို့သဘောရှိသော တိဏဝတ္တာရကံ
ကို နှစ်သက်ခြင်းနှင့်လည်းကောင်း၊ ဝိနာ အဝူပသမနတော။]

တတ္ထ-ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ တာဝ-ပရိညာတကရဏမှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌ-သော) သမ္မုခါဝိနယေ-သမ္မုခါဝိနယသမထ၌၊ ယော စ-အကြင် ရဟန်းသည်လည်း၊ ဒေသေတိ-ဒေသနာပြော၏၊ ယဿစ-အကြင် ရဟန်း၏(အထံ၌)လည်း၊ ဒေသေတိ-၏၊ တေသံ-ထိုဒေသနာပြော, ဒေသနာခံရဟန်းတို့၏၊ သမ္မုခိဘာဝေါ-မျက်မှောက်တို့၏အဖြစ်သည်၊ ပုဂ္ဂလသမ္မုခတာ-ပုဂ္ဂလသမ္မုခတာ မည်၏၊ သေသံ-ကြွင်းသော ဓမ္မသမ္မုခတာ အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ရှိသည် သာ၊ စ-ဆက်၊ ပုဂ္ဂလဿစ-၏(အထံ၌)လည်းကောင်း၊ ဂဏဿ စ-၏(အထံ၌) လည်းကောင်း၊ ဒေသနာကာလေ-ဒေသနာပြောရာအခါ၌၊ သံဃသမ္မုခတာ-သည်၊ ပရိယာယတိ-ယုတ်လျော့၏။

ပန-ကား၊ ဧတ္ထ-ဤအာပတ္တာဓိကရုဏ်း၌၊ အဟံ ဘန္တေပေ၊ အာပန္နောတိစ-အဟံ ဘန္တေပေ၊ အာပန္နောဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝါ-အရှင်ဘုရား... တပည့်တော် သည် ဤမည်သော အာပတ်သို့ ရောက်ပါပြီဟူ၍လည်းကောင်း၊ [ပိဋိညာ၌စပ်၊] ပဿသိ-ရှု၏လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးအပ်သော်၊ အာမ၊ ပဿာမိတိ-အာမ၊ ပဿာမိဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှန်ပါ၊ ရှုပါ၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယာ ပဋိညာ-ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ-၏) [အဟံ ဘန္တေ ဣတ္ထန္နာမံ အာပတ္တိံ အာပန္နောဟူ၍လည်းကောင်း၊ အာမ-ပဿာမိဟူ၍လည်းကောင်း ပဋိညာညဉ် ၂ မျိုးရှိသည်-ဟူလို၊] တာယ-ထိုဝန်ခံခြင်းကြောင့်၊ အာယတိံ သံသရေယျာသီတိ-အာယတိံ သံသရေယျာသီဟူ၍၊ ဝါ-နောင်အခါ စောင့်ဆည်းလေ့ဟူ၍၊ ကရဏံ-ပြုခြင်းသည်၊ ဝါ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်၊ ပဋိညာတကရဏံနာမ-ပဋိညာတကရဏ မည်၏၊ သံဃာဒိ သေသေ-သံဃာဒိသေသံအာပတ်၌၊ ပရိဝါသာဒိယာစနာ-ပရိဝါသံအစရှိသည်ကို တောင်းခြင်းသည်၊ ပဋိညာ-ပဋိညာမည်၏၊ ပရိဝါသာဒိနံ-ပရိဝါသံအစရှိသည် တို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် မာနတ်-အတ္တန်တို့ကို ယူ၊] ဒါနံ-ပေးခြင်းသည်၊ ပဋိညာတကရဏံ နာမ-ဏ မည်၏။

ပန-ကား၊ ဒွေ ပက္ခဇာတာ၊ (တစ်နည်း) ဒွိပက္ခဇာတာ-ဖြစ်သော ၂ ပက္ခဋ်ကုန် သော၊ ဘဏ္ဍနကာရဏာ-ငြင်းခုံခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဗဟုံ-များစွာသော၊ အဿာမဏကံ-ရဟန်းတို့၏အလုပ် မဟုတ်သော၊ အဇ္ဈာစာရ်-လွန်ကျူးမှုကို၊ စရိတ္တာ-ကျင့်ပြီး၍၊ ပန-တစ်ဖန်၊ လဇ္ဇိဓမ္မေ-လဇ္ဇိသဘောသည်၊ ဥပ္ပန္နေ-ဖြစ်လတ်သော်၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ဣမာဟိ အာပတ္တိဟိ-တို့ဖြင့်၊ အညမည-အချင်းချင်း၊ သစေ ကာရေဿာမ-အံ့၊ ဝါ-အကယ်၍ ဆုံးဖြတ်ကုန်အံ့၊ (စေံသတိ-ဤသို့ ဆုံးဖြတ်လတ်သော်၊) သိယာပိ-ရံခါလည်း၊ တံ အဓိကရဏံ- သည်၊

ပဋိညာတကရဏံ။ ။ပဋိညာတေ-အာပတ်ကို ဝန်ခံအပ်ပြီးသော်+ကရဏံ-ဆုံးဖြတ်မှုကို ပြုခြင်းသည်၊ ပဋိညာတကရဏံ-မည်၏။ [“အာယတိံ သံသရေယျာသီ”ဟူသော စကားကို ပြုခြင်း၊ ပရိဝါသံပေးကြောင်းစကားကို ပြုခြင်းတည်း။]

ကက္ခဏတ္ထာယ-ကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ ဝါဠတ္ထာယ-ရဲရင့်သည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ (ကဲလာသည်၏အဖြစ်အကျိုးငှာ)၊ သံစက္ကေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ အညမည်-ချင်း၊ အာပတ္တိယာ-ဖြင့်၊ ကာရာပနေ-ပြုစေခြင်း၌၊ ဝါ- ဆုံးဖြတ်ခြင်း၌၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ ယဒါ-၌၊ တိဏာဝတ္ထာရကကမ္ပ- ကံကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်၏၊ ကဒါ-၌၊ အာပတ္တာဓိကရဏံ-သည်၊ ပေ၊ သမ္ပတိ- ၏၊ ဟိ-ဆက်၊ တတြ-ထိုတိဏာဝတ္ထာရကသမထ၌၊ ယတ္ထကာ-အကြင်မျှ အတိုင်း အရှည်ရှိကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဟတ္ထပါသူပဂတာ-ဟတ္ထပါသံ၌၊ ရောက်ကုန် ၏၊ မေ-တပည့်တော်အား၊ ဧဝံ-ဤကံသည်၊ နက္ခမတိ-မနှစ်သက်၊ ဣတိ ဧဝံ- သို့၊ ဒိဋ္ဌာဝိကမ္ပ-မိမိအယူကို ထင်စွာပြုမှုကို၊ အကတ္တာ-၍၊ နိဒ္ဒံ-အိပ်ပျော်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကမန္တာပိ-သက်ရောက်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့၏၊ (ဟတ္ထပါသူပဂတ၊ နိဒ္ဒေါက္ကမန ရဟန်း အားလုံးတို့၏-ဟူလို)၊ ထုလ္လဝဇ္ဇဉ္ဇ-ရန်ရင်းသော ပါရာဇိက၊ သံယာဒိသေသံအပြစ် ကိုလည်းကောင်း၊ ဂိဟိပုဋိသံယုတ္တဉ္ဇ-လူတို့နှင့်စပ်၍ သင့်ရောက်အပ်သော အာပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-၍၊ သဗ္ဗာ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ဝုဋ္ဌဟန္တိ- ထမြောက်ကုန်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ပေ၊ သမ္ပတိ-၏။

ကိစ္စာဓိကရဏံ-သည်၊ သမ္မုခါဝိနယေနေဝ-သမ္မုခါဝိနယသမထသာလျှင်ဖြစ် သော၊ ဧကေန-သော၊ သမထေန-ဖြင့်၊ သမ္ပတိ-၏၊ [အပလောကနကံကိုပြုလျှင် ထိုကံ၌ ပါဝင်သော ရဟန်းတို့၏ မျက်မှောက်၌ ကံပြီး၏၊ ထိုကံပြီးခြင်းကိုပင် "ငြိမ်းအေးသည်"ဟု ဆိုသည်၊ ဥ-တ္တိကံ စသည်၌လည်း နည်းတူ၊ ဣတိ-သို့လျှင်၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ အဓိကရဏာနိ-တို့သည်၊ ယထာနုရူပံ-အကြင် အကြင် လျော်သည့်အတိုင်း၊ သတ္တဟိ-န်သော၊ ဣမေဟိ သမထေဟိ-တို့ဖြင့်၊ သမ္ပန္တိ- ကုန်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ အဓိကရဏာနံ၊ ပေ၊ တိဏာဝတ္ထာရကောတိ- ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ အဓိကရဏာနံ၊ ပေ၊ တိဏာဝတ္ထာရကောဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝိနိစ္ဆယနယော- ဆုံးဖြတ်ကြောင်းအကျဉ်းနည်းတည်း၊ ဝိတ္ထာရောပန-အကျယ်နည်းသည်ကား၊ သမထက္ခန္ဓကေ-သမထက္ခန္ဓက၌၊ အာဂဏောယေဝ-လာသည်သာ၊ အဿ-ထို အကျယ်၏၊ ဝိနိစ္ဆယောပိ-ကိုလည်း၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ (မယျ)၊ ဝုတ္ထော- ပြီ။

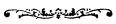
ထုလ္လဝဇ္ဇံ၊ ဂိဟိပုဋိသံယုတ္တံ။ ။ထုလ္လဝဇ္ဇန္တိ-ပါရာဇိကဉ္ဇေဝ သံယာဒိသေသဉ္ဇ၊ ဂိဟိပုဋိ သံယုတ္တံတိ-ဂိဟိနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဟိနေန ခုံသနဝုဗ္ဗနဓမ္မိကပဋိဿဝေသု-ယုတ်သော ဆဲရေးခြင်း၊ ရှုတ်ချခြင်း၊ တရားနှင့်လျော်သော ဝန်ခံမှု (ပဋိညာဉ်)ကို ဖျက်ခြင်းတို့ကြောင့်၊ အာပန္နံ အာပတ္တိ။

တတ္ထာယသ္မန္တေပေပရိသုဒ္ဓါတိ-ကာ၊ သုတ္တသု-ကုန်သော၊ တေသု-အဓိကရဏ၊
 သမထေသု-ထိုအဓိကရဏသမထတို့၌၊ ကစ္စိ-အသို့နည်း၊ ပရိသုဒ္ဓါ-စင်ကြယ်သူ
 တို့သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ပါကုန်၏လော၊ ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ သမထေဟိ-
 တို့ဖြင့်၊ ဝူပသမေတဗ္ဗ-ငြိမ်းစေထိုက်သော၊ ကိစ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အဓိကရဏ်း-
 သည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ၏လော၊ ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆာမိ-၏၊ ဧတေန-ဤတတ္ထာယသ္မန္တေ
 ပုစ္ဆာမိ ကစ္စိတ္ထ ပရိသုဒ္ဓါဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ သဗ္ဗာပတ္တိဟိ-အလုံးစုံသော အာပတ်
 တို့မှာ၊ ပရိသုဒ္ဓဘာဝေါ-စင်ကြယ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ ဝါ-အဖြစ်ကို၊ ပုစ္ဆိတော-
 မေးအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါနန္တိအာဒိ-ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါနံ အစရှိ
 သောစကားသည်၊ နိဂမနဝစနံ-နိဂုံးစကားတည်း၊ တတ္ထ-ထိုနိဂုံးစကား၌၊ ဧတ္ထကန္တိ-
 ကား၊ ဧတ္ထကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ သိက္ခာပဒံ-သည်၊ သုတ္တာဂတန္တိ-ကား၊
 သုတ္တေ-သုတ္တမည်သော၊ ပါတိမောက္ခေ-ပါတိမောက်ပါဠိတော်၌၊ အာဂတံ-
 လာသည်၊ သုတ္တပရိယာပန္နန္တိ-ကား၊ တတ္ထေဝ-ထိုပါတိမောက်ပါဠိတော်၌ပင်၊
 အန္တောဂမံ-အကျုံးဝင်သည်၊ အန္တမုမာသံ ဥဒ္ဓေသံ အာဂစ္ဆတိတိ-ထို့ကား၊ အမု
 မာသေ အမုမာသေ-လခွဲတိုင်း လခွဲတိုင်း၌၊ ဥပေါသထဝံသေန-ဥပုသ်ပြုခြင်း၏
 အစွမ်းဖြင့်၊ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗတံ-သို့၊ အာဂစ္ဆတိ-၏။

သမဂ္ဂေဟိတိ-ကား၊ ကာယသာမဂ္ဂိဝသေန-ကာယသာမဂ္ဂိ၏ အစွမ်းဖြင့်၊
 သမဂ္ဂေဟိ-ညီညွတ်ကြကုန်သည်၊ သမ္မောဒမာနေဟိတိ-ကား၊ စိတ္တသာမဂ္ဂိ
 ဝသေန-စိတ္တသာမဂ္ဂိ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကဇ္ဈာသံယတာယ-တူသောအဇ္ဈာသယ
 ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ သုဠု-လွန်စွာ၊ မောဒမာနေဟိ-ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်၊
 အဝိဝဒမာနေဟိတိ-ကား၊ အဠာရသသု-ကုန်သော၊ ဝိဝါဒဝတ္ထုသု-ငြင်းခုံခြင်းတို့၏
 အကြောင်းတို့တွင်၊ အညတရဝသေနာပိ-တစ်ပါးပါးသော အကြောင်း၏အစွမ်းဖြင့်
 လည်း၊ အဝိဝဒမာနေဟိ-မငြင်းခုံကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ သိက္ခိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊
 တံ တံ သိက္ခာပဒံ-ထိုထို သိက္ခာပဒ်ကို၊ အဝိတိက္ကမန္တေဟိ-မကျုံးလွန်ကုန်ဘဲ၊
 အဓိသီလသိက္ခာ-အဓိသီလသိက္ခာကို၊ သမ္မာဒေတဗ္ဗာ-ပြီးစီးစေထိုက်၏၊ ဗန-ဆက်၊
 အန္တရန္တရာ-အကြား အကြား၌၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ န ဝုတ္တံ-မဆိုအပ်၊ တံ သဗ္ဗ-
 ထိုအလုံးစုံသော စကားကို၊ ပရိမေ-ပရိမေ-သော၊ သိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တတ္တာစေဝ-
 ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥတ္တာနတ္တတ္တာစ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (န ဝုတ္တံ-အပ်၊
 ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏) ဣတိ-အပြီးတည်း။

ကင်္ဂါဝိတရဏီယာ-မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝတ္ထုနာယ-၌၊
 ဘိက္ခုပါတိမောက္ခဝတ္ထုနာ-ဘိက္ခုပါတိမောက်၏အဖွင့်သည်၊
 နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

ဘိက္ခုနီကင်္ခါအဋ္ဌကထာအဖွင့်

ပဏာမ စကားချီ နာထော-သတ္တလောက၏ ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဘိက္ခုနီနံ-ရဟန်းမတို့၏၊ ဟိတတ္ထာယ-စီးပွားအလို့ငှာ၊ ယံ ပါတိမောက္ခံ-အကြင်ပါတိမောက်ကို၊ ပကာသယံ-ထင်ရှားဟောဖော်၊ ပညတ်တော်မူပြီ၊ [ပကာသယံတိ-ဒေသယံ၊ ပညာပယံတိ အတ္ထော] တဿ (ပါတိမောက္ခဿ)-ထို ဘိက္ခုနီပါတိမောက်၏၊ ဒသော ဝဏ္ဏနာက္ခမော-ဤ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာအစဉ်သည်၊ ဒါနိ-၌၊ သမ္ပတ္တော-ကောင်းစွာ ဆိုက်ရောက်ပြီ။

၁။ ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ် တတ္ထ-ထိုဘိက္ခုနီပါတိမောက်၌၊ သုဏာတု မေတိအာဒိနံ-သုဏာတု မေ-အစရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခ ဝဏ္ဏနာယံ-ဘိက္ခုပါတိမောက်အဖွင့်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဟိ-စိုးစဉ်းအနည်းငယ်၊ ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ ဘန္တေ အယျေတိအာဒိဝေသေန-ဘန္တေ အယျေ အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ တသ္မိဉ္စ-ထိုဘိက္ခုပါတိမောက်၌လည်းကောင်း၊ ဣစေ-ဤဘိက္ခုနီပါတိမောက်၌လည်းကောင်း၊ အဘိလာပမတ္ထမေဝ-သဒ္ဓါအသုံးအနှုန်းမျှသည်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ လိဂ်ဘေဒမတ္တဉ္စ-လိင်အထူးမျှသည်လည်းကောင်း၊ ဝိသေသော-ထူး၏၊ စ-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနိယာ-ရဟန်းမ၏၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ နာမ-သိက္ခာချခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီနံ၊ ပေ၊ အနာဝိကတ္တာတိ-ဘိက္ခုနီနံ၊ ပေ၊ အနာဝိကတ္တာဟူ၍၊ အဝတ္တာ-မိန့်တော်မမူဘဲ၊ ယာ ပန ဘိက္ခုနီ ခေ၊ ပဋိသေဝေယျာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ-သည်) ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

တတ္ထ-ထိုသာ ပန ဘိက္ခုနီ၊ ပေ၊ ပဋိသေဝေယျ-ဟူသောပါငြ်၌၊ ဆန္ဒသောတိ-ကား၊ မေထုနရာဂပုဋိသံယုတ္တေန-မေထုနရာဂနှင့်စပ်ယှဉ်သော၊ ဆန္ဒေနစေဝ-ချစ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရုစိယာ စ-ကြိုက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ပဋိသေဝေယျ- မှီဝဲအံ့)၊ ပန-ဆက်၊ ဆန္ဒေ-ချစ်ကြိုက်ခြင်းသည်၊ အသတိ-မရှိလတ်သော်၊

အဘိလာပ၊ ပေ၊ ဝိသေသော။ ။ ဘိက္ခုပါတိမောက်၌ “ဘန္တေ” ဟူသောသဒ္ဓါ၊ ဘိက္ခုနီပါတိမောက်၌ “အယျေ” ဟူသော သဒ္ဓါ၊ ဤသို့ သဒ္ဓါအသုံးအနှုန်းမျှသာလျှင်လည်းကောင်း၊ ထို၌ “တံ သဗ္ဗေ သန္တာ” စသော ပုလိင်အရာဝယ် “ဤ၌ တံ သဗ္ဗာ သန္တာ (သန္တိယာ)” စသော ဖြစ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ထူး၏၊ ကြွင်းသမျှ မထူးပါ။

ဆန္ဒသော။ ။ ဆန္ဒသော၌ “ဆန္ဒ” အရ ဆန္ဒ-ရစ် ၂ မျိုးလုံးကို ယူပါ-ဟု သိစေလို၍ “ဆန္ဒေန စေဝ ရုစိယာ စ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ဆန္ဒေန စေဝတိ-ပေမေန စေဝ (သိနေကောန စေဝတိ အတ္ထော)-ရုစိယာ စာတိ-ဣစ္ဆာယ စ” ဋီကာ၊ ထိုချစ်ကြိုက်မှုဟူရာ၌ ကာယသံသဂ္ဂရာဂ ဖြင့် မဟုတ်၊ မေထုနရာဂနှင့်ယှဉ်သော ချစ်ကြိုက်ခြင်းတည်း-ဟု သိစေလို၍ “ပေထုနရာဂပုဋိသံယုတ္တေန” ဟု ဝိသေသနပြုလည်။

ဗလက္ခာရေန-အားကို ပြုခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-အနိုင်အထက်၊ ပခံသိတာယ-ဖျက်ဆီးအပ်
 သော ရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပရိပုဏ္ဏူပသမ္ပဒါ-
 ပြည့်စုံသော ဥပသမ္ပဒါရှိသော၊ (ဘိက္ခုသံယာ၊ ဘိက္ခုနီသံယာ '၂ ဖက်၌ ရဟန်း
 ဖြစ်သော-ဟူလို့) ယာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ မနုဿာမနုဿတိရစ္ဆာန်ဇာတိသု-လူဇာတ်၊
 လူနှင့်တူသော နတ် ဘီလူးဇာတ်၊ တိရစ္ဆာန်ဇာတ်တို့၌၊ ပုရိသဥဘတောဗျဉ္ဇက
 ပဏ္ဏကာနံ-အထီး၊ ဥဘတောဗျဉ်း၊ ပဏ္ဏုကြတို့တွင်၊ ယဿ ကဿစိ-အမှတ်မရှိ
 တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ သဇီဝဿဝါ-အသက်ရှိသူ၏သော်လည်းကောင်း၊
 နိဇ္ဇိဝဿဝါ-အသက်မရှိသူ၏သော်လည်းကောင်း၊ (အသေဒုကောင်၏သော်လည်း
 ကောင်း)၊ [အင်္ဂဇာတဿ၌စပ်] သန္တတဿဝါ-ဖုံးလွှမ်းရစ်အပ်သည်မူလည်းဖြစ်
 သော၊ အသန္တတဿဝါ-မဖုံးလွှမ်း မရစ်အပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အက္ခာယီ
 တဿဝါ-ခွေး၊ မြေခွေးတို့သည် မခဲစားအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ယေဘုယျေန-
 များသောအားဖြင့်၊ အက္ခာယီတဿဝါ-ဖြစ်သော၊ အင်္ဂဇာတဿ-၏၊ (ပဒေသံ၌
 စပ်)၊ အတ္တနော-၏၊ (မိမိဟူသော ဘိက္ခုနီ၏)၊ ဝစ္စ၊ပေ၊ မုခေသု-ဝစ္စမဂ်၊ ပဿာဝ
 မဂ်၊ ပါးစပ်ဟူကုန်သော၊ တီသု-၃ ပါးသော မဂ်တို့တွင်၊ ယတ္ထ ကတ္ထစိ-အမှတ်
 မထား တစ်ပါးပါးသော မဂ်၌၊ သန္တတေဝါ-ဖုံးလွှမ်းရစ်ပတ် သွင်းထားအပ်သည်မူ
 လည်းဖြစ်သော၊ အသန္တတေဝါ-မဖုံးလွှမ်း မရစ်ပတ် မသွင်းထားအပ်သည်မူလည်း
 ဖြစ်သော၊ ပကတိဝါတေန-ပကတိလေသည်၊ အသံဖုဋ္ဌေ-မတွေ့ထိအပ်သော၊
 အလ္လောကာသေ-စိုသောအရပ်၌၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ တိလဖလမတ္တမ္ပိ-
 နှမ်းတစ်စေ့မျှလည်းဖြစ်သော၊ ပဒေသံ-အရပ်ကို၊ ဆန္ဒသော-ချစ်ကြိုက်သော
 အားဖြင့်၊ ပဝေသေတိ-သွင်းအံ့၊ ပရေနဝါ-အခြားသူသည်မူလည်း၊ (အင်္ဂဇာတေ-
 ကို)၊ ပဝေသိယမာနာ-သွင်းအပ်သော်၊ ပဝေသန၊ပေ၊ဥဒ္ဓရဏေသု-သွင်းခြင်း၊
 သွင်းပြီးခြင်း၊ ရပ်တန့်ခြင်း၊ နှုတ်ခြင်းတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးကို၊
 သာဒယတိ-သာယာအံ့၊ အယံ-ဤရဟန်းမသည်၊ ပါရာဇိကာ-သာသနာတော်မှ
 ဆုံးရှုံးစေအပ်သူသည်၊ ဝါ-ပါရာဇိကကျသူသည်၊ ဟောတိ၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်
 အပေါင်းကို၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊
 ပရေသု-နောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ သာဓာရဏသိက္ခာပဒေသုစ-တို့၌ လည်းကောင်း၊
 ဝုတ္တနယာနုသာရေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းသို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်သာလျှင်၊
 ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ ဝါ-သိပါလေ။ [သန္တတ၊ အသန္တတ၊ အက္ခာယီတတို့၏
 အဓိပ္ပာယ်ကို ဘိက္ခု ပဌမပါရာဇိက အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

၅။ ပဌမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်

ပန-ကား၊ အသာဓာရဏေသု-အသာဓာရဏသိက္ခာပုဒ်တို့
 တွင်၊ တာဝ - သံယာဒိသေသံ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ
 (နိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ-နိသော) စတုန္ဒ-သော၊ ပါရာဇိကာနံ-ပါရာဇိက
 သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ပဌမေ-ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဝဿုတာတိ-ကား၊ ကာယသံသဂ္ဂ
 ရာဂေန- ကာယသံသဂ္ဂရာဝဖြင့်၊ တိန္ဒာ- စိုစွတ်သည်၊ ကိလိန္ဒာ- စိုစွတ်သည်။

(ဟုတ္တာ-၍) [သာဒယေယျံ စပ်] ဣတိ အတ္ထော ဒုတိယပဒေပိ-အဝသုတဿ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌လည်း၊ ဒေသဝနယော-ပင်တည်း၊ ပုရိသပုဂ္ဂလဿာတိ-ကား၊ ကာယသံသဂ္ဂံ-ကိုယ်ဖြင့် နှီးနှောခြင်းသို့၊ သမာပဇ္ဇိတုံ-ကောင်းစွာရောက်ခြင်း ငှာ၊ ဝိညုဿ-တတ်သိနားလည်သော၊ မနုဿဇာတိကဿ-လူဇာတ်ရှိသော၊ ပုရိသသင်္ခါတဿ-ယေကံျားဟု ဆိုအပ်သော၊ ပုဂ္ဂလဿ-ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ [အာမသနံ စသည်၌စပ်] အဓက္ကန္တိ-ကား၊ အတ္တနော-၏၊ အက္ကကာနံ-ညှပ်ရိုး ၂ ဖက်တို့၏၊ အစော-အောက်၌လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလန္တိ-ကား၊ ဇာဏုမဏ္ဍလာနံ-ပုဆစ်ဒူးဝန်းတို့၏၊ ဥပရိ-အထက်၌လည်းကောင်း၊ [အာမသနံ စသည်၌စပ်] စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဥပ္ပကပုရမ္ပိ-တတောင်ဆစ်၏ အထက်ကိုလည်း၊ [ဒုတိယမဟာသန္ဓိတော-လက်ကောက်ဝတ်အဆက်ကို ထောက်၍ ၂ ခုမြောက် အဆက်မှ၊ ဥဒ္ဓါ] ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလေနဝ-ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလသဒ္ဓါဖြင့်ပင်၊ သင်္ဂဟိတံ-သိမ်းယူအပ်၏။

အာမသနန္တိ-ကား၊ အာမဇနံ-ပြင်းစွာပွတ်တိုက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဖုဋ္ဌော ကာသံ-ထိအပ်သော အရပ်ကို၊ အနတိက္ကမိတ္တာ-မကျော်လွန်မှု၍၊ တတ္ထေဝ-ထို ထိအပ်သောအရပ်၌ပင်လျှင်၊ သံယဇ္ဇနံ-ပြင်းစွာထိခတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ [အာမဇနံကို ထပ်ဖွင့်သည်] ပရာမသနန္တိ-ကား၊ ဣတော စိတော စ-ဤမှ ဤမှ လည်း၊ ဝါ-ထိုမှ ဤမှလည်း၊ သဗ္ဗရဏံ-လှည့်လည်ရွေ့လျားခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ [ဟတ္ထဿ ဝါ ကာယဿ ဝါ တိရိယံ ဣတော စိတော စ သဗ္ဗရဏံ-လက်၏ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်၏ဖြစ်စေ ဖီလာရွှေ့ခြင်း] ဂဟဏန္တိ-ကား၊ ဂဟိတမတ္တံ-ကိုင်အပ်ကာမျှကို လည်းကောင်း၊ ဆုပနန္တိ-ကား၊ အသံယဇ္ဇေတွာ-ပြင်းစွာ မထိခတ်မှု၍၊ ဖုဋ္ဌမတ္တံ-ထိအပ်ကာမျှကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိပိဋနန္တိ-ကား၊ အင်္ဂေ-အင်္ဂါတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ နိပိဋနံ-ညှစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ သာဒယေယျာတိ-ကား၊ ယာ ဘိက္ခုနီ-အကြင် ရဟန်းမသည်၊ အတ္တနော-၏၊ ယထာပရိစ္ဆိန္ဓေ-အကြင် အကြင် ပိုင်းခြား အပ်ပြီးသော၊ ကာယေ-ကိုယ်၌၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဧတံ အာမသနာဒိ-ဤဆုံးသပ်ခြင်း အစရှိသည်ကို၊ သာဒယတိ-သာယာ၏၊ သယံဝါ-မိမိသည်သော်လည်း၊ ဝါ-မိမိက သော်လည်း၊ တေန ကာယေန-ထိုပိုင်းခြားအပ်သော ကိုယ်ဖြင့်၊ ပုရိသဿ-၏၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ ကာယပုဒေသံ-ကိုယ်အရပ်ကို၊ သာဒယမာနာ-သာယာလျက်၊ ဆုပတိ-တို့ထိ၏၊ အယံ-ဤရဟန်းမသည်၊ ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလိကာ နာမ-ဥပ္ပဇာဏု မဏ္ဍလိကာ မည်သော၊ ပါရာဇိကာ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေပေါ-တည်း။

ပန-ကား၊ နိဒါနံ ပုဂ္ဂလံ ဝတ္ထန္တိအာဒိကေ-နိဒါနံ ပုဂ္ဂလံ ဝတ္ထံ၊ အစရှိသော၊ ဝိတ္ထာရဝိနိစ္ဆယေ-အကျယ်အဆုံးအဖြတ်၌၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗာနေဝ-အလုံးစုံ သော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်ပင်၊ အသာဓာရဏပညတ္တိယော-အသာဓာရဏပညတ်

တို့သည်၊ ဟောန္တိ-န်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ သန္တိ-ထင်ရှားရှိသော၊ အနုပညတ္တိ-အနုပညတ်ကို၊ ဝတ္တာ-ဆိုပြီး၍၊ သာဓာရဏပညတ္တိတိဝါ-သာဓာရဏပညတ္တိဟူ၍လည်းကောင်း၊ အသာဓာရဏပညတ္တိတိဝါ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ န ဝက္ခာမ-မဆိုကုန်တော့အံ့၊ [ယခု ဖွင့်အပ်လတ္တံ့-သိက္ခာပုဒ်အားလုံးပင် အသာဓာရဏပညတ္တိချည်း ဖြစ်သောကြောင့် သာဓာရဏပညတ်အခွဲကို မဆိုတော့အံ့၊ အနုပညတ်တော်ပါသော သိက္ခာပုဒ်၌ “ဤကား အနုပညတ်”ဟု အနုပညတ်တော်မျှကိုသာ ဆိုတော့မည်-ဟူလို၊] အာဏတ္တိယံ-အာဏတ္တိကို ခွဲပြရာ၌၊ ယတ္ထ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်၌၊ အာဏတ္တိ-အာဏတ္တိသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တတ္ထ-ထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ ကိဉ္စိ-ဘာကိုမျှ၊ အဝတ္တာ-မဆိုမူ၍၊ [အနာဏတ္တိကံဟု မဆိုတော့ဘဲ-ဟူလို၊] ယတ္ထ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်၌၊ (အာဏတ္တိ-သည်၊) အတ္တိ-၏၊ တတ္ထေဝ-ထိုသိက္ခာပုဒ်၌သာ၊ ဝက္ခာမ-ဆိုကုန်အံ့၊ ဝိပတ္တိဝိစာရဏာ-ဝိပတ္တိကို စိစစ်ခြင်းကို၊ ဝုတ္တာယေဝ-သာ။ [ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်၌ စိစစ်၍ ပြဆိုခဲ့ပြီ။]

ပန-ကား၊ အဝသေသံ-ကြွင်းသော အဆုံးအဖြတ် စကားရပ်ကို၊ [ပညတ္တိ၊ အာဏတ္တိ၊ ဝိပတ္တိမှ ကြွင်းသော အဆုံးအဖြတ်စကားကို]၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝတ္ထုဗ္ဗ-ဆိုထိုက်၏၊ [ထိုသို့ ဆိုထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊] တယိဒံ-ထိုကြွင်းသော အဆုံးအဖြတ်စကားရပ်ကို၊ (မယာ-သည်၊) ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ဆိုဦးအံ့၊ တာဝ-နောက်နောက်သိက္ခာပုဒ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ ဣဒံ-သိက္ခာပုဒ်-ကို၊ သာဝတ္တိယံ-၌၊ သုန္ဒရိနန္ဒ-သုန္ဒရိနန္ဒာကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ကာယသံသဂ္ဂံ-ကိုယ်ဖြင့် နှီးနှောခြင်းသို့၊ သမာပဇ္ဇနဝတ္ထုသို့-ရောက်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တိ-ပြီ၊ ဧကတော-တစ်ဖက်သော ဘိက္ခုနီ၏၊ အဝဿုတေ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် စိစတ်ခြင်းသည်၊ (သတိ-သော်၊) ယထာပရိစ္ဆိန္ဒေန-အကြင် အကြင် ပိုင်းခြားအပ်ပြီးသော၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ ပုရိသဿ-၏၊ ကာယံ-ကိုယ်ကိုလည်းကောင်း၊ [အာမသန္တိယာဉ်စပ်] ဥဘတော- ၂ဖက်သောယောက်ျား၊ ဘိက္ခုနီ၏၊ အဝဿုတေ-သည်၊ (သတိပိ-ရှိပြန်သော်လည်း၊) ကာယေန-ဖြင့်၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓံ-ကိုယ်နှင့် စပ်သော ဝတ္ထုကိုလည်းကောင်း၊ ယထာပရိစ္ဆိန္ဒကာယပဋိဗဒ္ဓေန-ဝါ-အကြင် အကြင်

ဧကတော အဝဿုတေ။ ။ဘိက္ခုနီယာ အဝဿဝေ။ ၁၆၀။ ကိဉ္စာပိ ဧကတောတိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ၊ တထာပိ-ဧကတောဟု သာမညဆိုအပ်သော်လည်း၊ ဘိက္ခုနီယာ ဧဝ အဝဿုတေ သတိ အယံ အာပတ္တိဘေဒေါ ဝုတ္တာတိ-ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယထာပရိစ္ဆိန္ဒေန ကာယေန။ ။အဓက္ခက၊ ဥဗ္ဗဇာဏုမဏ္ဍလကို “ယထာပရိစ္ဆိန္ဒကာယ” ဟု ဆိုသည်၊ အဝသေသံကာယဟူသည် ယထာပရိစ္ဆိန္ဒကာယမှကြွင်းသော ဥဗ္ဗက္ခက(ညှပ်ရိုးမှ အထက်) အဓောဇာဏုမဏ္ဍလ (ပုဆစ်ဒူးမှအောက်) အဓောကပ္ပရ (တတောင်ဆစ်အောက်) ကာယတည်း။

ဦးခြားအပ်သော ကိုယ်နှင့်စပ်သော ဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဝသေသ
 ကာယေနဝါ-ကြွင်းသောကိုယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုယောက်ျား၏၊
 ကာယ- ကိုယ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာမသန္တိယာ- သုံးသပ်သော ရဟန်းမ၏၊
 သုလ္လစွယ်-သည်၊ (ဟောတိ-၏) ယက္ခပေတပဏ္ဍကတိရတ္တာနဂတမနုဿဝိဂ္ဂဟာန-
 ဘီလူး၊ ပြိတ္တာ၊ ပဏ္ဍုက်၊ လူယောင်ဆောင်သော တိရတ္တာန်တို့၏၊ ဥဘတော-
 နှစ်ဖက်လုံး၏၊ အဝဿုတေ-သည်၊ (သတိ-သော်) ယထာပရိစ္ဆိန္နေန-သော၊
 ကာယေန-ဖြင့်၊ ကာယ-ကို၊ အာမသန္တိယာပိ-သုံးသပ်သော ရဟန်းမ၏လည်း၊
 သုလ္လစွယ် ဟောတိ။

ပန-ကား၊ ပုရိသဿ-၏၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေါ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂသည်၊ သစေ
 နုတ္ထိ-အကယ်၍ မရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ) [မေထုနရာဂ၊ ဂေဟသိတပေမစိတ်၊
 သို့မဟုတ် သုဒ္ဓစိတ်ရှိသော်-ဟူလို] ပါရာဇိကခေတ္တေပိ-ပါရာဇိကခေတ်၌သော်မှ
 သည်း၊ ထုလ္လစွယ်မေဝ-သာ၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ အဝသေသေ-ကြွင်းသော၊
 ကာယပဋိပဒ္ဓေန ကာယပဋိပဒ္ဓါဒိဘေဒေ-ကာယပဋိပဒ္ဓေန ကာယပဋိပဒ္ဓ အစရှိ
 သော အပြားရှိသောဝတ္ထု၌လည်းကောင်း၊ မေထုနရာဂဂေဟသိတပေမေသုစ-
 ခမေထုနရာဂဂေဟသိတပေမတို့၌လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံတို့၌၊ ဒုက္ကဋ်
 သောတိ၊ အသပ္ပိစ္စ-သညာနှင့်တကွ မစေ့ဆော်မှု၍ (အာမသန္တိယာ-သုံးသပ်သော
 ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) အသတိယာ-သတိ မရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဝါ-အမှတ်တမဲ့၊
 အာမသန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အဇနန္တိယာ-မသိသည်ဖြစ်၍ (အာမသန္တိယာ-
 ၏လည်းကောင်း၊) အသာဒယန္တိယာ-ယောက်ျား၏သုံးသပ်ခြင်းကို မသာယာသော
 ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗတ္တကာဒီနံ-န်၍၊ (အာမသန္တိနစ-သုံးသပ်ကုန်သော
 ရဟန်းမတို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ ဟောတိ၊ အင်္ဂါနိ-အင်္ဂါတို့ကိုလည်းကောင်း၊
 သမုဋ္ဌာနာဒီနိစ-သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခေ-
 ၌၊ ကာယသံသဂ္ဂေ-ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-
 န်၏။ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ ပဌမသိက္ခာပဒ် (သမတ္ထံ)။

၃။ ဆဋ္ဌပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ-၌၊ ဂဏဿာတိ-ကား၊ အညာသံ-အခြားကုန်
 သော၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့အား၊ (န အာရောစေယျ၌စပ်)၊ ဌိတာ
 တိ-ကား၊ သလိင်္ဂေ-မိမိအသွင်၌၊ (ဘိက္ခုနီအသွင်၌-ဟူလို)
 ဌိတာ-တည်သည်မူလည်း၊ (အဿ-ရာ၏) စုံတာတိ-ကား၊ ကာလင်္ကတာ-သေသည်
 မူလည်း၊ (အဿ) နာသိတာတိ-ကား၊ လိင်္ဂနာသနာယ-အသွင်ကို ဖျက်ခြင်းဖြင့်၊

“အသပ္ပိစ္စ စသည်။ ။ ချော်၍ ကိုင်မိသည်ကို “အသပ္ပိစ္စ” ဟုလည်းကောင်း၊ အခြား၌
 နှလုံးသွင်းရင်း ကိုင်မိသည်ကို “အသတိယာ” ဟုလည်းကောင်း၊ ယောက်ျားမှန်း မိန်းမမှန်း
 မသိဘဲ ကိုင်မိသည်ကို “အသာဒယန္တိယာ” ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။

သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ နဋ္ဌာဝါ-ဖျက်အပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ အညေဟိ-အခြားသူ
 တို့သည်၊ နာသိတာဝါ-ပျက်စေအပ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (အဿ)၊ အဝဿ
 တာတိ-ကား၊ တိတ္ထာယတနံ-တိတ္ထိဘောင်သို့၊ သင်္ကန္တာ-ပြောင်းရွှေ့သည်မူလည်း၊
 (အဿ)၊ ပုဗ္ဗေဝါဟံ၊ ပေ၊ အညာသိန္နိ-သိ ဟူသော၊ ဣဒံ-ဤစကားသည်၊ အဿာ-
 ထို ဖုံးထားသော ရဟန်းမ၏၊ ဝစနကာလဒဿနံ-ပြောဆိုရာအခါကို ပြကြောင်း
 စကားတည်း၊ (အာပတ်ကား “ဖုံးထားတော့မည်” ဟု ဆုံးဖြတ်စဉ်ကပင် သင့်ခဲ့ပြီဟု
 ပြလို၍ “သလိင်္ဂေ ဌိတာယ ပန” စသည် မိန့်၊) ပန-စင်စစ်ကား၊ သလိင်္ဂေ-မိမိ
 အသွင်၌၊ ဌိတာယ-တည်သော ဘိက္ခုနီ၏၊ ပါရာဇိကဘာဝံ-ပါရာဇိက ကျသည်၏
 အဖြစ်ကို၊ ဥတ္တာ-၍၊ ဝါ-လျက်၊ ငါနိ-၌၊ နံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ကဿစိ-တစ်စုံ
 တစ်ယောက်အား၊ န အာရောစေသာမိ-မပြောတော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဓုရေ-လုံ့လ
 ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေယေဝ-ချအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်သော်သာ၊ အယံ-ဤဘိက္ခုနီသည်၊
 ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒိကာ နာမ-မည်သော၊ ပါရာဇိကာ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-
 အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယ အပြီးတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) သာဝတ္ထိယံ၊ ထုလ္လနန္ဒံ-ထုလ္လနန္ဒာကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ နေဝ
 အတ္တနာ၊ ပေ၊ ဝတ္ထုသ္မိ-ကိုယ်တိုင်လည်း မစောဒနာ၊ ဝိုဏ်းအားလည်း မလျှောက်
 ထားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-
 ကြွင်းသောအစီအရင်ကို၊ သပါဏကဝဂ္ဂမိ-၌၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိပဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပဒေ-
 ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိပဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏၊ ဟိ-
 စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ တကြ-ထိုဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိပဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပုဒ်၌။

ဋီကာအဓိပ္ပာယ်ကြွင်း။ ။ သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌ “ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပန္နံ” ဝယ် “ပါရာဇိကံ
 ဓမ္မံ” အရ ဘိက္ခုနီအတွက်သက်သက် ၄ ပါး၊ ဘိက္ခုနှင့် ဆက်ဆံသော ပါရာဇိက ၄ ပါး၊
 ပေါင်း ၈ ပါးလုံးကို ယူ။

မေးဖွယ်။ ။ ယခုမှ ဘိက္ခုနီဒုတိယပါရာဇိကကို ပညတ်ခြင်း ဖြစ်ရကား သာဓာရဏ
 ၄ ပါးနှင့် ပေါင်းလျှင် ၅ ပါးသာ ပညတ်ပြီးရှိသေးသည် မဟုတ်လော၊ အဘယ်ကြောင့် ၈ ပါး
 လုံးကို ယူနိုင်သနည်း-ဟု မေးဖွယ် ရှိ၏၊ အဖြေကား- ဤပါရာဇိကကို ပညတ်တော်မူစဉ်
 နောက်ဆုံးမှ ပညတ်တော်မူအပ်၏၊ သံဂါယနာတင်သောအခါကျမှ ပဌမပါရာဇိကနှင့် အစုံ
 ဖြစ်သောကြောင့် (ပဌမပါရာဇိကအပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းမှုဝတ္ထုကြောင့် ပညတ်တော်မူရကား အစုံ
 ဖြစ်အောင်) ဤဒုတိယနေရာ၌ သံဂါယနာတင်တော်မူကြသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်၌
 “ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ” အရ ပါရာဇိက ၈ ပါးလုံးကို ယူနိုင်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ “ဖုံးလွှမ်းအပ်သော ပါရာဇိကကို ၈ ပါးသော ပါရာဇိကတို့တွင် တစ်ပါးပါး”
 ဟု ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌ ဟောတော်မူသောကြောင့် ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒိကာပါရာဇိကဖုံးထား
 သော ဘိက္ခုနီလည်း ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒိကာပါရာဇိကအာပတ်သင့်၏-ဟု မှတ်ပါ။

ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ-၏) ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပါရာဇိကံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-အယ
 မေဝ-ဤဆိုအပ်ပြီးသည်သာ၊ ဝိသေသော၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊
 တာဒိသမေဝ-ထိုသိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာတည်း၊ ဣတိ-တည်း။ ။
 ဒုတိယသိက္ခာပဒ် (သမတ္တိ)။

ဒုက္ခဝေဒနံ။ ။ သပါဏကဝင် ဒုဠုလ္လာပတ္တိပဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပုဒ်နှင့် အလားတူဟု ဆိုသော
 ကြောင့် “ဤသိက္ခာပုဒ်လည်း ဒုက္ခဝေဒနာ ရှိ၏” ဟု သိသာ၏။ သို့ဖြစ်လျှင် မိမိချစ်သူ၏
 အပြစ်ကို ဖုံးထားခြင်းသည် (လောဘမူစိတ်ဖြစ်ရကား) သုခ-ဥပေက္ခာဝေဒနာ တစ်ပါးပါးသာ
 ရှိသင့်သည်-မဟုတ်လော-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား-မဖုံးမိ ရှေ့အဖို့၌သာ လောဘမူစိတ်
 (ချစ်စိတ်) ဖြစ်၏။ ဖုံးသောအခါ၌ကား “မဖုံးရ” ဟူသော ပညတ်တော်ကို ကျူးကျော်သော
 ဒေါသစိတ် ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနာ ရှိ၏-ဟု သိရသည်။

၇။ သတ္တမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ ဥက္ခိတ္တန္တိ-ကား၊ အာပတ္တိယာ-အာပတ်ကို၊
 အဒဿနာဒိသု-မရူခြင်း အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ ဥက္ခိတ္တိ-
 နှင်ထုတ်အပ်ပြီးသော၊ ဓမ္မေနာတိ-ကား၊ ဘူတေန-ဟုတ်
 မှန်သော၊ ဝတ္ထုနာ-ဝတ္ထုဖြင့်၊ ဝိနယေနာတိ-ကား၊ စောဒေတွာ-စောဒနာ၍ လည်း
 ကောင်း၊ သာရေတွာ-အပြစ်ကို အမှတ်ရစေ၍ လည်းကောင်း၊ သတ္ထုသာသနေ
 နာတိ-ကား၊ ဣဓာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ စောဒေတွာ-၍ လည်းကောင်း၊ သာရေ
 တွာ-၍ လည်းကောင်း၊ ကရဏမေဝ-ပြုခြင်းသည်ပင်၊ [ဥ တ်ထားခြင်း၊ ကမ္မဝါစာ
 ရွတ်ခြင်းသည်ပင်၊ ကရဏန္တိ ဥ တ္တိဋ္ဌပနဉ္စေဝ အနုဿာဝနာဝစနဉ္စ] သတ္ထုသာသနံ
 နာမ-သတ္ထုသာသန မည်၏။ အနာဒရန္တိ-ကား၊ ယေန သံယေန-သည်၊
 ဥက္ခေပနိယကမ္မ-ဥက္ခေပနိယကံကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ တသ္မိဝါ-ထိုသံဃာအားလုံး၌
 သော်လည်းကောင်း၊ တတ္ထ-ထိုသံဃာ၌၊ ပရိယာပန္နဂဏေဝါ-အကျုံးဝင်သော
 ဝိရဟိတံ-လေးစားခြင်းမှကင်းသော၊ [ဤအဖွင့်ဖြင့် “ပုဂ္ဂလ၌လည်းကောင်း၊ ကံဟူ
 သော ဓမ္မ၌လည်းကောင်း ရှိသေလေးစားခြင်း မရှိ” ဟု ပြသည်] သမ္မာဝတ္ထနာယ-
 ကောင်းစွာ ကျင့်ခြင်းဖြင့်၊ အဝတ္ထမာနံ-မကျင့်သော၊ ဣတိ(အယံ)-ဤဆိုအပ်ပြီး
 ကား၊ အတ္ထော-အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း၊ [အဓိပ္ပာယ်တ္ထော ဝုတ္ထော၊ အနာဒရံ၏
 အဓိပ္ပာယ်-ဟူလျှ်] အပုဋိကာရန္တိ-ကား၊ ပဋိကာရဟိတံ-ကုစားခြင်းမှ ကင်းသော၊
 အနောသာရိတံ-သံဃာ့ဘောင်သို့ မသွင်းအပ်သေးသော၊ ဣတိ(အယံ)-ကား၊
 အတ္ထော-တည်း၊ အကတသဟာယန္တိ-ကား၊ ဧကကမ္မာဒိကေ-ဧကကမ္မအစရှိသော၊
 [အာဒိဖြင့် ဧကုဒ္ဒေသ၊ သမသိက္ခာတို့ကိုယူ] သံဝါသေ-သံဝါသ၌၊ သဟ-အတူတကွ၊

အယနဘာဝေန-ဖြစ်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမာနသံဝါသဏာ-
တူသော သံဝါသရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သဟာယာ နာမ-သဟာယတို့
မည်၏။

ပန-ဆက်၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ သော သံဝါသော-ထိုသံဝါသသည်၊
တေဟိ-ထိုရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ တေ-ထို
ရဟန်းတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ သဟာယာ-မိမိ၏အဖော်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ကတာ-
ပြုအပ်ကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊
အကတသဟာယော နာမ-အကတသဟာယ မည်၏၊ [သဟ အယနဘာဝေနကို
ကြည့်၍ “သဟ^၂ အယန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ သဟာယာ” ဟု ပြု၊ အကတာ+သဟာယာ
ယေနာတိ အကတသဟာယော=မပြုအပ်သော အဖော်ရှိသူ၊ ဝါ-အဖော်မပြု
အပ်သူ၊] အကတသဟာယံ-မပြုအပ်သော အဖော်ရှိသော၊ သမာနသံဝါသက
ဘာဝံ-တူသော သံဝါသရှိသူ၏အဖြစ်သို့၊ အနုပဂတံ-မကပ်ရောက်သော၊ တံ-
ထိုရဟန်းသို့၊ ဣတိ(အယ်)-ဏား၊ အတ္ထော-ဓာည်း၊ တမနုဝတ္ထေယျာတိ-ကား၊
ဥက္ခိတ္တံ-အပ်သော၊ ဥက္ခိတ္တကဘာဝေယေဝ-နှင့်ထုတ်အပ်သူ၏အဖြစ်၌ပင်၊ ဌိတံ-
တည်သော၊ တံဘိက္ခု-သို့၊ ယာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ယံဒိဋ္ဌိကော-
အကြင် အယူရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ တာယ ဒိဋ္ဌိယာ-ထိုအယူကို၊ ဂဟဏှ
ဘာဝေန-ယူသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အနုဝတ္ထေယျ-အစဉ်လိုက်အံ့၊ [ထိုရဟန်း၏
နောက်က လိုက်ခြင်းကို မဆိုလို၊ ထိုရဟန်း၏ ယူအပ်သော အယူကို လိုက်၍
ယူခြင်းကို “အနုဝတ္တန” ဟု ဆိုသည်၊] သာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘိက္ခုနီဟိ-
တို့သည်၊ သံဃဘေဒသိက္ခာပဒါဒိသု-သံဃဘေဒသိက္ခာပုဒ် အစရှိသည်တို့၌၊
ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ ဝိသု-အသီးအခြားလည်းကောင်း၊ သံဃမဇ္ဈေ-သံဃာအလယ်၌၊
လည်းကောင်း၊ ဝုစ္စမာနာ-ပြောဆိုအပ်ပါလျက်၊ တံ ဝတ္ထံ-ထိုဝတ္ထုကို၊ ဝါ-ထိုအယူ
ကို၊ အပုဋိနိသန္တိ-မစွန့်လတ်သော်၊ သမနုဘာသနကမ္မပရိယောသာနေ-သမနု
ဘာသနကံ၏ အဆုံး၌၊ ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာ နာမ-ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာ မည်သော၊
ပါရာဇိကာ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-တည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ ဝေ၊ ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တနုဝတ္ထုသို့-နှင့်ထုတ်အပ်သော ရဟန်းသို့
လိုက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ဥတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ ဟောတိ၊
ဒွိဟိ-ကုန်သော၊ ကမ္မဝါစာဟိ-တို့ကြောင့်၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဗုလ္လစ္စယာ-တို့သည်၊
(ဟောန္တိ)၊ ယဿာ နက္ခမတိ သာ ဘာသေယျာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ယျကာရ
ပတ္တာယ-ယ အက္ခရာသို့ ရောက်သော၊ တတိယကမ္မဝါစာယ-ကြောင့်၊ ပါရာဇိကံ-
သည်၊ (ဟောတိ-၏) အဓမ္မကမ္မေ-၌၊ တိကဒုက္ကဋ္ဌံ ဟောတိ၊ သေသံ-ကြွင်းသော
အစီအရင်ကို၊ သံဃဘေဒသိက္ခာပဒါဒိသု-တို့၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-
၏။ ။ တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ အဋ္ဌမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်

စတုတ္ထေ-၌၊ အဝဿုတာတိ-ကာ၊ လောကဿာဒမိတ္တ သန္တဝဝသေန- လူအပေါင်းသည် သာယာအပ်သော မိတ်ဆွေဖွဲ့ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန- ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့်၊ တိန္ဒာ-စိုစွတ်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍) ဟိ-မှန်၊ အယမေဝ အတ္ထော-ဤအနက်ကိုပင်၊ သီဟဋ္ဌမာတိကာဋ္ဌကထာယံ-သီဟိုဠ် မာတိကာ အဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္ထော-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ အဿ-ထိုအနက် ကို၊ ဝိစာရဏာ-စိစစ်ခြင်းကို၊ ကတာ-ပြီ၊ [ကာယသံသဂ္ဂကို ဆိုလိုကြောင်း စိစစ် ထားပြီ-ဟူလို] ဒုတိယပဒေပိ-အဝဿုတာဿဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ ပန-ကာ၊ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံဝါတိအာဒိသု-ပုရိသ ပုဂ္ဂလဿ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံဝါ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော-ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ပုရိသပုဂ္ဂလေန-ယောကျ်ားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ ယံ ဂဟဏံ-အကြင် ကိုင်ခြင်းကို၊ ကတံ-ပြီ၊ တံ-ထိုကိုင်ခြင်းကို၊ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ ဟတ္ထဂ္ဂဏန္တိ-ပုရိသ ပုဂ္ဂလဿ ဟတ္ထဂ္ဂဏံဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ဤအဖွင့်ဖြင့် ပုရိသပုဂ္ဂလဿကို ဟတ္ထ၌ မစပ်ဘဲ “ဂဟဏံ”၌စပ်ပါဟု သိစေသည်] သင်္ဃာဋီကဏ္ဍဂ္ဂဟဏေပိ-သင်္ဃာဋီ ကဏ္ဍဂ္ဂဟဏ၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ စ-ဆက်၊ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏန္တိ ဧတ္ထ- ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ယဿ ကဿစိ-သော၊ အပါရာဇိကက္ခေတ္တဘူတ သ-ပါရာဇိကခေတ် မဟုတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ အင်္ဂဿ-အင်္ဂါကို၊ ဂဟဏံ- ကိုင်ခြင်းသည်၊ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံ-ဟတ္ထဂ္ဂဟဏ မည်၏၊ ယဿ ကဿစိ-သော၊ နိဝတ္ထဿ ဝါ-ဝတ်အပ်သော သင်းပိုင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပါရုတဿဝါ- ရန်းအပ်သော ဧကသီသင်္ကန်းကြီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂဟဏံ-ကိုင်ခြင်းသည်၊ သင်္ဃာဋီကဏ္ဍဂ္ဂဟဏံ-သင်္ဃာဋီကဏ္ဍဂ္ဂဟဏ မည်၏။ [ဗြဟ္မသင်္ဃာဋီတို့သည် ဥပလက္ခဏနည်းတည်း၊ ဟတ္ထဖြင့် ပါရာဇိကခေတ်မဟုတ်သာ အရပ်အားလုံးကို ယူ၍၊ သင်္ဃာဋီဖြင့် သင်းပိုင် ဧကသီ စသော အဝတ်အားလုံးကို ယူပါ-ဟူလို။]

သန္တိဋ္ဌေယျ ဝါတိ အာဒိသု-ဝါ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ [ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော လှမ်းစပ်] ကာယသံသဂ္ဂသင်္ခါတဿ-ကာယသံသဂ္ဂဟု ဆိုအပ်သော၊ အသဒ္ဓမ္မ သ-မသူတော်တို့၏အကျင့်ကို၊ ပဋိသေဝနတ္ထာယ-မှီဝဲခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပုရိသဿ- ၏၊ ဟတ္ထပါသေ-ဟတ္ထပါသ်၌၊ သန္တိဋ္ဌေယျဝါ-အတူတကွမူလည်း တည်အံ့၊ တတ္ထ-

လောကဿာဒမိတ္တသန္တဝ။ ။လက်ဆွဲခြင်း၊ အဝတ်ကို ကိုင်ခြင်း၊ အနီး၌ ရပ်နေခြင်းစသော ကိစ္စများသည် မိတ်ဆွေဖွဲ့ခြင်း၊ မိတ်ဆွေဖြစ်ပြီးသူတို့၏ အပြုအမူတည်း၊ ယခုကာလ၌- လက်ဆွဲ၍ နှုတ်ဆက်ကြပုံမျိုးပင် ဖြစ်၏။ [လောကေန-လူအများသည်၊ အဿဒေါ-သာယာအပ် သည်တည်း၊ လောကဿာဒေါ၊ လောကဿာဒသင်္ခါတော+မိတ္တသန္တဝေါ လောကဿာဒမိတ္တ သန္တဝေါ] ဤ၌ “သီဟဋ္ဌမာတိကာဋ္ဌကထာယံ”အရ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ဒွေမာတိကာအဋ္ဌကထာ ရှိကြောင်း သိရ၏။

ထိုဟတ္ထပါသ်၌၊ ငွ်တာ-တည်လျက်၊ သလ္လပေယျဝါ-အတူတကွမူလည်း စကား ပြောအံ့၊ ပုရိသေန-သည်၊ ဣတ္ထန္တာမံ-သော၊ ဌာနံ-အရပ်သို့၊ အာဂစ္ဆ-လာခဲ့ပါ လော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တာ-ပြောဆိုအပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ) တံ သင်္ကေတံ ဝါ-ထို ချိန်းချက်အပ်သော အရပ်သို့မူလည်း၊ ဂစ္ဆေယျ-သွားအံ့၊ တဿ ပုရိသဿ-ထို ယောက်ျား၏၊ အဟ္တာဂမနံဝါ-ရှေးရှုလာခြင်းကိုမူလည်း၊ သာဒယေယျ-သာယာအံ့၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ဝတ္ထုဖြင့်၊ ပဋိစ္စန္ဒံ-ဖူးကွယ်အပ်သော၊ ဩကာသံဝါ-အရပ်သို့မူလည်း၊ ပဝိသေယျ-ဝင်အံ့၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဟတ္ထပါသေ- ၌၊ ဌာတာ-တည်၍၊ ကာယံဝါ-ကိုယ်ကိုမူလည်း၊ ဥပသံဟရေယျ-အနီးသို့ ဆောင်အံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗော-၏။

အယဗ္ဗိ ပါရာဇိကာတိ-ကား၊ ပုရိမာယော-ရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော ရဟန်းမတို့ သည်၊ (ပါရာဇိကာယော-သာသနာတော်မှ ဆုံးရှုံးစေအပ်သူတို့သည်၊ ဝါ-ပါရာဇိက ကျသူတို့သည်၊ ဟောန္တိ) ယထာ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တုံ၊ အယဗ္ဗိ ဘိက္ခုနီ- သည်လည်း၊ ကာယသံသဂ္ဂသင်္ခါတဿ-သော၊ ဧတဿ အသဒ္ဓမ္မဿ-၌ မသူတော်တို့၏အကျင့်ကို၊ ပဋိသေဝနတ္ထာယ-ငှာ၊ ဧတနိ-အဋ္ဌဝတ္ထုနိ-၌၊ စပါး သော ဝတ္ထုတို့ကို၊ ပဋိပါဋိယာဝါ-အစဉ်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပပဋိပါဋိယာ ဝါ-အစဉ်မဟုတ်သောအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ (ပြည့်စေ ခြင်းကြောင့်)၊ အဋ္ဌဝတ္ထုကာ နာမ-အဋ္ဌဝတ္ထုကာ မည်သော၊ ပါရာဇိကာ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-တည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဆဗ္ဗဂိုယာ-ဆဗ္ဗဂိုယာ မည်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီယော-ရဟန်းမတို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ အဋ္ဌမံ-ရှစ်ခုမြောက်သော၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထု ကို၊ ပရိပူရဏဝတ္ထုသို့-ပြည့်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ (ကာရိတံ အကျေ ကြံ)၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သင်္ကေတဂမနေ-ချိန်းချက်အပ်သော အရပ်သို့ သွားခြင်းကြောင့်၊ ပဒေ ပဒေ-၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပုရိသဿ-ချိန်းချက်သော ယောက်ျား၏၊ ဟတ္ထ ပါသံ-ဟတ္ထပါသ်သို့၊ ဩက္ကန္တမတ္ထေ-သက်ရောက်အပ်ကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ ထုလ္လစ္စယံ ဟောတိ၊ ပုရိသဿ-၏၊ အဟ္တာဂမနံ-ရှေးရှုလာခြင်းကို၊ သာဒယမာနေမိ- သာယာခြင်းကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဟတ္ထပါသောက္ကမနေ-ဟတ္ထပါသ်သို့ သက်ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ ဟောတိ၊ သေသေသု-ကြွင်းသောဝတ္ထုတို့တွင်၊ ဧကေကသ္မိံ-တစ်ပါးပါးသော ဝတ္ထုကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယမေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ အဋ္ဌမေ-ရှစ်ခုမြောက်ဝတ္ထုသည်၊ ပရိပူရဏေ-ပြည့်လတ်သော်၊ ပါရာဇိကာ-သည်။

အဋ္ဌဝတ္ထုနိ ပူရေတွာ။ ။ ၇ ပါးကို ဟတ္ထဂဟဏ၊ သယံဋိကဏ္ဍဂဟဏ စသော အစဉ်အတိုင်းဖြစ်စေ၊ အစဉ်အတိုင်း မဟုတ်ဘဲ ပြောင်းပြန်ဖြစ်စေ၊ ၁ ခုကျော် ၂ ခုကျော် စသည်ဖြစ်စေ (မည်သည့်နည်းနှင့်မဆို) ၈ ပါးပြည့်လျှင် ပါရာဇိက ကျသည်-ဟူလို။

(ဟောတိ)၊ [ပါဠိတော်၌ “ပါရာဇိကာ”ဟု ရှိ၏။] ပန-ဆက်၊ ဧကေကသ္မိံ-သော၊ ဝတ္ထုသ္မိံ-ကို၊ သတက္ခတ္ထုမ္ပိ-အကြိမ်တစ်ရာလည်း၊ ဝိတိက္ကန္တေ-လွန်ကျူးအပ်ပြီးသော်၊ တာ အာပတ္တိယော-တို့ကို၊ ဒေသေတွာ-ဒေသနာပြောပြီး၍၊ မုစ္စတိ-အာပတ်မှ လွတ်၏။

အပိစ-စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂဏန္တု ပိကာ-ဒေသနာပြောအပ်ပြီဟူသော အရေအတွက်သို့ ရောက်သော၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣဒါနိ-၌၊ နာပဇ္ဇိဿာမိ-မရောက် တော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဓုရနိက္ခေပံ-လုံ့လလျှော့ချမှုကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒေသိတာ-ဒေသနာပြောအပ်သော အာပတ်သည်၊ ဂဏန္တုပိကာ-ဂဏန္တုပိကာအာပတ် မည်၏၊ ဒေသိတဂဏနံ-ဒေသနာပြောအပ်ပြီဟူသော အရေအတွက်သို့၊ ဥပေတိ-ကပ် ရောက်၏၊ ပါရာဇိကဿ-ပါရာဇိက၏၊ အဂီ-အဂီသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော အာပတ်သို့၊ အာပန္နာ-ရောက်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဓုရနိက္ခေပံ-ကို၊ (နောင်မပြုအံ့ဟု လုံ့လလျှော့မှုကို)၊ ကတွာ-၍၊ ဒေသေတွာ-ဒေသနာပြောပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ကိလေသဝသေန-ကိလေသာအစွမ်းဖြင့်၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ ပုနပိ-တစ်ဖန်လည်း၊ ဒေသေတိ-၏၊ ဧဝံ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ အဋ္ဌမံ-၈ ခုမြောက်သော ဝတ္ထုကို၊ ပရိပူရေန္တိပိ-ပြည့်စေ ပါသော်လည်း၊ ပါရာဇိကာ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ န ဟောတိ။

ပန-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ အာပဇ္ဇိတွာ-ရောက်ပြီး၍၊ ပုနပိ-လည်း၊ အညံ-သော၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုသို့၊ အာပဇ္ဇိဿာမိ-ရောက်ဦးအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ သဥဿာ ဟာဝ-အားထုတ်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒေသေတိ-၏၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ သာ အာပတ္တိ-သည်၊ အဂဏန္တုပိကာ-ဒေသနာပြောအပ် ပြီဟူသော အရေအတွက်သို့ မရောက်၊ ဒေသိတာ-ဒေသနာပြောအပ်သည်၊ (သမာနာ)ပိ-သော်လည်း၊ အဒေသိတာ-ဒေသနာပြောအပ်သည် မမည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပါရာဇိကဿ-၏၊ အဂီ-သည်၊ ဟောတိ၊ အသဉ္စိစ္စ-၍၊ (ပူရေန္တိယာ-ပြည့်စေသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) အသတိယာ-၍၊ ဝါ-မဲ့၊ (ပူရေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အဇနန္တိယာ-၍၊ (ပူရေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အသာဒယန္တိ-ယာ-မသာယာသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တဟဒီနံ-၍၊ (ပူရေန္တိနံ ၈-

ဂဏန္တုပိကာ။ ။ဒေသိတာ ဣတိ ဂဏနံ-ဒေသနာကြားအပ်ပြီဟူသော အရေအတွက်သို့၊ ဥပေတိ-ကပ်ရောက်၏၊ ဣတိ ဂဏန္တုပိကာ၊ နောင်ခါ မကျူးလွန်တော့အံ့-ဟု အာယတီသံဝရ စိတ်ဖြင့် ဒေသနာကြားအပ်သော အာပတ်သည် ဂဏန္တုပိကာအာပတ် မည်၏၊ အာယတီသံဝရ စိတ် မရှိဘဲ ဝတ်ကျေ တန်းကျေ ဒေသနာကြားအပ်သော အာပတ်သည် အဂဏန္တုပိကာ အာပတ် မည်၏။ [အကျယ်အဓိပ္ပာယ်ကို ပါကိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေါ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂလည်း၊ သဥဿာဟတာ-အားထုတ်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [“အခြား ဝတ္ထုသို့လည်း ရောက်ဦးမည်”ဟု အားထုတ်မှုရှိခြင်း] အဋ္ဌမဿ-ရှစ်ခုမြောက် သော၊ ဝတ္ထုဿ-၏၊ ပူရဏံ-ပြည့်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ၊ပေ၊ဓမ္မာတိ-ကား၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ပညတ္တာ-ပညတ်အပ် ကုန်သော၊ သာဓာရဏာ-ဘိက္ခုနီတို့နှင့် ဆက်ဆံကုန်သော၊ စတ္တာရော-၄ ပါးတို့ လည်းကောင်း၊ ဣမေ စတ္တာရော-ဤအသာဓာရဏ ၄ ပါးတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဧဝံ-သို့၊ ပါတိမောက္ခဒ္ဓေသမဂ္ဂေန-ပါတိမောက်ရွတ်ပြစဉ်အားဖြင့်၊ (အဋ္ဌပါရာဇိကာ ဓမ္မာ)၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ-ရွတ်ပြအပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဧတ္ထ-ဤဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ အယျာ ယော အစရှိသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင် သည်၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ၊ ဣတိ-တည်း။

ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောစကားအစဉ်ဖြင့်၊ ကင်္ဂါဝိတရဏိယာ- မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဘိက္ခုနီပါတိမောက္ခေ-၌၊ ပါရာဇိကကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ-ပါရာဇိကကဏ္ဍ၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

သံဃာဒီသေသံအခန်း

၁။ ဥဿယဝါဒိကာ သံဃာဒီသေသေသု-သံဃာဒီသေသံ သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ သိက္ခာပုဒ် ပဌမေ-ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဥဿယဝါဒိကာတိ-ကား၊ မာန သယဝသေန-ထောင်လွှားတက်ကြွသော မာန်မာန၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကောဓုဿယဝသေန-ထောင်လွှားတက်ကြွသော ကောဓ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဗ္ဗကရဏတ္ထာယ-တရားစွဲမှုပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊

၉x ယဝါဒိကာ။ ။ဥဿယေန-ထောင်လွှားတက်ကြွသော မာန ကောဓဖြင့်+ဝဒတိ- ပြောဆိုတတ် ငြင်းခုံတတ်၏။ ဣတိ ဥဿယဝါဒိကာ၊ ဥဿယ၌ ပဉ္စ ပုဒ်၊ အ ပစ္စည်း၊ “ဥဿိက+ဝေ-စိုက်ထူအပ်သော တံခွန်အလံ”ဟူရာ၌ကဲ့သို့ ဥဿယသဒ္ဓါလည်း တက်ကြွ ထောင်လွှားသော မာန စသည်ကို ဟော၏-ဟု ကြိပါ။

ယေဘုယျနည်း။ ။“မာန ကောဓ ဟူသော ဥဿယဖြင့်+တရားတွေ့”ဟူသော စကားကို မာန ကောဓဖြင့် တွေ့သည်က များသောကြောင့် ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် ဆိုသည်။ အချို့ တရားတွေ့ရာ၌ကား၊ တရားသဖြင့် ဖြစ်စေလိုသော ကုသိုလ်စိတ် ကြိယာစိတ်ဖြင့် တွေ့ခြင်း လည်း ရှိ၏-ဟု ငိုကာဆို၏။ ထို့ကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်ကို တိစိတ္တကဖြစ်သော ပဌမကထိန သိက္ခာပုဒ်နှင့် အတူဟု ဆိုလတ္တံ့။

ဝိနိစ္ဆယမဟာမတ္တာနံ-တရားဆုံးဖြတ်တတ်သော အမတ်ကြီးတို့၏။ (တရားသူကြီးတို့၏။) သန္တိကေ-၌၊ ဝိဝဒမာနာ-ငြင်းခုံလျက်၊ (ဝိဟရေယျ၌စပ်၊) ဂဟပတိနာဝါတိ အာဒိဟိ-ဂဟပတိနာဝါ အစရှိသောပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ပဉ္စ-၅ ဦးကုန်သော၊ သဟဓမ္မိကေ-တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အဝသေသာ-န်သော၊ ဂဟဌပဗ္ဗဇိတာ-အိမ်၌တည်သူ လူဝတ်ကြောင်၊ ရသေ့ ပရိဗ္ဗင်တို့ကို၊ သင်္ဂဟိတာ-သိမ်းယူအပ်ကုန်ပြီ၊ အယံ ဘိက္ခုနီ ပဌမာပတ္တိကန္တိ-ကား၊ ဧတိဿာ-ဤအာပတ်၏၊ အာဒိမ္ပိ ပဌမံ-အစ၌၊ (အာဒိမ္ပိ သည် ပဌမံအဖွင့်တည်း။) အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊ (အတ္တိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အစ၌ ရောက်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) (သာ-ထိုအာပတ်သည်။) ပဌမာပတ္တိကာ-မည်၏။ ဝိတိက္ကမက္ခဏေယေဝ-လွန်ကျူးရာ ခဏ၌သာလျှင်၊ [တတိယသမနုဘာသန၌ မဟုတ်ဟု ဝေဖြင့်ကန့်] အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာ-ရောက်ထိုက်သော အာပတ်တည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ ပဌမာပတ္တိကံ-ရှေးဦးစွာ လွန်ကျူးဆဲခဏ၌ သင့်ရောက်ခြင်းရှိသော၊ တံ-ထိုအာပတ်သို့၊ [ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ၌ “ပဌမာပတ္တိကာ” သည် ပုဒ်အခိုက်အတန့်ကို ငဲ့သော “ပဒါဝတ္ထိကန္တနည်း”တည်း။ “တံ ပဌမာပတ္တိကံ”ကား မူလဝါကျရှိသည့်အတိုင်း ဒုတိယန္တဖြင့် ပြန်၍ ဝိဘတျန်ခံသော “ဝါကျာဝတ္ထိကန္တ” နည်းတည်း။] အာပန္နာတိ-ကား၊ အဉ္စပရိယောသာနေ-တရား၏အဆုံး၌၊ အာပန္နာ-ရောက်ပြီ၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ သံယတော-မှ၊ နိဿာရေတိ-ထွက်သွားစေတတ်၏။ ဝါ-နှင့်ထုတ်တတ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သံယာမှ နှင်ထုတ်တတ်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်၊) နိဿာရဏီယော-နိဿာရဏီယ မည်၏။ [ဤ ဝစနတ္ထဖြင့် နိပုဗ္ဗ သရဓာတ်နောင် အနိယပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာဓနကို ဟော၏၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းလည်း ကျေ၏-ဟု သိစေ၏။] နိဿာရဏီယံ-သံယာမှ နှင်ထုတ်တတ်သော၊ တံ-ထို အာပတ်သို့၊ သံယာဒိသေသန္တိ-ကား၊ ဧဝံ နာမကံ-ဤသို့ သံယာဒိသေသံအမည် ရှိသော၊ (တံ-ထိုအာပတ်သို့၊ အာပန္နာ-ပြီ။)

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ၊ ဥဿယဝါဒိကဝတ္ထုသ္မိ-ထောင်လွှားဘိတုံ၊ မာန်အမျက် ဟုန်ဖြင့်၊ ငြင်းခုံခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အဉ္စ-တရားစွဲမှုကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဒုတိယိကံဝါ-၂ ယောက် မြောက် အဖော်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သက္ခိဝါ-သက်သေကိုသော်လည်းကောင်း၊ သဟာယံဝါ-သဟာယံချင်း(သူငယ်ချင်း)ကိုသော်လည်းကောင်း၊ [အဖော်ဖြစ်ရုံမတ္တ ကို “ဒုတိယိကံ”, တိုင်ပင်ဖော် တိုင်ပင်ဖက်ကို “သဟာယံ”ဟု ခွဲ] ပရိယေသန္တိယာ-ရှာသော ရဟန်းမ၏၊ ပရိယေသနေ-ရှာခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် ဟောတိ၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတာယ-တည်သောရဟန်းမ၏၊ [ဥပဿယ(ဘိက္ခုနီကျောင်း) ဘိက္ခာစာရမဂ္ဂါဒိသု (ဆွမ်းခံလမ်း အစရှိသည်တို့တွင်) ယသ္မိံ ဌာနေ ဌိတာယ။] အဉ္စ-တရားစွဲမှုကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဂစ္ဆာမိ-သွားအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ တတော-ထိုအရပ်မှ၊ ပဌာယ-၍၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသော ရဟန်းမ၏။

ပဒေ ပဒေ-၌၊ ဒုက္ကဋ် ဟောတိ၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ-ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းသို့၊ အာဂတေပိ-လာသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝေါဟာရိကေ-တရားသူကြီးတို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ ကထံ-စကားကို၊ အာရောစေန္တိယာ-ပြောသောရဟန်းမ၏၊ ဒုက္ကဋ် ဟောတိ၊ ဣတရေန-မိမိမှတစ်ပါးသော ဥပါသကာသည်၊ [တရားတွေ့ဘက် ဂဟပတိ စသည်ကို ဆိုလိုသည်]၊ အတ္တနော-၏၊ ကထာယ-ကို၊ အာရောစိတာယ-ပြောပြအပ်ပြီးသော်၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ထုလ္လစ္စယံ ဟောတိ၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ဣတရေန-မိမိမှတစ်ပါးသော ဥပါသကာသည်လည်းကောင်း၊ ပစ္စာ-မှ၊ ဘိက္ခုနီယာ-သည်လည်းကောင်း၊ အာရောစနေပိ-ပြောခြင်း၌လည်း၊ ဒေသဝနယော-တည်း။

ပန-ဆက်၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ တံ-ထိုဥပါသကာကို၊ [တရားတွေ့ဘက် “ဂဟပတိ” စသူကို-ဟူလို] သစေ ဝဒတိ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြောသနည်း)၊ မမစ-ငါ၏လည်းကောင်း၊ တဝစ-သင်၏လည်းကောင်း၊ ကထံ-စကားကို၊ တံ ယေဝ-သင်သည်သာ၊ (သင်ချည်းသာ)၊ အာရောစေဟိ-ပြောလိုက်ပါတော့၊ ဣတိ-သို့၊ (သစေ ဝဒတိ-အံ့၊ ဧဝံသတိ-သော်) သော-ထိုဥပါသကာသည်၊ အတ္တနော ဝါ-မိမိ၏မူလည်း၊ ကထံ-ကို၊ ပဌမံ-စွာ၊ အာရောစေတု-ပြောပံစေ၊ တဿာဝါ-ထိုရဟန်းမ၏မူလည်း၊ (ကထံ-ကို၊ ပဌမံ-စွာ၊ အာရောစေတု-စေ) ပဌမာရောစနေ-ပဌမပြောခြင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ဒုက္ကဋ်-ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယေ-ဒုတိယပြောခြင်းကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ တေန-ထို ဥပါသကာသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တာယ-ပြောဆိုအပ်သော၊ (တပည့်တော်၏စကားနှင့် အရှင်မ၏ စကားကို အရှင်မချည်းသာ ပြောလိုက်ပါဟု ပြောဆိုအပ်သော)၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ အာရောစနေပိ-ပြောခြင်း၌လည်း၊ ဒေသဝနယော-တည်း။

ပန-ဆက်၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ အညေန-အခြားသူသည်၊ ဝါ-အခြားသူကို၊ သစေ ကထာပေတိ-အကယ်၍ ပြောစေအံ့၊ တကြာပိ-ထိုသို့ အခြားသူကို ပြောစေရာ၌ လည်း၊ ဒေသဝနယော-တည်း၊ [မိမိမူလည်းကောင်း၊ တရားတွေ့ဘက် ဥပါသကာမှ လည်းကောင်း အခြား ပြင်ဘက်သူကို “အညေန” ဟု ဆိုသည်]၊ ဟိ-မှန်၊ ယထာ တထာ ဝါ - အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်မူလည်း၊

အဇ္ဈ။ ။အဇ္ဈဓာတ်သည် အဘိယောဝ(တရားတွေ့ခြင်း-တရားစွဲခြင်း)အနက်ဟောဟု ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ ဆို၏၊ အဇ္ဈန-တရားစွဲခြင်း၊ အဇ္ဈာ-ခြင်း၊ ပဌမက္ခရာဒွေဘော်နှင့် “အဇ္ဈော” ဟုလည်း ရှိ၏၊ ဒေတေန-ဤတရားစွဲခြင်းဖြင့်၊ ပစ္စတ္တိကာ-ရန်သူတို့သည်၊ အဋ္ဌိယန္တိ ဒုက္ခာယန္တိ-ဆင်းရဲရုက္ခ၏၊ ဣတိ အဇ္ဈော၊ ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗဝေါဟာရော-တရားသူကြီးတို့ ဆုံးဖြတ်ထိုက်သော တရားစွဲစကားပြောခြင်း။ [မူလပံ-မဟာဂေါသိင်္ဂီသုတ် ဋီကာ။]

အာရောစာပီယမာနေ-ပြောစေအပ်သော်၊ ပဌမာရောစနေ-ပဌမပြောခြင်းကြောင့်၊
 ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ဒုက္ကဋ် ဟောတိ၊ ဒုတိယေ-ဒုတိယပြောခြင်းကြောင့်၊ ထုလ္လုစ္စယံ
 (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဥဘိန္ဒု-နှစ်ယောက်သော ဘိက္ခုနီ၊ ဥပါသကာတို့၏၊ ကထ-
 ကို၊ သုတ္တာ-ကြားပြီး၍၊ ဝေါဟာရိကေဟိ-တရားသူကြီးတို့သည်၊ ဝိနိစ္ဆယေ-
 အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ အဉ္စပရိယောသာနံ နာမ-တရားစွဲခြင်း
 ၏၊ ပြီးဆုံးခြင်းမည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိံ အဉ္စပရိယောသာနေ-ထိုတရားစွဲ
 ခြင်း၏ပြီးဆုံးရာ၌၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ဇယေ-နိုင်ခြင်းသည်၊ (သတိပိ-သော်လည်း
 ကောင်း)၊ ပရာဇယေ-ရှုံးခြင်းသည်၊ (သတိပိ-လည်းကောင်း)၊ သံယာဒိသေသော-
 (ဟောတိ)။ [ဝေါဟာရေ-တရားဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကား၌+နိယုတ္တာ-ယှဉ်သူတို့
 တည်း၊ ဝေါဟာရိကာ-တို့၊ ဤ၌ ဝေါဟာရသဒ္ဒါသည်၊ ဝိနိစ္ဆယကထာအနက်ကို
 ဟော၏။]

ပန-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ပစ္စတ္တိကမနုဿေဟိ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို
 အလိုရှိသော ရန်သူတို့သည်၊ ဒုတံ-တမန်ကို၊ ပဟိဏိတွာ-စေလွှတ်၍ သော်လည်း
 ကောင်း၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အာဂန္တာဝါ-လာ၍သော်လည်းကောင်း၊ အယျေ-ရှင်မ၊
 ဧဟိ-လာလော့၊ ဣတိ-သို့၊ အာကမ္မိယမာနာ-ဆွဲခေါ်အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝစ္ဆတိ-
 လိုက်သွားရ၏၊ [တရားတွေ့အောင် အတင်းဆွဲခေါ်အပ်သည် ဖြစ်၍ လိုက်သွားရ
 သည်-ဟူလို] (တဿာစ-ထိုရဟန်းမ၏လည်းကောင်း)၊ ယာဝါ-အကြင်ရဟန်းမ
 သည်လည်း၊ ဥပဿယေ-ဘိက္ခုနီတို့၏ကျောင်း၌၊ အညေဟိ-အခြားသူတို့သည်၊
 ကတံ-သော၊ အနာစာရံ-မလျောက်ပတ်သောအကျင့်ကို၊ အနောဒိဿ-မည်သူ
 မည်ဝါဟု မညွှန်ပြမူ၍၊ အာစိက္ခန္တိ-ပြောဆိုလျက်၊ ဝါ-တိုင်ကြားလျက်၊ ရက္ခံ-
 အစောင့်အရှောက်ကို၊ ယာစတိ-တောင်း၏၊ [အစောင့်အရှောက်တောင်းပုံကို
 ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ၊ (တဿာစ-၏လည်းကောင်း)၊ ယာယ-
 အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ အဝုတ္တာ-မပြောဆိုအပ်ကုန်ဘဲ၊
 ဝေါဟာရိကာ-တရားသူကြီးတို့သည်၊ အညတော-အခြားသူတို့ထံမှ၊ သုတ္တာ-ကြားရ
 ၍၊ (ဘိက္ခုနီနှင့်ဥပါသကာတို့ အငြင်းအခုံ ဖြစ်နေပုံကို ကြားရ၍)၊ သယမေဝ-
 ကိုယ်တိုင်သာ၊ အဉ္စ-ကို၊ ပရိယောသာပေန္တိ-ပြီးဆုံးစေကုန်၏၊ တဿာစ-၏လည်း
 ကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (အဉ္စ-ကို၊ ကရောန္တိနံ စ-ပြုသော ရဟန်းမတို့၏
 လည်းကောင်း)၊ အနာပတ္တိ၊ အညေဟိ-အခြားသူတို့သည်၊ အနာကမ္မိတာယ-မဆွဲ
 ငင်အပ်ဘဲ၊ အဉ္စကရဏံ-တရားစွဲမှုကိုပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ အဉ္စပရိယောသာနံ-
 တရားစွဲခြင်း၏ ပြီးဆုံးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-
 ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယမေဝ-ကိရိယသာတည်း၊ (မပြုထိုက်သော တရားစွဲမှုကို
 ပြုခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း)၊ ဣတိ-တည်း။ ။

ပံဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၂။ **စောရိဂုဋ္ဌာပိကာ သိက္ခာပုဒ်** ဒုတိယေ-၌၊ ယာယ-အကြင် မိန်းမသည်၊ ပဉ္စမာသဋ္ဌန ကတော-၅ ပဲ ထိုက်တန်သော ဝတ္ထုမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယံကိစ္စိ- သော၊ ပရသန္တကံ-သို့တစ်ပါးဥစ္စာကို၊ အဝဟရိတံ-ခိုးယူ အပ်ပြီ၊ အယံ-ဤမိန်းမသည်၊ စောရိ နာမ-စောရီ မည်၏၊ တံ ဖောရိ-ထိုသူ့ခိုးမကို၊ [ဥဋ္ဌာ ပေယျဉ္စစပ်] [ပါရာဇိကလောက်သော ဝတ္ထုဖြစ်၍ ၅ ပဲတန်ကို အစပြုသည်]၊ ဝဇ္ဇံ ဝိဒိတန္တိ-ကား၊ တေန ကမ္မေန-ထိုခိုးမှုကြောင့်၊ အယံ-ဤမိန်းမသည်၊ ဝဇ္ဇာရ ဟာ-သတ်ခြင်းကို ထိုက်၏၊ ဣတိဓံ-သို့၊ ဝိဒိတံ-ထင်ရှားသော၊ ဝါ-ကျော်စော သော၊ အနပလောကေတွာတိ-ကား၊ အနာပုတ္တ-မပန်ပြောဘဲ၊ ဂဏန္တိ-ကား၊ မလ္လ ဂဏဘဋိပုတ္တဂဏာဒိကံ-ဗိဿနိုးကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်သူတို့၏အပေါင်း၊ ကဒေနတိကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သူတို့၏အပေါင်း အစရှိသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပုဂန္တိ-ကား၊ ဓမ္မဂဏံ-တရားရှိသော ဗုဒ္ဓသာသနာကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်သူတို့၏ အပေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ သေဏိန္တိ-ကား၊ ဂန္တိကသေဏိဒုဿိကသေဏိအာဒိ ကံ-နံ့သာကုန်သည်အပေါင်း၊ အထည်ကုန်သည်အပေါင်း အစရှိသည်ကိုလည်း ကောင်း၊ [အနပလောကေတွာ၌ စပ်]၊ ဟိ-ဆက်၊ ယတ္ထ ယတ္ထ-အကြင် အကြင် အရပ်၌၊ ရာဇာနော-မင်းတို့သည်၊ ဂဏာဒိနံ-ဂဏံ အစရှိသည်တို့အား၊ ဂါမနိ ဂါမေ-ရွာ၊ နိဂုံးတို့ကို၊ ဧတ္ထ-ဤ ရွာ၌၊ ဝါ-ဤ နိဂုံး၌၊ တုမှေဝ-သင်တို့သည်သာ။

မလ္လဂဏံ။ ။နာရာယနဘတ္တိကော-ဗိဿနိုးကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သော၊ တတ္ထ၊ တတ္ထ- ထိုထိုနေရာ၌၊ ပါနိယဋ္ဌပန (သောက်ရေတည်ခြင်း) ပေါက္ခရဏီခနနာဒိပုညကမ္မကာရကော ဂဏော-ရေကန်တူးခြင်း အစရှိသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုသော ဂိုဏ်းတည်း၊- (သာရတ္ထ)၊ ဝိမတိ၌ကား- “မလ္လရာဇနံ+ဂဏော မလ္လဂဏော (မလ္လာမင်းအပေါင်း)”ဟု ဖွင့်သေး၏။

ဘဋိပုတ္တဂဏံ။ ။ကုမာရဘတ္တိကဂဏော-ကုမာရနတ် (ခန္ဓနတ်=ကဒေနတ်)ကို ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်သူအပေါင်း၊ ထိုသူများလည်း ကောင်းမှုပြုကြသူများပင်တည်း၊ ဝိမတိ၌ကား- “ဘဋိပုတ္တာ နာမ ဂေစိ ဂဏရာဇာနော-တချို့ဂိုဏ်းဖွဲ့၍ အုပ်စိုးသောမင်းများသည် ဘဋိပုတ္တ မည်၏၊ တေသံ+ဂဏော”ဟု ဖွင့်သေး၏။

ဓမ္မဂဏံ။ ။သာသနဘတ္တိဂဏော-ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သူတို့၏ အပေါင်းဖြစ်သော၊ အနေကပ္ပကာရပုညကာရဂဏော-ကို၊ (ဓမ္မဂဏော) ဝုစ္စတိ၊ ဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင် ဖြစ်သော ဆွမ်းလောင်းအသင်း စသည်ကို ဆိုသည်၊ [ဝိမတိ၌ကား- “သာသနေ လောကေ ဝါ (သာသနာဝင်ဖြစ်စေ၊ သာသနာပလောက၌ဖြစ်စေ) အနေကပ္ပကာရပုညကာရ ကော ဂဏော”ဟု ဖွင့်သေး၏။ ထိုအလို ဓမ္မသဒ္ဓါသည် ကောင်းမှုပုညအနက်ဟောတည်း။]

ဂန္တိကပေသေဏီ။ ။ရေမွှေး နံ့သာ ဆီ မျက်နှာချေ ပေါင်ဒါ သနပ်ခါး-စသော နံ့သာများကို ပြုလုပ်ရောင်းချသော ကုန်သည်အပေါင်းသည် ဂန္တိကသေဏီ မည်၏၊ ရက်ကန်းရက်သူ၊ အထည်ရောင်းသူအပေါင်းသည် ဒုဿသေဏီ မည်၏၊ [သေဏီသဒ္ဓါသည် “အံပေါင်း”အနက် ဟောတည်း၊] အာဒိဖြင့် အလားတူကုန်သည်အသင်းအဖွဲ့၊ အလုပ်တူအသင်းအဖွဲ့များကို ယူ။

အနုသာသထ-ဆုံးမကြကုန်၊ ဝါ-အုပ်ချုပ်ကြကုန်၊ ဣတိ-ပြော၍၊ နိယျာတေန္တိ-
 အပ်နှင်းကြကုန်၏။ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊ တေ ယေဝ-ထိုဂဏအစရှိသူတို့
 သည်ပင်၊ ဣဿရာ-အစိုးရသူတို့သည်၊ ဟောန္တိ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တေ-ထိုအစိုးရ
 သော ဂဏအစရှိသူတို့ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ဣဒံ-ဤဂဏံဝါ အစရှိသော
 စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤရာဇ အစရှိ သည်တို့တွင်၊ ရာဇာနံ
 ဝါ-မင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂဏာဒိကေ ဝါ-ဂဏအစရှိ သည်တို့ကိုသော်လည်း
 ကောင်း၊ အပလောကေတွာပိ-ပန်ပြောပြီး၍လည်း၊ ဘိက္ခုနီသံယော-ကို၊ အပ
 လောကေတဗ္ဗောဝ-ပန်ပြောထိုက်သည်သာ၊ ဝါ-ပန်ပြောရမည်သာ။

အညတြ ကပ္ပာတိ-ကား၊ တိတ္ထိယေသုဝါ-တိတ္ထိတို့၌သော်လည်းကောင်း၊ အည
 ဘိက္ခုနီသုဝါ-အခြားသော ဘိက္ခုနီတို့၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇိတပုဗ္ဗာ-ရှေး၌
 ပဗ္ဗဇိတ ဖြစ်ဖူးသူသည်၊ [ရှေးက ရသေ့မ လုပ်ဖူးသူ၊ သိက္ခမာန်-သာမဏေမ
 လုပ်ဖူးသူကို “ပဗ္ဗဇိတပုဗ္ဗာ”ဟု ဆိုသည်၊] ကပ္ပာ နာမ-မည်၏၊ တံ-ထိုရဟန်း
 ပြုဖို့ရန် အပ်သော မိန်းမကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အည-အခြားသော မိန်းမကို၊ (ရဟန်း
 ပြုဖို့ရန် မအပ်သော အခြားမိန်းမကို)၊ ဥပသမ္မာဒေန္တိယာ-မြင့်မြတ်သော ဘိက္ခုနီ
 အဖြစ်သို့ ရောက်စေသော ဘိက္ခုနီ၏၊ ဝါ-ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းပြုပေးသော
 ဘိက္ခုနီ၏၊ ဂဏအာစရိနိပတ္တစိဝရပရိယေသနေသု-ကာရကသံဃာဟူသော
 ပိုဏ်းကို ရှာခြင်း၊ ကမ္မဝါစာဆရာမကို ရှာခြင်း၊ သပိတ် သင်္ကန်းကို ရှာခြင်းတို့
 ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သီမာသမ္မုတိယာ-သိမ်ကို သမုတ်ခြင်းကြောင့်လည်း
 ကောင်း၊ (ရဟန်းခံပေးဖို့ရန် သိမ်မရှိသေး၍ သိမ်သမုတ်ခြင်း-ဟူလို) ဥတ္တိယာစ-
 ဥတ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ရဟန်းခံဥတ်-ဟူလို) ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊
 ဒွိဟိ-၂ ကြိမ်ကုန်သော၊ ကမ္မဝါစာဟိ-ကမ္မဝါစာတို့ကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊
 (ဟောတိ)၊ ကမ္မဝါစာပရိယော သာနေ-ကမ္မဝါစာ၏ အဆုံး၌၊ သံဃာဒိသေသော-
 သည်၊ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ စောရိ-ခိုးသူမကို၊ ဝုဋ္ဌာပနဝတ္ထုသ္မိ-ထမြောက်စေခြင်း
 ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ (ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းပြုပေးခြင်းဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်)၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ စောရိယာ-ခိုးသူမ၌၊ ဝေမတိကာယ-၍၊ (ဝုဋ္ဌာ
 ပေန္တိယာ-ထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏)၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ အစောရိယာ-
 ခိုးသူမ မဟုတ်သော မိန်းမ၌၊ စောရိသညာယ-ခိုးသူမဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊
 (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ ဝေဝ-၏လည်းကောင်း)၊ ဝေမတိကာယ-၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ စ-
 ၏လည်းကောင်း)၊ တံထာ-ထိုအတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း၊ (အစောရိယာ-၌)
 အစောရိသညာယ-ခိုးသူမ မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏
 လည်းကောင်း)၊ အဇာနန္တိယာ-ခိုးသူမဟု မသိသည်ဖြစ်၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏လည်း
 ကောင်း)၊ အပလောကေတွာ-ရာဇ အစရှိသည်ကို ပန်ပြောပြီး၍၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-

၏လည်းကောင်း၊ ကပ္ပံ-ရဟန်းပြုဖို့ရန် အပ်သောမိန်းမကို၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ စောရိတာ-ခိုးသူမ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ စောရိသညိတာ-ခိုးသူမဟု အမှတ်ရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သောအကြောင်းကို၊ (ရာဇ စသည် ပန်ပြောမှုကို-ဟူလို၊) အညတြ-၍၊ ဝုဋ္ဌာပနံ-ထမြောက်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ စောရိဝုဋ္ဌာပနသမုဋ္ဌာနံ-စောရိဝုဋ္ဌာပနသမုဋ္ဌာနံ ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် (သမတ္တံ)။

၃။ ကောဂါမန္တရဂမန သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ ဂါမန္တရန္တိအာဒိသု-ဂါမန္တရံ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ ဧဝံ-နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗျော-၏) တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ သကဂါမတော-မိမိရွာမှ၊ နိက္ခမန္တိယာ-ထွက်သောရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ-အာပတ်မသင့်သေး၊ ပန-ကား၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်ပြီး၍၊ အညံ-အခြားသော၊ ဂါမံ-ရွာသို့၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသောရဟန်းမ၏၊ ပဒေ ပဒေ-၌၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ [“ဂါမန္တရံ ဂစ္ဆေယျ”ဟု မိန့်တော်မူရကား မိမိရွာမှ ထွက်ရုံမျှ၌ အာပတ်မသင့်သေး၊ ရွာတစ်ပါးသို့ သွားမှ အာပတ်သင့်၏၊] ဧကေန ပါဒေန-တစ်ခုသော ခြေဖြင့်၊ ဣတရဿ ဂါမဿ-အခြားတစ်ရွာ၏၊ ပရိက္ခေပေ ဝါ-အကာအရံကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥပစာရေ ဝါ-ဥပစာကိုသော်လည်းကောင်း၊ [အကာမှရှိလျှင် အကာဖြစ်ထိုက်သော ခဲတစ်ကျဥပစာ-ဟူလို၊ (သာရတ္ထဋီကာ)] အတိက္ကန္တေ-လွန်အပ်သော်၊ ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယေန-ဒုတိယခြေလှမ်းဖြင့်၊ အတိက္ကန္တမတ္ထေ-လွန်အပ်ကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ သံဃာဒိသေသော-သည်၊ (ဟောတိ)၊ တတော-ထိုအခြားရွာမှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ပုန-ဖန်၊ သကဂါမံ-မိမိရွာသို့၊ ပဝိသန္တိယာပိ-ဝင်သောရဟန်းမ၏လည်း၊ ဧသေဝနယော-တည်း၊ [အာပတ်သင့်သည်-ဟူလို၊] ပန-ဆက်၊ ခဏ္ဍပါကာရေနဝါ-ကျိုးသောတံတိုင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝတိစ္ဆိဒ္ဓေနဝါ-စည်းရိုးအပေါက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီဝိဟာရဘူမိယေဝ-ဘိက္ခုနီတို့၏ကျောင်းမြေသို့သာ၊ ပဝိသိတုံ-ငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဝိသမာနာယ-ဝင်သောရဟန်းမသည်၊ ကပ္ပိယဘူမိ-အပ်သောမြေသည်၊ ဝါ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌာနာမ-ဝင်အပ်သည်မည်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။

သစေ ပန ပေ၊ ဝဇ္ဇတိ။ ။ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းသည် ရွာ၏ အကာစည်းရိုးနှင့် ဆက်စပ်လျက် ရှိမြဲတည်း၊ ထို့ကြောင့် အခြားရွာမှ မိမိကျောင်းသို့ ပြန်လာသောအခါ ရွာပေါက်မှ မဝင်ဘဲ တံတိုင်းပေါက်မှ (သို့မဟုတ်-စည်းရိုးပေါက်မှ) ကျောင်းသို့ ဝင်လျှင် ဂါမန္တရဂမန မဟုတ်သောကြောင့် အာပတ်မသင့်၊ ထိုဘိက္ခုနီတို့၏ ဝိဟာရသည် နဂိုကပင် ဘိက္ခုနီတို့ ဝင်ကောင်းသော ကပ္ပိယဘူမိ ဖြစ်သည်။

ဗဟိုဂါမေ-ရွာပြင်ဘက်၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ သကဂါမံဝါ-မိမိရွာသို့
 သော်လည်းကောင်း၊ ပရဂါမံဝါ-သူတစ်ပါးရွာသို့သော်လည်းကောင်း၊ အကပ္ပိယ
 ဘူမိယာ-မအပ်သောမြေဖြင့်၊ ပဒသာ-ခြေဖြင့်၊ ဝါ-ခြေလျင်၊ ပဝိသန္တိယာ-
 ဝင်သောရဟန်းမ၏၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ
 ကင်္ခီဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေပေါ-တည်း။ [အကျယ်ကို သမန္တပါသာဒိကာ
 ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုခဲ့ပြီ-ဟူလို။]

နဒိပါရဂမနေ-နဒိပါရဂမနဝိဘင်း၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏာယ-ဟောတော်မူအပ်ပြီး
 သော လက္ခဏာရှိသော၊ နဒိယာ-၏၊ ဒုတိယိကံ-၂ ယောက်မြောက် အဖော်ကို၊
 ဝိနာ-ကြည့်၍၊ ပရတီရံ-ဟိုဘက်ကမ်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိယာ ဝါ-သွားသောရဟန်းမ၏လည်း
 ကောင်း၊ အန္တရာနဒိယံ-မြစ်အလယ်၌၊ ဒုတိယိကာယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ဘဏ္ဍိတွာ-
 ငြင်းခုံ၍၊ ဝါ-ရန်ဖြစ်၍၊ ပုန-ဖန်၊ ဩရိမတီရမေဝ-ဤဘက်ကမ်းသို့သာ၊ ပစ္စုတ္တရန္တိ
 ယာ ဝါ-ပြန်၍ ကူးလာသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပဌမပါဒံ-ပဌမခြေကို၊
 ဥဒ္ဓရိတွာ-ကြွမြောက်၍၊ တီရေ-ကမ်း၌၊ ဌပိတက္ခဏေ-ထားအပ်ရာ ခဏ၌၊
 ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယပါဒုဒ္ဓါရေ-ဒုတိယခြေကို ကြွမြောက်ရာအခါ၌၊
 သံဃာဒိသေသော-သည်၊(ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ဣဒ္ဓိံသေတုယာနနာဝါဟိ-တန်ခိုး၊
 တံတား၊ ယာဉ်၊ လှေတို့ဖြင့်၊ ပရတီရံ-ဟိုဘက်ကမ်းသို့၊ ဩတရိတုံ-သက်ခြင်း
 ငှာလည်းကောင်း၊ [ဂစ္ဆေယျ-ဟု ခြေဖြင့် သွားခြင်းကိုသာ ပယ်သောကြောင့်
 မသွားဘဲ ဣဒ္ဓိံ စသည်ဖြင့် သက်ဆင်းခြင်းငှာ အပ်သည်။] နဟာနဒိကာရဏေန-
 ရေချိုးခြင်း အစရှိသောအကြောင်းကြောင့်၊ ဩတိဏ္ဍာယ-သက်ဆင်းပြီးသော
 ရဟန်းမ၏၊ ဩရိမတီရံ-ဤဘက်ကမ်းသို့၊ ပဒသာပိ-ခြေဖြင့်လည်း၊ [ပိဖြင့် ဣဒ္ဓိံ
 စသည်ကို ပေါင်း၊] ပစ္စုတ္တရိတုံ စ-ပြန်၍ တက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။

ရတ္တိဝိပွဝါသေ-ရတ္တိဝိပွဝါသ၌၊ ဝါ-ညဉ့်အခါဝယ် အဖော်နှင့်ကင်း၍ နေခြင်း၌၊
 (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ပုရေ အရုဏေယေဝ-အရုဏ်၏ ရှေး၌ပင်၊
 (တစ်နည်း) ပုရာရုဏာယေဝ-အရုဏ်မတက်မီပင်၊ [“ပုရာရုဏာ” စသည်ဖြင့် ရှေးက
 ပါဠိများစွာ သုံးခဲ့ပြီ။] ဒုတိယိကာယ-အဖော်မ၏၊ ဟတ္ထပါသံ-ဟတ္ထပါသံသို့၊
 ဩတ္တမိဿာမိ-သက်ဆင်းအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ အာဘောဂံ-နှလုံးသွင်းမှုကို၊ ဝိနာ-၍၊
 ဧကဂဗ္ဗေပိ-တစ်ခုသော အခန်း၌လည်း၊ ဒုတိယိကာယ-၏၊ ဟတ္ထပါသာတိက္ကမေ-
 ဟတ္ထပါသံကို လွန်ရာအရပ်၌၊ ဌတ္တာ-၍၊ အရုဏံ-အရုဏ်ကို၊ ဥဋ္ဌာပေန္တိယာ-

နဒိပါရဂမနေ။ ။ဤသိက္ခာပုဒ်၌လာသော နဒိပါရဂမနေ၏ ဝိဘင်းကို (ဝိဘင်္ဂပုဒ်ချေ၍)
 နဒိပါရဂမနေဟု ဆိုသည်။ ထိုဝိဘင်း၌ “နဒိ နာမ တိမဏ္ဍလံ ပတိစ္ဆာဒေတွာ ယတ္ထ ကတ္တစိ
 ဥတ္တရန္တိယာ ဘိက္ခုနိယာ အန္တရဝါသကော တေမိယတိ”ဟု နဒိ၏ လက္ခဏာကို မိန့်ဆိုလျက်
 ရှိသည်။

တက်စေသော ရဟန်းမ၏၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ဧကာဝါ-
 ဂဏှမှာတိ ဧတ္ထ-ဧကာဝါ- ဂဏှမှာဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဧကာ-တစ်ယောက်သော၊
 ဘိက္ခုနီပိ-သည်လည်း၊ ဂဏောယေဝ-ဂဏပင်တည်း၊ [အပေါင်း၏ အမည်ကို
 အစိတ်၌ တင်စား၍ တစ်ယောက်ကိုပင် "ဂဏ"ဟု ခေါ်နိုင်သည်-ဟူလို၊]
 ဩဟိယေယျာတိ-ကား၊ အဝဟိယေယျ-ချန်နေရစ်အံ့၊ ဒဿန္တပစာရံဝါ-ကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ သဝန္တပစာရံဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိဇဟေယျ-စွန့်အံ့၊ ဣတိ
 အတ္ထော၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣန္ဒဒီလာတိက္ကမတော-ရွာတံခါးခုံကို ကျော်လွန်ရာ
 အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဗဟိဂါမေ-ရွာပြင်ဘက်၌၊ [ရွာတွင်းဖြစ်မှု ဂဏဩဟိယန
 အာပတ်မသင့်၊ ထို့ကြောင့် "ဗဟိဂါမေ"ဟု ဆိုသည်] ရုက္ခထမ္ဘသာဏိပါကာရာဒိ
 အန္တရိတဘာဝေနာပိ-သစ်ပင်၊ တိုင်၊ အဝတ် ကန့်လန့်ကာ အစရှိသော ဝတ္ထုသည်
 ခြားကွယ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ဒုတိယိကာယ-၏၊ ဒဿန္တပစာရေ-
 ကို၊ ဝိဇဟိတေ-သော်၊ သဝန္တပစာရော-သည်၊ သစေပိ အတ္တိ-အကယ်၍မူလည်း
 ရှိစေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-လည်း၊) အာပတ္တိယေဝ-အာပတ်ပင်တည်း။

ပန-ဆက်၊ အဇ္ဈောကာသေ-လွင်ပြင်၌၊ ဒုရေပိ-အဝေး၌လည်း၊ ဒဿန္တပစာ
 ရော-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တတ္ထ-ထိုလွင်ပြင်၌၊ မဂ္ဂမုဋ္ဌသဒ္ဓေန ဝိယ-လမ်းမှားသူ၏
 အသံနှင့်တူသော အသံဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဿဝနာရောစနသဒ္ဓေန ဝိယ
 စ-တရားနာဖို့ရန် ကြွေးကြော်သံနှင့်တူသော အသံဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ [ထို
 အသံမျိုးဖြင့် ခေါ်ရာ၌ ခပ်ကျယ်ကျယ် လှမ်း၍ ခေါ်လေ့-ကြွေးကြော်လေ့ ရှိ၏၊]
 အယျေတိ-အို အရှင်မဟူ၍၊ သဒ္ဓါယန္တိယာ-အသံပြုသော ရဟန်းမ၏၊ (လှမ်းခေါ်
 သော ရဟန်းမ၏) သဒ္ဓဿဝနာတိက္ကမေ-အသံကြားလောက်ရာ အရပ်ကို ကျော်
 လွန်ခြင်းကြောင့်၊ အာပတ္တိယေဝ-အာပတ်ပင်တည်း၊ ပန-ကား၊ မဂ္ဂ-ခရီးကို၊ ဂစ္ဆန္တိ-
 သွားစဉ်၊ ဩဟိယိတွာ-ချန်ရစ်၍၊ ဣဒါနိ-ယခု၊ ပါပုဏိဿာမိ-အမှီ လိုက်အံ့၊
 ဣတိ-ဤသို့၊ သဥဿာဟာ-အားထုတ်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သစေ
 အနုပန္နတိ-အကယ်၍ လိုက်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်) ဝဇ္ဇတိ-အပ်၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဂါမန္တရဂမနဝတ္ထုသ္မိ-ရွာတစ်ပါးသို့ သွားခြင်းဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဧကာ ဝါ နဒိပါရံတိအာဒိကာ-
 အစရှိသော၊ တိဝိဓာ-၃ပါးအပြားရှိသော ပညတ်သည်၊ အနုပညတ္တိ၊ ပုရေ အရုဏေ
 (တစ်နည်း) ပုရာရုဏာ-အရုဏ်မတက်မီ၊ သကဂါမတော-မှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊
 အရုဏဂုမနကာလေ-အရုဏ်တက်ရာ အခါ၌၊ ဝါ-အရုဏ်တက်ချိန်၌၊ ဂါမန္တရ
 ပရိယာပန္နံ - ရွာတစ်ပါး၌ အကျုံးဝင်သော၊ နဒိပါရံ - မြစ်တစ်ဖက်ကမ်းသို့၊

ဩက္ကံမန္တိယာ-သက်ရောက်သော ရဟန်းမ၏၊ စတသောပိ-၄ ချက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ဧကက္ခဏေယေဝ-တစ်ပြိုင်နက်သော ခဏ၌ပင်၊ ဟောန္တိ-န်၏။

စ-သာဓကကား၊ သိက္ခာပဒါ၊ပေစိန္တိတာတိ-စိန္တိတာဟူသော၊ ဧတံ-ဤဂါထာ စကားကို၊ (သင်္ဂီတိကာရေဟိပိ-တို့သည်လည်း) ဝုတ္တံ-မိန့်ဆိုအပ်ပြီ၊ [ဗုဒ္ဓဝရေန-ဘုရားမြတ်စွာသည်၊ ဝဏ္ဏိတာ-ဖွင့်လှစ်ထုတ်ဖော်၊ ပညတ်တော်မူအပ်ကုန်သော၊ သံဃာဒိသေသာ-သံဃာဒိသေသိ မည်ကုန်သော၊ စတုရော-၄ ပါးကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါ-သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ ဘဝေယျ-ရိုက်ကုန်ရာ၏၊ သဗ္ဗာ-အလုံးစုံသော အာပတ်တို့သို့၊ ဧကပ္ပယောဂေန-တစ်ပြိုင်နက်သော ပယောဂဖြင့်၊ အာပဇ္ဇေယျ-ရောက်ရာ၏၊ ဧသာ ပဉ္စာ-ဤ ပြဿနာကို၊ ကုသလေဟိ-ဝိနည်းကျမ်းကျင့်၊ ပညာရှင်တို့သည်၊ စိန္တိတာ-ကြံစည်အပ်ပြီ၊] ဧတေနုပါယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ တိဏ္ဏံ-၃ ချက်ကုန်သော အာပတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဒွိန္ဒုဉ္စ - ၂ ချက်ကုန်သော အာပတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဧကတောဘာဝေါ - တပေါင်းတည်း၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ပန-ကား၊ ဒုတိယိကာယ-အဖော်မသည်၊ ပက္ကန္တာယဝါ-အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွား သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဗ္ဗန္တာယဝါ-လူထွက်သော်လည်းကောင်း၊ ကာလင်္ကတာယ ဝါ-သေသော်လည်းကောင်း၊ ပက္ခသင်္ကန္တာယဝါ-တိတ္ထိဘောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့သော် လည်းကောင်း၊ အာပဒါသုဝါ-ဘေးရန်တို့ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂါမန္တရ ဂုမနာဒိနိ-ရွာတစ်ပါးသို့ သွားခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗတ္တိကာဒိနံ-န်၍၊ (ဂါမန္တရဂုမနာဒိနိ-တို့ကို၊ ကရောန္တိနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ အနန္တရာယေန-အန္တရာယ်မရှိသဖြင့်၊ ဧကိ ဘာဝေါ-တစ်ယောက်တည်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဂါမန္တရဂုမနာဒိသု-ရွာတစ်ပါး သို့ သွားခြင်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရတာပဇ္ဇနံ-တစ်ပါးပါး၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အာပဒါယံ-ဘေးရန်၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်း ကောင်း၊ [အနန္တရာယေနာတိ ဟတ္ထိမောစနာဒိ အန္တရာယ် ဝိနာ-ဆင်၏လွတ်ခြင်း အစရှိသော အန္တရာယ် မရှိဘဲ၊ ၇ဋီကာ၊ ဆင်၏ လွတ်ခြင်းစသော ဘေးရန်ကို အန္တရာယဟုလည်းကောင်း၊ ဇိဝိတန္တရာယ်၊ ဗြဟ္မစရိယန္တရာယ်များကို အာပဒါဟု လည်းကောင်း ခွဲပါ] ကုတိ-သို့၊ ပေ၊ ကုတိ-တည်း။ ။ တတိယသိက္ခာပဒိ (သမတ္တံ)။

စတသောပိ။ ။ အရုဏ်တိုင်ချိန်၌ အဖော်မပါဘဲ တစ်ယောက်တည်း နေမှုကြောင့် ရတ္တိ ဝိပွဝါသအာပတ်၊ ဂဏဩဟိယနအာပတ်၊ ရွာတစ်ပါး၌ ပါဝင်နေသော မြစ်တစ်ဖက်ကမ်းသို့ သွားမှုကြောင့် ဂါမန္တရဂုမနအာပတ်၊ နဒိပါရဂမနအာပတ်-ဤ ၄ ပါးတို့ တစ်ပြိုင်နက် သင့်ကြ၏။

၄။ ဥက္ခိတ္တကဩသာရဏ သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ- ဌိ၊ ဥက္ခိတ္တန္တိ- ကား၊ အာပတ္တိယာ- ကို၊ အဒဿနာဒီသု-မရူခြင်း အစရှိသောအကြောင်းတို့ကြောင့်၊ ဥက္ခိတ္တံ-နှင့်ထုတ်အပ်ပြီးသော၊ (ဘိက္ခုနီ ဌိစပ်၊) အနညာယ ဂဏဿ ဆန္ဒန္တိ-ကား၊ တဿေဝ ကာရကသံဃဿ-ထို ဥက္ခိတ္တကကံပြုသောသံဃာ၏ပင်၊ ဆန္ဒ-ဆန္ဒကို၊ အဇနိတ္တာ-မသိမူ၍၊ ဩသာရေယျာတိ-ကား၊ ဩသာရဏကမ္ပံ-သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းကြောင်းကံကို၊ ကရေယျ-ပြုအံ့၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသော၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ဂဏပရိယေသနေ-ဂိုဏ်းကို ရှာမှီးခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ သီမာသမ္ပတိယာ-သိမ်သမုတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥတ္တိယာစ-ဥ တ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဒွိဟိ ကမ္မဝါစာဟိ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)၊ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ သံဃာဒီသေသော (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ (ကာရကသံဃာကို မပန်ပြောဘဲ၊ ထိုကာရကသံဃာ၏ ဆန္ဒကို မသိဘဲ-ဟူလို၊) ဩသာရဏဝတ္ထုသို့-သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ တိကသံဃာဒီသေသံ-၃ ချက် အတိုင်း အရှည် ရှိသော သံဃာဒီသေသံအာပတ်တည်း၊ အမေဓကမေဓ-၌၊ တိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ ကာရကသံဃံ-ကို၊ အာပုစ္ဆိတ္တာဝါ-ပန်ပြော၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဂဏဿ-၏၊ ဆန္ဒ-ကို၊ အဇနိတ္တာဝါ-သိ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထေ-၄၃ ပါးသောနေတ္ထာရကျင့်ဝတ်၌၊ ဝတ္ထန္တိဝါ-ကျင့်သော ရဟန်းမကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကာရကသံဃေ-သည်၊ အသန္တေ-မရှိလတ်သော်၊ ဩသာရေန္တိယာ-သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ [မူလကံပြုသော ကာရကသံဃာများ၏ အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားကြခြင်းစသော အကြောင်းကြောင့် မရှိတော့၍ မပန်ပြောဘဲ ဩသာရကကံပြုသူ၊] ဥပ္ပတ္တိကာဒီနံ-နံ၍၊ (ဩသာရေန္တိနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဓမ္မကမေဓန-ဖြင့်၊ ဥက္ခိတ္တတာ-နှင့်ထုတ်အပ်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနညာတကာရဏာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ ဩသာရဏံ-သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-ကိရိယာကိရိယတည်း၊ ဣတိ-တည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၅။ ဘောဓနပုဋိဂဟဏ ပဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ် ပဋ္ဌမေ-၌၊ အဝဿုတာတိ-ကား၊ ဆန္ဒရာဂေန-ဆန္ဒရာဂဖြင့်၊ တိန္ဒာ-စိုစွတ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အဝဿုတဿာတိ-ကား၊ တာဒိသဿေဝ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ [ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိုစွတ်သော-ဟူလို၊] (ပုရိသပုဂ္ဂလဿ-၏၊) ခါဒေယျဝါ ဘုဉ္ဇေယျဝါတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ-၌၊ ထုလ္လစ္စယံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-တိုင်း၌၊ သံဃာဒီသေသော-သည်၊ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အဝဿုတဿ-ဆန္ဒရာဂဖြင့်

စိုစွတ်သော ယောက်ျား၏။ ဟတ္ထတော-မှ၊ အာမိသပ္ပဋိဂ္ဂဟဏဝတ္ထုသို့-အာမိသကို ခံယူခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ဧကတော-တစ်ယောက်ယောက်၏။ (ဘိက္ခုနီဖြစ်ဖြစ် ယောက်ျားဖြစ်ဖြစ်-ဟူလို) အဝဿုတေ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိုစွတ်ခြင်း သည်။ (သတိ-သော်) ပဋိဂ္ဂဟဏေ-၌၊ ဒုက္ကဋ်၊ အဇ္ဈောဟာရေ-၌၊ ထုလ္လစ္စယံ။

ယက္ခပေတ၊ ပေ၊ မနုဿဝိဂ္ဂဟာနံ-ဘီလူး၊ ပြိတ္တာ၊ ပဏ္ဍုက်၊ လူယောင်ဆောင် တတ်သော တိရစ္ဆာန်တို့၏။ ဟတ္ထတော-မှ၊ ဥဘတော-၂ ဖက်လုံးတို့၏။ အဝ သုတေ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိုစွတ်ခြင်းသည်။ သတိပိ-ရိုသော်လည်း။ ဒေသေ နယော- တည်း။ [ပဋိဂ္ဂဟဏေ ဒုက္ကဋ်၊ အဇ္ဈောဟာရေ ထုလ္လစ္စဦးပင် သင့်သည်-ဟူလို] ပန-ဆက်၊ တတ္ထ-ထိုယက္ခ အစရှိသည်တို့၌၊ ဧကတော-တစ်ဖက်ဖက်၏။ (ဘိက္ခုနီ ဘက်ကဖြစ်ဖြစ်၊ ယက္ခစသူတို့ဘက်ကဖြစ်ဖြစ်-ဟူလို) အဝဿုတေ သတိ၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော ခံယူခြင်း၊ စားမျိုခြင်းတို့၌လည်းကောင်း၊ ဥဒကဒန္တပေါဏဿ-ရေ ဒန်ပူကို၊ (ပေါဏံ-ဟု တချို့စာ ရှိ၏၊ ဆဋ္ဌိကံရှိမှ ထုံးစံကျသည်) ဂဟဏေပိ- ခံယူခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ပရိဘောဂေပိ-သုံးစွဲခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ- သာတည်း။ ဥဘောသု-၂ ယောက်လုံးတို့သည်။ အနဝဿုတေသု-နံသော်လည်း ကောင်း။ အနဝဿုတေတိ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် မစိုစွတ်သော ယောက်ျားဟူ၍၊ ဥတ္တာ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဂဏန္တိယာ-ယူသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိ ကာဒိနံ-အစရှိသည်ဖြစ်ကုန်၍၊ (ဂဏန္တိနံစ-တို့၏လည်းကောင်း) အနာပတ္တိ၊ ဥဒက ဒန္တပေါဏတော-မှ၊ အညံ-အခြားသော၊ အဇ္ဈောဟရဏီယံ-စားမျိုထိုက်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်လည်းကောင်း၊ ဥဘတော-တို့၏။ အဝဿုတတာ-အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ သဟတ္ထာ-ဖြင့်၊ ဂဟဏံ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၆။ ဘောဓနပ္ပဋိဂ္ဂဟဏ ဒုတိယသိက္ခာပုဒံ ဆဋ္ဌေ-၌၊ ယတော တွန့်-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ- သင်သည်။ (အနဝဿုတာ၌စပ်) ဣဃံာတိ-ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ ဥယျောဇနတ္ထေ-တိုက်တွန်းခြင်းအနက်၌၊ (ပဝတ္ထော-သော) နိပါတော-တည်း။ အယမ္မိတိ-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်။ ဧဝံ-သို့၊ ဥယျောဇေတိ-တိုက်တွန်း၏။ သာ-ထိုရဟန်းမသည်။ ဧဝံ-သို့၊ ဥယျောဇနေန စ-တိုက်တွန်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ တေန ဝစနေန-ထိုတိုက်တွန်းကြောင်း

အနဝဿုတောတိ ဝါ ဥတ္တာ။ ။ မိမိက အနဝဿုတာ ဖြစ်နေလျှင် ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်က အဝဿုတဖြစ်ဖြစ်၊ အနဝဿုတဖြစ်ဖြစ် အနဝဿုတဟု အထင်ရှိ၍ ခံယူသူမှာ အနာပတ္တိ၊ အဝဿုတဟု ထင်၍ ခံယူလျှင်ကား ဒုက္ကဋ်။

ယာ ဥယျောဇေတိ၊ သာ။ ။ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ပြအပ်သော ဒုက္ကဋ် အစ၊ သံယာဒိသေသံ အဆုံးရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့သည် တိုက်တွန်းသော ရဟန်းမအတွက်သာတည်း။ တိုက်တွန်း အပ်သော ဘိက္ခုနီအတွက် အာပတ်များမှာ ရှေ့သိက္ခာပုဒ်နှင့်သာ ဆိုင်၏။

စကားကြောင့်၊ ဣတရိယာ-တိုက်တွန်းအပ်သော အခြားဘိက္ခုနီ၏။ ပဋိဂ္ဂဟဏေန စ-ခံယူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ-ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်တို့သို့လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟာရဂဏနာယ-စားမျိုးခြင်း၏အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ထုလ္လစ္စယာနိစ-ထုလ္လစ္စဦးအာပတ်တို့သို့လည်းကောင်း၊ အာပဇ္ဇိတွာ-ရောက်ပြီး၍၊ ဘောဇနပရိယောသာနေ-စားခြင်း၏အဆုံး၌၊ သံဃာဒိသေသံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥယျောဇနဝတ္ထုသို့-တိုက်တွန်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သာဏတ္တိကမေဝ-စေခိုင်းခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်သာတည်း၊ ပုရိသဿဝါ-ယောက်ျား၏သော်လည်းကောင်း၊ ယံက္ခာဒီနံ ဝါ-ဘီလူးအစရှိသည်တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထတော-လက်မှ၊ ဥဒကဒန္တပေါဏပဋိဂ္ဂဟဏုယျောဇနေစ-ရေ၊ ဒန်ပူတို့ကို ခံယူရန် တိုက်တွန်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုရေ၊ ဒန်ပူတို့ကို၊ ပရိဘောဂေစ-သုံးစွဲခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)။ ယက္ခာဒီနံ-တို့၏၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ အဝသေသဂ္ဂဟဏတ္ထံ-ရေ၊ ဒန်ပူမှ ကြွင်းသော အာဟာရတို့ကို ခံယူခြင်းငှာ၊ ဥယျောဇနေ-တိုက်တွန်းခြင်း၌လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုကြွင်းသော အာဟာရတို့ကို၊ ဂဟဏေ-၌လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟာရေစ-၌လည်းကောင်း၊ ဧသနယော-တည်း။ [ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်ချည်းတည်း-ဟူလို။]

ပန-ကား၊ ဘောဇနပရိယောသာနေ-စားခြင်း၏အဆုံး၌၊ ထုလ္လစ္စယံ (ဟောတိ)။ အနဝဿုတော-ဆန္ဒရာဂဖြင့် မစိုစွတ်သောယောက်ျားတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဥ တွာ ဝါ-သိ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကုပိတာ-သည်၊ (ဟုတွာ)။ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့ သိ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကုလံာနုဒယတာယ-အမျိုးကို သိနားသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ [မိမိအား ပေးလျှင် ဆင်းရဲမည် စိုး၍-ဟူလို]။ ဣတိ ဝါ-ဤသို့ သိ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဥယျောဇန္တိယာ-တိုက်တွန်းသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ-နံ၍၊ (ဥယျောဇန္တိနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း) အနာပတ္တိ၊ မနုဿပုရိသတာ-လူယောက်ျား၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုညာဓကံရဏာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ ခါဒီနိယံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဘောဇနိယံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇ-စားပါလော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဥယျောဇနာ-တိုက်တွန်းခြင်းလည်းကောင်း၊ တေန ဝစနေန-ထိုတိုက်တွန်းကြောင်း စကားကြောင့်၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဣတရိယာ-တိုက်တွန်းအပ်သော အခြားရဟန်းမ၏၊ ဘောဇနပရိယောသာနံ-စားခြင်း၏ပြီးဆုံးခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇, ၈, ၉။ သဉ္စရိတ္တာဒိ သတ္တမအဋ္ဌမနဝမသိက္ခာပဒါနံ-တို့၏၊ သဉ္စရိတ္တာဒိတ္ထယေ-သိက္ခာပုဒ် သဉ္စရိတ္တ အစရှိသော သိက္ခာပုဒ် ၃ ပါးအပေါင်း၌၊ ဥတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝိနိစ္ဆယော-အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗေ-သိထိုက်၏။

၁၀။ သိက္ခာပစ္စာစိက္ခာန သိက္ခာပုဒ်

ဒသမေ-၌၊ ကိ နုမာဝ သမဏိယောတိ-ကား၊ ဣမာဝ-
ဤသကျမိတုဟု ခေါ်ဆိုအပ်သူတို့သည်သာ၊ သမဏိ
ယော ကိနု-ရဟန်းမတို့တွဲလော၊ တာသာဟံတိ-ကား၊
အဟံ-သည်၊ တာသံ-ထိုရဟန်းမတို့၏၊ (သန္တိကေ၌စပ်)၊ ယာဝတတိယကပဒတ္ထော-
ယာဝတတိယကပုဒ်၏အနက်ကို၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခန္ဓာနာယံ-ဘိက္ခုပါတိမောက်
၏ အဖွင့်၌လည်းကောင်း၊ အဝသေသံဝိနိစ္ဆယော-ကို၊ တတ္ထေဝ-ထို ဘိက္ခု
ပါတိမောက်၌ပင်၊ သံယဘေဒသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာယံစ-သံယဘေဒသိက္ခာပုဒ်၏
အဖွင့်၌လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗော၊ ပန-အထူး၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာ
ပုဒ်ကို၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ စဏ္ဍကာဠိ-စဏ္ဍကာဠိ မည်သော၊ ဘိက္ခုနိ အာရဗ္ဗ၊ ဗုဒ္ဓံ
ပစ္စာစိက္ခာမိတိ အာဒိဝစနဝတ္ထုသ္မိ-ဗုဒ္ဓံ ပစ္စာစိက္ခာမိ အစရှိသော စကားကို
ပြောဆိုခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ စ-ဆက်၊ ဧဝံ ဝစနမေဝ-ဤသို့၊
ဗုဒ္ဓံ ပစ္စာစိက္ခာမိ အစရှိသည် ဆိုခြင်းသည်ပင်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ စတုသု-
နိသော၊ အင်္ဂေသု-တို့တွင်၊ ပဌမံ အင်္ဂီ-တည်း၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ ဝိသေသော-
တည်း၊ သေသံ-ကို၊ တာဒိသမေဝ-ထိုသံယဘေဒသိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ၊
ဣတိ-တည်း။ ။ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၁၁။ အဓိကရဏကုပိတ သိက္ခာပုဒ်

ဧကာဒသမေ-၌၊ ကိသ္မိဉ္စိ ဒေဝ အဓိကရဏောတိ-ကား၊
စတုန္နံ-၄ ပါးသော အဓိကရုဏ်းတို့တွင်၊ အညတြသ္မိ-
အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ (အဓိကရဏေ၌စပ်)၊
[ကိသ္မိဉ္စိဒေဝကို “အညတြသ္မိ”ဟု ဖွင့်၏၊ အညတြသ္မိသည် နိဒ္ဒါရဏသမုဒါယံကို
ငဲ့သော နိဒ္ဒါရဏီယ ဖြစ်ရကား၊ “စတုန္နံ”ဟု ထည့်သည်၊] ပစ္စာကတာတိ-ကား၊
ပရာဇိတာ-ရှုံးသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဧဝံ ဝဒေယျ၌စပ်)၊ ဣဒမိ-ဤသိက္ခာပုဒ်ကိုလည်း
၊ပေ၊ ဆန္ဒဂါမိနိယောစ ဘိက္ခုနိယောတိအာဒိဝတ္ထုသ္မိ-အစရှိသောစကားကို
ပြောဆိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သေသံ-ကို၊ ဒသမေ-၌၊
ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဧကာဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၁၂။ ပါပသမာစာရ ပဌမသိက္ခာပုဒ်

ဒွါဒသမေ-၌၊ သံသဋ္ဌာတိ-ကား၊ ပံဗ္ဗဇိတာနံ-ရသေ့၊
ရဟန်းတို့အား၊ အနနုလောမေန-မလျော်သော၊ ဂိဟီနံ-
တို့၏၊ ကောဠနပစနသာသနဟရဏာဒိနာ-စပါး
ထောင်း ဆန်ဖွတ်ခြင်း၊ ချက်ပြုတ်ခြင်း၊ သတင်းစကား ဆောင်ပို့ခြင်း အစရှိသော၊
ကာယိကဝါစသိကေန-ကိုယ်၌ဖြစ်သောအမှု၊ နှုတ်၌ဖြစ်သောအမှုအားဖြင့်၊ မိဿီ
ဘူတာ-ရောနှောသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ ဝိဟရန္တိ၌ စပ်)၊ ဧတာသံ-
ဤရဟန်းမတို့၏၊ ပါပေါ-ယုတ်မာသော၊ ကာယိကဝါစသိကော-ကိုယ်၌လည်းဖြစ်၊
နှုတ်၌လည်းဖြစ်သော၊ အာစာရော-အကျင့်သည်၊ (အတ္ထိ-၏)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့
ယုတ်မာသောအကျင့် ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ (တာ-ထိုရဟန်းမတို့သည်)

ပါပါစာရာ-ပါပါစာရတို့ မည်၏။ ဧတာသံ-တို့၏။ ပါပေါ-သော၊ ကိတ္တိသဒ္ဓေါ-
 ကျော်စောသံသည်။ (အတ္ထိ)။ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ယုတ်မာသော ကျော်စောသံ
 ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ (တာ-တို့သည်) ပါပသဒ္ဓါ-ပါပသဒ္ဓါတို့ မည်၏။
 ဧတာသံ-တို့၏။ ပါပေါ-သော၊ အာဇီဝသင်္ခါတော-အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဟု
 ဆိုအပ်သော၊ သိလောကော-သိလောကသည်၊ (အတ္ထိ)။ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့
 ယုတ်မာသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ (တာ-
 တို့သည်) ပါပသိလောကာ-ပါပသိလောကတို့ မည်၏။

ဘိက္ခုနီသံဃဿ ဝိဟေသိကာတိ-ကား၊ အညမညိဿာ-တစ်ယောက်တစ်
 ယောက်၏ (အပေါ်၌)၊ ဝါ-အချင်းချင်း၏(အပေါ်၌)၊ ကမ္မေ-ကံကို၊ ကရိယမာနေ-
 ပြုအပ်သော်၊ ပဋိက္ခောသနေန-တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်၊ (ကြိယာဝိသေသန)၊
 ဝိဟေသိကာ-ညှဉ်းဆဲတတ်ကုန်သည်၊ ဝဇ္ဇပုဋိတ္တာဒိကာတိ-ကား၊ ခုခွါနုခုခွကဿ-
 ခုခွါနုခုခွကဖြစ်သော၊ ဝဇ္ဇဿ-အပြစ်ကို၊ ပဋိတ္တာဒိကာ-ဖုံးလွှမ်းတတ်ကုန်သည်၊
 (ဟုတ္တာ ဝိဟရန္တိဉ္စပံ) (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ သံသဋ္ဌဝိဟာရဝတ္ထုသ္မိ-လူတို့နှင့်
 ရောရောနှောနှော နေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ဧတ္တာပိ-ဤ
 သိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ သေသံ-ကို၊ ဒသမေဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ပန-ဆက်၊ သမနု-
 ဘာသနကမ္မကာလေ-သမနုဘာသနကံပြုရာအခါ၌၊ ဒုတ္တိဿော-၂ ယောက် ၃
 ယောက်တို့ကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ သမနုဘာသိတဗ္ဗာ-၂ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့်
 အဖန်ဖန် ပြောဆိုထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ-တည်း။ [နှိပ်မှုပြုရာ နိဂ္ဂဟကံ၌ သံဃာ
 အချင်းချင်း ကံမပြုနိုင်သောကြောင့် ဒုတ္တိဿောဟု ဆိုသည်။ ဝါသဒ္ဓါ၏အနက်၌
 သင်္ချောဘယပဒပဟုဗ္ဗိဟိဖြစ်၍ “ဒုတ္တိဿော”ဟု ရှိသည်။]
 ဒွါဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၃။ ပါပသမာစာရ ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်

တေရသမေ-၌၊ ဧဝံ ဝဒေယျာတိ-ကား၊ သမနုဘဋ္ဌာ-
 ၂ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် ပြောဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော၊
 တာ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ၊ ဧဝါစာရာ
 တိ-ကား၊ ဧဝံ အာစာရာ-ဤသို့ အကျင့်ရှိကုန်သော၊ တုမ္မာကံ-သင်တို့၏။
 ယာဒိသော-အကြင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ အာစာရော-အကျင့်သည်၊ (အတ္ထိ)။
 တာဒိသာစာရာ-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သောအကျင့်ရှိကုန်သော၊ (ဘိက္ခုနီယော သန္တိဉ္စပံ)
 ဣတိ အတ္ထော၊ [ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ၌ “တာဒိသာစာရာတိ အတ္ထော”ဟု ရှိ၏။
 ထိုအတိုင်း ရှိမှ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ဖြစ်သော “ဧဝါစာရာ” နှင့် လျော်မည်။ သဗ္ဗတ္ထ-

အာဇီဝသင်္ခါတော သိလောကော။ ။ သိလောကသဒ္ဓါသည် ယသံ(ကျော်စောခြင်း)အနက်ကို
 ဟော၏။ ဤနေရာ၌ကား ထိုယသအနက်ကို ပါပသဒ္ဓန္တံ သဒ္ဓပုဒ်က ဟောပြီးသောကြောင့်
 အာဇီဝအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “အာဇီဝသင်္ခါတော”ဟု ဖွင့်သည်။

အလုံးစုံတို့၌ (ဧဝံသဒ္ဓါ ဧဝံသိလောကာတို့၌)။ ဧသနယော-တည်း။ ဥညာယာတိ-
 ကား။ အဝညာယ-အယုတ်အားဖြင့် သိခြင်းကြောင့်။ နိစံ-နိမ့်ကျသည်ကို။ ကတွာ-
 ၍။ ဇနနာယ-သိခြင်းကြောင့်။ [ဥညာယံ၌ ဥသည် အဝ၏ ကာရိယ၊ ထိုအဝလည်း
 “အစောဘာဝအနက်ဟော” ဟု သိစေခြင်းငှာ “နိစံ ကတွာ” ဟု ဖွင့်သည်။] ပရိ
 ဘဝေနာတိ-ကား။ ဣမာ-ဤရဟန်းမတို့သည်။ ကိ ကရိသန္တိ-အဘယ်ကို ပြုနိုင်
 ကုန်လတ္တံ့နည်း။ ဝါ-ဘာတတ်နိုင်ကုန်လတ္တံ့နည်း။ ဣတိ ဧဝံ-သို့။ ပရိဘဝိတွာ-
 လွမ်းမိုး၍။ ဇနနေန-သိခြင်းကြောင့်။ အက္ခန္တိယာတိ-ကား။ အသဟနတာယ-
 သည်းမခံနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ကောဓေန-အမျက်ထွက်ခြင်းကြောင့်။ ဣတိ
 အတ္ထော။

ဝေဘသိယာတိ-ကား။ ဗလဝဘသဘာဝေန-အားရှိသော စကားရှိသူ၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ အတ္တနော-၏။ ဗလပ္ပကာသနေန-အားအစွမ်းကို ထင်ရှားပြလိုခြင်း
 ကြောင့်။ သမုတြာသေန-သင်တို့ကို ထိတ်လန့်စေလိုခြင်းကြောင့်။ ဣတိအတ္ထော။
 ဒုဗ္ဗလျာတိ-ကား။ တုမှာကံ-အရှင်တို့၏။ ဒုဗ္ဗလဘာဝေန-အားမရှိကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဥညာယ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ ဥညာယစ-
 အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ်ပြုခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ ပရိဘဝေန စ-
 လွမ်းမိုးလိုခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ ဧဝံ-သို့။ သမုစ္စယတ္ထော-သမုစ္စည်း
 အနက်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။ ဝိဝိစ္စထာတိ-ကား။ နာနာ-အသီး အသီးတို့သည်။ ဟောထ-
 ကုန်လော့။ အနန္တလောမိကံ-ရဟန်းမတို့အား မလျော်သော ကာယိက ဝါစသိက
 သံသဝ္ဂံ-ကိုယ်၌ဖြစ်သော နှီးနှောခြင်း၊ နှုတ်၌ဖြစ်သော နှီးနှောခြင်းကို။ ပလောထ-
 ပယ်စွန့်ကြကုန်လော့။ ဣတိ အတ္ထော။ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ။ သံသဋ္ဌာဝ အယျေ
 ၊ ပေ။ နာနာ ဝိဟရိတ္ထာတိ-ဟူ၍။ ဥယျောဇနစတ္ထုသ္မိ-တိုက်တွန်းခြင်းဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်။ ပေ။ ဣတိ-တည်း။ ။ တေရသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၄။ သံဃဘေဒါဒိ သိက္ခာပုဒ် သံဃဘေဒါဒိသု-သံဃဘေဒ အစရှိကုန်သော၊ စတူသု-
 ၄ ပါးကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့၌။ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဘိက္ခု
 ပါတိမောက်အဖွင့်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်။
 ဝိနိစ္ဆယော-ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏။ ဟိ- စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ် အထူးကား။
 ကေဝလံ- သက်သက်။ ဘိက္ခုနီ- ဘိက္ခုနီသည်။ သံဃံ- ကို။ န ဘိန္နတိ- မခွဲနိုင်။

ဝေဘသိယာ။ ။ ဘာသိယတေတိ ဘသံ၊ ကျပစ္စည်း၊ ဘာ၌ ရသပြု။ ဝိဝိဓံ+ဘသံ
 ယုဿာတိ ဝိဘသော။ အမျိုးမျိုးစကားရှိသော ဘိက္ခုနီသံဃာ-ပြောချင်သလို ပြောနိုင်ဆိုနိုင်
 သော သံဃာ။ ဝိဘသဿ+ဘာဝေါ ဝေဘသိယံ။ နာကို အာပြု၍ “ဝေဘသိယာ” ဟု ဖြစ်၏။
 ထိုသို့ ပြောနိုင် ဆိုနိုင်ကြောင်းကို ပြသော ချောက်လှန့်မှုတည်း။ ထို့ကြောင့် “အတ္တနော
 ဗလပ္ပကာသနေန၊ သမုတြာသေန” ဟု ဖွင့်သည်။

ပန-အန္ဓယကား၊ ဘေဒါယ-ကွဲပြားခြင်းငှာ၊ ပရက္ကမတို့စေဝ-လို့လလည်း ပြုနိုင်၏။ အနုဝတ္တတိ စ-နောက်သို့လည်း လိုက်နိုင်၏။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ် အယျာယော သတ္တရသသံဃာဒီသေသာ ဓမ္မာတိ-ကား၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းယောက်ျားတို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ပညတ္တာ-ပညတ်တော်မူအပ်ကုန်သော၊ သာဓာရဏာ-ဘိက္ခုတို့နှင့် ဆက်ဆံကုန်သော၊ သတ္တ-၇ ပါးတို့လည်းကောင်း၊ အသာဓာရဏာ-ဘိက္ခုတို့နှင့် မဆက်ဆံကုန်သော၊ ဒသ-၁၀ ပါးတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ သတ္တရသ-၁၇ ပါးကုန်သော၊ (ဓမ္မာ-အာပတ်တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ-ရွတ်ပြုအပ်ကုန်ပြီ)၊ ဥဘတောသံဃေ- ပက္ခမာနတ္ထံ၊ စရိတဗ္ဗန္တိ ဧတ္ထ-ဤပါဌ်၌၊ (ဂုဋ္ဌတ္ထံ-လျှို့ဝှက်သော အနက်ကို) ဟိ(ဥဒ္ဓရိတွာ ဒသေမိ)-ထုတ်၍ ပြဦးအံ့၊ တစ်နည်း၊ ဥဘတောသံဃေ ပက္ခမာနတ္ထံ စရိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏။ ဝါ-သည်၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဆာဒေန္တိယာပိ-ဖုံးလွှမ်းပါသော်လည်း၊ ပရိဝါသော နာမ-ပရိဝါသ်နေခြင်း မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဆာဒနပစ္စယာပိ-ဖုံးလွှမ်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ကဋ်-သို့ န အာပဇ္ဇတိ-မရောက်၊ (ပိဖြင့် ပရိဝါသာဘာဝကိုပေါင်း၊ “ပရိဝါသ် မနေရရုံမက၊ ဘိက္ခုတို့မှာ တစ်ညဉ့်ဖုံးလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ် တစ်ချက်သင့်သကဲ့သို့၊ ဘိက္ခုနိတို့မှာ ဒုက္ကဋ်လည်း မသင့်” ဟူလို့) တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဆာဒေတွာပိ-ဖုံးလွှမ်း၍လည်းကောင်း၊ အတ္ထာဒေတွာပိ-မဖုံးလွှမ်း၍လည်းကောင်း၊ ဧကံ-တစ်ခုသော ပက္ခမာနတ္ထမေဝ-ပက္ခမာနတ်ကိုသာ၊ စရိတဗ္ဗ-ကျင့်ရုံ၏။

တံ-ထိုပက္ခမာနတ်ကို၊ ဘိက္ခုနိဟိ-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ သီမံ-မဟာသိမ်ကို၊ သောဓေတွာ-သုတ်သင်ပြီး၍၊ [အားလုံး မာနတ်ကြားနိုင်ခြင်းကို “သုတ်သင်သည်” ဟု ဆိုသည်]၊ ဝိဟာရသီမာယ ဝါ-ကျောင်းတိုက်ဟူသော မဟာသိမ်၌သော်လည်းကောင်း၊ သောဓေတုံ-ဝိဟာရသိမ်ကို သုတ်သင်ခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တိဟိ-မစွမ်းနိုင်ကုန်သော ရဟန်းမတို့သည်၊ ခဏ္ဍာသီမာယဝါ-ခဏ္ဍာသိမ်၌သော်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗန္တိမေန-သော၊ ပရိစ္ဆေဒေန-ဖြင့်၊ စတုဝဂ္ဂ-၄ ပါးအစုဖြစ်သော၊ ဂဏံ-ဂိုဏ်းကို၊ သန္တိပါတာပေတွာ-စည်းဝေးစေ၍၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးထိုက်၏။ ဝါ-ပေးရမည်၊ ဧကာ-သော၊ အာပတ္တိ-သည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ဧကိဿာ-တစ်ချက် သော အာပတ်၏။ ဝသေန - ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒွေ ဝါ - ၂ ချက်သော်လည်း

သံဃံ န ဘိန္နတိ။ ။သံဃာသင်းခွဲမှုဟူသည် ကံကို အတူ မပြုခြင်း၊ ပါတိမောက်ပြုမှု (ဥပုသ်ပြုမှု)ကို အတူမပြုခြင်းတည်း၊ ဘိက္ခုနိသည် နဂိုကပင် ဘိက္ခုသံဃာနှင့် အတူမပြုရသောကြောင့် တမင်တကာ ခွဲ၍ ပြုဖွယ်မလိုရကား ဘိက္ခုနိသည် သံဃဘေဒအမှုကို ပြု၍ မဖြစ်၊ ကွဲပြားအောင်ကား လှူဆော်ပေးနိုင်၊ သံဃာ-အသင်းခွဲသော ဘိက္ခုဘက်သို့ လိုက်ပါနိုင်သည်။ [ကမ္မံ ဥဒ္ဓေသောတိ ဒွိဟိ ဘေဒေါ၊ သော တာယ သဒ္ဓိ နတ္ထိ-ထိုကမ္မဥဒ္ဓေသသည် နဂိုကပင် ဘိက္ခုသံဃာနှင့် အတူ မရှိ၊ ဣတိ ဘိက္ခုနိ သံဃံ န ဘိန္နတိ။]

ဖြစ်ကုန်သော၊ တိသောဝါ-၃ ချက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သမ္မဟုလာဝါ-
 အများသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧကဝတ္ထုကာဝါ-တူသောဝတ္ထုရှိသည်သော်
 လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ နာနာဝတ္ထုကာဝါ-အမျိုးမျိုးသောဝတ္ထုရှိသည်သော်လည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ (အာပတ္တိယော-တို့သည်)-သစေ (ဟောန္တိ)-အံ၊ (ဧဝံသတိ-နလတ်
 သော်) တာသံ တာသံ-ထိုထို အာမတ်တို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခု
 ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တဝတ္ထုဂေါတ္တနာမအာပတ္တိဘေဒေသု-ဆိုအပ်ကုန်ပြီး
 သော ဝတ္ထု၊ အန္ဓယ်၊ အမည်၊ အာပတ်အပြားတို့တွင်၊ ယံ ယံ-အကြင် အကြင်
 ဝတ္ထုစသည်ကို၊ (အာဒါတံ-ယုခြင်းငှာ)၊ ဣစ္ဆတိ-၏၊ တံ တံ-ထိုထိုဝတ္ထုစသည်ကို၊
 အာဒါယ-၍၊ ယောဇနာ-ကမ္မဝါစာ၌ ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗာ-၏။

တကြ-ထိုသို့ ယှဉ်စေမှုကို ပြုရာ၌၊ ဣဒံ-ကား၊ ပဌမာပတ္တိဝသေန-ပဌမအာပတ်
 ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ မုခမတ္တနိဒဿနံ-အမြွက်မျှကို ညွှန်ပြခြင်းတည်း၊ အာပန္နာယ-
 အာပတ်သို့ ရောက်ပြီးသော၊ ဝါ-အာပတ်သင့်ပြီးသော၊ တာယ-ထိုရဟန်းမသည်၊
 ဘိက္ခုနီသံယံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ပေ၊ ဝုဗ္ဗာနံ-သီတင်းကြီးဖြစ်ကုန်သော၊
 ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ ပါဒေ-တို့ကို၊ ဝန္တိတွာ-ဝပ်ချ၍၊ ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယော-လျှောက်
 ထိုက်သည်၊ အဿ-၏၊ (ကိ-နည်း၊) အယျေ-အရှင်မတို့၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊
 ဥဿယဝါဒံ-ဥဿယဝါဒမည်သော၊ ဧကံ-သော၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇိ-ရောက်ပါ
 ပြီ၊ အယျေ-တို့၊ သာဟံ-ထိုတပည့်တော်မသည်၊ သံယံ-ကို၊ ဥဿယဝါဒါယ-မည်
 သော၊ ဧကိဿာ-သော၊ အာပတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ပက္ခမာနတ္ထံ-ပက္ခမာနတ်ကို၊
 ယာစာမိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝစနိယော အဿ)၊ ဧဝံ-လျှင်၊ တိက္ခတ္ထံ-ကြိမ်၊ ယာစာ
 ပေတွာ-တောင်းစေပြီး၍၊ ဗျတ္တာယံ-ဥတ်ကမ္မဝါစာ နှုတ်၌လာသဖြင့် ကောင်းစွာ
 ထက်မြက်သော၊ ပဋိပလာယ-ဌာန် ကရိုဏ်း ပီသစွာ ရွတ်နိုင်စွမ်း ရှိသော၊
 ဘိက္ခုနီယာ-သည်၊ သံယော ဉပေတဗ္ဗော၊ (ကိ)၊ အယျေ-တို့၊ ပေ၊ သံယဿ-
 ၏၊ (ကမ္မံ-မာနတ္ထဒါနကံသည်)၊ ပတ္တကလ္လံ-သည်၊ ယဒိ (သိယာ)-အံ၊ ပေ၊ ဒဒေယျ-
 ပေးရာပါ၏၊ ဧသာ ဥတ္တိ၊ အယျေ-တို့၊ ပေ၊ ဧတမတ္ထံ-ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊

မုခမတ္တနိဒဿနံ။ ။ပဝေသောပါယတ္တနိဒဿနံ-ဋီကာ၊ မုခကို “ပဝေသောပါယ”ဟု ဖွင့်၏၊
 ပါးစပ်ပေါက်သည် အစာဟူသမျှ၏ ဝင်ကြောင်းဖြစ်သကဲ့သို့ ယခုပြမည့်စကားလည်း တိုက်ရိုက်
 မပြအပ်သော အခြား-အာပတ်တို့၏ ဝင်ကြောင်းနည်းလည်း ဖြစ်သည်-ဟူလို၊ ထိုသို့ အခြား
 အာပတ်အပေါင်းတို့ ပါဝင်နိုင်သော ဤစကားလည်း အကျဉ်းမျှသာဖြစ်သောကြောင့် “မုခမတ္တ”
 ဟု မတ္တသဒ္ဒါနှင့်တကွ ပြသည်၊ “အမြွက်မျှ”ဟု ရှေးနိဿယတို့ ပေးကြ၏။

ဝဒါမိ-ပြောပါ၏။ (ဘာသေယျတိုင်အောင် လွယ်ပြီ) သံယေန-သည်။ ဣတ္ထန္တာမာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-အား၊ ဥဿယဝါဒါယ-မည်သော၊ ဧကိဿာ-သော၊ အာပတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ပက္ခမာနတ္ထံ-ကို၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပါပြီ၊ သံဃဿ-အား၊ (ဣတ္ထန္တာမာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-အား၊ ဥဿယဝါဒါယ ဧကိဿာ အာပတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ပက္ခမာနတ္ထံ-ကို၊ ဒါနံ-သည်။) ခမတိ-၏၊ ပေ၊ ဓာရယာမိ-သိရမှတ်ရပါ၏။ ဣတိ (ဉာပေတဗ္ဗော)၊ (ဣတိ အယံ-ကား၊ မုခမတ္တနိဒဿနံ-တည်း။)

ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ-ကမ္မဝါစာ၏အဆုံး၌၊ ဝတ္ထံ၊ ပေ၊ သံဃာဒိယာမီတိ-ဟူ၍၊ သမာဒိယိတွာ-ဆောက်တည်ပြီး၍၊ သံဃဿ-အား၊ အာရောစေတွာ-လျှောက်ထား၍၊ (မာနတ်ကြား၍) တာဝ-အနိက္ခိတ္တဝတ်မှ ရှေးဦးစွာ၊ နိက္ခိတ္တဝတ္ထေန-ဖြင့်၊ ဝသိတုကာမာယ-နေလိုသော ဘိက္ခုနီသည်၊ တတ္ထေဝ-ထိုသိမ်၌ပင်၊ သံဃမဇ္ဈေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီသု-တို့သည်၊ ပက္ခန္တာသု-ဖဲသွားပြီး ကုန်လတ်သော၊ ဒုတိယိကာယ-အဖော်မဖြစ်သော၊ ဧကဘိက္ခုနီယာ-၏။ သန္တိကေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ [ဧကဘိက္ခုနီယာ ဝါ-ဒုတိယိကာယ ဝါဟု ဝါ ၂ ခုပါနေသည်ကို စဉ်းစားပါ။] ဝတ္ထံ၊ ပေ၊ နိက္ခိပိမီတိ-ဟူ၍၊ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ-ချရာ၏၊ ပန-ကား၊ အညိဿာ-အခြားသော၊ အာဂန္တုကာယ-အာဂန္တုကဖြစ်သော ရဟန်းမ၏။ သန္တိကေ-၌၊ အာရောစေတွာ-လျှောက်ထား၍၊ (မာနတ်ကြား၍)၊ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ-ချရာ၏။ [နဂိုက မာနတ်မကြားရသေးသော အာဂန္တုက အထံ မာနတ်ကြားပြီးမှ ချရသည်] နိက္ခိတ္တကာလတော့-ချအပ်ပြီးရာ အခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ပကတ္တဋ္ဌာနေ-ပကတ်အရာ၌၊ တိဋ္ဌတိ-တည်တော့၏။

တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ပုရာရုဏောယေဝ(တစ်နည်း) ပုရာရုဏာယေဝ-အရုဏ်မတက်မီပင်၊ စတူဟိ-န်သော၊ ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်၊ တံ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ ဂါမူပစာရတောစ-ရွာဥပစာမှလည်းကောင်း၊ [ဘိက္ခုနီတို့ကျောင်းသည် ရွာအတွင်းမှာ ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “ရွာဥပစာမှလည်းကောင်း” ဟု ဆိုသည်] ဘိက္ခုနီ-တို့၏၊ ဝိဟာရူပစာရတော စ-ကျောင်းဥပစာမှလည်းကောင်း၊ ဒွေ လေဠုပါတေခဲ ၂ ကျတို့ကို၊ အတိက္ကမိတွာ-ကျော်လွန်၍၊ မဟာမဂ္ဂါ-လမ်းမကြီးမှ၊ ဩက္ကမ္မ-ဖဲ၍၊ ဂုမ္မဝတိအာဒိဟိ-ချုံ၊ စည်းရိုး အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပဋိစ္စန္ဓေ-ဖုံးကွယ်အပ်သော၊ ဩကာသေ-၌၊ နိသီဒိတဗ္ဗံ-နေရာ၏၊ စတူဟိ-န်သော၊ ဘိက္ခုဟိပိ-တို့သည်လည်း၊ တတ္ထ-ထို ဘိက္ခုနီတို့နေရာ အရပ်သို့၊ ဂန္တဗ္ဗံ၊ [“ဥဘတောသံယေ ပက္ခမာနတ္ထံ စရိတဗ္ဗံ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ဘိက္ခုတို့လည်း ထိုမာနတ်ကျင့်ရာ အရပ်သို့ သွားရောက်ရသည်] ဂန္တာ-ပြီး၍၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ ဝိသု-သီးခြား၊ နိသီဒိတဗ္ဗံ-နေရာ၏၊ [ဘိက္ခုတို့နှင့် ဘိက္ခုနီတို့ အတူရော၍ မိနေသင့်သောကြောင့် “ဝိသု နိသီဒိတဗ္ဗံ” ဟု ဆိုသည်။]

အထ-ထိုမှနောက်၌၊ တာယ ဘိက္ခုနီယာ-သည်၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာလျှင်၊ ဝတ္တံ-ကို၊ သမာဒိယိတွာ-၍၊ တာဝ-ဘိက္ခုသံဃာမှ ရှေးဦးစွာ၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-အား၊ ဧဝံ-သို့၊ အာရောစေတဗ္ဗံ-လျှောက်ထားရာ၏၊ (မာနတ်ကြားရာ၏)၊ (ကိ-အာယ်သို့ လျှောက်ထားရာသနည်း)၊ အယျေ-တို့၊ အဟံ-သည်၊ ဥဿယဝါဒိ-သော၊ ဧကံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိံ သာဟံ-သည်၊ ပေ၊ အာပတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ပက္ခမာနတ္တံ-ကို၊ ယာစိ-တောင်းပါပြီ၊ တဿာ မေ-အား၊ ပေ၊ အဒါသိ-ပေးပါပြီ၊ သာဟံ-သည်၊ မာနတ္တံ-ကို၊ စရာမိ-ကျင့်ပါ၏၊ အယျေ-တို့၊ အဟံ-သည်၊ ဝေဒယာမိ-မာနတ်နေကြောင်းကို သိစေပါ၏၊ ဓံ-ကို၊ သံဃော-သည်၊ ဝေဒယတီတိ-မာနတ် ကျင့်နေကြောင်းကို သိစေသူဟူ၍၊ ဓာရေတု-သိမှတ်တော်မူပါ၊ ဣတိ (အာရောစေတဗ္ဗံ)၊ တတော-ထိုမှ နောက်၌၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာရောစေတဗ္ဗံ-ရာ၏၊ (မာနတ်ကြားရာ၏)၊ (ကိ-နည်း)၊ အယျာ-အရှင် ဘုရားတို့၊ အဟံ-သည်၊ ပေ၊ ဓာရေတု-သိမှတ်တော်မူပါ၊ ဣတိ (အာရောစေတဗ္ဗံ)၊ အာရောစေတွာ-၍၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿေဝ-၏သာလျှင်၊ သန္တိကေ-၌၊ နိသီဒိတဗ္ဗံ-နေရာ၏၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဘိက္ခုသု-တို့သည်၊ (ပက္ခန္ဓေသုဝါ-ဖဲသွားပြီးကုန်သော်လည်းကောင်း)၊ ဒုတိယိကံ-အဖော်မတစ်ယောက်ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ ဘိက္ခုနီသု-တို့သည်၊ ပက္ခန္ဓာသုဝါ ဝါ-ဖဲသွားပြီးကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘတောသံဃေ-ဥဘတောသံဃာ၌၊ မာနတ္တံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ စိဏ္ဏမေဝ-ကျင့်အပ် တော့သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ယာဝ-လောက်၊ အရုဏံ-သည်၊ န ဥဋ္ဌဟတိ-မတက် သေး၊ တာဝ-လောက်၊ ယံ ဘိက္ခု ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယံ ဘိက္ခုနီဝါ-ကို သော်လည်းကောင်း၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ပဿတိ-မြင်၏၊ (တဿ ဘိက္ခုဿဝါ-အားသော်လည်းကောင်း)၊ တဿာ(ဘိက္ခုနီယာဝါ)-အားသော်လည်းကောင်း၊ အာရောစေ တဗ္ဗံ-၏၊ အရုဏေ-သည်၊ ဥဋ္ဌိတေ-တက်ပြီးလတ်သော်၊ ဝတ္တံ-ဝတ်ကို၊ နိက္ခိပိတွာ-ချပြီး၍၊ ဥပဿယံ-ဘိက္ခုနီတို့၏-ကျောင်းသို့၊ ဂန္ထဗ္ဗံ-သွားရာ၏၊ ဧဝံ-ဤနည်းဖြင့်၊ ပဉ္စဒသအရုဏာ-၁၅ အရုဏ်တို့ကို၊ ဝဟေတဗ္ဗာ-ယူထိုက်ကုန်၏။

ပန- ကား၊ အနိက္ခိတ္တဝတ္ထာယ- မချအပ်သော ဝတ်ရှိသော ဘိက္ခုနီသည်၊ အာဂန္တုကေသု-အာဂန္တုကတို့သည်၊ အသတိ-မရှိကုန်လတ်သော်၊ စတုန္ဒ-န်သော၊ ဘိက္ခုနဗ္ဗံ-တို့အားလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီနဗ္ဗံ-တို့အားလည်းကောင်း၊ ဒေဝသိကံ-နေတိုင်း၊ အာရောစေတွာ-၍၊ အာဂန္တုကေသု-တို့သည်၊ သတိ-ရှိကုန်လတ်သော်၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ-န်သော၊ အာဂန္တုကာနံ-တို့အား၊ အာရောစေန္တိယာ-လျှောက်လျက်၊ (မာနတ်ကြားလျက်)၊ ပဉ္စဒသဒိဝသာနိ-၁၅ ရက်တို့ပတ်လုံး၊ ပါရိဝါသိကက္ခန္ဓကေ-ပါရိဝါသိကက္ခန္ဓက၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် သာလျှင်၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ဝတ္တိတဗ္ဗံ-ကျင့်ရာ၏၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤကဒီဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေါ-တည်း၊ ဝိတ္ထာရော ပန-ကိုကား၊

သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ ဝုတ္တော-ပြီ၊ စိန္တမာနတ္တာယ ဘိက္ခုနိယာတိ-ကား၊ ယဒါ-
 ၌၊ ဘိက္ခုနိ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ စိန္တမာနတ္တာ-ကျင့်အပ်ပြီးသော မာနတ်ရှိသည်၊
 ဟောတိ-၏၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿာ-ထိုဘိက္ခုနိမ၏အပေါ်၌၊ (အဗ္ဘာနကမ္မံ၌
 စပ်၊) ယတ္ထ သိယာ ဝိသတိဂဏော ဘိက္ခုနိသံယောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-
 ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ အဗ္ဘာနကမ္မံ-အဗ္ဘာနကံကို၊ ကာတဗ္ဗံ-
 ပြုထိုက်၏၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-
 အပြီးတည်း။

ကင်္ဂါဝိတရဏီယာ-မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ-အဖွင့်၌၊
 ဘိက္ခုနိပါတိမောက္ခေ-၌၊ သံဃာဒိသေသဝဏ္ဏနာ-သည်၊
 နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

နိသဂ္ဂိယပါစိတ်အခန်း
 (ပတ္တဝဂ်)

၁။ ပတ္တသန္နိစယ သိက္ခာပုဒ် နိသဂ္ဂိယေသု-နိသဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ တာဝ-ဒုတိယဝဂ်
 စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ အာဒိဝဂ္ဂဿ-အစဝဂ်၏၊ ပဌမေ-
 ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပတ္တသန္နိစယံ ကရေယျာတိ-ကား၊ ပတ္တ
 သန္နိမိ-သပိတ်သို့မှီးခြင်းကို၊ ကရေယျ-ပြုအံ့၊ ဧကာဟံ-တစ်ရက်မျှ၊ အနဓိဋ္ဌဟိတွာ
 ဝါ-အဓိဋ္ဌာန်မတင်မူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ အဝိကပ္ပေတွာဝါ-ဝိကပ္ပနာ မပြုမူ၍
 သော်လည်းကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာနပဝံ-အဓိဋ္ဌာန်လောက်သော၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဌပေယျ-
 ထားအံ့၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပတ္တသန္နိစယ
 ဝတ္ထုသ္မိ-သပိတ်သို့မှီးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သေသော-
 ဝတ္ထုမှ ကြွင်းသော၊ ကထာမဂ္ဂေါ-စကားအစဉ်ကို၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ-
 ဘိက္ခုပါတိမောက်အဖွင့်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏၊ ဟိ-
 မှန်၏၊ (တစ်နည်း) ဟိ-စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ တတြ-ထိုဘိက္ခု
 ပါတိမောက်သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒသာဟာတိက္ကမေ-၁၀ ရက်လွန်ခြင်းကြောင့်၊ အာပတ္တိ-
 သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဧကာဟာတိက္ကမေ-ကြောင့်၊ (အာပတ္တိ-
 သည်၊ ဟောတိ)၊ ဣတိ ဧတ္တကမေဝ-ဤမျှလောက်သည်သာ၊ တဿစ-ထို
 ပါတိမောက်သိက္ခာပုဒ်၏လည်းကောင်း၊ ဣမဿစ-ဤသိက္ခာပုဒ်၏လည်းကောင်း၊
 နာနာကရဏံ-အသီးအခြား ပြုကြောင်း အထူးတည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသော
 အစီအရင်ကို၊ တာဒိသံမေဝ-လိုပါတိမောက်သိက္ခာပုဒ်ကိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ၊
 ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၂။ စီဝရဘာဓန ဒုတိယေ-၌၊ အကာလစီဝရန္တိ-ကာ၊ ကထိနေ-ကထိန်ကို၊ သိက္ခာပုဒ် အတ္ထတေ-ခင်းအပ်ပြီးသော်၊ ကထိန်မာသေဟိ-ကထိန်လုတို့ မှလည်းကောင်း၊ (ကထိနေ-ကို) အနတ္ထတေ-မခင်းအပ်သော်၊ စီဝရမာသတော-သင်္ကန်းလမှလည်းကောင်း၊ အညသ္မိ-သော၊ ကာလေ-၌၊ ဥပန္တံ-ဖြစ်သောသင်္ကန်းကို၊ [အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဘာဇာပေယျ၌စပ်] ပန-ကာ၊ ယံ-အကြင် သင်္ကန်းကို၊ ကာလေပိ-သင်္ကန်းကာလ၌လည်း၊ အာဒိဿ-ရည်စူး၍၊ ဒိန္တံ-လှူအပ်ပြီ၊ (တံ)ဝါ-ထိုသင်္ကန်းကိုမူလည်း၊ [အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဘာဇာပေယျ၌စပ်] အာဒိဿ ဒိန္တံ နာမ-အာဒိဿ ဒိန္တံ မည်သည်၊ သမ္ပတ္တာ-ရောက်လာကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ (လာလာသမျှ)၊ ဘာဇေန္တ-ဝေဖန်ပါစေကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာဝါ-လျှောက်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဣဒံ-ဤသင်္ကန်းကို၊ ဂဏဿ-ဂိုဏ်းအား၊ [သုတ္တန္တိက၊ အာဘိဓမ္မိက စသည်ဖြင့် လျှောက်အပ်သော ဂိုဏ်းအား-ဟူလို] (ဒမ္ပိ-လှူပါ၏။) ဣဒံ-ကို၊ တုမှာကံ-အရှင်ဘုရားတို့အား၊ ဒမ္ပိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဒါတုကာမတာယ-လှူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါဒမူလေ-၌၊ ဌပေတ္တာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဒိန္တံ-လှူအပ်သော သင်္ကန်းတည်း၊ (တစ်နည်း) ဒိန္တံ-လှူအပ်သောသင်္ကန်းသည်၊ (အာဒိဿ ဒိန္တံ နာမ-မည်၏။) ဣတိ-သို့၊ ဧတံ အကာလစီဝရံ-ဤအကာလသင်္ကန်းကို၊ ကာလစီဝရန္တိ-ဟူ၍၊ (သံယံကသင်္ကန်း ဟူ၍) အဓိဋ္ဌဟိတွာ-ဆောက်တည်၍၊ ဘာဇာပေန္တိယာ-ဝေဖန်စေသောရဟန်းမ၏၊ ပယောဂေ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ယံ-အကြင် သင်္ကန်းကို၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ [ဝေဖန်ခိုင်းသော ဘိက္ခုနီကို “အတ္တနာ”ဟု ဆိုသည်] လဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ နိသဂ္ဂိယံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ နိသဋ္ဌံ-စွန့်အပ်ပြီးသောသင်္ကန်းကို၊ ပဋိလဘိတွာပိ-ပြန်ရ၍လည်း၊ ယထာဒါနေယေဝ-အကြင်အကြင် လှူအပ်ရာ အရပ်၌သာ၊ ဥပနေတဗ္ဗံ-ကပ်ဆောင်ရာ၏၊ အညသ္မိမ္ပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဧဝရူပေ-သော၊ သိက္ခာပဒေ-၌၊ ဧသေဝ နယော-တည်း။

အတ္ထတေ ပေ၊ ဒိန္တံ။ ။ ကထိန်အာနိသင် မရလျှင် သိတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိ တစ်လသည်လည်းကောင်း၊ ကထိန်အာနိသင်ရလျှင် တပေါင်း လပြည့်အထိ ၅ လသည်လည်းကောင်း သင်္ကန်းကာလ မည်၏။ ထိုကာလမှ တစ်ပါးသော ဣလ၌ ရအပ်သော သင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း၊ ထိုလအတွင်းမှာပင် သံယံက မဟုတ်သော သင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း အကာလသင်္ကန်း မည်၏။

နိသဋ္ဌံ ပဋိလဘိတွာပိ။ ။ နိသဂ္ဂိထုံးစံအတိုင်း စွန့်သောအခါ သင်္ကန်းခံသော ဝိနည်းခိုရ်က ကြမံ စီဝရံ တယံ ဒမ္ပိ”ဟု ပြန်ပေးရ၏။ ထိုသို့ ပေးသဖြင့် ပြန်၍ရသော်လည်း ကိုယ်ပိုင်မဖြစ်၊ ဒါယကာ၏ မူလရည်ရွယ်၍ လှူအပ်ရာဖြစ်သော ဂိုဏ်းအထံ ပုဂ္ဂိုလ်ထံ ပြန်၍ ပို့ရမည်-ဟူလို၊ မိမိအပိုင် မဟုတ်သော နိသဂ္ဂိဝတ္ထုများ၌ ဤကဲ့သို့ မူလရည်စူးရာဝယ် ပြန်၍ပေးရ သောကြောင့် “အညသ္မိပိ ပေ၊ ဧသေဝနယော”ဟု ဆိုသည်။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အကာလစီဝရံ-အကာလသင်္ကန်းကို၊ ကာလစီဝရန္တိ-ကာလသင်္ကန်းဟူ၍၊ အဓိဋ္ဌာဟိတ္တာ-ဆောက်တည်ပြီး၍၊ ဘာဇာပနဝတ္ထုသ္မိ-ဝေဖန်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-အပ်ပြီ၊ အကာလစီဝရေ-အကာလသင်္ကန်း၌၊ ဝေမတိကာယ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဘာဇာပေန္တိယာ စ-ဝေဖန်စေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ကာလစီဝရေ-၌၊ အကာလစီဝရသညာယ-အကာလသင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဘာဇာပေန္တိယာ)စေ-၏၊ လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကာယ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဘာဇာပေန္တိယာ)စ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကံဋီ (ဟောတိ)၊ ဥဘောသု-နှစ်ပါးကုန်သော အကာလသင်္ကန်း၊ ကာလသင်္ကန်းတို့၌၊ ကာလစီဝရသညာယ-ဖြစ်၍၊ (ဘာဇာပေန္တိယာ စ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဘာဇာပေန္တိယာ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အကာလစီဝရတာ-အကာလသင်္ကန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တထာသညိတာ-ထိုအကာလသင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကာလစီဝရန္တိ-ဟူ၍၊ အဓိဋ္ဌာယ-၍၊ လေသေန-အနည်းငယ်သော အကြောင်းဖြင့်၊ ဝါ-အမြတ်ထောင်သဖြင့်၊ ဘာဇာပနံ-ဝေဖန်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ [ကာလသင်္ကန်းဟု အဓိဋ္ဌာန်လိုက်ခြင်းကိုပင် ဝေဖန်ဖို့ရာ အနည်းငယ်သော အကြောင်းဖြစ်၍ “လေသ”ဟု ဆိုသည်] ပဋိလာဘော-ရခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။
ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ စီဝရအစ္စန္ဒန သိက္ခာပုဒံ တတိယေ-၌၊ ဟန္တာတိ-ကား၊ ဂဏှ-ယူလော့၊ အစ္စန္ဒေယျာတိ-ကား၊ သံယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အစ္စန္ဒန္တိယာ-လူယူသောရဟန်းမ၏၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ထုပ်၍၊ ဌပိတေသု-ထားအပ်ကုန်သော၊ ဗဟူသုပိ-များစွာသောသင်္ကန်းတို့၌လည်း၊ ဧကာ-တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ-၏)၊ ဣတရေသု-ဗန္ဓိတွာ ဌပိတမုတစ်ပါးသော သင်္ကန်းတို့၌၊ [တစ်ထုပ်တည်းထုပ်၍မထားဘဲ အသီးအသီးထားအပ်သောသင်္ကန်းတို့၌-ဟူလို] ဝတ္ထုဂဏနာယ-ဝတ္ထုအရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-ကုန်၏)၊ ပန-ကား၊ အစ္စန္ဒာပနေ-လူယူစေခြင်း၌၊ ဧကာယ-တစ်ကြိမ်သော၊ အာဏတ္တိယာ-စေခိုင်းခြင်းကြောင့်၊ ဗဟူသု-များစွာသောသင်္ကန်းတို့ကို၊ အစ္စန္ဒေသုပိ-လုယက်အပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ဧကာဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်သော အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ-၏)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ စီဝရံ-ကို၊ ပရိဝတ္ထေတွာ-လဲလှယ်ပြီး၍၊ အစ္စန္ဒနဝတ္ထုသ္မိ-လူယူခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သာဏတ္တိကံ-တည်း၊ တိကပါစိတ္တိယံ-သည်၊ အညသ္မိ ပရိက္ခာရေ-သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော ပရိက္ခရာ၌၊ တိကဒုက္ကံဋီ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-သိက္ခာမာန် သာမဏေမှ၏၊ စီဝရေပိ-သော်မှလည်း၊ တိကဒုက္ကံဋီမေဝ-သည်ပင်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ယာ-

အကြင်ရဟန်းမသည်၊ တာယ-ထိုသင်္ကန်းရှင်သည်၊ ဒိယုမာနံဝါ-ပေးအပ်သော သင်္ကန်းကိုမူလည်း၊ (ဂဏှာတိ-ယူ၏) တုဿာ-ထိုသင်္ကန်းရှင်၏။ ဝါ-နှင့်၊ ဝိဿာသာ ဝါ-အကျွမ်းဝင်ခြင်းကြောင့်မူလည်း၊ ဂဏှာတိ-၏။ တဿာ-ထိုရဟန်းမ ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဂဏှန္တိနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ဥပသမ္ပန္န၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [ဥစ္စာရှင်က ရဟန်းယောက်ျား ရဟန်းမိန်းမဖြစ်ခြင်း-ဟူလို] ပရိဝတ္တိတစီဝရဿ-လဲလှယ်အပ် သော သင်္ကန်း၏၊ ဝိကပ္ပနုပဂတာ-ဝိကပ္ပနာလောက်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သကသညာယ-မိမိဥစ္စာဟူသော အမှတ်ဖြင့်၊ အစ္စန္တိနံဝါ-လုယူခြင်းသော်လည်း ကောင်း၊ အစ္စန္တိနာပနံဝါ-လုယူစေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိ၊ ပေ၊ အဒိန္နာဒါန သဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဒုက္ခဝေဒနံ-ရှိ၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၄။ အညံ ဝိညာပန သိက္ခာပုဒ်

စတုတ္ထေ-၌၊ ဝိညာပေတွာတိ-ကား၊ ဇာနာပေတွာ-သိစေ ပြီး၍၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော ဝတ္ထုကို၊ အာဟရ-ဆောင်ယူခဲ့ပါလော့၊ ဣတိ-သို့၊ ယာစိတွာ- တောင်းပြီး၍၊ အညံ ဝိညာပေယျာတိ-ကား၊ ယံ-အကြင်ထောပတ်စသောဝတ္ထုကို၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ (ဝိညာပိတံ၌ စပ်၊) အယျေ-အရှင်မ၊ တေ-အရှင်မ၏၊ အဖာသု- မကျန်းမာခြင်းသည်၊ ကိ-အဘယ်ပါနည်း၊ (ဘာရောဂါပါလဲ-ဟူလို) ကိ- အဘယ်ကို၊ အာဟရိယတု-ဆောင်ယူအပ်စေလိုပါသနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံယ- လျှောက်အပ်သော၊ (ဘိက္ခုနိယာ-သည်)၊ ဝိညာပိတံ-သိစေအပ်ပြီ၊ ဝါ-တောင်းအပ် ပြီ၊ တံ-ထိုတောင်းအပ်ပြီးသောဝတ္ထုကို၊ ပဋိက္ခိပိတွာ-ပယ်မြစ်၍၊ တံစေ-ထို ထောပတ်စသော ဝတ္ထုကိုလည်းကောင်း၊ အညဉ္စ-အခြားဝတ္ထုကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟေတုကာမာ-ယူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တတေ-ထိုမူလတောင်းအပ်သောဝတ္ထုမှ၊ အညံ-အခြားဝတ္ထုကို၊ ဝိညာပေယျာ-သိစေအံ့၊ ဝါ-တောင်းအံ့၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ ၏၊ ဝိညတ္တိယာ-တောင်းခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပဋိလာဘေ- ရခြင်းကြောင့်၊ [ပဌမတောင်းအပ်သော ဝတ္ထုမှတစ်ပါးသော ဒုတိယတောင်းအပ် သော ဝတ္ထုကို (အနည်းငယ်ပင် ဖြစ်စေ) ရခြင်းကြောင့်၊] နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်အပ် စွန့်ထိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏။

ဝိညာပေတွာ။ ။ဝိပုဗ္ဗ ဉာဓာတ် ဣပေပစ္စည်းသည် "သိစေ"ဟူသောအနက်ကို ဟော၏။ ထိုသိစေခြင်းဟူသည် မိမိမှာ ထောပတ် စသည် အလိုရှိကြောင်းကို တိုက်ရိုက်မတောင်းဘဲ ကိုယ်အမှုအရာဖြင့် ဖြစ်စေ၊ နှုတ်အမှုအရာဖြင့် ဖြစ်စေ သိစေခြင်းတည်း။ တိုက်ရိုက်တောင်း ခြင်းကို "ယာစိတွာ ဝါ"ဟု တစ်နည်း ဖွင့်၏။ ယာစိတွာသည် သဒ္ဒတ္ထမဟုတ်၊ အဓိပ္ပာယ်ထွက် တည်း။ [ပါစိတွာဒိယောဇနာ၌ "ဇာနာပေတွာဖြင့် ဉာဓာတ်၏ အနက်ကို ဖွင့်၍၊ ယာစိတွာဖြင့် ဥပဓာတ်၏ အနက်ကို ဖွင့်၏"ဟု ဆိုသည်။

(ဣဒံသိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အညံ-ဆီမှတစ်ပါးသော ထောပတ်ကို၊ ဝိညာပေတော-
 ပြီး၍၊ အညံ-ထောပတ်မှတစ်ပါးသော ဆီကို၊ ဝိညာပနဝတ္ထုသို့-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-
 ပြု၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အနညေ-အခြားဝတ္ထုမဟုတ်သည်၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်၊ ပန-
 ကား၊ အနညေ-၌၊ အနညသညာယ-အခြားဝတ္ထုမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊
 (ဝိညာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း)၊ တသို့-ထိုဝတ္ထုသည်၊ အပွဲဟောန္တေ-မလောက်
 လတ်သော်၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ တညေဝ-ထိုဝတ္ထုကိုပင်၊ (ဝိညာပေန္တိယာ-၏လည်း
 ကောင်း)၊ [မူလတောင်းအပ်သော ဝတ္ထုက ဆေးမဖော်လောက်၍ ထပ်တောင်းသူ၊
 အညေနဝိ-ဖြင့်လည်း၊ အတ္ထေ-အလိုသည်၊ သတိ-သော်၊ ဟေန-ထိုမူလဝတ္ထုနှင့်၊
 သဒ္ဓိ-တကွ၊ အညဉ္စ-အခြားဝတ္ထုကိုလည်း၊ (ဝိညာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း)၊ ယံ-
 ကို၊ ဝိညတ္တံ-တောင်းအပ်ပြီ၊ တတော-ထိုတောင်းအပ်သောဝတ္ထုမှ၊ အညံ-အခြား
 ဝတ္ထုသည်၊ သမ္ပတ္တရံ-သာ၍ အဖိုးနည်းသည်၊ ဝါ-သာ၍ အဖိုးချိုသည်၊ စေ
 ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဣမံ အာနိသံသံ-ဤအကျိုးကို၊ ဒဿေတွာ-ပြု၍၊ သုဒ္ဓိ-
 သက်သက်၊ အညမေဝ-ကိုသာ၊ ဝိညာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္ပတ္တိကာဒိနံ-
 ကုန်၍၊ (ဝိညာပေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊
 လေသေန-အမြှောက်ထောင်သဖြင့်၊ [မူလတောင်းအပ်သော ဝတ္ထုကို မလိုချင်ဟန်
 ဆောင်မှုကို “လေသ”ဟု ဆိုသည်၊] ဂဟေတုကာမတာ-ယူလိုသူ၏အဖြစ်လည်း
 ကောင်း၊ အညဿ-အခြားဝတ္ထုကို၊ ဝိညာပုနံ-တောင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ ပဋိ
 လာဘော-ရခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ၊ပေ၊ သဉ္စရိတ္တသဒ္ဓိသ္မာနံ-ကုန်၏၊ ဣတိ-
 အပြီးတည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၅။ အညံ စေတာပန သိက္ခာပုဒ် ပဉ္စမေ-၌၊ အညံ စေတာပေတွာတိ-ကား၊ အတ္တနော-၏၊
 ကပ္ပိယဘဏ္ဍေန-အပ်စပ်သော ဘဏ္ဍာဖြင့်၊ ဣမံ နာမ-
 ဤအမည်ရှိသောဝတ္ထုကို၊ အာဟရ-ဆောင်ယူခဲ့ပါလော့၊
 ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အညံ-အခြားသောဝတ္ထုကို၊ ပရိဝတ္တာပေတွာ-လဲလှယ်စေ
 ပြီး၍၊ အညံ စေတာပေယျာတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့ အခြားဝတ္ထုကို၊ ဒတွာ-ပေးပြီး၍၊
 အညမ္ပိ- အခြား ဝတ္ထုကိုလည်း၊ အာဟရိဿတိ- ဆောင်ယူလတ္တံ့၊ ဣတိ-သို့၊

အညေနဝိ အတ္ထေ။ ။ထောပတ်ကို ပဌမတောင်း၍ ရသောအခါ ဆေးဆရာက ထောပတ်
 နှင့် ဆီကို နှစ်မျိုးစလုံးစပ်၍ ချက်မည်ဟု ပြောသောကြောင့် ထောပတ်မှတစ်ပါးသော ဆီကို
 လည်း အလိုရှိ ပြန်၍ ထပ်တောင်းသူ။

အာနိသံသံ ဒဿေတွာ။ ။ထောပတ် တစ်ကျပ်ဖိုး ဝယ်၍ ပို့လာသောအခါ၊ ဆီဆိုလျှင်
 တစ်ကျပ်ဖိုးမှာ ဤထောပတ်၏ နှစ်ဆ ရနိုင်၏၊ ဤဆေးကိစ္စမှာ ဆီဖြင့်လည်း ပြီးစီး၏ဟု
 အကျိုးကို ပြောပြ၍ မူလတောင်းအပ်သော ထောပတ်မှ တစ်ပါးသော် ဆီသက်သက်ကို
 တောင်းသူ။

မညမာနာ-မှတ်ထင်သည်။ (ဟုဝံ့)။ မေ-အား၊ ဣမိနာ-ဤဝတ္ထုဖြင့်၊ န အတ္ထော-အလိုမရှိ၊ မေ-ငါ့ဖို့၊ ဣမံ နာမ-ဤအမည်ရှိသော ဝတ္ထုကို၊ အာဟာရ-ဆောင်ခဲ့ပါလော့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ တတော-ထိုမူလ လဲလှယ်စေအပ်ပြီးသော ဝတ္ထုမှ၊ အညံ-အခြားသော ဝတ္ထုကို၊ စေတာပေယျ-လဲလှယ်စေအံ့၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ စေတာပနပယောဂေ-လဲလှယ်စေခြင်း ပယောဂကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပဋိလာဘေ-ရခြင်းကြောင့်၊ တေန ဝါ-ထိုကပိယဘဏ္ဍာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အညေန-အခြားသော၊ မူလေန ဝါ-အဖိုးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အာဟာရ-ဆောင်ယူအပ်သော ဝတ္ထုသည်၊ နိသဂ္ဂိယံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ စတုတ္ထသဒိသမေဝ-စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်၏အစီအရင်နှင့်တူသည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ် (သမတ္တံ)။

၆။ သံဃိကစေတာပန သိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ အညဒတ္ထိကေနာတိ-ကား၊ အညဿ-အခြားဝတ္ထု၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ ဒိန္နေန- လျှူအပ်သော၊ အညဒ္ဓိသိကေနာတိ- ကား၊ အညံ- အခြား ဝတ္ထုကို၊ ဥဒ္ဓိသိတွာ-ညွှန်ပြ၍၊ ဒိန္နေန-သော၊ သံဃိကေနာတိ-ကား၊ သံဃဿ-အား၊ ပရိစ္စတ္တေန-စွန့်လျှူအပ်သော၊ ပရိက္ခာရေနာတိ-ကား၊ ကပိယဘဏ္ဍေန-အပ်စပ်သော ဘဏ္ဍာဖြင့်၊ အညံ စေတာပေယျာတိ-ကား၊ ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော ဝတ္ထုကို၊ ပရိဘုဉ္ဇေယျာထ-သုံးဆောင်ပါကုန်လော့၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုကို၊ ဥဒ္ဓိသိတွာ-ညွှန်ပြ၍၊ နိယမေတွာ-သတ်မှတ်၍၊ ပရိက္ခာရေ-ကပိယဘဏ္ဍာ ပရိက္ခရာကို၊ ဒိန္နော-လျှူအပ်ပြီ၊ [ယော ပရိက္ခာရောဟု “ယော” ပါနေသည်ကား အပို] တတော-ထိုညွှန်ပြအပ်သောဝတ္ထုမှ၊ အညံ-အခြားဝတ္ထုကို၊ ပရိဝတ္တာပေယျ-လဲလှယ်စေအံ့၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ပယောဂေ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပဋိလာဘေ-ကြောင့်၊ နိသဂ္ဂိယံ (ဟောတိ)။

အညဒတ္ထိကေန ။ “အညဿ + အတ္ထော အညဒတ္ထော၊ အညဒတ္ထာယ ဒိန္နော အညဒတ္ထိကော”ဟု ပြုစေလို၍ “အညဿ၊ပေဒိန္နေန”ဟု ဖွင့်သည်။ ဘိက္ခုနီက လဲစေအပ်သော (ဆီစသော) ဝတ္ထုမှ တစ်ပါးသော အလျှူရှင် ရည်ညွှန်းအပ်သော (ထောပတ်စသော) ဝတ္ထုကို “အည”ဟု ဆိုသည်။ ထိုအညဝတ္ထုအကျိုးငှာ လျှူအပ်သော တစ်စုံတစ်ခုသော ပရိက္ခရာကို “အညဒတ္ထိက”ဟု မှတ်ပါ။

အညဒ္ဓိသိကေန ။ ။အညဒတ္ထိကေနပုဒ်၏အနက်ကို ထင်ရှားအောင် ပြသော ပရိယာယ်ပုဒ်တည်း။ “အညံ+ဥဒ္ဓိဿ+ဒိန္နော အညဒ္ဓိသိကော”ဟု ပြု၊ “အညဒ္ဓိသိကံ”ဟု သာ နှစ်လုံး ရှိလျှင် ကောင်း၏။ သို့မဟုတ်-သ တစ်လုံး အကျေ ကြံပါ။

သံဃိကေန ပရိက္ခာရေန ။ “သံဃဿ+ပရိစ္စတ္တော သံဃိကော”ဟု ပြု၊ ပရိက္ခာရောကို ငဲ့၍ ပုလ္လိင်ချည်း ချသည်။ (ငွေစသော အကပိယဝတ္ထုမဟုတ်သော) အဝတ်စသော အပ်စပ်သော ပရိက္ခရာ-ဟူလို။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ တာဒိသေန-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ (ဝတ္ထုတစ်ခုကို ညွှန်ပြ၍ လှူအပ်သော-ဟူလို) ပရိက္ခာရေန-ကပ္ပိယဘဏ္ဍာပရိက္ခရာဖြင့်၊ အည-အလှူရှင်ညွှန်ပြအပ်သော ဝတ္ထုမှတစ်ပါးသော ဝတ္ထုကို၊ စေတာပနဝတ္ထုသို့-လဲလှယ်စေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အနညဒတ္တိကေ-အညဒတ္တိကမဟုတ်သော ဝတ္ထု၌၊ ဒိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ ပန-ကား၊ တသို့-ထိုအညဒတ္တိကမဟုတ်သော ဝတ္ထု၌၊ အနညဒတ္တိကသညာယ-အညဒတ္တိက ဝတ္ထုမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဥပနေန္တိယာ-အလိုရှိရာဝတ္ထု၌ ကပ်ဆောင်သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) သေသကံ-အကြွင်းကို၊ ဥပနေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ တုမေဟိ-အသင် ဒါယကာတို့သည်၊ ဧတဒတ္တယ-ထိုဝတ္ထုအကျိုးငှာ၊ ဒိန္နော-လှူအပ်ပြီ၊ အမှာကဗ္ဗ-ငါတို့အားလည်း၊ ဣမိနာ နာမ-ဤအမည်ရှိသော ဝတ္ထုဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ သာမိကေ-အလှူရှင်တို့ကို၊ အပလောကေတွာ-ပန်ပြော၍၊ ဥပနေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ [“အသင်ဒါယကာတို့က ဆီကို လဲယူဖို့ရာ ပရိက္ခရာကို လှူအပ်ပြီ၊ ငါတို့မှာတော့ ထန်းလျက်ဖြင့် အလိုရှိ၏” ဟု အလှူရှင်တို့ကို ပန်ပြော၍ လဲယူသော ရဟန်းမ-ဟူလို] ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဝိဟာရမ္ပိ-ကျောင်းကိုသော်မှလည်း၊ ဆဋ္ဌေတွာ-စွန့်ပစ်၍၊ ပက္ကမန္တိ-ဖဲသွားကြရကုန်၏၊ ဧဝရူပါသု-ကုန်သော၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ ဥပနေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ [ကျောင်းကိုသော်မှ စောင့်ရှောက်မည့်သူ မရှိလောက်အောင် ဘေးကြီးကြိုလာရာအခါဝယ် ဆွမ်းစသော အလိုရှိရာ၌ ကပ်ဆောင်သော ရဟန်းမ-ဟူလို၊ “ဥပနေန္တိနံ”ဟု ဗဟုဝုစံရှိသည်ကား မကောင်း၊] ဥမ္ပတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဥပနေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ) သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ စတုတ္ထသဒိသမေဝ-သာ၊ ဣတိ-တည်း။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ သံဃိကစေတာပန သတ္တမေ-၌၊ သညာစိကေနာတိ-ကား၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ သိက္ခာပုဒံ ယာစိတကေနာပိ - တောင်းအပ်သော ပရိက္ခရာဖြင့် လည်းကောင်း၊ [အညံ စေတာပေယျ၌စပ်] ဧတဒေဝ-ဤသညာစိကေနဟူသော ပုဒ်သည်သာ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ နာနာကရဏံ-အသီးအခြားပြုကြောင်းအထူးတည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ဆဋ္ဌသဒိသမေဝ-ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၏ အစီအရင်နှင့် တူသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

သေသကံ ဥပနေန္တိယာ။ ။အလှူရှင် ညွှန်ပြအပ်သော ဆီ စသည်ကို လဲစေပြီးသောအခါ လှူထားအပ်သော ပရိက္ခရာက ပိုနေသေးလျှင် ထို အပိုအကျန်ကို အလိုရှိသော ဝတ္ထုနှင့် လဲစေသည်ကို “သေသကံ ဥပနေန္တိ”ဟု ဆိုသည်။

၈။ မဟာဇနိကစေတနာပန အဋ္ဌမေ-၌၊ မဟာဇနိကေနာတိ-ကား။ ဂဏဿ-
 ပဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ် ဘိက္ခုနီဇိုဏ်းအား။ ၊ ပရိစ္စတ္ထေန-စွန့်လျှူအပ်သော
 ပရိက္ခရာဖြင့်၊ (အညံ-စေတာပေယျ၌စပ်)။ “မဟာဇန
 ဟူသည် ဘိက္ခုနီအပေါင်းတည်း” ဟု သိစေလို၍၊ “ဂဏဿ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဣဒံ-
 ဤမဟာဇနိကေနဟူသော မုဒ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤ၊ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဆဋ္ဌတော-ဆဋ္ဌ
 သိက္ခာပုဒ်မှ၊ နာနာကရဏံ-တည်း။ ။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ် (သမတ္တံ)။

၉။ မဟာဇနိကစေတနာပန နဝမေ-၌၊ သညာစိကေနာတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ-ဤ
 ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် ပုဒ်သည်၊ အဋ္ဌမတော-ထက်၊ အတိရိတ္တံ-ပိုလွန်၏။
 ဒွိသုပိ-နှစ်ပါးသော အဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၊ နဝမသိက္ခာပုဒ်
 တို့၌လည်း၊ သေသံ-သည်၊ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ်သဒိသမေဝ-သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။
 နဝမသိက္ခာပဒ် (သမတ္တံ)။

၁၀။ ပုဂ္ဂလိကစေတနာပန ဒသမေ-၌၊ ပုဂ္ဂလိကေနာတိ-ကား၊ ဧကဘိက္ခုနီယာ-
 သိက္ခာပုဒ် တစ်ပါးသော ရဟန်းမအား၊ ပရိစ္စတ္ထေန-စွန့်လျှူအပ်
 သော ပရိက္ခရာဖြင့်၊ သညာစိကေနာတိ-ကား၊ သယံ-
 ကိုယ်တိုင်၊ ယာစိတကေနစ-တောင်းအပ်သော ပရိက္ခရာဖြင့်လည်းကောင်း၊ အညံ
 စေတာပေယျာတိ-ကား၊ ယံ-အကြင်ဝတ္ထုကို၊ ဥဒ္ဓိသိတွာ-ညွှန်ပြ၍၊ ဒိန္တံ-ပေးလျှူ
 အပ်ပြီ၊ တတော-ထိုညွှန်ပြအပ်သော ဝတ္ထုမှ၊ အညံ-တစ်ပါးသောဝတ္ထုကို၊
 စေတာပေန္တိယာ-လဲလှယ်စေသော ရဟန်းမ၏၊ ပယောဂေ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်
 ဟောတိ၊ ပဋိလာဘေ-ကြောင့်၊ နိသဂ္ဂိယံ (ဟောတိ)။ (ဣဒံ သိက္ခာပဒ်)ပေ၊
 တာဒိသေန-သော၊ ပရိက္ခာရေန-ဖြင့်၊ အညံ-အလျှူရှင်ညွှန်ပြအပ်သော ဝတ္ထုမှ
 တစ်ပါးသောဝတ္ထုကို၊ စေတာပနဝတ္ထုသို့-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သေသံ-သည်၊
 ဆဋ္ဌသဒိသမေဝ-သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ ဒသမသိက္ခာပဒ် (သမတ္တံ)။

ယာစိတကေနာပိ။ ။ သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌ သမုစ္စယတ္ထ ပိသဒ္ဓါ မပါသော်လည်း သိလောက်
 သောအနတ်ရှိရကား ထိုပိသဒ္ဓါကို ထည့်၍ ဖွင့်နိုင်သည်။ ယာစိယတေတိ ယာစိယံ-တောင်း
 အပ်သော ဝတ္ထု၊ ယာစိယံမှ ယကို ကုမ္ပူ၊ သယံ+ယာစိတံ သညာစိကံ။

ပဋ္ဌမဝဂ္ဂေါ-သည်၊ နိဋ္ဌိတော-ပြီးပြီ။

၁၁။ ဂရူပါဝုရဏ ဒုတိယဿ-ဒုတိယဝဂ်၏၊ ပဋ္ဌမေ-၌၊ ဂရူပါဝုရဏန္တိ-ကား၊
 သိက္ခာပုဒ် သီတကာလေ- အအေး၏-အခါ၌၊ ဝါ- အေးရာ အခါ၌၊
 ပါဝုရဏံ-ခြုံထည်ကို၊ စတုက္ကံသပရမန္တိ(ဧတ္ထ)-စတုက္ကံသ
 ပရမံဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ကံသော နာမ-ကံသ မည်သည်၊ စတုက္ကဟာပဏိကော-

၎် ကျပ်အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ ဟောတိ-၏။ [“ပတ္တေ စ လောဟဘောဒသိ၊ ကံသော စတုက္ကဟာပဏေ” (၅၀၅) အဘိဓာန်လာအနက် ၃ ပါးတွင် စတုက္ကဟာပဏ အနက်ဟော-ဟူလျှ်] တသ္မာ-ကြောင့်၊ သောဠသကဟာပဏဂ္ဂနကံ-၁၆ ကျပ်ထိုက် တန်သော ခြံ့ထည်ကို၊ စေတာပေတံဗ္ဗန္တိ-ကား၊ သဟမေဓိကေ စ-သီတင်းသုံးဖော် တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဉာတကပ္ပဝါရိတေစ-ဆွေမျိုးတော်သူ၊ ဖိတ်မန်သူတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အညေန-အခြားသူသည်၊ ကိသ္မိဗ္ဗိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခု သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဂုဏေ-ဂုဏ်၌၊ ဝါ-ဂုဏ်ကြောင့်၊ ပရိတုဋ္ဌေန-နှစ်သက်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ အယျေ-အရှင်မ၊ ယေန-အကြင် ဝတ္ထုဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏၊ တံ-ထိုဝတ္ထုကို)၊ ဝဒေထ-ပြောပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တာယ-လျှောက် အပ်သော ရဟန်းမသည်၊ ဝိညာပောဗွံ-တောင်းအပ် တောင်းနိုင်၏၊ တတော စေ ဥတ္တရိတိ-ကား၊ တဒုတ္တရိ-ထို ၁၆ ကျပ်တန် ခြံ့ထည်ထက် အလွန်၊ ဝိညာ ပေန္တိယာ-တောင်းသော ရဟန်းမ၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပဋိလဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီးသော ခြံ့ထည်သည်၊ နိသဂ္ဂိယံ-စွန့်ထိုက်သည်၊ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ ရာဇာနံ-ကောသလမင်းကို၊ ကမ္မလံ-ကမ္မလာကို၊ ဝိညာပနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ [“ဝိညာပိတ”ဟု ရှိသည်ကား မကောင်းပါ။] ပညတ္တံ- ပြု၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ ဥိနကစတုက္ကံသေ-၄ ကံသအောက် ယုတ်လျော့သော တန်ဖိုးရှိသော ခြံ့ထည်၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ ပန-ကား၊ တသ္မိ-ထို ၄ ကံသအောက် ယုတ်လျော့သော တန်ဖိုးရှိသော ခြံ့ထည်၌၊ ဥိနကသညာယ-ယုတ်လျော့၏ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (စေတာပေန္တိယာ-တောင်းသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) စတုက္ကံသပရမံ-၄ ကံသအလွန် အပိုင်းအခြားရှိသောခြံ့ထည်ကို၊ စေတာပေန္တိယာ- တောင်းသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဉာတကပ္ပဝါရိတေဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အညဿ-အခြားရဟန်း၏၊ အတ္တာယဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဓနေနဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (စေတာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) မဟဂ္ဂံ- များသော အဖိုးရှိသော ခြံ့ထည်ကို၊ စေတာပေန္တိ-တောင်းစေလိုသော ဒါယကာကို၊ သမဂ္ဂံ-နည်းသော အဖိုးရှိသော ခြံ့ထည်ကို၊ စေတာပေန္တိယာ-တောင်းသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္ပတ္တိကာဒီနံ (စေတာပေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဂရုပါဝုရဏတာ-လေးသောခြံ့ထည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတိရေကစတုက္ကံသတာ-၄ ကံသထက် အလွန်ထိုက်တန်သော ခြံ့ထည်၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ အနနုညာတဋ္ဌာနေ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော အရပ်၌၊ [ဉာတက ပဝါရိတ မဟုတ်သူတို့ အထံ၌-ဟူလျှ်]၊ ဝိညတ္တိ-တောင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ ပဋိလာဘော-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ သဗ္ဗရိတ္တသဒိတာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။ ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၂။ လဟုပါဝုရဏ သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ-၌၊ လဟုပါဝုရဏန္တိ-ကား၊ ဥက္ကံကာလေ-အပူ၏ အခါ၌၊ ဝါ-ပူရာအခါ၌၊ ပါဝုရဏံ-ကို၊ အမူတေယျကံသ ပရမန္တိ-ကား၊ ဒသကဟာပဏဂ္ဂနကံ-၁၀ ထိုက်တန်သော ခြံ့ထည်ကို၊ [စေတာပေတဗ္ဗံ၌ စပ်] သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ပဌမ သဒိသမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် (သမတ္တံ)။ ဣတော-ဤသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရာနိ-နောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမံသို့ ဝဂ္ဂေ-၌၊ အဋ္ဌ- ၈ ပါးသောသိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ တတိယဝဂ္ဂေ-၌၊ ဒသ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌာရသ-ကုန်သော၊ ဣမာနိ သိက္ခာပုဒ်နိ-တို့ကို၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခ ဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-တည်း။ ။တတိယဝဂ္ဂေ (နိဋ္ဌိတော)။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ် အယျာယော တိသနိသဂ္ဂိယာ ပါစိတ္တိယာ ဓမ္မာတိ-ကား၊ ဘိက္ခု- တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ပညတ္တာ-အပ်ကုန်သော၊ သာဓာရဏာ-န်သော၊ အဋ္ဌာရသ- တို့လည်းကောင်း၊ အသာဓာရဏာ-ကုန်သော၊ ဒွါဒေသ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ တိသံ-သော၊ (ဓမ္မာ-အာပတ်တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ-ကုန်ပြီ) သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံ သော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သေသံ-သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သာ၊ ဣတိ-တည်း။

နိသဂ္ဂိယံဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတော-ပြီးပြီ။

သုဒ္ဓါပါစိတ်အခန်း

(လသုနဝဂ်)

၁။ လသုနသိက္ခာပုဒ် ပါစိတ္တိယေသု-သုဒ္ဓါပါစိတ်တို့တွင်၊ တာဝ-ရတ္တန္တကာရဝဂ် စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဋ္ဌိဋ္ဌာယ- ညွှန်ပြအပ်သော၊) လသုနဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ လသုနန္တိ-ကား၊ မဂဓရဋ္ဌေ-မဂဓတိုင်း ၌၊ ဣတံ-ဖြစ်သော၊ အာမကံ-အစိမ်းဖြစ်သော၊ ဘဏ္ဍိကလသုနမေဝ (တစ်နည်း) ဂဏ္ဍိကလသုနမေဝ-များသောအမြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်ဖြူသာတည်း၊ ဧကဒ္ဒတိ

ဘဏ္ဍိကလသုနမေဝ။ ။လသဓာတ် ဥနန်(ဥနန်)ပစ္စည်းဖြင့် “လသုန-လသုန”ဟု ပါဠိ ၂ မျိုး၊ လသဓာတ်ကို ဒိတ္တအနက်ဟော ကြ၍ “လသတိ-တင့်တယ် တောက်ပတတ်၏၊ ဣတိ လသုန” ဟု ပြု၊ ယခုစာအများ၌ “ဘဏ္ဍိက”ဟု ရှိ၏၊ ပါစိတ္တပဒိယောဇနာ၌ “ဂဏ္ဍိက”ဟု ဆုံးဖြတ်၏၊ [ဂဏ္ဍ-အဖူ အဥ အမြောင့်+ဣက-များစွာ ပါရှိသော ကြက်သွန်ဖြူ၊ ၂ မြောင့် ၃ မြောင့်မက အမြောင့်များစွာ ပါရှိသော ကြက်သွန်ဖြူ-ဟူလို၊ ဣကပစ္စည်း ဗဟုတ္တအနက်ဟော၊] ကြက်သွန်ဖြူ စားလျှင် ရာဂ တိုးပွား၏ဟု အယူရှိကြသော အခြား ဘာသာများ၌ကား ကြက်သွန်ဖြူ ဟူသမျှကိုပင် မစားအပ်ဟု ယူဆကြသတတ်။

မိဇ္ဇကံ-၁ မြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်ဝါ၊ ၂ မြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်နီ၊ ၃ မြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်စိမ်းသည်။ န-မဟုတ်၊ ဟိ-ဆက်၊ တံ-ထိုများသောအမြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်ဖြူကို၊ ခါဒိဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပဋိဂ္ဂဏန္တိယာ-ခံယူသော ရဟန်းမ၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အဇ္ဈောဟာရေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ လသုနံ-ကြက်သွန်ဖြူကို၊ ဟရာပနဝတ္ထုသ္မိံ-ဆောင်ယူစေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံပေ၊ အလသုနေ-လသုနမဟုတ်သော ကြက်သွန်၌၊ ဒွိကံဒုက္ကဋ်-၂ ချက် အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်။ (ဟောတိ)၊ [အလသုနေ-လသုနသညာဒုက္ကဋ်၊ အလသုနေ ဝေမတိကာဒုက္ကဋ်-ဟူလျှ်] ပန-ကာ၊ တသ္မိံ-ထိုလသုနမဟုတ်သော ကြက်သွန်၌၊ အလသုနသညာယ-လသုနမဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ခါဒန္တိယာ-ခဲစားသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ပလဏ္ဍကေ-၁ မြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်ဝါ၌လည်းကောင်း၊ ဘဉ္ဇနကေ-၂ မြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်နီ၌လည်းကောင်း၊ ဟရိတကေ-၃ မြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်စိမ်း၌လည်းကောင်း၊ စာပလသုနေ-ကြက်သွန်မြိတ်၌လည်းကောင်း၊ သူပသမ္မာကေ-ဟင်းရည်ကို ကြက်သွန်ဖြူထည့်ကာ ကောင်းစွာ ချက်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ မံသသမ္မာကေ-အသားကို ကြက်သွန်ဖြူထည့်ကာ ကောင်းစွာ ချက်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ တေလသမ္မာကေ-ဆီကို ကြက်သွန်ဖြူထည့်ကာ ကောင်းစွာ ချက်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ပဒရသာဠဝေ-ကြက်သွန်ဖြူထည့်၍ ပြုအပ်သော ဆီးယို၌လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရိဘဂေ-ကြက်သွန်ဖြူထည့်၍ ပြုအပ်သော လက်သုတ်ဟင်းလျာ၌လည်းကောင်း၊ (ခါဒန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ဥမ္မတ္တိကာ အစရှိသည် ဖြစ်ကုန်၍၊ (ခါဒန္တိနံ)စ-ခဲစားကုန်သော ရဟန်းမတို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ(ဟောတိ)၊ အာမကလသုနဉ္စေ-စိမ်းသောကြက်သွန်ဖြူလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏဉ္စ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ဒွေ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အင်္ဂါနိ-တို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-တို့သည်၊ ဧဠကလောမသဒိဿာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ပလဏ္ဍက စသည်။ ။ပလဏ္ဍကော နာမ ပဏ္ဍာဝဏ္ဏော ဟောတိ၊ ဘဉ္ဇနကော လောဟိတဝဏ္ဏော၊ ဟရိတကော ဟရိတပဏ္ဍာဝဏ္ဏော၊ မိဇ္ဇာယ ပန(အမြောင့်အားဖြင့်ကား) ပလဏ္ဍကဿကော မိဇ္ဇာ ဟောတိ၊ ဘဉ္ဇနကဿ ဒွေ၊ ဟရိတကဿ တိဿော၊ စာပလသုနော အမိဇ္ဇကော၊ အင်္ဂုရမတ္ထမေဝ ဟိ တဿ ဟောတိ။

ပဒရသာဠဝေ။ ။ပဒရသာဠဝံ နာမ ပဒရဖလောနိ သုက္ခာပေတွာ စုဏ္ဏေတွာ ကတ္တဗ္ဗာ ခါဒနိယဝိကတိ”ဟု ဋီကာဆိုသောကြောင့် “ပဒရသာဠဝေ”ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊ [စုဠဝါ-ခုဒ္ဒကဝတ္ထုခန္ဓက၌ “န ဘိက္ခဝေ လသုနံ ခါဒိတဗ္ဗံ၊ ယော ခါဒေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ”ဟု ပညတ်တော်မူသောကြောင့် အမြောင့်များသော ကြက်သွန်ဖြူကို ဘိက္ခုတို့ စားလျှင် ဒုက္ကဋ်ဟု မှတ်ပါ။]

၂။ သမ္မာဓေလောမ သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ-၌၊ သမ္မာဓေတိ-ကား၊ ပဋိစ္စန္ဓောကာသေ-ဖုံးထားအပ်သော အရပ်၌၊ [ဤကား မူလသံဝဏ္ဏနာ၊] ဥပကစ္ဆကေသု စ-လက်ကတီးကြားတို့၌လည်းကောင်း၊ မုတ္တကရဏေ စ-ကျင်ငယ်ပြုကြောင်း-ပဿာဝမဂ်၌လည်းကောင်း၊ ဣတိ အတ္ထောနက်၊ [သမ္မာဓ၏ သရုပ်ကို ပြသော အဓိပ္ပာယ်နက်၊] သံဟရာပေယျာတိ ဧတ္ထ-ဤပါရှိ၌၊ ခုရသဏ္ဍာသကတ္တရိအာဒီသု-သင်တန်း၊ မွေးညှပ်၊ ကတ်ကြေး အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယေနကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ဝတ္ထုဖြင့်၊ သံဟရာပေန္တိယာ-ပယ်ရှားစေသော ရဟန်းမ၏၊ ပယောဂဂဏနာယ-ပယောဂ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ လောမဂဏနာယ-အမွေးအရေအတွက်အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ န (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ၊ပေ၊ သမ္မာဓေ-ကျဉ်းမြောင်းသော အရပ်၌၊ လောမံ-ကို၊ သံဟရာပနဝတ္ထုသို့-ပယ်ရှားစေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အတ္တနော-၏၊ အတ္တာယ-အကျိုးငှာ၊ အညံ-အခြားသူကို၊ အာဏာပေန္တိယာ-စေခိုင်းသော ရဟန်းမအတွက်၊ သာဏတ္တိကံ-စေခိုင်းခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ အာပတ္တိဘေဒေါ-အာပတ်အထူးအပြားသည်၊ နတ္ထိ၊ [သမ္မာဓေ သမ္မာဓသညာပါစိတ်၊ အသမ္မာဓသညာပါစိတ်၊ ဝေမတိကာပါစိတ်ဟူသော ပါစိတ်အပြား၊ အသမ္မာဓေ သမ္မာဓသညာဒုက္ကဋ်စသော ဒုက္ကဋ်အာပတ်အပြားမရှိ-ဟူလို၊] အာဗာဓပစ္စယာ-အနာဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ (သံဟရာပေန္တိယာ-ပယ်ရှားစေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ဥပ္ပတ္တိကာဒီနံ-ကုန်၍၊ (သံဟရာပေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာမတ္တိ (ဟောတိ)၊ အာဗာဓာဘာဝေါ-အနာ၏မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ သမ္မာဓေ-၌၊ လောမသံဟရဏံ-အမွေးကို ပယ်ရှားခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနိယာ၊ပေ၊သဒိသာနိ-ဘိက္ခုနိယာသဒ္ဓိ ဧကဒ္ဓါနမဂ္ဂဝမနသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်နှင့် တူကုန်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ တလယာတက သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ တလယာတကေတိ-ကား၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဥပ္ပလကေသရေနာပိ-ကြာဝတ်ဆံဖြင့်သော်လည်း၊ မုတ္တကရဏဿ- ကျင်ငယ်ကို ပြုကြောင်း ပဿာဝမဂ်၏၊ တလယာတနေ-အပြင်ကို ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့်၊ မုတ္တကရဏမိ-ကျင်ငယ်ကို ပြုကြောင်း ပဿာဝမဂ်၌၊ ပဟာရဒါနေ-ပုတ်ခတ်မှုကို ပေးခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဘိက္ခုဒုတ္တဋ်။ ။သမ္မာဓအရပ်စယ် အမွေးကို နုတ်ခြင်း၊ နုတ်စေခြင်းတို့၌ ဘိက္ခုတို့မှာ ဒုက္ကဋ်ဟု ခုဒ္ဒကဝတ္ထုခန္ဓက၌-ပညတ်တော်မူသည်။ [န ဘိက္ခဝေ သမ္မာဓေ လောမံ သံဟရာပေ တဗ္ဗံ-ယော သံဟရာပေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ တလယာတကရဏဝတ္ထုသ္မိ-ပဿာဝမဂ်အပြင်ကို ပုတ်ခတ်မှုကို ပြုခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပုရိမနယေနေဝ-ရှေးနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ သာဏတ္တိကံ-တည်း၊ အာပတ္တိဘေဒေါ နတ္ထိ၊ ဣတော-ဤ သိက္ခာပုဒ်မှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ယတ္ထ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်၌၊ အာပတ္တိဘေဒေါ နတ္ထိ၊ တတ္ထ-ထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဝတ္တာဝ-မဆိုမူ၍သာ၊ ဂမိဿာမ-သွားကုန်တော့အံ့၊ [“အာပတ္တိဘေဒေါ နတ္ထိ” ဟု မဆိုတော့ဘဲ ဆိုသင့်ရာကိုသာ ဆက်လက် ဆိုသွားတော့မည်-ဟူလို၊] အာဗေပစ္စယာ-ကြောင့်၊ ဂဏှဝါ-အဖုကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝဏှဝါ-အနာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဟရန္တိယာ-ပုတ်ခတ်သော ရဟန်းမ၏ လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ပဟရန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အာဗေဘာဝေါ-အနာ၏မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ မုတ္တကရဏေ-၌၊ ပဟာရဒါနံ-ပုတ်ခတ်မှုကို ပေးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဖဿသာဒယနံ-ပုတ်ခတ်ခြင်း၏ အတွေ့ကို သာယာခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။
 တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၄။ **ဇတုမဋ္ဌက သိက္ခာပုဒ်**   စတုတ္ထေ-၌၊ ဇတုမဋ္ဌကေတိ-ကား၊ ဇတုနာ-ချိပ်ဖြင့်၊ ကတေ-ပြုအပ်သော၊ မဋ္ဌဒဏှကေ-ပြေပြစ်သော တုတ်တံဖြင့်ထိုးခြင်းကြောင့်၊ [ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၌စပ်၊] ဇေ-ဤစကားကို၊ ဝတ္ထု ဝသေန-ဝတ္ထုကြောင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ဘိက္ခုနီ၏ ပဿာဝမဂ်ကို ချိပ်တောင့်ဖြင့် ထိုးမှုဖြစ်သောကြောင့် ဝတ္ထုကြောင်းအလိုက် “ဇတုမဋ္ဌကေ” ဟု မိန့်တော်မူသည်-ဟူလို၊] ပန-စင်စစ်ကား၊ ကာမရာဓေန-ကာမရာဂကြောင့်၊ ဥပ္ပလကေသရမ္ပိ-ကြာဝတ်ဆံကိုလည်း၊ ပဝေသေန္တိယာ-သွင်းသော ရဟန်းမ၏၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဇတုမဋ္ဌကသာဒယနဝတ္ထုသ္မိ-ပြေပြစ်သော ချိပ်တောင့်ဖြင့် ထိုးခြင်းကို သာယာခြင်း” ဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ တတိယသဒိသမေဝ-တတိယသိက္ခာပုဒ်၏ အစီအရင်နှင့် တူသည်သာ၊ ဣတိ-ဇာည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၅။ **ဥဒကသုဒ္ဓိက သိက္ခာပုဒ်**   ပဉ္စမေ-၌၊ ဥဒကသုဒ္ဓိကန္တိ-ကား၊ မုတ္တကရဏဿ-ကျင်ငယ်ကို ပြုကြောင်းပဿာဝမဂ်ကို၊ ဓောဝနံ-ဆေးခြင်းကို၊ အာဒိယဓာနာယာတိ-ကား၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသော ရဟန်းမသည်၊ [အာဒါတဗ္ဗံ ၌ စပ်] ဒွင်္ဂုလပဗ္ဗပရမံ အာဒါတဗ္ဗန္တိ - ကား၊ ဒွိသု အင်္ဂုလီသု-

ဥဒကသုဒ္ဓိကံ။ ။သုဒ္ဓိယာ-စင်ကြယ်ခြင်းကို၊ ဝါ-စင်ကြယ်အောင်+ကရဏံ-ပြုခြင်းတည်း၊ သုဒ္ဓိကံ-ခြင်း၊ ဥဒကေန-ဖြင့်+သုဒ္ဓိကံ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ၊ ဆိုလိုရင်းမှာ-အင်္ဂါဇာတိကို ရေဆေးခြင်းပင်တည်း၊ ရေဆေးသင့်သော အကြောင်းရှိလျှင် လက် ၂ ချောင်း၏ လက် ၂ ဆစ်ထက် မပိုအောင် ဆေးပါ၊ ထိုသို့ မပိုစေဘဲ ရေဆေးရာစယ် သာယာသော်လည်း အနာပတ္တိဟု ဆို၏။

လက် ၂ ချောင်းတို့၌၊ ဧကေကံ-တစ်ဆစ်စီ တစ်ဆစ်စီကို၊ ကတ္တာ-၍၊ [တစ်ချောင်းလျှင် တစ်ဆစ်စီပြု၍-ဟူလို] ဒွဂ်လပဗ္ဗပရမံ-လက် ၂ ချောင်း၏ လက် ၂ ဆစ်အလွန် အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်တိုင်အောင်၊ အာဒါတဗ္ဗံ-ယူနိုင်၏။ တံ အတိက္ကာမေန္တိယာ-ကား၊ ဓောဝနကာလေ-ဆေးရာအခါ၌၊ ရာဂဝသေန-ရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိတ္တာရတော-အပြန်အကျယ်အားဖြင့်၊ တတိယာယ-၃ ခုမြောက်သော၊ အင်္ဂုလိယာ-လက်ချောင်း၏၊ အဂ္ဂပဗ္ဗံ-အဖျားတစ်ဆစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (အဖျားတစ်ဆစ်၏ ဆံခြည်မျှကိုလည်း မသွင်းရ) ဂန္ထိရတော-အနက်အားဖြင့်၊ ဧကိဿာဝ အင်္ဂုလိယာ-လက် ၁ ချောင်း၏သာ၊ တတိယပဗ္ဗံ-၃ ခုမြောက် အဆစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-၃ ခုမြောက်အဆစ်တိုင်အောင်လည်းကောင်း၊ (၃ ခုမြောက်အဆစ်၏ ဆံခြည်မျှကိုလည်း) သစေ ပဝေသတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အတိဂန္ထိရံ-အလွန်နက်စွာ၊ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ-ရေဖြင့် စံင်ကြယ်အောင် ပြုမှုကို၊ ဝါ-ရေဆေးမှုကို၊ အာဒိယနဝတ္ထုသ္မိံ-ယူခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ပေ၊ ဦနကဒွဂ်လပဗ္ဗံ-လက် ၂ ဆစ်အောက် ယုတ်လျော့သော သွင်းခြင်း၌၊ ဒွိကဒုက္ကံ၊ [ဦနကဒွဂ်လပဗ္ဗံ အတိရေကသညာ ဒုက္ကံ၊ ဦနကဒွဂ်လပဗ္ဗံ ဝေမတိကာဒုက္ကံ] ပန-ကား၊ တသ္မိံ-ထိုဦနကဒွဂ်လပဗ္ဗံ၊ ဦနကသညာယ-ယုတ်လျော့၏ ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဒွဂ်လပဗ္ဗပရမံ-လက် ၂ ဆစ်အတိုင်းအရှည်ရှိသောအရပ်ကို၊ အာဒိယန္တိယာ-ယူသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ အာဗာပေပစ္စယာ-ကြောင့်၊ အတိရေကမ္ပိ-လက် ၂ ဆစ်ထက် ပိုလွန်သော အရပ်ကိုလည်း၊ (အာဒိယန္တိယာ-လည်းကောင်း)၊ ဥမ္မတ္တကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (အာဒိယန္တိနံ)စတို့၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၆။ ဥပတိဋ္ဌနသိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဘုဉ္ဇန္တဿာတိ- ကား၊ ပဉ္စန္ဒံ-နံသော၊ ဘောဇနာနံ - တို့တွင်၊ အညတရံ - အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ဘောဇဉ်ကို၊ ဘုဉ္ဇတော-စားစဉ်၊ ဝါ-စားသော ရဟန်း၏၊ [ဥပတိဋ္ဌေယျဝံယံ ဥပဉ္စစပ်] ပါနိယေနာတိ-ကား၊ သုဒ္ဓေန-သက်သက်သော၊ ဥဒကေန ဝါ-ရေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ တက္ကာဒိသု-ရက်တက်ရည် အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတံရေနဝါ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ [အာဒိဖြင့် ဒမိ၊ မဓုရသ (အချိုရည်=ရှုလပတ်ရည် စသည်) ဒီရတို့ကို ယူ] ဝိဓူပနေနာတိ-ကား၊ ယာယ ကာယစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဝီဇနိယာ-ယပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ [ယပ်ခတ်၍ဖြစ်သော သင်္ကန်းနား စသည်ကိုပါ ယူစေလို၍ “ယာယ ကာယစိ ဝီဇနိယာ”ဟု မိန့်သည်]၊ ဥပတိဋ္ဌေယျာတိ-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ဒွိသု-၂ မျိုးကုန်သော၊ ဧတေသု-ဤပါနိယံ ဝိဓူပနတို့တွင်၊ အညတရံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ဟတ္ထပါသေ-ဟတ္ထပါသ်၌၊ [ဥပ၏အဖွင့်တည်း]၊ တိဋ္ဌတိ-အံ့၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-စားစဉ်၊ ဝါ-စားသောရဟန်း၏၊ ဧဝံ တိဋ္ဌန ဝတ္ထုသို့-ဤသို့ အနီး၌ တည်နေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ ဟတ္ထပါသံ-ကို၊ ဝိဇဟိတွာ-စွန့်၍၊ ခါဒနိယံ-ခဲဖွယ်ကို၊ ခါဒန္တဿ-ခဲစားစဉ်၊ ဝါ-ခဲစားသော ရဟန်း၏၊ ဥပတိဋ္ဌန္တိယာ-အနီး၌ တည်သော ရဟန်းမ၏၊ ဒုက္ကံ (ဟောတိ)၊ အနုပ သမ္ပန္နန္တု-လူ့သာမဏေ၌၊ တိကဒုက္ကံ (ဟောတိ)၊ ဣမံ-ဤအရည်ကို၊ ပိဝထ-သေ့ကပ်ပါကုန်၊ ဣမိနာ-ဤယပ်ဖြင့်၊ ဝိဇထ-ယပ်ခတ်ပါကုန်၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ ဒေန္တိယာဝါ-ကိုယ်တိုင်ပေးသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဒါပေန္တိယာဝါ- သူတစ်ပါးကို ပေးစေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အနုပသမ္ပန္နန္တု-လူ့ သာမဏေကို၊ ဥပ တိဋ္ဌာပနတ္ထံ-အနီး၌ တည်နေစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဏာပေန္တိယာဝါ-စေခိုင်းသည် မူလည်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္ပတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဥပ တိဋ္ဌန္တိနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-စားဆဲဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ဟတ္ထပါသေ-၌၊ ဌာနံ-တည်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပါနိယဿဝါ- သောက်ရေကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိဓူပနဿဝါ-ယပ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂဟဏံ-ကိုင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ ဒွေ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။ ။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၇။ အာမကဉ္ဇေ သတ္တမေ - ၌၊ ဝိညတွာတိ - ကား၊ အန္တမသော -အားဖြင့်၊ သိက္ခာပုဒ် မာတရဓိ - အမိကိုသော်လည်း၊ ယာစိတွာ -တောင်း၍၊ ဘုဉ္ဇေယျာတိ-ကား၊ အဇ္ဈောဟရေယျ-စားမျိုးအံ့၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိညတ္တိစေဝ-တောင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘောဇနဉ္စ- စားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပမာဏံ-လိုရင်းပမာဏတည်း၊ တသွာ-ကြောင့်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဝိညတွာ-တောင်း၍၊ အညာယ-အခြားသူကို၊ ဘဇ္ဇနာဒိနိ- လှော်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကာရာပေတွာဝါ-ပြုစေ၍သော်လည်းကောင်း၊ အညာယ-အခြားသူကို၊ ဝိညာပေတွာ-တောင်းစေ၍၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဘဇ္ဇနာ ဒိနိ-တို့ကို၊ ဣတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပုဋိဂ္ဂဟဏတော-ယူသောအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ယာဝ-လောက်၊ ဒန္တေဟိ-သွားတို့ဖြင့်၊ သင်္ခါဒနံ-ကောင်းစွာ ကြိတ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ဝါးခြင်းသည်၊ (အတ္တိ)၊ တာဝ-ထိုဝါးနေသည့်တိုင်အောင်၊ သဗ္ဗပယောဂေသု-တို့၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ (ဟောန္တိ) ပေ၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

သမ္ပပ္ပယောဂေသု။ ။ အလှူခံပြီးနောက် တောထဲမှ ဆောင်ယူခြင်း၊ စပါးစိမ်းကို အခြောက် လှန်းခြင်း၊ မိုးစေ့နေသည် ဖြစ်၍ မခြောက်သဖြင့် လှော်ဖို့ရန် ဖို့ခနောက်ပြင်ခြင်း၊ အိုးကင်း ပြင်ခြင်း၊ ယောက်မစိစပ်ခြင်း၊ ထင်းရှာခြင်း၊ မီးမွှေးခြင်း၊ အိုးကင်း၌ စပါးစိမ်းကို ထည့်ခြင်း၊ ယောက်မဖြင့် လှော်ခြင်း၊ ထိုနောက် ထောင်းဖို့ရန် ဆုံကျည်ပွေ့ကို ပြင်ခြင်း၊ ထောင်းခြင်း၊ ပြာခြင်း၊ ဆန်ဆေးခြင်း ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပါးစပ်တွင်း၌ သွားဖြင့် ကိုက်ဝါး၍ မပြီးသေးသမျှ ဒုက္ကံချည်းတည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အာမကဓညံ-စပါးစိမ်းကို၊ ဝိညာပနဝတ္ထုသ္မိ-တောင်းခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ သယံဝါ-ကိုယ်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ အညာယဝါ-အခြားသူသည်သော်လည်းကောင်း၊ အဝိညတ္တိယာ-တောင်းခြင်း မဟုတ်ဘဲ၊ (ဝိညတ်မပါဘဲ)၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်သော စပါးစိမ်းကို၊ ဘဇ္ဇနာဒီနိ-တို့ကို၊ ကတ္တာဝါ-ပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ ကာရေတ္တာဝါ-ပြုစေ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဘုဉ္ဇန္တိယာ-စားသောရဟန်းမ၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ အညာယ-အခြား သော ရဟန်းမ၏၊ ဝိညတ္တိယာ-တောင်းခြင်းကြောင့်၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်သော စပါးစိမ်းကို၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဘဇ္ဇနာဒီနိ-တို့ကို၊ ကတ္တာပိ-သော်လည်းကောင်း၊ ကာရေတ္တာပိ- စေ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဘုဉ္ဇန္တိယာ-၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်ပင်တည်း၊ အာဗာဓေ-အနာသည်၊ သတိ-သော်၊ သေဒကမ္မာဒီနံ-ချွေးအောင်းမှု အစရှိသည် တို့၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဝိညာပေန္တိယာ-တောင်းသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ အဝိညတ္တိယာ-ဝိညတ်မပါဘဲ၊ (မတောင်းဘဲ)၊ လဗ္ဘမာနံ-ရအပ်သော စပါးစိမ်းကို၊ နဝကမ္မတ္ထာယ-နဝကမ္မအကျိုးငှာ၊ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆန္တိယာ-လက်ခံသော ရဟန်းမ၏လည်း ကောင်း၊ ဉာတကပ္ပဝါရိတဌာနေ-ဆွေမျိုးတော်သူ ဖိတ်မန်သူတို့၏အထံ၌၊ မုဂ္ဂ မာသာဒိအပရဏ္ဍံ-ပဲနောက် မတ်ပဲ အစရှိသော ပဲကို၊ ဝိညာပေန္တိယာ-လည်း ကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ-နံ၍၊ (ဝိညာပေန္တိနံစ) အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သတ္တန္တံ- ဂုံ မျိုးကုန်သော၊ ဓညာနံ-တို့တွင်၊ အညတရဿ-တစ်မျိုးမျိုးသော စပါးကို၊ ဝိညာပနံ ဝါ-ကိုယ်တိုင်တောင်းခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဝိညာပါပနံဝါ-သူတစ်ပါး ကို တောင်းစေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ [ဝိပုဗ္ဗ ဉာဓာတ်၊ ဣပေပစ္စည်း ၂ ချက် သက်ထားသော ပုဒ်တည်း၊ များသောအားဖြင့် ကာရိတ် ၂ ခုသက်လျှင် တစ်ခုကို ချေရိုးတည်း၊ ဤ၌ကား မကျေသော ပုဒ်အထူးဟု မှတ်ပါ] ပဋိလာဘော-ရခြင်း လည်းကောင်း၊ ဘဇ္ဇနာဒီနိ-တို့ကို၊ ကတ္တာဝါ-ကိုယ်တိုင်ပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ ကာရေတ္တာဝါ-သူတစ်ပါးကို ပြုစေ၍သော်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟရဏံ- စားမျိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ ပဌမဥစ္စာရဆဋ္ဌန သိက္ခာပုဒ်

အဋ္ဌမေ - ၌၊ သင်္ကာရန္တိ- ကား၊ ကစဝရံ- အမှိုက်ကို၊ ဝိယာသန္တိ-ကား၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဘုတ္တာဝသေသံ-စားအပ်ပြီးမှ အကြွင်းကို၊ [ဆုဋ္ဌေယျဝါ ဆဋ္ဌာပေယျဝါ၌ စပ်] ဥစ္စိဋ္ဌောဒိကမ္ပိ-လုတ်ဆေးရည်သည်လည်းကောင်း၊ ဒန္တ ကဋ္ဌမ္ပိ-ဝါးအပ်ပြီးသော ဒန်ပူသည်လည်းကောင်း၊ (ဝိယာသော နာမ-ဝိယာသ မည်တုံသေး၏)၊ ပန-မြှောက်ပင့်ဖွယ်ရာ သမ္ဘာဝနာကား၊ အဋ္ဌိကစလကေသု- ခံတွင်းမှ ထုတ်ပစ်အပ်သော အရိုးစားဖတ်တို့၌၊ ဝတ္ထဗ္ဗမေဝ-ဝိယာသဟု အထူး ဆိုဖွယ် သည်ပင်၊ နိတ္ထိ-မရှိတော့၊ [ဝိ+ရူပေါ-ဖောက်ပြန်သော+ယာသော- အစာတည်း၊ ဝိယာသော] တိရောကုဋ္ဌေ ဝါ တိရောပါကာရေ ဝါတိ-ကား၊ ယဿ ကဿစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသောအိမ်၏၊ ဝါ-ကျောင်း၏၊ ကုဋ္ဌဿ ဝါ-နံရံ၏

သော်လည်းကောင်း၊ ပါကာရဿဝါ-တံတိုင်း၏သော်လည်းကောင်း၊ ပရတော-
ထိုမှာဘက်၌၊ ဝါ-ပြင်ဘက်၌၊ [အိမ်-ကျောင်းတို့၏ နံရံကို “ကုဋ”ဟု ခေါ်၍ အိမ်
ကျောင်းတို့၏ ဝင်းအကာကို “ပါကာရ”ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုအကာသည် အုတ်-
ကျောက်-သစ်သားအားဖြင့် ၃ မျိုးပြားသောကြောင့် “ယဿ ကဿစိ”ဟုဆိုသည်။]

ဆဋ္ဌေယျ ဝါ ဆဋ္ဌာပေယျဝါတိ-ကား၊ သဗ္ဗာနိပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊
ဧတာနိ-ဤဥစ္စာရ စသည်တို့ကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဆဋ္ဌေန္တိယာ-စွန့်ပစ်
သော ရဟန်းမ၏၊ ဧကပ္ပယောဂေ-တစ်ကြိမ်တည်းသော ပယောဂကြောင့်၊ ဧကာ-
တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ [ဥစ္စာရစသော ၄ မျိုးကို-တစ်ခုစီခွဲ၍ စွန့်ပစ်
လျှင် ဝတ္ထုအရေအတွက်အားဖြင့် အာပတ်များစွာဖြစ်၏။] သင်္က-တစ်ကြိမ်၊
အာဏတ္တာယ-စေခိုင်းအပ်သော ရဟန်းမသည်၊ ဗဟုကေ-များစွာသော ဥစ္စာရ
စသည်ကို၊ ဆဋ္ဌိတေပိ-စွန့်ပစ်အပ်ပါသော်လည်း၊ ဧကာဝ-တစ်ချက်သာလျှင်ဖြစ်
သော၊ (အာပတ္တိ ဟောတိ)၊ [“သင်္က အာဏတ္တာ ဗဟုကံပိ ဆဋ္ဌေတိ၊ အာပတ္တိ
ပါစိတ္တိယဿ”ဟူသော ပါဠိတော်ဝါကျကို ယူထားသော ဝါကျဖြစ်ရကား
“အာဏတ္တာယ”ဟု ပါဠိမှန်ရှိစေ၊ “အာဏတ္တိယာ”ဟု မရှိစေသင့်။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ တိရောကုဋ္ဌေ-နံရံပြင်ဘက်၌၊ ဆဋ္ဌနဝတ္ထုသ္မိ-စွန့်ပစ်ခြင်း
ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပေ၊ ဘိက္ခုဿ-၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ [ဤ
ပါဠိကို ထောက်၍ ကျောင်းခန်းတွင်းက နေလျက် အောက်သို့ မကြည့်ဘဲ အမှိုက်
တံတွေး စသည် စွန့်ပစ်သော ရဟန်းမှာ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၍ သာမဏေများမှာ
ဒဏ်ထိုက်သည်ဟု မှတ်ပါ။] ဩလောကေတွာဝါ-ကြည့်၍သော်လည်းကောင်း၊
အဝဠုဥေဝါ-မသုံးစွဲအပ်သော အရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌေန္တိယာ-စွန့်ပစ်
သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (ဆဋ္ဌေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊
အနာပတ္တိ၊ ဥစ္စာရာဒိဘာဝေါ-ကျင်ကြီး အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
အနာလောကနံ-မကြည့်ရှုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝဠုဥနဌာနံ-အများသုံးစွဲအပ်သော
အရပ်လည်းကောင်း၊ [အသွားအလာရှိသောအရပ်-ဟူလို၊] တိရောကုဋ္ဌတိရော
ပါကာရတာ-နံရံပြင်ဘက်၊ တံတိုင်းပြင်ဘက်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌနံဝါ-
ကိုယ်တိုင်စွန့်ပစ်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌာပနံဝါ-သူတစ်ပါးကို စွန့်စေခြင်း
သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ ဒုတိယဥစ္စာရဆဋ္ဌ သိက္ခာပုဒ် နဝမေ-၌၊ ဟရိတေတိ-ကား၊ ခေတ္တေဝါ-လယ်၌သော်
လည်းကောင်း၊ နာဠိကေရာဒိအာရာမေဝါ-အုန်းခြံအစရှိ
သောအာရာမ၌သော်လည်းကောင်း၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ-
အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ရောပမဟရိတဌာနေ-စိုက်ပျိုးအပ် စိမ်းစိုသော
အရပ်၌၊ တာနိ ဝတ္ထုနိ-ထိုဥစ္စာရစသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ ဆဋ္ဌေန္တိယာဝါ-ကိုယ်တိုင်
စွန့်ပစ်သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌာပေန္တိယာဝါ-သူတစ်ပါးကို စွန့်ပစ်စေ

သောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပုရိမနယေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ တာဒိသေ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဌာနေ-၌၊ [ရောပိမဟရိတအရပ်၌-ဟူလို]၊ နိသီဒိ တွာ-၍၊ အန္တမသော-ဖြင့်၊ ဥဒကံ-အရည်ကို၊ ပိဝိတွာ-၍၊ မတ္တကစ္ဆိန္ဒ-ဖြတ်အပ်သော အထက်ပိုင်းရှိသော၊ နာဠိကေရမ္ပိ-အုန်းသီးကိုလည်း၊ ဆဋ္ဌေန္တိယာ၊ အာပတ္တိယေဝ။

(ကုဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဥစ္စာရာဒိနိ-ကျင်ကြီးအစရှိသည်တို့ကို၊ ဟရိတေ-စိမ်းစို သောအရပ်၌၊ ဆဋ္ဌနဝတ္ထုသ္မိ-စွန့်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်ပေဘိက္ခုနိယာပိ- ၏လည်း၊ နိက္ခိတ္တဗီဇေ-ချအပ်သော မျိုးစေ့ရှိသော၊ ခေတ္တေ-လယ်၌၊ ယာဝ- လောကံ၊ အင်္ဂုရော-အညွန့်သည်၊ န ဥဌဟတိ-မထသေး၊ ဝါ-မထွက်သေး၊ တာဝ- ထိုအညွန့်မထွက်သေးမီ၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ အဟရိတေ-မစိမ်းစိုသော အရပ်၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ္ဌံ(ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ တသ္မိ-ထိုစိမ်းစိုသောအရပ်၌၊ အဟရိတသညာယ- မစိမ်းစိုသော အရပ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဆဋ္ဌေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဆဋ္ဌိတခေတ္တေဝါ-စွန့်ပစ်အပ်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ သာမိကေ- ဥစ္စာရှင်တို့ကို၊ အပလောကေတွာဝါ-ပန်ပြော၍သော်လည်းကောင်း၊ [ဥစ္စာရှင်တို့က ခိုင်းစေထားအပ်သော လယ်စောင့် ခြံစောင့်များကိုလည်း သာမိက၌ သွင်းပါ။] ဆဋ္ဌေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (ဆဋ္ဌေန္တိနံ)၊ ပေ၊ ကုတိ-တည်း။ ။

နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ နစ္စဂီတသိက္ခာပုဒံ ဒသမေ-၌၊ နစ္စန္တိ-ကား၊ အန္တမသော-ဖြင့်၊ မောရနစ္စမ္ပိ- ဒေါင်းတို့၏ကခြင်းကိုလည်း၊ (ဒဿနာယ ဂစ္ဆေယျ၌စပ်)၊ ဂီတန္တိ-ကား၊ အန္တမသော၊ ဓမ္မဘာဏကဂီတမ္ပိ-တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သီချင်းသံ

ဆဋ္ဌိတခေတ္တေ။ ။ ကောက်ပင်တို့ကို ရိတ်၍ ယူသွားပြီးရာလယ်ကို “ဆဋ္ဌိတခေတ္တေ”ဟု ဆိုသည်။ ရိတ်ပြီးသော်လည်း နောက်ထပ် အတတ်ထွက်ဦးမည်ဖြစ်၍ စောင့်ရှောက်ထားလျှင် ကား “ဆဋ္ဌိတ”မဟုတ်။

မောရနစ္စမ္ပိ။ ။ ပိသဒ္ဓါသည် ဂရဟာဇောတက၊ ဒေါင်းသတ္တဝါတို့၏ ကခြင်းသော်မှ နစ္စ မည်သေး၏၊ ကခြေသည် သေသောက်ကြူးစသော လူတို့ ကခြင်း၏ နစ္စအမည်ရကြောင်းမှာ အထူးဆိုဖွယ်မလို-ဟု သမ္ဘာဝနာပြု၊ မောရသဒ္ဓါလည်း ကတတ်သော တိရစ္ဆာန်တို့၏ နိဒဿန နည်းသာတည်း၊ ထိုမောရဖြင့် သုဝ(ကျေးသား)၊ မက္ကဋ္ဌ(မျောက်)၊ သပ္ပ(အလမ္ဗာယ်မြေ)စသည် ကိုလည်း ယူ။ [နဋာဒယော ဝါ နစ္စန္တ၊ သောဏှာ ဝါ၊ အန္တမသော မောရသုဝမက္ကဋ္ဌာဒယောပိ၊ သဗ္ဗမေတံ နစ္စမေဝ။]

ဓမ္မဘာဏကဂီတံ။ ။ ဓမ္မ+ဘာဏန္တိတိ ဓမ္မဘာဏကာ-တရားဟောသူတို့၊ တေသံ+ဂီတံ ဓမ္မဘာဏကဂီတံ၊ တရားဟောသောအခါ သီချင်းသံပေါက်အောင် အသံရှည်ဆွဲ၍ ဟောအပ် သော တရားသီချင်း၊ ပိသဒ္ဓါ သမ္ဘာဝနာဇောတက၊ “တရားတည်းဟူသော မွန်မြတ်သော အသံ သော်မှ ဂီတအမည် ရသေး၏၊ ကခြေသည်တို့၏ သီချင်း၊ အရိယာတို့ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ အခါ၌

ကိုလည်း၊ (သဝနာယ-နားထောင်ခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆေယျ) ဝါဒိတန္တိ-ကား၊ အန္တမသော၊ ဥဒကဘေရိဝါဒိတမ္ပိ-ရေစည်တီးသံကိုလည်း၊ (သဝနာယ ဂစ္ဆေယျ)၊ ဒဿနာယာတိ-ကား၊ ဧတေသု-ဤနစ္စ၊ ဂီတ၊ ဝါဒိတတို့တွင်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုကို၊ ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ (တစ်နည်း) ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-၏။ ပဒေ ပဒေ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတာ-တည်သော ရဟန်းမသည်၊ ပဿတိဝါ-ကြည့်မူလည်း ကြည့်၏။ သုဏာတိ ဝါ-နားထောင်မူလည်း နားထောင်၏။ (တဲတ္ထ-ထိုအရပ်၌) ဧကပ္ပယောဂေ-တစ်ကြိမ်သော ပယောဂ၌၊ ဧကာ-တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ တံတံဒိသံ-ထိုထိုအရပ်ကို၊ ဩလောကေန္တိယာ-ကြည့်သောရဟန်းမ၏၊ ပယောဂေ ပယောဂေ-၌၊ အာပတ္တိ ဟောတိ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ နစ္စာဒီနိ-ကခြင်း- အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊ ဂမနဝတ္ထုသ္မိ-သွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ။

သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ တာနိ-ဝတ္ထုနိ-ထိုနစ္စ အစရှိသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ အညံ-အခြားသူကို၊ အာဏာပေန္တိယာဝါ-စေခိုင်းသူမူလည်းဖြစ်သော၊ စေတိယဿ-စေတီအား၊ ဥပဟာရံ-ပူဇော်ခြင်းကို၊ ဒေထ-ပေးကုန်လော့၊ ဣတိ ဤဒိသေန-သော၊ ပရိယာယေန-ပရိယာယ်ဖြင့်၊

သာဓုကိဋ္ဌနသဘင် ကျင်းပရာဝယ် ရတနာသုံးပါးဂုဏ်နှင့်စပ်၍ စိကုံးအပ်သော သီချင်းတို့၏ ဂီတအမည်ရကြောင်းမှာ အထူးဆိုဖွယ် မလိုတော့ပါ” ဟူလို။ [သီချင်းအသွားအတိုင်း ပြုလုပ်အပ်သော ဒန္တဂီတ (သွားသီချင်းသံ)၊ သီချင်းမဆိုမီ ရှေးဦးစွာ အသံမပီသသော ဩကုဇန (ငြီးသံ) တို့လည်း ဂီတတွင် ပါဝင်ကြသတတ်။]

မှတ်ချက်။ ။တရားတော်ပင် ဖြစ်သော်လည်း ဂီတသံပေါက်အောင် ရွတ်ဆိုလျှင် နားမထောင်အပ်၊ ရွတ်ဆိုခြင်းငှာလည်း မအံ့ပဲ၊ ပျို့၊ ကဗျာ လင်္ကာ တေးထပ် ဒွေးချိုး စသော ဂီတမျိုးပင် ဖြစ်သော်လည်း တရားသဘောပါအောင် ရေးထားလျှင် နားထောင်အပ်၏။ သို့ရာဝယ် ရဟန်းများ ကိုယ်တိုင်ကား ဂီတဆိုသလို အသံ အတို အရှည်ဆွဲ၍ မဆိုကောင်းဟု မှတ်ပါ။

ဥဒကဘေရိဝါဒိတံပိ။ ။ဤ ပိကား ဂရဟာဇောတံက၊ “ရေထည့်ရာ စည်ကို တီးသော အသံသော်မှ ဝါဒိတ မည်သေး၏။ ညှို့ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော စောင်းစုံသော တူရိယာတို့ကို တီးသံ၏ ဝါဒိတအမည်ရကြောင်းမှာ ဆိုဖွယ်မလို” ဟူလို။ [ဝါဒိတန္တိ-တန္တိဗဒ္ဒါဒိဝါဒနိယာဏာဝါဒိတံ ဝါဟောတု၊ ကုတဘေရိဝါဒိတံ ဝါ၊ (အိုးစည်တီးသံ)၊ အန္တမသော ဥဒကဘေရိဝါဒိတံပိ၊ သဗ္ဗမေဝေတံ ဝါဒိတမေဝ။]

ဒဿနာယ။ ။စက္ခုဝိညာဏ်စသော ဝိညာဏ် ၅ ပါးလုံး၏ ကိစ္စသည် သိမြင်ခြင်းသဘော ရှိရကား ဝိညာဏ် ၅ ပါးလုံး၏ ကိစ္စကို “ဒဿန” ဟု ဆိုနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဒဿနာယဝယ် နားထောင်ခြင်းကြိယာလည်း ပါဝင်သည်ဟု မှတ်ပါ။ တစ်နည်း- “ဒဿနန္ဓု+သဝနဉ္စ-ဒဿနံ” ဟု ဝိရူပေကသေသ်ပြု၍ “ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်းငှာ” ဟု-မေးပါ။

ဘဏန္တိယာဝါ-ပြောသူမူလည်းဖြစ်သော၊ [ဘုရားရှေ့၌ အက သီဆို တီးမှုတ်မှုကို ခိုင်းသည်ကိုပင် “ဥပဟာရံ ဒေထ” ဟု ခိုင်းခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ပရိယာယ်ဖြင့် ခိုင်းခြင်းဟု ဆိုသည်။] စေတိယဿ-အား၊ ဥပဟာရံ-ကို၊ ကရောမ-ပြုလိုပါကုန်၏။ ကုတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ သာဓုတိ-ကောင်းပြီဟူ၍၊ သမ္ပဋိစ္ဆန္တိယာဝါ-လက်ခံသူမူလည်းဖြစ်သော်၊ (ဘိက္ခုနိယာစ-၏လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-ပင်တည်း၊ ကုတိ-ဤစကားကို၊ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု-တို့၌၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံတို့၌၊ [ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို စေခိုင်းခြင်း၊ ပရိယာယ်ပြောခြင်းတို့၌-ဟူလို၊] ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ တုမှာကံ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ စေတိယဿ-အား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ဆည်းကပ်ခြင်းကို၊ ကရောမ-ပြုလိုပါကုန်၏။ ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ ဥပဋ္ဌာနကရဏံ နာမ-ဆည်းကပ်မှုကို ပြုခြင်းမည်သည်၊ သုန္ဓရံ-ကောင်း၏။ ကုတိ ဤဒိသံ-သော၊ ပရိယာယ်-ကို၊ ဘဏန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ [ဥပဋ္ဌာနဟူသည် ဘုရားအနီး၌ ပြုစု တည်နေခြင်း(ဆည်းကပ်ခြင်း)ဖြစ်သောကြောင့် “ကောင်း၏”ဟု ဆိုကောင်းသည်-ဟူလို၊] အာရာမေ-အာရာမ၌၊ ဝါ-မိမိကျောင်း၌၊ ဌတွာ-တည်၍၊ ပဿန္တိယာဝါ-ကြည့်သည်မူလည်း

စေတိယဿ။ ။ “စေတီတော်ကို နစ္စ ဂီတ ဝါဒီတို့ဖြင့် ပူဇော်ပါရစေ”ဟု လူတို့က လျှောက်လာလျှင် “အင်း-ကောင်းသားပဲ”ဟု သဘောတူ လက်မခံရ၊ လက်ခံလျှင် ဘိက္ခုနိတို့မှာ ပါစိတ်၊ ဘိက္ခုတို့မှာ ဒုက္ကဋ်၊ ဤစကားအရ “ကပွဲသဘင်ဖြင့် ဘုရားပွဲလုပ်ဖို့ရန် ကိုယ်တိုင် ကြိုးစားမှု၊ လူတို့အား စီမံမှုကို မပြုကောင်း”ဟု မှတ်ပါ။

သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု။ ။ သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်၌ “နစ္စံပေဒဿနာယ ဂစ္ဆေယျ”ဟု နစ္စစသည်တို့ကို ကြည့်ရှုနားထောင်ဖို့ရန် သွားသူသာ အာပတ်ဟု ပညတ်တော်မူ၏။ ထိုနစ္စစသည်တို့ကို ကိုယ်တိုင်ပြုသူ၊ အပြုခိုင်းသူမှာ အာပတ်ဟု ပညတ်တော်မမူအပ်ချေ။ သို့ပါလျက် “သယံတာနိ ဝတ္ထုနိ ကရောန္တိယာ”စသော စကားကို အဘယ်မှ ရ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ”ဟု မိန့်သည်။ မဟာအဋ္ဌကထာစသော အဋ္ဌကထာအားလုံးတို့၌ပင် တညီတညွတ်တည်း ဆိုထားသောကြောင့် ထိုအဋ္ဌကထာတို့မှ ရသဖြင့် ဆိုအပ်ပါသည်-ဟူလို။

အာရာမေ ဌတွာ။ ။ “ဌတွာ-ရပ်၍”ဟူသော စကားသည် နိဒဿန(ဌာနကြိယာတစ်ခုကိုသာ ညွှန်ပြသော)နည်းတည်း၊ ထိုင်၍၊ လည်းလျောင်း၍၊ စကြိုသွား၍ ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်းများကိုလည်း “ဌတွာ ပဿန္တိယာ ဝါ သုဏန္တိယာ ဝါ”၌ သွင်းယူရသည်။ [အာရာမေ ဌတွာတိ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တံ၊ သေသဏုရိယာပထေဟိ ယုတ္တာယ ပဿန္တိယာပိ အနာပတ္တိယာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။]

အခြားကျောင်းတို့သို့ကား။ ။ “ကျောင်း၌ တည်၍ ကြည့်လျှင် အနာပတ္တိ”ဟု ဆိုသော်လည်း တခြားကျောင်းတိုက်သို့ကား အကြည့် မဲသွားကောင်း။ [ပဿိဿာမိတိ ဝိဟာရတော ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တိယာ အာပတ္တိယေဝါ-ဋီကာသစ်၊ ဤစကားလည်း “ဒဿနာယ ဂစ္ဆေယျ”ဟူသော ပါဠိတော်နှင့် အညီပင်တည်း။]

ဖြစ်သော၊ သုဏန္တိယာဝါ-နားထောင်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနိယာ-၏လည်းကောင်း၊) တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ အတ္တနော-၏၊ ငွိတောကာသံ-တည်ရာအရပ်သို့၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ ပယောဇိတံ-ယှဉ်စေအပ်သော နစ္စ စသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိပတံ-ရှေးရှုဖြစ်သောလမ်းကို၊ ဝါ-ခရီးရင်ဆိုင်၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားစဉ်၊ [ကိုယ့်ကိစ္စနှင့် သွားစဉ်-ဟူလို]၊ သမ္မုခိဘူတံ-မျက်မှောက်ဖြစ်၍ဖြစ်သော နစ္စ စသည်ကိုလည်းကောင်း၊ (ပဿန္တိယာဝါ သုဏန္တိယာဝါ၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏လည်းကောင်း၊) သလ္လကဘတ္တာဒိကေ-သလ္လကဘတ်ကို ခံယူခြင်း အစရှိသော၊ ကရဏီယေ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ သတိ-သော်၊ ဂန္တာ-၍လည်းကောင်း၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ သမဇ္ဇနာနံ-ပွဲသဘင်ရှိရာအရပ်သို့၊ ပဝိသိတွာပိဝါ-ဝင်ပြေး၍သော်လည်းကောင်း၊ ပဿန္တိယာဝါ သုဏန္တိယာဝါ (ဘိက္ခုနိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (ပဿန္တိနံ ဝါ သုဏန္တိနံ ဝါ၊ ဘိက္ခုနိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ နစ္စာဒီနံ-နစ္စအစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရတာ-တစ်ပါးပါး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ ဂမနံ-သွားခြင်းလည်းကောင်း၊ ဒဿနံဝါ-ကြည့်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ သဝနံဝါ-နားထောင်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တီဏါပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ပဌမော-သော၊ လသုနဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ ရတ္တန္တကာရ သိက္ခာပုဒ် အန္တကာရဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ ရတ္တန္တကာရေတိ-ကား၊ ရတ္တိအန္တကာရေ - ညဉ့်မှောင်မိုက် အခါ၌၊ အပုဒိပေတိ-ကား၊ ပဇ္ဇောတစန္ဒသူရိယအဂ္ဂိသု-ဆီမီးရောင်၊ လရောင်၊ နေရောင်၊ မီးဖိုမှ မီးရောင်တို့တွင်၊ ဧကေကေနာပိ-တစ်ခုခုသော အရောင်ဖြင့်လည်း၊ အနောဘာသိတေ-မထွန်းလင်းအပ်သော အရပ်၌၊ ပုရိသေနာတိ-ကား၊ သန္တိဋ္ဌိတံ-အတူတကွ တည်နေခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ သလ္လပိတံစ-အတူတကွ စကားပြောခြင်း

ရတ္တိအန္တကာရေ။ ။ရတ္တိယာ-ညဉ့်အခါ၌၊+အန္တကာရော-အမှောင်တည်း၊ [ပကတိစက္ခုကို ကန်းအောင်ပြုတတ်သောကြောင့် အမှောင်ကို “အန္တံ+ကရောတိတိ အန္တကာရော”ဟု ဆိုသည်]၊ ရတ္တန္တကာရသဒ္ဓါသည် ညဉ့်အမှောင်ကို ညွှန်ပြသော နိဒဿနနည်းပြတည်း၊ နေအခါပင် ဖြစ်သော်လည်း ချောင်ကျခြင်း စသည်ကြောင့် မှောင်နေလျှင် ရတ္တန္တကာရ၌ သွင်းရမည်၊ ထို့ကြောင့် အပုဒိပေအရ၌ နေရောင်ကိုပါ ဖွင့်ပြသည်။

အပုဒိပေ။ ။ဒိပ၊ ပဒိပ၊ ပဇ္ဇောတတို့သည် ဆီ စသည်ကြောင့် မီးစာ၌ တောက်နေသော ဆီမီး ဓာတ်မီးတို့ကို ဟော၏၊ ပဒိပတိ ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် မှတ်၍ ပြသည်၊ နေရောင်၊ လရောင်၊ မီးဖိုမှ မီးရောင်များကိုလည်း ယူပါ၊ ထို့ကြောင့် “ပဇ္ဇောတပေ၊အနောဘာသိတေ”ဟု ဖွင့်သည်ဟု ပါစိတျာဒိယောဇနာ ဆိုသည်။

ငှာလည်းကောင်း၊ ဝိညုနာ-တတ်သိ နားလည်သော၊ မနုဿပုရိသေန-လူ
ယောက်ျားနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ သန္တိဋ္ဌေယျ ဝါတိ-ကား၊ ဟတ္ထပါသေ-၌၊ ဌိတမတ္တာယ-
ရပ်တည်ကာမျှဖြစ်သော ရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ သလ္လပေယျာတိ-
ကား၊ တတ္ထ-ထိုဟတ္ထပါသ်၌၊ ဌတော-တည်၍၊ ဂေဟသီတကထံ-အိမ်၌ မှီသော
စကားကို၊ ကထေန္တိယာပိ-ပြောသောရဟန်းမ၏လည်း၊ ပါစိတ္တိယမေဝ-ပင်တည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဧဝံ-ဤသို့(ယောက်ျားနှင့်အတူ)၊ သန္တိဋ္ဌနဝတ္ထုသိ-အနီး၌
တည်နေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဟတ္ထပါသံ-
ကို၊ ဝိဇဟိတွာ-စွန့်၍လည်းကောင်း၊ ယက္ခာဒိနံ-တို့၏၊ ဟတ္ထပါသံ အဝိဇဟိတွာပိ-
မစွန့်ဘဲလည်းကောင်း၊ သန္တိဋ္ဌန္တိယာ-အနီး၌ တည်နေသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ သလ္လ
ပန္တိယာဝါ-အတူတကွ စကားပြောသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနီယာ-၏) ဒုက္ကဋ်
(ဟောတိ)၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဝိညု-တတ်သိနားလည်သော၊
ဒုတိယံ-အဖော်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသောရဟန်းမ၏လည်း
ကောင်း၊ အရဟောပေက္ခာယ-ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်သို့ မရှုင့်သည်ဖြစ်၍၊ (ဧဝံ၊
ကရောန္တိယာ-၏လည်းကောင်း) အညဝိဟိတာယ-တစ်ပါးသော အာရုံ၌ ထားအပ်
သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဧဝံ၊ ကရောန္တိယာ) ဥမ္ပတ္တိကာဒိနံ (ဧဝံ ကရောန္တိနံ)စ-
တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ရတ္တန္တကာရတာ-ညဉ့်မှောင်မိုက်၏
အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဟတ္ထပါသေ-၌၊ ဌာနံ ဝါ-ရပ်တည်ခြင်းသော်
လည်းကောင်း၊ သလ္လပနံ ဝါ-စကားပြောခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ သဟာယာ
ဘာဝေါ-အဖော်၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ရဟောပေက္ခာယ-ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်
ကို ရှုင့်သူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဣမာနိ စတ္တာရိ၊ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၂။ ပဋိစ္စနောကာသ သိက္ခာပုဒ်
ဒုတိယေ-၌၊ ပရိစ္ဆန္နေ ဩကာသေတိ-ကား၊ ကုဋ္ဌာဒိသု-
နံရံ အစရှိသော အကာတို့တွင်၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်
မထား တစ်ပါးပါးသော အကာဖြင့်၊ ပဋိစ္စန္နေ-ဖုံးကွယ်
အပ်သော၊ (ဩကာသေ-အရပ်၌) ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဣဒမေဝ-ဤပဋိစ္စန္နေ
ဩကာသေဟူသော ပုဒ်သည်သာ၊ နာနံ-ထူး၏။ [အချို့စာအုပ်များ၌ “နာနတ္ထံ”ဟု
ရှိသည်ကား မကောင်း၊ “နာနတ္ထံ-ထူးသော အနက်ရှိ၏”ဟု ရှိလျှင် တော်သေး၏။]
ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ အဇ္ဈောကာသ သိက္ခာပုဒ်
တတိယေ-၌၊ အဇ္ဈောကာသေတိ-အံဇ္ဈောကာသေဟူသော
ပုဒ်သည်၊ နာနံ-၏။ ဥဘယတ္တာပိ-၂ ပါးစုံသော သိက္ခာပုဒ်
တို့၌လည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ပဌမ-
သဒိသမေဝ-ပဌမသိက္ခာပုဒ်နှင့် တူသည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၄။ ဒုတိယိကဥယျောဇန သိက္ခာပုဒ်

စတုတ္ထေ-၌၊ ရထိကာယာတိ-ကား၊ ရတ္တာယံ-ရထားလမ်းမ၌၊ [ရထဿ + ဟိတာ၊ ရတ္တာ (ယ ပစ္စည်း)၊ ရထိကာ၌ကား၊ ဣကပစ္စည်း၊ တစ်နည်း “ရထိယာ”

ရှိ၏။ ဣယပစ္စည်း၊] ဗျူဟေတိ-ကား၊ အနိဝိဒ္ဓရတ္တာယံ-ထုတ်ချင်းမဖောက်အပ်သော လမ်းအတို၌၊ သိယံတကေတိ-ကား၊ စစ္စရေ-လမ်းဆုံလမ်းခွ၌၊ နိကဏ္ဍိကံ ဝါ ဇပေယျာတိ-ကား၊ [ကဏ္ဍဿ+သမိပံ နိကဏ္ဍံ၊ နိကဏ္ဍံယေဝ နိကဏ္ဍိကံ] ကဏ္ဍမူလေ-နား၏အနီး၌၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော စကားကို၊ ဇပေယျ-ပြောဆိုအံ့၊ ဥယျောဇယျာတိ-ကား၊ အနာစာရံ-မလျောက်ပတ်သော အကျင့်ကို၊ စရိတုကာမတာယ-ကျင့်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်ဖြစ်သောကြောင့်၊ တံ-သည်၊ ဂစ္ဆ-တော့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဒုတိယိကံ-အဖော်မကို၊ ဥယျောဇယျ-ပြန်လွှတ်အံ့၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ပုရိမနယေနေဝ-ရှေးနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ [ဟတ္ထပါသံ၌ ရပ်တည်သောနည်း၊] တာဝ-ဥယျောဇနမှ ရှေးဦးစွာ၊ သန္တိဋ္ဌနာဒီသု-သန္တိဋ္ဌနအစရှိသည်တို့၌၊ တီဏိ-၃ ချက်ကုန်သော၊ ပါစိတ္တိယာနိ (ဟောန္တိ) ပန-ကား၊ ဥယျောဇန္တိယာ-ပြန်လွှတ်သောရဟန်းမ၏၊ ဥယျောဇနေစ-ပြန်လွှတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထပါသဝိဇယနေစ-ဟတ္ထပါသကို စွန့်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ပြန်လွှတ်အပ်သော ရဟန်းမက မိမိ၏ ဟတ္ထပါသကို စွန့်ခြင်း၊) ဒုက္ကဋ်၊ ဟတ္ထပါသေ-ကို၊ ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသော်၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ပညတ္တံ၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ပုရိမတ္ထယ သဒိသမေဝ-ရှေ့သိက္ခာပုဒ် ၃ ပါးအပေါင်းနှင့်တူသည်သာ၊ ပန-အထူးကား၊ အနာပတ္တိယံ-၌၊ န အနာစာရံ၊ပေ၊ ဥယျောဇေတီတိ-ဟူသော၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှလောက်သော စကားသည်၊ အဓိကံ-ပိုလွန်၏၊ [အနာစာရံ-ကို၊ န စရိတုကာမာမကျင့်လိုသည်၊ (ဟုတ္တာ) ကရဏီယေ-ပြုဖွယ်သည်၊ သတိ-သော်၊ ဒုတိယိကံ-အဖော်မဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ဥယျောဇေတိ-ပြန်လွှတ်၏၊] ဣတိ-တည်း။ ။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၅။ အနာပုစ္ဆာပတ္ထမန သိက္ခာပုဒ်

ပဉ္စမေ-၌၊ ပုရောဘတ္တန္တိ-ကား၊ အရုဏဂ္ဂံ-အရုဏ်တက်ချိန်ကို၊ [ဥဂ္ဂစ္ဆတိ+ဧတ္တာတိ ဥဂ္ဂေါ၊ အရုဏဿ+ဥဂ္ဂေါ အရုဏဂ္ဂေါ၊ တချို့စာအုပ်များ၌ “အရုဏဂ္ဂမနံ”ဟုလည်းကောင်း၊ “အရုဏဂ္ဂမံ”ဟုလည်းကောင်း ရှိ၏၊] ဥပါဒါယ-အစပြု၍၊ ယာဝမဇ္ဈန္တိကံ-မွန်းတည့်ချိန်တိုင်အောင်၊ အာသနေတိ-ကား၊ ပလ္လင်္ကံဿ-ထက်ဝယ်တင်ပုလ္လင်၏။

အာသနေ။ ။[အသီဒန္တိ ဧတ္တာတိ အာသနံ၊] အခြားနေရာ၌ အာသနဆိုလျှင် မဉ္စ ပိဋကသည်ကို ယူသော်လည်း ဤနေရာ၌ တင်ပုလ္လင်ဖွဲ့ခွေ၍ ထိုင်နေရာ အရပ်သာမညကို ယူပါဟု သိစေလို၍ “ပလ္လင်္ကံဿ ဩကာသဘူတေ”ဟု ဖွင့်၊ [ဥရိဗဒ္ဓါသနဿ-ပေါင်တို့ကို ဖွဲ့ခွေ၍ ထိုင်နေခြင်း၏ + ဩကာသဘူတေ ဌာနေ။]

ဩကာသဘူတေ-တည်ရာဖြစ်၍ဖြစ်သော အရပ်၌၊ သာမိကေ အနာပုစ္ဆာတိ-
 ကား၊ တသ္မိံ ကုလေ-ထိုအမျိုး၌၊ ဝါ-ထိုအိမ်၌၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်
 ယောက်သော၊ ဝိညံ-တတ်သိနားလည်သော၊ မနုဿံ-ကို၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊
 ပက္ကမေယျာတိ ဧတ္ထ-ဤပါဌ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော)၊ ဆန္ဒဿ-အမိုး၏၊
 အန္တော-အတွင်း၌၊ နိဿိဒိတွာ-ထိုင်ပြီး၍၊ အနောဝဿကံ-မိုးမစွတ်အပ်သောအရပ်
 ကို၊ (အတိက္ကာမေန္တိယာ-လွန်စေသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) အဇ္ဈောကာသေ-
 လွင်တီးခေါင်၌၊ ဥပစာရံ-၁၂ တောင်ဥပစာကို၊ [ဒွါဒသဟတ္ထပ္ပမာဏံ ပဒေသံ၊]
 အတိက္ကာမေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ပဌမပါဒေ-၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဒုတိယေ-
 ဒုတိယခြေလှမ်း၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေါအနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ပက္ကမနဝတ္ထုသ္မိံ-ဖဲသွားခြင်း
 ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပေါပလ္လင်္ကံဿ-ထက်ဝယ်တင်ပလ္လင်၏၊
 အနောကာသဘူတေ-တည်ရာ မဟုတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော အရပ်၌၊ [တင်ပလ္လင်
 မခွေလောက်သော အရပ်၌-ဟူလို၊] ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အာပုစ္ဆိတေ-ပန်ပြောအပ်
 ပြီးသော သာမိက၌၊ အနာပုစ္ဆိတသညာယ-မပန်ပြောအပ်သေးဟု အမှတ်ရှိသည်
 ဖြစ်၍၊ (ပက္ကမန္တိယာစေဝ-၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိကာယ-၍၊ (ပက္ကမန္တိယာစ-
 ၏လည်းကောင်း၊) တထာ-ထိုဒုက္ကဋ်အာပတ်တည်း၊ ပန-ကား၊ (အာပုစ္ဆိတေ-၌)
 အာပုစ္ဆိတသညာယ-၍၊ (ပက္ကမန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အသံဟာရိမေ-ပြောင်း
 ရွှေ့ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သည် မဟုတ်သောနေရာ၌၊ (နိဿိဒိတွာ အနာပုစ္ဆာ ပက္က
 မန္တိယာ)၊ ဂိလာနာယ-ဂိလာနဖြစ်၍၊ (အနာပုစ္ဆာ ပက္ကမန္တိယာ)၊ အာပဒါသု-တို့
 ကြောင့်၊ (အနာပုစ္ဆာ ပက္ကမန္တိယာ)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (အနာပုစ္ဆာ ပက္ကမန္တိနံ)၊
 အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပုရောဘတ္တတာ-ပုရောဘတ္တ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အန္တရ
 ယရေ-၌၊ နိသဇ္ဇာ-ထိုင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ နိသဇ္ဇာသနဿ (နိသဇ္ဇာ+အာသနဿ)-
 ထိုင်ရာဖြစ်သော နေရာ၏၊ ပလ္လင်္ကောကာသတာ-ထက်ဝယ် တင်ပလ္လင် ဖွဲ့ခွေ
 လောက်သော အရပ်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာ-ကို၊ [အသံ
 ဟာရိမေ၊ ဂိလာနာယ စသည်ဖြင့် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သောအကြောင်းကို-ဟူလို၊]
 အညတြ၊ အနာပုစ္ဆနံ-လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒါတိက္ကမော-ဆိုအပ်ပြီးသော
 အပိုင်းအခြားကို လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ [အနောဝဿက သို့မဟုတ် ဥပစာရကို
 လွန်ခြင်း-ဟူလို၊] ဣတိ ဣမာနိ ပဉ္စပေါက္ကတိ-တည်။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဆန္ဒဿ၊ ပေါ ပါစိတ္တိယံ။ ။အိမ်အတွင်း၌ အမိုးရှိသော နေရာဝယ် ထိုင်ပြီးမှ ထသွားလျှင်
 မိုးမစွတ်အပ်သော အရပ်သို့ ရောက်သောအခါ ပဌမခြေလှမ်း ဒုက္ကဋ်၊ ဒုတိယခြေလှမ်း ပါစိတ်၊
 အိမ်၏ အမိုးမပါသော လွင်ပြင်(ကပြင်)၌ ထိုင်ပြီး၍ ထသွားလျှင် ထိုင်ရာအရပ်မှ ၁၂ တောင်
 ဥပစာကို လွန်သောအခါ ပဌမခြေလှမ်း ဒုက္ကဋ်၊ ဒုတိယခြေလှမ်း ပါစိတ်-ဟူလို။

၆။ အနာပုစ္ဆာ အဘိနိသီဒန သိက္ခာပုဒ်

ဆဋ္ဌေ-၌၊ ပတ္တာဘတ္တန္တိ-ကား၊ မဇ္ဈနိကေ-မွန်းတည့် အချိန်သည်။ ဝီတိဝတ္ထေ - လွန်ပြီးလတ်သော်၊ သူရိယဿ-၏။ ယာဝအတ္ထင်္ဂမာ-ဝင်ရာကာလ တိုင်အောင်၊ အဘိနိသီဒေယျဝါတိအာဒိမ္ပိ-ပါငြိရပ်၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗော)၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်ပြီး၍၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသောရဟန်းမ၏။ ဧကာ-တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အနိသီဒိတွာ-မထိုင်မူ၍၊ နိပဇ္ဇိတွာ-လျောင်းပြီး၍သာလျှင်၊ ဂစ္ဆန္တိယာပိ-၏လည်း၊ ဧကာ (အာပတ္တိ ဟောတိ)၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ နိပဇ္ဇိယာ-လျောင်းလတ်သော်၊ ဝါ-လျောင်းပြီး၍၊ (ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသောရဟန်းမ၏) [ထိုင်ရုံ လျောင်းရုံဖြင့် အာပတ်မသင့်၍ “ဂစ္ဆန္တိယာ”ဟု ထည့်ရသည်။] ဒွေ(အာပတ္တိယော-ဟောန္တိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေအာသနေ-နေရာ၌၊ အဘိနိသီဒနဝတ္ထာသ္မိ-ထိုင်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ပဉ္စမ သဒိသမေဝ-ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်နှင့်တူသည်သာ၊ ပန-အထူးကား၊ တတ္ထ-ထိုပဉ္စမ သိက္ခာပုဒ်၌၊ အသံဟာရိမေ-မပြောင်းရွှေ့အပ်သောအရပ်၌၊ (အနာပတ္တိ ဟောတိ) ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဓုဝပညတ္ထေ-အမြဲခင်းထား အပ်သော အရပ်၌၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ [ဘိက္ခုနီနံ အတ္ထာယ နိစ္စပညံတ္ထေ] ဣတိ-တည်း။ ။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ-(သမတ္တံ)။

၇။ အနာပုစ္ဆာ သန္တရဏ သိက္ခာပုဒ်

သတ္တမေ- ၌၊ ဝိကာလေတိ- ကား၊ သူရိယေ- သည်၊ အတ္ထင်္ဂတေ - ဝင်ပြီးလတ်သော်၊ သေယျန္တိ- ကား၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ပဏ္ဏသန္တာရမ္ပိ-သစ်ရွက်အခင်း ကိုမူလည်း၊ [သန္တရိတွာဝါ သန္တရပေတွာဝါ၌ စပ်] သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်း သည်၊ ဆဋ္ဌသဒိသမေဝ-ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်နှင့် တူသည်သာ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ- ဤသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပေ၊ ဝိကာလေ-အချိန်မဲ့ အခါမဲ့၌၊ ကုလာနိ-အိမ်တို့သို့၊ ဥပ သင်္ကမိတွာ-၍၊ သာမိကေ-အိမ်ရှင်တို့ကို၊ အနာပုစ္ဆိတွာ-၍၊ သေယျ-အိပ်ရာနေရာ အခင်းကို၊ သန္တရိတွာ-ခင်း၍၊ ပေ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အနာပတ္တိယံ-၌၊ ဓုဝပညတ္တံ နာမ-အမြဲခင်းထားအပ်သော နေရာမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ ပရံ ဥဇ္ဈာပနက သိက္ခာပုဒ်

အဋ္ဌမေ-၌၊ ဒုဂ္ဂဟိတေန ဒုပဓာရိတေနာတိ-ကား၊ ယံ- အကြင်စကားကို၊ ဝုတ္တံ-ပြောအပ်ပြီ၊ တတော-ထိုပြောဆို အပ်သော စကားမှ၊ အညထာ-တစ်ပါးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ ဂဟိတေနစ-ယူအပ်သော စကားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပဓာရိတေန စ-မှတ်သားအပ်သောစကားဖြင့်လည်းကောင်း၊ [ဥဇ္ဈာပေယျ၌စပ်] ပရန္တိ-ကား၊ အယျေ-အရှင်မ၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ အယျံ-အရှင်မကြီးကို၊ သက္ကစ္စံ- ရိုရိုသေသေ၊ န ဥပဋ္ဌဟာမိ ကိရ- မလုပ်ကျွေးဘူးတဲ့၊ ဣတိ အာဒိနာ - သော၊

နယေန-ဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္နံ-ရဟန်းမကို၊ ဥဇ္ဈာပေန္တိယာ-ကဲ့ရဲ့စေသော ရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ(ဟောတိ)၊ (ဣဒံသိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-သိက္ခာမာန်သာမဏေမ၌၊ (သိက္ခာမာန်သာမဏေမကို ကဲ့ရဲ့စေရာ) တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (ဥဇ္ဈာပေန္တိနံ) ယေဝ-တို့၏သာလျှင်၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဒုဂ္ဂဟိတတာ စ-မကောင်းသဖြင့် မှတ်ယူအပ်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥဇ္ဈာပနံ-ကဲ့ရဲ့စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ယံ-အကြင်သူမကို၊ ဥဇ္ဈာပေတိ-၏၊ တဿာ-ထိုသူမ၏၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်းမ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဣမာနိ တိဏီပေ၊ ဣတိ-တည်း။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ ပရံ အဘိသပန သိက္ခာပုဒ် နဝမေ-၌၊ အဘိသပေယျာတိ-ကာ၊ သပထံ-ကျိန်ဆဲမှုကို၊ ကရေယျ-အံ့၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ကျိန်ဆဲရာ၌၊ နိရယေ-ငရဲ၌၊ ဥပပဇ္ဇာမိ-ဖြစ်ရပါစေသော၊ နိရယေ-၌၊ ဥပပဇ္ဇတု-ဖြစ်ပါစေသတည်း၊ (ဖြစ်ပါစေဟယ်)၊ ဣတိ ဝေမာဒီနိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝဒမာနာ-ပြောသော ရဟန်းမသည်၊ နိရယေန-ဖြင့်၊ အဘိသပတိ နာမ-ကျိန်သည် မည်၏၊ အတ္ထောသတိ-ဆဲရေးသည် မည်၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဂိဟိနီ-လူဝတ်ကြောင်မသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပါစေသော၊ ဂိဟိနီ၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေသတည်း၊ ဝါ-ဟယ်၊ ဣတိ ဝေမာဒီနိ-တို့ကို၊ ဝဒမာနာ-သည်၊ ဗြဟ္မစရိယေန-ဖြင့်၊ (အဘိသပတိ နာမ)၊ ပေ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-လူသာမဏေမ၌၊ ဝါ-လူ သာမဏေကို ကျိန်ဆဲရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ တိရတ္ထာနယောနိယာဝါ-တိရတ္ထာန်မျိုးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပေတ္တိဝိသယေနဝါ-ပြိတ္တာမျိုးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မနုဿဒေါဘဂ္ဂေန ဝါ-လူ၏ မကောင်းသော ကံရှိသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဘိသပနေ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်(ဟောတိ)၊ အတ္ထဓမ္မာနုသာသနိပုရေက္ခာရာနံ-အနက်ကို ရှေးရှုခြင်းရှိကုန်၊ ပါဠိကို ရှေးရှုခြင်းရှိကုန်၊ ဆုံးမမှုကို ရှေးရှုခြင်းရှိကုန်သည် ဖြစ်၍၊ (ဝဒန္တိနံ-ကုန်သော ရဟန်းမတို့၏လည်းကောင်း၊) အတ္ထပုရေက္ခာရစသည်တို့ကို ကျိန်ဆဲမှု မဟုတ်သောကြောင့် “ဝဒန္တိနံ”ဟု ထည့်သည်။ ဥမ္မတ္တိကာနံ၊ (အဘိသပန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ နိရယဗြဟ္မစရိယေဟိ-ငရဲ၊ မြတ်သောအကျင့်တို့ဖြင့်၊ အဘိသပနံ-ကျိန်ဆဲခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်းမ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတ္ထဓမ္မပုရေက္ခာရာဒီနံ-အတ္ထပုရေက္ခာရ၊ ဓမ္မပုရေက္ခာရ အစရှိသည်တို့၏၊ အဘာဝေါ-မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဒေါဘဂ္ဂေန ။ ဒုဘဂဿ-ဘုန်းကံမရှိသူ၏+ဘာဝေါ ဒေါဘဂ္ဂံ၊ မျက်စိကန်းခြင်း၊ ခြေလက် ကောက်ခြင်း စသည်ဖြင့် ရုပ်အဆင်း ပျက်ခြင်းတည်း။ [ကာဏာ ဟောမိ၊ ကုဏီဟောမိပေ၊ အာဒိနာ မနုဿဝိရူပဘာဝေန။]

၁၀။ ရောဒနသိက္ခာပုဒ် ဒသမေ-၌၊ ဝဓိတွာတိ-ကား၊ ဟတ္တာဒိဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ [ရောဒေယျ၌စပ်၊] ဉာယံ-ဝဓန၊ ရောဒန ၂ ပါးစုံကို၊ ကရောန္တိယာဝ-ပြုသော ရဟန်းမ၏သာ၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ကေဝလံ-ငိုခြင်းမဖက် သက်သက်၊ ဝဓန္တိယာဝါ-ပုတ်ခတ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ကေဝလံ-ပုတ်ခတ်ခြင်းမဖက် သက်သက်)၊ ရောဒန္တိယာဝါ-ငိုသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနိယာ-၏)၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ-သာတည်း၊ ဉာတိရောဂဘောဂဗျသနေဟိ-ဉာတိဗျသန၊ ရောဂဗျသန၊ ဘောဂဗျသနတို့သည်၊ ဖုဋ္ဌာယ-တွေ့ထိနိုင်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ကေဝလံ-ပုတ်ခတ်ခြင်းမဖက်သက်သက်၊ ရောဒန္တိယာဝေ-ငိုသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ န ဝဓန္တိယာ-မပုတ်ခတ်သောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (ဝဓိတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ ရောဒန္တိနံစ)၊ ပေ၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ ဝဓနဉ္စေဝ-ပုတ်ခတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ရောဒနဉ္စေ-ငိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဣမာနိ ဒွေ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဒုတိယော-သော၊ အန္ဓကာရဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ နဂ္ဂသိက္ခာပုဒ် နဂ္ဂဝဂ္ဂဿ-နဂ္ဂဝဂ်၏၊ ပဌမေ-၌၊ နဂ္ဂါတိ-ကား၊ အနိဝတ္ထာဝါ-ခါးဝတ်သော်လည်း မရှိဘဲ၊ အပါရုတာဝါ-ကိုယ်ရုံသော်လည်း မရှိဘဲ၊ [နဟာယေယျ၌စပ်၊] ဟိ-ဆက်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ နဟာယန္တိယာ-ရေချိုးသော ရဟန်းမ၏၊ သဗ္ဗပ္ပယောဂေသု-တို့၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ နဟာနပရိယောသာနေ-ရေချိုးခြင်း၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-အဝတ်မဆည်း အချည်းနှီး၊ နှာယနဝတ္ထုသ္မိ-ရေချိုးခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဥဒကသာဠိကစီဝရေ-ရေသနပ်သင်္ကန်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ အစ္ဆိန္နောဝါ-လူယူအပ်သော်လည်းကောင်း၊ နဋ္ဌေ ဝါ-ပျောက်ပျက်သော်လည်းကောင်း၊ မဟန္တိ-များသော အဖိုးရှိသော၊ ဝါ-အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်သော၊ ဣဒံ-ဤရေသနပ်သင်္ကန်းကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ စောရာပိ-ခိုးသူတို့သည်လည်း၊ ဟရေယျံ-ဆောင်ယူကုန်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဧဝဇ္ဇပါသု-ကုန်သော၊ အာပဒါသုဝါ-တို့ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ နှာယန္တိယာ-အဝတ်မဆည်း အချည်းနှီး ရေချိုးသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (နှာယန္တိနံ)စ၊ အနာပတ္တိံ (ဟောတိ)၊ နဂ္ဂတာ-အဝတ်မဆည်း အချည်းနှီး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏ

အနိဝတ္ထာဝါ အပါရုတာဝါ။ ။ဝိကပ္ပနတ္ထံ ဝါသဒ္ဓါကြောင့် ခါးဝတ်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ရုံဖြစ်စေ တစ်ထည်ထည်မျှ မပါသူကို “နဂ္ဂါ”ဟု မှတ်ပါ။ နိဝသီယတေတိ နိဝတ္ထံ (ဝတ်အပ်သောခါးဝတ်-သင်းပိုင်) နတ္ထိ နိဝတ္ထံ ယာယာတိ အနိဝတ္ထာ၊ ပါရုပိယတေတိ ပါရုတ်-ခြံ့ထည် (အပေါ်ရန်းကေသီ သင်္ကန်းကြီး) နတ္ထိ၊ ပါရုတ် ယာယာတိ အပါရုတာ။

ဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီးသော အကြောင်း၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ နှာန
 ပရိယောသာနံ-ရေချိုးခြင်း၏ ပြီးဆုံးခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။
 ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၂။ ဥဒကသာဋီကာ ဒုတိယံ- ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပေ၊ အပ္ပမာဏိကာယော-
 သိက္ခာပုဒ် ပမာဏနှင့်မယှဉ်ကုန်သော၊ ဥဒကသာဋီကာယော-ရေသနုပ
 တို့ကို၊ မာရဏဝတ္ထုသ္မိ-ဆောင်ခြင်းဟူသော အကြောင်း
 ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော
 အစီအရင်ကို၊ ရတနဝဂ္ဂေ-ရတနဝဂ်၌၊ နိသီဒနသိက္ခာပဒေ-နိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌၊
 ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။
 ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၃။ စိဝရသိဗ္ဗန သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ ဝိသိဗ္ဗေတွာတိ-ကား၊ ဒုသိဗ္ဗိတံ-မကောင်းသဖြင့်
 ချုပ်အပ်သော သင်္ကန်းကို၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ သိဗ္ဗနတ္ထာယ-ချုပ်ခြင်း
 အကျိုးငှာ၊ ဝိသိဗ္ဗေတွာ- ဖြေပြီး၍၊ အနန္တရာယိကိနီတိ- ကား၊
 ဒသသု-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ အန္တရာယေသု-အန္တရာယ်တို့တွင်၊ [ရာဇ၊ စောရစသော
 အန္တရာယ် ဆယ်ပါးတို့တွင်-ဟူလို] ဧကေကသ္မိမ္မိ-တစ်ပါးပါးလည်း ဖြစ်သော
 အန္တရာယ်သည်၊ အသတိ- မရှိပါဘဲ၊ အညတြ စတူဟပဉ္စာဟာတိ-ကား၊ ဝိသိဗ္ဗိတ
 ဒိဝသတော-ဖြေအပ်ရာနေမှ၊ ပဉ္စဒိဝသေ-ငါးရက်တို့ကို၊ အတိက္ကာမေတွာ-လွန်စေ
 ပြီး၍၊ နေဝ သိဗ္ဗိဿာမိ-မချုပ်တော့အံ့၊ သိဗ္ဗာပနာယ-ချုပ်စေခြင်းငှာ၊ ဥဿုက္ကံ-
 ကြောင့်ကြကို၊ န ကရိဿာမိ-မပြုတော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဓုရံ-တာဝန်ကို၊ ဝါ-
 ဝိရိယကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္ထေ-ချအပ်ပြီးကာမှ၌၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ စိဝရံ-ကို၊ ဝိသိဗ္ဗေတွာ-၍၊ န သိဗ္ဗနဝတ္ထုသ္မိ-မချုပ်ခြင်း
 ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-
 ၌၊ [သိက္ခာမာန်သာမဏေမ၏ သင်္ကန်းကို ဖြေပြီး၍ ချုပ်မပေးရာ၌-ဟူလို] တိက
 ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဥဘိန္နမ္မိ-ဥပသမ္ပန္နာ၊ အနုပသမ္ပန္နာ နှစ်မျိုးလုံးတို့၏လည်း၊
 အညသ္မိ-သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော၊ ပရိက္ခာရေ-၌၊ [ပရိက္ခရာကို ဖြေပြီး၍ ချုပ်မပေး
 ရာ-ဟူလို] တထာ-ထို့အတူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ယာ-
 အကြင်ရဟန်းမသည်၊ အန္တရာယိကိနီဝါ-အန္တရာယ်ရှိသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်၏၊ ပရိယေသိတွာဝါ-ရှာမှီး၍သော်လည်း၊ ကိဉ္စိ-ကို၊ န လဘတိ-မရ၊ ကရောန္တိ
 ဝါ-ပြုစဉ်မူလည်း၊ ဝါ-ချုပ်စဉ်မူလည်း၊ ပဉ္စာဟံ-ငါးရက်ကို၊ အတိက္ကာမေတိ-
 ကျော်လွန်စေ၏၊ တဿာစ-ထိုရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဝိလာနာယ-မကျန်းမာ
 သည် ဖြစ်၍၊ (နေဝ သိဗ္ဗန္တိယာ-ကိုယ်တိုင်လည်း မချုပ်သော၊ သိဗ္ဗာပနာယ-ငှာ၊
 ဥဿုက္ကံ-ကို၊ န ကရောန္တိယာ-မပြုသော၊ ဘိက္ခုနိယာ) စ-၏လည်းကောင်း၊

အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (နေဝ သိဗ္ဗန္တိယာ-သော၊ သိဗ္ဗာပနာယ-ငှာ၊ ဥဿုက္က-
 ကို၊ န ကရောန္တိယာ-သော၊ ဘိက္ခုနိယာ) စ-၏လည်းကောင်း၊ ဥဗ္ဗတ္တိကာဒိန-
 ကုန်၍၊ (နေဝ သိဗ္ဗန္တိနံ-ကုန်သော၊ သိဗ္ဗာပနာယ-ငှာ၊ ဥဿုက္က-ကို၊ န ကရောန္တိနံ-
 ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ 'အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊
 နိဝါသနပါရူပနုပဂစိဝရတာ-ဝတ်လောက် ရုံလောက်သော သင်္ကန်း၏အဖြစ်လည်း
 ကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နာယ-၏၊ သန္တကတာ-လည်းကောင်း၊ သိဗ္ဗနတ္ထာယ-ငှာ၊ ဝိသိဗ္ဗနံ
 ဝါ-ဖြေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဝိသိဗ္ဗာပနံဝါ-ဖြေစေခြင်းသော်လည်းကောင်း၊
 အနုညာတကာရဏာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ ပဉ္စဟာတိတ္တမော-ငါးရက်ကို လွန်ခြင်း
 လည်းကောင်း၊ ဓူရနိက္ခေပေါ-လုံ့လကို ချခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ၊ပေ၊သမနု
 ဘာသနသဒိသာနိ-တူကုန်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။တံတိယသိက္ခာပဒံ (သမုတ္တိ)။

၄။ သင်္ဃာဋီစာရ စတုတ္ထေ-၌၊ ပဉ္စ- ငါးခုကုန်သော၊ အဟာနိ- ရက်တို့တည်း၊
 သိက္ခာပုဒ် ပဉ္စာဟံ-ငါးရက်၊ ပဉ္စာဟမေဝ-ငါးရက်သည်ပင်၊ ပဉ္စာဟိကံ-
 ပဉ္စာဟိက မည်၏၊ [ဏိကပစ္စည်း သွတ္ထု] သင်္ဃာဋီနံ-
 ချုပ်စပ်အပ်သော သင်္ကန်းတို့၏၊ စာရော-လှည့်လည်ခြင်းတည်း၊ သင်္ဃာဋီစာရော-
 ချုပ်စပ်အပ်သောသင်္ကန်းတို့၏၊ လှည့်လည်ခြင်း၊ ပရိဘောဂဝသေနဝါ-သုံးစွဲခြင်း၏
 အစွမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဩတာပနဝသေနဝါ-နေလှန်းခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်
 သော်လည်းကောင်း၊ (ပရိဝတ္တနံ၌ စပ်)၊ သင်္ဃာဋီတဋ္ဌေန-ချုပ်စပ်အပ်သည်၏
 အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ [ဤပါဌ်ဖြင့် သံဃာဋီသဒ္ဓါ၏ ပဝတ္တိနိမိတ်ကို
 ပြသည်၊ “သံဃဋီယတေတိ သံဃာဋီ”ဟု ပြုပါ-ဟူလျှင်] သင်္ဃာဋီတိ-သင်္ဃာဋီဟူ၍၊
 လဒ္ဓနာမာနံ-ရအပ်သော အမည်ရှိကုန်သော၊ [စိဝရာနံဟု လာမည် ဖြစ်သော
 ကြောင့်၊ “လဒ္ဓနာမံ”ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊] တိစိဝရံ-သုံးထည်သော သင်္ကန်း
 လည်းကောင်း၊ ဥဒကသာဋီကာ-ရေသနပ်လည်းကောင်း၊ သင်္ကစိကာ-ရင်စည်း
 တဘက်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပဉ္စန္ဒ-ငါးထည်ကုန်သော၊ ဣမေသံ စိဝရာနံ-
 ဤသင်္ကန်းတို့၏၊ ပရဝတ္တနံ-လဲလှယ်ခြင်းကို၊ (အတိက္ကာမေယျ၌စပ်)၊ ဣတိ
 အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ အတိက္ကာမေယျ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဆဋ္ဌေ-မြောက်သော၊
 အရုဏုဂ္ဂမနေ-အရုဏ်တက်ချိန်၌၊ ဧကသိ-တစ်ထည်သော၊ စိဝရေ-ကို၊ ဝုတ္တ
 နယေန-ဖြင့်၊ [ဆိုအပ်ပြီးသော သုံးစွဲခြင်း၊ နေလှန်းခြင်းဖြင့်-ဟူလျှင်] အပရိဝတ္တိတေ-
 မလဲလှယ်အပ်သော်၊ ဧကာ-တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ(ဟောတိ)၊ ပဉ္စသု-ငါးထည်
 သော သင်္ကန်းတို့ကို၊ အပရိဝတ္တိတေသု-န်သော်၊ ပဉ္စ- ငါးချက်ကုန်သော၊
 အာပတ္တိယော ဟောန္တိ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ စိဝရံ-ကို၊ နိက္ခိပိတ္တာ-၍၊ သန္တရုတ္တရေန-သင်းပိုင်နှင့်
 တကွဖြစ်သော အပေါ်ခြံဖြင့်၊ ဇနပဒစာရိကံ-ဇနပုဒ်ဒေသစာရိကို၊ ပက္ကမနဝတ္ထုသိ-
 ဖဲသွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ- ပြီ၊ တိကပါစိတ္တိယံ- တည်း။

ပဉ္စာဟာနတိက္ကန္တေ-ငါးရက်မလွန်သေးသော လဲလှယ်ခြင်း၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ ပန-ကား၊ တသ္မိ-ထို ငါးရက်မလွန်သေးသော လဲလှယ်ခြင်း၌၊ အနတိက္ကန္တ သညာယ-မလွန်သေးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (အတိက္ကာမေန္တိယာ-လွန်စေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ပဉ္စမံ-ငါးရက်မြောက်သော၊ ဒိဝံသံ-နေ့၌၊ ပဉ္စစိဝရာနိ- ငါးထည်သော သင်္ကန်းတို့ကို၊ နိဝါသေန္တိယာ ဝါ-ဝတ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပါရုပန္တိယာဝါ-ခြံသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဩတာပေန္တိယာဝါ-နေလှန်းသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဂိလာနာယ-ဖြစ်၍၊ (အတိက္ကာ မေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) မေ-ငါ၏၊ ဣဒံ စိဝရံ-သည်၊ မဟဋ္ဌံ-ရှိ၏၊ ဤဒိသေ- ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ စောရဘယေ-ခိုးသူဘေး၌၊ ဝါ-ခိုးသူဘေး ဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဓာရေတုံ-ဆောင်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဧဝရူပါသု- ကုန်သော၊ ဒိအာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (အတိက္ကာမေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိ ကာဒိနံ (အတိက္ကာမေန္တိနံ)စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊ စိဝရာနံ-တို့ တွင်၊ အညတရတာ-တစ်ထည်ထည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စာဟာတိက္ကမော- ငါးရက်လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ် ပြီးသော အကြောင်း၏မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ အပရိဝတ္တနံ-မလဲလှယ်ခြင်းလည်း ကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။ [“ဣဒံ မေ စိဝရံ၊ပေ၊အာပဒါသု”ဟူသောစကားသည် နောက်သိက္ခာပုဒ်၌ လာဦးမည်။]

၅။ စိဝရသင်္ကာမနိယ သိက္ခာပုဒ် ပဉ္စမေ-၌၊ စိဝရသင်္ကာမနိယန္တိ-ကား၊ သင်္ကာမေတဗ္ဗ စိဝရံ-ပြောင်းရွှေ့စေထိုက်သော သင်္ကန်းကို၊ [မိမိထံ၌ အတည်မနေဘဲ ပြန်ပေးထိုက်သော သင်္ကန်း-ဟူလို၊ ဤစကားဖြင့် သဒ္ဒတ္ထကို ပြသည်၊ သင်္ကာမနိယံ”ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် နောက်ကျ နေသော ဝိသေသနပရပဒကမ္မဓာရဏ်းဟုလည်း သိစေသည်။] အညိဿာ-အခြား ရဟန်းမ၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ အနာပတ္တော-မပန်ပြောဘဲ၊ ဂဟိတံ-ယူအပ်ပြီး သော၊ ဝါ-ယူအပ်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ပန-တစ်ဖန်၊ ပဋိဒါတဗ္ဗံ-ပြန်ပေးထိုက်သော၊ ပဉ္စန္ဒံ-ငါးထည်သောသင်္ကန်းတို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်ထည်ထည်သော၊ စိဝရံ-ကို၊ (ဓာရေယျ-အံ့)၊ ဣတိ-ကား၊ အတ္ထော-အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း၊ ဓာရေယျာတိ-ကား၊ တံ-ထိုပြောင်းရွှေ့ထိုက်သော သင်္ကန်းကို၊ သစေ နိဝါသေတိ ဝါ-အကယ်၍မူလည်း ဝတ်အံ့၊ သစေ ပါရုပတိ ဝါ-အကယ်၍မူလည်း ရံ့အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ပါရုပနဝတ္ထုသ္မိ-ရံခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-သိက္ခာမာန်သာမဏေမဉ္စိ၊ [သိက္ခာမာန်သာမဏေမ၏ သင်္ကန်းကို ယူဝတ်ရာ၌-ဟူလို၊] တိကဒုက္ကဋ်-သည်၊ (ဟောတိ)။

ပန-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ တာယ-ထိုသင်္ကန်းရှင်သည်၊ ဒိန္နံ ဝါ-
 ပေးအပ်ပြီးသော သင်္ကန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းရှင်ကို၊ အာပုတ္တ
 ဝါ-ဇီနိပြော၍သော်လည်းကောင်း၊ (ဓာရေတိ-၏၊) အစ္ဆိန္နနဋ္ဌစီဝရိကာ-လုံယက်
 အပ်ပြီးသော သင်္ကန်းရှိသူ၊ ပျောက်သောသင်္ကန်းရှိသူသည်၊ ဟုတ္တာဝါ-သော်လည်း
 ကောင်း၊ (ဓာရေတိ-ဆောင်၏၊) [မေ-၏၊ ဣဒံ စီဝရံ-သည်၊ မဟတ္ထံ-များသော်
 အဖိုးရှိ၏၊ ဤဒိသေ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ စောရဘယေ-ခိုးသူဘေး၌၊ ဝါ-ခိုးသူဘေး
 ဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဓာရေတု-ငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဧဝ
 ရူပါသု-န်သော၊ အာပဒါသုဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဓာရေတိ-၏၊ တံဿာစ-၏
 လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တိကာဒိနံ-န်၍၊ (ဓာရေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-
 သည်၊ (ဟောတိ)၊ စီဝရသင်္ကာမနိယတု-ပြောင်းရွှေ့ထိုက်သော သင်္ကန်း၏အဖြစ်
 လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပန္နယ-ရဟန်းမ၏၊ သန္တကတာ-ဥစ္စာ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
 အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီးသော အကြောင်း၏မရှိခြင်း
 လည်းကောင်း၊ ဓာရဏံ-ဆောင်ထားခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ၊ ပေ၊ ပဌမကထိန
 သဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ ဣတိ-
 တည်း။ ။ ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။ [“ဣဒံ မေပေအာပဒါသု”ဟူသော ဤ
 ဝါကျမျိုးသည် ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၌လည်း ပါခဲ့၏၊ ဋီကာသစ်၌ ဤသိက္ခာပုဒ်ဝယ် ဤ
 ဝါကျ မရှိထိုက်ဟု ပယ်၍ “အာပဒါသု”အတွက် ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်
 သော အဖွင့်ကို ယူ၍ ဖွင့်သွား၏။]

၆။ ဂဏစီဝရသိက္ခာပုဒ် ဆံဋ္ဌေ-၌၊ ဂဏဿာတိ-ကား၊ ဘိက္ခုနိသံယဿ-ဘိက္ခုနိ
 သံယာ၏၊ စီဝရလာဘန္တိ-ကား၊ ဝိကပ္ပနပဂမ္ပိ-ဝိကပ္ပနာ
 လောက်သည်လည်းဖြစ်သော၊ [“ပိ”သည် ဂရဟာဇောတက၊ နိဝါသနပါရူပနပဂ
 ဖြစ်မှု ဆိုဖွယ်ပင် မလို-ဟု သမ္မာဝနာပြု၊] ပစ္စိမံ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ လဘိတဗ္ဗံ-
 ရထိုက်သော၊ စီဝရံ-ကို၊ အန္တရာယံ ကရေယျာတိ-ကား၊ ယထာ-အကြင်အခြင်း
 အရာအားဖြင့် အားထုတ်လတ်သော်၊ တေ-ထိုအလှူရှင်တို့သည်၊ ဒါတုကာမာ-
 လှူခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ ဝါ-ဖြစ်လျက်) န ဒေန္တိ-မလှူတော့ကုန်၊
 ဧဝံ-ဤသို့ မလှူနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပရတ္တမေယျ-
 အားထုတ်အံ့၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ဝစနေန-စကားကြောင့်၊
 တေ-ထို အလှူရှင်တို့သည်၊ သစေ ‘န ဒေန္တိ-အကယ်၍’ မလှူတော့ကုန်အံ့၊
 (ဧဝံသတိ)၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေအညသိ-သင်္ကန်းမှတစ်ပါးသော၊ ပရိက္ခာရေ-ခွက်စသော၊
 ထောပတ်စသော ပရိက္ခာရ၌၊ ဝါ-ပရိက္ခာရကို အန္တရာယ်ပြုရာ၌၊ [ယတ္ထကတ္ထစိ
 ထာလကာဒိနံ ဝါ သပ္ပိတေလာဒိနံ ဝါ အညတရံသိ]၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-
 ဆက်၊ သမ္ပဟုလာနံ-များစွာသော ရဟန်းမတို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ဧက
 ဘိက္ခုနိယာ ဝါ-တစ်ပါးသော ရဟန်းမ၏သော်လည်းကောင်း၊ စီဝရလာဘေပိ-

သင်္ကန်းလာဘ်၌လည်း၊ ဝါ-သင်္ကန်းလာဘ်၏ အန္တရာယ်ကို ပြုရာ၌လည်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌ
 မေဝ် (ဟောတီ)၊ သမ္မုကာလေ-နည်းသော အဖိုးရှိရာအခါ၌၊ ဝါ-အဖိုးချိုရာအခါ၌၊
 ဒဿထ-လှုံရကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာနိသံသံ-အကျိုးကို၊ ဒဿေတွာ-
 ပြု၍၊ နိဝါရေန္တိယာ-တားမြစ်သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ
 (နိဝါရေန္တိနံ)စ-အနာပတ္တိ (ဟောတီ)၊ ဝိကပ္ပနုပဂပစ္ဆိမစိဝရတာ-ဝိကပ္ပနာလောက်
 သော နောက်ဆုံးသင်္ကန်း၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သံဃဿ-ဘိက္ခုနီသံဃာ၏
 အပေါ်၌၊ ပရိဏတဘာဝေါ-ညွတ်ပြီး၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အာနိသံသံဒဿ
 ဇနန-အာနိသင်ကို ပြခြင်းနှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ အန္တရာယကရဏံ-အန္တရာယ်ကို
 ပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ ပဋိဗာဟန သတ္တမေ-၌၊ ဓမ္မိကံ စိဝရဝိဘင်္ဂိန္တိ-ကား၊ သမဂ္ဂေန-ညီညွတ်သော၊
 သိက္ခာပုဒ် သံဃေန-သံဃာသည်၊ သန္တိပတိတွာ-စည်းဝေး၍၊ ကရိယမာန-
 ပြုအပ်သော၊ စိဝရဝိဘင်္ဂိ-သင်္ကန်းဝေဖန်ခြင်းကို၊ ပတိဗာဟေ
 ယျာတိ-ကား၊ ပဋိသေဓေယျ-တားမြစ်အံ့၊ ဧဝံ-သို့၊ ပတိသေဓေန္တိယာ-တားမြစ်
 သော ရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတီ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဓမ္မိကံ-တရားရှိ
 သော၊ ဝါ-တရားနှင့်လျော်သော၊ စိဝရဝိဘင်္ဂိ-သင်္ကန်းဝေဖန်ခြင်းကို၊ ပတိဗာဟန
 ဝတ္ထုသိဉ္စိ-တားမြစ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဓမ္မိကေ-တရားရှိ
 သော ဝေဖန်ခြင်း၌၊ ဝေမတိကာယ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပတိ
 ဗာဟန္တိယာ-တားမြစ်သောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) အဓမ္မိကေ-တရားမရှိသော
 ဝေဖန်ခြင်း၌၊ ဓမ္မိကသညာယ-တရားရှိသော ဝေဖန်ခြင်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊
 (ပတိဗာဟန္တိယာ)စေ-၏လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကာယ-၍၊ (ပတိဗာဟန္တိယာ)စ-
 ၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌ (ဟောတီ)၊ ဥဘယတ္ထ-နှစ်ပါးစုံသော ဓမ္မိက အဓမ္မိက
 တို့၌၊ အဓမ္မိကသညာယ-၍၊ (ပတိဗာဟန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အာနိသံသံ-
 အကျိုးကို၊ ဒဿေတွာ-၍၊ ပတိဗာဟန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ [ယခုဝေလျှင်
 တစ်ပါးမှာ သင်္ကန်းတစ်ထည်စာ မလောက်ပေဘူး၊ သုံးရက်၊ လေးရက်ကြာလျှင်
 ရလိမ့်ဦးမည်၊ ထိုအခါကျမှ ဝေကြတာပေါ့ဟု အကျိုးပြု၍ တားမြစ်သည်၊] ဥမ္မတ္တိ
 ကာဒီနံ-ကုန်၍၊ (ပတိဗာဟန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတီ)၊ စိဝရ
 ဝိဘင်္ဂိဿ-သင်္ကန်းဝေဖန်ခြင်း၏၊ ဓမ္မိကတာ-တရားနှင့်လျော်သည်၏အဖြစ်လည်း
 ကောင်း၊ ဓမ္မိကသညာယ-တရားနှင့်လျော်၏ဟု အမှတ်ရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း။

သမ္မုကာလေ ဒဿထ။ ။[သံသဒ္ဓါသည် အပ္ပအနက်ဟော၊ နည်းသော အဖိုးရှိရာအခါ
 (အဖိုးချိုရာအခါ)] “ဘယ်လောက်တန် လှူမည်ဟု မှန်းသလဲ”ဟု မေးသောအခါ “ဤမျှလောက်
 တန်သော ပရိက္ခရာကို လှူပါမည်”ဟု လျှောက်လျှင် “ဆိုင်းငံ့ကြဦး၊ ယခုအခါ ဝါဇေးတက်နေ
 သေးတယ်၊ ဝါပေါလာလျှင် အထည်လဲ ဈေးချိုလိမ့်မည်၊ ထိုအခါကျမှ လှူကြတာပေါ့” ဤသို့
 ပြော၍ တားမြစ်သည်။

အာနိသံသေန-အကျိုးနှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ ပတိဟာနံ-ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနေဝ၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ(သမတ္တံ)။

၈။ စီဝရဒါန သိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌမေ-၌၊ သမဏစီဝရန္တိ-ကား၊ ကပ္ပကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော ကပ္ပဝိန္ဓုရှိသော၊ ဝါ-ကပ္ပဝိန္ဓုထိုးအပ်ပြီးသော၊ နိဝါသနပါရပနုပဂံ-ဝတ်လောက် ရုံလောက်သောသင်္ကန်းကို၊ [ဒဒေယျ၌စပ်] ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော သင်္ကန်းကို၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ သဟဓမ္မိကေ-သီတင်းသုံးဖော်-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မာတာပိတရောစ-အမိအဖတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ ယဿ ကဿစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ဂဟဋ္ဌဿဝါ-အိမ်၌ တည်သူ လူဝတ်ကြောင်အားသော်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇိတဿဝါ-ရသေ့ပရိဗ္ဗြင်္ဂ အားသော်လည်းကောင်း၊ ပရိစ္စဇိတွာ-စွန့်၍၊ ဒေန္တိယာ-ပေးသောရဟန်းမ၏၊ [ဤ ပါဌ်ဖြင့် “လှူသောအားဖြင့် မေးခြင်းမဟုတ်၊ စွန့်သောအားဖြင့် ပေးခြင်း”ဟု ပြသည်။] ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊အဂါရိကဿ-အိမ်၌ တည်သူ လူဝတ်ကြောင်အား၊ သမဏစီဝရဒါနဝတ္ထုသို့-ရဟန်းတို့၏ သင်္ကန်းကို ပေးခြင်းဟူသော အကြောင်း ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်းယောက်ျား၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ မာတာ ပိတုနံ-တို့အား၊ ပရိစ္စဇိတွာပိ-အပိုင်စွန့်၍သော်လည်း၊ (ဒေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း) အညေသံ-အခြားသူတို့အား၊ တာဝကာလိကမေဝ-အခိုက်အတန့်သာလျှင်၊ [အခိုက်အတန့် ငှားသော်အားဖြင့်] ဒေန္တိယာ-ပေးသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (ဒေန္တိနံ)စ၊ အနာပတ္တိ၊ သမဏစီဝရတာ-ရဟန်းတို့၏သင်္ကန်း၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သဟဓမ္မိကေစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မာတာပိတရောစ- တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-၍၊ အညေသံ-တို့အား၊ ဒါနံ-ပေးခြင်းလည်းကောင်း၊ အတာဝကာလိကတာ-အခိုက်အတန့်ပေးခြင်း မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ ကာလာတိက္ခမန သိက္ခာပုဒ် နဝမေ-၌၊ ဒုဗ္ဗလစီဝရပစ္စာသာယာတိ-ကား၊ ဒုဗ္ဗလာယ-အားနည်းသော၊ စီဝရပစ္စာသာယ-သင်္ကန်း၌ ဖြစ်သော အလိုအာသာဖြင့်(ဒါတု-ငှာ) သစေသက္ခောမ-အကယ်၍ စွမ်းနိုင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒဿာမ-လှူပါကုန်အံ့၊ ဣတိ ဧတ္တကမတ္တံ-ဤမျှ လောက်သော စကားကို၊ သုတွာ-၍၊ ဥပ္ပာဒိတာယ-ဖြစ်စေအပ်သော၊ အာသာယ-အလိုအာသာဖြင့်၊ ဣတိ-ကား၊ အတ္ထော-အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း၊ စီဝရကာလသမယံ-အတိက္ခာမေယျာတိ-ကား၊ ဝဿ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝုတ္တဘိက္ခုနီဟိ-နေပြီးကုန်သော ရဟန်းမတို့သည်၊ ကာလစီဝရေ-ကာလသင်္ကန်းကို၊ ဘာဇီယမာနေ-ဝေဖန်အပ် သော်၊ အယျေ-တို့၊ အာဂမေယျာထ-ဆိုင်းငံ့ကြပါကုန်၊ သံယဿ-၏၊ စီဝရ ပစ္စာသာ-သည်၊ အတ္ထိ-ရှိပါသေး၏၊ ဣတိ ဝတွာ-ဤသို့-ပြော၍၊ တံစီဝရဝိဘင်္ဂ-

ထိုသင်္ကန်းဝေဖန်ခြင်းကို၊ စီဝရကာလံ-သင်္ကန်းကာလကို၊ အတိက္ကာမေယျ-
ကျော်လွန်စေအံ့၊ ကထိနေ-ကို၊ အနတ္တတေ-မခင်းအပ်သော်၊ ဝဿာနဿ-မိုးလ
၏၊ ပစ္ဆိမမာသံ-နောက်ဆုံးလကို၊ ကထိနေ-ကို၊ အတ္တတေ-သော်၊ ကထိနုဗ္ဗာရ
ဒိဝသံ-ကထိန် နုတ်ရာ နေ့ကို၊ အတိက္ကာမေန္တိယာ-ကျော်လွန်စေသော၊ တဿာ-
ထိုရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဒုဗ္ဗလစီဝရပစ္စာသာယ-အားနည်းသော သင်္ကန်း၌ ဖြစ်
သော အလိုအာသာဖြင့်၊ စီဝရကာလသမယံ-သင်္ကန်းကာလအခါကို၊ အတိက္ကာ
မိတဝတ္ထုသ္မိ-ကျော်လွန်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဒုဗ္ဗလ
စီဝရေ-အားနည်းသော သင်္ကန်း၌၊ ဝေမတိကာယ-ဖြစ်၍၊ (အတိက္ကာမေန္တိယာ-
ကျော်လွန်စေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) အဒုဗ္ဗလစီဝရေ-အားနည်းသော
သင်္ကန်း မဟုတ်သည်၌၊ ဒုဗ္ဗလစီဝရသညာယ-အားနည်းသော သင်္ကန်းဟု အမှတ်
ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (အတိက္ကာမေန္တိယာ)စေ-၏လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကာယ-ဖြစ်၍၊
(အတိက္ကာမေန္တိယာ)စ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဥဘယတ္ထ-နှစ်ပါးစုံ
သော ဒုဗ္ဗလစီဝရ၊ အဒုဗ္ဗလစီဝရတို့၌၊ အဒုဗ္ဗလစီဝရသညာယ-၍၊ (အတိက္ကာ
မေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း။)

န သက္ကောမ-လျှခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ပါကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ကိဗ္ဗာပိ ဝဒန္တိ-အကယ်
၍ကား လျှောက်ကုန်၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် လျှောက်ကြပါကုန်သော်လည်း၊ ဣဒါနိ-
ယခုအခါ၌၊ တေသံ-ထိုဒါယကာတို့၏၊ ကပ္ပာသော-ဝါသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ-ဖြစ်တော့
လတ္တံ့၊ ဣတိ 'ဧဝံ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓေါ-သဒ္ဓါတရားရှိသော၊
ပုရိသော-ယောက်ျားသည်၊ အာဂမိဿတိ-လာတော့လတ္တံ့၊ တသ္မိ-ထိုသဒ္ဓါတရားရှိ
သော ယောက်ျားသည်၊ အာဂတေ-လာလတ်သော်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ဧကန်၊ ဒဿန္တိ-
လျှကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ ဧဝံ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ [နှစ်မျိုးလုံးပြော၍ မဖြစ်၊
တစ်မျိုးမျိုးသာ ပြော၍ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ "ဝါ"ကို ဣတိ ဧဝံ နောက်၌
ရွှေ့ထိုင်ရသည်၊] အာနိသံသံ-အကျိုးကို၊ ဒဿေတွာ-ပြ၍၊ နိဝါရေန္တိယာ-၏လည်း
ကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ-ကုန်၍၊ (နိဝါရေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ
(ဟောတိ)၊ ဒုဗ္ဗလစီဝရတာ-အားနည်းသော သင်္ကန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
ဒုဗ္ဗလစီဝရသညာယ-အားနည်းသော သင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်လည်း
ကောင်း၊ အာနိသံသေန-နှင့်၊ ဝိနာ-၍၊ နိဝါရဏံ-တားမြစ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊
အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ ကထိနုဒ္ဓါရ သိက္ခာပုဒ် ဒသမေ-၌၊ ဓမ္မိကံ ကထိနုဒ္ဓါရန္တိ-ကား၊ သဗ္ဗာသံ-အလုံးစုံကုန်
သော၊ ဘိက္ခုနိနံ-တို့အား၊ အကာလစီဝရံ-ကို၊ ဒါတုကာမေန-
လျှခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊ ဥပါသကေန-ဥပါသကာသည်၊
ယတ္ထကော-အံ့ကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ အတ္ထာရမ္မလကော-ခင်းခြင်းလျှင်

'အကြောင်းရင်းရှိသော၊ အာနိသံသော-အကျိုးသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏) တတော-ထို အကျိုးထက်၊ အဓိကံဝါ-အပိုအလွန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သမကံဝါ-အညီအမျှ ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒတ္တာ-လှူပြီး၍၊ ယာစိတေန-တောင်းပန်အပ်သော၊ သမဂ္ဂေန-ညီညွတ်သော၊ ဘိက္ခုနီသံသေန-သည်၊ ယံကထိနံ-အကြင်ကထိန်ကို၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မေန-ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့်၊ အန္တရာ-အကြား၌၊ [တပေါင်းလဲ၊ မပြည့်မီအကြား၌-ဟူလို]၊ ဥဒ္ဓရီယတိ-နုတ်အပ်၏၊ တဿ-ထိုသံယာ၏၊ သော ဥဒ္ဓါရော-ထိုနုတ်ခြင်းကို၊ ဓမ္မိကောတိ-တရားရှိ၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဧဝရူပံ- ဤသို့သဘောရှိသော၊ ကထိနုဒ္ဓါရံ-ကထိန်နုတ်ခြင်းကို၊ (ပတိဗာဟေယျ-တားမြစ် အံ့)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ပတိဗာဟေယျာတိ-ကား၊ နိဝါရေယျ-တားမြစ်အံ့၊ ဧဝရူပံ-သော၊ ကထိနုဒ္ဓါရံ-ကို၊ နိဝါရေန္တိယာ-တားမြစ်သော၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဣဒံနုဒ္ဓါရံ-ကို၊ ပတိဗာဟန ဝတ္ထုသ္မိ-တားမြစ်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ [ဓမ္မိကေ ဝေမတိကာယ-စသော ကြွင်းသော အစီအရင်ကို-ဟူလို] သတ္တမေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထိုက်၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။

ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

သေသံ သတ္တမေ။ ။ “သေသံ သတ္တမေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ”ဟု ဆိုသောကြောင့် “အာနိသံသံ ဒဿေတွာ ပတိဗာဟန္တိယာ”ဟု အနာပတ္တိဝါရ ရနိုင်၏။ ဘိက္ခုနီသံယာမှာ သင်္ကန်း ဟောင်းနေပြီ၊ ကထိန်အာနိသင်ကို အရင်းခံ၍ ရမည့်လာဘ်၊ ရပြီးလာဘ်ကား အများကြီး ရှိသည်။ ထိုလာဘ်ကို သင်္ကန်း ရှားပါးနေသော ကထိန်အာနိသင်လည်း ရနေသော ဘိက္ခုနီ သံယာကို ဝေသင့်သည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အကျိုးပြု၍ တားမြစ်သူကို “အာနိသံသံ ဒဿေတွာ ပတိဗာဟန္တိ”ဟု မှတ်ပါ။

တတိယော-သော၊ နဂ္ဂဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ တုဝဇ္ဇ သိက္ခာပုဒ် တုဝဇ္ဇဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ တုဝဇ္ဇေယျန္တိ-ကား၊ နိပဇ္ဇေယျ- အိပ်ကုန်အံ့၊ ပန-ဆက်၊ တာသု-ထိုရဟန်းမနှစ်ယောက်တို့တွင်၊ ဧကာယ-တစ်ယောက်သည်၊ နိပဇ္ဇာယဝါ-အိပ်ပြီးသော်လည်း၊ ဝါ-အိပ်ပြီးမှလည်း၊ [အလျင်အိပ်သည်ကို ဆိုသည်၊ အိပ်ပြီး၍ ထမသွားသေး၊] အပရာ-အခြားတစ်ယောက်သည်၊ နိပဇ္ဇတု-အိပ်ပစေ၊ ဒေဝိ-နှစ်ယောက်စလုံးတို့ သည်လည်း၊ သဟေဝဝါ-တစ်ပြိုင်နက်သာလျှင်မူလည်း၊ နိပဇ္ဇန္တု-အိပ်ပစေကုန်၊ ဒွိန္ဒမ္မိ-နှစ်ယောက်လုံးတို့၏လည်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ [ဘိက္ခုတို့ အတူအိပ်လျှင် ဒုက္ကဋ်ဟု ခုဒ္ဓကဝတ္ထုခန္ဓက၌ ပညတ်တော်မူ၏၊] (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဒွိန္ဒ တို့၏၊ ဧကမဉ္စေ-ညောင်စောင်းတစ်ခုတည်း၌၊ ဝါ-ခုတင်တစ်ခုတည်း၌၊ တုဝဇ္ဇန ဝတ္ထုသ္မိ-အိပ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပန-ကား၊ ဧကာယ-

သံည၊ နိပဇ္ဇာယ-အိပ်ပြီးလတ်သော်၊ ဧကော-သည်၊ သစေ နိသီဒတိ-အကယ်၍ ထိုင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်လည်းကောင်း၊) ဥဘော-နှစ်ယောက်တို့သည်၊ သစေ နိသီဒန္တိ-ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ တာသံ-ထိုရဟန်းမတို့၏ လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ-ကုန်၍၊ (တုဝဋ္ဌန္တိနံ)စ-၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဧကမဗ္ဗတာ-ညောင်စောင်းတစ်ခုတည်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဒွိန္တိ-တို့၏၊ တုဝဋ္ဌနံ-အိပ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဧဋ္ဌကလောမသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၂။ ဧကတ္ထရဏပါဝုရဏ သိက္ခာပုဒံ ဒုတိယေ-၌၊ ဧတာသံ-ထိုရဟန်းမတို့၏၊ ဧကံ-တစ်ခု သော၊ အတ္ထရဏဥေဝ-အခင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပါဝုရဏဥ-အခြံသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏။) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (တာ-ထိုရဟန်းမတို့သည်) ဧကတ္ထရဏပါဝုရဏာံ-တို့ မည်၏၊ ဧတံ-ဤဧကတ္ထရဏပါဝုရဏာဟူသော အမည်သည်၊ သံဟာရိမာနံ-ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ် ဖြစ်စေနိုင်ကုန်သော၊ ပါဝါရတ္ထရဏကဋ္ဌသာရကာဒီနံ-အခြံ၊ အခင်း၊ ဖျာ၊ သင်ဖြူးအစရှိသည်တို့၏၊ ဧကံ အန္တံ-တစ်ဖက်သော အစွန်းကို၊ အတ္ထရိတွာ-ခင်းပြီး၍၊ ဧကံ(အန္တံ)-တစ်ဖက်သော အစွန်းကို၊ ပါရုပိတွာ-ခြံ၍၊ တုဝဋ္ဌန္တိနံ-အိပ်ကုန်သော ရဟန်းမတို့၏၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ တံယေဝ-ထိုအခြံကိုပင်၊ အတ္ထရိတွာ-ခင်းပြီး၍၊ တံ(ဧဝ)-ထိုအခင်းကိုပင်၊ ပါရုပိတွာ-ခြံ၍၊ နိပဇ္ဇန္တိနံ-အိပ်ကုန်သော ရဟန်းမတို့၏၊ ပါစိတ္တိယံ-သည်၊ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ တုဝဋ္ဌနဝတ္ထုသ္မိ-အိပ်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အတ္ထရဏောဝါ-အခင်းသော်လည်းဖြစ်သော၊ ပါဝုရဏောဝါ-အခြံသော်လည်းဖြစ်သော၊ ဧကသ္မိ-တစ်ခု၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ နာနတ္ထရဏပါဝုရဏော-အသီးသီးသော အခင်းအခြံ၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ္ဌံ (ဟောတိ)၊ [နာနတ္ထရဏပါဝုရဏော ဧကတ္ထရဏပါဝုရဏသညာ ဒုက္ကဋ္ဌံတစ်ချက်၊ နာနတ္ထရဏပါဝုရဏော ဝေမတိကာ ဒုက္ကဋ္ဌံတစ်ချက် ဤသို့အားဖြင့် ဒုက္ကဋ္ဌံနှစ်ချက်-ဟူလျှ်]ပန-ကား၊ တသ္မိ-ထိုနာနတ္ထရဏပါဝုရဏ၌၊ နာနတ္ထရဏပါဝုရဏသညာယ-နာနတ္ထရဏပါဝုရဏဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (နိပဇ္ဇန္တိယာ-အိပ်သောရဟန်းမ၏

ဧကသ္မိ ဒုက္ကဋ္ဌံ ။အခြံမတူဘဲ တစ်ခင်းတည်း၊ သို့မဟုတ် အခင်းမတူဘဲ တစ်ခြံတည်း အိပ်လျှင် ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ဘိက္ခုတို့မှာလည်း ဒုက္ကဋ္ဌံဟုပင် ခုဒ္ဒကဝတ္ထုက္ခန္ဓက၌ ပညတ်တော်မူသည်၊ ဤစကားအရ “ကော်ဇောကြီး၊ သင်ဖြူးကြီး စသည်များပေါ်၌ ၂.ပါး ၃ ပါး စသည် အတူ မအိပ်ကောင်း”ဟု မှတ်ပါ။ အကယ်၍ အိပ်ခွင့်ကြံလျှင် “ဝဝတ္ထာနံ ဒေသေတွာ”အရ အပိုင်းအခြားထား၍ အိပ်ရမည်။

ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ဝဝတ္ထာနံ-အပိုင်းအခြားကို၊ ဒေသေတွာ-ပြုပြီး၍၊ နိပဇ္ဇန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တိကာဒီနံ (နိပဇ္ဇန္တိနံ) စ၊ အနာပတ္တိ၊ သေသံ-သည်၊ ပဌမသဒိသမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ အဖာသုကရဏ သိက္ခာပုဒ်

တတိယေ-၌၊ အဖာသုန္တိ-ကား၊ ဣမိနာ-ဤစင်္ကြံသွားခြင်း အစရှိသော အမှုကြောင့်၊ ဣမိဿာ - ဤ ရဟန်းမ၏၊ အဖာသု-မချမ်းသာခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ စက်မနဋ္ဌာန နိသဇ္ဇာဒယောဝါ-စင်္ကြံသွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓေသဥဒ္ဓိသာပနပရိပုစ္ဆာသဇ္ဈာယံဝါ-ပါဠိကို ကိုယ်တိုင်ရွတ်ဆိုခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ရွတ်ဆိုစေခြင်း၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်တို့ကို မေးမြန်းခြင်း၊ သရဇ္ဈာယ်ခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသောရဟန်းမ၏၊ စက်မနေ-စင်္ကြံသွားခြင်း၌၊ နိဝတ္တနဂဏနာယ-ပြန်နစ်ခြင်း အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဌာနာဒီသု-ရပ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ပယောဂဂဏနာယ-ပယောဂအရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓေသာဒီသု-ပါဠိကို ရွတ်ဆိုခြင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ပဒဂဏနာယ-ပုဒ်အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ပေ၊သဉ္စိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေ့ဆော်၍၊ အဖာသုကရဏ ဝတ္ထုသို့-မချမ်းသာမှုကို ပြုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အနုပသမ္ပန္နာယ-ဥပသမ္ပန္နာ မဟုတ်သော မိန်းမ၌၊ ဝါ-အနုပသမ္ပန္နာကို မချမ်းသာမှု ပြုရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ န အဖာသုကာမတာယ-အဖာသုကာမတာ မဟုတ်သည် ဖြစ်၍၊ (အဖာသု-မချမ်းသာမှုကို၊ ကရောန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အာပုစ္ဆာ-ပန်ပြော၍၊ ပုရတော-၌၊ စက်မနာဒီနိ-တို့ကို၊ ကရောန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တိကာဒီနံ(ကရောန္တိနံ)စ၊ အနာပတ္တိ(ဟောတိ)၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်းမ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဖာသုကာမတာ-မချမ်းသာမှုကို ပြုလိုသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဖာသုကရဏံ-မချမ်းသာမှုကို ပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ အနာပုစ္ဆာနံ-မပန်ပြောခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-တည်း၊ ဒုက္ခဝေဒနံ-တည်း၊ ဣတိ-တည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဝဝတ္ထာနံ ဒေသေတွာ။ ။အခင်းတစ်ခုပေါ်ဝယ် အတူအိပ်ခွင့်ကြိုလျှင် ၂ ပါး၏ အလယ်၌ သင်္ကန်းကို ဖြစ်စေ၊ တောင်ဝှေးကို ဖြစ်စေ၊ အယုတ်သဖြင့် ခါးပန်းကြိုးကိုသော်မှလည်း (အပိုင်းအခြားအနေရောက်အောင်) အလျားလိုက် ချထား၍ အိပ်သူတို့မှာ အနာပတ္တိ၊ ဤကဲ့သို့ အပိုင်းအခြားထား၍ အိပ်ခြင်းသည် အခင်း၌သာ ရနိုင်သည်၊ ဒုတင်၌လည်း မရနိုင်၊ ခြံထည်၌လည်း မရနိုင်”ဟု သတိပြုပါ။

၄။ သဟဇီဝိနိ သိက္ခာပုဒ်

စတုတ္ထေ-၌၊ ဒုက္ခိတန္တိ-ကား၊ ဂိလာနံ-မကျန်းမာသော၊ သဟဇီဝိနိန္တိ-ကား၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိနိ-ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေ တပည့်မကို၊ နေဝ ဥပဋ္ဌဟေယျာတိ- ကား၊ တဿာ-ထိုဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေ တပည့်မအား၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းကို၊ သယံဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း၊ အကရောန္တိယာ-မပြုသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပရေဟိ ဝါ-သူတစ်ပါးတို့ကို မူလည်း၊ အကာရေန္တိယာ-မပြုစေသော ရဟန်းမ၏လည်း ကောင်း၊ စုရံ-လုံ့လကို၊ ဝါ-တာဝန်ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္ထေ-ချအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ [စုရံသည် နိက္ခိတ္တမတ္ထေနှင့် အရ တူသောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသပုဒ်တည်း၊ စုရေဟု ဆိုလိုသည်။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဒုက္ခိတံ-ဒုက္ခရောက်နေသော၊ သဟဇီဝိနိ-အတူတကွ အသက်ရှည်လေ့ရှိသော တပည့်မကို၊ အနုပဋ္ဌာနဝတ္ထုသ္မိ-မပြုစု မလုပ်ကျွေးခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ အန္တေဝါသိနိယာ ဝါ-အနီးနေတပည့်မ မူလည်းဖြစ်သော၊ အနုပသမ္ပန္နာယ ဝါ-သိက္ခာမာန်သာမဏေမမူလည်းဖြစ်သော၊ ဒုက္ခိတာယ-ဒုက္ခရောက်သည့်၊ ဝါ-ဒုက္ခရောက်သူကို မပြုစုရာ၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။ [အနုပသမ္ပန္နာယ၌ သဟဇီဝိနိဖြစ်စေ၊ အန္တေဝါသိနိဖြစ်စေ ဒုက္ခရောက်သူကို မပြုစု မလုပ်ကျွေးရာ၌ ဒုက္ကဋ်-ဟူလို] ဒသသု-ဆယ်ပါးကုန်သော အန္တရာယ်တို့တွင်၊ အညတရန္တရာယေ-တစ်ပါးပါးသော အန္တရာယ်သည်၊ သတိ-သော်၊ (အနုပဋ္ဌဟန္တိယာ-မပြုစု မလုပ်ကျွေးသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ပရိယေသိတွာ-ပြုစု လုပ်ကျွေးမည့်သူကို ရှာ၍၊ အလဘန္တိယာ-မရသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဂိလာနာယ-မိမိကိုယ်တိုင် မကျန်းမာသည်ဖြစ်၍၊ (အနုပဋ္ဌဟန္တိယာ)၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ (အနုပဋ္ဌဟန္တိယာ)၊ [အန္တရာယ်ဆယ်ပါးအပြင် ပြုစုလုပ်ကျွေး၍ မဖြစ်နိုင်လောက်သော ဘေးရန်]၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (အနုပဋ္ဌဟန္တိယာ)စ-၏ လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဂိလာနတာ-မကျန်းမာသူ၏အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတာ-ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေ တပည့်မ၏ အဖြစ်လည်း ကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ ဥပဋ္ဌာနေ-ပြုစုလုပ်ကျွေး ခြင်း၌၊ စုရနိက္ခေပေါ-လုံ့လကို ချထားခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ သမနုဘာသန သဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၅။ နိကမုန သိက္ခာပုဒ်

ပဉ္စမေ-၌၊ ဥပဿယံ ဒတွာတိ-ကား၊ သကဝါဠုပဒ္ဓံ-ဖွဲ့တပ်အပ် သော တံခါးရွက်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပုဂ္ဂလိက ဝိဟာရံ-ပုဂ္ဂလိကကျောင်းကို၊ ဒတွာ-ပေးပြီး၍၊ နိကမေယျာတိ- ကား၊ ဗဟူနိပိ-များစွာလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွါရာနိ-တံခါးတို့သို့၊ ဝါ-တံခါးတို့ တိုင်အောင်၊ ဧကပ္ပယောဂေန-တစ်ကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်၊ နိကမုန္တိယာ- နှင်ထုတ်သော ရဟန်းမ၏၊ ဧကာ-တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ နာနာ

ပယောဂေဟိ- အမျိုးမျိုးသော ပယောဂတို့ဖြင့်၊ (နိကမုန္တိယာ- ဧါ။) ပယောဂ
 ဂဏနာယ-ပယောဂအရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော (ဟောန္တိ)။ အာဏတ္တိ
 ယမ္ပိ-စေခိုင်းခြင်း၌လည်း၊ ဒေသေ နယော-ဤနည်းပင်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဣမဉ္စိ
 မဉ္စဒ္ဓါရံ-ဤမည် ဤမည်သော တံခါးကို၊ အတိတ္တာမေဟိ-ကျော်လွန်စေလော့၊
 ဝါ-ကျော်လွန်အောင် ဆွဲထုတ်လော့၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ အာဏာပေတိ-အကယ်၍
 စေခိုင်းအံ့၊ (ဧဝံသတိ)။ ဧကာယ-တစ်ကြိမ်သော၊ အာဏတ္တိယာဇေ-စေခိုင်းခြင်း
 ကြောင့်ပင်၊ ဒ္ဓါရဂဏနာယ-တံခါးအရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော(ဟောန္တိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ပေ၊ဧတာဒိသေ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဝတ္ထုသ္မိ-နှင့်ထုတ်ခြင်း
 ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အကဝါဋ္ဌဗဒ္ဓ
 တော-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးရွက်မရှိသော ကျောင်းမှာ၊ (နိကမုန္တိယာ-နှင့်ထုတ်
 သော ရဟန်းမ၏။) ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။ အနုပသမ္ပန္နာယ-ဥပသမ္ပန္နာ မဟုတ်သူမ၌၊
 (ဥပသမ္ပန္နာ မဟုတ်သူမကို နှင်ထုတ်ရာ၌)၊ တိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။ သကဝါဋ္ဌ
 ဗဒ္ဓတောဝါ-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးရွက် ရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အကဝါဋ္ဌ
 ဗဒ္ဓတောဝါ-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးရွက် မရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဝိဟာရာ-
 ကျောင်းမှာ) ဥဘိန္နမ္ပိ-ဥပသမ္ပန္နာ၊ အနုပသမ္ပန္နာ နှစ်မျိုးလုံးတို့၏လည်း၊ ပရိက္ခာရ
 နိကမုနေ-ပရိက္ခရာကို ဆွဲထုတ်ခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ-သည်သာ၊ (ဟောတိ)။ သေသံ-
 ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ သံယိကဝိဟာရနိကမုနသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယ
 မေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၆။ သံသဋ္ဌ သဋ္ဌ-ကို၊ [ပညတ္တံ၌စပ်] ဝါ-သည်၊ ဥတ္တနပဒတ္တမေဝ-ပေါ်လွင်
 သိက္ခာပုဒ်- ထင်ရှားသော ပုဒ်နက်ရှိသည်သာ၊ သာဝတ္တိယံ-၌၊ စဏ္ဍကာဋီ-
 စဏ္ဍကာဋီကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ သံသဋ္ဌဝိဟာရဝတ္ထုသ္မိ-လူတို့နှင့်
 ရောနှောလျက် နေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤ
 သိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အဆုံးအဖြတ်သည်၊ ပဌမအရိဋ္ဌသိက္ခာပဒေ-
 ၌၊ ဝုတ္တဝိနိစ္ဆယသဒိသမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အဆုံးအဖြတ်နှင့် တူသည်သာ၊ ဣတိ-
 တည်း။ ။ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၇။ အန္တောရဋ္ဌ သတ္တမေ-၌၊ အန္တောရဋ္ဌေတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင် မင်း၏၊
 သိက္ခာပုဒ်- ဝိဇိတေ-တိုင်းနိုင်၌၊ ဝိဟရတိ-နေ၏၊ တဿ-ထိုမင်း၏၊ ရဋ္ဌေ-
 တိုင်းနိုင်၌၊ [စရေယျ၌စပ်] အသတ္တိကာ စာရိကန္တိ-ကား၊
 သတ္တေန-အဖော်ကုန်သည်နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသောရဟန်းမ၏၊
 ဂါမန္တရဂဏနာယ-ရွာတစ်ပါး၏အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဂါမကေ-
 ရွာမရှိသော၊ အရဉ္ဇေ-၌၊ (ဂစ္ဆန္တိယာ-၏။) အမုယောဇနဂဏနာယ-ယူဇနာဝက်
 အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ပေ၊
 ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဒေသစာရိကံ-ဒေသစာရိကို၊

ဝါ-လှည့်လည်အပ်သော အရပ်သို့၊ ပတ္တမနဝတ္ထုသို့-ဖဲသွားခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ သတ္တေန-အဖော်ကုန်သည်နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ဂစ္ဆန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ခေမေ-ဘေးရန်တို့၏ ကုန်ခန်းရာဖြစ်သော၊ အပ္ပဋိဘယေ-ဘေးရန်မရှိသောအရပ်၌၊ (ဂစ္ဆန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (ဂစ္ဆန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ(ဂစ္ဆန္တိနံ)စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အန္တောရဋ္ဌတာ-တိုင်းနိုင်ငံအတွင်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အခေမတာ-ဘေးမကင်းသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ စာရိကံ-ကို၊ ပတ္တမန-ဖဲသွားခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ **တိရောရဋ္ဌ သိက္ခာပုဒ်** အဋ္ဌမေ-၌၊ တိရောရဋ္ဌတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင် မင်း၏၊ ဝိဇိတေ-တိုင်းနိုင်ငံ၌၊ ဝိဟရတိ-၏၊ တံ-ထိုမင်းကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အညဿ-အခြားမင်း၏၊ ရဋ္ဌေ-တိုင်းနိုင်ငံ၌၊ [စာရိကံ စရေယျ၌ စပ်]၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ သတ္တမေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ နဂရံ-သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ရာမြို့သည်၊ ရာဇဂဟံ-ရာဇဂြိုဟ်မြို့တည်း။ [သာဝတ္ထိမြို့မဟုတ်-ဟူလို] ဣတိ-တည်း။ ။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ **အန္တောဝဿ သိက္ခာပုဒ်** နဝမေ-၌၊ အန္တောဝဿံတိ-ကား၊ ပုရိမံ-ရှေ့ဖြစ်သော၊ တေမာသံဝါ-ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ပုရိမံ ဝါ တေမာသံ-ပုရိမဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ပစ္စိမံ-နောက်ဖြစ်သော၊ တေမာသံဝါ-ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ပစ္စိမံ ဝါ တေမာသံ-ပစ္စိမဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ အဝသိတွာ-မနေမူ၍၊ တဿ ဝဿဿ-ထိုဝါ၏၊ အန္တောယေဝ-အတွင်း၌ပင်၊ [စာရိကံ စရေယျ၌ စပ်]၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သတ္တာဟကရဏီယေန-သတ္တာဟကရဏီယကိစ္စကြောင့်၊ ဝါ-၇ ရက်အတွင်းဝယ် ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ (ဂစ္ဆန္တိယာ)ဝါ-သွားသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ဥဗ္ဗာဠာယ-ထွက်သွားစေအပ်သည်ဖြစ်၍၊ (ဂစ္ဆန္တိယာ)ဝါ-သော၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ ဂစ္ဆန္တိယာဝါ-သော၊ (ဘိက္ခုနိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ-ကုန်၍၊ (ဂစ္ဆန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ သေသံ-သည်၊ အဋ္ဌမသဒိသမေဝ-သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ **စာရိက န ပတ္တမန သိက္ခာပုဒ်** ဒသမေ-၌၊ ဝဿ ဝုတ္တာတိ-ကား၊ ပုရိမံဝါ တေမာသံ-သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္စိမံ ဝါ တေမာသံ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တာ-နေပြီးသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ [စာရိကံ န ပတ္တမေယျ၌ စပ်]၊ ဆပ္ပဉ္စယောဇနာနိတိ ဧတ္ထ-ဤပါဌ်၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ပဝါရေတွာ-ပဝါရဏာပြုပြီး၍၊ ပဉ္စယောဇနာနိ-ငါးယူဇနာတို့တိုင်တိုင်၊

ဂန္ထမိ-သွားခြင်းငှာလည်း၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ဆသု-ခြောက်ယူဇနာတို့၌၊ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ-
 ဆိုဖွယ်သည်ပင်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ဆက်၊ တီဏိ-သုံးယူဇနာတို့တိုင်တိုင်၊ ဂန္တာ-သွား
 ပြီး၍၊ တေနေဝ မဂ္ဂေန-ထိုသွားလမ်းဖြင့်ပင်၊ သစေ ပစ္စာဂစ္ဆတိ-အကယ်၍ ပြန်လာ
 အံ့၊ (ဧဝံသတိ)။ န ဝဋ္ဋတိ-မအပ်၊ အညေန-အခြားလမ်းဖြင့်၊ အာဂန္တာ-ပြန်လာ
 ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ဝတ္တပ္ပမာဏံ-ဆိုအပ်ပြီးသော ပမာဏရှိသော၊ အဒ္ဓါနံ-
 အခွန်ရှည်သော ခရီးကို၊ န ဂစ္ဆိဿာမိ-မသွားတော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဓုရေ-
 လုံ့လကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-ချထားအပ်ပြီးခါမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဝသံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝသိတွာ-နေပြီး၍၊ စာရိကံ-ကို၊
 အပက္ကမနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အန္တရာယေ-အန္တရာယ်သည်၊ သတိ-သော်၊
 (အပက္ကမန္တိယာ-မဖဲသွားသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ပရိယေသိတွာ-အဖော်
 ကို ရှာမိုး၍၊ ဒုတိယိကံ-အဖော်မဖြစ်သော၊ 'ဘိက္ခုနီ-ကို၊ အလဘန္တိယာ-ဖြစ်၍၊
 (အပက္ကမန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဂိလာနာယ-ဖြစ်၍၊ (အပက္ကမန္တိယာ-၏လည်း
 ကောင်း၊) အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (အပက္ကမန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥဗ္ဗတ္တိကာ
 ဒီနံ-ကုန်၍၊ (အပက္ကမန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)။ ဝသံ-
 မိုးလပတ်လုံး၊ ဝဋ္ဋတာ-နေပြီး၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာ
 ဘာဝေါ-ခွင့်ပြုအပ်ပြီးသော အကြောင်း၏မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပဉ္စယောဇနာန
 တိက္ကမော-ငါးယူဇနာကို မလွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမာနိ တီဏိ-
 ဤသုံးပါးတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

စတုတ္ထော-သော၊ တုဝဋ္ဌဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ ရာဇာဂါရသိက္ခာပုဒ် စိတ္တာဂါရဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ ရာဇာဂါရန္တိ-ကား၊
 ရညော-၏။ ကီဠနယရံ-ပျော်မွေ့ရာ အိမ်တော်ကို
 သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပျော်မွေ့ရာ မင်းကွန်းစံနန်းတော်ကိုသော်လည်းကောင်း၊
 စိတ္တာဂါရန္တိ-ကား၊ ကီဠနစိတ္တဿာလံ-လူအများ၏ ပျော်မွေ့ရာ ဆန်းကြယ်စွာ
 ဆောက်လုပ်အပ်သော အိမ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အာရာမန္တိ-ကား၊ ကီဠနဥပ
 ဝနံ-လူအများ၏ ပျော်မွေ့ရာ မြို့တွင်း ဥယျာဉ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဥယျာနန္တိ-
 ကား၊ ကီဠနုယျာနံ-လူအများ၏ ပျော်မွေ့ရာ မြို့ပ ဥယျာဉ်ကိုသော်လည်းကောင်း။

ရာဇာဂါရံ။ ။ရညော+အာဂါရံ ရာဇာဂါရံ-ထောမနိဓိ၌ အဂသဒ္ဓူပပဒ+ရိဓာတ်-အဏ်
 ပစ္စည်းဖြင့် "အဂါရ"ဟုလည်းကောင်း၊ အာဂသဒ္ဓူပပဒ+ရိဓာတ်-အဏ်ပစ္စည်းဖြင့် "အာဂါရ"
 ဟုလည်းကောင်း ပါဠိနှစ်မျိုး ရှိ၏။ အဂံ-မသွားသူသို့+ရယတိ-ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ အဂါရံ၊
 အာဂံ-လာသူသို့+ရယတိတိ အာဂါရံ။ [ဤ ရာဇာဂါရ စသည်တို့၏ သရုပ်ကို ပါတိမောက်
 ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ပေါက္ခရဏိန္ဒြိယ-ကား၊ ကိဋ္ဌနပေါက္ခရဏိ-လူအများ၏ ပျော်မွေ့ရာ ရေကန်ကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ ဒဿနာယာတိ-ကား၊ စတေသု-ဤရာဇာဂါရ အစရှိသည်တို့တွင်၊
 ယံကိဋ္ဌိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးကို၊ ပဿိဿာမိ-ကြည့်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊
 ဂစ္ဆန္တိယာ-သွားသောရဟန်းမ၏။ ပဒေ ပဒေ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။ ယတ္ထ-အကြင်
 အရပ်၌၊ ဌတ္တာ-ရပ်၍၊ ပဿတိ-ကြည့်၏။ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ ပဒံ-ခြေကို၊
 အနုဒ္ဓရိတ္တာ-မကြွမြောက်မူ၍၊ ပဉ္စာပိ-ငါးမျိုးလုံးတို့ကိုလည်း၊ ပဿန္တိယာ-၏။
 ဧကာဝ-သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)။ ပန-ကား၊ တံတံ-ထိုထိုအရပ်ကို၊ ဝိလော
 ကေတွာ- လှည့်လည်ကြည့်ရှု၍၊ ဝါ- လှည့်လည်ကြည့်ရှုသောအားဖြင့်၊ သစေ
 ပဿတိ- အကယ်၍ ကြည့်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)။ ဂီဝပရိတ္တနပယောဂဂဏာနာယ-
 လည်ပင်းကို လှည့်လည်ခြင်း ပယောဂ၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော
 (ဟောန္တိ)။ ဥဗ္ဗိလနဂဏနာယ - မျက်စိဖွင့်ခြင်း၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊
 (အာပတ္တိယော-တို့သည်) န-မဖြစ်ကုန်၊ [“တံ တံ ဒိသာဘာဝံ ဝိလောကေတွာ
 ပဿန္တိယာ ပန ပါဋေက္ကာ အာပတ္တိယော” ဟု ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာရှိသောကြောင့်
 ထိုအတိုင်း အနက်ပေးလိုက်သည်။] (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ ပေ၊ စိတ္တာဂါရ်-ဆန်းကြယ်
 သော အိမ်ကို၊ ပေ၊ ဘိက္ခုဿ-၏။ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံတို့၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)။
 အဝသေသော- သော၊ ဝိနိစ္ဆယော- ကို၊ နစ္စဒဿနသိက္ခာပဒေ- နစ္စဒဿန
 သိက္ခာပုဒ်၌၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၂။ အာသန္နိပရိဘုဉ္ဇန သိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ - ၌။ အာသန္နိ နာမ ၊ ပေ၊ အသံဟာရိမေဟိ
 ဝါဋ္ဌေဟိ ကတောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ပဒဘာဇနီ၌ ဟော
 တော်မူအပ်ပြီ၊ [ပါဠိတော်၌ “ဝါဋ္ဌေဟိ” ဟု ဗဟုဝုစ်
 ရှိ၏။] အတိက္ကန္တပုမာဏာ-လက်ရှစ်သစ်ထက် လွန်သော ပမာဏရှိသော အခြေ
 ရှိသော လေးထောင့်ခုံမြင့်ကို၊ အာသန္နိ နာမ-အာသန္နိ မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ကိဋ္ဌနဥပဝနံ။ ။ဝနေန-တောနှင့်+ဥပမိတံ-နှိုင်းယှဉ်အပ်သော (တူသော) ဥယျာဉ်တည်း။
 ဥပဝနံ-တောကဲ့သို့ စိမ်းစိမ်းစိုစို ရှိအောင် စိုက်ပျိုးထားအပ်သော၊ မြို့တွင်းဥယျာဉ်၊ [ဝနတုလျှေ
 ကတ္တိမေ (ဖြူလုပ်ထားအပ်သော) အာရောပိတရက္ခသမူဟေ ဥယျာဇေး-ထောမနိမိ၊ ထိုဥယျာဉ်
 မျိုးသည် မြို့တွင်း၌ တည်ရှိသောကြောင့် “ကိဋ္ဌနတ္ထံ အန္တော နဂရေ ကတံ အာရာမံ”ဟု
 ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြသည်။] မြို့ပြင်ဘက်၌ ထိုကဲ့သို့ စိုက်ပျိုးထားအပ်သော တောကို “ဥယျာန”ဟု
 ခေါ်သည်။

အတိက္ကန္တပုမာဏာ။ ။အဋ္ဌင်္ဂုလတော အတိက္ကန္တပုမာဏပါဒကာ (ဋီကာ)။ ဤ အာသန္နိ၏
 ပုံစံကို “လေးထောင့်”ဟု ရတနဝဂ် (၅) သိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုခဲ့သောကြောင့် လက်ရှစ်သစ်ထက်
 လွန်အောင် အခြေရှိသော လေးထောင့်ခုံမြင့်တစ်မျိုးကို အာသန္နိ ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ရိုးရိုး
 အခြေရှိသော မဉ္ဇူ ပိဋကံ မသုံးစွဲကောင်းကြောင်းကို ရတနဝဂ် ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် တားမြစ်ပြီး
 ဖြစ်သည်။

အသံဟာရိမေဟိ - ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဖြင့်၊ ဖြစ်စေအပ်သည် မဟုတ်ကုန်သော၊
 (ခြေထောက်သစ်သားကိုပင် ခြင်္သေ့ရုပ်စသည် ပြုလုပ်ထားသဖြင့် မပြောင်းရွှေ့နိုင်
 ကုန်သော) ဝါဠုဟိ-သားရဲရုပ်တို့ဖြင့်၊ ကတော-ပြုအပ်သော ပလ္လင်သည်၊
 ပလ္လင်ကော နာမ-ပလ္လင် မည်၏၊ ပန-ကား၊ ပရိဘုဉ္ဇေယျာတိ ဧတ္ထ-ပါဠိ၌၊ နိသီဒန
 နိပဇ္ဇနပုယောဂဂဏနာယ-ထိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်းပယောဂ၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊
 ပါစိတ္တိယံ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊အာသန္နိပလ္လင်ပရိဘောဂဝတ္ထုသ္မိ-
 အာသန္နိ၊ ပလ္လင်ကိုကို သုံးစွဲခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ အာသန္နိယာ-
 လေးထောင့်ခုံမြင့်၏၊ ပါဒေ-ခြေတို့ကို၊ ဆန္နိတွာ-ဖြတ်၍လည်းကောင်း၊ [လက်
 ရှစ်သစ်ထက် ပိုသမျှကို ဖြတ်၍-ဟူလို၊] ပလ္လင်သံ-ပလ္လင်၏၊ ဝါဠု-သားရဲရုပ်
 တို့ကို၊ ဘိန္နိတွာ-ဖျက်၍လည်းကောင်း၊ [ပါဠိတော်၌ “ဘိန္နိတွာ”ဟု ရှိ၏၊] ပရိဘုဉ္ဇ
 န္နိယာ-သုံးစွဲသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တိကာဒိနံ (ပရိဘုဉ္ဇနိနံ)စ၊ အနာ
 ပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အာသန္နိပလ္လင်တာ-အာသန္နိ၏အဖြစ်၊ ပလ္လင်၏အဖြစ်လည်း
 ကောင်း၊ နိသီဒနံဝါ-ထိုင်ခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ နိပဇ္ဇနံဝါ-အိပ်ခြင်းသော်လည်း
 ကောင်း၊ [ထိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်း တစ်ခုခုပြုလျှင် အာပတ်သင့်သောကြောင့် “နိသီဒနံ
 ဝါ နိပဇ္ဇနံဝါ”ဟု ဝါသဒ္ဓါ ပါစေရမည်၊ ပါဠိတော်၌လည်းပါ၏၊]ပေ၊ ဣတိ-တည်း။
 ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ သုတ္တကန္တန သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ သုတ္တန္တိ-ကား၊ ဆန္နံ-ခေါမစသော ၆ မျိုးသော
 ချည်တို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်မျိုးမျိုးသော ချည်ကို၊ ကန္တေယျာ
 တိ ဧတ္ထ-၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ယတ္ထကံ-အကြင်
 မျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိသော ချည်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ အညိတ်-
 ဆွဲငင်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မိ-ထိုမျှလောက်ချည်ကို၊ တက္ကမ္ပိ (တစ်နည်း)
 တက္ကမ္ပိ-ဝင်ရိုး၌၊ ဝေဠုတေ-ရစ်ပတ်အပ်ပြီးသော်၊ ဧကာ-သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊
 ဟိ-မှန်၊ ဣဒံ-ဤဝင်ရိုး၌ ရစ်ပတ်ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ပဒဘာဇနီယေ-၌၊ ဥဇ္ဇ
 ဝုဇ္ဇဝေတိ-ဥဇ္ဇဝုဇ္ဇဝေဟူ၍၊ ဝါ-ရစ်တိုင်း ရစ်တိုင်း၌ဟူ၍၊ ပုတ္တံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊
 သုတ္တံ-ချည်ကို၊ ကန္တနဝတ္ထုသ္မိ-ငင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ကန္တန
 တော-ငင်ရာအခါမှ၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ကပ္ပာသဝိစိနနံ-ဝါကို ရွေးချယ်ခြင်းကို၊ အာဒိကတွာ-
 ၍၊ သဗ္ဗပုယောဂေသု-တို့၌၊ ဟတ္ထဝါရဂဏနာယ-လက်အကြိမ်၏အရေအတွက်
 အားဖြင့်၊ ဒုတ္တံ (ဟောတိ)၊ ကန္တိတသုတ္တံ-ငင်အပ်ပြီးသော အမြိတ်အဆာချည်ကို၊
 ကန္တန္တိယာ-စုပေါင်း၍ ငင်သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ [ကျန်သမျှ အမြိတ်
 အဆာချည်အစရှိသည်ကို စုပေါင်း၍ ငင်သောရဟန်းမ၊] ဥပ္ပတ္တိကာဒိနံ(ကန္တန္တိနံ)
 စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အကန္တိတတာ-မငင်အပ်သေးသော ဝါ၏အဖြစ်လည်း
 ကောင်း၊ ကန္တနံ-ငင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
 တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၄။ ဂိဟိဝေယျာဝစ္စ သိက္ခာပုဒ်

စတုတ္ထေ-၌၊ ဂိဟိဝေယျာဝစ္စန္တိ-ကား၊ ဂိဟိနံ-တို့၏။
 ဝေယျာဝစ္စံ-ဝေယျာဝစ္စကို၊ (ကရေယျ၌ စပ်)၊ ဟိ-ချဲ့၊
 မာတာပိတရော-တို့သည်၊ သစေပိ (ဟောန္တိ)၊ (ဧဝံ
 သတိပိ)၊ အတ္တနော-၏၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကမ္မံ-ကို၊ အကာရာပေတွာ-
 မပြုစေမူ၍၊ [မိမိ၏ ဝေယျာဝစ္စကရဖြစ်အောင် တစ်စုံတစ်ခုသောအမှုကို မခိုင်းဘဲ-
 ဟူလို့] တေသံ-ထိုမိဘစသော လူတို့ဖို့ ယာဂုပစနာဒီနိ-ယာဂုကျိခြင်း အစရှိသည်
 တို့ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုသောရဟန်းမသည်၊ [“ကရောတိ” ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊]
 ပုဗ္ဗပ္ပယောဂေသု-ယာဂုစသည်မကျိချက်မီ ရှေ့ပယောဂတို့၌၊ ပယောဂဂဏနာယ-
 အားဖြင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ-တို့သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာ-ရောက်ပြီး၍၊ ယာဂုအာဒီသု-တို့၌၊ ဘာဇန
 ဂဏာနာယ-အိုးခွက်တို့၏အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခါဒနိယာဒီသု-
 ခဲဖွယ် အစရှိသည်တို့၌၊ ပူပဂဏနာယ-မုန့်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့်လည်း
 ကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ မနုဿေဟိ-တို့သည်၊
 သံဃဿ-သံဃာဖို့၊ ယာဂုပါနေ-ယာဂုသောက်ဖွယ်ကို၊ (ကရိယမာနေ)ဝါ-ပြုအပ်
 သော်လည်းကောင်း၊ ဘတ္တေ-ထမင်းကို၊ (ကရိယမာနေ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ စေတိယ
 ပူဇာယ-စေတီပူဇော်မှုကို၊ ကရိယမာနာယဝါ-ပြုအပ်သော်လည်းကောင်း၊ တေသံ-
 ထိုလူတို့၏၊ သဟာယဘာဝေန-အဖော်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ယာဂုပစနာဒီနိ-တို့ကို၊
 (ကရောန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အတ္တနော-၏၊ ဝေယျာဝစ္စကရဿ-ဝေယျာဝစ္စ
 ပြုသူဖို့၊ တာနိယေဝ-ထိုယာဂုကျိခြင်း အစရှိသည်တို့ကိုပင်၊ ကရောန္တိယာ-ပြုပေး
 သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပဉ္စတ္တိကာဒီနံ (ကရောန္တိနံ)စ အနာပတ္တိ(ဟောတိ)၊
 ဂိဟိဝေယျာဝစ္စကရဏံ-လူတို့၏ဝေယျာဝစ္စကို ပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတ
 ကာရဏာဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီးသော အကြောင်း၏ မရှိခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၅။ အဓိကရဏ သိက္ခာပုဒ်

ပဉ္စမေ-၌၊ အဓိကရဏန္တိ-ကား၊ စတုန္ဒ-၄ မျိုးသောအဓိကရုဏ်း
 တို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်မျိုးမျိုးသောအဓိကရုဏ်းကို၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-
 ကား၊ ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ စီဝရသိဗ္ဗနေဝိယ-စီဝရသိဗ္ဗန
 သိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့၊ [နဂ္ဂဝဂ် တတိယသိက္ခာပုဒ်ကို ဆိုသည်၊ “စီဝရသိဗ္ဗန” ဟု ရှိလျှင်
 သာ၍ ကောင်း၏၊] ဓုရေ-လုံ့လကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-ချအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊
 ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဧကာဟမ္ပိ-တစ်ရက်မျှလည်း၊ ပရိဟာရော-အာပတ်မသင့်ဖို့
 ရန် ရှောင်လွှဲခြင်းသည်၊ ဝါ-အစောင့်အရှောက်သည်၊ နတ္ထိ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊
 အဓိကရဏံ-ကို၊ န ဝူပသမနိဝတ္ထုသ္မိ-မငြိမ်းစေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊
 ပညတ္တံ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသောအစီအရင်
 ကို၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၆။ ဘောဇနဒါန သိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ သဟတ္ထာတိ-ကား၊ ကာယေန ဝါ-ကိုယ်ဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ ကာယပုဋိဗဒ္ဓေန ဝါ-ကိုယ်နှင့်စပ်သောဝတ္ထု ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိသဂ္ဂိယေနဝါ-ပစ်လွှင့်ခြင်းဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပစ်လွှင့်၍ ပေးခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ သဟဓမ္မိကေ-သီတင်းသုံးဖော်တို့ကို၊ ဌပေတွာ၊ အဝသေသာနံ-ကြွင်းသောပုဂ္ဂိုလ် တို့အား၊ ဥဒကဒန္တပေါနာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ အဇ္ဈောဟရဏီယံ- စားမျိုးထိုက်သော အာဟာရကို၊ ဒဒန္တိယာ-ပေးသော ရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အဂါရိကဿ-အိမ်၌ တည်သူ လှူဝတ်ကြောင် အား၊ ခါဒနိယဘောဇနိယဒါနဝတ္ထုသို့-ခဲဖွယ် ဘောဇနကို ပေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ဥဒကဒန္တပေါနေ-ရေဒန်ပူကို ပေးရာ၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ပန-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ဒါပေတိ-သူတစ်ပါးကို ပေးစေ ၏၊ န ဒေတိ-ကိုယ်တိုင်မပေး၊ (တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ဥပနိက္ခိ ပိတွာ-အနီး၌ ချပြီး၍၊ ဒေတိ၊ (တဿာ)၊ ဗာဟိရလေပံ-ပြင်ပကိုယ်၌ သုတ်လိမ်း ကြောင်း ဆီစသည်ကို၊ ဒေတိ၊ (တဿာ)၊ ဥမ္ပတ္တိကာဒိနံ (ဒေန္တိနံ)၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဥဒကဒန္တပေါနာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ အဇ္ဈောဟရဏီယံ-စားမျိုးထိုက်သော အာဟာရလည်းကောင်း၊ ပဉ္စသဟဓမ္မိကေ ဌပေတွာ၊ အညဿ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်အား၊ သဟတ္ထာ-ဖြင့်၊ ဒါနံ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဆဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ အာဝသထစီဝရ သိက္ခာပုဒ် သတ္တမေ-၌၊ အာဝသထစီဝရန္တိ-ကား၊ ဥတုနိယော-ဥတု ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တု-သုံးစွဲပါ ကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ ဒိန္နစီဝရံ-လှူအပ်ပြီးသော သင်္ကန်းကို၊ အနိသဇ္ဇိတွာတိ-ကား၊ စတုတ္ထေ ဒိဝသေ-၄ ရက်မြောက်သောနေ့၌၊ ဓောဝိတွာ-ဖွပ်လျှော်ပြီး၍၊ အညိဿာ-အခြားသူမအား၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဥတုနိယာ-သော၊ သာမဏေရိယာပိ-အားသော်လည်း၊ အဒတွာ-၍၊ ပါစိတ္တိယန္တိ- ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ အနိသဇ္ဇိတွာ-မစွန့်မူ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တိယာ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အာဝသထစီဝရံ-ကျောင်း၌ အမြဲထားအပ်သော ဥတုနိယာသင်္ကန်းကို၊ အနိသဇ္ဇိတွာ-၍၊ ပရိဘုဉ္ဇနဝတ္ထုသို့၊ ပေ၊ နိသဇ္ဇိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသော ဥတုနိယာသင်္ကန်း ၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်၊ [နိသဇ္ဇိတေ အနိသဇ္ဇိတသညာဒုက္ကဋ်၊ ဝေမတိကာဒုက္ကဋ်] ပန- ကား၊ တသ္မိ-ထိုနိသဇ္ဇိတစီဝရ၌၊ နိသဇ္ဇိတသညာညယ-နိသဇ္ဇိတစီဝရဟု အမှတ် ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ပုနပရိယာယေ-နောက် တစ်လှည့်၌၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တိယာဝါ-သုံးစွဲသည်မူလည်းဖြစ်သော) အညာသံ-ကုန်သော၊ ဥတုနိနံ-ဥတုရှိကုန်သောရဟန်းမတို့၏၊ အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တိ ယာဝါ)၊ အတ္ထိန္နနဌစီဝရိကာယ-လှူယူအပ်ပြီးသောသင်္ကန်းရှိသူ၊ ပျောက်ပျက်သော သင်္ကန်းရှိသူဖြစ်၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တိယာဝါ)၊ အာပဒါသု (ပရိဘုဉ္ဇန္တိယာဝါ၊ ဘိက္ခုနိယာ-

၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (ပရိဘုရန္တိန္ဒ) စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အာဝသထ စီဝရတာ-ကျောင်း၌ အမြဲထားအပ်သော ဥတုနီးသင်္ကန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ စတုတ္ထဒိဝသတာ-၄ ရက်မြောက်နေ့၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓောဝိတွာ-ဖွပ်လျှော် ပြီး၍၊ အနိသဇ္ဇနံ-လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ အာဝသထဝိဟာရ သိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌမေ-၌၊ အာဝသထန္တိ-ကား၊ ကဝါဋုဗဒ္ဓဝိဟာရံ- ဖွဲ့တပ်အပ်ပြီးသော တံခါးရွက်ရှိသော ကျောင်းကို၊ အနိသဇ္ဇိတွာတိ-ကား၊ ရက္ခဏတ္ထာယ-စောင့်ရှောက် ခြင်းအကျိုးငှာ၊ အဒတွာ-၍၊ ဣမံ-ဤကျောင်းကို၊ ဇေယျာသိ-စောင့်ရှောက်ရစ် ပါလော့၊ ဣတိဇဝံ-သို့၊ အနာပုစ္ဆိတွာ-၍၊ ဣတိ-အထွေ၊ စာရိကံ ပက္ကမေယျ ပါစိတ္တိယန္တိဇေယျ-၌၊ (ဝိနိစ္စယော ဇဝံ ဝေဒိတဗော)၊ သကဂါမတော-မိမိရွာမှ၊ အညံ ဂါမံ-သို့၊ ဧကရတ္တိဝါသတ္ထာယပိ-တစ်ညဉ့်မျှနေခြင်းငှာလည်း၊ ပက္ကမန္တိယာ-ဖဲသွား သော ရဟန်းမ၏၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်ပြီးသော၊ အာဝသထဿ-ကျောင်း၏၊ ပရိက္ခေပံ-အကာအရံကိုလည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-သော၊ (အာဝသထဿ)၊ ဥပစာရံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပဌမပါဒေန-အားဖြင့်၊ အတိက္ကန္တမထွေ-လွန်အပ်ပြီး ကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ [ပရိက္ခေပံ၊ ဥပစာရံတို့သည် အတိက္ကန္တ မထွေ၏ ဝုတ္တကံဖြစ်၍ ပရိက္ခေပေ၊ ဥပစာရေဟု ရှိသင့်လျက် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ၊] ဒုတိယေန-ဖြင့်၊ (အတိက္ကန္တမထွေ) ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ) ပေ၊ အာဝသထံ-ကျောင်းကို၊ အနိသဇ္ဇိတွာ-၍၊ စာရိကံ- ဒေသစာရီကို၊ ပက္ကမနဝတ္ထုသို့ ပညတ္တံ၊ ပေ၊ အကဝါဋုဗဒ္ဓေ-ဖွဲ့တပ်အပ်ပြီးသော တံခါးရွက် မရှိသောကျောင်း၌၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ နိသဇ္ဇိတေ-စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးသော ကျောင်း၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ [အနိသဇ္ဇိတသညာဒုက္ကဋ်၊ ဝေမတိကာဒုက္ကဋ်- ဟူလို၊] ပန-ကား၊ တသို့-ထိုစွန့်လွှတ်အပ်ပြီးသော ကျောင်း၌၊ နိသဇ္ဇိတသညာယ- စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပက္ကမန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အန္တရာ ယေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ (အနိသဇ္ဇိတွာ ပက္ကမန္တိယာ)၊ ပဋိဇေဝိကံ-စောင့်ရှောက် မည့်သူကို၊ ပရိယေသိတွာ-ရှာ၍၊ အလဘန္တိယာ-မရသည်ဖြစ်၍၊ (ပက္ကမန္တိယာ)၊ ဝိလာနာယ-ဖြစ်၍၊ [စွန့်လွှတ်ကြောင်းစကားကို မပြောနိုင်လောက်အောင် ပါးစပ် မကျန်းမာနေသူကို “ဝိလာန” ဟု ဆိုသည်၊] (အနိသဇ္ဇိတွာ ပက္ကမန္တိယာ)၊ အာပဒါသု (အနိသဇ္ဇိတွာ ပက္ကမန္တိယာ)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (အနိသဇ္ဇိတွာ ပက္ကမန္တိန္ဒ) စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သကဝါဋုဗဒ္ဓတာ-ဖွဲ့တပ်အပ်ပြီးသော တံခါးရွက်ရှိသော ကျောင်း၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ ပက္ကမနံ-လည်းကောင်း၊ [ပရိက္ခေပနှင့် ဥပစာကျော်လွန်ခြင်းကို “ဝုတ္တနယေန ပက္ကမနံ” ဟု ဆိုသည်၊] အနုညာတကာရဏာ ဘာဝေါ၊ ပေ ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

**၉။ တိရစ္ဆာန်ဝိဇ္ဇာ
ပဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်**

နဝမေ-၌၊ တိရစ္ဆာန်ဝိဇ္ဇာ-ကား၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဗာဟိရကံ-
သာသနာပဉ္စဖြစ်သော၊ အနတ္ထသံဟိတံ-အကျိုးစီးပွားနှင့်
မစပ်ယှဉ်သော၊ ဟတ္ထိအဿရထ၊ ပေဂဒပ္ပယောဂါဒိဘေဒိ-
ဆင်အတတ်၊ မြင်းအတတ်၊ ရထားအတတ်၊ လေးအတတ်၊ မှားဆောက်ချွတ်
အတတ်၊ အာထဗုဒ္ဓမန္တန်၊ ဒိလနမန္တန်၊ ဝသီကရဏမန္တန်၊ သောသာပနမန္တန်၊
အဆိပ်ဆေးဖော်စပ်နည်း အစရှိသော အပြားရှိသော၊ ပရူပယာတံကရံ-သူတစ်ပါး
ကို ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်မှုကို ပြုတတ်သော၊ ဝိဇ္ဇိ-အတတ်ကို၊ ပရိယာပုဏယျာတိ
ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗော)၊ ယဿ ကဿစိ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ တံ-
ထိုတိရစ္ဆာန်ဝိဇ္ဇာကို၊ ပဒါဒိဝသေန-ပဒ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ [အာဒိဖြင့်
“အနုပဒ၊ အက္ခရ၊ အန္တက္ခရတို့ကို ယူ၊] ပရိယာပုဏန္တိယာ-၏၊ ပဒဂဏနာယ
စေဝ-ပုဒ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အက္ခရဂဏနာယ စ-
အက္ခရတို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-
တည်း။ ။ နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

ဟတ္ထိ ပေ၊ ဝိဇ္ဇိ။ ။ တိရစ္ဆာန်သဒ္ဓါသည် “ဆန့်ကျင်ဘက် ဖီလာကန်လန်” အနက်ကို
ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် သုဂတိလမ်း နိဗ္ဗာန်လမ်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖီလာဖြစ်သော ဆင်အတတ်
စသော သိပ္ပ၊ အာထဗုဒ္ဓဏ-စသော မန္တန်၊ အဆိပ်စပ်နည်း စသော သူတစ်ပါးနှိပ်စက်ကြောင်း
အတတ်များကို သရုပ်ထုတ်ပြသည်။

ဟတ္ထိ ပေ၊ သိပ္ပ။ ။ ဒွန်ပုဒ်နောက်၌ ရှိသောကြောင့် သိပ္ပကို ပုဒ်တိုင်း ယှဉ်စေ၍
“ဟတ္ထိသိပ္ပ၊ ရထံသိပ္ပ၊ ဓနုသိပ္ပ၊ ထရုသိပ္ပ”ဟု မှတ်ပါ။ “ထရုခဂ္ဂါဒိမုဋ္ဌိယံ” အဘိဓာန်နှင့်အညီ
သန်လျက်စသည်တို့၏ အရိုးကို “ထရု”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုအရိုးကို (ရန်သူနှင့်တွေ့သောအခါ)
အလွယ်တကူ နုတ်ယူတတ်သောအတတ်ကို “ထရုသိပ္ပ”ဟု ပြောကြ၏။

အာထဗုဏ၊ ပေ၊ မန္တန္တိ။ ။ မန္တသဒ္ဓါကိုလည်း ရှေ့ပုဒ်တိုင်း၌ ယှဉ်စေ၊ အထဗုဏရသေ့သည်
စီရင်အပ်သော ဝေဒကျမ်းကို “အာထဗုဏ”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုဝေဒကျမ်းအဆိုနှင့်အညီ စီရင်အပ်
သော သူတစ်ပါးကို နှိပ်စက်ကြောင်း မန္တန်ကို “အာထဗုဏမန္တန္တိ”ဟု ခေါ်သည်။ “ဒိလနမန္တန်”
ဟူသည် သစ်သားအနှစ်ငုတ်ကို မန္တန်စုပုံ၍ မြေ၌ စိုက်ထားလျှင် သူတစ်ပါး သေစေနိုင်သော
မန္တန်တည်း။

ဝသီကရဏမန္တန္တိ။ ။ မိမိအလိုသို့ လိုက်ပါအောင်ပြုကြောင်းဖြစ်သော ပိယမန္တန်မျိုးတည်း။
[ဝသံ+ကရောတိ ဧတေနာတိ ဝသီကရဏံ] ပါစိတ္တုဒိယောဇနာ၌ကား “မန္တေန ဇပ္ပိတ္တာ-
မန္တန်ဖြင့် မန်းမှုတ်၍၊ ပရဿ ဥမ္မတ္တဘာဝမာပန္နကရဏော-သူတစ်ပါး ရူးအောင် ပြုတတ်သော
မန္တန်”ဟု ဆို၏။

သောသာပန၊ ဒဂဒပ္ပယောဂါဒိ။ ။ “သောသာပန”ဟူသည် သူတစ်ပါး၏ အသား အသွေး
စသည်တို့ကို ခြောက်သွေ့စေတတ်သော မန္တန်တည်း။ အဂဒပ္ပယောဂကို “ဝိသယောဇန-အဆိပ်
ဖော်စပ်နည်း”ဟု ငိုကာတို့ ဖွင့်၏။ ပယောဂါဒိ၌ အာဒိဖြင့် အလားတူသော သူတစ်ပါးကို
နှိပ်စက်ကြောင်းအတတ် ဟူသမျှကို ယူပါ။

၁၀။ **တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာ** ဒသမေ-၌၊ ဝါစေယျာတိ ပဒံ-ဝါစေယျဟူသော ပုဒ်သည်၊
ပဌမသိက္ခာပုဒ် ဝိသေသော- ရှေ့သိက္ခာပုဒ်မှ ထူး၏။ ဥဘယမ္ပိ-၂ ပါးစုံ
 သော သိက္ခာပုဒ်ကိုလည်း၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာစေ-
 တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သမ္ပဟုလာ၊ ဘိက္ခုနိယောစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အာရပ္ပ၊
 တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာ-သုဂတိလမ်း၊ နိဗ္ဗာန်လမ်း၏ ဖီလာကန်လန်ဖြစ်သော အတတ်ကို၊
 ပရိယာပုဏနဝါစနဝတ္ထုသ္မိ-သင်ယူခြင်း၊ ပို့ချခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
 ပညတ္တံ၊ လေခေဝါ-စာရေးအတတ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဓာရဏာယဝါ-ဓာရဏ
 ကျမ်းအတတ်၌သော်လည်းကောင်း၊ (ပရိယာပုဏန္တိနံစ ဝါစေန္တိနံစ)၊ ဂုတ္တတ္ထာယ-
 မိမိကိုယ်ကို-စောင့်ရှောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ယက္ခပရိတ္တနာဂမဏ္ဍလာဒိကေ-ဘီလူး
 တို့ကို ကာကွယ်ခြင်း၊ မြွေနဂါးတို့ မဝင်နိုင်အောင် စည်းဝိုင်းတားခြင်း အစရှိသော၊
 သဗ္ဗပရိတ္တေစ-အလုံးစုံသော အကာအရံ၌လည်းကောင်း၊ (ပရိယာပုဏန္တိနံ စ
 ဝါစေန္တိနံ စ)၊ [ဂုတ္တတ္ထာယမှစ၍ သဗ္ဗပရိတ္တေတိုင်အောင် “စ” တစ်လုံးသာ
 ပါသောကြောင့် စကားတစ်ရပ်ဟု မှတ်ပါ။] ပဗ္ဗတ္တိကာဒိနံ (ပရိယာပုဏန္တိနံ စ
 ဝါစေန္တိနံ စ)၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာ-တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာ၏အဖြစ်
 လည်းကောင်း၊ ပရိယာပုဏနဝါစနာ-သင်ယူခြင်း၊ ပို့ချခြင်းလည်းကောင်း၊
 အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဣမာနိ တီဏိ၊ ဒွိသုပိ-ကုန်
 သော၊ ဧတ္ထ-တို့၌၊ အင်္ဂါနိ-အင်္ဂါတို့တည်း၊ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ-တို့သည်၊ ပဒသောဓမ္မ
 သဒိသာနိ-ကုန်၏။ ဣတိ-တည်း။ ။

ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

လေခေ, ဓာရဏာယဝါ။ ။ “လေခါနံ+ကုဒံ လေခံ”ဟု ပြု၍ စာရေးသူတို့၏အတတ်
 (စာရေးစာချီအတတ်)ကို “လေခံ”ဟု မှတ်ပါ။ ဓာရေန္တိ ဧတာယာတိ ဓာရဏာ၊ “ဤကျမ်း၌
 လာသော အစီအရင်အတိုင်း ပြုကျင့်လျှင် များစွာသော ကျမ်းဂန်တို့ကို အလွယ်တကူ သင်ယူ
 မှတ်သားနိုင်၏”ဟု ဆိုကြသော “ဝိဇ္ဇကတ်မှော်”ကဲ့သို့သော အတတ်မျိုးကို “ဓာရဏ”ဟု
 ခေါ်သည်။ လေခေတိ-လေခသိပေ။ ဓာရဏာယ ဝါတိ-ဓာရဏသတ္တေ၊ ယသ္မိ ဂုတ္တနယေန
 ပဋိပဇ္ဇန္တာ ဗဟူနိပိ ဂန္တာနိ ဓာရေန္တိ-ဋီကာ၊ ဤဋီကာ၌ “ဓာရဏာယဝါ”ဟု “ဝါ”ပါသောကြောင့်
 အဋ္ဌကထာ၌ “ဓာရဏာယ စ”ဟု မရှိစေရ။

ဂုတ္တတ္ထာယ၊ပေ၊ သဗ္ဗပရိတ္တေ။ ။မိမိ လုံခြုံဖို့ရန် တစ္ဆေ, သူရဲ, ဘီလူးတို့မှ စောင့်ရှောက်
 ကြောင်း မန္တန်, မြွေနဂါးတို့ မဝင်လာအောင် စည်းဝိုင်းတားသောမန္တန်တို့ကို သင်ယူပို့ချရာ၌
 အနာပတ္တိ၊ [နာဂမဏ္ဍလံ နာမ သပ္ပာနံ ပဝေသနိဝါရဏတ္ထံ မဏ္ဍလဗဒ္ဓမန္တော၊ ဤသိက္ခာပုဒ်
 နှစ်ရပ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာမှာ ရှုပါ။

ပဉ္စမော-သော၊ စိတ္တာဂါရဝဂေါ-တည်း။

၁။ အာရာမပွဝိသန သိက္ခာပုဒ်

အာရာမဝဂ္ဂဿ ပဌမေ သဘိက္ခုကံ အာရာမန္တိ-ကာ၊
 ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ရုက္ခမူလေပိ-
 သစ်ပင်၏အနီးအောက်၌သော်လည်း၊ ဝသန္တိ-နေကြ
 ကုန်၏။ တံပဒေသံ-ထိုအရပ်သို့၊ (ပဝိသေယျ၌စပ်) အနာပုစ္ဆာတိ ဧတ္ထ-၌၊
 (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော) ဘိက္ခုသာမဏေရအာရာမိကေသု-ရဟန်း၊ သာမဏေ၊
 အာရာမစောင့်တို့တွင်၊ ယံကိစ္ဆိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်ကို၊ အနာပုစ္ဆာ-
 မပန်ပြောဘဲ၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်ပြီးသော၊ အာရာမဿ-၏၊ ပရိက္ခေပံ-
 အကာအရံကို၊ အတိတ္ထမန္တိယာ-ကျော်လွန်သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊
 အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သော၊ (အာရာမဿ-၏) ဥပစာရံ-သို့၊ ဩတ္တမန္တိယာ-
 သက်ရောက်သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပဌမပါဒေ ဒုက္ကဋ်၊ ဒုတိယပါဒေ
 ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ အနာပုစ္ဆာ-ဘဲ၊ အာရာမံ-သို့၊ ပဝိသနဝတ္ထုသို့-
 ဝင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊ သန္တိ ဘိက္ခု အနာပုစ္ဆာတိ
 စ-ဟူသော ပညတ်လည်းကောင်း၊ ဇာနံ သဘိက္ခုကန္တိစ-ဟူသော ပညတ်လည်း
 ကောင်း၊ ဣမာ ဒွေ-တို့သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အနုပညတ္တိယော-တို့တည်း၊ သဘိက္ခုကေ-
 ရဟန်းရှိသော အာရာမ၌၊ ဝေမတိကာယ-၍၊ (ပဝိသန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊)
 အဘိက္ခုကေ-ရဟန်းမရှိသော အာရာမ၌၊ သဘိက္ခုကသညာယ-ရဟန်းရှိသော
 အာရာမဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ပဝိသန္တိယာစေဝ-၏လည်းကောင်း၊) ဝေမတိ
 ကာယ-၍၊ (ပဝိသန္တိယာ) စ ဒုက္ကဋ်။

ပန-ကာ၊ ဒုဝိစေပိ-နှစ်ပါးအပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ တသို့-ထိုသဘိက္ခုက၊
 အဘိက္ခုကအာရာမ၌၊ အဘိက္ခုကသညာယ-အဘိက္ခုကအာရာမဟု အမှတ်
 ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဝိသန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) သန္တိ-ထင်ရှားရှိသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊
 အာပုစ္ဆာ-ပန်ပြော၍၊ ပဝိသန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ပဌမပုဝိဋ္ဌာနံ-ပဌမဝင်ပြီး
 ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ သီသာနုလောကိကာယဝါ-ဦးခေါင်းကို မော်ကြည့်
 လျက် လိုက်သွားသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ရှေ့ကဝင်သွားသော ဘိက္ခုနီတို့၏
 နောက်က အဆက်မပြတ် လိုက်သွားသည်-ဟူလို) ယတ္ထ-အကြင် အရပ်၌၊
 ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ သန္တိပတိတာ-စည်းဝေးနေကြကုန်၏။ တံတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊
 တာသံ-ထိုဘိက္ခုနီတို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂစ္ဆာမိ-အံ့၊ ဣတိ သညာယ-ဤသို့သော်
 အမှတ်ဖြင့်၊ (ပဝိသန္တိယာ)ဝါ-ဝင်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (စာအံခြင်း၊ စေတီတော်
 ကို ရှိခိုးခြင်း အစရှိသော ကိစ္စဖြင့် မိမိအလျင် စည်းဝေးနှင့်ကြသူတို့ ရှိရာ အရပ်သို့
 ဝင်သွားသူ) အာရာမေန-ဖြင့်၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တေန-ထိုအာရာမလမ်း
 ဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တိယာ ဝါ-သွားသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ဘိက္ခုနိယာ-၏လည်းကောင်း၊)
 အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (ပဝိသန္တိယာ-ဝင်ပြေးသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊)
 ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ပဝိသန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ သဘိက္ခုကာ
 ရာမတာ-ရဟန်းရှိသောအာရာမ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သဘိက္ခုကသညာတ-

ရဟန်းရှိသော အာရာမိဟု အမှတ်ရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [ဘိက္ခု၌ သညီဟု သုံး၍၊ ဘိက္ခုနီ၌ သညာဟု သုံးသောကြောင့် “သညတာ”ဟု ရှိရမည်၊ သဘိက္ခုက သညာယ+ဘာဝေါ သဘိက္ခုကသညတာ၊ ညာ၌ အာကို ရသယု၊ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒါ တိက္ကမေ-ဆိုအပ်ပြီးသော အပိုင်းအခြားကို လွန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတ ကာရဏာဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီးသော အကြောင်းမရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၂။ ဘိက္ခုအက္ခောသန သိက္ခာပဒံ ဒုတိယေ-၌၊ အက္ခောသေယျာတိ-ကား၊ ဒသန္တံ-နံသော၊ အက္ခောသဝတ္ထုနံ- အက္ခောသဝတ္ထုတို့တွင်၊ အညတ ရေန-တစ်ပါးပါးသောဝတ္ထုဖြင့်၊ သမ္ပုခါဝါ-မျက်မှောက် ၌သော်လည်းကောင်း၊ ပရမ္ပုခါဝါ-မျက်ကွယ်၌သော်လည်းကောင်း၊ အက္ခော သေယျ-ဆဲရေးအံ့၊ ပရိဘာသေယျာတိ-ကား၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏အပေါ်၌၊ ဘယံ- ဘေးကို၊ ဥပဒံသေယျ-ပြအံ့၊ [ဥပဒသေယျဟု မူကွဲရှိ၏၊] ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဧဝံ- သို့၊ ကရောန္တိယာ-သော၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အက္ခောသနဝတ္ထုသို့-ဆဲရေးခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နေ-လူ၊ သာမဏေ၌၊ ဝါ-လူ သာမဏေကို ဆဲရေးရာ၌၊ တိကဒုက္ကဋံ၊ အတ္ထမမ္မအနုသာသနီပုရေက္ခရာယ-အတ္ထမမ္မအနုသာသနီတို့ကို ရှေးရှုပြုသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ-နံ၍၊ (အက္ခောသေန္တိနံ)စ-ဆဲရေးကုန် သော-ရဟန်းမတို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နတာ-ရဟန်း၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ အက္ခောသနပရိဘာသနံ-ဆဲရေးခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းလည်း ကောင်း၊ န-အတ္ထပုရေက္ခာရာဒိတာ-အတ္ထပုရေက္ခာရာဒိတာ မဟုတ်ခြင်းလည်း ကောင်း၊ [အချို့စာများ၌ “န အတ္ထပုရေက္ခာရတာဒီနံ အဘာဝေါ”ဟု ‘န’လည်းပါ၊ ‘အဘာဝေါ’လည်းပါ၏၊ မကောင်း၊ န အတ္ထပုရေက္ခာရာဒိတာ’ဟုသော်လည်း ကောင်း၊ အန္တကာရဝဂ် နဝမသိက္ခာပဒံ၌ကဲ့သို့ အတ္ထပုရေက္ခာရတာဒီနံ အဘာဝေါ’ ဟုသော်လည်းကောင်း ရှိရမည်]ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၃။ ဂဏပရိဘာသန သိက္ခာပဒံ တတိယေ-၌၊ စက္ကိကတာတိ-ကား၊ ကုဒ္ဓါ-စိတ်ဆိုးသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဂဏန္တိ-ကား၊ ဘိက္ခုနီသံယံ-ဘိက္ခုနီသံယာ ကို၊ ပရိဘာသေယျာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (အက္ခော ဧဝံ-ဧဝံဒိ တဗ္ဗော)၊ ဧတာ-ဤရဟန်းမတို့သည်၊ ဗာလာ-နားမလည်ကုန်၊ ဧတာ-တို့သည်၊ အဗျတ္တာ-မထက်မြက်ကုန်၊ ဧတာ-တို့သည်၊ ကမ္ပဝါ-ကံကိုလည်းကောင်း၊ ကမ္မ ဒေါသံဝါ-ကံ၏အပြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကမ္မသမ္ပတ္တိဝါ-ကံ၏ပြည့်စုံခြင်းကိုလည်း ကောင်း၊ ကမ္မဝိပတ္တိဝါ-ကံ၏ပျက်စီးခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ န ဇနန္တိ-မသိကြကုန်၊ ဣတိဧဝံ-သို့၊ ယတ္ထ ကတ္ထစိ-အမှတ်မထား-တစ်ပါးပါးသောအရပ်၌၊ (မျက်မှောက်၌ ဖြစ်စေ၊ မျက်ကွယ်၌ဖြစ်စေ-ဟူလို) ပရိဘာသန္တိယာ-ခြိမ်းခြောက်သောရဟန်းမ၏၊

ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ ဂဏံ-ဘိက္ခုနီသံယာကို၊ ပရိဘာသနဝတ္ထုသ္မိ-
 ခြိမ်းခြောက်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ သမ္ပဟုလာဝါ-များစွာသော
 ရဟန်းမတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဧကံဝါ-တစ်ယောက်သော ရဟန်းမကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္နံဝါ-လူ၊ သာမဏေကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိဘာ
 သန္တိယာ-၏။ ဒုက္ကဋ်၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ဒုတိယသဒိသမေဝ-
 သည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

သေသံ ။ ။အတ္ထဓမ္မအနုသာသနိပုရေက္ခာရာယာတိအာဒိကံ အဝသေသံ၊ တတ္ထ
 အနုသာသနိပုရေက္ခာရာယာတိ-ဣဒါနိပိ တံ ဗာလာ အဗျတ္တာတိအာဒိနာ (နောင်ဘဝတို့၌
 ဤသို့ ဗာလ အဗျတ္တ မဖြစ်အောင် သူတစ်ပါးအပေါ် မေတ္တာထားပါ-အစရှိသော) နယေန
 အနုသာသနိပက္ခေ ဌတ္တာ ဝဒန္တိယာ အနာပတ္တိ။

၄။ ပဝါရိတ သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ-၌၊ ဂဏဘောဇန- ဂဏဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တ
 နယေန-ဖြင့်၊ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီးသူကို၊ (ဝေဒိဓဗ္ဗာ-၏။)
 (“ထမင်းစား ကြပါ”စသော အကပ္ပိယဖိတ်နည်းဖြင့် ပင့်ဖိတ်
 အပ်ပြီးသူ-ဟူလို) ပဝါရဏာသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ ပဝါရိတာ-ပဝါရိတ်
 သင့်ပြီးသူကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ပုရောတ္တံ-နံနက်အခါ၌၊
 ယာဂုဓ္ဓေဝ-ယာဂုကိုလည်းကောင်း၊ သေသာနိ-ကြွင်းကုန်သော၊ တီဏိ-ကုန်သော၊
 ကာလိကာနိစ-ယာမကာလိက အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊
 အည-သော၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ အာမိသံ-အာမိသကို၊ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထာယ-ငှာ၊
 ပဋိဂ္ဂဏန္တိယာ-ခံယူသော၊ တဿာ-၏။ ဂဟဏေ-ခံယူခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ်၊ အဇ္ဈော
 ဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို) ပေ၊ အညတြ-ပင့်ဖိတ်ရာ
 အရပ်မှတစ်ပါးသော အရပ်၌၊ ဘုဉ္ဇနဝတ္ထုသ္မိ-စားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
 ပညတ္တံ၊ တီဏိ-ကုန်သော၊ ကာလိကာနိ-ယာမကာလိက အစရှိသည်တို့ကို၊
 အာဟာရတ္ထာယ- ငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဏန္တိယာပိ- ခံယူသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊
 အဇ္ဈောဟရန္တိယာပိ-စားမျှသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်။

ပန-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ နိမန္တိတာ-မအပ်သောနည်းဖြင့် ပင့်ဖိတ်
 အပ်ပြီးသည်၊ အပ္ပဝါရိတာ-ပဝါရိတ် မသင့်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ယာဂု-ကို၊ ပိဝတိ-
 သောက်၏။ (တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) သာမိကေ-ဥစ္စာရှင်တို့ကို၊
 [ပင့်ဖိတ်သောသူတို့ကို-ဟူလို] အပလောကေတွာ၊ ဘုဉ္ဇတိ-၏။ (တဿာ-လည်း
 ကောင်း)တီဏိ-နံသော၊ ကာလိကာနိ-တို့ကို၊ ပစ္စယေ-ပိပါသ၊ ဂေလညအကြောင်း
 သည်၊ သတိ-သော်၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-၏။ တဿာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တိကာဒိနံ-
 နံ၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ နိမန္တိတာဝါ-ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီး
 သော်လည်းကောင်း၊ ပဝါရိတာဝါ-ပဝါရိတ် သင့်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ တံဉာယံ

ဝါ-ထိုနှစ်ပါးစုံသော်လည်းကောင်း၊ [ဤသုံးမျိုးမှ အင်္ဂါတစ်ပါးယူ] ပုရောဘတ္တံ-၌၊
 ဝုတ္တလက္ခဏဿ-ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ အာမိသဿ-အာမိသကို၊
 အဇ္ဈောဟာရော-စားမျိုးခြင်းလည်းကောင်း၊ သာမိကာနံ-တို့ကို၊ အနာပုစ္ဆနံ-မပန်
 ပြောခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ၊ နိမန္တိတာယ-ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊
 အနာပုစ္ဆ-မပန်ပြောဘဲ၊ ဘုဉ္ဇန္တိယာ-သုံးဆောင်သော ရဟန်းမ၏၊ အာပတ္တိသမ္ဘဝ
 တော-အာပတ်၏၊ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်၊ သိယာ-ရံခါ၊ ကိရိယာကိရိယံ-ကိရိယာ
 ကိရိယတည်း၊ [စားမှုသည် ကိရိယ၊ မပန်ပြောမှုသည် အကိရိယ၊] ပဝါရိတာယ-
 ပဝါရိတ်သင့် ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သည်ကို၊ (အတိရိတ်ဝိနည်းကံကို)၊
 ကာရေတွာပိ-ပြုစေ၍လည်းကောင်း၊ အကာရေတွာပိ-မပြုစေဘဲလည်းကောင်း၊
 ပရိဘုဉ္ဇန္တိယာ-၏၊ အာပတ္တိသမ္ဘဝတော-ကြောင့်၊ သိယာ-ရံခါ၊ ကိရိယံ-ကိရိယ
 တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၅။ ကုလမစ္ဆရိနီ သိက္ခာပဒံ

ပစ္စမေ-၌၊ (ဝစနတ္ထော-စဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ကုလေ-အမျိုး၌၊
 မစ္ဆရော-ဝန်တိုခြင်းတည်း၊ ကုလမစ္ဆရော-ခြင်း၊ ဧတိဿာ-
 ဤရဟန်းမ၏၊ ကုလမစ္ဆရော-အမျိုး၌ ဝန်တိုခြင်းသည်၊
 အတ္တိ-၏၊ (ဣတိ-ကြောင့်၊ သာ-ထိုရဟန်းမသည်၊ ကုလမစ္ဆရိနီ-နိမည်၏)၊ ဝါ-
 ဘံစနည်း၊ ကုလံ-ကို၊ မစ္ဆရာယတိ-ဝန်တိုတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကုလမစ္ဆရိနီ-
 မည်၏၊ အဿာတိ-ကား၊ ယာ-အကြင် ရဟန်းမသည်၊ ဤဒိသီ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သူ
 သည်၊ (အမျိုး၌ ဝန်တိုသူသည်)၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်အံ့၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ယံ ကုလံ-
 အကြင် အမျိုးသည်၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့အား၊ ပစ္စယေ-တို့ကို၊ ဒါတုကာမံ-ပေးခြင်းငှာ
 အလိုရှိ၏၊ တတ္ထ-ထိုအမျိုး၌၊ ဝါ-သို့၊ ကထံ နာမ-အဘယ်မည်သောနည်းဖြင့်၊
 ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ န ဝဒန္တယျ-မသွားကုန်ရာပါအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊
 ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ကုလဿဝါ-အမျိုး၏သော်လည်းကောင်း၊ ဣမေ-
 ဤဒါယကာတို့သည်၊ ကထံ နာမ-ဖြင့်၊ တာသံ-ထိုရဟန်းမတို့အား၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံ
 တစ်ခုကို၊ န ဒဇ္ဇေယျ-မပေးကုန်ရာပါအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ကုလဿ-၏၊
 သန္တိကေ-၌၊ ဘိက္ခုနီနံဝါ-တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ အဝဏ္ဏံ-အပြစ်ကို၊ ဘာသန္တိ
 ယာ-ပြောသော၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ(ဟောတိ)(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ။

သိယာ ကိရိယံ။ ။ပဝါရိတ်သင့်သော ဘိက္ခုတို့မှာ အတိရိတ်ဝိနည်းကံ ပြု၍ စားလျှင်
 အာပတ်မသင့်သော်လည်း ဘိက္ခုနီတို့မှာ အတိရိတ်ဝိနည်းကံပြု၍ စားသော်လည်း အာပတ်
 သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် စားမှုကို ပြုခြင်းသည် ကိရိယတည်း။

ကုလမစ္ဆရိနီ။ ။ပဌမနည်းဝယ် အဿတ္တိ၌ “ကုလမစ္ဆရီ”ဟု (ဤ)ပစ္စည်းသက်ပြီးနောက်
 ဣနိပစ္စည်း ထပ်၍ သက်၊ ဒုတိယနည်း၌ “ကုလမစ္ဆရ”နောင် ဣနိပစ္စည်း သက်၊ ဒုတိယ
 “ပုရမသိ”ပက္ခေ သကထေဣ ဣနိပစ္စယော”ဟု ဆိုသည်ကို စဉ်းစားပါ။ ဣနိပစ္စည်းသည် အမြဲ
 အားဖြင့် ဝါစကမတတ်၊ ဇောတကမျှသာ။

ကုလမစ္ဆရာယနဝတ္ထုသို့-အမျိုး၌ ဝန်တိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-
 ပြီ၊ အမစ္ဆရာယံတွာ-ဝန်မတိုဘဲ၊ သန္တိယေဝ-ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊
 အာဒိနဝံ-အမျိုး၏အပြစ်ကို၊ ဝါ-ဘိက္ခုနီတို့၏အပြစ်ကို၊ အာစိက္ခန္တိယာ-ပြောပြ
 သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (အာစိက္ခန္တိနံ)၈-ပြောပြ
 ကုန်သော ရဟန်းမတို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ အလာဘ
 ကာမတာ-လာဘ်မရခြင်းကို အလိုရှိသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကုလဿ-၏။
 သန္တိကေ-၌၊ ဘိက္ခုနီနံ ဝါ-တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-
 ၌၊ ကုလဿ ဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ အဝဏ္ဏဘဏနံ-အပြစ်ကို ပြောခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တိ)။

၆။ အဘိက္ခုကာဝါသ သိက္ခာပုဒံ ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဘိက္ခုနုပဿယတော-ဘိက္ခုနီတို့၏ကျောင်းမှ၊
 အဗုယောဇနဗုဒ္ဓိရေ-ယူဇနာဝက်အတွင်း၌၊ ဩဝါဒဒါယ
 ကာ-ဩဝါဒကို ပေးတတ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊
 သစေ န ဝသန္တိ-အကယ်၍ မနေကုန်အံ့၊ မဂ္ဂေါဝါ-ခရီးသည်မူလည်း၊ အ ခေမော-
 ဘေးမကင်းသည်၊ အနန္တရာယေန-အန္တရာယ်မရှိသဖြင့်၊ ဂန္တိ-သွားခြင်းငှာ၊ န
 သက္ကာ-မတတ်ကောင်းသည်၊ သစေ ဟေဒိဏိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဝေသတိ)
 [မဂ္ဂေါ ဝါ အခေမောကိုပင် “န သက္ကာ အနန္တရာယေန ဂန္တိ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊
 ယူဇနာဝက်အတွင်း၌ ဩဝါဒပေးမည့် ရဟန်းရှိသော်လည်း ထိုခရီးက ဘေးမကင်း
 သော်လည်းကောင်း-ဟူလို၊] အယံ-ဤကျောင်းသည်၊ အဘိက္ခုဏော နာမ-
 အဘိက္ခုက မည်သော၊ အာဝါသော-ကျောင်းတည်း၊ တတ္ထ-ထိုအဘိက္ခုကကျောင်း
 ၌၊ ဝဿံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝဿိဿာမိ-နေအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣ၍၊ သေနာသန
 ပညာပနပါနိယဉ္စပဋ္ဌာပနာဒိနိ-အိပ်ရာနေရာခင်းခြင်း၊ သောက်ရေတည်ထားခြင်း
 အစရှိသည်တို့ကို၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသောရဟန်းမ၏၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ အရုဏု
 ဝုမနာ-အရုဏ်တက်ခြင်းနှင့်၊ သဟ-တစ်ပြိုင်နက်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ အယံ-
 ကား၊ ဧတ္ထ-ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ သင်္ခေဝေါ-တည်း၊ ဝိတ္ထာရော ပန-
 ကိုကား၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ-၌၊ ဝုတ္ထော-ပြီ။ [ဝိနည်းအဋ္ဌကထာဝယ်-ဩဝါဒဝင်
 ပဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ-ဟူလို။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)။ပေ၊ အဘိက္ခုကေ-ရဟန်း မရှိသော၊ အာဝါသေ-ကျောင်း
 တိုက်၌၊ ဝဿံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝသနဝတ္ထုသို့-နေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊
 ပညတ္တံ၊ပန-ကား၊ယတ္ထ-အကြင်ကျောင်းတိုက်၌၊ဝဿူပဂတာ-ဝါကပ်ပြီးကုန်သော၊

အဘိက္ခုကော နာမ။ ။မဂ္ဂေါ ဝါ-စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သောနည်း၌ ရဟန်းရှိသော်လည်း
 ဩဝါဒစသည် ခံယူဖို့ရန်-သွား၍ မဖြစ်ရကား မရှိခြင်းနှင့် သဘောတူပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်
 သဒိဗ္ဗပစာရအားဖြင့် “အဘိက္ခုကအာဝါသ”မည်ကြောင်း ပြလို၍ “အဘိက္ခုကော နာမ”
 နာမသဒ္ဒါ ထည့်၍ ဆိုသည်။

ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပတ္တန္တောဝါ-အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားကုန်သည်သော်လည်း၊ ဟောန္တိ-
 န်အံ့၊ ဝိဗ္ဗန္တောဝါ-လူထွက်ကုန်သည်သော်လည်း၊ (ဟောန္တိ) ကာလင်္ကတာဝါ-ပျံလွန်
 ကုန်သည်သော်လည်း၊ (ဟောန္တိ-န်အံ့) ပက္ခသင်္ကန္တာဝါ-တိတ္ထိဘောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့
 ကုန်သည်သော်လည်း၊ (ဟောန္တိ-န်အံ့) တတ္ထ-ထိုကျောင်းတိုက်၌၊ ဝါ-ထိုကျောင်း
 တိုက်၏အနီး၌၊ ဝသန္တိယာ-နေသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ အာပဒါသု-တို့
 ကြောင့်၊ (ဝသန္တိယာ-အဘိက္ခုကအာဝါသ၌ နေသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊)
 ဥမ္မတ္တိကာဒိန်-န်၍၊ (ဝသန္တိန်)စ-အဘိက္ခုကာဝါသ၌ နေကုန်သော ရဟန်းမ၏
 လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ အဘိက္ခုကအာဝါသတာ-ရဟန်းမရှိသောကျောင်းတိုက်
 ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝဿူပဂမန်-ဝါဂပ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အရုဏှဂ္ဂမန်-
 အရုဏ်တက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဓမ္မသိက္ခာပဒံ (သမတ္တိ)။

၇။ အပ္ပဝါရဏ သိက္ခာပုဒ် သတ္တမေ-၌၊ ဝသံ ဝုတ္တာတိ-ကား၊ ပုရိမံ ဝါ တေမာသံ-ပုရိမဝါ
 ၃ လပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိမံ ဝါ တေမာသံ-ပစ္ဆိမဝါ
 ၃ လပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တာ-နေပြီးသည်(ဟုတ္တာ)၊
 ဥဘတောသံဃေတိ-ကား၊ ဘိက္ခုနိသံဃေစေ-၌လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသံဃေစ-
 ၌လည်းကောင်း၊ (န ပဝါရေယျ၌စပ်) ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊
 ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိနိစ္ဆယကထာ-တည်း၊ ဘိက္ခုနိဟိ-တို့သည်၊ စတုဒ္ဒေသေ
 ယေဝ-၁၄ ရက်မြောက်နေ့၌သာလျှင်၊ သန္နိပတိတွာ-စည်းဝေးပြီး၍၊ သုဏာတု
 မေ၊ ပေ၊ ပဝါရေယျာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဥတ္တိဝါ-သဗ္ဗသင်္ဂါဟိက
 ဥတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သုဏာတု မေပေ၊ တေဝါစိကံ ပဝါရေယျာတိ-ဟူ၍၊
 ဧဝံ-သို့၊ တေဝါစိကဥတ္တိဝါ-တေဝါစိကဥတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အန္တရာယေ-
 အန္တရာယ်တစ်ပါးပါးသည်၊ သတိ-သော်၊ ဒွေဝါစိကံ (ပဝါရေယျာတိ)-ဟူ၍သော်
 လည်းကောင်း၊ ဧကဝါစိကံ (ပဝါရေယျာတိ)-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ သမာန
 ဝသိကံ ပဝါရေယျာတိ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဒွေဝါစိကာဒိ ဥတ္တိဝါ-

တတ္ထ ဝသန္တိယာ။ ။ “တတ္ထ-ထိုကျောင်း၌”ဟု ဆိုသော်လည်း ဘိက္ခုတို့ ဝါဂပ်ပြီးမှ
 ဖဲသွားမှုဖြစ်ရာ ကျောင်းမဟုတ်၊ ထိုကျောင်းနှင့် (ယူဇနာဝက်အတွင်း ကျ၍) နီးကပ်သော
 ကျောင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “တတ္ထ”ကို သမိဗျူပစာစကားဟု မှတ်ပါ။ [ဘိက္ခုနှင့် ဘိက္ခုနီတို့
 တစ်ကျောင်းတိုက်ထဲမှာ မနေရ။]

သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဥတ္တိ။ ။ဤ ဥတ်၌ တေဝါစိက၊ ဒွေဝါစိက၊ ဧကဝါစိက၊ သမာနဝသိက
 အားလုံး သိမ်းကျုံးပါဝင်သောကြောင့် “သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဥတ်”ဟု ဆိုသည်။ [“အဇ္ဇ-ယနေ၊
 စာတုဒ္ဒသိ-၁၄ ရက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ပဝါရဏာ-ပဝါရဏာနေ့ပါတည်း”ဟု ဥတ်ကို အနက်
 ပေး၊ အကြွင်းလွယ်ပြီ၊ တေဝါစိကဥတ်၌ “သုဏာတု မေ အယျေ”မှ စ၍ “သံဃော တေဝါစိကံ
 ပဝါရေယျ”ဟု ဆို၊ ဒွေဝါစိက၊ ဧကဝါစိက၊ သမာနဝသိကတို့၌လည်း နည်းတူ၊ “တေဝါစိကံ-
 ၃ ခွန်းသော စကားရှိအောင်၊ သမာနဝသိကံ-တူသော ဝါရှိအောင်”ဟု ပေးပါ။

ဒွေဝါစိက အစရှိသော ဥ တ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-၍၊ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိက ဥ တ္တိ-ကို၊ စေ ဌဝိတာ-အကယ်၍ ထားအပ်ပြီးသည် ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သံသံ အယျေ၊ ပေ၊ ပဋိကရိသာမိတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ သင်္ကဝါ-တစ်ကြိမ်သော်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယမ္ပိ အယျေ သံသံပေတတိယမ္ပိ အယျေ သံသံပေကရိသာမိတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဒွတ္တိက္ခတ္တံ-၂ ကြိမ် ၃ ကြိမ်သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္တာ-ဆို၍၊ ပဋိပါဋိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ ပဝါရေတဗ္ဗ-ပဝါရဏာပြုရာ၏၊ ဝါ-ဖိတ်မန်ရာ၏၊ [အယျေ-မတို့၊ သံသံ-ကို၊ ဒိဋ္ဌေနဝါ-မြင်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုတေနဝါ-ကြားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရိသင်္ကာယဝါ-ယုံမှားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဝါရေမိ-ဖိတ်ပါ၏၊ အယျာယော-တို့သည်၊ မ-ကို၊ အနုကမ္ပ-အဖန်ဖန် တုန်လှုပ်တတ်သော ကရုဏာကို၊ ဥပါဒါယ-ဉာဏ်ဖြင့် ယူ၍၊ ဝါ-စွဲ၍၊ ဝဒန္တ-ပြောဆိုကြပါကုန်၊ ပဿန္တိ-အပြစ်ကို မြင်လတ်သော်၊ ပဋိကရိသာမိ-ကုစားပါအံ့။]

တေဝါစိကာယ-တေဝါစိကမည်သော၊ ဥ တ္တိယာ-၌၊ ဝစနံ-ဖိတ်ကြောင်းစကားကို၊ န ဟာပေတဗ္ဗ-မယုတ်လျော့စေရာ၊ (၃ ကြိမ်အောက် မယုတ်လျော့စေရ-ဟူလျှင်) ဒွေဝါစိကာဒီသု-ဒွေဝါစိကာ အစရှိသည်တို့၌၊ ဝဗ္ဗေတု-တိုးပွားစေခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ ဟာပေတု-ယုတ်လျော့စေခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ၊ [၃ ကြိမ်တိုး၍ ပဝါရဏာပြုခြင်းငှာ အပ်၏၊ ၂ ကြိမ်အောက်ကား မယုတ်လျော့စေရ] ဧဝံ-လျှင်၊ ဘိက္ခုနီသံဃေ-၌၊ ပဝါရေတွာ-ပဝါရဏာပြုပြီး၍၊ တထေဝ-ထိုသိမ်၌ပင်၊ ဧကာ-သော၊ ဘိက္ခုနီ-တို့၊ ဘိက္ခုနီကုန္ဓကေ-၌၊ ဝုတ္တေန-မိန့်တော်မူအပ်ပြီးသော၊ ဥ တ္တိ ဒုတိယကမ္မေန-ဖြင့်၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ (တစ်နည်း) ဘိက္ခုနီသံဃဿတ္ထာယ-ဘိက္ခုနီသံဃာအတွက်၊ ဘိက္ခုသံသံ-ကို၊ ပဝါရေတု-ဖိတ်ခြင်းငှာ၊ (ပဝါရဏာပြုခြင်းငှာ)၊ သမ္ပနိတဗ္ဗာ-သမုတ်ထိုက်၏၊ သမ္ပတာယ-အပ်ပြီးသော၊ တာယ ဘိက္ခုနီယာ-သည်၊ ပန္နရသေ-၁၅ ရက်မြောက်နေ့၌၊ ဘိက္ခုနီ သံသံ-ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ ဘိက္ခုသံသံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ပေ၊ ဝစနီယော-သည်၊ အဿ-ဖြစ်၏၊ (ကို-အဘယ်သို့ ပြောဆိုထိုက်သနည်း၊) ဘိက္ခုနီသံဃော အယျေ၊ ပေ၊ ပဋိကရိသာမိတိ-တိဟူ၍၊ (ဣတိ ဝစနီယော အဿ)၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပဝါရေတဗ္ဗ-ရာ၏၊ ပဗ္ဗဝဂ္ဂေါ-၅ ပါးအစရှိသော၊ ဘိက္ခုနီသံဃော-သည်၊ သစေ န ပူရတိ-အကယ်၍ မပြည့်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) စတုဟိ ဝါ-၄ ယောက်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တိဟိဝါ-၃ ယောက်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်) ဂဏ၂ တ္တိ-ဂဏ၂ တ်ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ (ပဝါရေတဗ္ဗ-၏) ဒွိဟိ-၂ ယောက်သော ရဟန်းမတို့သည်၊ ဥ တ္တိယာ-ဥ တ်နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ အညမည-အချင်းချင်း၊ ပဝါရေတဗ္ဗ-ရာ၏၊ ဧကာယ-တစ်ယောက်သော ရဟန်းမသည်၊ အဇ္ဇမေ ပံဝါရဏာတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ယနေ့ ငါ့အတွက် ပဝါရဏာနေ့ဟူ၍၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗ-ဆောက်တည်ရာ၏၊ ဝါ-ရမည်၊ ပန-ဆက်၊ ဝိဟာရိ-ဘိက္ခုတို့၏ ကျောင်းသို့၊

ဂန္ဓာ-ပြီး၍၊ ဘိက္ခုနိယော အယျ၊ ပေ၊ ပဋိကရိဿန္တိတိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊
 [ဤဖိတ်နည်းကား ဘိက္ခုနီ ၄ ယောက်၊ ၃ ယောက်၊ ၂ ယောက်ရှိရာ၌ ဖိတ်နည်း
 တည်း၊ ၁ ယောက်ရှိရာ၌ ဖိတ်နည်းကို ပြလို၍ “အဟံ အယျ” စသည်မိန့်၊] အဟံ
 အယျ၊ ပေ၊ ပဋိကရိဿာမိတိ စ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ တိက္ခတ္ထံ-ကြိမ်၊
 ဝတ္ထဗွံ-လျှောက်ရာ၏။

ဘိက္ခုသံယော-သည်၊ သစေ န ပူရတိ-အကယ်၍ မပြည့်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊
 ဘိက္ခုနိသံယော အယျ၊ အယျေ၊ ပေ၊ ပဋိကရိဿတိတိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊
 [ဤဖိတ်နည်းကား ရဟန်း ၂ ပါး၊ ၃ ပါးအထံ ဖိတ်ပုံတည်း၊ ရဟန်း ၁ ပါးအထံ
 ဖိတ်ပုံကို ပြလို၍ “ဘိက္ခုနိသံယော အယျ အယျံ” စသည်ကို မိန့်၊] ဘိက္ခုနိသံယော
 အယျ၊ အယျံ၊ ပေ၊ ပဋိကရိဿတိတိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ တိက္ခတ္ထံ-
 ၃ ကြိမ်၊ ဝတ္ထဗွံ-လျှောက်ရာ၏၊ ဥဘိန္နံ-၂ ဖက်ကုန်သော ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနိတို့၏၊
 အပရိပူရိယာ-သံဃာ၏ မပြည့်ခြင်းသည်၊ (သတိ)၊ ဘိက္ခုနိယော အယျေ၊ ပေ၊
 ပဋိကရိဿန္တိတိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိယော အယျ၊ အယျံ၊ ပေ၊
 ပဋိကရိဿန္တိတိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဟံ အယျ၊ အယျေ၊ ပေ၊ ပဋိကရိဿာမိ
 တိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဟံ အယျ၊ အယျံ၊ ပေ၊ ပဋိကရိဿာမိတိစ-ဟူ၍
 လည်းကောင်း၊ ဧဝံ တိက္ခတ္ထံ၊ ဝတ္ထဗွံ၊ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗဟေဝ-အလုံးစုံသော ရဟန်းမ
 တို့သည်ပင်၊ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ ဥဘတောသံဃေ-၌၊ ပဝါရိတာ-ဖိတ်အပ်
 ပြီးသည်၊ (ဟောတိ)။

ပန-ဆက်၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ဝဿံ-လုံး၊ ဝုတ္တာ-နေပြီးသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊
 ဥဘတောသံဃေ-၌၊ ဧဝံ-သို့၊ န ပဝါရေဿာမိ-မဖိတ်တော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊
 ဓုရံ-ကို၊ နိက္ခိပတိ-၏၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ ဓုရနိက္ခေပေန-လုံ့လကို လျှော့ချ
 ခြင်းနှင့်၊ သဟ-တစ်ပြိုင်နက်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဝဿံ-
 လုံး၊ ဝတ္တာ-၍၊ န ပဝါရဏာဝတ္ထုသ္မိံ-ပဝါရဏာ မပြုခြင်းဟူသော အကြောင်း
 ကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပန-ကား၊ အန္တရာယေ-အန္တရာယ် ၁၀ ပါးတွင် တစ်ပါးပါးသည်၊
 သတိ-သော်၊ (အပ္ပဝါရေန္တိယာ-ပဝါရဏာ မပြုသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊)
 ပရိယေသိတွာ-၍၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အလဘန္တိယာ-မရသည်ဖြစ်၍၊ (အပ္ပဝါရေန္တိယာ-
 ၏လည်းကောင်း၊) ဝိလာနာယ- ၍၊ (အပ္ပဝါရေန္တိယာ- ၏လည်းကောင်း၊)
 အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (အပ္ပဝါရေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ-နံ၍၊
 (အပ္ပဝါရေန္တိနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိံ၊ ဝဿံ-ပတ်လုံး၊ ဝုတ္တတ္တာ-
 နေပြီးသူ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥဘတောသံဃေ-၌၊ န ပဝါရဏာ-ပဝါရဏာ
 မပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-
 အပြီးတည်း။ ။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၈။ သြဝါဒသိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌမေ-၌၊ သြဝါဒါယာတိ-ကား၊ ဂရုဓမ္မဿဝနတ္ထာယ-
 ဂရုဓမ္မိသြဝါဒကို နာယူခြင်း အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊
 သံဝါသာယာတိ-ကား၊ ဥပေါသထပုစ္ဆနတ္ထာယစေဝ-ဥပုသ်နေ့ကို မေးခြင်း အကျိုး
 ငှာလည်းကောင်း၊ ပဝါရဏတ္ထာယစ-ပဝါရဏာပြုခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ (န
 ဂစ္ဆေယျ၌ စပ်) ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဧတေသံ-ဤသြဝါဒ၊ သံဝါသတို့၏၊ အတ္ထာယ-
 ငှာ၊ န ဂစ္ဆာမိ-မသွားတော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဓုရံ (ဓုရေ)-ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-သော်၊
 ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ သြဝါဒါယ-ဂရုဓမ္မိသြဝါဒကို နာယူခြင်း
 အကျိုးငှာ၊ အဂမနဝတ္ထုသို့-မသွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ မညတ္တံ၊ ပန-
 ကား၊ အန္တရာယေ-သည်၊ သတိ (အဂစ္ဆန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ပရိယေသိတွာ-
 ၍၊ ဒုတိယိကံ-ကို၊ အလဘန္တိယာ-မရသည် ဖြစ်၍၊ (အဂစ္ဆန္တိယာ-၏လည်း
 ကောင်း၊) ဝိလာနာယ-၍၊ (အဂစ္ဆန္တိယာ)၊ ဥပ္ပတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (အဂစ္ဆန္တိနံ) စ-
 တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ သြဝါဒသံဝါသာနံ-သြဝါဒ၊ သံဝါသတို့၏၊
 အတ္ထာယ-ငှာ၊ အဂမနံ-မသွားခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-
 လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ သြဝါဒုပသင်္ဂမန သိက္ခာပုဒ် နဝမေ-၌၊ အန္တမုမာသန္တိ-ကား၊ အမုမာသေ အမုမာသေ-
 လခွဲတိုင်း လခွဲတိုင်း၌၊ ဥပေါသထပုစ္ဆကန္တိ - ကား၊
 ဥပေါသထပုစ္ဆနံ-ဥပုသ်နေ့ကို မေးမြန်းခြင်းကိုလည်း
 ကောင်း၊ သြဝါဒုပသင်္ဂမနန္တိ-ကား၊ သြဝါဒတ္ထာယ-သြဝါဒခံလိုပါကြောင်း
 ခွင့်တောင်းခြင်းအကျိုးငှာ၊ [သြဝါဒယာစနတ္ထာယ-ဋီကာ] ဥပသင်္ဂမနံ-ချဉ်းကပ်
 ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ (ပစ္စာသီသိတဗ္ဗာ၌စပ်) တံ အတိတ္တမေန္တိယာတိ ဧတ္ထ-၌၊
 (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်၊ တေရသေဝါ-၁၃ ရက်မြောက်
 နေ့၌သော်လည်းကောင်း၊ (စာတုဒ္ဓသီဥပုသ်အတွက်)၊ စာတုဒ္ဓသေဝါ-၁၄ ရက်
 မြောက်နေ့၌သော်လည်းကောင်း၊ (ပန္နရသီဥပုသ်အတွက်)၊ အာရာမံ-ဘိက္ခုတို့၏
 ကျောင်းတိုက်သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ အယံ ဥပေါသထော-ဤဥပုသ်နေ့သည်၊ စာတုဒ္ဓသီ
 ကော- စာတုဒ္ဓသီဥပုသ်နေ့ပါလော၊ ပန္နရသီကော- ပန္နရသီဥပုသ်နေ့ပါလော၊
 ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ-မေးရာ၏၊ ဥပေါသထဒိဝသေ-၌၊ နိဒါနဝဏ္ဏာယံ-၌၊ ဝုတ္တ
 နယေန-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ သြဝါဒုပသင်္ဂမနံ-သြဝါဒခံယူဖို့ ချဉ်းကပ်ခွင့်ကို
 ယာစိတဗ္ဗံ-တောင်းရာ၏၊ ယာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဝုတ္တပ္ပကာရေ-သော၊ ကာလေ-
 အခါ၌၊ တဒုဘယံ-ထိုနှစ်ပါးစုံကို၊ န ကရောတိ-မပြု၊ သာ-ထိုရဟန်းမသည်၊
 တံ-ထို တစ်လခွဲအခါကို၊ အတိတ္တာမေတိ နာမ-လွန်စေသည် မည်၏၊ တဿာ-

ဥပေါသထပုစ္ဆကံ။ ။ “ပုစ္ဆနံ” ဟု ယုပစ္စည်းဖြင့် ပြသောကြောင့် ဥပေါသထပုစ္ဆကံဝယ်
 “ပုစ္ဆနံ ပုစ္ဆာ၊ ဥပေါသထဿ+ပုစ္ဆာ ဥပေါသထပုစ္ဆာ” ဟု ပြုပြီးနောက် သံမာသန္တကပစ္စည်း
 သက်၊ ဣ ဌံ ရဿပြု၍ “ဥပေါသထပုစ္ဆကံ” ဟု ဖြစ်၏။

ထိုရဟန်း၏၊ ဥပေါသထမ္ဗိ-ဥပုသ်နေ့ကိုလည်း၊ န ပုစ္ဆိဿာမိ-မမေးတော့အံ့၊
 သြဝါဒမ္ဗိ-သြဝါဒခံယူဖို့ရန် ချဉ်းကပ်ခွင့်ကိုလည်း၊ န ယာစိဿာမိ-မတောင်းတော့
 အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဓုရံ (ဓုရေ) နိက္ခိတ္တမတ္ထေ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊
 ဥပေါသထသြဝါဒါနံ-ဥပုသ်နေ့၊ သြဝါဒခံယူဖို့ရန် ချဉ်းကပ်ခွင့်တို့ကို၊ အပုစ္ဆန
 အယာစနဝတ္ထုသ္မိ-မမေးခြင်း၊ မတောင်းခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊
 အနာပတ္တိ-အနာပတ်သည်၊ အဋ္ဌမသဒိသာယေဝ-အဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၏ အနာပတ်
 နှင့် တူသည်သာ၊ ဥပေါသထောဝါဒါနံ - ဥပေါသထ၊ သြဝါဒတို့ကို၊ အပုစ္ဆန
 အယာစနာယံ-မမေးခြင်း၊ မတောင်းခြင်း၌၊ ဓုရနိက္ခေပေါ-လုံ့လကို လျှော့ချခြင်း
 လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။
 နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ ပသာဓေဇာတ သိက္ခာပုဒ် ဒသမေ-၌၊ ပသာဓေတိ-ကား၊ နာဘိယာ-ချက်၏၊ ဟေဋ္ဌာ-
 အောက်ဖြစ်သော၊ ဇာဏုမဏ္ဍလာနံ-ပုဆစ်ဒူးဝန်းတို့၏၊
 ဥပရိ-အထက်ဖြစ်သော၊ ပဒေသေ-အရပ်၌၊ ဟိ-မှန်
 တတော-ထိုအရပ်မှ၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ရုက္ခဿ-သစ်ပင်၏၊ သာခါ-သစ်ခက်တို့
 သည်၊ (ပဘိဇ္ဇိတွာ-ကွဲပြား၍၊ ဂတာ)ဝိယ-သွားကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ-ထိုအတူ)
 ဥဘော-နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ ဦရူ-ပေါင်တို့သည်၊ ပဘိဇ္ဇိတွာ-၍၊ ဂတာ-သွားကုန်၏၊
 တသ္မာ-ကြောင့်၊ သော-ထိုအရပ်ကို၊ ပသာဓေတိ-ပသာဓဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တသ္မိ
 ပသာဓေ-ထိုခက်မအရပ်၌၊ ဂဏ္ဍန္တိ-ကား၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဂဏ္ဍိ-အဖုကို၊ ရုမိတန္တိ-
 ကား၊ ဝဏံ-အနာကို။

ဘေဒါပေယျဝါတိအာဒိသု-ဘေဒါပေယျဝါ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (ဝိနိစ္ဆ
 ယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဘိန္နု-ဖောက်လော့၊ ဖာလေဟိ-ခွဲလော့၊ ဣတိ-သို့၊
 သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံသော အမှုတို့ကို၊ သစေ အာဏာပေတိ-အကယ်၍ စေခိုင်းအံ့၊
 သော စ-ထိုစေခိုင်းအပ်သော ယောက်ျားသည်လည်း၊ တထေဝ-ထိုစေခိုင်းအပ်
 သည့်အတိုင်းပင်၊ (သစေ) ကရောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဆ-၆ ချက်ကုန်သော၊
 ဒုက္ကဋ္ဌာနိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဆ-နံသော၊ ပါစိတ္တိယာနိစ-တို့သည်လည်း
 ကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ [ခိုင်းခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌ၊ ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် ပါစိတ်]၊ ယံကိဉ္စိ-
 အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော အမှုကို၊ ဧတ္ထ-ဤအနာ၌၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏၊ တံ
 သဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော အမှုကို၊ ကရောဟိ-ပြုလော့၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အထာပိ
 အာဏာပေတိ-အကယ်၍မူလည်း စေခိုင်းအံ့၊ သော စ-ထိုစေခိုင်းအပ်သော
 ယောက်ျားသည်လည်း၊ သဗ္ဗာနိပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘေဒနာဒိနိ-
 ဖောက်ခြင်းအစရှိသော အမှုတို့ကို (အထာပိ) ကရောတိ-အကယ်၍မူလည်း ပြုအံ့၊
 (ဧဝံသတိ)၊ ဧကဝါစာယ-တစ်ခွန်းတည်းသော စကားဖြင့်၊ ဆဒုက္ကာနိ-တို့သည်
 လည်းကောင်း၊ ဆ စ ပါစိတ္တိယာနိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)။

ပန-ကာ၊ ဘေဒနာဒိသု-ဖောက်ခြင်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဧကံယေဝ-တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဣဒံ နာမ-ဤမည်သောအမှုကို၊ ကရောဟိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ အာဏာပေတိ-အံ၊ သောစ-သည်လည်း၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံသောအမှုတို့ကို၊ (သစေ) ကရောဟိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ယံ-အကြင်အမှုကို၊ အာဏတ္တံ-စေခိုင်းအပ်ပြီ၊ တဿေဝ-ထိုစေခိုင်းအပ်သော အမှုကိုသာ၊ ကရဏေ-ပြုခြင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပသာခေ-ခက်မ၌၊ ဇာတံ-ပေါက်သော၊ ဂဏ္ဍံ-အဖုကို၊ ပုရိသေန-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘေဒါပနဝတ္ထုသ္မိ-ဖောက်စေခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ အပလောကေတွာဝါ-ပန်ပြော၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝိညံ-သော၊ ယံကိစ္ဆိ-သော၊ ဒုတိယိကံ-အဖော်မကို၊ ဂဟေတွာဝါ-ခေါ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောန္တိယာ-ပြုသောရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (ကရောန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ပသာခေ-၌၊ ဇာတတာ-ပေါက်သောအနာ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အနပလောကနံ-မပန်ပြောခြင်းလည်းကောင်း၊ ဒုတိယိကာဘာဝေါ-အဖော်မ၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ပုရိသေန-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘေဒါဒိနံ-ဖောက်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကာရာပနံ-ပြုစေခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဆဋ္ဌော-သော၊ အာရာမဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ ဂတ္တိနိသိက္ခာပုဒ် ဂတ္တိနိဝဂ္ဂဿ-၏၊ ပဌမေ-၌၊ ဂတ္တိနိတိ-ကိုယ်ဝန်ရှိသောမိန်းမ ဟူ၍၊ ဇာနိတွာ- သိ၍၊ ဝါ- သိလျက်၊ ဥပဇ္ဈာယာယု- ဥပဇ္ဈာယ်မသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-သိက္ခာမာန်အဖြစ်မှ ထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏၊ ဂဏမရိယေသနာဒိသု-ကာရကသံယာဟူသော ဂိုဏ်းကို ရှာမှီးခြင်း အစရှိသည်တို့၌ လည်းကောင်း၊ ဥတ္တိကမ္မဝါစာဒ္ဒယေစ-ဥ တ်ကမ္မဝါစာနှစ်ကြိမ် အပေါင်း၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ-တတိယ ကမ္မဝါစာ၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဂတ္တိနိ-ကိုယ်ဝန် ရှိသော မိန်းမကို၊ ဝုဋ္ဌာပနဝတ္ထုသ္မိ-ထမြောက်စေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဂတ္တိနိယာ-၌၊ ဝေမတိကာယ-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-ထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) အဂတ္တိနိယာ-၌၊ ဂတ္တိနိသညာယ-၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ)စေ-၏လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကာယ-၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ)စ-၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ် (ဟောတိ)၊ ဥဘောသု-ဂတ္တိနိ၊ အဂတ္တိနိ နှစ်ယောက်တို့၌၊ အဂတ္တိနိသညာယ-၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဂတ္တိနိတာ-ကိုယ်ဝန် ရှိသော မိန်းမ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဂတ္တိနိတိ-ဟူ၍၊ ဇာနနံ-သိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝုဋ္ဌာပနံ-ထမြောက်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အံဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ-ကုန်၏၊ ပန-

အထူးကား၊ ဣဒိ-သည်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇိ-တည်း၊ တိစိတ္တံ-တည်း၊ တိဝေဒနံ-တည်း၊ [အဒိန္နာဒါနသိက္ခာပုဒ်လည်း “တိဝေဒနံ” ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ “တိဝေဒနံ” ပါဖွယ် လိုမည်မထင်] ဣတိ-တည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၂။ ပါယန္တိသိက္ခာပုဒ် ဒုတိယေ-၌၊ ပါယန္တိန္ဒိ-ကား၊ ထည့်-နို့ရည်ကို၊ ပါယမာနံ- တိုက်ဆဲဖြစ်သော မိန်းမကို၊ (ဝုဋ္ဌာပေယျ၌စပ်၊) ယံ- အကြင်ကလေးကို၊ ပါယေတိ-နို့ရည်ကို သောက်စေ၏။ ဝါ-နို့တိုက်၏။ တဿ- ထိုကလေး၏။ မာတာဝါ-အမိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဓာတိဝါ-အထိန်းသည် သော်လည်းကောင်း၊ (ပါယန္တိ နာမ-ပါယန္တိ မည်၏။) [ဤသို့ ထည့်မှ အဓိပ္ပာယ် ရ၏။ သို့မဟုတ်လျှင် “ပါယန္တိ” နှင့် အရတူအောင် “မာတရိဝါ ဓာတိဝါ” ဟု ရှိမှ ကောင်းမည်။] ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဣဒိ ဝတ္ထုမတ္ထမေဝ-ဤဝတ္ထုမျှသည်သာ၊ ဝိသေသော-ပဌမသိက္ခာပုဒ်မှ ထူး၏။ သေသံ-သည်၊ ပဌမသိက္ခာပဒံသဒိသမေဝ- သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၃။ ပဌမသိက္ခာမာန သိက္ခာပုဒ် တတိယေ-၌၊ ဒွေဝဿာနိတိ-ကား၊ ပဝါရဏာဝသေန - ပဝါရဏာပြုခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဒွေသံဝစ္ဆရာနိ-၂ နှစ် တို့ပတ်လုံး၊ [၂ နှစ်တိတိမပြည့်သေးသော်လည်း ပဝါရဏာ ၂ ခါပြုပြီးလျှင် “ဒွေဝဿ” ဖြစ်တော့၏-ဟု သိစေလို၍ “ပဝါရဏာဝသေန” ဟု ဝိသေသနပြုသည်။] ဆသု ဓမ္မေသုတိ-ကား၊ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီအာဒိသု- ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ အစရှိကုန်သော၊ ဝိကာလဘောဇနာ ဝေရမဏီ ပရိယောသာနေသု-ဝိကာလဘောဇနာ ဝေရမဏီ အဆုံးရှိကုန်သော၊ ဆသု-၆ ပါး ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒေသု-သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အသိက္ခိတသိက္ခန္တိ-ကား၊ ပဒဘာဇနေ- ပဒဘာဇနီ၌၊ ဝါ-ပဒဘာဇနီ၏အနီး၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဟောတော်မူအပ်သော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ အဒိန္နသိက္ခိဝါ-မပေးအပ်သော သိက္ခာရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ကုပိတသိက္ခိဝါ-ပေးအပ်သော်လည်း ပျက်ပြီးသော သိက္ခာရှိသည်မူလည်းဖြစ် သော၊ သိက္ခမာနံ ဝုဋ္ဌာပေယျာတိ-ကား၊ ဆသု-၆ ပါးကုန်သော၊ ဣသု ဓမ္မေသု- ထိုသိက္ခာပုဒ်တရားတို့၌၊ သိက္ခာနတော-ကျင့်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဘာဝ ပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပ-ဟု ကြံ) ဝါ-တစ်နည်း၊ သိက္ခာသုခါတေ-သိက္ခာဟု ဆိုအပ် ကုန်သော၊ တေ ဓမ္မေ-ထိုသိက္ခာပုဒ်တရားတို့ကို၊ မာနနတော-မြတ်နိုးတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ သိက္ခမာနံဟူ၍၊ လဒ္ဒနာမံ-ရအပ်သော အမည်ရှိသော၊

ပဒဘာဇနေ။ ။ပဒဘာဇနေ-ဟူသည် သိက္ခာပုဒ်၌ ပါသော ပုဒ်များကို အကျယ်ဝေဖန် ကြောင်း စကားတည်း။ “ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ” ဒွေဝဿာနိ အဝိတိက္ကမသမာဒါနံ သမာဒိယာမိ” စသော စကားတို့သည် ပဒဘာဇနေ မဟုတ်၊ ထိုပဒဘာဇနေ၏အနီး အဋ္ဌပုတ္တိ၌ ပါဝင်သော စကားတည်း။ ထိုစကားကိုပင် သမိပုဏ္ဏရအားဖြင့် “ပဒဘာဇနေ” ဟု ခေါ်ထား သည်။ [ပဒဘာဇနေသံမိပေ အဋ္ဌပုတ္တိယံ ဝုတ္တနယေန။]

အနုပသမ္ပန္နံ-ဥပသမ္ပန္နာမဟုတ်သော မိန်းမကို၊ ဥပသမ္ပာဒေယျ-မြင့်မြတ်သော ဘိက္ခုနီအဖြစ်သို့ ရောက်စေအံ့၊ (ပဉ္စင်းပြုပေးအံ့)၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ပဌမ သိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာ၊ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ-၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဇဝရူပံ-သော၊ သိက္ခမာနံ-သိက္ခမာနံကို၊ ဝုဋ္ဌာပနဝတ္ထုသ္မိ- ထမြောက်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဓမ္မကမ္မေ-ဓမ္မကံ၌၊ [ဝုဋ္ဌာပနကံဟူသော ဥပသမ္ပဒါကံကို ဆိုသည်] တိကပါစိတ္တိယံ-တည်း၊ အဓမ္မ ကမ္မေ-၌၊ တိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ ဒွေဝဿာနိ-၂ နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ဆဿ-ကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခိတသိက္ခံ-ကျင့်အပ်ပြီးသော သိက္ခာရှိသော၊ သိက္ခမာနံ-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ) စ-တို့၏လည်း ကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်၊ အသိက္ခိတသိက္ခတာ-မကျင့် အပ်သော သိက္ခာရှိသော သိက္ခမာနံ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကမ္မတာ-ဓမ္မကံ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနံ-ကမ္မဝါစာ၏ဆုံးခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၄။ ဒုတိယသိက္ခမာနံ သိက္ခာပုဒံ

စတုတ္ထေ-၌၊ သံယေန အသမ္ပတန္တိ-ကား၊ ယဿာ- အကြင်သိက္ခမာနံအား၊ သံယေန-သည်၊ အန္တမသော- အားဖြင့်၊ ဥပသမ္ပဒါမာဠကေပိ-ဥပသမ္ပဒါကံပြုရာ တန်ဆောင်းဝန်း၌သော်လည်း၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ [ပဒဘာဇနေ၏အနီးစကားကိုပင် “ပဒဘာဇနီ” ဟု ဆိုသည်] ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော၊ ဥပသမ္ပဒါသမ္ပတိ- ဥပသမ္ပဒါသမ္ပတိသည်၊ ဝါ-ကို၊ န ဒိန္နာ-မပေးအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တံ-ထို သိက္ခမာနံကို၊ [ဝုဋ္ဌာပေယျ၌စပ်] ဒွေပိ-၂ ယောက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမာ- ဤ သိက္ခမာနံတို့သည်၊ မဟာသိက္ခမာနာ နာမ-မဟာသိက္ခမာနံတို့ မည်၏၊ [အသက် ၂၀ ကျော်ပြီးသော သိက္ခမာနံများ-ဟူလို] ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သံယေန- သည်၊ သမ္ပတံ-သမုတ်အပ်ပြီးသော သိက္ခမာနံကို၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သေသံ-သည်၊ တတိယေ-၌၊ ဝုတ္တသဒိသမေဝ-သာ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

သိက္ခမာနံ။ ။ “ဆဿ ဓမ္မေသု သိက္ခနတော”ကို ကြည့်၍ “သိက္ခတိ-၆ ပါးသောတရားတို့၌ ကျင့်ဆဲ၊ ဣတိ သိက္ခမာနာ”ဟု ပြု၊ “တေ ဝါ သိက္ခာသင်္ခါတေ ဓမ္မေ မာနနတော”ကို ကြည့်၍ “သိက္ခာယော-တို့ကို၊ မာနေတိ-မြတ်နိုးတတ်၏၊ ဣတိ “သိက္ခမာနာ”ဟု ပြု၊ သိက္ခနတော မာနနတောတို့သည် သိက္ခမာနာသံဒွါ၏ ဖြစ်ကြောင်း (သဒ္ဓပ္ပဝတ္တိနိမိတ်) ကို ပြသော နာမလာဘဟိတ်များတည်း။

၅။ ပဌမဂိဟိဂတ သိက္ခာပုဒ်

ပဌမေ-၌၊ ဂိဟိဂတန္တိ-ကား၊ ပုရိသန္တရဂတံ-ယောက်ျား တစ်ပါးသည် သွားလာအပ်ပြီးသောမိန်းမကို၊ [ဥဋ္ဌာပေယျ၌ စပ်၊] ဣဓာပိ-၌လည်း၊ ဣဒံ -ဝတ္ထုမတ္တမေဝ-သာ၊ ဝိသေသော-ပဌမသိက္ခာပုဒ်မှ ထူး၏၊ စ-ဆက်၊ ဥိနဒ္ဒါဒသဝသံ-ယုတ်လျော့သော ၁၂ နှစ်ရှိသော မိန်းမကို၊ (၁၂ နှစ် မပြည့်သေးသော မိန်းမကို) ပရိပုဏ္ဏသညာယ-၍၊ ဥဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏၊ အနာပတ္တိ-သည်၊ ကိဗ္ဗာပိ (ဟောတိ-အကယ်၍ ကား ဖြစ်ပါ ပေ၏။) ပန-ထိုသို့ပင် အာပတ်မသင့်ပါသော်လည်း၊ သာ-ထိုသိက္ခာမာန်မသည်၊ အနုပသမ္ပန္နာဝ-ဥပသမ္ပန္နာ မဟုတ်သည်သာ၊ ဝါ-ဘိက္ခုနီမ မဖြစ်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ သေသံ ပဌမသိက္ခာပဒသဒိသမေဝ-သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၆-၇။ ဒု-တ၊ ဂိဟိဂတ သိက္ခာပုဒ်

ဆဋ္ဌေ-၌၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော အစီအရင်ကို၊ တတိယေ- တတိယသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တမေပိ- ၌လည်း၊ သဗ္ဗံ- ကို၊ စတုတ္ထေ- ၌၊ ဝုတ္တ နယေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။ဆဋ္ဌ သတ္တမသိက္ခာပဒံ-ဆဋ္ဌိသိက္ခာပုဒ်၊ သတ္တမသိက္ခာပုဒ်သည်၊ (သမတ္တံ)။

၈။ ပဌမသဟဇီဝိနိ သိက္ခာပုဒ်

အဋ္ဌမေ-၌၊ သဟဇီဝိနိန္တိ-ကား၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိနိ-ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေ တပည့်မကို၊ နေဝ အနုဂ္ဂဏှောယျာတိ - ကား၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဥဒ္ဓေသာဒီဟိ-ပါဠိကို ရွတ်ပြခြင်း အစရှိ သည်တို့ဖြင့်၊ ဝါ-ပါဠိသင်ပေးခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ နာနုဂ္ဂဏှောယျ-မချီးမြှောက် အံ့၊ န အနုဂ္ဂဏှာပေယျာတိ-ကား၊ အယျေ-အရှင်မ၊ ဣမိဿာ-ဤရဟန်းမအား၊ ဥဒ္ဓေသာဒီနိ-ဥဒ္ဓေသ အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒေဟိ-ပေးလိုက်ပါလော့၊ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ အညာယ-အခြားသော ရဟန်းမကို၊ န အနုဂ္ဂဏှာပေယျ-မချီးမြှောက် စေအံ့၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဓုရေ-ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္ထေ-သော်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ပညတ္တံ၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင် သည်၊ တုဝဋ္ဌဝဂ္ဂေ-တုဝဋ္ဌဝဂ်၌၊ ဒုက္ခိတသဟဇီဝိနိသိက္ခာပဒေ-၌၊ ဝုတ္တသဒိသမေဝ၊ ဣတိ-တည်း။ ။အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ။

၉။ နာနုပန္နန သိက္ခာပုဒ်

နဝမေ-၌၊ ဝုဋ္ဌာပိတံ ပဝတ္တိနိန္တိ-ကား၊ ဝုဋ္ဌာပိတံ-ထမြောက် စေတတ်သော၊ ပဝတ္တိနိ- ဥပဇ္ဈာယ်မသို့၊ ယာယ- အကြင် ဥပဇ္ဈာယ်မသည်၊ ဥပသမ္မာဒိတာ-မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ် သို့ ရောက်စေအပ်ပြီ၊ တံ ဥပဇ္ဈာယ်နိ-ထိုဥပဇ္ဈာယ်မသို့၊ ဣတိ အတ္ထော၊ နာနု ပန္နေယျာတိ-ကား၊ စုဏ္ဏေန-ရေချိုးဆပ်ပြာမှုန့်လည်းကောင်း၊ [ရှေးက “ရေချိုး ကသဲမှုန့်” ဟု ပေးကြ၏။] မုတ္တိကာယ-မြေညက်လည်းကောင်း၊ ဒန္တကဋ္ဌေန-ဒန်ပူ လည်းကောင်း၊ မုခေါဒကေန-မျက်နှာသစ်ရေလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ တေန

တေန ကရဏီယေန-ထိုထိုပြုဖွယ် ကိစ္စဖြင့်၊ န ဥပဋ္ဌဟေယျ-မပြုစု မလုပ်ကျွေးအံ့၊
 [“န ဥပဋ္ဌာပေယျ”ဟု ကာရိတ် ဣာပေပစ္စည်းဖြင့် ရှိသည်ကား မကောင်း၊]
 ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ နာနုပန္နိသံ-မလိုက်တော့အံ့၊ ဣဟိ-ဤသို့၊ ဓုရေ-ကို၊ နိက္ခိတ္တ
 မတ္တေ-သော်၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ နာနုပန္နနဝတ္ထုသိဿိ-မလိုက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
 ပညတ္တံ-ပြီ၊ ဗာလံ-ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်ကို နားမလည်သူသော်လည်းဖြစ်သော၊
 အလဇ္ဇီနိ ဝါ-အလဇ္ဇီသော်လည်းဖြစ်သော၊ (ပဝတ္တိနိ-ဥပဇ္ဈာယ်သို့) န အနုပန္နန္တိ
 ယာ-မလိုက်သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဂိလာနာယ-၍၊ (န အနုပန္နန္တိယာ)၊
 အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (န အနုပန္နန္တိယာ)၊ ဥပ္ပတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (န အနုပန္နန္တိနံ)
 စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဝုဋ္ဌာပိတပုဝတ္တိနိတာ-မိမိကို
 ထမြောက်စေတတ်သော ဥပဇ္ဈာယ်မ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဒွေဝဿာနိ-တို့
 ပတ်လုံး၊ အနာနုပန္နနေ-မလိုက်ခြင်း၌၊ ဓုရနိက္ခေပေါ-လည်းကောင်း၊ အနုညာတ
 ကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပန-အထူးကား၊ ဣဒံ-သည်၊ အကိရိယံ-
 တည်း၊ [အချို့စာများ၌ “ကိရိယံ”ဟု ရှိ၏၊ ဥပဇ္ဈာယ်မ၏ နောက်သို့ မလိုက်ဘဲ
 နေမှုကို ပြုခြင်းကြောင့် အာပတ်သင့်သော သိက္ခာပုဒ်ဖြစ်ရကား “အကိရိယံ”ဟု
 ရှိမှ ကောင်းသည်] ဒုက္ခဝေဒနံ၊ ဣတိ-တည်း။ ။နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၀။ ဒုတိယသဟဇီဝိနိ ဒသမေ-၌၊ နေဝ ဝူပကာသေယျာတိ-ကား၊ ဂဟေတွာ-
 သိက္ခာပုဒ် ခေါ်၍၊ န ဂစ္ဆေယျ-မသွားအံ့၊ န ဝူပကာသာပေယျာတိ-
 ကား၊ အယျေ-အရှင်မ၊ ဣမံ-ဤရဟန်းမကို၊ ဂဟေတွာ-
 ခေါ်၍၊ ဂစ္ဆာဟိ-သွားပါလော့၊ ဣတိ-သို့၊ အညံ-အခြားရဟန်းမကို၊ န အာဏာ
 ပေယျ-မစေခိုင်းအံ့၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဓုရေ-ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-သော်၊ ပါစိတ္တိယံ
 (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ သဟဇီဝိနိယာ-အတူတကွ အသက်ရှည်လှေ
 ရှိသော တပည့်မကို၊ (ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေ တပည့်မကို)၊ အဝူပကာသနဝတ္ထုသိ-
 ခေါ်မသွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ ပန-ကား၊ အန္တရာယေ-
 သည်၊ သတိ-သော်၊ (န ဝူပကာသန္တိယာ-ခေါ်မသွားသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊)
 ပရိယေသိတွာ-ရှာ၍၊ ဒုတိယိကံ-အဖော်မကို၊ အလဘန္တိယာ-မရသည်ဖြစ်၍၊ (န
 ဝူပကာသန္တိယာ)၊ ဂိလာနာယ-၍၊ (န ဝူပကာသန္တိယာ)၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊
 (န-ဝူပကာသန္တိယာ)၊ ဥပ္ပတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (န ဝူပကာသန္တိနံ)စ-တို့၏လည်း
 ကောင်း၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သဟဇီဝိနိတာ-သဟဇီဝိနိ၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊
 ဝူပကာသဝူပကာသာပနေ-ကိုယ်တိုင် ခေါ်သွားခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ခေါ်သွားစေ
 ခြင်း၌၊ ဓုရနိက္ခေပေါ-လည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-ပေ၊ ဣတိ-
 တည်း။ ။ဒသမသိက္ခာပဒံ။

သတ္တမော-သော၊ ဂဗ္ဘိနိဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁-၂-၃ ပဌမကုမာရိဘူတာဒိ သိက္ခာပုဒ်

ကုမာရိဘူတဝဂ္ဂဿ-၏။ ပဌမဒုတိယတတိယာနိ-
 ပဌမသိက္ခာပုဒ်၊ ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်၊ တတိယသိက္ခာ
 ပုဒ်တို့သည်။ တီဟိ-ကုန်သော၊ ဂိဟိဂတသိက္ခာ
 ပဒေဟိ-ဂိဟိဂတသိက္ခာပုဒ်တို့နှင့်၊ သဒိသာနေဝ-တူကုန်သည်သာ၊ [ဂဗ္ဘိနိဝဂ်
 ဂိဟိဂတသိက္ခာပုဒ်တို့နှင့် တူကုန်သည်-ဟူလိ၊] ပန-ဆက်၊ သဗ္ဗပဌမာ-အလုံးစုံတို့
 ၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေ-၂ ယောက်ကုန်သော၊ ယာ-တၢ့ မဟာသိက္ခာမာနာ-
 အကြင်မဟာသိက္ခာမာန်တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ [ဂဗ္ဘိနိဝဂ် တတိယ စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်တို့၌
 လာသော မဟာသိက္ခာမာန်တို့တည်း၊] တာ-ထိုမဟာသိက္ခာမာန်တို့ကို၊ အတိက္ကန္တ
 ဝိသတိဝဿာတိ-လွန်ပြီးသော အနှစ် ၂၀ ရှိသူတို့ဟူ၍၊ ဝါ-အသက် ၂၀ လွန်ပြီးသူတို့
 ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-န်၏၊ ဟိ-ဆက်၊ တာ-ထိုမဟာသိက္ခာမာန်တို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊
 ဂိဟိဂတာဝါ-ယောက်ျားသည် သွားလာအပ်ပြီးသူတို့သည်မူလည်း၊ ဟောန္တ-ဖြစ်
 ပစေကုန်၊ အဂိဟိဂတာဝါ-ယောက်ျားသည် သွားလာအပ်ပြီး မဟုတ်သူတို့သည်
 မူလည်း၊ (ဟောန္တ)၊ သမ္မတိကမ္မာဒိသု-သမ္မတိကံ အစရှိသည်တို့၌၊ [သမ္မတိကမ္မာ
 ဒိသု ဧဝံ ဝတ္ထဗ္ဗာ”ဟု ဋီကာဆိုသောကြောင့် “သမ္မတိကမ္မာဒိသု”ဟူသော ဤ
 အဋ္ဌကထာပါဠိသည် ရှေးပါဠိမဟုတ်၊ သို့သော် တိုက်ရိုက်ရှိနေသောကြောင့် သာ၍
 ကောင်း၏၊] သိက္ခာမာနာ ဣစ္စေဝ-သိက္ခာမာန်တို့ဟူ၍သာ၊ ဝတ္ထဗ္ဗာ-ဆိုထိုက်ကုန်၏၊
 ဂိဟိဂတာဝါ-ဂိဟိဂတာတို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကုမာရိဘူတာတိဝါ-ကုမာရိ
 ဘူတာတို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ န ဝတ္ထဗ္ဗာ၊ [သစေ ဝဒန္တိ၊ ကမ္မံ ကုပ္ပတီတိ
 အဓိပ္ပာယော။]

ဂိဟိဂတာယ-ယောက်ျားသည် သွားလာအပ်ပြီးသော မိန်းမ၏၊ ဒသဝဿ
 ကာလေ-၁၀ နှစ်ရှိရာ အခါ၌၊ သိက္ခာသမ္မတိ-သိက္ခာသမ္မတိကို၊ ဒတ္တာ-ပေးပြီး၍၊
 ဒ္ဒါဒသဝဿကာလေ-၃၂ နှစ်ရှိရာ အခါ၌၊ ဥပသမ္မဒါ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းမ
 အဖြစ်ကို၊ ကာတဗ္ဗာ-၏၊ ဧကာဒသဝဿကာလေ-၌၊ (သိက္ခာသမ္မတိ) ဒတ္တာ၊
 တေရသဝဿကာလေ-၌၊ (ဥပသမ္မဒါ) ကာတဗ္ဗာ၊ [အဋ္ဌကထာ၌ ပေယျာလမြှုပ်ထား
 သည်၊ “ဒ္ဒါဒသဝဿကာလေ ဒတ္တာ စုဒ္ဒသဝဿကာလေ ကာတဗ္ဗာ၊ တေရသဝဿ
 ကာလေ ဒတ္တာ ပန္နရသဝဿကာလေ ကာတဗ္ဗာ၊ စုဒ္ဒသဝဿ ကာလေ ဒတ္တာ
 သောဠသဝဿကာလေ ကာတဗ္ဗာ၊ ပန္နရသဝဿကာလေ ဒတ္တာ သတ္တရသဝဿ
 ကာလေ ကာတဗ္ဗာ၊ သောဠသဝဿကာလေ ဒတ္တာ အဋ္ဌာရသ ဝဿကာလေ
 ကာတဗ္ဗာ၊ သတ္တရသဝဿကာလေ ဒတ္တာ ဧကူနဝိသတိဝဿ ကာလေ ကာတဗ္ဗာ”
 ဟု ပေယျာလဖော်၍ဆိုပါ၊] အဋ္ဌာရသဝဿကာလေ-၌၊ သိက္ခာသမ္မတိ ဒတ္တာ
 ဝိသတိဝဿကာလေ ဥပသမ္မဒါ ကာတဗ္ဗာ၊ စ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့၊ အဋ္ဌာရသ
 ဝဿကာလတော ပဋ္ဌာယ၊ အယံ-ဤရဟန်းလောင်းမကို၊ ဂိဟိဂတာတိပိ-ဂိဟိဂတာ
 ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကုမာရိဘူတာတိပိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝတ္တု-ဆိုခြင်းငှာ၊

ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ပန-ဆက်၊ ကုမာရိဘူတာတိ-ကုမာရိဘူတာတို့ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ ယာ အယံ သာမဏေရိ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ-ထို သာမဏေမကို၊ ဂိဟိဂတာတိ-တာဟူ၍၊ န ဝတ္ထဗ္ဗာ၊ [ကုမာရိဘူတဖြစ်သောကြောင့် ဂိဟိဂတာဟု မဆိုရ] ကုမာရိဘူတာ ဣစ္စေဝ-ကုမာရိဘူတာဟူ၍ သာ၊ ဝတ္ထဗ္ဗာ၊ ပန-ဆက်၊ သိက္ခာသမ္ပတိဒါနဝသေန-သိက္ခာသမ္ပတိကို ပေးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ သဗ္ဗာပိ-အလုံးစုံသော ရဟန်းလောင်းမတို့သည်လည်း၊ သိက္ခာနာတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္ထိ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ ဣတိ-တည်း။ ။ ။ တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၄။ ဦးနဒ္ဒါဒသဝဿာ သိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထေ-၌၊ ဦးနဒ္ဒါဒသဝဿာတိ-ကား၊ ဥပသမ္ပဒါဝသေန- မြင့်မြတ်သောရဟန်းမအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ [ရဟန်းပြုရာအခါမှစ၍-ဟူလို] အပရိပုဏ္ဏဒ္ဒါဒသဝဿာ- မပြည့်သေးသော ၁၂ နှစ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဥပဇ္ဈာယာယ- ဥပဇ္ဈာယ်မသည်၊ ဟုတွာ၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-ထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏၊ ဝုတ္တ နယေနေဝ-သာလျှင်၊ အန္တရာ-အကြား၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ (ဟောန္တိ)၊ ကမ္မဝါစာပရိယော သာနေ-ကမ္မဝါစာ၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-တည်း။ [တချို့စာအုပ် များ၌ “ဥပဇ္ဈာယာ ဟုတွာ” ဟု ပါ၍ရှိ၏။ တစ်ဝါကျတည်း၌ အရတူပုဒ်များသည် ဝိဘတ်တူရမြစ်ဖြစ်သောကြောင့် “ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ”နှင့် အရတူအောင် “ဥပဇ္ဈာယာယ” ဟု ရှိရမည်၊ ဟုတွာပုဒ်ကို မငဲ့သောကြောင့် “ဟုတွာ”ဟု ရှိသည်ကား အပြစ်မရှိ၊ ဂမ္ဘီနိဝဂံ ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌လည်း ဤစာသွားမျိုးပါခဲ့ပြီ။] စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၅။ ပရိပုဏ္ဏဒ္ဒါဒသဝဿာ သိက္ခာပုဒ် ပဉ္စမေ-၌၊ သံယေန အသမ္ပတာတိ-ကား၊ ယဿာ- အကြင် ရဟန်းမအား၊ သံယေန-သံယာသည်၊ ပဒ ဘာဇနေ-၌၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဝုဋ္ဌာပန သမ္ပတိ-ဝုဋ္ဌာပနသမ္ပတိကို၊ (ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းခံပေးဖို့ရန် သမုတ်ခြင်းကို) နဒိန္ဒာ-မပေးအပ်သေး၊ (သာ-ထိုရဟန်းမသည်) သံယေန အသမ္ပတာတိ-သံယေန အသမ္ပတာမည်၏။ [နိယမ မပါသော ဤသံဝဏ္ဏနာမျိုး၌ နိယမထည့်၍ သံဝဏ္ဏ တဗ္ဗပုဒ်သို့ ပြန်လှည့်ရသည်]၊ ဥဘယတ္ထာပိ-၂ ပါးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်း၊ သေသံ-ကြွင်းသောအစီအရင်သည်၊ မဟာသိက္ခာမာနာသိက္ခာပဒဒ္ဓယံသဒိသမေဝ- မဟာသိက္ခာမာနာသိက္ခာပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်းနှင့် တူသည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၆။ ဝိယနမေဓသိက္ခာပုဒ် ဆဋ္ဌေ-၌၊ အလံ တာဝ၊ ပေဝုစ္စမာနာတိ-ကား၊ ဝုဋ္ဌာပန သမ္ပတိယာ-ဝုဋ္ဌာပနသမ္ပတိကို၊ ယာစိတာယ-တောင်း အပ်ပြီးသော်၊ သံယေန-သည်၊ ဥပပရိက္ခိတ္တာ-စူးစမ်းဆင်ခြင်၍၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ (တွံ- သင်သည်)၊ ဗလာ- ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်၌ မကျွမ်းကျင်သည်လည်းကောင်း၊

အဗျတ္တာစ-မထက်မြက်သည်လည်းကောင်း၊ အလဇ္ဇိနီစ-မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်း မရှိသည်လည်းကောင်း၊ အသိ-ဖြစ်၏။ [စာအုပ်များ၌ “ဟောတိ”ဟု ရှိသည်ကို နိယမဝါကျ၌ တုယံဖြင့် ဆင်ခြင်ပါ။] တသ္မာ၊ တယံ-အား၊ ဝါ-၏။ ဥပသမ္မာဒိတေန- မြင့်မြတ်သော ရဟန်းမအဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းဖြင့်၊ (ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ပဉ္စင်းပြု ပေးခြင်းဖြင့်) အလံ တာဝ-မသင့်တော်သေးပါ။ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ နိဝါရိယမာနာ- တားမြစ်အပ်သော်၊ (ပဋိဿုဏီတွာ၌စပ်)၊ ပစ္စာ ခိယနဓမ္မန္တိ-ကား၊ ပစ္စာ-၌၊ အညာသံ-ကုန်သော၊ ဗျတ္တာနံ-ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်၌ ကျွမ်းကျင်ကုန်သော၊ လဇ္ဇိနီနံ- မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိကုန်သော ရဟန်းမတို့အား၊ ဝုဋ္ဌာပနသမ္မုတိ-ကို၊ [သိက္ခမာနံ ဘဝမှ ထမြောက်စေကြောင်းဖြစ်သော သမ္မုတိကို-ဟူလို]၊ ဒိယျမာနံ-ပေးအပ် သည်ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ အဟမေဝနုန ဗာလာတိအာဒိနိ-အဟမေဝနုန ဗာလာ အစရှိ သော စကားတို့ကို၊ ဘဏမာနာ-ပြောဆိုလျက်၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောအရပ်၌၊ [မျက်မှောက် မျက်ကွယ်-ဟူလို]၊ ဒိယေယျ-ရှုတ်ချအံ့၊ ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ ခိယနဓမ္မံ-ရှုတ်ချခြင်းသဘောသို့၊ အာပဇ္ဇန္တိယာ-၏။ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ ခိယနဓမ္မံ-ရှုတ်ချခြင်းသဘောသို့၊ အာပဇ္ဇန္တိ ဝတ္ထုသို့ ပံညတ္တံ၊ ပကတိယာ-ပင်ကိုအားဖြင့်၊ ဆန္ဒာဒိနံ-ဆန္ဒအစရှိသည်တို့၏။ ဝသေန-ဖြင့်၊ ဣရောန္တိနံ-ပြုကုန်သော ရဟန်းမတို့အား၊ [ဝုဋ္ဌာပနသမ္မုတိပေးမှုကို ပြုကုန်သော ရဟန်းမတို့အား]၊ ခိယန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥဗ္ဗတ္တိကာဒိနံ (ခိယန္တိနံ) စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဝုဋ္ဌာပနသမ္မုတိယာ-ကို၊ ယာစနံ-တောင်းခြင်း လည်းကောင်း၊ ဥပပရိက္ခိတ္တာ-စူးစမ်းဆင်ခြင်၍၊ န ဆန္ဒာဒိဝသေန-ဆန္ဒ အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် မဟုတ်ဘဲ၊ [ဥပပရိက္ခိတ္တာကိုပင် “န ဆန္ဒာဒိဝသေန”ဟု ထပ်ဖွင့်၏]၊ ပဋိက္ခိတ္တာယ-ပယ်မြစ်အပ်သော ရဟန်းမ၏၊ သာဓူတိ-ကောင်းပါပြီ ဟူ၍၊ ပဋိဿဝေ-ဝန်ခံခြင်းလည်းကောင်း၊ ပစ္စာ-၌၊ ခိယနံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဣမာနိ တီဏိ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇-၈ သိက္ခမာန န ဝုဋ္ဌာပန ပ-ဒု၊ သိက္ခာပုဒ် သတ္တမေ-၌၊ သာပစ္စာတိ-ကား၊ သိက္ခမာနာယ- သိက္ခမာနံသည်၊ ဥပသမ္ပဒံ - မြင့်မြတ်သော ရဟန်းမအဖြစ်ကို၊ ယာစိယမာနာ-တောင်းပန် အပ်သော၊ [“ယာစိယမာနာယ”ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်]၊ ယာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝတ္တာ-ပြောပြီး၍၊ [ပါဠိတော်လာသည့်အတိုင်း “ငါ့အား သင်္ကန်းပေးလျှင် ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းခံပေးမည်”ဟု ပြောပြီး၍-ဟူလို]၊ စိဝရေ-ကို၊ လဒ္ဓေ- ရအပ်ပြီးသော်၊ ပစ္စာ-၌၊ အန္တရာယေ-သည်၊ အသတိ-မရှိပါဘဲ၊ [တချို့စာအုပ်များ၌ “အသန္တေပိ” ဟု ရှိ၏။ ပိ ပါသည်ကား မကောင်း၊] နေဝ ဝုဋ္ဌာပေဿာမိ-မထ မြောက်စေတော့အံ့၊ ဝုဋ္ဌာပနာယ-ထမြောက်စေခြင်းငှာ၊ ဥဿုက္ကံ-ကြောင့်ကြကို၊

န ကရိသာမိ-မပြုတော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဓုရ်-လုံ့လကို၊ နိက္ခိပေယျ-လျှော့ချအံ့၊ တဿာ-၏၊ ဓုရနိက္ခေပေန-လုံ့လကို လျှော့ချခြင်းနှင့်၊ သဟ-တစ်ပြိုင်နက်၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။ ။ အဋ္ဌမေပိ-၌လည်း၊ ဒေသေ နယော-တည်း။

ဥဘယံ-၂ ပါးစုံသော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပေ၊ ဒေတေသု ဝတ္ထုသု-ဤဝတ္ထုတို့ကြောင့်၊ [“သင်္ကန်းပေးလျှင် ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းခံပေးမည်”ဟုလည်းကောင်း၊ ငါ့နောက် သို့ ၂ နှစ်ပတ်လုံးလိုက်လျှင် ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းခံပေးမည်”ဟုလည်းကောင်း ဝန်ခံပြီးနောက် ရဟန်းခံ မပေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်-ဟူလို] ပညတ္တိ၊ ဒွိသုပိ-၂ ပါးကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်း၊ အန္တရာယေ-သည်၊ သတိ၊ (န ဝုဋ္ဌာ ပေန္တိယာ-မထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ပရိယေသိတွာ-ဂိုဏ်း စသည်ကို ရှာ၍၊ အလဘန္တိယာ-မရသည်ဖြစ်၍၊ (န ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ)၊ ဂိလာနာယ-ဖြစ်၍၊ (န ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ)၊ အာပဒါသု (န ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ (န ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ)၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ဥဘယတ္ထ-၂ ပါးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဧဝံ-ဤသို့ သင်္ကန်းပေးလျှင်၊ (တစ်နည်း) ဧဝံ-ဤသို့ ငါ့နောက်သို့ လိုက်လျှင်၊ တံ-သင့်ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေဿာမိ-ထမြောက်စေအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ပဋိညာ-ဝန်ခံခြင်းလည်း ကောင်း၊ အာကခိတနိပ္ပတ္တိ-အလိုရှိအပ်သော အကျိုး၏ ပြီးစီးခြင်းလည်းကောင်း၊ [သင်္ကန်းရခြင်းအကျိုး၊ နောက်သို့ လိုက်ခြင်းအကျိုး၏ ပြီးခြင်း] ပစ္ဆာ-၌၊ ဓုရ နိက္ခေပေါ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၉။ သောကာဝါသ သိက္ခာပုဒ် နဝမေ-၌၊ သောကာဝါသန္တိ-ကာ၊ သင်္ကေတံ-ချိန်းချက်မှု ကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ အဂစ္ဆမာနာ-မသွားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုရိသာနံ-တို့၏၊ အန္တော-အတွင်းသို့၊ သောကံ-သောကကို၊ ဝါ-ဝမ်းနည်းခြင်းကို၊ ပဝေသေတိ-သွင်းတတ်၏၊ ဣတိ၊ သောကာဝါသာ-သောကာ ဝါသာ မည်၏၊ သောကာဝါသံ-ယောက်ျားတို့အတွင်း၊ သောကကို သွင်းတတ်သော။

သောကာဝါသံ။ ။[သောက+အာဝါသာ] အန္တောသည် အာ ဥပသာရ၏အဖွင့်၊ “အန္တော+ ဝါသေတိ-နေစေ၏၊ ဣတိ အာဝါသာ၊ သောကံ+အာဝါသာ၊ သောကာဝါသာ”ဟု ပဌမနည်း၊ “သင်္ကေတံ ကတွာ အဂစ္ဆမာနာ-မည်သည့် နေရာသို့ လာခဲ့မည်”ဟု ယောက်ျားနှင့် ချိန်းချက် ပြီးနောက် ထိုအရပ်သို့ မသွားဘဲ နေသဖြင့် ယောက်ျား၏ စိတ်အတွင်းသို့ သောကကို သွင်းတတ်သူ၊ ဝမ်းနည်းအောင် ပြုတတ်သူ။ [ဝါသေတိ၏ အနက်ကိုပင် ပဝေသေတိဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာသစ်၌ “အာဂစ္ဆမာနာတိ-အာဂစ္ဆန္တိ”ဟု တွေ့ရ၏။ ချိန်းချက်ရာသို့ လာလျှင် သောကဖြစ်ဖွယ် မရှိသောကြောင့် ထိုပါဌ် မကောင်း၊ ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာဝယ် “အာဂစ္ဆမာနာနံ”ဟု ရှိရာ၌လည်း “အဂစ္ဆမာနာ”ဟု ပြင်ပါ။

တံ-ထိုသိက္ခာမာန်ကို၊ အထဝါ-ကား၊ ယရသာမိကာ-အိမ်ရှင်တို့သည်၊ ယရံ-အိမ်သို့၊ (အာဝိသန္တိ)ဝိယ-ဝင်ကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ)၊ အယမ္ပိ-ဤသိက္ခာမာန်သည်လည်း၊ ပုရိသသမာဂမံ-ယောက်ျားတို့နှင့် ပေါင်းဆုံခွင့်ကို၊ အလဘမာနာ-မရသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သောက်-သောကသို့၊ အာဝိသတိ-ဝင်တတ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ယံ-အကြင် သောကသို့၊ အာဝိသတိ-၏၊ သော-ထို သောကသည်၊ အဿာ-ထို သိက္ခာမာန်၏၊ အာဝါသော-တည်နေရာသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ သောကာဝါသာ၊ တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ အဿ-ထိုသောကာဝါသာပုဒ်၏၊ ပဒဘာဇနေ-၌၊ သောကာဝါသာ နာမပေ၊ အာဝိသတိတိ-ဟူ၍၊ ဒွိဓာ-၂ ပါး အပြားအားဖြင့်၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝုတ္ထော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပဒဘာဇနီ၏အနက်ကား-(ယာ-အကြင်သိက္ခာမာန်သည်) ပရေသံ-သူတစ်ပါး တို့၏၊ ဒုက္ခံ-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းကို၊ ဥပ္ပာဒေတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ (သာ-ထိုသိက္ခာမာန် သည်) သောကာဝါသာ နာမ-သောကာဝါသာ မည်၏၊ [ဤအဖွင့်ဖြင့် “ပုရိသာနံ အန္တော သောက် ပဝေသတိတိ သောကာဝါသာ”ဟူသော အနက်ကို ပြ၏၊ ဒုက္ခံ သည် သောက၏ အဖွင့်တည်း၊] (ယာ-အကြင်သိက္ခာမာန်သည်) သောက်-သို့၊ အာဝိသတိ-၏၊ (သာ-သည်၊ သောကာဝါသာ နာမ)၊ [ဤအဖွင့်ဖြင့် “သွာဿာ အာဝါသော ဟောတိတိ သောကာဝါသာ”ဟူသောအနက်ကို ပြသည်။]

ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော သိက္ခာမာန်ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ- ထမြောက်စေလတ်သော်၊ ဝါ-ထမြောက်စေသော၊ (ဥပဇ္ဈာယာယ၌စပ်)၊ ဝုတ္တ နယေနေဝ-သာလျှင်၊ [ဂိုဏ်းကို ရှာခြင်း အစရှိသော နည်းဖြင့်သာလျှင်-ဟူလို]၊ ပေ၊ ဥပဇ္ဈာယာယ-၏၊ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အဇနန္တိယာ-သောကာဝါသာဟု မသိသည် ဖြစ်၍ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-ထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္ပတ္တိကာဒီနံ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ) စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သောကာဝါသတာ-သောကာဝါသာ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဇာနနံ-သောကာဝါသာဟု သိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝုဋ္ဌာပနံ- ထမြောက်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ ဣမာနိ တီဏါပေ၊ ဂပ္ပိနီဝုဋ္ဌာပနသဒိသာ နေဝ-ဂပ္ပိနီဝုဋ္ဌာပနသိက္ခာပုဒ်၏၊ သမုဋ္ဌာနံအစရှိသည်တို့နှင့် တူကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။နဝမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

အထ ဝါ။ ။ဤနည်း၌ “အိမ်ရှင်သည် အိမ်ထဲသို့ ဝင်-ဝင်နေသကဲ့သို့ ချစ်သူနှင့် မတွေ့ ရ၍ မကြာ မကြာ သောကဖြစ်နေသူကို “သောကာဝါသာ”ဟု ဆိုသည်၊ အာဝါသသဒ္ဒါသည် “နေရာအိမ်”ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “သောကော+အာဝါသော ဧတိဿာ ဝါတိ သောကာဝါသာ”ဟု ဝစနတ္ထ ပြုစေလို၍ “သွာဿာ အာဝါသော”ဟု ဖွင့်သည်။

၁၀။ အနနညာတ သိက္ခာပုဒ်

ဒသမေ-၌၊ မာတာပိတူဟိတိ-ကာ၊ ဝိဇာတမာတရာ စ-
 မွေးဖွားသော အမိရင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဇနကပိတရာ
 စ-ဖြစ်စေတတ်သော အဘရင်းသည်လည်းကောင်း၊ [ဤ
 အဖွင့်ဖြင့် မွေးစားသော မိဘကို တားမြစ်သည်။] သာမိကေနာတိ-ကာ၊ ယေန-
 အကြင် လင်ယောက်ျားသည်၊ ပရိဂ္ဂဟိတာ-သိမ်းပိုက်အပ်ပြီ၊ တေန-ထို လင်
 ယောက်ျားသည်လည်းကောင်း၊ အနနညာတန္တိ-ကာ၊ ဥပသမ္ပဒတ္ထာယ-မြင့်မြတ်
 သော ရဟန်းမအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ အနနညာတံ-ခွင့်မပြုအပ်သော
 သိက္ခမာန်ကို [ဝုဋ္ဌာပေယျ၌စပ်]၊ ဟိ-မှန်၊ ပဗ္ဗာဇနကာလေစ-ရှင်ပြုရာအခါ၌လည်း
 ကောင်း၊ ဥပသမ္ပဒါကာလေစ-ရဟန်းပြုရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ဒွိက္ခတ္ထံ- ၂ ကြိမ်၊
 ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်၊ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗံ-ပန်ပြောရာ၏၊ ဝါ-ပန်ပြောရမည်၊ ဘိက္ခုနီ ပန-
 ရံဟန်း-ယောက်ျားတို့၏ကား၊ သကိံ အာပုစ္ဆိတေပိ-တစ်ကြိမ် ပန်ပြောအပ်သော်
 လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏၊ [ရှင်ပြုရာအခါတုန်းက ခွင့်ပန်ထားလျှင် ရဟန်းခံရာအခါ၌
 ခွင့်မပန်ဘဲလည်း အပ်၏-ဟူလို၊ သို့သော် “ရှင်ပြုခွင့်သာ ပေးသည်၊ ရဟန်းခံခွင့်
 မပေးပါ”ဟု ဆိုလျှင်ကား ကျေနပ်အောင် ထပ်၍ ခွင့်တောင်းရမည်သာ]၊ တသ္မာ၊
 ယာ-အကြင် ဥပဇ္ဈာယ်မသည်၊ ဥပသမ္ပဒါကာလေ-၌၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊
 ဥပသမ္ပဒေတိ-ပဉ္စင်းခံပေး၏၊ တဿာ-၏၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-လျှင်၊ ပါစိတ္တိယံ
 (ဟောတိ)။ [ဂိုဏ်းစသည်ကို ရှာခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်၊ ကမ္မဝါစာ၏ အဆုံး၌ ပါစိတ်-
 ဟူလို။]

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ အနနညာတဝုဋ္ဌာပနဝတ္ထုသို့-ခွင့်မပြုအပ်သော သိက္ခမာန်
 ကို ထမြောက်စေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ အပုလောကေတွာ-
 ပန်ပြော၍၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ တေသံ-ထိုမိဘ လင်ယောက်ျားတို့၏၊
 အတ္ထိဘာဝံ-ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ အဇနန္တိယာ-မသိသည်ဖြစ်၍၊ (ဝုဋ္ဌာ
 ပေန္တိယာ)၊ ဥမ္ပတ္တိကာဒိနံ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ)စ၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ အနပလောကနံ-
 မပန်ပြောခြင်းလည်းကောင်း၊ အတ္ထိဘာဝဇနနံ-ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို သိခြင်း
 လည်းကောင်း၊ ဝုဋ္ဌာပနံ-ထမြောက်စေခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနနညာတ
 သမုဋ္ဌာနံ-အနနညာတသမုဋ္ဌာနံရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ အစိတ္တကံ-ပဏ္ဍတ္တိ
 ဝိဇာနနစိတ် မရှိသော်လည်း သင့်ရောက်ခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-
 တည်း။ ။ ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

အနနညာတသမုဋ္ဌာနံ။ ။ ဤသမုဋ္ဌာန်သည် ရှေး၌ မပါခဲ့သေးသော သမုဋ္ဌာန်အသစ်တည်း၊
 နှုတ်၊ ကိုယ်နှုတ်၊ စိတ်နှုတ်၊ ကိုယ်နှုတ်စိတ် ဟူသော အကြောင်း ၄ ပါးကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်၊
 ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမသည် အတ္တာနကံ စသည်အတွက် ခဏ္ဍာသိမ်၌ ရောက်ပြီး ဖြစ်နေစဉ်
 အနနညာတသိက္ခမာန်ကို ခေါ်စေ၍ ရဟန်းပြုပေးလျှင်-နှုတ်ကြောင့်သာဖြစ်၏၊ ဤသိက္ခာပုဒ်
 တော်အရ ရဟန်းပြု၍ မပေးကောင်းဟု ပဏ္ဍတ္တိဝိဇာနနစိတ်ပါလျှင် နှုတ်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်၏။

၁၁။ ပါရိဝါသိယ သိက္ခာပုဒ် ။ ဧကာဒသမေ-၌၊ ပါရိဝါသိယတ္ထန္ဒဒါနေနာတိ- ကား၊ ပါရိဝါသိယေန-သုံးအပ်ပြီးသော၊ ဆန္ဒဒါနေန-ဆန္ဒပေးခြင်းဖြင့်၊ [ဥဋ္ဌာပေယျ၌စပ်] တတ္ထ-ထိုပါရိဝါသိယတ္ထန္ဒဒါနေနဟူသော ပါဠိ၌၊ ပါရိဝါသိယံ-ပါရိဝါသိယသည်။ ပရိသပါရိဝါသိယံ-ပရိသပါရိဝါသိယလည်းကောင်း၊ ရတ္တိပါရိဝါသိယံ-လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒပါရိဝါသိယံ-လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈာသယပါရိဝါသိယံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ စတုဗ္ဗိဓံ-၄ ပါးအပြားရှိ၏။ တတ္ထ-ထို ၄ ပါးတို့တွင်၊ ပရိသပါရိဝါသိယံ နာမ-ပရိသပါရိဝါသိယ မည်သည်ကို၊ (ဧဝံဝေဒိတဗ္ဗံ) ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကေနစိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကရဏီယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ သန္နိပတိတာ-စည်းဝေးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ အထိုအခါ၌၊ မေယောဝါ-မိုးသည်သော်လည်း၊ ဥဋ္ဌဟတိ-တက်လာအံ့၊ ဥဿာရဏာဝါ-လူအများကို တိုးဝှေ့သွားလာစေခြင်းကိုသော်လည်း၊ ဝါ-လူအများကို ရုန်းရုန်းဖြစ်စေခြင်းကိုသော်လည်း၊ ကရိယတိ-ပြုအပ်အံ့၊ [သံဃာစည်းဝေးရာအရပ်၌ လူအများ ရုန်းရုန်းဖြစ်နေအောင် တစ်စုံတစ်ယောက်က ပြုအံ့-ဟူလို]၊ မနုဿာဝါ-လူတို့သည်သော်လည်း၊ အဇ္ဈောတ္ထရန္တာ-လွမ်းမိုးကုန်လျက်၊ အာဂစ္ဆန္တိ-လာကုန်အံ့၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ မယံ- အနောကာသာ-အခွင့်မရှိကုန်၊ [ကံပြု၍ မရကုန်-ဟူလို] အညတြ-အခြားအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆာမ-သွားကြစို့၊ ဣတိ-ဤသို့တိုင်ပင်၍၊ ဆန္ဒ-ကံပြုလိုသော ဆန္ဒကို၊ အဝိသဇ္ဇိတ္တာဝ-မစွန့်မူ၍သာ၊ ဥဋ္ဌဟန္တိ-ထသွားကုန်အံ့၊ ဣဒံ-ဤထသွားခြင်းသည်၊ ပရိသပါရိဝါသိယံ နာမ-ပရိသတ်၏သုံးခြင်း မည်၏၊ ဝါ-ပရိသတ်၏ပျက်ပြယ်ခြင်း မည်၏၊ ပရိသပါရိဝါသိယံ-သည်၊ ကိဉ္ဇာပိ (ဟောတိ)-အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဆန္ဒဿ-ကံပြုလိုသော ဆန္ဒ၏၊ ဝါ-ကို၊ အဝိသဋ္ဌတ္တာ-မစွန့်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကမ္မံ-ကံကို၊ ကာတံ-အခြားတစ်နေရာ၌ ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-အပ်၏။ [ပရိသာယ-၏+ပါရိဝါသိယံ-သုံးပြီးခြင်း၊ ဝါ-ပျက်ပြယ်ခြင်း၊ ပရိသပါရိဝါသိယံ-ခြင်း။]

ဘိက္ခုနီကျောင်းမှ ထ၍ ခဏ္ဍသိမ်သွားပြီးမှ ရဟန်းပြုပေးရလျှင် (ပဏ္ဍတ္တိဝိဇာနနစိတ် မပါမူ) ကိုယ်နှုတ်ကြောင့် ဖြစ်၏။ ပဏ္ဍတ္တိဝိဇာနနစိတ် ပါလျှင် ကိုယ် နှုတ် စိတ်ကြောင့် ဖြစ်၏-ဟု မှတ်ပါ။ [ပန်ပြောမှုကို မပြုခြင်းသည် အကိရိယ၊ ရဟန်းခံပေးမှုကို ပြုခြင်းကား ကိရိယတည်း၊ ထို့ကြောင့် ကိရိယာကိရိယ ဖြစ်သည်။]

ပါရိဝါသိယ။ ။ ပရိ ပုဗ္ဗ ဝသဓာတ်၊ ဣ ပစ္စည်းဖြင့် “ပရိဝသိယိတ္တာတိ ပရိဝါသော” ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် သူတ္တံ၌ ဣ ပစ္စည်း ထပ် သက်၍ “ပါရိဝါသိယ” ဟု လည်းကောင်း၊ ယ ကို ကပြု၍ “ပါရိဝါသိက” ဟုလည်းကောင်း ပါဠိ ၂ မျိုးလုံး သင့်၏။ ဝိမတိ၌ “ပရိဝုဏ္ဏေန” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “သုံးအပ်ပြီးသော” ဟု ပေးပါ။ “သုံး” ဆိုသည်မှာလည်း “ပေးလိုက်သော ဆန္ဒ၏ ကင်းခြင်း-ဆန္ဒပြယ်ခြင်း” တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဝိဂတေ” ဟု ဝိမတိ၌ အဓိပ္ပာယ်ထွက် ထပ်ဖွင့်သည်။

ပုန-တစ်ဖန်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥပေါသထာဒီနိ-ဥပုသ် အစရှိသည်တို့ကို၊ ကရိဿာမ-ပြုကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ရတ္တိ-ညဉ့်အခါ၌၊ သန္နိပတိတွာ-စည်းဝေး၍၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်၊ သန္နိပတန္တိ-စုဝေးမိကုန်၏၊ တာဝ-လောက်၊ [ရဟန်းအားလုံး စုရုံးပြီးသည့် တိုင်အောင်] ဓမ္မ-ကို၊ သုဏိဿာမ-နာကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဧက-ရဟန်းတစ်ပါးကို၊ အဇ္ဈေသန္တိ-တရားဟောဖို့ရန် တိုက်တွန်းကြကုန်၏၊ တသ္မိ-ထိုရဟန်းသည်၊ ဓမ္မကထံ-ကို၊ ကထေန္တေယေဝ-ဟောနေစဉ်ပင်၊ အရုဏော-သည်၊ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ-တက်အံ့၊ စာတုဒ္ဓသိကံ ဥပေါသထံ-စာတုဒ္ဓသိကဥပုသ်ကို၊ ကရိဿာမ-ကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ နိသိန္နာ-နေကုန်သည်၊ သစေ (ဟောန္တိ၊ ဧဝံသတိ)၊ ပန္နရသောတိ-ပန္နရသောဟူ၍၊ [“အဇ္ဈပေါသထော ပန္နရသော” ဟု ဆို၍-ဟူလို] ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ ပန္နရသိကံ-ပန္နရသိကဥပုသ်ကို၊ ကာတုံ နိသိန္နာ သစေ (ဟောန္တိ)၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပါဠိပဒေ-အထွက်တစ်ရက်ဖြစ်သော၊ အနုပေါသထေ-ဥပုသ် မဟုတ်သော နေ၌၊ ဥပေါသထံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ၊ ပန-အန္တယကား၊ အညံ-ဥပုသ်မှ အခြားသော၊ သံယကိစ္စံ-သံယကိစ္စကို၊ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ ဣဒံ-ဤပါရိဝါသိယသည်၊ ရတ္တိပါရိဝါသိယံ နာမ-ညဉ့်၏သုံးခြင်း မည်၏၊ ဝါ-ညဉ့်၏ကင်းခြင်း မည်၏။ [“ပါရိဝသနံ+ပါရိဝါသော” ဟု ဘာဝသာဓနပြု၊ ပါရိဝါသောယေဝ+ပါရိဝါသိယံ၊ ရတ္တိယာ+ပါရိဝါသိယံ ရတ္တိပါရိဝါသိယံ။]

ပုန-တစ်ဖန်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကိဉ္စိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အဟ္တာနာဒိသံယကမ္ပံ-အဟ္တာန အစရှိသော သံယကံကို၊ ကရိဿာမ-ပြုကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ သန္နိသိန္နာ-စုဝေးထိုင်နေကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ တတြ-ထိုစုဝေးနေထိုင်ကုန်သော ရဟန်းတို့တွင်၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ နက္ခတ္တပါဌကော-နက္ခတ်ကျမ်းကို ရွတ်ဖတ်တတ်သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြောအံ့၊ (ကိ) အဇ္ဈ-ယနေ၊ နက္ခတ္တံ-သည်၊ ဒါရုဏံ-ကြမ်းတမ်း၏၊ ဣဒံ ကမ္ပံ-ဤကံကို၊ မာ ကရောထ-မပြုကြကုန်လင့်၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒတိ-အံ့) တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ တဿ-ထို နက္ခတ္တပါဌကရဟန်း၏၊ ဝစနေန-စကားကြောင့်၊ ဆန္တံ-ကံပြုလိုသော ဆန္ဒကို၊ ဝိသဇ္ဇေတွာ-၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ နိသိန္နာ-ထိုင်နေကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်အံ့၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အညော-အခြားရဟန်းသည်၊ အာဂန္တာ-၍၊ နက္ခတ္တံ-ကောင်းသော နက္ခတ်ကို၊ ပတိမာနေန္တံ-မျှော်လင့်နေသော၊ ဗာလံ-လူပြိုန်းလူအကို၊ အတ္ထော-အကျိုးစီးပွားသည်၊ ဥပစ္စဂါ (ဥပ+အတိ+ဂါ)-ကပ်၍လွန်သွားပြီ၊ [ဤကား ဇာတ်တော်လာ ဂါထာ ၂ ပါဒတည်း၊] နက္ခတ္တေန-ဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ကရောထ-ပြုကုန်အံ့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-အံ့၊ ဣဒံ-ဤပါရိဝါသိယသည်၊ ဆန္ဒပါရိဝါသိယဉ္ဇေ-ဆန္ဒ၏သုံးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈာသယပါရိဝါသိယဉ္ဇေ-အဇ္ဈာသယ၏ သုံးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ဧတသ္မိ

ပါရိသိသိယေ-ဤပါရိဝါသိယန္တိ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ-ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို၊ အနာဟရိတွာ-မဆောင်မူ၍၊ ကမ္မံ ကာတုံ န ဝဇ္ဇတိ-မအပ်၊ ဣဒံ-ဤပါရိဝါသိယ ကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ပါရိဝါသိယစ္ဆန္ဒဒါနေနာတိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တိ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပါစိတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ဤသုံးအပ်ပြီးသော ဆန္ဒပေးခြင်းဖြင့်၊ ဝုဋ္ဌာ ပေန္တိယာ-ထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏၊ ဝုတ္တနယေနေဝ ကမ္မဝါစာပရိယော သာနေ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ဤသုံးအပ်ပြီး သော ဆန္ဒပေးခြင်းဖြင့်၊ ဝုဋ္ဌာပနဝတ္ထုသ္မိ-ကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ဆန္ဒ-ကံပြုလိုသော ဆန္ဒကို၊ အဝိသဇ္ဇေတွာဝ-၍သာ၊ ပရိသာယ-ပရိသတ်သည်၊ အဝုဋ္ဌိတာယ-မထသေးမီ၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ)၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပရိဝါသိယစ္ဆန္ဒဒါနတာ-သုံးအပ်ပြီးသော ဆန္ဒဒါန၏အဖြစ် လည်းကောင်း၊ ဝုဋ္ဌာပနံ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။
ဧကောဒမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၂။ အနဝဿသိက္ခာပုဒံ ဒွါဒသမေ-၌၊ အနဝဿန္တိ-ကား၊ အနုသံဝစ္ဆရံ-နှစ်စဉ်၊ ဝါ-နှစ်တိုင်း၊ ဧဝံ-ဤသို့ နှစ်တိုင်း၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာပိ-ထမြောက်စေသော ရဟန်းမ၏လည်း၊ ဝုတ္တနယေနေဝ ပါစိတ္တိယံ (ဟောတိ)၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အနဝဿံ-နှစ်စဉ်၊ ဝုဋ္ဌာပနဝတ္ထုသ္မိ ပညတ္တံ၊ ဧကန္တရိကံ-နှစ်ခြား ပြု၍၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (ဝုဋ္ဌာပနံ-ထမြောက်စေခြင်း လည်းကောင်း)၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဒွါဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၃။ ဧကဝဿသိက္ခာပုဒံ တေရသမေ-၌၊ ဧကန္တရိကံ-တစ်နှစ်ခြား ပြု၍၊ ဧကံ- တစ်ယောက်ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (ဝုဋ္ဌာပေန္တိနံ)၊ အနာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ သေသံ-ကြွင်းသောအစီအရင် သည်၊ ဒွါဒသမေန-ဒွါဒသမသိက္ခာပုဒ်နှင့်၊ သဒိသမေဝ-သာ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ တေရသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

ဆန္ဒ၊ အဇ္ဈာသယ။ ။နက္ခတ္တပါဌကရဟန်း၏စကားကြောင့် ကံပြုလိုသော ဆန္ဒကို စွန့်လွှတ် လိုက်သောအခါ မလိုက်ပါနိုင်သောရဟန်းမ၏ ပေးလိုက်သော ဆန္ဒလည်း ပျက်ပြယ်တော့၏။ ဤသို့ ပျက်ပယ်ခြင်းကို "ဆန္ဒပါရိဝါသိယ" ဟု ဆို၏။ ထိုအချိန်မှာ ကံမပြုလိုသော အဇ္ဈာသယ (အလိုဆန္ဒ) ဖြစ်နေကြ၏။ ထိုအချိန်၌ "ကောင်းကင်က နက္ခတ်တွေဟာ ဘာတတ်နိုင်မှာလဲ" ဟု နက္ခတ်ကို ဝရုမစိုက်သော ရဟန်းတစ်ပါး ရောက်လာ၍ နက္ခတ်ကောင်းကို မျှော်လင့်နေခြင်း၏ အပြစ်ကို ပြသောအခါ ကံပြုလိုသော အဇ္ဈာသယ ဖြစ်ကြပြန်၏။ ထိုအခါ "အဇ္ဈာသယပါရိ ဝါသိယ-ကံမပြုလိုတော့ဟု ပဌမဖြစ်ခဲ့သော အဇ္ဈာသယသည် ပျက်ပြယ်လေတော့၏" ဟုကြံပါ။

အဋ္ဌမော-သော၊ ကုမာရိဘူတဝဂ္ဂေါ-တည်း။

၁။ ဆတ္တုပါဟန သိက္ခာပုဒ်

ဆတ္တဝဂ္ဂဿ ပဌမေ၊ ဆတ္တုပါဟနန္တိ-ကား။ ပဒဘာဇနေ-၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော၊ ဆတ္တဉ္စ-ထီးကိုလည်းကောင်း၊ ဥပါဟနာယောစ-ဖိနပ်တို့ကို လည်းကောင်း၊ ဓာရေယျာတိ-ကား။ ပရိဘောဂဝသေန-သုံးဆောင်ခြင်း၏အစွမ်း ဖြင့်၊ မဂ္ဂဂမနေ-ခရီးသွားရာအခါ၌၊ ဧကပ္ပယောဂေနေဝ-တစ်ကြိမ်တည်းသော ပယောဂဖြင့်သာလျှင်၊ ဒိဝသမ္ပိ-တစ်နေ့ပတ်လုံးလည်း၊ ဓာရေန္တိယာ-ဆောင်သော ရဟန်းမ၏၊ ဧကာ-သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ တာဒိသံ-သော၊ ဌာန- ထီးရုပ်လောက်ရာ၊ ဖိနပ်ချွတ်လောက်ရာအရပ်သို့၊ ပတ္တာ-ရောက်၍၊ ဆတ္တမ္ပိ- ထီးကိုလည်း၊ အပနာမေတွာ-ဖယ်၍၊ ဝါ-ရုပ်၍၊ ဥပါဟနာပိ-ဖိနပ်တို့ကိုလည်း၊ ဩမုဉ္စိတွာ-ချွတ်၍၊ ပုနပျုနံ-ထပ်ကာ ထပ်ကာ၊ သစေ ဓာရေတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပယောဂဂဏနာယ၊ ပါစိတ္တိယံ။

(ဣဒံ သိက္ခာပုဒံ)ပေါ် ဆတ္တုပါဟနဓာရဏဝတ္ထုသို့-ထီး၊ ဖိနပ်တို့ကို ဆောင်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တိ၊ အဂိလ္လာနာတိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ် သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ အနုပညတ္တိ-တည်း၊ ဆတ္တဿေဝ-ဝါ-ထီးကိုသာလျှင်သော်လည်း ကောင်း၊ ဥပါဟနာနံ-ယေဝဝါ-ဖိနပ်တို့ကိုသာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ဓာရဏေ- ဆောင်ခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ်၊ (ရွံ့ညွှန်ရှိသော အရပ်၌ ဖိနပ်မစီးဘဲ ထီးကိုသာ ဆောင်းလျှင် လည်းကောင်း၊ ချုံပိတ်ပေါင်းရှိသောအရပ်ဝယ် ထီးမဆောင်းဘဲ၊ ဖိနပ်တို့ကိုသာ စီးလျှင်လည်းကောင်း ဒုက္ကဋ်)၊ အဂိလာနာယ-ဂိလာနာမဟုတ်သော ရဟန်းမ၌၊ တိကပါစိတ္တိယံ၊ ဂိလာနာယ-ဂိလာနာရဟန်းမ၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်၊ (အဂိလာနသညာ၊ ဝေမတိကာ ဒုက္ကဋ်၊ ချက်-ဟူလို)၊ ပန-ကား၊ (ဂိလာနာယ-ဂိလာနာဖြစ်၍)၊ ဂိလာနသညာယ-ဂိလာနဟု အမှတ်ရှိလျက်၊ (ဓာရေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း)၊ အာရာမေ-၌လည်းကောင်း၊ အာရာမူပစာရေ-၌လည်းကောင်း၊ ဓာရေန္တိယာ-၏ လည်းကောင်း၊ အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (ဓာရေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း)၊ ဥမ္ပတ္တိ ကာဒိနံ (ဓာရေန္တိနံ) စ၊ အနာပတ္တိ၊ ဥတိန္နံ-ထီး၊ ဖိနပ် ၂ မျိုးလုံးတို့ကို၊ ဓာရဏံ- ဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-လည်းကောင်း၊ ပေ ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပုဒ် (သမတ္တံ)။

ဝုတ္တလက္ခဏံ ဆတ္တံ။ ။ဆတ္တံ နာမ တီဏီ ဆတ္တာနိ၊ သေတစ္ဆတ္တံ-ထီးဖြူ၊ ဂိလ္လစ္ဆတ္တံ- နီးကို ရက်အပ်သော ဖျာထီး၊ ပဏ္ဏတ္တတ္တံ-သစ်ရွက်ထီး၊ မဏ္ဍလပဒဗ္ဗိ-အပေါ်၌ ဖွဲ့အပ်သော အပိုင်း ရှိသော၊ သလာကဗဒ္ဓံ-ဖွဲ့အပ်သော ဝါးခြမ်းစိတ်ရှိသော၊ ဣတိ ဧဝံ ပဒဘာဇနေ (ဤသိက္ခာပုဒ် ၏ ပဒဘာဇနီ၌) ဝုတ္တလက္ခဏံ ဆတ္တံ။

တာဒိသံ ဌာနံ။ ။[ဂစ္ဆကဒ္ဓမာဒိကံ ဌာနံ ပတ္တာ] လမ်း၏အပေါ်၌ ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းတို့ ရှိသောအခါ ထီးကို ရုပ်ရ၏၊ ရေ ရွံ့ညွှန်-စသည်တို့ ရှိသောအခါ ဖိနပ်ကို ချွတ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဂစ္ဆ ၊ပေါ ဌာနံ"ဟု ဆိုသည်။

၂။ **ယာနသိက္ခာပုဒ်** ဒုတိယေ-၌၊ ယာနေနာတိ- ကား၊ ဝယာဒိနာ- လှည်းပေါင်းချုပ် အစရှိသောယာဉ်ဖြင့်၊ (ယာယေယျဉ်စပ်၊) ဧတ္ထာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ဩရောဟိတွာ-သက်ဆင်းပြီး၍၊ ပုနပ္ပုနံ-ကား၊ အဘိရုဟန္တိယာ-တက်စီးသောရဟန်းမ၏၊ ပယောဂဂဏနာယ-အားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ၊ အနာပတ္တိယံ-အနာပတ်၌၊ အာရာမေ အာရာမူပစာရေတိ-ဟူသော ခွင့်ပြုချက်သည်၊ နတ္ထိ၊ သေသံ-ကို၊ ပဌမေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ဒုတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၃။ **သယံဇာတသိက္ခာပုဒ်** တတိယေ-၌၊ သယံဇာတိန္တိ-ကား၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ကဋ္ဌပဂံ-ခါးသို့ ကပ်ရောက်သော တန်ဆာကို၊ ဝါ-ခါးကြိုးတန်ဆာကို၊ ဓာရေယျာတိ-ကား၊ ကဋ္ဌိယံ-ခါး၌၊ ပဋိမုဉ္ဇေယျ-စွပ်အံ့၊ ဧတ္ထာပိ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ဩမုဉ္ဇိတွာ-ချွတ်၍၊ ဓာရေန္တိယာ-ဆောင်သောရဟန်းမ၏၊ ပယောဂဂဏနာယ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ သယံဇာတိ-ခါးကြိုးတန်ဆာကို၊ ဓာရဏဝတ္ထုသို့-ဆောင်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ အာဗာဓပ္ပေစ္စယာ-အနာဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ကဋ္ဌိသုတ္တံ-ခါးစည်းချည်ကို၊ ဓာရေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (ဓာရေန္တိနံ) စ၊ အနာပတ္တိ၊ သေသံ-ကို၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-သာလျှင်၊ (ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်)၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ တတိယသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၄။ **ဣတ္ထာလင်္ကာရသိက္ခာပုဒ်** စတုတ္ထေ-၌၊ ဣတ္ထာလင်္ကာရန္တိ-ကား၊ သီသုပဂါဒိသု-ဦးခေါင်းသို့ ကပ်ရောက်ကုန်သော တန်ဆာအစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရံ-အမျိုးအမည်အားဖြင့် မမှတ်သားအပ်သော၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပိဋ္ဌန္တိနံ-တန်ဆာကို၊ (ဓာရေယျဉ်စပ်၊) ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ တဿ ဝာဿ-ထိုထိုတန်ဆာ၏၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝတ္ထုဂဏနာယ-ဝတ္ထုအရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဣတ္ထာလင်္ကာရံ-မိန်းမတို့၏ တန်ဆာကို၊ ဓာရဏဝတ္ထုသို့ ပညတ္တံ၊ အာဗာဓပ္ပေစ္စယာ-ကြောင့်၊ ကိဉ္စိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော တန်ဆာကို၊ ဓာရေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (ဓာရေန္တိနံ) စ၊ အနာပတ္တိ၊ သေသံ-ကြွင်းသောအစုံအရင်သည်၊ ဝုတ္တသဒိသမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ (သမတ္ထံ)။

၅။ **ဂန္ဓဝဏ္ဏသိက္ခာပုဒ်** ပဉ္စမေ-၌၊ ဂန္ဓဝဏ္ဏကေနာတိ-ကား၊ -ယေန ကေနစိ-သော၊ [ယေန ကေနစိဟု ဆိုထားသောကြောင့် အပျစ်၊ အကျွဲ၊ အမှုန့်၊ အရည်အားလုံးကိုယူ] ဂန္ဓေန စ-နံသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏကေန စ-အဆင်းကို ပြုတတ်သော အလှရည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ (နာယေယျဉ်စပ်၊) ဣဓ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂန္ဓာဒိယောဇနတော-ဂန္ဓအစရှိသည်ကို ရောစပ်ရာအခါမှ၊

ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပုဗ္ဗပုယောဂေ-ရှေးပယောဂ၌၊ [ရေချိုးခြင်းကိစ္စ မဆုံးမီ ရှေးပယောဂ၌-ဟူလို] ဒုက္ကဋ်၊ နှာနပရိယောသာနေ-ရေချိုးခြင်း၏အဆုံး၌၊ ပါစိတ္တိယံ၊ အာဗာဓပုစ္စယာ-ကြောင့်၊ (ဂန္ထဝဏ္ဏကေန-ဖြင့်၊ နှာယန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-နိ၍၊ (ဂန္ထဝဏ္ဏကေန-ဖြင့်၊ နှာယန္တိနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၆။ ဝါသိတကသိက္ခာပုဒံ ဆဋ္ဌေ-၌၊ ဝါသိတကေနာတိ-ကား၊ ဂန္ထဝါသိတကေန-နံသာဖြင့်ထုံအပ်သော၊ ဝိညာကေနာတိ-ကား၊ တိလပိဋေန-နှမ်းမှုန့်ညက်ဖြင့်၊ [နှမ်းကို ကြိတ်ချေထားသော အမှုန့်ဖြင့်၊] (နှာယေယျ၌ စပ်၊) ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၇။ ဘိက္ခုနိဥမ္မဒ္ဓါပနသိက္ခာပုဒံ သတ္တမေ-၌၊ ဥမ္မဒ္ဓါပေယျာတိ- ကား၊ ဥဗ္ဗဋ္ဌာပေယျ-ပွတ်တိုက်စေအံ့၊ [ဥ+ဝဋ္ဌာပေယျ=အထက်၌ လည်စေအံ့၊ - သဒ္ဓတ္ထ၊ ဝါ- ပွတ်တိုက်စေအံ့၊ - အဓိပ္ပာယ်တ္ထ၊] ပရိမဒ္ဓါပေယျာတိ-ကား၊ သမ္မာဟာပေယျ-နှိပ်နယ်စေအံ့၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ အမုဉ္ဇိတွာ-မလွတ်မှု၍၊ ဥဗ္ဗဋ္ဌနေ-ပွတ်တိုက်ခြင်း၌၊ ဧကာဝ-တစ်ချက်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ (ဟောတိ)၊ မောစေတွာ မောစေတွာ-လွတ်စေ၍ လွတ်စေ၍၊ ဥဗ္ဗဋ္ဌနေ-၌၊ ပယောဂဂဏနာယံ အာပတ္တိယော (ဟောန္တိ)၊ သမ္မာဟာနေပိ-နှိပ်နယ်စေခြင်း၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း။

(ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ဘိက္ခုနိယာ-ကို၊ ဥမ္မဒ္ဓါပနပရိမဒ္ဓါပနဝတ္ထုသ္မိ-ပွတ်တိုက်စေခြင်း၊ နိပ်နယ်စေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ဂိလာနာယ-၍၊ (ပရိမဒ္ဓါပေန္တိယာ-နှိပ်နယ်စေသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊) အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (ပရိမဒ္ဓါပေန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဥမ္မဒ္ဓါပေန္တိနံ-ပွတ်တိုက်စေကုန်သော ရဟန်းမတို့၏လည်းကောင်း၊ ပရိမဒ္ဓါပေန္တိနံ) စ-နှိပ်နယ်စေကုန်သော ရဟန်းမတို့၏လည်းကောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဣမ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ မဂ္ဂဂမနပရိဿမောပိ-ခရီးသွားခြင်းကြောင့် ပင်ပန်းညောင်းညာခြင်းသည်လည်း၊ ဂေလညံ-ဂေလညတည်း၊ စောရဘယာဒိဟိ-ခိုးသူဘေး အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ သရိရကမ္မနာဒယောပိ-ကိုယ်တုန်လှုပ်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည်လည်း၊ အာပဒါ-အာပဒါတို့တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။သတ္တမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

မဂ္ဂပရိဿမောပိ။ ။“ဂိလာနာယာတိ အန္တမသော မဂ္ဂဂမနပရိဿမေနာပိ အာဗာဓိကာယ၊ အာပဒါသုတိ စောရဘယာဒိနာ သရိရကမ္မနာဒိသု”ဟူသော ဋီကာစကားနှင့် “ဣမ မဂ္ဂဂမနပရိဿမောပိ၊ ပေ၊ အာပဒါ” ဟူသော စကားသည် အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် ထပ်တူကျလျက် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဋီကာဆရာတို့လက်ထက်က “ဣမ ၊ ပေ၊ အာပဒါ”ဟူသော ဝါကျ ရှိဟန် မဲတူ။

၈-၉-၁၀။ ဥမ္မဒ္ဒါပနာဒိ သိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌမနဝမဒသမေသုပိ-တိ၌လည်း၊ သိက္ခမာနာယ၊ သာမဏေရိယာ၊ ဂိဟိနိယာတိ ဧတ္တကမေဝ-ဟူသော ဤစကားသည်သာ၊ နာနံ-ထူး၏။ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်။ သတ္တမသဒိသမေဝ-သာ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၁။ အနာပုစ္ဆာ သိက္ခာပုဒ် ကောဒသမေ-၌၊ ဘိက္ခုဿ ပုရတောတိ (ပဒဿ)-ဟူသော ပုဒ်၏။ အဘိဗုခမေဝါတိ အတ္ထော-ရှေးရှု၌ဟူသော အနက်ကို သာ၊ န (ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်) ပန-အနွယ်ကား၊ ဣဒံ-ဤ ဘိက္ခုဿ ပုရတောဟူသော စကားကို၊ ဥပစာရံ-၁၂ တောင်ဥပစာကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ကထိတံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုဿ-၏။ ဥပစာရေး-၌၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဆမာယပိ-မြေ၌သော်မှလည်း၊ (နိသီဒန္တိယာ၌စပ်) အယျ-အရှင်ဘုရား၊ နိသီဒါမိ-ထိုင်ပါရစေ၊ ဣတိ-သို့၊ အနာပုစ္ဆိတ္တာ-၍၊ နိသီဒန္တိယာ-ထိုင်သောရဟန်းမ၏။ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ နိသီဒနဝတ္ထုသို့-ထိုင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ တိကပါစိတ္တိယံ-သည်။ (ဟောတိ)၊ အာပုစ္ဆိတေ-ပန်ပြောအပ်ပြီးသော ရဟန်း၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋံ၊ တသ္မိ-ထိုပန်ပြောအပ်ပြီးသောရဟန်း၌၊ အာပုစ္ဆိတသညာယ-ပန်ပြောအပ်ပြီးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (နိသီဒန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဂိလာနာယ-ဖြစ်၍၊ (အနာပုစ္ဆာ-ဘဲ၊ နိသီဒန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) အာပဒါသု-တို့ကြောင့်၊ (အနာပုစ္ဆာ-ဘဲ၊ နိသီဒန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊) ဥမ္မတ္တိကာဒိနံ-နံ၍၊ (အနာပုစ္ဆာ-ဘဲ၊ နိသီဒန္တိနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ဘိက္ခုဿ-ကို၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောခြင်းလည်းကောင်း၊ ဥပစာရေး-၁၂ တောင် ဥပစာအတွင်း၌၊ နိသဇ္ဇာ-ထိုင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ ကောဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၂။ ပဉ္စပုစ္ဆကသိက္ခာပုဒ် ဒွါဒသမေ-၌၊ အနောကာသကတန္တိ-ကား၊ အသုကသ္မိ နာမ ဌာနေ-ထိုမည်သော ပါဠိရပ်၌၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးလို ပါ၏။ ဝါ-မေးပါရစေ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အကတဩကာသံ-မပြုအပ်သော မေးခွင့် ရှိသော၊ (ဘိက္ခံ ပဉ္စ ပုစ္ဆေယျ၌စပ်) တသ္မာ-ကြောင့်၊ သုတ္တန္တေ-သုတ္တန်၌၊ ဩကာသံ-မေးခွင့်ကို၊ ကာရာပေတွာ-ပြုစေ၍၊ (တစ်နည်း)၊ ဩကာသံ ကာရာပေတွာ-မေးခွင့် တောင်းပြီး၍၊ ဝိနယံ ဝါ-ဝိနည်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မံဝါ-ကိုသော် လည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆန္တိယာ-မေးသော ရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယံ၊ သေသေသုပိ-ကြွင်းသော ဝိနယေ ဩကာသံ ကာရာပေတွာ-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ ပန-ကဲ့ရဲ့ဖွယ်ရာ ဂရဟာကား၊ သဗ္ဗသော-အားဖြင့်၊ အကာရိတေ-ခွင့်မပြုစေအပ်သော်၊ (ခွင့်မတောင်းအပ်သော်)၊ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ-ပါစိတ် အာပတ်ဟု ဆိုဖွယ်သည်ပင်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အနောကာသကတံ-

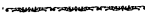
ပြုအပ်သော မေးခွင့်မရှိသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုစ္ဆနဝတ္ထုသို့-မေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုပါဠိ၌၊ ဩကာသံ-ကို၊ ကာရာ ပေတွာ-၍၊ ပုစ္ဆန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ အနောဒိဿ-မည်သည့် ပါဠိရပ်၌ မေးလို ပါ၏ဟု မညွှန်ပြမူ၍၊ (မသတ်မှတ်မူ၍)၊ ဩကာသံ-ကို၊ ကာရာပေတွာ-၍၊ [အနောဒိဿာတိ အမုကသို့ နာမ ဌာနေ ပုစ္ဆာမီတိ ဧဝံ အနိယမေတွာ ကေဝလံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ အတ္ထိ၊ ပုစ္ဆာမိ အယျာတိ ဧဝံ ဝတွာ-မည်သည့် ပါဠိရပ်၌ မေးလိုပါ၏ဟု မသတ်မှတ်မူ၍ “မေးစရာရှိသည်၊ မေးလိုပါ၏အရှင်ဘုရား” ဟု သာမညအားဖြင့် လျှောက်၍၊] ယတ္ထ ကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ပါဠိရပ်၌၊ ပုစ္ဆန္တိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ-ကုန်၍၊ (ပုစ္ဆန္တိနံ) စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ ဘိက္ခုဿ-ကို၊ ဩကာသံ-မေးခွင့်ကို၊ န ကာရာပနံ-မပြုစေခြင်းလည်း ကောင်း၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုစ္ဆနံ-မေးခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။

ဒွါဒသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၁၃။ အသံကစ္စိက သိက္ခာပုဒ်

တေရသမေ-၌၊ အသံကစ္စိကာတိ-ကား၊ အဓက္ခကဥပ္ပနာဘိ မဏ္ဍလသင်္ခါတဿ-ညှပ်ရိုး၊ ဖက်၏အောက်၊ ချက်ဝန်း၏ အထက်ဟုဆိုအပ်သော၊ သံရီရဿ-ကိုယ်ကို-ပဋိစ္စာဒနတ္ထံ-ဖုံးလွှမ်းခြင်းအကျိုးငှာ၊ အနုညာတသံကစ္စိကဝိရဟတိတာ-ခွင့်ဖြုတ်မှုအပ်ပြီး သော ရင်စည်းတဘက်မှ ကင်းသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂါမံ ပဝိသေယျာတိ၊ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ-၏၊ ပရိက္ခေပံ-ကိုလည်းကောင်း၊ အပရိက္ခတ္တဿ-သော၊ (ဂါမဿ-၏)၊ ဥပစာရံ-ကို လည်းကောင်း၊ အတိက္ကမန္တိယာ-လွန်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ပရိက္ခေကိုလွန်သည်-ဟုလို)၊ ဩတ္တမန္တိယာ ဝါ-သက်ရောက်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ (ဥပစာသို့ သက်ရောက်သည်-ဟုလို)၊ (ဘိက္ခုနိယာ-၏)၊ ပဌမပါဒေ-၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ဒုစိယပါဒေ ပါစိတ္တိယံ၊ (ဣဒံ သိက္ခာပဒံ)၊ ပေ၊ အသံကစ္စိကာယ-ရင်စည်းတစ်ဖက် မပါဘဲ၊ ဂါမံ၊ ပဝိသနဝတ္ထုသို့-ဝင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပညတ္တံ၊ ပန-ကား၊ ယဿာ-အကြင်ရဟန်းမ၏၊ သံကစ္စိကုစိဝရံ-ရင်စည်းသင်္ကန်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ အစ္စန္တိဝါ-ဓားပြ စသူတို့ လုလူအပ်ပြီးသည်သော်လည်းကောင်း၊ နဋ္ဌံဝါ-ပျောက်ပြီးသည်သော်လည်း ကောင်း၊ (ဟောတိ-၏)၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဂိလဒနာယ-၍၊ (အသံကစ္စိကာယ-ဘဲ၊ ပဝိသန္တိယာ-၏လည်းကောင်း)၊ ဥမ္မတ္တိကာဒီနံ (အသံကစ္စိ ကာနံ ပဝိသန္တိနံ)၊ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ၊ အသံကစ္စိကတာ-ရင်စည်း တဘက် မပါသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တပရိစ္ဆဒါတိက္ကမော-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ-တည်း။ ။ တေရသမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

နဝမော-သော၊ ဆတ္တဝဂ္ဂေါ-တည်း။

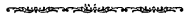
**မုသာဝါဒါဒိ
သိက္ခာပုဒ်**

ဣတော-ဤဆတ္တဝင်မှ၊ ပရေသု-နောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ မုသာ
ဝါဒဝဂ္ဂါဒိသု-အစရှိကုန်သော၊ သတ္တသု-ကုန်သော၊ ဝဂ္ဂေသု-
တို့၌၊ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိနိစ္ဆ
ယော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။

သောဠသမဝဂ္ဂေါ-၁၆ ခုမြောက်ဝဂ်သည်။ (သမတ္ထော-ပြီးပြီ။)

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ၊ပေ၊ ဓမ္မာတိ-ကား၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ပညတ္တာ-ကုန်သော၊
သာဓာရဏာ-ဘိက္ခုနီတို့နှင့် ဆက်ဆံကုန်သော၊ သတ္တတိ-၇၀ သော၊ (ဓမ္မာ-
အာပတ်တို့လည်းကောင်း၊) အသာဓာရဏာ-ဘိက္ခုတို့နှင့် မဆက်ဆံကုန်သော၊
ဆန္ဒဝုတိ-၉၆ ပါးသော၊ (ဓမ္မာ-တို့လည်းကောင်း၊) ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဆသဋ္ဌိသတာ-
၁၆၆ ပါး အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ (ဓမ္မာ-အာပတ်တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ-သရုပ်အားဖြင့်
ရွတ်ပြအပ်ပါကုန်ပြီ။) သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော
ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

**ကင်္ခါဝိတရဏိယာ-မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ-၌၊
ဘိက္ခုနီပါတိမောက္ခေ-၌၊ သုဒ္ဓပါစိတ္တိယဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။**

တတြ-ထိုသုဒ္ဓပါစိတ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်းချုပ်
အားဖြင့်၊ အသာဓာရဏသိက္ခာပဒေသု-အသာဓာရဏသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သမုဋ္ဌာန
ဝိနိစ္ဆယော-သမုဋ္ဌာန်အဆုံးအဖြတ်တည်း၊ ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇာ-ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇာသိက္ခာပုဒ်
လည်းကောင်း၊ စိတ္တာဝါရသိက္ခာပဒံ-စိတ္တာဝါရသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ သယံဏီ-
သယံဏီသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထာလင်္ကာရော-ဣတ္ထာလင်္ကာရသိက္ခာပုဒ်
လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓဝဏ္ဏကော-ဂန္ဓဝဏ္ဏကသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဝါသိတပိညာ
ကော-ဝါသိတပိညာကသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီအာဒိဟိ-ဘိက္ခုနီအစရှိသူ
တို့ကို၊ ဝါ-ဘိက္ခုနီ၊ သိက္ခမာန်၊ သာမဏေမ၊ လူဝတ်ကြောင်မတို့ကို၊ ဥမ္မဒ္ဒါပနပရိ
မဒ္ဒါပနာ-ချေးပွတ်စေခြင်း၊ ဆုပ်နယ်စေခြင်းဟူသော သိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊
ဣတိ-ဤသို့၊ ဒသ-န်သော၊ ဣမာနိ သိက္ခာပဒါနိ-တို့သည်၊ အစိတ္တကာနိ-အစိတ္တကာ
သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း၊ လောကဝဇ္ဇာနိ-လောက၌ အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း။

အစိတ္တကာနိ။ ။ဝတ္ထုကို သိသော စိတ်၊ မပြု မလုပ်ရဟု ပညတ်တော်ကို သိသောစိတ်ဟု
စိတ် ၂ မျိုး ရှိ၏။ ထိုတွင် ကခြင်း (က-နေတာ)ဟု ဝတ္ထုကို သိသောစိတ် မရှိသော်လည်း
သင့်ရောက်အပ်သောကြောင့် ဂိရဂ္ဂသမဂ္ဂသိက္ခာပုဒ်သည် အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်တည်း။ နောက်
သိက္ခာပုဒ်များ၌လည်း နည်းတူ။ [နစ္စန္ဒိအာဒိနာ အဇာနိတွာ ဒဿနာဒိ ကုရောန္တိယာ အာပတ္တိ
သမ္ပဝတော ဝတ္ထုအဇာနနစိတ္တေန အစိတ္တကာနိ။ “နတ္ထိ စိတ္တံ (ဝတ္ထုကို သိသောစိတ်သည်)
ယဿာတိ အစိတ္တကံ”ဟု ပြ။

အကုသလစိတ္တာနိ-အကုသိုလ်စိတ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်တို့တည်း။ ပန-ဆက်၊ အယံ-
 ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ ဧတ္ထ-ဤအစိတ္တက အစရှိသည်တို့၌၊ အဓိပ္ပာယော-
 အဋ္ဌကထာဆရာတို့၏ အလိုတည်း။ စိတ္တေန-ဝတ္ထုကို သိသော စိတ်နှင့်၊ ဝိနာပိ-
 ကင်း၍လည်း။ (ပိဖြင့် “မကင်းဘဲလည်း”ဟု ဆည်း။) အာပုဇ္ဈိတဗ္ဗတ္တာ-သင့်ရောက်
 ထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အစိတ္တ ကာနိ-အစိတ္တကတို့တည်း။ ပန-ကား။
 စိတ္တေ-ဝတ္ထုကို သိသော စိတ်သည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ အကုသလေနေဝ-
 အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်သာ၊ အာပုဇ္ဈိတဗ္ဗတ္တာ-ကြောင့်၊ လောကဝဇ္ဇာနိစေဝ-တို့သည်
 လည်းကောင်း၊ အကုသလစိတ္တာနိစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ) ဣတိ
 (အယံ)-ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ (အဓိပ္ပာယော-တည်း။) အဝသေသာနိ-ကြွင်းသော
 သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ သစိတ္တကာနိ (ဧဝ)-သစိတ္တကတို့ချည်းသာတည်း။ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာ
 နေဝ-ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာတို့ချည်းသာတည်း။ စောရိဝုဋ္ဌာပနံ-စောရိဝုဋ္ဌာပနသိက္ခာပုဒ်
 လည်းကောင်း၊ ဝါမန္တရံ-ဝါမန္တရသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ အာရာမသိက္ခာပုဒ်-
 အာရာမသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဂပ္ပိနိဝဂ္ဂေ-၌၊ အာဒိတော-အစမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊
 သတ္တ-၇ ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ကုမာရိဘူတဝဂ္ဂေ-၌၊ အာဒိတော-
 မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပဗ္ဗ-၅ ပါးသောသိက္ခာပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ပုရိသာဒိသံသဋ္ဌ-
 ပုရိသာဒိသံသဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ ပါရိဝါသိယစ္ဆန္ဒဒါနံ-ပါရိဝါသိယစ္ဆန္ဒဒါန
 သိက္ခာပုဒ်လည်းကောင်း၊ အနုဝသံ ဝုဋ္ဌာပနံ-အနုဝသံ ဝုဋ္ဌာပနသိက္ခာပုဒ်လည်း
 ကောင်း၊ ဧကန္တရိကဝုဋ္ဌာပနံ-ဧကန္တရိကဝုဋ္ဌာပနသိက္ခာပုဒ်လည်း ကောင်း၊ ဣတိ-
 သို့၊ ဧကုနဝိသတိ-တစ်ခုယုတ် နှစ်ဆယ်သော၊ ဣမာနိ သိက္ခာ ပဒါနိ-တို့သည်၊
 အစိတ္တကာနိ-တို့တည်း။ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာနိ-တို့တည်း။ အဝသေသာနိ-တို့သည်၊
 သစိတ္တကာနိ (ဧဝ)-တို့ချည်းသာတည်း။ လောကဝဇ္ဇာနေဝ-တို့ချည်းသာတည်း။
 E W dt Ny B n f/ [ဤစကားအရ-အစိတ္တကလောကဝဇ္ဇာတစ်မျိုး၊ သစိတ္တက
 ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာ၊ အစိတ္တကပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာ၊ သစိတ္တကလောကဝဇ္ဇာ-ဟု သိက္ခာပုဒ် ၄ မျိုး
 ကွဲပြားကြောင်း သိပါ။]

၁။ သပ္ပိဝိညာပန သိက္ခာပုဒ် ပါဠိဒေသနိယေသု-ပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ပဋ္ဌမေ-
 ဌံ၊ သပ္ပိန္နိ-ကား။ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ [ဘိက္ခုပါတိမောက် ဘောသဇ္ဇ
 သိက္ခာပုဒ် အဖွင့်၌-ဟူလို] ဝုတ္တဝိနိစ္ဆယံ-ဆိုအပ်ပြီးသော
 အဆုံးအဖြတ် ရှိသော၊ ပါဠိအာဂတံ-ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသော၊ ဂေါသပ္ပိ
 အာဒိမေဝ-နွားမမှ ဖြစ်သော ထောပတ် အစရှိသည်ကိုပင်၊ [အာဒိဖြင့် “အဇိကာ
 သပ္ပိ” အစရှိသော အပ်သော အသားရှိသော သတ္တဝါမတို့မှ ဖြစ်သော ထောပတ်
 ကို-ယူပါ] ဝိညာပေတွာ အုဇ္ဈေယျာတိ ဧတ္ထ-၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊
 ဝိညတ္တိယာ-တောင်းခြင်းကြောင့်၊ ပဋိလဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီးသောထောပတ်ကို၊ ဘုဒ္ဓိဿာမိ-
 စားအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြ၍၊ ဂဟဏေ-ခံယူခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ်-(ဟောတိ)၊ ဂဟိတဿ-

ခံယူအပ်ပြီးသော ထောပတ်ကို၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ-စာမျိုတိုင်း စာမျိုတိုင်း၌၊ ပါဠိဒေသနီယံ (ဟောတိ)။

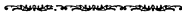
(ဣဒံ-သိက္ခာပဒံ)ပေ၊ ပညတ္တံ-ပြီ၊ အဂိလာနာယာတိ-အဂိလာနာယဟူသော၊ အယံ-ဤပညတ်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိ-အနုပညတ်တည်း၊ တိကပါဠိဒေသနီယံ-တည်း၊ ဂိလာနာယ-မကျန်းမာသော ရဟန်းမ၌၊ ဒွိကဒုက္ကဋ်-တည်း၊ ပန-ကား၊ ယာ-အကြင်ရဟန်းမသည်၊ ဂိလာနာ-မကျန်းမာသည်၊ ဂိလာန သညာ-မကျန်းမာဟု အမှတ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ ဘုဂ္ဂတိ-၏) ဂိလာနကာလေ ဝါ-မကျန်းမာရာအခါ၌မူလည်း၊ ဝိညာပေတွာ-တောင်းပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ [ရောဂါပျောက်မှ] အဂိလာနာ-ဂိလာနမဟုတ်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ဘုဂ္ဂတိ-၏၊ ဂိလာနာယဝါ-မကျန်းမာသော ရဟန်းမ၏လည်း၊ သေသကံ-အကြောင်းအကျန် ဖြစ်သော ထောပတ်ကို၊ (ဘုဂ္ဂတိ)၊ ဉာတကပွဝါရိတဋ္ဌာနတောဝါ-ဆွေမျိုးတော်သူ၊ ဖိတ်မန်သူတို့အထံမှမူလည်း၊ ဝိညတ္တံ-တောင်းအပ်ပြီးသော ထောပတ်ကို၊ (ဘုဂ္ဂတိ- ၏) အညဿ-အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အတ္တယဝါ-အကျိုးငှာမူလည်း၊ (ဝိညတ္တံ- ခဏင်းအပ်ပြီးသော ထောပတ်ကို၊ ဘုဂ္ဂတိ-၏) အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဓနေနဝါ- အပ်သောဥစ္စာဖြင့်မူလည်း၊ ဂဟိတံ-လဲယူအပ်ပြီးသော ထောပတ်ကို၊ ဘုဂ္ဂတိ- ၏၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္ပတ္တိကာဒိနံ-ကုန်၍၊ (ဝိညာပေတွာ- ၍၊ ဘုဂ္ဂန္တိနံ)စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိံ (ဟောတိ)၊ ဝုတ္တလက္ခဏသပ္ပိတာ- ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော ထောပတ်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ [ဂေါသပ္ပိ အစရှိသော အပ်သော အသားရှိသော သတ္တဝါမတို့မှဖြစ်သော ထောပတ်ကို ဆိုသည်] အနုညာတကာရဏာဘာဝေါ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီးသောအကြောင်း၏ မရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝိညတ္တိ-တောင်းခြင်းလည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောဟာရေ- စားမျိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝေ၊ အတ္ထိနံသိဒိသာနိ-အတ္ထိနသိက္ခာပုဒ်၏၊ သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်တို့နှင့် တူကုန်၏၊ ဣတိ-တည်း။ ။ပဌမသိက္ခာပဒံ (သမတ္တံ)။

၂။ **တေလဝိညာပနာဒိ သိက္ခာပုဒ်** ဒုတိယာဒိသုပိ-ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်အစရှိသည်တို့၌လည်း၊ တေလာဒိနိ - ဆီ အစရှိသည်တို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ - ရှေး၌၊ [ဘောသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌] ဝုတ္တဝိနိစ္ဆယာနိ-ဆိုအပ်ပြီးသော အဆုံးအဖြတ်ရှိကုန်သော၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ အာဂတာနေဝ-တိုက်ရိုက်လာသော ဆီ အစရှိသည်တို့ပင်တည်း၊-ပန-ဆက်၊ ပါဠိယံ-၌၊ အနာဂတေသု-တိုက်ရိုက် မလာကုန်သော၊ အဋ္ဌသုပိ-ထောပတ် အစရှိသော ရှစ်ပါးသောဝတ္ထုတို့၌လည်း၊ ဒက္ကဋ္ဌမေဝ-ဒုက္ကဋ်အာပတ်ချည်းသာတည်း၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ပဌမေ-ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တသဒိသမေဝ- ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်နှင့် တူသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ ။

ဘိက္ခုနိပါတ်မောက္ခေ-၌၊ ပါဠိဒေသနီယံဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

ဣတော-ဤပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပုဒ်တို့မှ၊ ပရံပန-နောက်၌ကား၊ သေခိယာနိ
 စေဝ-သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဓိကရဏသမထာစ-အဓိကရဏ
 သမထတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗကာရတော-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
 ဘိက္ခုပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ-ဘိက္ခုပါတိမောက်အဖွင့်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်
 ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

**ကင်္ဂါဝိတရဏီယာ-မည်သော၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏာယ-၌၊
 ဘိက္ခုနိပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။**

အဋ္ဌကထာနိဂုံး

စ-စာကိုယ်ပြီးဆုံး၊ ကမ္မတ်ဖုံးဖို့၊ နိဂုံးကိုဆက်ဦးအံ့၊ [စသဒ္ဒါ ဝါကျာရမ္မဇောတက
 နိပါတ်ပုဒ်၊] ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ [နိဋ္ဌ
 ဝတာ ၌စပ်၊] သောဏတ္ထေရေန-သောဏထေရ်သည်၊ ယာစိတော-တောင်းပန်
 အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍) ဝိနယေ-ဝိနည်း၌၊ ဇာတကင်္ဂါနံ-ဖြစ်သောယုံမှားခြင်း
 ရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ကင်္ဂါဝိတရဏတ္ထိကော-ယုံမှားခြင်း၏လွန်မြောက်ခြင်းကို
 အလိုရှိသော၊ အဟံ-ငါသည်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ သီဟဋ္ဌကထာနာယံ-သီဟိုဠ်
 အဋ္ဌကထာနည်းကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ [ဤအဋ္ဌကထာမပေါ်မီ ရှေးက ဒွေမာတိကာ
 ၏ အဋ္ဌကထာကို သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ရေးပြီး ရှိ၏၊ ထိုအဋ္ဌကထာ၏ နည်းကို
 မှီ၍-ဟူလျှ်] မဟာဝိဟာရဝါသီနံ-မဟာဝိဟာရ၌ နေလေ့ရှိကုန်သော ထေရ်တို့၏၊
 ဝါစနာမဂ္ဂနိဿတံ-ပို့ချအပ်သော အစဉ်ကို မှီသော၊ ပါတိမောက္ခဿ-ပါတိမောက်
 ခေါ်၊ ဒွေမာတိကာပါဠိတော်၏၊ ယံဝဏ္ဏနံ-အကြင်ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာအဋ္ဌကထာကို၊
 အာရဘိ-အားထုတ်ခဲ့ပြီ၊ သာ အယံ (ဝဏ္ဏနာ) ထိုသို့သော ဤအဋ္ဌကထာသည်၊
 သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ အဋ္ဌကထာသာရံ-အဋ္ဌကထာတို့၏ အနှစ်ကိုလည်းကောင်း၊
 [မဟာအဋ္ဌကထာ၊ မဟာပစ္စရီ စသော အဋ္ဌကထာတို့၏ အနှစ်သာရ ဖြစ်သော

ဧတ္တာဝတာစ။ ။ကင်္ဂါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာတစ်ကျမ်းလုံး၏ နိဂုံးကို ဆက်၍ ပြလိုသော
 ကြောင့် “ဧတ္တာဝတာ စ”ဟု မိန့်၊ ဧတ္တာဝတာပုဒ်သည် ပရိစ္ဆေဒတ္ထနိပါတ်ပုဒ်တည်း၊ ဧတ္တာ
 ဝတာ တတ္ထ ပါတိမောက္ခံ အစ ဘိက္ခုနိပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ တိုင်အောင် ဤ
 အပိုင်းအခြားဖြင့်” ဟု ပေးပါ။ တစ်နည်း --ဧတ္တာဝတာသည် အာဝဇ္ဈ ပစ္စယန္တ ပရိမာဏ
 တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ နိဿယ၌ ဤနည်းအတိုင်း ပေးထားသည်။

အဖွင့်ကို] ကေဝလံ-အလုံးစုံသော၊ ပါဠိယတ္ထဉ္စ-ပါဠိတော်၏အနက်ကိုလည်း
ကောင်း၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ သဗ္ဗသော-ကြွင်းမဲ့ဥသု အလုံးစုံကုန်သော၊ နိဋ္ဌ-ပြီးဆုံး
ခြင်းသို့၊ ဂတာ-ရောက်ပေပြီ။

ယံ ပဒံ-အကြင်ပုဒ်သည်၊ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ-မဟာဝိဟာရ၌ နေလေ့ရှိကုန်
သော ထေရ်တို့၏၊ ပါဠိယာ-ပါဠိတော်နှင့်သော်လည်းကောင်း၊ [သုံးစွဲရိုးဖြစ်သော
ပါဠိတော်- ဟူလို့] ပေါရာဏဋ္ဌကထာဟိ ဝါ-ရှေး အဋ္ဌကထာတို့နှင့်သော်
လည်းကောင်း၊ ဝိရုဇ္ဈေယျ- ဆန့်ကျင်ရာ၏၊ ဧတ္ထ- ဤအဋ္ဌကထာ၌၊ တံ ပဒံ-ထို
ဆန့်ကျင်ဘက်ပုဒ်သည်၊ ယသ္မာ-အကြင့်ကြောင့်၊ န ဟိ အတ္ထိ-မရှိသည်သာ၊
တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ ပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ပုဒ်မရှိသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤအဋ္ဌကထာ၌၊ ကဒီ-ယုံမှားခြင်းကို၊ အကတွာဝ-မပြုမူ၍
သာလျှင်၊ ဟိတေသိနာ-မိမိ စီးပွားကို ရှာလေ့ရှိသော အမျိုးကောင်းသားသည်၊
အယံ ကဒီဝိတရဏီ-ဤ ကဒီဝိတရဏီအဋ္ဌကထာကို၊ သက္ကစ္စံ-ကောင်းစွာပြု၍၊
ဝါ-လေးလေးစားစား၊ သိက္ခိတဗ္ဗာဝ-သင်ယူအပ် သင်ယူထိုက်သည်သာ။

စ- ဆက်ဦးအံ့၊ အယံ ကဒီဝိတရဏီ- ဤ ကဒီဝိတရဏီအဋ္ဌကထာသည်၊
ဒ္ဓါဝိသတိဘာဏဝါရပရိမာဏာယ - ၂၂ ဘာဏဝါရ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊
ပါဠိယာ - ပါဠိစကားလုံးဖြင့်၊ နိဋ္ဌ - ပြီးစီးခြင်းသို့၊ သမ္ပတ္တာ ယထာ - ကောင်းစွာ
ရောက်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ သဗ္ဗသတ္တာနံ-အလုံးစုံကုန်သော လူ နတ် ဗြဟ္မာ
သတ္တဝါတို့၏၊ ကလျာဏနိသိတာ-ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ မှီကုန်သော၊ သဗ္ဗေ-
အလုံးစုံကုန်သော၊ မနောရထာ-စိတ်အလိုတို့သည်၊ အနန္တရာယေန-အန္တရာယ်
မရှိသဖြင့်၊ အစိရံ-မကြာမတင် ဆောလျှင်စွာ၊ နိဋ္ဌ-ပြီးစီးခြင်းသို့၊ ယန္တ-ရောက်ပါ
စေကုန်သည်၊ က္ကတိ-ဤကား ကျမ်းဆရာ၏ တောင့်တချက်တည်း။

[ဤနေရာ၌ ကဒီဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ ပြီးပြီ၊ ဆိုအပ်လတ္တံ့၊ စကားရပ်ကား
နောက်ပညာရှိတို့ စကားသာတည်း။]

ပါဠိယတ္ထဉ္စ။ ။ သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်ကို ဖွင့်သောဥဘတောဝိဘင်း”ဟု ခေါ်သောအနက်
အဓိပ္ပာယ်ကို “ပါဠိယတ္ထ”ဟု ဆိုသည်။ တိကပါစိတ္တိယံ၊ တိကဒုက္ကဋံ စသည်နှင့် အနာပတ္တိဝါရ
စကားများသည် ထိုဥဘတောဝိဘင်းပါဠိမှ ယူအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်များချည်းတည်း။

ယထာ စ ဝေ၊ ပါဠိယာ။ ။ ယခုအခါ နတ်နှင့် တကွသော သတ္တလောက၏ စင်စစ်
သုခရဖို့ အရေး၌ မိမိပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုကို ညွတ်စေလိုသောကြောင့် ယထာ စ-စသော
ဂါထာနှစ်ရပ်ကို မိန့်အပ်သတည်း။ ဤကဒီဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌ ပါဠိစာလုံးပေါင်း ၂၂ ဘာဏ
ဝါရ ရှိ၏-ဟု ဆိုရာ၌ တစ်ဂါထာလျှင် အက္ခရာ ၃၂ လုံးရှိရာ ထိုကဲ့သို့ ဂါထာပေါင်း ၂၅၀ ကို
တစ်ဘာဏဝါရ”ဟု ဆိုသော စကားဖြင့် ရေတွက်ကြည့်ပါလေ။ [ယခုခေတ်၌လည်း မည်သည့်
အရာရှိကြီး၏ မိန့်ခွန်း၌ စကားလုံးပေါင်း မည်မျှပါရှိ၏”ဟု ရေတွက် ပြလေ့ ရှိကြသည်။]

- ၁ ဘာဏဝါရ - ၂၅၀ ဂါထာ x ၂၂ ဘာဏဝါရ ၅၅၀၀ ဂါထာ။
- ၁ ဂါထာ - ၃၂ စာလုံး x ၅၅၀၀ ဂါထာ - ၁၇၆၀၀၀ စာလုံး။

ပရမဝိသုဒ္ဓသဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝီရိယပုဋိမဏ္ဍိတေန-အလွန် သန့်ရှင်း စင်ကြယ်သော သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်ထသော၊ သီလာစာရဇ္ဇဝမဒ္ဓဝါဒိဂုဏသမုဒယ သမုဒိတေန-ဝါရိတ္တသီလ၊ စာရိတ္တသီလဟူသော အာစာရ၊ ဖြောင့်မတ်သူ၏အဖြစ်၊ နူးညံ့သူ၏အဖြစ် အစရှိသော ဂုဏ်အပေါင်း၏ ပေါင်းစုရာလည်း ဖြစ်ထသော၊ (တစ်နည်း) ပရမဝိသုဒ္ဓသဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝီရိယပုဋိမဏ္ဍိတသီလာစာရဇ္ဇဝမဒ္ဓဝါဒိဂုဏ သမုဒယသမုဒိတေန-အလွန် သန့်ရှင်း စင်ကြယ်သော သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ဝါရိတ္တသီလ၊ စာရိတ္တသီလဟူသော အာစာရ၊ ဖြောင့်မတ် သူ၏အဖြစ်၊ နူးညံ့သူ၏အဖြစ် အစရှိသော ဂုဏ်အပေါင်း၏ ပေါင်းစုရာလည်း ဖြစ်ထသော၊ သကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈောဂါဟနသမထွေက-မိမိ အယူတည်း ဟူသော အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာတောအုပ်၊ တစ်မါးသောအယူတည်းဟူသော အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာတောအုပ်သို့ ဉာဏ်ဖြင့် ချင်းနင်း ဝင်ရောက်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်ထသော၊

ပရမပေသမုဒိတေန။ ။စာအုပ်များ၌ “ပဋိမဏ္ဍိတေန”ဟု ဝိဘတျန္တတစ်ပုဒ် တွေ့ရ၏။ ဤအလို သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယတို့သည် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏ တန်ဆာဖြစ်သော ဂုဏ်ပုဒ်များဟု မှတ်ပါ။ သို့သော် သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်၏ တန်ဆာ မဖြစ်နိုင်၊ သီလစသော ဂုဏ်တို့၏ တန်ဆာသာ ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ပဋိမဏ္ဍိတကို သီလပေဂုဏ၌ စပ်၍ ပဋိမဏ္ဍိတ နှင့် ဂုဏသမုဒယကို ဝိသေသန+ဝိသေသျှအဖြစ်ဖြင့် စပ်ဖို့ရန် “သမုဒိတေန”ကျမှ ဝိဘတျန္တ တစ်ပုဒ်ဟု အဋ္ဌသာလိနီ (ပြည်ဆရာတော်)နိဿယ၌ မိန့်၏။ ဤ၌ ၂ နည်း ပေးထားသည်။ ဤ သမုဒိတေန စသော ဝိဘတျန္တပုဒ်များကို ထေရေရန်၌ ဝိသေသန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ပါ။

ဝစနတ္ထ။ ။သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝီရိယေဟံ+ပဋိမဏ္ဍိတာ သဒ္ဓါ၊ပေပဋိမဏ္ဍိတာ၊ သဒ္ဓါ၊ပေပဋိမဏ္ဍိတာ စ+ တေ+ သီလာစာရဇ္ဇဝမဒ္ဓဝါဒိဂုဏာ စာတိ သဒ္ဓါ၊ပေဂုဏာ၊ သေသံ+ သမုဒယော သဒ္ဓါ၊ပေ သမုဒယော၊ သမုဒေတိ ဧတ္တာတိ သမုဒိတော၊ သဒ္ဓါ၊ပေသမုဒယဿ+သမုဒိတော (ပေါင်းစု ရာတည်း)၊ သဒ္ဓါ၊ပေသမုဒိတော၊ ဤကား ပြည်ဆရာတော်၏ အလိုကျ ဝစနတ္တတည်း။ [သီလာစာရ၌ ဝါရိတ္တသီလကို သီလ၊ စာရိတ္တသီလကို အာစာရ-ဟု ဆရာတို့ ခွဲကြသည်။]

သက ပေ သမထွေက။ ။ဤနေရာ၌ သမယသဒ္ဓါသည် ပတိဝေမ(ဉာဏ်)ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ထိုဉာဏ်ဖြင့် ဖူးထားသည့်အတိုင်း ဖွင့်အပ်သော အဋ္ဌကထာကို သမယ” ဟု ခေါ်ပါ။ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသသည် မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းသား ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မဟာ ဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းသားတို့ အသိဉာဏ် အယူဝါဒဖြင့် ဖွင့်အပ်သော အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကို “သကသမယ”ဟု ဆိုလိုသည်။ “သကော+သမယော သကသမယော”ဟု ပြု။ သမယန္တရ၌ အန္တရသဒ္ဓါသည် အညအနက်ဟောတည်း။ မဟာဝိဟာရဝါသီတို့၏ သမယမှတစ်ပါးသော (အဘယဂီရိဝါသီ၊ ဇေတဝနဝါသီ ဂိုဏ်းသားတို့၏) အသိဉာဏ်အယူဝါဒဖြင့် ဖွင့်အပ်သော အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကို “သမယန္တရ”ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုသမယ ၂ မျိုးလုံးသည်ပင် တောအုပ်ကြီး ကဲ့သို့ ခက်ခဲ ရှုတ်ထွေးလှသောကြောင့်-ဂဟန မည်၏။ |ဂါဟ ဓာတ် (ဝိလောဠန) အနက်ဟော၊ အာကို (ဝိသောဒရာဒိဂိုဏ်း ဖြစ်၍) ရသပြု။ အဇ္ဈောဂါဟန၌လည်း ဂါဟဓာတ်ပင်၊ အဓိ+ သြကြောင့် အတွင်းဝင်ခြင်း အနက်ကို ဟောနိုင်၏။ သကသမယသမယန္တရဂဟန+

ပညာဝေယျတ္ထိယသမန္နာဂတေန-ပညာ၏ ထက်မြက်သည်၏အဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံထ
 သော၊ တိပိဋကပရိယတ္တိပွဘောဒေ-ပိဋကတ်သုံးပုံဟူသော ပရိယတ်အပြားရှိသော၊
 သာဠကထေ-အဋ္ဌကထာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ သတ္ထုသာသနေ-မြတ်စွာဘုရား၏
 အဆုံးအမဖြစ်သော တရားတော်၌၊ အပ္ပဋိဟတဉာဏပုဘာဝေန-မပိတ်ပင်
 မဆီးတားအပ်သော ဉာဏ်ရည် ဉာဏ်သွား စွမ်းပကားသတ္တိလည်း ရှိထသော၊
 မဟာဝေယျာကရဏေန-သဒ္ဓါ ဗျာကရုဏ်းကျမ်း အားလုံးတတ် ဆရာမြတ်လည်း
 ဖြစ်ထသော၊ ကရဏသမ္ပတ္တိဇနိတသုခဝိနိဂ္ဂတမဓုရောဒါရဝစနလာဝဏ္ဏယုတ္တေန-
 ဌာန်ကရိုဏ်းတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် ဖြစ်စေအပ်သော သက်သက်သာသာ ထွက်
 ပေါ်လာသော ချိုသာသော စကားလုံး၊ မြင့်မြတ်သော စကားလုံး၏ တင့်တယ်

အဇ္ဈောဂါဟန၌လည်း ဂါဟဓာတ်ပင်၊ အဓိ+ဩကြောင့် အတွင်းဝင်ခြင်း အနက်ကို ဟော
 နိုင်၏။ သကသမယမသယန္တရဂဟနေ+အဇ္ဈောဂါဟနသမတ္ထော (ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်ခြင်း၌
 စွမ်းနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း) သကပေသမတ္ထော၊ (မိမိ ဝိုဏ်းသား၏ အယူဝါဒသာမက ဝိုဏ်း
 တစ်ပါး၏ အယူဝါဒကိုလည်း နားလည်သည်-ဟူလို။)

အပ္ပဋိဟတ ပေ၊ ကရဏေန။ ။အပ္ပဋိဟတော-မပိတ်ပင်အပ် မပိတ်ပင်နိုင်သော +
 ဉာဏပုဘာဝေါ - ဉာဏ်၏ အစွမ်းသတ္တိသည်၊ ယသာတိ အပ္ပဋိဟတဉာဏပုဘာဝေါ၊
 ဗျာကရဏံ အဓိတေ ဇာနာတိ ဝါတိ ဝေယျာကရဏော၊ မဟန္တော + ဝေယျာကရဏော
 မဟာဝေယျာကရဏော။

ကရဏပေ၊ ယုတ္တေန။ ။ဌာန်ကရိုဏ်းကို “ကရိယတိ ဥစ္စာရိယတိ အနေနာတိ ကရဏံ”
 အရ အကွရာတို့ကို ရွတ်ဆိုကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ကရဏ”ဟု ခေါ်၏။ ကရဏာနံ +
 သမ္ပတ္တိ ကရဏသမ္ပတ္တိ၊ ကဏ္ဍ စသော အကွရာဖြစ်ရာ ဌာန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ လျှာလယ်
 စေသော အရပ်တို့သည်လည်းကောင်း ရှေးကံကြောင့် အကောင်း-မကောင်း ကွဲပြားကြ၏။
 ထိုဌာန် ကရိုဏ်းတို့၏ ရှေးကံအစွမ်းကြောင့် ကောင်းမွန်ခြင်းကို “သမ္ပတ္တိ”ဟု ဆိုသည်။ တာယ+
 ဇနိတံ ကရဏသမ္ပတ္တိဇနိတံ၊ သုခေန+ဝိနိဂ္ဂတံ သုခဝိနိဂ္ဂတံ=ဖျစ်ညစ်ထုတ်ရသော စကားသံ
 မဟုတ်၊ လွယ်လွယ်ကူကူ သက်သက်သာသာ ထွက်လာသော စကားသံ၊ ထိုသို့ သုခဝိနိဂ္ဂတ
 ဖြစ်ခြင်းမှာလည်း ဌာန်ကရိုဏ်းတို့ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ ကရဏသမ္ပတ္တိဇနိတံ +
 သုခဝိနိဂ္ဂတံ ကရဏ ပေ၊ ဝိနိဂ္ဂတံ။

မဓုရဉ္စ + ဥဒါရဉ္စ မဓုရောဒါရ၊ စကားသံ၏ ချိုသာခြင်းသည် မဓုရဂုဏ်တည်း၊ စကား
 အသုံးအနှုန်း၏ အထက်တန်းကျသဖြင့် မြင့်မြတ်ခြင်းသည် ဥဒါဟရဂုဏ်တည်း၊ ဥဒါရသဒ္ဓါ
 သည် မြင့်မြတ်ခြင်း အနက်ကိုလည်း ဟော၏။ မဓုရောဒါရဉ္စ+တံ+ဝစနဉ္စာတိ မဓုရောဒါရ
 ဝစနံ၊ လာဝဏ္ဏပုဒ်ကို ထောမနိဓိ၌ “သောန္တရျ”ဟု အနက်ဖော်၏။ “စာရုတာ-တင့်တယ်သည်၏
 အဖြစ်”ဟု ဖွင့်၏။ လဝဏဿ + ဘာဝေါ လာဝဏ္ဏံ၊ ကရဏပေဝစနဿ + လာဝဏ္ဏံ
 ကရဏပေ၊ လာဝဏ္ဏံ၊ တေန + ယုတ္တော ကရဏပေ၊ ယုတ္တော။

သည်၏အဖြစ်နှင့်လည်းယှဉ်ထသော၊ ယုတ္တမုတ္တဝါဒိနာ-သင့်လျော်သောစကား၊ နှစ်သက်ဖွယ် စကားကိုလည်း ဆိုလေ့ရှိထသော၊ ဝါဒိဝရေန-ပြောဟော ပို့ချလေ့ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးလည်း ဖြစ်ထသော၊ မဟာကဝိနာ- အစီအကုံး အနှုန်းအဖွဲ့အကျော် မြတ်သော စာဆိုတော်လည်း ဖြစ်ထသော။

ပဘိန္ဒပဋိသမ္ဘိဒါပရိဝါရေ-အတ္ထ၊ ဓမ္မ၊ နိရုတ္တိ၊ ပဋိဘာနအားဖြင့် ကွဲပြားသော ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် အခြံအရံရှိသော၊ ဆဠာဘိညာဒိပုဘောဒ ဂုဏပုဋိမဏ္ဍိတေ-၆ ပါး သော အဘိညာဉ် အစရှိသော အပြားရှိသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ-မြတ်သောဈာယီ၊ အရိယာလူတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဈာန် မဂ် ဖိုလ်တရား၌၊ သုပုတိဋ္ဌိတဗုဒ္ဓိနံ-ကောင်းစွာတည်သော ဉာဏ်ပညာ ရှိတော်မူကြ ကုန်သော၊ ထေရဝံသပုဒိပါနံ-အရှင်မဟာကဿပ အစရှိသော ထေရ်တို့၏ အနွယ်၌ မီးရှူးတန်ဆောင်သဖွယ်-ဖြစ်တော်မူကြကုန်သော၊ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ- မဟာဝိဟာရ၌ သီတင်းသုံးတော်မူကြကုန်သော၊ ထေရနံ-တိပိဋကစူဠနာဂ အစရှိ သော ထေရ်တို့၏၊ ဝံသာလင်္ကာရဘူတေန-အဆက်အနွယ်၌ တန်ဆာသဖွယ် ဖြစ်၍ ဖြစ်ထသော၊ သုဝိပုလဝိသုဒ္ဓဗုဒ္ဓိနာ-အလွန်ပြန့်ပြော စင်ကြယ်သော ဉာဏ် ပညာရှိထသော၊ ဗုဒ္ဓယောသောတိ- ဗုဒ္ဓယောသ ဟူ၍၊ ဂရူဟိ-ကျောက်ထီးတရွှေ၊

ယုတ္တ ပေ၊ ကဝိနာ။ ။ယုတ္တဥ-သင့်လျော်သော (ယုတ္တိရှိသော) စကားလည်း၊ မုတ္တဥ- နှစ်သက်ဖွယ်စကားလည်း၊ ယုတ္တမုတ္တ-စကား၊ [မုတ္တသဒ္ဓါသည် စာဂ (လွတ်ခြင်း)၊ ပတ္တမောက္ခ (ရောက်နေသောအရာမှ လွတ်ခြင်း)၊ အာနန္ဒိတ (နှစ်သက်အပ်)ဟု အနက် ၃ မျိုးကို ဟော၏။ ထိုအနက်တို့တွင် “အာနန္ဒိတ-နှစ်သက်အပ်” အနက်နှင့် လျော်၏။ ယုတ္တမုတ္တံ + ဝဒတိ သီလေနာတိ ယုတ္တမုတ္တဝါဒိ၊ ဝါဒိနံ-တို့တွင် + ဝရော ဝါဒိဝရော၊ မဟန္တော+ကဝိ မဟာကဝိ။ [အရေးအသား အစီအကုံး အဖွဲ့အနွဲ့ ကောင်းသောသူကို “စာဆိုတော်”ဟု ခေါ်ကြသည်။]

ပဘိန္ဒ ပေ၊ ထေရနံ။ ။ဤဂုဏ်တို့ကား အရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အထက်ထက်က ဖြစ်ခဲ့ ကြသော တိပိဋကစူဠနာဂ စသော ထေရ်များ၏ ဂုဏ်တည်း၊ အတ္ထ၊ ဓမ္မ၊ နိရုတ္တိ၊ ပဋိဘာန အားဖြင့် ကွဲပြားသည်ကို “ပဘိန္ဒ”ဟု ဆိုလိုသည်။ ပဋိသမ္ဘိဒါပုဒ်သည်ပင် “ဉာဏ်”ဟူသော အနက်ကို ဟောနိုင်ရကား တချို့စာ၌ ဉာဏမပါဘဲ “ပဋိသမ္ဘိဒါပရိဝါရေ”ဟု ရှိ၏။ တချို့စာ၌ “ဆဠာဘိညာပိဋိသမ္ဘိဒါ ပဘောဒ”ဟု ပိဋိသမ္ဘိဒါပုဒ် ထပ်၍ ပါနေသည်မှာ ပို၏။

ဝံသာပေ၊ ထေရေန။ ။အရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ထိုမဟာဝိဟာရဝါသီထေရ်တို့၏ အဆက် အနွယ်လည်းဖြစ်၊ ထိုအဆက်အနွယ်၌ တန်ဆာသဖွယ်လည်း ဖြစ်၏။ အရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ကြောင့် မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းကြီး သာ၍ တင့်တယ် ထင်ရှားနေသည်ကို “ဝံသာလင်္ကာရ- အနွယ်၏တန်ဆာ”ဟု ဆိုသည်။ [ယခုခေတ် ဆရာတော်များလည်း မိမိ၏ တပည့်အများဝယ် တန်ဆာသဖွယ် ဖြစ်နိုင်သည့် တပည့်များကို လိုလားတော်မူကြသည်။]

အလေးပြုအပ်သော ဆရာမြတ်တို့သည်၊ ဂဟိတနာမဓေယျေန-ယူအပ်သော အမည်ရှိသော၊ (မှည့်ခေါ်အပ်သော အမည်ရှိသော)၊ ထေရေန-ထေရ်သည်၊ ကုဏာ-ပြုစီရင်အပ်သော၊ ကင်္ခါဝိတရဏီ နာမ-ကင်္ခါ ဝိတရဏီမည်သော၊ အယံ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ-ဤပါတိမောက်ခေါ်၊ ဒွေမာတိကာ ပါဠိတော်၏ အဖွင့်သည်၊ [တိဋ္ဌတု ခွံ စပ်။]

သုဒ္ဓစိတ္တဿ-သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သောစိတ်ရှိတော်မူသော၊ တာဒိနော-လောကဓံ ၈ ပါးကြောင့် ဖောက်ပြားမတုံနံ၊ တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော၊ လောကဇေဋ္ဌဿ-သတ္တလောက၏ အကြီးဆုံး ဖြစ်တော်မူသော၊ မဟေသိနော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ ဗုဒ္ဓေါတိ နာမမိဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါ ဟူသော အမည်တော်သည်လည်း၊ လောကမိ-လောက၌၊ ပဝတ္တတိ-ဖြစ်တည်သေး၏၊ တာဝ-ထို ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါ ဟူသော အမည်တော် တည်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ လောကနိတ္ထရဏေသိနံ-လောကမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း နည်းလမ်းကို ရှာမှီးကြကုန်သော၊ ကုလပုတ္တာနံ-အမျိုးကောင်းသားတို့၏၊ သီလဝိသုဒ္ဓိယာ-သီလစင်ကြယ်ခြင်း၏၊ နယံ-နည်းကောင်း နည်းမှန်ကို၊ ဒသေန္တိ-ပြလျက်၊ လောကသို့-ကမ္ဘာလောက၌၊ တိဋ္ဌတု-တည်ရစ်ပါစေသတည်း။

ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ-ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာသည်။
နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

မှတ်ချက်။ ။အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏ စာသားများသည် “မနောရထာတိ”တွင် ပြီးဆုံးခဲ့ပြီ။ “ပရမဝိသုဒ္ဓါပေမဟေသိနော”တိုင်အောင်သော စကားရပ်ကား အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏ စကားမဟုတ်၊ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသကို ကြည်ညိုသော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ် တစ်ပါးပါးဖြစ်စေ၊ တပည့် တစ်ပါးပါးဖြစ်စေ နောက်မှ ထည့်အပ်သော စကားတည်း။ ထို့ကြောင့် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏ ဂုဏ်များကို ကြီးကျယ် ခမ်းနားစွာ ထည့်သွင်းပြထားခြင်း ဖြစ်၏။ ကိုယ်တိုင်ရေးသားသော စကားဖြစ်လျှင် ထိုမျှလောက် ကြီးကျယ်သော မိမိဂုဏ်များကို မဖော်ပြသင့်၊ “မိမိ ဂုဏ်ကို (အခွင့်အခါမဟုတ်ဘဲ) ဖော်ပြလျှင် အလင်္ကာကျမ်းအလို အားဖြင့် ဩစိတုဟိနဒေါသ ရောက်သည်”ဟု မှတ်ပါ။ [အဋ္ဌသာလိနိ စသော အထက်အဋ္ဌကထာကြီးများ၏ နောက်ဆုံး၌လည်း ဤစကားရပ်များ ပါရှိသည်။]

ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာအဖွင့်
ပြီးပြီ။

ဘာသာဋီကာနိဂုံး

ကျမ်းပြီးပုံ ဤကျမ်းစာကို ပို့ချရင်း မှန်မှန်ရေးသားခဲ့သည်မှာ လပေါင်း ၂၀ ခန့် ရှိခဲ့ပါပြီ။ အချိန်မှာ တပေါင်းလ ဖြစ်၏။ တန်ခူး-ကဆုန်ဆိုသည် မှာလည်း မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်း၌ အလွန်ပူပြင်းရကား အလုပ်-လုပ်ဖို့ကို မဆိုထားဘိ အလုပ်လက်မဲ့ နေရင်းပင် ဆင်းရဲလှ၏။ သို့ရာဝယ် တကယ်မကြိုးစားလျှင် ဤကျမ်းစာသည် ဝါတွင်းတိုင်အောင် အချိန်ကြာရှည်ဖွယ်ရှိရကား အခြားစာဝါများကို ရပ်နား၍ ဤကျမ်းစာချည်း သက်သက် တစ်နေ့လျှင် ၃ ကြိမ်ကျ ဆိုသူများကို ၃ ဆိုင်းခွဲကာ ပူပြင်းလှစွာသော နွေအခါဝယ် ဆရာ တပည့် အားလုံး အပူတပြင်း ကြိုးစားရပါတော့သည်။ ထိုသို့ အပူတပြင်း ကြိုးစားမှုကြောင့်ပင် ရည်ရွယ်အပ်သော အချိန်ထက် စော၍ တန်ခူးလ မကုန်မီ ဆုံးခန်းတိုင်ရောက် ပြီးမြောက်သဖြင့် ဉာဏ်နှင့် ဝီရိယ၏ လက်တွေ့ အကျိုးကို ရရှိကာ ပီတိသောမနဿ ဝေဝေဆာဆာဖြင့် နိဂုံးအုပ်နိုင်ပါသည်။

သိဒ္ဓိတ္ထ ဘော ဘာသာဋီကာ၊ ဒေသဘာသာယသင်္ခတာ၊ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ၊ ဗျာချာ ကင်္ခါဝိတရဏိယာ။

ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ - ပါတိမောက္ခာ၊ မာတိကာ၏၊ သေချာကျစ်လစ်၊ ဖွင့်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ကင်္ခါဝိတရဏိယာ-မကျဉ်းမကျယ်၊ ပို့ချလွယ်၍၊ မှတ်ဖွယ် စုံညီ၊ ကင်္ခါဝိတရဏိ၏။ ဗျာချာ-နိဿယည်းအဓိပ္ပာယ်၊ အသွယ်သွယ်ဖြင့်၊ အကျယ် ဖွင့်ကြောင်း၊ ခေတ်မှီကောင်းသော၊ ဒေသဘာသာယ-ကိုယ့်နယ်ဒေသ၊ ပြောနေ ကျဟု၊ မြန်မာ့ဆိုင်ရာ၊ အဓိဘာသာဖြင့်၊ သင်္ခတာ-တစ်သန့်တစ်သန့်၊ အကန့် ကန့်လျက်၊ ခုံးခုံးစီရီ၊ တည်ကြည်စွာ စီရင်အပ်သော၊ ဘာသာဋီကာ-ဘာသာ ဋီကာ၊ အမည်သာသည့်၊ မှီရာသိပ်သည်း၊ နိဿယည်းသည်လည်း၊ သိဒ္ဓိတ္ထဘော- ထောင့်သုံးရာကယ်၊ နှစ်ဆယ်နှင့်တစ်၊ သတ္တရာဇ်၏၊ နှစ်သက်ကူးစ၊ တန်ခူးလ၌၊ မှန်းဆသလောက်၊ ပြီးမြောက်ပြန်ပြီတကား။

မိမိ၏အာသိသ ဤကျမ်းသည် ရတနာဂုဏ်ရည်စသော ရှေးရှေးကျမ်းများကို ထောက်၍ ၁၇ ကျမ်းမြောက် ကျမ်းစာ ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ ကျမ်းစာ အရပ်ရပ်ကို စီစဉ်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ရင်းကား “ဆိုင်ရာကျမ်းကို ကြည့်ရှု သူတို့ အလွယ်တကူ သိရှိကာ ဉာဏ်ပညာ တိုးပွားကြပါစေ၊ မိမိကို အားကိုးသူ များလည်း ဘာသာဋီကာကျမ်းစာများကို အမှီပြု၍ လွယ်ကူစွာ ပို့ချနိုင်ကြပါစေ၊ နောင်လာ နောက်သား ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း မိမိကို အားကျ၍ ဉာဏ် ဝီရိယ ထူထောင်ကာ သာသနာ့ဝန်ကို ထမ်းရစ်ကြပါစေ၊ မိမိမှာလည်း ပညာပါရမီ အဆီ အနှစ် နိဗ္ဗာန်အထိ အမတေ ဖြစ်ပါစေ” ဟုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ခေတ်အား

လျော်စွာ ဤကျမ်းထက် သိလွယ်သောကျမ်းစာ ပေါ်လာလျှင် ကင်္ခါဘာသာဋီကာ ဤကျမ်းစာလည်း တိမ်ဖုံးသော လက္ခဏာသို့ ကွယ်ပရစ်ရန် အမှန်ပင် ရည်စူးပါသည်။

**ယဒိ အညာ ဥပ္ပဇ္ဇေထ၊ ဣတောပိ သုခသမ္မတာ၊
တသောကာသံ ပဒါနာယ၊ အယံ အန္တရဓာယတံ။**

ဣတော-အများမှီးလောက်၊ ခရီးရောက်၍၊ ပြီးမြောက်ခဲ့ရာ၊ ဤ ဘာသာဋီကာ ထက်လည်း၊ သုခသမ္မတာ-ကြည့်ရှုပို့ချ၊ လွယ်ကူလှသဖြင့်၊ အားရဖွယ်တောင်း၊ အကောင်းဟု သမုတ်အပ်သော၊ အညာ-ဝိတရဏီကင်္ခါ၊ ဋ္ဌကထာ၏၊ မှီရာ ကျစ်လစ်၊ ဋီကာသစ်တစ်မျိုးသည်။ ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဇေထ-ပညာလိုလား၊ နောက်နောက် သားတို့၊ ကြီးစားရစ်သော်၊ အကယ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာအံ့၊ တဿာ-ထိုသို့ ဖြစ်ရစ်၊ ဋီကာသစ်၏။ ဩကာသံ ပဒါနာယ-ထွန်းတောက်တင့်ရေး၊ အခွင့်ပေးခြင်းငှာ၊ အယံ-လပေါင်းများမြောက်၊ လွန်အားဆောက်မှ၊ ထွန်းတောက်ထွက်လာ၊ ဤ ဋီကာသည်။ အန္တရဓာယတံ-ရိုးရာမတုံ့၊ တိုးကာငဲ့၍၊ ကပ်ဖွဲ့မနေ၊ ကွယ်ပျောက်ရစ် ပါစေသတည်း။

ဝိနည်းစိုရ် သဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာနိဂုံး၌ ညွှန်ပြခဲ့သော မိမိ၏ဆရာတော်
ဆရာတော်များ များသည် ပရိယတ် အရာတွင်သာ ထင်ရှားတော်မူကြသည် မဟုတ်သေး၊ ဝိနည်း အရာ၌လည်း ခေတ်အား လျော်စွာ ဝိနယဓရ၊ ဝိနယဂရုက ဆရာတော်များဟု ထင်ရှားတော်မူကြပါပေသည်။ ထို ဝိနယဂရုက ဆရာတော်များ၏ သဘာဝအတိုင်း လေးစားတော်မူအပ်သော “နိသဂ္ဂိပစ္စည်းကို မဲသုံးစွဲမှု၊ သဟဿေယျအာပတ်မှ စောင့်ထိန်းမှု၊ သွား-လာ နေထိုင်ရာ၌ ကျစ်ကျစ်လစ်လစ်ရှိမှု၊ ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့နှင့် ဆက်ဆံရာဝယ် ကုလဒူသန အနေသနမဖြစ်အောင် စောင့်စည်းမှုနှင့်ကံကြီးကံငယ် ရွက်ဆောင်မှု” တို့ကား မိမိအတွက် အတု မယူလျှင် မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် အမြဲ တွေ့မြင် နေရသော ကျင့်ဝတ်များ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကျင့်ဝတ်များကြောင့်ပင် ဤအဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာကို ရေးသားရာဝယ် ဝိနည်းမှတ်ချက်များကို ညွှန်ပြနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိနယဂရုက ဖြစ်တော်မူကြသော မိမိ၏ ဆရာတော်များအား ဤ ဝိနည်းအဖွင့် ဘာသာဋီကာဖြင့် တုံ့ပြန်၍ ပူဇော်ပါသည်။

**သမ္ပူယောမိ ထေရာနံ၊ ယေသာဟံ သမ္ပဂ္ဂဟိတော၊
သုဝိနိစ္ဆော ဝိနယေပိ၊ ပတ္ထောမိ ပကတညုတံ။**

ယေသံ ထေရာနံ-အထက်ဝေဟင်၊ နေအသွင်သို့၊ မြေပြင်ထင်ရှား၊ အကြင် ဆရာတော်ဘုရားတို့သည်။ သမ္ပဂ္ဂဟိတော-အထူးစောင့်ရှောက်၊ ချီးမြှောက်အပ် သော၊ အဟံ-ငါသည်။ ဝိနယေပိ-ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ သာသနာ၏၊ တည်ရာကြောင်းမှန်၊

ဝိနည်းကံ၌လည်း၊ သုဝိနီတော-ဆရာမြတ်တို့ ကျင့်အပ်သိုပ်သည်း၊ နိဿယည်းကို၊ ဖိုးဖိုးမပြတ်၊ ဆုံးမတော်မူအပ်သည်ဖြစ်၍၊ ပကတညုတ်-သဘောသကန်၊ ရှေးထုံးစံကို၊ အမှန်သိမြင်၊ ကျွမ်းကျင်သူ၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တော+အမှို-ခေတ်အလျောက်၊ လေးစားလောက်အောင်၊ မဖောက်မသွေ၊ ရောက်ရပေ၏။ တေသံ ထေရာန-ကျေးဇူးတော်ရင်၊ ဂုဏ်အင်ကြီးမား၊ ထိုဝိနည်းခိုရ် ဆရာတော်ဘုရားတို့အား၊ သမ္မုဇယာမိ-ကျမ်းစာရေးသား၊ ကောင်းမှုများဖြင့်၊ လေးစားကော်ရော်၊ ပူဇော်ပါ၏။

မိမိဆရာတော်များသာမက ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်မြတ်ကြီးကို မကွယ်မပျက်အောင် ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့ကြ-ယခုလည်း ဆောင်ရွက်တော်မူနေကြပေသော ဆရာတော်များလည်း ရှိကြပေသေး၏။ ထိုဆရာတော်များ၏ ကိုယ်ပန်းစိတ်ပန်းနှင့် ချမ်းသာခွင့် မရကြပုံကို အလုံးစုံလောက်ပင် မြော်မြင်မိပါသည်။ ထို့ကြောင့် .....

**ရဇောဟာရောမိ ထေရာနံ၊ သာသနံ ယေသမာဘတံ၊
ပါဒဋ္ဌိနိ စ သဗ္ဗာနိ၊ သမ္ပဋ္ဌိစ္ဆာမိ မတ္တကေ။**

ယေသံ ထေရာနံ-သာသနာ့ဝန်၊ အားသွန်ကြီးပမ်း၊ ထမ်းကြပျော်ပျော်၊ အကြင်ဆရာတော်တို့သည်၊ သာသနံ-ဘခင်ဘုရား၊ တည်ထောင်ထားသည့်၊ အများတွက်တာ၊ သာသနာတော်ကြီးကို၊ အာဘတံ-ပင်ပန်းသမှု၊ လစ်လျူရှု၍၊ အမှုပါအောင်၊ ထမ်းဆောင်တော်မူအပ်လေပြီ။ တေသံ ထေရာနံ-သားကောင်းပီပီ၊ ဇာနည်စစ်စစ်၊ ရှေးခေတ်ခုပေါ်၊ ထိုဆရာတော်ဘုရားတို့၏၊ ရဇောဟာရော-ခြေ၌ ကပ်တွယ်၊ မြူမှုန့်ပယ်ဖို့၊ အလွယ်ချိတ်ထား၊ ခြေသုတ်အလားသည်၊ အမှို-အမှန်စိတ်ထား၊ နှိမ့်သောအားဖြင့်၊ လေးစားလျက်သာ၊ ဖြစ်ရိုးပါတည်း၊ သဗ္ဗာနိ-ကြွင်းမဲ့ဥသံ၊ အလုံးစုံကုန်သော၊ ပါဒဋ္ဌိနိ စ-သာသနာ့ဝန်ဆောင်၊ အခေါင်ထွတ်မြတ်၊ ခြေရိုးဓာတ်တို့ကိုလည်း၊ မတ္တကေ-ဆရာတံဆိပ်၊ ခြေစုံနှိပ်သည့်၊ ဦးထိပ်ရတနာ၊ မြတ်အင်္ဂါဖြင့်၊ သမ္ပဋ္ဌိစ္ဆာမိ-သရဖူအလား၊ စိတ်ဝယ်ထား၍၊ လေးစားတမူ၊ ခံယူပါသတည်း။

ဉာဏ် ဝီရိယ မိမိ၏ သမ္ပတ္တိစက် ၎် ပါး လည်နေပုံကို ကစွည်းဘာသာဋီကာ နိဂုံး၌ ပြခဲ့ပါပြီ။ ထိုသမ္ပတ္တိစက်၎င်းတွင် ပယောဂသမ္ပတ္တိဟူသည် ဉာဏ် ဝီရိယကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်သော ကာယပယောဂ၊ ဝစီပယောဂပင်တည်း။ ယခု တစ်ဘဝ၌ ကောင်းမှု ပါရမီဘက်က အချက်ကျအောင် ဉာဏ် ဝီရိယ ထူထောင်လိုက်လျှင် အစဉ်တစိုက် လိုက်ကာ လိုက်ကာ နိဗ္ဗာန်အထိ ထိုသမ္ပတ္တိစက်တို့ လည်နေကြမည့် အရေးကိုလည်း တွေးမိတိုင်း အားရလှပါသောကြောင့် “ဝီရိယဝတော ကိ နာမ ကမ္မံ န သိဇ္ဈတိ-ဝီရိယအား ကြီးမား ပြင်းပြသူမှာ မပြီးနိုင်သောအရာ မရှိ၊ အားလုံးပင် ပြီးစီးရမည်သာ” ဟူသော အမိန့်တော်ကို ဦးထိပ်

ထားလျက် ရှိပါသည်။ ထို့ပြင်-“ဣဇ္ဈတိ ဘိက္ခဝေ သီလဝတော စေတော ပဏိဓိ-
ဘိက္ခုတို့.... သီလရှိသူ၏ စိတ်တောင့်တမှုသည် တောင့်တသည့်အတိုင်း ပြီးစီး
နိုင်၏။ ဘာကြောင့်နည်း.... ဝိသုဒ္ဓတ္တာ-တောင့်တမှုက လောကီစည်းစိမ် ခံစားရေး
မဟုတ်၊ အများချမ်းသာရေး၊ သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရေး ဖြစ်သည့်အတွက်
စင်ကြယ် သန့်ရှင်း ညစ်ကြေး ကင်းသောကြောင့်တည်း” ဟူသော အမိန့်တော်ကို
သတိပြုကာ မိမိ၏ သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယ သတိ သမာဓိဟူသော ဗိုလ်ချုပ်တရား
၅ ပါးတို့သည် သမ္ပတ္တိစက်ခေါင်း ၄ ခု တပ်ထားသော ခန္ဓာအစဉ် မဂ္ဂင်ယာဉ်ကို
လူ နတ်စည်းစိမ် ရိပ်ငြိမ်ချမ်းသာထဲ၌ တဝဲလည်လည် ရစ်သီ၍ မနေစေဘဲ
နိဗ္ဗာနဓာတ် တစ်ဖက်ကမ်း ကပ်အောင် မပြတ်အုပ်စီးလျက် အပြီးတိုင် လည်စေ
နိုင်ဖို့ရာ ဉာဏ်နှင့်တကွ ဝီရိယကို အဆင့်ဆင့် ထူထောင်ပါအံ့သတည်း။

**စတုစက္ကံ ဝတ္တိယာန၊ ယာနံ ဗလပရိဂ္ဂဟံ။
ယာနာယ အမတံ ပါရံ၊ ကသံ ပုရိသကာရိယံ။**

စတုစက္ကံ-သမ္ပတ္တိစက်၊ ၄ ချက် စုပေါင်း၊ စက်ခေါင်း ၄ ခု ရှိထသော၊
ဗလပရိဂ္ဂဟံ-ရန်ပေါင်းခွင်းဖြူ၊ ၅ ဦး ဗိုလ်တို့၊ ကိုယ်စီစောင့်ကြပ်၊ အုပ်ချုပ်အပ်
ထသော၊ ယာနံ-အသွား လျင်လျင်၊ အများတင်လည်း၊ အားအင် ခိုင်ဖြီး၊ မဂ္ဂင်
တည်းဟူသော ယာဉ်ပျံတော်ကြီးကို၊ ဝတ္တိယာန-မတိမ်း မစောင်း၊ လည်စေ
ကြောင်းဖြင့်၊ ကောင်းစွာ အစဉ်၊ မောင်းကာနှင့်၍၊ အမတံ ပါရံ-ဤဘက်မှာနေ၊
အားလုံးသေလျက်၊ ဟိုပြေရောက်မှ၊ ဘေးကင်းရမည့်၊ အမတခေါ်၊ နေပြည်တော်
သို့၊ ယာနာယ-ကိလေသာဟူ၊ ရန်သူပစ်ဖောက်၊ ဗုံး အမြောက်တို့၊ မကြောက်
မနား၊ အရောက်သွားခြင်းငှာ၊ ပုရိသကာရိယံ-ယောက်ျားမှန်က၊ ပြုရဲရမည့်၊
ကမ္ဘာလက်ရိုး၊ လုံ့လမျိုးကို၊ ကသံ-၅ ဦးဗိုလ်ချုပ်၊ အဖော်လုပ်၍၊ မဆုတ်ရစေ၊
ပြုလုပ်ပေးအံ့သတည်း။

တောင့်တချက် - မိမိတစ်ယောက်၊ ချမ်းသာရောက်ဖို့၊ ခုလောက် ကြိုးကုတ်၊
အားမထုတ်ဘူး၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ သာသနာ၏၊ ရှေးခါ ဘိုးဘ၊
လက်ထက်ကလျှင်၊ ရသည့်တန်ခိုး၊ ထပ် မညှိုးဖို့၊ အားကြိုး
မာန်တက်၊ ငါဆောင်ရွက်သည်၊ ဆက်လက် တည်တံ့ပါစေ
သော်။

**ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၏
ဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။**

မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်မာတိကာ

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
အကပ်ခံနည်းများ	၁၃၇
အကပ်ခံမြောက်	၁၃၆
အကွဲတသဟာယ	၃၀၂
အကပိယအရေ	၄၄
အခြားကျောင်းတိုက်သို့ ပွဲကြည့်မသွား	၃၄၅
အဂ္ဂဋ္ဌတ္ထပန	၆၅
အညတြ ဥဒကဒန္တပေါန	၁၄၅
အညာပဒေသ	၅
အဉ္စ	၃၀၈
အဋ္ဌကထာဖွင့်ပုံမှတ်ချက်	၁၅၇
အဋ္ဌဝတ္ထုကပါရာဇိက	၃၀၀
အဋ္ဌာရသဟိ ဝတ္ထုဟိ	၂၈၅
အန္တရာယိကာ	၁၈၇
အန္တရာရာမ စသည်	၁၅၅
အတ္ထပစ္စတ္တိကာ	၂၈၈
အတ္ထရိတဗ္ဗယုတ္တကံ	၅၂
အဓိကရုဏသမထ	၂၈၄
အနာဒရိယ	၁၆၈
အနာဒရိယသေခိယအကျင့်	၂၅၃
အနာပုစ္ဆံ	၄၈
အနိဝတ္ထာ, အပါရုတာ	၃၅၂
အနိကဒဿနံ	၁၆၂
အနုပခဇူ	၁၅၂
အနုဝါဒေါ	၂၈၅
အပ္ပဟရိတေ	၆၇
အဗ္ဗောဟာရိက	၁၄၈
အရုဏိသဟိတံ	၂၂၈
အလမေတံ သဗ္ဗံ	၁၁၄
အလယ်ပုဒ်ခြားလျက် သမာသ်ဖြစ်	၁၇၃
အဝဇ္ဇာပေန္တိပုဒ်နက်	၄၀
အာဂံစ္ဆာဟိတိ ဝတ္ထုဗ္ဗော	၂၀၆

အက္ခရာစဉ်

စာမျက်နှာ

အာဇီဝသီလောက	.....	.....	၃၂၀
အာတဗ္ဗဏမန္တန် စသည်	.....	.....	၃၇၂
အာမိသ	.....	.....	၇၈
အာမိသသန္တာရ	.....	.....	၇၉
အာလောကသန္တိ	.....	.....	၆၆
အာဝါသထပိဏ္ဍ	.....	.....	၈၈
အာသာဒနာပေက္ခော	.....	.....	၁၁၈
အာဟစ္စပါဒက	.....	.....	၆၂
ဣရိယာပုတ်အယုတ်အမြတ်	.....	.....	၂၇၉
ဥက္ခိတ္တကာယ	.....	.....	၂၆၄
ဥဇ္ဈာပနကေ	.....	.....	၃၉
ဥတ္တရိဘင်္ဂီ	.....	.....	၂၇၁
ဥဒ္ဒိဿမာနေ	.....	.....	၁၉၄
ဥပဒဟေယျ	.....	.....	၂၀၀
ဥပဝနံ	.....	.....	၃၆၇
ဥပဿုတိ	.....	.....	၂၀၁
ဥပေါသထပုစ္ဆကံ	.....	.....	၃၈၂
ဥဗ္ဗကပ္ပရ	.....	.....	၂၉၇
ဥဗ္ဗဟိကာသမ္ပတိ	.....	.....	၂၈၇
ဥဘော ကဏ္ဍေ သမံ ကတွာ	.....	.....	၂၅၈
ဥဘော ကဏ္ဍေ သမံ ကတွာရုံနည်း	.....	.....	၂၆၁
ဥယျုတ္တံ	.....	.....	၁၅၉
ဥယျောဓိကံ	.....	.....	၁၆၁
ဥဿယဝါဒိကာ	.....	.....	၃၀၆
ဧကဒ္ဒါနမဂ္ဂ	.....	.....	၈၁
ဧကမဉ္ဇဉ် ၂ ယောက် အိပ်ပုံ	.....	.....	၃၆၂
ဩက္ခိတ္တစက္ခု	.....	.....	၂၆၃
ဩဝဋ္ဋိကံ ဒဿေတွာ အနက်	.....	.....	၂၅၅
ဩသာရဏံ စသည်	.....	.....	၂၀၄
ကပ္ပိယကုဋိ ၄ လုံး	.....	.....	၁၂၉
ကပ္ပိယစမ္ပ	.....	.....	၄၃
ကပ္ပိယံ (ကရောဟိ)	.....	.....	၃၄
ကပ္ပိယသပ္ပိ	.....	.....	၁၃၅

အက္ခရာစဉ်

စာမျက်နှာ

ကမ္မလက္ခဏံ	.....	.....	၂၀၅
ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓ	.....	.....	၁၃၈
ကာယဝိကာရ	.....	.....	၁၁၀
ကုမ္မာသော	.....	.....	၁၀၅
ကုလမစ္ဆရိနီ	.....	.....	၃၇၇
ကောစ္ဆ	.....	.....	၄၄
ကံသ	.....	.....	၃၃၄
ကျောင်းအသုံး၌ မအပ်တာ မရှိ	.....	.....	၅၃
ကိုယ်၏တည်ရာမှ ပြတ်မကျ	.....	.....	၁၄၁
ခန္ဓကဝတ်များလည်း သေခိယ	.....	.....	၂၅၂
ခါဒနီယ၊ ဘောဇနီယ	.....	.....	၁၂၀
ခိယျနကေ	.....	.....	၄၁
ခီရပါသာဏ	.....	.....	၂၁၉
ခဲဒွါနုဒွါနုသိက္ခာပုဒ်	.....	.....	၁၉၅
ခဲဖွယ်	.....	.....	၁၀၆
ခေါင်းအုံးပမာဏ	.....	.....	၂၄၁
ဂဏန္တပိကာအာပတ်	.....	.....	၃၀၅
ဂဏဘောဇနေ၌ ဂဏ	.....	.....	၉၀
ဂန္ဓိကသေဏိ၊ ဒုဿသေဏိ	.....	.....	၃၁၀
ဂမိကဝတ်	.....	.....	၅၃
ဂရူဓမ်	.....	.....	၇၄
ဂရုဘဏ်	.....	.....	၂၁၅
ဂိဟိဝိကတာ	.....	.....	၂၁၈
စတုဿာလာနိ	.....	.....	၅၉
စပုစပုကာရက	.....	.....	၂၇၄
စိမိလိကာ စသည်	.....	.....	၅၂
စာပလသုန	.....	.....	၃၃၆
ဆတ္တအမျိုးမျိုး	.....	.....	၃၉၈
ဆန္ဒ၊ အဇ္ဈာသယ	.....	.....	၃၉၇
တိရစ္ဆာန်ကို ချောက်လှန့်	.....	.....	၁၉၉
တိရစ္ဆာန်ဝိဇ္ဇာ	.....	.....	၃၇၂
ထာဝရနှင့်အထာဝရ လဲပုံ	.....	.....	၂၁၆

အက္ခရာစဉ်

စာမျက်နှာ

ထူလွှာဝဇ္ဇ၊ ဂိဟိ ပဋိသံယုတ္တံ	.....	.....	၂၉၃
ထူပိကတ	.....	.....	၂၆၉
ထေယျသတ္တ	.....	.....	၁၈၆
ဒုက္ကဋ် ၈ မျိုး	.....	.....	၁၄၀
ဒုဒ္ဒေါတပတ္တ	.....	.....	၁၂၃
ဒုဏ္ဍာသိတံ	.....	.....	၅
ဒုရူပစိဏ္ဍဒုက္ကဋ်	.....	.....	၁၄၂
ဒူးအောက် လက် ၈ သစ် ချပါ	.....	.....	၂၅၃
ဒေါဘဂ္ဂေန	.....	.....	၃၅၁
ဓနုဝိကတိ	.....	.....	၂၇၇
ဓမ္မဂဏ	.....	.....	၃၁၀
ဓာရဏအာတတ်	.....	.....	၃၇၃
နစ္စ ဂီတဖြင့် ပူဇော်မှု	.....	.....	၃၄၅
နစ္စ ဂီတ မှတ်ဖွယ်	.....	.....	၃၄၃
နာဂမဏ္ဍလ	.....	.....	၃၇၃
နိစ္စဘတ္တ စသည်	.....	.....	၂၄၈
နိမုဇတိ၊ ဥမ္မုဇတိ	.....	.....	၁၆၆
နေရာတိုင်း၌ ပရိမဏ္ဍလဝတ်ပါ	.....	.....	၂၅၂
နှစ်ယောက် သုံးယောက်နိုင်	.....	.....	၁၃၉
ပဋ္ဌာဏိ	.....	.....	၆၄
ပဋိညာတကရဏံ	.....	.....	၂၉၂
ပတိလာတံ	.....	.....	၁၇၁
ပရမ္မရဘောဇနေ	.....	.....	၉၄
ပရိဟရဏေ	.....	.....	၅၃
ပရိပါစိတံ	.....	.....	၈၅
ပရိဘုဉ္ဇိ (ဘဉ္ဇိ) မူကွဲ	.....	.....	၂
ပရိမဏ္ဍလအာလောပ	.....	.....	၂၇၂
ပရိမဏ္ဍလဝတ်နည်း မသင်လျှင် အနာဒရိယ	.....	.....	၂၅၇
ပရိယာဒိတ	.....	.....	၆၈၅
ပရိယာယံ	.....	.....	၆၇
ပလက္ခက	.....	.....	၃၃၆
ပဝါရဏာပစ္စုတမုနာ	.....	.....	၂၀၈

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
ပဝေဏီအာဂတ	၁၆၉
ပါဒပုညန	၄၉
ပါရိဝါသိယ	၃၉၅
ပါဝါရ၊ ကောဇဝ	၅၃
ပိရေ ဝိနဿ	၁၉၁
ပုဗ္ဗဏှံ၊ အပရဏှံ	၆၈
ပေစာ စာအုပ်များ ဂရုဘဏ်လား	၂၂၄
ပန်းအိုးထဲက မြေ	၂၄
ဖလကပိဋ	၄၉
ဖာတိကမ္မ	၂၂၉
ဗလဝံ	၁၆၂
ပီဇ ၅ မျိုး	၃၁
ပီဇတော ပဌာယ	၁၆၃
ဘဉ္ဇနက	၃၃၆
ဘတ္တဝိကပ္ပနာ	၉၅
ဘတ္တုဒ္ဓေသက စသည်	၂၀၉
ဘိသိ	၄၄
ဘိသာပန	၁၆၉
ဘူတဂါမ	၂၈
မကြည့် မရှု အမှိုက်စသည် မစွန့်ရ	၃၄၂
မဉ္ဇ ဝိဋ္ဌ	၄၃
မဇ္ဇိ	၁၆၄
မလ္လဂဏ၊ ဘဋိပုတ္တဂဏ	၃၁၀
မဟာဝိကဋ္ဌာနိ	၁၄၇
မဟေသိ	၂၃၁
မအပ်-အပ်သော အသုံးအနှုန်း	၉၁
မာယာတသမယ	၂၇၁
မုခဒ္ဓါရ ယူပုံတစ်မျိုး	၁၄၂
မုခသန္တိမိ	၁၂၈
မုဉ္ဇ ပဗ္ဗဇ တိဏ	၂၂၄
မောဟန	၁၉၈
မြေတူးစရာ၌ နိယမ-အနိယမ	၂၆

အက္ခရာစဉ်

စာမျက်နှာ

ယက္ခပရိတ္တာဏ	.....	.....	၃၇၃
ယထာဝတ္ထုကံ	.....	.....	၁၃၃
ယထာသန္တတံ	.....	.....	၂၀၄
ယာဝကာလိက စသည်	.....	.....	၁၄၃
ယာဝဒေဝ	.....	.....	၁၉၅
ရက္ခိတဂေါပိတ	.....	.....	၂၂၂
ရတနာ ၁၀ ပါး	.....	.....	၂၃၂
ရာဇာဂါရ	.....	.....	၃၆၆
ရောမန္တ	.....	.....	၃၂၁
လသူန	.....	.....	၃၃၅
လေခအံတတ်	.....	.....	၃၇၃
၄ ထောင့်အင်းပျဉ်	.....	.....	၂၂၆
လူ့ပစ္စည်းကို သိမ်းမပေးရ	.....	.....	၂၃၄
လောဏသောဝီရကဆေး	.....	.....	၁၆၄
လောမသံဟရာပဏဒုက္ကဋ်	.....	.....	၃၃၇
ဝစီဝိကာရ	.....	.....	၁၁၀
ဝရသေနာသနရက္ခဏ	.....	.....	၂၁၆
ဝါအတွက် ဝါကျများပုံ	.....	.....	၂၄၉
ဝါသူပဂတ	.....	.....	၂၆၂
ဝိကာလေ	.....	.....	၁၂၀
ဝိညာပေတွာ	.....	.....	၃၂၉
ဝိနယသမ္မုခတာ	.....	.....	၂၈၇
ဝိသင်္ကေတံ	.....	.....	၁၃၄
သက္ကစုံ	.....	.....	၂၆၇
သတ္တု	.....	.....	၁၀၅
သန္တံ ဘိက္ခု	.....	.....	၁၅၄
သတ္တုသာသန	.....	.....	၃၀၁
သန္တိဓိ၌ ယာမကာလိကသွင်း	.....	.....	၁၂၂
သဗ္ဗံ ဟံတ္ထံ	.....	.....	၂၇၃
သဘောဇနေ	.....	.....	၁၅၁
သမဂ္ဂါ	.....	.....	၇၅
သမ္မုခပရမ္မုခဝိကပ္ပနာ	.....	.....	၁၇၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
သရာဝင်္ကံ၊ ထာလင်္ကံ	၂၇၅
သံလာကဂ္ဂါဟ ၃ မျိုး	၂၈၉
သံမဏေ၏ ဒုဋ္ဌလ္လ	၂၃
သာသပဗ္ဗိဇကသေဝါလ	၃၀
သိက္ခမာနာ	၃၈၅
သိက္ခာကရင်္ဂီယာအနက်	၂၅၂
သီဟိုဠ်မာတိကာဋကထာ	၃၀၃
သုတ္တ	၁၆၄
သူပေယျ ဗျဉ္ဇနဝိကတိ	၂၆၈
သေက္ခသမ္မတကုလ	၂၄၇
သေနာဗျူဟ	၁၆၂
သေနာသနပရိဘောဂအပ်	၂၂၀
သေရည် အရက်	၁၆၃
သောကာဝါသံ	၃၉၂
သံကစ္စိက [ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာမှာ]	၄၀၂
သံဃိက ဖြစ်မြဲဖြစ်	၂၀၅
သံဝိဓာယ	၈၁
သံဟာရိမ	၁၃၇
သင်းပိုင် ၂ ထပ် ဝတ်နည်း	၂၅၅
ဟတ္ထိသိပ္ပ စသည်	၃၇၂
ဟတ္ထိသောဏ္ဍ စသော ဝတ်နည်း	၂၅၄
ဟရိတက	၁၃၆

မှတ်ဖွယ်မာတိကာ ပြီး၏။

